Yaya Diospa mushu killkachishkan shimi

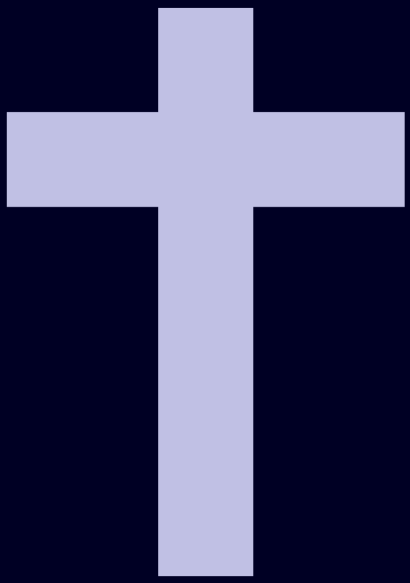

New Testament in Quechua, Southern Pastaza (PE:qup:Quechua, Southern Pastaza)

Yaya Diospa mushu killkachishkan shimi

New Testament in Quechua, Southern Pastaza (PE:qup:Quechua, Southern Pastaza)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Quechua, Southern Pastaza

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Quechua, Southern Pastaza [qup], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Quechua, Southern Pastaza

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
2e32a407-2fdc-5e27-9771-8167a89d515f

Contents

MATEOPA KILLKASHKAN KILLKA 1
MARKUSPA KILLKASHKAN KILLKA 81
LUKASPA KILLKASHKAN KILLKA 131
JUANPA KILLKASHKAN KILLKA 210
Hechos 272
ROMAPI KIRIKKUNARAYKU KILLKA 343
1 Korinto 377
2 Korinto 412
GALASIAPI KIRIKKUNARAYKU KILLKA 433
EFESOPI KIRIKKUNARAYKU KILLKA 445
FILIPOSPI KIRIKKUNARAYKU KILLKA 457
KOLOSAPI KIRIKKUNARAYKU KILLKA 465
1 Tesalónika 473
2 Tesalónika 480
TIMOTEORAYKU PUNTIRU KILLKA 484
TIMOTEORAYKU ISHKAYNIN KILLKA 493
TITORAYKU KILLKA 500
FILEMONRAYKU KILLKA 504
HEBREO RUNAKUNARAYKU KILLKA 506
SANTIAGOPA KILLKASHKAN KILLKA 532
PUNTIRU PEDROPA KILLKASHKAN KILLKA 541
2 Pedro 552
1 Juan 558
2 Juan 566
3 Juan 567
JUDASPA KILLKASHKAN 569
PASANAN KANANMANTA KWINTAK KILLKA 572

MATEOPA KILLKASHKAN KILLKA JESUKRISTU RUNAKUNATA KISHPICHISHKANMANTA

Jesukristupa yaya rukunkuna wañupa shutinkuna
(Lk 3.23-38)

1 Kay killkami Jesukristumanta riman. Pay wawayarirka ali kamachik
David wañupa miraykunamanta. David karka Abraham wañupa miraykuna-
manta. 2 Abraham Isaakpa yayanmi karka. Isaak Jakobpa yayanmi karka.
Jakob Judapa yayanmi karka, chaymanta wawkinkunapapas. 3 Judá Farespa
Sarapa yayanmi karka, maman karka Tamar. Fares Esrompa yayanmi
karka. Esrom Arampa yayanmi karka. 4 Aram Aminadabpa yayanmi
karka. Aminadab Naasonpa yayanmi karka. Naasón Salmonpa yayanmi
karka. 5 Salmón Boospa yayanmi karka, maman Rahab karka. Boos Obedpa
yayanmi karka, maman Rut karka. Obed Isaipa yayanmi karka. 6 Isaí atun
apu Davidpa yayanmi karka.

Chay atun apu David Salomonpa yayanmi karka. Salomonpa maman
manara Davidpa warmin kashpanra Uriaspa warminmi karka. 7 Salomón
Roboampa yayanmi karka. Roboam Abiaspa yayanmi karka. Abias Asapa
yayanmi karka. 8 Asa Josafatpa yayanmi karka. Josafat Jorampa yayanmi
karka. Joram Usiaspa yayanmi karka. 9 Usias Jotampa yayanmi karka. Jotam
Akaspa yayanmi karka. Akas Esekiaspa yayanmi karka. 10 Esekias Man-
asespa yayanmi karka. Manasés Amonpa yayanmi karka. Amón Josiaspa
yayanmi karka. 11 Josias Jekoniaspa wawkinkunapapas yayanmi karka.
Chay uras Babilonia llaktamanta runakuna yaya rukunchi wañukunata
watashpankuna aparkakuna llaktankunama, chaypi chay runakunapa mu-
nashkankunata rurashpa kawsanankunapa.

12 Chay apirishka kahushkankunapi Jekonias warminta chichuchirka kari
wawata. Chay wawaka Salatiel karka. Salatiel Sorobabelpa yayanmi karka.
13 Sorobabel Abiudpa yayanmi karka. Abiud Eliakimpa yayanmi karka.
Eliakim Asorpa yayanmi karka. 14 Asor Sadokpa yayanmi karka. Sadok
Akimpa yayanmi karka. Akim Eliudpa yayanmi karka. 15 Eliud Eleasarpa
yayanmi karka. Eleasar Matanpa yayanmi karka. Matán Jakobpa yayanmi
karka. 16 Jakob Josepa yayanmi karka. José Mariapa kusanmi karka. Maria
Jesuspa mamanmi karka. Chay Jesustami rimarkakuna Kristu, chayka
ninayan Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik.

17 Yaya rukunchi Abrahammanta pacha atun apu Davidkama chunka
chusku kuti mirashka runakunami karkakuna. Atun apu Davidmanta pacha
yaya rukunchi wañukunata Babilonia llaktama apashkankunakama chunka
chusku kuti mirashka runakunami karkakuna. Paykunata chay Babilonia
llaktama apashkankunamanta pacha Kristu wawayarishkankama chunka
chusku kuti mirashka runakunami karkakuna.

Jesukristupa wawayarishkanmanta riman
(Lk 2.1-7)

18 Kunan kwintanayani imashnami Jesukristu wawayarirka. Man-
ara wawayarihushpan paypa maman Maria Josewa kwintashka karka
kasarananpa. Manara Joseka pushahushpanra Yaya Diospa Espíritun yana-
pashpan Mariaka chichuna kiparirka. 19 Maria chichu kashkanta yachash-
pan Joseka manana munarkanachu payta pushanata warminrayku. Ali

rurak runa kashpan mana munarkachu tukuy chay llaktapi kawsak runa masinkunapa puntankunapi Mariata pinkachichinata. Chayrayku yuyarirka nima pita rimashpan payta sakinata. 20 Chasna yuyarihushkanpi shuk tuta muskuyninpi Yaya Diospa angelka rimarka:

José, ñawpa atun apu Davidpa miraymanta kashpayki Yaya Dios munan mana pinkarishpa Mariata pushanaykipa. Chay wiksanpi kahushkanka kanmi Yaya Diospa Espíritun yanapashpan Mariaka chichuna kiparishkanrayku. 21 Payka shuk kari wawata wawayanka. Ña wawayashpan shutiyachinki Jesusta nishpa. Chasna Jesús rimashkanka kishpichikmi. Chasna kashpan chay angelka rimashpa katirka: Payka runakunata uchankunamanta kastigana kahushkakunamanta kishpichinka nishpa.

22 Chaywa paktarirka Yaya Diospa ñawpa rimashkanka imashnami paypa yachayninwa yachachik Yaya Dios payta yuyachishpan rimarka kasna:

23 Shuk shipas chichunkami, shuk kari wawata wawayanka. Wawayashpan
shutiyachinka Emanuel nishpa.

Emanuel ninayan Yaya Dios ñukanchiwa. Chasna Yaya Dios rimashkanshina Mariaka shuk kari wawata wawayanan karka.

24 Chay angel rimashkanwasha Joseka puñushkanmanta likcharishpan Mariata pusharka warminrayku, imashnami Yaya Diospa angelka rimarka. 25 Pushashkanwasha manara kawsarkachu warminwashina wawayananka ma. Mariaka wawayashpan chay wawanta shutiyachirka Jesús.

2

Istrillata yachak runakuna Jesusta kushichik rirkakuna

1 Atun apu Herodes Judea allpapi kamachihushkan uras Belén llaktapi Jesuska wawayarirka. Chay Belén llaktaka Judea allpa chawpipi, apukunapa kawsana Jerusalén llakta kuchupi karka. Jesús wawayarishpanna inti llukshinan kuskamanta istrillata yachak runakuna Jerusalén llaktama shamurkakuna. 2 Paktashpankuna chaypi kawsak runakunata rimarkakuna:

Karu llaktanchimanta rikushkanchi shuk suma punchahlla rikurik istrilla llukshishkanta. Chayta rikushpanchi yachashkanchi shuk kari wawa wawayarishkanta kankuna israel runakunata kamachinanpa. Chayraykumi shamushkanchi chay wawayarishkata mañashpa kushichinanchipa. ¿Maypitaya chay wawayarishka atun apuka?

3 Chayta uyashpan atun apu Herodeska yapa mancharishpan tsala tukurka. Chay Jerusalenpi kawsak runakunapas yapa mancharirkakuna. 4 Chaypina chay Herodeska kayachirka tukuy saserdotekunapa apunkunata, Moisespa killkashkanta yachachikkunatapas. Paykunata tapurka:

Kankuna Yaya Diospa shiminta yachachinkichi. Ñukatapas rimawaychi ¿maykan llaktapita wawayarinka Yaya Diospa Kachanan Kishpichikka?

5 Chaypina chay yachakkunaka aynirkakuna:

Kay Judea allpa chawpipi Belén llaktapimi wawayarinka. Chasnami ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikka Yaya Diospa rimashkanta killkarka maykanmi pasanan karka:

6 Judea allpapi Belén llaktamanta achka atun llaktakuna tiyashpanpas chay
uchilla Belén llaktaka mana kanchu mana valikshina. Chay Belenpimi
shuk wawaka wawayarinka ali kamachik kananpa. Paymi kankuna
akllashkayni israel runakunata alita yachachinka nishpa.

7 Chayta uyashpan Herodeska pakalla kayachirka chay istrillata
yachakkunata. Paykunata tapurka:
¿Ima urasta chay istrillaka llukshirka? nishpa.
8 Paykuna aynishpankuna Herodeska rimarka:
Kunanka riychi chay Belén llaktama. Chaypi maskaychi chay wawata.
Payta tarishpaykichika rimak shamuwaychi ñukapas payta kushichik ri-
naynipa.
9 Chasna llullachishpa rimashpanmi chay istrillata yachakkunaka
Jerusalenmanta llukshirkakuna chay Belén llaktama rinankunapa. Ri-
hushpankuna kutikashka rikurkakuna chay llaktankunapi rikushkankuna
istrillata. Chay istrillaka paykunapa puntankunapi rirka. Chasna rishpan
Jesuspa kahushkan wasi kuskapi shayarirka. 10 Paykunaka chay istrillata
rikushpankuna yapa kushikurkakuna. 11 Chaymanta chay wasipi yaykuk
rishpankuna rikurkakuna Maria wawanwa kahukta. Chaypina paykunaka
chay wawata kunkurishpa mañashpa kushichirkakuna kanka Yaya
Diosmanta shamushkami kanki nishpa. Chaypi apamushkankuna kahunta
paskashpankuna yapa chaniyuta surkurkakuna, orota, dioskunarayku
rupachina wikita, mishkinlla asnak kaspi wikita mirra shutiyuta. Tukuy
chaykunata kurkakuna wawa Jesusta kushichinankunapa.
12 Chaymanta Yaya Dioska paykunata puñushkankunapi rimarka mana kuti-
nankunapa Herodesma. Chayrayku paykunaka Yaya Diospa rimashkanta
kasushpankuna llaktankunama kutirkakuna shuk ñampitana.

Joseka Mariawa wawan Jesusta mitikuchirkakuna Egipto allpama

13 Chay yachak runakuna llaktankunama kutishkankunawasha Yaya
Diospa angelka Joseta muskuyninpi rimarka:
Herodeska maskankami kay wawata wañuchinanpa. Chayrayku utkalla
atarishpayki kay wawata mamanwa pakta pushay Egipto allpama. Chay
allpapi kipariychi kankunata rimanaynikama kutinaykichipa.
14 Chasna chay angelka rimashpan Joseka atarishpan wawata mamanwa
pakta pusharka Egipto allpama. Chaypi kawsarkakuna apu Herodes
wañunankama. 15 Chasna paktarishka Yaya Diospa ñawpa rimashkanka,
imashnami paypa yachayninwa yachachik Yaya Dios payta yuyachishpan
rimarka kasna:
Chay Egipto allpamanta Wawaynita kayarkani shamunanpa nishpa.

Chay apu Herodeska achka wawakunata wañuchichirka

16 Chay apu Herodeska yankamanta chaparka chay yachakkunata. Ku-
nanka ñukata llullachiwashkakuna nishpa yuyarirka. Chayrayku yapa
piñarirka. Chaypina timputa yuparka ima urasmi chay istrillaka puntiru
rikurishka karka, imashnami chay yachakkunaka rimarkakuna. Chay-
washa suntalunkunata Belén llaktama, kuchunpi kahuk uchilla llaktaku-
namapas kacharka tukuy manara ishkay watayu kari wawastukunata
wañuchinankunapa.
17 Chasna chay wawakunata wañuchishpankuna Yaya Diospa yachayn-
inwa yachachik Jeremiaspa ñawpa killkashkan paktarirka. Payka killkarka
maykanmi pasanan karka Belén llakta kuchupi, Ramá shutiyu llaktapi kasna
nishpa:
18 Ramá llaktapi yapa llakiywa kaparishpa wakahukkunata uyankakuna.
Israel runakuna wakanahun wawankuna wañuchiy tukushkanku-
narayku. Mana nima pi atipankachu paykunata kushillayachinata.
19 Herodes wañushkanwasha Yaya Diospa angelka chay Egipto allpapi Joseta
puñuhushkanpi rimarka:

20 Atariy, chay wawata mamanwa pakta pushay. Kutiychi Israel allpaykichima. Chay wawata wañuchinayak runakunaka ñami wañushkakuna.
21 Chaypina Joseka angelta kasushpan chay wawata mamanwa pakta pusharka Israel allpanchima. 22 Ñampipi rihushpankuna Joseka yachashpan Herodespa wawan Arkelao Judea allpapi kamachik kananta, mancharka Judeama rinata. Yaya Dios muskuyninpi rimashpan Galilea allpamana rirkakuna. 23 Chaypi paktashpankuna rirkakuna Nasaret llaktapi kawsananku napa.

Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachikkuna rimarkakuna maykanmi pasanan karka:

Nasaret llaktapi kawsashkanrayku paytaka shutiyachinkakuna Nasareno nishpa.

Chayraykumi Jesustaka shutiyachirkakuna Nasareno.

3

Bawtisak Juan kallarirka runakunata yachachinata (Mk 1.1-8; Lk 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

1 Tukuy chaykuna unay pasashkanwasha Juanka rirka Judea allpapi chunlla chakishka allpama. Chaypi shamushka runakunata Yaya Diospa shiminta yachachirka. Achka runakunata bawtisashkanrayku payta shutiyachirkakuna Bawtisak Juan nishpa.
2 Chaypi Juanka rimarka:

Ñami kallarihun Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi. Chayrayku alita yuyarishpaykichi tukuy millaypa rurashkaykichita sakiychi payta kasunaykichipana nishpa.

3 Chay Juan shamunanmantami ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaias wañuka killkarka:

Chunlla chakishka allpapimi shuk runa sinchita rimashpa yachachinka kasna:
Imashnami shuk anchu ñampita alichanchi, atun apu shamushpan purinanpa, chasnashina shunkuykichita alichariychi. Millaypata rurashpa kawsashkaykichita sakiychi. Yaya Diospa Kachanan Kishpichik kankunapi kawsak shamunka nishpa.

4 Juanpa churarishkanka shuk pukripa churarinanshinami karka, wiwa kamillupa willmanmanta awarishka. Sinturunka karamantalla karka. Mana mikupayarkachu ñukanchipa mikunanchitashina. Mikupayarka upyapayarka imatachari taripayarka chay chunlla chakishka allpapi, atun muru chilikkunata, mapa mishkitapas. 5 Chaypina tukuy Judea allpapi llaktakunamanta, Jerusalén llaktamantapas, Jordán yaku mayanmantapas achka runakuna shamurkakuna Juanpa yachachihushkanta uyanankunapa. 6 Chayta uyashpankuna uchankunata musyashpankuna rimarkakuna. Chasna rimashkankunawasha Juanka paykunata chay Jordán yakupi bawtisarka.
7 Chaymanta fariseokuna saduseokunapas rirkakuna bawtisarinankunapa. Juanka paykunata rikushpan rimarka:

Machakuyashina runakuna kankichi yachachinaykichiwa runakunata pantachichishpa yuyayninkunata waklichikkuna. ¿Pita kankunata rimashka ña kuchuyamuhushkan Yaya Diospa manchaypa kastigananmanta chasnalla kishpinaykichipa? 8 Manara bawtisarihushpaykichira alitana ruraychi rikuchinaykichipa Yaya Diosta kasuk kanaykichita. 9 Ama rimariychichu yaya rukunchi Abraham wañupa miraymantami kanchi, chayrayku

Yaya Dioska kishpichinka ñukanchikunata nishpa. Yaya Dios munamaka, kay rumikunamanta rurama yaya ruku Abrahampa mirayninta.

10 Rikuychi, shuk tarpu kaspi mana alita muyuyashpanka amunka sapinpi achawa kuchushpan ninapi rupachin. Chasnallatatami Yaya Dioska tukuy mana ali rurak runakunataka wichunka ninama rupanankunapa.

11 Kankuna millaypata rurashkaykichita amirishpa sakishpaykichika ñukaka yakullawami bawtisashkaykichi Yaya Diosta katinaykichipa. Ñukamanta ashwan yachayyu runami shamunka. Paymantaka ñukaka mana yapa yachayyuchu kani. Paypa puntanpi nima imata atipanichu rimanata. Payka kankunata Yaya Diospa Espiritunta kushpami shunkuykichita aliyachinka. Ninawa rupachihushkashina uchaykichita pichanka payta kushilla katinaykichipa.

12 Yuyariychi, sarata triguta pallashpanchi tullunmanta muyuntana wishkunchi. Chay muyuntaka wakaychanchi, tullunkunataka ninapi rupachinchi. Chay shamuhuk runaka chasnallatata ruranka. Paymi tukuy kirikkunataka siluma pushanka. Mana kirikkunataka nina mana wañukma kachanka nishpa yachachirka Bawtisak Juanka.

Juanka Jesusta bawtisarka
(Mk 1.9-11; Lk 3.21-22)

13 Chay uras Jesuska yuyarirka Juan bawtisawachun nishpan Galilea allpamanta Jordán yakuma rirka. Chaypi Jesuska Juanta tapurka payta bawtisananpa. 14 Chasna tapushpanna Juanka payta mana bawtisanayarkachu.

Kan ñukata bawtisawanayki imata, ñukata tapuk shamuwanki kanta bawtisanaynipa nishpa rimarka Juanka.

15 Chaypina Jesuska aynirka:

Tukuy Yaya Dios ñukanchita kamachishkanta kasunanchi tiyan. Chayrayku kanmi bawtisawanayki tiyan nishpa.

Chaypira Juanka payta bawtisarka.

16 Bawtisarishkanwasha Jesuska yakumanta llukshirka. Chaypi siluka paskarishpan Jesuska rikurka Yaya Diospa Espiritunta shuk wiwa mukukushina paypi uraykumuhushkanta. 17 Chaypina silumanta Yaya Diospa rimashkanta uyarkakuna:

Kay Jesuska munashkayni wawaynimi. Paymi sumakta kushichiwan nishpa.

4

Supay Jesusta uchata rurachinayarka
(Mk 1.12-13; Lk 4.1-13)

1 Chaymanta Jesús bawtisarishkanwasha Yaya Diospa Espiritunka payta pusharka chunlla chakishka allpama. Chayma pusharka supayka kamananpa, shutipachu Yaya Diosllata kasun nishpa. 2 Chaypi Jesuska mana mikushpa karka chusku chunka punchata, chusku chunka tutata. Chaywasha yapa yarkarka. 3 Chaypi supayka Jesusta kayllayashpan kamarka shutipachu Yaya Diosllata kasun nishpa. Shutipa Yaya Diospa Wawan kashpaykika rimay kay rumikunata pan tukunanpa, chayta mikunaykipa.
4 Chaypina Jesuska aynirka:

Nima imashna rurashanchu. Yaya Diospa killkachishkanpi riman:
Mana mikunawallachu runaka kawsan. Ashwan Yaya Diospa rimashkanta
kasushpanmi kawsanka nishpa.

5 Chaymanta supayka Jesusta pusharka Yaya Diospa munashkan Jerusalén
llaktama. Chaypi Yaya Diospa wasin awama sikachirka. 6 Chaypina Jesusta
rimarka:
Shutipa Yaya Diospa Wawan kashpaykika saltay kay awamanta allpama.
Yaya Diospa killkachishkanpi riman:
Yaya Dioska angelkunata kachanka kanta kuyranankunapa. Paykunami
makinkunapi kanta alita kuyrankakuna mana nima rumipi waktari-
naykipa nishpa.
7 Chaypina Jesuska aynirka:
Nima imashna rimawashpayki saltashanchu. Yaya Diospa
killkachishkanpi kaytapas nin:
Ama Yaya Diosta yanka kamankichu yachanaykipa payka yanapawankachu
manachu nishpa.
8 Chaymanta supayka Jesusta pusharka yapa awa urku awama. Chay
urku awamanta tukuy kay allpapi kamachik atun apukuna kamachinan
allpakunata, suma atipak kanankunata, yapa suma rikurihushkankunata
rikuchirka. 9 Chaypina rimarka:
Ñukata kunkurishpa mañawashpaykika tukuy kay rikuhushkaykita
kushkayki nishpa.
10 Chaypina Jesuska aynirka:
Nima imashna kanta kunkurishpa mañashanchu. Ñukamanta anchuriy
Satanás supaykunapa apun. Yaya Diospa killkachishkanpi nin:
Yayaykichi Diosllata kunkurishpa mañaychi. Payllata kasushpa kawsaychi
nishpa.
11 Chasna Jesús sinchita Yaya Diospa yachayninwa rimashpan supayka
anchurirka. Chaypina Yaya Diospa angelkunaka Jesusta kayllayarkakuna
yanapanankunapa.

Galilea allpa llaktakunapi Jesús kallarirka yachachinata (Mk 1.14-15; Lk 4.14-15)

12 Chaymanta Jesuska yachashpan Bawtisak Juanta karselpi
churashkankunata, Galilea allpama kutirka. 13 Galileapi Nasaret kikin
llaktanmanta llukshishpan Kapernaum llaktama kawsananpa rirka
Galilea allpallapillatata. Chay llaktaka karka Galilea kucha mayanpi, chay
chunka ishkay israel runakunapa ayllunkunamanta Sabulonpa, Neftalipa
miraykunapa allpankunapi. 14 Chayma rishpan Jesuska paktachirka Yaya
Diospa yachayninwa ñawpa yachachik Isaiaska killkashkanta kasna nishpa:
15 Tukuy kankuna Galilea allpapi kawsak Yaya Diosta mana kasuk, Galilea
atun kucha mayanpi, Jordán yaku mayanpipas kahuk Sabulonpa, Nef-
talipa miraykunapa allpankunapi chapurishka kawsakkuna, uyaychi
Yaya Dios kankunarayku rimashkanta kasna:
16 Tukuy chay runakuna mana alita rurashpa amsapishina kawsakku-
naka Yaya Diospa yachayninta atun suma punchayaktashina
rikunkakuna. Chay runakuna wañunankunata yapa manchashpa
kawsahushpankuna yapa suma punchayachiktashina Yaya Diospa
ali shiminta kishpichinanmanta uyankakuna.
17 Chaymanta pacha Jesuska kallarirka yachachinata:
Ñami kallarihun Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi. Chayrayku
tukuy mana ali rurashkaykichita sakiychi payta kasunaykichipana nishpa.

Jesuska chusku rediyak runakunata kayarka (Mk 1.16-20; Lk 5.1-11)

18 Chaymanta Galilea kucha mayanpi rihushpan Jesuska ishkay
runa wawkipura kahukta rikurka. Paykunaka redinkunata yakupi
kacharihurkakuna. Karkakuna Simón Pedro shutiyu wawkin Andreswa.
19 Chaypina Jesús rimarka:

Shamuychi, katiwaychi. Ñuka kankunata yachachisha. Imashnami kunankama challwata apishpa kawsashkankichi, chasnashinami kunanmanta pacha runakunatana yachachishpa purinkichi paykunapas Yaya Diosta kasunankunapa.

20 Chasna rimashkanllapi chay rediyak runakunaka redinkunata sakishpa
Jesustana katirkakuna. 21 Chaymanta astalla chay kucha mayanta rihushpankuna Jesuska rikurka Sebedeopa wawankuna Santiago wawkin Juanwa
pakta kahukkunata. Botinkunapi yayanwa redinkunata rimintahurkakuna.
Chaypi Jesuska chay ishkay runakunatapas kayarka paywa pakta purinankunapa. 22 Chaypina atarishpankuna yayankunata botinpi sakishpa
Jesuswa pakta rirkakuna.

Jesuska achka runakunata yachachirka (Lk 6.17-19)

23 Chaymanta Jesuska runankunawa tukuy chay Galilea allpa llaktakunapi yachachishpa purirka tukuy chay israel runa masinchikunapa tantarinankuna wasikunapi. Chaypi yachachirka kay suma ali shimita Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta. Chasna yachachihushpan Jesuska runakunata tukuy unkuyninkunamanta parisinankunamantapas ampipayarka. 24 Chay Siria allpa llaktakunapi achkata rimarkakuna Jesuspa yachachihushkanmanta, unkushkakunata ampihushkanmantapas. Chayrayku Jesusma aparkakuna chikan chikan unkuyyukunata, nanayyu runakunata, supay yaykushka runakunatapas, kunkaymanta sinchiyarik kuchparik unkushkakunata, chakichik unkuyyukunatapas. Tukuy chay unkushkakunata Jesuska ampirka.

25 Chaymanta achka runakuna Galilea allpapi llaktakunamanta, Chunkallakta shutiyumanta, Judea allpapi llaktakunamanta, Judeallapillatata Jerusalén llaktamanta, Jordán yaku chimpamantapas Jesusta katirkakuna.

5

Jesuska runankunata yachachin imashnami kushilla kankakuna (Lk 6.20-23)

1 Chaymanta Jesuska chay achka runakunata rikushpan shuk luma awapi sikarka. Chaypi tiyarishpan payta katihukkunaka kayllayarkakuna.
2 Chaypina Jesuska paykunata yachachirka kasna nishpa:

3 Kushilla kankichi yuyarishpa kawsashpaykichika Yaya Dios mana yanapawashpanka nima imata atipanichu ruranata nishpa. Yaya Diosmi kankunata yanapanka wiñayparayku paypa ali kamachihushkanpi kawsanaykichipa.

4 Kushilla kankichi llakiywa kahushpaykichika. Yaya Diosmi kankunata sinchikuchinka. Uchaykichimanta llakirishpaykichika Yaya Dios kankunata llakichishpa yanapanka.

5 Kushilla kankichi mana piñarishpa, nima rimanakushpa kawsashpaykichika. Yaya Dioska chay mushu ruranan allpapimi kankunata churanka chaypi kawsanaykichipa.

6 Kushilla kankichi yarkahukshina upyanayahukshina Yaya Diospa munashkanta ruranayashpaykichika. Yaya Diosmi kankunata yanapanka paypa munashkanta rurashpa kawsanaykichipa.
7 Kushilla kankichi tukuy runa masikichita yuyashpa llakichishpa kawsashpaykichika. Yaya Dioska kankunatapas yuyashpanmi llakichinka.
8 Kushilla kankichi ali yuyayyu runakuna kashpaykichika. Yaya Diosta riksinkichi.
9 Kushilla kankichi shukwa shukwa alichak runakuna kashpaykichika. Yaya Dios kankunata alita rikunka wawaynikuna kankichi nishpa.
10 Kushilla kankichi runakuna kankunata chiknishpa yanka parisichishpankuna Yaya Diospa munashkanta alita rurashpa kawsahushkaykichirayku. Chasna parisihushpaykichi Yaya Dios kankunata yanapanka wiñayparayku paypa ali kamachihushkanpi kawsanaykichipa.
11 Kushilla kankichi runakuna yankamanta millaypata kankunamanta rimashpankuna kankunata chiknishpa parisichishpankuna ñukaranti llullapi churashpa rimashpankuna. 12 Chasnami ñawpa Yaya Diospa rimashkanta yachachikkunatapas chiknishpankuna parisichirkakuna. Chayrayku, kankunatapas parisichihushpankuna kushikuychi. Shuk puncha silupi paktashpaykichi Yaya Dios kankunata atunta kushichinanta yachashpaykichi kushikuychi.

Jesuska yachachin imashnami payta katikkunaka kawsanankuna tiyan (Mk 9.50; Lk 14.34-35)

13 Imashnami kachiwa kachiyachinchi mikunata ali kananpa, chasnallatata kankunaka runa masikichita yachachishpa yanapankichi mana uchata ruranankunapa. Chamu kachika manami alichu kachiyachinanpa mikunata. Chasnataka apishpa wichunchi kanchama chaypina runakuna sarunankunapa.
14-15 Chaymanta shuk lamparinta apichishpanchi churanchi mesa awapi tukuy wasita punchayachinanpa. Chay apichirishkata mana churanchichu shuk kahun ukupi. Chaymantapas shuk llakta urku awapi kahukka mana atipanchu pakanata, tukuy runakuna rikunahun. Chay llaktatashinami chay lamparintashinami runa masikichika kankunata rikunkakuna. 16 Chasna kashpaykichika alikunallata rurashpa kawsaychi, tukuy runa masikichi rikushpankuna silupi kawsak Yaya Diosta agradesishpa kushichinankunapa.

Jesuska Yaya Diospa ñawpa kamachishkanta yachachin

17 Yaya Dioska ñawpa yaya rukunchikunata yachachirka kamachishkankunata kasushpa kawsanankunapa. Tukuy chayta Yaya Diospa yachayninwa yachachikkuna killkarkakuna. Ñukaka shamushkanimi tukuy chay killkashkankunapi rimashkanta ruranaynipa. Manami shamushkanichu kankunata rimanaynipa chay killkashkankunata manana kasushpa kawsanaykichipa.
18 Alita uyawaychi. Tukuy chay Yaya Diospa yachachishkanta kankuna alita kasunaykichi tiyan kay allpa kay silu chinkarinankama. Tukuy rimashkanka paktarinkami. Nima shuk paypa shiminka yanka nishpa kanchu.
19 Kankuna mana imananchu nishpa shuklla Yaya Diospa kamachishkanta mana kasushpaykichika chaymanta shuk runakunatapas chasnallatata ruranankunapa yachachishpaykichika Yaya Diospa kamachinanpi tukuymanta mana valikchu kankichi. Ashwan Yaya Diospa kamachishkanta alita kasushpa kawsashpaykichika chaymanta

chasnallatata runa masikichita yachachishpaykichika Yaya Diospa kamachinanpi tukuymanta ashwan valik kankichi.

20 Kankunata rimani, Moisespa killkashkanta yachachikkunamanta, fariseokunamantapas Yaya Diospa kamachishkanta ashwan alita paktachinaykichi tiyan. Paykuna paktachinanchi tiyan nishpa rimashpankunapas manami tukuy shunkunkunamanta pacha paktachinahunchu. Paykunamanta mana ashwan alita paktachik kashpaykichika manami Yaya Diospa kamachishkan tukushpa ali kamachihushkanpi kawsankichichu.

Jesuska yachachin mana shukwa shukwa piñanakushpa kawsanamanta (Lk 12.57-59)

21 Yaya Dios ñawpa yaya rukunchikunata rimarka:

Ama runa masikichita wañuchiychichu. Wañuchishpaykichika apumi kankunatapas kastiganan tiyan.

22 Kunan ñuka kankunata rimani, runa masikichita piñarishkaykichillawa kastigay tukunkichi. Chaymanta runa masikichita piñarishpa kamishpaykichika saserdotepa tantarishkan apunkuna kankunata ashwanta kastiganan tiyan. Chaymanta maykanpas runa masinta kushway wañunki nishpa yuminkashpanka nina mana wañukma kachay tukunka.

23-24 Yaya Diospa wasinpi shuk imata kunayahushpaykika payta kushichinaykipa, kunkaymanta runata piñachishkaykita yuyarishpaykika manara kunayahushkaykita churahushpayki alichakriy chay piñachishkayki runawa. Chaywasha kutiy kunayahushkaykita Yaya Diosta kunaykipa.

25 Shuk runata liwihushkaykimanta pay piñarishpan kanta apuma pushahushpanka manarapas paktahushpaykichira alichaychi mana apuka kanta liwishkaykimanta kastigananpa. Apupi mana atipashpayki alichanata runantami kunka karselpi churananpa. 26 Chaymantaka manami llukshinkichu tukuy liwishkaykita paganaykikama.

Jesuska yachachin mana shukpa warminta munarishpa kawsanamanta

27 Kankuna yachankichi Yaya Dios ñawpa yaya rukunchikunata rimashkanta:

Nima maykan warmiyu kari shuk warmiwa musayachun. Kusayu warmipas ama musayachun shuk kariwa nishpa.

28 Kunan ñuka kankunata rimani, maykanpas shukpa warminta munarishpa rikushpanka ñami yuyayninpi uchata rurashka.

29 Ñawiki rikushpan kanta uchata rurachinayashpanka ñawikita surkuhukshina sakiy mana uchata ruranaykipa. Ashwan ali kama shuk ñawillawa siluma rinaykipa, mana ishkanti ñawikiwa ninama wichuy tukunaykipa.

30 Makiki uchata rurachinayahushpanka chay makikitaka pitihukshina sakiy mana uchata ruranaykipa. Ashwan ali kama shuk makillawa siluma rinaykipa mana ishkay makikiwa ninama rinaykipa.

Jesuska yachachin warmiyukuna, kusayukuna mana sakinakunamanta

31 Ñawpa yaya rukunchikunata rimarkakuna:

Kasarashka kahushpayki warmikita sakinayashpaykika konsehuma riy killkachinaykipa kay warmitaka manami munaninachu nishpa.

32 Kunan ñuka kankunata rimani, warmiki mana shuk runawa musayashpanka ama sakiychu. Chay warmiwa alita kawsahushkaykita sakishpaykika uchatami ruranka shuk runawa. Shuk warmi sakirishkata warmiyahushpaykika uchatami ruranki. Warmipas kari sakirishkawa kawsahushpanka uchatami ruran.

Jesuska yachachin shutipallata mana llullashpa rimananchipa

33 Kankuna yachankichi Yaya Dios ñawpa yaya rukunchikunata rimashkanta:
Runakunapa puntankunapi shuk ruranaykichita rimashpaykichi Yaya Diospa rikushkanpi paktachinaynita rimani nishpa, ama llullashpa rimaychichu. Ashwan ñukata rimawashkaykichita paktachinaykichi tiyan nishpa.
34 Kunan ñuka kankunata rimani, mana llullashpa tukuy uras shutipallata rimanaykichi tiyan. Chayrayku nima ima uras runakunapa puntankunapi rimahushkaykichita kirichinayashpa chay kirichinaykichi rimanakunawa rimaychichu. Yanka yuyarinkichi mana Yaya Diospa shutinta chay kirichinaykichi rimanakunapi churashpaykichika mana paktachishkaykichimanta mana yapa kastigay tukunaykichita. Chasna yuyaykichipi pantachishpaykichimi kankunata rimani: Nima siluta churashpa kirichina rimanakunawa rimaychichu, siluka Yaya Diospa kawsanan kashkanrayku maymantami tukuyta kamachin. 35 Nima allpata churashpa kirichina rimanakunawa rimaychichu, kay allpaka Yaya Diospa kamachinan kashkanrayku. Nima Jerusalenta churashpa kirichina rimanakunawa rimaychichu, atun apu Yaya Diospa munashkan llaktan kashkanrayku. 36 Nima kankuna kikinta churashpa kirichina rimanakunawa rimaychichu. Nima chukchaykichita atipankichichu yanayachinata nima yurayachinata tukuy uras chasnalla kiparinanpa, Yaya Dioslla kankunata rurashkanrayku. 37 Kankuna rimashpaykichika ari nishpa, ari kachun. Rimashpaykichika mana nishpa, mana kachun. Chay ari chay mana nishkaykichimanta ashwanta kirichinayashpa rimanakunaka millaypakunata rurachik supaypa yuyachishkanmi kan.

Jesuska yachachin shuk runa ñukanchita mana alita rurashpanka mana rantipananchipa (Lk 6.29-30)

38 Kankuna yachankichi ñawpa yaya rukunchikunata rimashkankunata:
Shuk runa piñarishpan runa masinpa ñawinta waklichishpanka apuka paytapas chasnallatata kastiganan tiyan. Chaymanta shuk runa piñarishpan runa masinpa kirunta pakishpanka apuka payta chasnallatata kastiganan tiyan nishpa.
39 Kunan ñuka kankunata rimani, ama rantipaychu shuk runa kanta millaypata rurashpanka. Uyaykipi sakmashpanka ama rantipaychu. Kutikashka sakmashpanpas ama piñarinkichu, ashwan alichay paywa. 40 Chaymanta shuk runa kanta kichunayashpanka kamisaykita, kan ñukata liwiwashkanki, kamisayki raktata kuway nishpanka shuk kamisaykitapas kichunayashpanka sakiy, ama piñariychu payta. 41 Shuk suntalu kanta rimashpanka shuk llasha wankurishkata mana pagashpa apanaykipa shuk waranka purina tuputa, ama piñariychu payta. Ari, apashami, munashpaykika ishkay waranka purina tuputapas apasha nishpa rimay. 42 Imaykita kanmanta tapuk runata mana mitsashpa kuy. Imaykita prestananpa shamuk runata mana mitsashpa prestay.

Jesuska yachachin tukuy chiknik runakunata yuyananchipa (Lk 6.27-28, 32-36)

43 Kankuna yachankichi ñawpa yaya rukunchikunata rimashkankunata: Runa masikichita yuyaychi. Kankunata chiknik runakunataka chikniychi. 44 Kunan ñuka kankunata rimani, kankunata chiknik runakunataka yuyaychi. Shuk runakuna kankunata wañuchinayashpankunaka Yaya Diosta mañaychi paykunarayku. 45 Chasna alita kawsashpaykichika

silupi kawsak Yaya Diospa wawankunami kankichi, payshina yuyak kahushkaykichirayku. Paymi intita llukshichin alita rurak runakunarayku, mana alita rurak runakunaraykupas tukuy runakunata chasnalla yuyashpa yanapananpa. Chasnallatata tamyatapas kachan yanapananpa tukuy runakunata chasnalla. 46 Yachanchi llullachik runakunapas ayllunkunata yuyanankunata. Kankuna chasnallatata aylluykichikunallata yuyashpaykichika paykunamanta mana ashwan alitachu rurahunkichi. Paykunashina rurashpalla kawsashpaykichika imamantata Yaya Dioska kankunata kushichinka. 47 Kankuna aylluykichillawa kwintak kashpaykichika shuk runakunawa mana kwintashpaykichika chay Yaya Diosta mana kirikkunamanta mana ashwan alitachu rurahunkichi. Paykunapas yuyashkankuna runa masinkunallawami kwintanahun. 48 Imashnami silupi kawsak Yayanchi Dioska tukuy runakunata yuyan, chasnashina kankunapas tukuy runakunata yuyanaykichi tiyan.

6

Jesuska yachachin ali ruranakunamanta

1 Kankuna runa masikichita yanapashpaykichika ama yuyariychichu, tukuy runakuna chay yanapashkaynita rikushpankuna rimankakuna yapa alita rurak runa kanaynita nishpa. Chasna tukunaykichillapa runa masikichita yanapashpaykichika silupi kawsak Yaya Dioska rurashkaykichimanta kankunata manami kushichinkachu. 2 Chayrayku, shuk nima imayuta yanapashpaykika ama nima pita rimaychu. Ama ruraychu chay yanka nishpa rimak runakunashina. Paykunaka tantarinankuna wasikunapi ñampikunapipas shukma shukma rimashpa purinahun tukuy runakuna yachashpankuna nima imayu runakunata yanapashkankunata paykunata atunyachinankunapa. Alita uyawaychi. Chasna yanapak runakunataka Yaya Dioska mananami kushichinkachu. Runakuna paykunata kushichishkankunallawa kiparinkakuna.

3 Nima imayu runakunata yanapashpaykika ama nima pita rimaychu, nima yuyashkayki amiguykita kwintaychu yanapashkaykimanta. 4 Chunllalla rurashpaykika Yaya Dioska chay nima pi yachashkan rurashkaykita rikushpan alita rurashkaykimanta kanta kushichinka.

Jesuska yachachin imashnami Yaya Diosta mañashunchi (Lk 11.2-4)

5 Kankuna Yaya Diosta mañahushpaykichika ama ruraychichu chay yanka nishpa rimak runakunashina, maykankunami kirichinayanahun alita kasukmi kani nishpa. Paykunaka tantarina wasikunapi, ñampikunapipas tukuy runakuna rikuhushkankunapi shayarishpankuna Yaya Diosta mañanahun. Chasna ruranahun runa masinkuna paykunata rikushpankuna rimanankunapa, chay Yaya Diosta mañak runa alita kasukmi nishpa. Alita uyawaychi. Chasna rurak runakunataka Yaya Dioska mananami kushichinkachu. Runakuna paykunata kushichishkankunallawa kiparinkakuna.

6 Yaya Diosta mañanayashpaykika kwartuykipi yaykuy. Punkuta tapashpa sapallayki Yaya Diosta mañay. Payka kanwa tantaylla kashpan tukuy rimashkaykita uyanmi. Chasna nima pi yachashkan mañashkaykita rikushpan alita mañashkaykimanta kanta kushichinka.

7 Ama chay mana israel runakunashina mañaychichu. Paykunaka yanka diosninkunata mañanahun chay shimikunallata achka kuti rimashpa. Chasna mañashpankuna yuyarinahun diosninkuna paykunata ashwan alita

uyanankunata. 8 Kankunaka Yaya Diosta mañahushpaykichika ama paykunashina ruraychichu. Manarapas Yaya Diosta mañahushpaykichira paymi yachan tukuy munahushkaykichita.

9 Chayrayku kasna rimashpa mañaychi:

Yaya Dios, kanllami kanki yayanchika.
Silupi kawsak kashpayki yanapay tukuy runakuna kan yapa ali kanaykita yuyanankunapa.
10 Kay allpata ali kamachinaykita ruray.
Imashnami silupi munashkaykita ruranahun, yanapay chasnallatata kay allpapipas runakuna munashkaykita rurashpa kawsanankunapa.
11 Karan puncha ñukanchita kuy mikunanchita.
12 Llakichiy ñukanchita mana alita rurashkanchikunamanta.
Imashnami ñukanchikuna runa masinchikunata llakichinchi mana alita ñukanchita rurashkankunamanta, chasnallatata ñukanchitapas llakichiy.
13 Anchuchiy ñukanchita supaymanta.
Ama sakiychu pantachichisha nishpa pay ñukanchita sinchita kamashpan mana alikunata rurananchipa.
Ashwan kishpichiy ñukanchita tukuy mana alikunamanta.
Chasna kachun.

14 Kankuna runa masikichikunata llakichishpaykichika kankunata mana alita rurashkankunamanta, silupi kawsak Yayanchimi kankunatapas tukuy millaypata rurashkaykichimanta llakichinka. 15 Kankuna runa masikichita mana llakichishpaykichika Yayanchika manami kankunataka llakichinkachu uchaykichikunamanta.

Jesuska yachachin imashnami mana mikushpa Yaya Diosta kushichishunchi

16 Kankuna Yaya Diosta yuyarishpa maykan punchami mana mikushpa kahushpaykichika ama uyaykichika llakirishkashina kachun, chay yanka nishpa rimak runakunapashina. Yapa munashpankuna tukuy runakuna yachanankunapa yarkay wiksa chishiyahushkankunata llakirishka uyayu tukunahun. Alita uyawaychi. Chasna rurak runakunataka Yaya Dioska mananami kushichinkachu. Runakuna paykunata kushichishkankunallawa kiparinkakuna.

17-18 Mana mikushpa Yaya Diosta mañahushpaykichika uyaykichita alita mayllaychi, chukchaykichita alita ñakchariychi kushilla rikurinaykichipa, nima pi yachananpa mana mikushpa kahushkaykichita. Yaya Dioslla yachachun chasna kahushkaykichita. Chay nima pi yachashkan rurashkaykichita rikushpan alita rurashkaykichimanta kankunata kushichinka.

Jesuska yachachin silupi kahuk sumakunata munashpa kawsananchipa (Lk 12.33-34)

19 Kay allpapira kawsahushpaykichi ama imaykichikunata mirachishpa kawsaychichu. Shuk imakunata kumehenkunaka mikunahun, shuk imakunaka ismunahun. Chaymanta shuwakunapas wasikichipi yaykushpankuna imaykichikunata apanahun. 20 Ashwan Yaya Diosta alita kasushpa kawsaychi tukuy chay silupi kahuk sumakunata apinaykichipa. Chaypi nima shukta kumehen mikunchu, nima shuk ismunchu, nima shuwakuna yaykunahunchu apanankunapa. 21 Chayrayku alita yuyariychi imatata ashwanta munankichi. Imaykichikunata mirachishpa kawsahushpaykichika chayllatami yuyarinkichi tukuy shunkuykichimanta pacha. Yaya Diospa

munashkanta rurashpa kawsahushpaykichika tukuy shunkuykichimanta pacha payllatami yuyankichi.

Jesuska yachachin punchapishina kawsananchipa (Lk 11.34-36)

22-23 Ñawinchika ñukanchirayku punchata rikuchikmi. Ñawikichi ali kashpanka alita rikuk punchapi purihushkashina kawsankichi. Ñawikichi mana ali kashpanka amsapi purihushkashina kawsankichi. Tukuy kankunapi punchata rikuchikshina tukuyta alita riksichik asirtachik kashkaka waklishpa amsashina tukushka kashpanka nima imata asirtashpa yapa manchaypa amsa tutapi purihushkashinami kawsankichi.

Jesuska yachachin mana kullkiraykulla yuyarishpa kawsananchipa (Lk 16.13)

24 Nima maykan kamachishkan runa atipanchu chay ratulla ishkay patroyninrayku tarawanata. Shukllata kasunan tiyan. Shuk patroyninta kasushpanka shuktaka mana kasunkanachu. Kankunaka chay tarawak runashinami kankichi. Kullkita munashpalla kawsashpaykichika manami atipankichinachu Yaya Diosta kasushpa kawsanata.

Jesuska yachachin Yaya Dios wawankunata kuyrananmanta (Lk 12.22-31)

25 Chayraykumi kankunata rimani, ama muspariychichu, ¿imatashi mikusha, imatashi upyasha kawsanaynipa? nishpa. Kawsananchimi mikunamanta ashwan valik kan. Chasnallatata ama yuyariychichu ¿imatashi churarisha? nishpa. Aychanchimi churarinamanta ashwan valik kan. 26 Rikuychi, imashnami pishkukunaka pawashpa kawsanahun. Paykunaka nima shuk muyuta tarpunahunchu mikunankunapa. Paykunapaka nima tampunkunaka tiyanchu pallashkankunata wakaychanankunapa. Mana nima shuk muyuta tarpushpankunapas silupi kawsak Yaya Diosmi paykunataka achka muyukunata kun mikunankunapa. Ashwan kankunataka Yaya Dioska pishkukunamanta pasatami yuyan, tukuy munashkaykichita kun. 27 Chaymantapas kawsanaykichita yapa yuyarishpaykichipas nima shuk urata atipankichichu mirachinata.

28 Mana nima chayta atipashpaykichika ¿imaraykuta musparinkichi imawami llachapaynita rantisha nishpa? Rikuychi chay suma sisakunata, imashnami wiñanahun. Paykunaka nima tarawanahunchu, nima puchkanahunchu llachapankunarayku. Mana tarawashpankunapas suma churarishkashina kanahun. 29 Ñawpa atun apu Salomón wañupa yapa suma ali churarishkanmanta chay sisakunaka ashwan alita rikurinahun. 30 Kiwakunaka chakirinalla, rupachinalla kashpankunapas Yaya Dios suma sisayukunata ruran. Chayta rikushpaykichi ¿imaraykuta mana kirinkichichu Yaya Dios kankunataka ashwan alita kuyrananta? 31 Yaya Dioska kiwa sisakunamanta kankunataka ashwantami yuyan. Chayrayku ama musparishpa kawsaychichu, imatashi mikusha, imatashi upyasha, imatashi churarisha nishpa. 32 Yaya Diosta mana riksik runakunami chasna yuyaywa kawsanahun. Kankunaka ama paykunashina kawsaychichu. Ashwan kankunapaka tiyanmi alita kuyrak silupi kawsak Yayaykichi Dios. Paymi alita yachan imakunami pishin kankunapaka. 33 Chayrayku tukuy shunkuykichimanta pacha munaychi Yaya Dios kankunata kamachinanta, paypa munashkanta rurashpa kawsanatapas. Chasna kawsashpaykichimi payka tukuy munashkaykichitapas kankunata kunka. 34 Tukuy puncha Yaya Dios yanapak kashpan ama yapa yuyarishpa rimaychichu kayaka

imashi pasawanka nishpa. Kayantimapas Yaya Diosta yuyashpaykichika payka yanapankallami. Chasna kashpan ama musparishpa yuyariychichu kayarayku, kayawasharaykupas.

7

Jesuska yachachin mana shuk runamanta mana alichu kanki nishpa rimananchipa
(Lk 6.37-38, 41-42)

1 Ama shuk runa masikichimanta rimaychichu payka mana alichu kan nishpa. Chasna rimashpaykichika Yaya Dioska kankunamantapas rimanka paykunaka mana alichu kanahun nishpa. 2 Imamantachari kankuna runa masikichimanta rimankichi payka mana alichu kan nishpa chaymantallatatami Yaya Dioska kankunamantapas rimanka paykuna mana alichu kanahun nishpa. Imashnami kankuna munankichi runa masikichi kastigay tukunanta, chasnallatatami kankunapas kastigay tukunkichi. Maykantachari kankuna chapankichi runa masikichi rurananpa chaymantallatatami Yaya Dioska kankunatapas tapunka. 3-5 Runa masikichipa ñawinpi shuk uchilla susyastu tiyamaka, shuk ratu rikunkichima. Ashwan kankunaka kikin ñawikichipi ashwan atun susya tiyamaka, mana rikunkichimachu. Ñawikichipi ashwan atun susya tiyamaka runa masikichipa ñawinpi kahukmanta, mana alichu kama payta rimanaykichipa ñawikimanta susyata surkushara nishpa. Chasna rurankimaka kan kikintami llullachirinkima. Ashwan puntiru kan kikinpa ñawikimantara chay atun susyata surkuy. Chaymanta alita rikushpayki runa masikipa ñawinmanta chay uchillastu susyata surkuy. Chasnallatata puntiru kan kikinpa uchaykita sakinayki tiyan. Chaypirami atipankichi runa masikita kunanata paypa uchanta sakinanpa.

6 Chaymanta Yaya Diospa shiminta ama yachachiychichu mana kasunayak runakunata. Chasna runakuna allkukunashina, kuchikunashina mana yuyayyuchu kanahun. Paykunata yachachishpaykichika yapa chaniyu wallkata kuchikunarayku wichuhukshina kankichima kuchikunaka saru saru ruranankunapa. Chasnallatata shuk runakuna Yaya Diospa shiminta mana munanahunchu, nima uchillastuta. Paypa shiminka yapa chaniyushina kashpanpas paykuna mana valichishpa asichinahun. Kankunata chiknishpa piñarinahun. Chayrayku maykankunami Yaya Diospa shiminta munanahun, paykunallata yachachiychi.

Jesuska yachachin tukuy munashkanchita Yaya Diosta mañashpa tapunanchipa
(Lk 11.9-13; 6.31)

7 Yaya Diosta tapushpaykichika payka munashkaykichita kunkami. Maskashpaykichika Yaya Diosta, payta tarinkichimi. Silupi yaykunayashpa punkunpi kayashpaykichika Yaya Dioska paskankami. 8 Maykanmi tapun, paytaka kunkami. Maykanmi maskan, tarinkami. Maykanmi punkupi kayan, payraykuka paskankami. 9 Alita yuyariychi. Wawaykichi panta tapushpanka kankunaka mana rumita kunkichimachu mikunanpa. 10 Challwata tapushpanka mana machakuyata kunkichimachu mikunanpa. 11 Kankuna mana alita rurashpa kawsakkuna kashpaykichipas wawaykichita alikunallata kunkichi. Ashwan silupi kawsak Yayanchika kankunata alikunallatami kunka payta tapushpaykichika.

12 Kankuna munashpaykichika runa masikichi kankunarayku alita ru-
ranankunapa, ashwan kankunara paykunarayku alita ruraychi. Chasnal-
latata Moisespa killkashkanta yachachikkuna, Yaya Diospa yachayninwa
yachachikkunapas ñawpamanta pacha ñukanchita yachachirkakuna.

Jesuska yachachin Yaya Diosta katihushpanchi ñañu ñampita purihukshina kananchita
(Lk 13.24)

13 Kankuna ñañu punkutashina yaykuychi. Achka runakuna paykuna
kikinpa munashkankunallata rurashpa kawsanahun. Paykuna anchu
punkutashina yaykushpa anchu ñampipi purihukshina kanahun.
Chay anchu ñampipi purihukshina kashpankuna nina mana wañukma
paktankakuna. 14 Chaymanta mana achka runakunachu Yaya Diospa
munashkanta rurashpa kawsanahun. Paykunaka ñañu punkutashina
yaykushpa ñañu ñampipi purihukshina kashpankuna parisishpa
kawsanahun. Chay ñañu ñampipi purihukshina kashpankuna Yaya Diospa
kawsananpi paktankakuna.

Jesuska yachachin llullachik runakunamanta kuyrarinanchipa
(Lk 6.43-44)

15 Kankunaka alita kuyrariychi llullachishpa yachachikkunamanta.
Paykunaka Yaya Diospa rimashkanta alita yachachihunchi nishpa Yaya
Diosta alita kasukshina rikurinahun. Chasna kashpanpas mana tukuy
shunkunkunamanta pachachu payta katinahun. Chayrayku mana
ali yuyayyu kashpankuna kankunata pantachichinkakuna manana
payta kasushpa kawsanaykichipa. 16 Chasna llullachik runakunataka
kawsanankunamantami riksinkichi. Rikuychi, millaypa kasha kaspika
mana muyuyamachu ali muyuta. Chinikunaka mana muyuyamachu mishki
mikuna muyuta. 17 Shuk ali kaspika ali muyullata muyuyan. Millaypa
kaspika mana mikuypa millaypa muyuta muyuyan. 18 Ali kaspika mana
atipanchu muyuyanata millaypa muyuta. Nima millaypa kaspika atipanchu
muyuyanata ali muyuta. 19 Tukuy millaypa tarpukunataka pitishpa ninama
wichunchi, mana alita muyuyashkanrayku. 20 Chayrayku yachachikkunata
kawsanankunamantami riksinkichi ali yachachikkunachu kanahun
manachu.

Jesuska yachachin Yaya Diosta kasushpa kawsak runakunalla siluma ri-nankunata
(Lk 13.25-27)

21 Maykankunami Yayayni Jesús, Yayayni Jesús yanka nishpa
rimanahun, Yaya Diosta mana tukuy shunkunkunamanta pacha
katihushpankunaka chaykunaka Yaya Diospa kamachishkan tukushpa
paypa ali kamachihushkanpi manami kawsankakunachu. Ashwan
maykankunami ruranahun Yayaynipa munananta, chaykunallami
kamachihushkanpi kawsankakuna. 22 Ñuka shamuhushkayni puncha
rimasha, maykankunami siluma rinkakuna, maykankunami mana
rinkakunachu. Chay puncha achka runakuna rimawankakuna: Yayayni
Jesús, Yayayni Jesús, ñukanchimi kanpa shutikipi yachachirkanchi, kanpa
shutikita rimashpa supaykunata llukshichirkanchi. Chaymanta kanpa
shutikita rimashpa atun yachaywa achka ruranakunata rurashkanchi
nishpa. 23 Chaypina paykunata aynisha: Kankunaka yanka llullashpa
shutinipi rimarkankichi. Mana ñukata katiwashkankichichu. Millaypata
rurakkuna kashpaykichi mana runaynikunachu kankichi. Chasna
kashpaykichi anchuriychi ñukamanta nishpa.

Jesuska ishkay runakuna wasita rurashkankunamanta yuyachishpa yachachin
(Mk 1.22; Lk 6.47-49)

24 Maykanmi rimashkaynita alita kasushpa kawsan, chaymi shuk alita yuyarik runashina kan. Chay runaka luma awapi uchkukunata allashpan orkonta sumakta shayachishpan wasinta rurashka. 25 Sinchita tamyashpan yaku untayka shamushpan sinchi wayra wasinta waktashpan mana urmankachu, luma awapi orkonkunaka sumakta shayachirishka kashkanrayku.

26 Maykanmi rimashkaynita mana kasunchu, chaymi shuk mana alita yuyarik runashina kan. Payka wasinta ruran tiyupi, mana yapa ukuta allashpan urkunkunata shayachin. 27 Sinchita tamyashpan yaku untayka shamushpan wayraka chay wasita waktashpan utkalla urman. Chasna urmashpan paki paki tukun.

28-29 Jesús yachachishkanta tukuchishpan tukuy runakuna mancharishpankuna paykunapura rimarkakuna: Kay Jesuska Yaya Diospa yachayninwami yachachin. Tukuy kay Moisespa killkashkanta yachachikkunamanta yapa alitami ñukanchita yachachin nishpa.

8

Jesuska aycha ismuchik unkuyyu runata ampirka
(Mk 1.40-45; Lk 5.12-16)

1 Jesuska chay lumamanta uraykumuhushpan achka runakuna payta katirkakuna. 2 Chasnallapi shuk aycha ismuchik unkuyyu runaka, nima pita kayllayanata atipashpantata Jesusta kayllayarka. Puntanpi kunkurishpan rimarka:

Yaya Jesús, yachani ampinata atipawanaykita. Kanrayku ali kashpan kay unkuynimanta ampiway, ampirishpayni kuti atipanaynipa tantaylla kawsanata aylluynikunawa nishpa.

3 Chaypina Jesuska chay runataka makinwa llankashpan nirka:

Ari, munanimi. Ñami ampirishkanki.

Chasna nishkanllawa chay runaka tukuy unkuyninmanta ampirishka karka. 4 Chaymantapas rimarka:

Ama nima pita kwintankichu kanta ampishkaynimanta. Kunanka saserdotellama riy ampirishkaykita rikunanpa. Chaymanta ñawpa Moisespa killkashkanpi kamachishkatashina ruray, Yaya Diosta kunayki kashkata apashpa churak rinki. Chasna rurashkaykimantami tukuy runakuna yachankakuna unkushkaykimanta ampirishkaykita.

Jesuska shuk romano kapitanpa runanta ampirka
(Lk 7.1-10)

5 Kapernaum llaktapi paktashpan shuk kapitan Jesusta kayllayarka. Payka Roma llaktamanta suntalunkunata kamachik karka. Chaypi Jesusta tapurka yanapananpa:

6 Yachachik, shuk runaynimi wasinipi yapa unkushkalla kawsan. Mana kuyurinata atipanchu. Yapa nanaywa parisishpa kawsan.

7 Chaypi Jesuska aynirka:

Wasikima rishpayni paytaka ampisha.

8 Chaypina chay kapitanka Jesusta aynirka:

Yachachik, ñukaka mana nima imachu kani wasinipi yaykunaykipa. Kaymantalla rimashpayki atipankimi runaynita ampinata. 9 Ñukapapas tiyanmi

apuynikuna kamachiwanankunapa. Paykuna kamachiwashpankuna kasunayni tiyan. Chasnallatata ñuka suntaluynikunata kamachishpayni paykunapas kasuwanankuna tiyan. Shuk suntaluta maymapas rinanpa rimashpayni kunalla kasushpa rin. Shukta kayashpayni utkalla kasushpan shamun. Chaymanta shuk runaynita imatapas rurananpa rimashpaynika kunalla ruran. Chasnallatatami shuk shimillawa atipanki anchuchinata unkuyta chay runaynimanta.

10 Chay kapitan chasna rimashpan Jesuska yapa kushikurka. Chaymanta tukuy chay katihukkunata rimarka:

Kankunata rimani, tukuy israel masinikunamanta nima maykan ñukata tukuy shunkunmanta pacha kiriwashkanta tarishkanichu kay romano runatashina. Ñukanchi israel runakuna Yaya Diospa akllashkankuna kashpanchitata kankunaka mana kay runashinachu kiriwankichi. 11 Chayrayku kankunata rimani, shuk punchami Yaya Dioska tukuy payta kirikkunallata, mana israel runakuna kashpankunapas tantachinka inti llukshinamanta, inti yaykunamantapas. Chaypi ñawpa yaya rukunchikuna Abrahamwa, Isaakwa, Jakobwa pakta Yaya Diospa kamachinan mushu mundupi tiyarinkakuna mikunankunapa. 12 Ñukanchi israel runakuna Yaya Diospa akllashkankuna kashpanchipas Yaya Diospa kamachinankuna kananchipa, achka kankunamanta ñukata mana kirishkankunarayku manchaypa amsamami wichuy tukunkakuna. Chaypi sinchita parisishpa wakankakuna, piñaywa kirunkunata kanirinkakuna nishpa.

13 Chaypina kapitanta rimarka:

Tukuy shunkuykimanta pacha ñukata kiriwashkaykirayku runaykita ampishkani. Chayrayku kutiy wasikima nishpa.

Chasna rimashkanllapi chay romano kapitanpa runanka ña ampirishka karka.

Jesuska ampirka Pedropa warminpa mamanta (Mk 1.29-31; Lk 4.38-39)

14 Chaymanta Jesuska Pedropa wasinma rirka. Chaypi Pedropa warminpa mamanta tarik rirka kalinturawa sirihukta. 15 Chaypina Jesuska chay warmipa makinta llankashpan kalinturanka pasapurka. Chay ratulla payka atarishpan Jesusta runankunatapas upyachirka kararka.

Jesuska achka unkushka runakunata ampirka (Mk 1.32-34; Lk 4.40-41)

16 Ña amsayahushkanpi achka supay yaykushka runakunata pushamurkakuna Jesusma. Chaypi Jesuska shuk rimashkanllawa chay supaykunataka llukshichirka. Unkushka runakunatapas tukuyta ampirka.

17 Chasna Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaias ñawpa paymanta killkarka:

Pay kikin parisishpan nanaykunata, unkuyninchikunamanta ampiy tukushunchi. Tukuy ima nanaykunamanta ñukanchita aliyachinka nishpa.

Chay killkashkanpi rimashkanshina Jesuska runakunata tukuy unkuykunamanta ampirka.

Shuk runakuna Jesusta katinayarkakuna (Lk 9.57-62)

18 Shuk puncha kutikashka achka runakuna Jesuspa kuchunpi tantarirkakuna. Jesuska paykunata rikushpan runankunata rimarka:

Akuychi chimpashunchi kay kuchata nishpa.

19 Manara botipi yaykuhushpankunara Moisespa killkashkanta shuk
yachachik Jesusta kayllayashpan rimarka:
Yachachik, maytapas rishpayki kanta katisha nishpa.
20 Jesuska payta aynirka:
¿Imata yuyarishpaykita katinayawanki? Rimashkaykichi, mahaskunapa
tiyan uchkunkunaka. Pishkukunapapas tiyan wasinkunaka maypimi
kawsanahun. Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runaka mana wasiyuchu kani
maypimi samasha.
21 Chaypina Jesusta shuk katik runa payta rimarka:
Yachachik, kanwa rinayashpaynipas manara atipanichu kunallaka.
Yayaynita munanira kuyranata wañunan punchakama. Paypa aychanta
allarishka urku uchkupi churashpa tapashkayniwasha kanwa risha.
22 Chasna rimashpan Jesuska mana munarkachu.
Kunalla aku ñukawa rishu. Sakiy Yaya Diospa shiminta mana ka-
sunayak runakunaka wañushkankunata urku uchkupi churashpa tapananku-
napa. Yayayki wañushpanka paykunami paypa aychanta uchkupi churashpa
tapankakuna nishpa.

Jesuska sinchi wayra ulastapas kasillayachirka (Mk 4.35-41; Lk 8.22-25)

23 Chasna kwintashkankunawasha Jesuska runankunawa
pakta shuk botipi uraykurkakuna kuchata chimpanankunapa.
24 Chimpahushkankunapi kunkaymanta atun wayra shamurka. Chay
wayraka yapa sinchita wayrahushpan atun ulaskuna shayarirkakuna.
Botinkunapi yakuka untarihushpan ña tikranayarkakuna. Chay yaku
wayrawa yapa ulasyahushpanpas Jesuska botipi puñurayahurka. 25 Chaypina
paypa runankunaka yapa mancharishpankuna likchachirkakuna Jesusta.
¡Yaya Jesús, kishpichiy ñukanchita! ¡Ñami tikrahunchi!
26 Jesuska aynirka:
¿Imaraykuta chasna yapa mancharihunkichi? ¿Kunankamachu manara
tukuy shunkuykichimanta pacha ñukapi sinchikunkichi?
Chaymanta Jesuska atarishpan chay wayrata yakutapas sinchi shimiwa
rimarka:
¡Kasillayay wayra! ¡Kasillayay ulas!
Chasna rimashkanllawa pasarirka wayraka, ulaspas mana
ulasyarkanachu. 27 Chaypi runankunaka yapa mancharishpa
tapunakurkakuna paykunapura:
Pishi kan kay runaka. Rimashkanllawa wayra yakupas kasushpa kasil-
layanahun.

Jesuska supayyashka runakunata ampirka (Mk 5.1-20; Lk 8.26-39)

28 Chaymanta chay atun kuchata chimpashpankuna Jesuska runanku-
nawa paktarkakuna Gadara llakta kuchupi. Paktashpankuna ishkay
supayyashka runakuna kallpashpa kayllayarkakuna. Paykuna kawsa-
payanahun urku uchkupi, maypimi wañushkakunata churashka karkakuna
chaypi. Supayyashka kashpankuna yapa piñaywa manchaypa karkakuna,
chayrayku nima pi atipapayanahunchu chay ñampita purinata. 29 Chay
ishkay runa Jesusta kayllayashpankuna sinchita kaparishpa rimarkakuna:
Yaya Diospa Wawan Jesús, amara ñukanchita kastigayrachu. Manara chay
kastigana punchaka paktarishkarachu nishpa.
30 Mana karupichu achka kuchikunaka mikuhlla karkakuna. 31 Chaypina
chay runakunapi kawsak supaykunaka Jesusta tapurkakuna:

Kay runakunamanta ñukanchita llukshichihushpaykika kachay ñukanchita chay kuchikunapi kawsananchipa.

32 Jesuska aynirka:

Ariya alimi, riychi.

Chasna rimashkanllawa chay supaykunaka chay ishkay runakunamanta llukshishpankuna kuchikunapina yaykuk rirkakuna. Chasnallapi tukuy chay kuchikunaka waykuma kallpashpa pultyarkakuna lumamanta yakuma. Chaypina chinkarirkakuna.

33 Chayta rikushpankuna kuchikunata kuyrak runakunaka yapa mancharirkakuna. Manchaywa kallparkakuna llaktankunama. Chaypi paktashpankuna tukuy runa masinkunata kwintarkakuna imashnami Jesuska chay supayyashka runakunata ampishka nishpa. Kuchikuna yakupi chinkarishkankunamantapas kwintarkakuna. 34 Chayta uyashpankuna tukuy chay llaktapi kawsak runakunaka llaktankunamanta llukshishpankuna Jesusta rikuk rirkakuna. Payta rikushpankuna rimarkakuna:

Yachachik, munanchi llukshinaykipa kay allpanchimanta, tukuy kuchinchikunata chinkachishkaykirayku nishpa.

9

Jesuska shuk runata chakichik unkuymanta ampirka (Mk 2.1-12; Lk 5.17-26)

1 Chaymanta Jesuska runankunawa botipi uraykushpankuna kuti chay atun kuchata chimparkakuna. Chaypi paktarkakuna paypa llaktanma. 2 Chaypina shuk runakuna shuk chakichik unkuyyu runata llanchamanpi apamurkakuna Jesusma. Chay unkushkata apamuk runakunaka tukuy shunkunkunamanta pacha kirishpankuna yuyarirkakuna Jesús chay unkushkata ampinanta nishpa. Chaypi Jesuska paykunata rikushpan kirihushkankunata yacharka. Manara ampihushpan chay unkushkata rimarka:

Sinchikuriy wawki, tukuy uchaykikunamanta llakichirishkami kanki nishpa.

3 Chayta uyashpankuna Moisespa killkashkanta shuk yachachikkuna yapa piñarishpa yuyarirkakuna, kay runaka rimashkanwa Yaya Diosta yapa piñachihun. Yaya Diosshina tukunayashpa kay unkushkata rimashka tukuy uchankunamanta llakichihushkanta.

4 Jesuska yuyarihushkankunata yachashpan paykunata rimarka:

¿Imaraykutaya chasna yuyarihunkichi ñukamanta? 5 Kay runataka rimashkanimi uchaykikunamanta llakichirishkami kanki nishpa. Chasna rimashpayni mana yachankichichu shutipa llakichishkachu manachu nishpa. Ñuka kay unkushkata rimaynima atariy, puriy nishpa. Pay alita purishpanna yachankichima ñuka payta ampishkaynita. 6 Yachanaykichipa ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa paypa yachayninwa runakunata uchankunamanta llakichinaynita kay allpapi, kunalla kay unkushkata ampisha.

Chasna rimashpan chay unkushkata rimarka:

Atariy. Llanchamaykita apishpayki kutiy wasikima.

7 Jesús chasna rimashpan chay runaka ampirishka atarirka, llanchamanta apishpan wasinma kutirka.

8 Chayta rikushpankuna runakunaka yapa mancharirkakuna. Yaya Diosta kushichishpa rimarkakuna: Yaya Dios, kushikunchimi kay runata atun yachaykita kushkaykirayku unkushkakunata ampinanpa.

Jesuska Mateota kayarka
(Mk 2.13-17; Lk 5.27-32)

9 Chaymanta Jesuska llaktanmanta llukshishpan purihushkanpi ñuka
Mateota rikuwarka. Kullkita kobrana wasipi tiyarishpayni impuestuta
kobrapayarkani romano tukuymanta atun apurayku. Chaypina Jesuska
rikuwashpan rimawarka:
Mateo, shamuy katiway.
Chasna rimawashpan atarishpayni Jesusta katirkanina. 10 Chaymanta
Jesusta payta katihukkunawa pakta pusharkani wasinima chaypi
mikunanchipa. Chaypi mikuhushpanchi achka Roma llaktarayku
impuestuta kobrak masinikuna, chaymantapas shuk millaypata
rurak runakuna shamurkakuna, ñukanchiwa pakta tiyarishpankuna
mikunankunapa. 11 Chaypina fariseokunaka rikuhurkakuna Jesusta
ñukanchi millaypata rurak runakunawa pakta mikuhushkanta. Chaypina
payta katikkunata tapurkakuna:
¿Imaraykuta kankunata yachachikka impuestuta kobrakkunawa, paykunashina mana alita rurak runakunawapas mikuhun?
12 Jesús chayta uyashpan paykunata yachachirka shuk yuyarinawa:
Rikuychi, alikunaka mana munanahunchu ampikta. Ashwan unkushkakunami ampikta munanahun ampirinankunapa. 13 Yuyariychi
imatata Yaya Dioska rimanayan killkachishkanpi kasna nishpan:
Manami munanichu wiwakunata wañuchishpa kuwanaykichita ñukata
kushichiwanaykichipa, ashwan munanimi runa masikichita
llakichishpa yanapanaykichita.
Chasna kashpanmi ñukaka mana shamushkanichu yanapanaynipa
maykanmi riman mana uchayuchu kani nishpa. Ashwan shamushkanimi
uchayukunata yanapanaynipa Yaya Diostana kasunankunapa.

Jesuska yachachin payta katikkuna ñawpa katishkankunata manana atipanankunata katinata
(Mk 2.18-22; Lk 5.33-39)

14 Chaymanta Bawtisak Juanta katikkunaka Jesusta kayllayashpankuna
tapurkakuna:
Ñukanchi, fariseokunapas achka punchakuna mana mikushpa Yaya Diosta
mañanchi. Ashwan kanta katikkunaka karan puncha mikunahunlla.
¿Imaraykutaya mana ñukanchishina shuk shuk punchakuna mana mikushpa
Yaya Diosta mañanahunchu? nishpa.
15 Jesuska paykunata aynirka:
Rikuychi, shuk musuka warmiyahushpanka kayan tukuy ayllunkunata
kushilla tantarishpa paywa pakta mikunankunapa. ¿Chasnaka chay
kayashkankunaka llakirishkachu kanahuma? Mana. Ashwan shuk puncha
kuntrankunaka chay mushu warmiyahushkata anchuchishpankuna
chay puncha shuti yapa llakirishpa shuk punchakuna mana
mikunkakunachu nishpa. Chasna Jesuska rimarka pay kikin chay mushu
warmiyahushkashina kashkanta yuyachishpa.
16 Chaymanta Jesuska ashwanta paykunata asirtachinayashpan rimarka:
Shuk yapa likirishka mawka kamisata mana rimintanchimachu shuk
mushu llachapawa. Chasna chay mushuwa rimintashpanchika mawkaka
ashwantami likirin.
17 Chasnallatatami mushu vinu putskurihushkata mana churanchimachu
shuk mawka karamanta rurarishka bulsapi. Chay vinu urtiyashpan putskurihushpanka mawka karaka tukyashpan vinuka talirin. Ishkanti mana

valinahunnachu. Chayrayku mushu vinuta mushu karamanta rurarishka bulsapi churanchi. Chasnaka ishkantimi mana waklinkachu.

Ñukaka Yaya Diospa mushu shimintami yachachihuni. Ñawpa yaya rukuykichikunaka mana chasnachu yachachipayarkakuna. Kankunaka katinaykichi tiyan kay mushu yachachihushkaynitana. Mana atipankichichu chapuchinata chay ñawpa yachakushkaykichiwa.

Jesuska Jairopa shipas wawanta kawsachirka (Mk 5.21-43; Lk 8.40-56)

18 Jesús chay runakunata yachachihushkanllapi, ñukanchi israel runakunapa shuk tantarinanchi wasipi kamachik payta kayllayarka. Payka Jesuspa puntanpi kunkurishpa tapurka:

Kunalla wawaynika wañushka. Chasna wañushka kashpanpas kanka ñukawa wasinima rishpaykika makikiwa llankashpaykimi wawaynika kawsarinka nishpa.

19 Jesuska atarishpan ñukanchi runankunawa pakta chay apupa wasinma rirka. 20 Chasna rihushkanchipi, shuk unkushka warmi Jesusta washanmanta kayllayarka. Payka chunka ishkay watata unkushka karka. Tukuy uras yawar paymanta urmapayan. Chay warmika Jesuspa washanmanta churarishkanta llankarka. 21 Jesuspa churarishkanpa shiminllata llankashpaynimi ampirisha nishpa yuyarirka. 22 Chasna chay warmika yuyarishpa llankashpan Jesuska washanma tikrarishpan payta rikurka. Chaypina llakichishpan rimarka:

Pani, kushikuy. Tukuy shunkuykimanta pacha kiriwashkaykirayku ampirishka kanki.

Chayllata rimashpan chay unkushka warmika ampirirka.

23 Chasna ampishkanwasha Jesuska paktarka chay kamachikpa wasinpi. Chaypi achka runakuna sinchita kaparishpa wakahurkakuna. Kenata pukuk runakunaka chaparkakuna chay wañushkata urku uchkupi churashpa tapak rinankunapa. 24 Tukuy paykunata rikushpan Jesuska rimarka:

Llukshiychi kaymanta. Kay shipaska manami wañushkachu, puñuhunmi.

Chasna rimashpan tukuy chay runakunaka Jesusta asichirkakuna. 25 Chaypina Jesuska tukuy chay runakunata kanchama llukshichirka. Chaymanta yaykushpan chay shipasta makinmanta apirka. Chaypina chay shipaska atarirka. 26 Chaymanta tukuy chay llaktakunapi kawsak runakunaka Jesús chay shipasta kawsachishkanmanta yacharkakuna.

Jesuska ishkay wisku runata ampirka

27 Jesús chay apupa wasinmanta llukshishpan ishkay wisku runakuna sinchita kayashpa katirkakuna:

¡Davidpa Miraymanta Kishpichik, llakichiy ñukanchita! nishpa.

28 Jesús shuk wasima yaykushpan chay ishkay wiskukunapas yaykurkakuna. Kayllayashpankuna Jesuska paykunata tapurka:

¿Kirinkichichu ñuka kankunata ampinaynita?

Ari yachachik, kirinchimi nishpa aynirkakuna.

29 Chaypina Jesuska ñawinkunata llankashpan rimarka:

Tukuy shunkuykichimanta pacha kiriwashkaykichirayku ampirishka kiparinkichi.

30 Chasna rimashpan chay ishkay runakunaka alitana rikurkakuna. Chaypina Jesuska paykunata alita kunarka:

Nima pita kwintankichichu ñuka kankunata ampishkaynimanta.

31 Chasna kunashpanpas paykunaka kwintak rirkakuna tukuy chay llaktakunapi kawsak runakunata imashnami Jesuska paykunata ampishka nishpa.

Jesuska mana rimanata atipak runata ampirka

32 Chay ishkay runakuna llukshishkankunawasha shuk runata Jesusma apamurkakuna. Chay runaka supay yaykushka kashpan mana atiparkachu rimanata. 33 Jesuska supayta chay runamanta llukshichishpan chaypira chay runaka atiparka rimanata. Chayta rikushpankuna chay runakunaka mancharishpankuna rimarkakuna paykunapura:

Nima ima uras rikushkanchichu chasna ampik runata kay Israel allpanchipi.

34 Chaypina fariseokunaka rimarkakuna:

Kay ampik runaka supaykunapa apunpa yachayninwa supaykunata llukshichin nishpa.

Jesusta chiknishpankuna chasna rimarkakuna.

Jesuska runakunata llakichirka

35 Chaymanta Jesuska shuk llaktama shuk llaktama purirka tantarinankuna wasikunapi runakunata yachachinanpa kay suma ali shimita Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta. Chasna yachachihushpan Jesuska runakunata tukuy unkuykunamanta parisinakunamantapas ampipayarka.

36 Jesuska chay achka runakunata rikuhushpan paykunata llakichirka, paykuna mana amuyu shikwarishka sampayashka obehakunashina kashpankuna. 37 Chaypina ñukanchita rimarka: Kay runakuna ña pallanapa pukushka muyukunashina kahunkuna. Chasna kashpanpas Yaya Diospa shiminta yachachikkunaka mana achkachu kanahun muyuta pallahukshina runakunata Yaya Diosrayku tantachinankunapa. 38 Chayrayku Yaya Diosta mañaychi, paypa wawankunata tukuy llaktakunama kachananpa, runakunata yachachik rinankunapa.

10

Jesuska chunka ishkayta akllarka kachanan runankuna kanankunapa (Mk 3.13-19; Lk 6.12-16)

1 Chaymanta Jesuska ñukanchi chunka ishkay akllashkan runankunata kayashpan rimarka:

Kunan ñuka Yaya Diospa yachayninta kankunata kusha tukuy supaykunata llukshichinaykichipa runakunamanta. Chaymantapas atipankichi ampinata runakunata tukuy unkuykunamanta parisinakunamantapas nishpa.

2 Jesús apostolnikuna kankichi nishpa chunka ishkay akllashkanpa shutinkunaka karkakuna: Simón, maykantami Jesuska shutiyachirka Pedro; Andrés Simonpa wawkin; Santiago Juanpas Sebedeopa wawankuna; 3-4 Felipe, Bartolomé, Tomás, ñuka Mateo. Ñawpa karkani impuestuta kobrak romano tukuymanta atun apurayku. Chaymanta Santiago Alfeopa wawan; Tadeo, Simón, maykantami rimapayarkakuna Selote. Chaymantapas Judas Iskariote, maykanmi chaywasha Jesusta apichinan karka.

Jesuska chunka ishkay akllashkankunata kacharka Yaya Diospa kamachinanmanta yachachinankunapa (Mk 6.7-13; Lk 9.1-6)

5 Jesuska ñukanchi chunka ishkay akllashkankunata shuk shuk llaktakunama kachahushpan rimarka:

Riychi israel masinchikunapa llaktankunallapi. Ama riychichu mana israel runakunapa llaktankunamaka, nima Samaria allpa llaktakunapi yaykunkichichu. 6 Israel masinchikunallata yachachik riychi. Paykunaka mana amuyu obehakuna pantashkashinami kahunkuna.

7 Rishpaykichi rimaychi ñami kallarihun Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi nishpa. 8 Chasna yachachihushpaykichi unkushkakunata ampiychi, wañushkakunata kawsachiychi, aycha ismuchik unkuyyu runakunata ampiychi, supay yaykushka runakunamanta supaykunata llukshichiychi. Yaya Dios kankunata yachayninwa yanapashpanmi tukuy chaykunata atipankichi ruranata. Yaya Dios kankunata yanka yanapashkanrayku, kankunapas nima imata tapunkichichu chay ampishkaykichi runakunamanta.

9 Chay ñampita rihushkaykichipi nima kullkita apaychichu, 10 nima bulsata, nima ashwan shuk churarinaykichita, nima chakikichirayku ashwan shuk churarinaykichita, nima ashwan shuk tulaykichita apankichichu. Chay churarishkaykichillawa riychi. Runakunata yanapashpaykichi yachachishpaykichi paykunapas kankunata karanankuna tiyan.

11 Maykan llaktapi paktashpaykichi maskaychi shuk wasi amuta, maykanmi kankunata ali yuyaywa kayanka. Paypa wasinpi kipariychi shuk llaktama rinaykichi punchakama. 12 Chay runapa wasinpi yaykuhushpaykichi saludaychi tukuy chay wasipi kawsak runakunata. 13 Paykuna kankunata alita kayashpankunaka Yaya Dios paykunata yanapanka. Mana alita kayashpankunaka Yaya Dios mana paykunata yanapankachu. 14 Chay runakuna wasinkunapi mana kayashpankunaka nima rimashkaykichita uyanayashpankunaka llukshiychi chay wasimanta chay llaktamantapas. Llukshihushpaykichi rimaychi Yaya Dios kankunata kastigankami, mana paypa shiminta uyanayashkaykichirayku nishpa. 15 Alita uyawaychi. Shuk punchami Yaya Dioska tukuy runakunata tapunka rurashkankunamanta. Chay tapunan punchami Yaya Dioska ñawpa Sodoma llaktapi Gomorra llaktapi kawsak runakunata kastigashkanmanta pasatami chay mana kasunayak runakunata kastiganka.

Jesuspa runankuna chikniy tukunankunamanta riman

16 Chaymanta Jesuska rimarka: Rikuychi, ñuka kankunata kachani obehakunatashina sacha allkukuna chawpipi. Chayrayku yapa yachaywa, ali yuyayllawa kawsaychi. 17 Kuyrariychi kankunata chiknik runakunamanta. Paykuna kankunata apishpa apukunama pushankakuna kastigachinankunapa. Tantarinankuna wasikunapi yaykushpaykichika kankunata asutichinkakuna. 18 Ñukamanta yachachishkaykichiraykumi chay runakunaka kankunata apishpankuna apunkunama pushankakuna. Shukkunata kankunamanta ashwan atun apukunamapas pushankakuna. Chasna apirishka tukushpaykichi tukuy paykunata, mana israel apukunatapas yachachishkaynita riksichinaykichi tiyan. 19 Chay apukunama kankunata pushashpankunaka ama mancharinkichichu, imatashi rimasha, imashnashi aynisha nishpa. Yaya Diospa Espiritunmi kankunata chay uras yuyachinka imatami rimanaykichi tiyan nishpa. 20 Pay kankunata yuyachishpanmi atipankichi tukuy apukunata ayninata. Manami kankuna kikinpa yuyaykichimantachu rimankichi.

21 Chay parisina punchakuna chiknik runakunaka kikin wawkinkunata yanka llullashpa apukunama pushankakuna wañuchichinankunapa,

chaymantapas yayakuna wawankunata. Wawakuna yapa piña tukushpankuna yayankunata apichinkakuna wañuchichinankunapa. 22 Tukuy runakuna kankunatapas chikninkakunami ñukata kasushpa kawsahushkaykichirayku. Kankunata chiknishpankunapas wañunaykichi punchakama ñukata kirishpa kawsashpaykichika Yaya Diosmi kankunata chay atun kastigananmanta kishpichinka paywa pakta silupi kawsanaykichipa. 23 Shuk llaktapi kawsak runakuna kankunata wañuchinayashpankunaka chay llaktamanta mitikuychi shuk llaktama. Alita uyawaychi. Manarapas kankuna tukuy kay Israel allpanchi llaktakunapi yachachishpaykichira ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa kuti shamusha.

24 Nima shuk katik runa payta yachachikmanta ashwan yachanchu. Nima shuk runa patronmanta ashwan kamachikchu kan. 25 Shuk katik runa payta yachachikshina tukushpan kushilla kama. Chaymanta shuk runa patronshina tukushpan kushilla kama. Ñuka ali yachachik kashpaynipas shuk runakuna chikniwashpankuna rimawanahun supaykunapa apun Beelsebú kanaynita. Ñukamanta chasna llullashpa rimashpankuna kankuna katiwak runaynikunamanta ashwan millaypata rimankakuna.

Jesuska yachachin chiknik runakunata mana manchananchipa (Lk 12.2-7)

26 Ama manchaychichu chay kankunata chiknik runakunata. Rikuychi, nima ima pakalla rimashkaka, nima pakalla rurashkaka pakalla kiparinkachu. Tukuy yuyayta shunkunchipi pakahushkanchita Yaya Dioska shuk punchami tukuy runakunata riksichinka. 27 Chasnallatatami kankunallata tutapi pakalla rimashkaynita tukuy runakunata mana pakashpa rimaychi. Chasnallatata chunllalla yachachishkaynita kankunana sinchita tukuy runakunata yachachiychi. 28 Ama manchaychichu kankunata wañuchinayak runakunata. Paykuna wañuchishpankunapas mana atipanahunchu kankunata nina mana wañukma kachanata. Yaya Diosllami atipan tukuy mana ali rurak runakunata wañushkankunawasha nina mana wañukma kachanata. Chayrayku Yaya Diosllata manchaychi, payllata kasushpa kawsaychi.

29 Yuyariychi pishkukunapi. Mana yapa chaniyu kashpankuna ishkaystuta atipanchi rantinata shuk kullkistullawa. Chasna mana yapa chaniyu kashpankunapas nima shuk wañunchu Yaya Dios mana munashpanka. 30-31 Yaya Dios kankunatapas alita kuyran. Pishkukunamanta ashwan pasatami kankunata yuyan. Kankunata yuyashpan alita riksin. Nima shuk uchilla chukcha umaykichipi tiyashkaka paymanta kishpinchu. Chayrayku ama manchaychichu nima pita nima imatapas.

Tukuy runakunapa puntankunapi Jesukristumanta rimananchi tiyan (Lk 12.8-9)

32 Jesús yachachihushkanllapi rimarka: Maykan runami mana pinkashpa ñukamanta runakunapa puntankunapi riman Jesusta katik kani nishpa, paymantaka ñukapas silupi kawsak Yayayni Diospa puntanpimi rimasha kay runata riksinimi nishpa. 33 Ashwan maykanmi runa masinkunapa puntanpi pinkashpa ñukamanta riman payta mana riksinichu nishpa, paymantaka ñukapas silupi kawsak Yayayni Diospa puntanpi rimasha kay runata mana riksinichu nishpa.

Jesusta katihushpanchimi payta mana munakkunaka ñukanchita chikninahun (Lk 12.51-53; 14.26-27)

34 Ama yuyariychichu ñuka kay allpama shamushkaynirayku runakuna
kushilla shuk yuyayllawana kawsanankunata. Ashwan shamushkayni-
rayku mana shiminita kasunayak runakuna kankuna ñukata kasuk runaku-
nawa chikninakushkashina manana shuk yuyayllawa kawsankakuna.
35 Kunanmanta pacha shuk wasipi kawsak ayllupura ñukaranti manana
shuk yuyayllawa kushilla kawsankakunachu. Chasna kashpan shuk
wawa yayanta, shuk shipas mamanta, shuk nuera swegranta chiknishpa
kawsankakuna. 36 Ñukata katishpa kawsahushkaykichirayku kikin aylluy-
kichi kankunata chikninkakuna.
37 Mana ñukata yayaykichimanta mamaykichimanta wawaykichiman-
tapas ashwan alita yuyawashpaykichika manami ñukata katikkunachu
kankichi. 38 Kasuwashkaykichirayku runakuna kankunata yapa chiknishpa
parisichinkakuna. Chasna parisichishpankunapas wañuchinayashpankunapas
alita kasuwashpa katiwanaykichi tiyan. Chasna parisichinankunata
mana awantanayashpaykichika manami ñukata katikkunachu kankichi.
39 Munashkaykichillata rurashpa kawsashpaykichika manami nima ima
uras Yaya Dioswa wiñaypa kawsankichichu. Ñukata kasuwahushpaykichi
kankunata wañuchishpankunapas Yaya Dioswami wiñaypa kawsankichi.

Jesuska yachachin Yaya Diospa kachashkankunata yanapananchipa (Mk 9.41)

40 Maypipas kankunata wasinkunapi yaykuchishpankunaka ñukatami
yaykuchiwanahun. Ñukata yaykuchiwashpankunaka kachamuwashka
Yayayni Diostapas yaykuchinahun. 41 Kankuna shiminita yachachik rish-
paykichi shukkuna kankunata yaykuchinkakuna. Paypa kachashkan
kashkaykichirayku Yaya Dioska paykunata kankunatashina rimanka alita
rurashkankichi nishpa. Chaymanta ali rurak runakuna kashpaykichi
shukkuna kankunata yaykuchinkakuna. Paykunatapas kankunatashina
Yaya Dioska rimanka alita rurak runakuna kankichi nishpa. 42 Maykanmi
shuk ñukata chayra katiwak runata suma chiri yakullatapas upyachishpanka
ñukata katiwahushkanrayku, chay runataka Yaya Diosmi chasna rurashkan-
manta kushichinka.

11

1 Jesús ñukanchi chunka ishkay runankunata chasna yachachishkanwasha
purirka tukuy Galilea allpa llaktakunapi Yayan Diospa shiminta yachachi-
nanpa.

Bawtisak Juan Jesusmanta yachanayashpan runankunata payma kacharka (Lk 7.18-35)

2 Chay uras Bawtisak Juanka karselpi kahurka. Chaypi Kristupa
rurahushkankunata yachashpan ishkay payta katikkunata Kristuma
kacharka. 3 Chaypina payta tapurkakuna:
¿Kanchu kanki maykantami Yaya Dios kachanan karka? Manapika ¿shuk-
tachu chapashunchi?
4 Jesuska paykunata aynirka:
Riychilla, Juanta kwintak riychi tukuy uyahushkaykichita, tukuy
rikuhushkaykichitapas. 5 Rimak riychi: Wiskukunaka mushumanta
rikunahun. Mana purinata atipakkunapas mushumanta purinahun.
Aycha ismuchik unkuyyukunapas ampirishka kanahun. Mana

uyanata atipakkunapas mushumanta uyanahun. Wañushkakunapas kuti kawsarinahun. Nima imayu runakuna Yaya Diospa suma ali shiminta runakunata kishpichinanmanta uyahunkuna.* 6 Chaymanta Juanta rimaychi: Maykanmi mana sampayashpa ñukata kiriwan, chayka kushillami kanka.

7 Chasna rimashpan Juanpa kachashkan runankunaka kutirkakuna Juanta rimanankunapa. Kutishkankunawasha Jesuska chaypi kahukkunata Juanmanta rimarka:

Kankunaka chunlla chakishka allpama rishpaykichi ¿imashna runatata rikunayarkankichi? ¿Shuk muspa yuyayyu runatachu rikunayarkankichi? Mana chasnatachu rikuk rirkankichi. 8 ¿Shuk suma churarishka runatachu rikuk rirkankichi? Mana chasnatachu rikuk rirkankichi. Suma churarishka kahukkunaka apukunapa wasinkunapimi kawsanahun. 9 Chasna kashpan ¿imata rikunayashpaykichitaya rirkankichi? ¿Yaya Diospa yachayninwa shuk yachachiktachu rikunapa rirkankichi? Kankunata rimani, ari, chayraykumi rirkankichi. Mana chasna runallatachu rikunapa rirkankichi. Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachikkunamanta ashwan yachaktami rikuk rirkankichi. 10 Chay Juanmanta kasna killkarishka kan ñawpa Yaya Diospa rimashkanka:

Ñukaka shuk runata kachasha runakunata shiminita rimananpa. Payka manarapas kanta kachahushpayni runakunata kanmanta rimak rinka shunkunkunata alichashpankuna alita kanta kayanankunapa nishpa.

11 Alita uyawaychi. Ñawpamanta pacha tukuy kay allpapi kawsak runakunamanta Juanka ashwan alita runakunata kunarka. Chasna Juan tukuy yachachikkunamanta ashwan yachak kashpanpas maykanmi Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsan, mana yachak kashpanpas chaymi Juanmanta pasa kan.

12-13 Ñawpamanta pacha Bawtisak Juan yachachinankama Moisés wañu tukuy Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunapas Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi paktarinanmanta rimarkakuna. Bawtisak Juan shamushkanmanta pacha kunankama runakuna atipashkankunata ruranahun Yaya Diospa ali kamachinanpi kawsanankunapa. Maykankunami sinchikurinahun shunkunkunamanta pacha, paykunallami Yaya Diospa kamachishkankuna tukushpa ali kamachihushkanpi kawsankakuna. 14 Mana kirishpaykichipas Juanmi kan, maykanmantami Yaya Dioska killkachishkanpi riman: Manara Kishpichikka shamuhushpanmi shuk yachayniwa yachachik Eliasshina rimak shamunka nishpa. 15 Tukuy kay yachachihushkaynikunata alita uyashpa yachakuychi.

16 Imashnata kankunata yachachinima. Imashna rimanakunawashi kankunata yachachinima. Kankunaka ñampipi tiyarishpa pukllahuk wawakunashina kankichi. Paykunaka pukllak wawa masinkunata kaparishpa rimanahun: 17 Ñukanchi kenata pukushpanchipas kankuna mana baylashkankichichu. Chaymanta llakiypata takishpanchipas mana wakashkankichichu nishpa. 18-19 Chasna nima pita kasunayak wawakunashina kashpaykichi nima Bawtisak Juanta, nima ñukata kasunayashkankichichu. Juanka Yaya Diosta yuyashpan shuk shuk punchakuna mana mikushkachu, nima upyashkachu. Chasna kashpanpas payta rimarkankichi, supay yaykushkami kanki nishpa. Chaymanta ñukana Yaya Diospa Kachashkan Runa shamurkani. Payta yuyashpayni mikuni upyani. Ñukataka rimawankichi mikuysiki upyaysikimi kanki, mana ali

* **11:5** Rikuy Biblia kastellanopi Isaías 35.5-6, 61.1

rurak runakunapa, Roma atun llaktarayku impuestuta kobrakkunapa amigunmi nishpa. Chasna rimashpaykichipas ñukanchi Yaya Diosta kasushpa tukuyta alillata rurahushpanchi rikuchinchi Yaya Diospa suma yachayninwa kahushkanchita.

Jesuska mana kasunayak runakunata rimarka (Lk 10.13-15)

20 Chaymanta Jesuska yachachik rirka chay llaktakunapi, maypimi puntiru rishpan atun yachaywa achka ruranakunata rurarka. Chaypi kawsak runakuna Jesús atun yachaywa rurashkankunata rikushpankunatata Yaya Diosta mana kasunayashkakunachu. Chayrayku Jesuska paykunata piñarishpan rimarka:

21 Ay kankuna Korasín llaktapi kawsak runakuna. Ay kankuna Betsaida llaktapi kawsak runakuna. ¡Imashna kastigushi kankunarayku kanka! Kankunawa kashpayni atun yachaywa achka ruranakunata rurashpaynipas kankunaka Yaya Diosta mana kasunayashkankichichu. Chay Yaya Diospa mana akllashkan Tiro llaktapi, Sidón llaktapi kawsakkuna rikunahuma karka atun yachaywa rurashkaynikunata, paykunaka Yaya Diosta kasunahuma karka. Chay urasllapi paykunaka yapa pinkaywa llakirishpankuna wakanahuma karka, millaypa rurahushkankunata sakishpankuna alitana ruranankunapa. 22 Chayrayku kastiganan puncha Yaya Dioska chay Tiropi Sidonpi kawsak runakunamanta kankuna Korasinpi Betsaidapi kawsak runakunata ashwan sinchitami kastiganka.

23 Kankuna Kapernaum llaktapi kawsak runakuna, ¿imaraykuta yuyarinkichi Yaya Dios ñukanchita siluma pushanka nishpa? Mana chasnachu. Nina mana wañukmami rinaykichi tiyan. Atun yachaywa achka rurashkaynikunata rikushpaykichipas mana kiriwashkankichichu. Ñawpa Sodoma llaktapi chay atun yachaywa ruranakunata ruraynima karka, chaypi kawsak runakunaka kiriwanahuma karka, llaktankunaka mana chinkarimachu karka. 24 Chayrayku kankunata rimani, Yaya Dios kastiganan puncha kankunata Sodoma llaktapi kawsak runakunamanta ashwan sinchitami kastiganka.

Jesuska runakunata kayan paytana katishpa kushilla kawsanankunapa (Lk 10.21-22)

25 Chay uraslla Jesuska Yayan Diosta kushichishpan rimarka: Munashkayni Yayayni, yapa alimi kanki. Kanmi kay allpapi silupipas atun yachaykiwa kamachik kanki. Kushikunimi mana yachakchu kani nishpa yuyarik runakunallata tukuy yachaykita asirtachishkaykirayku. Tukuy chay yachak kanankunata yuyarik runakunata mana asirtachishkankichu yachaykita. 26 Ari Yayayni, kan kikin munashkaykirayku chasna rurashkanki nishpa.

27 Yayanta chasna rimashkanwasha, tukuy chay runakunata yachachirka: Yayaynimi tukuyta kuwarka ñukalla tukuyta kamachik kanaynipa. Paylami yuyaynita yachashpan ñukata alita riksiwan. Kankunaka manami alitachu riksiwankichi. Yaya Diospa Wawan kashpayni ñukallami alita riksini imashnami Yayayni Dioska nishpa. Maykankunallatami ñuka riksichisha, paykunallami Yayayni Diosta riksinkakuna. Mana ñuka riksichishpaynika Yayayni Diostaka manami nima pi riksinkachu. 28 Tukuy kankuna chay achka kamachirishka kashkata paktachinayashpa nitirishkashina, yapa llashata aparihukshina sampayashka kahushpaykichi shamuychi ñukama kankunata samachinaynipa. 29 Ñuka kankunata yachachishkaynitana kasushpa kawsaychi. Ñukata katishpaykichi

yachakuychi. Mana piñachu kani, ali shunku, mana atunyanayashpachu kani. Chayrayku ñukama shamushpaykichi ñukata kasuwashpaykichika samahukshina kushilla kawsankichi. 30 Kamachishkaynika ali kan kankunarayku. Maykantami kankunata rimashkani ruranaykichipa chayka manami kankunarayku kanchu shuk llasha nitihukshina. Ñuka kankunata yanapashpaynimi tukuy rimashkaynita atipankichi ruranata.

12

Jesuska yachachin samana punchamanta (Mk 2.23-28; Lk 6.1-5)

1 Shuk samana puncha Jesuska ñukanchiwa pakta trigu tarpurishkakuna chawpita rirka. Chaypina ñukanchika yarkashpanchi shuk shuk trigu muyuta pallarkanchi mikunanchipa. 2 Chayta fariseokuna rikushpankuna piñarishpa Jesusta rimarkakuna:

Rikuy, samana puncha kashpanpas kanwa purihukkunaka trigu muyuta pallahunkuna mikunankunapa. Chasna pallahushpankuna Moisespa killkashkan kamachishkata, samana punchapi ama tarawaychichu nishkanta mana kasuhunkunachu.

3 Chasna rimashpankuna Jesuska paykunata aynirka:

¿Manachu leyishkankichi, ñawpa yaya rukunchi Davidka, paywa purikkunapas yarkashpankuna imashnata rurarkakuna? 4 Davidka Yaya Diospa wasinpi yaykushpan Yaya Diosta rikuchinankunapa mesapi churarishka pankunata apishpan mikurka Yaya Diosrayku rurarishkata. Paywa purikkunatapas kurka mikunankunapa. Chay panka mana karkachu payrayku, nima paywa purikkunaraykuchu, ashwan ñukanchi israel runakunapa saserdotenchikunaraykullami karka. Runankuna yarkashpankuna chay panta mikushpankunapas Yaya Dioska mana uchatashina rikushpa paykunata mana kastigarkachu.

5 Chasnallatata ¿manachu leyishkankichi ñawpa Moisespa killkashkanpi, imashnami saserdotekuna Yaya Diospa wasinpi karan puncha samana punchapas tarawanahun? Chasna samana puncha paypa wasinpi tarawashpankunapas Yaya Diospa rikushkanpi mana uchata ruranahunchu. 6 Kankunata rimani, chay Yaya Diospa wasinmanta ñukami ashwan ali kani.

7 Yaya Dios killkachishkanpi riman: Kankuna wiwaykichikunata wañuchishpa rupachinkichi ñukata kushichiwanaykichipa. Chay wiwaykichita rupachishkaykichimanta ashwan munani runa masikichita llakichishpa yanapanaykichipa. Chasna Yaya Dios rimashpanpas kankunaka mana asirtashkankichichu. Alita asirtankichimaka, manami kay ñukawa purikkunata rimankichimachu uchatami rurahunkichi, shuk shuk trigu muyuta pallashkaykichirayku samana punchapi nishpa. 8 Yaya Dioska ñuka paypa Kachashkan Runata yachayninta kuwashka kankunata rimanaynipa imakunami ali kan samana puncha ruranaykichipa.

Jesuska shuk chakirishka makiyu runata samana punchapi ampirka (Mk 3.1-6; Lk 6.6-11)

9 Chaymanta Jesuska rishpan shuk tantarina wasipi yaykurka. 10 Chaypi tiyarka shuk chakirishka makiyu runa. Chaypina fariseokuna Jesusta chiknishpa rikurayarkakuna, pay shuk mana rurananchi kashkata ruramachu manachu nishpa payta uchachinankunapa. Pantachichinayashpankuna Jesusta tapurkakuna:

¿Chasnachu Moisespa killkashkanpi ñukanchita riman, shuk unkushkata ampinanchipa samana punchapi?
11 Jesuska paykunata aynirka:
Rikuychi, samana puncha kashpanpas shuk obehaykichi uchkupi urmamaka, kankunaka obehaykichita llakichishpami surkunkichima. 12 Shuk runa obehamanta ashwan valikmi kan. Chayrayku Yaya Dioska munan, samana puncha kashpanpas runa masinchita llakichishpa yanapananchipa.
13 Chasna paykunata rimashpan Jesuska chay chakirishka makiyu runata rimarka:
Makikita chutachiy nishpa.
Chay runaka Jesusta kasushpan chakirishka makinta chutachirka. Chasna chutachishpan makinka ampirishka kiparipurka chay shuk ali makinshina.
14 Jesús samana punchapi chay runata ampishkanrayku fariseokunaka chay tantarina wasimanta llukshishpankuna paykunapura kwintarkakuna imashnashi Jesusta wañuchinchima nishpa.

Ñawpa Yaya Diospa yachayninwa shuk yachachik killkarka Jesusmanta

15 Jesús yachashpan fariseokuna payta wañuchinayahushkankunata chay llaktamanta llukshirka. Llukshishpanna achka runakuna payta katirkakuna. Jesuska tukuy unkushkakunata ampipayarka. 16 Chaymanta chay ampishkan runakunata rimarka:
Nima pita kwintankichichu ñuka kankunata ampishkaynita nishpa.
17 Chasna rurashpan paktachirka ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaiaspa killkashkan Yaya Dios paymanta rimashkanta:

18 Rikuychi kay kasuwak runaynita. Ñukami paytaka yuyashpa akllashkani.
Paymi yapa kushichiwan. Espirituynimi paytaka yanapanka.
Paymi tukuy kay allpapi kawsak runakunata shutipata yachachinka
shunkunkunaka alicharishka tukunankunapa. 19 Payka nima piwa
piñanakunkachu, nima pita sinchi shimiwa kaparishpa rimankachu,
llaktakunapi purihushpan runakunata mana piñachinkachu.
20 Paymi ñañu ramashina pakirinalla kashkata mana pakinkachu.
Wañunalla ninashina kashkata mana wañuchinkachu. Ashwan
llakichishpa yanapanka llakiypa kawsak runakunata, mana
yapa shunkunkunamanta pacha ñukata kirihukkunata. Chasna
yanapashpa katinka tukuy mana ali kashkata winsinankama,
tukuy parti runakunata yanapanankama mana alita rurashpa
kawsahushkankunamanta kishpichiy tukunankunapa, mana
munakkunataka kastigashpa anchuchinankama. 21 Chayrayku
tukuy kay allpapi kawsak runakuna kushikushpankuna payta
chapankakuna kishpichirishka kanankunapa nishpa.

Fariseokuna rimarkakuna supaykunapa apun Jesusta yanapahushkanta (Mk 3.20-30; Lk 11.14-23; 12.10)

22 Chaymanta Jesusma pusharkakuna shuk supay yaykushka runata. Chay runaka mana atiparkachu rikunata nima rimanata. Chaypina Jesuska payta ampishpan atiparka rikunata rimanatapas. 23 Chayta rikushpankuna tukuy runakunaka yapa mancharishpa tapunakurkakuna:
Kay runachari chapahushkanchi ñawpa atun apu Davidpa Miraymanta Kishpichik kan nishpa.
24 Chayta fariseokuna uyashpankuna Jesusta mana kirishpankuna rimarkakuna:
Jesuska kay runamanta supaykunata atipashka llukshichinata, supaykunapa apun Beelsebú yachayninta kushkanrayku.

25 Jesuska chay fariseokunapa yuyarihushkankunata yachashpan paykunata rimarka:

Shuk llaktapi kawsak runakuna chikninakushpa makanakushpankunaka paykunapurami wañunakunahuma. Chasnallatatami shuk wasipi kawsak runakuna chikninakushpa makanakushpankunaka shikwarinahuma. 26 Chasnallatata supaykunapa apun maykantami Satanás Beelsebupas ninchi paypa kamachinankunata shuk runamanta llukshichimaka, supaypura piñanakushpankuna paykuna kikin rurahushkankunata waklichinahuma. Chasnashpankunaka imashnataya Satanaska alita kamachima.

27 Kankuna rimankichi supaykunapa apun Beelsebupa yachayninwa kay runamanta supaykunata llukshichishkaynita. Chasna rimashpaykichi ¿pita yanapan kankunata katik runakunata supaykunata runakunamanta llukshichinankunapa? ¿Paykunapas Satanaspa yachayninwa supaykunata runakunamanta llukshichinahunchu? Kankunaka alita yachankichimi Yaya Dios paykunata yanapananta. Chayraykumi paykuna kikin rikuchinahun kankuna yankamanta rimawahushkaykichita. 28 Yaya Diospa Espíritun yanapawashpanmi supaykunata llukshichini. Chay rurashkaynita rikushpaykichi yachankichi Yaya Diospa ali kamachinan chawpikichipi ña kallarishkanta.

29 Rikuychi. Shuk sinchi runapa wasinmanta manara amunta watashpankuna nima pi atipamachu shuwanata nima imata. Chasna chay sinchi runata watashpanrami tukuy paypa tiyapushkanta atipama kichunata. Chasnallatata ñukapas, Yaya Diospa yachayninllawami atipani supaykunapa apunta winsinata supaykunata llukshichinaynipa runakunamanta.

30 Kankuna mana kiriwashpaykichika chikniwahunkichimi. Runakunata ñukamanta alita yachachishpa mana yanapawashpaykichika pantachichishpa ñukamanta anchuchinkichi.

31 Chayrayku kankunata rimani, Yaya Dioska runakunata tukuy mana alita rurashkankunamanta, mana alita rimashkankunamantapas llakichinkami. Chasna kashpanpas manami llakichinkachu Yaya Diospa Espiritunmanta llullashpa paypa yachayninka supaykunapa apunpa yachayninmi nishpa rimakkunataka. 32 Maykan runami piñarishpan millaypata riman ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runamanta, paytaka Yaya Dioska llakichinkami. Maykanmi Yaya Diospa Espiritunmanta llullashpa riman paypa yachaynin supaykunapa apunpa yachayninmi nishpa, chaytaka Yaya Dioska manami llakichinkachu, nima kawsahushkanpi, nima wañushkanwasha.

33 Shuk kaspita muyunmanta riksinchi. Muyunkuna ali kashpankunaka riksinchimi ali kaspi kananta. Muyunkuna mana ali kashpankunaka riksinchimi mana ali kaspi kananta. 34 Kankuna machakuyashina runakuna kankichi, yachachinaykichiwa runakunata pantachichishpa yuyayninkunata waklichikkuna. Shunkuykichika mana ali kashpan mana atipankichichu alikunata rimanata. Imatami shuk runaka yuyarin shunkun ukupi, chaytami riman. 35 Ali runaka shunkunpi ali yuyarishkantami riman. Mana ali runaka shunkunpi mana ali yuyarishkantami riman.

36 Kankunata rimani, Yaya Dioska kastiganan punchami tukuy runakunata tapunka, tukuy mana ali shimikunata rimashkankunamanta. 37 Yaya Dioska tukuy rimashkaykichita yachan. Chayrayku rimashkaykichi ali kashpanka kankunata ali runa kanki nishpa rimanka. Rimashkaykichi mana ali kashpanka kankunata sinchitami kastiganka.

Mana kirinayak runakuna Jesusta tapurkakuna Yaya Diospa yachayninwa rurashkanta rikuchinanpa (Mk 8.12; Lk 11.29-32)

38 Jesús yachachihushpan fariseokuna, Moisespa killkashkanta yachachikkuna uyarkakuna. Chaypina rimarkakuna:

Yachachik, yachanayanchi kan shutipachu Yaya Diosmanta shamushkanki manachu nishpa. Chayrayku munanchi rikunata shuk nima ima uras rikushkanchita Yaya Diospa yachayninwa ruranaykita nishpa.

39 Jesuska paykunata aynirka:

Kankuna Yaya Diosta mana kirinayak kashpaykichimi mana ali rurak runakuna kashpaykichi Yaya Diospa yachayninwa ruranaynita rikunayankichi. Munashpaykichipas manami rurashanchu. Chayllatami rikunkichi Yaya Dios chay ñawpa paypa yachayninwa yachachik Jonaspa pasashkantashinami ñukawa rurananta. 40 Ñawpa Jonasta shuk saltonshina atun challwa millpurka. Chaypina payka chay challwapa wiksanpi kimsa punchata, kimsa tutata karka. Chaymanta chay challwaka Jonastaka kiwnarka. Chasnashinami ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa kimsa punchata, kimsa tutata allpa ukupi kashkaynimanta kawsarimusha. 41 Chay ñawpa Nínive llaktapi kawsak runakuna yapa millaypata rurashpa kawsapayarkakuna. Jonaska paykunata yachachishpanmi tukuy uchata ruranata sakirkakuna Yaya Diosta alita kasushpana kawsanankunapa.

Yaya Diospa kastiganan punchapi chay ñawpa Nínive llaktapi kawsak runakunami paypa puntanpi kankunamanta mana alita rurashkaykichita rimankakuna. Ñukaka Jonasmanta ashwan atun yachayyu kashpaynipas mana kiriwanayankichichu. 42 Chaymanta ñawpa karu llaktamanta shuk kamachik warmi shamurka Jerusalenma chay atun yachayyu Salomonta uyananpa. Ñukaka Salomonmanta ashwan atun yachayyu kashpaynipas kankunaka manami uyawanayankichichu. Chayrayku Yaya Diospa kastiganan punchapi chay kamachik warmika Yaya Diospa puntanpi kankunamanta mana alita rurashkaykichita rimanka.

Jesuska supay shuk runamanta llukshishkanmanta yachachin (Lk 11.24-26)

43 Chaymanta Jesuska paykunata rimarka:

Shuk runamanta shuk supay llukshishpanka yaku illa allpakunapimi purin, maskashpa maypimi kawsanka nishpa. Mana maypi samananta tarishpanka yuyarishpa riman: 44 Kutishara chay llukshishkayni runamallatata nishpa. Kutishpan chay runata tarikrin shuk wasi suma chusha picharishkatashina. 45 Chaypi kanchis paymanta ashwan millaypata rurak supay masinkunata pushakrin. Tukuy paykuna chay runapi yaykushpankuna paywa kawsanahun. Chasnami chay runaka ashwan millaypakunata rurashpa kawsan. Kankunaka yapa millaypata rurak kashpaykichimi chay achka supay yaykushka runashina kankichi.

Jesuspa wawkinkuna mamanwa pakta kwintak rirkakuna paywa (Mk 3.31-35; Lk 8.19-21)

46 Jesús chay runakunata yachachihushkanpi paypa wawkinkuna mamanwa pakta chay wasima paktamurkakuna. Paykunaka Jesuswa kwintanayashpankuna wasi washamantalla payta kayachirkakuna. 47 Chaypina shuk runaka Jesusta rimarka:

Mamaykimi wawkikikunawa kanchapi chapahunkuna kanwa kwintanankunapa nishpa.

48 Chaypi Jesuska chay runata rimarka:

Mana mamaynillatachu kikin wawkinikunallatachu yuyani.
49 Chaymanta ñukanchikunata makinwa rikuchishpan tukuy runakunata rimarka:
Kaykunami mamaynikuna, wawkinikunapas. 50 Maykanmi ruran silupi kawsak Yayayni Diospa munashkanta, paymi kan wawkinishina, paninishina, mamaynishina.

13

Jesuska tarpuk runamanta yuyachishpa yachachin (Mk 4.1-9; Lk 8.4-8)

1 Chay punchalla Jesuska chay wasimanta llukshishpan tiyarik rirka kucha mayanpi. 2 Chaypi tiyahushpan achka runakuna payta kayllayarkakuna. Chayrayku Jesuska shuk botipi yaykurka tiyarishpan paykunata yachachinanpa. Chasna yachachihushpan tukuy chay runakuna kucha mayanmanta payta uyarkakuna. 3 Chaypina Jesuska chay achka runakunata Yaya Diospa shiminta shuk yachachinakunawa yachachirka kasna nishpa: Akuychi yuyarishunchi, shuk runa arus muyuta tarpuk rirka chakranpi. 4 Chaypi chay tarpuk runaka arus muyukunata wichashpa rirka wiñanankunapa. Shuk muyukunaka urmarkakuna ñampipi. Chay ñampipi urmashkataka pishkukuna mikurkakuna. 5 Shuk muyukunaka urmarkakuna llapcha allpa samantasapapi. Shuk ratu tukyarirkakuna chay muyukunaka, llapcha allpa kashkanrayku. 6 Chaypi yapa intishpan arus wiñahukka wañurirka, mana ankunka yaykunata atipashpan samantapi. 7 Shuk muyukunaka urmarkakuna kashasapa allpapi. Chay kashakunaka arus muyukunamanta ashwan utkalla wiñarkakuna. Chasna utkalla wiñahushpan chay kashakunaka nitirkakuna chay arus wiñahukta. Chayrayku aruska mana muyuyarkachu. 8 Shuk muyukunaka urmarkakuna ali allpapi. Alita wiñashpankuna sumakta muyuyarkakuna. Shukkunaka muyuyarkakuna shuk pachak muyukunata. Shukkunaka muyuyarkakuna sokta chunka muyukunata. Shukkunaka muyuyarkakuna kimsa chunka muyukunata. 9 Tukuy kay yachachihushkaynikunata alita uyashpa yachakuychi.

Jesuska runankunata yachachishkanta asirtachirka (Mk 4.10-12; Lk 8.9-10)

10 Chaymanta ñukanchika payta kayllayashpanchi tapurkanchi:
¿Imaraykuta runakunata chay yachachinakunawa yachachinki? nishpa.
11 Jesuska ñukanchita aynirka:
Kankunallata Yaya Dios yachachihun nima pi yachashkanta, imashnami paypa ali kamachinanka kay allpapi. Mana kasunayak runakunataka Yaya Dioska manami yachachinchu. 12 Tukuy payta kasukkunatami Yaya Dioska sumakta yanapanka ashwanta asirtanankunapa. Mana kasunayakkunataka uchillastu yachashkankunata kunkachinkami.
13 Tukuy chay runakunata yachachishpaynipas mana asirtanahunchu. Tukuy ali rurashkaynikunata rikushpankunapas mana yachanahunchu imaraykumi chaykunataka rurani nishpa. Chayrayku mana yapa asirtaypa yachachinakunallawa paykunataka yachachini. 14 Ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaias killkarka Yaya Diosta mana kasunayak runakuna tiyananta. Kasnami Isaiaska Yaya Diospa rimashkanta killkarka:
Kay runakunaka ali yachachishkakunata uyashpankunapas manami asirtanahunchu. Ali rurashkaynita rikushpankunapas nima imata asirtanahunchu, imaraykumi chayta rurani nishpa. 15 Kay runakunapa yuyayninkuna taparishka kanahun. Ñawinkunaka taparishkashina

kashpankuna rurashkaynita mana rikunahunchu. Rinkrinkunaka taparishkashina kashpankuna rimashkaynita mana uyanahunchu. Chasna tukushpankuna manana atipanahunchu uchankunamanta yuyarishpankuna llakirinata, ñuka llakichishpayni paykunata aliyachinaynipa.

16 Chaymanta Jesuska ñukanchi runankunallata rimarka:

Tukuy kankuna kushilla kankichi, rurashkaynikunata rikushpaykichi asirtashkaykichirayku. Kushilla kankichi yachachihushkaynikunata uyashpaykichi kasushkaykichirayku. 17 Alita uyawaychi. Ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikkuna, chaymanta achka ali rurak runakunapas yapa riksinayawarkakuna. Paykunaka mana atiparkakunachu riksiwanata, manara kay allpama shamushkaynirayku. Kunanka kankuna ña riksiwashkankichi. Chayrayku yapa kushikuychi.

Jesuska asirtachin tarpuk runamanta yuyachishpa yachachishkanta (Mk 4.13-20; Lk 8.11-15)

18 Kunan uyaychi imatami yachachinayan chay muyuta tarpuk runawa yachachishkaynika. 19 Achka runakunami mana asirtakchu kanahun. Chasna kashpankunami ñampipi chakishka allpapi urmashka muyukunashina kanahun. Chasna runakunaka Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta shimita uyashpankunapas manami asirtanahunchu. Supayka shamun Yaya Diospa shiminta shunkunkunamanta kunkachinanpa.

20 Chaymanta shuk runakunaka Yaya Diospa shiminta kushilla uyanahun. Chay runakunaka samantasapapi wiñak muyukunashinami kanahun. 21 Mana ukupi sapiyushina kashpankuna shuk ratullami Yaya Diosta kushilla katinahun. Kirishkankunarayku runa masinkuna asichishpa parisichihushpankuna nanayta llakiyta musyashpankuna sakinahunna Yaya Diosta katinata.

22 Chaymanta shuk runakunaka sumakta shunkunkunamanta pacha Yaya Diospa shiminta munanahun. Chasna alita munashpankunapas yapa kullkillata munashpankuna paykuna kikin munashkankunallata rurashpa kawsashpankuna kunkarinahun Yaya Diospa shiminta. Chasna runakunaka muyukuna kashasapapi urmashka nima ima uras muyuyakkunashina kanahun.

23 Ashwan shuk runakunaka yapa sumaktami shunkunkunamanta pacha Yaya Diospa rimashkanta asirtashpa kasunahun. Paykunaka Yaya Diosta yuyashpalla kawsanahun. Chasna kashpankunami muyukuna ali allpapi wichashkashina kanahun. Paykunaka shuk muyumanta shuk pachak muyuta muyuyakshinami kanahun, shukkunaka sokta chunka muyuta muyuyakshinami kanahun, shukkunaka kimsa chunka muyuta muyuyakshinami kanahun.

Jesuska trigu chawpipi millaypa kiwa wiñashkata yuyachishpa yachachin

24 Chaymanta Jesuska chay achka runakunata shuk yachachinata rimashpa yachachirka kasna nishpa: Yuyariychi imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi. Shuk runa chakranpi ali trigu muyukunata tarpushkata rikuychi. 25 Shuk tuta tukuy puñuhushkankunapi kuntranka chay tarpushka chakrama rirka millaypa muyukunata chay tarpurishkakunapi shikwachinanpa. 26 Chay trigu muyukuna wiñashpan ña muyuyahushkanpi chay millaypa kiwakunapas sumakta wiñarkakuna. 27 Chaypina chay chakrayu runapa runankunaka amunta rimarkakuna: Patrón, kan ali

trigu muyukunatami tarpurkanki. Maymantataya chay millaypa kiwakunaka wiñahunkuna nishpa. 28 Chay chakrapa amunka rimarka: Chikniwak runami chay millaypa kiwakunataka tarpushka nishpa. Chaypi runankunaka patroyninta tapurkakuna: ¿Munankichu chay kiwakunata pitik rinanchipa? nishpa. 29 Chaypi patroyninka aynirka: Mana. Pitihushpaykichika chay millaypa kiwakunata, trigutapas pitinkichimi. 30 Sakiychi parihulla wiñanankunapa pallananchi punchakama. Trigu muyu pukushpanka ñukami kachasha pallak runakunata, chay millaypa kiwakunataka pitishpankuna tantachishpa rupachinankunapa. Chaywasharami trigu muyuta pallashpankuna wakaychana wasinipi churankakuna.

Jesuska uchilla muyumanta yuyachishpa yachachin (Mk 4.30-32; Lk 13.18-19)

31-32 Chaymanta Jesuska chay runakunata kaytapas yachachirka kasna nishpa: Yuyariychi imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi. Mostasa muyuta rikuychi. Tukuy muyukunamanta ashwan uchillastumi kan. Shuk runa chakranpi tarpushpanka shuk uchilla tarpukunamanta ashwan atuntami wiñan. Shuk kaspishinami atunta ramayan. Chaypi pishkukunaka shamunahun, wasinstukunatapas ruranahun. Chasna rimashpan Jesuska yuyachirka puntiru shukkunalla Yaya Diospa kamachishkankuna tukunankunata, chaymanta kirikkunaka achka tukunankunata. Chasna kashpan shukkuna kushilla paykuna chawpipi kawsak shamunahun.

Jesuska levaduramanta yuyachishpa yachachin (Lk 13.20-21)

33 Chaymanta Jesuska kuti yachachihushpan chay runakunata rimarka: Yuyariychi imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi. Levadurata rikuychi. Shuk warmi panta rurahushpan kimsa mati harinapi uchillastu levadurata yakuwa chapurishkata churan. Chaywa chapushpan tukuy harinaka panrayku alita punkin.

Jesuska imaraykumi chikan chikan yachachinakunawa yachachin (Mk 4.33-34)

34 Jesuska achka yachachinakunawa tukuyta chay runakunata yachachirka. Nima ima uras rimarkachu kuska asirtana shimikunata. 35 Ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikka killkarka, imashnami Jesuska yachachinka nishpa. Chay killkashkanpika kasnami riman:

Ñukaka chikan chikan yachachinakunawami runakunata yachachisha
pakalla kashkakunata. Yaya Dios kay allpata rurashkanmanta pacha
mana nima pi yachashkankunatachu yachachisha nishpa.

Jesuska runankunata asirtachirka chay millaypa kiwakunamanta yachachishkanta

36 Chaymanta Jesuska chay achka runakunata kutinankunapa rimashkanwasha yaykurka shuk wasipi. Chaypi ñukanchi payta kayllayashpanchi tapurkanchi chay millaypa kiwa chakrapi wiñashkamanta yachachishkanta asirtachinanpa. 37 Chaypina Jesuska rimarka: Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runami shuk chakrayu runa ali muyukunata tarpukshinami kani. 38 Kay allpaka chakraynishinami. Yaya Diospa ali kamachihushkanpi kawsak payta kasuk runakunami chay ali muyukunashina kanahun. Supaypa kamachishkankunata kasuk runakunaka chay mana ali kiwakunashinami kanahun. 39 Supayka chay millaypa kiwakunataka shikwachik runashinami. Kay allpa tukurinaka chay trigu muyuta pallana punchashinami. Angelkunaka chay trigu

muyukunata pallak runakunashinami kanahun. 40 Imashnami millaypa
kiwakunata pichashpa rupachinchi ninapi, chasnallatatami kay allpa
tukurihushpan Yaya Dioska tukuy uchasapa runakunataka nina mana
wañukpi rupachinka. 41 Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runami angelkunata
kachasha, kamachinaynipi mana ali rurak runakunata, runa masinkunata
uchata rurachikkunatapas tantachinankunapa. 42 Tukuy paykunata
tantachishpankunami ñukaka wichusha nina mana wañukma. Chaypimi
paykunaka sinchita parisishpa wakankakuna, piñaywa kirunkunata
kanirinkakuna. 43 Chaymanta tukuy maykankunami Yaya Diospa
munashkanta rurashpa kawsanahun, paykunaka Yaya Diospa kamachinan
mushu mundumami rishpankuna inti sumakta punchayachihukshina
rikurinkakuna. Tukuy kay yachachihushkaynikunata alita uyashpa
yachakuychi nishpami yachachirka Jesuska.

Jesuska yapa suma valik imakunamanta yuyachishpa yachachin

44 Chaymanta Jesuska kuti yachachihushpan rimarka: Yuyariychi imash-
nami Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi. Shuk yapa valik oro
pamparishkata rikuychi. Shuk runa allpapi pakashka yapa valik orota
tarirka. Chay tarishkantaka chayllapi kuti pampashpa sakirka. Chaypi yapa
kushikushpa kutishpan tukuy tiyapushkanta rantichirka. Chay kullkiwana
rantirka chay oroyu allpata.
45 Chaymanta Yaya Diospa ali kamachinanka shuk yapa achka valik
perlashinami. Shuk wirakucha maskashpa purirka atun yapa valik yura
wallkashina rikunayu perlata. 46 Chaypi achka valik atun yura perlata
tarishpan tukuy tiyapushkankunata rantichirka. Chay kullkiwana rantik
rirka chay yapa valik perlata.

Jesuska redimanta yuyachishpa yachachin

47 Chaymantapas Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi shuk atun
yakupi aysay tukuhushka redishinami kan. Rediyak runakunata yuyariychi.
Rediyashpankuna chikan chikan challwakunata apinahun. 48 Chaymanta
redinkunata tiyuma aysashpankuna challwakunata akllanahun. Tukuy
ali challwakunataka tasankunapi churanahun mana ali challwakunataka
yakumami wichunahun. 49 Chasnallatatami kay mundu tukurihushkanpi,
chay challwakunata akllak runakunashina angelkunaka runakunata akl-
lankakuna. Mana kasuk runakunataka anchuchinkakunami Yaya Diosta
alita katik runakunamanta. 50 Chay mana kasuk runakunataka nina mana
wañukmami wichunkakuna. Chaypimi sinchita parisishpa wakankakuna,
piñaywa kirunkunata kanirinkakuna.

Jesuska chikan chikan yachachinakunawa yachachishkanta tukuchirka

51 Yachachinankunata tukuchihushpan Jesuska ñukanchita tapurka:
¿Asirtankichichu kay yachachihushkaynikunata? nishpa.
Chaypina aynirkanchi:
Ari, asirtanchimi nishpa.
52 Chaypi Jesuska ñukanchita rimarka:
Rikuychi, shuk wasi amu achka mushu mawka charishkankunata wakay-
chakta. Chay charishkankunamanta maykantachari munan chayta surkun.
Chay wasi amuka Yaya Diospa killkachishkanta yachachikshina kan,
maykanmi Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta
yachachishkaynita alita yachakurka. Chasna runaka yachan kay mushu
yachachishkaynita, ñawpa Yaya Diospa yachachishkantapas runakunata
yachachinata.

Ayllunkunaka Jesusta Nasaret kikin llaktanpi mana kirinayarkakunachu (Mk 6.1-6; Lk 4.16-30)

53 Chaymanta Jesuska tukuy chay yachachinakunata rimashkanwasha
chay llaktamanta llukshirka. 54 Chasna rishpan kikin llaktanpi pak-
tarka. Chaypina tantarinankuna wasipi Yaya Diospa shiminta yachachirka.
Chasna yachachihushkanta uyashpankuna tukuy chay runakunaka man-
charishpankuna nirkakuna:
¿Maypitaya kay runaka chay tukuyta yachakushka? ¿Imashnataya ruran
mana atipaypakunata? 55 ¿Manachu kay runaka karpintirupa wawan?
¿Manachu mamanka Maria, wawkinkunaka Santiago, José, Simón, Judas?
56 ¿Paninkunaka manachu kay llaktanchipi kawsanahun? ¿Pitaya payta
yachachishka chay tukuyta yachananpaka? nishpa.
57 Chasna yuyarishpankuna chay llaktanmantalla kashpankunapas Je-
susta mana kasunayarkakunachu. Chayrayku Jesuska paykunata rimarka:
Tukuy Yaya Diospa yachayninwa yachachiktaka kikin llaktanpika, kikin
wasinpika manami ayllunkunaka kasunahunchu. Shuk llaktakunapimi
yachachishpan runakunaka alita kasunahun nishpa.
58 Chasna llaktanpi kawsak runakuna payta mana kirishkankunarayku
Jesuska kikin llaktanpi mana achkatachu atun yachaywa ruranakunata
rurarka.

14

Apu Herodes Bawtisak Juanta wañuchichirka (Mk 6.14-29; Lk 9.7-9)

1 Chay punchakunapi Galilea allpapi kamachik apu Herodeska uyarka
Jesús achka mana atipaypakunata rurahushkanta. 2 Chaypi Herodeska
runankunata yanka rimarka:
Chay Jesuska wañuchishkayni Bawtisak Juanchari wañushkanmanta
kawsarimushka. Chayraykumi atipan Yaya Diospa yachayninwa
ruraypakunata ruranata nishpa.
3 Kay Herodeska ñawpa Juanta kadenakunawa watashpan karselpi
churarka, wawkin Felipepa warmin Herodias chasna munashkanrayku.
4 Manara Juanka karselpi churay tukushpanra apu Herodes chay wawkinpa
warminta apishkanraykumi Juanka payta kunarka Yaya Dioska mana
munanchu kachuykiwa kawsanaykipa nishpa. Chayta rimashkanraykumi
Herodeska Juanta karselpi churarka. 5 Herodeska piñarishpan Juanta
wañuchichinayashpanpas runakunata manchashpan mana atiparkachu.
Tukuy runakuna yacharkakuna Juan Yaya Diospa yachayninwa yachachik
kananta.
6 Chay punchakuna Herodespa wawayarishkan puncha paktashpan
fiestata rurarka. Chaypi Herodiaspa shipas wawanka sumakta bay-
larka tukuy kayashkan runakunapa rikuhushkanpi. Chayta rikuhushpan
Herodeska yapa kushikurka. 7 Chayrayku chay shipasta tukuy runakunapa
uyahushkankunapi rimarka shutipa paktachinanpa:
Imatachari tapuwanki, chayta kushkayki nishpa.
8 Chay shipaska mamanta tapuk rirka:
¿Imatata tapusha? nishpa.
Mamanka Juanta wañuchichinayashpan wawanta kunarka Herodesta
tapunanpa, Bawtisak Juanpa umanta shuk kallanapi churashpa kuway
yachanaynipa shutipa pitichichishkaykita nishpa.
9 Chasna tapushpan Herodeska sinchita llakirirka. Achka kayashkan
runakunapa rikushkankunapi rimashkanraykumi kamachirka Juanpa

umanta pitishpa kunankunapa. 10 Shuk suntalunkunata kamachirka, karselma rishpankuna Juanta wañuchishpa umanta pitinankunapa. 11 Chasna pitishkankunawasha shuk kallanapi apamushpankuna chay shipasta kurkakuna. Chaymanta chay shipaska mamantana kurka.

12 Chayta yachashpankuna Juanpa runankunaka paypa aychanta apashpankuna urku uchkupi churashpa tapak rirkakuna. Churashkankunawasha Jesusta rimak rirkakuna Juan wañushkanmanta.

Jesuska pichka waranka runakunata kararka (Mk 6.30-44; Lk 9.10-17; Jn 6.1-14)

13 Jesuska Juanta wañuchishkankunata yachashpan chay llaktamanta llukshishpan sapallan rirka shuk botipi chunlla chakishka allpama. Chasna Jesús rihushkanta achka runakuna yachashpankuna tukuy llaktakunamanta kucha mayanta kallpashpa payta katirkakuna. 14 Jesuska botimanta llukshihushpan achka runakunata rikurka. Paykunata rikushpan llakichirka. Chasna llakichishpanmi chay apashkankuna unkushkakunata ampirka. 15 Chaymanta ña tutayahushpan ñukanchika Jesusta kayllayashpanchi rimarkanchi:

Ñami chishiyashkanchi. Kaypika manami nima shuk runa kawsanchu. Tukuy kay runakunata kachay, llaktankunama rishpankuna mikunankunata rantinankunapa nishpa.

16 Chaypi Jesuska ñukanchita aynirka:

Mana munanichu rinankunapa. Kankuna karaychi paykunata.

17 Chaypi ñukanchi aynirkanchi:

Pichka panstu, ishkay challwastullami tiyan ñukanchipaka.

18 Jesuska ñukanchita aynirka:

Apamuychi ñukama.

19 Kushpanchi Jesuska tukuy chay runakunata kamachirka pastuyu allpapi tiyarinankunapa. Chaymanta chay pichka panta, ishkay challwata apishpan siluma rikushpan Yayan Diosta agradesirka. Agradesishkanwasha chay pankunataka pakishpa pakishpa ñukanchita kurka. Chaypina ñukanchikunaka chaypi kahukkunata mikunankunapa kurkanchi. 20 Chay achka runakunaka mikurkakuna saksanankunakama. Mikushkankunawasha ñukanchikunaka puchurishkanta tantachirkanchi chunka ishkay tasa untakta. 21 Chay mikuk karikunaka pichka waranka karkakuna. Achka warmikuna wawakunapas mikurkakuna, paykunataka mana yuparkanchichu.

Jesuska yaku awata purirka (Mk 6.45-52; Jn 6.16-21)

22 Chaymanta Jesuska ñukanchikunallata rimarka:

Ñuka tukuy kay runakunata wasinkunama kutinankunapa rimanaynikama, kankunaka botipi kucha chimpama riychi.

23 Chay runakuna rishkankunawasha Jesuska sapallan shuk urku awama sikarka Yayan Diosta mañananpa. Tutayanankamami payka sapallan chaypi karka. 24 Jesús chay urkupi kanankama ñukanchika botipi ña chawpi kuchapi rihurkanchi. Chasna chimpahushpanchi puntanchimanta yakuka yapa sinchita wayrawa ulasyarka. Botinchita ulaska wayraka sinchita waktarka. 25 Ña pakarihushpan Jesuska yaku awata purishpa ñukanchita kayllayak shamurka. 26 Jesusta yaku awata purihushkanta rikushpanchi mana riksirkanchichu. Yapa mancharishpa kaparirkanchi:

¡Ay, almatami rikuhunchi!

27 Chasna kaparihushpanchi Jesuska ñukanchita rimarka:
Sinchikuriychi. Ñukami kani,* ama manchariychichu.
28 Chaypi Pedroka aynirka:
Kan Jesús kashpaykika rimaway kanma rinaynipa, yaku awata purishpa.
29 Jesuska aynirka:
Shamuy ñukama.
Chayta uyashpan Pedroka botimanta uraykushpan Jesusma rirka yaku awata purishpa. 30 Chasna rihushkanpi yaku awapi musyarka sinchi wayra paypi waktarihushkanta. Chaypi mancharirka. Chasna mancharihushpan kallarirka yaku ukuta yaykunata. Chaypi sinchita kaparishpa rimarka:
¡Kishpichiway Yaya Jesús! nishpa.
31 Chay ratulla makinmanta apishpan Jesuska nirka:
Imaraykuta mana tukuy shunkuykimanta pacha ñukata kiriwankichu sinchikurinaykipa.
32 Ña Pedro Jesuswa botipi uraykuhushkankunapi chay sinchi wayraka pasarirka. 33 Chaypi ñukanchi botipi kahukkunaka Jesuspa puntanpi kunkurishpanchi nirkanchi:
Shutipami Yaya Diospa Wawan kanki nishpa.

Jesuska achka unkushkakunata ampirka Genesaret allpapi (Mk 6.53-56)

34 Chay sinchi wayra pasarishpanna chay kucha chimpama Genesaret allpapi Jesuswa pakta paktarkanchi. 35 Chaypi kawsak runakunaka Jesusta riksishpankuna tukuy runakunata rimashpa purirkakuna ñami Jesuska paktamushka nishpa. Chayta yachashpankuna unkushkakunata Jesusma apamurkakuna. 36 Chay unkushkakunaka Jesusta rimarkakuna:
Churarishkaykipa shiminllatami llankanayanchi ampirinanchipa nishpa.
Chasna rimashpankuna Jesuska chay unkushkakunata churarishkanpa shiminta llankachishpan ampirka.

15

Jesuska yachachin imata rurashpami alicharishka kanchi Yaya Diospa rikushkanpi (Mk 7.1-23)

1 Chaymanta fariseokuna, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas Jerusalén llaktamanta rishpankuna Jesusta kayllayarkakuna tapunankunapa. 2 Chaypi paykunaka nirkakuna:
¿Imaraykutaya runaykikunaka yaya rukunchikuna wañupa rurashkankunata mana kasunahunchu? Ñukanchi yuyarinchi manara mikuhushpanchi makinchita yakuwa ukuchinanchi tiyan mana uchayu kananchipa. ¿Imaraykuta runaykikunaka mana chasna ruranahunchu?
3 Chaypi Jesuska paykunata aynirka:
Kankunaka Yaya Diospa kamachishkanta mana kasushpaykichimi yaya rukuykichi wañupa rurashkankunallata kasushpa kawsankichi. Imaraykuta chasna rurankichi. 4 Kasnami Yaya Dioska kamachin:
Yayaykichita mamaykichita yuyashpa kasushpa kawsaychi nishpa.
Chaymanta:
Maykanmi yayanta mamanta chiknishpa riman mana ali kananta, chay runataka apuykichimi wañuchinan tiyan nishpa.

* **14:27** Chay Ñukami kani nishkaka kan Yaya Diospa shuk shutin

5-6 Chasna Yaya Dios rimashpanpas kankunaka chikantami yachachihunkichi. Runakunata rimankichi yayaykichipa mamaykichipa pishihushpanpas mana yanapanaykichi tiyan rimashpaykichi kankunata yanapanayni kullkitaka Yaya Diostami kushkani. Chayraykumi manana tiyawannachu kankunata yanapanaynipa nishpa. Chasna yaya rukuykichi wañupa rurashkanllatami rurashpa kawsahushkaykichirayku Yaya Diospa kamachishkankunata mana kasuhunkichichu. 7 Ali runakuna kanchi nishpa yuyarishpaykichipas llulla runakunami kankichi. Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaias wañuka alita rimarka kankunamanta Yaya Diospa ñawpa rimashkanta kasna:

8 Kay runakunaka shiminkunallawami yuyawanahun. Manami tukuy
shunkunkunamanta pachachu yuyawanahun. 9 Runakunapa
kamachishkankunata rimashkaynitashina yachachishpankuna
yankami ñukata mañana wasipi tantarinahun kushichiwanankunapa
nishpa.

10 Chasna rimashpan Jesuska shuk runakunatana kayarka payta kayllayanankunapa. Paykunata rimarka:

Alita uyawaychi asirtanaykichipa. 11 Imata mikushpaykichipas manami uchata rurankichichu. Shunkuykichipi millaypata yuyarishkaykichita rimashpaykichimi shuti uchata rurankichi nishpa.

12 Chaymanta ñukanchika payta kayllayashpanchi rimarkanchi:

¿Yachankichu chay fariseokuna rimashkaykita uyashpankuna piñarishkankunata?

13-14 Chaypina Jesuska aynirka:

Ama llakiriychichu chay fariseokunaka piñarihushpankuna. Paykunaka Yaya Diospa kamachishkanta mana alita asirtashpankunami mana yachak runakunata pantachichinahun. Wawkikuna panikuna rikuychi. Tarpushpanchi shuk muyuta, chaypi millaypa kiwakunapas wiñanahun. Kankunaka millaypa kiwakunata surkushpaykichimi wichunkichi. Chasnallatatami Yaya Dioska mana ali yachachikkunataka kastiganka. Paykunaka wisku runakuna wisku masinkunata pushahukshinami kanahun. Chasna kashpankunami ishkanti uchkupi urmankakuna nishpa.

15 Chaymanta Pedroka Jesusta rimarka:

Chay yachachishkaykita ashwan alita ñukanchita asirtachiy nishpa.

16 Chaypi Jesuska aynirka:

¿Kankunapas manarachu asirtankichi chay rimashkaynita? 17 Tukuy mikunami mikushpanchika wiksanchima rin. Chaymanta llukshin aychanchimanta. Imatapas mikushpanchika manami uchatachu ruranchi. 18 Maykantami rimanchi shunkunchipi yuyarishkanchimanta shamun. Chaymi shuti uchayachin. 19 Shuk runa manara millaypata rurahushpanra shunkunpi yuyarin chay millaypata rurananpa. Chaymanta tukuy chay millaypakunata ruran. Chay millaypa ruranakuna kanahun: Shuk runata chiknishpa wañuchina, shuk warmiyu kari shuk warmiwa musayana, shuk kusayu warmi shuk kariwa musayana, chaymanta tukuywa musayanakuna, shuwana, llullana, runa masinta chiknishpa kamina. 20 Shuk runa chay mana alikunata rurashpan uchayan. Mana makinchita yakuwa ukuchishpa mikushpanchika manami uchayanchichu.

Shuk mana israel warmi Jesusta tapurka yanapananpa (Mk 7.24-30)

21 Jesuska chay llaktamanta llukshishpan rirka Tiro, Sidón llaktakunama.
22 Chaypi shuk warmika Jesusta kayllayarka. Chay warmika ñawpa Kanaán

allpapi kawsak runakunamanta kashpan mana israel warmichu karka. Payka Jesusta kayllayahushpan kaparishpa rimarka:

¡Yachachik, Davidpa Miraymanta Kishpichik, llakichiway! Shipas wawaynipimi supayka yaykushpan payta yapa parisichihun nishpa.

23 Jesuska chayta uyashpanpas nima imata aynirkachu. Chaypina Jesusta kayllayashpanchi rimarkanchi:

Chay warmita rimay kaymanta anchurinanpa, yapami ñukanchita kaparishpa apanakuhun nishpa.

24 Jesuska chay warmita aynirka:

Yaya Dioska kachawashkami israel runa masinikunallata yanapanaynipa. Paykunami obeha chinkarishkashina kawsahunkuna nishpa.

25 Chayta uyashpan chay warmika Jesuspa puntanpi kunkurik rirka kasna nishpa:

Yachachik, yanapaway.

26 Chaypi Jesuska aynirka:

Manarapas chikan runakunata aliyachihushpaynira israel masinikunatarami yanapanayni tiyan. Manami alichu shuk runa mikunata wawankunamanta kichushpa allkukunata karananpa.

27 Chasna Jesús rimashpan chay warmika aynirka:

Ari yachachik, chasna kashpanpas allkukunapa amun mesapi mikuhushpanka mikunanmanta wicharishkatami allkukunapas mikunahun.

28 Chaypi Jesuska rimarka:

Pani, maytukuytata shunkuykimanta pacha kiriwanki. Chayrayku shipas wawaykitaka ñami ampishkani.

Chay ratulla chay shipaska ampirirka.

Jesuska achka unkushkakunata ampirka (Mk 7.31-37)

29 Chaymanta Jesuska ñukanchikunawa chay llaktakunamanta llukshishpan Galilea kucha mayanpi paktarka. Chaypi shuk urku awama sikashpan tiyarik rirka. 30 Chay urku awapi kahushpanchi achka runakuna achka unkushkakunata apamushpankuna Jesuspa puntanpi churak shamurkakuna. Mana purinata atipakkunata, wiskukunata, waklishka makiyu waklishka chakiyu runakunata, mana rimanata atipakkunatapas, chaymanta ashwan achka unkushkakunata apamurkakuna. Chaypina Jesuska tukuy chay unkushkakunata ampirka. 31 Chasna ampirishpankuna mana rimanata atipakkuna kallarirkakuna rimanata. Waklishka makiyu waklishka chakiyu runakunapas aliyarkakuna. Mana purinata atipakkunapas alita purirkakuna. Wiskukunapas atiparkakuna rikunata. Chayta rikushpankuna tukuy runakuna mancharishpankuna ñukanchi israel runakunapa Yayanchi Diosta kushichirkakuna, Yaya Dios, kanmi tukuyta atipak kanki nishpa.

Jesuska chusku waranka runakunata kararka (Mk 8.1-10)

32 Chaymanta Jesús ñukanchita kayashpan rimarka:

Llakichinimi kay runakunata. Ñami kimsa punchata ñukanchita katihunkuna. Mikuna illa kay runakunaka. Manami kachanayanichu mana mikushpa wasinkunama kutinankunapa. Chasna mana mikushpa rishpankunaka pakta ñampi chawpipi lismayanahuma nishpa.

33 Ñukanchika Jesusta nirkanchi:

¿Imashnataya kay tukuy achka runakunaraykuka tarinchima mikunata? Kaypika nima shuk runa kawsanchu.

34 Jesuska ñukanchita tapurka:
¿Masna pantata charinkichi?
Ñukanchika aynirkanchi:
Kanchis panllami, chaymanta masna challwastukuna.
35 Chaypina Jesuska chay runakunata rimarka allpapi tiyarinankunapa.
36 Chaymanta chay pankunata, challwastukunatapas apishpan Yayan Diosta agradesirka. Chaymanta paki paki rurashpan ñukanchita kurka chay tiyahuk runakunata kunanchipa. 37 Chasna kushpanchi chay runakuna tukuy mikurkakuna saksanankunakama. Mikushkankunawasha puchurishkatana tantachishpanchi kanchis tasata untachirkanchi. 38 Chay mikuk karikunami chusku waranka karkakuna. Achka warmikuna, wawakunapas mikurkakuna, paykunataka mana yuparkanchichu.
39 Chaywashami Jesuska chay runakunata rishara nishpan ñukanchiwa pakta shuk botipi uraykushpan chimparkanchi Magdala shutiyu llaktama.

16

Fariseokuna, saduseokuna Jesusta tapurkakuna Yaya Diospa yachayninwa rurashkanta rikuchinanpa
(Mk 8.11-13; Lk 12.54-56)

1 Chaymanta fariseokuna saduseokunawa parihu Jesusta kayllayashpankuna yapa runakunata riksichinayashpankuna mana Yaya Diospa kachashkan kananta tapurkakuna:
Ñukanchirayku ruray Yaya Diospa yachayninwa shuk nima ima uras rikushkanchita.
2 Chasna tapushpankuna Jesuska paykunata aynirka:
Kankunaka inti pukanlla yaykuhushkata rikushpaykichi rimankichi kayaka ali punchami tukunka nishpa. 3 Chaymanta shuk puncha tutamanta puyu pakarihushpan rimankichi ñami punchaka waklishka nishpa. Alita tukuy chaykunata yachashpaykichipas rurashkaynikunata rikushpaykichika ¿manachu asirtankichi imaraykumi chaykunata rurashkani? 4 Kankunaka Yaya Diosta mana kasushpaykichimi mana ali yuyayyu runakuna kankichi. Tapuwashpaykichipas Yaya Diospa yachayninwa rurashkaynita rikuchinaynipa, manami rurashanchu yanka rikunaykichipaka. Kayllatami rikunkichi, imashnami Yaya Dioska ñawpa paypa yachayninwa yachachik Jonasta kimsa punchamanta wañuymanta kishpichirka, chasnallatatami kuti ruranka ñukawa.
Chasna rimashkanwasha paykunata sakishpan shuk partima rirka.

Jesuska yachachirka fariseokunapa yachachinankunata mana kasunankunapa
(Mk 8.14-21)

5 Chaymanta ñukanchi Jesuspa runankunaka kucha chimpama paktashpanchi yuyarirkanchi panta apanata kunkashkanchita. 6 Chaypina Jesuska ñukanchita rimarka:
Alita yuyariychi. Kuyrariychi fariseokunapa saduseokunapa levaduramanta.
7 Chasna Jesús levaduramanta rimashpan maykanwami chapushpa panta punkichinchi ñukanchipura tapunakurkanchi:
Panta mana apamushkanchiraykumi chasna ñukanchita rimahun.
8 Chaypi Jesuska rimahushkanchita uyashpan rimarka:
¿Imaraykuta chasna kankunapura tapunakunkichi? Mana chay panta kunkashkaykichimantachu kankunata rimahuni. Kankunaka manachu ñukapi sinchikurinkichi. 9 ¿Manarachu asirtankichi pichka panwa pichka

waranka runakunata karashkaynita? ¿Manachu yuyarinkichi masna tasatami untachirkankichi chay mikuna puchurishkanta? 10 Chaymanta ¿manachu yuyarinkichi kanchis panwa chusku waranka runakunata karashkaynita? Chaymanta ¿manachu yuyarinkichi masna tasatami tantachirkankichi chay mikuna puchurishkanta? Tukuy uras chasnallatata atipani ruranata. 11 ¿Imaraykuta kankunaka mana alita asirtankichichu? Manami panmantachu rimahuni. Kutikashka rimani, kuyrariychi fariseokunapa saduseokunapa levaduramanta nishpa.

12 Chaypirami ñukanchika asirtarkanchi chay Jesuspa rimahushkanta. Manami kikin panta punkichik levaduramantachu rimahurka, ashwan fariseokunapa saduseokunapa waklichik yachachinankunamantami ñukanchita rimarka.

Pedro rimarka Jesús Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kananta (Mk 8.27-30; Lk 9.18-21)

13 Chaymanta Sesarea Filipo shutiyu llaktapi paktashpanchi Jesuska ñukanchita tapurka:

Runakuna kwintahushpankuna ¿pimi kani ninahuntaya?

14 Chaypi ñukanchika aynirkanchi:

Shukkunaka ninahunmi Bawtisak Juanchari wañushkanmanta kawsarishka kanaykita. Shukkunaka ninahunmi Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachik Eliaschari kanaykita, maykanmi kuti shamunan karka. Shukkunaka ninahunmi Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachik Jeremiaschari wañushkanmanta kawsarishka kanaykita. Mana kashpaka Yaya Diospa yachayninwa shuk ñawpa yachachikchari kawsarishka kanaykita nishpa.

15 Chaymanta ñukanchitana tapurka:

Kankunaka, ¿pimi kani ninkichitaya?

16 Chaypi Simón Pedro shutiyuka aynirka:

Kanmi kanki kawsa Yaya Diospa Wawan, paypa Kachashkan Kishpichik.

17 Chasna Simón Pedro rimashpan Jesuska payta rimarka:

Kushilla kanki Simón, Jonaspa wawan. Chaytaka manami runachu kanta riksichishka, ashwan Yayayni Dios silupi kawsakmi riksichishka. 18 Ñukami kanta rimani, kanmi kanki Pedro.

Pedro nishkanka rumimi. Chasna kashpan Jesuska rimashpa katirka:

Tukuy shunkuykimanta pacha ñukata kiriwashkaykirayku sinchi rumishinami kanki. Kan yachachishpayki achka runakunata yanapasha paykunapas ñukapi sinchikurishka kiriwanankunapa. Chasna shuk wasihuk runashina kankunawa wasinita rurahushpayni kantami churasha chay wasita sinchikuchik rumishina kanaykipa. Tukuy kiriwakkuna shuk sumakta rurarishka wasishina kashpaykichi nima wañuna atipankachu tukuchinata. 19 Kanta churasha kay allpapi kamachihushkaynirayku punkupi kuyrahuk runashina kanaykipa. Shuk runata rimashpayki uchaykika llakichirishkami kan nishpa, Yaya Diospas ari, chasna kachun ninkami. Shuk runata rimashpayki uchaykika mana llakichirishkachu kan nishpa, Yaya Diospas ari, chasna kachun ninkami.

20 Chasna Pedrota rimashkanwasha Jesuska ñukanchita nirka:

Ama nima pita rimankichirachu ñuka Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kanaynita.

Jesuska wañunanmanta kawsarimunanmantapas rimarka (Mk 8.31–9.1; Lk 9.22-27)

21 Chaymanta pacha Jesuska ñukanchita alita asirtachishpa rimarka:

Ñuka Jerusalenma rinayni tiyan. Chaypimi ñukanchita kamachik israel masinchi rukukuna, saserdotekunapa apunkuna, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas yapa chikniwashpankuna parisichiwankakuna. Paykunaka chikniwashpami wañuchiwankakuna. Chasna wañuchiwashpankunapas kimsa punchamantami kawsarisha.

22 Chayta uyashpankuna Pedroka Jesusta chaynikstuma pushashpan rimarka:

Yaya Jesús, chaytaka ama rimaychu. Yaya Dioska manami munamachu chasna pasanaykipa nishpa.

23 Chayta uyashpan Jesuska tikrarishpan Pedrota rimarka:

Anchuriy ñukamanta, supaykunapa apunshina rimahunki. Llullachinayawahunkimi Yaya Diosta mana kasunaynipa. Manami Yaya Diospa munashkantachu rimawahunki, ashwan runapa yuyarinanllatami rimawahunki nishpa.

24 Chaymanta Jesuska tukuy ñukanchikunata rimarka:

Kankuna ñukata katinayawashpaykichika ama kankuna kikin munashkaykichita ruraychinachu. Kankunata chiknik runakuna piñarishpa wañuchinayahushpankunapas ñukallata katiwaychi. 25 Maykanmi wañuyta manchashpan sakiwan, chayka wiñaypami wañunka. Maykanmi ñukata katiwahushpan chikninata wañuyta parisin, chayka wiñaypami Yaya Dioswa kawsak rinka. 26 Imata valin shuk runa tukuy kay mundupi tiyashkata apinanpa. Tukuy chaykunata apishpanpas wiñaypami wañunka. Masna kullkitapas kunayashpaykichika manami atipankichichu rantinata chay wiñaypa Yaya Dioswa kawsanataka. 27 Ñuka Yaya Diospa Wawan silumanta angelkunawa shamuhushpayni suma chuyahlla rikurishpami shamusha Yayaynipa yachayninwa. Chay urasmi mana alita rurak runakunataka kastigasha. Chaymanta kasuwak runakunataka rimasha ñukawami silupi kawsankichi. 28 Alita uyawaychi. Shuk kankunamanta kaypi kahukkunaka manara wañuhushpaykichira ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runata rikuwankichimi wañushkaynimanta kawsarimushpayni kay allpapi kamachik tukunaynita.

17

Jesuska suma chuyahlla rikunayu tukurka (Mk 9.2-13; Lk 9.28-36)

1 Chaymanta Jesuska sokta punchamanta Pedrowa, Santiagowa, paypa wawkin Juanwapas sikarka shuk atun urku awama. 2 Chay urkupi kahushpankuna chay kimsa runankunaka Jesusta chuyahlla chikanyashkanta rikurkakuna. Uyanka intishina punchayachirka. Churarishkanpas yura chuyahlla sintihushkashina rikurirka. 3 Chay kimsa runankunaka rikurkakuna ñawpa yachachikkuna Moisesta, Eliastapas Jesuswa kwintahukkunata. 4 Chayta rikushpan Pedroka mancharishpa rimarka:

Yaya Jesús, alitami kaypi kahunchi. Munashpaykika rurashu kimsa tampukunata, shukta kanrayku, shuktaka Moisesrayku, shuktaka Eliasrayku nishpa.

5 Chasna Pedroka rimahushkanpi shuk chuyahlla rikurik puyuka paykunata arkamurka. Chay puyu ukumanta uyarkakuna Yaya Diospa rimahushkanta:

Kay Jesuska munashkayni Wawaynimi. Paymi ñukata sumakta kushichiwan. Kasuychi payta.

6 Chayta uyashpankuna chay kimsa Jesuspa runankunaka mancharish-
pankuna allpapi kunkurishpa kumurirkakuna. 7 Chaypina Jesuska kayl-
layashpan paykunata llankashpan rimarka:
Atariychi, ama manchariychichu nishpa.
8 Paykunaka atarishpankuna Jesusta sapallantana rikurkakuna. 9 Chay
urkumanta uraykuhushpankunana Jesuska paykunata rimarka:
Kay urkupi rikushkaykichitaka ama nima pita kwintankichirachu, ñuka
Yaya Diospa Kachashkan Runa wañushkaynimanta kawsarimunaynikama.
10 Chaypina chay kimsa runankunaka Jesusta tapurkakuna:
¿Imaraykutaya Moisespa killkashkanta yachachikkunaka rimanahun, ma-
nara Yaya Diospa Kachanan Kishpichikka shamuhushpanrami Yaya Diospa
yachayninwa ñawpa yachachik Eliasra kuti shamunka nishpa?
11 Jesuska paykunata aynirka:
Shutipami riman, puntiru Elias kuti yachachik shamunka runakuna
kawsayninkunata alicharinankunapa Yaya Dioswa nishpa. 12 Ñuka kankunata rimani, Eliaska ñami shamushka. Runakuna manami riksirkakunachu payta. Chasna mana riksishpankunami parisichishpa payta wañuchirkakuna. Chasnallatatami ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa kashpayni ñukatapas parisichishpa wañuchiwankakuna.
13 Chasna Jesús rimahushpanrami chay runankunaka asirtarkakuna Elias-
manta rimahushkanwa Bawtisak Juanmanta paykunata rimahushkanta.

Jesuska shuk supay yaykushka wawata ampirka (Mk 9.14-29; Lk 9.37-43)

14 Chaymanta Jesuska chay kimsa runankunawa urkumanta uraykumush-
pan achka runakuna kahushkanpi paktamurkakuna. Chaypi shuk runaka
Jesusta kayllayashpan puntanpi kunkurishpan rimarka:
15 Yachachik, wawaynita llakichishpayki ampipay. Yapa achkatami parisi-
pahun. Maypipas kahushpan sinchiyarishpa allpama urman. Achka kuti ni-
napi yakupipas urmapan. 16 Kay wawaynita apamurkani runaykikunama.
Paykunaka mana atipashkakunachu ampinata.
17 Chaypi Jesuska tukuy runakunata rimarka:
Mana ali yuyayyu runakuna, kankunaka manami sinchikunkichichu
ñukapi. Ima uraskamataya kankunawa kiparishpa yachachishkaykichi. Apa-
muychi kayma chay unkushkata.
18 Chay wawata pushamushpankuna Jesuska chay unkuchik supayta
sinchi shimiwa kamachirka ¡llukshiy kay wawamanta! nishpa. Chay ratulla
chay wawaka ampirishka kiparirka.
19 Chaymanta tukuy ñukanchi Jesuspa runankuna shuk parti paywa tanta-
rishpanchi tapurkanchi:
¿Imaraykutaya mana ñukanchika atipashkanchichu chay supayta llukshichi-
nata chay wawamanta? nishpa.
20 Chaypina Jesuska ñukanchita aynirka:
Kankunaka manami tukuy shunkuykichimanta pacha kiriwankichichu.
Chayraykumi mana atipashkankichichu chay supayta llukshichinata chay
wawamanta. Alita uyawaychi. Uchillastullatapas Yaya Diosta kirinkichi-
maka, rimankichima kay urkuta anchuriy chaymanta nishpa, chay urkuka
rimashkaykichita kasushpanmi anchurima. Yaya Diosta tukuy shunkuy-
kichimanta pacha kirinkichimaka, payka yanapamami tukuy imata ati-
panaykichipa ruranata. 21 Chasna supaytaka atipankichi runamanta llukshichinata mana mikushpa mañashpalla Yaya Diosta nishpa.

Jesuska kutikashka rimarka wañunanmanta (Mk 9.30-32; Lk 9.43-45)

22-23 Chaymanta Jesuska ñukanchiwa pakta Galilea allpapi purihushpan ñukanchita rimarka:

Ñuka silumanta shamushka runa kashpaynipas chikniwak runakunami apichiwashpankuna parisichishpa wañuchiwankakuna. Chasna wañuchiwashpankunapas kimsa punchamantami Yaya Dios kawsachiwanka.

Chayta uyashpanchi yapa llakirirkanchi.

Jesuska rimarka Yaya Diospa wasinrayku kullkita paganankunapa

24 Chaymanta Jesús ñukanchiwa pakta rishpan Kapernaum llaktapi paktarkanchi. Chaypi shuk runakuna Yaya Diospa wasinrayku kullkita kobrakkuna kashpankuna Pedrota kayllayashpa tapurkakuna:

¿Kankunata yachachik Jesuska manachu pagan Yaya Diospa wasinrayku?

25 Chasna tapushpankuna Pedroka aynirka:

Ari, paypas paganmi nishpa.

Chaymanta Pedro chay wasipi yaykushpan manara nima imata rimashpanra Jesuska payta tapurka:

¿Imatata yuyarinki Simón? Rimaway ¿pitata kullkita pagachinahun atun apukunaka, kikin llaktankunamanta runa masinkunatachu, shuk allpamanta runakunatachu? nishpa.

26 Chaypi Pedroka aynirka:

Shuk allpamanta runakunatami pagachinahun nishpa.

Chaypi Jesuska rimarka:

Chayrayku chay apukunapa kikin llaktankunamanta runa masinkunaka mana nima shuk imata paganankuna tiyanchu. 27 Ñuka Yaya Diospa Wawan kashpayni Yayayni Diospa wasinrayku mana paganayni tiyanchu. Mana paganayni kashpanpas nima pita piñachinanchipa, akuychi pagashunchi. Antsilukriy kuchama. Chay puntiru challwata apishpay kimi shiminpi kullkita tarinki. Chayta pagakriy ñukarayku kanraykupas.

18

Jesuska yachachin maykanmi tukuymanta ashwan yachayyu kan (Mk 9.33-37; Lk 9.46-48)

1 Chay uras Jesús Pedrowa kwintahushpan ñukanchi payta kayllayashpanchi tapurkanchi:

Yachachik, Yaya Dios tukuy runakunata kamachishpan ¿pitaya ñukanchimanta ashwan yachayyu kanka?

2 Chasna tapushpanchi Jesuska shuk wawata kayashpan chawpinchipi shayachirka. Payta rikuchishpan ñukanchita yachachirka:

3 Alita uyawaychi. Kankuna shuk wawashina mana yachayyuchu kani nishpa yuyarishpa kawsaychi. Mana sakishpaykichika yuyarinata runa masinikunamanta ashwan yachayyu kani nishpa, manami Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsankichichu. 4 Kay wawashina mana yachayyuchu kani nishpa yuyarishpaykichika Yaya Diospa kamachihushkanpi tukuymanta ashwan yachayyu kankichi. 5 Chaymanta maykanmi ñukata yuyawashpan shuk wawata yuyashpa wasinpi yaykuchin, chayka ñukatami yaykuchiwan nishpa.

Jesuska yachachin shuk runa masinta uchata rurachishpan yapa kastigarishka kananmanta (Mk 9.42-48; Lk 17.1-2)

6 Chaymanta Jesuska rimarka: Maykanmi shuk wawa chayra katiwahukta
uchata rurachin, paytaka Yaya Diosmi chaymanta ashwan sinchita kasti-
ganka. Ashwan ali kama, kunkanpi atun rumiwa watashpa wichuy tukush-
pan chawpi yakupi chinkarinanpa. 7 Ay kay allpapi Yaya Diosta mana
kasukkuna, yapa tukuyta uchata rurachinayashkankunarayku. Tukuy uras
chasna uchata rurachinayakkuna tiyashpanpas ay, maykankunami uchata
rurachikkuna kanahun. ¡Imashna kastigushi paykunarayku kanka!
8 Chayrayku imapas kanta uchata rurachinayashpanka sakiy. Makiki
chakiki kanta uchata rurachinayashpanka pitishpa wichushkashina sakiy.
Mana ishkanti makikiwa, ishkanti chakikiwa nina mana wañukma ri-
naykipa, ashwan alimi kama, shuk makillawashina shuk chakillawashina
Yaya Diospa kawsananpi yaykunaykipa. 9 Chaymanta ñawikiwa imata-
pas rikushpayki uchata ruranayashpaykika ñawikita surkushkashina sakiy.
Mana ishkanti ñawikiwa nina mana wañukma rinaykipa, ashwan ali kama,
shuk ñawillawashina silupi Yaya Dioswa kawsak rinaykipa nishpa.

Jesuska yachachin obeha chinkarishkata yuyachishpa (Lk 15.3-7)

10 Chaymanta Jesuska yachachihushpan nirka: Rikuychi, nima shuk
wawastuta, nima shuk chayra katiwak runata chikniychichu. Kay
rimahushkaynita alita uyaychi: Paykunapa angelkunaka silupimi
tukuy uras Yaya Diospa puntanpi kanahun. 11 Ñuka Yaya Diospa
Wawanka shamushkanimi tukuy runakunata sinchi kastigananmanta
kishpichinaynipa.
12 ¿Imashnata yuyarinkichi? Shuk runapa shuk pachak obehankuna
tiyama. Chay shuk pachak obehankunamanta shuklla chinkarishpan
¿imatata rurama? ¿Manachu chay iskun chunka iskunta sakishpan chay
shuklla chinkarishkata maskak rinma? 13 Alita uyawaychi. Chay shuk
chinkarishka obehanta tarishpanka chay achka mana chinkarishka obe-
hankunamanta ashwantami kushikuma. 14 Chasnallatatami silupi kawsak
Yayanchika tukuy wawankunata alita yuyan. Chayraykumi payka mana
munanchu nima shuk chayra katiwak runa paymanta chinkarishpa nina
mana wañukma rinanpa nishpa.

Jesuska yachachin imashnami runa masinchita llakichinanchi tiyan (Lk 17.3)

15 Chaymanta Jesuska yachachirka imashnami shuk kirik masinchita lla-
kichinanchi tiyan nishpa. Kasnami nirka:
Shuk kirik masikichi kanta mana alita rurashpanka sapallayki rishpayki
payta kunay. Kanta ari nishpanka alita alichashpa llakichinakuychi, chas-
nami kutikashka alitana paywa kawsankichi. 16 Mana rimashkaykita uyash-
panka ishkay kimsa kirik wawkikunawa pakta alichak riychi. Chasna ishkay
kimsa kirikkunapa rikushkanpi chay mana alita rurak runata kunash-
paykichi tukuy yachankakuna shutipa rimashkaykichita. 17 Chay runaka
kunashkaykichita mana uyashpanka Yaya Diosta kasuk masikichikunata
tantachishpa rimaychi paykunapas yachanankunapa. Paykunatapas mana
uyanayashpanka Yaya Diosta mana kirik runatashinana rikuychi. 18 Alita
uyawaychi. Kankuna shuk runata rimashpaykichi uchaykika mana lla-
kichirishkachu kan nishpa, Yaya Diospas ari, chasna kachun ninkami. Shuk
runata rimashpaykichi uchaykika llakichirishka kan nishpa, Yaya Diospas
ari, chasna kachun ninkami.
19 Alita uyawaychi. Kankuna ishkaymanta shuk yuyayllawa
mañawashpaykichika Yaya Dios shuk imapi yanapananpa, payka kankunata

yanapankami. 20 Ñukata kiriwashpaykichi ishkaymanta kimsamanta tantarishpaykichi chaypi kankunawa pakta kahuni.

Jesuska yachachin mana llakichinayak runamanta yuyachishpa

21 Chaypi Pedroka kayllayashpan Jesusta tapurka:

Yachachik, shuk runa masini achka kuti mana alita rurawashpanka ¿masna kutitaya payta llakichinayni tiyan? ¿Kanchis kutichu llakichisha? nishpa.

22 Chaypina Jesuska aynirka:

Mana rimashkaykichu kanchis kutilla llakichinaykipa. Rimashkayki kanchis chunka kuti kanchiskama llakichinayki tiyan. Mana yupashpa achka kuti llakichiylla.

23 Chaymanta ashwanta asirtachishpa rimarka:

Yuyariychi imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi. Rikuychi shuk yachayyu patrón runankunata kushkanwa rurashkankunamanta tapunayashkata. 24 Ña tapunata kallarishpan shuk payta liwik runata pushamurkakuna. Payka chay patronta yapa achka, mana nima ima uras pagaypata waranka kullkita liwirka. 25 Chay liwik runa nima kullkiyuchu karka liwishkanta pagananpa. Chayrayku chay patronka runankunata rimarka: Mana paganata atipashpan kay runataka warminti, tukuy wawankunatapas, tukuy paypa tiyapushkantapas rantichik riychi. Chay rantichishkaykichi kullkita ñukata kuwaychi paypa liwinmanta nishpa. 26 Chasna rimashpan chay liwik runaka chay patronpa puntanpi kunkurirka. Yapa llakirishpan rimarka: Patroyni, ama piñariwaychu. Chapaway. Mana unayashpachu tukuy liwishkaynita pagashkayki. 27 Chasna yapa atunta tapushkanrayku chay patronka chay runanta llakichishpan rimarka: Kutiy ña wasikima. Tukuy liwiwashkaykimanta kanta llakichini. Kunanka manana liwiwankinachu nishpa.

28 Chay llakichirishka runa llukshishpan shuk runa masinwa tinkunakurka. Chay tinkunakushkan runaka payta shuk uchillastu kullkita liwirka. Chaypina chay llakichirishka runana yapa piñarishpan chay uchillastu payta liwik runataka kunkanmanta apishpan sipinayarka. Payta rimarka: Kunalla pagaway tukuy liwiwahushkaykita nishpa. 29 Chasna rimashpan chay liwik runaka paypa puntanpi kunkurishpan rimarka: Ama piñariwaychu. Chapaway. Tukuy liwishkaynitami pagashkayki nishpa. 30 Yapa sinchita tapuhushpanpas chay sipinayak runaka mana munarkachu uyanata. Chay liwihuk runa masintaka karselma churachirka tukuy liwishkanta paganan punchakama.

31 Chay runata karselpi churachishkanta runa masinkuna rikushpankuna yapa llakirishpankuna chay patrontana rimak rirkakuna. 32 Chaypina payka chay llakichishkan runanta kayachishpan rimarka: Kanka yapa millaypa runami kanki. Sinchita tapuwashkaykiraykumi chay achka mana pagaypa waranka kullkita liwiwashkaykimanta llakichirkani. 33 Kanta llakichishkaynishina kanpas llakichinkima karka runa masikita nishpa. 34 Chaypina chay patronka yapa piñarishpan kamachirka chay runatapas karselpi churanankunapa tukuy liwihushkanta paganan punchakama.

35 Chaymanta ñukanchita rimashpa katirka: Chay patrón millaypa rurak runanta kastigashkanshinami Yaya Dios kankunatapas kastiganka, mana runa masikichikunata tukuy shunkuykichimanta pacha llakichishpaykichika.

19

Jesuska yachachin kari warminwa, warmipas kusanwa mana sakinakunankunapa
(Mk 10.1-12; Lk 16.18)

1 Tukuy chaykunata yachachishkanwasha Jesuska Galilea allpamanta
llukshishpan Judea allpama rirka, chay Jordán yaku chimpama. 2 Chaypi
achka runakuna payta katirkakuna. Jesuska chay uras achka unkushkaku-
nata ampirka.
3 Chaymanta fariseokuna Jesusta kayllayashpankuna pantachichi-
nayashpa tapurkakuna:
¿Alichu kama kusan warminta sakinanpa shuk imastumantalla, maykan-
tami mana alita ruramachu?
4 Chasna tapushpankuna Jesuska aynirka:
¿Manachu Yaya Diospa killkachishkanpi leyishkankichi runata rurashpan
Yaya Dios karita warmita rurashkanta? 5 Yaya Dios chasna karita warmita
rurashpan rimarka: Tukuy karikuna yayanta mamanta sakinankuna tiyan
warminwana tantaylla kawsananku napa. Paykunaka tantarishpankuna
shuk runashinallami kanahun nishpa. 6 Chasna Yaya Dios paykunata
tantachishpan shuk runashinalla kanahun, manana ishkay runashinachu
kanahun. Chayrayku mana alichu nima shuk runa warminta sakinanpa.
7 Chasna Jesús yachachihushpanmi chay fariseokunaka tapurkakuna:
Chasna kashpanka ¿imaraykutaya Moiseska kamachirka shuk kari
warminta sakinayashpan apunkunapa puntanpi warminta shuk sakina
killkata kushpan atipama sakinata nishpa?
8 Chaypina Jesuska rimarka:
Kankuna mana Yaya Diosta kasunayashpaykichi Moiseska rimarka
shuk sakina killkata kushpa atipankichi sakinata warmikichita nishpa.
Ñawpamanta pachami Yaya Dioska mana munarkachu sakinakunaykichita.
9 Ñuka kankunata rimani warmikichita ama sakiychichu. Atipankichi
warmikichita sakinata, shuk kariwa musayashkanraykulla. Mana chasna
rurashpan warmikita sakishpaykichika uchatami rurankichi. Chaymanta
shuk warmita apishpaykichika uchatami rurankichi. Chay sakishka
warmita pushak karipas uchatami ruran.
10 Chaypina ñukanchika payta rimarkanchi:
Yaya Dios mana munashpanka warminchita sakinanchipa, ashwan
alichari kama shuk runa mana warmiyananpa nishpa.
11 Chasna rimashpanchi Jesuska ñukanchita aynirka:
Mana tukuy runachu asirtankakuna kay rimahushkaynita. Ashwan
maykankunallatami Yaya Dioska asirtachin, chaykunami yachankakuna
imamantami rimahuni. 12 Tiyan achka runakuna chasna mana warmiyu
kawsananku napa. Shuk karikunaka wawayarinahunmi mana shuk
warmiwa tupanata atipakkuna. Chayrayku mana warmiyanahunchu.
Shuk karikunaka chasna tukunahun, paykunata kapashkankunarayku.
Chasna tukushpankuna mana warmiyanahunchu. Shukkunaka mana
warmiyanahunchu Yaya Diospa kamachishkankunalla kananku napa.
Maykankunami kay rimashkaynita asirtanahun, asirtashkankunashina
kawsanahuchun nishpa.

Jesuska wawakunata llankashpan Yayan Diosta mañarka
(Mk 10.13-16; Lk 18.15-17)

13 Chaymanta shuk runakuna wawankunata Jesusma pushamurkakuna,
Jesús llankashpan paykunarayku Yaya Diosta mañananpa. Chayta rikush-
panchi ñukanchika piñarishpa paykunata arkahurkanchi Jesusta mana kayl-
layanankunapa kasna nishpa:
Ama chay wawastukunataka Jesusma pushamuychichu.
14 Chasna piñarihushpanchi Jesuska ñukanchita rimarka:
Ama arkaychichu chay wawakunata ñukama pushamunankunapa.
Maykankunami kay wawakunashina ñukata kiriwanahun, chaykunallami
Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi
kawsankakuna.
15 Chasna rimashpan Jesuska tukuy chay wawakunata kuyashpan Yayan
Diosta mañarka paykunarayku. Chaymanta llukshishpan rirka.

Shuk kullkiyu runa Jesuswa kwintarka wiñaypa kawsanamanta (Mk 10.17-31; Lk 18.18-30)

16 Chaymanta shuk runa Jesusta kayllayashpan tapurka:
Yachachik, ¿ima ali ruranatata ruranayni tiyan Yaya Dioswa wiñaypa
kawsanaynipa?
17 Chasna tapushpan Jesuska rimarka:
¿Imaraykuta tapuwahunki maykanmi ali kan ruranapa? Yaya Diosllami
ali kan. Paywa kawsak rinayashpaykika Yaya Diospa kamachishkankunata
alita kasushpa kawsay.
18 Chay runaka tapurka:
¿Maykan kamachishkakunatata paktachinayni tiyan? nishpa.
Chasna tapushpan Jesuska rimarka:
Ama runa masikita wañuchiychu. Ama shuk warmiwa musayaychu. Ama
shuwaychu. Ama nima maykan runamanta nima imata llullashpa rimay-
chu. 19 Yayaykita mamaykita yuyashpa kushichishpa kawsay. Chaymanta
kan kikinta yuyahukshina tukuy runa masikikunata yuyay. Tukuy chayta
kasushpa kawsanayki tiyan nishpa.
20 Chay runaka rimarka:
Tukuy chay Yaya Diospa kamachishkantaka kasushpami kawsashkani.
¿Imatata ashwan pishiwan ruranaynipa?
21 Chaypina Jesuska aynirka:
Yaya Diospa munashkanta alita ruranayashpaykika rantichikriy tukuy
imaykikunata. Chay kullkitaka nima imayu runakunata kuy. Chasna
rurashpaykimi silupi achka imayushina tukunki. Chasna rurashkayki-
washa shuti katiway.
22 Chayta uyashpan chay runaka yapa llakirishpa wasinma kutirka. Yapa
achka imayu kashpan mana munarkachu tukuy imankunata rantichishpa
kunata. Chayrayku yapa llakirirka.
23 Chay runa llakirishka rishpanna Jesuska ñukanchita rimarka:
Alita uyawaychi. Kullkinllapi yuyarihuk runakunaka manami Yaya
Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsankaku-
nachu. 24 Kutikashka rimani kankunata, shuk atun wiwa kamilluka man-
ami atipamachu pasanata shuk aguha uchkunstuta. Chasnallatatami shuk
kullkiyu runaka kullkinllata munashpanka mana atipanchu Yaya Diospa
kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsanata nishpa.
25 Chayta uyashpanchi mancharishpa tapunakurkanchi:
Chasna kashpanka ¿pishi atipanka Yaya Diospa kamachinanpi yaykunata?
nishpa.
26 Chaypina Jesuska ñukanchikunata rikushpan rimarka:

Manami nima shuk runa atipamachu pay kikinlla Yaya Diospa kamachinanpi yaykunata. Yaya Diosllami atipan runakunata kishpichishpa yaykuchinata.

27 Chaypina Pedroka rimarka:

Ñukanchika sakishkanchimi tukuy ñukanchipa tiyashkakunata kanta katinanchiranti. ¿Imatata Yaya Dios ñukanchita kunka? nishpa.

28 Jesuska ñukanchita aynirka:

Alita uyawaychi. Yaya Dios kay allpapi tukuyta mushuta rurashpanmi ñuka paypa Kachashkan Runami kutikashka shamusha suma yachayniwa tukuy runakunata kamachinaynipa. Chasna suma kamachik tukushpaynimi ñukata katiwahushkaykichirayku kankunatapas churasha ñukawa pakta kamachikkuna kanaykichipa. Chaypina chay chunka ishkay yaya rukunchikuna wañuta tukuy paykunamanta mirashka israel masinchikunawa pakta kawsashkankunamanta tapushpaykichi rimankichi pimi kishpinka pimi kastigarinka nishpa.

29 Chaymanta Jesuska rimarka:

Shuk runa ñukata katiwahushkanrayku wasinta, wawkinkunata, paninkunata, yayanta, mamanta, wawankunata, chakrankunata sakishpanka paytaka Yaya Dioska tukuy ima sakishkanmanta ashwantami kunka. Chay yuyawak runaka wañushkanwasha wiñaypatami Yaya Dioswa silupi kawsanka. 30 Achka runakuna maykankunami kay allpapi kawsahushkanchipi runa masinkunapa rikushkanpi tukuymanta ashwan valichirishka kanahun, paykunami Yaya Diospa rikushkanpi tukuymanta ashwan mana valikchu kankakuna. Achka runakuna maykankunami kay allpapi kawsahushkanchipi runa masinkunapa rikushkanpi tukuymanta ashwan mana valikchu kanahun, paykunami Yaya Diospa rikushkanpi tukuymanta ashwan valichirishka kankakuna.

20

Jesuska ali tarawachik patronmanta yuyachishpa yachachin

1 Chaymanta Jesuska rimashkanta ashwan alita asirtachinanpa chay runakunata yachachirka: Akuychi yuyarishunchi imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi. Rikuychi, shuk patronpa tiyapurka shuk atun uva chakran. Shuk puncha tutamanta payka llukshirka runakunata maskananpa, uva chakranpi tarawachinanpa. 2 Runakunata tarishpan rimarka: Tukuy puncha chishiyakta chakraynipi tarawashpaykichika kankunata pagasha shuk puncha valishkata nishpa. Paykunaka ari nishpankuna tarawak rirkakuna. 3 Tutamantara kahushpan intika, chay patronka kutikashka maskak rirka ashwan runakunata. Plasapi achka mana tarawanayu runakunata rikurka. 4 Paykunata rimarka: Kankunapas uva chakraynipi tarawak riychi. Tarawashkaykichimanta kankunata pagasha nishpa. Chasna rimashpan paykunapas tarawak rirkakuna. 5 Chay chakrayu runaka chawpi puncha, chaymanta chishipi kutikashka maskak rirka runakunata tarawachinanpa. Kuti runakunata tarishpan kacharka chakranpi tarawanankunapa. 6 Ña chishiyahushpan kutikashka plasama rirka maskananpa runakunata tarawachinanpa. Plasapi kutikashka mana tarawanayu runakunata rikurka. Paykunata tapurka: ¿Imaraykuta tukuy puncha kaypi kankichi nima imata rurashpa? nishpa. 7 Chasna tapushpan paykunaka aynirkakuna: Nima pi ñukanchita tarawananchipa maskashkachu nishpa. Chaypina chay patronka rimarka: Kankunapas uva chakraynipi tarawak riychi nishpa.

8 Chaymanta tutayahushpanna chay patronka paypa runanta
rimarka: Tukuy tarawashka runakunata kayashpayki pagay. Ashwan
washa shamushkakunamanta kallarishpa tukuyta pagay nishpa.
9 Chaypina shuk uralla tarawak runakunata pagarka tukuy puncha
tarawashkatashina. 10 Chayta rikushpankuna tutamanta pacha
tarawashkakunaka yuyarirkakuna, ñukanchita ashwanta paganka tukuy
puncha tarawashkanchirayku nishpa. Chasna yuyarishpankunapas shuk
puncha tarawashkankunamantalla pagay tukurkakuna. 11 Chayrayku
piñarishpankuna patronmanta yuyarirkakuna mana ali pagak patrón
kananta. 12 Chaypi payta rimarkakuna: ¿Imaraykuta ñukanchita kay
washa tarawak shamushka runakunawa parihullata paganki? Paykuna
shuk urallata tarawashkakuna. Ñukanchika tukuy puncha inti rupata
awantashpa tarawashkanchirayku ashwanta paganayki tiyan. 13 Chasna
piñarishpa rimashpankuna chay patronka shukta rimarka: Amigu,
ñukaka manami kanta llullachihunichu. ¿Manachu kwintashkanchi tukuy
puncha tarawashkaykirayku shuk puncha valishkata paganaynipa?
¿Imashnataya kunan ashwanta munanki paganaynipa? 14 Chay kushkayni
kullkita apashpa riy. Ñuka paganayani washa shamushkakunatapas
kankunawa parihullata. 15 Ñukapa kullkini kashpan munashkaynita
rurani. Kanka matsankarashpaykika shukkunaka kanshinallatata kullkita
apashkankunarayku, mana alitachu yuyarinki. ¿Piñarihunkichu ñuka
ali shunku kashpayni mana mitsashpachu shukkunatapas kantashina
kushkaynirayku?
16 Chasnallatatami maykankunami kay allpapi kawsahushkanchipi runa
masinkunapa rikushkanpi tukuymanta ashwan mana valikchu kanahun,
paykunami Yaya Diospa rikushkanpi tukuymanta ashwan valichirishka
kankakuna. Maykankunami kay allpapi kawsahushkanchipi runa masinkunapa rikushkanpi tukuymanta ashwan valichirishka kanahun, paykunami
Yaya Diospa rikushkanpi tukuymanta ashwan mana valikchu kankakuna
nishpa.

Jesuska kimsaynin kuti wañunanmanta kawsarinanmantapas rimarka (Mk 10.32-34; Lk 18.31-34)

17 Chaypina Jesuska achka runakunawa pakta Jerusalén llaktama rihushpan ñukanchi chunka ishkay runankunata chaynikstuma pushashpan rimarka:
18 Ñami yachankichi Jerusalén llaktama rihushkanchita. Chaypi chiknik
runakunaka ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runata apiwankakuna,
saserdotekunapa apunkunata, Moisespa killkashkanta yachachikkunatapas
kuwankakuna. Chaypina paykunaka tantarishpankuna shuk yuyayllawa
wañuchiwanayankakuna. 19 Chasna wañuchiwanayashpankuna romano runakunata kuwankakuna. Paykuna yapa asichiwankakuna, waktawankakuna,
chaywasha kruspi klabawashpankuna wañuchiwankakuna. Chasna
wañuchiwashpankunapas kimsa punchamantami kawsarimusha.

Santiagopa, Juanpa maman Jesusta tapurka shuk imata wawankunarayku rurananpa (Mk 10.35-45)

20 Chaymanta Sebedeopa warmin ishkay Jesusta katik wawankunawa Jesusta kayllayarkakuna. Sebedeopa wawankuna Santiago, Juan karkakuna.
Chay warmika Jesusta tapunayashpan puntanpi kunkurirka. Chaypina
Jesuska payta tapurka:
21 ¿Imatata munanki ruranaynipa? nishpa.

Payka aynirka:
Kan tukuy runakunata kamachihushpayki kay ishkay wawaynikunata karan shukta kuchuykipi tiyachipay tukuymanta ashwan alita kanwa pakta kamachinankunapa nishpa.
22 Jesuska aynirka:
Kankunaka mana alita yachashpaykichi chayta tapuwahunkichi. Ñukaka achkatami parisinayni tiyan wañunaynikama. ¿Atipankichimachu ñukashina awantanata chay tukuy parisinakunata wañunaykichikama?
Chasna rimashpan paykunaka aynirkakuna:
Ari, atipashunmi awantanata.
23 Chaypina Jesuska rimarka:
Ari, kankunapas ñukashina achkata parisinaykichi tiyan. Chasna parisishpaykichipas ñukaka manami akllashanchu nima pita maykanmi kuchuynipi tiyarishpa kamachinka. Yayayni Diosllami akllanka, maykankunami kuchuynipi tiyarishpa kamachinkakuna nishpa.
24 Chasna chay warmi ishkay wawankunarayku tapushpan ñukanchi chunka runankunana uyashpanchi piñarirkanchi, chay ishkay wawkikuna ñukanchimanta ashwan atun tukunayashkankunarayku. 25 Chasna piñarihushkanchita rikushpan Jesuska ñukanchita kayashpan rimarka:
Kankunaka alita yachankichi, kay allpapi atun allpakunapi kamachik atun apukuna kamachinanpi kawsak runakunata yapa manchachishpankuna sinchita kamachishkankunata. Kamachinanpi kawsak runakunata mana yuyashpa parisichishpa kasuchinahun. 26 Kankuna Yaya Diospa shiminta kasukkunaka, ama chasna kanayaychichu. Shukkunamanta pasa kanayashpaykichika tukuy runa masikichikunata yanapashpa kawsaychi. 27 Kankuna tukuymanta ashwan yachak kanayashpaykichika tukuy runa masikichikunata kasushpa kawsaychi. 28 Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runapas manami shamushkanichu kay allpama runakuna sirviwanankunapa. Ashwan shamushkanimi tukuy runakunata yanapanaynipa. Shamushkanimi achka runakunaranti wañushpayni kastigarina kashkankunamanta kishpichinaynipa.

Jesuska ishkay wiskukunata ampirka (Mk 10.46-52; Lk 18.35-43)

29 Jesuska ñukanchiwa pakta Jerikó llaktamanta llukshishpan achka runakuna katirkakuna. 30 Chaypina ishkay wisku runakuna ñampi mayanpi tiyahurkakuna. Paykunaka Jesús pasahushkanta uyashpankuna sinchita kaparishpa rimarkakuna:
¡Yaya Jesús, Davidpa Miraymanta Kishpichik, ñukanchita llakichiy!
31 Chasna sinchita kaparishpankuna Jesuswa purik runakunaka killarishpankuna rimarkakuna:
Chunllayaychi nishpa.
Chay wiskukunaka mana kasushpachu ashwan sinchita kaparirkakuna:
¡Yaya Jesús, Davidpa Miraymanta Kishpichik, ñukanchita llakichiy!
32 Chaypina Jesuska rihushkanmanta shayarishpan chay ishkay wisku runakunata kayashpan tapurka:
¿Imatata munankichi kankunarayku ruranaynipa?
33 Chaypina paykunaka aynirkakuna:
Yaya Jesús, ñawinchita ampiy rikunanchipa.
34 Chasna rimashpankuna Jesuska paykunata llakichishpan ishkantipa ñawinkunata llankarka. Chayllawa kunkaymanta rikurkakunana. Paykunaka ampirishpankuna Jesustana katirkakuna.

21

Jesuska Jerusalén llaktapi yaykurka (Mk 11.1-11; Lk 19.28-40; Jn 12.12-19)

1-2 Jesuska ñukanchiwa pakta Jerusalén llaktama rihushpan Betfagé llakta mayanpi paktarkanchi. Chay uchilla llaktaka karka Jerusalén kuchupi, Olivos shutiyu urku pampapi. Chay mayanpi paktashpanchi Jesuska ñukanchikunamanta ishkayta kacharka kasna nishpa:

Riychi chay rikuhushkanchi llaktama. Chaypi paktashpaykichimi tarinkichi shuk burru warmi watarishkata malta wawanwa pakta. Chay mamanta paskashpaykichi wawanwa pakta apamuychi. 3 Shuk runa kankunata mitsashpan tapushpanka ¿imaraykutaya kay burruta apahunkichi? nishpa, payta rimaychi Yayanchi Jesusmi munahun awanpi tiyarishpa rinanpa. Kunanllatatami kutichik shamushu nishpa rimankichi.

4 Chayka pasashka ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikpa kasna nishkanka paktarinanpa:

5 Jerusalén llaktapi kawsak runakunata rimaychi: Rikuychi, atun apuykichimi ña shamuhun kankunata kishpichinanpa. Yapa yachak apu kashpanpas mana yachak runashina llashata apak burrupa wawan maltapa awanpi tiyarishpa shamuhun nishpa.

6 Chaypina chay ishkay runankunaka Jesús kamachishkanshina chay burruta apak rirkakuna. 7 Chay burruta wawanti Jesusma apamushpankuna ñukanchika burrupa awanpi churarinanchita mantarkanchi. Chay awapi Jesuska tiyarishpan rirka Jerusalenpi yaykunanpa. 8 Chasna Jesús rihushpan achka runakuna payta kushichishpa katirkakuna. Shukkunaka paypa puntanpi rishpankuna kamisankuna awapi churarishkankunata Jesuspa puntanpi rihushkan ñampipi mantarkakuna. Shukkunaka chipati pankakunata pitishpa mantarkakuna ñampita sumayachishpa Jesusta shuk atun aputashina kushichinankunapa. 9 Chaypina Jesuspa puntanpi rihuk runakuna, washanmanta katik runakunapas yapa kushikushpa kaparirkakuna:

¡Akuychi kushichishunchi kay ñawpa atun apu Davidpa Miraymanta Kishpichikta! Yaya Diospa alita rikushkan yanapashkan runami kan. Yaya Diospa munashkanta rurananpa kachashkan kashpanmi shamuhun. ¡Akuychi kushichishunchi awa silupi kawsak Yaya Diosta! nishpa.

10 Jesús Jerusalén llaktapi yaykuhushpan chaypi kawsak runakuna yapa mancharishpankuna tapurkakuna:

¿Pitaya kay runaka? nishpa.

11 Jesuswa purihuk runakuna rimarkakuna:

Kay runaka Yaya Diospa yachayninwa alita yachachik Jesusmi. Payka Galilea allpapi kahuk Nasaret llaktamanta runami nishpa.

Jesuska rantichik runakunata Yaya Diospa wasinmanta llukshichirka (Mk 11.15-19; Lk 19.45-48; Jn 2.13-22)

12 Chaypi Jesuska Yaya Diospa wasinpi yaykurka. Chay wasipi puntiru atun pampa kincharishkapi achka rantichihuk runakuna, rantihuk runakunapas karkakuna. Chaymanta tiyarka kullkita kampyakkuna. Tukuy chaykunata rikushpan Jesuska kullkita kampyakkunapa mesankunata, wiwa mukukukunata rantichikkunapa mesankunatapas pultyachi pultyachi rurashpan amunkunata kamachirka llukshinankunapa. 13 Chasna rurashpan Jesuska rimarka:

Yaya Diospa killkachishkanpi riman:
Kay wasinika ñukata mañanankuna wasinimi kan nishpa.

Kankunaka kay Yaya Diospa wasinta shuwakunapa kushilla tantarinata rurashkankichi. *[Chasna Jesuska rimashpan paykuna chaypi achkata kobrashpa kullkita kampyahushkankunarayku rantichihushkankunarayku shuwakunashina kanankunata yuyachirka.]*

14 Chaymanta Jesús chay wasillapi kahushpanra wisku runakuna, waklishka chakiyu runakuna payta kayllayarkakuna. Chaypina Jesuska paykunata llakichishpan ampirka. 15 Chay saserdotekunapa apunkuna, Moisespa killkashkan kamachishkata yachachikkunapas chay mana atipaypakunata rurashkanta rikushpankuna piñarirkakuna. Chaymanta ashwan piñarirkakuna, wawakuna Yaya Diospa wasinpi kaparihushkankunarayku akuychi kushichishunchi kay ñawpa atun apu Davidpa Miraymanta Kishpichikta nishpa. Chayta uyashpankuna saserdotekuna piñarishpa Jesusta rimarkakuna:

16 ¿Manachu uyanki chay wawakuna rimahushkankunata? ¿Imaraykuta munanki chasna kanta kushichishpa rimanankunata? nishpa.

Chaypina Jesuska rimarka:

Ari, paykunata uyahunimi. ¿Manachu leyishkankichi Yaya Diospa killkachishkanpi kasna nikta?

Kanmi Yaya Dios, uchilla wawakunata, chuchuk llullukunatapas yuyachinki kanta kushichishpa takinankunapa nishpa.

17 Chayta rimashpan Jesuska chay runakunata sakirkana. Jerusalenmanta llukshishpan Betania llaktama rirka chaypi puñunanpa.

Jesuska yachachin, Yaya Diosta kirishpa tapushpanchimi yanapay tukunchi
(Mk 11.12-14, 20-26)

18 Kayantima tutamantalla Betania llaktamanta Jerusalenma kutihushpan Jesusta yarkayka apirka. 19 Ñampi mayanpi shuk igu kaspita rikurka. Chayta kayllayarka muyunta mikunayashpan. Chay uras chay kaspika mana muyuyuchu karka, pankankunallata tarirka. Chaypina Jesuska chay igu kaspita rimarka:

Kunanmanta pacha manana muyuyankinachu.

Chasna rimashpanlla chay igu kaspika kunkaymanta chakirirka. 20 Chayta rikushpanchi mancharishpa Jesusta tapurkanchi:

¿Imashnataya rimashkaykillawa kay igu kaspika kunkaymanta chakirishka? nishpa.

21 Jesuska ñukanchita aynirka:

Alita uyawaychi. Kankunapas alita kirishpaykichika atipankichimi ñukashina ruranata. Yaya Diosta tapushpaykichika ama yuyarinkichichu uyawankachu manachu nishpa. Ashwan tukuy shunkuykichimanta pacha kirishpaykichi yuyariychi paymi shutipa uyawanka nishpa. Chasna kirishpaykichimi mana shuk igu kaspillatachu atipankichi chakichinata. Ashwan kay urkutapas rimankichimaka kaymanta warankarishpayki atun yakuma chinkariy nishpa, kay urkuka warankarimami. 22 Tukuy shunkuykichimanta pacha Yaya Diosta kirishpa mañashpaykichimi payka tukuy mañashkaykichita kankunata kunka.

Jesuska yachayninmanta tapuy tukurka
(Mk 11.27-33; Lk 20.1-8)

23 Chasna yachachishkanwasha Jesuska Jerusalén llaktapi Yaya Diospa wasinpi yaykurka. Chaypi yachachihushkanpi saserdotekunapa apunkuna, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunapas Jesusta kayllayashpankuna tapurkakuna:

¿Pita kanta kamachishka chasna yachachinaykipa? ¿Pita kanta kamachishka tukuy rurahushkaykikunata ruranaykipa? nishpa.

24-25 Chasna tapushpankuna Jesuska rimarka:

Ñukapas kankunata tapuni ¿pita Juanta kacharka bawtisananpa? ¿Yaya Dioschu shuk runachu payta kachamurka? Ayniwashpaykichika ñukapas rimashkaykichi pimi kachawashka nishpa.

Chasna Jesús paykunata tapushpan chay runakunaka shukwa shukwa tapunakurkakuna imatami ayninkakuna nishpa.

Aynishpanchika Yaya Diosmi Juanta kacharka nishpa, Jesuska ñukanchita rimankami Yaya Dios payta kachashka kashpanka ¿imaraykutaya Juanta mana kasushkankichichu? nishpa. 26 Chaymanta aynishpanchika pay kikinllami yuyarishpa Juanka yachachirka nishpa, tukuy runakuna yapa piñarinkakuna. Paykunaka kirinahun kay Juan wañuka Yaya Diospa yachayninwa yachachik kashkanta.

27 Chasna tapunakushpankuna chay runakunaka Jesusta aynirkakuna:

Mana yachanchichu pimi Juanta kachashka nishpa.

Chaypina Jesuska aynirka:

Chasna kashpanka ñukapas mana rimashkaykichichu pimi kamachiwashka tukuy kaykunata ruranaynipa nishpa.

Jesuska kasuk runakunamanta, mana kasuk runakunamantapas yuyachishpa yachachin

28 Chaymanta Jesús chay saserdotekunapa apunkunata, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunatapas rimarka:

¿Ima ninkichita kay kwintanaynimanta? Shuk runa ishkay musu wawayu karka. Shuk puncha shuk wawanta rimarka: Kunalla uva chakraynipi tarawakriy nishpa. 29 Chasna yayan kamachishpan chay musu wawanka aynirka: Mana rinayanichu nishpa. Ashwan shuk ratumanta kutikashka yuyarishpan tarawak rirka yayanta kushichinanpa. 30 Chaymanta chay runaka shuk wawantana kamachirka uva chakranpi tarawak rinanpa. Payka chay ratulla ari nishpa rimarka kunalla risha. Chaymanta mana tarawak rirkachu. 31 Kunan tapushkaykichi: Chay ishkay wawankunamanta ¿maykanta yayanpa munashkanta rurarka? nishpa.

Chasna tapushpan aynirkakuna:

Chay tarawak rishka musu wawanmi yayanpa munashkanta rurarka nishpa.

Chaypina Jesuska paykunata rimarka:

Alita ayniwashkankichi. Kankuna yuyarinkichi chay romano tukuymanta atun apurayku impuestuta kobrakkuna, puta warmikunapas uchasapakuna kanankunata. Alita uyawaychi. Paykunami kankunamanta ashwan utkalla Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsankakuna. 32 Chay Bawtisak Juanka shamushka kankunata yachachinanpa, tukuy uchaykichikunata sakishpa Yaya Diostana kasushpa kawsanaykichipa. Kankunaka payta mana kirirkankichichu. Chay impuestuta kobrakkunaka, puta warmikunapas uchankunamanta llakirishpami sakirkakuna. Paykunaka chaymanta Yaya Diospa shiminta alita uyashpa kasurkakuna. Kankuna chayta rikushpaykichipas manami Yaya Diospa shiminta kirishpa kasuwashkankichichu.

Jesuska mana kasunayak tarawakkunamanta yuyachishpa yachachin (Mk 12.1-12; Lk 20.9-19)

33 Chaymanta Jesuska kutikashka shuk yachachinawa yachachirka: Kunan shukta yachachishkaykichi. Tiyarka shuk chakrayu runa. Chay

runaka chakranpi uva wiñarishkakunata tarpuchishkanwasha kinchachirka. Chaymanta chakranpi shuk atun batanta rurarka, chaypi uva muyukunata sarushpa chawanankunapa. Chaymanta shuk yapa awa wasita rurachirka awamanta shuk runa tukuyta kuyrananpa chakranta, mana nima pi chay tarpunpa muyunkunata shuwananpa. Chaymanta chay amunka uva chakranta shuk tarawak runakunata kurka amunshina pichashpa kuyranankunapa. Chasna kushpan rimarka: Pallashpaykichi tukuy muyunkunamanta chawpita kuwankichi. Chasna rimashpan chay amunka rirka shuk karu llaktamana. 34 Chaymanta pallana timpu paktarishpan chay amunka shuk runankunata kacharka chay chakranpi tarawakkunata rimak rinanpa: Patroyninchimi ñukanchita kachashka uva muyuta pallashkaykichimanta chawpita payrayku apananchipa. 35 Chaypina chay chakrata kuyrak runakunaka patronpa kachashkan runankunata apishpankuna shukkunata makarkakuna, shukkunataka wañuchirkakuna, shukkunataka rumikunawa tuksi tuksi rurarkakuna. 36 Mana nima imata kachashpankuna chay chakra amuka kutikashka ashwan achka runankunata kacharka. Paykunatapas chay tarawakkunaka chasnallatata rurarkakuna.

37 Chaymanta chakra amuka shuklla wawantana kacharka, yuyarishpan kay wawaynitaka manchashpankunami kasunkakuna nishpa. 38 Chaypina chay tarawakkunaka amunpa wawanta rikushpankuna kwintarkakuna paykunapura: Rikuychi, kay shamuhuk runami chakra amupa wawan. Yayan wañushpan kay chakraka payraykumi kiparinka. Akuychi kunalla wañuchishunchi tukuy kay uva chakraka ñukanchipana kananpa. 39 Chasna kwintashpankuna chay amunpa wawanta apirkakuna. Chaymanta uva chakra washama pushashpankuna wañuchirkakuna payta.

40 Jesuska chasna yachachishkanwasha chay chiknik runakunata tapurka:

Chay chakra amuka rishpan ¿imanachimashi chay wañuchik runakunata? nishpa.

41 Paykunaka aynirkakuna:

Chay amuka tukuy chay yapa millaypa tarawakkunata mana llakichishpachu wañuchima. Chaymanta chakranta shuk tarawakkunatana kuma, maykankunami pallana uras tukuy pallashkankuna uvata chawpinakushpa amunta chay chawpita kunahuma.

42-43 Chasna aynishpankuna Jesuska rimarka:

Ñuka kankunata rimani mana munawashkaykichirayku Yaya Dioska manami munannachu paypa kamachishkankuna kanaykichipa. Shuk chikan runakunatanami kayanka paypa kamachishkankuna kanankunapa. Paykunami shuti Yaya Diosta kasushpa kawsankakuna. Kankunaka Yaya Diospa ñawpa killkachishkanta leyishpaykichipas manarachu asirtankichi. Kasna riman:

Shuk runa wasinta rumimanta rurashpan tarawak runankunaka shuk ali sinchi rumita mana munashpankuna mayanpi churarkakuna mana alichu nishpankuna. Chay rumitaka wasinta rurak runaka akllashpan churarka chay wasinpi shuk orkonshina sinchikuchik kananpa. Chasnashinami Yaya Dioska akllashkan runawa ruranka. Ñukanchika chayta rikushpanchi yapa alimi kan nishpa rimanchi nishpa.

44 Chay akllashkan rumipi takakta tukushpaykichika tulluykichi pakiktami urmankichi. Chay atun rumi awaykichipi urmashpanka machuyakta nitishpa pulbu wañunkichi nishpa. *[Chasna rimashpa Jesuska yuyachinayarka imashnami paypa yachachishkanta chaymantapas payta mana munakkunaka tukunkakuna.]*

45 Chaypina chay saserdotekunapa apunkuna, fariseokunapas Jesuspa
yachachihushkanta uyashpankuna paykunapura kwintarkakuna:
Payka ñukanchimanta yuyarishpan chasna uyachishpa yachachihun. Chay
mana ali rurak tarawakkunashina kananchita, chaymanta chay rumipi
takarik runashina kananchita nishpa.
46 Paykuna yapa piñarishpankuna Jesusta apinayarkakuna
wañuchinankunapa. Chasna ruranayashpankunapas runakunapa
piñarinankunata manchashpankuna mana payta apirkakunachu. Tukuy
runakuna yuyarishkakuna Jesús Yaya Diospa yachayninwa yachachik
kananta.

22

Jesuska shuk kasaranapi mikunankunapa kayashkakunamanta yuyachishpa yachachin
(Lk 14.15-24)

1 Chaymanta Jesuska kutikashka chay runakunata shuk yachachinaku-
nawa yachachirka: 2 Yuyariychi imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka
kay allpapi. Rikuychi shuk atun apuka musu wawan warmiyahushkan-
rayku kushikuna mikunata rurashkanta. 3 Payka runankunata kacharka
tukuy kayashkan runakunata kayak rinankunapa. Kayashpankunapas
mana shamunayarkakunachu. 4 Mana shamunayashpankuna chay apuka
shuk runankunatana kayashpan rimarka: Tukuy kayashkayni runaku-
nata rimak riychi: Patroynika ñami wakrankunata, wirayachishkan wi-
wankunatapas wañuchishka. Mikunaka ñami yanushka kahun. Kunalla
chay kasarahushkapi mikunata mikuk shamuychi nishpa. 5 Chasna
rimak rishpankuna chay kayashkankunaka manana shamunayarkaku-
nachu. Shukka chakranma rirka. Shukka imankunata rantichinanpa
rirka. 6 Shukkunaka chay apupa runankunata apishpankuna makarkakuna
wañuchinankunakama. 7 Chayrayku chay apuka yapa piñarishpan suntalunku-
nata kacharka chay wañuchik runakunata wañuchinankunapa, llaktankunat-
apas rupachinankunapa nishpa. 8 Chaymanta chay runankunata rimarka:
Kasarashkapi mikunaka ñami chayashka. Chay kayashkayni runaku-
naka mana alita rurashkankunamanta mananami wasinipika yaykunkaku-
nachu. 9 Chayrayku anchu ñampikunama rishpaykichi rikushkaykichi
runakunata kayaychi, kasarahushkapi mikunata mikuk shamunankunapa
nishpa. 10 Chasna rimashpan paypa runankunaka ñampikunapi purihuk
runakunata kayak rirkakuna kasarahushkapi mikunankunapa. Ali rurak,
mana ali rurak runakunatapas kayashpankuna chay apupa atun wasinpi
achka runakuna tantarirkakuna.
11 Chaypi chay apuka yaykushpan kayashkan runakunata kwintachirka.
Chaypi shukta rikurka kasarana kushikunarayku churarinata mana churar-
ishkata. 12 Payta rikushpan rimarka: Amigu, ¿imaraykuta mana kasarana
kushikunarayku churarinata churarishpa yaykushkankichu? nishpa. Chay
runaka nima imata ayninata atipashpan pinkarishpan chunlla kiparirka.
13 Chaypina chay apuka mesama mikunata apak runankunata rimarka: Kay
runata chakinta makinta alita watashpa chay manchaypa amsama wichuy-
chi. Chaypi sinchita parisishpa wakanka, piñaywa kirunkunata kanirinka
nishpa. 14 Chasnallatata Yaya Dios achka runakunata kayashka paypa
runankuna kanankunapa. Achka runakuna kayay tukushka kashpanku-
napas shuk shukkunalla kayashkanta kasushpankuna shamunahun Yaya
Diosma.

Jesusta chiknik runakuna pantachichinayarkakuna (Mk 12.13-17; Lk 20.20-26)

15 Jesús yachachishkanwasha fariseokunaka llukshishpankuna tantarishpa paykunapura kwintarkakuna: Akuychi, Jesusta pantachichishunchi shuk mana ayniypata tapunawa. Mana alita aynishpanka apunchikunata rimashunchi payta apishpankuna kastiganankunapa nishpa.
16 Chayta ruranayashpankuna fariseokunaka paykunata katik runakunata, chaymanta Herodespa partidunta katikkunatapas kacharkakuna alishina tukushpa Jesusta pantachichinayashpa paywa kwintanankunapa kasna nishpa:
Yachachik, yachanchi mana llullachishpachu shutipa kashkata rimanki. Tukuy runakunata alita yachachinki Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsananankunapa. Kanmi mana manchashpachu nima shuk runata, nima apukunata tukuyta kuskata yachachinki. 17 Kunanka rimay ñukanchita imashnata yuyarinki. ¿Alichu manachu ñukanchi israel runakuna chay romano tukuymanta atun aputa impuestuta pagananchipa? ¿Yaya Dios munanchu pagananchipa manachu?
18 Chasna tapushpankuna Jesuska yacharka payta apichinayashpa rimashkankunata. Ari, pagananchi tiyan nishpa aynimaka ñukanchi israel runakunamanta apukunata rimak rinahuma payta kastiganankunapa. Mana alichu pagananchipa nishpa aynimaka romano apunchita rimak rinahuma. Chayrayku Jesuska rimarka:
Kankunaka mana ali yuyayyu runakunachu kankichi. ¿Imaraykuta apichiwanayashpa tapuwankichi? 19 Rikuchiwaychi chay paganaykichi kullkita.
Chasna nishpan shuk kullkita payta rikuchirkakuna. 20 Jesuska chay kullkita rikushpan paykunata tapurka:
¿Pipa almantata rikunkichi kay kullkipi? ¿Pipa shutinta kay kullkipi killkarishka kan? nishpa.
21 Paykunaka aynirkakuna:
Romano tukuymanta atun apupami.
Chasna aynishpankuna Jesuska paykunata rimarka:
Chay atun apupa kashkantaka kuychi amunta. Maykanmi Yaya Diospa kan, kuychi payta. Yaya Dios ñukanchikunata rurashkanrayku ñukanchikunapa amunchi kan. Chayrayku tukuy shunkuykichimanta pacha payta yuyashpa kawsaychi nishpa.
22 Chasna yapa yachayninwa aynishkanta uyashpankuna chay pantachichinayak runakunaka yapa mancharishpankuna chunllalla anchurirkakuna Jesusmanta.

Jesuska yachachin wañushkakuna kawsarinankunata (Mk 12.18-27; Lk 20.27-40)

23 Chaymanta chay punchallatata shuk saduseokunaka Jesuswa kwintak rirkakuna. Paykunaka yachachinahun wañushkanchimanta manana kawsarimushunchinachu nishpa. Chayrayku paykuna Jesusta tapurkakuna:
24 Yachachik, ñawpa Moisés wañuka kasna yachachirka: Shuk warmiyu runa manara nima shuk wawayu kashpan wañushpanka wawkinka kachuynin mashintuta warmiyanan tiyan chay mashintuka atipananpa wawayanata. Chaypina kari wawata wawayashpanka chay wawkin wañupa wawanshina kanan tiyan nishpa. 25 Kunan kanta kwintanayanchi: Kay llaktanchipi tiyarka kanchis wawkikuna. Shuk puncha puntiru wawkika warmiyarka. Chay wawkika nima shuk wawayu kashpanra wañurka. 26 Pay

wañushpan shuk wawkinna kachuyninta warmiyarka. Paypas wañurka nima shuk wawayu kashpanra. Chaypina shuk wawkinna chay kachuyninta warmiyarka. Paypas nima shuk wawayu kashpanra wañurka. Chaymanta shuk wawkinna chay kachuyninta warmiyarka. Paypas chasnallatata mana wawayuchu wañurka. Chasnallatata shukllankama shukllankama chay kanchis wawkikuna chay warmillatata warmiyashpankuna karan shuk mana wawayuchu wañurka. 27 Chasna tukuy kusankuna wañushkankunawasha chay warmipas wañurkana. 28 Kunanka rimay ñukanchita. Chay kanchis wawkikuna chay warmillata warmiyarkakuna. Wañushka runakuna kawsarimushpankuna chay kanchis wawkikunamanta ¿maykanpa warminshi kama?

29 Chasna tapushpankuna Jesuska paykunata aynirka:

Kankuna kikintami llullachirinkichi, wañushkakuna kawsarinankunata mana kirishkaykichirayku. Yachashpaykichitata Yaya Diospa killkachishkanta mana asirtankichichu. Chaymanta Yaya Diostapas mana riksinkichichu, wañushkakunata kawsachinata atipakta. 30 Yaya Dios wañushka runakunata kawsachimushkanwasha nima shuk kari warmiyankanachu, nima shuk warmi kusayankanachu. Silupi kawsak angelkunashinami tukuy kawsankakuna. 31 ¿Manachu leyishkankichi Yaya Diospa killkachishkanta? Chaypi riman wañushkakuna kawsarinankunamanta kasna:

32 Ñuka kani Yaya Dios, maykantami Abraham, Isaak, Jakob kushichi-
wanahun nishpa.

Chasna Yaya Dios rimashpan yachanchi chay yaya rukunchikuna wañushpankunapas paywa pakta kawsa kahushkankunata. Kawsakunallami Yaya Diosta kushichinahun, wañushkakunaka mana payta kushichinahunchu nishpa.

33 Chayta uyashpankuna saduseokunaka chunlla kiparirkakuna. Jesús chasna alita yachachishkanrayku chay runakuna yapa mancharirkakuna.

Jesuska yachachin Yaya Diospa kamachishkankunamanta, maykanmi ashwan ali kan
(Mk 12.28-34)

34 Chaymanta fariseokunaka yachashpankuna Jesús saduseokunata chunllayachishkanta, payta tapunankunapa tantarirkakuna. 35 Shuk paykunamanta Moisespa killkashkan kamachishkakunata yachachik kashpan Jesusta pantachichinayashpan tapurka:

36 Yachachik, Yaya Diospa tukuy kamachishkankunamanta, ¿maykantaya ashwan ali kan?

37-38 Chayta tapushpan Jesuska aynirka:

Chay tukuymanta ashwan ali kamachishkanka riman tukuy shunkuykimanta pacha Yayayki Diosta yuyashpa munashpa kawsay. Payta yuyahushpayki alikunata yuyarishpa rurashpa kawsay nishpa. 39 Chaymanta chay ishkaynin kamachishkanka chasnashinallatatami riman runa masikita yuyay kan kikitashina nishpa. 40 Kay ishkaymi tukuy kamachishkakunamanta puntiru kanan tiyan. Chaymantallami tukuy Yaya Diospa kamachishkankunata, Yaya Diospa shiminta yachachikkunapa yachachishkankunatapas asirtananchi tiyan.

Jesuska yachachin pay tukuymanta ashwan ali kamachik kananta
(Mk 12.35-37; Lk 20.41-44)

41-42 Fariseokuna tantarishka kahushkankunallapi Jesuska paykunata tapurka:

Kankunaka ¿imatataya yuyarinkichi Yaya Diospa Kachanan Kishpichikmanta? ¿Maykan runapa miraymantataya? nishpa.

Chasna tapushpan fariseokunaka aynirkakuna:

Payka ñawpa atun apu David wañupa miraymantami kan nishpa.

43 Chaypina Jesuska paykunata rimarka:

Davidpa miraymanta kashpanka ¿imaraykuta Yaya Diospa Espíritun yuyachishpan Davidka rimarka payta kamachik kananta kasna nishpa?

44 Yaya Dioska kamachiwakta rimarka: Tiyariy kuskayni parti kamachinaykipa ñukawa pakta, tukuy kanta chiknik runakunata winsinaynikama kanta kasunankunapana nishpa.

45 David Yaya Diospa Kachanan Kishpichikta kamachiwak nirka. Chay uras ña kawsa paymanta pasa kashpan David unay wañushkanwasha paypa miraymantallatata kashpan manami atipanchu runalla kanata.

46 Chasna Jesús yachachihushpan chay fariseokunaka nima imata ayninata atipashpankuna chunlla kiparirkakuna. Chaymanta pacha nima shuk runa Jesusta tapunayarkakunanachu.

23

Jesuska fariseokunata piñarka (Mk 12.38-40; Lk 11.37-54; 20.45-47)

1 Chaymanta Jesús chay fariseokunata yachachishkanwasha chay tantarishka runakunata, ñukanchikunatapas yachachirka: 2 Ñawpamanta pacha Moisespa killkashkan kamachishkakunata yachachikkuna, fariseokunapas tantarina wasipi tiyarinahun chay kamachishkanta yachachinankunapa. 3 Chayrayku, paykuna Yaya Diospa shiminta kankunata yachachishpankuna alita rurashpa kasuychi. Alita yachachishpankunapas paykuna kikin mana ruranahunchu yachachishkankunashina. Kankunaka ama paykunashina ali shimita yanka yachakushpa kawsaychichu. 4 Chay fariseokunaka shuk patronkuna runankunata llasha kargata apachihukshinami kanahun. Kankunata yuyayninkunamanta achka kamachinankunata yachachinahun. Kankunarayku kanahun atun llasha kargashina. Chasna kankunata yachachishkankunawa nitishkashina rurahushpankunapas nima shuk uchillastuta yanapanahunchu kankunata. 5 Paykunaka tukuyta ruranahun runa masinkuna rikunankunallapa, Yaya Diosta alita kasukmi nishpa yuyarinankunapa. Yaya Diospa shiminta shuk shukta suni ñañu karakunapi killkanahun. Chaykunata urintinkunapi makinkunapi watanahun. Churarishkankuna shimita sumayachinahun. Chasna churarishkankunawa Yaya Diosta alita kasuk kani nishpa yanka rikuchinayashpa purinahun. 6 Fiestakunapi, tantarina wasikunapipas paykunaka tukuymanta suma tiyarinakunapi munanahun tiyarinata runa masinkuna paykunata aputashina rikuhushkankunata rikuchishpa. 7 Ñampikunapi plasakunapi purihushpankuna yapa munanahun tukuy runakuna paykunata yuyashpankuna ali yachachik nishpa saludanankunapa.

8 Yaya Diosllami kankunata kuskata yachachin. Chayrayku ama munaychichu runakuna kankunata yachachik nishpa rimanankunapa. Kankunaka wawkipurallami kankichi. Ñukallami kankunata yachachik kani. 9 Chaymanta kay allpapi nima pita Yaya Diostashina yuyashpa Yayayni nishpa rimaychichu. Yayanchi Diosllatami yuyanaykichi tiyan, payllata kasunkichi. Yaya Dios shukllami, maykanmi silupi kawsan. 10 Chaymanta ama munaychichu runa masikichikuna kankunata rimanankunapa kanmi

kanki ñukata kamachik nishpa. Ñukallami Yaya Diospa Kachashkan Kishpichikka kankunata kamachik kani. 11 Maykanmi kankunamanta ashwan kamachik kan payka tukuy runa masinkunata sumakta yanapak kanan tiyan. 12 Kankuna kikinmanta yuyarinkichima, ñuka tukuy runa masinikunamanta ashwan yachakmi kani nishpa. Chasna atun tukunayashpaykichika Yaya Diosmi kankunata mana alichu nishpa pinkachinka. Kankuna runa masikichikunamanta mana atun tukunayashpa paykunata yuyashpa yanapashpaykichika Yaya Diosmi sumakta kankunata atunyachinka.

13 Chaypina Jesuska fariseokunata rimarka:

Ay fariseokuna, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas, ¡imashna kastigushi kankunarayku kanka! Yaya Diosta mana kasunayashpaykichipas alita kasukshina tukunkichi. Llullachiysikikunami kankichi. Runakunata arkankichi Yaya Diospa kamachishkankuna tukushpa paypa ali kamachihushkanpi mana kawsanankunapa. Kankunaka manami Yaya Diospa kamachishkankuna tukunkichichu. Chaymanta Yaya Diospa kamachishkankuna tukunayak runakunata arkankichi.

14-15 Ay Moisespa killkashkanta yachachikkuna, fariseokunapas, ¡imashna kastigushi kankunarayku kanka! Llullachiysikikunami kankichi. Yakuta allpata purinkichi shuk runallata maskashpa yachachinaykichipa kankunata katinanpa. Chaymanta chay kankunata katik runa kankunamanta ashwanta uchata rurachinkichi kankunamanta pasa nina mana wañukpi atunta kastigarishka kananpa.

16 Ay kankuna, ¡imashna kastigushi kankunarayku kanka! Wiskushina mana rikunata atipak kashpaykichi shukkunata ñampita purichinayankichi. Llullashpa yachachinkichi: Shuk runa rimahushkanta kirichinayashpa Yaya Diospa wasinta churashpa kirichina rimanakunawa rimashpanka mana shutipa kashpanpas Yaya Dioska payta mana kastigankachu. Yaya Diospa wasinpi kahuk orota churashpa kirichina rimanakunawa rimashpanka mana shutipa kashpan Yaya Dioska shuti payta kastiganka. 17 Chasna llullachishpa yachachishpaykichi mana ali yuyayyu, mana asirtak runakunami kankichi. ¿Maykanta ashwan ali kan, Yaya Diospa wasinchu, chay wasipi tiyak orochu? Chay oroka Yaya Diospa wasinpi churashparami Yaya Diospa kan. Chayrayku Yaya Diospa wasinka chay churashka oromanta ashwan ali kan.

18 Chaymanta kankuna llullashpa yachachinkichi: Shuk runa rimahushkanta kirichinayashpa Yaya Diospa wasinpi wiwakunata wañuchishpa rupachina tuchpashinata churashpa kirichina rimanakunawa rimashpanka mana shutipa kashpanpas Yaya Dioska payta mana kastigankachu. Chay tuchpashinapi Yaya Diosrayku churashkankunata churashpa kirichina rimanakunawa rimashpanka mana shutipa kashpan Yaya Dioska shuti payta kastiganka. 19 Chayta yachachishpaykichi nima imata asirtak runakunami kankichi. ¿Maykanta ashwan ali, chay wiwakunata rupachina tuchpashinachu, chay tuchpashinapi Yaya Diosrayku churashkaykichichu? Chay kushkaykichika chay tuchpashinapi churashka kashpanrami Yaya Diosrayku kan. Chayrayku churashkaykichikunamanta tuchpashinaka ashwan alimi. 20 Shuk runa rimahushkanta kirichinayashpa Yaya Diospa wasinpi wiwakunata rupachina tuchpashinata churashpa kirichina rimanakunawa rimashpanka mana chay tuchpashinallatachu yuyachishpa riman, ashwan tukuy chay tuchpashinapi churashkakunatapas. 21 Shuk runa rimahushkanta kirichinayashpa Yaya Diospa wasinta churashpa kirichina rimanakunawa rimashpanka mana chay wasinllatachu yuyachishpa

riman, ashwan Yaya Dios chay wasinpi kawsahushkantapas. 22 Shuk runa
rimahushkanta kirichinayashpa siluta churashpa kirichina rimanakunawa
rimashpanka mana silullatachu yuyachishpa riman, ashwan maymantami
Yaya Dios kamachin chaytapas, chaymanta Yaya Dios kikintapas. Chayrayku
imatapas rimashpaykichika tukuy uras shutipallata rimaychi.

23 Ay Moisespa killkashkanta yachachikkuna, fariseokunapas, ¡imashna
kastigushi kankunarayku kanka! Llullachiysikikunami kankichi. Tukuy
tarpushkaykichimanta pallashkaykichi uchillastu pankakunamantapas
chunkamanta shukta Yaya Diosta kunkichi. Chasna Yaya Diospa
kamachishkanta shuk parti paktachishpaykichipas chay ashwan ali kasna
nishkan kamachishkankunata mana paktachinkichichu: Alillata rurashpa
rimashpa kawsaychi. Runa masikichita llakichishpa kawsaychi. Yaya
Diosllata tukuy shunkuykichimanta pacha kirishpa alita kasuychi nishpa.
Chay kamachishkankunataka paktachinaykichi tiyan chay shukkunawa
pakta.

24 Kankunaka mana alita asirtashpaykichi wisku runa shukkunata ñampita
purichikshinami kankichi. Shuk uchillastu siputuchi upyanaykichipi
chinkarishpan shushunkichi mana millpunaykichipa. Chaymanta nima
imata yuyarishpa shuk yapa atun animalta millpunkichi. Chasnashinami
kankunaka tukuy ñawpa yaya rukuykichikuna wañupa rimashkankunata
kasunkichi. Maykantami Yaya Dioska ashwanta munan, chaytaka nima
yuyarinkichichu.

25 Ay Moisespa killkashkanta yachachikkuna, fariseokunapas, ¡imashna
kastigushi kankunarayku kanka! Llullachiysikikunami kankichi.
Tukuy rurashkaykichiwa alita rikurishpaykichipas shunkuykichipika
millaypa yuyayyu kankichi, shukkunapa ima tiyapushkanta llullachishpa
shuwakuna, tukuy imakunata munakkuna, mitsakkuna. Pusilluta,
kallanata washanllata mayllak runakunashina kankichi, ukunta susyata
sakinkichi. 26 Wisku runakunashina nima imata asirtak fariseokuna,
puntiru shunkuykichita alichaychi. Chaymanta aliyashka shunkuykichi
kashpan alikunallatana ruraychi.

27 Ay Moisespa killkashkanta yachachikkuna, fariseokunapas, ¡imashna
kastigushi kankunarayku kanka! Llullachiysikikunami kankichi.
Shuk yurawa pintarishka rumiwa taparishka wañushkakunata churana
uchkushinami kankichi. Kanchamantaka sumakta rikurishpanpas
ukupika wañushkapa tullunkunawa millanayaypa ismukunawa untakta
kan. 28 Chasnashinami kankunapas runakunapa rikushkanpi Yaya Diospa
kamachishkanta alita kasukshina rikurishpaykichipas yuyaykichipika yapa
millaypata yuyarishpa llullachiysikikunami kankichi.

29 Ay Moisespa killkashkanta yachachikkuna, fariseokunapas,
¡imashna kastigushi kankunarayku kanka! Llullachiysikikunami
kankichi. Chay Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunapa aychanta
churashkankunata sumayachinkichi paykunata yuyakkunashina
tukushpa. Chay ñawpa alita rurashpa kawsak runakunata yuyarinaykichi
rumikunata pantiyunpi sumayachinkichi. 30 Chaymanta rimankichi:
Ñukanchi ñawpa yaya rukunchikuna kawsashkan uras kawsanchima
karka, manami paykunata yanapanchimachu karka Yaya Diospa
yachayninwa yachachikkunata wañuchinata nishpa. 31 Chasna yaya
rukunchikuna nishpa rimashpaykichimi kankuna kikin rimankichi
chay wañuchik runakunapa miraykuna kanaykichita paykunashina
millaypa yuyayyukuna. 32 Kankunapas shutipa kashkata yachachikkunata

wañuchinayashpalla kawsashpaykichimi yaya rukuykichikunapa ucha ruranankuna pishishkata paktachinkichi.

33 Machakuyashina runakuna kankichi, yachachinaykichiwa runakunata
pantachichishpa yuyayninkunata waklichikkuna. ¿Imashnashi kishpinkichi
chay nina mana wañukmanta? 34 Chayrayku ñuka kankunama kachasha
Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunata, ali yachayyukunata, Yaya
Diospa shiminta alita yachakushka yachachikkunata kankunata yachachi-
nankunapa. Kankuna millaypa yuyayyu runakuna kashpaykichi shukku-
nata wañuchinkichi. Shukkunata kruspi klabashpa wañuchinkichi. Shukku-
nata chiknishpa tantarinaykichi wasikunapi makankichi. Chaymanta
paykunata shuk llaktamanta shuk llaktama kallpachishpa chiknishpa
parisichinkichi. 35 Ñawpamanta pacha kunankama yaya rukuykichikuna
alita paykunata yachachishpa kawsak runakunata wañuchishkakuna. Chay
ali rurak runa Abelta wawkinka wañuchirka. Chaymanta yaya rukuy-
kichikuna wañuka achkata wañuchirkakuna, Berekiaspa wawan Sakariasta
wañuchishkankunakama. Yaya Diospa wasinpi wiwakunata rupachina tuch-
pashinapa kuchunpi kahushpanpas wañuchirkakuna. Kankuna chasnalla
katishkaykichirayku tukuy chay ñawpa wañuchishkakunamantapas uchayu
kankichi. 36 Alita uyawaychi. Kankuna tukuy chay ñawpamanta pacha mana
ali ruranakunata yachashpaykichipas mana yachakushpaykichi chasnal-
latata rurankichi. Chayrayku Yaya Dios kankunata sinchitami kastiganka.

Jesuska Jerusalenpi kawsak runakunata llakishpan wakarka (Lk 13.34-35)

37 Chaymanta Jesuska Jerusalén llaktapi kawsak runakunata yapa llakish-
pan rimarka:

Ay Jerusalenpi kawsak runakuna, yapa llakini kankunarayku. Ñawpamanta
pacha Yaya Diospa yachayninwa paypa shiminta yachachikkunata wañuchik
kankichi. Yaya Dios kachashkan runakunatapas rumikunawa tuksishpa
wañuchik kankichi. Kunanka ñuka achka kuti kankunata wañuymanta
arkanayashkani, imashnami shuk atallpa wawankunata rikran ukupi tan-
tachishpan arkan wañuymanta. Sumakta kankunata arkanayashpaynipas
manami munawashkankichichu. 38 Rikuychi, kunanka kankunata sak-
ishpayni llaktaykichika chunllami kiparinka. 39 Chaymanta kankunata
rimani, shuk puncha rimawankichi Yaya Diospa yanapashkan ali runami
kanki. Yaya Diospa munashkanta ruranaykipa kachashkan kashpaykimi
shamuhunki nishpa. Kunanmanta pacha chasna rimawanaykichi pun-
chakama mananami rikuwankichichu.

24

Jesuska Yaya Diospa wasinta urmachinankunamanta rimarka (Mk 13.1-2; Lk 21.5-6)

1 Chayta yachachishkanwasha Jesuska Yaya Diospa wasinmanta llluk-
shirka. Rihushkanpi ñukanchi kayllayashpanchi rimarkanchi:

Rikuy kay suma ali rurarishka Yaya Diospa wasinta.

2 Chasna rikuchishpanchi Jesuska rimarka:

Kunan rikuchiwahunkichi kay sumakta rurarishka wasikunata. Alita
uyawaychi. Chiknik runakunami urmachik shamunkakuna tukuy kay suma
rikuhushkaykichita. Urmachishpankuna nima shuk rumi awapura rurar-
ishkaka kiparinkachu.

Jesuska yachachin manara kay allpaka tukurihushpanra imakunami pasanka
(Mk 13.3-13; Lk 21.7-19)

3 Chaymanta Jesuska ñukanchiwa pakta Olivos urkuma rirka. Chaypi tiyarishpan sapallanchi kahushkanchipi payta kayllayashpanchi tapurkanchi:

Yachachik, ¿ima urastaya Yaya Diospa wasintaka urmachinkakuna? ¿Imata rikushpanchita yachanchima kutimunayki ña paktarihushkanta? ¿Imashnata yachanchima kay allpa tukurinan ña paktarihushkanta?

4 Chaypina Jesuska ñukanchita rimarka:

Alita yuyariychi, mana nima pi kankunata llullachinanpa. 5 Manara kutimuhushpaynira achka runakuna shamunkakuna kasna nishpa: Ñukami kani Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik. Chasna llullashpankunami achka runakunata kirichinkakuna. 6 Uyashpaykichika runakuna chikninakushpa kaypi chayma wañunakuhukkunata, ama mancharinkichichu. Tukuy chaykunami pasanan tiyan. Wañunakushpa kawsahushpankunapas chay uras kay allpaka manarami tukurinkarachu. 7 Shuk shimita rimakkuna shuk shimita rimakkunawa chikninakushpankuna wañunakunkakuna. Shuk allpapi kawsak runakunaka shuk allpapi kawsak runakunawa sinchita chikninakushpankuna wañunakunkakuna. Chaymanta achka llaktakunapi sinchi yarkay tiyanka. Tukuy partimi allpaka sinchita kuyunka. 8 Tukuy chaykuna kanka kallarinanlla. Chaywasha ashwan sinchi llakiypa punchakunami kankakuna.

9 Chaypina kankunata chiknik runakunaka apukunapi pushashpankuna rimankakuna parisichinankunapa. Kankunamanta shukkunata wañuchinkakuna. Ñukata kirishpa kawsashkaykichirayku tukuy llaktakunapi achka runakuna kankunata chikninkakuna. 10 Chay uras achka runakunaka manana munankakunanachu kirishpa kawsanata. Chaymanta shukwa shukwa chikninakushpankuna apunkunapi paykunapura yanka millaypata shukmanta shukmanta rimankakuna. 11 Yaya Diospa yachayninwa yachachik kani nishpa achka llullachishpa yachachikkuna tiyanka. Paykuna achka runakunata llullachinkakuna. 12 Achka runakuna yapa millaypakunata rurashpa kawsashpankuna kay allpapi millaypa ruranakunata yapa mirachinkakuna. Chayrayku achka Yaya Diosta kirikkunapas manana yuyanakushpachu kawsankakuna. 13 Kankuna wañunaykichi punchakama alita ñukallata kirishpa kawsashpaykichika Yaya Dios kankunata kishpichinka paywa pakta silupi kawsanaykichipa. 14 Kankunaka tukuy kay allpapi kay suma ali shimita yachachinaykichi tiyan Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta tukuy runakuna yachanankunapa. Chasna yachashpankuna manana atipankakunachu rimanata mana yachashkanichu nishpa. Chaypirami kay allpapa tukurinanka kanka.

15 Ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Daniel killkarka: Yaya Diosta chiknik runaka Yaya Diospa wasinpi yapa millaypata ruranka nishpa. Chay killkashkanpi pasananta rikushpaykichi leyishkaykichita yuyariychi alita asirtanaykichipa. 16 Chaypina kankuna Judea allpapi kawsakkunaka utkalla urkukunama mitikuychi. 17 Wasi awapi kahushpaykichika chaymantalla utkalla mitikuychi. Ama wasikichipi yaykunkichinachu kankunapa imaykichi tiyashkanta apanaykichipa. Utkalla mitikunaykichi tiyan. 18 Chakraykichipi tarawahushpaykichika chaymantalla mitikuychi. Amana wasikichima kutiychinachu churarinaykichita

apanaykichipa. 19 Chasna mitikuhushkaykichi punchakunapi yapa llakiypa
kanka chay chichu warmikunarayku chay llullu wawayu warmikunarayku-
pas. 20 Kankunaka Yaya Diosta mañaychi ama chiri tamya punchakuna,
nima samana puncha mitikunaykichi punchaka paktananpa. 21 Chay pun-
chakunapi tukuy runakuna sinchita parisinkakuna. Yaya Dios kay allpata
rurashkanmanta pacha manami chasna sinchi llakina tiyarkachu. Nima
chaywasha chasna llakina tiyankanachu. 22 Yaya Dioska tukuy akllashkan
runakunata yuyashkanrayku chay llakina punchakunata uchillayachinka.
Mana uchillayachimaka, nima shuk runa wañuymanta kishpimachu.

23 Chay punchakunapi maykanpas kankunata rimankakuna: Rikuychi,
kaypimi chaypimi Yaya Diospa Kachashkan Kishpichikka. Chasna
rimashpankunapas ama paykunata kiriychichu. 24 Chay punchakunapi
achka runakuna llullachishpa purinkakuna ñukami Yaya Diospa Kachashkan
Kishpichik kani nishpa. Shukkunaka llullachishpa rimankakuna ñukami
Yaya Diospa yachayninwa yachachik kani nishpa. Paykunaka achka
suma mana atipaypakunata, atun yachaywa runakuna nima ima uras
rikushkankunata rurankakuna. Chayta rurashpankuna Yaya Diospa
akllashkankunatapas llullachinayankakuna. 25 Chay uras yuyariychi ña
kankunata rimashkaynita chasna llullachik runakuna paktanankunata.
26 Shuk runakuna kankunata rimashpankunaka chaypimi Yaya Diospa
Kachashkan Kishpichikka, payta rikuk riychi chunlla chakishka allpapi
nishpa, ama riychichu. Shukkunaka kankunata rimashpankuna
rikuk shamuychi kaypimi pakashka nishpa, ama kiriychichu. 27 Ñuka
Yaya Diospa Kachashkan Runa kutikashka shamuhushpayni tukuy
runakunami rikuwankakuna. Imashnami shuk ilampa silupi shuk
partimanta shuk partima kunkaymanta chuyahlla rikurin, chasnashinami
ñukapas shamusha. 28 Maypimi wañushkakunaka sirihunkuna, chaypimi
ullawankakunaka tantarinahun. Chasnashinami runakuna millaypa
ruranankunata yapa mirachishpankuna millanayaypa ismushina
tukushpankuna kastigay tukunkakuna. Chayka mana pakallachu kanka
ashwan tukuyrayku yachaypa rikuypa kanka.

Jesuska rimarka imashnami kutimunka kay allpama (Mk 13.24-37; Lk 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

29 Chaymanta Jesuska ñukanchita yachachihushkanllapi rimarka: Sinchi
parisina puncha tukushpanna intika amsayanka. Killaka manana
punchayachinkachu. Istrillakuna silumanta urmankakuna. Silupi
tukuy punchayachikkuna sinchita kuyurinkakuna. 30 Chaypina ñuka
Yaya Diospa Kachashkan Runa manarapas kutimuhushpaynira shuk
imata silupi rikuchisha. Chayta rikushpankunami tukuy kay allpapi
kawsak runakuna sinchita mancharishpa wakankakuna. Chaypina
rikuwankakuna puyukuna awapi shamuhushkaynita, suma chuyahlla
Yaya Diospa atun yachayninwa. 31 Chaypina angelkunata kamachisha
atun trompetankunata sinchita pukushpankuna tukuy partimanta
akllashkaynikunata tantachinankunapa.

32 Shuk igu kaspita rikushpa yachakuychi. Paypa yakunka ramankunapi
sikashpan achkata pankayahushpan yachankichi verano timpu kananta.
33 Chasnashinami tukuy kay rimashkaynita rikushpaykichi yachankichi
ñuka ña shamunalla kahushkaynita. 34 Alita uyawaychi. Kunan kay
punchakunapi kawsak runakunaka manara wañushpankunara tukuy kay
rimahushkaynita rikunkichi. 35 Kay siluka allpapas tukurinankuna tiyan.

Tukuy rimashkaynika manami chasnalla pasankachu, shutipami paktarinan tiyan.

36 Ima punchami ima urasmi kutimusha, chaytaka Yaya Diosllami yachan.
Nima shuk runa, nima silupi kawsak angelkuna yachanahunchu. Nima
ñuka Yaya Diospa kikin Wawan kashpaynipas mana yachanichu ima urasmi
kutimusha nishpa.
37 Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa kuti shamunayni uras kanka
imashnami ñawpa Noé kawsashkan uras* karka. 38 Manara Yaya Dios
allpata yakuwa untachishpanra tukuy runakuna kunkaylla mikushpa,
upyashpa, warmiyashpa kawsapayarkakuna. Noeka chay atun lan-
chanpi yaykunan punchakama chasnalla kawsapayarkakuna. 39 Chay
runakuna nima yuyarihushkankunapi Yaya Dioska allpata yakuwa un-
tachishpan tukuy chinkarirkakuna. Chasnallatatami ñuka Yaya Diospa
Kachashkan Runa kutimuhushpayni nima yuyarihushkankunapi runaku-
naka kullunkakuna. 40 Chay uras ishkay runakuna chakranpi tantaylla
tarawashpa kahushpankuna angelkuna shukta pushankakuna, shuktaka
sakinkakuna. 41 Ishkay warmi shuk batanllapi kutahushpankuna an-
gelkuna shukta pushankakuna, shuktaka sakinkakuna.
42 Mana yachankichichu ima urasmi ñuka Amuykichi kutikashka
shamusha nishpa. Chayrayku shamunaynikama yuyashpalla chapawaychi.
43 Alita asirtaychi. Wasi amuka yachashpanka ima urasmi tutapi shuwaka
shamunanta, mana puñushpachu uyashpalla chapama. Chasna chapashpan
chay shuwak runaka nima imata shuwamachu chay wasimanta.
44 Chayrayku kankunapas tukuy uras alicharishka chapawaychi. Kankuna
nima yuyarihushkaykichipi ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runaka
shamusha.

Jesuska ishkay kamachina runakunamanta yuyachishpa yachachin (Lk 12.41-48)

45 Chaymanta Jesuska ñukanchita yachachishpalla katirka: Shuk pa-
trón shuk llaktama rinanpa, shuk ali yuyayyu tukuy uras alita pak-
tachik runanta kamachirka tukuy paypa runankunata tarawachinanpa,
chaymanta mikuna uras alita karananpa. 46 Chay runanka kushillami
kanka patroynin kutimushpan paypa kamachishkanta alita paktachishpa
kahushkanpi tarik shamushpanka. 47 Alita uyawaychi. Chasna alita kasuk
runanta patroyninka churanka tukuy ima tiyapushkanta kuyrak kananpa.
48 Ashwan chay kamachik runanka millaypa yuyayyu kamaka yuyarima,
patroynika mana utka kutimunkachu nishpa. 49 Chasna yuyarishpan
kallarima tarawak masinkunata makashpa parisichinata. Pay kikin machak
runakunawa tantarishpan sumakta mikuma upyama. 50 Chasna rurashpa
kahushkanpi, mana yuyarihushkanpi patroyninka kutimuma. 51 Chaypina
chay runanta sinchita kastigama. Chasnallatata Yaya Dioska payta mana ka-
suk, millaypa yuyayyu runata mana llakichishpan tukuy llullachik runaku-
nawa parihu nina mana wañukpi kastiganka. Chaypina chay runaka sinchita
parisishpa wakanka, piñaywa kirunkunata kanirinka.

25

Jesuska yachachin chunka shipaskunamanta yuyachishpa

1 Yuyariychi imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi pak-
tachirinka tukuy chay rimashkaynishina pasahushkan uras. Rikuychi

* **24:37** Rikuy Génesis killkapi 6.9–7.24

chunka shipaskunata. Chunka shipaskuna, kusayahuk warmipa amigankuna lamparinkunata apashpankuna tinkuk rirkakuna kasarahushkan musuta wasinma pushanankunapa. 2 Chay chunka amigankunamanta pichka alita yuyarik karkakuna, pichka nima imata yuyarikchu karkakuna. 3 Chay pichka mana alita yuyarik shipaskunaka lamparinkunata apashpankuna mana kerosenta aparkakunachu kutikashka untachinankunapa. 4 Chay pichka alita yuyarik shipaskunaka lamparinkunata apashpankuna butillankunapi kerosenta aparkakuna. 5 Chaypina kasarak musuka yapa unayashpan shamunanpa, chay chunka shipaskunaka chapahushkankunapi yapa sampayashpankuna puñurkakuna. 6 Ña chawpi tuta kahushpan uyarkakuna shuk runa karumanta kaparihushkanta: ¡Ñami musuka shamuhunna! ¡Payta tinkuk riychi! nishpa. 7 Chaypina chay shipaskunaka utkalla atarishpankuna lamparinkunata alicharkakuna. 8 Chay pichka nima imata yuyarikkunaka chay pichka yuyarik amigankunata rimarkakuna: Lamparinchikunapa kerosenka ñami tukurishka. Kuychi ñukanchitapas shuk uchillastu kerosenstuta. 9 Chasna tapushpankuna chay pichka alita yuyarik shipaskunaka rimarkakuna: Kerosenchimanta kushpanchika ñukanchiraykupas pishinkami, tukuy lamparinchikunaka wañunka. Kerosenta munashpaykichika utkalla rantik riychi nishpa. 10 Mana kunayashpankuna chay pichka nima imata yuyarikkunaka kerosenta rantik rirkakuna. Rinankunakama kasarak musuka paktamurka. Chaypina paywa pakta chay pichka alita yuyarik amigankunaka kasarana mikuna wasipi yaykurkakuna. Tukuy yaykushpankunana wasi punkuta taparkakuna. 11 Chaywasha chay pichka nima imata yuyarik amigankunaka paktamurkakuna. Punkuta waktashpankuna kasarak musuta kayarkakuna: ¡Musu, musu, paskay punkuta ñukanchipas yaykunanchipa! 12 Chaypina payka ukumanta rimarka: Kankunaka manami kayashkaynichu kankichi, manami kankunata riksinichu nishpa. 13 Chasna kwintashkanwasha Jesuska ñukanchita rimarka: Kankuna mana yachankichichu ima urasmi, ima punchami kutimusha nishpa. Chayrayku alita tukuy uras alicharishka chapawanaykichi tiyan.

Jesuska shuk patrón runankunata kullkita kushpa sakishkanmanta yuyachishpa yachachin (Lk 19.11-27)

14 Chaymantapas Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi paktachirishpan kasnami kanka: Shuk patrón karu llaktama rinayashpan paypa runankunata kayashpan kullkinta kurka mirachipunankunapa. 15 Shuk runanta pichka waranka kullkita kurka. Shuktaka ishkay waranka kullkita kurka. Shuktaka shuk waranka kullkita kurka. Kimsanti runankunata atipanankuna tuputa kurka. Chay kullkita kushpanna shuk karu llaktama rirka. 16 Chaypina chay pichka warankata apishka runanka chay kullkiwa tarawashpan mirachirka pichka waranka ashwanta. 17 Chasnallatata chay ishkay warankata apishka runanpas tarawashpan ishkay warankata mirachirka. 18 Chaymanta chay shuk warankata apishka runanka chay kullkiwa mana tarawanayashpan chay kullkita allpapi pamparka.

19 Chaymanta unayma chay patronka kutimurka. Chaypina kullkinta kushkan runankunata tapurka maytukuytata mirachishkakuna nishpa. 20 Chaypina pichka waranka kullkita apishka runanka chunka warankata apamushpan patroyninta rimarka: Patroyni, kutichishkayki kay pichka waranka kuwashkayki kullkita. Chaymanta kushkayki kay pichka waranka

mirachishkaynitapas nishpa. 21 Chay mirachishka kullkita kushpanna patronka rimarka: Alitami rurashkanki. Kanmi kasuwak alita paktachik runayni kanki. Chay uchillastu kushkayni kullkiwa alita tarawashkanki. Chayrayku ashwanta kushkayki chaywa tarawanaykipa. Kunanka wasinipi yaykuy ñukawa pakta kushikunaykipa. 22 Chaypina chay ishkay waranka kullkita apik runanka patroyninta kayllayashpan rimarka: Patroyni, ñukata kuwashkanki ishkay warankata tarawachinaynipa. Kunanka chaytami kanta kutichini. Chaymanta kay mirachishkayni ishkay warankatapas kushkayki nishpa. 23 Chasna chusku waranka kullkita kushpanna patronka rimarka: Alitami rurashkanki. Kanmi kasuwak alita rurak runa kanki. Chay uchillastuta kushkayni kullkiwa alita tarawashkanki. Chayrayku ashwanta kushkayki chaywa tarawanaykipa. Kunanka wasinipi yaykuy ñukawa pakta kushikunaykipa. 24 Chaymanta shuk waranka kullkita apik runanka patroyninta kayllayashpan rimarka: Patroyni, ñuka alita kanta riksini, sinchita tarawachik patrón kanaykita. Kanka shuk runapa tarpushkankunamanta pallanki. Chikan runapa mirachishkanta apinki. 25 Sinchi kamachik kanaykita manchashpayni kuwashkayki kullkita allpapi pampashkani. Kay shuk waranka kullki kuwashkaykillatata kutichishkayki. 26 Chasna kushpanna patroyninka rimarka: Kanka mana ali yuyayyu yapa killaysiki runaynimi kanki. Ñuka shuk runapa tarawashkanmanta pallanaynita, chikan runapa mirachishkanta apinaynita yuyarinki. 27 Chasna kashpan ¿imaraykuta kullkinita mana churarkankichu kullkita mirachina wasipi chaypi mirachipanankunapa? Ñuka kutimushpayni kullkinita mirashkantapas surkuynima karka. 28 Chasna rimashpan patronka chaypi kahuk runakunata kamachirka: Chay shuk waranka kullkita kushkayni runata kichushpaykichi kuychi chay chunka waranka kullkiyu runata. 29 Maykan runami charishkanwa atipashkanwa alita ruran payka ashwanta kuy tukunkami tiyapushkan puchurinankama achkata atipak kanankama. Maykan runami uchillastu charishkanwa uchillastu atipashkanwa mana alita ruran payka chay uchillastu tiyapushkantapas atipashkantapas kichuy tukunkami. 30 Chayrayku chay nima imarayku valik runata chay manchaypa amsama wichuychi. Chaypina sinchita parisishpa wakanka, piñaywa kirunkunata kanirinka.

Jesuska yachachin kutikashka shamuhushpan tukuy allpakunamanta runakuna puntanpi tantarinankunamanta

31 Chaymanta Jesuska ñukanchita yachachishpalla katirka: Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa shuk puncha tukuy angelkunawa pakta suma yachayniwa kutimusha tukuy runakunata kamachinaynipa. Chasna shamushpayni suma chuyahlla kamachina tiyarinaynipi tiyarisha. 32 Chaypi tiyarishpayni tukuy allpakunamanta runakuna puntaynipi tantarinkakuna. Imashnami shuk runa obehankunamanta kabrakunata shuk partipi churananshina, chasnallatata ñukapas runakunawa rurasha. 33 Akllashkayni runakunataka kuskayni parti churasha. Mana akllashkayni runakunataka llukini partimi churasha.

34 Chaypina ñuka atun apu kashpayni kuskayni parti churashkayni runakunata rimasha: Yayayni kankunata alita rikushpan aliyachishkanrayku shamuychi Yaya Diospa ali kamachinan mushu mundupi ñukawa pakta kamachinaykichipa. Chay kamachinan mushu mundupi kawsanaykichipa Yaya Dios kay allpata rurashkanmanta pacha kankunarayku wakaycharka. 35 Ñuka yarkaywa kahushpayni kankuna karawarkankichi. Yakunayashpayni upyachiwarkankichi. Mana riksishkaykichi runa kashpayni-

pas paktamushpayni wasikichipi kayawashpaykichi samachiwarkankichi.
36 Churarinayni pishiwashpan kankuna kuwarkankichi churarinaynipa.
Unkushka kahushpayni kuyrawarkankichi. Karselpi kahushpayni rikuk
riwarkankichi.
37 Chasna rimashpayni paykunaka tapuwankakuna: Yaya Jesús, ¿ima
urastaya yarkaywa kahushpayki kanta kararkanchi? 38 ¿Ima urastaya
llaktanchipi paktashpayki mana riksishkanchi runa kashpayki wasinchipi
kanta kayashpa samachirkanchi? ¿Ima urastaya churarinaykika pishish-
pan kanta kurkanchi churarinaykipa? 39 ¿Ima urastaya unkushka kahush-
payki karselpi kahushpayki kanta pasyarkanchi? 40 Chasna tapuwash-
pankuna ñukaka atun kamachik kashpayni paykunata rimasha: Alita uy-
awaychi. Kankunaka nima imayu runata yanapashpaykichi ñukatami yana-
pawashkankichi nishpa.
41 Chaymanta llukini parti churashkayni runakunata rimasha:
Ñukamanta anchuriychi, Yaya Diosmi kankunata kastiganka. Nina
mana wañukma riychi. Yaya Dios chay ninataka rurashka tukuy
supaykunarayku kamachinankunawa pakta chaypi wiñayparayku
kastigarishka kanankunapa. 42 Ñuka yarkaywa kahushpayni mana
karawarkankichichu. Yakunayashpayni nima yakuta kuwarkankichichu.
43 Mana riksishkaykichi runa kashpayni paktamushpayni wasikichipi mana
kayawarkankichichu samanaynipa. Churarinayni pishiwashpan nima
imata kuwarkankichichu churarinaynipa. Unkushka kahushpayni karselpi
kahushpayni nima ima uras rikuk riwarkankichichu. Chayrayku Yaya Dios
kankunata kastiganka.
44 Chasna rimashpayni tapuwankakuna: Yaya Jesús, ¿ima urastaya
yarkaywa kashpayki kanta mana kararkanchichu? ¿Ima urastaya yaku-
nayashpayki kanta mana yakuta kurkanchichu? ¿Ima urastaya llaktanchipi
paktashpayki mana riksishkanchi runa kashpayki wasinchipi kanta mana
kayarkanchichu? ¿Ima urastaya churarinaykika pishishpan kanta mana
kurkanchichu churarinaykipa? ¿Ima urastaya unkushka kahushpayki
karselpi kahushpayki kanta mana rikuk rirkanchichu? 45 Chasna tapuwash-
pankuna ñuka rimasha: Imashnami mana nima imayu runata mana yana-
pashkankichichu, chasnashinami ñukatapas mana yanapawashkankichichu
nishpa. 46 Chay mana alita rurak runakunaka nina mana wañukmami
rinankuna tiyan. Yaya Diosta kasushpa kawsak runakunami siluma wiñaypa
kawsak rinankuna tiyan.

26

Israel apukuna paykunapura kwintarkakuna Jesusta wañuchichinankunapa (Mk 14.1-2; Lk 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Tukuy chaykunata yachachishkanwasha Jesuska ñukanchita rimarka:
2 Kankuna yachankichi Paskua punchakunarayku ishkay punchallana
pishinanta. Manara chay punchakuna kallarihushpanra chiknik runakuna
ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runata apunkunama pushawankakuna.
Paykunata kuwankakuna kruspi klabachishpa wañuchiwanankunapa.
3 Jesús chayta ñukanchita rimahushpan chay punchallatata saserdoteku-
napa apunkuna ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunawa pakta
saserdotekunapa atun apu Kaifaspa wasinpi tantarirkakuna. 4 Paykuna
yuyarirkakuna llullachishpa Jesusta apichishpankuna wañuchichinankunapa.
5 Chasna ruranata munashpankunapas paykunapura rimarkakuna:

Mana Paskua punchakunapi wañuchichishunchichu, kay Jerusalenpi kahuk runakuna ñukanchita mana piñay tukunanchipa. Chayrayku manara chay punchakuna paktarihushpanra apichishunchi nishpa.

Shuk warmi mishkinlla asnak perfumita Jesuspi talirka (Mk 14.3-9; Jn 12.1-8)

6 Betania llaktapi kawsarka shuk runa Simón shutiyu. Paytami Jesuska
ñawpa aycha ismuchik unkuymanta ampirka. 7 Jesús Simonpa wasinpi
mikuhushpan shuk warmi yaykurka. Chay warmika apamurka yura ru-
mimanta rurarishka butillapi yapa chaniyu mishkinlla asnak perfumita.
Jesusta kayllayashpan umanpi chay mishkinlla asnak perfumita talirka.
8 Chayta rikushpanchi piñarishpa rimarkanchi:

¿Imaraykushi kay warmika chay mishkihlla asnak perfumita usuchihun?
9 Ashwan ali kama karka, chay perfumita rantichishpan chay apishkan
kullkiwa nima imayu runakunata yanapananpa.

10 Jesús chayta uyashpan rimarka:

¿Imaraykuta piñarishpaykichi kay warmita pinkachihunkichi? Chay per-
fumita umaynipi talishpan alitami rurashka. 11 Nima imayu runaku-
naka tukuy urasmi kankunawa kawsankakuna. Ñukataka mananami
tukuy uras rikuwankichinachu. 12 Kay warmika chay mishkihlla as-
nak perfumita aychaynipi talishka, wañushpayni aychaynika alicharishka
kananpa urku uchkupi churashpa tapanankunapa. 13 Alita uyaway-
chi. Tukuy maypipas runakuna kay ali shimita ñuka runakunata kish-
pichinaynimanta yachachishpankuna kay warmipa rurashkanmantapas ri-
mankakuna. Payka ñukata yapa yuyawashpan chasna rurawashka. Chasna
kashpan tukuy runakuna paymantapas alita yuyarinkakuna.

Judaska Jesusta apichichirka wañuchinankunapa (Mk 14.10-11; Lk 22.3-6)

14 Ñukanchi Jesuspa chunka ishkay runankunamanta shuk karka Judas
Iskariote shutiyu. Payka kullkiranti Jesusta apichinayashpan saserdoteku-
napa apunkunata rimak rirka:

15 Ñuka rimashkaykichi imashnami Jesusta atipankichi apinata nishpa.
¿Masnatata pagawankichi?

Chasna Judas rimashpan paykunaka aynirkakuna:

Kimsa chunka kullkita kanta kushu nishpa.

16 Chay kullkita apishkan urasmanta pacha Judaska yuyarirka imashnami
Jesusta apichichinka nishpa.

Jesuska runankunawa pakta Paskua punchapi mikurka (Mk 14.12-25; Lk 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Kor 11.23-26)

17 Chay Paskua punchakunapi ñukanchi israel runakuna mikunchi pan
mana punkichishkata, chaymantapas shuk obeha maltata. Chay Paskua
kallarinan punchapi ñukanchika payta kayllayashpanchi tapurkanchi:

¿Maypita munanki alichashpa obeha maltata kusananchipa, Paskua pun-
chakunapi mikunanchipa? nishpa.

18 Chaypina Jesuska ñukanchita aynirka:

Jerusalén llaktama riychi chay riksishkayni runapa wasinma. Chaypi
payta rimankichi: Ñukanchita yachachikmi kanta riman, wañunayni puncha
ñami paktarihun. Chayrayku wasikipi runaynikunawa Paskua punchapi
mikunata mikunayani nishpa.

19 Chasna Jesús rimashkanshina, ñukanchika chay Paskua punchapi miku-
nanchipa rurak rirkanchi.

20 Ña tutayahushpanna Jesuska tukuy ñukanchi chunka ishkay runankunawa pakta mesa muyukta siririshpa kahurkanchi mikunanchipana. 21 Chay mikuhushkanchipi Jesuska rimarka:

Alita uyawaychi. Chikniwak runakuna apiwankakuna wañuchiwanankunapa. Shuk kankunamantami apichichiwanka nishpa.

22 Chasna rimashkanta uyashpanchi ñukanchika yapa llakirirkanchi. Chaypi Jesusta tapurkanchi shukllankama shukllankama:

Yaya Jesús, ¿pitaya ñukanchimanta chasna rurama? ¿Ñukachu apichichishkayki? Mana kaynima ñuka nishpa.

23 Chasna tapushpanchi Jesuska aynirka:

Ñukawa parihu kay kallanapi panninta ukuchishpan mikuhukmi kuntraynikunata apichichiwanka. 24 Imashnami Yaya Dios ñawpamanta killkachirka ñukamanta, chasnashinami ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runaka wañunayni tiyan. Wañuna kashpaynipas chay apichichiwak runarayku llakirini, yapa parisinan tiyan. Ashwan ali kama karka, mana wawayarima karka.

25 Jesuspa rimashkanta uyashpan Judaska, maykanmi kuntrankunata apichinayarka, payta tapurka:

Yachachik, ¿ñukachu apichishkayki? nishpa.

Chasna tapushpan Jesuska aynirka:

Ari, kanmi kanki nishpa.

26 Mikuhushpanchira Jesuska panta apishpan Yaya Diosta agradesirka. Chay panta pakishpa pakishpa ñukanchita kurka. Chasna kuhushkanpi rimarka:

Kay panta mikuychi. Kay panka aychaynishinami kan. Kayta mikushpaykichi yuyariychi, ñuka wañushpayni kankunata kishpichinaynita.

27 Chaymanta shuk pusillu vinuta apishpan Yaya Diosta agradesirka. Chay pusilluta ñukanchita kuhushpan rimarka:

Tukuy kankuna kay vinuta upyaychi. 28 Kay vinuka yawarnishinami kan. Wañushpayni yawarni shuturishpan Yaya Dios achka runakunata uchankunamanta llakichishpan kishpichinka. Kay yawarni shuturinanwa Yaya Dios runakunarayku paywa alichananta paktachin. 29 Kankunata rimani, ñukaka manami kutikashka kay allpapi kushilla kankunawa tantarishpa kay vinuta upyashanachu. Ña wañushami. Ashwan shuk puncha Yaya Diospa ali kamachinan mushu mundupi shuk mushu vinutana kankunawa upyahukshina tantaylla kushilla kashunchi.

Jesuska rimarka Pedro payta mana riksikshina tukunanta (Mk 14.26-31; Lk 22.31-34; Jn 13.36-38)

30 Chasna Jesuska rimashkanwasha takirkanchi salmokunata. Chaymanta rirkanchina Olivos urkuma. 31 Chaypina Jesuska rimarka:

Yaya Diospa killkachishkanpi ñukanchita riman:

Obehankunata kuyrak runata wañuchisha.
Chayrayku tukuy obehankuna
shikwarinkakuna nishpa.

Chay killkapi rimashkanshina, kay tuta tukuy kankuna kuntraynikunata manchashpaykichi sakiwankichi. 32 Wañushkayniwasha Yaya Dios kawsachiwashpan ñukara kankunamanta ñawpashpa Galilea allpama risha.

33 Chasna Jesuspa rimashkanta uyashpan Pedroka aynirka:

Tukuy katik masinikuna mancharishpa kanta sakishpankunapas ñukaka nima ima uras sakishkaykichu nishpa.

34 Chaypina Jesuska Pedrota rimarka:

Alita uyaway. Kay tuta manarapas atallpa kantahushpan kimsa kuti mana riksiwanaykita rimanki.

35 Pedroka sinchita rimashpan nirka:

Kanwa parihu wañunayni kashpanpas wañusha, manami rimashanchu kanta mana riksinaynita nishpa.

Chasnallatata tukuy ñukanchikunapas payta rimarkanchi.

Jesuska Getsemaní kinchapi Yayan Diosta mañarka (Mk 14.32-42; Lk 22.39-46)

36 Chaymanta Jesuska ñukanchiwa pakta chay olivos tarpu kinchama, Getsemaní shutiyuma rirka. Chaypi paktashpanchi Jesuska rimarka:

Kayllapi tiyarishpa chapawaychi, chaynikstupi rishpayni Yaya Diosta mañanaynikama nishpa.

37 Chasna rimashkanwasha Pedrota, Sebedeopa ishkay wawankunatapas pusharka chaynikstuma. Chaypina Jesuska wañunanta yuyarishpan mancharishpa yapa llakirishpan paykunata rimarka:

38 Wañunaynita yuyarishpayni shunkuynipi yapa llakirini wañuhushkashina. Kankuna mana puñushpa kayllapi kipariychi. Yaya Diosta mañaychi yanapawananpa nishpa.

39 Chasna rimashkanwasha chaynikstuma rirka, kunkurishpa kumurirka umanka allpapi tupanankama. Kumurishpa Yayan Diosta mañarka:

A Yayayni, atipashpaykika kishpichiway mana sinchita parisinaynipa. Chasna tapushpaynipas ama ñukapa munashkaynita ruraychu, ashwan kanpa munashkaykillata ruray nishpa.

40 Chasna Yayan Diosta mañashkanwasha Jesuska chay kimsa runankunama kutirka. Puñushkakunata tarishpan Pedrota rimarka:

¿Manachu nima shuk urastuta atipashkankichi mana puñushpa ñukawa pakta Yaya Diosta mañanata? 41 Mana sampayashpa Yaya Diosta mañaychi supay kankunata mana uchata rurachinanpa. Kankunaka munankichi Yaya Diosta mañanata. Chasna munashpaykichipas sapallaykichika mana atipankichichu, shunkuykichipi yapa sampayashka kashpaykichi. Chayrayku Yaya Diosta mañaychi shunkuykichita sinchikuchinanpa nishpa.

42 Chaymanta kutikashka Yayan Diosta mañak rirka:

A Yayayni, parisinaynimanta mana arkanata munashpaykika kaypi kahuni munashkaykita ñukawa ruranaykipa nishpa.

43 Chay kimsa runankunama kutishpan kutikashka tarik rirka puñurayahukkunata, paykuna yapa puñuywa kahushkankunarayku. 44 Puñuhushkakunallata sakishpan Jesuska kimsaynin kuti Yayan Diosta chasnallatata mañak rirka. 45 Chaymanta runankunama kutishpan paykunata rimarka:

¿Kunankamachu puñuhunkichi? Ñami paktarishka ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa uchasapa runakunamanta apiy tukunaynipa. 46 Atariychi, akuychi. Ñami shamuhun chay apichichiwak runaka nishpa.

Chiknik runakuna Jesusta apirkakuna (Mk 14.43-50; Lk 22.47-53; Jn 18.2-11)

47 Jesús rimahushkanllapi paypa runan Judaska achka runakunata pushamushpan shamurka. Paykunaka ishkay wiluyu sablikunata, kaspikunatapas apamushpankuna Jesusta apik shamurkakuna. Paykuna saserdotekunapa apunkunamanta, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunamanta kamachirishka karkakuna. 48 Judaska chay runakunata pusharka alita yachachishpa: Maykan runatami muchasha, chaymi kanka Jesuska.

Payta apishpa pushankichi nishpa. 49 Chaypina Jesusta kayllayashpan rimarka:

Yachachik, shamushkanimi saludanaynipa kanta nishpa payta mucharka.

50 Muchashpanna Jesuska rimarka:

Amigu, apichiwanayashpaykika apichiway nishpa.

Chaypina chay runakunaka Jesusta apirkakuna pushanankunapa.

51 Chayta rikushpan Jesuspa shuk runan sablinta apishpan saserdotekunapa atun apupa shuk runanta sumakta pitishpa wañuchisha nishpa pitihushpan rinkrinllata pitirka. 52 Chasna pitishpan Jesuska rimarka:

Wakaychay sablikita. Sabliwa makanakuk runakunaka sabliwallatatami wañunankuna tiyan. 53 ¿Manachu yachanki Yayayni Diosta tapushpaynika payka chunka ishkay waranka angelkunata kachamuma arkawanankunapa? 54 Chasna arkawanahumaka ¿imashnataya paktarima ñawpa Yaya Diospa killkachishkanka ñuka wañunaynimanta? Manami paktarimachu. Chayrayku Yaya Diosta mana tapunayanichu arkawananpa wañuymanta.

55 Chaywasha chay apik runakunatana Jesuska rimarka:

¿Imaraykutaya sablikunawa kaspikunawapas shamushkankichi apiwanaykichipa? ¿Wañuchik shuwa runachu kani? Tukuy puncha Yaya Diospa wasinpi kankunawa pakta kahushpayni yachachirkani. ¿Imaraykuta mana chaypi apiwarkankichichu? 56 Yaya Diospa yachayninwa yachachikkuna ñawpa killkarkakuna kasna apiwanaykichita. Chay killkashkankunapi rimashkankunashina, shutipata kunanka apiwahunkichi wañuchichiwanaykichipa nishpa.

Chaypina tukuy ñukanchi paypa runankuna yapa mancharishpanchi Jesusta sapallanta sakishpa mitikurkanchi.

Jesusta pusharkakuna ashwan atun israel apu Kaifasma (Mk 14.53-65; Lk 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

57 Chay apik runakunaka Jesusta saserdotekunapa atun apu Kaifaspa wasinma pusharkakuna. Paypa wasinpi Moisespa killkashkanta yachachikkuna, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunawa pakta tantarishka kahurkakuna.

58 Jesusta pushashpankuna Pedroka karullapi katishpan chay atun apupa wasin pampan kincharishkapi yaykurka. Yaya Diospa wasinta kuyrakkunapas chay pampapi tiyahlla kahurkakuna. Pedroka paykunapa kuchunpi tiyarik rirka, rikunayashpan imatashi Jesusta rurankakuna nishpa.

59 Chay wasi ukupi saserdotekunapa apunkuna tukuy paykunawa pakta tantaylla yuyarishpa kamachik masinkuna chiknik runakunata maskarkakuna llullashpa millaypata Jesusmanta rimanankunapa. Yapa munarkakuna Jesusta wañuchinata. 60 Chaypina achka runakuna llullashpa millaypata Jesusmanta rimashpankunapas karan shuk chikanta rimashpan nima imata tarirkakunachu Jesusta atipanankunapa wañuchinata. Chaywashana ishkay runakuna paktamushpankuna chasnallatata yanka millaypata Jesusmanta rimarkakuna:

61 Kay Jesusmi rimarka: Ñuka Yaya Diospa atun wasinta urmachishpayni kimsa punchapi atipani kutikashka ruranata nishpa.

62 Chasna rimashpankuna Kaifaska shayarishpan Jesusta tapurka:

¿Manachu nima imata ayninki? ¿Manachu uyanki kanta uchachishpa rimahushkankunata? nishpa.

63 Chaypina Jesuska chunlla uyarka. Nima imata aynishpan chay saserdotekunapa atun apuka kutikashka rimarka:

Silupi kawsak Yaya Diospa shutinpi kanta rimani, mana llullashpa rimay ¿kanchu kanki chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik, Yaya Diospa Wawan? nishpa.

64 Chaypina Jesuska aynirka:

Ari, shutipami rimanki. Kunan ñukapas kankunata rimani, ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runata rikuwankichi tukuyta atipak Yayayni Diospa kuskan partipi tiyahushkaynita. Chasnallatata rikuwankichi puyu awapi kutikashka shamuhushkaynita nishpa.

65 Chaypina chay saserdotekunapa atun apu Kaifaska yapa piñarishpan pay kikinpa kamisan awapi churarishkanta likirka kasna nishpa:

Kay runapa chasna rimashkanka Yaya Diostami yapa piñachihun. Manana ashwan payta uchachik runakunata maskashunchinachu. Tukuy kankunami uyashkankichi paypa piñachinan shimikunata. 66 ¿Imatata yuyarinkichi? nishpa.

Chay kamachik masinkuna aynirkakuna:

Uchayumi, wañunan tiyan nishpa.

67 Chaypina Jesusta chiknishpankuna uyanpi tyukarkakuna sakmarkakuna. Shukkunaka kaspiwa payta waktarkakuna. 68 Asichishpankuna rimarkakuna:

Kan Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kashpaykika rimay pimi kanta waktashka nishpa.

Pedroka Jesusta mana riksinichu nishpa rimarka (Mk 14.66-72; Lk 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

69 Chay wasi ukupi Jesusta asichihushkankunapi Pedroka chay wasi pampan kincharishkapi tiyahurka. Chaypi shuk atun aputa yanapak warmi kayllayashpan rimarka:

Kanpas Galileamanta Jesuswa pakta purik kanki nishpa.

70 Chasna rimashpan Pedroka tukuy chay runakuna uyashkankunapi aynirka:

Manami yachanichu pimantami rimawahunki nishpa.

71 Chaymanta Pedroka chay wasi punkuma rirka. Chaypi shuk yanapak warmi payta rikuhushpan shukkunata rimarka:

Kay runaka Nasaretmanta Jesuswa purikmi karka nishpa.

72 Chaypina Pedroka kutikashka llullashpa Yaya Diospa shutinpi rimarka:

Ñukaka manami riksinichu chay runata nishpa.

73 Shuk ratumanta chaypi kahuk runakuna Pedrota kayllayashpankuna rimarkakuna:

Shutipami kanpas chay runawa purik kanki. Galilea runakunashina chikannayak shimita rimahushkaykirayku riksinchi kanpas Jesusta katik kashkaykita nishpa.

74 Chasna rimashpankuna Pedroka sinchita rimarka:

Yaya Dios kastigawachun mana shutipata rimashpayni. Manami riksinichu chay runata nishpa.

Chasna rimahushkanllapi atallpaka kantarka. 75 Chayta uyashpan Pedroka yuyarirka Jesuspa rimashkanta, manarapas atallpa kantahushpanra kimsa kuti rimanki mana riksiwanaykita nishpa. Chayta yuyarishpan Pedroka kanchama llukshishpan yapa llakirishpa sinchita wakarka.

27

Jesusta pusharkakuna romano apu Pilatoma (Mk 15.1; Lk 23.1-2; Jn 18.28-32)

1 Chaymanta ña pakarishpan tukuy saserdotekunapa apunkuna, tukuy
ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunawa shuk yuyayllawa kwin-
tarkakuna Jesusta wañuchinankunapa. 2 Chaypina Jesusta watashpankuna
pusharkakuna chay romano apu Pilatoma.

Judaska pinkarishpan pay kikinta sipirishpan wañurka

3 Jesusta wañuchichinankunapa pushahushkankunata Judaska rikushpan
yuyarirka payta apichichishpan mana alita rurashkanta. Chayrayku
llakirishpan Jesusta apinankunapa riksichishkanmanta apishkan kullkita
kutichik rirka. Chay saserdotekunapa apunkunata, ñukanchita kamachik
israel masinchi rukukunatapas rimarka:
4 Mana alitachu rurashkani, chay mana uchayu runata kullkita apinayni-
ranti kankunata riksichishkani wañuchinaykichipa.
Paykunaka aynirkakuna:
Chayka kanpa uchaykimi. Ñukanchirayku mana imananchu nishpa.
5 Chasna rimashkankunata uyashpan Judaska chay kullkita Yaya Diospa
wasinpi wichurka. Chaymanta llukshishpan kaspipi sikashpan shuk
waskawa kunkanpi watarishpan saltashpan wañurka.
6 Chay saserdotekunapa apunkuna chay wichushka kullkita
apishpankuna rimarkakuna:
Kay kullkika shuk runata wañuchinapa apichishkanrayku apishka
kullkimi. Chayrayku mana alichu churananchipa ofrendapi. 7 Ashwan
ali kama kay kullkiwa shuk uchilla urku allpata rantinanchipa, shuk
allpakunamanta runakuna wañushpankuna uchkuta rurachishpanchi chaypi
churashpa tapanankunapa. Chasna paykunapura kwintashpankuna
mankakunata rurak runapa allpanta rantirkakuna. 8 Chay kullkiwa
rantishkankunarayku kunankama chay allpapa shutinka kiparishka Yawar
Allpa. 9-10 Chasna ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Jeremiaspa
kasna rimashkanka paktarirka:

> Israel masinikuna kimsa chunka kullkillata chay runata chanichishpankuna
> apinankunapa kurkakuna. Chay kullkita kuti apishpa mankakunata
> rurak runamanta allpata rantirkakuna Yaya Dios kamachishkanshina
> nishpa.

Pilatoka Jesusta tapurka kastigachishanchu manachu nishpa (Mk 15.2-5; Lk 23.3-5; Jn 18.33-38)

11 Chaymanta Jesusta pusharkakuna romano apu Pilatoma. Chaypi payka
Jesusta tapurka:
¿Shutipachu kanki israel masikikunapa Atun Apu? nishpa.
Chasna tapushpan Jesuska aynirka:
Ari, shutipami rimanki.
12 Chay saserdotekunapa apunkuna, ñukanchita kamachik israel masinchi
rukukuna achka millaypakunata paymanta rimahushkankunapi Jesuska
chunllalla uyarayarka. 13 Chayrayku Pilatoka Jesusta tapurka:
¿Manachu uyanki tukuy kay runakuna kanmanta millaypata
rimahushkankunata?
14 Jesuska nima imata aynirkachu. Chayrayku Pilatoka ¿imaraykushi mana
apirishka runashina ayninchu kishpinanpa? nishpa yuyarishpan mana
yacharkachu imatami ruranka.

Jerusalenpi tantarishka runakuna Jesusta kruspi klabashpa wañuchichinata munarkakuna (Mk 15.6-20; Lk 23.13-25; Jn 18.38–19.16)

15 Karan wata Paskua punchakuna romano apu Pilatoka kacharipayarka
shuk runata karselpi kahukta. Ñukanchi israel runakunata tapupayarka
akllananchipa, maykan runatami kacharinka nishpa. 16 Chay uras karselpi
karka shuk runa Barrabás shutiyu. Tukuy yacharkakuna yapa millaypata
rurak runa kashkanta. 17 Chaypina Pilatoka chay achka tantarishka runaku-
nata tapurka:
¿Maykan runatata munankichi kacharichinaynipa? ¿Barrabastachu
kacharichisha? ¿Kay Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik nishkankuna
Jesustachu kacharichisha? nishpa.
18 Apu Pilatoka alita yacharka, Jesusta chiknishpankuna yankamanta
wañuchichinayashkankunata. Chayrayku chasna tapurka.
19 Apu Pilatoka kamachinan tiyarinanpi tiyahushkanpi paypa warmin
kacharka shuk runanta rimak rinanpa: Ama nima imata ruraychu chay
mana uchayu runata. Kayna tutapi paymanta manchaypata muskushkani
nishpa. Chayrayku Pilatoka mana munarkachu payta wañuchichinata.
20 Chasna kashpanpas saserdotekunapa apunkunaka, ñukanchita ka-
machik israel masinchi rukukunapas chay achka tantarishka runakunata
yuyachishpa rimarkakuna: Pilatota rimaychi Barrabasta kacharinanpa,
Jesustana wañuchichinanpa nishpa.
21 Chaypina apu Pilatoka kutikashka tapurka:
¿Pitata munankichi kacharichinaynipa? nishpa.
Chay tantarishka runakunaka kaparirkakuna:
¡Barrabasta kacharichiy! nishpa.
22 Apu Pilatoka paykunata tapurka:
¿Imatata rurasha kay Jesuswa, Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik
nishkankunawa?
Chasna tapushpan tukuy runakuna kaparishpa aynirkakuna:
¡Kruspi klabashpa wañuchichiy!
23 Apu Pilatoka paykunata rimarka:
¿Ima millaypatataya rurashka?
Chaypi paykunaka kutikashka ashwan sinchita kaparirkakuna:
¡Kruspi klabashpa wañuchichiy!
24 Chay runakuna yapa piñarishpa kaparishpankuna Pilatoka nima imapi
atipashpan chunllayachinata, yakuta apamunankunapa kamachirka. Chay
yakuwa makinta mayllarka tukuy runakunapa rikushkanpi. Chaypi payku-
nata rimarka:
Ñukaka makinita mayllani yachanaykichipa kay runa wañushpanka mana
uchayu kanaynita, kankunami uchayu kankichi nishpa.
25 Chasna rimashpan tukuy chay runakunaka aynirkakuna:
Chay runa mana uchayu kashpan yanka wañuchiy tukushpanka Yaya Dios
ñukanchita tukuy wawanchikunawa pakta kastigachun nishpa.
26 Chaypina Pilatoka Barrabasta kacharichirka. Jesustana kara waskawa
asutichirka yawarnin llukshinankama. Chaywasha kamachirka shuk kruspi
klabashpa wañuchinankunapa.
27 Chaypina suntalukunaka Jesusta pusharkakuna apu Pilatopa wasinma.
Chaypi tukuy suntalu masinkunata tantachirkakuna, Jesusta asichinanku-
napa. 28 Jesusta llatanachishpankuna kamachik atun apupa puka chu-
rarinatashina churachirkakuna. 29 Kashamanta llawtuta rurashpankuna
atun apupa tawasampatashina umanpi churarkakuna. Kuska makinpi
apichirkakuna shuk barata. Payta asichishpankuna pukllachishpa puntanpi
kunkurirkakuna kasna nishpa:

¿Shamushkankichu israel runakunapa atun apu?
30 Payta tyukashpankuna chay kushkankuna barata apishpa umanpi waktarkakuna. 31 Chasna pukllachishkankunawasha chay puka churarinata llatanachishpankuna pay kikinpa churarinantana churachirkakuna. Chaymanta payta pusharkakuna shuk kruspi klabashpa wañuchinankunapa.

Jesusta kruspi klabashpa wañuchirkakuna (Mk 15.21-32; Lk 23.26-43; Jn 19.17-27)

32 Jesusta pushahushkankunapi kruspi klabashpa wañuchinankunapa, shuk runa Simón shutiyuta tinkurkakuna. Chay Simonka karka Sirene llaktamanta. Suntalukunaka payta kamachirkakuna Jesuspa krusninta markananpa. 33 Rishpankuna chay Gólgota lumapi paktarkakuna. Gólgota ninayan wañushkapa uman luma. 34 Chaypina suntalukunaka Jesusta upyachinayarkakuna aya wikiwa chapurishka vinuta. Jesuska chayta kamashpan mana upyanayarkachu.
35 Chaypina suntalukunaka Jesusta kruspi klabarkakuna. Chaywasha Jesuspa churarinankunata chawpinakunankunapa swirtinkunata kamarkakuna pishi apanka nishpa. 36 Chaywasha tiyarirkakuna chayllapi Jesusta kuyranankunapa. 37 Jesuspa uman awapi shuk killkarishkata ratarkakuna tukuy runakuna yachanankunapa imaraykumi wañuchishkakuna nishpa. Chay killkarishkapi rimarka: Kay Jesuska israel runakunapa atun apumi kan nishpa.
38 Jesusta wañuchihushkankuna uras ishkay wañuchik shuwakunatapas karan shukta shuk kruspi klabarkakuna chaypi wañunankunapa, shukta kuskan parti, shukta llukin parti. 39 Achka runakuna Jesusta rikuk rirkakuna. Paykuna mana kirishpankuna Yaya Diospa Wawan kananta, umankunata kuyuchishpankuna payta asichirkakuna:
40 Kanmi rimashkanki Yaya Diospa atun wasinta urmachishpayki kimsa punchapi kutikashka ruranaykita. Kunanka kan kikinta kishpichiriy. Shutipa Yaya Diospa Wawan kashpaykika chay krusmanta uraykumuy nishpa.
41 Chasnallatata saserdotekunapa apunkuna, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunapas payta asichishpa rimarkakuna paykunapura:
42 Payka achka runakunata kishpichishka. Kunanka pay kikinta mana atipanchu kishpichirinata. Ñukanchi israel runakunapa atun apunchi kashpanka kay krusmanta uraykumuchun. Chaypira kirishunchi payta. 43 Payka rimarkami Yaya Diospa Wawan kananta. Rimarka Yaya Dios payta tukuy imapi yanapananta. Yaya Dios shutipa payta yuyashpanka kunalla chay krusmanta uraykuchichun.
44 Chasna asichishpankuna chay ishkay kruskunapi klabarishka wañuchik shuwakunapas Jesusta asichirkakuna.

Jesuska ña wañurkana (Mk 15.33-41; Lk 23.44-49; Jn 19.28-30)

45 Jesús kruspi klabarishka kahushkanpi chawpi punchamanta pacha kimsa urakama amsayarka. 46 Chay urasllatata Jesuska sinchita kaparishpa rimarka arameo shimipi:
Elí, Elí, lema sabaktani nishpa.
Chay rimashkanka ninayan: Yayayni Dios, Yayayni Dios, ¿imaraykutaya sapallaynita sakiwashkanki? nishpa.

47 Chasna kaparishkanta uyashpankuna chaypi kahukkunaka
rimarkakuna:
Kay runaka Eliastami kayahun, chay ñawpa Yaya Diospa yachayninwa
yachachikta nishpa.
48 Chaypina shuk runa kallpashpa rirka utkuta apak rinanpa. Chayta
shuk suni kaspi puntapi watashpan agru vinupi ukuchishpan Jesuspa
shiminpi tupachirka, tsunkashpan upyananpa. 49 Shukkuna asichishpa
rimarkakuna:
Aku rikushunchi, shutipachu Eliaska shamunka payta kishpichinanpa
nishpa.
50 Chaypina kutikashka Jesuska sinchita kaparirka. Chasna kaparishpa
wañurka. 51 Jesús wañushkan uraslla Yaya Diospa wasin ukupi Yaya
Dioswa tinkunakuna kwartuta arkak rakta llachapaka* awamanta
pacha pitikta likirirka. Allpaka sinchita kuyurirka. Atun rumisapa
urkukunapas partirirkakuna. 52 Wañushkakunapa taparishkan uchkukunaka
paskarirkakuna. Achka Yaya Diosta kirik wañushka runakunaka
kawsarirkakuna. 53 Jesús kawsarishkanwasha chay kawsarishka
runakunaka Jerusalén llaktapi yaykurkakuna. Chaypi achka runakuna
paykunata rikurkakuna.
54 Allpa sinchita kuyurihushpan tukuy manchaypakunata rikushpankuna
kapitanka Jesusta kuyrak suntalunkunawa pakta yapa mancharirkakuna:
Shutipami kay runaka Yaya Diospa Wawan kashka nishpa rimarkakuna.
55 Jesús kruspi klabarishka kashpan Galileamanta pacha payta katishpa
yanapak warmikuna karumantalla rikurayarkakuna. 56 Chay rikuk
warmikuna achka karkakuna. Paykunamanta shuk karka Magdalamanta
Maria. Shuk karka Santiagopa Josepa maman Maria shutiyu. Shuk karka
Sebedeopa wawankunapa maman.

Jesuspa aychanta urku uchkupi churashpa taparkakuna (Mk 15.42-47; Lk 23.50-56; Jn 19.38-42)

57 Chaymanta tutayahushpanna shuk achka kullkiyu runa José shutiyu
Jesús kruspi wañushkanpi paktamurka. Chay Joseka karka Arimatea llak-
tamanta. Paypas Jesusta katikmi karka. 58 Jesús wañushkanta rikushpan
Joseka Pilatota tapuk rirka Jesuspa aychanta urku uchkupi churashpa
tapak rinanpa. Chasna tapushpan Pilatoka suntalunkunata kamachirka
kunankunapa. 59 Chaypina Joseka Jesuspa aychanta shuk mushu yura
llachapawa wankurka. 60 Alita wankushpan aparkakuna shuk mushu
allarishka urku uchkupi churashpa tapanankunapa. Chay urku uchkuta
Joseka rurachirka pay kikinpa rantishkan allpapi. Jesuspa aychanta
chay uchkupi churashkankunawasha atun rumiwa sumakta taparkakuna.
Chaypi sakirkakuna. 61 Chay uchku taparishka kuchupi Magdalamanta
Maria shuk Mariawa pakta tiyarishpa rikurayarkakuna.

Suntalukunaka Jesuspa aychan churay tukushka uchku punkuta kuyrarkakuna

62 Kayantima ñukanchi israel runakunapa samananchi puncha karka. Chay
puncha saserdotekunapa apunkuna, fariseokunawa pakta Pilatota rikuk
rirkakuna. 63 Chaypina payta rimarkakuna:
Apu, ñukanchi yuyarinchi chay llullachik runapa rimashkanta. Payka
kawsa kashpanra rimarka: Wañushkayniwasha kimsa punchamanta kawsar-
isha nishpa. 64 Chayrayku kanta tapunchi, kimsa punchata suntaluykikuna

* **27:51** Rikuy Hebreo Runakunarayku Killkapi 9.1-12, 10.20

Jesuspa aychanta churashkankuna uchku punkuta kuyranankunapa, paypa runankuna tutapi shamushpankuna paypa aychanta mana apanankunapa. Apashkankunawasha rimanahuma Jesuska ñami kawsarishka nishpa. Chasna llullashpankuna kutikashka tukuy runakunata ashwanta llullachinahuma nishpa.

65 Chaypina Pilatoka paykunata aynirka:

Chaykaya suntalukunaka. Pushaychi. Chay wañushkapa aychan churarishka uchku punkuta alita kuyraychi nishpa.

66 Chaypina chay apunchikunaka suntalukunawa pakta rirkakuna punkarawa sumakta ratachinankunapa chay uchku punkupa rumiwa taparishkata, nima pi anchuchinanpa. Chaypi suntalukunata sakirkakuna alita kuyranankunapa.

28

Jesuska kawsarirka
(Mk 16.1-8; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

1 Chaymanta samana puncha kayantima pakarihushpan Magdalamanta Maria shuk Mariawa pakta chay wañushkapa aychan churarishkata rikuk rirkakuna. 2 Chay warmikuna rihushkankunapi kunkaymanta sinchi allpa kuyuy tiyarka, Yaya Diospa angel silumanta uraykumushpan chay uchku punkuta tapak rumita anchuchishkanrayku. Anchuchishpanna awanpi tiyarirka. 3 Chay angelka chuyahlla ilampashina rikurirka. Tukuy churarinan karka suma yura, ñawinchita rantipak chuya. 4 Chay angelta rikushpankuna chay kuyrak suntalukuna yapa mancharishpankuna chukchurishpa wañushkashina urmarkakuna allpama. 5 Chaypina chay warmikuna paktashpankuna chay angelka rimarka:

Ama manchariychichu. Yachani shamushkaykichita maskanapa kruspi klabarishka Jesusta. 6 Kruspi wañushpanpas ñami kawsarishka rimashkanshina. Rikuk shamuychi maypimi churarkakuna. Payka manami kaypinachu, ñami llukshishka. 7 Rikushkaykichiwasha utkalla rimak riychi paypa runankunata: Yaya Jesús ña kawsarishka. Galilea allpama manara rishpaykichira payra rinka. Kankunapas riychi. Chaypimi payta rikunkichi nishpa. Chayllatami kankunata rimani.

8 Chaypina chay ishkay warmikunaka mancharishpankunapas yapa kushikurkakuna. Kushikushpa kallparkakuna Jesuspa runankunata rimanankunapa. 9 Rihushkankunapi Jesuska paykunata rikurishpan saludarka. Paykunaka kayllayashpankuna kumurishpa chakinta ukllarishpankuna payta yapa kushichirkakuna. 10 Chaypina Jesuska paykunata rimarka:

Ama manchariychichu. Kunalla rimak riychi wawkinikunata Galilea allpapi llaktakunama rinankunapa. Chaypimi rikuwankakuna.

Suntalukuna llullashpa rimarkakuna Jesuspa aychanta runankuna apashkankunata

11 Chaymanta chay warmikuna Jerusalén llaktama rihushpankuna chay kuyrak suntalukunapas chay llaktallapitata paktarkakuna. Paykunaka saserdotekunapa apunkunata kwintarkakuna tukuy pasashkakunata. 12 Chaypina chay apunkunaka ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunapas tantarishpankuna kwintarkakuna imatami rurankakuna nishpa. Kwintashkankunawasha chay suntalukunata achka kullkita pagarkakuna. 13 Pagashpa rimarkakuna:

Kankuna tukuy maykantapas rimanaykichi tiyan: Tutapi puñuhushpanchi Jesuspa runankuna aychanta apashkakuna nishpa. 14 Chayta apu Pilatoka yachashpan kankunata kastiganayashpanka ñukanchi rimashu kankunata mana kastigananpa.

15 Chay suntalukunaka llullanankunapa ari nishpankuna achka kullkita apirkakuna. Chaymanta chay llullata rimashpankuna mirachishpa mirachishpa tukuy israel masinchikuna yacharkakuna. Kunan punchakama Jesuspa runankuna aychanta apashkakuna nishpa rimashkakunata uyanchi.

Jesuska runankunata kamachirka tukuy parti paymanta yachachik rinankunapa

(Mk 16.14-18; Lk 24.36-49; Jn 20.19-23)

16 Chaymanta chay chunka shuk runankuna Galilea allpama rirkakuna, Jesús rimashkan urkuma. 17 Chaypi paktashpankuna Jesusta rikurkakuna. Payta rikushpankuna puntanpi kunkurishpa kushichirkakuna. Shukkunaka yuyayninkunapi rimarkakuna paychari manachu nishpa.

18 Chaypina Jesuska paykunata kayllayashpan rimarka:

Yaya Dios churawashka kay allpapi silupipas shuklla kamachik kanaynipa. 19 Chayrayku tukuy kay allpapi kawsak runakunata yachachik riychi paykunapas ñukata katikkuna tukunankunapa. Chay ñukata katiwak runakunata bawtisaychi runakunata rikuchinankunapa Yaya Diosta, ñuka Wawanta, Yaya Diospa Espiritunta kasukkuna tukushkankunata. 20 Chaymantapas chay kiriwak runakunata tukuy yachachishkaynikunata yachachiychi paykunapas alita kasukkuna kanankunapa. Kankunata rimani, ñukaka mana anchurishpachu tukuy puncha kankunawa kahuni kay allpa tukurinan punchakama.

MARKUSPA KILLKASHKAN KILLKA JESUKRISTU RUNAKUNATA KISHPICHISHKANMANTA

Bawtisak Juan Jesukristumanta rimarka (Mt 3.1-12; Lk 3.1-18; Jn 1.19-28)

1 Ñuka Markus killkani suma ali shimita Yaya Diospa Wawan Jesukristumanta. Payka uchanchikunamanta kishpichikmi kan.

2 Ñawpa manara Jesukristu shamuhushpanra Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaiaska killkarka kasna Yaya Dios Wawanta rimashkanta:

Ñukaka shuk runata kachasha runakunata shiminita rimananpa. Payka manarapas kanta kachahushpayni runakunata kanmanta rimak rinka shunkunkunata alichashpankuna alita kanta kayanankunapa nishpa.

3 Chaymantapas Isaiaska killkarka chay yachachik runamanta:

Chunlla chakishka allpapi shuk runa sinchita rimashpa yachachinka kasna: Imashnami shuk anchu ñampita alichanchi, atun apu shamuhushpan purinanpa, chasnashina shunkuykichita alichariychi. Millaypata rurashpa kawsashkaykichita sakiychi. Yaya Diospa Kachanan Kishpichik kankunapi kawsak shamunka nishpa yachachinka.

Tukuy chayta killkarka Isaiaska Yaya Diospa rimashkanta.

4 Imashnami Isaiaska killkarka ñawpa, chasnashinami kunan Yaya Dioska kachashka shuk yachachik Juan shutiyuta. Chay yachachikka chunlla chakishka allpapi yachachirka runakunata: Kunanmanta pacha tukuy millaypa rurashkaykichitaka amirishpa sakiychi. Yaya Diospa rimashkanta kasushpana kawsaychi. Chasna rurahushkaykichita rikuchishpa bawtisariychi. Chaypina Yaya Dioska kankunata uchaykichimanta llakichinkami.

5 Tukuy Judea allpa llaktakunamanta Jerusalén llaktamantapas achka runakuna shamurkakuna Juanpa yachachishkanta uyanankunapa. Chasna uyashpankuna musyarirkakuna uchayu kashkankunata. Chaypina tukuy uchankunata rimashpankuna Juanka paykunata bawtisarka chay Jordán yakupi.

6 Juanka mana suma churarishkachu karka. Shuk pukripa churarinanshina, imashnami ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Eliaspas churaripayarka, chasnallatatami Juanpa churarinanpas wiwa kamillupa willman puchkashkawa awarishka karka. Sinturunka karamantami karka. Mana mikupayarkachu ñukanchishina. Mikupayarka chaypi kawsak chilikkunata, upyapayarka mapa mishkita. 7 Yachachipayarka runakunata: Ñukamanta ashwan yachayyu runami shamunka. Paymantaka ñukaka mana yapa yachayyuchu kani. Paypa puntanpi nima imata atipanichu rimanata. 8 Ñukaka yakuwami kankunata bawtisashkani. Payka kankunata Yaya Diospa Espiritunta kushpami shunkuykichita aliyachinka.

Juanka Jesusta bawtisarka (Mt 3.13-17; Lk 3.21-22)

9 Chaymanta Jesuska Galilea allpapi kahuk Nasaret llaktamanta llukshishpan Jordán yakuma rirka. Chay yakupi Juanka Jesusta bawtisarka. 10 Yakumanta llukshihushpan Jesuska rikurka siluka paskarihushkanta, chaymantapas Yaya Diospa Espiritunka shuk wiwa mukukushina paypi uraykumuhushkanta. 11 Chasnallapi Yaya Dioska silumanta rimarka:

Kanmi kanki munashkayni Wawayni. Kanmi sumakta kushichiwanki nishpa.

Supayka Jesusta llullachinayarka mana Yaya Diosta kasunanpa (Mt 4.1-11; Lk 4.1-13)

12 Jesuska bawtisarishkanwasha Yaya Diospa Espiritunka payta pusharka
chunlla chakishka allpama. 13 Chay allpapi Jesuska chusku chunka pun-
chata sapallan karka. Chaypi supaykunapa apunka payta llullachinayashpa
karka. Chaypi achka manchaypa animalkuna chawpipi kahurka. Yaya
Diospa angelkunaka payta kuyrashpa karkakuna.

Jesuska Galilea allpa llaktakunapi kallarirka yachachinata (Mt 4.12-17; Lk 4.14-15)

14 Apu Herodeska Juanta karselpi churashkanwasha Jesuska kutirka
Galilea allpapi llaktakunama Yaya Diospa suma ali shiminta yachachinanpa.
15 Chaypi rimarka:

Ñami paktarishka Yaya Diospa rimashkan timpuka. Ñami kallarihun paypa
ali kamachinanka kay allpapi. Chayrayku alita yuyarishpaykichi tukuy mil-
laypa rurashkaykichita sakiychi. Yaya Diospa suma ali shimintana kasushpa
kawsaychi.

Jesuska chusku runakuna rediwa challwata apikkunata kayarka (Mt 4.18-22; Lk 5.1-11)

16 Jesuska Galilea kucha mayanpi rihushpan rikurka Simonta wawkin An-
dreswa kahushkata. Paykuna challwakunata apihurkakuna redinkunawa.
17 Chaypi Jesuska paykunata kayarka:

Shamuychi. Katiwaychi. Ñuka kankunata yachachisha. Imash-
nami challwata apishpa kawsashkankichi, chasnashinami kunanmanta
pacha runakunatana yachachishpa purinkichi paykunapas Yaya Diospa
wawankuna tukunankunapa.

18 Chay ratulla redinkunata sakishpankuna Jesustana katirkakuna.
19 Chaymanta astalla chay kucha mayanta rihushpankuna Jesuska rikurka
Sebedeopa wawankunata Santiagota wawkin Juantapas, botinkunapi
redinkunata rimintahukkunata. 20 Paykunatapas katiwaychi nirka
Jesuska. Chaypina atarishpankuna yayan Sebedeota, yanapakkunatapas
sakimurkakuna Jesuswa pakta purishpa kawsanankunapa.

Jesuska supay yaykushka runata ampirka (Lk 4.31-37)

21 Chaymanta Jesuska chay chusku runankunawa chay Galilea kucha
mayanpi kahuk Kapernaum llaktapi paktarkakuna. Samana puncha
yaykurkakuna israel masinchikunapa tantarina wasipi, maypimi tantar-
ishka kahurkakuna Yaya Diospa shiminta yachakunankunapa. Chaypina
Jesuska paykunata yachachirka. 22 Chay runakunaka yachachishkanta
uyashpankuna mancharishpa rimarkakuna paykunapura:

Kay Jesuska Yaya Diospa yachayninwami yachachin. Tukuy kay Moisespa
killkashkanta yachachikkunamanta yapa alitami ñukanchikunata yachachin.

23 Chay tantarina wasipi kahuk runakuna chawpipi shuk supay yaykushka
runa tiyarka. Chay runaka Jesusta uyashpan sinchita kaparirka:

24 ¡Jesús, Nasaret llaktamanta runa, ama ñukanchita kayllayaychu!
¿Shamushkankichu ñukanchita wichunaykipa ninapi wiñaypa parisinanchipa?
Ñuka riksini kanta Yaya Diosmanta shamushka runa kanaykita nishpa.

25 Jesuska chay runapi kawsak supayta sinchi shimiwa piñashpa rimarka:

Chunllayay. Llukshiy kay runamanta.

26 Chaypina chay supayka kaparishpan chay runata sinchita
chukchuchishpan sakirka. 27 Chayta rikushpankuna tukuy runakunaka
mancharishpankuna tapunakurkakuna:
¿Pitaya kay runaka? Atun yachayninwa shuk mushu shimita yachachin.
Supaykunatapas kamachin. Kamachishpan kasunahun.
28 Chay uraslla tukuy Galilea allpa llaktakunapi kawsak runakuna Jesuspa
rurashkanmanta yacharkakuna.

Jesuska Pedropa warminpa mamanta ampirka (Mt 8.14-15; Lk 4.38-39)

29 Chay tantarina wasimanta llukshishpankuna Jesuska Santiagowa
Juanwa Simonpa, Andrespa wasinma rirkakuna. 30 Chay wasipi Simonpa
warminpa maman kalinturawa unkushka sirihurka. Jesuska yaykushpan
chay wasipi, ayllunkunaka rimarkakuna unkushkanmanta. 31 Payka chay
unkushkata kayllayarka. Makinmanta apishpan atarichirka. Chay ratulla
kalinturanka pasarka. Ampirishpanna tukuy chaypi kahukkunata upy-
achirka kararka.

Jesuska achka unkushkakunata ampirka (Mt 8.16-17; Lk 4.40-41)

32 Ña inti yaykuhushkanpi runakunaka tukuy unkushkakunata, supay
yaykushka runakunatapas apamurkakuna Jesusma. 33 Tukuy chay llaktapi
kawsakkuna tantarimurkakuna chay Simonpa wasin punkupi. 34 Chaypina
Jesuska achka unkushkakunata ampirka chikan chikan unkuykunamanta.
Chaymantapas achka supaykunata kamachirka chunllalla llukshinanku-
napa chay runakunamanta. Chay supaykunaka riksishpankuna Yaya Diospa
Wawan kashkanta, Jesuska rimarka nima imata rimanankunapa.

Jesuska Israel allpapi achka llaktakunapi Yayan Diospa shiminta yachachirka (Lk 4.42-44)

35 Kayantima ña punchayahushkanpi manara inti llukshimuhushpanra Je-
suska atarishpan chay llaktamanta llukshishpan chunlla kahushkama rirka
Yayan Diosta mañananpa. 36 Jesús chayma rishpan Simonka paywa kahukku-
napas likcharishpankuna illata rikurkakuna. Chayrayku ñampikunama
maskanapa rirkakuna. 37 Tarishpankuna rimarkakuna:
Tukuy runakunami kanta maskahunkuna nishpa.
38 Chaypina Jesuska rimarka:
Akuychi rishunchi shuk llaktakunama chaypipas Yaya Diospa shim-
inta yachachinaynipa. Chayraykumi shamushkani kay allpama chasna
yachachishpa purinaynipa.
39 Chaymanta Jesuska runankunawa purirka tukuy chay Galilea allpa llak-
takunapi, tukuy chay israel masinchikunapa tantarina wasikunapi runaku-
nata yachachirka. Chaymantapas achka runakunamanta supaykunata lluk-
shichirka.

Jesuska shuk runata aycha ismuchik unkuymanta ampirka (Mt 8.1-4; Lk 5.12-16)

40 Shuk puncha shuk aycha ismuchik unkuyyu runaka nima pita kayl-
layanata atipashpantata Jesusta kayllayarka. Kunkurishpan rimarka:
Yachani ampinata atipawanaykita. Kanrayku ali kashpanka kay unkuyn-
imanta ampiway, ampirishpayni kuti atipanaynipa tantaylla kawsanata
aylluynikunawa nishpa.

41 Chaypina Jesuska llakichishpan mana llankaypata makinwa llankashpan rimarka:

Ari, munanimi. Ñami ampirishka kanki.

42 Chay ratulla unkuyninmanta ampirishpan aychanka alina kiparirka.
43 Ña Jesuska sakihushpan chay ampishkan runata sumakta kunarka:

44 Nima pita kwintankichu kanta ampishkaynimanta. Ashwan saserdotellama riy ampirishkaykita rikuchinaykipa. Chaymantapas Yaya Diosta kunayki kashkata apashpayki churak rinki, ñawpa Moisespa killkashkanpi kamachishkashina. Chasna rurashkaykimantami tukuy runakuna yachankakuna unkushkaykimanta ampirishkaykita nishpa.

45 Chasna kunashpanpas chay ampirishkaka Jesús payta ampishkanta tukuy runakunata kwintak rirka. Chayrayku Jesuska manana atiparkachu nima maykan llaktapi kunkaylla yaykunata. Chasna kashpan chay llaktakunamanta karuyarka nima pi kawsahushkama. Chasna karuyashpanpas tukuy llaktakunamanta runakunaka payma shamurkakuna.

2

Jesuska aycha chakirishka runata ampirka (Mt 9.1-8; Lk 5.17-26)

1 Masna punchamantalla Jesuska kutirka Kapernaum llaktama. Chaypina shuk wasipi paktashpan tukuy runakuna yacharkakuna ña chaypi kahushkanta. 2 Chasna yachashpankuna achka runakuna utkalla tantarirkakuna chay Jesuspa paktashkan wasipi. Kichkikta punkumanta pacha karkakuna, nima pi atipaypa yaykunata. Chasna kahushkankunapi Jesuska Yayan Diospa shiminta yachachirka. 3 Chay yachachihushkanpi chusku runakuna paktamurkakuna. Apamurkakuna llanchamapi shuk aychan chakirishka runata. 4 Chay wasipi achka runakuna kichkikta kahushpankunana mana atiparkakunachu yaykunata. Chayrayku sikarkakuna iskalunta chay parihu washayu wasi awama. Chay wasi washata awamanta paskashpankuna Jesús kahushkan kuska chay unkushkata llanchamanpi uraykuchirkakuna ampinanpa payta. 5 Jesuska paykunata rikushpan yacharka shunkunkunamanta pacha kirihushkankunata chay runata ampinanta. Chayrayku payta rimarka:

Wawki, tukuy uchaykikunamanta llakichirishkami kanki.

6 Chaypi tiyarka Moisespa killkashkanta yachachikkuna. Jesús chasna chay runata rimashkanta uyashpankuna shunkunkunapi piñarishpa yuyarirkakuna: 7 ¿Imashnata yuyarin kay runaka rimananpa chasna? ¿Imashnata ñukanchishina runaka llakichima uchanchikunamanta? Yaya Diosllami atipan llakichinata uchanchikunamanta. Chay runaka Yaya Diosshina tukunayashpan Yaya Diosta piñachihun nishpa.

8 Jesuska chay yuyarihushkankunata yachashpan paykunata tapurka:

¿Imaraykuta chasna yuyarihunkichi? 9 Kay runataka rimashkanimi uchaykikunamanta llakichirishkami kanki nishpa. Chasna rimashpayni mana yachankichichu shutipa llakichishkachu manachu nishpa. Ñuka kay runata rimaynima atariy, llanchamaykita apishpayki puriy nishpa, pay alita purishpanna yachankichima ñuka payta ampishkaynita. 10 Yachanaykichipa ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa paypa yachayninwa kay allpapi runakunata uchankunamanta llakichinaynita, kunalla kay unkushkata ampisha nishpa rimarka Jesuska.

11 Chaymanta chay runata rimarka:

Kunanka atariy. Llanchamaykita apishpayki kutiy wasikima.

12 Chaypina chay runaka utkalla atarimushpan llanchamanta apishpan
llukshimurka chay wasimanta. Tukuy chay runakunaka rikushpankuna
kushikushpa rimarkakuna:
Yaya Dios, suma ali yachakmi kanki. Nima ima uras chasna rurashkaykita
rikushkanchichu nishpa.

Jesuska Levita kayarka (Mt 9.9-13; Lk 5.27-32)

13 Chaymanta Jesuska kutikashka rirka chay Galilea kucha mayanma.
Chaypi achka runakuna payta kayllayashpankuna paykunata yachachirka.
14 Yachachishkanwasha chay kucha mayanta rihushpanna rikurka Alfeopa
wawan Leví shutiyuta. Chay Levika ñukanchi israel masinkunata impuestuta
kobrapayarka chay romano tukuymanta atun apurayku. Jesuska Levita
kobranan wasipi tiyahushkanta rikushpan rimarka:
Leví shamuy, katiway.
Chay ratulla Levika atarishpan Jesusta katirka.
15 Achka runakuna Leviwa tantaylla Jesusta katirkakuna. Chaymanta
Levika kayarka Jesusta runankunawa pakta paypa wasinpi mikunanku-
napa. Mikuhushpankuna achka impuestuta kobrakkuna, shuk mana ali
rurak runakunapas paykunawa tantaylla chay wasillapi mikuhurkakuna.
16 Moisespa killkashkanta yachachikkuna, fariseokunapas Jesusta rikush-
pankuna chay mana ali rurak runakunawa tantaylla mikuhukta, washan-
charkakuna. Chaypi Jesuspa runankunata tapurkakuna:
¿Imaraykutaya kankunata yachachikka mikun tantaylla impuestuta ko-
brakkunawa, paykunashina mana ali rurak runakunawapas?
17 Chay rimahushkankunata uyashpan Jesuska rimarka:
Alikunaka mana munanahunchu ampikta. Ashwan unkushkakunami
ampikta munanahun ampirinankunapa. Chasnallatata ñukaka mana
shamushkanichu yanapanaynipa maykanmi mana uchayuchu kani nishpa
riman. Ashwan shamushkanimi uchayukunata yanapanaynipa Yaya
Diostana kasunankunapa.

Jesuska yachachin payta katikkuna ñawpa katishkankunata manana atipanankunata katinata (Mt 9.14-17; Lk 5.33-39)

18 Shuk punchakuna Juanpa runankuna, fariseokunapa runankunapas
mana mikupayanahunchu Yaya Diosta mañananankunapa. Chaymanta shuk
runakuna Jesusta kayllayashpankuna tapurkakuna:
Juanpa runankuna, fariseokunapa runankunapas shuk punchakuna
mana mikunahunchu. ¿Imaraykutaya runaykikunaka mana sakinahunchu
mikunata nima shuk puncha?
19 Jesuska paykunata aynirka:
Shuk musuka warmiyahushpanka kayan tukuy ayllunkunata kushilla
tantarishpa mikunankunapa mushu warmiyahushkawa. Chasna chay
warmiyahuk runawa kushilla tantarihushkankunapi nima pi atipanchu
mana mikushpa kanata. 20 Chay mushu warmiyahuktami kuntrankuna
anchuchishpankuna chay urasmi mana mikushpa llakirinkakuna nishpa.
Chasna Jesuska rimarka pay kikin chay mushu warmiyahushkashina
kashkanta yuyachishpa.
21-22 Chaymanta kutikashka Jesuska yachachirka: Nima maykan rimin-
tamachu mawka kamisanta shuk mushu kintiyak llachapawa. Maykanchari
chasna mushu llachapawa rimintashpanka taksashpa kintiyashpan ashwan
atunta likiripuma.

Chasnallatatami mushu vinu putskurihushkataka mana untachinchimachu shuk mawka karamanta rurarishka bulsapi wakaychanapa. Chasna vinu shuk mawka karamanta bulsapi untachishpanchika karata tukyachishpan talirin. Chayrayku mushu vinu putskurihushkata mushu karamanta bulsapi untachinanchi tiyan, nima kara likirinanpa, nima vinu talirishpa usunanpa.

Imashnami mana churanchimachu shuk mushu llachapata shuk mawka churarinapi, nima mushu vinuta mawka karapi churanchimachu, chasnashinami mana atipankichichu katinata ñawpa yaya rukunchikuna yachachishkankunata, ñukapa mushu yachachihushkaynitapas. Chasna ishkantita katinayahushpaykichika mana atipankichichu katinata nima maykanta.

Jesuska yachachin samana punchamanta (Mt 12.1-8; Lk 6.1-5)

23 Shuk samana punchapi Jesuska runankunawa pakta trigu tarpukuna chawpita rihurkakuna. Chay chakrakunapi rihushpankuna runankunaka shuk shuk trigu muyukunata chipi chipi pakishpa pallarkakuna mikunankunapa. 24 Chaypina shuk fariseokunaka Jesusta rimarkakuna:

Rikuy runaykikuna samana punchapi rurahushkankunata. ¿Manachu yachankichi Yaya Diospa killkachishkanpi kamachishkanta samana punchapika mana tarawananchipa?

25-26 Jesuska aynirka:

¿Manachu leyishkankichi chay ñawpa yaya rukunchi atun apu Davidmanta? Chay uras Abyatar shutiyu Yaya Diospa wasinpi tarawak saserdotekunapa atun apunkuna karka. Davidka runankunawa pakta yarkashpankuna Yaya Diospa wasinpi yaykurkakuna mikunata maskanankunapa. Chaypi Davidka chay Yaya Diosta rikuchinankunapa mesapi churarishka pankunata mikurka Yaya Diosrayku rurarishkata.* Chaymantapas runankunata kurka mikunankunapa. Chay pankunaka mana paykuna mikunankunapachu karka. Yaya Dios kamachirka saserdotekunalla mikunankunapa. Chasna mikushpankunapas Yaya Dioska mana uchatashina rikushpan paykunata mana kastigarkachu. ¿Imaraykuta kankunaka runaynikunata piñarishpa uchatami rurahunkichi nishpa rimahunkichi?

27 Chaymanta Jesuska yachachishpalla katirka: Yaya Dios yapa yuyashpan runakunata, chay samana punchata rurarka. Payka mana yapa yuyarinchu samana punchataka, ashwan ñukanchikunata llakichishpan yuyan. Chayrayku munan samananchipa samana punchapi payta yuyarinanchipa.

28 Ñuka paypa Kachashkan Runa kashpayni Yaya Dios yachayninta kuwashka kankunata rimanaynipa maykankunami ali kanahun samana punchapi ruranaykichipa.

3

Jesuska shuk chakirishka makiyu runata samana punchapi ampirka (Mt 12.9-14; Lk 6.6-11)

1 Kutikashka Jesuska yaykurka shuk tantarina wasipi. Chay wasipi tiyarka shuk chakirishka makiyu runa. 2 Chaypina chay chiknik runakuna rikurayarkakuna Jesuska ampinkachu manachu samana punchapika nishpankuna. Ampishpanka yuyarirkakuna rimak rinankunapa apunkunata.

3 Chaypina Jesuska llakichishpan nirka chay chakirishka makiyu runata:

Atariy, runakunapa chawpinkunapi shayariy.

---

* **2:25-26** Rikuy kastellano Bibliapi 1 Samuel 21.1-6

4 Chaymantana nirka chay chiknik fariseokunata:
Kankunata tapuni, Yaya Diosta kasushpanchika ¿imatata ashwan ruranchima samana punchapika, alitachu, millaypatachu? ¿Alichu kama shuk unkushkata ampinanchipa samana punchapi, manapika sakinchimachu wañunanpa?
Chasna Jesús rimashpan chay runakunaka chunlla uyarkakuna. 5 Chaypina Jesuska chay runakunata piñarishpa chunlla rikurka. Chay unkushkata mana llakichihushkankunarayku atunta llakirirka. Chaypina chay unkushkata rimarka:
Makikita chutachiy.
Chay runaka makinta chutachishpan ampirishka kiparipurka. 6 Chaymanta chay fariseokunaka chay wasimanta llukshishpankuna apu Herodesta katikkunata utkalla rimak rirkakuna Jesuspa rurashkanmanta. Chaypi tantarishpa yuyarirkakuna imashna rurashpashi Jesusta wañuchinchima nishpa.

Jesuska Galilea kucha mayanpi achka runakunata ampirka

7 Chaymanta Jesuska anchurimushpan runankunawa rirka Galilea kucha mayanma. Achka runakuna Galilea allpapi llaktakunamanta payta katirkakuna. 8 Achka llaktakunapi kawsak runakuna Jesús mana atipaypa sumakunata Yaya Diospa yachayninllawa rurashkankunata yachashpankuna maskak rirkakuna payta. Chay uraypi Judea allpapi llaktakunamanta, chaypillatata kahuk Jerusalén llaktamantapas, Idumea allpamantapas achka runakuna shamurkakuna. Chay Jordán yaku chimpamanta, chay anakpi Tiro llaktamanta, Sidón llaktamantapas achka runakuna rirkakuna Jesusma.
9-10 Chaypina Jesuska achka unkushkakunata ampishpan ashwan achka payta kayllayarkakuna. Tankanakushpa rirkakuna, payta llankashpankuna ampirinankunapa. Runakuna yapa nitirihushpankuna Jesuska runankunata kamachirka shuk botita apak rinankunapa, chaypi kishpinanpa. 11 Manara chay botipi uraykuhushpan achka supay yaykushka runakuna rirkakuna payma. Puntanpi kunkurishpankuna kaparirkakuna:
¡Kanmi kanki Yaya Diospa Wawan!
12 Chasna kaparishpankuna Jesuska kamachishpan rimarka:
Chunllayaychi. Ama nima pita rimaychichu ñuka Yaya Diospa Wawan kanaynita.
Chasna rimashpan chunllayarkakuna.

Jesuska payta katikkunamanta chunka ishkayta akllarka (Mt 10.1-4; Lk 6.12-16)

13 Chaymanta Jesuska urkuma sikashpan tukuy chay achka runakunamanta shukkunallata kayarka paywa pakta rinankunapa. Chaypina kasushpankuna payta katirkakuna. 14 Chay urkupi paktashpankunana Jesuska chay payta katikkunamanta akllarka chunka ishkay runakunata paywa pakta purinankunapa. Chaymantapas paykunata akllarka kachananpa Yaya Diospa shiminta yachachinankunapa. Apostolnikuna kankichi, kachanayni runakuna nishpa rimarka. 15 Chaymanta paykunata rimarka Yaya Dios yanapashpan supaykunata runakunamanta llukshichinankunapa.
16 Chay chunka ishkay akllashkankunapa shutinkunaka karkakuna: Simón, maykantami Jesuska shutiyachirka Pedro, ninayan rumi. 17 Shukka Santiago, shukka karka wawkin Juan, Sebedeopa wawankuna. Kay ishkaykunataka Jesuska shutiyachirka Boanerges, chayka ninayan rayupa

wawankuna, sinchita rimak runakuna, tukuy shunkunkunamanta pacha Yaya Diospa munananta utkalla rurak runakuna. 18 Shukka Andrés, shukka Felipe, shukka Bartolomé, shukka Mateo, shukka Tomás, shukka Alfeopa wawan Santiago, shukka Tadeo, shukka shuk Simón, maykantami rimapayarkakuna Selote. Kay Simonka manara Jesusta katik kashpanra ñukanchita kamachik romano tukuymanta atun aputa piñarikkunawa tantarishka kapayarka. 19 Shukka Judas Iskariote, maykanmi chaywasha Jesusta apichinan karka.

Israel runakunata yachachikkuna rimarkakuna supaykunapa apun Jesusta kamachihun nishpa
(Mt 12.22-32; Lk 11.14-23; 12.10)

20 Chaymanta Jesuska yaykurka shuk wasipi runankunawa pakta. Chaypipas achka runakuna tantarirkakuna. Chayrayku nima mikunata atiparkakunachu. 21 Chayta yachashpankuna Jesuspa ayllunkunaka rirkakuna payta apishpa pushanankunata yuyarishpankuna. Paykunapura kwintarkakuna muspachari tukushka nishpa.

22 Chaymantapas Moisespa killkashkanta yachachikkunaka Jerusalén llaktamanta shamushpankuna Jesusmanta rimarkakuna: Supaykunapa apun Beelsebú kamachihun kay runata. Supaykunapa apunpa yachayninwami Jesuska supaykunata kamachin runakunata sakinankunapa nishpa.

23 Chaypina Jesuska chay paymanta mana alita rimahukkunata kayashpan yachachirka: ¿Supaykunapa apuka wichumachu aylluntaka? Nima ima uras atipamachu wichunata. 24 Makanakuhushpankunaka llaktapi kawsakpura, chasnaka llampu tukurinahumami. 25 Chasnallatata shuk runakuna shuk wasillapi kawsakkuna makanakuhushpankunaka paykunaka llampumi tukurinahuma. 26 Chasnallatatami supaykunapas paykunapura makanakuhushpankunaka tukurinahumami.

27 Rikuychi, shuk sinchi runa alita wakaychan wasinta nima pi shuwananpa imankunata. Shuk runa ashwan sinchi paymanta shamushpanka paymi atipan wasi amuta watashpan imankunata shuwanata. Chasnashinami supaykunaka kamachinahun shuk wasi amushina runakunata. Nima maykan paykunamanta kichumachu mana ashwan yachayyu kashpanka. Ñukami shamushkani Yaya Diospa yachayninwa runakunata kishpichinaynipa tukuy supaykunamanta.

28 Alita uyawaychi. Yaya Dioska runakunata tukuy uchankunamanta, tukuy payta millaypata rimashkankunamantapas llakichinkami. 29 Shuk runa Yaya Diospa Espiritunta chiknishpa millaypata rimashpanka chasna runataka Yaya Dioska manami llakichinkachu nima kishpichinkachu wiñayparayku.

30 Chasna Jesuska paykunata rimarka paymanta rimahushkankunarayku supaykunapa apumi payta kamachihun nishpa.

Jesuspa maman wawkinkunawa pakta paywa kwintanayarkakuna
(Mt 12.46-50; Lk 8.19-21)

31 Jesuska manara tukuchihushpan rimanata, paypa maman, wawkinkunapas paktak shamurkakuna. Achka runakuna kahushkankunarayku kanchapi kiparishpankuna shuk runata kacharkakuna Jesusta kayak rinanpa. 32 Jesuspa kuchunpi tiyahukkunaka payta rimarkakuna:

Mamayki wawkikikunapas kanchapi chapahunkuna kanwa kwintanankunapa nishpa.

33 Chaypi Jesuska aynirka:

Mana mamaynillatachu kikin wawkinikunallatachu yuyani.

34 Chaymanta kuchunpi kahukkunata rikushpan nirka:
Kankunatapas yuyanimi mamayni wawkinikunatashina, Yayaynipa munashkanta rurahushkaykichirayku. 35 Maykanmi ruran Yayayni Diospa munashkanta, paymi kan wawkinishina, paninishina, mamaynishina.

4

Jesuska yachachin ali allpapi mana ali allpapi wichashka muyukunamanta yuyachishpa
(Mt 13.1-23; Lk 8.4-15)

1 Shuk puncha Jesuska rirka kutikashka yachachinanpa runakunata Galilea kucha mayanpi. Chaypi achka runakuna tantarihushpankuna Jesuska shuk boti yakupi kahukpi uraykushpan tiyarirka, chay botimanta paykunata ashwan alita yachachinanpa. 2 Chaymanta Jesuska yachachirka Yayan Diospa shiminta shuk yachachinakunawa.
3 Chasna yachachihushkanpi rimarka: Akuychi yuyarishunchi shuk muyukunapi. Shuk puncha shuk runa arus muyuta tarpuk rirka. 4 Chaypina chay tarpukka arus muyukunata wichashpa rirka wiñanankunapa. Shuk muyukunaka urmarkakuna ñampipi. Chay ñampipi urmashkakunataka pishkukunana mikurkakuna llamputa.
5 Shuk muyukunaka urmarkakuna llapcha allpa samantasapapi. Shuk ratu tukyarirkakuna chay muyukunaka. 6 Chawpi puncha yapa intishpan arus wiñahukka wañurirka, mana ankunka yaykunata atipashpan samantapi. 7 Shuk muyukunaka urmarkakuna kasha kiwa chawpipi. Kashawa pakta wiñahushpan chay kashaka llampu tapashpan wañuchirka chay arus wiñahukta.
8 Shuk muyukunaka urmarkakuna ali allpapi. Alita wiñashpan sumakta muyuyarka. Shukkunaka muyuyarkakuna kimsa chunka muyukunata. Shukkunaka muyuyarkakuna sokta chunka muyukunata. Shukkunaka muyuyarkakuna shuk pachak muyukunata.
9 Kay yachachihushkaynita alita uyashpa yachakuychi.
10 Chay achka runakuna kutishkankunawasha Jesuspa kuchunpi kahukkunaka chay chunka ishkay runankunawa pakta kiparishkakunaka Jesusta tapurkakuna:
¿Imatata yachachinayashkanki ñukanchita chay muyukunamanta rimashkaykiwa?
11 Jesuska aynirka:
Kankunallata Yaya Dios yachachihun nima pi yachashkanta, imashnami paypa ali kamachinanka kay allpapi. Mana payta kasunayak runakunataka mana yapa asirtaypa yachachinakunawa yachachini. 12 Chay runakuna Yaya Diospa munananta mana ruranayakkunataka yachachini mana yapa asirtaypa yachachinakunallawa. Chasna yachachini ali rurashkaynikunata rikushpankunapas mana yachanankunapa imaraykumi chayta rurani. Paykunata mana alita asirtaypakunata yachachini, yachachishkaynita uyashpankunapas mana asirtanankunapa. Chaymantapas chasna yachachini manana uchankunamanta llakirishpankuna Yaya Diosta kasunankunapa, Yaya Dios paykunata mana llakichinanpa.
13 Chaymanta Jesuska runankunata rimarka:
¿Shutipachu mana asirtankichi yachachishkaynita? Kay yachachishkaynita mana asirtashpaykichika imashnataya asirtankichima shuk yachachinaynikunataka.
14 Yaya Diospa shiminta yachachik chay muyuta tarpuk runashinami.

15 Shuk runakuna mana asirtakchu kanahun. Paykunaka chay ñampi
chakishka allpapi urmashka muyukunashinami kanahun. Yaya Diospa
shiminta uyanahun. Chaymanta supay shamushpan chay uyashkan shimita
kunkachin.
16 Shuk runakunaka kushilla uyanahun Yaya Diospa shiminta. Pay-
kunaka chay samantasapapi wiñak muyukunashinami kanahun. 17 Mana
ukupi ankuyushina kashpankuna shuk ratullami Yaya Diosta kushilla kati-
nahun. Yaya Diospa shiminta kirishkankunarayku runa masinkunaka
paykunata parisichihushpankuna nanayta llakiyta musyashpankuna saki-
nahunna Yaya Diosta katinata.
18 Shuk runakunaka kashasapapi wiñak muyukunashinami kanahun.
19 Yaya Diospa shiminta munashpankunapas paykuna kikin munashkanku-
nallata yuyarishpa kawsanahun. Chaymantapas yapa kullkillata mu-
nashpa, tukuy rikushkankunata munarishpa kawsanahun. Chasna chay
tukuy yuyarinakunaka kunkachinahun Yaya Diospa shiminta wiñaypa.
20 Shuk runakunana shunkunkunamanta pacha Yaya Diospa shiminta ka-
sushpa kawsanahun. Paykunaka chay ali allpapi wiñak muyukunashinami
kanahun. Chay tarpu alita muyuyakshina kashpankunami rikuchinahun
ali kawsahushkankunawa Yaya Diosta mana sakishpa alita katihushkanku-
nata. Shukkunaka shuk muyumanta kimsa chunka muyuta muyuyaksh-
nami kanahun, shukkunaka sokta chunkata, shukkunana shuk pachakta.

Jesuska yachachin Yaya Diospa shiminta kasunamanta (Mt 13.31-35; Lk 8.16-18; 13.18-19)

21 Jesuska paykunata lamparinmantapas yachachirka: Shuk lamparin-
taka apichishpa nima pi churamachu kawitu ukupi. Churanchimi kawitu
awapi, lamparin tiyachinapi, alita punchayachinanpa. 22 Chasnashinami
Yaya Diospa shiminta yachachishkaynika puntiru pakallashina kashpan-
pas runakunarayku mana pakallachu kiparinka. Runakuna puntiru mana
asirtashkankunata chaymanta tukuyta asirtankakuna. 23 Kay yachachi-
hushkaynita alita uyashpa yachakuychi.
24 Chaymanta Jesuska rimarka: Alita uyaychi kay rimanaynita. Shuk parti
Yaya Diospa shiminta asirtashpaykichika chaymanta kasushpaykichika
chay tupullatatami Yaya Dioska kankunata paypa shiminta ashwanta asir-
tachinka. 25 Maykanmi Yaya Diospa shiminta uchillastuta asirtashpan ka-
sushpa kawsan, paytami Yaya Dioska ashwanta asirtachinka. Maykanmi
uchillastuta asirtashpantata mana kasushpa kawsanchu, paytami Yaya
Dioska kunkachinka tukuyta manana nima imata asirtananpa.
26 Chaymantapas Jesuska paykunata rimarka: Yuyariychi imashnami
Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi. Chakranpi muyukunata
wichashpa tarpuk runata rikuychi. 27 Chay muyukunata tarpushpanna
sakin wiñananpa. Kutishpan wasinma puñukrin, puñushkanmanta atarin.
Chasna kawsan masna punchakunata. Payka mana yachanchu imashnami
wiñan chay muyuka. 28 Allpaka pay kikinlla wiñachin. Puntiru tukyarin
tarpuka, chaymanta wiñan, sisan, muyuyan, pukun. 29 Ña pukushpan
muyunkunaka amunka payrayku pallachin.
30 Chaymanta Jesuska rimarka: ¿Ima yachachinawashi ashwanta
kankunata asirtachinima imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka?
31 Yuyariychi imashnami mostasa muyustuka chakrapi tarpushpanchi
wiñan. Chay muyustuka tukuymanta ashwan uchillastumi. 32 Chayta
tarpunchi. Uchillastumanta wiñashpan tukuy tarpukunamanta ashwan atun

tukun. Chaypi pishkukunaka ramankunapi tiyarinahun, wasinstukunata ruranahun.
33 Achka chasna yachachinakunawa Jesuska chay runakunata yachachirka, Yaya Diospa shiminta asirtanata atipashkankunakamalla. 34 Chay achka yachachinakunawa mana kuska asirtaypata yachachipayarka chay runakunata. Runankunallata tantachishpan tukuy chaykunata alita asirtachipayarka.

Jesuska sinchi wayrata, atun ulastapas kasillayachirka (Mt 8.23-27; Lk 8.22-25)

35 Ña tutayahushpanna Jesuska runankunata rimarka:
Akuychi rishunchi kucha chimpama.
36 Chay achka runakunata sakimushpankuna paypa runankunaka Jesusta pusharkakuna shuk botipi chimpama. Shuk runakunapas shuk botinkunapi parihu rirkakuna. 37-38 Ña chimpahushpankuna kunkaymanta sinchi wayraka paykunata apirka. Yapa sinchita wayrahushpan atun ulaska shayarirka. Chay ulaska waktashpan yakuka botipi untarirka. Ña tikrahushpan mancharishpankuna likchachik rirkakuna Jesusta boti sikipi llachapakunapi puñuhukta.
Yachachik, ¿manachu mancharinki ña tikrahushkanchita? ¡Yanapay ñukanchita!
39 Atarishpan Jesuska chay wayrata ulastapas rimarka:
¡Kasillayay wayra! ¡Kasillayay ulas!
Chay rimashkanllawa pasarirka wayraka ulaspas, manana ulasyarkanachu. 40 Chay sinchi wayra ulaspas pasashkanwasha Jesuska runankunata rimarka:
¿Imaraykuta mancharinkichi? ¿Manarachu sinchikunkichi ñukapi?
41 Chasna Jesuska rimashpan runankunaka tapunakurkakuna paykunapura:
¿Pishi kay runaka? Shuk rimashkanllawa wayrata ulastapas kasillayachishka.

5

Jesuska shuk supayyashka runata aliyachirka (Mt 8.28-34; Lk 8.26-39)

1 Chay atun kuchata chimpashpankuna Gerasa llakta kuchupi paktarkakuna. 2 Chaypi paktashpankuna Jesuska sikashpan shuk supayyashka runa kayllayak shamurka. 3 Chay runaka kawsarka urku rumi allarishka uchkukunapi, maypimi wañushkakuna churarishka karkakuna. Chay supayyashka karitaka nima pi atiparkachu apishpa watashpa charinata, nima sinchi kadenawa. 4 Apishpa makinta chakintapas kadenawa watashpankunapas piti piti rurashpa ripayan. Nima pi atiparkachu winsinata. 5 Punchapi tutapipas kaparishpa puripayan wañushkakunata churashkankuna rumi allarishka uchkukunapi, urkukuna chawpipipas. Pay kikinta rumikunawa waktarishpa puripayan. 6 Chaypi karumanta Jesusta rihukta rikurka. Payta rikushpan kallparka puntanpi kunkurik rinanpa.
7-8 Chaypi Jesuska chay runapi kawsak supayta sinchita rimarka:
Millaypa supay, llukshiy kay runamanta.
Chay supayka sinchita kaparishpan aynirka:
Jesús tukuymanta atun yachayyu Yaya Diospa Wawan ¿imaraykuta ñukama shamushkanki? Tapuni kanta Yaya Diospa uyashkanpi amara kastigawayrachu nishpa.

9 Chasna rimashkanwasha Jesuska tapurka:
¿Ima shutita kanki?
Chay supayka aynirka:
Shutinika kanmi Warankakuna, achka kashkanchirayku.
10 Chaymanta chay supaykunaka Jesusta sinchita tapurkakuna mana
paykunata wichunanpa chay Gerasa allpamanta. 11 Chay urku kuchupi
achka kuchikuna mikuhlla kahurkakuna. 12 Chay supaykuna runapi
kahukkunaka Jesús paykunata wichuhushpan tapurkakuna:
Kachay ñukanchita kuchikunapi kawsananchipa.
13 Alimi, yaykuychi kawsanaykichipa nishpa Jesuska rimarka.
Chaypi supaykunaka chay runamanta llukshirkakuna kuchikunapina
kawsanankunapa. Chaypina chay ishkay waranka kuchikunaka kunkay-
manta waykuma kallpashpa pultyarkakuna lumamanta yakuma. Chaypina
chinkarirkakuna wiñaypa chay kuchapi.
14 Chay kuchita kuyrakkunaka mancharishpa llaktama kallpashpankuna
tukuy rikushkankunata chay llaktapi, llakta mayanpipas kawsak
runakunata kwintak rirkakuna. Chayta uyashpankuna achka runakuna
rikuk rirkakuna urkuma, shutipachu kuchikuna chinkarishkakuna
manachu nishpa. 15 Jesús kahushkan urkupi paktashpankuna Jesuspa
kuchunpi chay karita tarik rirkakuna, suma churarishka ali yuyaywana
tiyahukta, maykanmi achka waranka supaykunawa kawsapayarka. Chay
karita ali kahushkanta rikushpankuna mancharirkakuna. 16 Chaypi
Jesuspa rurashkanta rikushka runakunaka washa shamuhukkunata
kwintarkakuna kasna nishpa:
Jesuska kamachirka supaykunata chay karimanta llukshinankunapa.
Chaymanta sakirka supaykunata kuchikunapi yaykunankunapa. Chayp-
ina chay kuchikunaka kay urkumanta yakuma saltashpankuna chinkar-
ishkakuna.
17 Chasna kwintashkankunata uyashpankuna tukuy runakuna manchar-
ishpankuna Jesusta rimarkakuna chay allpankunamanta llukshinanpa.
18 Jesuska botipi uraykushpanna chay aliyachishkan runaka payta
tapurka:
Ñukapas rinayani kanwa pakta nishpa.
19 Jesuska mana munashpan chay runata rimarka:
Kutiy wasikima. Aylluykikunata kwintakriy, imashnami Yaya Dioska
llakichishpan aliyachishka kanta.
20 Chasna rimashpan chay runaka rirka Dekápolis shutiyuma, ninayan
chunka llakta. Chaypi paktashpan kwintashpa kwintashpa purirka karan
llaktapi Jesuska alita aliyachiwashka supaykunamanta nishpa. Chayta
uyashpankuna tukuy chay runakunaka kushikurkakuna, imashnashi chay
Jesús tukuymanta atun yachayyuka nishpa.

Jesuska shuk warmita ampirka, shuk wawata wañushkanmanta kawsachirka
(Mt 9.18-26; Lk 8.40-56)

21 Chaymanta Jesuska runankunawa kutirkakuna botinkunapi chay
kucha chimpama. Chaypi paktashpankuna kutikashka achka runakuna
Jesuspa kuchunpi tantarirkakuna. 22 Chasna tantarishkankunapi shuk kari
Jairo shutiyu paktamurka. Payka chaypi kawsak israel masinchikunapa
tantarina wasipi kamachik karka. Jesusta rikushpan puntanpi kunkurik
rirka. 23 Chasna kunkurishpan sinchita tapurka:

Yachachik, yanapaway. Warmi wawayni ña wañuhun. Makikiwa llankashpayki ampik ripay mana wañunanpa.
24 Chaypina Jesuska paywa pakta rirka. Chay achka runakuna rihushkankunata rikushpankuna yapa tankanakushpa paykunawa pakta rirkakuna.
25 Chay runakuna chawpipi shuk unkushka warmipas rihurka. Chunka ishkay watata tukuy uras yawar paymanta urmapayan. 26 Chay warmika ampirinayashpan achka ampikkunama ripayan. Parisishpa kawsapayan. Tukuy ima tiyapushkanta kushpanpas nima pi atiparkachu payta ampinata. Mana atipashpan ampirinata ashwan yapa unkushka tukurka. 27-28 Manara Jesusma rihushpan yacharka atun ampik kananta. Chasna yuyarishpan payka chay achka runakunawa pakta rihushpan pakalla Jesuspa washanmanta kayllayarka churarishkanta llankananpa. Churarishkanta llankashpaynillami ampirisha nishpa yuyarirka. 29 Chasna llankashkanllapi yawarnin urmahushkaka pitirirka. Payka aychanpi musyarka chay unkuymanta ampirishkanta. 30 Jesuspas musyarka shuk runa churarishkanta llankashkanmantalla ampirishkanta. Chasnallapi tikrarishpan tukuy runa katihukkunata rikushpan tapurka:
¿Pita llankawashka? nishpa.
31 Chaypi paypa runankunaka aynirkakuna:
¿Imaraykutaya tapunki pimi llankawashka nishpa? ¿Manachu rikunki achka nitinakushpa kahushkanchita?
32 Chasna rimashpankunapas Jesuska shukllankama shukllankama rikurka payta llankashkata tarinankama. 33 Chaypi chay warmika yachashpan imashnami ampirishka, yapa mancharishpan chukchurishpa Jesuspa puntanpi kunkurik rirka. Chasna kunkurishpan tukuy payta pasashkanta kasna nishpa rimarka:
Unaymanta pacha unkushka kashkaynirayku kanta llankashkani ampirinaynipa. Chasna llankashpaynillami kay unkuymanta ampirishkani.
34 Chaypina Jesuska rimarka:
Panini, ñuka kanta ampinaynita yuyarishpa ñukama shamushkaykirayku ñami ampirishka kanki. Kunanka kushillana wasikima kutiy, ñami sumakta ampirishkanki.
35 Jesuska chasna rimahushkanllapi chay tantarina wasipi kamachik Jairopa shuk runankunaka wasinmanta shamurkakuna payta rimanankunapa:
Wawaykika ñami wañushka. Ama yankamanta pushaychu kay yachachikta.
36 Chasna rimashpankunatata Jesuska chay runakunata mana kasushpan chay wawapa yayanta rimarka:
Ama llakinkichu. Ñukallapi sinchikuy.
37 Chaymanta Jesuska pay kikinpa runankunata rimarka:
Kankunaka kayllapi kipariychi.
Kimsa runankunallata, Pedrota, Santiagota, Juanta pusharka Jairopa wasinma. 38 Chay kamachikpa wasinpi paktak rishpankuna achka runakuna tantarishka kahukkunata rikurkakuna, kaparishpa wakahukkunata uyarkakuna. 39 Chay wasipi yaykuhushpan Jesuska paykunata rimarka:
¿Imaraykuta chasna kaparishpa wakahunkichi? Kay wawaka manami wañushkachu, puñuhunmi nishpa.
40 Chasna rimashpan payta asichirkakuna. Chaypi Jesuska tukuy chay wasipi kahukkunata llukshichirka. Chay wawapa yayanwa, mamanwa,

chay kimsa runankunallawa chay wañushkapa kwartunpi yaykurka. 41 Chay wawata makinmanta apishpan ñukanchi israel runakunapa shimipi rimarka:

Talita kumi.

Chayka ninayan warmi wawa, atariy.

42 Chasna rimashkanllawa chay chunka ishkay watayu warmi wawaka atarimushpan kallarirka purinata. Runakunaka atunta mancharirkakuna wañushkanmanta atarishkanrayku. 43 Tukuy parti kwintanayashpankunapas Jesuska sumakta kunarka mana nima pita kwintanankunapa. Chaymanta chay wawapa yayanta mamantapas rimarka:

Wawaykichita karaychi nishpa.

6

Nasaret kikin llaktanpi ayllunkunaka Jesusta mana kirinayarkakunachu (Mt 13.53-58; Lk 4.16-30)

1 Chaymanta chay Galilea kucha mayanmanta llukshishpan Jesuska kikin llaktanma rirka. Runankunaka payta katirkakuna. 2 Samana puncha paktashpan chaypi kawsak israel masinchikunapa tantarina wasipi yaykurkakuna. Chaypi Jesuska Yaya Diospa shiminta alita yachachirka. Chasna yachachihushpan achka runakuna uyashpankuna tapunakurkakuna:

¿Maypishi kay runaka kay suma rimanakunata yachakushka? ¿Imashnashi chasna atun yachayyu tukushka? ¿Imashnashi atipan tukuy chay atun yachaywa ruranakunata ruranata? 3 Payta wawamanta pacha riksinchi. Payka karpintirumi, Mariapa wawanmi, Santiagopa, Josepa, Judaspa, Simonpa wawkinmi. Paninkunapas ñukanchiwa kawsanahun nishpa.

Chasna riksishkankunarayku mana munarkakunachu payta kasunata, rikushkankunapi wiñashkanta yuyarishpankuna.

¿Imashnata ñukanchikunamanta yachak kanka? nishpa rimarkakuna.

4 Chasna yuyarihushkankunata yachashpan Jesuska paykunata rimarka:

Ñawpamanta pacha yaya rukunchikunaka rimapayanahun kasna: Yaya Diospa yachayninwa yachachikta tukuy parti runakuna uyashpankuna alita kasunahun. Kikin llaktanllapi mana munanahunchu kasunata. Payta riksikkuna ayllunkunapas mana payta kasunata munanahunchu. Chasnallatatami kankunapas ñukata riksiwashpaykichi mana kasunayawankichichu nishpa.

5 Paykunaka mana kirinayashpankuna Yaya Diospa kachashkan kananta, Jesuska mana atiparkachu paykunata yanapashpa atun yachaywa ruranakunata ruranata. Shuk unkushkakunallata makinta paykunapi churashpan ampirka. 6 Payka yapa llakirirka mana payta kirishkankunarayku. Chaymanta kuchu llaktakunapi purirka Yayan Diospa shiminta yachachinanpa.

Jesuska chunka ishkay akllashkan runankunata kacharka Yaya Diospa kamachinanmanta yachachinankunapa (Mt 10.5-15; Lk 9.1-6)

7 Shuk puncha Jesuska chay chunka ishkay akllashkan runankunata kayarka ishkay ishkayta kachananpa, Yaya Diospa shiminta yachachinankunapa. Chaymantapas paykunata yachayninta kurka supaykunata runakunamanta llukshichinankunapa. 8 Paykunata kamachirka:

Ñampita rihushpaykichi nima imata apaychichu, nima bulsaykichita, nima mikunaykichita, nima kullkikichita. Munashpaykichika shuk tulata apaychi

urkitarinaykichipa. 9 Chakikichipi churarishkaykichillawa, shuk churarinata churarishkaykichillawa riychi. Ama ashwan shuk churarinaykichitaka apankichichu.

10 Chaymantapas paykunata kunarka:

Shuk llaktapi paktashpaykichi shuk runa kankunata wasinpi kayashpan chay wasillapi kipariychi shuk llaktama rinaykichikama. 11 Maykan llaktapimi Yaya Diospa shiminta mana uyanayashpankuna nima kankunata wasinkunapi kayanayashpankuna chasna llaktamantaka llukshiychi. Llukshihushpaykichi rimaychi: Yaya Diosmi kankunataka kastiganka, paypa shiminta mana uyanayashkaykichirayku. Chasna rimaychi yachanankunapa imamantami kastigay tukunkakuna.

12 Chaymanta chay runankunaka ishkay ishkay rishpankuna yachachirkakuna runakunata mana alita rurahushkaykichitaka sakiychi Yaya Diostana kasunaykichipa nishpa. 13 Chaymantapas achka runakunamanta supaykunata llukshichirkakuna, achka unkushkakunata aseitewa kakushpa Yaya Diosta mañashpa ampirkakuna.

Bawtisak Juan wañuta yuyarirkakuna (Mt 14.1-12; Lk 9.7-9)

14 Chay llaktakunapi kawsak runakuna tukuy Jesuspa rurahushkankunamanta kwintapayanahun. Chasna chay allpapi kamachik apu Herodespas paymanta kwintahushkankunata uyarka. Chay runakunaka tapunakurkakuna ¿pishi chay Jesuska? nishpa.

Shukkunaka yanka nirkakuna:

Chay Jesuska Bawtisak Juanchari wañushkanmanta kawsarimushka. Chayraykumi yachayninka tiyan mana atipaypakunata rurananpa.

15 Shukkunaka nirkakuna:

Chay karika ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Eliaschari, maykanmi kuti shamunan karka.

Shukkunaka nirkakuna:

Chay karika ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikshinami kan.

16 Chasna rimashkankunata uyashpan chay Herodeska mancharishpan pantachishpa rimarka:

Chay karika Bawtisak Juanmi, maykantami kunkanta pitichishpa wañuchichirkani. Paymi wañushkanmanta kawsarimushka nishpa.

17-20 Chasna chay apu Herodeska rimarka, chay Juanta wañuchichishkanta yuyarishpan. Manarapas Juanta wañuchichishpanra Herodeska wawkin Felipepa warminta apirka warminrayku. Chay warmipa shutinka karka Herodias. Herodeska wawkinpa warminta apishkanrayku Juanka payta kunarka Yaya Dioska mana munanchu kachuykiwa chasna kawsanaykipa nishpa. Chasna Juan kunashkanrayku Herodiaska yapa piñarishpan payta chiknishpan wañuchichinayarka. Warminta kasushpan Herodeska makinta chakintapas watachishpan Juanta karselpi churachirka. Chasna rurashpanpas payta sumakta tapachirka karselpi mana Herodiaska wañuchichinanpa. Pay yachapayarka Juan ali rurak runa kananta, chaymantapas tukuy shunkunmanta pacha Yaya Diosta kasuk kananta. Herodeska Juanta karselpi tapachishpanpas yapa payta uyanayarka. Achka kuti shunkunpi mancharishpanpas paypa kunashkanta uyanayarka.

21 Shuk puncha Herodeska fiestata rurarka, wawayarishkan puncha paktarishkanrayku. Kayachirka tukuy Galilea allpa llaktakunapi kamachik runankunata, tukuy kapitankunatapas, tukuy kullkiyukunatapas

upyanankunapa mikunankunapa paywa pakta. 22 Chay fiestapi Herodiaspa shipas wawanka paykunapa chawpinkunapi sumakta baylarka. Baylahushkanta sumakta gustarkakuna. Apu Herodeska kushikushpan chay shipasta rimarka:

Alita baylashpayki kushichiwashkanki. Chayrayku kanta rimani: Tapuway imatachari munanki, ñukami kushkayki. 23 Imatachari tapuwanki chayta kushkayki. Munashpaykika chawpi kamachihushkayni allpata kushkayki. Tukuy kay runakuna uyahushkankunapi chayta rimani shutipa paktachinaynita nishpa.

24 Chaypi chay shipaska llukshishpan mamanta tapuk rirka:

¿Imatashi tapuynima? nishpa.

Mamanka aynirka:

Tapuy Bawtisak Juanpa umanta pitishpan kanta kunanpa.

25 Utkalla chay shipaska kutishpan Herodesta rimarka:

Kunalla munani Bawtisak Juanpa umanta kuwanaykipa. Shutipa pitichishkaykita rikunaynipa kallanapi churashpayki kuway.

26 Chayta uyashpan Herodeska yapa llakirirka. Llakirishpantata tukuy kayashkankunapa uyashkankunapi rimashkanrayku mana munarkachu llullachinata. 27 Chayrayku chay ratulla kacharka shuk runanta Bawtisak Juanpa umanta pitishpan apamunanpa. 28 Chasna kachashpan chay runanka rirka karselma, maypimi Juanka taparishka karka. Chaypina kunkanta pitishpan apamurka umanta shuk kallanapi shipasta kunanpa. Payna mamanta kuk rirka.

29 Chaymanta chay Juanpa runankunaka, yachashpankuna Herodes wañuchichishkanta, Juanpa aychanta apak rirkakuna allarishka urku uchkupi churashpa tapanankunapa.

Jesuska pichka waranka runakunata kararka (Mt 14.13-21; Lk 9.10-17; Jn 6.1-14)

30 Chaymanta chay chunka ishkay Jesuspa apostolninkunaka kutimushpankuna mushumanta tantarirkakuna Jesuswa. Chasna tantarishpankuna paypa yachayninllawa atipaypakunata rurashkankunata yachachishkankunatapas Jesusta kwintarkakuna.

31 Chasna kwintahushkankunapi achka runakuna paykunapi paktarkakuna. Shukkuna kutihushpankuna shukkunaka paktarkakuna. Jesuska paypa runankunapas mana atiparkakunachu samanata, nima mikunata, achka runakuna shamuhushkankunarayku. Chayta rikushpan Jesuska runankunata rimarka:

Akuychi samak rishunchi maypimi mana runaka tiyanchu chaypi.

32 Chaypina paykunalla botipi rirkakuna chunllama. 33 Achka runakuna rihushkankunata rikurkakuna. Chaypina tukuy llaktakunamanta kallpashpa kucha mayanta rishpankuna paykunara puntiru paktarkakuna, maypimi samanapa rihurkakuna.

34 Jesuska botimanta llukshihushpan achka runakuna tantarishka kahukkunata rikurka. Paykunata rikushpan llakirirka mana nima pi tiyashkanrayku Yaya Diospa shiminta paykunata yachachinanpa. Mana amuyu obehakuna ñampita pantachishpa purihukkunashinami karkakuna. Chasna paykunata llakichishpan achkata Yaya Diosmanta asirtachishpa yachachirka. 35 Ña chishiyahushpan runankunaka Jesusta kayllayashpankuna rimarkakuna:

Ñami chishiyahunchi. Kaypika manami nima shuk runa kawsanchu paymanta mikunata rantinanchipa. 36 Kay achka runakunata kachay, kay

kuchullapi kahuk llaktakunama rishpankuna mikunankunata rantinankunapa.
37 Jesuska aynirka:
Kankuna karaychi kay runakunata.
Paykunaka aynirkakuna:
¿Imashnata tarinchima chasna achka mikunata chay tukuy runakunata karananchipaka? Tarishpanchipas munanchimami yapa achka kullkita chay achka runakunarayku mikunata rantinanchipa. Munanchimami shuk runa pusak killata tarawashpan ganashkan kullkita nishpa.
38 Jesuska tapurka:
¿Masna panta tiyan kankunapa? Rikuk riychi yachanaykichipa.
Rikuk rishpankuna aynirkakuna:
Pichka panstu, ishkay challwastullami tiyan.
39 Chaymanta Jesuska rimarka:
Runakunata rimak riychi allpapi tiyarinankunapa shuk muntun shuk muntun.
40-41 Chasna muntun muntun tiyarishpankuna Jesuska chay pichka panta, chay ishkay challwatapas apishpan siluma rikushpan mañarka:
Yayayni Dios, agradesini kanta kay mikunata kushkaykirayku nishpa.
Chaymanta chay pankunata, challwakunatapas paki paki rurashpan runankunata kurka chay achka runakunata karanankunapa. 42 Tukuy runankunawa pakta saksakta mikurkakuna. 43-44 Chay runakuna mikuhukkuna karkakuna pichka waranka karikuna, mana yupashpa warmikunata wawakunatapas. Mikushkankunawasha chunka ishkay tasata untachirkakuna pan challwawa chapu puchurishkata.

Jesuska yaku awata purirka (Mt 14.22-33; Jn 6.16-21)

45 Chaymanta Jesuska runankunata rimarka:
Kankunaka puntapi riychi, ñukaka washami shamusha. Chimpahuychi botipi Betsaida llaktama. Ñukaka kiparishara kay runakunata wasinkunama kachanaynikama.
46 Ña chay runakunata kachashkanwasha shuk urku awama sikarka Yayan Dioswa kwintananpa.
47 Ña tutayahushpanna Jesuspa runankunaka kucha chawpipi kahurkakuna, Jesuska sapallan allpapi kiparirka. 48 Chay kucha chawpipi runankunaka sinchita kawihushpankunatata mana atiparkakunachu chimpanata, sinchi wayraka puntankunamanta shamuhushkanrayku. Jesús chasna kahushkankunata rikushpan ña pakarihushkanpi yaku awata purishpan paykunata kayllayarka. Runankunaka kuskata pasahuktashina rikurkakuna. 49-50 Chasna yaku awata purishpa rihukta rikushpankuna yapa mancharirkakuna. Mancharishpankuna kaparirkakuna:
¡Ay! ¿Imataya chayka shamuhun? Almachari.
Chaypina Jesuska rimarka:
Sinchikuriychi. Ñukami kani,* ama manchariychichu.
51 Chaypina Jesuska botinkunapi uraykurka. Chasna uraykuhushkanllapi chay sinchi wayraka pasarirka. Chaypi runankunaka yapa mancharishpankuna rimarkakuna:
¿Imashnataya kay Jesuska wayrata pasachin? nishpa.
52 Jesús panta mirachishkanta rikushpankunatata shunkunkunapi manara shutipa yuyarirkakunachu Yaya Diospa Wawan kananta.

* **6:49-50** Chay Ñukami kani nishkaka kan Yaya Diospa shuk shutin

Jesuska Genesaret allpapi achka unkushkakunata ampirka
(Mt 14.34-36)

53 Chay kuchata chimpashpankuna Genesaret allpa mayanpi
paktarkakuna. Llutarishpankuna botinkunata watarkakuna.
54 Chaymanta sikahushkankunallapi chaypi kawsak runakunaka Jesusta riksirkakuna.
55 Chasna payta riksishpankuna karan wasikunapi rimashpa rimashpa
kallparkakuna ñami Jesuska paktamushka nishpa. Chaypina kallarirkakuna
unkushkakunata llanchamankunapi apamunata, maypimi Jesuska
kahurka chayma. 56 Maypipas Jesús paktashpan uchilla llaktakunapi,
atun llaktakunapi, wasikunapi, runakuna tantarina plasakunapipas,
chaypi runakunaka unkushkakunata apapayanahun. Chaypina Jesusta
tapurkakuna kay unkushkakunata yanapashpa churarishkayki shimillata
llankachiy ampirinankunapa nishpa. Chaypina tukuy llankakkunaka
ampirirkakuna.

7

Jesuska yachachin imata rurashpami alicharishka kanchi Yaya Diospa rikushkanpi
(Mt 15.1-20)

1 Jesús Genesaret allpa mayanpi kahushpanra fariseokuna, Jerusalén
llaktamanta shamushka shuk Moisespa killkashkanta yachachikkunapas
chaypi tantarirkakuna. 2 Paykunaka rikurkakuna Jesuspa shuk
runankuna ñukanchi israel runakunapa shuk kamachishkakunata
mana kasushkankunata. Paykunaka mana makinkunata suma chuya
yakupi mayllarishpachu mikurkakuna. 3 Chay fariseokunaka tukuy
ñukanchi israel runakunapas manara mikuhushpanchi makinchikunata
shuk suma chuya yakupi mayllarinchi, chasna rurashpanchi Yaya
Dioska ñukanchita alicharishka kananchita rikun nishpa. Chayta
rurapayanchi ñawpa yaya rukunchikuna wañupa rurashkanta achka
kamachishkankunata alita katishpa. 4 Chasnallatata yaya rukunchikuna
wañushina merkadumanta shamushpanchi manara mikuhushpanchi
suma chuya yakuwa mayllaripayanchi, chasna rurashpanchilla
atipanchi Yaya Dioswa kwintanata nishpa. Chaymantapas tiyan achka
kamachishkakunaka, maykankunatami yaya rukunchi wañukunamanta
yachakushpanchi kasupayanchi. Shukkuna kanahun imashnami
manara mikuhushpanchi suma chuya yakuwa mayllananchi tiyan tukuy
pusillunchikunata, mukawakunata, tinahanchikunata, mankanchikunata,
irmankanchikunata, tiyarinanchikunatapas. 5 Chasna kashpan chay
fariseokunaka, chay Moisespa killkashkanta yachachikkunapas Jesusta
tapurkakuna:

¿Imaraykuta runaykikunaka mana katihunkunachu yaya rukunchikuna
wañupa rurashkankunata? ¿Imaraykuta makinkunata chuya yakupi mana
mayllarishpa mikunahun?

6 Jesuska aynirka:

Chay Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachik Isaiaska kasna kankuna
llullachiysikikunamanta Yaya Diospa rimashkanta killkarka:

Kay runakunaka shiminkunallawami yuyawanahun. Manami tukuy
shunkunkunamanta pachachu yuyawanahun. 7 Runakunapa
yachachishkankunallata katishkankunaraykumi yankamanta ñukata
mañana wasipi tantarinahun kushichiwanankunapa nishpa.

8 Chasnami kankunaka kankichi. Yaya Diospa kamachishkanta sakishpaykichi ñawpa yaya rukuykichikunapa yachachishkankunallata katihunkichi.
9 Chaymantapas Jesuska rimarka:
Ñawpa yaya rukuykichikunapa yachachishkankunallata kasuhushpaykichimi Yaya Diospa kamachishkantaka mana kasunayankichichu.
10 Moiseska Yaya Diospa kamachishkanta kasna killkarka:
Yayaykichita mamaykichita yuyashpa kasushpa kawsaychi.
Chaymantapas killkarka:
Maykanmi yayanta mamanta chiknishpa riman mana ali kanankunata, chasna runataka apuykichimi wañuchichinan tiyan nishpa.
11 Chasna Yaya Dioska kamachishpantata kankunaka chikanta yachachihunkichi. Runakunata rimankichi: Shuk runa mamanta yayanta pishihushpantata mana kumachu, Yaya Diosta tukuy kullkinta kushkanranti. Chaymanta mamanta yayanta rimama kankunata kunayni kullkita ñami Yaya Diosrayku kushkani nishpa. Chasna runaka alitami rurahun nishpa rimankichi. 12 Chasna rimashpaykichimi yachachinkichi wawakuna manana yayankunata yanapananankunapa. 13 Yaya Diospa kamachishkanta sakinkichi manana ruranaykichipa. Chayranti yaya rukuykichikuna wañupa yachachishkankunatana yachachinkichi runakuna chaykunatana kasunankunapa. Chasnashinami achka Yaya Diospa kamachishkankunatapas sakishpaykichi chikantana yachachinkichi nishpa Jesuska chay fariseokunata, chay shuk yachachikkunatapas rimarka.
14 Chaymanta chay achka runakunata kayashpan Jesuska kutikashka paykunatana rimarka:
Alita uyawaychi yachakunaykichipa. 15 Kankunaka rimankichi: Makinchita chay ñawpa kamachishkankunashina mana mayllashpanchika ña uchata rurahunchi nishpa. Ñukaka kankunata rimani: Makikichita mana mayllashpa mikushpaykichipas mana uchata rurankichichu. Ashwan shunkuykichipi mana ali yuyarihushkaykichita rurashpaykichimi shuti uchata rurankichi. 16 Tukuy kay yachachihushkaynita alita uyashpa yachakuychi.
17 Chasna rimashkanwasha Jesuska chay runakunata sakimushpan shuk wasipi yaykurka. Chaypi paypa runankunaka payta tapurkakuna:
¿Ima ninayashkankitaya chay yachachishkaykiwa?
18-19 Jesuska paykunata aynishpan rimarka:
¿Kankunapas manachu asirtashkankichi chay rimashkaynita? Tukuy mikushkanchika wiksanchima rin. Chaymanta llukshin aychanchimanta. Mana yaykunchu shunkunchipika yuyayninchita waklichinanpa. Chayrayku mana mayllashpa mikushpaykichipas mana uchata rurankichichu.
Chay rimashkanwami ninayan: Tukuy mikunami ali kan.
20 Chaymanta Jesuska rimashpalla katirka: Shunkuykichipi kahuk mana ali yuyarishkaykichita rurashpaykichi shuti uchayankichi. 21-22 Manara millaypata rurahushpaykichira shunkuykichipi yuyarinkichi chay millaypata ruranaykichipa. Chaymanta tukuy chay millaypakunata rurankichi. Chay millaypa ruranakuna kanahun: Shuk warmiyu kari shuk warmiwa musayana, shuk kusayu warmi shuk kariwa musayana, chaymanta tukuywa musayanakuna, shuk runata chiknishpa wañuchina, shuwana, shuk runakunapata munarishpa kawsana, tukuy millaypakunata rurashpa kawsana, shukkunata llullachishpa kawsana, munashkanchillata rurashpa kawsana, tukuy rikushkanchita munarishpa kawsana, mana

alita yuyarishpa shukkunata washanchashpa kawsana, ñukami kani shuk runakunamanta ashwan alita rurak runa nishpa kawsana, chaymantapas tukuy mana alita yuyarishpa kawsana. 23 Tukuy chasna ruranakunami ucha kanahun. Shunkuykichipi millaypa yuyarishkaykichita rurashpaykichimi tukuy chaykunata rurankichi. Manami uchata rurankichichu, makikichita mana mayllashkaykichirayku.

Shuk mana israel warmi Jesusta tapurka yanapananpa (Mt 15.21-28)

24 Chaymanta Jesuska runankunawa pakta kay Israel allpanchimanta llukshishpan Tiro llakta kuchuma rirkakuna. Chaypi paktashpankuna shuk wasipi yaykurkakuna runakuna paktashkankunata mana yachanankunapa. Chasna rurashpankunapas shuk ratulla tukuy runakuna yacharkakuna Jesuska chay wasipi kahushkanta. 25-26 Chaypi shuk mana israel warmipas Jesusmanta yacharka. Payka Sirofenisiamanta warmi karka. Chay warmipa shipas wawanpi supay yaykushka karka. Mamanka Jesús chay wasipi kahushkanta yachashpan wasima yaykushpan puntanpi kunkurik rirka. Chaypi Jesusta tapurka:

Yachachik, wawaynimanta supayta llukshichiy nishpa.

27 Chaypi Jesuska chay warmita rimarka:

Manara chikan runakunata ampishpaynira israel runa masinikunatara yanapanayni tiyan. Alita yuyariy. Manara allkunchikunata karashpanchimi puntiru wawanchikunatara karanchi saksanankunapa. Manami paykunata mikunankunata kichunchichu allkunchikunata karananchipa.

28 Chaypi chay warmika mana payta sakishpan aynirka:

Ari yachachik, alita rimashkanki puntiru wawanchikuna mikunankuna tiyan nishpa. Chasna kashpanpas wawanchikuna mikuhushpankuna allkunchikuna wicharishkakunata mikunahun. Chikan runakunamanta warmi kashpaynipas kay shipas wawaynita ampipay nishpa.

29 Chaypina Jesuska aynirka:

Alitami rimawashkanki. Chayrayku kunanka wasikima kutiy, ñami wawaykimanta chay supayta llukshichishkani.

30 Chay warmika wasinma kutishpan shipas wawanta alitana puñunanpi tiyahukta rikuk rirka, ña chay supayka paymanta llukshishkanrayku.

Jesuska ampirka shuk runa mana uyanata nima rimanata atipakta (Mt 15.29-31)

31 Chaymanta chay Tiro llakta kuchumanta llukshishpankuna Jesuska runankunawa Sidón llaktama rirkakuna. Chaymanta Galilea kucha mayanma kutirkakuna, Dekápolis shutiyu allpama. 32 Chaypi paktashpan shuk runakuna shuk runata mana uyanata, nima rimanata atipakta Jesusma aparkakuna. Chaypi Jesusta tapurkakuna makinta churashpa chay runata ampinanpa. 33-34 Chaypina Jesuska payta pusharka chay achka tantarishka runakunamanta kinkrayma. Chaypi atunta samashpan awama rikushpan makinwa chay runata rinkrinpi tupachirka. Llawsanwa makinta ukuchishpan chay runapa kallunpi tupachirka. Chaymanta Jesuska rimarka:

Efata.*

Chay ninayan paskariy. 35 Chasna rimashkanllawa chay mana uyak nima rimanata atipak runapa rinkrinta kalluntapas ampirka. Chaypina chay runaka alina karka, alitana uyarka, alitana rimarka. 36 Chaymanta Jesuska

* **7:33-34** Efata kan arameo shimi. Jesuska arameo shimita rimak karka.

chay ampishkanta rikuk runakunata rimarka, nima pita kwintanankunapa chay karita ampishkanmanta. Chasna rimashpantata mana kasushpa ashwanta kwintarkakuna. 37 Atunta mancharishpa kushikushpankuna rimarkakuna:

Rikuychi kay Jesuspa rurashkanta tukuy yapa ali kananta. Mana uyak runatapas ampin, mana rimanata atipaktapas rimachin.

8

Jesuska chusku waranka runakunata kararka (Mt 15.32-39)

1 Shuk puncha kutikashka achka runakuna Jesuswa tantarirkakuna. Chaypina mikunankunaka tukurishpan yarkaywa kahurkakuna. Chasna kahushkankunata rikushpan Jesuska paypa runankunata kayashpan rimarka:

2 Llakichini kay runakunata. Ña kimsa punchata katiwahunkuna, mana tiyanchu nima ima mikunankunapa. 3 Karu llaktankunamanta shamushkakuna. Chayrayku mana karashpa wasinkunama kachashpaynika yarkaywa sampayashpankuna wañunayankakuna ñampita rihushkankunapi.

4 Chaypi runankunaka Jesusta aynirkakuna:

¿Imatata karanchima paykunata kay nima maykan kawsahushkanpika? Kaypika mana kawsanchu nima shuk runa paymanta mikunata rantinanchipa.

5 Chaypina Jesuska paykunata tapurka:

¿Masna panta tiyan kankunapa?

Paykunaka aynirkakuna:

Kanchis panllami tiyan.

6 Chaymanta Jesuska rimarka tukuy chay runakunata tiyarinankunapa allpapi. Chaypina chay kanchis pankunata apishpan Yayan Diosta agradesirka. Chasna agradesishkanwasha paki paki rurashpan chay panta runankunata kurka chay achka runakunata karanankunapa. 7 Chaymantapas masna uchilla challwakunapas tiyarka. Chaytapas Jesuska chasnallatata rurarka. Yayan Diosta agradesishpan runankunata kurka chay achka runakunata karanankunapa. 8 Chasna karashpankuna tukuy saksakta mikurkakuna. Mikushkankunawasha pan challwa puchurishkata kanchis tasata untachirkakuna. 9 Chay achka runakuna mikushkakunaka karkakuna chusku waranka parti. Mikushkankunawasha Jesuska paykunata rimarka:

Wasikichima kutiychi.

10 Chaymantana paypa runankunawa shuk botipi uraykushpankuna Dalmanuta allpama rirkakuna.

Fariseokunaka Jesusta tapurkakuna Yaya Diospa yachayninwa rurashkanta rikuchinanpa (Mt 16.1-4; Lk 12.54-56)

11 Fariseokunaka shamushpankuna Jesusta tapurkakuna:

Shutipa Yaya Diospa kachashkan kashpaykika ñukanchirayku ruray Yaya Diospa yachayninwa shuk nima ima uras rikushkanchita.

Chasna tapurkakuna yapa runakunata riksichinayashpankuna mana Yaya Diospa kachashkan kananta. 12 Mana chay runakunaka kirinayashpankuna Jesuska llakirishpan atunta samashpan pay kikinlla

nirka: ¿Imaraykushi kay runakunaka Yaya Diospa yachayninwa ruranaynita rikunayanahun? Chay tapukkunatana rimarka:

Kankunata rimani, tapuwashpaykichipas Yaya Diospa yachayninwa rurashkaynita rikuchinaynipa, manami rurashanchu.

13 Chaypina washayamushpan chunllalla paykunata sakimurka. Chaymanta runankunawa pakta shuk botipi uraykurka chay kuchata chimpanankunapa.

Jesuska yachachin fariseokunapa yachachinankunata mana kasunankunapa

(Mt 16.5-12)

14 Chay runankunaka kuchata chimpahushpankuna yuyarirkakuna kunkamushkanchimi pankunata apamunata. Shuk panllatami apahunchi nishpa. 15 Chaypina Jesuska sumakta kunashpan yachachirka:

Alita uyawaychi, ama munaychichu fariseokunapa nima Herodesta katikkunapa levadurata.

16 Chasna Jesús levaduramanta rimashpan maykanwami chapushpa panta punkichinchi chay runankunaka rimarkakuna paykunapura:

Mana achka panta apamushkanchiraykumi chasna ñukanchita rimahun.

17 Jesuska chasna rimahushkankunata yachashpan rimarka:

¿Imaraykuta kankunapura pan mana tiyanchu nihunkichi? Mana chay panta kunkashkaykichimantachu kankunata rimahuni. ¿Manarachu atipankichi asirtanata? ¿Manachu yuyayyu kankichi? 18 ¿Manachu rikushkankichi rurashkaynita? ¿Manachu uyashkankichi yachachishkaynita? 19 ¿Manarachu asirtankichi pichka panllawa pichka waranka runakunata karashkaynita? ¿Masna tasatata untachirkankichi puchurishkata?

Paykunaka aynirkakuna:

Chunka ishkay tasatami untachirkanchi.

20 Chaymanta Jesuska rimarka:

Kutikashka karashpaynika kanchis panwa chusku waranka runakunata, ¿masna tasatata untachirkankichi puchurishkata?

Paykunaka aynirkakuna:

Kanchis tasatami untachirkanchi.

21 Chaypi Jesuska rimarka:

¿Manarachu asirtankichi Yaya Diospa yachayninwa kahushkaynita?

Jesuska ampirka shuk wiskuta Betsaida llaktapi

22 Chaymanta Jesuska runankunawa rishpan Betsaida llaktapi paktarkakuna. Chaypi Jesusma pushamurkakuna shuk wisku runata. Jesusta tapurkakuna chay wiskuta llankashpan ampinanpa. 23 Chaypina Jesuska chay wisku runata makinmanta apishpan chay llakta kanchama pusharka. Chaypi llawsanwa makin puntata ukuchishpan chay wiskupa ñawinta llankarka. Chaypina Jesuska tapurka:

¿Atipankichu rikunata? ¿Imakunatata rikunki?

24 Chay wiskuka aynirka:

Ari, rikunimi runakunata purihukkunata; mana yapa alitachu rikuhuni, kaspikunatashinami rikuhuni.

25 Kutikashka ñawinta llankarka. Chay llankashkanllawa chay runaka alina kiparirka. Tukuy imatapas shutillatana rikurka. 26 Chaymanta Jesuska chay runata kunashpan wasinma kacharka:

Kuskata wasikima kutiy. Ama kay llakta chawpita pasankichu.

Pedroka rimarka Jesús Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kananta

(Mt 16.13-20; Lk 9.18-21)

27 Chaymanta Jesuska runankunawa purishpa rirka chay Sesarea Filipo shutiyu llaktama. Chay ñampita rihushpankuna Jesuska runankunata tapurka:

Runakuna kwintashpankuna ¿pimi kani ninahuntaya?

28 Paykunaka aynirkakuna:

Shukkunaka ninahunmi Bawtisak Juanchari wañushkanmanta kawsarishka kanaykita. Shukkunaka ninahunmi ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Eliaschari kanaykita, maykanmi kuti shamunan karka. Shukkunaka ninahunmi shuk ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikchari kawsarishka kanaykita.

29 Chaymanta paykunatana tapurka:

¿Kankunaka pimi kani niwankichitaya?

Pedroka aynirka:

Kanmi kanki Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik.

30 Chaypina Jesuska rimarka:

Ama nima pita rimankichirachu ñuka Yaya Diosmanta shamushkaynita.

Jesuska wañunanmanta kawsarimunanmantapas rimarka (Mt 16.21-23; Lk 9.22-27)

31 Chaymanta Jesuska paypa runankunata yachachirka: Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa yapa parisinayni tiyan. Ñukanchita kamachik israel masinchi rukukuna, saserdotekunapa apunkunapas, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas yapa chikniwashpankuna parisichiwankakuna. Chasna chikniwashpankuna wañuchiwankakuna. Wañuchiwashpankunapas kimsa punchamantami kawsarisha.

32 Chay parisinanmanta shutillata Jesuska rimarka nima pakashpa. Chasna uyashpankuna Pedroka Jesusta chaynikstuma pushashpan rimarka:

Ama chasna rimaychu Yachachik.

33 Chaypina Jesuska tikrarishpan runankunata rikushpan piñashpa Pedrota rimarka:

Anchuriy ñukamanta supaykunapa apunshina rimak. Chasna rimawashpaykimi mana Yaya Diospa munashkantachu rimawahunki, ashwan runapa yuyarinanllatami rimawahunki.

34 Chaymanta Jesuska runankunata, payta katihuk runakunatapas kayashpan rimarka:

Kankuna ñukata katinayawashpaykichika ama kankuna kikin munashkaykichita ruraychinachu. Kankunata chiknik runakuna piñarishpa wañuchinayahushpankunapas ñukallata katiwaychi. 35 Maykanmi wañuyta manchashpan sakiwan, chayka manana atipanchu ñukawa wiñaypa kawsanata. Maykanmi mana sakishpa ñukata katiwahushpan chaymantapas Yaya Diospa suma ali shiminta yachachihushpan chikninata wañuytapas parisin, chayka wiñaypami Yaya Dioswa kawsanka. 36 ¿Imata valin shuk runa tukuy kay mundupi tiyashkata apinanpa? Tukuy chaykunaka mana yanapanchu wañuymanta kishpinanpa. 37 Masna kullkitapas kunayashpaykichika manami atipankichichu rantinata chay wiñaypa Yaya Dioswa kawsanata. 38 Shuk kankunamanta kay millaypata rurak, mana kiriwak runakunapa puntanpi pinkarima ñukata katiwahushkanta rimanata, chaymantapas shiminita yachachinata. Chasna runataka ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runapas kay allpama kutikashka shamushpayni rimasha mana ñukapa kananta. Chay punchaka Yaya Diospa paypa atun yachayninwa tukuy paypa angelkunawa pakta kutikashka shamusha.

9

1 Chaymanta Jesuska rimarka:
Alita uyawaychi. Shuk kankunamanta kaypi kahukkunaka manara wañuhushpaykichira rikunkichimi Yaya Dios atun yachayninwa kay allpapi kamachihushkanta.

Jesuska suma chuyahlla rikunayu tukurka (Mt 17.1-13; Lk 9.28-36)

2 Sokta punchamanta Jesuska shuk atun urku awama sikarka. Kimsa runankunallata pusharka Pedrota, Santiagota, Juantapas. Chay urkupi kahushpankuna Jesús chikanyahushkanta rikurkakuna. 3 Churarishkanka utkumanta yapa yura, mana rikuypa suma chuya tukurka. 4 Chaypina chay kimsa runankunaka rikurkakuna chay ñawpa yachachikkuna Eliasta, Moisestapas Jesuswa kwintahukkunata. 5-6 Paykunata rikushpankuna yapa mancharirkakuna. Chaypi Pedroka Jesusta rimarka:
Yachachik, alitami kaypi kahunchi. Kunanka aku rurashu kimsa tampukunata, shukta kanrayku, shuktaka Moisesrayku, shuktaka Eliasrayku.
Pedroka yapa mancharishpan chasna rimarka.
7 Chasnallapi shuk puyuka llantuyachishpan llantupina kiparirkakuna. Chay puyu chawpimanta Yaya Diospa rimahushkanta uyarkakuna:
Kay Jesusmi munashkayni Wawayni kan. Kasuychi payta.
8 Shuk ratumanta chay kimsa runankunaka alita rikushpankuna Jesusta sapallantana rikurkakuna. Nima Elias, nima Moisés tiyarkanachu.
9 Chay urkumanta uraykumuhushpankuna Jesuska paykunata kunarka:
Kay urkupi rikushkaykichita ama nima pita kwintankichirachu ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa wañushkaynimanta kawsarinaynikama.
10 Chayrayku paykunaka manara nima pita kwintarkakunarachu. Chasna Jesús wañushkanmanta kutikashka kawsarimunanta rimashkanta uyashpankuna runankunaka mana asirtashpankuna tapunakurkakuna:
¿Ima ninayantaya chay rimashkanwa?
11 Chaypina Jesusta tapurkakuna:
¿Imaraykutaya Moisespa killkashkanta yachachikkunaka rimanahun, manara chay chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichikka shamuhushpanra ñawpa yachachik Eliasrami shamunka nishpa?
12-13 Jesuska paykunata aynirka:
Shutipami chay Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachikka rimarka: Manarapas Yaya Diospa Kachanan Kishpichikka shamuhushpanra shuk ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Eliasshinami shamunka. Tukuy runakunatami yachachinka shunkunkunata alicharinankunapa chay Kishpichiktana kasunankunapa nishpa.
Ñukaka kankunata rimani, ñami shamushka chay Eliasshina yachachikka. Runakuna mana payta riksishpankuna chiknishpa parisichishkakuna. Chasnallatatami ñukamanta Yaya Diospa ñawpa killkachishkanpi riman: Yaya Diospa Kachanan Runa yapa parisinan tiyan. Runakunaka paytapas mana kasunayashpankuna parisichishpa wañuchinkakuna nishpa.

Jesuska ampirka supay yaykushka wawata (Mt 17.14-21; Lk 9.37-43)

14 Chaymanta Jesuska chay kimsa runankunawa urkumanta uraykumuhushpankuna chay shuk runankuna kahushkankunapi paktak rirkakuna. Chasna paktashpankuna achka runakuna muyukta kahukkunata tarik rirkakuna. Chaypipas Moisespa killkashkanta shuk yachachikkunaka rimanakurkakuna Jesuspa runankuna

kiparishkakunawa. 15 Chasnallapi Jesusta rikushpankuna tukuy kallpamurkakuna tinkunankunapa, sumakta payta yuyashpankuna.

Rikuychi Jesús paktamuhukta nishpa rimarkakuna.

Paktashpankuna rimarkakuna:

¿Ñachu shamushkanki Yachachik?

16 Ñami shamushkani aynishpan Jesuska paykunata tapurka:

¿Imatata runaynikunawa rimanakuhunkichi?

17 Shuk runa chaypi kahukka aynirka:

Yachachik, wawaynitami apamushkani. Supay yaykushka kahushpanmi mana atipanchu rimanata. 18 Maypipas kahushpan chay supayka wawaynita apishpan allpama urmachin. Putsku shiminmanta llukshin, kirunkunatapas trak trak kanirin. Lismayachishpan sinchiyarishkana kiparin. Runaykikunata rimashkani chay supayta wawaynimanta llukshichinankunapa. Manami atipashkakunachu.

19 Chaypi Jesuska tukuy runakunata rimarka:

Mana ñukapi sinchikuk runakuna, ima uraskamataya kankunawa kiparishpa yachachishkaykichi. Apamuychi chay wawata.

20 Chaymanta chay wawata Jesusma aparkakuna. Chaypina chay supayka Jesusta rikushpan chukchuchishpan chay wawata allpapi urmachirka. Chay wawaka kuchpari kuchpari tukushpan putsku shiminmanta llukshirka.

21 Chaypina Jesuska chay wawapa yayanta tapurka:

¿Maytukuy unaytata chasna kawsan kay wawaykika?

Yayanka aynirka:

Wawastumanta pachami chasna kawsan. 22 Chay supayka wawaynita wañuchinayashpa achka kuti ninapi yakupipas urmachishka. Chayrayku kanta mañani atipashpaykika llakichishpayki ampipay.

23 Chaypi Jesuska aynirka:

¿Imaraykuta ninki atipashpaykika? Tukuytami atipani ruranata ñukapi sinchikurikraykuka.

24 Chaypina chay wawapa yayanka llakiywa rimarka:

Ñukaka chayra kirihuni kanta. Chayrayku yanapaway ashwan shunkuynimanta pacha kanpi sinchikurinaynipa.

25 Jesuska rikushpan yapa achka runakuna tantarihushkankunata, chay mana uyanata nima rimanata atipachik supayta sinchi shimiwa kamachirka:

Millaypa supay, kay wawamanta llukshiy alita uyananpa, alita rimananpana. Ama kuti killachinkinachu kay wawata.

26 Chaypina chay supayka kaparishpan chay wawata kuchpachishpa urmachirka. Chaywasha llukshishpan wañushkatashina sakirka. Chayta rikushpankuna chay runakunaka rimarkakuna:

Ñami wañushka nishpa.

27 Chasnallapi Jesuska makinmanta apishpan chay wawata atarichirka. Chaypina chay wawaka shayarimurka.

28 Chaymanta Jesuska shuk wasipi yaykuk rirka. Chaypi runankunallawa kahushpan payta tapurkakuna:

¿Imaraykutaya mana atipashkanchichu ñukanchika chay supayta llukshichinata chay wawamanta?

29 Jesuska aynirka:

Sinchimi kan chasna supaykunata llukshichinapaka. Yaya Diosta kasushpa sumakta mañashpanchirami atipanchi llukshichinata chasna supaykunataka.

Jesuska kutikashka rimarka wañunanmanta (Mt 17.22-23; Lk 9.43-45)

30-31 Jesuska runankunawa chay llaktakunamanta llukshishpan Galilea allpa chawpita rirkakuna. Jesuska mana munarkachu nima pi yachananpa Galileapi kahushkanta, runankunallata yachachihushkanrayku. Chaypina runankunata rimarka:

Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa kashpaynipas chikniwak runakunami apichiwashpankuna parisichishpa wañuchiwankakuna. Chasna wañuchiwashpankunapas kimsa punchamantami kawsarisha.

32 Chasna Jesuska alita rimashpantata paypa runankunaka mana asirtarkakunachu. Mana asirtashpankunatata mancharishpankuna mana payta tapurkakunachu.

Jesuska yachachin maykanmi tukuymanta ashwan yachayyu kan (Mt 18.1-5; Lk 9.46-50)

33-34 Ñampipi rihushpankuna Jesuspa runankunaka tapunakurkakuna paykunapura: ¿Pishi ashwan yachak kan ñukanchipuramanta? nishpa.

Kapernaum llaktapi paktashpankuna shuk wasipi yaykurkakuna. Ña wasipi kahushpankuna Jesuska paykunata tapurka:

¿Imatataya tapunakushpa shamuhurkankichi ñampipi?

Chaypina pinkarishpankuna mana aynirkakunachu nima imata. 35 Chaymanta Jesuska tiyarishpan chay chunka ishkay runankunata kayarka payta kayllayanankunapa. Kayllayashpankuna rimarka:

Shutipa kankunapuramanta shuk ali kanayashpanka Yaya Diospa rikushkanpi, ama munachun kamachik tukunata, ashwan tukuy runa masinkunata yanapashpalla kawsanan tiyan.

36 Chaypina Jesuska shuk wawata makinmanta apishpan chawpinkunapi shayachirka. Chay wawata ukllarishpan runankunata nirka:

37 Maykanmi yuyawashpan shuk wawata yuyashpa wasinpi yaykuchin, chayka ñukatami yaykuchiwan. Maykanmi ñukata yaykuchiwan, chayka kachawak Yayayni Diostapas yaykuchinmi.

38 Chaypi Juanka nirka:

Yachachik, shuk runata rikushkanchimi supaykunata llukshichihukta, Jesuspa yachayninwami llukshichini nishpa. Mana ñukanchiwa pakta purik kashpan chay runata kunashkanchi manana chasna rurananpa.

39 Chaypina Jesuska nirka:

Ama chasna rimaychichu chay runata. Maykan runami yachayniwa chasna supaykunata llukshichin, chay runaka manami rimankachu mana ali kanaynita. 40 Maykankunami ñukanchikunata mana chikninahunchu, chaykunaka ñukanchita ashwan yanapanahunmi. 41 Maykanmi kankunata yakullatapas upyachishpanka ñuka Yaya Diospa Kachashkan Kishpichikta katiwahushkaykichirayku chay runataka Yaya Diosmi chasna rurashkanmanta kushichinka.

Jesuska yachachin shuk runa masinta uchata rurachishpan yapa kastigarishka kananta (Mt 18.6-9; Lk 17.1-2)

42 Ñukaka kankunata rimani: Maykanmi shuk wawa chayra katiwahukta uchata rurachin, paytaka Yaya Diosmi chaymanta ashwan sinchita kastiganka. Ashwan ali kama, kunkanpi atun rumiwa watashpa wichuy tukushpan chawpi yakupi, mana chay wawata uchata rurachinanpa.

43-44 Imapas kanta uchata rurachinayashpanka sakiy. Makiki kanta uchata rurachinayashpanka pitishkashina mana kasushpa sakiy. Mana ishkanti

makikiwa chay nina mana wañukma rinaykipa, ashwan alimi kama shuk makiyullashina Yaya Dioswa kawsanaykipa.
45-46 Chakiki kanta uchata rurachinayashpanka pitishkashina mana kasushpa sakiy. Mana ishkanti chakikiwa chay nina mana wañukma rinaykipa, ashwan alimi kama shuk chakiyullashina Yaya Dioswa kawsanaykipa.
47-48 Chaymanta ñawikiwa imatapas rikushpayki uchata ruranayashpaykika ñawikita surkushkashina sakiy. Mana ishkanti ñawikiwa chay nina mana wañukma rinaykipa, ashwan ali kama shuk ñawiyullashina Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsanaykipa.
49 Mana yankachu kankunata rimashkani chay sinchi shimikunata. Imashnami ñukanchi aychata kachiwa alichanchi, ninapi chayachinchi mikunanchipa, alita wakaychananchipapas, chasnashinami Yaya Dioska kankunata ninashina parisinakunawa alichanan tiyan alillata rurashpa kawsanaykichipana. 50 Shukwa shukwa yuyanakushpa kawsashpaykichika ali kachiwa kachincharishkashinami kankichi. Shuk ali kachi chamu tukushpan manana nima imarayku valinnachu. Chayrayku kuyrariychi yuyanakushpa, kushilla, shuk yuyayllawa kawsanaykichipa.

10

Jesuska yachachin karika warminwa, warmipas kusanwa mana sakinakunankunapa
(Mt 19.1-12; Lk 16.18)
1 Chay Kapernaum llaktamanta llukshishpankuna Jesuska runankunawa Judea allpama rirka. Chaymanta rirkakuna Jordán yaku chimpama. Chaypi paktashpankuna kutikashka achka runakuna tantarishpankuna Yaya Diospa shiminta yachachirka imashnami yachachipayan. 2 Chaypi shuk fariseokunaka Jesusta pantachichinayashpankuna Yaya Diospa shiminmanta chikanta rimananpa nishpa, payta tapurkakuna:
Shuk karika warminta sakishpanka ¿alichu kama?
3 Payka aynirka:
¿Imatata Moiseska kankunata yachachirka?
4 Paykunaka aynirkakuna:
Moiseska ñukanchita yachachirkami, shuk karika warminta sakinayashpanka apunkunapa puntanpi shuk sakina killkata kushpanrami atipama sakinata nishpa.
5 Jesuska paykunata aynirka:
Kankuna yapa millaypa shunkuyu kashpaykichimi Yaya Diosta mana kasunayashpaykichi Moiseska chasna kamachishkata killkarka. 6 Puntiru Yaya Dioska siluta, punchata, allpata, tukuy imakunatapas rurahushpan karita warmitapas rurarka. 7 Ñawpamanta pacha kasnami killkarishka kan:
Yaya Dios karita warmita rurashkanrayku tukuy kari shuk warmita
apishpan yayanta mamanta sakinan tiyan warminwana tantaylla
kawsananpa. 8 Chasna tantanakushpankuna shuk aychashinallana
kanahun Yaya Diospa rikushkanpika. Manana ishkaynachu kanahun
nishpa.
9 Chasna Yaya Dios paykunata tantachishkanrayku mana alichu nima karika warminta, warmipas kusanta sakinanpa.
10 Wasinkunama kutishpankuna runankunaka Jesusta chay rimashkanmanta tapurkakuna:
¿Imatataya yachachinayashkanki chay rimashkaykiwa?
11 Jesuska aynirka:

Shuk kari warminta sakishpanka shuk warmitana warmiyashpanka chasnaka uchatami ruran. 12 Chasnallatatami shuk warmipas kusanta sakishpan shuk runatana kusayashpanka chasnaka uchatami ruran.

Jesuska wawakunata kuyashpan paykunarayku Yayan Diosta mañarka (Mt 19.13-15; Lk 18.15-17)

13 Chaymanta shuk yayakunaka wawankunata Jesusma apamurkakuna, makinwa llankashpan Yaya Diosta paykunarayku mañananpa. Jesuspa runankunaka rikushpankuna piñarishpa paykunata arkarkakuna mana Jesusta kayllayanankunapa kasna nishpa:

Ama wawaykichikunata Jesusma apamuychichu. Paytami killachinkakuna.

14-15 Chayta rikushpan Jesuska piñarishpan rimarka:

¿Imaraykuta chasna rimankichi? Ashwan kayaychi wawakunata ñukama shamunankunapa. Ama chay wawakunata arkaychichu. Wawakunashina ñukapi sinchikuk ñukata kiriwak runakunallami Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsankakuna. Alita uyawaychi. Maykanmi mana wawakunashina ñukata yuyawashpa kasuwan, chayka manami Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsankachu.

16 Chasna rimashpan Jesuska wawakunata shukllankama shukllankama kuyashpa markarka. Makinwa llankashpan rimarka Yayan Dios paykunata yanapashpa kushichinanta.

Shuk kullkiyu runa Jesuswa kwintarka (Mt 19.16-30; Lk 18.18-30)

17 Jesuska runankunawa shuk llaktama rihushpan shuk karika kallpashpa Jesuspa puntanpi kunkurik shamurka. Chaypi tapurka:

Ali yachachik, rimaway ¿imashna rurashpaynita atipaynima Yaya Dioswa wiñaypa kawsanata?

18 Jesuska aynirka:

¿Imaraykuta rimawanki ali kanaynita? Mana nima shuk ali runa tiyanchu. Yaya Diosllami ali kan. 19 Kanka ñami yachanki Yaya Diospa kamachishkankunata: Ama runa masikita wañuchiychu. Ama shuk warmiwa musayaychu. Ama shuwaychu. Nima pimanta llullashpa rimaychu. Ama nima pita llullachiychu. Yayaykita mamaykita yuyashpa kasushpa kawsay nishpa.

20 Chaypi chay karika aynirka:

Yachachik, wawamanta pacha tukuy chay Yaya Diospa kamachishkanta kasushpa kawsashkani.

21 Chaypina Jesuska payta kuyashpa rikushpan nirka:

Alitami rurashkanki. Ashwan shukta Yaya Dioska munan ruranaykipa. Rantichikriy tukuy imaykikunata. Chay kullkitaka nima imayu runakunata kuy. Chasna rurashpaykimi silupi achka imayushina tukunki. Chasna rurashkaykiwasha shuti katiway.

22 Chasna Jesús rimashpan chay runaka yapa llakirirka. Yapa achka imayu kashpan mana munarkachu tukuy imankunata rantichishpa kunata. Chayrayku llakirishpa wasinma kutirka.

23 Jesuska washanma rikushpan runankunata rimarka:

Maytukuy sinchita kan kay kullkiyukunaraykuka Yaya Diospa kamachishkankuna tukunankunapa.

24 Chay shimita uyashpankuna runankunaka mancharirkakuna. Chaypi Jesuska kutikashka nirka:

Wawkinikuna, sinchimi kan Yaya Diospa kamachishkan tukunapa.
25 Shuk atun wiwa kamilluka manami atipamachu pasanata shuk aguhapa
uchkunstuta. Chasnallatatami shuk runaka kullkinllapi yuyarishpanka
manami atipankachu Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali
kamachihushkanpi kawsanata.
26 Chasna Jesús rimashpan runankunaka ashwanta mancharishpankuna
tapunakurkakuna:
Chasna kashpanka ¿pishi atipanka kishpichiy tukunata Yaya Diospa ali
kamachihushkanpi kawsananpa? nishpa.
27 Chaypi Jesuska alita rikushpan paykunata nirka:
Nima pi atipanchu kishpichirinata pay kikinta. Yaya Diosllami atipan
runakunata kishpichinata paypa ali kamachihushkanpi kawsanankunapa.
Payllami yachayninwa atipan tukuyta ruranata.
28 Chaypina Pedroka rimarka:
Ñukanchika sakishkanchimi tukuy ñukanchipa tiyashkanta kanta kati-
nanchiranti.
29-30 Jesuska aynirka:
Alita uyawaychi. Shuk runa ñukata katiwahushkanrayku, ñuka
kishpichik kanaynita yachachihushkanrayku wasinta, wawkinkunata,
paninkunata, turinkunata, ñañankunata, mamanta, yayanta, wawankunata,
chakrankunatapas sakishpanka Yaya Diosmi payta kunka sakishkanmanta
ashwan achka wasinkunata, wawkinkunata, paninkunata, turinkunata,
ñañankunata, mamankunata, wawankunata, chakrankunatapas. Kay
allpapi kawsahushpaykichira chasna kuy tukuna kashpaykichipas chayka
kankami runakuna kankunata chiknishpa parisichihushkankunapi.
Chaymanta chay chapahushkaykichi mushu mundupi wiñaypa Yaya
Dioswa kawsankichina. 31 Kunanka shukkuna maykankunami paykuna
kikinkunamanta yuyarinahun, tukuymanta ashwan ali kanankunata, shuk
punchami paykunaka yapa pinkarinkakuna. Shukkunaka maykankunami
runakunapa rikushkanpi mana ali kanankunata rikurinahun, paykunataka
Yaya Diosmi rimanka yapa ali kanankunata.

Jesuska kimsaynin kuti rimarka wañunanmanta, kawsarinanmantapas (Mt 20.17-19; Lk 18.31-34)

32 Jerusalén llaktama rihushpankuna Jesuska runankunata ñawparka.
Paykunaka washanlla mancharishpa llakirishpa katirkakuna, Jerusalenpi
kawsak runakunaka Jesusta chikninankunata yuyarishpankuna. Shuk
payta katikkunapas manchaywa katirkakuna. Chaypina Jesuska chay
chunka ishkay runankunata chaynikstuma pushashpan rimarka payta
wañuchinankunamanta. 33 Kasnami nirka:
Ñami yachankichi Jerusalén llaktama rihushkanchita. Chaypi chiknik
runakunaka ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runata apiwankakuna
saserdotekunapa apunkunata, Moisespa killkashkanta yachachikkunatapas
kuwanankunapa. Chaypina paykunaka tantarishpankuna shuk yuyayllawa
ñukata wañuchiwanayankakuna. Chasna wañuchiwanayashpankuna romano
runakunata kuwankakuna. 34 Paykunaka yapa asichiwankakuna,
tyukawankakuna, sinchita asutiwankakuna, chaymanta wañuchiwankakuna.
Chasna wañuchiwashpankunapas kimsa punchamantami kawsarisha.

Santiago wawkin Juanwa Jesusta tapurkakuna yachayninta kunanpa (Mt 20.20-28)

35 Chaypi Sebedeopa wawankuna Santiago Juanpas Jesusta kayllayash-
pankuna rimarkakuna:

Yachachik, kanta tapunayanchi ¿atipankimachu ñukanchita yanapanata shuk imawa?
36 Payka aynirka:
Rimawaychi ¿imawata munankichi yanapanaynita? nishpa.
37 Paykunaka tapurkakuna:
Kan tukuy runakunata suma atun yachaykiwa kamachihushpayki ñukanchita tiyachiy kuchuykipi ñukanchipas kanwa pakta parihu kamachinanchipa nishpa.
38 Jesuska aynirka:
Kankunaka mana alita yachashpaykichi chayta tapuwahunkichi. Ñukaka achkatami parisinayni tiyan wañunaynikama. Imashnami bawtisarishpanchi yakuka awanchipi taparik shamun, chasnashinami parisinakunaka ñukapi tapakta shamunka wañuhushkaynipi. ¿Atipankichimachu ñukashina awantanata chay tukuy parisinakunata wañunaykichikama? nishpa.
39 Paykunaka aynirkakuna:
Ari, atipashunmi awantanata.
Jesuska rimarka:
Ari, kankunapas ñukashina achkata parisinaykichi tiyan. 40 Chasna parisishpaykichipas ñukaka manami akllashanchu pimi kuchuynipi tiyarik kanka ñukawa pakta atun kamachik kananpa. Yayayni Diosllami akllanka maykankunami kuchuynipi tiyarik kankakuna nishpa.
41 Chaymanta chay chunka Jesusta katik masinkunaka uyashpankuna Santiago Juanpas paykunamanta pasa tukunayashkankunata, paykunata yapa piñarirkakuna.
42 Chasna piñarihushkankunata rikushpan Jesuska tukuy paykunata kayashpan rimarka:
Kankunaka alita yachankichi, kay allpapi atun allpakunapi kamachik atun apukuna kamachinanpi kawsak runakunapa amunkuna kanankunata yuyarinahun. Runakunata yapa manchachishpankuna sinchita kamachinahun. Kamachinanpi kawsak runakunata mana yuyashpankuna parisichishpa kasuchinahun kamachik kani nishpa. 43 Kankuna Yaya Diospa shiminta kasukkunaka, ama chasna kanayaychichu. Shukkunamanta pasa kanayashpaykichika tukuy runa masikichikunata yanapashpa kawsaychi. 44 Kankuna tukuymanta ashwan yachak kanayashpaykichika tukuy runa masikichikunata kasushpa kawsaychi. 45 Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runapas kay allpama shamushpayni mana shamushkanichu runakuna sirviwanankunapa. Ashwan shamushkanimi tukuy runakunata yanapanaynipa. Shamushkanimi achka runakunaranti wañushpayni kastigarina kashkankunamanta kishpichinaynipa.

Jesuska ampirka shuk wisku Bartimeo shutiyuta (Mt 20.29-34; Lk 18.35-43)

46 Chaymanta Jesuska runankunawa, achka runakunawapas rishpan Jerikó llaktapi paktak rirkakuna. Chay Jerikó llaktamanta llukshihushpankuna shuk wisku runa ñampi mayanpi tiyahurka. Payka Timeopa wawan, Bartimeo shutiyu karka. Wisku kashkanrayku pasahukkunata kullkita tapushpa kapayan. 47 Achka runakuna pasahushpankuna kwintahushkankunamanta yacharka Nasaretmanta Jesús chaypi pasahushkanta. Chayta uyashpan sinchita kaparishpa rimarka:
¡Jesús, Davidpa Miraymanta Kishpichik, llakichiway!
48 Chasna sinchita kaparishpan achka runakunaka killarishpankuna chunllayay nirkakuna.

Chasna nishpankunatata payka ashwan sinchita kaparirka:
¡Davidpa Miraymanta Kishpichik, llakichiway!
49 Chaypina Jesuska rihushkanmanta shayarishpan nirka:
Chay runata pushamuychi.
Chaypi chay wisku runata kayashpankuna nirkakuna:
Sinchikuy. Atariy. Jesusmi kanta kayahun.
50 Chay ratulla chay wiskuka awaniru churarinanta allpama wichumushpan utkalla Jesusta kayllayak rirka. 51 Chaypina Jesuska tapurka:
¿Imatata munanki kanrayku ruranaynipa?
Chay wiskuka aynirka:
Yachachik, ñawinita ampipay atipanaynipa rikunata.
52 Chaypina Jesuska aynirka:
Ñukapi sinchikurishkaykiraykumi ampirishkanki. Kunanka riylla.
Chasna rimashkanllawa Bartimeoka atiparka rikunata. Kushikushpana Jesusta katirka.

11

Jesuska Jerusalén llaktapi yaykurka (Mt 21.1-11; Lk 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Chaypi Jesuska runankunawa Jerusalén llaktama rihushpan shuk urku Olivos shutiyu mayanpi paktarkakuna. Chay urkuka karka Betfagé, Betania llaktakunapa kuchunpi. Chay Olivos urku mayanpi paktashpankuna Jesuska runankunamanta ishkayta kacharka kasna nishpa:
2 Chay rikuhushkaykichi llaktama riychi. Chaypi paktashpaykichi tarinkichi shuk malta burru watarishkata, maykanpimi nima shuk runa purishkarachu. Chay malta burruta paskashpaykichi apamuychi. 3 Shuk runa kankunata mitsashpan tapushpanka ¿imaraykutaya apahunkichi kay burruta? nishpa, payta rimaychi: Yayanchi Jesusmi munahun awanpi tiyarishpa rinanpa. Kunanllatatami kutichik shamushu nishpa rimankichi.
4 Paykunaka rishpankuna paypa nishkanshina shuk malta burru watarishkata shuk wasi punku mayanpi tarik rirkakuna. Chayta paskarkakuna apanankunapa. 5 Chasna paskahushpankuna chaypi kahuk runakunaka nirkakuna:
¿Imatata rurahunkichi? ¿Imaraykuta paskahunkichi chay malta burruta?
6 Chaypi paykunaka aynirkakuna Jesuspa rimashkantashina. Chayta uyashpankuna chay runakunaka apaychi nirkakuna.
7 Chaymanta chay malta burruta Jesusma aparkakuna. Chay burru awapi churarinankunata mantarkakuna. Chay awapi Jesuska tiyarishpan rirka.* 8 Achka runakuna payta rikushpankuna kushikushpa churarinankunata puntanpi mantarkakuna. Shukkunaka chipati pankakunata pitishpankuna puntanpi mantarkakuna ñampita sumayachishpa atun aputashina yaykuchinankunapa. Chay churashkankuna awata Jesuska burrupi tiyashpa rirka. 9 Chay Jerusalén llaktama rihushpankuna chay Jesuspa puntanpi rihuk runakuna, washanmanta katik runakunapas yapa kushikushpa kaparirkakuna:
¡Akuychi payta kushichishunchi! Yaya Diospa alita rikushkan yanapashkan runami kan. Yaya Diospa munashkanta rurananpa kachashkan kashpanmi shamuhun. 10 Yaya Diosmi payta yuyashpan yachayninta kushpan kachamushka ñukanchikunata alita kamachinanpa ñawpa yaya rukunchi

* **11:7** Rikuy Mateopa Killkashkan Killkapi 21.5

atun apu Davidshina. Akuychi kushichishunchi awa silupi kawsak Yaya Diosta.
11 Chaypi chay achka runakuna kushikushpa kaparishpankuna Jesuska chay Jerusalén llaktapi yaykurka. Chay llaktapi yaykushpan Yaya Diospa wasinma rirka. Chay wasipi yaykushpan tukuyta muyukta rikurka. Chaymanta ña chishiyahushpanna chunka ishkay runankunawa kuchupi kahuk Betania llaktama rirka.

Jesuspa rimashkanllawa igu kaspika wañurka (Mt 21.18-19)

12 Kayantima Jesuska runankunawa chay Betania llaktamanta llukshishpan yarkaywa karka. 13 Chasna yarkaywa kahushpan karumanta shuk igu kaspi pankayuta rikurka. Chayta rikushpan alita rikunanpa kayllayarka, pakta muyuyu kahun nishpa. Chaypi paktashpan nima shuk muyuta tarirkachu, mana muyuyanan uraschu karka. 14 Chasna mana muyuyuta rikushpan Jesuska chay igu kaspita nirka:
Nima ima uras kuti muyuyankichu. Nima maykan muyuykita kutikashka mikunkachu.
Chasna Jesuspa rimashkanta tukuy runankunaka uyarkakuna.

Jesuska rantichik runakunata Yaya Diospa wasinmanta llukshichirka (Mt 21.12-17; Lk 19.45-48; Jn 2.13-22)

15 Chaymanta Jesuska tukuy runankunawa rishpan Jerusalén llaktapi paktak rirkakuna. Chaypi Yaya Diospa wasinpi yaykurka. Chay wasipi puntiru atun pampa kincharishkapi achka rantichihuk runakuna, rantihuk runakunapas karkakuna. Chaymanta tiyarka kullkita kampyakkuna. Tukuy chaykunata rikushpan Jesuska kullkita kampyakkunapa mesankunata, wiwa mukukukunata rantichikkunapa mesankunatapas pultyachi pultyachi rurashpan amunkunata tukuy rantik runakunawa pakta kamachirka llukshinankunapa. 16 Chaymantapas Jesuska manana munarkachu nima pi shuk ima rantichinakunawa chay Yaya Diospa wasinta pitikta pasanankunapa.
17 Chaypina yachachirka kasna nishpa: Yaya Dioska killkachishkanpi riman:
Kay wasinika tukuy llaktakunamanta runakuna ñukata mañanankuna wasinimi kan nishpa.
Kankunaka kay Yaya Diospa wasinta shuwakunapa kushilla tantarinatashina rurashkankichi. *[Chasna Jesuska rimashpan paykuna chaypi achkata kobrashpa kullkita kampyahushkankunarayku rantichihushkankunaraykupas shuwakunashina kanankunata yuyachirka.]*
18 Chayta uyashpankuna saserdotekunapa apunkuna, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas tapunakurkakuna paykunapura:
¿Imashna rurashpashi wañuchinchima kay runata? nishpa. Chay chiknik runakuna payta wañuchinayashpankunatata mancharkakuna chasna ruranata, achka runakuna yachachihushkanta yapa munashkankunarayku. 19 Ña tutayahushpanna runankunawa chay Jerusalén llaktamanta llukshirka, imashnami tukuy uras rurapayanahun.

Jesuska yachachin Yaya Diosta kirishpa tapushpanchimi yanapay tukunanchita (Mt 21.20-22)

20 Kayantima tutamanta kutihushpankuna Jerusalén llaktama, ñampipi chay Jesús rimashkan igu kaspita rikurkakuna sapinmanta pacha

chakirishkata. 21 Chay igu kaspi mana muyuyuta rikushpan Pedroka Jesuspa
rimashkanta yuyarirka. Chaypina Jesusta rimarka:
Yachachik, rikuy kay igu kaspita, maykantami kayna rimarkanki
chakirichun nishpa. Kunanka ña chakirishka.
22 Chaypi Jesuska aynirka:
Yaya Diosta kiriychi. 23 Kankunata rimani, tukuy shunkuykichimanta
pacha Yaya Diosta kirishpaykichimi kankunapas atipankichima ñukashina
ruranata. Kay urkuta rimankichima, kaymanta warankarishpayki atun
yakuma chinkariy nishpa. Tukuy shunkuykichimanta pacha Yaya Diosta
kirishpa chayta rimashpaykichika kay urkuka warankarimami. Ama yu-
yariychichu warankarinkachu manachu nishpa. 24 Chayrayku kankunata ri-
mani, imatapas tukuy shunkumanta pacha Yaya Diosta tapushpa ña apishka-
nimi nishpa kirishpaykichika kuy tukunkichimi. 25-26 Chaymanta manara
Yaya Diosta mañahushpaykichi runa masikichita mana ali rurashkankuna-
manta llakichinaykichi tiyan. Shuk runa masiki kanta chiknihushpan-
pas imatapas kanta ruray tukushpaykika manana yuyariynachu. Chasna
rurashpaykimi Yaya Diospas kanta uchaykikunamanta llakichinka, manana
yuyarinkanachu.

Jesuska tapuy tukurka pimi payta kachashka (Mt 21.23-27; Lk 20.1-8)

27 Chaymanta ña Jerusalén llaktama kutishpankuna kuti Yaya Diospa
wasinpi yaykurkakuna. Chay ukupi purihushpankuna saserdotekunapa
apunkuna, Moisespa killkashkanta yachachikkuna, ñukanchita kamachik
israel masinchi rukukunapas Jesusta kayllayarkakuna. 28 Chaypi payta
tapurkakuna:
¿Pita kanta kamachishka chay rantichihuk runakunata wichunaykipa
kay Yaya Diospa wasinmanta? ¿Pita kanta kamachishka chasna yachachi-
naykipa? nishpa.
29 Chaypi Jesuska aynirka:
Ñukapas shukta tapushkaykichi. Alita ayniwashpaykichika ñukapas ri-
mashkaykichi pimi kachawashka. 30 ¿Pitaya Juantaka kacharka bawti-
sananpa? ¿Yaya Dioschu, pay kikinchu yuyarishpa shamurka? Ayniwaychi.
31 Chaypi chay runakunaka tapunakurkakuna paykunapura imatami
ayninkakuna nishpa. Yaya Diosmi Juantaka kacharka nishpanchika Jesuska
ñukanchita rimankami, Yaya Dios payta kachashka kashpanka ¿imaraykutaya
payta mana kasushkankichichu? nishpa. 32 Aynishpanchika pay kikinllami
yuyarishpa Juanka yachachirka nishpa, tukuy runakuna yapa piñarinkakuna.
Paykunaka kirinahun kay Juan wañuka shutipa Yaya Diospa yachayninwa
yachachik kashkanta. 33 Chasna tapunakushpankuna Jesusta aynirkakuna:
Mana yachanchichu pimi Juanta kacharka nishpa.
Chaypina Jesuska aynirka:
Chasna kashpanka ñukapas mana rimashkaykichichu pimi kachawashka
tukuy kaykunata ruranaynipa nishpa.

12

Jesuska mana kasunayak tarawakkunamanta yuyachishpa yachachin (Mt 21.33-46; Lk 20.9-19)

1 Chaymanta Jesuska tukuy chay runakunata shuk yachachinawa
yachachirka kasna nishpa: Tiyarka shuk chakrayu runa. Chay runaka
chakranpi uva wiñarishkakunata tarpuchishkanwasha rumikunawa
muyukta kinchachirka. Chaymanta shuk atun batanta rurarka chaypi uva

muyukunata sarushpa chawanankunapa. Chaymanta rumikunawa shuk yapa awa wasistuta rurachirka shuk runa awamanta rikushpan chakranta kuyrananpa, mana nima pi chay tarpunpa muyunkunata shuwananpa. Chaymanta chay amunka uva chakranta shuk tarawak runakunata kurka amunshina pichashpa kuyranankunapa. Chasna kushpan rimarka: Kay uva chakraynita pichashpa kuyrapankichi kutimunaynikama. Pallashpaykichi tukuy muyunkunamanta chawpita kuwankichi. Chasna rimashpan chay amunka shuk karu llaktama rirka.

2 Ña chay uvakunata pallanankuna uras paktarishpan chay amunka shuk runanta kacharka chay chakranpi tarawahukkunata rimak rinanpa patronchimi kachawashka uva muyukunata pallashkaykichimanta chawpita kuwanaykichipa payrayku apanaynipa nishpa. 3 Chay runaka uva muyuta apanapa rishpan chay tarawakkunaka mana nima shukta kurkakunachu. Makashpankuna shinallata kacharkakuna. 4 Chaymanta chay patroyninka kuti shuk runantana kacharka uva muyukunata tapuk rinanpa. Paytapas chasnallatata mana kasushpankuna millaypata rimashpa pinkachirkakuna. Chaymanta umanpi waktashpa yawarsapata kacharkakuna. 5 Chasna kashpanpas kuti shuk runantana kacharka. Chaytaka wañuchirkakunana. Chaymanta mana sakishpa ashwan runankunata kacharka. Shukkunataka makarkakuna, shukkunataka wañuchirkakunana.

6 Chaymanta shuklla kiparirka, tukuy shunkunmanta pacha shuklla munashkan kari wawanllana. Chaypina payta kacharka yuyarishpan kay wawaynita shuti manchashpankuna kasunkakuna nishpa. 7 Payta rikushpankunana chay tarawakkunaka kwintarkakuna paykunapura: Rikuychi, kay shamuhuk runami chakra amupa wawan. Yayan wañushpan kay chakraka payraykunami kiparinka. Akuychi kunalla wañuchishunchi, tukuy kay uva chakraka ñukanchipana kananpa. 8 Chaypina payta apishpankuna wañuchirkakuna. Wañuchishkankunawashana chakra mayanma wichurkakuna.

Chasna Jesuska payta chiknik runakunataka ñawpa Yaya Diospa kachashkan yachachikkunata rurashkankunamanta payta wañuchinankunamantapas uyachishpa yachachirka.

9 Chaymanta Jesuska nirka: Kunanka yuyariychi. ¿Imanachimashi wañuchik runakunataka chay chakra amuka? Kankunata rimani, chay uva chakrama kutishpanka chay tarawakkunataka wañuchinkami. Chaywasha chay chakrantaka kunkami shuk runakunatana.

10 Chaymanta Jesuska shuk yachachinawa chasnallatata yachachishpalla katirka: ¿Manachu yachakushkankichi alita Yaya Diospa ñawpa killkachishkanta? Kasnami nin:

> Shuk runa wasinta rumimanta rurashpan tarawak runankunaka shuk ali sinchi rumita mana munashpankuna mayanpi churarkakuna mana alichu nishpankuna. Chay rumitaka wasinta rurak runaka akllashpan churarka chay wasinpi shuk orkonshina sinchikuchik kananpa. 11 Chasnallatatami Yaya Dioska akllashkan runawa ruranka. Ñukanchika chayta rikushpanchi yapa alimi kan nishpa rimanchi.

12 Chaypina Jesusta chiknik runakunaka yapa piñarishpankuna kwintarkakuna paykunapura:

Jesuska kay rimahushkanwa rimay tukuhunchi chay runakuna mana amunta kasunayakkunatashina. Chasnallatatami kay rimahushkanwa rimay tukuhunchi chay ali rumita wichuk runakunatashina nishpa.

Chayrayku piñarishpankuna Jesusta apichinayarkakuna wañuchichinankunapa. Chasna ruranayashpankunapas chay achka

Jesusta uyak runakunata manchashpankuna Jesusta sakishpankunana kutirkakuna.

Israel runakunapa shuk apunkuna munarkakuna Jesusta rimahushkanpi pantachichinata
(Mt 22.15-22; Lk 20.20-26)

13 Chaymanta ñukanchi israel runakunapa apunchikunaka Jesusta chiknishpa wañuchichinayashpankuna fariseokunata, apu Herodesta katikkunatapas Jesusma kacharkakuna payta shuk nima ayniypata tapunawa pantachichinankunapa.
14 Chay kachashkan runakunaka Jesuspi paktashpankuna alishina tukushpa nirkakuna:

Yachachik, yachanchi mana llullachishpa shutipa kashkata rimanaykita. Tukuy runakunata alita yachachinki Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsanankunapa. Kanmi mana manchashpachu nima shuk runata, nima apukunata, tukuyta kuskata yachachinki. Kunanka ñukanchita rimay. ¿Alichu manachu ñukanchi israel runakunaka chay romano tukuymanta atun aputa impuestuta pagananchipa? ¿Yaya Dios munanchu pagananchipa manachu? Kutikashka tapuk shamushpankuna ¿paganchimachu manachu?

15 Jesuska chay runakuna alishina tukushpa payta apichinayahushkankunata riksirka. Ari, pagananchi tiyan nishpa aynimaka, ñukanchi israel runakunamanta apukunata rimak rinahuma payta kastiganankunapa. Mana alichu pagananchipa nishpa aynimaka, romano apunchita rimak rinahuma payta kastigananpa. Chasna yuyarihushkankunata riksishpan paykunata aynirka:

¿Imaraykuta apichiwanayashpa tapuwankichi? Rikuchiwaychi chay paganaykichi kullkita.

16 Chasna nishpan shuk kullkita payta rikuchirkakuna. Chay kullkita Jesuska rikushpan nirka:

¿Pipa almantata kay kullkipi rikunkichi? ¿Pipa shutinta kay kullkipi killkarishka kan?

Paykunaka aynirkakuna:

Romano tukuymanta atun apupami.

17 Chasna aynishpankuna Jesuska paykunata rimarka:

Chay atun apupa kashkantaka kuychi amunta. Maykanmi Yaya Diospa kan, kuychi payta. Yaya Dios runakunata rurashkanrayku paykunapa amun kan. Chayrayku tukuy shunkuykichimanta pacha payta yuyashpa kawsaychi.

Chasna yapa yachaywa aynishkanta uyashpankuna chay runakunaka yapa mancharirkakuna.

Jesuska yachachin wañushkakuna kawsarinankunata
(Mt 22.23-33; Lk 20.27-40)

18 Chaymanta shuk saduseokuna Jesuswa kwintak rirkakuna. Paykunaka yachachinahun wañushpanchi manana kawsarishunchinachu nishpa.
19 Chayrayku Jesusta kayllayashpankuna tapurkakuna:

Yachachik, ñawpa Moisés wañuka ñukanchirayku killkarka: Shuk warmiyu runa manara wawayu wañushpanka wawkinna chay kachuynin mashintuta warmiyanan tiyan atipananpa wawayanata. Chaypina kari wawata wawayashpanka chay wawkin wañupa wawanshina kanan tiyan nishpa.
20 Kunan kanta kwintanayanchi: Tiyarka kanchis wawkikuna. Shuk puncha puntiru wawkika warmiyarka. Manara nima shuk wawayu kashpanra

wañurka. 21 Chaymanta Moisespa killkashkanta kasushpan ishkaynin wawkina kachuynin mashintuta warmiyarka. Chay wawkipas chasnallatata nima shuk wawayu wañurka. Chaymanta kimsaynin wawkina chay kachuyninllatata warmiyarka. Paypas chasnallatata nima shuk wawayuchu wañurka. 22 Chay shuk wawkikunapas chay warmillata warmiyarkakuna. Tukuy paykuna nima shuk wawayuchu wañurkakuna. Chaymanta chay warmipas wañurkana. 23 Kunanka ñukanchita rimay. Chay kanchis wawkikuna chay warmillatata warmiyarkakuna. Wañushka runakuna kawsarimunankuna uras chay kanchis wawkikunamanta ¿maykanpa warminshi kama?

24 Chaypina Jesuska aynirka:

Kankuna kikintami llullachirinkichi, wañushkakuna kawsarinankunata mana kirishkaykichirayku. Yaya Diospa killkachishkanta yachashpaykichitata manami asirtankichichu. Yaya Diostapas mana riksinkichichu, yachayninwa wañushkakunata kawsachikta. 25 Wañushkakunaka kawsarimushpankuna nima shuk kari warmiyankanachu, nima shuk warmi kusayankanachu. Silupi kawsak angelkunashinami tukuy kawsankakuna. 26 Yaya Dios wañushkakunata kawsachinanta yachakunaykichipa ¿manachu leyishkankichi ñawpa Moisespa killkashkanta? Yaya Dios payta shuk uchilla kaspi sintihukmanta kasna rimarka:

Ñuka kani Yaya Dios, maykantami Abraham, Isaak, Jakob kushichiwanahun nishpa.

27 Chasna Yaya Dios chay uras ña wañushka yaya rukunchikunamanta rimashpan yachanchi wañushpankunapas paywa pakta kawsa kahushkankunata. Kawsakunallami Yaya Diosta kushichinahun, wañushkakunaka mana payta kushichinahunchu. Chayrayku kankunata rimani, manana kawsarimushunchinachu nishpaykichika llullachirishka kankichi.

Jesuska yachachin maykanmi ashwan ali Yaya Diospa kamachishkanka (Mt 22.34-40)

28 Chaypi Moisespa killkashkanta shuk yachachik kayllayashpan chay saduseokuna Jesuswa rimanakuhushkankunata uyarka. Jesuspa alita ayni-hushkanta uyashpan payta tapurka:

¿Maykantaya tukuy Yaya Diospa kamachishkankunamanta ashwan ali kan?

29 Jesuska aynirka:

Chay tukuy Yaya Diospa kamachishkankunamanta ashwan ali kamachishkanka kan: Alita uyawaychi Yaya Diospa akllashkan runakuna. Yayanchi Dioska shukllami kan. Mana tiyanchu shuk ashwan paymantaka. 30 Pay shuklla Yaya Dios kashpan tukuy shunkuykimanta pacha payta yuyashpa munashpa kawsay. Payta yuyahushpayki alikunata yuyarishpa rurashpa kawsay. Tukuy atipanaykiwa payrayku kawsay nishpa. 31 Chaymanta chay ishkaynin Yaya Diospa kamachishkanka kasnami nin: Runa masikita yuyay kan kikitashina. Kay ishkaymi tukuy Yaya Diospa kamachishkankunamanta ashwan ali kanahun kasunaykichipa.

32 Chaypi chay runaka aynirka:

Alimi Yachachik. Shutipatami rimashkanki shuk Yaya Diosllami tiyan, manami ashwan shuk Yaya Dioska tiyanchu nishpa. 33 Chaymanta yachanchi, ñukanchi Yaya Diosta tukuy shunkunchimanta pacha yuyashpanchika chaymantapas runa masinchikunata ñukanchi kikintashina yuyashpanchika chasna shuti Yaya Diosta alita kushichinchi. Yaya Diosta runa masinchitapas yuyanaka wiwakunata wañuchishpa rupachinamanta, imatapas Yaya Diosta kuna kashkanchimanta ashwan alimi.

34 Chay Moisespa killkashkanta yachachikka chasna alita aynishpan Jesuska rimarka:
Chasna alita yuyarishkaykirayku uchillastu pishin Yaya Diospa kamachishkan tukunaykipa.
Chasna tukuyta alita aynishkanta uyashpankuna nima maykan munarkanachu pantachichinayashpa Jesusta tapunata.

Jesuska yachachin pay tukuymanta ashwan ali kamachik kananta (Mt 22.41-46; Lk 20.41-44)

35 Chaymanta Jesuska Yaya Diospa wasinpi chay achka runakuna tantarishkakunata yachachihushkanpi tapurka:
¿Imashna yuyarishpankunataya Moisespa killkashkanta yachachikkunaka yachachinahun, Yaya Diospa Kachanan Kishpichik atun apu David wañupa miraymanta kananta? 36 Yaya Diospa Espíritun chay David wañuta yuyachishpan chay shamunan kishpichikta yuyarishpa rimarka:*

Yaya Dioska chay kamachiwakta rimarka: Tiyariy kuskayni parti kamachinaykipa ñukawa pakta, tukuy kanta chiknik runakunata winsinaynikama kanta kasunankunapana nishpa.

37 David kikin Yaya Diospa Kachanan Kishpichikta yuyarishpa kamachiwak nirka. Chay uras ña kawsa paymanta pasa kashpan David unay wañushkanwasha paypa miraymantallatata kashpan manami atipanchu runalla kanata.
Tukuy chay achka chaypi kahuk runakunaka kushikushpa chay ali yachachihushkanta uyarkakuna.

Jesuska Moisespa killkashkanta yachachikkunata uyachishpa rimarka (Mt 23.1-14; Lk 11.37-54; 20.45-47)

38 Chaymanta Jesuska yachachihushkanllapi rimarka:
Ama kankunaka chay Moisespa killkashkanta yachachikkunamanta llullachirishka kaychichu. Paykunaka yapa munanahun tukuy runakuna paykunata aputashina saludanankunapa. Chayrayku suma suni churarishkankunawa purinahun, ñampikunapi plasakunapi runakuna saludanankunapa. 39 Tantarinanchi wasikunapi, mikunakunapipas tukuymanta suma tiyarinakunapi tiyarinahun, runa masinkuna paykunata aputashina rikunankunapa. 40 Mana pinkashpa mashintukunata tukuy imankunata llullachishpa tapunahun paykuna kikinrayku, Yaya Diosta kushichinaykichipa kunaykichi tiyan nishpankuna. Mana ali rurak kashkankunata pakanankunapa tantarinanchi wasikunapi ali rurak runakunashina Yaya Diosta unayta mañanahun. Chasna kashpankuna Yaya Dioska paykunataka tukuy runakunamanta ashwan sinchitami kastiganka.

Shuk mashintu nima imayu tukuy tiyashkan kullkinta Yaya Diosta kurka (Lk 21.1-4)

41 Shuk puncha Jesuska chay Yaya Diospa wasin punkupi tiyahurka. Kuchunpi tiyarka shuk kullkita churana kaha. Chaypi runakunaka Yaya Diosta kushpa kullkinkunata churahurkakuna. Chaypi Jesuska chay runakuna kullkinkunata churahukkunata rikuhurka. Achka kullkiyu runakuna achka kullkita churahurkakuna. 42 Chasnapi shuk mashintu nima imayu paktamurka. Paypas chay kahapi ishkay kullkinstuta churarka.
43 Chaypina Jesuska runankunata kayashpan nirka:
Rikuychi. Kay mashintu nima imayuka chay ishkay kullkinstuta churashpan Yaya Diospa rikushkanpi tukuy churahuk runakunamanta ashwantami

* **12:36** Rikuy kastellano Bibliapi Salmos 110.1

kushka. 44 Tukuy kay achka kullkiyu runakunaka kullkinkuna puchurishkanmantalla kushkakuna. Chay mashintu nima imayuka tukuy tiyapushkanta Yaya Diosta kushka, maykanwami mikunanta rantinan karka. Chayrayku payka Yaya Diosta ashwanta kushichin.

13

Jesuska rimarka Yaya Diospa wasinta urmachinankunata (Mt 24.1-2; Lk 21.5-6)

1 Chay Yaya Diospa wasinmanta Jesuska runankunawa llukshishpan shuk runanka nirka:

Yachachik, rikuy kay atun Yaya Diospa wasinta. Imashna suma rumikunawa rurarishkata kan.

2 Chaypina Jesuska aynirka:

Ama kay suma atun wasikunata rikushpa kushikuychichu. Kunallapami rikuhunkichi. Kuntraykichikunami tukuy kay wasikunata urmachik shamunkakuna. Nima shuk wasi, nima shuk rumi awapura rurarishkaka kiparinkachu.

Jesuska yachachin manara kay allpaka tukurihushpanra imakunami pasanka (Mt 24.3-28; Lk 21.7-24; 17.22-24)

3 Chaymanta Jesuska runankunawa Olivos urkuma rirka. Chay urkuka karka Yaya Diospa wasin chimpapura. Chay urkupi paktashpankuna tiyarirkakuna. Chaypi Pedro, Santiago, Juan, Andrés Jesusta kayllayashpankuna pakalla tapurkakuna:

4 Yachachik, ¿ima urastaya Yaya Diospa wasinta urmachinkakuna? ¿Imata rikushpanchita yachanchima chay puncha paktarihushkanta?

5 Jesuska aynirka:

Kuyrariychi nima pi kankunata llullachinanpa. 6 Manara kutimuhushpaynira achka runakunami shamunkakuna, kankunata llullachishpa rimankakuna ñukami kani Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik nishpa. Chasna llullashpankunami achka runakunata kirichinkakuna.

7 Uyashpaykichika runakuna chikninakushpa kaypi chayma wañunakuhukkunata ama mancharinkichichu. Tukuy chaykunami pasanan tiyan. Wañunakushpa kawsahushpankunapas chay uras kay allpaka manarami tukurinkarachu. 8 Shuk shimita rimakkuna shuk shimita rimakkunawa chikninakushpankuna wañunakunkakuna. Shuk allpapi kawsak runakuna shuk allpapi kawsak runakunawa chikninakushpankuna wañunakunkakuna. Tukuy parti allpa kuyuyka tiyanka, chaymantapas sinchi yarkay. Tukuy chaykuna kanka kallarinanlla. Chaywasha ashwan manchaypakunami tiyanka.

9 Yuyaywa kaychi. Chiknik runakunaka kankunata apishpa pushankakuna apukunama kastigachinankunapa. Tantarinaykichi wasikunapi kankunata asutichinkakuna. Ñukata katiwahushkaykichiraykumi chiknik runakunaka kankunata apishpa pushankakuna atun apukunamapas. Chasna apirishka tukushpaykichi tukuy paykunata yachachishkaynita riksichinaykichi tiyan. 10 Manara kay allpa tukurihushpanra tukuy allpakunapi kawsak runakunata Yaya Diospa suma ali shiminta runakunata kishpichinanmanta yachachinaykichi tiyan.

11 Chay apukunama kankunata pushashpankunaka ama mancharinkichichu, imatashi rimasha, imashnashi aynisha nishpa. Yaya Diospa Espiritunmi kankunata chayllapi yuyachinka imatami rimanaykichi tiyan.

Paypa yachachishkantami rimanaykichi tiyan, manami kankuna kikinpa yuyaykichimantachu rimankichi. 12 Chay parisina punchakuna chiknik runakunaka kikin wawkinkunata yanka llullashpa apukunama pushankakuna wañuchichinankunapa, chaymantapas yayakuna wawankunata. Wawakuna yapa piña tukushpankuna yayankunata apichinkakuna wañuchichinankunapa. 13 Tukuy runakuna kankunatapas chikninkakunami ñukata kasushpa kawsahushkaykichirayku. Kankunata chiknishpankunapas wañunaykichi punchakama ñukata kirishpa kawsashpaykichika Yaya Diosmi kankunata chay atun kastigananmanta kishpichinka paywa pakta silupi kawsanaykichipa.

14 Yaya Diosta chiknik runaka Yaya Diospa wasinpi yapa millaypata rurashkanta rikushpaykichi kay leyishkaykichi shimita yuyariychi alita asirtanaykichipa. Chaypina tukuy kankuna Judea allpa llaktakunapi kawsakkunaka utkalla urkukunama mitikuychi. 15 Wasi awapi kahushpaykichika chaymantalla utkalla mitikuychi. Ama ukuma uraykuychinachu shuk imaykichi tiyashkanta apanaykichipa. 16 Chakraykichipi tarawahushpaykichika chaymantalla mitikuychi. Ama wasikichima kutiychinachu shuk churarinaykichita apak rinaykichipa. 17 Chasna mitikuna punchakunapi, yapa llakiypa kanka chay chichu warmikunarayku, chay llullu wawayu warmikunaraykupas. 18 Yaya Diosta mañaychi chay mitikunaykichi punchakuna mana chiri tamya punchakuna kananpa. 19 Chay punchakunapi tukuy runakuna sinchita parisinkakuna. Yaya Dioska allpata rurashkanmanta pacha manami chasna sinchi parisina tiyarkachu. Nima chaywasha chasna sinchi parisinakunaka tiyankanachu. 20 Yaya Dioska tukuy akllashkan runakunata yuyashkanrayku chay parisina punchakunataka uchillayachinkami. Mana chasna uchillayachimaka, nima shuk runa wañuymanta kishpimachu.

21 Chaymanta yachachishpalla katirka: Chay punchakuna shuk runakuna kankunata rimankakuna rikuychi, kaypimi chaypimi Yaya Diospa Kachashkan Kishpichikka nishpa. Chasna rimashpankunapas ama kiriychichu. 22 Chay punchakunapi achka runakuna llullachishpa purinkakuna ñukami Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kani nishpa. Shukkunaka llullachishpa rimankakuna ñukami Yaya Diospa yachayninwa yachachik kani nishpa. Paykunaka achka suma mana atipaypakunata, atun yachaywa runakuna nima ima uras rikushkankunata rurankakuna tukuy runakunata llullachinankunapa. Yapa munankakuna kankuna Yaya Diospa akllashkankunatapas pantachichinata. 23 Chayrayku yuyaywa kaychi. Ña kunanka kankunata chasna llullachik runakuna tiyananmanta rimashkani. Chay rimashkaynita yuyariychi paktarishpan mana llullachiy tukunaykichipa.

Jesuska rimarka imashnami kuti shamunka kay allpama (Mt 24.29-35, 42, 44; Lk 21.25-36)

24 Chaypi Jesuska runankunata yachachishpalla katirka kasna nishpa: Tukuy chay parisina punchakuna tukurishkanwasha intika amsayanka, killapas manana punchayachinkanachu. 25 Istrillakunaka silumanta urmankakuna. Tukuy silupi punchayachikkuna sinchita kuyurinkakuna. 26 Chaypina tukuy runakunaka ñukata Yaya Diospa Kachashkan Runata rikuwankakuna puyukuna chawpipi Yaya Diospa atun yachayninwa, intishina suma chuyahllapi shamuhushkaynita. 27 Chasna shamuhushpaynimi angelkunata kachasha tukuy kankuna Yaya Diospa akllashkankunata tukuy partimanta tantachinankunapa ñukawana kawsanaykichipa.

28 Shuk igu kaspita rikushpa yachakuychi. Paypa yakunka
ramankunapi sikashpan achkata pankayahushpan yachankichi veranoka
ña paktarihushkanta. 29 Chasnashinami tukuy kay rimashkaynika
paktarihukta rikushpaykichi yachankichi ña shamunalla kahushkaynita.
30 Kankunata rimani, kunan kay punchakunapi kawsak runakunaka
manara wañuhushpankunara tukuy kay rimashkayni paktarihukta
rikunankuna tiyan. 31 Kay siluka kay allpapas tukurinkakunami. Ashwan
tukuy rimashkaynika manami chasnalla pasankachu, shutipami paktarinan
tiyan.
32 Ima punchami ima urasmi kutimusha, chaytaka Yaya Diosllami yachan.
Nima shuk runa, nima silupi kawsak angelkuna yachanahunchu. Nima ñuka
Yaya Diospa kikin Wawan yachanichu ima urasmi kutimusha. 33 Chayrayku
yuyaywa kawsaychi, tukuy uras alita Yaya Diosta kasushpa. Manami
yachankichichu ima urasmi kutimusha.
34 Kasnashinami kanka: Shuk runa rinma shuk karu llaktama. Manara
llukshihushpanra tukuy runankunata karan shukta rimama: Kanka kayta
ruranki. Kanka kay shukta ruranki nishpa. Chay wasinta kuyraktana
rimama: Alita kuyrapanki kay wasinita kutimunaynikama. Chasna nishpa
runankunata sakima. 35 Kankunaka chay wasi amupa runankunashinami
tukuy uras ali yuyaywa kawsanaykichi tiyan. Mana yachankichichu
imashnapimi shamusha, tutayahushkapichu, chawpi tutachu, atallpa kan-
tahushkapichu, pakarinapichu. Mana yachashpaykichi ima urasmi ku-
timusha, chayrayku tukuy uras rimashkaynita alita kasushpa kawsaychi.
36 Kayta kankunata rimani, shamuhushkayni uras mana kankunata tari-
naynipa millaypata rurashpa kawsahushkaykichita. 37 Kay kankunata ri-
mashkaynika tukuyraykumi kan: Ñukallata kasushpa kawsaychi.

14

Israel runakunapa apunkuna paykunapura kwintarkakuna Jesusta wañuchinankunapa
(Mt 26.1-5; Lk 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Karan wata ñukanchi israel runakunaka tantaripayanchi kay Paskua pun-
chakunapi. Chay punchakunapi yuyaripayanchi ñawpa yaya rukunchiku-
nata Yaya Dios kishpichishkanta chay Egipto allpamanta. Chay punchaku-
napi mikupayanchi pan mana punkichirishkata. Chay tantarinarayku
ishkay puncha pishihushpanra saserdotenchikunapa apunkuna, Moisespa
killkashkanta yachachikkunapas Jesusta chiknishpankuna munarkakuna
llullachishpa apichinata wañuchichinankunapa. 2 Chasna ruranata munash-
pankunapas paykunapura rimarkakuna:
Paskua punchakunapi mana wañuchichishunchichu kay Jerusalenpi kahuk
runakuna mana ñukanchita piñarishpa wañuchinayanankunapa. Chayrayku
chay punchakunaka mana paktarihushpanra payta apichishunchi.

Shuk warmi suma mishkinlla asnak perfumita Jesuspi talirka
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

3 Jesuska Betania llaktama rishpan aycha ismuchik unkuymanta amp-
ishkan Simonpa wasinpi yaykurka. Paypa wasinpi mikuhushpankuna shuk
warmi yaykurka. Chay warmika yura rumimanta rurarishka butillapi apa-
murka yapa chaniyu mishkinlla asnak perfumita. Chay butillapa kunkanta
pakishpan chay mishkinlla asnak perfumita Jesuspa umanpi talirka.
4 Chaypina shuk runakuna Jesuswa pakta mikuhukkunaka piñarirkakuna.
Paykunapura kwintarkakuna:

¿Imaraykushi kay warmika usuchihun kay mishkihlla asnak perfumita?
5 Chay perfumita rantichima karka shuk wata tarawashpan kullkita apinan
tuputa apima karka, chaywa nima imayu runakunata yanapananpa.

Chasna chay runakunaka piñarishpankuna chay warmita yankamanta
mana alita yuyarishpankuna rimarkakuna.

6 Chaypina Jesuska chay piñarihukkunata nirka:

Ama chasna rimaychichu. ¿Imaraykuta piñarishpaykichi kay warmita
pinkachihunkichi? Kay perfumita umaynipi talishpan alitami rurashka.
7 Nima imayu runakunaka tukuy urasmi kankunawa kawsankakuna. Ima
uraspas paykunataka yanapaypallami kankichi. Ñukataka manana tukuy
uras rikuwankichinachu. 8 Kay warmika tukuy atipashkanta ñukarayku
rurashka. Chay suma mishkihlla asnak perfumita aychaynipi talishka,
wañushpayni aychaynika alicharishka kananpa urku uchkupi churashpa
tapanankunapa. 9 Alita uyawaychi, tukuy maypipas runakuna Yaya Diospa
suma ali shiminta runakunata kishpichinanmanta yachachishpankuna kay
warmipa rurashkanmantapas rimankakuna. Kay warmika yapa yuyawash-
pan chasna rurashka. Chasna kashpan tukuy runakuna paymantapas alita
yuyarinkakuna.

Judaska Jesusta apichirka wañuchinankunapa (Mt 26.14-16; Lk 22.3-6)

10 Chaymanta shuk Jesuspa chunka ishkay runankunamanta Judas Iskari-
ote shutiyuka saserdotekunapa apunkunata rimananpa rirka:

Munashpaykichika yanapashkaykichi Jesusta apinaykichipa. 11 Chasna
Judas rimashpan chay apukunaka kushikushpankuna rimarkakuna:

Jesusta apinanchipa yanapashpaykika kanta kullkita pagashumi.

Chaymanta Judaska kallarirka Jesusta chapanata, imashna rurashpami
apichichinka nishpa.

Jesuska runankunawa pakta Paskua punchapi mikurka (Mt 26.17-19; Lk 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Kor 11.23-26)

12 Chay Paskua punchakunapi ñukanchi israel runakunaka mikunchi pan
mana punkichishkata. Kallarinan punchapi Yaya Diospa ñawpa rurashkanta
yuyarishpa wañuchinchi shuk obeha maltakunata, wasinchipi kawsakku-
nawa pakta mikunanchipa.* Chaypina runankunaka Jesusta tapurkakuna:

¿Maypita munanki alichanapa rinanchipa chaypi obeha maltata kusash-
panchi Paskua mikunata mikunanchipa?

13 Chaypina Jesuska ishkay runankunata akllashpan rimarka:

Chay Jerusalén llaktama riychi. Chaypimi shuk runawa tinkunakunkichi,
shuk mankapi yakuta apahukwa. Chay runata katinkichi. 14 Maykan
wasipimi yaykun, kankunapas chaypi yaykunkichi. Chaypi wasi amuta
rimankichi: Ñukanchita yachachikmi tapun, ¿maypitaya chay kwartuykika
alichananchipa tukuy runankunawa chaypi mikuk shamunanpa? 15 Chay
wasi amuka rikuchinkami shuk atun kwartuta ishkaynin kawitu awama
suma alicharishkata. Chaypi mikunanchipa kusaychi. Chasna rimashpan
Jesuska chay ishkay runankunata kacharka.

16 Paykunaka rishpankuna Jerusalén llaktapi paktarkakuna. Chaypi
tukuyta Jesuspa rimashkantashina tarik rirkakuna. Tukuyta alicharkakuna
chay Paskua punchakunapi mikunankunapa.

---

* **14:12** Rikuy Éxodo killkapi 12.1-28

17 Ña tutayahushpanna Jesuska chay chunka ishkay runankunawa chay
wasipi paktamurka. 18 Chaypi mesa muyukta siriririkakuna mikunanku-
napa. Mikuhushkankunapi Jesuska paykunata rimarka:
Alita uyawaychi. Shuk kankunamanta ñukawa pakta mikuhukmi apichi-
wanka chiknik runakuna wañuchiwanankunapa.
19 Chasna rimashpan runankunaka yapa llakirirkakuna. Chaypina Jesusta
shukllankama shukllankama tapurkakuna:
Yachachik ¿pitaya ñukanchimanta chasnaka rurama? ¿Ñukachu
apichichishkayki? Mana kaynima ñuka.
20 Chaypi Jesuska aynirka:
Kankuna chunka ishkaymanta shuk, maykanmi ñukawa parihu kay
kallanapi panninta ukuchin, chaymi apichichiwanka. 21 Imashnami Yaya
Dios ñawpamanta pacha killkachirka ñukamanta, chasnallatatami ñuka Yaya
Diospa Kachashkan Runaka wañunayni tiyan. Wañuna kashpaynipas chay
apichichiwak runarayku llakirini, yapa parisinan tiyan. Payraykuka ash-
wan ali kama karka, mana wawayarima karka.
22 Mikuhushpankunara Jesuska shuk panta apishpan Yaya Diosta agrade-
sirka. Chay panta pakishpa pakishpa karan shuk runanta kurka. Chasna
kuhushkanpi nirka:
Kay panka aychaynishinami kan. Kay panta mikushpaykichi yuyariychi
ñuka wañushpayni kankunata kishpichinaynita.
23 Chaymanta shuk pusillu vinuta apishpan Yaya Diosta agradesirka.
Agradesishkanwasha shukllankama shukllankama upyanankunapa kurka.
24 Paykunata nirka:
Kay vinuka yawarnishinami kan. Wañushpayni yawarni shuturish-
pan Yaya Dios achka runakunata uchankunamanta llakichishpan kish-
pichinka. Chay yawarnini shuturinanwa Yaya Dios runakunarayku paywa
alichananta paktachin. 25 Alita uyawaychi, ñukaka manami kutikashka kay
allpapi kushilla kankunawa tantarishpa kay vinuta upyashanachu. Ña
wañushami. Ashwan shuk puncha Yaya Diospa ali kamachinan mushu
mundupi shuk mushu vinuta kankunawa upyahukshina tantaylla kushilla
kashunchi.

Jesuska rimarka Pedro payta mana riksikshina tukunanta (Mt 26.30-35; Lk 22.31-34; Jn 13.36-38)

26 Chasna Jesús rimashkanwasha shuk Salmokunata takirkakuna. Tak-
ishkankunawasha Olivos urkuma rirkakuna.
27 Chaypi Jesuska rimarka:
Yaya Diospa killkachishkanpi ñukanchikunamantami riman:
Obehankunata kuyrak runata wañuchisha. Chasna kashpan tukuy obe-
hankunaka shikwarinkakuna nishpa.
Chay killkachishkanpi rimashkanshina tukuy kankuna kay tuta kun-
traynikunata manchashpaykichi sakiwankichi. 28 Wañushkayniwasha Yaya
Dios kawsachiwashpan ñukara kankunamanta ñawpashpa Galilea allpama
risha.
29 Chaypina Pedroka nirka:
Tukuy kay katik masinikunaka mancharishpa kanta sakishpankunapas
ñukaka manami sakishkaykichu.
30 Jesuska payta aynirka:
Kanta rimani, kay tuta manarapas atallpaka ishkay kuti kantahushpanra
kimsa kuti rimanki mana riksiwanaykita.
31 Chaypi Pedroka kuti rimarka:

Shutipa rimani, kanwa parihu wañunayni kashpanpas kanwa pakta wañusha, manami rimashanchu kanta mana riksinaynita nishpa.

Chasnallatata chay shuk runankunapas rimarkakuna.

Jesuska Getsemaní kinchapi Yayan Diosta mañarka (Mt 26.36-46; Lk 22.39-46)

32 Chaymanta rishpankuna olivos tarpu kincha Getsemaní shutiyupi paktarkakuna. Chaypi Jesuska runankunata nirka:

Kayllapi tiyarishpa chapawaychi, chaynikstupi rishpayni Yaya Diosta mañanaynikama.

33 Chasna rimashkanwasha Pedrota, Santiagota, Juanta, chay kimsallata chaynikstuma pusharka. Chaypina Jesuska wañunanta yuyarishpan sinchi manchay apirka.

34 Chay kimsa runankunata nirka:

Wañunaynita yuyarishpayni shunkuynipi yapa llakirini wañuhushkashina. Kankunaka kayllapi mañashpa kipariychi, ama puñunkichichu.

35 Chasna rimashkanwasha Jesuska chaynikstuma rirka. Kunkurishpan umanka allpapi tupanankama kumurirka. Chaypi Yayan Diosta mañarka payrayku ali kashpanka chay parisishpa wañunanmanta kishpichinanpa. 36 Kasna nishpa mañarka:

Yayaynistu, kanka tukuy munashkaykita atipanki ruranata. Kanta mañani, kishpichiway, mana chasna sinchita parisinaynipa. Chasna tapushpaynipas ama ñukapa munashkaynita ruraychu, ashwan kanpa munashkaykillata ruray.

37 Chasna Yaya Diosta mañashkanwasha runankunama kutishpan puñurayahukkunata tarik rirka. Chaypi Pedrota nirka:

Simón, ¿puñuhunkichu? ¿Manachu atipashkanki nima shuk urastuta mana puñushpa mañashpa kanata?

38 Tukuy runankunatana nirka:

Mana sampayashpa Yaya Diosta mañaychi, supay mana kankunata munachinanpa mana ali munashkaykichita ruranaykichipa. Kankunaka yapa munankichi Yaya Diosta mañanata. Chasna munashpaykichipas sapallaykichika mana atipankichichu, shunkuykichipi yapa sampayashka kashpaykichi. Chayrayku Yaya Diosta mañaychi shunkuykichita sinchikuchinanpa.

39 Chasna rimashkanwasha kutikashka chaynikstuma rishpan chasnallatata Yayan Diosta mañak rirka. 40 Runankunama kutishpan chasnallatata puñurayahukkunata tarik rirka, yapa puñuywa kahushkankunarayku. Kutikashka likchachishpan paykunaka mana yacharkakunachu imatami ayninkakuna. 41 Kimsaynin kuti chaynikstuma rirka Yayanta mañananpa. Kutikashka kutishpan paykunata nirka:

¿Kunankamachu puñuhunkichi? Ña chayllami. Ñami paktarishka ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runata chay uchasapa runakuna apiwanankunapa. 42 Atariychi, akuychi. Ñami shamuhun chay apichichiwak runaka.

Chiknik runakuna Jesusta apirkakuna (Mt 26.47-56; Lk 22.47-53; Jn 18.2-11)

43 Chasna Jesús rimahushpanra paypa runan Judaska chay kincharishkapi paktamurka. Paywa pakta achka runakuna kaspikunawa, ishkay wiluyu sablikunawa shamurkakuna Jesusta apinankunapa. Paykunaka

saserdotekunapa apunkunamanta, Moisespa killkashkanta yachachikkunamanta, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunamantapas kamachirishka karkakuna. 44 Manara paktahushpankunara Judaska chay apikkunata rimarka:

Maykan runatami muchasha, chaymi kanka Jesuska. Payta apishpaykichi alita kuyrashpa pushaychi mana kishpinanpa.

45 Judaska paktashpan Jesusta kayllayashpan rimarka:

Yachachik, shamushkanimi kanta saludanaynipa nishpa payta mucharka.

46 Chaypina chay achka runakunaka payta apirkakuna pushanankunapa.

47 Chaypi Jesuspa shuk runan sablinta apishpan saserdotekunapa atun aputa shuk yanapak runanta sumakta pitishpa wañuchisha nishpa pitihushpan rinkrinllata pitirka.

48 Chaypina Jesuska chay apik runakunata nirka:

¿Imaraykutaya sablikunawa kaspikunawapas shamushkankichi apiwanaykichipa? ¿Wañuchik shuwa runachu kani? 49 Tukuy puncha Yaya Diospa wasinpi kankunawa pakta kahushpayni yachachirkani. ¿Imaraykuta mana chaypi apiwarkankichichu? Yaya Diospa ñawpa killkachishkanpi ñukamanta riman apiy tukunaynita. Chay killka rimashkanshina shutipa kunanka apiwahunkichi.

50 Chaypi tukuy runankunaka Jesusta sapallanta sakishpankuna kallpa mitikurkakuna.

51 Shuk musullana llatan katarinanllawa pillurishpa Jesusta katihurka. Paytapas apinayarkakuna. 52 Chasna ña apihushkankunapi chay musupas katarinanta sakishpan llatan mitikurka.

Jesusta pusharkakuna tantaylla yuyarishpa kamachik israel apukunama (Mt 26.57-68; Lk 22.54, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

53 Chaymantana chay apik runakunaka Jesusta pusharkakuna saserdotekunapa atun apuma. Chay atun apuwa tukuy saserdotekunapa apunkuna, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukuna, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas tantarishka kahurkakuna. 54 Pedroka karullapi katishpan washankunalla chay atun apupa wasin pampan kincharishkapi yaykurka. Chay pampapi Yaya Diospa wasinta shuk kuyrakkunaka tiyahlla kahurkakuna nina kuchupi kunushpa. Pedropas chaypillatata tiyarik rirka.

55 Chay wasi ukupi saserdotekunapa apunkuna, tukuy paykunawa pakta tantaylla yuyarishpa kamachik masinkuna chiknik runakunata maskarkakuna llullashpa millaypata Jesusmanta rimanankunapa. Yapa munarkakuna payta wañuchichinata. Yapa munashpankunapas nima imata millaypata rurashkanta tarirkakunachu. 56 Achka runakuna llullashpa millaypata Jesusmanta rimashpankunapas mana tiyarkachu ishkay chasnallata rimakkuna. Karan shuk chikanta rimashpankuna nima imata tarirkakunachu atipanankunapa payta wañuchichinata.

57 Chaypina shukkunaka shayarirkakuna llullashpa rimanankunapa:

58 Ñukanchika uyashkanchimi kay Jesús rimahukta: Ñukaka kay runakunapa rurashkan Yaya Diospa wasinta urmachisha. Chaymanta kimsa punchapi ñukaka rurasha shukta, mana runakunapa rurashkankunatashinanachu.

59 Chasna rimahushpankunapas kutikashka mana parihuchu chasnallata rimarkakuna.

60 Chaypina chay saserdotekunapa atun apuka chawpinkunapi shayarishpan Jesusta rimarka:

¿Manachu nima imata ayninki? ¿Manachu uyanki kanta uchachishpa rimahushkankunata?
61 Chaypi Jesuska chunlla uyarka, nima imata aynirkachu.
Kutikashka chay apuka tapurka:
¿Kanchu kanki chapahushkanchi Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik, paypa kikin Wawan?
62 Chaypi Jesuska aynirka:
Ñukami kani.† Chasna kashpan ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runata rikuwankichi tukuyta atipak Yaya Diospa kuskan partipi tiyahushkaynita, paywa pakta kamachinaynipa. Chaymanta rikuwankichi puyu chawpipi kutikashka shamuhushkaynita.
63 Chasna Jesuspa rimashkanta uyashpan chay atun apuka yapa piñarishpan pay kikinpa kamisan awapi churarishkanta likishpan nirka:
Manana munanchinachu ashwan shuk payta uchachikta. 64 Uyashkanchi kay runaka Yaya Dioswa parihuyashpa rimashkanta. Chasna rimashpanmi Yaya Diosta yapa piñachihun. ¿Imatata yuyarinkichi?
Chaypina tukuy rimarkakuna:
Uchayumi, wañunan tiyan nishpa.
65 Chayllapi shukkunaka Jesusta chiknishpankuna uyanpi tyukarkakuna. Shukkunaka Jesuspa ñawinta tapashpankuna uyanpi sakmarkakuna. Chasna sakmahushpankuna asichishpa tapurkakuna:
Kunanka rimay, shutipa Yaya Diospa Wawan kashpaykika ¿pita kanta sakmashka? nishpa.
Payta kuyrakkunatana kushpankuna paykunapas Jesusta waktarkakuna.

Pedro Jesusta mana riksinichu nishpa rimarka (Mt 26.69-75; Lk 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

66 Pedroka saserdotekunapa atun apupa wasin pampapi kahurka. Chasnapi atun aputa shuk yanapak warmi shamurka. 67 Pedrota nina kuchupi tiyahukta rikushpan chay warmika payta kayllayashpan nirka:
Kanpas chay Nasaretmanta Jesuswa pakta purihurkanki.
68 Pedroka aynirka:
Manami riksinichu chay runataka. Nima yachanichu pimantami rimawahunki.
Chasna nishpan Pedroka llukshirka chay pampamanta punkuma. Chasnallapi shuk atallpaka kantarka.
69 Chay warmika kutikashka Pedrota rikushpan rimarka chaypi kahukkunata:
Kay runapas Jesuswa purikmi karka.
70 Chaypi Pedroka kutikashka aynirka:
Shutipami kankunata rimani, manami riksinichu chay runata nishpa.
Astalla unaystupi chaypi kahukkunaka Pedrota kutikashka nirkakuna:
Shutipami kanpas Jesuswa purik kanki, Galileamanta runashina rimahushkaykirayku.
71 Chaypina Pedroka sinchita nirka:
Yaya Dios kastigawachun mana shutipata rimashpaynika. Shutipami rimani kankunata, ñukaka manami riksinichu chay runataka.
72 Chasnallapi kutikashka atallpaka kantarka. Chaypi Pedroka yuyarirka Jesuspa rimashkanta manara ishkay kuti atallpaka kantahushpanra kimsa kuti rimanki mana riksiwanaykita nishpa. Chayta yuyarishpan Pedroka yapa llakirishpan sinchita wakarka.

† **14:62** Chay Ñukami kani nishkaka kan Yaya Diospa shuk shutin.

15

Jesusta romano apu Pilatoma pusharkakuna (Mt 27.1-2, 11-14; Lk 23.1-5; Jn 18.28-38)

1 Chaymanta tutamantastulla saserdotekunapa apunkuna, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukuna, Moisespa killkashkanta yachachikkuna, tukuy paykunawa pakta tantaylla yuyarishpa kamachik masinkunapas shuk yuyayllawa karkakuna. Chaypina Jesusta watashpa pushashpankuna chay romano apunchi Pilatotana kurkakuna.
2 Chaypi Pilatoka Jesusta tapurka:
¿Shutipachu israel masikikunapa Atun Apu kanki?
Jesuska aynirka:
Ari, shutipami rimanki.
3 Chay saserdotekunapa apunkunaka yapa Jesusta wañuchichinayashpankuna Pilatota yankana rimarkakuna achkata Jesusta uchachishpa. 4 Chaypi Pilatoka kutikashka Jesusta nirka:
Kay runakunaka kanta yapa uchachishpa rimahunkuna ¿manachu ayninkima?
5 Jesuska nima imata aynirkachu. Chaypina Pilatoka yuyarirka ¿imaraykushi mana shuk apirishka runashina ayninchu kishpinanpa? nishpa. Mana yacharkachu imatami ruranka.

Jerusalenpi tantarishka runakuna Jesusta kruspi klabashpa wañuchichinata munarkakuna (Mt 27.15-31; Lk 23.13-25; Jn 18.38–19.16)

6 Karan wata chay Paskua punchakuna Pilatoka kacharipayarka shuk karselpi kahuk runata. Ñukanchi israel runakunata tapupayarka pitami kacharinka nishpa. 7 Chay karselpi achka romano runakunata piñarishpa wañuchik runakuna karkakuna. Shuk paykunamanta karka Barrabás.
8 Chaypina Jerusalenpi chay achka tantarishka kahuk runakunaka Pilatoma rirkakuna tapunankunapa:
Imashnami karan wata kacharinki shuk runa karselpi kahukta, chasnallatata kunanpas shukta kachariy.
9-10 Pilatoka yacharka chay saserdotekunapa apunkuna Jesusta chiknishpankuna yankamanta wañuchichinayashkankunata. Paykuna yapa munashkakuna runakuna paykunallata kasunankunapa. Chayrayku chay apukunata tapurka:
¿Manachu munankichi kacharinaynipa kay Jesusta, kankuna israel runakunapa Atun Apuykichi nishkankunata?
11 Chaypina chay saserdotekunapa apunkunaka chay achka runakunata yuyachishpa rimarkakuna:
Pilatota rimaychi Barrabasta kacharinanpa.
Chay runakunaka kasushpankunana kaparirkakuna:
¡Barrabasta kachariy!
12 Pilatoka kutikashka tapurka chay achka runakunata:
¿Imatata munankichi ruranaynipa kay runata, maykantami ñukanchi israel runakunapa apunchi nishpa rimankichi?
13 Paykunaka sinchita kaparishpa aynirkakuna:
¡Kruspi klabashpa wañuchichiy!
14 Pilatoka aynirka:
¿Ima millaypatataya rurashka?
Chaypi paykunaka kutikashka ashwan sinchita kaparirkakuna:
¡Kruspi klabashpa wañuchichiy!

15 Chaypina Pilatoka Barrabasta kacharirka, mana chay runakunaka
payta piñarinankunapa. Jesustana kirukunawa rurarishka karawa
asutichirka. Chaywasha suntalunkunata kurka kruspi klabashpa
wañuchinankunapa.
16 Chaymanta chay suntalukunaka Jesusta pusharkakuna Pilatopa atun
kamachinan wasima. Chay wasi chawpipi pampa tiyashkapi tukuy sun-
talu masinkunata tantachirkakuna Jesusta asichinankunapa. 17-18 Payta
shuk puka llachapa atun apupa churarinantashina churachirkakuna.
Umanpi churarkakuna atun apupa tawasampatashina kashamanta rurar-
ishkata. Chasna churashpankuna payta shuk atun aputashina saludashpa
asichirkakuna:
¿Shamushkankichu israel runakunapa atun apu? nishpa.
19 Asishpa Jesuspa umanpi kaspiwa waktarkakuna, tyukarkakuna uyanpi.
Puntanpi kunkurishpankuna makinta apishpa shuk atun aputashina
mucharkakuna.
20 Chasna pukllachishkankunawasha chay puka llachapa chu-
rachishkankunata llatanachishpankuna pay kikinpa churarinantana
churachirkakuna. Chaymanta pusharkakuna kruspi klabashpa
wañuchinankunapa.

Jesusta kruspi klabashpa wañuchirkakuna (Mt 27.32-44; Lk 23.26-43; Jn 19.17-27)

21 Jesusta pushahushpankuna kruspi klabashpa wañuchinankunapa, chay
ñampipi shuk runa Simón shutiyuta tinkurkakuna. Chay Simonka Sirene llak-
tamanta karka, Alejandropa, Rufopa yayan. Chakranmanta kutimuhurka.
Chay suntalukunaka pasahukta rikushpankuna payta kamachirkakuna Je-
suspa krusninta markananpa.
22 Chasna Jesusta pushashpankunana chay Gólgota lumapi paktak
rirkakuna. Gólgota ninayan wañushkapa uman luma. 23 Chaypina Jesusta
vinu mirra kaspipa aya wikinwa chapurishkata upyachinayarkakuna mana
nanayta musyananpa. Chaytaka Jesuska mana upyanayarkachu.
24-25 Ña intika awastupi kahushpan Jesusta kruspi klabarkakuna. Chay
suntalukunaka Jesuspa churarishkankunata chawpinakunankunapa
swirtinkunata kamarkakuna pishi apanka nishpa.
26 Chaypina Jesuspa krusninpi shuk killkarishkata ratachirkakuna tukuy
runakuna yachanankunapa imaraykumi Jesusta wañuchishkakuna. Chay
killkarishkapi nirka: Kay runaka israel runakunapa atun apumi kan nishpa.
27 Jesusta wañuchihushkankuna uras ishkay wañuchik shuwakunatapas
karan shukta shuk kruspi klabarkakuna chaypi wañunankunapa. Shuk krusta
shayachirkakuna kuskan parti, shuktaka llukin parti. 28 Chasnami Yaya
Diospa ñawpa killkachishkanpi rimashkanka paktarirka kasna nishkaka:
Chay Yaya Diospa Kachashkan Runataka shuk wañuchik runatashinami
wañuchinkakuna.
29 Chaypi achka runakuna Jesusta rikuk rirkakuna. Mana kirishpankuna
Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kananta, umankunata kuyuchish-
pankuna payta asichirkakuna:
Kanmi rimashkanki Yaya Diospa atun wasinta urmachishpayni kimsa
punchapimi kutikashka rurasha nishpa. 30 Kunanka chay krusmanta
uraykumushpayki kan kikinta kishpichiriy nishpa rimarkakuna.
31 Chay saserdotekunapa apunkunapas, Moisespa killkashkanta
yachachikkunapas chasnallatata asichishpa nirkakuna:

Payka achka runakunata ampishpan kishpichishka. Kunanka pay kikinta mana atipanchu kishpichirinata. 32 Shutipa Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik ñukanchi israel runakunapa atun apunchi kashpanka kay krusmanta uraykumuchun. Chasna rikushpanchirami paytaka kirishunchi.

Chay ishkay kruskunapi klabarishka runakunapas chasnallatata Jesusta asichirkakuna.

Jesuska ña wañurkana
(Mt 27.45-56; Lk 23.44-49; Jn 19.28-30)

33 Chawpi punchamanta pacha kimsa urata tukuy chay allpapi amsayarka. 34 Chay kimsaynin ura amsa kahushkanpi Jesuska kikin arameo shiminpi sinchita kaparirka:

Eloi, Eloi, lema sabaktani.

Chayka ninayan Yayayni Dios, Yayayni Dios, ¿imaraykutaya sapallaynita sakiwashkanki?

35 Chasna kaparishkanta uyashpankuna chaypi kahukkunaka rimarkakuna:

Uyaychi. Eliastami kayahun, chay ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikta.

36 Chaypi shuk runaka kallpashpa rirka shuk suni kaspipa puntanpi utkuta watananpa. Chayta agru vinupi ukuchishpan Jesuspa shiminpi tupachirka tsunkashpa upyananpa. Chasnahushpan nirka:

Akuychi rikushunchi, shutipachu Eliaska shamunka payta krusmanta uraykuchinanpa.

37 Chaypina Jesuska sinchita kaparishpan wañurka.

38 Chay wañushkan uraslla Yaya Diospa wasin ukupi Yaya Dioswa tinkunakuna kwartuta arkak rakta llachapaka* awamanta pacha pitikta likirirka.

39 Chaypi chay romano suntalukunapa kapitanka Jesuspa puntanpi rikushpa kahurka. Chay kapitanka Jesusta kaparishpa wañuhushkanta rikushpan rimarka:

Shutipami kay runaka Yaya Diospa Wawan kashka.

40 Achka warmikunapas karumantalla Jesusta rikushpa karkakuna. Paykunamanta karkakuna Magdalamanta Maria, Salomé, Santiagopa Josepa maman Mariapas. Kay Santiagoka ashwan musu karka chay Jesuspa runan Santiagomanta. 41 Jesuska manara wañuhushpanra Galilea allpapi kahushpan chay warmikunaka payta yanapashpa paywa pakta puripayarkakuna. Shuk achka warmikunapas paywa pakta rirkakuna Jerusalén llaktama payta yanapanankunapa. Paykunapas karumantalla Jesús wañuhushkanta rikushpa kahurkakuna.

Jesuspa aychanta urku uchkupi churashpa taparkakuna
(Mt 27.57-61; Lk 23.50-56; Jn 19.38-42)

42-43 Tiyarka shuk runa José shutiyu Arimatea llaktamanta. Chay Joseka ñukanchi israel runakunata kamachik tantaylla yuyarishpa israel apunchikunamanta shuk karka. Payka ali apu karka. Yaya Diosta yuyak kashpan yapa chaparka paypa ali kamachinan kay allpapi paktarinanta. Ña tutayahushpan chay Joseka yapa munashpan Pilatopa wasinpi yaykuk rirka Jesuspa aychanta tapunanpa. Manara chay tuta samana punchaka kallarihushpanra yapa munarka Jesuspa aychanta allarishka urku uchkupi churashpa tapanata. 44 Chasna Jesuspa aychanta tapushpan Pilatoka mana kirirkachu Jesús chasna utkalla wañushkanta. Chayrayku suntalukunapa kapitanta kayashpan tapurka:

---

* **15:38** Rikuy Hebreo Runakunarayku Killkapi 9.1-12, 10.20

¿Shutipachu ña wañushka?
45 Chay kapitanka ari nishpan Pilatoka suntalunkunata kamachirka
Jesuspa aychanta Joseta kunankunapa. 46 Chaypina Joseka shuk suma
yura llachapata rantik rirka. Chaywasha Jesús kruspi klabarishkata
uraykuchishpankuna paypa aychanta chay llachapawa pillurka. Chasna
wankushkanwashana aparka shuk mushu allarishka urku uchkupi
churashpa tapananpa. Chay uchkupi churashpanna punkuntaka shuk
atun rumiwa taparka. 47 Chaypina Magdalamanta Mariaka, Josepa maman
Mariapas rikushpa kahurkakuna yachanankunapa, maypimi Jesuspa
aychanka churarishka kahun.

16

Jesuska kawsarirka
(Mt 28.1-10; Lk 24.1-12; Jn 20.1-10)

1 Chay samana puncha pasashka tutapi kimsa warmikuna, Magdala-
manta Maria, Josepa maman Mariawa, Salomewa shuk mishkinlla asnak
aseiteta rantik rirkakuna chaywa Jesuspa aychanta kakunankunapa mana
asnananpa. 2 Chay samana puncha kayantima, domingo tutamanta, ña
intika llukshihushkanpi Jesuspa aychanta churashkapi paktak rirkakuna.
3 Rihushkankunapi tapunakurkakuna:
¿Pitaya ñukanchirayku anchuchinka chay atun rumitaka uchku punku-
manta?
4 Chaypi alita rikushpankuna chay atun rumita ña anchuchirishkatana
rikurkakuna. 5 Chay uchkupi yaykushpankuna Jesuspa aychanta kaku-
nankunapa, chaypi shuk angelta suma yura suni churarishkata rikurkakuna
kuskan parti tiyahukta. Payta rikushpankuna yapa mancharirkakuna.
6 Chasnallapi chay angelka paykunata nirka:
Ama manchariychichu. Maskahunkichimi Nasaretmanta Jesusta, kruspi
klabashpa wañuchishkankunata. Ñami kawsarishka. Rikuk shamuychi, mayp-
imi churay tukushka kahurka. Manami kaypinachu. 7 Kunanka paypa
runankunata kwintak riychi, Pedrota ashwan kwintaychi Jesús kawsar-
ishkanta. Jesús kankunata rimashkanshina payra kankunamanta ñawpashpa
Galilea allpama rinka. Chayma rishpaykichimi tinkunakunkichi nishpa
paykunata rimankichi.
8 Chasna chay angelka rimashpan chay kimsa warmikunaka yapa man-
charishpankuna chukchurishpa kallpa mitikurkakuna. Manchaywa kutish-
pankuna chay rikushkankunata nima pita kwintarkakunachu.

Jesuska Magdalamanta Mariata rikurirka
(Jn 20.11-18)

9 Chay samana punchawasha tutamanta Jesuska kawsarishkanwasha
puntiru Magdalamanta Mariatara rikurirka. Chay Mariamanta ñawpa kan-
chis supaykunata llukshichirka. 10 Mariaka Jesús kawsarishkata rikushpan
kwintak rirka Jesuswa pakta purishka masinkunata. Paykunaka llakiywa
wakashpa kahurkakuna. 11 Mariapa kwintashkanta uyashpankuna Je-
suska ñami kawsarimushka, kawsarishkata rikushkanimi nishkanta, mana
kirirkakunachu.

Jesuska ishkay runankunata rikurirka
(Lk 24.13-32)

12 Mariata rikurishkanwasha Jesuska ishkay runankunata ñampita ri-
hushkankunapi rikurirka. 13 Paykunaka Jerusalén llaktama kutishpankuna
chaypi kiparishka masinkunata kwintak rirkakuna Jesús kawsarishkata

rikushkankunata. Chasna rimashpankunapas mana paykunata kririrkakunachu.

Jesuska runankunata kamachirka tukuy parti paymanta yachachik rinankunapa
(Mt 28.16-20; Lk 24.36-49; Jn 20.19-23)

14 Chaymanta shuk puncha Jesuska chunka shuk runankunata rikurirka mesa muyukta siririshpa mikuhushkankunapi. Chaypi rimarka:

¿Imaraykutaya mana kirinayashkankichichu chay rikuwashka runakunata? Paykuna kawsarishkaynimanta kwintashpankunapas mana kirishkankichichu. Yapa mana kirinayak runakuna kankichi.

15 Chaymantapas rimarka:

Tukuy kay allpapi kawsak runakunata yachachik riychi kay Yaya Diospa suma ali shiminta runakunata kishpichinanmanta. 16 Maykankunami chay yachachihushkaykichita kirinahun, chaymantapas bawtisarinahun, chaykunaka kishpichiy tukunkakunami. Maykankunami mana kirinahunchu, paykunaka wiñayparayku kastigarishka kankakuna.

17 Kankuna Yaya Diosta kirik kashpaykichi atipankichi Yaya Diospa yachayninwa runakuna nima ima uras rikushkankunata ruranata. Runakunapi yaykushka supaykunata atipankichi llukshichinata. Chaymantapas mana yachashkaykichi shimikunatapas rimankichimi. 18 Shuk machakuyata apishpaykichi kanishpanpas mana imanachinkachu. Shuk sulimanta upyashpaykichipas mana imanachinkachu. Yaya Diosta mañashpa shuk unkushkakunapi makikichita churashpaykichi ampirinkakunami.

Jesuska siluma rirka
(Lk 24.50-53)

19 Chayta rimashkanwasha Yayan Dioska Jesusta siluma pusharka. Silupi Jesuska Yaya Diospa kuskan parti tiyarik rirka paywa pakta tukuyta kamachik kananpa. 20 Siluma rishkanwasha Jesusta katikkunaka tukuy parti paymanta yachachik rirkakuna. Jesuska paykunata yanaparka runakuna nima ima uras rikushkankunata ruranankunapa, tukuy yachanankunapa chay yachachihushkankunaka shutipa ali kananta. *Chayllatami ñuka Markus kwintani.*

LUKASPA KILLKASHKAN KILLKA JESUKRISTU RUNAKUNATA KISHPICHISHKANMANTA

Lukas Teofilorayku killkashpan riman imaraykumi killkan

1-3 Munashkayni Teófilo, ñuka Lukas kayta killkani kanrayku alita yachanaykipa Jesuspa rurashkanmanta, yachachishkanmantapas. Achka runakuna Jesuspa rurashkankunata rikushpa kallarinanmanta pacha killkarkakuna. Paykunaka tukuy chayta ñukanchita yachachirkakuna. Paykuna karkakuna Yaya Diospa shiminta yachachikkuna. Ñukapas tukuyta kallarishkanmanta pacha alita yachakushpayni ali kama killkanaynipa nishpa kanrayku killkani. 4 Chasnami yachanki kanta yachachishkankunata shutipa kashkanta.

Shuk angel rimarka Bawtisak Juan wawayarinanta

5 Ñawpa Judea allpapi apu Herodes kamachik kashpan chaypi shuk saserdote Sakarias shutiyu kawsapayarka. Pay karka chay muntun saserdote Abias wañupa shutinta shutiyachishka tantaylla tarawak saserdotekunamanta. Warminpa shutin karka Isabel, paypas saserdotekunapa miraymanta karka. 6 Yaya Diospa rikushkanpi ali karkakuna, tukuy paypa kamachishkanta alita kasushpa kawsapayarkakuna. Chayrayku nima pi atiparkachu paykunata uchachinata nima imapi. 7 Isabelka machura kashpan paykuna mana wawayuchu karkakuna. Chaymantapas ña ruku karkakuna.

8 Karan wata karan saserdotekunapa ayllun akllarishka karka, shuk punchakuna Yaya Diospa wasinpi mañashpa wiwakunata wañuchishpa Yaya Diosrayku rupachinankunapa. Chay punchakuna paktarishpan Sakariaska ayllunkunawa pakta Yaya Diospa wasinpi runakunarayku mañarkakuna. 9 Paykuna imashnami rurapayarkakuna saserdotepura akllarkakuna shukta Yaya Diospa wasin ukuma yaykunanpa chay Yaya Diosta mañana kwartupi. Chaypi payka mishkihlla asnak wiki chapurishka insienso nishkata rupachishpan kushniyachinan karka Yaya Diosta kushichinanpa. Chay puncha Sakariaska akllarishka karka Yaya Diosta mañana kwartupi yaykunanpa. 10 Chay wikita rupachihushkanpi achka runakuna kanchapi Yaya Diosta mañashpa karkakuna. 11 Chaypi Yaya Diospa kachashkan angelka Sakariasta rikurik shamurka wikita rupachina tuchpashinapa kuskan parti. 12 Chay angelta rikushpan Sakariaska yapa mancharirka. 13 Chaypi angelka rimarka:

Ama manchariychu. Yaya Dios uyashka mañashkaykita. Warmiki Isabelka shuk kari wawata wawayanka, maykantami shutiyachinkichi Juan. 14 Wawayarishkanrayku yapa kushillami kanki. Chasnallatata achka runakunapas kushikunkakuna. 15 Yaya Diospa rikushkanpika atun yachayyumi kanka. Manami nima ima uras upyankachu urti upyanakunata. Manara wawayarihushpan Yaya Diospa Espiritunka paypi yaykunka kawsahushkanpi tukuypi yuyachinanpa. 16 Ña wiñashpan payka achka israel runa masinkunata yachachinka Yaya Diosta alita kirinankunapa. 17 Payka Yaya Diospa kachanan Kishpichikmanta puntiru rinka, paypa shamunanmanta rimananpa. Ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Eliasshina atun yachayyu yachachik kanka. Chasna yanapanka yayakuna wawankunawa chikninakushpa kawsashkankunata sakishpa yuyanakushpana kawsanankunapa. Yaya Diosta mana kasuk runakunata yachachinka

alitana kasunankunapa. Chasna runakunata alichanka Yaya Diospa Kachanan Kishpichik paykunawa kawsak shamunanpa.

18 Chasna chay angelka rimashkanwasha Sakariaska payta tapurka:

¿Imashnata yachasha rimawashkaykika shutipa kananta? Ñuka kani ruku, warminipas paya.

19 Chasna Sakarias tapushpan angelka aynirka:

¿Imashna kashpataya mana kiriwankichu? Ñukami kani Gabriel, Yaya Diospa puntanpi shayarishpa kani paypa kamachinanta kasushpa. Yaya Dioska kachawashkami chay ali shimita kanta rimanaynipa. 20 Chay rimashkaynita mana kirishkaykirayku kunanmanta pacha mana atipankichu rimanata wawayki wawayarinankama. Imashnami ñukaka rimashkani, chasnami paktarinan tiyan.

21 Chay angelka Sakariaswa Yaya Diospa wasinpi kwintahushkanpi chay kanchapi kahuk achka runakunaka Sakariasta chapahurkakuna. Unayta chapahushpankuna yuyarirkakuna ¿imaraykuta chay ukupi yapa unayan? nishpa.

22 Sakariaska Yaya Diospa wasin ukumanta llukshimuhushpan mana atiparkachu rimanata. Chayrayku yacharkakuna chay wasi ukupi shuk imata muskuypishina rikushkanta. Mana rimanata atipashpan makinwa umanwa paykunata asirtachirka imashnami chay ukupi paywa pasashkanta. Chaymanta pacha mana rimanata atipak kiparirka.

23 Yaya Diospa wasinpi mañanan punchakuna tukurishpan Sakariaska wasinma kutirka. 24 Kutishkanwasha warmin Isabelka chichurkana. Ña chichu kashpan pichka killakama wasinmanta mana llukshirkachu. 25 Yuyarishpan nirka: Kunanka Yaya Dioska yapa alitami rurashka ñukapi runakuna manana pinkachiwanankunapa, mana wawayu kashkaynirayku.

Angel Gabriel rimarka Jesús wawayarinanta

26 Isabel ña sokta killa chichu kashpan Yaya Dioska angel Gabrielta Nasaret llaktama kacharka. Chay Nasaret llaktaka Galilea allpapi karka. 27 Chay llaktapi kawsapayarka shuk shipas Maria, manara karita riksik. Josewa kwintashka karka kasarananpa. Joseka ñawpa kawsak atun apu Davidpa miraymanta karka. Chaypi angelka Mariawa kwintak rirka. 28 Mariapa wasinpi yaykushpan rimarka:

Shamushkani kanwa kwintanaynipa. Yaya Diospa akllashkan warmimi kanki, paymi kanwa kahun. Tukuy warmikunamanta kantami Yaya Dioska alita yuyashka.

29 Angel chasna rimashpan Mariaka mancharirka. ¿Ima shimitataya kwintak shamuhun chasna saludawananpa? nishpa yuyarirka.

30 Chaypi angelka nirka:

Maria, ama manchariychu. Yaya Dioska kanta yuyashpan akllashka. 31 Alita uyay. Chichunkimi. Chaymanta shuk kari wawata wawayanki, maykantami shutiyachinki Jesús. 32 Payka atun yachayyumi kanka. Runakuna paymanta rimankakuna tukuyta atipak Yaya Diospa Wawanmi nishpa. Tukuyta kamachik Yaya Diosmi payta ñawpa yaya rukun Davidtashina atun aputa ruranka. 33 Paymi kamachinka kankuna israel runakunata wiñayparayku. Paypa ali kamachinanka mana tukurinkachu nima ima uras.

34 Chayta uyashpan Mariaka angelta nirka:

Ñukaka manara kawsashkanirachu shuk kariwa. ¿Imashnataya chasnaka chichusha?

35 Chaypi angelka aynirka:

Yaya Diospa Espiritunmi tukuyta atipak kashpan puyushina kanma shamunka. Chasnamantami chichu kiparinki. Chayrayku chay wawamanta, maykanmi wawayarinka, Yaya Diospa munananllata rurashpa kawsak, Yaya Diospa Wawanmi nishpa rimankakuna. 36 Awilayki Isabelpas paya kashpantata chichumi kahun, maykantami machura nishkakuna. Kunanka ñami sokta killa chichu kahun. 37 Yaya Diosmi tukuy imatapas atipan ruranata.

38 Chasna rimashpan Mariaka arí nirka, kaypi kahuni Yaya Diospa munashkanta ruranaynipa. Pay munashkanta ñukawa rurachun, imashnami rimashkanki chasna.

Chasna rimashkanwasha angelka paymanta anchurirka.

Maria ayllun Isabelta pasyak rirka

39 Chay punchakunalla Mariaka utkalla rirka ayllun Isabelta pasyananpa. Isabelka kusan Sakariaswa shuk llaktapi Judea allpa urkukuna chawpipi kawsahurka. 40 Sakariaspa wasinpi paktashpan Mariaka yaykuhushpan Isabelta saludarka. 41-42 Chasna saludahushpan Isabelpa wawanka wiksan ukupi sinchita kuyurirka. Chaypina Yaya Diospa Espíritun Isabelta tukuypi yuyachishpan payka kushikushpan Mariata sinchita rimarka:

Yaya Diosmi kanta tukuy warmikunamanta akllashka kushichinanpa, wawaykitapas yapa kushichinka. 43 Ñukaka nima imachu kani kay atun apuynipa mamanka ñukama pasyak shamuwananpa. 44 Saludashkaykita uyashkaynillawa, wiksayni ukupi wawaynika sumakta kushikushpan kuyurishka. 45 Tukuy Yaya Diospa rimashkanka paktarinkami nishpa kirishkaykirayku payka kanta atuntami kushichinka.

46 Chaypi Mariaka rimarka:

Shunkuynimanta pacha Yaya Diosta rimani kanmi kanki yapa ali. 47 Yaya Dios kishpichiwashkanrayku yapa kushilla kani. 48 Nima ima kashpaynipas pay yuyawashpan rikuwashka. Kunanmanta pacha runakunaka rimawankakuna Yaya Diospa kushichishkanmi kanki nishpa. 49 Pay atun yachayninwa ñukata rurawashka Wawanpa maman kanaynipa. Paymi yapa ali kan. 50 Tukuy uras payta kasukkunata yuyashpa llakichishpan rikun. 51 Pay atun yachayninwa rurashkanta rikuchirka. Shuk runakuna alimi kani nishpa rimashpankunapas shunkunkunapi mana ali yuyayyu kashpankuna payka yuyayninkunata waklichinka. 52 Atun kamachikkunatapas kamachik kashkankunamanta anchuchinka, mana yapa yachakkunata atunyachinka paypa wawankuna kanankunapa. 53 Maykankunami paypa yachachinanta shutipa munanahun, paykunata alita yachachinka pay kikin Yaya Dios kananta riksinankunapa. Maykankunami Yaya Diospa yachachinanta mana yapa munanahunchu, paykunataka mana yachachinkachu payta riksinankunapa. 54-55 Imashnami ñawpa yaya rukunchi wañukuna Abrahamta, paypa mirayninkunatapas rimarka, chasnami ñukanchi payta katik israel runakunata yanapanka. Llakichinanta rimashkanta yuyarishpan kunanka paktachihun.

56 Mariaka kimsa killata Isabelpa wasinpi kawsashkanwasha kutirkana wasinma.

Bawtisak Juan wawayarirka

57 Wawayanan puncha paktarishpan Isabelka kari wawata wawayarka. 58 Chayta yachashpankuna tukuy ayllunkuna kuchupi kawsakkunapas payta rikuk rirkakuna. Yaya Dios payta alita yanapashkanta rikushpankuna

kushikurkakuna. 59 Pusak punchamanta pitirkakuna kari wawapa ishpanan kara puntastuta. Chayta israel runakuna rurapayanahun ñawpamanta pacha, ninayan shutipa Yaya Diosta katinankunata. Chasna rurashpankuna ayllunkunaka shutiyachinayarkakuna yayanpa shutinta Sakarias kanka nishpa, imashnami israel runakuna rurapayanahun ñawpamanta pacha. 60 Mamanka mana munarkachu yayanpa shutinta shutiyachinata, chayrayku rimarka:

Shutinka kankami Juan.

61 Chaypi nirkakuna:

¿Imashnata chasnaka kanka? Tukuy ñukanchika ayllunchipa shutinkunallata shutiyachinchi. Nima shuk aylluyki tiyanchu Juan shutiyuka.

62 Chasna nishpankuna yayanta makinkunawa rikuchishpa tapurkakuna:

¿Ima shutita kanka?

63 Chaypi Sakariaska shuk tablastuta tapushpan killkarka shutinka kankami Juan nishpa. Chayta rikushpankuna tukuy mancharirkakuna ¿imashnataya chayka? nishpa.

64 Chasnallapi Sakariaska kuti atiparka rimanata. Chaypi kallarirka Yaya Diosta kushichinata kanmi tukuymanta ashwan atun kanki nishpa.

65 Chaypi ayllunkuna kuchupi kawsakkunapas yapa mancharirkakuna. Tukuy Judea allpa urkukunapi kawsak runakuna chayta uyashpankuna paykunapura kwintarkakuna Yaya Diospa rurashkanmanta. 66 Tukuy uyashka runakuna shunkunkunapi yuyarishpa tapunakurkakuna paykunapura:

¿Imashnashi tukunka chay wawaka wiñashpanka?

Chaymanta yacharkakuna Yaya Dios shutipa paywa kananta.

Sakarias Yaya Diosta kushichishpa takirka

67 Mushumanta rimanata kallarihushkan uras Juanpa yayan Sakariaska, Yaya Diospa Espíritun payta tukuypi yuyachishpan pasanan kananta rimarka kasna:

68 Yaya Dios ñukanchi israel runakunarayku kachanka shuk kishpichikta.
Chayrayku akuychi tukuyta atipak Yaya Diosninchita kushichishpa
agradesishunchi.
69 Ñawpa Yaya Diosta kasuk Davidpa miraymanta Yaya Dios kachamunka
atun yachayyu kishpichikta. 70 Ñawpamanta pacha kaytami
Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunata chay kachanan
kishpichikmanta rimarkakuna kasna nishpa: 71 Paymi kishpichinka
ñukanchita tukuy kuntranchikunamanta, tukuy ñukanchita
chiknikkunamantapas. 72-73 Yaya Dios ñawpa yaya rukunchikunata
yapa llakiywa kahushkankunata rikushpan rimarka llakichishpan
yanapananta. Chaymantapas rimarka ñawpa yaya rukunchi
Abrahamta rimashkanta mana kunkarinanta, ashwan shutipa
paktachinanta kasna nishpa: 74-75 Kishpichirishkami kankichi
kuntraykichikunamanta, kushikushpa, nima pita manchashpa,
munashkaynita rurashpa kawsanaykichipa. Kawsanaykichikama
rikushkaynipi alillata rurashpa, ñukata kasushpa kawsankichi.

76 Chayta rimashkanwasha Sakariaska rimashpalla katirka:

Kanka, wawayni, shutipa Yaya Diospa Espiritunwa rimakmi kanki.
Runakunata rimanki Yaya Diospa Kachanan Kishpichik
shamunanmanta. Chayrayku shunkunkunata alicharishpa,
tukuy mana alita rurashkankunata sakishpa, alitana runa
masinkunawa kawsanankuna tiyan. 77 Chaymantapas ñukanchi

israel runakunata yachachinki, imashnami Yaya Dios mana alita rurashkanchikunata llakichishpan ñukanchikunata supaypa kamachinanmanta kishpichinka. 78 Yayanchi Dios ñukanchita yuyashpan llakichishpan kachanka Kishpichikta ñukanchirayku. Inti punchayachihukshina silumanta ñukanchima shamunka. 79 Mana alita rurashpa amsapishina kawsak, wañunankunata yapa manchashpa kawsak runakunarayku kishpichikta kachanka yachachinanpa riksichinanpa imashnami kushilla kawsashunchi nishpa.

80 Chaymanta chay wawaka Yaya Diosta alita riksishpan sinchikurishpa wiñarka. Wiñashpan chunlla chakishka allpapi kawsarka israel masinkunata yachachinata kallarinankama.

2

Jesuspa wawayarishkanmanta riman (Mt 1.18-25)

1 Chay punchakuna Augusto romano tukuymanta atun apu karka, romano runakunapa israel runakunapapas. Pay tukuy kamachinanpi kawsakkunata kamachirka, shutinkunata rimashpankuna killkachik rinankunapa. Yachanayarka masna runakunami tiyan nishpa. 2 Chay runakunapa shutinkunata killkachina karka puntiru killkachinan. Chay uras apu Sirenio shutiyu Siria allpapi kawsak runakunata kamachipayarka. 3 Tukuymanta atun apu Augustopa kamachishkanta kasushpa, tukuy runakuna kutirkakuna kikin llaktankunama, maypimi ñawpa yaya rukunkuna kawsapayarkakuna, chaypi killkachik rinankunapa shutinkunata.

4 Joseka ñawpa atun apu Davidpa miraymanta kashpan Davidpa llaktan Belenma rinan karka. Chasna kashpan Joseka Nasaret llakta Galilea allpamanta llukshishpan Judea allpama rirka David wañupa kawsashkan Belén llaktama. 5 Mariaka Josewa kasaranan kashpan paywa pakta rirka shutinkunata killkachinankunapa. Chay uras Mariaka Yaya Dios rimashkanshina chichu karka.

6-7 Belén llaktapi paktashpankuna nima shuk wasita tarirkakunachu puñunankunapa. Achka runakuna kashkanrayku wasikuna mana paktarkakunachu. Wiwakuna tampupi yaykurkakuna. Chaypina wawayananka paktarishpan Mariaka puntiru kari wawanta wawayarka. Chay wawanta llachapawa pillushpan wiwata karana kanuwapi churarka.

Angelkuna obehakunata kuyrak runakunata Jesús wawayarishkanta rimarkakuna

8 Chay tutapi Belén llakta kuchullapi obehata kuyrak runakuna tiyarkakuna. 9 Chaypi Yaya Diospa shuk angelka paykunata rikurik shamurka. Paykunapi muyukta Yaya Diospa yachaynin suma chuyahlla rikurirka. Chayta rikushpankuna yapa mancharirkakuna. 10 Chaypina angelka rimarka:

Ama manchariychichu. Suma shimita kankunata rimanayani Yaya Diosmanta. Kay shimita yachashpankuna tukuy runakunami kushikunkakuna. 11 Kunalla kay tuta David wañupa llaktan Belenpi kankunata Kishpichikka wawayarishka. Paymi chapahushkaykichi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik, tukuymanta atun apu. 12 Kunan riychi chay wawata riksinaykichipa. Kasnata tarishpaykichi yachankichi pay kananta: Shuk wiwa wasipi shuk llullu wawa pillurishkata wiwata karana kanuwapi sirihukta tarik rinkichi.

13 Kunkaymanta chay angel rikurihushkanllapi achka angelkuna rikurik shamurkakuna. Yaya Diosta kushichishpa nirkakuna:

14 Yaya Dios, awa silupi kawsak, tukuymanta atun yachayyu ali kanki.
Allpapipas kanahuchun suma yuyayyu runakuna. Payta yuyakkunata Yaya
Dios aliyachinka, ali yuyayyu kushilla kawsanankunapa paykunapura.
15 Chasna rimashkankunawasha angelkunaka siluma kutirkakuna.
Chaypina obehata kuyrakkuna paykunapura kwintarkakuna:
Akuychi rikuk rishunchi Belén llaktama Yaya Dios ñukanchita rimashkanta
rikunanchipa.
16 Chay uraslla kallpashpa rirkakuna. Wiwapa tampunpi paktashpankuna
Mariata Josewa tarik rirkakuna, chaymantapas llullu wawastuta wiwata
karana kanuwapi sirihukta. 17 Chay wawata rikushpankuna angelka chay
wawastumanta rimashkanta kwintarkakuna. 18 Tukuy chay rimashkankuna-
ta uyakkuna mancharirkakuna ¿imashna wawataya chayka? nishpa.
19 Mariaka tukuy chay shimikunata yuyayninpi wakaychashpa yuyari-
rayarka. 20 Chay obehata kuyrakkunaka kushilla kutirkakuna Yaya
Diosta kushichishpa: Yaya Dios, uyashkanchi, rikushkanchi tukuy ali
rurashkaykita. Imashnami rimashkanki tukuyta paktachishkanki. Kanmi
kanki ashwan ali tukuymanta.

Joseka Mariawa wawan Jesusta Yaya Diospa wasinma aparkakuna

21 Chay wawaka ña pusak punchayu kashpan ishpanan kara puntas-
tuta pitirkakuna, imashnami israel runakuna rurapayanahun kunankama.
Payta shutiyachirkakuna Jesús, imashnami angelka rimarka manara Maria
chichu kahushpanra chasna.
22 Chaymanta imashnami ñawpa Moisespa killkashkanpi rimashka, kari
wawa wawayarishkanwasha ruranankunapa, Mariaka chusku chunka pun-
chata wasinpi kiparirka. Chasna punchakunapi warmikuna mana atipa-
payanahunchu Yaya Diospa wasinpi yaykunata. Chay punchakuna pak-
tarishpanna chay wawata Jerusalenma aparkakuna Yaya Diospa wasinpi
Yaya Diosta rikuchinankunapa. 23 Yaya Diospa kamachishkan karka: Tukuy
puntiru kari wawa wawayarishkata ñukata rikuchinaykichi tiyan, kayka
kahun kanta sirvinanpa nishpa.
24 Chasnallatata killkarishka karka: Yayankuna apanan tiyan ishkay
yura wiwa mukukuta, mana tiyashpanka uchpa wiwa mukukuta Yaya
Diosta yuyashpa kunankunapa nishpa. Chayrayku Jesuspa yayankuna
Jerusalenma rirkakuna tukuy Yaya Diospa kamachishkanta paktachinanku-
napa.

Simeón Anapas kishpichikta riksirkakuna

25-26 Chay punchakuna kawsarka Jerusalenpi shuk ruku Simeón shutiyu.
Chay rukuka Yaya Diosta yuyashpa kasushpa kawsarka. Paykuna israel
runakunata kishpichikta chapashpa kawsarka. Yaya Diospa Espíritun paypi
kashpan kasna yuyachirka: Kan manara wañushpayki rikunayki tiyan
Yaya Dios Kishpichikta kachashkanta nishpa. 27 Chasnallapi Yaya Diospa
Espíritun yuyachishpan Simeonka Yaya Diospa wasinma rirka. Chaypil-
latata Jesuspa yayankunapas Yaya Diospa kamachishkanta paktachishpa
wawanstuta aparkakuna. 28 Simeonka kayllayashpan wawata markashpan
Yaya Diosta kushichishpa rimarka:

29 Amuyni, kanmi kanki tukuymanta yapa atun. Rimawashkaykita ñami
paktachishkanki. Kunan shuti kushilla wañusha. 30 Kunan ñuka kikin
ñawiniwa kachashkayki Kishpichikta rikushkani. 31 Tukuy allpakuna-
manta runakuna Kishpichik kananta yachankakuna. 32 Payka ali pun-
chayachikshina kashpan tukuy runakunata riksichinka imashnami

kanta yuyashpa kawsankakuna. Payranti tukuy runakuna ñukanchi israel runakunata valichinkakuna.
33 Chasna Simeón Jesusmanta rimashkanta uyashpankuna maman yayan mancharirkakuna ¿imashnataya chayka kanka? nishpa.
34 Chaypina Simeonka paykunata rimarka Yaya Dios yanapashpa paykunata kushichinanta. Chaymanta Jesuspa maman Mariata shuk shimita Yaya Diosmanta rimarka:
Achka israel masinchikuna kay wawata chiknishpankuna Yaya Diosmanta wichurishka kankakuna. Shukkunaka payta yuyashpa kirishpankuna Yaya Dios paykunata uchankunamanta llakichishpan yanapanka payta kushichishpa kawsanankunapa. Yaya Dios chay wawapi yachayninta rikuchihushkanta achka runakuna mana kirishpankuna payta wichunkakuna. 35 Chaymanta wawayki tukuy runakunapa yuyayninkunata riksichinka. Kanka shunkuykipi waktashkashina nanayta musyanki, yapakta wawaykirayku llakishpayki.
36 Chaypillatata kahurka shuk paya Yaya Diospa yachayninwa rimak Ana shutiyu. Payka Fanuelpa wawan, Aser wañupa miraymanta karka. Payka shipaslla kashpan kusayarka. Kusayashpan kanchis watamanta kusanka wañurka. 37 Chay urasmanta pacha mashintu kashpan ña pusak chunka chusku watayu karka. Tukuy uras Yaya Diospa wasinpi kapayan, achka kuti mana mikushpa Yaya Diosta mañashpa kawsapayan. Tutapi punchapipas Yaya Diosta kushichipayan. 38 Chay Yaya Diospa yachayninwa rimak warmi Ana tinkurka Simeonta, Mariawa Josewa kwintahushkata. Simeonpa rimashkanta uyashpan kayllayak shamurka Yaya Diosta agradesinanpa. Chaymanta chay wawa Jesusmanta rimak rirka tukuy israel masinkunata, maykankunami Jerusalén llaktata kishpichikta chapahurkakuna.

Yayankuna Jesuswa pakta Nasaret llaktama kutirkakuna

39 Chaymanta tukuy Yaya Diospa killkachishkanpi kamachishkanta paktachishpankuna yayan maman Jesuswa pakta kutirkakuna Galilea allpama, Nasaret kikin llaktankunama. 40 Chaypi kawsahushpankuna chay wawaka alita wiñarka. Yaya Dios payta yanapashpan suma yuyayyu yapa yachayyu tukurka.

Jesuska musu kashpan yayankunawa Yaya Diospa wasinma rirka

41 Karan wata Jesuspa yayankuna Jerusalenma ripayanahun chaypi Paskua punchakunata pasanankunapa. Chay Paskua punchakunata Yaya Dios kamachishkan karka yuyarinankunapa, imashnami pay ñawpa yaya rukunkunata Egiptomanta kishpichirka. 42 Ña Jesús chunka ishkay watayu kashpan paykunawa pakta Jerusalenma rirka chay punchakunata pasananpa, imashnami ñawpamanta pacha rurapayanahun chasna. 43 Chay punchakuna tukurishpanna Maria Josewa pakta kutirkakuna, mana yachashpankuna wawa Jesuska Jerusalenpi kiparishkanta. 44 Ñachari rishka runa masinchikuna chawpipi nishpa yuyarirkakuna. Chasna yuyarishpankuna shuk punchata purirkakuna. Chaymanta ayllunkuna chawpipi riksishkankuna chawpipipas payta maskarkakuna. 45 Mana tarishpankuna Jerusalenmallatata kutimurkakuna chaypi maskananankunapa.
46 Kimsa puncha maskashpankuna Yaya Diospa wasinpi payta tarik rirkakuna, yachachikkunapa chawpinkunapi tiyahukta. Paykunata uyashpa tapushpa kahurka. 47 Tukuy runakuna payta uyashpankuna yachayninwa aynihushkanta mancharirkakuna. 48 Jesuspa yayan maman kunkaymanta payta rikushpankuna kushikurkakuna. Mamanka nirka:

Ay, wawayni. ¿Imaraykuta chasna rurashkanki ñukanchita? Yayayki ñukapas
yapa llakishpa kanta maskashkanchi.
49 Chaypi Jesuska aynirka:
¿Imaraykuta yapa maskawashkankichi? ¿Manachu yachankichi Yayayni
Diospa wasinpi kanayni kashkata?
50 Yayanka mamanka chay rimashkanta mana asirtarkakunachu.
51 Mamanka tukuy chay rimashkanta yuyayninpi wakaycharka. Chaymanta
Jesuska paykunawa pakta Nasaret llaktama kutirka. Chaypi alita wiñarka,
yayankunata kasushpa tukuypi. 52 Tukuy uras ashwan yachak alita asirtak
tukushpa wiñarka. Yaya Dios runakunapas payta yuyarkakuna.

3

Bawtisak Juan Yaya Diospa shiminta yachachirka (Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Jn 1.19-28)

1 Jesús ña rukuyashpan romano Tiberio tukuymanta atun apu karka. Chay
Tiberioka ña chunka pichka watata kamachishpan Judea allpapi Ponsio
Pilato shutiyu apu karka. Galilea allpapi Herodes apu karka. Iturea
allpapi Trakonite allpapi Herodespa wawkin Felipe apu karka. Abilinia
allpapi Lisanias apu karka. Tukuy chay allpakunapi apukunata romano
tukuymanta atun apu Tiberio kamachipayan. 2 Saserdotekunapa atun
apunkuna Anás Kaifaswa karkakuna. Chay uras Sakariaspa wawan Juan
chunlla chakishka allpapi kawsarka. Chaypi kahushpan Yaya Dioska payta
rimarka kallarinanpa yachachinata. 3 Chasna rimashpan Juan tukuy Jordán
yaku mayanpi runakunata yachachishpa purirka kasna rimashpa: Kunan-
manta pacha tukuy millaypa rurashkaykichitaka amirishpa sakiychi. Yaya
Diospa rimashkanta kasushpana kawsaychi. Chasna rurahushkaykichita
rikuchishpa bawtisariychi. Chaypina Yaya Dioska kankunata uchaykichi-
manta llakichinkami.
4 Ñawpa Juan manara wawayarihushpanra Yaya Diospa yachayninwa
yachachik Isaias Juanmanta killkarka:

Chunlla chakishka allpapi shuk runa sinchita rimashpa yachachinka kasna:
Imashnami shuk anchu ñampita alichanchi atun apu shamuhushpan
purinanpa, chasnashina shunkuykichita alichaychi. Millaypata
rurashpa kawsashkaykichita sakiychi Yaya Diospa Kachanan
Kishpichikwa alita kawsanaykichipa. 5 Anchu ñampita rurashpanchi
waykukunata allpawa untachishpa parihuyachinchi. Lumakunata
wichushpa parihuyachinchi. Wistu ñampikunata kuskayachinchi.
Kaspikunata pitishpa wichunchi. Chasnashina shunkuykichita
alichaychi tukuy mana alikunamanta. 6 Chasna rurashpaykichimi
tukuy runakuna yachankakuna imashnami Yaya Dios runakunata
kishpichin nishpa.

7 Achka runakuna bawtisarinankunapa Juanma shamurkakuna. Chayp-
ina Juan paykunata riksishpan mana ali yuyayyu kashkankunata rimarka:
Machakuyashina runakuna kankichi, mana ali yuyayyu waklichikkuna.
¿Pita kankunata rimashka chasnalla kishpinaykichipa Yaya Diospa man-
chaypa kastigananmanta? 8 Alitana ruraychi Yaya Diosta kasuk kanayki-
chita rikuchinaykichipa. Ama yanka rimaychichu yaya rukunchi Abra-
ham wañupa miraymantami kanchi, chayrayku Yaya Dioska ñukanchikunata
kishpichinka nishpa. Yaya Dios munamaka, kay rumikunamanta yaya
ruku Abraham wañupa mirayninta rurama. 9 Rikuychi. Shuk tarpu kaspi
mana alita muyuyashpanka amunka sapinpi achawa kuchushpan ninapi

rupachin. Chasnallatatami Yaya Dioska tukuy mana ali rurak runakunataka kastigankami.

10 Chayta uyashpankuna runakunaka Juanta tapurkakuna:

Chasna kashpanka ¿Imatata rurashunchi Yaya Diospa kastigananmanta kishpinanchipaka?

11 Chaypi Juanka aynirka:

Pipachari tiyan ishkay churarinanka, maykanpachari mana tiyapunchu, chaytaka kuy shuk churarinata. Chasnallatata pipachari tiyan mikunanka, kuy mana tiyapuhukta.

12 Romano tukuymanta atun apurayku impuestuta kobrakkunapas paktamurkakuna bawtisarinankunapa. Juanta tapurkakuna:

Yachachik, ñukanchita rimay ¿imatata rurashunchi Yaya Diospa kastiganan-manta kishpinanchipa?

13 Chaypi Juanka aynirka:

Amana yapa kullkita kobraychinachu. Imashnachari apukuna kamachinahun, chasnalla kobraychi.

14 Shuk suntalukunapas tapuk shamurkakuna:

Ñukanchika ¿imatata rurashunchi Yaya Diospa kastigananmanta kishpinanchipa?

Paykunatapas Juanka aynirka:

Amana kichuychinachu nima pita nima imata, nima manchachishpa, nima llullachishpa, nima yanka uchachishpa. Chay kankunata pagashkankunawa kushilla kawsaychi.

15 Tukuy chaypi kahuk runakunaka Juanpa rimahushkanta uyashpankuna yuyarirkakuna, kaychari chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichikka nishpa.

16 Chaypi Juanka tukuy chay runakunata rimarka:

Ñukaka yakuwami kankunata bawtisani. Shukmi shamunka ashwan yachayyu ñukamanta. Paymantaka ñukaka mana yapa yachayyuchu kani. Paypa puntanpi nima imata atipanichu rimanata. Payka kankunata Yaya Diospa Espiritunta kushpami shunkuykichita aliyachinka. Ninawa rupachihushkashina uchaykichita pichanka payta kushilla katinaykichipa. 17 Yuyariychi. Sarata, triguta pallashpanchi tullunmanta muyuntana wishkunchi. Chay muyuntaka wakaychanchi, tullunkunataka ninapi rupachinchi. Chay shamuhuk runaka chasnallatata ruranka. Paymi tukuy Yaya Diosta kirikkunataka siluma apanka. Mana kirikkunataka nina mana wañukmami wichunka.

18 Chaymantapas ashwan shimikunawa chaypi kahukkunata kunashpa Yaya Diospa suma ali shiminta runakunata kishpichinanmanta rimarka. 19 Apu Herodestapas sinchi shimiwa kunarka, wawkinpa warmin Herodiaswa kawsashkanrayku, chaymanta achka shuk mana alita rurahushkankunaraykupas. 20 Chasna rimashpan Herodeska payta karselpi churarka. Chasna rurashkanwa mana ali rurashkankunata ashwanta mirachirka.

Juan Jesusta bawtisarka (Mt 3.13-17; Mk 1.9-11)

21 Herodes Juanta manara karselpi churashpanra Juanka achka runakunata bawtisahurka. Chay uras Jesustapas bawtisarka. Chaypina Jesús Yayan Diosta mañahushpan siluka paskarirka. 22 Chaypi Yaya Diospa Espiritunka wiwa mukukushina uraykumurka Jesuswa kawsananpa. Silumanta Yaya Dioska rimarka:

Kanmi kanki munashkayni wawayni. Kanmi sumakta kushichiwanki nishpa.

Jesukristupa yaya rukunkuna wañupa shutinkuna (Mt 1.1-17)

23 Jesuska kimsa chunka watayu kashpan kallarirka Yaya Diospa shiminta yachachinata.

Runakuna yuyarirkakuna paymi kan Josepa wawan nishpa. José Elipa wawanmi karka. 24 Elí Matatpa wawanmi karka. Matat Levipa wawanmi karka. Leví Melkipa wawanmi karka. Melki Janapa wawanmi karka. Jana Josepa wawanmi karka. 25 José Matatiaspa wawanmi karka. Matatias Amospa wawanmi karka. Amós Nahumpa wawanmi karka. Nahúm Eslipa wawanmi karka. Esli Nagaipa wawanmi karka. 26 Nagai Maatpa wawanmi karka. Maat Matatiaspa wawanmi karka. Matatias Semeipa wawanmi karka. Semei Josekpa wawanmi karka. Josek Judapa wawanmi karka. 27 Judá Joananpa wawanmi karka. Joanán Resapa wawanmi karka. Resa Sorobabelpa wawanmi karka. Sorobabel Salatielpa wawanmi karka. Salatiel Neripa wawanmi karka. 28 Neri Melkipa wawanmi karka. Melki Adipa wawanmi karka. Adi Kosampa wawanmi karka. Kosam Elmadampa wawanmi karka. Elmadam Erpa wawanmi karka. 29 Er Josuepa wawanmi karka. Josué Elieserpa wawanmi karka. Elieser Jorimpa wawanmi karka. Jorim Matatpa wawanmi karka. Matat Levipa wawanmi karka. 30 Leví Simeonpa wawanmi karka. Simeón Judapa wawanmi karka. Judá Josepa wawanmi karka. José Jonampa wawanmi karka. Jonam Eliakimpa wawanmi karka. 31 Eliakim Meleapa wawanmi karka. Melea Menapa wawanmi karka. Mena Matatapa wawanmi karka. Matata Natanpa wawanmi karka. Natán Davidpa wawanmi karka. 32 David Isaipa wawanmi karka. Isaí Obedpa wawanmi karka. Obed Boospa wawanmi karka. Boos Salapa wawanmi karka. Sala Naasonpa wawanmi karka. 33 Naasón Aminadabpa wawanmi karka. Aminadab Adminpa wawanmi karka. Admin Arnipa wawanmi karka. Arni Esrompa wawanmi karka. Esrom Farespa wawanmi karka. Fares Judapa wawanmi karka. 34 Judá Jakobpa wawanmi karka. Jakob Isaakpa wawanmi karka. Isaak Abrahampa wawanmi karka. Abraham Tarepa wawanmi karka. Taré Nakorpa wawanmi karka. 35 Nakor Serugpa wawanmi karka. Serug Ragaupa wawanmi karka. Ragau Pelegpa wawanmi karka. Peleg Heberpa wawanmi karka. Heber Salapa wawanmi karka. 36 Sala Kainanpa wawanmi karka. Kainán Arfaxadpa wawanmi karka. Arfaxad Sempa wawanmi karka. Sem Noepa wawanmi karka. Noé Lamekpa wawanmi karka. 37 Lamek Matusalenpa wawanmi karka. Matusalén Enokpa wawanmi karka. Enok Jaredpa wawanmi karka. Jared Mahalaleelpa wawanmi karka. Mahalaleel Kainanpa wawanmi karka. 38 Kainán Enospa wawanmi karka. Enós Setpa wawanmi karka. Set Adanpa wawanmi karka. Adán Yaya Diospa rurashkan runami karka.

4

Supay Jesusta mana alita rurachinayarka (Mt 4.1-11; Mk 1.12-13)

1 Bawtisarishkanwasha Jesuska paypi kawsak Yaya Diospa Espíritun payta yuyachishpan Jordán yakumanta kutirkana. Chay Espiritunka payta yuyachirka chunlla chakishka allpama rinanpa. 2 Chaypi chusku chunka punchata karka. Chay punchakuna supayka Jesusta kayllayashpan kamarka shutipachu Yaya Diosllata kasun nishpa. Tukuy chay chusku chunka puncha

Jesuska mana mikurkachu. Ña tukurinan punchakuna yapa yarkarka.
3 Chaypina supayka rimarka:
Shutipa Yaya Diospa Wawan kashpaykika kay rumita rimay pan tukunanpa, chayta mikunaykipa.
4 Chaypi Jesuska aynirka:
Nima imashna rurashanchu. Yaya Diospa killkachishkanpi riman:
Mana mikunawallachu runaka kawsan nishpa.
5 Chaypi supayka Jesusta urku awama pushashpan kunkaymanta yuyayninllapi tukuy kay allpapi kamachik atun apukuna kamachinan allpakunata rikuchirka. 6 Chaymanta rimarka:
Kanta kusha tukuy chay allpakunata, tukuy chaypi suma kahukkunatapas, maykantami ñukata kuwashka karka. Chayraykumi maykantachari munani, chayta kuni. 7 Kunkurishpayki mañawashpaykika tukuy kamachishkaynita rurashpaykika tukuytami kanta kusha chaypi kamachik kanaykipa.
8 Chasna supay rimahushpan Jesuska mana munashpan rimarka:
Nima imashna rurashanchu. Yaya Diospa killkachishkanpi riman:
Yaya Diosllata kunkurishpa mañaychi. Payllata kasushpa kawsaychi nishpa.
9 Chaymanta supayka Jesusta Jerusalén llaktama pusharka. Yaya Diospa wasin awama sikachirka. Chaymanta rimarka:
Kan Yaya Diospa Wawan kashpaykika kaymanta allpama saltay. 10 Yaya Diospa killkachishkanpi nin:
Yaya Dioska angelkunata kachanka kanta kuyranankunapa. 11 Paykunami makinkunapi kanta alita kuyrankakuna, mana nima rumipi waktarinaykipa nishpa.
12 Chaypi Jesuska aynirka:
Nima imashna rimawashpayki saltashanchu. Yaya Diospa killkachishkanpi kaytapas nin:
Ama Yaya Diosta yanka kamankichu yachanaykipa payka yanapawankachu manachu nishpa.
13 Chasna Jesús mana kasunayashpan supayka manana yacharkanachu imashnami payta llullachinka nishpa. Chayrayku Jesusmanta anchurimurkana shuk punchakama.

Jesuska Galilea allpapi kallarirka yachachinata (Mt 4.12-17; Mk 1.14-15)

14-15 Chaymanta chay chunlla chakishka allpamanta Jesuska Galilea allpapi llaktakunama kutirka. Yaya Diospa Espíritun paypi kashpan yapa yachayyu karka. Tukuy llaktakunapi tantarina wasikunapi Yaya Diospa shiminta yachachipayan. Runakuna payta uyashpankuna tukuy rimarkakuna kay runaka yapa alimi kan nishpa.

Nasaret kikin llaktanpi ayllunkunaka Jesusta mana kirinayarkakunachu (Mt 13.53-58; Mk 6.1-6)

16 Chaymanta Jesuska wiñashkan Nasaret llaktanma kutirka. Samana puncha tantarina wasipi yaykurka, imashnami pay wiñay rurapayan chasna. Chaypi runakuna chawpipi shayarirka Yaya Diospa killkachishkanta leyinanpa. 17 Chaypina payta kurkakuna Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaiaspa killkashkanta. Chay killkata paskashpan leyirka kasna nishkata:
18 Yaya Diospa Espiritunmi ñukawa kan. Yaya Diosmi akllawashka nima imayu runakunata, llakiywa kawsak runakunata paypa suma ali shiminta runakunata kishpichinanmanta yachachinaynipa. Kachawashkami watarishkashina kawsahuk runakunata kishpishka

kankichi nishpa rimanaynipa, mana rikunata atipakkunatapas yanapanaynipa kuti rikunankunapa, parisihuk runakunata parisichiy tukuhushkankunamanta kishpichinaynipa.
19 Yaya Dios kachawashka runakunata rimanaynipa kunanka llakichiy tukunankunata.
20 Jesuska leyinata tukuchishpan chay killkata kuti wankurka. Chaymanta shuk runa chay tantarina wasipi yanapakta kutichishpan tiyarirka chay wasipi kahukkunata yachachinanpa. Tukuy runakuna payllata rikushpa chaparkakuna imatami rimanka. 21 Chaypina rimarka:
Kunanmi kay killkarishkaka paktarishka. Ñukami kani, maykanmantami riman.
22 Chaypi tukuy runakuna alita rimarkakuna paymanta. Mancharishpa tapunakurkakuna:
¿Maypishi kay runaka kay suma rimanakunata yachakushka? ¿Imashnashi chasna atun yachayyu tukushka? ¿Manachu kayka Josepa wawan? ¿Imashnataya chasna tukushka?
23 Jesuska paykunata aynirka:
Kankunaka rimankichi kay yaya rukunchipa rimananta: Ampinata yachashpaykika kan kikita ampiy nishpa. Chasnallatata rimawankichi: Tukuy imata Kapernaum llaktapi rurashkaykita uyashkanchi. Chasnallatata kunan ruray kikin llaktaykipipas Yaya Diosmanta shamushka kanaykita yachananchipa.
24 Alita uyawaychi. Nima shuk Yaya Diospa yachayninwa yachachikta kikin llaktanpika alita yuyanahunchu. 25-26 Chasna kananta ñawpamanta pacha rikunchi. Elias yachachihushkan uras kikin allpanpi achka mashintukuna yarkaywa parisihukkuna tiyashpanpas Yaya Dioska Eliasta mana paykunama kacharkachu yanapananpa. Ashwan payta kacharkami mana israel warmi mashintuma chay warmillata yanapananpa.* Chay warmika kawsarka mana israel runakunapa llaktan Sareptapi, Israel allpa anakpi Sidón llakta mayanpi. Chay uras kimsa wata sokta killata mana tamyarkachu. Chasna mana tamyashpan tarpunkunaka mana wiñarkakunanachu. Chayrayku tukuy Israel allpapi sinchi yarkay tiyarka.
27 Chasnallatata ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Eliseo kawsashkan uras kikin allpanpi achka runakuna aycha ismuchik unkuywa kahushpankunapas nima shukta Eliseoka ampirkachu. Siria allpapi shuk kamachik mana israel runa Naamán shutiyu chay unkuywa kahushpan payllata ampirka.
28 Chaypina tukuy chay tantarina wasipi kahukkunaka Jesuspa rimashkanta uyashpankuna yapa piñarirkakuna. 29 Atarishpankuna Jesusta chay llaktamanta llukshichirkakuna. Chay llaktaka urku waykuyahushkanpi rurarishka kashpan Jesusta chay urku awama pusharkakuna chaymanta tankananankunapa.
30 Chaypina Jesuska chay achka runakunapa chawpinkunata pasashpa llukshirka.

Jesuska supay yaykushka runata ampirka (Mk 1.21-28)

31 Nasaret llaktamanta llukshishpan Jesuska Kapernaum llaktama rirka Galilea allpapillatata. Chaypi samana puncha tantarina wasipi yaykurka runakunata yachachinanpa. 32 Chay runakunaka yachachishkanta uyashpankuna mancharishpa paykunapura rimarkakuna:

* **4:25-26** Rikuy kastellano Bibliapi 1 Reyes 17.1,8-16

Kay Jesuska Yaya Diospa shiminta yachachin Yaya Dios kikin ñukanchita rimahushkashina.

33 Chay runakuna chawpipi shuk supay yaykushka runa tiyarka. Jesusta uyashpan supayka chay runata sinchita rimachirka:

34 Jesús, Nasaret llaktamanta runa, ama ñukanchima kayllayaychu. ¿Shamushkankichu ñukanchita wichunaykipa ninapi wiñaypa parisinanchipa? Ñuka riksini kanta Yaya Diosmanta shamushka runa kanaykita.

35 Chayllapi Jesuska sinchi shimiwa supayta piñarka:

Chunllayay. Llukshiy kay runamanta.

Chasnallapi chay supayka runakuna chawpipi chay runata allpama urmachishpan nima imanachishpan paymanta llukshirka. 36 Chayta rikushpankuna tukuy runakuna mancharishpa paykunapura tapunakurkakuna:

¿Ima rimanataya kayka? Tukuy rimashkanta kasunahun. Kay runaka atun yachayyu kashpan supaykunata rimashkanllawa runamanta llukshichin.

37 Chaymanta tukuy Galilea allpapi kawsak runakuna Jesuspa rurashkanmanta yacharkakuna.

Jesuska ampirka Simón Pedropa warminpa mamanta (Mt 8.14-15; Mk 1.29-31)

38 Chay tantarina wasimanta llukshishpan Jesuska Simonpa wasinpi yaykuk rirka. Chaypi Simonpa warminpa mamanka sinchi kalinturawa puñunanpi sirihurka. Chaypina Jesusta payrayku tapurkakuna ampipay nishpankuna. 39 Chaymanta Jesuska kayllayashpan chay unkushkapa kuchunpi kumurishpa sinchita rimarka kalinturanka pasananpa. Chay rimashkanllapi kalinturanka pasarka. Chasna kalinturanka pasashkan ratulla payka atarishpan Jesusta tukuy wasinpi kahukkunatapas mikunata kararka.

Jesuska achka unkushka runakunata ampirka (Mt 8.16-17; Mk 1.32-34)

40 Ña intika yaykuhushkanpi runakunaka tukuy unkushkakunata Jesusma pushamurkakuna. Chaypi Jesuska karan shukta makinwa llankashpan ampirka. 41 Chasnallatata achka supay yaykushka runakunamanta supaykunata llukshichirka. Chay supaykunaka kaparishpa rimarkakuna:

¡Kanmi kanki Yaya Diospa kikin Wawan! nishpa.

Chasna kaparishpankuna Jesuska sinchi shimiwa piñarka. Paykuna yachashpankuna Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kananta Jesuska mana munarkachu chasna rimanankunapa.

Jesuska Israel allpa llaktakunapi Yayan Diospa shiminta yachachirka (Mk 1.35-39)

42 Ña pakarimuhushpan Jesuska chay llaktamanta llukshishpan chunlla kahushkama rirka Yayan Diosta mañananpa. Chayma rishpan achka runakuna payta maskarkakuna. Kahushkanpi paktak rishpankuna mana munarkakunachu nima mayma rinanta, ashwan munarkakuna paykunallawa kananta. 43 Chaypina Jesuska rimarka:

Shuk llaktakunapipas rinayni tiyan kay suma ali shimita yachachinaynipa Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta. Chayraykumi kay allpama kachay tukushkani.

44 Chaymanta Jesuska tukuy chay allpapi yachachishpa purirka Yaya Diospa shiminta israel runakunapa tantarinankuna wasikunapi.

5

Jesuska rediwa challwata apik runakunata yanaparka achka challwata apinankunapa
(Mt 4.18-22; Mk 1.16-20)

1 Shuk puncha Jesús Genesaret* kucha mayanpi kahushpan achka
runakuna tantarirkakuna Yaya Diospa shiminta uyanankunapa. Yapa achka
runa kashkanrayku tankanakushpa kichkikta Jesuswa pakta kahurkakuna.
2 Chaypina Jesuska rikurka ishkay botikunata tiyupi llutachirishkakunata.
Challwata apikkuna botinkunamanta llukshishpankuna redinkunata mayl-
lahurkakuna. 3 Chaypi Jesuska Simonpa botinpi uraykushpan Simonta
nirka:

Aku astallastu chawpiyashu.

Chaymanta Jesuska botipi tiyarishpan chay achka runakunata
yachachirka. 4 Yachachinata tukuchishpan Simonta rimarka:

Chawpiyachiy botikita ashwan chawpima. Chaypi redikichita kachariychi
challwata apinaykichipa.

5 Chasna nishpan Simonka aynirka:

Yachachik, kunan tuta pakarikta rediyashpanchipas nima shuk challwata
apishkanchichu. Chasna kashpanpas kunan kan rimawashkaykirayku kuti
mushumanta kacharishu redinchita nishpa.

6 Jesuspa rimashkanta kasushpankuna redinkunata kacharirkakuna.
Chaypina yapa achka challwata apirkakuna redinkuna likirinayanankama.
7 Chay tukuy challwata rikushpankuna shuk botipi kahuk rediyak masinku-
nata umankunawa kayarkakuna yanapanankunapa. Chaypi tukuymanta
ishkanti botinkunata challwawa untachirkakuna. Botinkunaka yapa un-
takta kashpan tikranalla karkakuna.

8-10 Jesusta kasushkankunarayku achka challwata apishkankunata
rikushpankuna Simón Pedroka, tukuy paywa kahukkunapas yapa
mancharirkakuna. Chasnallatata shuk botipi kahuk Simonwa
tantaylla rediyakkuna Santiago, Juanpas, Sebedeopa wawankuna yapa
mancharirkakuna. Chaypina Pedroka Jesuspa puntanpi kunkurishpan
rimarka:

Yaya Jesús, anchuriy ñukamanta. Kanmi kanki ucha illa. Ñukaka uchas-
apami kani.

Chaypina Jesuska Simonta rimarka:

Ama manchariychu. Imashnami challwata apishpa kawsashkanki,
chasnashinami kunanmanta pacha, ñukata katiwahushpayki runakunata
yachachinki paykunapas Yaya Diosta kasunankunapa nishpa.

11 Chaymanta botinkunata allpama sikachishpankuna tukuy paykunapa
tiyashkanta sakishpankuna Jesuswa pakta rirkakuna.

Jesuska shuk runata aycha ismuchik unkuymanta ampirka
(Mt 8.1-4; Mk 1.40-45)

12 Shuk puncha Jesús shuk llaktapi kahushpan shuk aycha ismuchik un-
kuyyu runaka paktamurka. Mana atipashpanpas chay unkuywa runaku-
nata kayllayanata, Jesusma shamurka. Payta rikushpan puntanpi kunkur-
ishpan tapurka:

Yaya Jesús, yachani ampinata atipawanaykita. Ali kashpan kanrayku
kay unkuymanta ampiway, ampirishpayni kuti atipanaynipa tantaylla
kawsanata aylluynikunawa nishpa.

---

* **5:1** Kay kuchapa shuk shutin kan Galilea kucha, shuk shutinka kan Tiberias kucha

13 Chaypina Jesuska makinwa llankashpan rimarka:

Ari, munanimi. Kunanka ampirishkami kanki. Ña atipanki aylluykikunawa tantaylla kawsanata.

Chasna nishkanllawa chay runaka chay unkuymanta ampirishka karka.
14 Chaymantapas rimarka:

Ama nima pita rimankichu kanta ampishkaynimanta, ashwan saserdotellama rikuchik rinki ampirishkaykita. Moisespa killkashkanpi kamachishkashina Yaya Diosta kunayki kashkata apashpa churak rinki, tukuy runakuna ampirishkaykita yachanankunapa.

15 Chasna Jesús kunashpanpas chay ampirishkaka tukuy runakunata ampirishkanmanta kwintak rirka. Chaypi achka runakuna tantaripayanahun payta uyanankunapa, unkuykunamantapas ampirinankunapa.
16 Chayrayku Jesuska anchuripayan nima pi tiyahushkama Yayan Diosta mañananpa.

Jesuska aychan chakirishka runata ampirka (Mt 9.1-8; Mk 2.1-12)

17 Shuk puncha Jesuska yachachihurka shuk wasipi. Chaypi shuk fariseokuna, Moisespa killkashkanta shuk yachachikkunapas tiyahlla kahurkakuna. Paykunaka tukuy Galilea allpapi llaktakunamanta, tukuy Judea allpapi llaktakunamanta, Judeapi kahuk Jerusalén llaktamantapas shamurkakuna. Chaypi Jesuska Yaya Diospa yachayninwa kashpan achka unkushkakunata ampirka. 18 Chaypina shuk runakuna apamurkakuna aychan chakirishka runata llanchamanpi sirihushkata Jesusma. Chay runaka mana atipapayanchu kuyurinata. Paykuna yuyarirkakuna, wasi ukuma yaykuchishpanchi Jesuspa puntanpi churashunchi chaypi ampinanpa payta nishpa. 19 Chasna yuyarishpankunatata mana atiparkakunachu yaykuchinata, yapa achka runa tiyashkanrayku. Chayraykuna iskalunta sikarkakuna chay parihu washayu wasi awama. Chaypi sapiramanta rurarishka tablastukunata anchuchishpankuna llanchamanpi sirihushkata chay awamanta uraykuchirkakuna achka runakuna chawpipi Jesuspa puntanpi. 20 Chayta rikushpan Jesuska yacharka paykuna yuyarihushkankunata, Jesuska atipama ampinata nishpa. Chaypina chay runata rimarka:

Wawki, tukuy uchaykikunamanta llakirishkami kanki nishpa.

21 Chaymanta chay Moisespa killkashkanta yachachikkuna, chay fariseokunapas piñarishpankuna yuyarirkakuna:

¿Pitaya kay runaka chasna rimananpaka? Chasna rimahushpanmi Yaya Diosta piñachihun. Nima pi atipamachu runakunata uchankunamanta llakichinata. Yaya Diosllami atipan llakichinata uchanchikunamanta.

22 Jesuska chasna yuyarihushkankunata yachashpan rimarka:

¿Imaraykutaya chasna yuyarihunkichi shunkuykichipi? 23 Kay runataka rimashkanimi uchaykikunamanta llakichirishkami kanki nishpa. Chasna rimashpayni mana yachankichichu shutipachu llakichiy tukushka manachu nishpa. Ñuka kay unkushkata rimaynima atariy, puriy nishpa. Pay alita purishpanna yachankichima ñuka payta ampishkaynita. 24 Yachanaykichipa ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa paypa yachayninwa kay allpapi runakunata uchankunamanta llakichinaynita kunalla kay runata ampisha.

Chasna nishpan chay unkushkatana rimarka:

Kanta rimani atariy. Llanchamaykita apishpayki kutiy wasikima.

25 Chasna rimashkanllawa chay aychan chakirishka runaka atarishpan
llanchamanta apishpan Yaya Diosta takishpa, kushikushpa wasinma ku-
tirka. 26 Chasna rikushpankuna tukuy chaypi kahukkunaka Yaya Diosta
atunyachishpa kushichirkakuna. Yapa mancharishpa rimarkakuna:
Kunan punchami rikushkanchi yapa sumata, nima ima uras rikushkan-
chita.

Jesuska Levita kayarka (Mt 9.9-13; Mk 2.13-17)

27 Chaywasha Jesuska chay llaktamanta llukshishpan impuestuta ko-
brakta Leví shutiyuta rikurka. Chay impuestuta kobrapayan romano tukuy-
manta atun apurayku. Levika kobranan wasipi tiyahurka. Payta rikushpan
Jesuska rimarka:
Leví, shamuy, katiway nishpa.
28 Chay ratulla Levika atarishpan tukuy imanta sakishpan Jesustana
katirka. 29 Chaywasha Levika Jesusrayku shuk atun mikunata wasinpi
rurarka payta yuyashkanta rikuchinanpa. Chay mikunarayku achka im-
puestuta kobrak masinkuna, ashwan shuk runakunapas chay wasipi tan-
tarishka kahurkakuna. Chay runakuna Jesuspas runankunawa pakta tan-
taylla mikunankunapa mesa muyukta sirihurkakuna. 30 Chayta rikush-
pankuna fariseokunaka, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas Jesuspa
runankunata chiknishpankuna tapurkakuna:
¿Imaraykuta kankunaka chay mana alita rurak runakunawa, impuestuta
kobrakkunawapas tantaylla mikuhunkichi upyahunkichi?
31 Chaypi Jesuska aynirka:
Alikunaka mana munanahunchu ampikta. Ashwan unkushkakunami
ampikta munanahun ampirinankunapa. 32 Chasnallatata ñukaka mana
shamushkanichu yanapanaynipa maykanmi riman mana uchayuchu kani
nishpa. Ashwan shamushkanimi uchayukunata yanapanaynipa Yaya
Diostana kasunankunapa.

Jesuska yachachin payta katikkuna ñawpa katishkankunata manana atipanankunata katinata (Mt 9.14-17; Mk 2.18-22)

33 Chasna Jesús yachachihushpan runakuna chiknishpankuna
rimarkakuna:
Bawtisak Juanpa runankuna, fariseokunapa runankunapas achka kuti
mana mikupayanahunchu Yaya Diosta yuyarishpa mañanankunapa. Ashwan
kanpa runaykikunaka mana chasnanahunchu, kushilla kashpankuna miku-
nahunlla upyanahunlla. ¿Imaraykutaya chasnanahun?
34 Chasna rimahushpankuna Jesuska aynirka:
Shuk musu warmiyahushpanka kayan tukuy ayllunkunata. Kushilla
tantarishpa mikunahun mushu warmiyahushkawa pakta. Chasna chay
warmiyahuk runawa kushilla tantarihushkankunapi nima pi atipanchu
mana mikushpa kanata. 35 Shuk puncha kuntrankunaka chay mushu
warmiyashkata pushak shamushpankuna chay uraska llakirinkakunami.
Llakirishpankunaka mana mikunayankakunachu nishpa.
Chasna Jesuska rimarka pay kikin chay mushu warmiyashkashina
kashkanta yuyachishpa.
36 Chaymanta Jesuska shuk yachachinawa yachachishpa katirka: Nima
maykan runa llaktanchipi kawsak mushu kamisanmanta pitinchu shuk

pitistuta, chaywa mawka kamisanta rimintananpa. Chasna rurashpanpas mana alichu kiparinka, nima mushu nima mawka kamisanka aliyapunkachu.

37-38 Chasnallatatami mushu vinu putskurihushkataka mana churanchichu mawka karamanta rurarishka bulsapi apananchipa. Chay uva yakuka urtiyahushpan putskurin, mawka karamanta rurarishka bulsaka tukyashpan vinuka talirin, chay bulsapas manana valinnachu. Chayrayku mushu vinuta mushu karamanta rurarishka bulsapi churanchi. 39 Ñukaka mushu shimitami yachachihuni. Ñawpa yaya rukuykichikunapa yachachishkankunaka mana chasnachu kan. Maykanmi paykunapa yachachishkankunata kasunayashpanka manami ñukapataka kasunayankachu, ñawpamanta pacha ñukanchita yachachishkankunaka alimi nishpa.

6

Jesuska yachachin samana punchamanta (Mt 12.1-8; Mk 2.23-28)

1 Shuk samana punchapi Jesuska runankunawa pakta trigu tarpurishkakuna chawpita rirkakuna. Chaypi runankunaka shuk shuk trigupa puntanta pakishpa, muyunta wishkushpankuna mikurkakuna. 2 Chayta rikushpankuna shuk fariseokuna piñarishpa paykunata tapurkakuna:

¿Imaraykuta kay samana punchapika tarawashpa pakihunkichi trigu muyuta mikunaykichipa? ¿Manachu yachankichi Yaya Diospa kamachishkanta samana punchapika mana tarawananchipa?

3 Chasna rimahushkankunata uyashpan Jesuska aynirka:

¿Manachu leyishkankichi ñawpa atun apu David wañuka paywa kahukkunapas yarkashpankuna imashnata rurarkakuna? 4 Yaya Diospa wasinpi yaykushpan Yaya Diosta rikuchinankunapa mesapi churarishka pankunata apirka mikunanpa Yaya Diosrayku rurarishkata. Paywa purishpa kahukkunatapas kurka mikunankunapa. Chay pankunaka mana paykuna mikunankunapachu karka. Yaya Dios kamachirka saserdotekunalla mikunankunapa. Chasna mikushpankunapas Yaya Dioska chaytaka mana uchatashina rikushpan paykunata mana kastigarkachu. Chayrayku kankunapas runaynikunata mana atipankichichu rimanata uchatami rurashkankichi nishpa.

5 Chaymantapas Jesuska nirka:

Yaya Dioska ñuka paypa Kachashkan Runata yachayninta kuwashka kankunata rimanaynipa imakunami ali kanahun samana punchapi ruranaykichipa.

Jesuska chakirishka makiyu runata samana punchapi ampirka (Mt 12.9-14; Mk 3.1-6)

6 Shuk samana puncha Jesuska tantarina wasipi yaykurka runakunata yachachinanpa. Chaypi tiyarka shuk runa kuska makin chakirishka. 7 Chaypina Moisespa killkashkanta yachachikkuna, fariseokunapas rikushpa kahurkakuna, Jesuska ampinkachu manachu nishpankuna payta uchachinankunapa samana punchapi mana rurana kashkata rurashkanrayku. 8 Jesuska yuyarihushkankunata yachashpan chay chakirishka makiyuta rimarka:

Atariy, chawpinchipi shayarik shamuy.

Chay runaka atarishpan chawpinkunapi shayarik rirka. 9 Chaypina Jesuska shukkunata rimarka:

Kankunata tapuni, Yaya Diosta kasushpanchika ¿imatata ashwan ruranchima samana punchapika, alitachu millaypatachu? ¿Alichu kama shuk unkushkata ampinanchipa samana punchapi, manapika sakinchimachu wañunanpa?
10 Chasna nishpan Jesuska kuchunpi muyukta kahukkunata rikushpan chay runata rimarka:
Chutachiy makikita nishpa.
Chasna makinta chutachishpan ampirishka kiparipurka. 11 Chaypi shukkunaka Jesusta yapa piñarishpankuna paykunapura tapunakurkakuna:
¿Imanachinchimashi kay runata? nishpa.

Jesuska payta katikkunamanta chunka ishkayta akllarka (Mt 10.1-4; Mk 3.13-19)

12 Chay punchakuna Jesuska urku awama sikarka Yayan Diosta mañananpa. Chaypi tukuy tuta Yayanta mañarka. 13 Ña pakarihushpan payta katikkunata kayarka paykunamanta chunka ishkayta akllananpa. Chaymanta chay akllashkankunata rimarka: Kankunami apostolnikuna kankichi, kachanayni runakuna. Kankunata kachasha shiminita yachachinaykichipa.
14 Chay akllashkankunapa shutinkunaka karkakuna: Simón, maykantami Jesuska shutiyachirka Pedro, Andrés Simonpa wawkin, Santiago, Juan, Felipe, Bartolomé, 15 Mateo, Tomás, shuk Santiago Alfeopa wawan, chaymanta shuk Simón, maykantami rimapayanahun Selote. 16 Shukka karka Judas* Santiagopa wawan, chaymanta shuk Judas Iskariote shutiyu, maykanmi chaywasha Jesusta apichinan karka.
17 Chay chunka ishkay runankunata akllashkanwasha Jesús paykunawa pakta chay urkumanta uraykumurkakuna shuk pampama. Chaypi tantarirkakuna achka payta katihukkunapas. Chaymantapas achka runakuna tukuy Judea allpamanta, Judeapi kahuk Jerusalén llaktamantapas, atun yaku mar mayanmanta, Tiro llaktamanta, Sidón llaktamantapas Jesusma shamurkakuna yachachihushkanta uyanankunapa, unkushkakunapas ampirinankunapa. 18 Supay unkuchishka runakunatapas Jesuska ampirka. 19 Yapa yachayninwa tukuy unkushkakunata ampihushkanta rikushpankuna tukuy chaypi kahukkuna payta llankanayarkakuna ampirinankunapa.

Jesuska runankunata yachachirka imashnami kushikushpa kawsashunchi (Mt 5.1-12)

20 Jesuska runankunata rikushpan rimarka:
Kankuna kushilla kankichi, Yaya Dios mana yanapawashpanka nima imata atipanichu ruranata nishpa yuyarishpa kawsahushkaykichirayku. Yaya Diosmi kankunata yanapanka wiñayparayku paypa ali kamachihushkanpi kawsanaykichipa.
21 Kushilla kankichi yarkahukshina Yaya Diospa munashkanta ruranayashpa kawsahushkaykichirayku. Yaya Diosmi kankunata yanapanka paypa munashkanta rurashpa kawsanaykichipa. Chasnallatata kushilla kankichi kunan wakashpa kawsahushkaykichirayku, shuk urasmi asinkichi.
22 Kushilla kankichi runakuna kankunata chiknishpankuna tantarinaykichi wasikunamanta wichuy tukushpaykichi kamiy tukushpaykichi washanchashpa rimay tukushpaykichi ñuka Yaya Diospa

* **6:16** Rikuy Jesusta Katikkunamanta Kwintak Killkapi 1.13

Kachashkan Runata katiwahushkaykichirayku. 23 Chasnallatatami ñawpa chay chiknik runakunapa yaya rukunkuna wañuka Yaya Diospa rimashkanta yachachikkunata chiknishpankuna parisichirkakuna. Kunan kankunatapas chasnallatata parisichihushpankuna atunta kushikuychi. Shuk punchami silupi Yaya Dios kankunata atunta kushichinka tukuy chayta parisishkaykichirayku.

24 Chaymanta shukkunatana rimarka:

Ay kankuna kullkiyu runakuna, ¡imashna kastigushi kankunarayku kanka! Ñami kushilla kawsashkankichi.

25 Ay kankuna kunan saksashkashina kahukkuna, ¡imashna kastigushi kankunarayku kanka! Saksashkashina kahushkaykichimanta yarkaywashinana kankichi.

Ay kankuna, maykankunami kunanka kushilla asihunkichi, ¡imashna kastigushi kankunarayku kanka! Asihushkaykichimanta llakirishpana wakankichi.

26 Ay kankuna, maykankunamantami tukuy runakuna ali kanaykichita rimanahun paykunapa uyanayashkankunallata yachachishkaykichirayku. ¡Imashna kastigushi kankunarayku kanka! Ñawpa chay runakunapa yaya rukunkuna wañupas llullashpa yachachikkunata ali kanankunata rimarkakuna.

Jesuska paypa runankunata yachachirka chiknik runakunata yuyanankunapa

(Mt 5.38-48; 7.12)

27 Jesuska yachachishpalla katihushpan rimarka:

Kunan kankuna, kiriwak runakuna kashpaykichimi yachachishkaykichi. Kankunata chiknik runakunata yuyaychi. Kankunata piñarihushpankunapas alita ruraychi paykunata. 28 Kankunata millaypata rimakkunata rimaychi Yaya Dios kankunata yanapashpa kushichichun nishpa. Kankunata kamikkunarayku Yaya Diosta mañapuychi. 29 Shuk runa kanta makahushpan uyaykipi sakmashpanka ama rantipaychu. Kutikashka sakmashpanpas ama piñarishpa rantipaychu, ashwan alichay paywa. Chaymanta shuk runa kanta awaniru churarishkaykita kichunayashpanka kamisaykitapas kichunayashpanka sakiy. Ama piñariychu payta. 30 Maykanpas imaykita tapuhushpanka kuy. Maykanpas imaykita apashpanka ama rimaychu kutichiway nishpa. Chasna rurashpaykichimi riksinkakuna Yaya Diospa wawankuna kanaykichita. 31 Kankuna runa masikichikunata yuyashpa alita rurashpa kawsaychi, imashnami kankunapas munankichi paykuna kankunata yuyashpa alita rurashpa kawsanankunapa.

32 Yachanchi llullachik runakunapas ayllunkunataka yuyanankunata. Kankuna chasnallatata aylluykichikunallata yuyashpaykichika paykunamanta mana ashwan alitachu rurahunkichi. Paykunashina rurashpalla kawsashpaykichika ¿imamantata Yaya Dioska kankunata kushichinka? 33 Yuyanakuk masikichillawa yanapanakushpaykichika uchata rurakkunashinalla kawsankichi. Chasna kawsashpaykichika ¿imamantata Yaya Dios kankunata kushichinka? 34 Chaymanta kankuna kutichik runallata shuk imaykichita prestashpaykichika ¿imamantata Yaya Dios kankunata kushichinka? Uchata rurakkunapas kutichik masinkunallata shuk shuk kullkinkunata prestanahun, yuyarishpa ashwanta paykunamanta apinata.

35 Ñuka kankunata rimani, kankunata chiknik runakunata yuyanaykichi tiyan. Chaymantapas alita ruranaykichi tiyan runa masikichikunarayku. Chaymantapas shuk runa shuk imaykichita tapushpanka prestanaykichi

tiyan nima chapashpa chayta kutichinanpa. Chasna rurashpaykichika Yaya Dios kankunata sumakta kushichinka. Paymi kan ali shunku, mana agradesikkunata, millaypa rurakkunatapas chasnalla yuyan. Chasna kankunapas Yaya Diosshina yuyashpa kawsashpaykichimi atun yachayyu Yaya Diospa wawankuna kankichi. 36 Imashnami Yaya Dioska tukuy runakunata llakichishpa yuyan, chasnallatata kankunapas, paypa wawankuna kashpaykichi payshina llakichik kaychi.

Jesuska yachachin shuk runa masinchita mana alichu kanki nishpa mana rimananchipa (Mt 7.1-5)

37 Chaymanta Jesuska ashwanta yachachishpa katirka: Yaya Dioska mana kanta kastigananpa, ama rimankichu shuk runa masikichimanta payka mana alichu kan nishpa. Yaya Dioska kankunata nina mana wañukma mana kachananpa, ama rimankichichu uyachikshina shukkunamanta Yaya Diosmi kanta kachanka nina mana wañukma nishpa. Tukuy runa masikichita llakichinaykichi tiyan. Chasna runa masikichita llakichishpaykichika Yaya Diospas kankunata llakichinka. 38 Maykanpami tiyan imankunaka, pishihukkunata mana mitsashpa kuychi. Chasna mana mitsashpa kushpaykichika Yaya Diospas kankunata ashwan achkatami kunka. Kankuna runa masikichita rurashkaykichishina, chasnallatata Yaya Dioska kankunatapas ruranka.

39 Chaymanta Jesuska chaypi kahukkunata shuk yachachinawa rimarka: Shuk wiskuka wisku masinta pushahushpanka ¿atipamachu alita purichinata? Shuk uchku allarishka kashpan ¿manachu chaypi ishkanti urmanahuma? Chasnallatata maykanmi Yaya Diospa shiminta mana alita asirtanchu, mana atipanchu kankunata yachachinata. 40 Nima maykan yachakuk payta yachachikmanta ashwan yachak kanchu. Chasna kashpanpas tukuyta alita yachakushpan payta yachachikshinallatata kanka.

41-42 Runa masikipa ñawinpi shuk uchilla susyastu tiyamaka, shuk ratu rikunkichima. Ashwan kankunaka kikin ñawikichipi ashwan atun susya tiyamaka, mana rikunkichimachu. Ñawikichipi ashwan atun susya tiyamaka runa masikichipa ñawinpi kahukmanta, mana alichu kama payta rimanaykichipa ñawikimanta susyata surkushara nishpa. Chasna rurankimaka kan kikintami llullachirinkima. Ashwan puntiru kan kikinpa ñawikimantara chay atun susyata surkuy. Chaymanta alita rikushpayki runa masikipa ñawinmanta chay uchillastu susyata surkuy. Chasnallatata puntiru kan kikinpa uchaykita sakinayki tiyan. Chaypirami atipankichi runa masikita kunanata paypa uchanta sakinanpa.

Jesuska yachachin muyunmanta kaspita riksinanchita yuyachishpa (Mt 7.17-20; 12.34-35)

43 Chaymanta Jesuska shuk yuyayta rimarka: Tarputa yuyariychi. Ali tarpuka mana millaypatachu muyuyan. Chasnallatata millaypa tarpupas mana alitachu muyuyan. 44 Karan tarputa muyuyananmanta riksinchi. Papayu mana muyuyamachu kasha muyuta. Champiraka mana muyuyamachu papayuta. 45 Chasnami kan runakunawapas. Ali yuyayyu runaka ali shimikunallatami riman, alikuna shunkunpi kashkanrayku. Millaypa yuyayyu runaka millaypakunallatami riman. Chay millaypa yuyaykunaka shunkunpi kashpan millaypakunaka shunkunpi mirashpan shiminka riman.

Jesuska ishkay runa wasita rurashkankunata yuyachishpa yachachin (Mt 7.24-27)

46 ¿Imaraykuta kankunaka karan uras rimawankichi Yaya Jesús, Yaya Jesús,
kamachishkaynita mana kasushpaykichitata? 47 Kunan rimashkaykichi
maykanmi ñukama shamushpan shiminita alita uyan, kamachishkaynitapas
kasun, payka kasnami kan: 48 Shuk runa sumakta wasinta lumapi rurarka,
allpata ukuta allashpan orkonkunata shayachirka. Chaymanta atun untay
shamurka. Chay wasita mana imanachirkachu, alita rurashka kashkan-
rayku. 49 Maykan runami shiminita uyashpanpas kamachishkaynita mana
kasunchu, payka kasnami kan: Shuk runa wasinta tiyupi rurarka. Mana
ukuta allashpan orkonkunata shayachirka. Chaymanta untay shamush-
pan chay wasita shuk ratu urmachirka. Llampu warankarishpan tukuyta
wichurka.

7

Jesuska shuk romano kapitanpa runanta ampirka (Mt 8.5-13)

1 Chay achka runakunata yachachishkanwasha Jesuska Kapernaum llak-
tama rirka. 2 Chay llaktapi shuk kapitan tiyarka Roma llaktamanta.
Paypa tiyarka shuk yuyashkan runan sinchita unkushka, ña wañunalla
karka. 3 Chay kapitanka Jesusmanta uyarka achka unkushkakunata ampi-
hushkanta. Chayta yachashpan israel runakunata kamachik rukukuna-
manta shukkunata kacharka Jesusta kayak rinankunapa runanta amp-
inanpa. 4 Paktak rishpankuna Jesusta ali shunkuwa tapurkakuna:

Yachachik, ali kama chay kapitanta yanapanaykipa. 5 Payka Romamanta
runa kashpanpas ñukanchi israel runakunata alita yuyashpan tantarinanchi
wasita rurachishka.

6 Chasna rimashpankuna Jesuska paykunawa pakta rirka chay kapitanpa
wasinma. Ña kuchuyahushpankuna chay kapitanka shuk amigunkunata
kacharka Jesusta rimanankunapa:

Yachachik, amigunchi kapitanmi riman: Ñukamanta yapa pasa kash-
payki imaraykuta wasinima shamuhunki. Ama shamuychu. Pun-
taykipi nima imachu kani wasinima shamunaykipa. 7 Chayrayku mana
ñuka kikin rishkanichu kanta kayanaynipa. Chaymantalla shuk shimita
rimay runaynika ampirinanpa. 8 Ñukapapas tiyanmi apuynikuna ka-
machiwanankunapa. Paykuna kamachiwashpankuna kasunayni tiyan.
Chasnallatata ñuka suntaluynikunata kamachishpayni paykunapas ka-
suwanankuna tiyan. Maykan suntaluynitami riy nishpaynika payka rinmi.
Shukta shamuy nishpaynika shamunmi. Maykan runaynikunatapas kayta
rurapaychi nishpaynika paykunaka kasushpankuna ruranahun. Chas-
nallatatami kanka shuk shimillawa atipanki anchuchinata unkuyta kay
runaynimanta.

9 Chasna chay kapitanpa rimashkanta rimashpankuna Jesuska yapa
kushikurka. Chaymanta tukuy chay katihukkunama tikrarishpan rimarka:

Kankunata rimani, tukuy israel masinikunamanta nima maykan
tukuy shunkunmanta pacha kiriwashkanta tarishkanichu kay romano
runatashina. Ñukanchi israel runakuna Yaya Diospa akllashkankuna
kashpanchitata kankunaka mana kay runashinachu kiriwankichi.

10 Chasna Jesús rimashpanna chay kapitanpa kachashkan runakunaka
kutirkakuna. Kapitanpa wasinpi paktashpankuna chay unkushkata
tarirkakuna ña ampirishkatana.

Jesuska shuk mashintupa wawanta wañushkanmanta kawsachirka

11 Jesuska chay kapitanpa runanta ampishkanwasha runankunawa pakta
Naín llaktama rirka. Achka runakunapas paykunawa pakta rirkakuna.
12 Chay llakta kuchupi paktahushpankuna shuk wañushkata apahukkunata
rikurkakuna allarishka urku uchkupi churashpa tapanankunapa. Chay
wañushkaka shuk mashintupa shuklla wawan karka. Achka runakuna chay
llaktamanta chay mashintuwa pakta rihurkakuna. 13 Chayta rikushpan
Jesuska sinchita llakirishpan chay mashintuta rimarka:
Ama wakaychu.
14 Chasna nishpan chay wañushkata sirichishpa apahushkankunata kayl-
layashpan apik rirka. Chaypina wañushkata apahukkunaka shayarirkakuna.
Chaypi Jesuska chay wañushkata rimarka:
Musu, atariy.
15 Chasna nishkanllapi chay wañushka musuka kawsarirka. Tiyarishpan
kallarirka rimanata. Chaypina Jesuska kawsachishkan musuta mamantana
kurka.
16 Chayta rikushpankuna tukuy chaypi kahukkuna yapa man-
charirkakuna. Yaya Diosta kushichishpa rimarkakuna:
Tukuymanta ashwan atunmi kanki, kay yachaykiwa rimak runata
ñukanchima kachamushkaykirayku.
Chaymanta rimarkakuna:
Yaya Diosmi shamushka ñukanchi paypa akllashkan runankunata yana-
pananpa nishpa.
17 Tukuy Judea allpapi kawsak runakuna, chay Judeawa pakta kahuk
allpakunapi kawsakkunapas yacharkakuna Jesús chay wañushkata
kawsachishkanta.

Bawtisak Juan Jesusmanta yachanayashpa runankunata kacharka (Mt 11.2-19)

18 Bawtisak Juan apirishka kashpan runankunaka kwintapayanahun
Jesuspa tukuy rurahushkankunata. Chayta yachashpan Juanka ishkay
runankunata kayarka. 19 Paykunata Jesusma kacharka tapunankunapa:
¿Kanchu chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Runa kanki? Manapika
¿shuktachu chapashunchi? nishpa.
20 Juanpa kachashkankunaka Jesusma paktashpankuna payta
tapurkakuna:
Bawtisak Juan ñukanchita kachashka kanta tapunanchipa: ¿Kanchu cha-
pahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Runa kanki? Manapika ¿shuktachu
chapashunchi?
21 Chay uras Jesuska achka runakunata unkushka kahushkankunamanta
parisinankunamantapas ampirka. Supay yaykushka runakunatapas aliy-
achirka. Achka wiskukunapa ñawinkunata aliyachirka alitana rikunanku-
napa. 22 Chay tukuy runakunata ampishkanwasha Juanpa runankunata
rimarka:
Juanta kwintak riychi tukuy rikushkaykichita, tukuy uyashkaykichitapas.
Wiskukuna mushumanta rikunahun. Mana purinata atipakkunapas
mushumanta purinahun. Aycha ismuchik unkuyyukunapas ampirishka
kanahun. Mana uyanata atipakkunapas mushumanta uyanahun.
Wañushkakunapas kuti kawsarinahun. Nima imayu runakuna Yaya
Diospa suma ali shiminta runakunata kishpichinanmanta uyahunkuna.*
23 Kushillami kanka maykanmi mana sakishpa katiwan nishpa Jesuska
Juanpa kachashkan runankunata rimarka.

* **7:22** Rikuy kastellano Bibliapi Isaías 35.5-6, 61.1

24 Paykuna kutishkankunawasha Jesuska chaypi kahukkunata Juanmanta
rimarka:
Kankunaka chunlla chakishka allpama rishpaykichi ¿imashna runatata
rikunayarkankichi? ¿Shuk muspa yuyayyu runatachu rikunayarkankichi?
Mana chasnatachu rikuk rirkankichi. 25 ¿Shuk suma churarishka runatachu
rikuk rirkankichi? Mana chasnatachu rikuk rirkankichi. Suma churar-
ishka kahukkunaka apukunapa wasinkunapimi kawsanahun. 26 Chasna
kashpan ¿imata rikunayashpaykichitaya rirkankichi? ¿Yaya Diospa yachayn-
inwa shuk yachachiktachu rikunapa rirkankichi? Kankunata rimani, ari,
chayraykumi rirkankichi. Mana chasna runallatachu rikunapa rirkankichi,
Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachikkunamanta ashwan yachaktami
rikunapa rirkankichi. 27 Chay Juanmanta kasna killkarishka kan ñawpa Yaya
Diospa rimashkanka:

Ñukaka shuk runata kachasha runakunata shiminita rimananpa. Payka ma-
narapas kanta kachahushpayni runakunata kanmanta rimak rinka
shunkunkunata alichashpankuna alita kanta kayanankunapa nishpa.

28 Ñukaka kankunata rimani, ñawpamanta pacha tukuy kay allpapi kawsak
runakunamanta Juanmi ashwan sumakta Yaya Diospa shiminta yachachik
kan. Chasna Juan tukuy yachachikkunamanta ashwan yachak kashpan-
pas maykanmi Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachi-
hushkanpi kawsan, mana yachak kashpanpas chaymi Juanmanta pasa kan.
29 Juanpa yachachihushkanta uyashpankuna achka runakuna romano
tukuymanta atun apurayku impuestuta kobrakkunapas yacharkakuna Yaya
Dios payta yuyachishpan yapa alita rimashkanta. Chayrayku munarkakuna
Juan paykunata bawtisananpa. 30 Fariseokuna, Moisespa killkashkanta
yachachikkunapas mana munashkakunachu Yaya Dios paykunata yana-
pananpa. Chayrayku mana Juanma rirkakunachu bawtisarinankunapa.
31 Chaypina Jesuska yachachishpalla katirka: Kankuna Yaya Diosta mana
kasunayak runakuna ¿imawashi kankunata yachachinima? 32 Kankunaka
ñampipi tiyarishpa pukllak wawakunashinami kankichi. Paykunaka
shuk wawa masinkunata kaparishpa rimanahun: Ñukanchi kenata
pukushpanchipas mana baylashkankichichu. Chaymanta llakiypata
takishpanchipas mana wakashkankichichu nishpa. 33-34 Chasna nima
pita kasunayak wawakunashina kashpaykichi nima Bawtisak Juanta,
nima ñukata kasunayashkankichichu. Juan mana tukuy runakunashina
panta mikushpan nima vinuta upyashpan rimankichi supay yaykushka
kananta. Chaymanta ñukana Yaya Diospa Kachashkan Runa shamushkani,
upyani, mikuni. Ñukataka rimawankichi: Kanka mikuysiki upyaysikimi
kanki, mana ali rurakkunapa, romano tukuymanta atun apurayku
impuestuta kobrakkunapapas amigunmi kanki nishpa. 35 Chasna
rimashpaykichipas ñukanchi Yaya Diosta kasushpa tukuyta alillata
rurahushpanchi rikuchinchimi paypa suma yachayninwa kahushkanchita.

Shuk fariseo Jesusta kayarka wasinpi mikuk rinanpa

36 Chaymanta shuk fariseo Simón shutiyu Jesusta kayarka wasinpi mikuk
rinanpa. Chay fariseopa wasinpi ña yaykushpan Jesuska mesa mayanpi
siriririka mikunanpa, imashnami mikupayanahun chasna. 37 Chay llaktapi
tiyarka shuk mana alita kawsak warmi. Chay warmika Jesús fariseopa
wasinpi paktashkanta yachashpan payma rirka. Shuk yura rumimanta
rurarishka butillapi mishkinlla asnak perfumita apashpan Jesusta kaylla-
yarka. 38 Jesuspa washanmanta kayllayashpan chakin parti kunkurishpan
wakarka. Ñawin yakuwa chakinta ukuchishpan mayllarka. Chaymanta

chukchanllawa chakinta chakichishpan mucharka. Chaymantapas perfumita Jesuspa chakinpi talirka.

39 Chayta rikushpan Jesusta kayak fariseoka yuyarirka kay runa Yaya Diospa yachayninwa yachachik kashpanka yachama karka kay warmika mana alita kawsak kananta. 40 Jesuska fariseopa yuyayninta yachashpan nirka:

Simón, kanta shuk shimita rimanayani.

Chaypi fariseoka aynirka:

Ari yachachik, rimaway.

41 Jesuska rimarka:

Ishkay runakuna kullkita patronta liwirkakuna. Shuk liwirka pichka pachak kullkita, shukka liwirka pichka chunka kullkita. 42 Chaymanta patronka tapushpan kutichinankunapa, mana atiparkakunanachu kutichinata. Mana atipashpankuna kutichinata, ishkantita patronka rimarka: Liwiwashkaykichita manana pagawankichinachu nishpa. Kunanka rimaway ishkanti llakichirishkankunamanta ¿maykanta ashwanta patronta yuyama? nishpa.

43 Simonna aynirka:

Ñuka yuyarini maykanmi ashwan kullkita liwirka, chaymi ashwanta patronta yuyama.

Jesusna rimarka:

Alitami ayniwashkanki.

44 Chasna nishpan chay warmita rikushpan Simonta nirka:

¿Rikushkankichu kay warmi rurawahushkanta? Wasikipi yaykuhushpayni kanka mana yakuta kuwashkankichu chakinita mayllanaynipa. Kay warmika ñawin yakuwa chakinita mayllapashka, chaywasha chukchanwa chakichipashka. 45 Kanka saludanakushpanchi mana muchawashkankichu. Kay warmika yaykushkaynimanta pacha chakinita muchapashka. 46 Kanka nima aseiteta umaynipi taliwashkankichu. Kay warmika yapa suma mishkihlla asnak perfumita chakinipi talipashka. 47 Chayrayku kanta rimani, payka yachan tukuy uchankunata llakichinaynita. Chayrayku yapa yuyawashpan chakinita mayllapashka. Kanka yuyarinki uchillastu uchaynika nishpa. Chasna yuyarishpaykimi uchillastu uchakunamantalla llakichiy tukushkanki. Chayrayku mana yapa yuyawankichu.

48 Chasna nishpan chay warmitana rimarka:

Uchaykikunamanta llakichirishkami kanki nishpa.

49 Chaypina Jesuswa pakta kayay tukushka runakunaka paykunapura tapunakurkakuna:

¿Pitaya kay runaka, uchankunamanta chasna llakichinanpaka? ¿Yaya Diosshinachu tukunayan? nishpa.

50 Jesuska chay warmita ashwan rimarkalla:

Kanmi tukuy shunkuykimanta pacha kiriwashkanki. Chayrayku tukuy uchaykikunamanta llakichishkani. Kushilla wasikima riy nima pita manchashpa.

8

Jesusta yanapak warmikunamanta riman

1-2 Chaymanta Jesuska achka llaktakunapi purirka, Yaya Diospa suma ali shiminta yachachishpa Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta. Chay chunka ishkay akllashkan runankunaka paywa pakta rirkakuna, chaymantapas shuk warmikuna. Chay warmikunatami

manara paywa purihushpankuna Jesuska unkushka kahushkankunamanta ampirka, supay yaykushkankunamantapas aliyachirka. Shukka karka Magdalamanta Maria, maykanmantami Jesuska kanchis supaykunata llukshichirka. 3 Shukka karka Kusapa warmin Juana. Chay Kusaka karka apu Herodespa wasinpi kamachik. Shukka karka Susana. Chaymanta ashwan achka warmikunapas Jesusta katirkakuna. Paykuna tukuy ima tiyapushkankunawa Jesusta yanaparkakuna.

Jesuska tarpuk runamanta yuyachishpa yachachin (Mt 13.1-9; Mk 4.1-9)

4 Achka llaktakunamanta runakuna Jesusma tantarimurkakuna. Chaypi Jesuska paykunata yachachihushpan kasna rimarka: 5 Akuychi yuyarishunchi. Shuk runa llukshirka tarpunanpa arus muyukunata wichashpa. Chasna tarpushpan shuk muyukunaka ñampipi urmarkakuna. Runakunaka awanta purishpankuna pulbuchirkakuna. Chaypina pishkukunana mikurkakuna. 6 Shuk muyukunaka llapcha allpa samantasapapi urmarkakuna, shuk ratu tukyarirka. Chakishka allpaka kashkanrayku llampu wañurkakuna. 7 Shuk muyukunaka kasha kiwa chawpipi urmarkakuna. Chay kashawa pakta wiñahushpan llampu tapashpan wañuchirka. 8 Shuk muyukunaka suma allpapi urmarkakuna. Chay muyuka wiñashpankuna achkata muyuyarka. Shuk muyumantalla shuk pachak muyustukuna mirarka.

Chasna nishpan Jesuska sinchita rimarka: Kay yachachishkaynita alita uyashpa yachakuychi.

Jesuska yachachishkanta runankunata asirtachirka (Mt 13.10-23; Mk 4.10-20)

9 Chayta uyashpankuna runankunaka Jesusta tapurkakuna:

Chay yachachishkaykika ¿ima ninayantaya?

10 Chaypi Jesuska paykunata aynirka:

Kankunallata Yaya Dios yachachihun nima pi yachashkanta, imashnami paypa ali kamachinanka kay allpapi. Shukkunatami yachachini chasna mana yapa asirtaypa yachachinakunawa. Uyashpankunapas mana asirtankakunachu. Rikushpankunapas mana yachankakunachu imaraykumi chayta rurani nishpa.

11 Chaymanta rimarka:

Chay yachachishkaynika kasnami ninayan: Muyuka ninayanmi Yaya Diospa shimin. 12 Muyu ñampipi urmashkaka ninayanmi: Shuk runakuna Yaya Diospa shiminta uyanahun alita. Chaymanta supayka shamushpan chay Yaya Diospa shimin uyashkankunata kunkachin. Chasnaka manana kasunahunchu kishpishka kanankunapa.

13 Muyu samantasapapi urmashkaka ninayanmi: Shuk runakuna Yaya Diospa shiminta kushilla uyanahun. Chay muyukunaka wiñarishpan mana sumakta ankuyashkachu kanahun. Chasnashinami chay runakunaka shuk ratulla Yaya Diosta kushilla katinahun. Chaymanta ima kamanakunapas paykunata Yaya Diosmanta anchuchin manana payta kasunankunapa.

14 Muyukuna kashasapapi urmashkaka ninayanmi: Shuk runakuna Yaya Diospa shiminta munashpankunapas mana sakinayanahunchu ñawpa kawsashkankunata. Paykuna kay allpapi kawsanankunapa munashkankunallata yuyarishpa musparinahun. Yuyarinahun kay mundupi imankuna tiyashkankunallata, kullkillata munashpa, imankunata mirachinayashpa, chaymanta paykuna kikinllata kushichinankunapa

yuyarishpa kawsanahun. Chay runakunaka tarpu mana muyuyakshina kashpankuna Yaya Diospa shiminta kunkarinahun.

15 Shuk muyukuna, ali allpapi urmashkaka ninayanmi: Shuk runakuna ali yuyaywa Yaya Diospa shiminta shunkunkunapi wakaychanahun. Chaymantapas mana sampayashpa kasushpankuna alikunata yuyarishpa rurashpa kawsanahun.

Jesuska lamparinmanta yuyachishpa yachachin (Mk 4.21-25)

16 Nima pi lamparinta apichishpan shitik awarishka tasawa tapamachu, nima kawitu ukuma tiyachimachu. Ashwan tiyachinchimi lamparin tiyachina awapi chay wasipi yaykuhukkunata punchayachinanpa. 17 Chasnallatata Yaya Diospa shimin yachachishkaynika lamparinshina punchayachin runakunata. Puntiru mana asirtashkankunata chaymanta tukuyta asirtankakuna.

18 Chayrayku alita uyaychi rimanaynita. Maykanmi alita uyashpan Yaya Diospa shiminta kasun, payka ashwan suma yuyaytami kuy tukunka. Maykanmi Yaya Diospa shiminta uyashpan mana kasunayanchu, payka uchillastu uyashkankunatapas kunkachiy tukunka.

Jesuspa ayllunkuna paywa kwintanapa shamurkakuna (Mt 12.46-50; Mk 3.31-35)

19 Chaymanta Jesuspa maman wawkinkunapas paktamurkakuna paypa kahushkanpi. Yapa achka runakuna chaypi kahushkankunarayku mana atiparkakunachu kayllayanata. 20 Chaypi Jesusta rimarkakuna:

Mamayki wawkikikunapas kahunkunami kanchapi, kanta chapahunkuna kwintanankunapa.

21 Chasna rimashpankuna Jesuska aynirka:

Yaya Diospa shiminta uyashpa kasukkunami mamaynishina wawkinikunashina kanahun.

Jesuska sinchi wayrata sinchi ulasta kasillayachirka (Mt 8.23-27; Mk 4.35-41)

22 Shuk puncha Jesuska runankunata rimarka:

Akuychi chimpashunchi kay kuchata.

Botipi uraykushpankuna chimpahurkakuna. 23 Chimpahushkankunapi Jesuska puñushpa rihurka. Chaypi sinchi wayra shamurka, atun ulaskuna shayarirkakuna kucha tapakta. Botinkunapi yakuka untarihushpan, ña tikranayahurkakuna. 24 Chaypina runankuna yapa mancharishpankuna Jesusta likchachishpankuna rimarkakuna:

¡Yachachik, ñami tikrahunchi!

Chaypi Jesuska likcharishpan wayrata, atun ulasta sinchi shimiwa rimarka:

¡Kasillayay wayra! ¡Kasillayay ulas!

Chasna rimashkanllawa pasarirka wayraka, ulaskunapas, manana ulasyarkanachu. 25 Chasna pasachishkanwasha Jesuska runankunata rimarka:

¿Ñukawa kahushpaykichitatachu mancharinkichi? Sinchikuychi ñukapi.

Chasna uyashpankuna runankunaka yapa mancharishpa tapunakurkakuna paykunapura:

¿Pishi kay runaka? Rimashkanllawa wayra yakupas kasushpa kasillayanahun.

Jesuska supayyashka runata ampirka (Mt 8.28-34; Mk 5.1-20)

26 Jesuska runankunawa pakta chay kuchata chimpashpankuna
Gerasa allpama paktarkakuna. Gerasa karka Galilea allpa chimpapi.
27 Paktashpankuna Jesuska botimanta allpama sikahushpan tinkunakurka
chay llaktamanta shuk supayyashka runawa. Chay runaka llatan
kawsapayan. Mana wasipi kawsapayanchu, wañushkakunata churana urku
uchkupi kawsapayan.
28-29 Jesuska chay supayyashka runata rikushpan paypi kahuk supayta
rimarka:
Llukshiy kay runamanta nishpa.
Chasnallapi chay runaka Jesuspa puntanpi kunkurik shamurka, sinchita
kaparishpan nirka:
¡Ay tukuymanta atun yachayyu Yaya Diospa Wawan Jesús! ¿imaraykuta
ñukama shamushkanki? Kanta tapuni amara kastigawayrachu.
Unaymanta pacha chay runaka achka supaykunawa kawsapayan.
Runakuna achka kuti makinta chakinta kadenakunawa sumakta
watashpankunapas supaykuna payta sumakta amuyashpankuna kadenata
pitishpan mitikupayan nima runa tiyashkama.
30 Chaypina Jesuska tapurka:
¿Ima shutita kanki?
Supayyashka kashpan kasna aynirka:
Shutinika kanmi Warankakuna nishpa.
Yapa achka supaykuna paypi kashkankunarayku chasna aynirka.
31 Chay uras chay supaykunaka Jesusta tapurkakuna:
Ama ñukanchita kachankichu chay manchaypa uchkuma, maypimi
taparishka kashunchi.
32 Chay urkupi achka kuchikuna mikuhlla kahurkakuna. Supaykunaka
tapurkakuna:
Ñukanchita kachay kawsananchipa chay kuchikunapi.
Alimi, yaykuychi kawsanaykichipa nishpa rimarka Jesuska.
33 Chaypina chay supaykunaka chay runamanta llukshirkakuna
kuchikunapina kawsanankunapa. Chay kuchikunaka kunkaymanta tukuy
waykuma kallpashpankuna pultyarishpa yakuma urmarkakuna. Chaypina
tukuy chinkarirkakuna.
34 Chasna pasahushkakunata rikushpankuna chay kuchita kuyrakkunaka
mancharirkakuna. Chaymanta llaktama kallparkakuna tukuy wasikunapi
rimak rinankunapa. 35 Chaypina runakunaka shamurkakuna rikunanku-
napa shutipachu kuchikuna chinkarishkakuna manachu nishpa. Jesús
kahushkanpi paktashpankuna chay runa, maykanmantami supaykunaka
llukshishkakuna, suma churarishka, ali yuyaywana Jesuspa kuchunpi
tiyahukta tarirkakuna. Chasna payta rikushpankuna mancharirkakuna.
¿Imanachishkashi kay runata? nishpa yuyarirkakuna. 36 Chay Jesuspa
rurashkanta rikuk runakunaka kwintarkakuna, imashnami chay runaka
supaykunamanta ampirishka. 37 Chaymanta tukuy Gerasa allpapi kawsak
runakuna mancharishpankuna Jesusta rimak shamurkakuna:
Anchuriy ñukanchimanta.
Chasna nishpankuna Jesuska botipi uraykushpan runankunawa pakta
kutirka.
38-39 Chasna rihushpankuna chay ampirishka runaka Jesuswa rinayarka.
Ñukapas rinayani kanwa nishpa rimarka.
Jesuska mana munashpan nirka:
Llaktaykima kutiy rimak rinaykipa imashnami Yaya Dioska kanta amp-
ishka nishpa.

Chasna rimashpan chay runaka llaktanma kutishpan tukuy runakunata kwintak rirka Jesuska ñami ampiwashka nishpa.

Jesuska Jairopa wawanta kawsachirka, shuk unkushka warmita ampirka (Mt 9.18-26; Mk 5.21-43)

40 Jesuska Gerasa allpamanta kucha chimpama kutirka. Chaypi paktashpan achka runakuna payta chapahurkakuna kushikushpa tinkunankunapa. Ali yuyaywa payta kayarkakuna.
41 Chaypi tantarina wasipi shuk kamachik Jairo shutiyu Jesusta kayllayak shamurka. Chay Jairopa shuklla warmi wawan chunka ishkay watayu wañuhurka. Chay runaka Jesuspa puntanpi kunkurik shamurka. Chaypi rimarka:
Yachachik, kanta tapuni wasinima rinaykipa. 42 Shuklla warmi wawayni ña wañuhun.
Jesuska Jairowa pakta rihushpan achka runakuna tankanakushpa kichkikta paykunawa pakta rihurkakuna. 43 Chay runakunapa chawpinpi shuk unkushka warmipas rihurka. Chunka ishkay watata paymanta tukuy uras yawarka urmapayan. Nima pi atipapayanchu chay warmita ampinata. Tukuy imankunata tukuchirka ampikkunata pagashpan. 44 Chay warmika Jesuspa washanmanta kayllayashpan churarishkan shimi puntata llankarka. Chasna llankashkanllapi yawarnin urmahushkaka pitirirka.
45 Chaypi Jesuska rimarka:
¿Pitaya llankawashka?
Karan shuk rimarka:
Ñukaka kanta mana llankashkanichu.
Chaypi Pedroka rimarka:
Yaya Jesús, kay tukuy runakuna muyukta tankanakushpa kahushpankunami kanta llankashkakuna. ¿Imaraykutaya tapunki ñukanchita pita llankawashka nishpa?
46 Chasna aynishpankuna Jesuska rimarka:
Musyani yachayniwa ampishkaynita. Chayrayku yachani, maykanmi llankawashka chaytami ampishkani.
47 Chaymanta chay ampirishka warmika Jesús ña yachashka nishpan chukchurishpa kayllayak shamurka. Jesuspa puntanpi kunkurik shamushpan tukuypa uyashkanpi rimarka:
Yapa unkushka kashpaynimi churarishkaykita llankashkani. Chay llankashkaynillawami ampirishkani.
48 Chaypi Jesuska rimarka:
Panini, ñuka kanta ampinaynita yuyarishpa ñukama shamushkaykirayku ñami ampirishka kanki. Kushilla riy. Ama manchankichu.
49 Jesús chasna rimahushkanllapira chay tantarina wasipi kamachik Jairopa shuk runan wasinmanta payta rimak shamurka:
Ña wawaykika wañushka. Ama yankamanta pushamuychu kay yachachikta.
50 Chayta uyashpan Jesuska Jairota rimarka:
Ama mancharinkichu. Ñukallapi sinchikuy. Chasna ñukapi sinchikushpayki wawaykika kishpichiy tukunka.
51 Wasinpi paktashpankuna Jesuska mana munarkachu tukuy yaykunankunapa. Pedro, Juan, Santiago, chay wawapa yayankuna, paykunalla paywa pakta yaykurkakuna. 52 Tukuy wañushkata rikunapa shamuhukkunaka kanchapi sinchita kaparishpa wakahurkakuna. Paykunata Jesuska rimarka:

Ama wakaychichu. Kay warmi wawaka manami wañushkachu, puñuhunmi nishpa.
53 Shutipa wañushka kashkata yachashpankuna Jesusta asichirkakuna.
54 Jesuska chay wawapa kwartunpi yaykushpan wañushkata makinmanta apishpan sinchita rimarka:
Shipas, atariy.
55 Chasna rimashkanllapi chay wañushka shipaska kawsarishpa atarimurka. Chaypina Jesuska rimarka:
Karaychi.
56 Chayta rikushpankuna chay shipaspa yayan mamanpas yapa kushikurkakuna. Chaypina Jesuska paykunata rimarka:
Ama rimankichichu nima pita kay wawaykichita wañushkanmanta kawsachishkaynita nishpa.

9

Jesuska chunka ishkay akllashkan runankunata kacharka Yaya Dios ña runakunata kamachinata kallarihushkanmanta yachachinankunapa
(Mt 10.5-15; Mk 6.7-13)

1 Shuk puncha Jesuska chay chunka ishkay runankunata tantachishpan yachayta kurka atipanankunapa runakunamanta supaykunata llukshichinata, unkushkakunatapas ampinata. 2 Chaymanta paykunata rimarka:
Yachachik riychi Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta. Unkushkakunatapas ampinkichi.
3 Kachahushkanpi rimarka:
Rihushpaykichi ama apankichichu nima tulata, nima bulsaykichita, nima mikunaykichita, nima kullkikichita. Shuk churarishkaykichillawa riychi.
4 Shuk wasipi yaykushpaykichika chay wasillapi kipariychi shuk llaktama rinaykichikama. 5 Shuk llaktapi paktashpaykichi chay runakuna Yaya Diospa shiminta mana uyanayashpankunaka kankunata mana kayankakunachu wasinkunapi. Chasna rurashpankunaka chay llaktamanta llukshiychi kasna nishpa: Yaya Dios kankunataka kastigankami, paypa shiminta mana uyanayashkaykichirayku. Chasna rimaychi yachanankunapa imamantami kastigay tukunkakuna.
6 Jesús chasna rimashpan chay runankunaka llukshirkakuna. Tukuy llaktakunama rishpankuna Yaya Diospa suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachishpa, unkushkakunatapas ampishpa purirkakuna.

Apu Herodes yachanayarka pimi kan Jesuska
(Mt 14.1-12; Mk 6.14-16)

7 Apu Herodeska chay uras Galilea allpapi kamachik kashpan tukuy imashnami Jesús rurahushkanta uyashpan mana yacharkachu imatami yuyarinka. Shukkunaka Jesusmanta rimarkakuna: Chay Jesuska Bawtisak Juanchari, wañushkanmanta kuti kawsarimushka. 8 Shukkunaka rimarkakuna: Chay runaka ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Eliaschari, maykanmi kuti shamunan karka Kishpichikka manara shamuhushpan. Shukkunaka rimarkakuna: Shuk ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunamantachari kawsarimushka. 9 Herodeska rimarka: Ñuka kikinmi kamachirkani Juanpa umanta pitinankunapa. ¿Paychu kawsarimushka? ¿Pishi kan chay runaka? Paymanta runakunaka kwintawanahun achka alikunata rurashkanta nishpa. Chayrayku yapa Jesusta rikunayarka.

Jesuska pichka waranka runakunata kararka (Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Jn 6.1-14)

10 Kutimushpankuna chay chunka ishkay Jesuspa apostolninkunaka payta
kwintak shamurkakuna imatami rurashkakuna. Chaypi Jesuska paykunallata pushashpa rirka samanankunapa nima pi kawsahushkama Betsaida llakta kuchupi. 11 Chayta yachashpankuna achka runakuna Jesusta
katirkakuna. Katihushkakunata Jesuska kushilla kayashpan yachachirka
Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta. Chaymantapas tukuy chaypi unkuywa kahushkakunata ampirka.
12 Ña chishiyahushpan chay chunka ishkay runankunaka payta kayllayashpankuna rimarkakuna:
Kachay kay achka runakunata, kay kuchullapi kahuk llaktakunama rishpankuna puñunankunata mikunankunata maskak rinankunapa. Kaypika
manami nima shuk runa kawsanchu.
13 Chaypi Jesuska aynirka:
Kankuna karaychi kay runakunata.
Paykunaka aynirkakuna:
Pichka panstu, ishkay challwastulla tiyan ñukanchipaka. Mana kaystullaka
paktankachu kay tukuy runakunaraykuka. ¿Rantik rinchimachu ashwanta?
14 Chaypi karkakuna pichka waranka parti runakuna.
Chaymanta Jesuska runankunata nirka:
Paykunata rimaychi tiyarinankunapa, karan shuk muntun pichka chunka
pichka chunka.
15 Jesuspa rimashkanta kasushpankuna runankunaka tukuy chay runakunata chasna tiyachirkakuna.
16 Chaypina Jesuska chay pichka panta ishkay challwatapas apishpan
siluma rikushpan Yayan Diosta agradesirka.
Agradesishkanwasha chay mikunata paki paki rurashpan runankunata
kurka chay runakunata karanankunapa.
17 Tukuy saksakta mikurkakuna. Chaywasha puchurishkankunata tantashpankuna chunka ishkay tasata untachirkakuna.

Pedro Jesusta Yaya Diospa Kachashkan Kishpichikmi kanki nishpa rimarka (Mt 16.13-28; Mk 8.27–9.1)

18 Shuk puncha Jesuska chunlla kahushkapi Yayan Diosta mañarka.
Runankunalla paywa pakta kahurkakuna. Chaypina paykunata tapurka:
Runakuna kwintahushpankuna ¿pimi kani ninahuntaya? nishpa.
19 Chaypi paykunaka aynirkakuna:
Shukkunaka ninahunmi Bawtisak Juanchari wañushkanmanta kawsarishka kanaykita. Shukkunaka ninahunmi, Yaya Diospa yachayninwa ñawpa
yachachik Eliaschari kanaykita, maykanmi kuti shamunan karka. Ashwan
shukkunaka ninahun, shuk ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikchari
wañushkanmanta kawsarishka kanaykita.
20 Chaypi Jesuska paykunatana tapurka:
Kankunaka ¿pi kanaynitata yuyarinkichi?
Chayllapi Pedroka aynirka:
Kanmi kanki Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik.
21 Pedro chasna nishpan Jesuska paykunata rimarka:
Nima pita chayta rimankichirachu.
22 Chaymantapas rimarka:
Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runaka achkata parisinayni tiyan.
Ñukanchita kamachik israel masinchi rukukuna, saserdotekunapa

apunkuna, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas chikniwashpankuna wañuchiwankakuna. Wañushpaynipas kimsa punchamantami Yaya Dioska kawsachiwanka.

23 Chaymanta tukuy payta katihuk runakunatana rimarka:

Kankuna katiwanayashpaykichika ama kankuna kikin munashkay-kichita ruraychinachu. Chiknik runakuna kankunata piñarishpa wañuchinayahushpankunapas karan puncha ñukallata mana sakishpa katiwaychi. 24 Maykanmi wañuyta manchashpan sakiwan, manana atipanchu ñukawa wiñaypa kawsanata. Maykanmi mana sakishpa katiwahushpan chikninata wañuytapas parisin, chayka wiñaypami Yaya Dioswa kawsanka. 25 ¿Imata valin shuk runa tukuy kay mundupi tiyashkata apinanpa? Tukuy chaykunaka mana yanapanchu wiñaypa ñukawa kawsananpa. 26 Chasnallatata maykanmi runakunapa puntanpi pinkan ñukata katiwahushkanta rimanata, shiminitapas yachachinata, chay runataka ñukapas, kay allpama kutimuhushpayni rimasha mana ñukapa kananta. Chay punchaka ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runaka shamusha punchahlla rikurishpa, paypa atun yachayninwa paypa angelkunawa pakta. 27 Alita uyawaychi. Shuk kankunamanta kaypi kahukkunaka manara wañuhushpaykichira Yaya Dios kay allpapi kamachihushkanta rikunkichimi.

Jesuska suma chuyahlla rikunayu tukurka (Mt 17.1-8; Mk 9.2-8)

28 Pusak puncha chasna rimashkanwasha Jesuska Pedrota, Juanta, Santiagotapas pushashpan shuk urku awama sikarka Yayan Diosta mañananpa. 29 Mañahushkanllapi uyanka chikanyamurka, intishina punchayachirka. Churarishkanpas yura chuyahlla sintihukshina rikurirka. 30 Chaypina ishkay runakuna rikurik shamurkakuna Jesuswa kwintanankunapa. Chaykunaka karkakunami ñawpa yachachikkuna Moisés Eliaspas. 31 Yaya Diospa kachashkan suma chuyahlla kahushka chawpipi rikurishpankuna kwintahurkakuna imashnami Jesuska Yaya Diospa munashkanta paktachishpa Jerusalenpi wañunka nishpa. 32 Pedro paywa kahukkunapas yapa puñunayaywa kashpankunapas likcharishka kiparirkakuna. Chaypi Jesús suma chuyahlla kahushkata rikurkakuna, chay ishkay runakunatapas paywa pakta shayahukkunata rikurkakuna. 33 Chay ishkay runakuna Jesusmanta anchurihushpankuna Pedroka yapa suma kahushkankunata rikushpan mancharishpa rimarka:

Yachachik, alitami kaypi kahunchi. Ruranchima kimsa tampustuta, shukta kanrayku, shukta Moisesrayku, shukta Eliasrayku nishpa.

Payka mana alita yuyarishpan chasna rimarka.

34 Chasna rimahushkanllapi puyuka llantuyachishpan llantupina kiparirkakuna. Chay puyu ukupi yaykuhushpankuna mancharirkakuna. 35 Chay puyu ukumanta uyarkakuna Yaya Diospa rimahushkanta:

Kaymi kan Wawaynika. Paytami akllashkani kankunama kachanaynipa. Payllata kasuychi.

36 Chasna rimashkanwashalla Jesusta sapallan kahukta rikurkakuna. Chaymanta paykunaka nima pita rimarkakunarachu maykantami rikushkakuna.

Jesuska supay unkuchishka wawata ampirka (Mt 17.14-21; Mk 9.14-29)

37 Chay kayantima urkumanta uraykumuhushpankuna achka runakuna Jesusta tinkuk rirkakuna. 38 Chaypi kahukkunapa chawpinkunamanta shuk runaka sinchita rimashpan tapurka:

Yachachik, kanta tapunayani llakichinaykipa wawaynita. Payka shuklla wawaynimi. 39 Paypi shuk supay yaykushpan kunkaymanta kaparichin. Payta chukchuchin, putsku shiminmanta llukshinankama. Yapa nanaykunata parisichin, wawaynita mana sakinayanchu. 40 Runaykikunataka ñami tapushkani supayta llukshichipanankunapa wawaynimanta. Chasna tapushpaynipas mana atipashkakunachu llukshichinata.

41 Chaypi Jesuska aynirka:

Mana ali yuyayyu runakuna, kankunaka manami sinchikunkichichu ñukapi. ¿Ima uraskamanataya kankunata yachachishpalla kiparisha?

Chaymanta wawapa yayanta rimarka:

Wawaykita apamuy ñukama nishpa.

42 Chay wawaka kayllayahushpan supayka allpama urmachishpan yapa kuchpachirka. Chaypi Jesuska supayta sinchi shimiwa kamachirka llukshinanpa chay wawamanta. Chasna chay wawata ampirka. Ña ampishpan yayanta kurka. 43 Tukuy chaypi kahukkunaka yapa kushikurkakuna, Yaya Diospa suma atun yachaywa rurashkanta rikushpankuna.

Jesuska kutikashka rimarka wañunanmanta (Mt 17.22-23; Mk 9.30-32)

Chasna kushikushpankuna Jesús yachayninwa rurashkanta rikushpankuna payka runankunata rimarka:

44 Kay rimanaynita alita shunkuykichipi wakaychaychi. Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa kashpaynipas chikniwak runakunaka apichiwashpankuna parisichishpa wañuchiwankakuna.

45 Alita rimashpa yachachishpantata runankunaka mana asirtarkakunachu chasna pasananta. ¿Imatashi chasna nishka? nishpa yuyarirkakuna. Yaya Dios yuyayninkunata tapachirka, chay Jesuspa yachachishkanta manara asirtanankunapa. Chaymanta pinkarkakuna Jesusta tapunata rimashkanmanta.

Jesuska yachachin maykanmi tukuymanta ashwan yachayyu kan (Mt 18.1-5; Mk 9.33-40)

46 Chaymanta Jesuspa runankunaka paykunapura rimanakurkakuna, pishi ashwan yachayyu kan paykunamanta nishpa.

47 Jesuska yuyarihushkankunata yachashpan shuk wawata makinmanta apishpan paypa kuchunpi shayachirka. 48 Chaypi runankunata rimarka:

Maykanmi yuyawashpan shuk wawata yuyashpan wasinpi yaykuchin, chayka ñukatami yaykuchiwan. Maykanmi ñukata yaykuchiwan, paymi kachawak Yayayni Diostapas yaykuchin. Chayrayku maykanmi tukuy kankunamanta ashwan mana valikshina kan, paymi yapa valik kan.

49 Chaymanta Juanka rimarka:

Yachachik, shuk runata rikushkanchi shuk runamanta supayta llukshichihukta, Jesús atipachiwashpan kanta kamachini llukshiy nishpa. Payka mana ñukanchiwa purikchu kan. Chayrayku rimarkanchi ama chasna rurankichu nishpa.

50 Chaypina Jesuska payta rimarka:

Ama chasna rimaychichu chay runata. Maykanmi kankunata mana chikninchu, chayka kankunata sumakta yanapahun.

Jesuska mana munarkachu samaritano runakunata kastiganata

51 Chaypina Jesús siluma kutinan punchakuna ña paktarihushpan payka nima imata manchashpan Jerusalenma rirka. 52 Samaria allpapi paktashpankuna Jesuska ishkay runankunata kacharka shuk llaktama wasita

maskanankunapa, chaypi puñunankunapa. 53 Chay llaktapi kawsak runakunaka Jesusta mana yaykuchinayarkakunachu, Jerusalenma rihushkanrayku.

54 Jesuspa runankunaka Santiago Juanpas chayta rikushpankuna nirkakuna:

Yachachik ¿munankichu rimananchipa silumanta nina urmananpa kay llaktapi kawsak runakunata rupachinanpa?

55 Chasna nishpankuna Jesuska tikrarishpan chay ishkantita piñashpa rimarka:

Kankunaka mana yachankichichu imashnami shunkuykichika kanahun. Ñuka mana shamushkanichu runakunata wañuchinaynipa, ashwan kishpichinaynipami shamushkani.

56 Chaymanta shuk llaktamana rirkakuna.

Jesuska shuk runakunata rimarka imashnami payta katinankuna tiyan (Mt 8.19-22)

57 Ñampita rihushkankunapi shuk runa kayllayashpan Jesusta rimarka:

Maytapas rishpayki kanta katinayani nishpa.

58 Chaypi Jesuska aynirka:

¿Imatata yuyarishpayki katinayawanki? Kankunata rimani, mahaskunapa tiyan uchkunkunaka, maypimi kawsanahun. Pishkukunapapas tiyan wasinstukunaka, maypimi samanahun. Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runapaka mana nima ima tiyawanchu maypimi samasha.

59 Chaymanta shuk runata Jesuska rimarka:

Ñukata katiway.

Payka aynirka:

Yachachik, chapawankira yayayni wañushkata urku uchkupi churanaynikama. Chaywasha shuti kanwa risha.

60 Chayta rimashpan Jesuska aynirka:

Yaya Diospa shiminta mana kasunayakkunaka wañushkakunashina kashpankuna paykuna chay wañushkakunataka urku uchkupi churashpa tapanahuchun. Kanka runakunata yachachikriy Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta nishpa.

61 Chaymanta shuk runaka Jesusta rimarka:

Yachachik, ñukapas kanta katinayani. Chapawankira aylluynikunata rimak rishara kanwa rinaynita.

62 Chasna nishpan Jesuska aynirka:

Shuk runa kanuwanpi kawishpa rihushpanka manami washanma rikushpa rinmachu. Chasna rihumaka, shuk ratu kaspipi takarishpan tikrama. Chasnallatatami shuk runa ñukata katiwahukka tukuy shunkunmanta pacha munashpa katiwanan tiyan. Ñawpa rurashkaykitashina ruranayashpaykika chasnaka manami valinkichu Yaya Diospa ali kamachihushkanpi kawsanaykipa.

10

Jesuska kanchis chunka runakunata kacharka

1 Chaymanta yachachishkanwasha Jesuska yuyarirka achka llaktakunama rinata. Manarapas rihushpan kanchis chunka runakunata akllashpan kacharka paymanta puntiru rinankunapa. Ishkay ishkayta kacharka runakunata yachachinankunapa. 2 Kachahushpan rimarka: Rikuychi,

shuk atun chakrapi tarpu muyukuna pukushka kashpanka achka runakunata munanchi utkalla pallanankunapa, mana ismunanpa. Chasnallatata achka kay allpapi kawsak runakuna Yaya Diospa shiminta uyashpankuna kirinkakuna. Chasna kashpanpas mana achka yachachikkuna tiyanchu. Chayrayku Yaya Diosta mañaychi kachananpa ashwan paypa shiminta yachachikkunata. 3 Kunan riychi. Kankunata kachahuni obeha wawakunatashina pumakuna chawpipi. Achka llaktakunapi purishpaykichi runakunaka kankunata chikninkakuna. Chayrayku ñukapi sinchikuychi. 4 Rihushkaykichipi ama apaychichu bulsata, kullkita, nima chakikichirayku ashwan shuk churarinata. Ñampipi shuk runata tinkushpaykichika ama shayarinkichichu kwintanaykichipa.

5 Shuk wasipi yaykushpaykichi chay wasipi kahushkakunata puntiru rimankichi Yaya Dios kankunata yanapachun wiñaypata kushilla kawsanaykichipa nishpa. 6 Chasna kushilla kawsanata munashpankunaka Yaya Dios chay rimashkaykichita paykunarayku paktachinkami. Mana munashpankunaka Yaya Dios paykunarayku mana paktachinkachu. 7 Maykan wasipimi kankunata kayanahun, chay wasillapi kipariychi. Ama puñuk riychichu shuk wasipi shuk wasipi. Imatachari karanahun upyachinahun, chayta mikuychi upyaychi. Shuk tarawak runaka munanmi pagay tukunata. Paykunaka chay mikunawami kankunata paganahun, Yaya Diospa shiminta yachachishkaykichirayku. 8 Shuk llaktapi paktashpaykichi shuk runakunapas kankunata kayankakuna. Imatapas kankunata karahushpankunaka mikuychilla. 9 Chaypi unkushka kahukkunata ampiychi. Yachachihushpaykichi rimaychi ñami kallarihun Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi nishpa.

10 Shuk llaktapi paktashpaykichi chaypi kawsak runakuna kankunata mana yaykuchinayashpankunaka kanchama llukshishpaykichi rimankichi: 11 Yaya Dios kankunata kastigankami, paypa shiminta mana uyanayashkaykichirayku. Ñukanchita mana yaykuchinayashpaykichipas kay rimananchita alita uyaychi ñami kallarihun Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi nishpa. 12 Kankunata rimani, Yaya Dios shuk puncha sinchita kastiganan tiyan chay llaktapi kawsak runakunata. Ñawpa Sodoma llaktapi millaypata rurak runakunamanta pasatami Yaya Dioska paykunata kastiganka.

Jesuska mana kasunayak runakunata rimarka (Mt 11.20-24)

13 Jesuska rimashpalla katirka: Ay kankuna Korasín llaktapi kawsak runakuna. Ay kankuna Betsaida llaktapi kawsak runakuna. ¡Imashna kastigushi kankunarayku kanka! Kankunawa kashpayni atun yachaywa achka ruranakunata rurashpaynipas kankunaka Yaya Diosta mana kasunayashkankichichu. Chay Yaya Diospa mana akllashkan Tiro llaktapi, Sidón llaktapi kawsakkuna rikunahuma karka atun yachaywa rurashkaynikunata, Yaya Diosta kasunahuma karka. Chay urasllapi paykunaka yapa pinkaywa llakirishpankuna wakanahuma karka, millaypa rurahushkankunata sakishpankuna alitana ruranankunapa. 14 Yaya Dioska kastiganan punchapi Tiro, Sidón llaktakunapi kawsak runakunamanta kankuna Korasín, Betsaida llaktakunapi kawsak runakunata ashwan sinchita kastiganka. 15 Kankuna Kapernaum llaktapi kawsak runakuna ¿imaraykuta yuyarinkichi Yaya Dios ñukanchita siluma pushanka nishpa? Mana chasnachu. Nina mana wañukmami rinaykichi tiyan, ñukata mana kiriwashkaykichirayku.

16 Chaymanta Jesuska kachanan runankunata kutikashka rimarka:
Maykanpas kankunata uyashpankunaka ñukatapas uyawanahun.
Maykanpas rimahushkaykichita mana uyanayanchu, ñukatapas mana
uyanayawanchu. Chasnallatata ñukata mana kasunayak runaka
kachamuwashka Yaya Diostapas mana kasunchu nishpa.

Chay kanchis chunka ishkay Jesuspa kachashkan runankuna kutirkakuna

17 Chaymanta chay kanchis chunka ishkay Jesuspa kachashkan
runankuna achka llaktakunapi yachachishpa purirkakuna. Chaypina yapa
kushilla kutishpankuna Jesusta kwintarkakuna:
Yaya Jesús, kan ñukanchita atipachishpayki rimashpanchi supaykunapas
ñukanchita kasushpankuna runakunamanta llukshishkakuna.
18 Chasna chay runankuna kwintashpankuna Jesuska rimarka:
Ari, ñuka kankunata atipachishpaynimi supaykunata winsishkankichi.
Chasnashpaykichi rikushkani supaykunapa atun apunkunata rayushina
silumanta urmahushkata. 19 Chay supaykuna machakuya uputinti
sulimanwa waklichikshina kankunata shunkuykichipi waklichinayanahun.
Ñuka kankunata atipachishkani tukuy supaykunata winsinaykichipa,
kankunata mana imanachinankunapa. 20 Yapa achkata kushikunkichi
supaykunata runakunamanta llukshichishkaykichirayku. Kankunata
rimani, ashwanta kushikuychi shutikichika silupi killkarishka
kashkankunarayku wiñaypa Yaya Dioswa kawsanaykichipa.

Yaya Diospa Espíritun Jesusta kushichirka (Mt 11.25-27; 13.16-17)

21 Chasna chay runankunata rimashpan Yaya Diospa Espíritun Jesusta
sumakta kushichirka. Chaypina Yayan Diosta rimarka: Yayayni, yapa alimi
kanki. Atun yachaykiwa silupi allpapipas kamachikmi kanki. Kushiku-
nimi mana yachakchu kani nishpa yuyarik runakunallata yachaykita asir-
tachishkaykirayku. Chay yachak kanankunata yuyarik runakunata mana
asirtachishkankichu yachaykita. Ari Yayayni, kan kikin munashkaykirayku
chasna rurashkanki.
22 Yayanta chasna mañashkanwasha runankunata rimarka: Yayaynimi ri-
mawarka ñukalla tukuyta kamachinaynipa. Payllami ñukata alita riksiwan.
Kankunaka manami alitachu riksiwankichi. Chaymantapas Yaya Diospa
Wawan kashpayni ñukallami payta alita riksini imashnami kan. Maykanku-
nallatami ñuka riksichini, paykunallami Yayayni Diosta riksinkakuna.
23 Chaymanta runankunallawana kahushpan rimarka: Kushilla
kankakuna kankunashina rurahushkaynita rikukkuna, yachachi-
hushkaynita uyakkunapas. 24 Kankunata rimani, ñawpa Yaya Diospa
yachayninwa yachachikkuna, achka apu wañukunapas ruranaynita
yapa rikunayarkakuna, yachachinaynita yapa uyanayarkakuna. Tukuy
paykunaka mana rikuwashpankunara mana uyawashpankunara
wañurkakuna.

Jesuska ali yanapak samaritano runamanta yuyachishpa yachachin (Mt 19.16; 22.35-40; Mk 12.28-34)

25 Chaymanta shuk puncha Moisespa killkashkanta shuk yachachikka
Jesusta kayllayashpan tapurka:
Yachachik ¿imata rurashpaynita atipaynima Yaya Dioswa silupi wiñaypa
kawsanata?
26 Jesuska aynirka:
Chay ñawpa Yaya Diospa killkachishkanpi ¿imatata ruranaykipa riman?
27 Chay runaka aynirka:

Tukuy shunkuykimanta pacha Yayayki Diosta sumakta yuyashpa, sumakta munashpa kawsanayki tiyan. Payta yuyahushpaykika alikunata yuyarishpa rurashpa kawsanayki tiyan. Chaymantapas runa masikikunata yuyay kan kikitashina nishpa.

28 Chaypina Jesuska aynirka:

Alitami ayniwashkanki. Tukuy rimawashkaykita rurashpaykika Yaya Dioswa silupi wiñaypa kawsak rinkimi.

29 Chay yachachikka runa masinta mana yuyahushpanpas yuyanata munakshina tukushpan Jesustana tapurka:

¿Maykan runataya kan runa masinika payta yuyanaynipa?

30 Chaypina Jesuska yuyayninmanta shuk kwintuwa yuyachishpa aynirka:

Shuk runa Jerusalén llaktamanta Jerikó llaktama rirka. Ñampipi rihushpan shuwakuna payta tinkurkakuna. Chaypi tukuy paypa tiyapushkanta kichurkakuna churarishkankunatapas. Kaspiwa waktashpankuna lismayachishpa wañushkatashina sakimurkakuna.

31 Chay uraslla shuk saserdote shamuhurka chay ñampillatata. Rikuhushpan chay makashka runa wañuhukta, mana yanapanayashpan karullata pasarka. 32 Chaymanta Yaya Diospa wasinpi saserdoteta shuk yanapak pasarka chay ñampillatata. Pay ñawpa kawsak Levipa miraymanta karka. Wañushkatashina rikushpan karullata pasarka. 33 Chaymanta Samariamanta runa shamurka chay ñampillatata. Chay lismayashkata rikuhushpan yapa llakichirka. 34 Kayllayashpan chay runata, uchillastu vinuta uchillastu aseitewa chapushpan pitirishkankunata kakurka ampirinanpa. Chaymanta llachapawa wankupurka. Atarichishpan sikachirka pay kikinpa burrun awapi. Shuk puñuna wasima pushashpan sirichik rirka kuyrananpa. 35 Kayantima chay Samariamanta runa shuk llaktama rihushpan wasi amuta kullkita pagashpan rimarka: Kuyrapanki kay unkushka runata. Kay kullki kushkaynimanta ashwanta gastashpaykika kutimushpayni kutichishkayki nishpa.

36 Chaypina Jesuska chay yachachikta tapurka:

Kunanka yuyariy. Chay kimsa runakunamanta ¿maykanta chay shuwakuna lismayachishkata yuyak runa karka?

37 Chaypina chay runaka aynirka:

Chay llakichishpan yanapak runami makarishka runata sumakta yuyarka.

Chasna aynishpan Jesuska rimarka:

Kanpas chay yanapak runashina tukuy runa masikikunata yanapashpa kawsay.

Jesuska Martapa Mariapa wasinpi yaykushpan yachachirka

38 Jesús runankunawa ñampita rihushpan shuk uchillastu llaktapi paktarka. Chaypi shuk warmi Marta shutiyu Jesusta kushikushpa wasinpi yaykuchirka.

39 Martapa tiyarka shuk ñañan Maria shutiyu. Mariaka Jesuspa chakin kuchupi tiyahurka yachachihushkanta uyananpa. 40 Chaykama Martaka mikunata yanuhurka Jesusta karananpa. Achkata tarawashpa musparihurka. Chaypina Martaka Jesusta rimarka:

Yachachik ¿manachu llakichiwanki? Ñañaynika sakishka tukuyta sapallayni ruranaynipa. Rimay payta yanapak shamuwananpa.

41 Chasna nishpan Jesuska aynirka:

Marta, Marta, musparishpa kahunki chay tukuy imakunata ruranaykipa.
42 Tarawanaykimanta ashwan ali kama, yachachihushkaynita yachakunaykipa. Mariaka alita yachakuhun. Mana munanichu yachakuhushkanta sakinanpa. Kay yachakuhushkantaka nima pi kichunkachu.

11

Jesuska yachachin imashnami Yaya Diosta mañashunchi (Mt 6.9-15; 7.7-11)

1 Shuk puncha Jesuska Yayan Diosta mañahurka. Mañanata tukuchishpan shuk runan kayllayashpa rimarka:

Yaya Jesús, ñukanchitapas yachachiy Yaya Diosta mañanata imashnami Bawtisak Juanka runankunata yachachirka.

2 Chasna tapushpan Jesuska rimarka:

Mañahushpaykichi kasna ninkichi:

Yaya Dios, kanllami kanki yayanchika.
Yanapay tukuy runakuna kanta yapa ali kanaykita yuyananku napa.
Kay allpata ali kamachinaykita ruray.
3 Karan puncha ñukanchita kuy mikunanchita.
4 Yaya Dios, ñukanchita llakichiy mana alita rurashkanchikunamanta. Chasnallatata ñukanchipas runa masinchikunata llakichinchi tukuy ñukanchita mana alita rurashkankunamanta.
Ama sakiychu supay ñukanchita pantachichisha nishpa sinchita kamashpan mana alikunata rurananchipa, ashwan kishpichiy ñukanchita tukuy millaypakunamanta.

5 Jesuska ashwanta asirtachinayashpan shuk yachachinata rimarka: Akuychi yuyarishunchi. Shuk munashkayki amigu tiyashpanka chawpi tutapi wasinma tapuk rinkima: Wawkinistu, shuk uchillastu mikunaykita kuway. 6 Kunalla shuk wawki karumanta wasinipi paktamushka. Mana tiyawanchu mikunaynika karanaynipa. 7 Payka wasin ukumanta rimama: Ama killachiwaychu. Punkuka sumaktami taparishka. Wawaynikunaka puñuhunkunami ñukawa. Mana atipanichu nima imata kanta kunata.

8 Kankunata rimani: Yuyashkan amigun kashpantata mana kushpanka ¿manachu atarishpan kuma maykantami munahun mana ashwanta killachiy tukunanpa?

9 Chayta yuyachishpa rimani, munashkaykichita tapuychi Yaya Diosta, payka kankunata kunkami. Yaya Diosta maskashpaykichika payta tarinkichimi. Paypa kamachinanpi yaykunayashpa punkupi kayahukshina kashpaykichi Yaya Dioska kankunata yaykuchinkami. 10 Maykanmi tapun, paytaka kunkami. Maykanmi maskan, tarinkami. Maykanmi punkupi kayan, payraykuka paskankami.

11 Shuk wawa yayanta challwata tapushpanka yayanka mana kumachu shuk machakuyata mikunanpa. 12 Chasnallatata shuk lulunta tapushpanka lulunranti mana kumachu uputintita mikunanpa. 13 Kankuna mana alita rurashpa kawsakkuna kashpaykichipas wawaykichita alikunallata kunkichi. Ashwan silupi kawsak Yayanchi Dios suma ali shunkuyuta tapushpaykichika kankunata paypa Espirituntami kunka.

Runakuna yanka rimarkakuna Jesuska supaypa yachayninwami kahun nishpa (Mt 12.22-30; Mk 3.20-27)

14 Shuk puncha Jesuska shuk runamanta supayta llukshichihurka. Chay
runaka supay paypi kashkanrayku mana atiparkachu rimanata. Su-
payka chay runamanta llukshishpan chay runaka mushumanta rimarkana.
Chayta rikushpankuna runakunaka mancharirkakuna. 15 Shukkunaka
rimarkakuna: Kayka supaykunapa apun Beelsebupa yachayninwami su-
paykunata llukshichin.
16 Shukkunaka yapa runakunata riksichinayashpankuna Yaya Diospa
mana kachashkan kananta Jesusta tapurkakuna:
Ñukanchirayku ruray Yaya Diospa yachayninwa shuk nima ima uras
rikushkanchita nishpa.
17 Jesuska yuyarihushkankunata yachashpan rimarka:
Maykan llaktakunapi apukunapura chikninakushpa
wañunakuhushpankunaka chaypi kawsak runakunaka llampumi
tukurinkakuna. Chasnallatatami shuk wasipi kawsakpura chikninakushpa
makanakuhushpankunaka chasnaka shikwarinahumi. Supayka mana
wichumachu supay masinkunata shikwarinankunapa paykunapura.
18 Chasnallatata supaykunapa apun paypa kamachishkankunawa
piñanakushpankuna paykuna kikin rurahushkankunata waklichinahuma.
Chasnashpankuna ¿imashnataya payka alita kamachima? Kankuna
niwankichi Beelsebupa yachayninwami supaykunata llukshichin nishpa.
19 Chasna kashpanka ¿pita kankunata katikkunataka yanapan supaykunata
runakunamanta llukshichinankunapa? ¿Paykunapas Beelsebupa
yachayninwachu supaykunata runakunamanta llukshichinahun?
Kankunaka alitami yachankichi Yaya Dios paykunata yanapananta.
Chayraykumi paykuna kikin rikuchinahun kankuna yankamanta
rimawahushkaykichita. 20 Yayayni Diospa yachayninwami supaykunata
llukshichini. Chay rurashkaynita rikushpaykichi yachankichi Yaya Diospa
ali kamachinan chawpikichipi ña kallarishkanta.
21 Rikuychi. Shuk sinchi runa sumakta alicharishka kashpanka lansanwa
wasinta sumakta kuyran, tukuy imankunata sumakta wakaychan mana
shuwanankunapa nima imata. 22 Shuk paymanta ashwan sinchi runa
shamushpanmi payta winsishpan lansanta kichunka, maypimi pay
sinchikurishka kahurka. Tukuy ima tiyahushkata apashpan paywa pakta
kahukkunawa chawpinakun. Chasnallatata ñukami kani chay winsik
runashina, chayrayku supaykunata llukshichihuni. 23 Kankuna mana
kiriwashpaykichika chikniwahunkichimi. Runakunata ñukamanta alita
yachachishpa mana yanapawashpaykichika pantachichishpa ñukamanta
anchuchinkichi.
24 Jesuska shuk yachachinata yachachihushpan kasna nirka: Shuk supay
shuk runamanta llukshishpanka yaku illa allpakunapi purin maskashpa
maypimi kawsanka nishpa. Mana maypi samananta tarishpanka yuyarin
kutishara chay llukshishkayni runamallatata nishpa. 25 Kutishpanna chay
runata tarikrin shuk wasi suma chusha picharishkatashina. 26 Chayta
rikushpan kanchis paymanta ashwan millaypata rurak supay masinku-
nata kayakrin chaypillatata kawsak shamunankunapa. Pushamushpan
chay runapina yaykunahun kawsanankunapa. Chaymantana chay runaka
ñawpamanta ashwan millaypakunatana rurashpa kawsan. Kankunaka yapa
millaypata rurak kashpaykichimi chay achka supay yaykushka runashina
kankichi.

Pikunami kushilla kankakuna

27 Jesús chay shimikunata rimahushpan shuk warmi chawpinkunamanta
kaparishpa rimarka:
¡Kushilla kachun, maykan warmimi kanta wawayashpa chuchuchishpa
wiñachirka!
28 Payka aynirka:
Ashwan kushilla kankakuna, maykankunami Yaya Diospa shiminta
uyanahun kasunahun.

Mana kirinayak runakuna Jesusta tapurkakuna Yaya Diospa yachayninwa rurashkanta rikuchinanpa

(Mt 12.38-42; Mk 8.12)

29 Achka runakuna paypa kuchunpi tantarishpankuna Jesuska rimarka:
Kankuna kay punchakunapi kawsak runakuna mana ali yuyayyukunachu
kankichi. Yaya Diospa yachayninwa ruranaynita rikunayankichi. Chasna
tapuwashpaykichipas manami rurashanchu. Kayllatami rikunkichi,
imashnami Yaya Dios chay ñawpa paypa yachayninwa yachachik
Jonás* wañuta kacharka yachachinanpa, chasnallatatami ñukatapas
kachawashka. 30 Imashnami Jonaska Nínive llaktapi kawsakkunata mana
alita rurashkankunata rikuchirka, chasnallatatami ñuka Yaya Diospa
Kachashkan Runa kay punchakunapi kawsak runakunata millaypa
rurashkankunata rikuchini. 31 Ñawpa shuk atun apu warmi yapa karu
llaktamanta shamurka, atun apu Salomón yapa yachaywa rimahushkanta
uyananpa. Ñukaka Salomonmanta ashwan atun yachayyu kashpaynipas
manami kiriwanayankichichu. Chayrayku Yaya Diospa kastiganan puncha
chay karu llaktamanta atun apu warmika atarishpan kankuna kay
punchakunapi kawsak runakunamanta uchata rurashkankichi nishpa
Yaya Diospa puntanpi rimanka. 32 Chasnallatata Yaya Diospa kastiganan
punchapi Ninivepi kawsak runakunaka kay punchakunapi kawsak
runakunata atarishpa uchata rurashkankichi nishpa rimankakuna. Chay
runakunaka Jonaspa rimashkanta uyashpankuna kallarirkakuna alita
ruranatana. Ñukaka Jonasmanta ashwan atun yachayyu kashpaynipas
manami kirinayawankichichu.

Jesuska yachachin shuk lamparin punchayachikshina kawsananchipa

(Mt 5.15; 6.22-23)

33 Chaymantapas Jesuska nirka: Nima pi lamparinta apichishpan
pakashpa churamachu kawitu ukupi. Ashwan churanchima awapi
lamparín tiyachinapi chay wasipi yaykuhukkunata punchayachinanpa.
34 Ñawiki kanrayku punchata rikuchikmi. Ñawiki ali kashpanka alita rikuk
punchapi purihushkashina kawsanki. Ñawiki mana ali kashpanka amsapi
purihushkashina kawsanki. 35 Chayrayku alita kuyrariy tukuy kanpi
punchata rikuchikshina tukuyta alita riksichik asirtachik kashkaka mana
waklishpa amsashina tukushka kananpa. 36 Tukuy yuyaykika shunkuykika
punchashina ali kashpanka tukuy kawsaykika ali kanka, imashnami shuk
lamparin suma puncha rikuchihushkashina.

Jesuska fariseokunata, Moisespa killkashkanta yachachikkunatapas piñarka

(Mt 23.1-36; Mk 12.38-40; Lk 20.45-47)

37 Chasna rimashkanwasha shuk fariseo Jesusta kayarka wasinpi mikuk
rinanpa. 38 Manara mikuhushpankuna israel runakuna makinkunata
mayllaripayanahun. Jesuska makinta mana mayllarishpa mikuhushpan

* **11:29** Rikuy kastellano Bibliapi Jonás 3.4-5

chay fariseoka rikurayarka. 39 Jesuska chay fariseopa mana alita yuyarihushkanta yachashpan nirka:

Rikuychi, kankuna fariseokunaka tukuy rurashkaykichiwa alita rikurishpaykichipas shunkuykichipika millaypa yuyayyu kankichi, shukkunapa ima tiyapushkanta llullachishpa shuwakuna. Pusilluta kallanata washanllata mayllak runakunashina kankichi, ukunta susyata sakinkichi. 40 Mana ali yuyayyu runakunami kankichi. ¿Manachu yachankichi Yaya Dioska mana aychanchillata rurashkanta? Payka rurashka tukuy yuyayninchitapas. 41 Chayrayku shunkuykichita yuyaykichita alichashpaykichi charishkaykichimanta nima imayukunata ali yuyaywa kuychi. Chasna rurashpaykichirami shuti ali kankichi Yaya Diospa rikushkanpika.

42 Ay fariseokuna, ¡imashna kastigushi kankunarayku kanka! Kulantru, ali kiwa, tukuy mikuna yuyukunamantapas chunkamanta shukta Yaya Diosta kunkichi. Chasna Yaya Diospa kamachishkanta shuk parti paktachishpaykichipas chay ashwan ali kasna nishkan kamachishkankunata mana paktachinkichichu: Alillata rurashpa rimashpa kawsaychi. Runa masikichita yuyashpa yanapaychi. Yaya Diostapas yuyashpa kawsaychi nishpa. Chay kamachishkankunataka paktachinaykichi tiyan chay shukkunawa pakta.

43 Ay fariseokuna, ¡imashna kastigushi kankunarayku kanka! Tantarinanchi wasikunapi munankichi tukuymanta suma tiyarinakunapi tiyarinata, runakuna kankunata aputashina rikuhushkankunata rikuchishpa. Ñampikunapi plasakunapi purishpaykichi yapa munankichi tukuy runakuna kankunata aputashina saludanankunapa.

44 Ay fariseokuna, ¡imashna kastigushi kankunarayku kanka! Llullachiysikikunami kankichi. Wañushkakunata churashpa kanchamanta mana riksiypa sumakta tapashka uchkushinami kankichi. Mana rikuchinkichichu ukupi millaypa kahushkaykichita. Runakunaka awanta purishpa pasanahuma, mana yachanahumachu imami ukupi tiyahun.

45 Chasna nishpan Moisespa killkashkanta shuk yachachikka rimarka:

Yachachik, chasna rimashpayki ñukanchitapas piñahukshinami mana ali kashkanchita rimahunki.

46 Chaypi Jesuska aynirka:

Ay Moisespa killkashkanta yachachikkuna, ¡imashna kastigushi kankunaraykupas kanka! Shuk patrón runankunata llasha kargata apachihukshinami kankichi. Yaya Diospa shiminta yachachihushpaykichika yuyaykichimanta achka kamachinakunata yachachinkichi Yaya Diospatashina kasunankunapa. Chasna yachachishkaykichiwa nitishkashina rurahushpaykichipas nima shuk uchillastuta paykunata yanapankichichu. 47 ¡Ay, imashna kastigushi kankunarayku kanka! Ñawpa yaya rukuykichi wañukuna Yaya Diospa yachayninwa paypa shiminta yachachikkunata wañuchirkakuna. Kankunaka paykunapa aychanta churashkankunata sumayachinkichi. 48 Chasna rurashkaykichiwa rikuchinkichi, ñawpa yaya rukuykichikunapa rurashkankuna ali kananta nihukshina kanaykichita. Paykuna Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunata wañuchirkakuna. Kankunaka paykunapa aychanta churashkankunata sumayachinkichi.

49 Chayraykumi Yaya Dioska atun yachayyu kashpan rimarka: Kachashami yachayniwa yachachikkunata, chaymantapas apostolnikunata. Shukkunataka chiknishpa wañuchinkakuna, shukkunataka parisichinkakuna. 50-51 Yaya Dioska munduta rurashkanmanta pacha kunankama runakunaka achka paypa yachayninwa yachachikkunata

chiknishpankuna wañuchirkakuna. Abelta ali runa kashpantata wawkinka wañuchirka. Chaymanta pacha runakunaka Yaya Diospa yachayninwa achka yachachikkunata wañuchirkakuna. Chaywasha Sakariastana Yaya Diospa wasinpi wiwakunata rupachina tuchpashina kuchupi kahushpanpas wañuchirkakuna. Kunan kankunapas tukuy paykunapa mana alita rurashkankunata yachashpaykichipas chasnalla rurashpa katinkichi. Chayraykumi Yaya Dioska manana chapankachu tukuy chaykunamanta kastigananpa. Kankunataka atuntami kastiganka.

52 Ay Moisespa killkashkanta yachachikkuna ¡imashna kastigushi kankunarayku kanka! Mana alita yachachishpaykichi runakunata arkankichi shutipa ali kashkata yachanankunapa. Kankuna kikin mana munashkankichichu uyanata, imashnami Yaya Diosta riksinkichi. Chasna kashpaykichi Yaya Diosta riksinayak runakunatapas pantachinkichi payta mana riksinankunapa.

53 Jesuska chasna rimashpan Moisespa killkashkanta yachachikkuna, fariseokunapas yapa piñarishpankuna kallarirkakuna achkata tapunata. 54 Chasna tapurkakuna Jesús shuk shimita pantachishpa rimananpa, chaymanta payta uchachishpankuna apunkunana wañuchichinankunapa.

12

Jesuska yachachin mana ali kawsahushkanchita alishina tukushpa mana pakananchipa
(Mt 10.26-27)

1 Jesús yachachihushkanpi achka waranka runakuna tantarirkakuna. Kichkikta shayarishpankuna tankanakushpa paykunapura kahurkakuna. Chasna tantarishpankunapas Jesuska puntiru runankunallata rimarka: Kuyrariychi fariseokunapa yuyayninkunamanta. Paykunaka rimanahun Yaya Diosta alita kasunankunata. Chasna rimashpankunapas manami alitachu ruraspa kawsahunkuna. Chasna mana ali yuyayyu kashpankuna runakunata yachachinahun paykunashina llullachikkuna tukunankunapa.

2 Nima shuk rimashkanchika, rurashkanchika pakalla kiparinkachu. Tukuy yuyayta shunkunchipi pakahushkanchitaka Yaya Dios tukuy runakunata riksichinka. 3 Chasna kashpan pakalla rimashkaykichita tukuy yachankakuna. Wasi ukupi punkuta tapashpa alimanta rimashkaykichita wasi awamanta kaparishkatashinami tukuy uyankakuna.

Jesuska yachachin chiknik runakunata mana manchananchipa
(Mt 10.28-33; 12.32; 10.19-20)

4 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, kankunata rimani, ama manchaychichu aychaykichillata wañuchinata atipak runakunata. Manami ashwanta kankunata atipanahunchu ruranata. 5 Ñukaka kankunata rimani pitami manchanaykichi tiyan. Kankunata wañuchishkankunawasha nina mana wañukma wichunata atipak Yaya Diosta, payta shuti manchaychi.

6 Yuyariychi pishkukunapi. Mana yapa chaniyu kashpankuna pichka pishkustukunata ishkay kullkistullawa atipanchi rantinata. Chasna kashpankunapas Yaya Dioska mana kunkarinchu nima shukta paykunamanta. 7 Yaya Dios kankunatapas alita kuyran. Pishkukunamanta ashwan pasatami kankunata yuyan. Kankunata yuyashpan alita riksin. Nima shuk uchilla chukcha umaykichipi tiyashkaka paymanta kishpinchu. Chayrayku ama manchaychichu nima pita nima imatapas.

8 Kunan kankunata rimani, maykan runami mana pinkashpa ñukamanta riman runa masinkunapa puntankunapi ñukami Jesusta katik kani nishpa,

paymantaka ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runapas angelkunapa puntanpi Yaya Diosta rimasha kay runata riksinimi nishpa. 9 Maykanmi runa masinkunapa puntanpi pinkashpa ñukamanta payta mana riksinichu nishpanka ñukapas angelkunapa puntanpi kay runata mana riksinichu nishpa Yaya Diosta rimasha.

10 Maykan runami piñarishpan millaypata riman ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runamanta, paytaka Yaya Dioska llakichinkami. Maykan runami Yaya Diospa Espiritunmanta piñarishpan millaypata riman, chaytaka Yaya Dioska manami llakichinkachu.

11 Chiknik runakuna kankunata apishpa pushankakuna tantarina wasikunapa apunkunama, llaktaykichipa apukunamapas. Chasna apiy tukushpaykichipas mana yapa yuyarishpa kaychichu ¿imashnashi aynisha? ¿imatashi rimasha? nishpa. 12 Chay urasmi Yaya Diospa Espiritunka kankunata yuyachinka imashnami rimankichi.

Jesuska shuk yapa achka kullkiyu mitsak runakunamanta yuyachishpa yachachin

13 Chaypi chay achka runakunapa chawpinkunamanta shuk runa Jesusta rimarka:

Yachachik, kanmi kanki atun yachayyu. Chasna kashpan wawkinita rimapay chawpinakunanchipa yayayni wañupa charishkanta.

14 Jesuska mana munashpan aynirka:

Runa masini, mana shamushkanichu shuk apushina kankunata yanapanaynipa rimanakushpa kahushkaykichipi alichanaykichipa, nima yayayki wañupa charishkanta chawpinakunaykichipa.

15 Tukuy runakunatana rimarka:

Alita yuyariychi. Ama imaykichita mirachinayashpa kawsaychichu. Runapaka achka iman tiyahushpanpas mana kushillachu kawsama kay mundupi.

16 Chaymanta chaypi kahukkunata yachachinanpa Jesuska kwintarka: Tiyarka shuk runa achka imayu. Shuk wata chakrankunapi tarpunkunaka yapa achkata muyuyarkakuna. 17 Chay runaka yuyarirka ¿imatashi ruraynima? Mana tiyawanchu ashwan wasinika pallashkaynita wakaychanaynipa. 18 Payka yuyarishpan nirka: Ña yachani imashnami rurasha. Kay uchilla wakaychana wasinikunata urmachishara ashwan atun wakaychana wasikunata ruranaynipa. Chaypi tukuy pallashkaynikunata ashwan ima tiyawashkakunatapas wakaychasha. 19 Chaymanta ñuka kikinta rimasha: Kunanka tiyanmi achka wakaychashkaynikunaka achka watarayku. Chayrayku samashanllana. Mikushpa upyashpa kushilla kawsasha. Manana tiyawanchu nima imamanta yuyarishpa kanaynipa. 20 Chaypi Yaya Dioska payta rimarka: Kanka yuyay illa runami kanki. Kunan tutallami kawsaykita kichushkayki. Wakaychahushkaykika ¿piraykushi kanka? nishpa. 21 Chasnami kan, maykanmi pay kikinraykulla tukuy imankunata wakaychan. Yaya Diospa rikushkanpika nima imayushinami kan.

Yaya Dioska mana kunkarinchu nima shuk wawanta (Mt 6.25-34)

22 Chaymanta Jesuska runankunata rimarka: Kankunata rimani, ama yanka muspariychichu ¿imatashi mikushu kawsananchipa, imatashi churarishu? nishpa. 23 Kawsananchimi mikunamanta ashwan valik kan. Chasnallatata aychanchimi churarinanchimanta ashwan valik kan.

24 Yuyariychi pishkukunapi. Paykunaka nima shuk muyuta
tarpunahunchu mikunankunapa. Paykunapaka nima tampunkunaka
tiyanchu pallashkankunata wakaychanankunapa. Mana nima shuk muyuta
tarpushpankunapas Yaya Diosmi paykunataka kun mikunankunata.
Pishkukunamanta pasatami Yaya Dioska kankunata yuyan. Payka kankunata tukuy munashkaykichitami kun. 25 Chaymantapas kawsanaykichita
yapa yuyarishpaykichipas nima shuk urata atipankichichu mirachinata.
26 Nima uchillastuta atipashpaykichi mirachinata kawsaykichita
¿imaraykutaya musparinkichi shuk imakunaraykuka?

27 Rikuychi chay suma sisakunata, imashnami wiñanahun. Paykuna nima
tarawanahunchu, nima puchkanahunchu llachapankunarayku. Mana
tarawashpankunapas suma churarishka kanahun. Ñawpa atun apu Salomonpa yapa suma ali churarishkanmanta chay sisakunaka ashwan alita
rikurinahun. 28 Kiwakunaka chakirinalla rupachinalla kashpanpas Yaya
Dioska suma sisayukunata ruran. Chayta rikushpa ¿imaraykuta mana kirinkichichu Yaya Dioska kankunata ashwan alita kuyrananta?

29 Chayrayku ama musparishpa maskaychichu mikunaykichita upyanaykichita. Nima yapa yuyarishpa kawsaychichu. 30 Yaya Diosta mana kasuk
runakuna tukuy chaykunallata yuyarishpa kawsanahun. Kankunaka ama
paykunashina kawsaychichu. Ashwan kankunapaka tiyanmi alita kuyrak
yanapak Yayaykichi Dios. Paymi yachan tukuy ima munahushkaykichitaka. 31 Kankunaka tukuy shunkuykichimanta pacha Yaya Dios kankunata
kamachinanta munashpa kawsaychi. Chasna kawsashpaykichimi tukuy
munashkaykichitapas Yaya Dioska kankunata kunka. 32 Munashkayni obehakunashinami kankichi. Mana achka kashpaykichipas ama manchaychichu nima imata. Yaya Diosmi kankunata yuyashpan munan paywa pakta
wiñayparayku ali kamachihushkanpi kawsanaykichipa.

33 Yaya Dios ñukanchita yuyashpan kankunapas runa masikichita yuyashpa
yanapashpa kawsaychi. Kullkikichi mana tiyashpanka rantichik riychi
charishkaykichita. Chay kullkiwa nima imayu runakunata yanapaychi.
Chasna rurashpaykichimi silupi apinaykichi sumakunata mirachinkichi.
Chaypi charishkaykichika mana mawkayankachu, nima tukurinkachu.
Chaypika shuwakuna mana yaykunahunchu, kumehenkunapas mana
mikunahunchu. 34 Chayrayku alita yuyariychi imatata ashwanta munankichi. Imaykichikunata mirachishpa kawsahushpaykichika chayllatami
yuyarinkichi tukuy shunkuykichimanta pacha. Yaya Diospa munashkanta
rurashpa kawsahushpaykichika tukuy shunkuykichimanta pacha payllatami yuyankichi.

Suma alicharishka chapanamanta riman

35-36 Jesuska runankunata rimashpalla katirka: Rikuychi, shuk patrón
kasaranan fiestamanta wasinma kutimushpan runankunaka kayashkanta
uyashpankuna utkalla punkuta paskanahun payta yaykuchinankunapa.
Chay runankuna alicharishka payta chapanahuma, paktashpan utkalla
yaykuchinankunapa. Chasnashina kankunapas alicharishka chapawaychi kutimunaynita lamparín sintichishkawashina. 37 Kushilla kankakuna
maykankunatami patronka shamushpan payta chapashpa kahukkunata
tarin. Alita uyawaychi. Paykunata tiyachinka, pay kikin alicharishpa paykunata karananpa. 38 Patronka chawpi tutapi, mana kashpaka pakarinapi paktamushpan kushilla kankakuna maykankunatami payka alita chapashpa
kahukkunata tarik shamun.

39 Kankuna alita yachankichi, wasi amuka yachashpan ima urasmi
shuwaka shamunka, mana puñushpachu uyashpalla chapama wasinpi mana
shuwaka yaykunanpa. 40 Chasnashina kankunapas tukuy uras alichar-
ishka chapawaychi. Kankuna nima yuyarihushkaykichipi ñuka Yaya Diospa
Kachashkan Runaka shamusha.

Jesuska ishkay kamachina runakunamanta yuyachishpa yachachin (Mt 24.45-51)

41 Chay uras Pedroka tapurka:
Yaya Jesús ¿chay yachachinawa ñukanchillatachu yachachishkanki? Mana
kashpaka ¿tukuyraykuchu rimashkanki?
42 Chaypi Jesuska aynirka:
Shuk patrón shuk llaktama rinanpa shuk ali yuyayyu tukuy uras alita
rurak runanta kamachirka tukuy runan masinkunata tarawachinanpa.
Chaymanta rimarka mikuna uras paykunata alita karananpa. 43 Chay
runanka kushillami kanka patroynin kutimushpan paypa kamachishkanta
alita paktachishpa kahushkanpi tarik shamushpanka. 44 Alita uyawaychi.
Chasna alita kasuk runanta patroyninka churanka tukuy ima tiyapushkanta
kuyrak kananpa.
45 Chay kamachishkan runanka millaypa yuyayyu kamaka, yuyarima
patroynika unayahunra, mana utka shamunkachu nishpa. Chasna yu-
yarishpan kallarima chay tarawak runakunata, warmikunatapas makashpa
parisichinata. Pay kikinlla mikushpa, upyashpa machashpa kawsama.
46 Chasna mana alita rurashpa kawsashpan mana nima yuyarihushkanpi
patroyninka kunkaymanta paktama. Chasna tarik shamushpan chay ka-
machishkan runantaka sinchita kastigama, imashnami tukuy mana kasuk
runakunaka kastigay tukunahun chasna.
47 Shuk runaka yachashpantata patronpa munashkanta mana rurash-
panka yapatami kastigay tukunka. 48 Maykan runachari mana alita yachash-
pan mana alita rurashka, chayka mana yapatachu kastigay tukunka. Achka
yachayta kuy tukushkataka, achkatami Yaya Dioska tapunka ¿yachashkaykita
rurashpa kawsashkankichu? nishpa. Chasnallatata achkata kuyrananpa
kuy tukushkataka, paytaka Yaya Dioska tapunka ¿alita rurashkankichu
maykantami kamachishkani? nishpa.

Jesusta katihushpanchimi payta mana munakkunaka ñukanchita chikninahun (Mt 10.34-36)

49 Jesuska yachachishpalla katirka: Ñukaka shamushkanimi ninawa ru-
pachihukshina tukuy mana ali kashkata kulluchinaynipa. Yapa munaynima
chay ninaka ña sintishpa rupachishpa kahushkatashina rikunata. 50 Chasna
kashpanpas yapa parisishpa wañunaynira tiyan. Chayta paktachinaynikama
yapa manchayta llakiyta parisihuni.
51 Ama yuyariychichu ñuka kay allpama shamushkaynirayku
runakuna kushilla shuk yuyayllawana kawsananku nata. Kankunata
rimani, shamushkaynirayku runakuna manana shuk yuyayllawa
kawsankakunachu. 52 Kunanmanta pacha shuk wasipi kawsak
ayllupura ñukaranti manana shuk yuyayllawa kushilla kawsankakunachu.
Pichkamanta kimsa ishkayta chikninkakuna manana shuk yuyayllawa
kawsashpankuna. Mana kashpaka ishkay kimsata chikninkakuna manana
shuk yuyayllawa kawsashpankuna. 53 Shuk mana kiriwak yaya kiriwak
wawanta chikninka. Mana kiriwak wawa kiriwak yayanta chikninka. Shuk
mana kiriwak mama kiriwak wawanta chikninka. Mana kiriwak wawa

kiriwak mamanta chikninka. Shuk mana kiriwak swegra kiriwak nueranta chikninka. Mana kiriwak nuera kiriwak swegranta chikninka.

Jesuska yachachin imashnami shamunan punchakunapi kawsashunchi (Mt 16.1-4; Mk 8.11-13; Mt 5.25-26)

54 Chaymanta Jesuska tukuy chaypi kahukkunata rimarka: Inti yaykuhushpan wayra shamuhushpan puncha amsayashpan chay uras ninkichi tamyankami nishpa. Chasnami kan. 55 Chasnallatatami uraymanta sinchita wayraka shamuhushpanka rimankichi rupa kanka nishpa. Chasnami kan. 56 Mana ali yuyayyu runakuna, yachakshina tukunkichi nima imata yachashpaykichitata. Siluta allpata rikushpaykichi yachankichi punchaka chasna tukuhukta. Rurahushkaynikunataka rikushpaykichi ¿imaraykuta mana asirtanayankichichu imatami ninayan, imashna punchakunapimi kawsahunkichi nishpa?

57 ¿Imaraykuta mana munankichichu yuyarinata kankuna kikin, maykanmi ali, maykanmi mana alichu ruranaykichipa? 58 Karan kankuna mana kasushkankichichu Yaya Diospa kamachishkanta. Chayrayku tukuy kankuna Yaya Dioswa alichanaykichi tiyan. Yuyariychi. Shuk runata liwihushpayki payta mana pagashkaykirayku kanta apuma pushama. Ñampipi rihushpaykichi alichay chay kanta pushahukwa. Mana paywa alichashpaykika apupi kanta kastigachinka. Chay apuka runankunatami kunka paykuna kanta karselpi churanankunapa. 59 Kanta rimani, chaymantaka manami llukshinkichu, tukuy liwishkaykita paganaykikama. *[Chay rimashkanwami Jesuska yachachinayarka: Manara Yaya Diospa atun kastiganan puncha paktarihushpanra uchata rurananchimanta anchurishpanchi Yaya Diostana tapunanchipa ñukanchita llakichinanpa.]*

13

Jesuska yachachin millaypata rurashkanchimanta alitana rurananchipa

1 Chay urasllatata shuk runakuna Jesusta kayllayamushpankuna rimarkakuna:

Galileamanta shuk runakuna wiwakunata wañuchihushpankuna Yaya Diosrayku rupachinankunapa, romano apu Pilatoka paykunata wañuchichirka. Chasna wañuchiy tukushpankuna yawarninkunaka wiwakunapa yawarwa chapurirka.

2 Jesuska paykunata aynirka:

Kankunaka yuyarinkichichari, chay Galileamanta runakunaka chasna kastigarishpa wañushkankunata tukuy Galileapi kawsak runakunamanta ashwan millaypata rurak kashkankunarayku. 3 Mana chasnachu. Kankunata rimani, millaypata yuyarishpa rurashpa kawsahushkaykichita mana sakishpaykichika kankunapas chasnallatatami kastigarishpa wañunkichi.

4 Chaymantapas Jerusalén llaktapi Siloé yaku mayanpi rurarishka torreka urmashpan chunka pusak runakunata nitirka. Chasna wañushpankuna yuyarinkichichari tukuy Jerusalenpi kawsak runakunamanta ashwan millaypata rurak kashkankunata. 5 Mana chasnachu. Kankunata rimani, millaypata yuyarishpa rurashpa kawsahushkaykichita mana sakishpaykichika kankunapas chasnallatatami kastigarishpa wañunkichi.

6 Chasna nishpan shuk yachachinawa yachachishpalla katirka: Shuk runa igu muyuta chakranpi tarpurka. Chasna tarpushpan sakirka wiñananpa. Unaymanta rikunanpa rirka tarpushkaynika muyuyashkachari nishpa. Chasna rishpan mana tarirkachu nima shuk muyuta. 7 Chasna rikushpan chakranta kuyrakta rimarka: Kunanwa kimsaynin wata shamuhuni kay

iguta rikunapa. Tukuy uras mana muyuyashkatachu tarishkani. Kuchuy. ¿Imaraykuta valin chasna tarpu mana muyuyakka? Yankamanta kaspi masinkunata yakuta kichuhun. 8 Chasna nishpan chay tarpu kuyrakka aynirka: Patroyni, kay watallata sakipay. Ñukaka sapinpi allpata pulbushpayni atallpa ismakunawa chapushpa churashara. 9 Chaywachari muyuyanka. Mana muyuyashpanka kuchushami wichunaynipa. Ari nishpan patronka sakirka.

Chasnashinami Yaya Dioska mana shuk ratulla kastiganchu. Ñukanchita yapa yuyashpan yanapan. Chasna yanapashpanpas payta mana kasushpanchika shutipami kastigay tukushunchi.

Jesuska samana puncha shuk warmi kumu washata ampirka

10 Shuk samana puncha Jesuska shuk tantarina wasipi yachachihurka. 11 Chaypi tiyarka shuk warmi, maykanmi chunka pusak watata unkushka karka, supay yaykushkanrayku. Chay warmipa washanka kumu karka, mana atiparkachu nima ima uras kuskayanata. 12 Payta rikushpan Jesuska kayarka. Payta kayllayashpan rimarka:

Pani, ñami unkushka kahushkaykimanta ampirishka kahunki.

13 Chaymanta chay warmita makinwa llankarka. Llankashkanllawa chay warmipa washanka kuska tukurka. Chaypina chay warmika Yaya Diosta atunyachishpa kushichirka.

14 Chayta rikushpan tantarina wasipi kamachikka piñarirka Jesús samana punchapi ampishkanrayku. Chaypina tukuy chaypi kahukkunata rimarka:

¿Manachu sokta puncha tarawanapa kan? Chay punchakunapi shamuychi kankunata ampinanpa. Ama shamuychichu samana punchapika.

15 Chaypina Jesuska rimarka:

Kankunaka mana ali yuyayyukunachu kankichi. Kankunapa burruykichi wakraykichi watarishkata ¿manachu paskankichima yakuta upyachinaykichipa samana punchapika? 16 ¿Manachu Yaya Dios kay warmita ashwanta llakichin? Kay warmika Abrahampa miraymantami, Yaya Diospa akllashkan runakunamanta. Supay payta unkuchishpan chunka pusak wata watarishkashina karka. ¿Manachu ali pay watarishkashina kashkanmanta samana punchapi kishpichinaynipa?

17 Chasna rimashpan Jesuspa kuntrankunaka pinkarishka kiparirkakuna. Ashwan tukuy runakuna Jesuspa achka suma rurashkankunata rikushpankuna kushikurkakuna.

Jesuska yachachin imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka (Mt 13.31-33; Mk 4.30-32)

18 Chaymanta Jesuska rimarka: Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi ¿imawashi parihu kama? ¿Ima yachachinawashi kankunata asirtachinima? 19 Yuyariychi mostasa muyuta. Shuk runa chakranpi tarpushpan uchillastu kashpanpas wiñan chillka kaspishina tukunankama. Chasna atun tukushpan pishkukuna ramankunapi tiyarinahun, wasinstukunata ruranahun.

20 Chaymanta Jesuska rimarka: Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi ¿ima yachachinawashi kankunata asirtachinima? 21 Levadurata yuyariychi. Shuk warmi panta rurahushpan kimsa mati harinapi uchillastu levadurata yakuwa chapurishkata churan. Chaywa chapushpan tukuy harinaka panrayku alita punkin.

Jesuska yachachin pimi Yaya Diospa kawsananpi yaykunka nishpa (Mt 7.13-14, 21-23)

22 Jesuska Jerusalenma rihushpan yachachirka atun llaktakunapi, uchilla
llaktakunapipas, maytami pasarka. 23 Chaypi shuk runa payta tapurka:
Yachachik ¿shutipachu masnalla kishpinkakuna Yaya Diospa kastiganan-
manta silupi yaykunankunapa?
Chaypi Jesuska aynirka:
24 Manami chasnalla yaykuypachu Yaya Diospa kawsananpika, kichki
punkuta yaykuhukshinalla yaykunkichi. Chayrayku tukuy atipashkay-
kichita ruraychi yaykunaykichipa. Kankunata rimani, achkami yayku-
nayankakuna chay Yaya Diospa kawsananpi. Chasna kashpanpas man-
ami atipankakunachu. 25 Yaya Dios shuk wasi amushina kashpan shuk
puncha kasnami kanka: Amun atarishpan wasin punkuta tapanka. Kan-
chapi kahushpaykichika rimankichi: Amigu, paskay punkuykita ñukanchipas
yaykunanchipa. Wasi amuka ukumanta ayninka: Mana riksinichu kankunata, pikunachari kankichi nishpa. 26 Chaypi kankunaka rimankichi: Mikupayarkanchi, upyapayarkanchi kanwa pakta. Kanmi yachachipayarkanki puntanchipi. 27 Chaypina payka ayninka: Ñami rimashkani kankunata, mana riksinichu pikunachari kankichi. Tukuy kankuna mana ali rurakkuna anchuriychi ñukamanta.
28 Chasna wichurishka kahushpaykichi sinchita parisishpa wakankichi,
piñaywa kiruykichikunata kanirinkichi. Yaya Diospa ali kamachinan mushu
mundupi yaya rukunchi wañukuna Abrahamta, Isaakta, Jakobta, tukuy
ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunatapas chaypi kahukkunata
rikunkichi. Kankunaka wichurishka kahushkaykichita yachankichi. 29 Inti
llukshinamanta, inti yaykunamanta, anakmanta, uraymanta runakuna tan-
tarinkakuna Yaya Diospa ali kamachinan mushu mundupi paywa pakta
kushilla mikunankunapa. 30 Chasna kashpan maykankunami kay all-
papi kawsahushkanchipi runa masinkunapa rikushkanpi tukuymanta ash-
wan mana valikchu kanahun, paykunamantami shukkuna Yaya Diospa
rikushkanpi tukuymanta ashwan valichirishka kankakuna. Maykanku-
nami kay allpapi kawsahushkanchipi runa masinkunapa rikushkanpi
tukuymanta ashwan valichirishka kanahun, paykunamantami shukkuna
Yaya Diospa rikushkanpi tukuymanta ashwan mana valikchu kankakuna.

Jesuska Jerusalenpi kawsak runakunamanta llakirishpan wakarka (Mt 23.37-39)

31 Chay uras shuk fariseokuna Jesusta kayllayashpankuna rimarkakuna:
Apu Herodeska kanta wañuchichinatami munan. Chayrayku utkalla kay-
manta llukshishpayki riy.
32 Chaypi Jesuska aynirka:
Rimak riychi chay mana ali yuyarikta, ñuka tukuy Yaya Diospa
kamachiwashkanta ruranaynikamami kawsasha. Runakunamantami
supaykunata llukshichinaynira tiyan, unkushkakunatapas ampinaynira
tiyan. 33 Kunan puncha, kayapas, ashwan shuk punchakunapas Yayayni
Diospa kamachiwashkanta rurashpa purisharami. Mana kaypichu
wañuchiwankakuna. Ñawpamanta pacha Yaya Diospa yachayninwa
yachachikkunataka wañuchipayarkakuna Jerusalén llaktapi. Chayraykumi
ñukapas wañuchiy tukunayni tiyan Jerusalenpillatata.
34 Ay Jerusalenpi kawsak runakuna, yapa llakini kankunarayku.
Ñawpamanta pacha Yaya Diospa yachayninwa paypa shiminta yachachikku-
nata wañuchipayankichi. Chaymanta Yaya Dios kankunama kachashkan
runakunatapas tukuy uras rumikunawa tuksishpa wañuchipayankichi.
Ñukaka achka kuti kankunata wañuymanta arkanayashkani, imashnami

shuk atallpa wawankunata rikran ukupi tantachishpan arkan wañuymanta. Chasna kankunata arkanayashpaynipas mana munashkankichichu. 35 Rikuychi, kunan kankunata sakishpayni llaktaykichipi chunlla kiparinka. Kankunata rimani, manami rikuwankichinachu alicharishka kanaykichi punchakama. Chay urasmi rimawankichi: Yaya Diospa yanapashkan ali runami kanki. Yaya Diospa munashkanta ruranaykipa kachashkan kashpaykimi shamuhunki nishpa.

14

Jesuska samana puncha shuk runa punkirishkata ampirka

1 Shuk samana punchapi Jesuska rirka mikunanpa shuk fariseo apupa wasinma. Chaypi shuk fariseokunaka Jesusta shuk kamachishkata mana kasunanta tarinayashpankuna payta pakallamanta ñawinkunata sipuyachishpa rikurayarkakuna. 2 Chaypi Jesuspa puntanpi shuk punkirishka runa kahurka. 3 Payta rikushpan Jesuska Moisespa killkashkanta yachachikkunata, fariseokunatapas tapurka:

¿Imashnata yachachin Moisespa killkashkanka? ¿Samana punchapika unkushkakunata atipanchimachu ampinata manachu?

4 Chay runakunaka chunlla uyarkakuna. Mana aynishpankuna Jesuska chay unkushka runata llankashpan ampirka. Chaymanta rimarka wasinma kutinanpa. 5 Chaypi kahukkunatana rimarka:

Kankunapa wawaykichi, wakraykichi uchkupi urmashpanka ¿manachu llukshichinkichima samana puncha kashpantata?

6 Chasna tapushkanta uyashpankuna nima imata atiparkakunachu ayninata.

Jesuska yachachin shukmanta mana pasa tukunata munananchipa

7 Chay fariseopa wasinpi mikunapa yaykushpankuna kayarishkakunaka ashwan ali tiyarinakunata akllarkakuna tiyarinankunapa. Chayta rikushpan Jesuska paykunata shuk yachachinawa kasna yachachirka: 8 Shuk runa kanta kasarana fiestama kayashpanka ama tiyarik riychu tukuymanta ashwan ali tiyarinapi. Chaypi tiyarishpaykika kanpa washayki shuk ashwan munashkan runa shamuma. 9 Chasna kashpan chay kayak amuka kantaka rimama: Kay tiyarinamanta anchuriy, kay runa tiyarinanpa. Chasna nishpanka pinkarishpayki washama tiyarik rinkima. 10 Ashwan ali kama, kanta kayashpankuna kan washama tiyarinaykipa. Chasna rurashpayki kanta kayak amuka shamushpanka rimama: Amiguyni, ashwan ali tiyarinapi tiyarik shamuy nishpa. Chaypi shuti tukuy kanwa tiyahukkunaka yachankakuna munashkan runa kanaykita. 11 Kankuna kikinmanta yuyarinkichima tukuy runa masinikunamanta ashwan yachakmi kani nishpa. Chasna atun tukunayashpaykichika Yaya Diosmi kankunata mana alichu nishpa pinkachinka. Kankuna runa masikichikunamanta mana atun tukunayashpa paykunata yuyashpa yanapashpaykichika Yaya Diosmi sumakta kankunata atunyachinka.

12 Chaymanta Jesuska payta kayak runata rimarka: Shuk atun mikunarayku kayashpaykika ama kayankichu munashkayki runakunallata, nima aylluykikunallata, nima kuchuykipi kullkiyu kawsakkunallata. Chasna kayashpaykika paykunapas chasnallatatami kantapas kushichishpa kayankakuna. Chasna rurashkaykimanta kay allpapi ña pagarishkashina tukunki. Nima ima kiparinchu Yaya Dios kanta kushichinanpaka. 13 Ashwan ali kama mikunarayku kayanaykipa nima imayukunata, makin pitirishkakunatapas, tulawa purikkunatapas, wiskukunatapas. 14 Paykuna

kanta mana atipanahunchu nima imata kutichinata. Yaya Diosllami chayta kutichinka tukuy kirishpa wañushkakuna kawsarinan punchapi. Chasna kashpan kushillami kanki.

Jesuska shuk kasaranapi mikunankunapa kayashkakunamanta yuyachishpa yachachin (Mt 22.1-10)

15 Chay Jesuspa yachachishkanta uyashpan chay mesapi mikuhuk runakunamanta shukka Jesusta rimarka:

Kushillami kanka maykanmi kayashka kan Yaya Diospa ali kamachinan mushu mundupi kushikuna tantarinapi mikunanpa.

16 Chayta uyashpan Jesuska shuk yachachinawa aynirka:

Shuk runaka shuk atun mikunata rurarka. Runankunata kacharka achka runakunata kayananpa, wasinpi mikuk shamunankunapa. 17 Ña mikuna uras paktarishpan shuk runanta kacharka chay kayarishka runakunata rimak rinanpa: Shamuychi. Ñami tukuy alicharishka kahun. 18 Chasna kayashpan tukuy aynirkakuna: Manami atipanchichu rinata. Shuk nirka: Kunallami shuk chakrata rantishkani. Chayta rikuk rinayni tiyan. Patroykita rimakriy llakichiwananpa nishpa. 19 Shukka nirka: Kunallami chunka wakrata rantishkani. Rikuk rinayni tiyan alikunachu manachu. Patroykita rimakriy llakichiwananpa nishpa. 20 Kuti shukpas nirka: Kunallami kasarashkani. Chayraykumi mana atipanichu llukshinata. 21 Ni maykan kayashkankuna kasushpanna chay runanka kutirka. Tukuyta patronta rimak rirka, imashnami payta rimashkakuna. Patroyninka chayta uyashpan piñarishpan rimarka: Kunanka utkalla kayakriy llaktapa ñampikunapi tiyahukkunata, tukuy nima imayu runakunata, mana purinata atipakkunatapas, waklishka aychayu runakunatapas, wiskukunatapas nishpa. 22 Patroyninta kasushpan chay runanka kayak rirka shuk runakunatana. Kutimushpan patronta nirka: Ñami kanpa kamachishkaykita paktachishkani. Chasna kashpanpas tiyanrami chusha tiyarinakunaka. 23 Chaypi patronka kuti rimarka: Shuk ñampikunamana riy. Chaypi kahukkunata rimay mana pinkashpa shamunankunapa, wasinika untakta kananpa nishpa. 24 Kankunata rimani: Chay kayay tukushka mana shamushka runakunaka manami mikunkakunachu chay alichashkayni suma mikunata ñukawa pakta.

Tukuymanta ashwan alita Jesusta yuyananchi tiyan (Mt 10.37-38)

25 Chay fariseopa wasinpi mikushkanwasha Jesús llukshishpan achka runakuna payta katirkakuna. Chaypi Jesuska tikrarishpan paykunata rimarka:

26 Katinayawahushpaykichika ñukata yuyawanaykichi tiyan tukuy aylluykichikunamanta pasata. Chaymantapas kankuna kikin munanaykichita sakinaykichi tiyan ñukapa munanaynitana ruranaykichipa. 27 Ñukata katiwahushkaykichirayku runakunapa parisichishkankunata awantanaykichi tiyan. Maykanmi mana parisinayanchu ñukashina, chayka manami runaynichu kanka.

28 Shuk wasita rurakmanta yuyariychi. Shuk runa atun wasita ruranayashpanka alita yuyarin imakunatami chay wasirayku munan nishpa. 29 Mana alita yuyarishpanka chayra wasita kallarihushkanllapi mana tukuchinata atipashpan sakinan tiyan. Chasna kashpan tukuy payta rikuk runakunaka asichishpa rimankakuna:

30 Rikuychi chay runata. Pay kikinta llullachirishpa kallarishka wasinata.
Kunanka mana atipanchu tukuchinata.
31 Chasnallatata shuk atun apumanta yuyariychi. Shuk allpapi kamachik
atun apuwa munahumaka wañunakunata. Manara llukshishpanra alita yu-
yarima, chay apuka ishkay chunka waranka suntalunwa shamuhushpanka
chunka waranka suntaluyniwa atipaynimachu payta winsinata manachu
nishpa. 32 Mana atipashpan chay apuka kuntran chayra karupi shamuhush-
pan payma kachama shuk suntalunta tapunanpa, mana wañunakushpa
alichanankunapa.
33 Chasnashina kankunapas alita yuyarinaykichi tiyan katiwankichichu
manachu nishpa. Mana tukuy imaykichita sakishpa katiwashpaykichika
manami atipankichichu runaynikuna kanata.
34-35 Yuyariychi kachimantapas. Kachika ali kan. Chamu tukushpanka
manana valinchu nima imarayku. Wichunchima. Chasnashinami kankuna-
pas Yaya Diospa shiminta mana kasushpaykichika chamu kachishina kan-
kichi, mana valinkichichu runa masikichita yanapanaykichipa. Yaya Diospa
shiminta kasushpaykichika ali kachishinami kankichi yanapanaykichipa
tukuy runakunata. Kay yachachihushkaynita alita uyashpa yachakuychi.

15

Jesuska obeha chinkarishkata yuyachishpa yachachin (Mt 18.10-14)

1 Jesús yachachihushpan achka runakuna payta kayllayarkakuna
uyanankunapa. Shuk runakuna karkakuna romano tukuymanta atun
apurayku impuestuta kobrakkuna, shuk mana alita rurakkunapas. 2 Chayta
rikushpankuna fariseokunaka, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas
washanchashpa rimarkakuna:
Kay runaka uchasapakunata yuyashpan paykunawa pakta mikun. Chas-
naka mana alichu.
3 Chaypi Jesuska paykunata shuk yachachinawa kasna yachachirka:
4 Kankunamanta shukpa tiyama shuk pachak obeha. Shuk chinkari-
maka ¿manachu chay iskun chunka iskunta pastupi sakishpan maskak
rinma chay shuk chinkarishkata tarinankama? 5 Tarishpan ¿manachu
sumakta kushikushpan apishpan markama? 6 Chaymanta wasinma pak-
tashpan riksishkankunata, kuchunpi kawsakkunatapas tantachishpan ri-
mama: Kushikuychi ñukawa. Ñami tarishkani chinkarishka obehaynita
nishpa.
7 Kankunata rimanimi: Shuk chinkarishkata tarishpaykichika atunta
kushikunkichi. Chasnallatatami silupi kawsakkuna kushikunkakuna, shuk
rua mana alita rurashkankunata sakishpan Yaya Diostana kasunanpa.
Iskun chunka iskun runakuna alita rurak runa kani yanka nishpa
kawsakkunamanta mana yapa kushikunkakunachu.

Jesuska shuk warmi kullkita chinkachishkanta yuyachishpa yachachin

8 Shuk warmipa chunka kullkikuna tiyamaka. Chay chunka kullkikuna-
manta shuk chinkaripumaka ¿manachu lamparinta sintichishpan maskama
kawitu ukupi sumakta pichashpan tarinankama? 9 Chasna tarimaka, ami-
gunkunata paypa kuchunpi kawsakkunata kayashpan rimama: Chay kullki
chinkaripashkata ñami tarishkani. Chayrayku tukuy kankuna ñukawa pakta
sumakta kushikuychi.

10 Kankunata rimani: Chasnashinami Yaya Diospa angelkunaka
kushikunkakuna, shuk runa mana alita rurashkankunata sakishpan Yaya
Diostana kasunanpa.

Jesuska shuk yaya musu wawanta llakichishkanta yuyachishpa yachachin

11 Jesuska shuk yachachinawa yachachishpalla katirka: Shuk kullkiyu
runa ishkay wawayu karka. 12 Washaniru wawanka yayanta rimarka:
Yayayni, shuk puncha tukuy kanpa tiyashkanmanta chawpichishpa ñukata
wawkinitapas kunaykita kunalla kuway. Chasna rimashpan yayanka tukuy
ima charishkanta chawpita kurka karan shuk wawanta. 13 Manana yapa un-
aymantachu chay washaniru wawanka tukuy ima tiyashkanta rantichish-
pan kullkita tantachishpan rirka shuk karu chikan runakunapa allpama.
Chaypi mana ali ruranakunata rurashpan kullkinta llampu tukuchirka.
14 Llampu tukuchishpan chay llaktakunapi kawsak runakunarayku sinchi
yarkay paktarka. Chaypi paypas yapa yarkaywa karka. 15 Chasna kashpan
shuk chaypi kawsak runama tapuk rirka payta tarawachinanpa. Chay
runaka payta kacharka kuchinkunata kuyrananpa. 16 Yapa yarkaywa kash-
pan kuchi mikunata mikunayarka. Chasna munashpanpas nima chayta
payta karanayarkakunachu. 17 Chaypi yuyarirka: Yayaynipa runankuna-
paka achka mikuna tiyan. Ñukaka kaypi yarkaywa wañuhuni. 18 Kunalla
yayaynima kutishara. Paktashpayni rimak risha: Yayayni, kanmanta an-
churishpayni manami alitachu rurashkani. Chaymantapas manami Yaya
Diospa munashkantachu rurashpa kawsashkani. 19 Chayrayku amana yuy-
awaynachu wawaykitashina. Shuk runaykitashina tarawachiway nishpa.

20 Chasna yuyarishpan chay musuka yayanma kutirka. Ña paktahushpan
yayanka karullapi rikushpan riksirka. Sumakta llakichirka, kallpashpa tin-
kuk rirka. Wawanta ukllarishpan mucharka. 21 Chaypi wawanka rimarka:
Yayayni, kanta mana alitachu rurashkani. Chaymantapas manami Yaya
Diospa munashkantachu rurashpa kawsashkani. Amana yuyawaynachu
wawaykitashina nishpa. 22 Yayanka paypa rimahushkanta mana kasushpan
runankunata rimarka: Utkalla suma churarinata apak riychi payta chu-
rachinaykichipa. Chasnallatata makinpi anilluta churachiychi, chakinpipas
sapatuta churachiychi. 23 Chaymanta apak riychi wira wakra wawata
wañuchinaykichipa, mikuhushpa tukuymanta sumakta kushikunanchipa.
24 Kay wawaynika wañushka kashkanmantashina kawsarimushka, unay
chinkarishkanmanta kunan ña rikurik shamushka. Chasna sumakta
kushikushpan atun fiestata rurarkakuna.

25 Chay fiestata rurahushpankuna puntiru wawanka chakranpi kahurka.
Wasima kutimushpan uyarka bombota, kenata, tukuy kushilla kahukku-
nata. 26 Chaypi shuk runanta kayashpan tapurka: ¿Ima fiestata ru-
rahunkuna? 27 Chay runanka aynirka: Wawkikimi kutimushka. Ali pak-
tamushkanrayku yayaykika atun mikunata rurashka, wira wakra wawata
wañuchichishka karananpa. 28 Chasna uyashpan chay wawkinka yapa
piñarirka. Mana yaykunayarkachu wasipi. Paktashkanta yachashpan
yayanka wasimanta llukshirka payta kayananpa. 29 Chaypi chay ruku
wawanka aynirka: Yayayni, maytukuy watakunata kanta yanapashkani.
Kamachishkaykita nima ima uras killashkanichu. Chasna rurashpaynи-
tata nima ima uras kuwashkankichu nima shuk obehastuta kushikushpa
amiguynikunawa mikunaynipa. 30 Kunanka chay shuk kanpa wawaykika
mana ali warmikunawa kawsashpan kullkikita llampu tukuchishpan pak-
tamushka. Payraykuka wira wakra wawata wañuchishkanki. 31 Chasna
nishpan yayanka rimarka: Wawaynistu, kanka tukuy urasmi ñukawa

kahunki. Tukuy tiyawahushkaka kanpapas kan. 32 Chay wawkikika wañushkashina kashkanmantami paktamushka. Chinkarishka kashkanmanta paktamushka. Chasna kashpan ¿manachu yapa kushikushpa kay fiestata ruranchima?

16

Jesuska shuk yuyaysapa kamachina runamanta yuyachishpa yachachin

1 Kutikashka Jesuska runankunata yachachishpan rimarka: Shuk kullkiyu runapa tiyarka shuk runan, maykanmi payrayku tukuyta rurapayan. Shuk puncha shuk runakunaka chay runanmanta payta rimarkakuna: Chay kamachinanpa churashkayki runaykika kullkikitami yanka gastahun mana valikkunallapi nishpa. 2 Chaypi patronka chay runanta kayarka. Kayashpan rimarka: Kanmanta uyashkani llullachiwahushkaykita. Manana munaninachu ñukarayku tukuyta rurak kanaykipa. Kunanka rikuchiway tukuy rurashkaykimanta killkashkaykita.

3 Chaypi chay runanka yuyarirka: ¿Imashnata rurasha kunanka? Patroynika llukshichiwahun manana payrayku tukuyta rurak kanaynipa. Mana ursayuchu kani sinchita tarawashpa kawsanaynipa. Pinkaypami kanka kullkita tapushpa purihushpaynika. 4 Kunan ñami yuyarishkani imashnami rurasha runakuna yaykuchiwanankunapa wasinkunapi.

5 Chasna yuyarishpan patroyninta liwikkunata shukllankama shukllankama kayarka. Puntiruta tapurka: ¿Maytukuytata liwinki patroynita? 6 Chay runaka aynirka: Liwinimi shuk pachak bidón aseiteta. Chaypina chay patronpa runanka rimarka: Ñuka yanapashkayki. Apiy chay liwiyki killkata. Utka tiyarishpayki killkay pichka chunka tupullata. Ñukapas chasnallatata killkasha chay patroynipa liwichinan killkapi parihu kanankunapa. 7 Chasnallatata shuktapas tapurka: Kanka, ¿maytukuytata liwinki? Payka aynirka: Shuk pachak kostal arustami liwini. Chaypi chay patronpa runanka rimarka: Apiy chay liwiyki killkata, pusak chunka tupullatana killkay. Ñukapas chasnallatata killkasha chay patroynipa liwichinan killkapi parihu kanankunapa.

8 Patronka chay runan rurahushkanta yachashpan rimarka: Chay llullachik runaynika yuyaysapami, alita yuyarishpa rurak runa.

Jesuska chay yachachinata tukuchishpan runankunata rimarka:

Mana alita rurak runakuna Yaya Diosta kasukkunamanta ashwan alita yuyarinahun, imatami ruranankuna tiyan runa masinkunawa alita kawsanankunapa. Mana chasna kachun. 9 Kankunata rimani: Kay allpapi achka runakunata mana alita rurachik kullkiwa imakunawapas kankunaka runa masikichikunata yanapaychi kankunata yuyanankunapa. Chasna rurashpa kawsashpaykichika imaykichi manana yanapak kashpan kay allpapi kawsanaykichi tukurinan uras yaykuchiy tukunkichimi wiñayparayku Yaya Dioswa kawsanaykichipa.

10 Maykanmi uchillastuwa alita ruran, chasnallatatami achkawapas alita ruranka. Maykanmi uchillastuwa mana alita ruranchu, chasnallatatami achkawapas mana alitachu ruranka. 11 Kay mundumanta imakunawa mana alita rurashpaykichika ¿imashnataya Yaya Diospa kunayashkanta kuy tukunkichima? 12 Chaymanta runa masikichi kankunapi sakishkanwa paypa munashkantashina mana rurashpaykichika ¿Yaya Dioska kankunata kunayashkanta kumachu? Manami kumachu.

13 Nima maykan kamachishkan runa atipamachu ishkay patroyninrayku chay ratulla tarawanata. Shukllata kasunan tiyan. Shuk patroyninta

kasushpanka shuktaka mana kasunkanachu. Chasnashinami kankunapas imaykichillata yuyarishpa kawsashpaykichika manana atipankichinachu Yaya Diosta kasushpa kawsanata.

Jesuska payta asichik fariseokunata rimarka

14 Chasna uyashpankuna chay yapa kullkita munak fariseokunaka Jesusta asichirkakuna. 15 Chaypi Jesuska nirka: Kankuna mana ali rurak runakuna kashpaykichimi runakunata llullachishpa kirichinkichi yapa ali rurahuk runakuna kanaykichita. Chasna rurashpaykichipas Yaya Dioska tukuy yuyarihushkaykichita alita riksinmi. Maykantami runakuna yuyarinahun yapa ali kashkata, Yaya Dioska chaytaka chikninmi.

16 Ñawpamanta pacha Bawtisak Juan yachachinankama Moisespa killkashkanlla, chaymanta Yaya Diospa yachayninwa shuk yachachikkunapa killkashkankunalla tiyarka yachanaykichipa imashnami alita kawsananchi tiyan Yaya Diospa rikushkanpi. Kunanka Juan yachachishkanmanta pacha kankunata yachachinchina kay suma ali shimita Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta. Chasna kashpanmi achka runakuna atipashkankunata ruranahun Yaya Diospa ali kamachinanpi kawsanankunapa. 17 Kay silu allpapas shuk puncha chinkarinkami. Yaya Diospa rimashkanmantaka nima shuk shimi chinkarinkachu. Tukuy paktarinan tiyan.

Jesuska yachachin karika warminwa, warmipas kusanwa mana sakinakunankunapa

(Mt 19.1-12; Mk 10.1-12)

18 Maykan kari warminta sakishpan shuk warmitana warmiyashpanka uchatami ruran Yaya Diospa rikushkanpika. Chasnallatatami maykan kari shuk sakiy tukushka warmita warmiyashpanka uchata ruran.

Jesuska shuk yapa kullkiyu runamanta, shuk nima imayu runamantapas yuyachishpa yachachin

19 Jesuska shuk yachachinawa yachachishpalla katirka:

Tiyarka shuk yapa kullkiyu runa. Chay runaka suma churarinallata chururipayan. Karan puncha atun suma mikunata rurachishpa kushilla kawsapayan. 20-21 Chaymanta tiyarka shuk runa nima imayu Lásaro shutiyu. Chay runaka llagawa llampu aychanka ismushka karka. Chay kullkiyupa wasin punkupi tiyaripayan mikunanmanta shuk parti urmashpan ñukapas mikunaynipa nishpa. Chaypi tiyarishpan allkukunaka payta kayllayapayanahun aychan ismushkata llawkanankunapa.

22 Shuk puncha chay nima imayuka wañurka. Angelkuna paytaka aparkakuna siluma yaya ruku Abrahampa kuchunpi tukuy parisishkanmanta samananpa. Chaymanta kullkiyu runapas wañurka. Paytaka wañushkakunapa churana uchkupi churashpa taparkakuna.

23 Wañushkakunata wakaychanapi yapa parisihushpan karumanta rikurka Lasarota Abrahamwa pakta kahushkanta. 24 Chasna rikushpan Abrahamta kaparishpa tapurka: Yaya Abraham, llakichiway ñukatapas. Yapami rupawa kaypi parisihuni. Kachapay Lasarota yakuwa ukuchishpa makin wawapa puntanwa kalluynita chiriyachiwananpa.

25 Chasna nishpan Abrahamka aynirka: Wawayni, yuyariy. Allpapi kawsahushpaykira tukuy munashkaykita Yaya Dios kanta kushka. Kunanka chaykunaka ñami tukurishkakuna. Lasaroka yapa parisishpa allpapi kawsarka. Chayrayku kunanka kay ali kawsanapi kushillayachiy tukushka. Kanka kunanka nanaywa llakiywa parisihunki. 26 Chaymantapas

ñukanchi kankunawa mana tinkunakunanchipa shuk atun waykumi tiyan. Maykankunami munanahun kaymanta kankunama rinata mana atipanahunchu, nima chaymanta kanwa kahukkuna atipanahunchu shamunata kayma.

27 Chaypina chay kullkiyu wañuka rimarka: Chasna kashpanka yaya Abraham, kanta tapuni, Lasarota kachapay yayaynipa wasinma. 28 Chaypi pichka wawkinikuna kahunkuna. Paykunata sinchita kunak richun paykunapas kay yapa llakiyta nanayta parisinama mana shamunankunapa.

29 Chaypi Abrahamka aynirka: Paykunaraykuka tiyanmi Moisespa killkashkankuna, Yaya Diospa yachayninwa shuk yachachikkunapapas. Chaykunata kasunahuchun.

30 Chay kullkiyu wañuka kuti aynirka: Ari yaya Abraham, chay wawkinikuna Yaya Diospa killkachishkanta mana kasunayanahunchu. Ashwan wañushkakunamanta shukka kawsarishpan paykunama rinma, chaypirami shuti uyashpankuna kasunkakuna.

31 Chasna aynishpan Abrahamka rimarka: Mana kasushpankunaka Moisespa killkashkanta, nima Yaya Diospa yachayninwa shuk yachachikkunapa killkashkanta, manami kasunkakunachu nima shuk wañushka runa kawsarishkata.

17

Jesuska yachachin uchamanta kuyrarinanchipa (Mt 18.6-7, 21-22; Mk 9.42)

1 Chaymanta Jesuska runankunata rimarka: Tukuy uras tiyankami uchata rurachinayak runakunaka. Chasna kashpanpas ¡ay, imashna kastigushi kanka chay uchata rurachik runakunarayku! 2 Maykanmi runa masinta uchata rurachin, paytaka Yaya Diosmi sinchita kastiganka. Ashwan ali kama, atun rumiwa kunkanmanta watashpa atun kucha chawpipi wichunapa chaypi chinkarinanpa. 3 Alita kuyrariychi kankuna kikin uchata mana ruranaykichipa.

Shuk kirik masiki mana alita rurashpanka payta rimay mana chasna rurashpa katinanpa. Mana alita rurashkanmanta llakirishpa llakichiway nishpanka llakichiy. 4 Chasnallatata shuk puncha kanchis kuti kanta millaypata rurashpanka karan kuti kanta rimak shamuma: Kunanka sakini millaypa rurashkaynikunata, llakichiway nishpa. Chay kanchis kuti payta chasnalla llakichinkilla.

Jesusta kirishpa tukuy imata atipanchi

5 Chasna Jesús yachachishpanna apostolninkunaka payta tapurkakuna:

Ñukanchita yanapay ashwan alita kanpi sinchikunanchipa.

6 Chaypi Jesuska aynirka:

Ñukapi sinchikunaykichika shuk uchilla mostasa muyushina uchillastullapas kamaka, kay kaspita rimankichima: Kaymanta anchuriy, kuchapi wiñakriy nishpa. Chay ratulla chay kaspika kasuma.

Jesuska yachachin imatami rurashpa Yaya Diospa kamachishkan runaka kawsanan tiyan

7 Chaymanta Jesuska runankunata rimarka: Nima maykan patrón runanta rimamachu, chakranpi tarpushkanwasha, wakrankunata kuyrashkanwasha kutimushpan: Tiyarik shamuy mesapi mikunaykipa. 8 Ashwan paytaka rimama: Mikunaynita yanupak shamuy. Chaymanta karaway, upyachiway. Mikushkayniwasha upyashkayniwasha kanka mikunki. 9 ¿Tukuy kamachishkanta kasushkanrayku chay patronka runanta

agradesimachu? Mana. Runan kashpan paypa tarawanan kan patronta sirvinanpa. 10 Chasnallatata kankunapas, paktachishpaykichi tukuy Yaya Diospa kamachishkanta, rimaychi: Rurashkanchi maykantami Yaya Dios munashka rurananchipa chayllata.

Jesuska chunka runata aycha ismuchik unkuymanta ampirka

11 Jesuska Jerusalenma rihushpan shuk parti Samaria allpa Galilea allpawa tupanakushka mayanta rihurka. 12 Shuk uchilla llaktapi paktana kahushkanpi, chunka runakuna aycha ismuchik unkuywa kahukkunawa tinkunakurka. Chay unkushkakunaka mana kayllayanata atipashpankuna karullapi shayarirkakuna. 13 Chaymantalla kaparishpa tapurkakuna:

¡Yaya Jesús, ñukanchita llakichiy! nishpa.

14 Jesús paykunata rikushpan nirka:

Saserdotekunama riychi, karaykichita rikushpankuna rimanankunapa ampirishkachu manachu nishpa.

Paykunaka kasurkakuna. Chayma rihushkankunapi ampirishka karkakuna unkushka kahushkankunamanta. 15 Shukka ña ali kashkanta rikushpan Yaya Diosta sinchi shimiwa kushichishpa kutimurka. 16 Jesuspa puntanpi kunkurik shamurka, allpakama kumurishpa payta ampishkanrayku agradesirka. Payka karkami Samariamanta runa. 17 Shukllata rikushpan Jesuska tapurka:

¿Kunanka shukkunakaya? ¿Manachu chunka ampiy tukushkankichi unkushka kahushkaykichimanta? ¿Maypitaya kahunkuna chay iskunkunaka? 18 ¿Imashnataya kay mana israel runalla kutimushka Yaya Diosta agradesishpa kushichinanpa?

19 Chaypina chay runata rimarka:

Atarishpayki wasikima riy. Ñukapi sinchikushkaykiraykumi ña kishpishka kahunki.

Imashnami Yaya Dios kallarin runakunata kay allpapi kamachinata (Mt 24.23-28, 36-41)

20 Chaymanta fariseokunaka Jesusta tapurkakuna:

¿Ima urasta Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi kallarinka?

Jesuska aynirka:

Yaya Diospa ali kamachinan paktarihushkanka manami rikuypachu. 21 Mana atipanchichu rimanata kaypimi, chaypimi Yaya Dios kamachihun nishpa. Kamachihushkanta mana rikushpaykichipas paypa ali kamachinan chawpikichipi ña kallarishka.

22 Chaymanta runankunallata rimarka:

Shuk puncha paktarinkami, maypimi yapa rikunayankichi shuk punchallapas ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa ña kamachik kanaynita. Chayta rikunata munashpaykichipas manami atipankichichu. 23 Chay urasmi kankunata llullachinayashpa rimankakuna: Kaykaya Yaya Diospa Kachashkan Runaka. Chaymami Yaya Diospa Kachashkan Runaka nishpa. Chasna nishpankunapas ama rinkichichu rikunaykichipa. 24 Imashnami ilampaka rikurin kayma chayma tukuy siluta punchayachishpa, chasnashinami ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runaka kuti shamusha. 25 Chay puncha manara paktahushpanra achkata parisinayni tiyan. Kunan kawsak runakuna chiknishpa mana valiktashina wichuwankakuna.

26 Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa kuti shamushpayni ñawpa Noé kawsashkan urasshina kanka,* runakuna kunkaylla kawsahushkankunapi

* **17:26** Rikuy Génesis killkapi 6.5-8

kunkaymanta kastigay tukunkakuna. 27 Noé kawsashkan uras runakunaka kunkaylla mikushpa upyashpa warmiyashpa kawsapayarkakuna Noé chay atun lanchapi yaykunan punchakama. Chasnallapi atun untay paktashpan tukuy chinkarirkakuna.

28 Chasnallatata tukurka Lot shutiyu kawsashkan uraspas.† Sodoma llaktapi kawsak runakuna kunkaylla mikupayarkakuna, upyapayarkakuna, rantipayarkakuna, rantichipayarkakuna, tarpupayarkakuna, wasikunata rurapayarkakuna. 29 Lotka chay Sodoma llaktamanta llukshishpan nina asufriwa tamyashina silumanta urmarka. Chay ninaka tukuy runakunata wañuchirka. 30 Chasnashinami kanka Yaya Diospa kastiganan punchaka, ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa kuti shamushpayni.

31 Chay puncha wasi awapi kahushpaykichika chaymantalla mitikuychi. Imaykikunaka wasi ukupi tiyahushpanka amana yaykunkichichu apak rinaykichipa. Chasnallatata chakraykichipi tarawahushpaykichika chaymantalla mitikuychi. Amana kutiychinachu wasiykichima. 32 Yuyariychi imashnami Lotpa warminka ñawpa wañurka. Chay warmika imankunallapi yuyarishpa mana utkallachu mitikurka kishpinanpa. Chayraykumi wañurka. 33 Maykanmi Yaya Diospa munashkanta kasushpa kawsan, chayka wañuchiy tukushpanpas Yaya Dioswa wiñaypa kawsanka.

34 Kankunata rimani: Chay uras ishkay runakuna tutapi shuk tulltullapi kashkankunamanta, shukllami pushay tukunka wiñayparayku, shukka sakirishka kanka. 35 Chasnallatata ishkay warmikuna parihu kutahushkankunamanta shukllami pushay tukunka, shukka sakirishka kanka. 36 Ishkay runakuna chakrapi tarawashpankuna shukllami pushay tukunka, shukka sakirishka kanka.

37 Chasna rimashkanta uyashpankuna runankunaka tapurkakuna:

Yaya Jesús, ¿maypita chasna kanka?

Chaypi Jesuska aynirka:

Maypimi wañushkakunaka kahunkuna, chaypimi ullawankakunaka tantarinahun. Chasnashina runakuna millaypa ruranankunata yapa mirachishpankuna millanayaypa ismushina tukushpankuna kastigay tukunkakuna. Chayka mana pakallachu kanka ashwan tukuyrayku yachaypa rikuypa kanka.

18

Jesuska yachachin mana sakishpa mañananchipa

1 Chaymanta Jesuska runankunata shuk yachachinawa yachachirka mana sampayashpa Yaya Diosta mañanankunapa kasna nishpa: 2 Shuk llaktapi tiyarka runakuna mana alita rurashkankunamanta alichak apu. Chay alichak apuka mana manchapayanchu Yaya Diosta, nima runakunata. Yapa piña karka. 3 Chay llaktapillatata kawsapayarka shuk mashintu warmi. Chay mashintuka chay alichak apuma ripayarka payta tapunanpa: Ñukata yanapaway. Chikniwakta kayashpayki rimay, munahushkaynita mana yanka kichuwananpa. 4 Achka kuti rishpanpas chay apuka payta mana kasunayarkachu. Chay warmika mana sampayashpa payta tapushpalla katishpan chay apuka yuyayninllapi nirka: Ñukaka mana manchanichu nima Yaya Diosta, nima runa masinikunata paykunata kasunaynipa. 5 Chasna kashpanpas chay warmika yapa killachiwahushkanrayku kunanka kasunayni tiyan. Payta mana yanapashpaynika yapami killachiwanka nishpa.

† **17:28** Rikuy Génesis killkapi 18.20–19.25

6 Chayta kwintashpan Jesuska rimarka: Chay alichak apuka Yaya
Diosta mana manchak kashpanpas rimarka chay warmita yanapananpa.
7 Kankunaka Yaya Diospa akllashkan runakuna kashpaykichi payta pun-
chapi tutapipas mañashpaykichi chay apumanta ashwanta mana unaysh-
pachu kankunata yanapanka. 8 Kankunata rimani: Alita mañashpaykichika
Yaya Dioska kushikushpa nima unayashpachu kankunata yanapanka. Ñuka
Yaya Diospa Kachashkan Runa kutikashka kay allpama shamushpayni ¿tar-
ishanchari kirik runakunata, maykankunami mana sakishpa Yaya Diospi
sinchikushpa mañanahun?

Jesuska yachachin mana yuyarinanchipa runa masinchikunamanta ashwan ali kananchita

9 Chaypi shukkuna tiyarka mana alita yuyarikkuna. Paykunaka tukuy-
manta ashwan ali kanankunata yuyarishpa kawsarkakuna. Paykunata
Jesuska shuk yachachinawa kasna yachachirka: 10 Ishkay runakuna
rirkakuna Yaya Diospa wasinpi mañanankunapa. Shukka karka fariseo,
shukka karka Roma llaktarayku impuestuta kobrak. 11 Chay fariseo sha-
yarishpan pay kikinlla ali kananta yuyarishpa Yaya Diosta mañarka kasna:
A Yaya Dios, kanta agradesini, mana runa masinikunashina kahushkayni-
rayku. Mana kanichu paykunashina shuwaysiki, uchata ruraysiki, shukpa
warminwa musayak. Nima kanichu kay impuestuta kobrakshina. 12 Ñukaka
karan semana ishkay punchata kanta kushichishpa mana mikunichu.
Chaymantapas karan chunkata ganashkaynimanta shukta kanrayku kuni
nishpa. 13 Chay impuestuta kobrakka pinkashpan karullapi shayarirka.
Yapa uchasapa kananta yuyarishpan kumurishpa pichunta waktashpa Yaya
Diosta mañarka: Yaya Dios, llakichiway. Yapa uchasapa kani. Uchaynikuna-
manta pichaway nishpa.
14 Kankunata rimani: Chay impuestuta kobrakka uchankunamanta lla-
kichirishkana wasinma kutirka. Chay fariseotaka Yaya Dioska manami
llakichirkachu. Kankuna kikinmantalla yuyaykichipi atun tukunayashpay-
kichika Yaya Diosmi kankunata mana alichu kankichi nishpa pinkachinka.
Kankuna runa masikichikunamanta mana atun tukunayashpa paykunata
yuyashpa yanapashpaykichika Yaya Diosmi kushikushpa kankunata atun-
yachinka.

Wawakunata Jesusma apamurkakuna (Mt 19.13-15; Mk 10.13-16)

15 Jesús yachachihushpan yayankunaka llullu wawankunatapas payma
aparkakuna, llankashpan paykunarayku Yayan Diosta mañananpa. Chasna
rikushpankuna Jesuspa runankunaka piñarishpa paykunata arkarkakuna Je-
susta mana kayllayanankunapa, kay wawastukunata Jesusma ama apamuy-
chichu nishpa. 16 Chaypi Jesuska yayankunata wawankunanti kayashpan
runankunata rimarka:
Ama arkaychichu chay wawakunata ñukama apamunankunapa.
Wawakunashina ñukapi sinchikuk runakunallami Yaya Diospa
kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsankakuna.
17 Alita uyawaychi. Maykanmi wawakunashina ñukata yuyawashpa mana
kasuwan, chayka manami Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali
kamachihushkanpi kawsankachu.

Shuk apu kullkiyu Jesuswa kwintarka (Mt 19.16-30; Mk 10.17-31)

18 Chaymanta shuk apu Jesusta tapurka:

Ali yachachik, rimaway ¿imashna rurashpaynitaya atipaynima Yaya Dioswa wiñaypa kawsanata?

19 Jesuska aynirka:

¿Imaraykuta rimawanki ali kanaynita? Mana nima shuk runa tiyanchu ali. Yaya Diosllami ali kan. 20 Kanka ñami yachanki Yaya Diospa kamachishkankunata: Ama shuk warmiwa musayaychu. Ama runa masikita wañuchiychu. Ama shuwaychu. Nima pimanta llullashpa rimaychu. Yayaykita mamaykita yuyashpa kushichishpa kawsay nishpa.

21 Chaypi chay apuka aynirka:

Tukuy chay Yaya Diospa kamachishkankunata wawamanta pacha kasushpa kawsashkani.

22 Chayta uyashpan Jesuska rimarka:

Alitami rurashkanki. Shuk imastullami kasunaykipa pishin. Rantichikriy tukuy imaykikunata. Chay kullkitaka nima imayu runakunata kuy. Chasna rurashpaykimi silupi achka imayushina tukunki. Chasna rurashkaykiwasha shuti katiway.

23 Chayta uyashpan chay runaka sinchita llakirirka. Yapa achka kullkiyu kashpan mana munarkachu tukuy imankunata rantichishpa kunata.
24 Chasna llakirishkata rikushpan Jesuska rimarka:

Maytukuy sinchita kan kullkiyukunaraykuka Yaya Diospa kamachishkankuna tukunankunapa. 25 Shuk atun wiwa kamilluka manami atipamachu pasanata shuk aguha uchkustuta. Chasnashinami shuk runaka kullkinllapi yuyarishpanka manami atipankachu Yaya Diospa kamachishkan tukunata.

26 Chaypi kahukkunaka chayta uyashpankuna rimarkakuna:

Chasna kashpanka ¿pita atipama kishpichiy tukunata Yaya Diospa ali kamachihushkanpi kawsananpa?

27 Chaypi Jesuska paykunata rimarka:

Nima pi atipanchu kishpichirinata pay kikinta. Yaya Diosllami atipan runakunata kishpichinata paypa ali kamachihushkanpi kawsanankunapa. Payllami atipan tukuyta ruranata yachayninwa.

28 Chaypi Pedroka Jesusta rimarka:

Ñukanchika sakishkanchimi tukuy imanchikunata kanta katinanchipa.

29-30 Chaypi Jesuska runankunata rimarka:

Alita uyawaychi. Shuk runa Yaya Diospa kamachishkan tukushkanrayku wasinta, warminta, wawkinkunata, yayankunata, wawankunata sakishpanka kay allpapi kawsahushpanra Yaya Diosmi tukuy ima sakishkanmanta ashwanta kunka. Chaymanta chay chapahushkanchi mushu mundupi wiñaypa Yaya Dioswa kawsankana.

Jesuska kimsaynin kuti rimarka wañunanmanta (Mt 20.17-19; Mk 10.32-45)

31 Jesuska chay chunka ishkay runankunata chaynikstuma pushashpan rimarka: Ñami yachankichi Jerusalén llaktama rihushkanchita. Chaypimi paktarinka, maykantami Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunaka ñawpa killkarkakuna ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runamanta. 32 Chikniwak runakunaka apiwankakuna romano runakunata kuwanankunapa. Paykuna asichiwankakuna, pukllachishpa parisichiwankakuna, asishpa tyukawankakuna, sinchita asutiwankakuna. 33 Asutiwashkankunawasha wañuchiwankakuna. Chasna wañuchiwashpankunapas kimsa punchamantami kawsarimusha.

34 Chasna nishkanta runankunaka mana asirtarkakunachu. Paykunarayku mana asirtaypa shimikuna karkakuna.

Jesuska ampirka shuk wiskuta Jerikó llaktapi (Mt 20.29-34; Mk 10.46-52)

35 Jesuska Jerikó llaktata kayllayahushpan shuk wisku runa ñampi mayanpi tiyahukta rikurka. Payka runakuna pasahukkunata kullkita tapuhurka. 36 Achka runakuna pasahukkunata uyashpan chay wiskuka tapurka:

¿Imaraykutaya chay tukuy pasahunkichi? nishpa.

37 Shukkunaka rimarkakuna:

Nasaretmanta Jesusmi pasahun.

38 Chayta uyashpan chay wiskuka sinchita kaparishpa rimarka:

¡Jesús, Davidpa Miraymanta Kishpichik, llakichiway!

39 Chaypi chay Jesuspa puntanpi rihuk runakunaka arkashpa chunllayay nirkakuna.

Chasna rimashpankunapas payka ashwan sinchita kaparirka:

¡Davidpa Miraymanta Kishpichik, llakichiway!

40 Chasna kaparishkanta uyashpan Jesuska shayarishpan rimarka:

Chay wiskuta ñukama apamuychi.

Ña kuchunpi kashpan payta tapurka:

41 ¿Imatata munanki kanrayku ruranaynipa?

Chay wiskuka aynirka:

Yaya Jesús, ñawinita ampipay rikunaynipa.

42 Jesuska aynirka:

Ari, kunallami rikunki. Ñukapi sinchikushpaykimi ampirishkanki.

43 Chasna rimashkanllawa chay wiskuka atiparkana rikunata. Ampirishkanrayku Yaya Diosta atunyachishpa kushichishpa Jesusta katirka. Chayta rikushpankuna tukuy runakunapas Yaya Diosta atunyachishpa kushichirkakuna.

19

Jesuska Sakeowa kwintarka

1 Ña Jerikopi yaykushpan Jesuska chay llakta chawpita rihurka. 2 Chaypi kawsahurka shuk yapa kullkiyu runa Sakeo shutiyu. Payka impuestuta kobrakkunapa apun karka. 3 Chay runaka yapa munarka Jesusta riksinata. Chay llaktata pasahushkanta yachashpan munarka kayllayanata. Chasna munashpanpas uchillastu kashpan mana atiparkachu rikunata, yapa achka runakuna kahushkanrayku. 4 Chasna kashpan Jesuspa rinan ñampita kallpashpa ñawparka runakunapa puntanma. Chaypi shuk kaspipi sikarka, Jesús pasahushkanta atipananpa rikunata.

5 Jesús chayta pasahushpan awama rikuhushpan Sakeota rimarka:

Sakeo, utkalla uraykuy. Kunan puncha wasikipi kiparinayni tiyan.

6 Chaypi Sakeoka utkalla uraykumurka. Kushikushpa Jesusta wasinpi yaykuchirka. 7 Chayta rikushpankuna runakunaka Jesusta washanchashpa paykunapura rimarkakuna:

¿Imashnata Jesuska yaykun chasna uchata ruraysikipa wasinpi?

8 Chasna rimashpankuna Sakeoka shayarishpan Jesusta rimarka:

Yachachik, rikuy, tukuy imayni tiyawashkakunamanta chawpita nima imayukunata kusha. Maykankunamantami ñawpa llullachishpa kullkita tapushkani, chaykunataka kutichishami chusku kuti ashwanta.

9 Jesuska payta aynirka:

Kunan puncha shuti kankuna kay wasipi kawsak runakuna kishpichirishka kankichi nishpa.

Chaymanta chaypi kahukkunata rimarka:

Kay runa mana alita rurak kashpanpas ñukanchishina Abrahampa miraymantami kan. 10 Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa shamushkani chasna mana ali rurashkankunawa chinkarishkashina kahukkunata maskanaynipa, uchayukunata nina mana wañukma rina kahushkankunamanta kishpichinaynipa.

Jesuska shuk patrón runankunata kullkita kushpa sakishkanmanta yuyachishpa yachachin

(Mt 25.14-30)

11 Jesuska Sakeopa wasinpi kashpan ña kahurka kamachikkuna kawsashkan Jerusalén llakta kuchupi. Runakunaka rimashkanta uyahushpankuna yuyarirkakuna: Ñami rihun Jerusalenma kamachik tukunanpa. Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ñami kallarihun nishpa. Pantachishpa yuyarishkankunata riksishpan Jesuska paykunata shuk yachachinawa pay kikinmanta yachachirka:

12 Tiyarka shuk runa apupa ayllun. Payka rirka karu allpama chaypi kawsak atun apu payta aputa rurananpa, chasna apu tukushpan kikin allpanpi kamachinanpa nishpa. Runankunata rimarka apu tukushkanwasha kutimunanta. 13 Manara llukshishpan chunka paypa runankunata kayashpan karan shuk runanta chay tupullata yapa valik kullkita kuhushpan rimarka: Kay kullkiwa rantishpa rantichishpa mirachipanki shamunaynikama. Chasna karan runanta rimashpan chay apu tukunapa rihukka rirka.

14 Chay allpapi llaktakunamanta runa masinkunaka payta chiknishpankuna paypa washanta shuk runakunata kacharkakuna chay atun aputa rimak rinankunapa: Mana munanchichu chay runaka apunchi tukunanpa nishpa. 15 Mana munashpankunatata payka apunkuna tukurka. Chaymanta llaktanma kutirka. Paktashpan shuk runanta kacharka, pushak rinanpa maykankunatami kullkinta kushpa sakirka. Yachanayarka maytukuytami karan shuk runan mirachishka chay kullkimanta.

16 Puntiru runanka paktashpan rimarka: Patroyni, kullkikita mirachishkani chunka kuti ashwanta kanrayku. 17 Chaypina chay patronka aynirka: Alita rurashkanki, ali runayni kanki. Kay uchillastu kushkayniwa sumakta tarawashkaykirayku churashkayki chunka llaktakunata kamachipanaykipa.

18 Shuk runanpas rimak shamurka: Patroyni, kullkikita mirachishkani pichka kuti ashwanta kanrayku. 19 Paytapas aynirka: Kanka kamachipanki pichka llaktakunata.

20 Chaymanta shukna rimak shamurka: Patroyni, kaykaya kullkikika. Sumakta llachapawa wankushpayni wakaychashkani kanrayku. 21 Yapa kanta manchashpayni kay kullkita mana llankashkanichu. Shukkuna tarawashkanmanta kanka yanka kullkita apinki. Shukkuna tarpushkankunamanta kanka pallanki. 22 Chaypina chay apuka rimarka: Kanka millaypa yuyayyu runa kanki. Kan kikin rimashkaykimanta kastigarinki. Ñuka sinchi kamachik kanaynita, shukkunapa tarawashkanmanta kullkita apinaynita, shukkunapa tarpushkankunamanta pallanaynita yuyarinki. 23 Chasna kashpanka ¿imaraykuta kullkinita mana churashkankichu kullkita mirachina wasipi, chaypi mirananpa? Chaypi churankima karka uchillastullapas mirashkawa pakta apinima karka.

24 Chaymanta chaypi kahukkunata rimarka: Payta kichuychi chay
kushkayni kullkita. Chay chunka kuti mirachik runata kuychi. 25 Paykunaka
aynirkakuna: Patrón, payka ña achka kullkita apishka. 26 Chay apuka
aynirka: Kankunata rimani, maykanmi alita rurak runayni kan, paytaka
kunimi ashwanta. Killaysiki runaka uchillastu tiyapushpanpas kichuy
tukunkami. 27 Kunanka chay kuntraynikunata pushak ripaychi. Mana
munashkankunarayku ñuka apu tukunaynita kay puntaynipi apamushpa
wañuchiychi.
28 Chasna nishpa yachachishkanwasha Jesuska Jerusalenma rirka.

Jesuska Jerusalén llaktapi yaykurka (Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Jn 12.12-19)

29-30 Jerusalenma rihushkanpi Jesuska paktarka Betfagé llakta, Betania
llakta kuchupi. Chay llaktakunaka shuk urku Olivos shutiyu kuchupi
karkakuna. Ña paktahushpan chay Olivos urku mayanpi, Jesuska ishkay
runankunata nirka:
Riychi chay rikuhushkaykichi llaktama. Chaypi paktashpaykichi tarin-
kichimi shuk malta burru watarishkata, maykanpimi nima shuk runa pur-
ishkarachu. Chay malta burruta paskashpaykichi apamuychi. 31 Shuk runa
kankunata mitsashpa tapushpanka ¿imaraykutaya paskahunkichi? nishpa,
payta kasna rimaychi: Yayanchi Jesusmi munahun awanpi tiyarishpa ri-
nanpa. Kunanllatatami kutichik shamushu nishpa.
32 Chasna Jesús nishpan chay ishkay runankunaka rirkakuna. Paypa
rimashkantashina tarik rirkakuna. 33 Ña chay malta burruta paskahush-
pankuna amunkunaka tapurkakuna:
¿Imaraykuta paskahunkichi chay burruta?
34 Paykunaka aynirkakuna:
Yaya Jesusmi munahun.
35 Chaymanta Jesusma apashpa rirkakuna. Chaypi paktashpankuna chu-
rarinankunata burrupa awanpi mantashpankuna Jesusta tiyachirkakuna.
36 Chasna Jesús rihushpan puntanpi runakunaka churarinankunata ñampipi
mantarkakuna, imashnami rurapayanahun shuk atun aputa kushilla
yaykuchinankunapa. 37 Ña Jerusalenta kayllayahushpankuna Olivos
urkuta uraykuhushpankuna Jesusta chay achka katihuk runakunaka yapa
kushikushpankuna kaparishpa Yaya Diosta agradesirkakuna:
¡Yaya Dios, kay Jesús atun yachaykita rikuchishpa tukuy ali rurashkanta
rikushkanchi! 38 Payka kanpa yanapashkayki ali runami kan. Kanpa mu-
nashkaykita rurananpa kachashkayki atun apunchi kashpanmi shamuhun.
Ñami tukuyta alichashkanki kushilla paywa kawsananchipana. Kanta
kushichinchi awa silupi kawsak Yaya Dios.
39 Chaypi shuk fariseokuna chay runakunapa chawpinkunapi kahukkuna
rimarkakuna:
Yachachik, rimay kay kanta katik runakunata chunllayanankunapa.
40 Chaypi Jesuska aynirka:
Kankunata rimani, kaykuna chunllayashpankunaka rumikunanami ka-
parinkakuna.
41-42 Jesús Jerusalén kuchupi paktashpan llaktata rikushpan wakarka.
Chay llaktapi kawsakkunarayku wakashpa rimarka:
Imashna alishi kama karka, kay punchallapas asirtankichima ñuka
Yaya Dioswa alichashka kushilla kawsayta kuk kanaynita kushillana
kawsanaykichipa. Kunankama mana munashpaykichi asirtanata, Yaya
Dios kankunamanta kichushka asirtana yuyayta manana asirtanaykichipa.

43-44 Mana munashpaykichi asirtanata Yaya Dios kachawashkanta kankunata kishpichinaynipa, kunanmanta pacha achkata parisinaykichi tiyan. Parisina punchakuna paktarishpankuna kuntraykichikunaka llaktaykichi muyukta allpata lumayachinkakuna chaypi pakashpa wañunakushpa kankunata winsinankunapa. Tukuy kankunata winsishpa wañuchinkakuna. Tukuy wasikichikunatapas waklichishpa urmachinkakuna. Nima shuk rumi awapura rurarishkaka kiparinkachu.

Jesuska rantichik runakunata Yaya Diospa wasinmanta llukshichirka (Mt 21.12-17; Mk 11.15-19; Jn 2.13-22)

45 Jerusalenpi paktashpan Jesuska Yaya Diospa wasinpi yaykurka. Chay wasipi puntiru atun pampa kincharishkapi achka rantichik runakuna karkakuna. Chayta rikushpan Jesuska piñarishpan llamputa llukshichirka.
46 Llukshichihushpan paykunata rimarka:

Yaya Dioska killkachishkanpi riman:
Kay wasinika ñukata mañanankuna wasinimi kan nishpa.
Kankunaka kay Yaya Diospa wasinta shuwakunapa kushilla tantarinata rurashkankichi. *[Chasna Jesuska rimashpan paykuna chaypi achkata kobrashpa rantichihushkankunarayku shuwakunashina kanankunata yuyachirka.]*

47 Chaymanta pacha tukuy punchakuna Jesuska Yaya Diospa wasinpi yachachipayan. Achka runakuna payta uyashpankuna saserdotekunapa apunkuna, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas, chay llaktapa apunkunapas maskarkakuna, imashna rurashpami payta wañuchinkakuna.
48 Chasna yuyarishpankunatata mana atiparkakunachu payta wañuchinata, tukuy uras achka runakuna paypa yachachihushkanta yapa uyanayashpa chayllapi kahushkankunarayku.

20

Jesuspa atun yachayninmanta riman (Mt 21.23-27; Mk 11.27-33)

1-2 Shuk puncha Jesuska Yaya Diospa wasinpi runakunata yachachirka Yaya Dios runakunata kishpichinanmanta. Chaypi saserdotekunapa apunkuna, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas, paykunata kamachik israel masin rukukunapas tapuk shamurkakuna:

Ñukanchita rimay ¿pita kanta kamachishka tukuy chay rurashkaykikunata ruranaykipa? ¿Pita kanta kamachishka kasna yachachinaykipa?

3 Chaypina Jesuska aynirka:

Ñukapas shuk imata tapushkaykichi. Ayniwaychi. 4 ¿Pita Juanta kamachirka bawtisananpa? ¿Yaya Dioschu runakunachu?

5 Chaypi paykunapura tapunakurkakuna:

Yaya Diosmi Juanta kacharka nishpanchika Jesuska ñukanchita rimankami: Yaya Dios payta kachashka kashpanka ¿imaraykutaya payta mana kasushkankichichu? 6 Aynishpanchika runakuna rimashpankuna Juanka yachachirka nishpa, tukuy runakuna piñarishpankuna ñukanchita rumiwa tuksishpa wañuchinkakuna. Paykunaka kirinahun chay Juan wañuka Yaya Diospa yachayninwa yachachik kashkanta.

7 Chasna tapunakushpankuna Jesusta aynirkakuna:

Mana yachanchichu pimi Juanta kacharka nishpa.

8 Chaypina Jesuska aynirka:

Chasna kashpanka ñukapas mana rimashkaykichichu pimi kamachiwashka tukuy kaykunata ruranaynipa nishpa.

Jesuska mana kasunayak tarawakkunamanta yuyachishpa yachachin (Mt 21.33-46; Mk 12.1-12)

9 Chaymanta Jesuska tukuy chay runakunata shuk yachachinawa
yachachirka kasna:
Tiyarka shuk chakrayu runa. Chay runaka chakranpi achka uva
wiñarishkakunata tarpuchirka. Chaymanta chakranta shuk tarawak
runakunata kurka amunshina pichashpa kuyrananku napa. Chasna
kushpan rimarka: Kay uva chakraynita pichashpa kuyrapankichi
shamunaynikama. Pallashpaykichi tukuy muyunkunamanta chawpita
kuwankichi. Chasna rimashpan chay amunka rirka shuk karu llaktama,
chaypi unayta kawsananpa.
10 Ña chay uvakunata pallana uras paktarishpan chay amunka shuk
runanta kacharka chay chakranpi tarawahukkunata rimak rinanpa: Pa-
tronchimi kachawashka uva muyukunata pallashkaykichimanta chawpita
kuwanaykichipa payrayku apanaynipa nishpa. Chay runanka uva muyuta
apanapa rishpan mana kurkakunachu payta nima shukta. Makashpanku-
nalla chay runata kacharkakuna.
11 Chaymanta chay patronka shuk runantana kacharka uva muyukunata
tapuk rinanpa. Paytapas makashpankuna millaypata rimashpa pinkachish-
pankuna shinallata kacharkakuna. 12 Kimsaynin runantana kacharka. Pay-
tapas chasnallatata mana alitachu rurarkakuna. Makashpankuna aychan
liki likita kacharkakuna.
13 Chaymantana chakra amuka yuyarirka ¿imashnashi ruraynima?
nishpa. Kachashara shuklla munashkayni wawaynita. Payta
rikushpankunachari manchashpankuna kasunkakuna nishpa. Chaymanta
wawantana kacharka. 14 Payta rikushpankuna chay tarawak runakunaka
kwintarkakuna paykunapura: Payka kay chakra amupa wawanmi. Yayan
wañushpan kay chakraka payraykunami kiparinka. Akuychi kunalla
wañuchishunchi, tukuy kay uva chakraka ñukanchipana kananpa. 15 Chaypina
chay chakramanta llukshichishpankuna payta wañuchirkakuna.
Chasna kwintashkanwasha Jesuska tapurka:
¿Imanachimashi chay chakra amuka chay wañuchik runakunata? 16 Chay
uva chakranma rishpan chay tarawakkunataka wañuchinkami. Chaywasha
chay chakrantaka kunkami shuk runakunatana nishpa.
Yachachishkanta uyashpankuna rimarkakuna:
Yaya Dioska ama chasna rurachun ñukanchiwa.
17 Jesuska paykunata rikushpan pay kikin rumishina kananta yuyarish-
pan rimarka:
¿Ima ninayantaya kasna Yaya Diospa ñawpa killkachishkanka?
Shuk runa wasinta rumimanta rurashpan tarawak runankunaka shuk ali
sinchi rumita mana munashpankuna mayanpi churarkakuna mana
alichu nishpankuna. Chay rumitaka wasinta rurak runaka akllash-
pan chay wasinpi churarka shuk orkonshina sinchikuchik kananpa
nishpa.
18 Chay akllashkan rumipi takakta tukushpaykika tulluyki pakiktami ur-
manki. Chay atun rumi awaykipi urmashpanka machuyakta nitishpa pulbu
wañunki.
19 Chasna Jesús yachachishpan chay saserdotekunapa apunkuna,
Moisespa killkashkanta yachachikkunapas alita asirtarkakuna, paykuna
amunta mana kasunayakkunashina kanankunata uyachishkanta,
chaymantapas chay ali rumita wichukkunashina chay rumipi
takarikkunashina kanankunata uyachishkanta. Chayrayku yapa

piñarishpankuna Jesusta chay ratulla apinayarkakuna wañuchichinankunapa. Chasna ruranayashpankunapas Jesusta mana apirkakunachu runakunata manchashkankunarayku. Pakta wañuchiy tukunchima nishpa yuyarirkakuna.

Chiknik runakuna Jesusta pantachichinayarkakuna (Mt 22.15-22; Mk 12.13-17)

20 Jesusta yapa romano aputa apichichinata munashpankuna chay payta chiknik runakunaka chaymanta pacha maskarkakuna, imamantami payta apinkakuna nishpa. Chasna kashpan shuk runakunata Jesusma kacharkakuna, alishina tukushpa payta llullachishpa pantachichinankunapa. Chasna rurashpa munarkakuna romano aputa Jesusmanta millaypata rimak rinata.
21 Chay llullachik runakunaka Jesuspi paktashpankuna alishina tukushpa payta rimarkakuna:
Yachachik, yachanchi tukuy uras runakunata rimanaykika yachachinaykika shutipa kananta, mana manchashpa nima pita. Alita yachachinki runakunata Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsanankunapa.
22 Ñukanchita rimay ¿alichu manachu ñukanchi israel runakunaka chay romano tukuymanta atun aputa impuestuta pagananchipa? ¿Yaya Dioska munanchu pagananchipa manachu?
23 Jesuska yacharka mana ali yuyarishkankunata. Ari, pagananchi tiyan nishpa aynimaka, israel apukunata rimak rinahuma payta kastigananankunapa. Mana alichu pagananchipa nishpa aynimaka, romano aputa rimak rinahuma payta kastigananpa. 24 Chasna kashpan paykunata rimarka:
Rikuchiwaychi shuk kullkita.
Chaymanta shuk kullkita apishpan tapurka:
¿Pipa almantata rikunkichi kay kullkipi? ¿Pipa shutinta kay kullkipi killkarishka kan?
Paykunaka aynirkakuna:
Romano tukuymanta atun apupami.
25 Chasna aynishpankuna Jesuska paykunata rimarka:
Chay atun apupa kashkantaka kuychi amunta. Maykanmi Yaya Diospa kan, kuychi payta. Yaya Dios ñukanchikunata rurashkanrayku ñukanchikunapa amunchi kan. Chayrayku tukuy shunkuykichimanta pacha payta yuyashpa kawsaychi.
26 Chasna chay llullachik runakuna mana atiparkakunachu Jesusta pantachichinata nima shuk shimita, runakuna chawpipi rimashpan. Yapa yachayninwa aynishkanta uyashpankuna mancharishpankuna chunlla uyarkakuna.

Jesuska yachachin wañushkakuna kawsarinankunata (Mt 22.23-33; Mk 12.18-27)

27 Chaymanta shuk saduseokuna Jesusta kayllayarkakuna. Paykunaka kirinahun wañushkakuna manana kawsarinkakunachu nishpa. Chayrayku Jesusta rimarkakuna:
28 Yachachik, ñawpa Moisés wañuka ñukanchirayku killkarka: Shuk warmiyu runa manara wawayu wañushpanka wawkinna chay kachuynin mashintuta warmiyanan tiyan chay warmita wawayachinanpa wawkinranti. Chaymanta chay warmin kari wawata wawayashpanka chay wawkin wañupa wawanshina kanan tiyan nishpa. 29 Kunan kanta kwintanayanchi: Tiyarka kanchis wawkikuna. Shuk puncha puntiru wawkika warmiyarka. Mana

nima shuk wawayu kashpanra wañurka. 30 Chaymanta Moisespa killkashkan kamachishkata kasushpan ishkaynin wawkina kachuynin mashintuta warmiyarka. Chay wawkipas chasnallatata wañurka. 31 Chaymanta kimsaynin wawkina chay kachuynin mashintuta warmiyarka. Paypas wañurka. Chasnallatata shukllankama shukllankama chay kanchis wawkikuna chay warmillatata warmiyashpankuna karan shuk mana wawayuchu wañurka. 32 Chaymanta chay warmipas wañurkana. 33 Kunanka rimay ñukanchita. Chay kanchis wawkikuna chay warmillatata warmiyarkakuna. Wañushkakuna kawsarimushpankuna chay kanchis wawkikunamanta ¿maykanpa warminshi kama?

34 Chaypi Jesuska aynirka:

Kay allpallapimi karikunaka warmiyanahun, warmikunapas kusayanahun. 35 Maykankunami Yaya Diospa rikushkanpi ali kanahun wañushkankunamanta kawsarinankunapa paypa ruranan mushu mundupi yaykunankunapa, paykunaka mana warmiyankakunanachu, warmikunapas mana kusayankakunanachu. 36 Chaypika manami nima pi wañunkanachu. Chayrayku manana warmiyashpa kawsankakunachu miranankunapa. Paykunaka kankakunami angelkunashina mana wañukkuna. Yaya Diospa wawankunami kankakuna wañushkankunamanta kawsarimushkankunarayku. 37 Runakuna wañushkankunamanta kuti kawsarinankunata Moisés wañupas yachachirka. Chay uchilla kaspi sintihukmanta Yaya Dios payta kasna rimashkanta killkarkan: Ñuka kani Yaya Dios, maykantami Abraham, Isaak, Jakob kushichinahun nishpa. 38 Yaya Dios chasna rimashkanrayku yachanchi chay yaya rukukuna wañushpankunapas paywa pakta kawsa kahushkankunata. Kawsakunallami Yaya Diosta kushichinahun, wañushkakunaka payta mana kushichinahunchu. Yaya Diosraykuka tukuy paykuna wañushpankunapas kawsallami kanahun.

39 Chasna aynishkanta uyashpankuna Moisespa killkashkanta shuk yachachikkunaka Jesusta nirkakuna:

Sumakta rimashkanki. Suma yachachik kanki.

40 Chaymanta pacha chay Jesusta pantachichinayak saduseokuna manana munarkakunachu tapunata ashwanta.

Jesuska yachachin pay tukuymanta ashwan ali kamachik kananta (Mt 22.41-46; Mk 12.35-37)

41 Chaymanta Jesuska chay yachachik runakunata tapurka:

¿Imashna yuyarishpaykichitaya yachachinkichi Yaya Diospa Kachanan Kishpichikka atun apu David wañupa miraymanta kanka nishpa? 42-43 David kikin chay Kishpichikmanta rimashpan killkarka chay killka Salmospi:*

Yaya Dioska chay kamachiwakta rimarka: Tiyariy kuskayni parti kamachinaykipa ñukawa pakta, tukuy kanta chiknik runakunata winsinaynikama kanta kasunankunapana nishpa.

44 David Yaya Diospa Kachanan Kishpichikta kamachiwak nirka. Chay uras ña kawsa paymanta pasa kashpan David unay wañushkanwasha paypa miraymantallatata kashpan manami atipanchu runalla kanata.

Jesuska Moisespa killkashkanta yachachikkunata uyachishpa rimarka (Mt 23.1-36; Mk 12.38-40; Lk 11.37-54)

45 Chasna tapushpan Jesuska tukuy chaypi kahuk runakunapa uyahushkankunapi runankunata rimarka: 46 Ama kankunaka chay

* **20:42-43** Rikuy kastellano Bibliapi Salmos 110.1

Moisespa killkashkanta yachachikkunamanta llullachirishka kaychichu. Paykunaka yapa munanahun tukuy runakuna paykunata aputashina saludanankunapa. Chayrayku suma suni churarishkankunawa purinahun runakuna ñampikunapi plasakunapi saludanankunapa. Tantarina wasikunapi, fiestakunapipas tukuymanta suma tiyarinakunapi tiyarinahun, runa masinkuna paykunata aputashina rikuhushkankunata rikuchishpa.
47 Paykuna kikinrayku mana pinkashpa mashintukunata tukuy imankunata llullachishpa tapunahun, Yaya Diosta kushichinaykichipa kunaykichi tiyan nishpankuna. Mana ali rurak kashkankunata pakananankunapa, tantarina wasikunapi ali rurak runakunashina Yaya Diosta unayta mañanahun. Chasna kashpankuna Yaya Dioska paykunataka tukuy runakunamanta ashwan sinchitami kastiganka.

21

Shuk mashintu tukuy tiyashkan kullkinta Yaya Diosta kurka (Mk 12.41-44)

1 Jesuska Yaya Diospa wasinpi runankunata chasna rimahushpan rikurka yapa kullkiyu runakuna kullkinkunamanta Yaya Diosta kushpa kahapi churahushkankunata. 2 Chaymantapas rikurka shuk mashintu nima imayu ishkay kullkinstuta churahushkanta. 3 Chaypi rimarka:

Rikuychi. Kay mashintu nima imayuka chay ishkay kullkinstuta churahushpan Yaya Diospa rikushkanpi tukuy chay achka kullkiyu runakunamanta ashwantami kushka. 4 Tukuy paykunaka achka kullkinkunamanta puchurishkata kushkakuna. Kay mashintuka tukuy tiyapushkanta Yaya Diosta kushka, maykanwami mikunanta rantinan karka. Chayrayku payka Yaya Diosta ashwanta kushichishka.

Jesuska runankunata rimarka Yaya Diospa wasin urmachiy tukunanta (Mt 24.1-2; Mk 13.1-2)

5 Chaypi shukkunaka rimahurkakuna Yaya Diospa wasinmanta:

Suma rumikunawa, Yaya Diosta kushkakunawa yapa suma rurarishka rikurin nishpa.

Chaypi Jesuska rimarka:

6 Tukuy kay rikuhushkaykichika shuk punchami urmachiy tukunka. Nima shuk wasi, nima shuk rumi awapura rurarishkaka kiparinkachu.

Jesuska yachachin manara kay allpaka tukurihushpanra imakunami pasanka (Mt 24.3-14; Mk 13.3-23)

7 Chaypi runankunaka Jesusta tapurkakuna:

Yachachik ¿ima urastaya Yaya Diospa wasinta urmachinkakuna? ¿Imata rikushpanchita yachanchima chay puncha paktarihushkata?

8 Jesuska aynirka:

Alita yuyariychi nima pi kankunata llullachinanpa. Achka runakunami yanka nishpa rimak shamunkakuna: Ñukami kani Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik nishpa. Shukkunaka rimankakuna: Ñami paktarihun Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kutimunan punchaka nishpa. Chasna rimashpankunapas ama paykunata kiriychichu. 9 Uyashpaykichika runakuna chikninakushpankuna wañunakushpa kawsahukkunata, ama mancharinkichichu. Tukuy chaykunami puntiru pasanan tiyan. Runakuna wañunakushpa kawsahushpankunapas chay uras kay allpaka manarami tukurinkarachu.

10 Jesuska yachachishpalla katirka:

Shuk shimita rimakkuna shuk shimita rimakkunawa chikninakushpankuna wañunakunkakuna. Shuk allpapi kawsak runakunaka shuk allpapi kawsak runakunawa sinchita chikninakushpankuna wañunakunkakuna.
11 Tiyankami sinchi allpa kuyuykuna. Tukuy partimi sinchi yarkay tiyanka, chaymantapas achka utkalla shukma shukma chimpak sinchi unkuykuna. Silupi manchaypata nima ima uras rikushkankunata rikunkakuna runakunaka.
12 Manara chaykuna tiyashpan kankunata chiknishpa parisichinkakuna, apinkakuna karselpi churachinankunapa. Chiknik runakuna kankunata uchachishpa tantarina wasikunama pushankakuna. Chaymanta karselpi churachinkakuna. Ñukata katiwahushkaykichirayku kankunata apishpa atun apukunama pushankakuna kastigachinankunapa. 13 Chasna ruray tukuhushpaykichi achka uyahushkankunapi atipankichi ñukamanta rimanata. 14 Tukuy chayta uyashpaykichi ama yuyarishpa kaychichu imatashi aynisha nishpa. 15 Chay urasmi kushkaykichi yachayta alita ayninaykichipa. Nima maykan kuntraykichi atipankachu kankunata ayninata.
16 Chay uraska kankunata yapa chikninkakuna. Yayaykichi, wawkikichipas, shuk aylluykichipas, amiguykichipas apukunama pushankakuna kankunamanta llullashpa rimanankunapa. Chasna rurashpankuna apukunaka kankunamanta shukkunata wañuchinkakuna. 17 Tukuy runakuna kankunata chikninkakuna ñukata katiwahushkaykichirayku. 18 Chasna kashpanpas Yaya Dios kankunata alita kuyrashpan manami atipankakunachu paymanta anchuchishpa chinkachinata. 19 Imatapas kankunata rurashpankuna mana sakishpa ñukapi sinchikuychilla. Chasna shuti kishpishpa Yaya Dioswa wiñaypa kawsak rinkichi.

Jesuska rimarka Jerusalén llaktata urmachinankunata (Mt 24.15-21; Mk 13.14-23)

20 Jesuska yachachishpalla katirka:
Kay Jerusalén llakta muyukta achka suntalukunata rikushpaykichi yachankichi ña urmachinalla kahukkunata. 21-22 Chay punchakunaka Yaya Diospa sinchi kastiganan punchakunami. Chay urasmi Yaya Dioska tukuy killkachishkan shiminkunata paktachinka. Chay punchakunapi kankuna Judea allpapi kawsakkuna urkukunama utkalla mitikuychi. Kankuna Jerusalén llaktapi kahukkunaka chaymantalla mitikuychi. Chakraykichipi kahushpaykichika manana Jerusalenma kutiychinachu.
23 Chasna mitikuna punchakunapi yapa llakiypa kanka chay chichu warmikunarayku, chay llullu wawayu warmikunaraykupas. Tukuy kay israel allpapi kawsak runakuna yapakta parisinkakuna. Yaya Dios paykunata yapa piñaywami kastiganka. 24 Wañunakuhushkankunapi shukkunaka sabliwa wañuchiy tukunkakuna, shukkunataka apishpankuna pushankakuna tukuy allpapi chikan chikan runakuna chawpipi kawsanankunapa. Mana israel runakuna kay Jerusalenta urmachishpankuna amuyankakuna Yaya Diospa rimashkan puncha paktarinankama.

Jesuska kutimunan punchamanta rimarka (Mt 24.29-35; Mk 13.24-31)

25 Jesús runankunata yachachishpalla katirka: Kutimunayni puncha kuchuyahushpan intipi, killapi, istrillakunapi manchaypami rikurinka. Chaymanta kay allpapi atun yaku mar atunta ulasyashpan manchaypa uyarinka. Tukuy kay allpapi kawsak runakuna yapa mancharinkakuna, imashi tukuhunchi nishpa. 26 Chay uras tukuy silupi punchayachikkuna sinchita kuyurinkakuna. Chay manchaypa pasahukta rikushpankuna

runakuna lismayankakuna. 27 Chasna tukushpankuna ñuka Yaya Diospa
Kachashkan Runa puyu chawpipi suma chuyahlla Yaya Diospa atun
yachayninwa shamuhushkaynita rikunkakuna. 28 Chasna manchaypa pun-
chakuna paktarishpankuna kankunata kishpichinayni punchaka utkallami
paktarinka. Chayta yachashpaykichi chay punchakunapi manana man-
chashpa sumakta kushikushpa chapawaychi.
29 Chasna nishpan shuk yachachinawa yachachishpalla katirka:
Shuk igu kaspita, chaymanta shuk kaspikunatapas rikushpa yachakuy-
chi. 30 Achkata mushumanta pankayahushkankunata rikushpaykichika
yachankichi veranoka ña kuchuyahushkanta. 31 Chasnashinami tukuy kay
rimashkayni paktarihukta rikushpaykichi yachankichi Yaya Dios mushu
munduta rurashpan chaypi ali kamachinanka ña paktarihushkanta.
32 Alita uyawaychi. Kay punchakunapi kawsak runakunaka manara
wañushpankuna tukuy kay rimashkaynika paktarinan tiyan. 33 Kay siluka,
kay allpapas chinkarinkakunami. Tukuy rimashkayni shimikunamantaka
nima shuk chinkarinkachu. Tukuy paktarinan tiyan.

Alicharishka kaychi

34-35 Tukuy kay rimashkaynita uyashpaykichi alita kuyrariychi, shamush-
payni alicharishka kanaykichipa. Chay puncha mana yuyarishkaykichipi
kunkaymanta paktanka. Chasna kashpan ama kawsaychichu aychay-
kichi munashkanllata maskashpa. Chasna kawsashpaykichika kankichimi
imashnami shuk animalka kunkaymanta shuk tukllapi urman. Ama
kawsaychichu machashpa, tukuy munashkaykichillata yuyarishpa. Chasna
kawsashpaykichika shamunayni puncha kankunarayku wañuyka kanka,
imashnami tukuy kay allpapi kawsakkunaraykupas paktamunka. 36 Mana
chasna tukunaykichipa tukuy uras Yaya Diosta mañashpa yuyaywa kawsay-
chi, alita payta kasushpa. Chasna kawsashpaykichika tukuy chay pasana
kahushkanpi mana sakiwashpa sinchikunkichi. Chasna sinchikushpay-
kichika tukuy chaykunamanta kishpishka kankichi. Ñuka Yaya Diospa
kachashkan runapa puntanpi mana manchashpa shayarinkichi.
37 Karan puncha Jesuska Yaya Diospa wasinpi yachachipayan. Tu-
tapi Olivos shutiyu lumama ripayan chaypi puñunanpa. 38 Karan puncha
achka runakuna tutamantastulla Yaya Diospa wasinma ripayanahun payta
uyanankunapa.

22

Chiknik runakuna Jesusta apinankunapa Judaswa kwintarkakuna (Mt 26.1-5, 14-16; Mk 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

1 Ña Paskua punchakuna kallarinanpa masna punchallana pishihurka.
Karan wata israel runakunaka chay Paskua punchakunarayku tanta-
ripayanahun. Chay punchakuna yuyaripayanahun Yaya Dios payku-
nata Egipto allpamanta kishpichishkanta, mikupayanahun pan mana
punkichirishkata. 2 Chay punchakuna ña paktarihushpan saserdoteku-
napa apunkuna, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas maskarkakuna,
imashna rurashpashi apinchima Jesusta wañuchinanchipa nishpa. Achka
runakuna payta katihushkankunata rikushpankuna mancharkakuna pakta
ñukanchita wañuchinahuma nishpa.
3 Chaypi supayka Judas Iskariotepa shunkunpi yaykurka. Chay Judaska
Jesuspa chunka ishkay runankunamanta shuk karka. 4 Payka saserdoteku-
napa apunkunama, Yaya Diospa wasinta kuyrakkunamapas rirka, payku-
nawa kwintananpa imashna rurashpami Jesusta apichichinka. 5 Chasna

kwintak rishpan paykunaka kushikurkakuna. Shuk yuyayllawa kashpankuna rimarkakuna:

Kanta kullkita kushunchi Jesusta apinanchipa yanapahushkaykirayku.

6 Chaypi Judaska arí nirka. Chaymanta maskarka imashnami Jesusta
mana runakunapa rikushkanpi apichichinka.

Jesuska runankunawa Paskua puncha mikunata mikurka (Mt 26.17-29; Mk 14.12-25; Jn 13.21-30; 1Kor 11.23-26)

7 Ña chay puntiru Paskua punchaka paktarishpan mikupayanahun pan
mana punkichirishkata. Chaymantapas chay punchaka wañuchipayanahun
obeha maltata mikunankunapa, imashnami ñawpamanta pacha
rurapayanahun.* Chasna yuyaripayanahun Yaya Dios paykunata
kishpichishkan punchata. 8 Chay punchapi Jesuska kacharka Pedrota,
Juantapas, rurak riychi mikunata Paskua punchapi mikunanchipa nishpa.

9 Chasna rimashpan paykuna tapurkakuna:

¿Maypita munanki rurak rinanchipa?

10 Chaypi Jesuska paykunata aynirka:

Chay Jerusalén llaktapi paktashpaykichi shuk runata tinkunkichi shuk
mankapi yakuta apahukta. Chay runata katiychi. Maykan wasipimi yaykun
chaypi paywa pakta yaykuychi. 11 Chaypi wasi amuta rimankichi: Ñukanchita
yachachikmi yachanayan, maypimi payka kay Paskua mikunata ñukanchiwa
mikunka. 12 Chay wasi amuka rikuchinkami shuk atun kwartuta ishkaynin
kawitupi sumakta alicharishkata. Chaypi mikunata ruraychi.

13 Paykunaka rishpankuna tukuyta Jesuspa rimashkantashina
tarik rirkakuna. Chaypi mikunata rurarkakuna Paskua punchapi
mikunankunapa.

14 Ña mikuna uras paktarishpan Jesús chunka ishkay apostolninkunawa
pakta mesa muyukta siriririrkakuna mikunankunapa. 15 Chaypi Jesuska
rimarka:

Maytukuyta munashkani kay Paskua mikunata kankunawa mikunata,
manara wañunayni paktarihushpan. 16 Kankunata rimani, kay Paskua
mikunata manami kuti kankunawa mikushanchu Yaya Diospa ali kamachinan mushu mundu kallarinankama. Chaypimi Paskua tantarinanchipi
yuyarishkanchika kishpichiy tukunamanta alita paktachirishka kanka,
sumakta kishpichiy tukushkaykichirayku.

17 Chasna nishpan Jesuska shuk pusillu vinuta apishpan Yayan Diosta
agradesishkanwasha rimarka:

Apishpaykichi shukma shukma pasachishpa karan shuk upyaychi.
18 Kankunata rimani, ñukaka manami kutikashka kay allpapi kushilla
kankunawa tantarishpa kay vinuta upyashannachu. Ña wañushami. Yaya
Diospa ali kamachinanka mushu mundupi kallarishpan chaypira shuti kuti
kushilla tantarishunchi.

19 Chay vinuta kushkanwasha pantana apirka. Yayan Diosta agradesishkanwasha panta pakishpa pakishpa paykunata kurka. Chasna kuhushpan nirka:

Kay panka aychaynishinami kan. Tukuy uras tantarishpaykichi shuk
panta pakinakushpa mikuhushpaykichika yuyariychi ñuka kankunaranti
wañushkaynita kishpichinaynipa.

20 Ña mikushkankunawasha chasnallatata shuk pusillu vinuta apishpan
rimarka:

---

* **22:7** Rikuy Éxodo killkapi 12.1-28

Kay vinuka yawarnishinami kan. Wañushpayni yawarnika shuturishpan Yaya Dios kankunata uchaykichimanta llakichishpan kishpichinka. Wañuhushpayni tukuy kay mushu alichanawa rimashkaynita paktachisha.
21 Kunan maykanmi apichiwanka chay runaka chawpinchipimi kahun.
22 Ñawpa ñukamanta rimashkashinami kunanka paktarihun. Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runaka wañunayni tiyan. Chasna kashpanpas ay chay runa apichiwak ¡imashna kastigushi payrayku kanka!
23 Chaypi runankunaka mancharishpa tapunakurkakuna paykunapura: ¿Maykanshi ñukanchimanta Jesusta apichinka? nishpa.

Jesuska runankunata yachachirka mana kamachikkunashina kananku-napa

24 Chasna Jesuswa tantaylla mikuhushpankuna runankunaka kallarirkakuna rimanakunata paykunapura, maykanshi paykunamanta ashwan yachayyu kamachik kananta runakunaka rimanahuma. 25 Chaypi Jesuska paykunata rimarka:
Kay allpapi kamachikkuna runakunata sinchita kamachinahun. Chasna kashpankuna munanahun runakuna paykunata rimanankunapa runakunata alita yanapakkuna nishpa. 26 Kankunaka ama chasna apukunashina kaychichu. Maykanmi kankunamanta ashwan atun apu kanayan, payka shuk wawashina kasuk tukuchun. Maykanmi kankunata kamachik kan, payka tukuypi yanapak tukuchun. 27 Kay allpapi kamachik runakuna mikunankunapa tiyarinahun runankuna paykunata karanankunapa. Ñukaka kankunarayku mana chasna apushinachu kani, ashwan shuk runa apunta mikunata karakshinami kani.
28 Kankunami ñukawa tukuy uras kamay tukushkaynikunapi kashkankichi. 29-30 Chayrayku imashnami Yayayni ñukata apu tukunaynipa rimawashka, ñukapas kankunata rimani apukuna tukunaykichipa. Chay ali kamachinayni mushu mundupi ñukawa pakta mesaynipi mikunkichi upyankichipas. Chaymanta kankunata suma kamachina tiyarinakunapi tiyachisha, chay chunka ishkay israel ayllukunamanta mirashka israel masikichikunata kamachinaykichipa. Chasna kamachik tukushpaykichimi paykunata rimankichi alitachu manachu rurashkakuna nishpa.

Jesuska rimarka Pedro payta mana riksikshina tukunanta (Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Jn 13.36-38)

31 Chaymanta Jesuska Pedrota rimarka:
Simón, alita uyaway. Supaykunapa apumi yapa kankunata kamanata munashpan Yaya Dioska ari nishka. Imashnami shuk shushunawa kuyuchishpa mana alikunata surkunchi, chasnashinami kankunaka kamay tukunkichi sakiwankichichu manachu nishpa. 32 Ñukaka kanrayku Yaya Diosta mañashkanimi, kanta yanapananpa mana sakiwanaykipa. Kan ñukata kutikashka katiwashpayki sinchikuchiy kirik masikikunata, paykunapas ñukata alita katiwanankunapa.
33 Chaypi Simonka nirka:
Yaya Jesús, kanta karselpi tapashpankunaka chayma kanwa pakta rinayani. Kanta wañuchishpankunaka ñukapas kanwa pakta wañusha.
34 Chasna rimashpan Jesuska aynirka:
Pedro, rimashkayki, kunan tutami manara atallpa kantahushpan kanka kimsa kuti llullashpa rimanki Jesusta mana riksinichu nishpa.

Jesuska runankunata rimarka alicharishka kanankunapa

35 Chaymanta Jesuska runankunata rimarka:

Yuyariychi shiminita yachachinaykichipa kachashkayni punchakunata. Chay uras kankunata rimashkani nima imata apanaykichipa, nima bulsata, nima kullkita, nima sapatuta. Chasna rishpaykichi ¿shuk imaka pishirkachu kankunarayku?

Paykunaka aynirkakuna:

Mana nima ima ñukanchita pishirkachu.

36 Chaypina paykunata rimarka:

Kunan shuti manana chasnallachu rinkichi. Maykanpachari tiyan bulsan, kullkin, chayka purihushkanpi munashkanrayku apachun. Maykanpachari mana tiyanchu sablinka, payka kamisanta rantichishpan sablinta rantichun. Kamisaykichimanta ashwanta munankichi sablikichita, tukuy parti kuntraykichikuna tiyashkanrayku. 37 Kankunata rimani, kunalla Yaya Diospa killkachishkanpi ñukamanta killkarishkaka paktarinka kasna nishkaka:

Shuk millaypa rurak runatashina payta wañuchinkakuna.
Chasnashinami paktarihun ñukarayku.

38 Chaymanta rimarkakuna:

Yaya Jesús, kaypimi tiyan ishkay sablinchikuna.

Chaypina Jesuska aynirka:

Chaylla kachun.

Jesuska Getsemaní kinchapi Yayan Diosta mañarka (Mt 26.30, 36-46; Mk 14.32-42)

39 Mikushkankunawasha Jesuska chay wasimanta llukshishpan Olivos shutiyu urkuma rirka, imashnami wiñay rurapayan. Chasna rishpan paypa runankunaka katirkakuna. 40 Chaypi paktashpankuna Jesuska nirka:

Mañaychi Yaya Diosta, sinchita kamay tukuhushpaykichi mana sakinaykichipa ñukapi sinchikunata.

41 Chasna rimashpan Jesuska paykunamanta anchurirka astalla karunikstupi. Chaypi kunkurishpan Yayan Diosta mañarka:

42 Yayayni, munashpaykika kishpichiway mana chasna sinchita parisinaynipa. Chasna tapushpaynipas ama ñukapa munashkaynita ruraychu, ashwan kanpa munashkaykillata ruray.

43 Chasna mañahushkanpi silumanta shuk angel rikurik shamurka sinchikuchinanpa. 44 Jesuska yapa parisinanta yuyarishpa sinchi manchayta musyashpan Yayan Diosta ashwan sinchita mañarka. Umpinka yawarshina tukushpa allpama shuturirka. 45 Chasna Yayan Diosta mañashkanwasha atarirka runankunama kutinanpa. Chaypi paykunata tarik rirka puñuhukkunata. Yapa llakiywa sampayashpankuna puñuy apishpan puñuhurkakuna. 46 Chaypi rimarka:

¿Imaraykuta puñuhunkichi? Atarishpaykichi Yaya Diosta mañaychi mana sakinaykichipa ñukapi sinchikunata, sinchita kamay tukuhushpaykichi.

Jesusta apirkakuna (Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Jn 18.2-9)

47 Jesús chayra rimahushkanpi achka runakunaka paktamurkakuna. Chay runakunapa puntanpi Jesuspa chunka ishkay runankunamanta Judas shutiyu rirka. Jesusta kayllayak shamushpan payta saludahushpan mucharka. 48 Chaypi Jesuska rimarka:

Judas ¿ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runata muchashpaykichu apichiwanki?

49 Jesuswa kahukkunaka chasna pasahukta rikushpankuna tapurkakuna:

Yaya Jesús ¿wañunakushunchichu sabliwa?

50 Chasna nishpankuna Jesuspa shuk runan sablinta apishpan saserdotekunapa atun apupa shuk runanta sumakta pitishpa wañuchisha nishpa pitihushpan kuska parti rinkrinta pitirka. 51 Chaypi Jesuska rimarka:

Sakiychi. Chaykamalla.

Chasna nishpan chay runapa rinkrinta llankashpan ampirka. 52 Saserdotekunapa apunkuna, Yaya Diospa wasinta kuyrakkunapas, paykunata kamachik israel masin rukukunapas shamurkakuna Jesusta apichinankunapa. Chay runakunata Jesuska rimarka:

¿Imaraykutaya sablikunawa kaspikunawapas shamushkankichi apiwanaykichipa? ¿Wañuchik shuwa runachu kani? 53 Tukuy puncha Yaya Diospa wasinpi kankunawa kahushpayni ¿imaraykutaya mana chaypi apiwashkankichichu? Tuta kashpanmi kunan apiwanaykichi ura paktarishka. Kunan Yaya Dios sakin amsaka punchata winsikshina supaykunapa apun munashkanta rurananpa.

Pedroka Jesusta mana riksinichu nishpa rimarka (Mt 26.57-58, 69-75; Mk 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

54 Jesusta apishpankuna saserdotekunapa atun apupa wasinma pusharkakuna. Chasna pushashpankuna chaypi yaykuchirkakuna. Pedroka karullapi katirka. 55 Chay wasi kincharishka pampan chawpipi kuyrakkunaka ninata sintichishpankuna muyukta tiyarirkakuna. Chaypillatata Pedropas paykunapa chawpinpi tiyarik rirka. 56 Chaypi shuk chay aputa yanapak warmika payta nina kuchupi tiyahushkata alita rikushpan rimarka:

Kay runapas Jesuswa pakta purikmi kan.

57 Chasna nishpan Pedroka llullachishpa aynirka:

Manami paytaka riksinichu.

58 Unaystumanta kuti shuk runa payta rikushpan rimarka:

Kanpas chay runapa runankunamantallatatami kanki.

Pedroka aynirka:

Manami paykunamantachu kani.

59 Shuk uramanta shukna rimarka: Kay runapas shutipami Jesuswa purik kan, paypas Galileamanta runa kashkanrayku.

60 Chaypi Pedroka aynirka:

Pimantachari rimahunki manami yachanichu.

Chasna rimahushkanllapi atallpaka kantarka. 61 Chaypi Jesuska tikrarishpan Pedrota rikurka. Chasna rikushkanllapi Pedroka yuyarirka Jesuspa nishkanta: Kunan tuta manara atallpa kantahushpanra kanka kimsa kuti rimanki manami riksinichu payta nishpa.

62 Chasna yuyarishpan Pedroka kanchama llukshishpan yapa llakirishpan sinchita wakarka.

Jesusta asichirkakuna (Mt 26.67-68; Mk 14.65)

63 Chaymanta Jesusta kuyrak runakunaka asichishpankuna waktarkakuna. 64 Ñawinta tapashpankuna uyanpi waktashpa tapurkakuna:

Yaya Diospa yachayninwa kashpaykika rimay pita kanta waktashka nishpa.

65 Chasna payta waktashpankuna achka mana alikunata paymanta rimashpa payta asichirkakuna.

Jesuska tantarishka atun apukunapa puntankunapi karka (Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Jn 18.19-24)

66 Ña pakarihushpan israel runakunata kamachik israel masin rukukuna,
saserdotekunapa apunkunapas, Moisespa killkashkanta yachachikkunapas
tantarirkakuna. Chay tantarishkankunama Jesusta pusharkakuna, mayp-
imi paykunaka apupura tantaylla yuyarishpa kwintanahun. Chaypi payta
tapurkakuna:
67 Rimay ñukanchita ¿kanchu kanki chapahushkanchi Yaya Diospa
Kachanan Kishpichikka?
Chaypi Jesuska aynirka:
Rimashpaynika chay Kishpichik kani nishpa, mana kiriwankichichu.
68 Ñuka kankunata shuk imata tapuynimaka, mana ayniwankichimachu.
69 Kunanmanta pacha ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa tukuyta atipak
Yaya Diospa kuchunpi tiyarisha tukuy runakunata kamachinaynipa.
70 Chayta uyashpankuna yapa piñarishpa tapurkakuna:
¿Shutipachu chasna rimahunki Yaya Diospa Wawan kanaykita?
Jesuska aynirka:
Ari, ñukami kani rimashkaykichishina.
71 Chayta uyashpankuna paykunaka rimarkakuna:
Kunan shuti manana munanchichu nima shuk runata paymanta ashwan
millaypata rimak shamunanpa payta wañuchichinanchipa. Ñukanchi kikin
uyashkanchi pay kikin mana llakichiypa rimashkanta nishpa.

23

Jesusta apu Pilatoma pusharkakuna (Mt 27.2, 12-14; Mk 15.1-5; Jn 18.28-38)

1 Chaymanta tukuy chay tantarishkakunaka atarishpankuna Jesusta ro-
mano apu Pilatoma pusharkakuna. 2 Chaypi Jesusta uchachishpa ri-
markakuna:
Kay runaka israel masinchikunata yachachishka apunkunata mana ka-
sunankunapa. Chayraykumi payta apishpa pushamushkanchi. Paymi
rimarka: Romano tukuymanta atun aputa ama impuestuta kunkichichu
nishpa. Chaymantapas rimarka: Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik, Atun
Apuykichimi kani nishpa.
3 Chaypi Pilatoka Jesusta tapurka:
¿Shutipachu kanki israel masikikunapa Atun Apu?
Jesuska aynirka:
Ari, ñukami kani rimashkaykishina.
4 Chaymanta Pilatoka saserdotekunapa apunkunata, tukuy chaypi
kahukkunata rimarka:
Ñukaka mana tarinichu nima shuk millaypa rurashkanta kay runapata.
5 Chasna rimashpan chaypi kahukkunaka ashwan sinchita llullashpa Je-
susmanta rimarkakuna:
Kay runaka tukuy israel runa masinchikunata yachachishka apunchiku-
nata mana kasunanchipa. Kallarishka Galilea allpapi, kunanka kay Judea
allpapipas runakunata yachachishpa kahurka.

Jesusta apu Herodesma pusharkakuna

6 Chasna uyashpan Pilatoka tapurka:
¿Kay runaka Galileamantachu kan?
7 Ari nishpankuna Pilatoka yachashpan Herodeska Galilea allpapi ka-
machik apu kashkanta, payma kacharka. Herodeska chay punchakunaka
Jerusalenpi kahurka.

8 Jesusta rikushpan Herodeska kushikurka. Paymanta uyashpan un-
aymanta pacha payta rikunayarka. Yuyarirka kunanchari ñukapas atun
yachaywa shuk nima ima uras rikushkaynita Jesuspa rurananta rikusha
nishpa. 9 Chaypi Jesusta achkata tapurka. Unayta tapunata katishpanpas Je-
suska nima imata aynirkachu. 10 Saserdotekunapa apunkuna, Moisespa kil-
lkashkanta yachachikkunapas chaypi kashpankuna payta uchachishpalla
kahurkakuna. 11 Jesús nima imata aynishpan Herodeska suntalunkunawa
payta pukllachishpa asichirkakuna. Asichishpa atun apupa suma churari-
nantashina churachirkakuna. Chaymanta Pilatomallatata pusharkakuna.
12 Chay puncha Herodeska Pilatowa ali amigu tukurkakuna, ñawpaka kun-
trakunashina kapayarkakuna.

Chiknik runakuna Pilatota rimarkakuna pay Jesusta wañuchichinanpa (Mt 27.15-26; Mk 15.6-15; Jn 18.39–19.16)

13-14 Chaymanta Pilatoka saserdotekunapa apunkunata, chay Jerusalén
llaktapi kamachikkunata, tukuy chaypi kahukkunatapas tantachishpa ri-
marka:

Kay runata pushamushpaykichi rimak shamuwashkankichi: Payka
runakunata yachachishpa purin apuykichikunata ama kasuychichu nishpa.
Ñukaka alita yachanaynipa kankunapa puntaykichipi tapushkani. Ña
rikushkankichi maykanmantami mana alita rimawashkankichi, nima shuk
millaypa rurashkanta tarishkanichu. 15 Herodespas nima shuk millaypata
tarishkachu. Chasna kashpan kuti ñukanchima kachashka. Kay runaka
nima imata rurashkachu ñuka wañuchichinaynipa. 16 Kunanka asutishpalla
kacharichisha.

17 Karan wata ña chay Paskua punchakuna paktarimuhushpankuna Pila-
toka shuk karselpi kahukta kacharichipayan. Chasna kashpan chay wata Je-
susta kacharichinayarka. 18 Chasna rimashpan tukuy chaypi kahukkunaka
piñarishpa kaparirkakuna:

¡Payta wañuchiy! ¡Barrabasta kacharichiy!

19 Chay Barrabaska runakunata chay llaktapi kamachik apukunata
mana kasunankunapa rimashpa yuyachishkanrayku shuk runata
wañuchishkanraykupas karselpi kahurka. 20 Pilatoka Jesusta kacharinayash-
pan kuti rimarka paykunata. 21 Chaypi ashwan sinchita kaparirkakuna:

¡Kruspi klabashpa wañuchichiy! ¡Payta kruspi klabashpa wañuchichiy!

22 Chaypi Pilatoka kimsaynin kuti rimarka:

¿Ima millaypatataya rurashka? Nima shuk millaypata rurashkanta paypi
tarinichu wañuchichinaynipaka. Chayrayku asutichishpalla kacharichisha.

23 Chasna nishpan ashwan sinchita kaparishpankuna rimarkakuna:

¡Kruspi klabashpa wañuchichiy!

Yapa sinchita kaparishpankuna Pilatoka ari, wañuchichishami nirka.

24 Chasna mana sakishpa tapushpankuna Pilatoka suntalunkunata
kamachirka Jesusta kruspi klabashpa wañuchinankunapa, paykuna
munashkankunatashina. 25 Chay karselpi kahuk Barrabasta, apukunawa
kuntra kashpantata shukkunata wañuchishka kashpanpas paytaka
kacharichirka. Jesustana paykuna munashkankunatashina ruranankunapa
kurka.

Jesusta kruspi klabashpa wañuchirkakuna (Mt 27.32-44; Mk 15.21-32; Jn 19.17-27)

26 Ña suntalukuna Jesusta pushahushkankunapi kruspi klabashpa
wañuchinankunapa, chay ñampipi apirkakuna shuk runata Jesuspa krusninta
markachinankunapa. Chay runaka karka Sirene llaktamanta Simón

shutiyu. Chay Simonka chakranmanta Jerusalenma kutimuhurka. Payta Jesuspa krusninta markachishpankuna Jesuspa washan apashpa rirka.

27 Achka runakuna Jesusta katirkakuna. Achka warmikunapas katihushpankuna payrayku llakiywa kaparishpa wakarkakuna. 28 Jesuska chay warmikunata rikushpan rimarka:

Jerusalén llaktamanta warmikuna, ama ñukarayku wakaychichu. Shuk parisina punchakuna paktarinkakuna, chaypi kankuna wawaykichikunawa yapa parisinaykichi tiyan. Chayta yuyarishpa kankunarayku wawaykichiraykupas wakaychi. 29 Chay parisina punchakuna paktarishpan runakuna rimankakuna: Kushilla kankichi machura warmikuna, chaymanta kankuna maykankunami nima ima uras wiksayu kashkankichi, nima chuchuchishkankichichu. 30 Chay uras tukuy runakuna yapa wañunayashpankuna urkukunata rimankakuna: Awanchipi urmaychi nishpa. Lumakunata rimankakuna: Ñukanchita tapaychi nishpa. 31 Ñuka mana uchayu runa kashpaynitata yapa sinchita parisinayni tiyan, kankuna uchayu kashpaykichi ashwanta parisinaykichi tiyan.

32 Chay suntalukunaka Jesusta wañuchinankunapa pushahushpankuna ishkay wañuchik runakunatapas pusharkakuna paywa pakta wañuchinankunapa. 33 Wañushkapa uman shutiyu lumapi paktashpankuna Jesusta kruspi klabarkakuna. Chay ishkanti wañuchik runakunatapas karan shukta shuk kruspi klabarkakuna wañunankunapa. Shuk krusta shayachirkakuna Jesuspa kuskan parti, shuktaka llukin parti. 34 Klabahushpankuna Jesuska rimarka:

Yayayni, llakichiy paykunata kay mana alita rurahushkankunamanta. Mana yachanahunchu imatami rurahunkuna.

Chaypina chay suntalukunaka swirtinkunata kamarkakuna pishi paykunamanta apanka Jesuspa churarinanta nishpa.

35 Tukuy chaypi kahukkunaka rikuhlla kahurkakuna. Israel apukunapas asichishpa rimarkakuna:

Shukkunata kishpichirka. Shutipa Yaya Diospa akllashkan kashpanka paypa Kachashkan Kishpichik kashpanka pay kikinta kishpichirichun.

36 Suntalukunapas asichishpa payma kayllayashpankuna agru vinuta upyachishpa rimarkakuna:

37 Israel runa masikikunapa Atun Apu kashpaykika kan kikinta kishpichiriy.

38 Jesuspa uman awapi ratachirishka karka shuk killkarishka tablapi kasna nishpa: Kay runaka israel runakunapa Atun Apumi. 39 Chay ishkanti wañuchik runa klabarishkankunamanta shukka Jesusta asichishpa rimarka:

¿Manachu Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kanki? Shutipa kishpichik kashpaykika kan kikinta kishpichiriy, ñukanchitapas kishpichiy.

40 Chaypi chay shukka Jesusta asichihukta aynirka:

Kanpas payshina kruspi klabarishka kashpayki ¿imaraykuta chasna rimanki? ¿Manachu Yaya Diosta manchanki? 41 Ñukanchi shuti kuskanchipi kastigarishka kahunchi, mana alita rurashkanchirayku. Kay runaka nima shuk millaypata rurashkachu.

42 Chasna chay wañuchik masinta rimashpan Jesustana rimarka:

Kan atun apu tukushpayki ñukatapas yuyariwanki.

43 Chaypina Jesuska payta rimarka:

Kunan punchami ñukawa pakta suma kushilla kawsanaynipi kanki.

Jesús ña wañurkana
(Mt 27.45-56; Mk 15.33-41; Jn 19.25-30)

44-45 Jesús kruspi klabarishka kahushkanpi chawpi punchamanta pacha
kimsa urakama intika amsayashpan tukuy chay allpapi amsa tukurka.
Chaypina Yaya Diospa wasin ukupi Yaya Dioswa tinkunakuna kwartuta
arkak rakta llachapaka* awamanta pacha pitikta likirirka. 46 Chasnapi
Jesuska sinchita kaparishpa rimarka:
¡Yayayni, kaykaya makikipi kani, ñami wañuhuni!
Chasna nishpan Jesuska wañurka.
47 Tukuy chasna pasashkanta rikushpan suntalukunapa kapitanka Yaya
Diosta kushichishpan rimarka:
Kay runaka shutipami mana uchayuchu kashka.
48 Tukuy chaypi tantarishka runakunaka tukuy chay pasashkata rikush-
pankuna mancharishpa mana alita rurashkankunata yuyarishpankuna
Jerusalenma kutirkakuna. 49 Tukuy Jesusta riksishkakunaka, Galilea allpa-
manta payta katik warmikunapas karumantalla tukuyta rikurayarkakuna.

Jesuspa aychanta urku uchkupi churashpa taparkakuna (Mt 27.57-61; Mk 15.42-47; Jn 19.38-42)

50-51 Chaypi tiyarka shuk apu José shutiyu, alita rurak, ali runa. Payka
Judea allpapi kahuk Arimatea llaktamanta karka. Israel runakunata ka-
machik tantaylla yuyarishpa israel apukunamanta shuk karka. Yapa
chaparka Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi paktarinanta. Apu
masinkunaka Jesusta wañuchinata munahushpankuna Joseka mana mu-
narkachu. 52 Payka Pilatoma rishpan Jesuspa aychanta tapurka urku
uchkupi churashpa tapananpa. 53 Pilato ari nishpan Joseka Jesuspa aychanta
krusmanta uraykuchishpan suma yura llachapawa wankurka. Chaymanta
Jesuspa aychanta aparka shuk mushu allarishka urku uchkupi churashpa
tapananpa. Chaypika nima shuk wañushkata churashka kahurkarachu.
54 Paskua punchakunarayku alichanankuna puncha karka. Samana pun-
chaka chay tuta ña kallarinan karka. 55 Galileamanta Jesusta katik warmiku-
naka Joseta katirkakuna rikunankunapa, maypimi Jesuspa aychanta chu-
ranka nishpa. 56 Kutishpankuna wasinkunama suma mishkinlla asnak
aseitekunata rurarkakuna chaywa Jesuspa aychanta samana punchawasha
kakunankunapa. Samana puncha samarkakuna Yaya Dios kamachishkan-
shina.

24

Jesuska kawsarirka (Mt 28.1-10; Mk 16.1-8; Jn 20.1-18)

1 Domingo, semana kallarina puncha manara alita punchayahush-
panra chay warmikunaka suma mishkinlla asnak aseiteta rurashkanku-
nata apashpa rirkakuna Jesuspa aychanta churashpa tapashkankunama.
2 Chaypi paktashpankuna chay uchkupa punkunta rumiwa taparishkaka
paskarishkatana tarik rirkakuna. 3 Uchku ukuma yaykushpankuna Je-
suspa aychanta mana tarirkakunachu. 4 Mana tarishpankuna man-
charirkakuna. ¿Imanashkataya? nishpankuna mana yacharkakunachu
imatami yuyarinkakuna. Chasna yuyarihushkankunapi ishkay suma
chuyahlla churarishka runakuna kuchunkunapi shayahukta rikurkakuna.
5 Paykunata rikushpankuna chay warmikunaka ashwanta mancharishpa
kumurirkakuna. Chaypi chay ishkay runakunaka rimarkakuna:

* **23:44-45** Rikuy Hebreo Runakunarayku Killkapi 9.1-12, 10.20

¿Imaraykuta kawsahukta maskahunkichi wañushkakunata churanapi?
6-7 Jesuska manami kaypichu. Ñami kawsarishka. ¿Ñachu kunkarishkankichi Jesuspa yachachishkanta Galileapira kahushpaykichi kasna rimashkanta?: Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runata chiknik runakunaka apiwashpankuna kruspi klabashpa wañuchiwankakuna. Chasna wañuchiwashpankunapas kimsa punchamantami kuti kawsarinayni tiyan nishpa.
8 Chasna chay ishkay angelkunapa rimashkankunata uyashpankuna chay warmikunaka Jesuspa rimashkanta yuyarirkakuna. 9 Chaymanta kutishpankuna Jesuspa chunka shuk apostolninkunata, shuk paypa runankunatapas tukuy rikushkankunata rimak rirkakuna. 10 Chay warmikunaka karkakuna: Magdalamanta Maria, Juana, Santiagopa maman Maria, chaymanta ashwan shuk warmikunapas. 11 Chay Jesuspa apostolninkunaka chayta uyashpankuna musparishpami yanka rimahunkichi nishpa mana kirirkakunachu. 12 Mana kirishpankunatata Pedroka atarishpan Jesuspa aychanta churashkankunama kallpa rirka. Paktak rishpan uchku ukuma kumurishpan rikurka. Chaypi rikurka Jesusta pillushkankuna llachapallata. Jesuspa aychanka manana tiyarkachu. ¿Imanashkataya? nishpa yuyarirka. Chaymanta kutirkana.

Jesuska ishkay runankunata Emaús llakta ñampipi rikurirka (Mk 16.12-13)

13 Chay punchallatata ishkay Jesuspa runankuna Emaús llaktama rihurkakuna. Chay Emaús llakta karka Jerusalenmanta chunka shuk kilometro, ishkay ura purina tupu. 14 Tukuy Jesuspa pasashkanmanta kwintashpa rihurkakuna. 15 Chasna kwintashpa rihushpankuna Jesuska paykunata kayllayashpan parihu rirkakuna. 16 Payta rikushpankunatata mana atiparkakunachu riksinata Jesús kananta. 17 Chaypi Jesuska paykunata tapurka:

¿Imamantata kwintashpa rihunkichi?

Chasna tapushpan llakirishpa shayarirkakuna. 18 Chaypi Kleofas shutiyu aynirka:

Kay punchakunapi Jerusalenpi pasashkata tukuy yachanahun. Chasna kashpan ¿kanllachu tukuy chaykunata mana yachanki?

19 Chaypi Jesuska tapurka:

¿Imataya pasashka? nishpa.

Paykunaka aynirkakuna:

Chay Nasaret llaktamanta Jesuswa pasashkantami yuyarishpa kahunchi. Payka Yaya Diospa yachayninwa yachachik karka. Yaya Diospa rikushkanpi, tukuy runakunapa rikushkanpipas atun yachaywa rimak alikunata rurak karka. 20 Saserdotenchikunapa apunkuna, ñukanchita kamachikkunapas payta apishpankuna romano aputa kurkakuna wañuchichinanpa. Chasna kushpankuna kruspi klabashpa wañuchirkakuna. 21 Ñukanchika yuyarirkanchi ñukanchi israel runakunata romano runakunamanta kishpichinanta. Kunan ña kimsa puncha kahu chasna payta wañuchishkankunaka. 22 Chaymantapas ñukanchipuramanta shuk warmikunaka ñukanchita kwintashpankuna manchachirkakuna. Pakarihushkanpi Jesuspa aychanta churashkankunama rishpankuna aychanta mana tarirkakunachu. 23 Chaymanta kutimushpankuna angelkunata rikushkankunamanta kwintak shamurkakuna. Chay angelkunaka paykunatashi rimarkakuna Jesuska kawsahumi nishpa.
24 Chasna nishpankuna shuk ñukanchiwa purihukkunaka Jesuspa aychanta

churashkankunama rishpankuna illata tarik rirkakuna imashnami warmikunaka rimarkakuna. Jesustaka manami rikurkakunachu.

25 Rimahushkankunata uyashpan Jesuska paykunata rimarka:

Kankunaka mana asirtak runakunachu kankichi. Yapa unayankichi kirinaykichipa Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachikkunapa rimashkankunata. 26 ¿Manachu yachankichi, Yaya Diospa Kachashkan Kishpichikka manara atun apu tukushpan tukuy chaykunata parisinan kashkata?

27 Chasna rimashpan Jesuska yachachihurka chay ishkay runankunata tukuy Yaya Diospa killkachishkanpi paymanta killkarishka kashkata. Kallarishpan Moisespa killkashkankunawa, chaymanta Yaya Diospa yachayninwa shuk yachachikkunapa killkashkankunamantapas yachachirka.

28 Chasna Jesuska yachachihushkanpi llakta mayanpi paktarkakuna, maymami rihurkakuna. Jesuska ashwan chaynikma rihukshina tukurka. 29 Chaypi chay ishkay runankuna mana munarkakunachu Jesús paykunamanta anchurinanpa.

Rikuy, ña tutayahunchi. Ñukanchiwa kipariy nishpa rimarkakuna.

Chasna yapa tapushpankuna Jesuska wasinkunapi yaykushpan paykunawa kiparirka. 30 Mesa mayanpi sirihushpankuna mikunankunapa, Jesuska panta apishpan Yayan Diosta agradesirka. Chaymanta panta pakishpan paykunata kurka. 31 Chasnallapi ñawinkunaka paskarishkashina tukurka. Chaypira Jesús kananta riksirkakuna. Chasnallapi kunkaymanta illa tukurka, payta mana rikurkakunanachu.

32 Chasna chinkarishpan paykunapura kwintarkakuna:

Ñampipi shamuhushpanchi Yaya Diospa shiminta alita asirtachishpa yachachihushkanpi ¿manachu shunkunchika kushilla tukurka?

33 Chasnallapi atarishpankuna Jerusalenma kutirkakuna. Paktashpankuna Jesuspa runan masinkunata tantarishkata tarirkakuna, ashwan Jesuswa shuk purik masinkunatapas. 34 Chay ishkay paktashka runakuna manara nima imata rimahushpankuna chaypi tantarishka kahukkunaka paykunata rimarkakuna:

Yaya Jesuska shutipami kawsarishka. Simón payta rikushka.

35 Chasna rimashkankunata uyashpankuna chay ishkay Jesuspa runan masinkunapas kwintarkakuna imashnami Jesuska paykunata ñampipi Yaya Diospa shiminta yachachirka, chaymantapas imashnami panta pakishpan payta riksirkakuna.

Jesuska runankunata rikurirka (Mk 16.14-18; Jn 20.19-29)

36 Chasna rimahushkanllapi kunkaymanta Jesuska chawpinkunapi rikurirka. Paykunata saludashpan rimarka:

Yaya Dios kankunata kushillayachichun mana manchashpa kawsanaykichipa.

37 Chaypi paykunaka yapa mancharishpa yuyarirkakuna shuk almatami rikuhunchi. 38 Chaypina Jesuska rimarka:

¿Imaraykuta mancharinkichi? Ñukami kani. ¿Imaraykuta mana kirinayankichichu ñuka kanaynita? 39 Llankawashpaykichi makinita chakinitapas rikuychi. Ñukallatatami kani. Almaka mana aychayuchu kan, nima tulluyuchu ñukashina.

40 Chasna nishpan makinta chakinta paykunata rikuchirka.

41 Paykuna kushilla mancharishka kahushkankunapi manara kirihush-
pankuna Jesuska tapurka:
¿Tiyanchu mikunaka?
42 Chaypi payta kurkakuna shuk piti challwa kusarishkata mikunanpa.
43 Challwata apishpan rikuhushkankunallapi mikurka mana alma ninanku-
napa. 44 Chaymanta Jesuska paykunata rimarka:
Kankunawa pakta kahushpaynira kasna kankunata rimarkani: Moisespa
killkashkanpi, Yaya Diospa yachayninwa shuk yachachikkunapa killka-
shkanpi, Salmos killkapipas ñukamanta killkarishkaka tukuy paktarinan
tiyan.
45 Chasna nishpan paykunata asirtachirka tukuy chay Yaya Diospa killka-
chishkankunata. 46 Asirtachishpan rimarka: Killkarishkapi nin Yaya Diospa
Kachashkan Kishpichikka wañunan tiyan. Chaymantapas wañushkanwasha
kimsa punchamanta kuti kawsarinan tiyan. 47 Chaymanta kamachishkan
runankuna Jerusalenpi kallarishpankuna pay munashkanshina tukuy all-
pakunapi runakunata rimanankuna tiyan, mana ali rurashkankunata sak-
ishpa Yaya Diostana kasunankunapa, Yaya Dios paykunata uchankuna-
manta llakichinanpa. 48 Kankunaka tukuy rurashkaynita rikushkankichi,
tukuy rimashkaynita uyashkankichi. Chasna kashpan tukuy runaku-
nata chayta yachachik riychi. 49 Kankunata rimashkaykichi, ñukami Yaya
Diospa Espiritunta kankunama kachasha Yayayni rimashkanshina. Ku-
nanka kankuna kay llaktallapi kipariychi chay kankunata sinchikuchik Yaya
Diospa Espiritunta silumanta kankunapi kachanaynikama.

Jesuska siluma rirka (Mk 16.19-20)

50 Chaypina Jesuska runankunata Jerusalén llaktamanta pusharka Betania
llakta kuchuma. Chaypi paktashpankuna makinta alsashpan paykunata
rimarka Yaya Dios yanapashpa paykunata kushichinanta. 51 Chasna payku-
nata rimahushkanpi rikuhushkankunallapi Yaya Dios payta siluma aparka.
52 Chasna paykunamanta anchurishpan runankunaka kunkurishpa payta
mañashpa kushichirkakuna. Chaymanta sumakta kushikushpa Jerusalenma
kutirkakuna. 53 Chaymanta pacha tukuy uras Yaya Diospa wasinpi tanta-
rishpankuna payta atunyachishpa kushichirkakuna. *Chayllatami Jesuspa
runankuna kwintawashkankunata killkashkani.*

JUANPA KILLKASHKAN KILLKA JESUKRISTU RUNAKUNATA KISHPICHISHKANMANTA

Yaya Diospa yuyayninta riksichik Kristu runa tukurka

1 Manara nima ima tiyashpanra ñukanchi runakunata Yaya Diospa yuyayninta riksichik Kristuka ña tiyarka. Payka Yayan Dioswami karka chasnallatata Yaya Diosmi karka. 2 Ñawpamanta pachami Yaya Dioswa karka. 3 Chay Yaya Diospa yuyayninta riksichik Kristutami payka tukuy ima tiyashkakunata rurachirka. Mana nima ima pay kikinlla rurarishkachu, ashwan tukuyta Yaya Dioska chay yuyayninta riksichik Kristutami rurachirka. 4 Chaymanta payllami ñukanchi runakunata Yaya Dioswa kushilla kawsayta kun. Chaymantapas ñukanchita riksichin imashnami ali ruranakunaka Yaya Diospa rikushkanpika. Chasna ali ruranakunata riksichishkanraykumi ñukanchi runakunarayku punchashina kan. 5 Ali ruranakunata mana riksishpanchi amsapishina kawsanchi. Kristuka punchashina kashpanmi shamushka amsapishina kawsahukkunata riksichinanpa imashnami ali ruranakunaka Yaya Diospa rikushkanpi. Shuk runa masinchikuna payta mana kasunayashpankunapas manami atipashkakunachu chay punchashina kahukta winsinata.

6-7 Yaya Dios shuk runa Juan shutiyuta akllashpan kamachirka chay punchashina kahukmanta yachachinanpa. Chasna yachachinanpami Juanta kamachirka tukuy ñukanchi runakuna uyashpanchi shunkunchimanta pacha Kristupina sinchikunanchipa. 8 Juanka manami Kristu punchashina kahukchu karka, ashwan payka Kristu punchashina kahukmantami yachachik karka. 9 Chay Yaya Diospa yuyayninta riksichik Kristumi shutipa punchashina karka tukuy ñukanchi runakunarayku. Paymi shamunan karka tukuy ñukanchi runakunata riksichinanpa imashnami ali ruranakunaka nishpa. 10 Tukuy uras kay allpapi kahushpanpas Yaya Dioska payta runakunata rurachishka kashpanpas runakunaka mana riksinayarkakunachu. 11 Pay runa tukushpan ñukanchi israel masinkunapi paktarka. Chasna kikin israel runa masinchi kashpanpas payta mana riksinayarkakunachu, chaymantapas mana yaykuchinayarkakunachu. 12 Tukuy maykankunami payta yuyashpanchi shunkunchipi yaykuchirkanchi amunchi kananpa, paykunataka Kristumi yanapashka Yaya Diospa wawankuna tukunanchipa. 13 Manami Yaya Diospa wawankuna tukushkanchichu shuk warmi kusanmanta chichushpan nima shuk runa chasna munashkanraykuchu. Ashwan Yaya Dios munashpanmi shuk mushu kawsayta kushpan paypa wawankuna tukushkanchi.

14 Chay Yaya Diospa yuyayninta riksichik Kristuka ñukanchishina runami tukurka. Pay kawsarka ñukanchiwa. Yuyaysiki llakichiysiki kashpan tukuyta rurarka ñukanchita uchanchikunamanta kishpichinanpa Yaya Diosta riksinanchipa. Chaymantapas ñukanchi runakunata shutipa kashkata riksichik karka. Atun suma yachayyu kahushkanta riksishkanchi. Chay atun yachaynintaka Yaya Diosmi Kristuta kurka shuklla yuyashkan Wawan payshina Yaya Diosllatata kashkanrayku. 15 Paymantami Juanka rimashpan ñukanchita yachachirka kasna nishpa:

Chay Kristumantami rimashkani kasna nishpayni: Ñuka yachachinata sakishkayniwasha ñukamanta ashwan atun yachayyumi yachachinka. Manarapas wawayarishpaynira payka ña tiyarka. Chayraykumi paymanta rimani, ñukamanta ashwan atun yachayyu nishpa. 16 Yaya Dioska ñukanchita yuyaysiki uchanchikunamanta llakichiysiki kashpanmi ñukanchi paypi sinchikuk runakunata yanapashka atunta kushikushpa kawsananchipa. 17 Ñawpa Yaya Dioska Moisés wañuta killkarishkata kurka ñukanchi runakunata riksichinanpa kamachishkankunata, yachananchipa imashnami alita kawsashunchi. Chaymanta Wawan Jesukristutana kachashpan paywa tukuyta rurarka ñukanchita uchanchikunamanta kishpichinanpa paytana riksinanchipa. Chaymantapas Wawanta kacharka ñukanchita shutipa kashkata riksichinanpa. 18 Manami ashwan shuk runaka Yaya Diosta rikushkachu. Shukllami payta rikushka. Paymi kan shuklla Wawan Jesukristu payshina Yaya Diosllatata. Shuk yuyayllawa kashpankunami ñukanchita riksichirka imashnami Yaya Dioska.

Bawtisak Juan Jesukristumanta rimarka (Mt 3.1-12; Mk 1.1-8; Lk 3.1-18)

19 Alita yuyariychi Bawtisak Juanpa rimashkanta Yaya Diospa Wawan Jesukristumanta. Paymanta yachachihushpan ñukanchi israel runakunapa apunchikuna Jerusalén llaktamanta kacharkakuna Juanta tapunankunapa. Chay tapuk runakunaka saserdotekuna karkakuna. Paykunapa tarawanan kan ñukanchi israel runakunapa uchanchikunamanta Yaya Dioswa alichakkuna. Shukkunaka levitakuna karkakuna. Paykunapa tarawanan kan Yaya Diospa wasinpi yanapananankunapa. Juanpi paktashpankuna tapurkakuna:

¿Chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichikchu kanki?

20 Chaypi Juanka aynirka:

Ama chasna rimawaychichu. Ñukaka manami Yaya Diospa Kachanan Kishpichikchu kani.

21 Kutikashka tapurkakuna:

¿Ashwan pitaya kanki? ¿Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachik Eliaschu kanki, maykanmi kutikashka shamunan karka?

Juanka aynirka:

Mana.

Yapa yachanayashpankuna pimi kan Juanka kuti tapurkakuna:

¿Kanchu kanki chapahushkanchi Moisés wañushina Yaya Diospa yachayninwa yachachik?

Chaypi payka aynirka:

Mana paychu kani nishpa.

22 Kuti tapurkakuna:

¿Pitaya kanki? Ñukanchita kachak runakuna yachanayanahun pimi kanki nishpa. Paykunata rimak rinanchipa ñukanchita rimay ¿pimi kanki nishpataya kan kikinmanta yuyarinki?

23 Juanka aynirka:

Ñukami kani shuk runa chunlla chakishka allpapi runakunata Yaya Diospa shiminta sinchita yachachik kasna nishpa: Millaypata rurashkaykichita llakirishpaykichi sakiychi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik kankunapi kawsak shamunanpa. Chasnami Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachik Isaias wañuka ñukamanta killkarka.

24-25 Shuk chaypi kahukkunana fariseokunapa kachashkan runakuna tapurkakuna:

Mana chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik kashpaykika nima Yaya Diospa yachayninwa yachachik Elias kashpaykika nima chapahushkanchi Moisesshina yachachik kashpaykika ¿imaraykutaya runakunata bawtisanki?
26 Chaypina aynirka:
Ñukaka runakunata uchankunata yuyachishpa yakullawa bawtisani. Kushikuychi ñukamanta ashwan yachayyu ña ñukanchiwa pakta kahushkanrayku. Kunanka manara payta riksinkichirachu. 27 Manarami kallarihunrachu yachachinata. Ñuka yachachinata sakishkayniwasha payna yachachinka. Yapa yachayyu kashpan ñukaka paymantaka mana yachayyuchu kani. Paypa puntanpika nima imata atipanichu rimanata.
28 Chasna Juanka yachachirka Jordán yaku mayanpi Jerusalén llaktamanta chimpa partima Betania llaktapi. Chaypillatata runakunata Jordán yakupi bawtisarka.

Juan rimarka Jesús uchanchikunamanta Yaya Dioswa alichak kananta

29 Chasna yachachishkanwasha kayantima Juanka Jesusta rikurka shamuhushkanta. Chaypi rimarka:
Rikuychi shamuhushkata, paymi kan Yaya Diospa akllashkan runa uchanchikunarayku wañunanpa. Ñawpamanta pacha obeha maltakunata wañuchipayanahun Yaya Dios uchanchikunamanta llakichinanpa. Kunanka paymi tukuy ñukanchi runakunapa uchanchikunarayku shuk obeha maltashina wañuchiy tukunka Yaya Dios uchanchikunata llakichinanpa. 30 Paymantami kankunata rimashkani yachachihushpayni kasna: Ñuka yachachinata sakishkayniwasha payna yachachinka. Manarapas wawayarihushpaynira payka ñawpamanta pacha ña tiyarka. Chayrayku ñukamanta ashwan yachayyumi nishpa. 31 Ñuka kikinpas puntiru payta mana riksirkanichu pimi kan nishpa. Chasna kashpanpas shamushkanimi kankuna israel masinikunata paymanta yachachinaynipa. Kankunata uchaykichikunata yuyachishpa yakuwa bawtisani. Chayta rurani shunkuykichipi alicharishpaykichi maykanmi shamunan kashkata riksinaykichipa.
32 Chaymantapas Juanka payta riksishkanmanta rimarka:
Rikushkanimi Yaya Diospa Espiritunta silumanta shuk wiwa mukukushina paypi uraykumuhushkanta. Payllapimi kiparirka chay Yaya Diospa Espiritunka. 33 Puntiru ñukaka mana yacharkanichu pimi chay runaka nishpa. Chasna kashpanmi yakupi bawtisanaynipa kamachiwak Yaya Dioska rimawarka:
Maykanpimi rikunki Espirituyni uraykumushpan paypi kiparishkanta, paymi runakunata Espirituynita kunka. Kan runa masikikunata uchankunata yuyachishpa yakullawami bawtisanki. Pay shuti Espirituynita runakunata kushpa shunkunkunata aliyachinka nishpa.
34 Ñukaka ñami rikushkani, rikushpayni yachachishkani pay Yaya Diospa Wawan kananta nishpa Juanka rimarka.

Jesusta puntiru katikkunamanta riman

35 Chaymanta kayantima Juanka kutikashka chaymallatata rirka. Chay uras ñuka, wawki Andrespas payta katik runakuna kashpanchi chaypi paywa pakta kahurkanchi. 36 Chaypina Juanka Jesusta pasahushkata rikushpan rimarka:
Rikuychi paymi kan Yaya Diospa akllashkan runa uchanchikunarayku wañunanpa. Shuk obeha maltashina wañuchiy tukunka Yaya Dios ñukanchikunata uchanchikunamanta llakichinanpa nishpa.

37 Ñukanchi ishkay payta katik runakuna chay rimashkanta uyashpanchi
Jesustana katirkanchi. 38 Chaypi Jesuska tikrarishpan ñukanchita rikushpan
tapurka:
¿Imatata munankichi? nishpa.
Ñukanchina rimarkanchi:
Yachachik ¿maypita kawsanki?
39 Jesuska ñukanchita aynirka:
Shamuychi riksinaykichipa maypimi kawsani.
Chasna rimashpan rirkanchi rikunanchipa maypimi kawsahurka. Chaypina paywa kiparirkanchi ña chishiyahushkanrayku. 40 Andreswa pakta
chaypi kiparirkanchi. Payka Simonpa wawkin karka. Juan Jesusmanta
rimashkanta uyashpanchi Jesustana katirkanchi. 41 Andreska Jesusta riksishkanwasha wawkin Simontana maskanapa rirka. Tarishpan wawkinta
rimarka:
Chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichiktami tinkushkanchi
nishpa.
42 Chaymanta Andreska wawkin Simonta pushamurka Jesusma. Jesuska
Simonta rikushpan rimarka:
Kanmi kanki Simón, Juanpa wawan. Kunanka shutikika kankami Kefas
nishpa.
Kefas arameo shimimanta pasachishpa griego shimipi kan Pedro, chayka
ninayan rumi.

Jesuska Felipeta Natanaelta kayarka payta katinankunapa

43 Chaymanta kayantima Jesuska ñukanchiwa pakta Galilea allpama ña
rinanchipa kahushkapi Felipeta tinkurka. Chaypi payta rimarka:
Katiway nishpa.
44 Felipeka Galilea allpapi Betsaida shutiyu llaktamantami karka. Andrés Pedropas chay llaktamantallatatami karkakuna. 45 Felipeka Jesusta
riksishkanwasha Natanaeltana maskanapa rirka. Payta tarishpan rimarka:
Tinkushkanchimi maykanmantami Moisés wañuka ñawpa killkarka. Chaymantapas maykanmantami Yaya Diospa yachayninwa shuk yachachikkunapas ñawpa killkarkakuna. Chay runapa shutinka kanmi Jesús, payka Josepa
wawanmi Nasaret llaktamanta nishpa.
46 Chayta uyashpan Natanaelka aynirka:
Imashnata ali runaka tiyanka Nasaret llaktamantaka.
Chaypi Felipeka aynirka:
Shamuy kan kikin riksinaykipa nishpa.
47 Jesuska Natanael payta kayllayamuhushkata rikushpan rimarka:
Kaykaya shuk ali israel masinchika Yaya Diosta alita kasuk mana llullachik
runaka.
48 Natanaelka chaypi tapurka:
¿Imashnataya riksiwanki chasna kanaynita?
Jesuska aynirka:
Manarapas Felipe kanwa igu kaspi ukupi kwintahushpanra yuyarishkaykita riksishkani.
49 Natanaelka mancharishpan rimarka:
Yachachik, kanmi kanki Yaya Diospa Wawan, ñukanchi israel runakunapa
Atun Apunchi.
50 Chaypi Jesuska aynirka:

Ña kanka riksiwashkanki pimi kani igu kaspi ukupi kanta rikushkani nishkaynimantalla. Ñuka kanta rimani chay rikushkaykimanta ashwan mana atipaypakunata rurashkaynikunatami rikunki.

51 Chaymantapas Jesuska rimarka:

Alita uyawaychi. Nima ima uras rikushkaykichitami rikunkichi Yaya Diosmanta kashkaynita yachanaykichipa. Rikunkichimi siluka paskarishkata, angelkuna ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runamanta sikahushkankunata, chaymantapas ñukapi uraykuhushkankunata nishpa.

2

Jesuska Kaná llaktapi kasarana fiestapi karka

1 Chaymanta ishkay punchawasha tiyarka shuk kasarana fiesta Kaná llaktapi Galilea allpapi. Jesuspa maman chay fiestapi kahurka. 2 Jesuspas ñukanchi runankunawa pakta chaypi kahurka chay fiesta amun kayashkanrayku. 3 Chay fiestapi upyahushkanchi vinuka tukurirka. Tukurishkata rikushpan mamanka Jesusta rimak shamurka:

Mana tiyannachu vinuka.

4 Chaypi Jesuska aynirka:

Mamayni, ama chasna rimawaychu imatami rurasha. Ñuka kikinmi yachani imatami ruranayni tiyan. Manarami Yayaynika rimawashkarachu imatami rurasha.

5 Chaypi mamanka rimak rirka chay fiesta amuta yanapak runakunata:

Wawaynika kankunata kamachishpanka kasuychi.

6 Chay fiesta amupaka tiyarka sokta tinahakuna rumimanta rurarishka chaypi yakuta churanankunapa. Chasna tinahakunapi kahuk yakuwami mayllaripayanchi, Yaya Diospa rikushkanpi ali tukunanchipa nishpa yuyarishpanchi. Chay fiesta amupa karan tinahanka pichka chunka, kanchis chunka parti butilla yakuwa untaripayan. Chay tinahakunaka chushakunami karkakuna. 7 Chaypi Jesuska yanapak runakunata rimarka:

Untachiychi yakuta kay tinahakunapi nishpa.

Paykunaka chay tinahakunapa shiminkunakama yakuta untachirkakuna. 8 Chaymanta Jesuska rimarka:

Kunanka chay tinahakunamanta wishishpaykichi uchillallata apaychi fiesta amupa kamachishkan runa kamananpa.

Paykunaka aparkakuna chay runama. 9 Chay runaka yakumanta vinu tukushkata kamarka. Mana yacharkachu maymantami chay vinuka. Chay wishik runakunallami yacharkakuna chay vinuka yakumanta tukushkanta. Chay fiesta amupa kamachishkan runaka vinuta kamashpan chay warmiyahuk runata kayarka. 10 Shamushpan payta nirka:

Puntirumi tukuy kayashkanchi runakunata upyachinchi ali vinuta. Ña achkata upyashkankunawashami upyachinchina mana yapa ali vinuta. Kanka ¿imaraykutaya wakaychashkanki kay ali vinutaka kunankama?

11 Chay yakumanta vinuta Jesuska rurashpan chaypi runakuna nima ima uras rikushkankunata Yaya Diospa yachayninwa puntiru rurashkanta rikuchirka. Chayta rurarka Galilea allpapi kahuk Kaná llaktapi. Chay rurashkanwa Jesuska atun yachak kananta riksichirka. Chayta rikushpanchi ñukanchi paypa runankunaka kirirkanchi Yaya Diospa kachashkan kananta. 12 Chaywasha Jesuska mamanwa wawkinkunawa ñukanchi paypa runankunawa pakta Kapernaum llaktama rirkanchi. Chay llaktapi masna punchakunallata karkanchi.

Jesuska Yaya Diospa wasinmanta runakunata wichurka (Mt 21.12-13; Mk 11.15-18; Lk 19.45-46)

13 Karan wata ñukanchi israel runakuna tantaripayanchi Yaya Dios
Egipto allpamanta yaya rukunchi wañukunata ñawpa llukshichishkanmanta
payta agradesinanchipa. Ña paktarihushpan tantarinanchi Paskua
punchakuna Jesuspas chay punchakunarayku Jerusalén llaktama rirka.
14 Chaypi paktashpan Yaya Diospa wasin kincha ukupi tarik rirka
achka runakuna wakrakunata, obehakunata, wiwa mukukukunatapas
rantichihushkakunata. Shukkunaka chaypi karkakuna chikan kullkikunata
ñukanchi israel runakunapa kullkinchikunawa kampyanankunapa.
15 Chasna rurahushkankunata rikushpan Jesuska waskakunata apishpan
kawpurka asutinrayku. Chaywa chaypi kullkita kampyahukkunata
tukuy rantichihukkunatapas obehankunawa pakta, wakrankunawa
pakta llukshichirka. Kullkita kampyahukkunapataka mesankunata
tankashpan tukuy kullkinkunata shikwachirka. 16 Wiwa mukukuta
rantichihukkunataka rimarka:

Kaymanta kay wiwaykichikunata llukshichiychi. Ama Yayaynipa wasinta
rantichina wasita ruraychichu.

17 Chayta rikushpanchi ñukanchi paypa runankunaka yuyarirkanchi
Salmos killkapi killkarishkata paktachihushkanta. Chaypimi kasna nin:

Wasikita yapa alichanata munashpayni wañunayni tiyan nishpa.

18 Chaypi ñukanchi israel runakunapa apunchikuna Jesusta tapurkakuna:

¿Kasna rurashpayki pimi kani nishpataya kan kikinmanta yuyarinki? Yaya
Diospa kamachishkan runa kashpaykika Yaya Diospa yachayninwa nima
ima uras rikushkanchita rurashpayki ñukanchita rikuchiy.

19 Jesuska aynirka:

Kay Yaya Diospa wasinta urmachishpa waklichiychi. Chaywasha ñukaka
kimsa punchapi atarichisha kay wasita.

20 Chayta uyashpankuna rimarkakuna:

¿Imashnataya rimanki kimsa punchapi atarichisha nishpa? Chusku chunka
sokta watata tarawashkakuna kay Yaya Diospa wasinta ruranankunapa.
Kunankama manara paktachinahunrachu nishpa.

21 Chay Yayan Diospa wasinmanta rimahushkanka payta
wañuchishpankuna kimsa punchamanta kawsarinanmantami rimarka.
22 Chayrayku Yaya Dios payta wañushkanmanta kawsachishkanwasha
ñukanchi runankunaka chasna rimashkanta yuyarirkanchi. Yaya Diospa
killkachishkanta yachakushpanchi chaymantapas Jesuspa rimashkanta
yuyarishpanchi shutipa kanankunata yacharkanchi Jesús chaykunata
paktachishkanrayku.

Jesuska tukuy runakunapa shunkunkunata riksin

23 Jesús Paskua punchakunarayku Jerusalén llaktapi kahushpanra achka
runa masinchikuna atun yachaywa nima ima uras rikushkanchita ru-
rahushkanta rikushpankuna Yaya Diospa kachashkan kananta kirirkakuna.
24 Chasna kashpanpas Jesuska mana ashwanta paykunata rimarkachu pay
kikinmanta pimi kan nishpa. Tukuy ñukanchi runakunapa shunkunchiku-
nata riksik kashpan chay runakuna mana shunkunkunamanta pacha paypi
sinchikuhushkankunata yacharka. 25 Payka mana munarkachu nima
maykan runa payta rimak shamunanpa. Pay kikinllami runakunapa
shunkunkunata riksirka.

3

Jesuska Nikodemowa kwintarka

1 Tiyarka shuk runa Nikodemo shutiyu. Payka karka fariseo. Fariseokuna
atipashkankunata ruranahun Moisés wañupa killkashkan kamachishkakunata alita paktachinankunapa. Chaymantapas Nikodemoka karka ñukanchi
israel runakunapa apunchikunawa pakta apullatata. 2 Chay runaka shuk
tuta pakalla Jesusta pasyak rirka. Chaypi paktashpan rimarka:

Yachachik, yachanchi Yaya Diospa kachashkan ñukanchita yachachik
kanaykita. Yaya Dios kanta yanapashpanllami atipanki tukuy chay nima
ima uras rikushkanchita ruranata.

3 Chaypi Jesuska aynirka:

Alita uyaway. Maykanmi mana mushumanta wawayarinchu, chayka
manami Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi
kawsankachu.

4 Chayta uyashpan Nikodemoka tapurka:

¿Imashnataya shuk ruku runaka atipama mushumanta wawayarinata?
Manami atipanchu mamanpa wiksanpi kutikashka yaykunata wawayarinanpa.

5 Jesuska aynirka:

Alita uyaway. Maykanmi runamanta wawayarishpan mana chasnallatata Yaya Diospa Espiritunmanta mushu runa tukushpanka payka manami Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi
kawsankachu. 6 Maykanmi runamanta wawa tukushka chayka runallatatami kan. Chasnallatata maykanmi Yaya Diospa Espiritunmanta mushu
runa tukushka, chayka Yaya Diospa Espiritunpa kushkan kawsayyumi kan.
7 Tukuymi mushumanta wawayarinaykichi tiyan nishpa rimashkaynita
uyashpayki ama yuyarishpalla kipariychu. 8 Wayrata yuyariy. Kunkaymanta maymantapas wayran. Mana yachanchichu maypimi kallarishka chaymantapas maypimi pasarinka nishpa. Mana wayrata asirtashpanchipas wayrashkanta uyanchimi. Chasnashinami runakunaka mana
asirtashpankunapas imashnami Yaya Diospa Espíritun shuk runata mushuyachishkanta, chay runa mushu tukushkantaka yachanahunmi.

9 Chaypi Nikodemoka kutikashka tapurka:

¿Imashnataya chayka?

10 Jesuska aynirka:

¿Kanka ñukanchi israel runakunata yachachik kashpaykitatachu mana
yachanki imamantami rimahuni? 11 Alita uyaway. Ñuka runaynikunawa pakta yachashkanchitami rikushkanchitami yachachinchi. Chasna
shutipa kashkata yachachishpanchipas kankuna apunchikuna mana munankichichu kirinata. 12 Ñuka kankunata kay allpapi pasahushkanmanta
rimashpayni mana kiriwankichichu. ¿Imashnataya kiriwankichima silupi
pasahushkanmanta yachachinimaka? Manami kirinkichimachu. 13 Nima
maykan runa siluma sikashkachu chaypi kawsashpan silupi pasahushkanmanta yachakunanpa. Ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runallami silupi
kawsashpayni kay allpama shamushkani. Ñukallami kankunata atipani
tukuy chaykunamanta yachachinata. 14-15 Ñawpa Moisés wañuka chunlla chakishka allpapi bronsemanta machakuyata kaspipi watashpan shayachirka. Yaya rukunchi wañukunaka chay warkurihushkata rikushpankuna
wañunankuna kashkankunamanta kishpirkakuna. Chasnashinami ñuka Yaya
Diospa Kachashkan Runatapas alsawankakuna. Runakunaka ñuka alsashkankuna runapi sinchikushpankunaka wiñayparayku chinkarinankuna

kashkankunamanta kishpinkakuna wiñaypa Yaya Dioswa kawsanankunapa.

Yaya Dioska runakunata yapa yuyan

16 Yaya Dioska ñukanchi runakunata yapa yuyashpan shuklla Wawanta payshina Yaya Diosllatata kay allpama kacharka uchanchikunarayku wañunanpa. Chasna Wawanta kachashpanmi tukuy paypi sinchikukkunaka manana anchurishka paymanta wiñaypa parisishunchichu, ashwan paywana wiñaypa kawsashunchi. 17 Yaya Dioska manami Wawantaka kay allpama kacharkachu ñukanchi runakunata kastigananpa. Ashwan paytaka kacharkami uchanchikunarayku wiñaypa kastigarina kashkanchimanta kishpichinanpa. 18 Maykan runami Yaya Diospa Wawanpi sinchikun payka manami kastigarinkachu. Maykan runami mana sinchikunchu paypa Wawanpi, payka ñami kastigarishka kan, shuklla Wawanpi payshina Yaya Diosllatata kashkapi mana sinchikushkanrayku. 19 Kasna kan imashnami runakuna kastigarishka tukurkakuna: Chay punchashina ali ruranakunata riksichik runami kay allpama shamushpan payta mana kasunayashpankuna chiknirkakuna. Amsapishina kawsashpankuna uchata rurashpalla katirkakuna. Rurashkankunaka millaypa kashkanrayku chay mana ali kawsanata ashwan munarkakuna chay ali kawsanamanta. 20 Tukuy millaypata rurak runakunaka mana munanahunchu uchankunata riksinata. Chayrayku chay punchashina ali ruranakunata riksichik Kristuta chikninahun. Mana munanahunchu paypi sinchikunata pay mana riksichinanpa imashna millaypami rurashkankunaka. 21 Tukuy ñukanchi Yaya Diospa munashkanta rurak runakunaka mana manchanchichu runa masinchikuna rurahushkanchikunata rikunankunapa. Ñukanchika punchata munanchi runa masinchikuna Yaya Diosta kasushpa kawsahushkanchikunata riksinankunapa.

Bawtisak Juan kutikashka Jesusmanta rimarka

22 Chaywasha Jesuska ñukanchi runankunawa Jerusalén llaktamanta llukshishpanchi shuk partima rirkanchi chay Judea allpallapillatata. Chaypi Jesús runakunata bawtisahushpan* masna punchakunata kiparirkanchi. 23 Chay uras Juanpas bawtisahurka Judea allpamanta ashwan anakpi Enón shutiyu achka yaku wawakuna umapi, Salim llakta kuchupi, chaypi achka yaku tiyashkanrayku. Runakuna chayma rirkakuna, Juanpa rimashkanta uyashpankuna bawtisarinankunapa. 24 Chay uras Juanka karselpi manara churay tukushkarachu kahurka. 25 Chaypi payta katik runakunaka shuk israel runa masinchiwa rimanakurkakuna imashna rurashpami uchankunamanta mayllarishkashina Yaya Diospa rikushkanpi kankakuna. 26 Paykunaka Juanta rimak rirkakuna:

Yachachik, maykanmi kanwa karka Jordán yaku chimpapi, maykanmantami ñukanchita rimarkanki, payka kunanka bawtisahumi. Chaymantapas tukuy runakuna paytana katihunkuna.

27 Chayta uyashpan Juanka paykunata rimarka:

Yaya Dios payta yanapashkanraykumi runakuna katinahun. 28 Kankuna kikin uyashkankichi shutillata rimashkaynita kasna nishpayni: Ñukaka manami kanichu Yaya Diospa Kachanan Kishpichik, ashwan Yaya Diosmi

* **3:22** Rikuy Juanpa Killkashkan Killkapi 4.2

kamachiwarka runakunata paymanta yachachinaynipa pay kikin manara yachachishpanra nishpa. 29 Ñukami kani shuk amigunta warmiyachik runashina. Shuk runa warmiyanayashpan paypa amigun warmita tapukrin. Ari nishpanka chay warmiwa amigunta kasarachin. Chay amigunka chay warmita mana tapunchu pay kikinrayku ashwan tapunmi amigunrayku. Chay warmiyak runa kasarahushpan amigunka atuntami kushikun warmiyahushkan warmiwa kushilla kwintahushkanta uyashpan. Ñuka chay amigunta warmiyachik runashina kashpayni kunanka atunta kushikuhuni runakuna paytana katihushkankunamanta rimawahushpaykichi. Ñami paktachishkani Yaya Dios kamachiwashkanta. 30 Kunanka ashwan ashwan runakunaka paytana uyanahuchun. Ñukataka sakiwanahuchun nishpa.

31 Chay runa silumanta shamushkaka tukuymanta ashwan yachakmi kan. Ñukanchi kay allpapi kawsak runakunaka allpapi tiyashkakunallata yachanchi, chaykunamantalla rimanchi. Silumanta shamushka runaka chaypi tiyashkakunatapas riksin. Chayraykumi payka tukuymanta ashwan yachak kan. 32 Silupi rikushkantami uyashkantami riman. Chasna shutipa kashkata rimashpanpas achka runakuna payta mana kirinahunchu. 33 Shuk runa paypa rimashkanta kirishpanka yachankami shutipa kashkata rimashkanta. Payka kasna runa masinkunata rimahukshinami kan: Yaya Dioska rimashkanta paktachikmi kan nishpa. 34 Yaya Dios paypa kachashkan runata mana mitsashpachu Espiritunta kun. Chayrayku paypa rimashkantami runakunata riman. 35 Yayan Dioska Wawantaka yuyanmi. Chayraykumi payta tukuymanta kamachikta rurarka. 36 Maykan runami Yaya Diospa Wawanta kirishpa kawsan payka wiñaypami Yaya Dioswa kawsanka. Maykan runami Yaya Diospa Wawanta mana kasushpa kawsanchu, payka manami Yaya Dioswa kawsankachu ashwan paypa kastiganan runami kiparinka.

4

Jesuska Samaria allpapi kawsak warmiwa kwintarka

1-3 Jesús runakunata yachachinata kallarishpan fariseokuna uyarkakuna Bawtisak Juanta katihushkankunamanta ashwan achka runakuna Jesusta katihushkanchikunata. Chaymantapas uyarkakuna Jesús paymanta ashwan achka runakunata bawtisahushkanta. Chasna uyashpankunapas manami Jesuschu bawtisarka ashwan ñukanchi runankunami bawtisarkanchi. Jesuska fariseokuna paymanta uyashkankunata yachashpan chay kawsanankuna Judea allpamanta llukshirkanchi Galilea allpama kutinanchipa.

4 Chasna Jesuswa kutihushpanchi Samaria allpa chawpita pitikta rirkanchi. Ñukanchi israel runakuna chaypi kawsak runakunawa mana kwintak kashpanchipas Yaya Dios munashkanrayku kay allpata pasananchi tiyan nishpa rirkanchi. 5 Ña Samaria allpata pasahushpanchi shuk llakta Sikar shutiyu mayanpi paktarkanchi. Chay llaktaka Jakob wañupa wawan José wañuta allpata kushkan mayanpimi karka. 6 Chaypi tiyarka shuk poso allpa ukumanta tukyarik yakuwa. Chay yakuta Jakobka allpata allashpan rumiwa kinchashkanrayku Jakobpa poson nirkakuna. Karuta purishkanchirayku yapa sampayashka kashpan Jesuska chay poso mayanpi tiyarirka. Chasna uras manara chawpi punchachu karka. 7-8 Ñukanchi runankunaka llaktama rirkanchi mikunata rantinanchipa.

Rishkanchiwasha paktarka shuk samaritano warmi yakuta wishinanpa. Chaypi chay warmita Jesuska tapurka:

Kuway yakuta nishpa.

9 Ñukanchi israel runakuna samaritano runakunawa mana kwintak kashkanchirayku chay warmika Jesusta aynirka:

¿Imashnataya kanka israel runa kashpaykitata yakuta tapuwanki ñuka samaritano warmitaka?

10 Chaypi Jesuska aynirka:

Kan yachankimaka Yaya Dios runakunata kunayahushkanta, chaymantapas pimi kanta yakuta tapuhukka, ñukatami wiñaypa tukyarik yakuta tapuwankima. Chasna tapuwankimaka ñukami kanta kuynima.

11 Chaypi chay warmika aynirka:

Nima imawa yakuta wishinaykipa tiyanchu. Kay posopika ukupimi yakuka. ¿Maymantata yakuta kuwankima? 12 Ñawpa yaya rukunchi Jakob wañuka kay posota ñukanchirayku sakirka. Payka kay posomanta upyarka wawankunawa achka wiwankunawa pakta. Ñukanchipas kay posomantallatata upyahunchi, kunankama yakuka mana tukurinchu. ¿Kanchu kanki yaya rukunchi Jakobmanta ashwan yachak ñukanchita wiñaypa tukyarik yakuta kunaykipa?

13 Chaypi Jesuska aynirka:

Tukuy kay yakuta upyak runakunaka kutikashkami yakunayankakuna. 14 Ñuka yakuta kushkaynita upyashpankunaka mananami yakunayankakunachu. Shuk runata chay yakuta kushpaynika paypi mana tukurik tukyarik yakushina tukunka wiñaypa kawsananpa, manana nima ima payta pishinkanachu.

15 Chasna Jesús rimashkanta uyashpan chay warmika rimarka:

Chay yakuta kuway manana yakunayanaynipa, manana wishinaynipa kay yakuta.

16 Jesuska rimarka:

Kusaykita kayakriy, chaymanta kutikashka shamunki.

17 Chay warmika aynirka:

Mana tiyawanchu kusaynika.

Jesuska rimarka:

Alitami rimawashkanki manami kusaynika tiyawanchu nishpa. 18 Kanka pichka kusayumi kashkanki. Kunanka maykan runawami kawsahunki chayka manami kusaykichu. Chayrayku rimawashkaykika shutipami.

19 Chay warmika rimarka:

Yaya Diospa yachayninwa yachachikmi kanki. 20 Chasna kashpayki yuyarishkaykita rimay. Ñukanchi samaritano runakunapa yaya rukunchi wañukunaka Yaya Diosta mañapayarkakuna kay rikuhushkayki urkupi. Kankuna israel runakunaka rimankichi Jerusalenpimi runakuna Yaya Diosta mañanankuna tiyan nishpa.

21 Chaypi Jesuska aynirka:

Kay rimashkaynita kiriy. Nima rinaykichi tiyannachu chay urkuma nima ñukanchi Jerusalenma rinanchi tiyannachu. Kunan ña paktarihun Yaya Diosta tukuy parti mañashpa kushichinaykichipa. 22 Kankunaka mana yachankichichu pitami mañankichi. Runakuna ñukanchikunamanta kishpichirina kashpankuna ñukanchi israel runakunami yachanchi pitami mañanchi. 23 Kunan ña runakuna tukuy shunkunkunamanta pacha Yaya Diosta kushichishpa mañankakuna. Yaya Diospa Espíritun paykunata yanapashpanmi yuyachishkanshina Yaya Diosta kushichishpa mañankakuna.

Chasna tukuy shunkunkunamanta pacha mañak runakunatami munan Yaya Dioska. 24 Payka mana ñukanchishina aychayu kashpan paytaka mana rikunchichu. Payka tukuyta atipakmi kan. Chasna mana runashina kashpanmi Yaya Diospa Espíritun ñukanchikunata yuyachishpanlla yachanchi imashnami tukuy shunkunchimanta pacha payta kushichishpa mañanchi. Chasnallami payta mañashpa shutipa kushichinchi.

25 Chaypi chay warmika rimarka:

Ñuka yachani chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichikka shamunanta, maykantami rimanchi Kristu. Pay shamushpanmi tukuyta ñukanchita asirtachinka.

26 Jesuska aynirka:

Ñuka kanwa kwintakmi chay rimahushkayki runaka kani.

27 Chasna kwintahushkankunapi ñukanchi runankunaka paktarkanchi. Jesús shuk warmiwa kwintahushkanta rikushpanchi mancharirkanchi. Chasna mancharishpanchipas nima maykan tapunayarkanchichu: ¿Imatata chay warmita tapunki? ¿Imamantata chay warmiwa kwintahunki? nishpa. 28 Chaypi kahushkanchipi chay warmika yakuta wishinan tinahanta sakishpan kallpa rirka llaktanma runakunata kayak rinanpa.

29 Shamuychi, tinkunakushkanimi shuk runawa. Aku rikuk rishunchi. Payka tukuy kawsashkaynitami rimawashka. Aku rikuk rishunchi, ¿manachari Yaya Diospa Kachanan Kishpichikchu? nishpa.

30 Chasna chay warmi rimashpan runakuna llaktankunamanta llukshishpankuna Jesusta rikunankunapa rirkakuna.

31 Manarapas chay runakuna paktamushpankuna ñukanchika Jesusta karanayarkanchi:

Yachachik, mikuy. ¿Imaraykuta mana mikunayankichu?

32 Payka ñukanchita aynirka:

Ñukapaka ñami tiyan mikunaynika. Kankunaka chay mikunaynitaka manami riksinkichichu.

33 Chaypi ñukanchipura tapunakurkanchi:

Apamushkakunachari mikunata.

34 Chasna tapunakuhushpanchi Jesuska ñukanchita rimarka:

Mikunaynishinami kan ñukata kachawakpa munashkanta paktachishpayni. Paypa munashkanta rurashpayni mikushkashina kushilla yuyani.

35 Shuk rimana kan kasna: Tarpushkanchiwasha chusku killamanta muyunkunata pallanchi nishpa. Kankunapas chay rimanashinallatata yuyarihunkichi. Ñukaka kankunata rimani, rikuychi chay achka runakuna shamuhushkakunata. Paykunaka ña Yaya Diosta kasunankunapami kahunkuna. Paykunata rikuhunimi pukushka muyukunashina chapahushkankunata pallananchipa. 36 Paykunata Yaya Diospa shiminta yachachishpanchi shutipa paymanta kanaynita kirinkakuna. Kirishpankuna wiñaypa Yaya Dioswa kawsankakuna. Chasna kashpanmi yachachishkanchimanta pagay tukushkashina kashunchi. Ñawpa paykunata yachachikkuna karkakuna shuk muyukunata tarpuk runakunashina. Ñukanchi chay muyukunata pallak runakunashinami kanchi. Chasna kashpanchimi tukuy parihu atunta kushikushunchi.

37 Kankunapi tiyan shuk rimana kasna nishpa: Shuk runa tarpun muyukunata chakranpi shuk runana chaykunata pallan nishpa. Chay rimanaka shutipami. 38 Ñukami kankunata kamachishkani mana tarpushkaykichi muyukunata pallanaykichipa. Shuk runakuna sinchita chakranpi tarawashpankunapas pichashpankuna tarpushpankunapas

mana pallashkakunachu, kankunana pallankichi. Kay samaritano runakunata yachachikkunami kashkakuna sinchita chakranpi tarawak runakunashina. Kankunana paykunata mana yachachishpaykichipas kasuwashkankunatana rikushpaykichi pallak runakunashina kankichi nishpa.

39 Achka chay Sikar llaktapi kawsak samaritano runakuna Jesuspi sinchikurkakuna chay warmi tukuy kawsashkaynitami rimawashka nishpa kwintak rishkanrayku. 40 Paykuna Jesuspi paktamushpankuna payta yapa munashpankuna kipariy ñukanchiwa nishpa rimarkakuna. Chasna rimashpankuna Jesuswa pakta ishkay punchata paykunawa kiparirkanchi. 41 Chasna kiparishpanchi ashwan achka samaritano runakuna pay kikinpa yachachishkanta uyashpankuna kirirkakuna. 42 Chaypi chay warmita rimarkakuna:

Kunanka kirinchimi mana kan ñukanchita rimashkaykiraykuchu ashwan kirishkanchimi ñukanchi kikin kay runapa yachachishkanta uyashkanchirayku. Kunan yachanchi pay shutipa tukuy runakunata Kishpichik kananta.

Jesuska shuk apupa wawanta ampirka

43 Ishkay punchata Samaria allpapi kahushkanchiwasha Galilea allpama rirkanchi. 44 Chay kikin allpanma rirkanchi Jesuska rimashka kashpanpas kasna: Shuk runa Yaya Diospa yachayninwa yachachiktaka pay kikinpa llaktanpi runa masinkunaka mana yachaktashinami rikunahun nishpa. 45 Chasna mana alita payta rikunankunata yuyarishpanpas Jesús Galilea allpanpi paktashpan tukuy chay llaktanpi runa masinkuna payta alita rikurkakuna. Jerusalén llaktama Paskua punchakunata pasanapa rishkankunapi Jesús tukuy mana atipaypakunata rurashkanta rikurkakuna. Chayrayku kutishpankuna alita yaykuchirkakuna. 46 Jesús Galilea allpapi rihushpan Kaná llaktapi paktak rirka. Chay llaktapimi payka chayra yachachinata kallarihushpan yakumanta vinuta rurarka. Chay Kaná llaktamanta chawpi puncha parti purina tupupi Kapernaum llaktaka kahurka Galilea allpallapillatata. Chaypi tiyarka shuk kamachik atun apupa churashkan. Paypa wawan unkushka karka. 47 Chay apuka Jesús Judea allpamanta Galilea allpapi paktashkanta yachashpan payta rikunapa rirka. Jesuspi paktamushpan yapa munarka payta wasinma pushanata wawanta ampinanpa. Yapa wañunalla kashpan Jesusta rimarka:

Kanka atipankimi unkushkata ampinata. Shamupay llaktaynima wawaynita ampinaykipa.

48 Chaypi Jesuska aynirka:

Kankunaka tukuy uras munankichi atun yachaywa nima ima uras rikushkaykichita rurashkaynita rikunata. Mana rikushpaykichika mana kirinkichichu.

49 Chay apuka aynirka:

Aku utkalla manarapas wawaynistuka wañushpanra.

50 Chaypi Jesuska rimarka:

Kutiy wasikima, wawaykika ampirishkami.

Chay apuka Jesuspa rimashkanta kasushpan wasinma kutirka.

51 Chasna wasinma kutihushpan kamachinan runakunaka payta tinkunapa shamurkakuna kasna nishpa:

Ñami wawaykika ampirishka.

52 Chay apuka tapurka:

¿Ima urata wawaynika aliyanata kallarishka?

Paykunaka aynirkakuna:

Kaynami chawpi puncha kinkrayashkapi kalinturanta pasachishka.
53 Chaypi chay apuka yuyarirka chasna uras Jesús payta rimashkanta, wawaykika ñami ampirishka nishpa. Chasna wawan ampirishpan chay apuka tukuy ayllunkunanti Jesuspi sinchikurkakuna. 54 Chay wawata ampishpan nima ima uras rikushkanchita Jesuspa ishkaynin rurashkan karka runakunata yachayninta rikuchinanpa. Chaytaka rurarka Judea allpamanta Galilea allpapi paktashkanchiwasha.

5

Jesuska Betsata yaku mayanpi shuk unkushkata ampirka

1 Chaymanta masna punchakunapi ñukanchi israel runakunapa shuk tantarina Jerusalenpi tiyarka kushikushpa Yaya Dios ñukanchita yanapashkanta yuyarinanchipa. Chayrayku Jesuska Jerusalenma rirka. 2 Jerusalén llaktapa kincharishkanpi shuk punku tiyarka obehakunapa punku shutiyu. Chay punku mayanpi shuk yaku karka Betsata shutiyu. Chay yaku mayanpi pichka wasikuna tiyarka unkushkakuna chaypi kanankunapa. 3-4 Chaypi achka unkushkakuna karkakuna, wiskukuna, waklishka chakiyukuna, aycha chakirishkakunapas, chay yaku kuyurishpan yaykushunchi ampirinanchipa nishpa yuyarikkuna. 5 Chay unkushkakunamanta shuk tiyarka kimsa chunka pusak watata unkushka. 6 Jesuska chay unkushkata rikushpan unaymanta pacha unkushka kashkanta yachashpan payta tapurka:
¿Munankichu ampirinata?
7 Chay unkushkaka aynirka:
Manami nima maykan tiyanchu kay yaku kuyurihushpan churawananpa chaypi ampirinaynipa. Karan kuti rihushpayni shukkunarami satirinahun manara paktahushpayni.
8 Chayta uyashpan Jesuska llakichishpan rimarka:
Atariy, llanchamaykita apishpayki riy.
9 Chay runaka chay ratulla ampirirka. Chasna ampirishpan llanchamanta patarichishpan apashpa alitana purishpa rirka.
Chay punchaka ñukanchi israel runakunapa samananchi punchami karka.
10 Chaypi apunchikunaka chay ampirishka runata rimarkakuna:
Kunan kan samana puncha. Mana atipankichu llanchamaykita apanata.
11 Chay runaka aynirka:
Maykanmi ampiwashka paymi rimawashka: Llanchamaykita apishpayki riy nishpa.
12 Chay runapa rimashkanta uyashpankuna apunchikunaka tapurkakuna:
¿Pita kanta rimashka: Llanchamaykita apishpayki riy nishpa?
13 Chay runaka mana yacharkachu pimi karka chay payta ampik runaka. Chaypi achka runakuna kashpankuna Jesuska payta ampishkanwasha runakuna chawpipi yaykushpan manana riksiypanachu karka.
14 Chay apunchikuna tapushkankunawasha Jesuska chay runata maskashpan Yaya Diospa wasinpi kahushkata tarirka. Chaypi payta rimarka:
Uyaway, kunanka ña ampirishkanki. Mana kuti uchata ruraynachu, mana chay unkushkaykimanta ashwan tukunaykipa.
15 Chasna Jesús rimashpan chay runaka apunchikunata rimak rirka:
Jesusmi ampiwashka nishpa.

Jesuska rimarka yachayninka Yaya Diosmanta kashkanta

16 Chasna Jesús samananchi punchapi ampishkanrayku chay apunchikunaka payta wañuchinayarkakuna. 17 Chaypi Jesuska rimarka:

Yayaynika mana samashpachu tukuy urasmi alikunata ruran. Ñukapas chasnallatatami rurani.
18 Chayta uyashpankuna apunchikunaka piñarirkakuna. Payta wañuchinayarkakuna samananchi puncha mana rurananchipa kamachirishka kashkata mana kasushkanrayku. Chaymantapas ashwan wañuchinayarkakuna kikin Yayaynimi Yaya Dioska nishpa rimashpan ñukapas Yaya Diosmi kani nishpa rimahukshina tukushkanrayku.
19 Jesuska rimarka:

Alita uyawaychi. Ñuka Yaya Diospa Wawanka, ñuka kikin munayka mana atipanichu nima imata ruranata. Yayaynipa rurahushkanta yachashpami tukuy uras chasnallatata rurani. Tukuy imatapas Yayaynipa rurahushkantashinallami ñuka Wawanpas rurani. 20 Yayaynika ñukata yuyawashpanmi tukuy rurahushkanta riksichiwan. Chaymanta ashwan atun mana atipaypakunatami ruranaynipa ñukata riksichiwanka kankuna rurashkaynikunata rikushpaykichi mancharishpa kiparinaykichipa. 21 Imashnami Yaya Dioska wañushkashina kawsak mana payta riksik runakunata kushilla paywa kawsayta kun, chasnallatatami ñuka Wawanpas chasna kawsayta kuni maykankunatami munani. 22 Chaymantapas Yaya Dioska ñuka Wawantami tukuy yachayninta kuwashka runakunata tapunaynipa imashna kawsashkankunamanta, chaymantapas rimanaynipa pimi kastigarinka pimi wiñaypa paywa kawsanka nishpa. Pay kikinka manami nima maykanta tapunkachu: Kanka ¿imashnata kawsashkanki? nishpa. Ñuka Wawantami chasna ruranaynipa kamachiwashka. 23 Chayta ruranaynipami payka yachayninta kuwashka, tukuy runakuna tukuymanta yachak kanaynita rikushpankuna paytashina kushichiwanankunapa. Maykan runami ñuka Yaya Diospa Wawanta mana kushichinchu, chayka manami Yayayni Dios ñukata kay allpama kachawakta kushichinchu.
24 Alita uyawaychi. Maykan runami alita uyashpan rimashkaynita kasun, chaymanta Yaya Dios kachawashkanta kirin, paymi chay kirishkanmanta pacha wiñaypa Yaya Dioswa kawsanka. Chay runaka manami kastigarinkachu ashwan chay kastigarina kashkanmantami kishpichiy tukushkana wiñaypa Yaya Dioswa kawsananpa. Paymi wañushkashina kashkanmanta kawsarishkashinana tukushka. 25 Alita uyawaychi. Kunanmanta pacha wañushkashina kahuk runakunaka ñuka Yaya Diospa Wawanpa shiminta uyankakuna. Maykankunami uyashpankuna kasuwanahun, paykunaka chay kasushkankunamanta pacha wiñaypami Yaya Dioswa kawsankakuna. 26 Yaya Dioska wiñaypa kawsayyumi. Chaymantapas payllatatami chay paypa wiñaypa kawsayninta kukmi kan. Ñuka Wawantapas kuwashka payshina wiñaypa kawsayyu kanaynipa, ñukapas chasnallatata paypa wiñaypa kawsayninta runakunata kunaynipa.
27 Chaymanta ñuka Wawan runa masikichi kashpayni Yaya Dioska yachayninta kuwashka payranti tukuy runakunata kawsashkankunamanta tapunaynipa, chaymantapas rimanaynipa pimi kastigarinka pimi wiñaypa Yaya Dioswa kawsanka nishpa. 28 Kay rimahushkaynita uyashpaykichi ama yuyarishpa kipariychichu. Shuk punchami tukuy wañushkakunaka pamparishkankunamanta churarishka kahushkankunamantapas uyankakuna ñuka Yaya Diospa Wawan kayahushkaynita paykunata.
29 Chay urasmi wañushkakunaka kawsarishpankuna llukshinkakuna pamparishkankunamanta churarishka kahushkankunamantapas.

Kawsashpankunara alita rurashkakunataka yaykuchishami wiñaypa Yaya Dioswa kawsanankunapa, mana alita rurashkakunataka kachashami wiñaypa parisinankunapa. 30 Yaya Dios kamachiwashpanmi rimani, kanmi kastigarinki, kanmi kishpinki nishpa. Ñuka munay manami atipaynimachu nima imata ruranata. Chasna Yaya Diospa munashkanshina rimashpayni chay rimashkaynika alillami kan. Ñuka kikin munashkaynitaka manami ruranichu ashwan Yaya Dios kay allpama kachawakpa munashkantami rurani.

Jesuska apukunata yuyachirka imamantami atipanahun yachanata Yaya Diospa kachashkan kananta

31 Jesuska apunchikunata yachachishpalla katirka:

Ñukalla rimaynimaka Yaya Diosmanta kanaynita atipankichima ñukamanta rimanata llullachihumi nishpa. 32 Mana ñukallachu chasna ñuka kikinmanta rimani. Yaya Diospas paymanta kanaynita riman. Yachani ñukamanta rimashkanka shutipami. 33 Juanma kacharkankichi ñukamanta yuyarishkanta tapunaykichipa. Paymi kankunata shutipata ñukamanta rimashka, Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik nishpa. 34 Ñuka mana munanichu nima maykan runa ñukamanta rimananpa pimi kani nishpa. Chasna Juan ñukamanta yachachishkanta rimani kankunata yanapanaynipa, kirishpaykichi atun kastigumanta kishpinaykichipa. 35 Juanka shuk lámpara sintihushpan punchayachikshina karka. Paypa rimashkanka amsata punchayachikshina kashpan payta uyashpaykichi shuk ratu kushikushkankichi. 36 Juan alita ñukamanta rimashpanpas rurashkaynikunaka Juanmanta ashwan pasatami rikuchinahun Yaya Diosmanta kanaynita. Runakuna Yaya Diospa kamachiwashkanta rurashkaynikunata rikushpankunami shutipa paypa kachashkan kanaynita riksinahun. 37 Chaymantapas ñukata kachawak Yaya Dios kikinpas ñukamanta paypa kachashkan kanaynita riman. Shiminta kankunaka nima ima uras uyashkankichichu, nima payta rikushkankichichu imashnami kan nishpa. 38 Uyashkaykichi shiminta shunkuykichipi manami wakaychankichichu ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runata mana kirishkaykichirayku. 39 Kankunaka tukuy uras Yaya Diospa shimin killkarishka kashkata yachakunkichi. Yuyarinkichi, chasna rurashpanchimi yachashunchi imashna rurashpami wiñaypa Yaya Dioswa kawsashunchi nishpa. Chay yachakuhushkaykichi killkarishkakunapi ñuka chay kawsayta kukmantami riman. 40 Chasna kashpanpas kankunaka manami munankichichu kasuwanata shutipa wiñaypa Yaya Dioswa kawsanaykichipa.

41 Kankuna mana munawashpaykichipas ñukarayku mana imananchu. Manami maskanichu runakuna kushichiwanankunata. 42 Kankunata riksishpaynimi yachani Yaya Diosta mana yuyak kanaykichita. 43 Yayayni Dios kikin kachawashpanmi ñuka shamushkani runakunata payta riksichinaynipa imashnami kan. Paypa kachashkan kashpaynipas kankunaka mana munawankichichu. Shuk runa pay kikin munay shamumaka chaytami shuti kankunaka munankichima. 44 Kankunapura yapa munankichi shukta shukta kushichinakushpa kawsanata, kanka yachakmi kanki nishpa. Mana ashwan maskankichichu shuklla Yaya Dios kankunata rimananpa ali runami kanki nishpa. Chasna kashkaykichirayku manami atipankichichu kiriwanata. 45 Ñukaka mana rimak rishanchu Yayaynita kankunamanta mana kiriwashkakunachu nishpa. Moisesmi rimak rinka kankunamanta. Yanka yuyarinkichi Moisés wañupa killkashkanta paktachishkanchiraykumi wiñaypa kawsashunchi Yaya Dioswa nishpa. 46 Moisés shamunaynimanta killkashpan paypa killkashkanta kirinkichimaka ñukatapas kiri-

wankichimami. 47 Moisespa killkashkanta mana kirishpaykichimi ñukapa
rimashkaynitapas mana kirinkichichu.

6

Jesuska achka runakunata kararka
(Mt 14.13-21; Mk 6.30-44; Lk 9.10-17)

1 Chaymanta Jesuska kutikashka ñukanchi runankunawa pakta Galilea
allpapi kashpan chay Galilea kuchata chimparkanchi. Chay kuchapa shuk
shutinka karka Tiberias kucha. 2-3 Chaypi paktashpanchi shuk urkuma
sikarkanchi. Chaypi tiyarirkanchi. Achka runakuna yaku mayanta muyur-
ishpankuna ñukanchita katirkakuna. Atun yachaywa mana ampiypa un-
kushkakunata Jesús ampishkanta rikushpankuna payta katirkakuna. 4 Chay
uras mana achka punchachu pishirka ñukanchi israel runakunapa Paskua
punchakuna kallarinanpa.

5 Chay urkupi kahushpanchi Jesuska rikushpan achka runakuna payma
shamuhukkunata rikurka. Chaypi Felipeta tapurka:

¿Maymantataya kay tukuy runakunaraykuka mikunata rantishunchi?

6 Jesuska yachashpantata imashnami chay runakunata karanka, chasna
Felipeta tapurka yachananpa tukuyta atipak kashkanta yuyarinchu man-
achu nishpa. 7 Chaypi Felipeka aynirka:

Achka kullkitami munanchima mikunata rantinanchipa chay tukuy
runakunata karananchipa. Shuk runa pusak killapi ganashkan kullkiwa
mikunata rantinchimaka nima chay paktamachu karan runata uchillastuta
kunanchipa.

8 Chaypi Jesuspa shuk runan Pedropa wawkin Andrés rimarka:

9 Kaypimi tiyan shuk wawa. Paypa tiyan pichka pan nima imayuku-
napa mikunan trigumanta rurarishka, chaymantapas ishkay challwa. Kay
uchillastuka imashi paktanka kay tukuy runakunaraykuka.

10 Chaypi pastuyu allpa tiyashpan Jesuska aynirka:

Rimaychi kay runakunata tiyarinankunapa.

Kasushpankuna rimarkakuna tiyarinankunapa. Chaypi tukuy
tiyarirkakuna. Karkakuna pichka waranka karikuna, mana yupashpa
warmikunata nima wawakunata. 11 Chaypi Jesuska chay pankunata
apishpan Yaya Diosta agradesirka. Chasna agradesishkanwasha chay
pankunata paki paki rurashpan runakunata kurka mikunankunapa.
Chasnallatata challwatapas kurka saksakta mikunankunapa.

12 Saksakta mikushkankunata rikushpan ñukanchi runankunata rimarka:

Tantaychi tukuy chay puchurishkakunata mana usunankunapa nishpa.

13 Chaypina chay pichka panmanta puchurishkakunata tantarkanchi
chunka ishkay tasa untakta. 14 Runakunaka chasna atun yachaywa nima
ima uras rikushkanchita Jesuspa rurashkanta rikushpankuna rimarkakuna:

Paymi kan chapahushkanchi Yaya Diospa yachayninwa yachachik Moisés
wañushina, maykanmi shamunan karka kay allpama nishpa.

15 Jesuska chay runakuna payta mana munakta pushanayahushkanku-
nata apunkunarayku musyashpan anchurirka. Kutikashka urku awama
sikashpan sapallanna rirka.

Jesuska yaku awata purirka
(Mt 14.22-27; Mk 6.45-52)

16 Chaymanta ña tutayahushpan ñukanchi Jesuspa runankuna kucha
mayanma uraykurkanchi. 17 Chaypi paktashpanchi ña tuta tukurka. Jesús

ñukanchipi mana paktamushpan shuk botipi yaykurkanchi Kapernaum llaktama chimpananchipa. 18 Chasna chay atun kuchata chimpahushpanchi yakuka yapa ulasyarka sinchi wayrawa. 19 Ña chimpahushpanchi pichka sokta kilometro chawpillapi Jesusta rikurkanchi yaku awata purishpa shamuhushkanta. Payta mana riksishpanchi mancharirkanchi. 20 Chaypi Jesuska ñukanchita rimarka:

Ñukami kani,* ama manchariychichu nishpa.

21 Jesusta botipi yaykuchinayahushpanchi musyarkanchi ña paktashkanchita maymami chimpahurkanchi.

Runakuna Jesusta maskarkakuna

22 Chay panta mikuk runakuna chayllapi kiparirkakuna. Kayantima alita yuyarishpankuna panta mikushkankuna puncha shuklla boti chaypi tiyashkata yuyarirkakuna. Chaymantapas yuyarirkakuna ñukanchi Jesuspa runankuna sapallanchi chay shuklla botipi rishkanchita chaymanta Jesuska mana ñukanchiwa rishkanta. 23 Chasna yuyarihushkankunapi Tiberias llaktamanta achka botikuna paktarkakuna maypimi Jesús Yaya Diosta agradesishkanwasha panta mikurkakuna chay kuchupi. 24 Mana Jesusta nima ñukanchi runankunata rikuhushpankuna chaypi tantarishka kahuk runakuna botikunapi yaykushpankuna Kapernaum llaktama chimparkakuna Jesusta maskananankunapa.

Jesuska shuk mikuna wiñaypa kawsayta kukshina kananta rimarka

25 Chay runakuna chimpapi paktashpankuna Jesusta tarirkakuna. Chaypi tapurkakuna:

Yachachik, ¿imashnataya shamushkanki kayma?

26 Jesuska mana aynishpa tapushkankunata rimarka:

Alita uyawaychi, kankuna aychaykichillata saksachinata munashpaykichi maskawankichi mikushkaykichirayku saksanaykichikama. Mana maskawankichichu atun yachaywa nima ima uras rikushkaykichita rurashkayniwa rikuchishkaynita asirtashkaykichirayku. 27 Ama maskashpa kawsaychichu tukurik mikunallata, ashwan maskaychi kankunata wiñaypa Yaya Dioswa kawsayta kuk mikunata. Chay mikunatami kuni ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa. Chasna kunaynipami ñukata kachawashka.

28 Chaymanta tapurkakuna:

¿Imatata rurananchi tiyan Yaya Diospa munashkanta rurananchipa?

29 Jesuska aynirka:

Sinchikuychi ñuka paypa kachashkan runapi. Chayllatami Yaya Dioska munan.

30 Chaypi tapurkakuna:

¿Maykan nima ima uras rikushkanchita atun yachaywa rurashpaykita kirinchima Yaya Diospa kachashkan kanaykita? ¿Maykantaya ruranaykikunaka? 31 Ñawpa yaya rukunchi wañukuna mana mikunata tariypa chunlla chakishka allpapi purishpa kawsahushpankuna karan puncha silumanta manata saksakta mikurkakuna. Kasnami killkarishka kan:
Payka silumanta mikunata kacharka nishpa.

32 Jesuska aynirka:

Alita uyawaychi. Mana kashkachu Moisés, maykanmi yaya rukunchi wañukunata kushka silumanta mikunata. Yayaynillami silumanta mikunata kun, maykanmantami shutipa kawsankichi. 33 Chay mikuna, maykantami

* **6:20** Chay Ñukami kani nishkaka kan Yaya Diospa shuk shutin.

Yaya Dioska kun, chayka silumanta shamushkami, runakunata wiñaypa Yaya Dioswa kawsayta kukmi.

34 Chaypina paykunaka rimarkakuna:

Yachachik, chay mikunata ñukanchita tukuy uras kuy.

35 Jesuska aynirka:

Ñukami kani chay wiñaypa Yaya Dioswa kawsayta kuk mikunamanta rimahushkaynika. Ñukapi sinchikuk runakuna nima ima uras shunkunkunapi yarkaywashina kankakunachu chaymantapas nima ima uras yakunayaytashina musyankakunachu.

36 Kankunaka rikuwashpaykichipas ñukapi mana sinchikunayankichichu imashnami ña kankunata rimarkani. 37-38 Tukuy maykankunamantami Yayaynika rimashka ñukapa kanankunapa, paykunaka ñukapi sinchikunahun. Yayaynipa munashkanta rurashpa kawsahushpayni ñukapi sinchikuhukkunata manami rimashanchu kanta mana munanichu nishpa. Silumanta shamushkani ñukata kachawakpa munashkanta ruranaynipa. Mana shamushkanichu ñuka kikinpa munashkaynita ruranaynipa. 39 Ñukata kachawakmi munan karan kuwashkan runata alita kuyranaynipa. Mana munanchu nima shukta paykunamanta chinkachinaynipa. Ashwan munan paykunata kawsachinaynipa mundu tukurinan puncha. 40 Munanmi tukuy ñukata rikushpankuna ñukapi kirik runakuna wiñaypa paywa kawsanankunapa. Mundu tukurinan puncha ñuka paykunata kawsachishami.

Jesuska apukunata silumanta mikunashina kananta rimarka

41 Chasna rimashkanta uyashpankuna chaypi kahuk shuk apunchikunaka millaypata Jesusmanta rimarkakuna paykunapura. Payta piñarirkakuna ñuka kani silumanta mikunashina nishpa rimashkanrayku. 42 Paykunapura kwintarkakuna:

Paymi kan Josepa wawan Jesús. Riksinchi yayanta mamantapas. ¿Imashnataya nin silumantami shamushkani nishpa?

43 Jesuska paykunata rimarka:

Sakiychi chasna mana ali rimanaykichita. 44 Nima maykan atipanchu ñukapi sinchikushpa kasuwanata Yaya Dios ñukata kachawak mana yanapashpanka. Chay kasuwakkunataka kawsachishami mundu tukurinan puncha. 45 Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachikpa killkashkanpi riman: Yaya Dios tukuy runakunata yachachinka nishpa. Tukuy maykankunami Yaya Diospa yachachishkanta uyanahun yachakunahun, paykunami ñukapi sinchikushpa kasuwanahun. 46 Chayta rimashpayni mana rimanayanichu shuk runa Yaya Diosta rikushkanta. Paytaka nima shuk runa rikushkachu. Ñuka Yaya Diosmanta shamushkallami payta rikushkani.

47 Alita uyawaychi. Maykan runami ñukapi sinchikun payka Yaya Diospa kawsayninwami kan. 48 Ñuka kani silumanta mikunashina chay Yaya Dioswa kawsayta kuk. 49 Yaya rukunchikuna chunlla chakishka allpapi manata mikurkakuna. Chasna silumanta mikuna nishkankunata mikushpankunatata wañurkakuna. Manami chay wiñaypa Yaya Dioswa kawsayta tarirkakunachu. 50 Ñukaka kankunata rimani shuk mikunamanta. Maykanchari chay silumanta mikunata mikun wiñayparayku Yaya Dioswa kawsanka. 51 Ñukami kani chay silumanta mikunashina Yaya Dioswa kawsayta kuk. Maykanmi chay mikunata mikun wiñayparayku paywa kawsanka. Chay mikunaka kanmi ñuka kikinpa aychayni. Runakunarayku wañushpayni chayta kusha Yaya Dioswa kawsanankunapa.

Runakuna shutipa kawsayta tarinahun Jesús paykunarayku wañushkanta yawarnin paykunarayku shuturishkata kirishpankuna

52 Chasna uyashpankuna chay apunchikunaka shukwa shukwa
rimanakurkakuna paykunapura:
¿Imashnataya kay runaka kuma mikunanchipa pay kikinpa aychantaka?
nishpa.
53 Chaypi Jesuska paykunata rimarka:
Alita uyawaychi. Mana mikushpaykichika ñuka Yaya Diospa Kachashkan
Runapa aychaynita, chaymantapas mana upyashpaykichika yawarnita
manami shutipa kawsayyuchu kankichi. 54 Maykan runami aychaynita
mikun yawarnitapas upyan, payka shutipa kawsayyumi wiñaypa Yaya
Dioswa kawsananpa. Ñukami payta kawsachisha mundu tukurinan pun-
cha. 55 Ñukapa aychaynika shutipa mikunami, yawarnipas shutipa up-
yanami. 56 Maykan runami mikun aychaynita, upyan yawarnita, payka
wiñaypami ñukawa pakta kawsan. Ñukapas paywa pakta wiñaypa kawsani.
57 Tukuyta kawsayta kuk Yaya Dios ñukata kachawashka. Paymi ñukata
kawsayta kuwashka ñukapas kunaynipa maykankunami aychaynita miku-
nahun. Imashnami ñuka kawsani Yayaynimanta, chasnallatatami ay-
chaynita mikukkuna kawsanahun ñukamanta. 58 Kay aychaynika shutipa
mikunami silumanta. Chay mikunaka manami kanchu yaya rukuy-
kichi wañukunapa mikushkankuna manashina. Paykunaka mikushpanku-
natata wañurkakuna. Maykanmi silumanta shutipa mikunata mikun payka
wiñayparaykumi Yaya Dioswa kawsanka. 59 Chasna nishpa Jesuska runaku-
nata yachachirka Kapernaum llaktapi tantarinanchi wasipi.

Jesuspa rimashkanka riksichin imashnami mana tukurik Yaya Dioswa kawsayta tarinchi

60 Chasna yachachishkanta uyashpankuna Jesusta achka katikkuna kwin-
tarkakuna paykunapura:
Chay yachachishkanka sinchimi kan. Pikunashi atipankakuna chayta
kasunata.
61 Jesuska musyashpan mana alita rimahushkankunata tapurka:
¿Kay rimahushkaynillachu kankunata killachin? 62 ¿Imashnashi tukun-
kichima ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runaka, maymantami shamushkani
chaymallatata sikahushkaynita rikunkichimaka? 63 Kankunata rimani, Yaya
Diospa Espiritunmi kan shutipa kawsayta kuk. Runakunaka manami ati-
panahunchu chay Yaya Dioswa kawsayta kunata. Yaya Diospa Espíritun yuy-
achiwashpanmi kankunata yachachini. Paymi runakunata rimashkaynita
yuyachishpa Yaya Dioswa kawsay mana tukurikta kun. 64 Kankunamanta
shukkuna tiyan rimashkaynita mana kirikkuna.
Chasna Jesuska rimarka puntirumanta pacha yachashpan pikunami
payta mana kasunkakunachu, chaymantapas pimi payta apichinka.
65 Jesuska rimashpalla katirka: Chayta yachashpayni kankunata rimarkani
nima pi ñukapi sinchikushpa kasuwamachu Yaya Dios payta mana
yanapashpanka.
66 Chasna rimashkanmanta pacha achka katik runakuna payta manana
katirkakunachu. Kutirkakunana maymantami shamurkakuna. 67 Chaypi
Jesuska ñukanchi chunka ishkay runankunata tapurka:
¿Kankunapas ñukata sakiwanayankichichu?
68 Pedroka aynishpan rimarka:
Yachachik, nima pi tiyanchu ashwan katinanchipa. Kanllami ñukanchita
rimanki imashnami Yaya Dioswa mana tukurik kawsayta tarinchi.

69 Ñukanchika rimashkaykita kirirkanchi chaymantapas yachashkanchi
Yaya Diospa kachashkan munashkanllata rurak runa kanaykita.
70 Jesuska aynirka:
Ñukami kankunata akllashkani chunka ishkayta runaynikuna kanay-
kichipa. Ñuka kikin kankunata akllashka kashpaynipas shuk kankunamanta
kuntrayni kanka, supayta kasuk.
71 Chasna Jesuska Simón Iskariotepa wawan Judasmanta rimarka. Pay
ñukanchiwa pakta chay chunka ishkay Jesuspa runankunamanta kashpanpas
payta apichinan karka. Tukuy chayta Jesuska Kapernaum llaktapi ñukanchi
israel runakunapa tantarinanchi wasipi yachachirka.

7

Jesuspa wawkinkuna paypi mana sinchikurkakunachu

1 Chaymanta Jesuska Galilea allpapi shuk llaktama shuk llaktama pur-
ishpa yachachishpa kawsarka. Judea allpama mana kutinayarkachu
chaypi apunchikuna payta wañuchinata munahushkankunarayku. 2-3 Karan
wata ñukanchi israel runakuna tantaripayanchi ñawpa yaya rukunchikuna
chunlla chakishka allpapi purishpa kawsahushkankunapi tampustuku-
napi kawsashkankunata yuyarinanchipa. Mana achka puncha pishihush-
pan chay tampu shutiyu punchanchikunarayku wawkinkuna Jesusta ri-
markakuna:
Ama kay nima imata ruraypa allpapi kipariychu. Judea allpama riy
tukuy kanta katikkuna yachaykiwa rurashkaykikunata rikunankunapa.
4 Riksirishka runa kanayashpaykika ama kaypi pakallashina yachaykiwa
rurashkaykita rikuchiychu. Ashwan Jerusalén llaktama riy tukuy runaku-
napa rikushkankunapi ruranaykipa.
5 Chasna rimarkakuna paykunapas mana kirishpankuna Yaya Diospa
Kachashkan Kishpichik kananta. 6 Chaypi Jesuska rimarka:
Rinayni punchaka manara paktarihunchu Yaya Dios manara
rimawahushkanrayku rinaynipa. Kankuna rinaykichipaka ali kan
ima punchapas. 7 Kankunataka Yaya Diosta mana kasuk runakunaka
mana chikninahunchu. Ñukata shuti chikniwanahun mana alita
rurahushkankunata paykunata rikuchihushkaynirayku. 8 Kankunaka
riychi chayma. Ñukaka kankunawa manami rishanchu. Yaya Dios mana
rimawahunrachu rinaynipa. 9 Chasna rimashpan Jesuska Galilea allpapi
kiparirka.
10 Wawkinkuna tampu shutiyu punchakunarayku Jerusalén llaktama
llukshishkankunawasha Jesuspas rirka ñukanchi runankunallawa.
Mana rirkachu achka runakuna rikuhushkapi chayma rihushkanta
mana yachanankunapa. 11 Apunchikuna apinayashpankuna payta
maskarkakuna. Nima pi paymanta yachashpan ¿maypita kahun chay
runaka? nishpa payta maskarkakuna tantarinapi. 12 Tukuy runakuna
Jesusmanta pakalla kwintarkakuna paykunapura. Shukkunaka
rimarkakuna: Chay runaka ali runami kan nishpa. Shukkunaka
mana ali runachu, runakunata llullachikmi nishpa rimarkakuna.
13 Apunchikunata manchashpankuna nima maykan paymanta rimarkachu
achka runakunapa uyashkankunapi.

Jesuska Yaya Diospa wasinpi yachachirka

14 Chusku punchata Jerusalén llaktapi tantarishpa katihushkanchipi,
chusku puncha pishihushpan tukurinanpa Jesuska Yaya Diospa wasinpi
yaykurka yachachinanpa. 15 Yachachishkanta uyashpankuna apunchikuna

manchariркakuna paykunashina Yaya Diospa shiminta alita yachak kashkanrayku. Mana asirtashpankuna rimarkakuna paykunapura:

¿Imashnataya yachakushka kay runaka chasna alita yachachinanpa? Manaya ñukanchika payta yachachishkanchichu.

16 Jesuska paykunata aynirka:

Yachachishkaynika mana ñuka yuyaynimantachu. Ñukata kachawakmi chasna yachachinaynipa kamachiwashka. 17 Maykan runachari munan Yaya Diospa shiminta kasunata, paymi yachanka yachachishkaynika Yaya Diosmanta kananta, mana ñuka yuyaynimantachu. 18 Maykan runachari pay kikinpa yuyayninmanta yachachin, paymi munan runa masinkuna payta alita yachachinki nishpa kushichinankunapa. Maykanmi mana munanchu runa masinkuna pay kikinta kushichinankunapa, ashwan munanmi payta kachak Yaya Diosta kushichinankunapa, payllami shutipa kashkata yachachin, mana runa masinkunata llullachinchu. 19 Ñawpa yachachik Moisés wañupa killkashkanpi kankunata yachachin imashnami Yaya Dios munan kawsanaykichipa. Chasna kashpanpas nima maykan kankunamanta yachachishkanta kasunkichichu. Chasna kankuna kikin mana kasukkuna kashpaykichi ¿imaraykutaya ñukata wañuchiwanayankichi?

20 Chaypina payta aynirkakuna:

Kanka musparihunkimi ¿Pita kanta wañuchinayan?

21 Jesuska paykunata rimarka:

Shuk runallata samana punchapi ampishkaynimanta ñukata piñariwankichi. 22 Yuyariychi kankuna kikin ñawpamanta pacha rurahushkaykichita. Moisespa killkashkan kamachishkata kasushpaykichi kari wawaykichipa ishpanan kara puntastuta pitinkichi pusak puncha wawayarishkanwasha. Samana puncha kashpanpas chayta rurankichi. Manara Moisés wawayarishpanra yaya rukunchi Abraham wañu kawsashkanmanta pacha tukuy israel runakuna chasna ruranchi. 23 Shuk kari wawa wawayarishkanwasha pusak puncha paktarishpan ishpanan kara puntastuta pitinkichilla samana puncha kashpanpas chasna pitinanchipa Moisespa killkashkan kamachishkata kasunaykichipa. Chasna rurashpaykichi samana puncha kashpanpas ¿imaraykuta ñukata piñariwankichi samana punchapi shuk runata ampishkaynirayku? 24 Ama yanka shuk runamanta millaypata yuyariychichu, ashwan yuyariychi imashnami Yaya Dios munan yuyarinaykichipa.

Jesuska rimarka maymantami shamurka

25 Chaypi shukkuna Jerusalenpi kawsakkuna tapunakurkakuna:

¿Mana kay Jesusta apunchikunaka wañuchinayashpa kawsanahun? 26 Chayka kaypi rimahun tukuy ñukanchikuna chawpinchipi. Nima maykan payta rimanchu. Apunchikunaka yuyarinahunchari shutipa chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik kananta. 27 Yachanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik shamushpan nima pi yachankachu pikunami yayankunaka. Kay runamantaka yachanchi pikunami yayankunaka. Chasna kashpan ¿kay runa kamachu Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik?

28 Jesuska Yaya Diospa wasinpi yachachihushpan rimahushkankunata uyashpan sinchita rimarka:

Kankuna yuyarinkichi ñukata riksiwashkaykichita, chaymantapas pikunami yayaynikunaka. Ñuka kankunata rimani manami riksiwankichichu. Nima Yaya Dios ñukata kachawaktapas riksinkichichu. Payka manami nima pita llullachinchu. Chasna mana llullachik kashpanmi ñukata kay allpama

kachawashka. Manami shamushkanichu ñuka kikin munay. 29 Chasna Yaya Dios ñukata kachawashpan ñukallami payta alita riksini paymanta kashkaynirayku. 30 Chayta uyashpankuna apunchikunaka payta apinayarkakuna. Chasna kashpanpas mana atiparkakunachu payta apinata. Manara Yaya Dioska munashkachu chay uras wañunanpa.

Fariseokuna Jesusta apinayarkakuna

31 Apunchikuna Jesusta wañuchinayashpankunapas achka runakuna paypi sinchikurkakuna. Alita rimarkakuna paykunapura:

Yachanchi chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichikka shamushpan achka nima ima uras rikushkanchita rurashkanwa Yaya Diospa atun yachayninwa kahushkanta rikuchinka. Manami tiyanchu ashwan yachak runaka kay Jesusmanta.

32 Fariseokuna uyashpankuna Jesusmanta rimahushkankunata saserdotekunapa apunkunawa pakta kacharkakuna Yaya Diospa wasinta kuyrak runakunata paykuna Jesusta apinankunapa. 33 Chaypi Jesuska tukuy runakunata rimarka:

Mananami achka punchakunatanachu kankunawa kasha. Ñami paktarihun ñukata kachawakma kutinaynipa. 34 Chayma rishpaynimi kankunaka maskawankichi. Chasna maskawashpaykichipas manami tariwankichichu. Kankunaka mana atipankichichu rinata maytami ñukaka risha.

35 Chaypi apunchikuna tapunakurkakuna paykunapura:

¿Maytataya rinma ñukanchi payta mana atipananchipa tarinata? ¿Rinkachu karuma maypimi shuk israel masinchikunaka kawsanahun chikan runakuna chawpipi chaypi mana ñukanchikunamanta runakunata yachachinanpa? 36 ¿Imatata rimanayan kasna nishpan maskawashpaykichipas manami tariwankichichu, chaymantapas maymami ñukaka risha manami atipankichichu rinata nishpa?

Jesuska wiñaypa tukyarik yakutashina kunayan

37 Chay tantarinanchi tukurinan punchami tukuy chay punchakunamanta ashwan ali kan. Chay punchapi Jesuska kutikashka runakunapa puntanpi shayarishpan sinchita rimarka:

Maykan runami shunkunpi yakunayayta musyahuk runashina kan, payka sinchikuchun ñukapi saksakta upyashkashina kushilla kananpa. 38 Maykanmi ñukapi sinchikun, paymanta llukshin wiñaypa tukyarik shutipa kawsayta kuk yakushina imashnami Yaya Diospa killkachishkanpi riman.

39 Chaywa payka rimanayarka Yaya Diospa Espiritunmanta, maykantami ñukanchi paypi sinchikukkunata chaymanta kunan karka. Chay uras Jesuska manara wañushkarachu karka nima kawsarimushkarachu karka Yayanma kutinanpa. Chayrayku Yaya Diospa Espiritunta manara kacharkachu ñukanchipi kawsananpa.

Runakuna Jesusmanta mana shuk yuyayllawachu karkakuna

40 Jesuspa yachachishkanta uyashpankuna shuk runakunaka rimarkakuna:

Kay runaka chapahushkanchi Moisés wañushina Yaya Diospa yachayninwa yachachikmi kan.

41 Shukkunaka rimarkakuna:

Paymi kan chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik.

Chaymanta shukkunaka rimarkakuna:

Mana, mana Yaya Diospa Kachanan Kishpichikchu kan. Chay Kishpichik kamaka manami shamumachu Galilea allpamanta. 42 Yaya Diospa killkachishkanpi riman chay Kishpichik atun apunchi David wañupa miraymanta

kananta. Chaymantapas riman Davidpa kawsashkan Belén llaktamanta kananta nishpa rimarkakuna mana alita Jesusmanta yachashpankuna.
43 Chay runakuna Jesusmanta mana shuk yuyaywallachu karkakuna.
44 Shukkunaka payta apinayarkakuna. Chasna kashpanpas mana atiparkakunachu apinata.

Israel runakunapa apunkuna Jesusta mana kirirkakunachu

45 Chaymanta chay Yaya Diospa wasinta kuyrakkuna Jesusta mana apashpachu kutirkakuna fariseokunama saserdotekunapa apunkunamapas. Chaypi paykunata tapurkakuna:
¿Imaraykutaya chay runataka mana apamushkankichichu?
46 Chay kuyrakkunaka aynirkakuna:
Payka yapa alita yachachikmi. Mana tiyanchu nima shuk runa payshina yachaywa rimakka.
47 Chaymanta chay fariseokuna rimarkakuna:
¿Kankunatapas chay runaka llullachishkachu? 48 Tukuy apunchikunamanta ñukanchi fariseokunamantapas mana tiyanchu nima shuk payta kirik.
49 Chay mana yachak runakunalla Moisés wañupa killkashkanta mana asirtakkuna kirinahun. Paykunami Yaya Diospa kastiganan runakuna kanahun.
50 Chaypi shuk fariseo Nikodemo shutiyu shuk tuta Jesusma rishkanrayku paykunata rimarka:
51 Moisespa killkashkanta kasushpanchi mana atipanchichu kastiganata shuk runata manara alita yachashpanchi imatami rurashka. Uchayu kananta alita yachashpanchirami payta kastiganchi.
52 Chaypi Nikodemota aynirkakuna:
¿Kanpaschu kanki Galilea allpamanta runa chasna rimanaykipa? Yaya Diospa shiminta yachakuy yachanaykipa mana nima shuk Yaya Diospa yachayninwa yachachik Galilea allpamanta tiyanchu nishpa.
53 Chasna kwintashkankunawasha tukuy kutirkakuna wasinkunama.

8

Mana ali kawsak warmita Jesusma pusharkakuna

1 Fariseokuna wasinkunama kutishpankuna Jesuska Olivos urkuma rirka. 2 Kayantima pakarihushkanpi Yaya Diospa wasinma kutirka. Chaypi paktashpanchi achka runakuna payta kayllayarkakuna. Chasna payta kayllayashpankuna tiyarirka yachachinanpa. 3 Chaypi Moisés wañupa killkashkanta yachachikkuna fariseokunawa pakta shuk warmita pushamurkakuna shuk kariwa musayahukta tarishkankunata. Paktashpankuna churarkakuna tukuy runakuna rikunankunapa. 4 Chaypi Jesusta rimarkakuna:
Yachachik, kay warmita tarishkanchi shuk kariwa musayahukta.
5 Moisespa killkashkanpi riman chasna warmikunata rumiwa tuksishpa wañuchinanchipa. ¿Kanka, imashnata yuyarinki?
6 Chay mana ayniypata tapurkakuna yapa munashpankuna payta apinata. Chasna tapushkankunata Jesuska aynima karka wañuchiychi nishpa, ñukanchikunata winsishka romano apunchikunapa kamachishkanta mana kasumachu karka kasna nishkata: Israel runakuna mana atipanahunchu nima pita kastigashpa wañuchinata nishpa. Chaymantapas Jesuska llakichiychi nishpa aynima karka, Yaya Dios Moisesta killkachishkanta mana kasumachu karka. Chayrayku chasna payta tapushpankuna mana uyashkashina kumurishpan makin wawawa allpapi killkarayarka.
7 Paykuna mana sakishpankuna tapunata Jesuska shayarishpan rimarka:

Maykanmi kankunamanta ucha illa kan, payra tuksichun puntiru rumiwa.
8 Chaymanta kuti kumurishpan katirka allpapi killkashpa. 9 Paypa rimashkanta uyashpankuna washapuralla llukshirkakuna. Puntiru rirkakuna rukukuna chaymanta musukunana. Tukuy llukshishpankuna Jesús chay warmi puntanpi kahukllawana kiparirka. 10 Chaypi Jesús shayarishpan chay warmita rikurka. Chaymanta tapurka:
Pani, ¿maypitaya kahunkuna chay runakunaka? ¿Nima shukchu kanta tuksinayashka?
11 Chay warmika aynirka:
Nima pi, yachachik.
Jesuska payta rimarka:
Chasna kashpanka ñukapas mana rimanichu kanta kastiganankunapa. Kunanka kutiy. Manana uchata ruraynachu.

Jesuska runakunarayku punchashina kananta rimarka

12 Chaymanta Jesús kiparishpan Yaya Diospa wasinpi kuti runakunata yachachirka kasna nishpa:
Ñukami runakunaraykuka punchashina kani. Maykankunami ñukata katiwanahun mana kawsankakunanachu amsapishina Yaya Diosta mana riksishpa. Ñuka punchatashina riksiwashkankunarayku yachankakuna imashnami ali ruranakunaka Yaya Diospa rikushkanpi. Chasna ñukata riksiwashpankuna wiñaypa Yaya Dioswa kawsankakuna.
13 Chaypi fariseokunaka rimarkakuna:
Kanlla kan kikinmanta rimanki punchashina kanaykita, chayrayku rimashkaykika mana valinchu. Mana tiyanchu ashwan shuk chasnallatata kanmanta rimakka.
14 Jesuska aynirka:
Ñuka yachani maymantami shamushkani maymami risha. Chayrayku ñukalla ñuka kikinmanta rimashpaynipas shutipami kan. Kankunaka manami yachankichichu maymantami shamushkani maymami risha. 15 Kankunaka kikin yuyaykichikunamanta runa masikichikunata uchachinkichi. Ñukaka manami kawsanichu runakunata uchayu kanki nishpa. 16 Runakunata rimashpaynipas uchayu kanki nishpa, rimashkaynika shutipami, manami yanka nishpachu kan. Chasna rimashpayni mana ñukallachu uchayu kanki nishpa rimani, ashwan kachawak Yayayniwa pakta chasna rimanchi. Chayrayku rimashkaynika shutipami. 17 Katihushkaykichi Moisés wañupa killkashkanpi kasna nin: Ishkay runa shuk runamanta apupa puntanpi chasnalla rimashpankunaka shutipa kan nishpa. 18 Ñukamanta tiyan ishkay chasnalla rimakkuna. Ñuka kani shuk ñuka kikinmanta rimak, chaymanta Yayayni ñukata kachawakpas chasnallatata ñukamanta riman.
19 Chasna Jesuska rimashpan tapurkakuna:
¿Maypita kahun yayaykika?
Jesuska aynirka:
Kankunaka nima ñukata nima Yayaynita riksinkichichu. Ñukata riksiwankichimaka Yayaynitapas riksinkichimami karka.
20 Tukuy chayta Jesuska Yaya Diospa wasinpi yachachishpan rimarka. Payka kahurka maypimi kullkita churanankunaka karkakuna. Chaypi tukuy runakunapa rikushkankunapi yachachishpan nima pi payta apirkachu, manara Yaya Dios munashkanrayku apinankunapa.

Jesusta mana kirik runakuna siluma mana rinkakunachu

21 Chaymanta Jesuska kutikashka payta chiknik runakunata rimarka:

Ñukaka kankunata sakishami. Rishpayni kankunaka maskawankichi, ¿maypitaya chay kishpichikka? nishpa mana tariwankichichu. Ashwan, wañushpaykichi uchaykichimanta mana llakichirishkachu wañunaykichi tiyan. Yaya Dioska ñukata mana kirishkaykichimanta kankunata mana llakichinkachu. Chayrayku manami atipankichichu rinata maymami ñukaka risha.

22 Chayta uyashpankuna apunchikuna rimarkakuna paykunapura:

¿Imatataya rimanayan, maymami risha kankunaka mana atipankichichu rinata nishpa? Rimanayanchari pay kikin wañuchirinayashkanmanta.

23 Chaypi Jesuska rimarka:

Kankunaka kay allpamantami kankichi, ñukaka awamantami kani. Kankunaka uchayu runakunami kankichi, ñukaka mana uchayuchu kani. 24 Ñukami kani wiñaypa kawsak Yaya Dios. Kankuna pay kanaynita mana kirishpaykichika Yaya Dios uchaykichikunamantaka manami llakichinkachu. Chayrayku kankunata rimashkani wañushpaykichi uchaykichikunamanta manami llakichirishkachu wañunkichi.

25 Chaypi payta asikshina tapurkakuna:

¿Pitaya kanki kanka?

Jesuska aynirka:

Kankunata shutipa kashkata rimashpaynipas mana kiriwankichichu. ¿Imaraykutaya kankunawa kwintani? 26 Ñukapa tiyawan achka kankunamanta rimanaynipa, chasnaykichimanta kastigarishka kanaykichipa. Rimashkaynita mana kirishpaykichipas shutipami kan. Ñukata kachawak shutipata rimak kashpanmi rimashkaynika shutipami, paypa rimawashkanllata runakunata rimashkaynirayku.

27 Chasna Jesús rimashpan apunchikunaka mana asirtarkakunachu, pay ñukata kachawak nishpan Yayan Diosmanta rimashkanta. 28 Chayrayku Jesuska paykunata rimarka:

Kankuna kruspi alsawashpaykichi Yayayni Diospa Kachashkan Runata, chaypirami riksiwankichi ñuka Yaya Dios kanaynita. Chaymantapas yachankichi nima imata ñuka kikin yuyaynimanta rurashkaynita, ashwan Yayaynipa yachachiwashkanllata kasushkaynita. 29 Ñukata kachawak tukuy uras ñukawa kahun. Mana nima ima uras sapallaynita sakiwashkachu, payta tukuy uras rurashkayniwa kushichishkaynirayku.

30 Chasna Jesuska rimashpan achka runakuna paypi sinchikurkakuna.

Jesusta mana kirikkuna manami Yaya Diospa wawankunachu kanahun

31 Chaypi shuk apunchikunapas Yaya Diosmanta kashkanta yuyarishpankuna Jesús paykunata rimarka:

Rimashkaynita yuyarishpa kasushpa kawsaychi. Chasna kawsashpaykichi shutipa ñukata katiwakkunami kankichi. 32 Yachachishkaynita kasushpaykichika riksiwankichimi shutipa kashkata rimak kanaynita. Chasna kanaynita riksiwashpaykichimi kishpichirishka kankichi manana shuk mana ali patronpa kamachishkanshina kawsanaykichipa llullakunata kirishpa.

33 Paykunaka aynirkakuna:

Ñukanchi kawsanchi kunkaylla yaya rukunchi Abraham wañupa miraymanta kashkanchirayku. Payshina shuklla Yaya Diosta kasushpanchi nima ima uras tiyashkachu shuk runa ñukanchita kamachik shamunanpa.

¿Imaraykutaya kanka rimanki ñukanchika kashunchi kishpichirishka? ¿Pimantataya kishpichirishka kanchima?

34 Jesuska paykunata aynirka:

Alita uyawaychi. Uchata rurashpa katishpaykichika uchata rurachikpa kamachishkanllatana ruranaykichi tiyan, mana munashpaykichipas. 35 Chasna shukpa kamachishkan kashpaykichi manami Yaya Diospa wawankunachu kankichi. Wawankunallami paywa wiñaypa kawsankakuna. Mana wawankuna kashpaykichika manami atipankichichu paywa wiñaypa kawsanata. 36 Ñuka Yaya Diospa Wawan kashpayni atipani kamachirishka kahushkaykichimanta kankunata kishpichinata. Ñuka kankunata kishpichishpaynimi shutipa kishpichirishka kankichi.

37 Ñuka yachani ñawpa yaya rukunchi Abraham wañupa miraymanta kanaykichita. Chasna kashpanpas kankunaka rimashkaynita mana uyanayashkaykichirayku wañuchiwanayankichi. 38 Ñuka rimani maykantami Yayaynika rimawashka, kankunaka rurankichi maykantami yayaykichika riman.

39 Chaypi payta aynirkakuna:

Yaya rukunchi Abraham wañupa miraymanta kashpanchi payshina shukllla Yaya Diosta kasunchi.

Jesuska paykunata rimarka:

Shutipa Abrahamshina kankichimaka payshinami alillata rurankichima. 40 Abrahamka nima ima uras shuk alita rimak runata wañuchinayarkachu. Kankunaka Yaya Diosmanta uyashkayni shutipa kashkata rimak kashpaynipas wañuchiwanayankichi. 41 Kankuna kankichi chikan yayayu. Rurankichi maykantami yayaykichika ruran.

Chaypi payta aynirkakuna:

Ñukanchipa yayanchika shukllami. Yaya Diosllami yayanchika. Mana kanchichu shuk yayamanta wawakunashina.

42 Jesuska aynirka:

Yaya Dios yayaykichi kamaka ñukata yuyawankichimami paymanta kashkaynirayku. Pay kachawashpanmi shamushkani. Manami shamushkanichu ñuka kikin yuyaynimanta. 43 ¿Imaraykuta mana asirtankichichu rimahushkaynita? Kankunata rimani, manami asirtankichichu mana alita shiminita uyanayashkaykichirayku. 44 Yayaykichika supaykunapa apunmi. Paypa wawankuna kashpaykichi tukuy munashkanta ruranayankichi. Yaya Dios runata rurashkanmanta pacha supayka runata wañuchik kan. Tukuy shutipa kashkata piñarin shunkunmanta pacha llullachik kashkanrayku. Chasna shunkunmanta pacha llullachik kashpanmi llullallata riman. Paymi llullaysiki, tukuy llullaka paymantami. 45 Ñuka shutipa kashkata rimak kashpayni manami kiriwankichichu. 46 ¿Pita kankunamanta atipan uchata rurashkaynita rimak rinata? Nima pi atipanchu. Shutipa kashkata rimak kashpayni ¿imaraykuta mana kiriwankichichu? 47 Maykan runami Yaya Diospa wawan kan, paypa shiminta kasunmi. Kankunaka shiminta mana kasunkichichu mana paypa wawankuna kashkaykichirayku.

Ñawpa kawsak Abraham manara tiyashpanra Jesukristu ña tiyarka

48 Jesuspa rimashkanta uyashpankuna apunchikunaka payta rimarkakuna:

Ñukanchika alita rimanchi Samaria allpamanta runashina kanki supay yaykushka nishpa.

49 Chaypi Jesuska aynirka:

Mana supay yaykushka runachu kani. Ashwan Yayaynita kushichishpallami kawsani. Chasna kashpaynipas kankunaka millaypallata rimawankichi. 50 Ñuka mana maskanichu runakuna ali kanki nishpa rimawanankunapa. Chasna kashpanpas tiyan shuk maykanmi munan runakuna kushichiwanankunapa. Paymi shuk puncha rimanka rurashkaynika alichu manachu nishpa. 51 Alita uyawaychi, maykan runami rimashkaynita kasun, chayka manami wañunkachu.

52 Chaypi apunchikunaka aynirkakuna:

Yaya rukunchi Abrahamka wañurka, chaymantapas Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachikkuna tukuy wañurkakuna. ¿Imashnataya kanka rimanki, maykan runami shiminita kasun, payka manami wañunkachu nishpa? Kunan shuti yachanchi supay yaykushka runa kanaykita. 53 Yaya rukunchi Abraham wañurka. Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachikkunapas tukuy wañurkakuna. ¿Kanka paykunamanta pasachu kanki? ¿Pi kanaykitataya yuyarinki?

54 Jesuska aynirka:

Rimaynimaka ñuka kikinmanta atun yachayyu kani nishpa, rimashkaynika manami valimachu. Yayaynimi chasna atun yachayyu kanaynita riman, maykantami kankunaka rimankichi Yaya Diosninchi nishpa. 55 Chasna rimashpaykichipas payta mana riksinkichichu. Ñuka shuti payta riksini. Mana riksinichu nishpa rimaynimaka kankunashina llullaysiki kaynima. Chasna payta riksishpaynimi shiminta kasuni. 56 Ñawpa kawsak yaya rukunchi Abraham atunta kushikurka allpama shamunaynita rikunanta yachashpan. Shamushkaynita rikushpan kushikurka.

57 Chayta uyashpankuna apunchikuna Jesusta rimarkakuna:

¿Imashnataya ñawpa Abraham kawsashkanta rikushkanki? Manara kankichu nima pichka chunka watayu.

58 Jesuska paykunata aynirka:

Alita uyawaychi, Abraham manara wawayarishpanra ñuka chasnalla kawsa Yaya Dios karkani. 59 Chasna Jesuska runa kashpanpas Yaya Dios kananta rimashpan rumikunata apirkakuna payta tuksishpa wañuchinankunapa. Chaypi Jesuska pakashpan Yaya Diospa wasinmanta llukshirka.

9

Jesuska shuk wisku runata ampirka

1 Jesuska Yaya Diospa wasinmanta llukshishkanwasha ñukanchi runankunawa purishpan wawayarishkanmanta pacha wisku runata rikurkanchi. 2 Chaypi Jesusta tapurkanchi:

Yachachik, ¿imamantataya kay runaka wisku wawayarishka, yayankunapa uchanmantachu, pay kikinpa uchanmantachu?

3 Chaypi Jesuska ñukanchita aynirka:

Chasna wisku wawayarishkanka mana kanchu pay kikinpa uchanmanta nima yayankunapa uchankunamantachu. Payka wisku wawayarishka Yaya Dios atun yachayninwa ampishpan runakunata rikuchinanpa. 4 Kawsa kahushpanchira kachawak Yaya Diosta kasushpa kamachishkankunata rurananchi tiyan. Wañushkanchiwasha nima imata atipashunchichu ruranata. 5 Yaya Diosta mana kasuk runakuna chawpipi kahushpaynira paykunarayku punchashina ali ruranakunata riksichikmi kani.

6 Chasna rimashkanwasha Jesuska allpapi tyukashpan allpawa chapushpan wiskupa ñawinpi kakurka. 7 Chaymanta rimarka:

Mayllakriy ñawikita runakunapa rurashkan Siloé yaku tantarinapi. Chay Siloé ninayan kachashka. Chaypi mayllarik rirka chay wiskuka. Mayllarishpan chay wiskuka ampirirka. Ña rikushpanna wasinma kutirka.

8 Chay kuchunpi kawsakkuna, ñawpa kullkita tapuhushkanta rikukkunapas tapunakurkakuna:

¿Mana kay tiyarishpa kullkita tapupayarka?

9 Shukkunaka rimarkakuna:

Ari, paymi.

Shukkunaka:

Mana paychu, payshina rikurishpanpas nishpa rimarkakuna.

Chay wisku ampirishkaka rimarka:

Ari, ñukami kani.

10 Chaypi payta tapurkakuna:

¿Imashnamantataya kunanka ña atipanki rikunata?

11 Paykunata aynirka:

Chay Jesús shutiyu runami llawsanta allpawa chapushkanwa ñawinipi kakushpan rimawarka: Mayllakriy runakunapa rurashkan Siloé yaku tantarinapi nishpa. Chayma rishpayni ñawinita mayllarkani, chay ratulla rikurkanina.

12 Chaymantapas payta tapurkakuna:

¿Maypita chay kanta ampik runaka?

Payka aynirka:

Mana yachanichu maypichari kahun nishpa.

Israel runakunapa apunkunaka wisku ampirishkata tapurkakuna

13-14 Jesús llawsanta allpawa chapushpan samana punchapi chay wiskuta ampirka. Chay puncha nima pi atipapayanchu imata ruranata. Chayrayku chay ampirishkata fariseokunama pusharkakuna. 15 Paykunapas payta tapurkakuna:

¿Imashnamantata kunanka atipanki rikunata?

Chay ampirishkaka aynirka:

Chay ampiwak runaka llawsanta allpawa chapushkanwa ñawinipi kakurka. Chayta mayllak rirkani. Kunanka rikuknami kani.

16 Shuk fariseokunaka rimarkakuna:

Chay kanta ampik runaka manami Yaya Diosmantachu mana samashkanrayku samana punchapi.

Shukkunaka paykunamanta rimarkakuna:

Uchasapa kamaka mana ruranata atipamachu karka tukuy chay nima ima uras rikushkanchita atun yachaywa rurashkankunata.

Chasnamanta mana shuk yuyayllawachu karkakuna. 17 Kutikashka chay ampirishkata tapurkakuna:

Rimashkanki pay kanta ampishkanta. Chasna kashpanka ¿imatata kanka yuyarinki paymanta?

Ñukaka yuyarini payka Yaya Diospa yachayninwa rurak runa kananta nishpa aynirka.

18 Chaypi chay apunchikunaka mana kirishkakunachu ñawpa wisku kashkanta. Chayrayku yayankunata kayachirkakuna. 19 Paktashpankuna paykunatapas tapurkakuna:

¿Kayka kanchu kikin wawaykichi? ¿Shutipachu wisku wawayarirka? Chasna kashpan ¿imashnamantataya kunanka rikuk tukushka?

20 Chaypi yayankunaka aynirkakuna:
Ari, kikin wawanchimi. Shutipami wisku wawayarirka. 21 Mana yachanchichu imashnamantami rikuk tukushka, nima yachanchichu pimi payta ampishka. Pay kikinta tapuychi. Ñami ruku kan. Paymi kankunata rimanka.
22 Chasna rimarkakuna manchashpankuna tantarinanchi wasimanta wichuy tukunankunata. Manara Jesús chay wiskuta ampishpan apunchikunaka runakunata rimarkakuna: Maykan runakunami Jesusmanta rimanahun: Chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik kan nishpa, chay runakunatami tantarinanchi wasimanta wichushunchi. 23 Chayta yachashpankuna yayankunaka rimarkakuna: Pay kikinta tapuychi. Ñami ruku kan. Paymi kankunata rimanka nishpa. 24 Chaypi apunchikunaka wisku ampirishkata kayachirkakuna kuti shamunanpa. Paktamushpan rimarkakuna:
Kunan shuti Yaya Diospa puntanpi mana llullashpa shutipata rimay chay ampiwashka runa nishkaykimanta. Ñukanchi yachanchi chay runaka uchasapa kananta.
25 Chay ampirishka runaka aynirka:
Mana yachanichu uchayuchu manachu nishpa. Ñukaka yachanimi wisku kashkaynita, kunanka rikuninami.
26 Chaypi kutikashka payta tapurkakuna:
¿Imashnata rurarka kanta ampinanpa wisku kashkaykimanta?
27 Chay wisku ampirishkaka aynirka:
Ñami kankunata rimashkani. Rimashpaynipas manami kiriwankichichu. ¿Imaraykuta munankichi kutikashka rimanaynipa? ¿Kankunapas payta katinata munankichichu?
28 Chayta uyashpankuna yapa piñarishpa millaypata rimarkakuna. Chaymantapas rimarkakuna:
Kanka kasunki chasna runata, ñukanchika ali yachachik Moisés wañupa killkashkan Yaya Diospa kamachishkanllata kasunchi. 29 Moisesmanta yachanchi Yaya Dios payta rimashkanta. Chay runamantaka nima imata yachanchichu. Nima yachanchichu maymantachari shamushka.
30 Chay wisku ampirishkaka aynirka:
¿Imashnataya chasnaka kanka? ¿Ñukanchimanta pasa Yaya Diospa shiminta yachakukkuna kashpaykichitatachu mana yachankichi maymantami shamushka chay ñukata mana atipaypata rurashpa ampiwashka runaka? 31 Alita yachanchi Yaya Dioska mana uyanchu uchayu runakunataka, ashwan uyanmi, maykankunami payllata kushichishpa paypa munashkanta rurashpa kawsanahun. 32 Nima ima uras uyashkanchichu shuk runa wisku wawayarishka ampirishkanmanta. 33 Chay runa mana Yaya Diosmanta kamaka manami atipamachu karka kay mana atipaypata ruranata.
34 Chaypi shuk runa wisku wawayarishpan uchamanta chasna tukushkanta yuyarishpankuna payta rimarkakuna:
Wawayarishkaykimanta pacha uchasapami kanki. Chasna kashpaykika ¿imashnataya ñukanchi yachachikkunataka yachachinayanki?
Chasna rimashpankuna tantarina wasimanta wichurkakuna.

Yaya Diosta mana kasukkuna wiskushina kanahun

35 Chasna wichushkankunata yachashpan Jesuska payta maskananpa rirka. Chay wisku ampirishkata tarishpan tapurka:
¿Sinchikunkichu Yaya Diospa Kachashkan Runapi?
36 Chaypina aynirka:

Rimaway wawki, ¿pitaya chay runaka paypi sinchikunaynipa?
37 Jesuska aynirka:
Ñami rikushkanki chay runataka, ñukami kani maykanwami kwintahunki.
38 Chaypina paypa puntanpi kunkurirka. Kunkurishpan rimarka:
Kunan shuti kanpi sinchikuni shutipa Amuyni kanki.
39 Jesuska rimarka:
Ñukaka kay allpama shamushkani runakunata riksichinaynipa imashnami kanahun Yaya Diospa rikushkanpi. Tiyan shuk mana alita rurak runakuna wiskushina Yaya Diospa shiminta mana riksikkuna. Chay runakunata yachachishpa yanapashami alita rikuk runakunashina Yaya Diospa shiminta riksik tukunankunapa. Shuk runakuna tiyan alita rikuk runakunashina Yaya Diospa shiminta riksik kanankunata yuyarikkuna. Paykunaka shutipa wiskushinami Yaya Diospa shiminta mana asirtashpa kiparinkakuna.
40 Chayta uyashpankuna kuchunpi kahuk fariseokunaka tapurkakuna:
¿Kanka rimankichu ñukanchipas wiskushina kahushkanchita?
41 Jesuska paykunata aynirka:
Shuk wiskushina kankichimaka Yaya Diospa shiminta mana riksishpa, nima pi kankunamanta mana ali kashkaykichita rimak rinmachu. Kankunaka mana asirtashpaykichipas rikuk runakunashina kanchi Yaya Diospa shiminta riksik nishpa rimankichi. Chasna yanka rimashkaykichirayku uchaykichika manana llakichiypanachu.

10

Jesuska runankunawa kawsan, imashnami shuk alita obehanta kuyrakka obehankunawa kawsan

1-2 Fariseokuna yuyarinahun runa masinchikunata yachachik kashpanchi obehakunata kuyrak runashina paykunata kuyrak kanchi nishpa. Jesuska chasna yuyarishkankunata riksishpan paykunata kasna yachachishpa katirka:
Alita uyawaychi. Rikuychi shuk kuyrak amuta obehankunawa. Obehakunapa tiyan shuk samanankuna kincharishkaka shuk punkuyulla. Chay punkuta yaykuk runaka kikin kuyrakmi. Maykankunami mana chay punkuta yaykunahunchu, ashwan shuk partita sikashpa yaykunahun, chaykunaka kanahunmi shuwakuna. 3 Chay samanankuna kincha punkupi tiyan shuk kuyrak runa. Payka chay obehakunata kuyrakraykulla paskan. Chay kuyrak runaka yaykushpan obehankunata karan shukta shutinkunapi kayan. Paypa shiminta uyashpankuna kushikushpa kasunahun riksishkankunarayku. Chay kuyrak runaka obehankunata kayashpan chushama llukshichin. 4 Ña tukuy llukshishpankuna obehankunapa puntankunapi purin. Paykuna payta katinahun, shiminta riksishkankunarayku.
5 Mana riksishkankunataka manami katinahunchu, ashwan paymanta mitikunahun, shiminta mana riksishkankunarayku.
6 Chasna Jesuska rimashpan mana shutillatachu payta chiknik runakunata yachachirka. Paykunaka mana asirtarkakunachu imatami chay rimashkanwa yachachinayarka.

Jesuska shuk alita obehankunata kuyrakmanta rimashpan yachachinayan runankunata kishpichinanmanta

7 Jesuska paykunata yachachishpalla katirka: Alita uyawaychi. Ñukami kani obehakunapa samanankuna kincha punkushina. 8 Ñukamanta puntiru achka llullachishpa yachachikkuna shamushkakuna. Mana punkuta

yaykushpankunami mana kanahunchu kikin obehakunata kuyrakkuna. Kanahunmi obehata shuwakunashina. Runakunata llullachishpa chinkachinahun. Obehaynikunaka ñukata alita riksiwashpankuna manami paykunataka kasushkakunachu. 9 Ñukami kani obehakunapa samanankuna kincha punkushina. Maykankunami yaykunahun, paykunataka wañuymanta kishpichishami. Chasna alita wakaycharishka tukushpankuna mana manchashpa yaykunahun llukshinahun, tukuy munashkankunata kushilla kawsanankunapa tarinahun.

10 Obehata shuwakunaka shamunahun kichunapa, wañuchinapa, chinkachinapa. Chasnashinami mana alita yachachikkunaka runakunata ruranahun. Ashwan ñukaka shamushkanimi runakunata mana tukurik nima ima uras riksishkankuna shutipa kawsayta kunaynipa. 11 Ñukami kani alita obehankunata kuyrak runashina. Ali kuyrak runaka obehankunata yapa yuyashpan wañushanpas paykunata kishpichinaynipa nishpa wañuma. 12 Maykanmi kullkita ganananllapa obehakunata kuyran, payka puma shamuhushpan sakin. Paykunamanta mitikun, mana kikin amun kashkanrayku. Pumaka obehakunata apinapa shamuhushpan paykunata shikwachin tukuy partima. 13 Chay kuyrakka mitikun, kullkita ganananllapa kuyrahushkanrayku. Mana obehakunata kuyranchu, paykunata yuyashkanrayku.

14 Ñukami kani runaynikunarayku shuk alita obehankunata kuyrak runashina. Riksinimi pikunami runaynikunaka. Karan shukta yuyashpayni alita riksini. Chasnallatatami runaynikunapas alita ñukata riksiwanahun. 15 Imashnami Yayayni Dios ñukata riksiwan, chaymantapas imashnami ñuka payta riksini, chasnallatatami ñukapas runaynikunawa alita riksinakuni. Paykunata kishpichinaynipami wañusha. 16 Chaymantapas imashnami obehankunata kuyrak runapa tiyama chikan obehankuna shuk parti shuk kinchapi, chasnashinami ñukapapas shuk parti tiyawan shuk runaynikuna mana israel runakunamantachu. Paykunatapas yachachinayni tiyan kasuwanankunapa. Yachachishkaynita uyashpankuna kasuwankakuna. Tukuy partimanta runaynikunata tantachinayni tiyan tantaylla kawsanankunapana ñuka sapallana kuyrak kanaynipa. 17-18 Paykunata kishpichishpa wañusha. Wañushkaynimanta kawsarisha. Nima pi atipawankachu wañuchinata, ashwan ñuka kikin munay wañusha. Chasnallatatami ñuka kikin munay kawsarimusha. Yayayni Diosmi kachawashka chasna wañunaynipa chaymantapas kawsarimunaynipa. Chasna payta kasuhushkaynirayku ñukata yapa yuyawan.

19 Chasna Jesuspa rimashkanta uyashpankuna apunchikunaka kutikashka mana shuk yuyaywallachu karkakuna. 20 Achka rimarkakuna:

Kay runaka supay yaykushka muspa runami kan. Mana valinchu payta uyananchipa.

21 Shukkunaka rimarkakuna:

Nima maykan runa supay yaykushka kamaka payshina rimamachu. Chasna supay yaykushka runa kamaka mana atipamachu karka wiskuta ampinata.

Jesuska Yaya Diospa Wawan kananta rimarka

22-23 Chiri killakuna paktashkan uras Jerusalén llaktapi shuk tantarina tiyarka. Tantarishka kahurkakuna kushikushpa yuyarinankunapa Yaya Diospa wasinta kuntrankuna ñawpa urmachishkankunamanta kuti alichashkankunata. Jesuspas Jerusalenpi kahurka. Yaya Diospa wasinpimi karka punku mayanpi Salomón shutiyu wasipi. Chiri kashpan

chaypi puririrka. 24 Chaypi apunchikuna payta muyukta shayarishpankuna tapurkakuna:

¿Imaraykuta mana kuskata rimankichu pimi kanki? Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kashpaykika ñukanchita kuskata rimay.

25 Jesuska paykunata aynirka:

Ñami kankunata rimashkani, manami kiriwankichichu. Yayayni atun yachayninta kuwashkanrayku rurahushkaynikunata rikushpaykichi atipankichi yachanata pimi kani. 26 Kankuna mana munankichichu kiriwanata, mana obehaynikuna kashkaykichirayku. 27 Obehaynikunaka shiminita riksinahun. Ñukapas paykunata riksinimi. Paykunata kayashpayni katiwanahun. 28 Ñuka paykunata Yaya Dioswa mana tukurik kawsayta kuni. Manami rinkakunachu ñukamanta anchurishka wiñaypa parisinankunapa. Nima pi atipanchu ñukapi kirikkunata kichuwanata. 29 Yayayni paykunata kuwashka. Nima pi paytaka atipanchu kichunata tukuymanta ashwan atun yachayyu kashkanrayku. 30 Ñukapas Yayayniwa tukuypi shuk yuyayllawa parihu yachayyu kanchi.

31 Chasna Jesús rimashpan kutikashka apunchikunaka rumikunata apirkakuna payta tuksishpa wañuchinankunapa. 32 Chasna wañuchinayahushkankunapi Jesuska paykunata rimarka:

Kankuna rikushkankichi Yayaynipa yachayninwa alikunata rurashkaynita. ¿Maykan chay ali rurashkaynikunamantata wañuchinayawankichi?

33 Chaypi apunchikunaka aynirkakuna:

Manami kanta rumiwa wañuchinayahunchichu alita rurashkaykimanta. Kanta wañuchinayahunchimi runa kashpaykitata Yaya Diosmi kani nishpa rimashkaykirayku. Chasna tukuy runakunamanta pasa Yaya Diosshina kanayashpaykimi kanta wañuchinayahunchi.

34 Chaypi Jesuska aynirka:

Alita yuyariychi yachakushkaykichi ñawpa Yaya Diospa killkachishkanta. Chay killkachishkanpi apunchikuna wañuta kasna nin:
Kankunata rimani ñukashina dioskuna kanaykichita.

35 Yaya Dios kikin chasna rimashpan nima pi atipanchu rimanata mana ali kananta. Chay runakunamanta akllashkan apukuna wañuta rimarka payshina kanankunata. 36 Ñuka paykunamanta pasa kani Yayayni Dios ñukallata akllashkanrayku kay allpama kachawananpa tukuy munashkanta paktachinaynipa. Runakunamanta akllashkan apunchikuna wañuta rimashpan payshina kanankunata, ashwan atipani ñuka rimanata Yaya Diospa Wawanmi kani nishpa. ¿Imaraykuta chasna rimashpayni piñariwankichi millaypata rimanki nishpa? 37 Yayaynipa kamachiwashkanta mana rurashpaynika chay uras shuti ama kiriwaychichu Yayayni Diospa kachashkan kanaynita. 38 Yayayni Diosmanta kani rimashpayni mana kiriwashpaykichipas Yayaynipa kamachishkanta rurashkaynita rikushpaykichi kiriwaychi Yaya Diospa kachashkan kanaynita. Chasna rikushkaykichirayku kiriwaychi yachanaykichipa ñuka Yayayniwa, Yayayni ñukawa shuk yuyayllawa kahushkanchita.

39 Chasna rimashpan Jesusta kutikashka apinayarkakuna. Chaypi paykunamanta payka kishpimurka.

40 Chasna kishpishkanwasha Jordán yaku chimpama kutirka maypimi Juanka bawtisapayarka. Chayllapi kiparirka. 41 Achka runakuna payta rikuk shamurkakuna. Chaypi rimarkakuna paykunapura:

Juanka mana rurapayarkachu atun yachaywa nima ima uras rikushkanchikunata kay Jesusshina. Chasna kashpanpas tukuy kay runamanta rimashkanka shutipami.

42 Chaypi achka runakuna Jesusta kirik tukurkakuna.

11

Jesuska rimarka Lasaropa wañushkanpi Yaya Diospa atun yachayninta rikuchina kashkanmanta

1 Tiyarka Jesuspa shuk yuyashkan runa Lásaro shutiyu. Payka sinchita unkushka karka. Ishkay paninkunawa pakta Judea allpapi kahuk Betania llaktapi kawsarka. Paypa paninkunaka karka Marta shukka Maria. 2 Chay Mariami masna punchakunamanta Jesuspa chakinpi talina karka mishkinlla asnak perfumita, chaymanta chukchanwa chakichina karka paypa chakinta. 3 Lásaro unkushka kashpan chay paninkunami shuk runata kacharkakuna Jesusta kayak shamunanpa: Kanpa kikin amiguyki Lasaromi wañuhun nishpa. 4 Chayta uyashpan Jesuska aynirka:

Chay amiguynika manami unkushkachu wañunanpa, ashwan Yaya Dios atun yachayninta rikuchinanpami, chaymantapas ñuka Yaya Diospa Wawan atun yachaynita rikuchinaynipa.

5-6 Jesuska Lasarota paninkunanti yapa yuyashpanpas Lásaro unkushka kashkanta yachashpan mana utkallachu chayma rirka. Chay kahushkanllapi ishkay puncha ashwan kiparirka. 7 Chaymanta ñukanchi paypa runankunata rimarka:

Akuychi kutikashka Judea allpama rishunchi.

8 Chaypi payta rimarkanchi:

Yachachik, Judea allpapi apunchikuna kanta rumiwa tuksishpa wañuchinayashkakuna. Ama kuti chayma riychu.

9-10 Jesuska aynirka:

Karan shuk punchapa tiyan chunka ishkay uras. Chunka ishkay uras manara pasashpanka manara tutayanrachu. Chasnashinami Yayayni Diospa munashkanta manara paktachihushpaynika ñukata mana wañuchiwankakunarachu. Punchapi purihushpaykichi mana takarinkichichu, punchayachik rikuchihushkanrayku. Tutapi purihushpaykichika takarinkichimi, mana puncha tiyashkanrayku. Chasnashinami ñukata katiwashpaykichi Yaya Diospa munashkanta rurashpa punchapi purihukshina alita kawsankichi. Mana ñukawa pakta kawsashpaykichika amsapishina purishpa pantankichi.

11 Astalla unaystumanta rimarka:

Chay amigunchi Lasaroka samahumi, atarichik rishara.

12-13 Jesuska wañushkata samahumi nishpa rimarka. Ñukanchi yuyarirkanchi kawsa runa puñuhuktashina. Chayrayku aynirkanchi:

Yachachik, puñuhushpanka ampirinkami.

14 Chaypina Jesuska ñukanchita kuskata rimarka:

Lasaroka ña wañushkami. 15 Yapa munashpayni ashwanta yachakunaykichipa ñukapi sinchikunata, kushikunimi wañuhushpan mana chaypi kashkaynirayku. Kunanka akuychina payta rikuk rishunchi.

16 Chaypi chay chunka ishkay Jesuspa runan masinchi Tomás, maykantami rimapayarkakuna ishkay wawayarishka, ñukanchita rimarka:

Akuychi, ñukanchipas rishunchi yachachikwa pakta wañunanchipa.

Jesuska Lasarota kawsachirka

17 Betania llaktama rishpanchi shukkuna Jesusta rimarkakuna ña chusku
puncha Lasaropa aychanka urku uchkupi taparishka kahushkanta. 18 Chay
Betania llaktaka karkami Jerusalén kuchupi chawpi ura purishpa. 19 Achka
israel masinchikuna Jerusalenmanta rirkakuna Martata Mariata turin
wañushkanmanta llakihushkankunapi sinchikuchinankunapa. 20 Marta Je-
suspa paktahushkanta yachashpan tinkunapa shamurka. Mariaka wasillapi
kiparirka mana yachashpan Jesús paktahushkanta. 21 Chaypina Martaka
Jesusta tinkushpan rimarka:
Yachachik, kan kaypi kankima karka, turinika mana wañumachu karka.
22 Kunanpas yachani Yaya Dios tukuy tapushkaykita rurananta.
23 Chaypi Jesuska Martata aynirka:
Turikika kuti kawsarinkami.
24 Chaypi Martaka rimarka:
Ari, yachani kay mundu tukurihushpan turinika tukuy wañushkakunawa
pakta kawsarimunanta.
25 Jesuska aynirka:
Ñukami kani wañushkakunata kawsachik, runakunata wiñaypa Yaya Dioswa
kawsayta kuk. Maykan runami ñukapi sinchikun, payka wañushpanpas
kawsanmi. 26 Maykan runami ñukapi sinchikushpa kawsan, payka
wañushpanpas nima ima uras ñukamanta anchurishka kankachu. ¿Kirinkichu
kay rimashkaynita?
27 Martaka Jesusta aynirka:
Ari, kirinimi chapashkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik kanaykita.
Yaya Diospa Wawanmi kanki, maykanmantami Yaya Dios rimarka kay
allpama shamunanta.
28 Chasna rimashkanwasha Martaka ñañan Mariata kayak rirka. Alimanta
rinkrinpi rimarka:
Ñukanchita yachachikmi shamuhun, kantami kayahun.
29 Chasna rimashkata uyashpanlla utkalla atarirka Jesusma
shamunanpa. 30 Jesús ñukanchi runankunawa manara chay llaktankunapi
paktahurkanchirachu. Maypimi Martaka ñukanchita tinkuk shamurka
chayllapi karkanchi. 31 Chay wasinpi Jerusalenmanta israel masinchikuna
Mariata llakihushkanpi sinchikuchishpa kahurkakuna. Kallpa rishkanta
rikushpankuna yuyarirkakuna Lasaropa aychanta churashkankuna
uchkuma wakananpa rihushkanta. Chasna yuyarishpankuna payta
katirkakuna. 32 Chasna Mariata katihushpankuna paywa pakta Jesusta
tinkuk shamurkakuna. Chaypi Mariaka Jesuspa puntanpi kunkurishpan
rimarka:
Yachachik, kan kaypi kankima karka, turinika mana wañumachu karka.
33 Jesús Mariata paywa pakta kahuk runakunata wakahushkankunata
rikushpan llakirirka, wañuyta shunkunpi piñarirka. 34 Chaypina paykunata
tapurka:
¿Maypita payta churashkankichi?
Paykunaka aynirkakuna:
Chaypimi churashkanchi. Akuychi rikuk rishunchi.
35 Chasna rimashpankuna Jesús paykunawa pakta llakirishpan wakarka.
36 Wakahushkanta rikushpankuna paykunapura rimarkakuna:
Rikuychi maytukuytata Lasarota yuyarka.
37 Shukkuna rimarkakuna:
Pay ampirka wisku wawayarishkata. Lásaro manara wañushpanra
¿imaraykutaya mana ampishkachu?

38 Lasaropa aychanta churashkankuna uchkupi paktahushpanchi Jesús
kutikashka shunkunpi wañuyta piñarirka. Chay churashkankunaka karka
shuk urku uchkupi. Punkunka atun rumiwa taparishka karka. 39 Chaypi
Jesuska runakunata rimarka:
Anchuchiychi chay punkuta tapak rumita.
Chayta uyashpan wañushkapa panin Martaka rimarka:
Yachachik, kunanka ña millaypata asnan, ña chusku puncha chay uchkupi
kahushkanrayku.
40 Chaypina Jesuska rimarka:
Ña kanta rimashkani, ñukapi sinchikushpayki Yaya Diospa atun yachayn-
inta rikunkimi.
41 Chayta uyashpankuna shukkunaka chay uchku punkuta tapak rumita
anchuchirkakuna. Jesuska siluma rikushpan rimarka:
Yayayni, kanta agradesinimi tapushkaynita uyashkaykirayku.
42 Yachanimi tukuy uras tapushkaynita ruranaykita. Chasna
yachashpaynipas sinchita rimashpa kanta agradesishkani kay runakuna
uyanankunapa. Yapa munani kachawashkaykita kirinankunapa.
43 Chayta rimashkanwasha Jesuska sinchita kayarka:
¡Lásaro, llukshimuy chay uchkumanta!
44 Chay wañushkaka llukshimurkana. Paypa makin chakin pillurishka
karkakuna ñañu llachapawa, uyan pillurishka karka llachapawa. Chaypina
Jesuska rimarka:
Paskaychi pillurishkanta rinanpa.

Apukuna Jesús tukuy runakunaranti wañunanpa kwintarkakuna (Mt 26.1-5; Mk 14.1-2; Lk 22.1-2)

45 Chasna Lasarota kawsachishkanta rikushpankuna Mariawa pakta
achka shamushka israel masinchikuna Jesuspi sinchikurkakuna.
46 Shukkunaka fariseokunama rirkakuna tukuy Jesuspa rurashkanta kwin-
tanankunapa. 47 Chasna rimashkankunata uyashpankuna saserdotekunapa
apunkunaka tukuy paykunawa pakta tantaylla yuyarishpa kwintak atun
apunchikunata kayachirkakuna tantarinankunapa. Tantarishpankuna
paykunapura Jesusmanta kwintarkakuna:
¿Imatataya rurashunchi? Chay runaka atun yachaywa achka nima ima
uras rikushkanchikunata rurahun. 48 Shuk imata rurananchi tiyan man-
ana chaykunata rurashpa kawsananpa. Chasna rurashpa katishpanka
tukuy runakunami payta kasunkakuna, Yaya Diospa Kachashkan Kish-
pichikmi kuntranchikunamanta kishpichinanpa nishpa. Chasna kash-
pan ñukanchikunata winsishka romano runakuna piñarishpankuna wak-
lichinkakuna Yaya Diospa wasinta, chaymantapas wañuchinkakuna tukuy
ñukanchi israel runakunata. 49 Chay wata Kaifaska saserdotekunapa atun
apu kashpan tukuy chay apunchikunamanta ashwan atun apumi karka.
Chaypi payka chay shukkunata rimarka:
Kankunaka nima imata yachankichichu. 50 Yuyariychi, ashwan ali kama
shuk runalla tukuy runakunaranti wañunanpa, mana tukuy ñukanchi israel
runakuna wañunanchipa.
51 Chasna rimashkanka mana pay kikin yuyayninmantachu karka. Chay
wata saserdotekunapa atun apu kashpan Yaya Dios payta yuyachirka Jesús
ñukanchi israel runakunaranti wañunanmanta rimananpa. 52 Chaymantapas
yuyachirka manami ñukanchi israel runakunarantillachu wañunanmanta ri-
mananpa, ashwan wañushpan tukuy partimanta Yaya Diospa wawankunata

shuk ayllullatashina rurananta rimananpa. 53 Chasna Kaifás rimashkanmanta pacha apunchikuna shuk yuyayllawa yuyarirkakuna imashnami ima urasmi Jesusta wañuchichinkakuna. 54 Chayta yachashpan Jesuska manana purirkanachu achka israel masinchikuna rikushkankunapi. Ñukanchiwa pakta chay llaktakunamanta llukshirka. Shuk llakta Efraín shutiyuma rirkanchi. Chay llaktaka chunlla chakishka allpa mayanpi karka. Chaypi kiparirkanchi.

Runakuna Jesusta Jerusalenpi maskarkakuna

55 Ñukanchi israel runakunapa Paskua punchakuna kuchupi kashpan achka llaktakunamanta israel masinchikuna Jerusalén llaktama rirkakuna tantarinankunapa. Chay tantarina manara paktarihushpanra paktarkakuna Yaya Diospa kamachishkanshina alicharinankunapa. Mayllaripayanahun atipanankunapa yaykunata chay tantarinapi. 56 Chaypi kashpankuna Jesusta maskashpa purirkakuna. Yaya Diospa wasinpi tapunakushpa kahurkakuna paykunapura:

¿Imashnata kankunaka yuyarinkichi Jesusmanta, shamunkachu kay tantarinapi manachu?

57 Puntiru paktashpankuna fariseokuna saserdotekunapa apunkunapas kamachirkakuna, maykan runapas Jesusta rikushpanka rimak rinankunapa apinankunapa payta.

12

Maria mishkinlla asnak perfumita Jesuspi talirka (Mt 26.6-13; Mk 14.3-9)

1 Paskuarayku sokta puncha pishihushpanra Jesuska ñukanchiwa pakta kuti Betania llaktama rirka. Chay llaktapi Lasaroka kawsarka, maykantami Jesuska wañushka kashkanmanta kawsachirka. 2 Payta kawsachishkanrayku Jesuspa amigunkuna shuk atun mikunata rurarkakuna payta kushichinankunapa. Chaypi tantarishpanchi Martaka mikunata churanata yanaparka. Lásaro chaypi ñukanchiwa pakta mikuhurka. 3 Chasnapi Mariaka apamurka shuk butilla perfumita yapa chaniyuta. Chay perfumika nardo shutiyu anku yaku karka. Chayta talirka Jesuspa umanmanta chakinkama. Chasna talishpan chakichirka chukchanllawa. Tukuy wasi mishkihlla asnarka. 4 Chaypina chay Jesuspa chunka ishkay runan masinchi Judas Iskariote, maykanmi payta apichina karka kasna rimarka:

5 ¿Imaraykuta chay perfumita mana kimsa pachak denariospi rantichishkanchichu? Apinchima karka maykantami shuk runaka shuk watata tarawashpan ganan, chay kullkiwa mana imayu runakunata yanapananchipa.

6 Judaska mana chayta rimashkachu mana imayu runakunata yanapananpa. Chayta rimashkami pay kikin kullkita shuwanata munashkanrayku. Kullkinchita wakaychak kashpan wakaychana kahamanta shuwapayan. 7 Jesuska paypa rimashkanta uyashpan rimarka:

Ama chay panita chasna rimaychu. Payka wakaychashkami talinanpa wañunayni kuchupi kashkanrayku. 8 Nima imayu runakunaka tukuy urasmi kankunawa kawsankakuna. Ñukataka mananami tukuy uras rikuwankichinachu.

9 Israel masinchikuna Jesús Betaniapi kahushkanta yachashpankuna
chayma shamurkakuna. Mana shamurkakunachu Jesusllata rikunanku-
napa, ashwan Lasarotapas rikunankunapami shamurkakuna, maykan-
tami Jesús wañushka kashkanmanta kawsachirka. 10 Achka runakuna
Lasarota rikunapa shamushpankuna saserdotekunapa apunkunaka yu-
yarirkakuna Lasarotapas wañuchichinata. 11 Jesús Lasarota kawsachishkan-
mantami achka israel runa masinchikuna Yaya Diospa Kachashkan Kish-
pichik kananta kirirkakuna. Chasna kashpan chay apukuna Lasarotapas
wañuchichinayarkakuna.

Runakuna Jesusta Jerusalén llaktapi atun aputashina yaykuchirkakuna (Mt 21.1-11; Mk 11.1-11; Lk 19.28-40)

12 Chay kayantima Jesuska rihurka Jerusalén llaktama. Achka runakuna
Paskua tantarina punchakunarayku chaypi kahushpankuna Jesús pak-
tahushkanta yacharkakuna. 13 Chaypi chipati pankakunata pallashpankuna
llukshirkakuna chay pankakunata kuyuchishpa Jesusta atun aputashina
tinkunankunapa. Payta tinkushpankuna kushikushpa kaparirkakuna:

¡Ñukanchita kishpichiy! Yaya Diospa yanapashkan ali runami kanki. Yaya
Diospa munashkanta ruranaykipa kachashkan kashpaykimi shamuhunki.
Ñukanchi israel runakunapa atun apunchimi kanki.

14 Jesuska shuk malta burruta tinkushpan awanpi sikashpan tiyarirka.
Chasna paktachirka ñawpa killkarishkata. 15 Kasna nin:

Manana nima imata manchaychinachu Sión urku Jerusalén llaktapi kawsak
runakuna. Rikuychi, atun apuykichimi ña shamuhun kankunata kish-
pichinanpa. Shamuhunmi shuk burru maltapa awanpi tiyarishpa*
nishpa.

16 Ñukanchi Jesuspa runankunaka chay uras manara asirtashkanchirachu
Jesús chay rurashkanwa ñawpa killkarishkata paktachihushkanta. Jesús
tukuymanta atun apu tukunanpa siluma sikashkanwashara asirtarkanchi.
Chay uras yuyarirkanchina chasna paymanta killkarishka kashkanta, chay-
manta killkarishkashina paypi paktarishkanta. 17 Jesús manara Jerusalén
llaktama rihushpan Lasarota kawsachishkanta rikuk runakuna shukku-
natana kwintak rirkakuna. 18 Chay nima ima uras rikushkanchita atun
yachaywa rurashkanta uyashpankuna chay achka runakuna Jesusta tin-
kuk shamurkakuna. 19 Chasna achka rihushkankunata rikushpankuna
fariseokunaka paykunapura rimarkakuna:

Chay runata apichinanchipa yuyarishkanchika yanka nishpami kashka.
Rikuychi, tukuy runakuna payta katihunkuna.

Jesuska wañunanmanta rimarka

20 Chay Paskua punchakunarayku Jerusalén llaktama rishpankuna
israel masinchikunawa pakta shuk griego runakunapas rirkakuna.
Ñukanchikunawa pakta munarkakuna chay tantarinapi ñukanchipa Yaya
Diosninchita kushichishpa mañanata. 21 Chay griego runakunaka Jesuspa
chunka ishkay runan masinchi Felipeta kayllayarkakuna. Felipe karka
Galilea allpapi kahuk Betsaida llaktamanta. Chaypi payta tapurkakuna:

Wawki, Jesustami riksinayanchi. Ñukanchita riksichiy.

22 Tapushkankunata uyashpan Felipeka Jesuspa chunka ishkay runan
masinchi Andresta rimak rirka. Chaymanta ishkanti Jesusta rimak
shamurkakuna. 23 Chaypi Jesús paykunata rimarka:

---

* **12:15** Burrupi shamuhushkanwa rikuchin mana wañunakushpa kishpichik apushina kananta.

Shuk allpamanta runakuna ñukata riksinata munawanankunata rimawankichi. Chayta uyashpayni yachani kunan shuti ña punchaka paktarishkanta Yayayni Dios runakunata rikuchinanpa ñuka paypa Kachashkan Runa yapa ali kanaynita. 24 Alita uyawaychi. Shuk muyu allpapi ismunan tiyan wiñananpa. Wiñashpan miranmi. Mana ismushpanka mana miranchu, muyulla kan. Ismushpanka wiñashpan muyuyan. Muyuyashpan achkata miranka. Chasnashinami ñuka wañunayni tiyan kawsarimushpayni achka runakunata uchankunamanta kishpichinaynipa. Mana wañushpaynika nima pi atipankachu Yaya Diospa kawsananpi yaykunata. 25 Chaymanta maykan runami pay kikinpa munashkanta rurashpa kawsan, chayka yankami kawsan. Manami nima ima uras Yaya Dioswa kawsankachu. Maykan runami kay allpapi kawsahushpanra pay kikinpa munashkanta sakin Yaya Diospa munashkantana rurashpa kawsananpa, chayka wiñaypami Yaya Dioswa kawsanka. 26 Maykan runami munashkaynita rurashpa kawsan, payka ñukashina kawsanan tiyan. Maykan runami chasna ñukata katiwan, maypipas kashpayni chaypimi paypas kanka. Maykan runakunami munashkaynita rurak kanahun, paykunatami Yayaynika kushikushpan atunyachinka.

27 Kunanka atunta mancharihuni. ¿Imatataya rurasha? ¿Alichu kama tapunaynipa: Yayayni, kishpichiway mana chasna parisinaynipa nishpa? Chasnaka manami alichu kama. Chasna parisinaynipami shamushkani. 28 Yayayni, kay parisinayniwa runakunata ñukapi rikuchiy yapa ali atun yachayyu kanaykita.

Chasnallapi uyarkanchi silumanta rimahushkata:

Ñami runakunata kanpi rikuchishkani yapa ali atun yachayyu kanaynita, chasnallatatami kutikashka rikuchisha.

29 Jesuswa pakta kahuk runa masinchikuna chay rimashkata uyashpankuna paykunapura kwintarkakuna:

Rayushina uyarishka.

Shukkunaka rimarkakuna:

Shuk angelmi payta rimashka nishpa.

30 Jesuska chaypi paykunata rimarka:

Chasna uyashkaykichika mana karkachu ñukarayku, ashwan karkami kankunata yanapananpa Yaya Diosmanta kanaynita kirinaykichipa. 31 Kunanka Yaya Dioska manana chapanchu tukuy runakunapa uchankunarayku atun kastiguta paktachinanpa. Kunanka ñami supaykunapa apunta tukuy runakunata kamachik kashkanmanta wichunata kallarinka. 32 Ñukata allpamanta awama alsawashpankuna tukuy partimanta runakunata munachisha riksiwanankunapa, chaymantapas yanapasha ñukapi sinchikunankunapa.

33 Chasna rimashkanwa yachachinayarka imashnami wañunka. 34 Chaypi kahuk runa masinchikunaka wañunanmanta rimashkanta uyashpankuna aynirkakuna:

Yaya Diospa killkachishkanmanta yachanchi chapahushkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik wiñaypa kawsananta. ¿Imashnataya kanka ñukanchita rimanki Yaya Diospa Kachashkan Runa kashpayki kanta allpamanta awama alsashpankuna wañunaykita? Chasna kashpan manami Yaya Diospa Kachashkan Runachu kanki.

35 Chasna shuk killkarishkakunata mana alita asirtashpankuna manana paypi sinchikunayashpankuna Jesuska paykunata rimarka:

Manana tiyannachu timpuka kankunata asirtachinaynipa. Ñuka punchashina kahukka shuk ratullami yachachishpa kankunawa kasha. Imashnami punchaka tukuyta alita rikuchin, chasnashinami ñukapas kankunata shutipa kashkata riksichishkani. Chayrayku manara kankunata sakishpayni yachachishkaynimanta asirtashkaykichita kirishpa alita rurashpa kawsaychi, mana supayka shunkuykichipi llullachishpan chay asirtashkaykichita kichunanpa. Asirtashkaykichita kichushpanka mananami nima ima uras kuti asirtankichichu. Chasna kashpan amsapishina purishpa kawsankichi, mana yachashpa maytami rinkichi. 36 Ñuka punchashina kahuk kankunawa kahushpaynira ñukapi sinchikuychi kankunapas ñukashina punchayachik tukunaykichipa.

Chasna rimashkanwasha Jesuska paykunata sakishpan pakarkana paykunamanta.

Runakuna Jesuspi mana sinchikurkakunachu

37 Chay runakunaka atun yachaywa achka nima ima uras rikushkanchita rurashkanta rikushpankunapas chaymantapas yachachishkanta uyashpankunapas Jesuspi mana sinchikunayarkakunachu. 38 Chaywa Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachik Isaias wañupa rimashkanka paktarirka. Payka chay runakuna mana kirinankunamanta rimarka kasna:

Yaya Dios, runakunaka mana munashkakunachu yachachishkanchita kirinata. Mana atipaypakunata rurashkaykita rikushpankunapas mana asirtashkakunachu chay rurashkaykiwa yachachinayashkaykita nishpa.

39 Chay runakunaka mana munashpankuna Jesusta kirinata Isaias wañupa shuk killkashkanka paykunapi paktarirka kasna nishkaka:

40 Yaya Dios ñawinkunata tapachishka mana rikunankunapa. Yuyayninkunata tapachishka mana asirtanankunapa. Yaya Dios kasna nin: Chasna paykunata rurashkani taparishka ñawiyukunashina taparishka yuyayyukunashina kanankunapa. Mananami munanichu uchankunamanta llakirishpankuna ñukata kasuwanankunata, mana paykunata llakichishpayni kuti aliyachinaynipa nishpa.

41 Chaykunatami Isaias wañuka ñawpa killkarka rikushpan Jesús yapa ali atun yachayyu tukunanta. 42 Isaias chasna killkashpanpas chay apunchikunamanta achka Jesuspi kirirkakuna. Chasna kashpanpas fariseokunata manchashpankuna kirishkankunata mana rimarkakunachu. Mana munarkakunachu chay kamachik masinkuna paykunata tantarina wasimanta wichunankunapa. Chasna wichuy tukushpankunaka manana atipanahumachu paykunawa pakta tantarinata. 43 Mana yuyarirkakunachu imashnami atipanahuma Yaya Diospa rikushkanpi ali kanata. Yapa munarkakuna runa masinkuna ali kanki nishpa rimanankunata.

Jesuska mana shamurkachu runakunata kastigananpa

44 Chaypina Jesuska sinchita rimarka:

Maykanmi ñukapi sinchikun, payka chasnallatatami sinchikun Yayaynipipas, maykanmi ñukata kay allpama kachawashka. 45 Maykanmi ñukata rikuwan, chayka ñukata kachawaktapas rikunmi. 46 Ñuka runakunarayku punchashina kashpayni kay allpama shamushkani ñukapi sinchikukkuna mana amsapishina kiparinankunapa uchata rurashpa. 47 Shuk runa rimashkaynita mana kasushpanka manami ñukachu payta kastigasha. Ñukaka kay allpama shamushkanimi runakunata uchata rurak kanankunamanta kishpichinaynipa. Manami shamushkanichu uchankunamanta

kastiganaynipa. 48 Maykan runami ñukata mana munawanchu, chaymantapas rimashkaynita mana kasunayanchu, paymi ña kastigarishka kan. Kay rimashkaynimantalla kastigarishka kananta yachan. Kay mundu tukurinan uras kay rimashkaynillatata uyashpan kastigarinanta yachanka, wiñaypa Yaya Diosmanta anchurishka kananta. 49 Kasna rimashkaynika manami ñuka kikin yuyaynimantachu. Ashwan Yayayni, maykanmi ñukata kachawashka tukuyta rimawarka imatami yachachisha. 50 Yachani Yayaynipa shiminka runakunata riksichinanta imashnami wiñaypa paywa kawsankakuna. Chayta yachashpayni tukuy Yayaynipa rimawashkanta kankunata alita yachachini.

13

Jesuska runankunapa chakinkunata mayllarka

1 Pishihushpanra shuk puncha Paskua punchakuna paktarinankunapa Jesús yacharka ña wañunanta. Yacharka ña kay allpata sakinanta Yayanwana silupi tantaylla kawsak rinanpa. Tukuy uras Yaya Diosta mana kasuk runakuna chawpipi kawsak ñukanchi runankunata yapa yuyapayan. Kunanka ñukanchita yapa yuyashkanta rikuchinan karka ñukanchiranti wañushpan. 2 Jesús Paskua puncha ñukanchiwa tutapi mikuhushpan supaykunapa apunka ña yaykushka karka Judaspa shunkunpi. Payta yuyachirka Jesusta apichinanpa. Chay Judaska Simón Iskariotepa wawan karka. 3-4 Jesús yacharka Yayan Diosmanta shamushkanta, paymallatata kutinanta. Chaymantapas yacharka Yayanka payta atun yachayninta kushkanta tukuymanta atun kamachik kananpa. Chasna yachashpan mikuhushkanchimanta atarirka, awaniru kamisanta llatanarka. Chaymanta shuk llachapawa wiksanpi watarirka. 5 Yakuta mukawapi talishpan kallarirka chakinchikunata mayllanata. Karan shukpa chakinta mayllashkanwasha llachapa watarishkanwa chakichirka. 6 Chaypina Pedropi paktarka chakinkunata mayllananpa. Mancharishpan Pedroka rimarka:

Amuyni, ¿kanchu chakinita mayllawanki?

7 Jesuska payta aynirka:

Manara asirtankirachu rurahushkaynita. Shuk punchami alita asirtanki.

8 Pedroka Jesusta rimarka:

Nima ima uras chakinita sakishanchu mayllawanaykipa.

Jesuska payta aynirka:

Ñuka chakikita mana mayllashpaynika manami atipankichu ñukawa pakta kawsanata.

9 Chasna uyashpan Pedroka rimarka:

Amuyni, chasna kashpan ama chakinillata mayllawaychu ashwan umaynitapas makinitapas mayllaway.

10 Jesuska aynirka:

Maykanmi mushu armashka payka mana munanchu kuti armak rinata. Payka chakinllatami mayllanata munan. Tukuy aychanka ñami alita mayllarishka. Kankunaka ña alita mayllarishkashinami kankichi. Shukllami kankunamanta mana mayllarishkashinachu kan.

11 Jesuska ña yacharka pimi payta apichinka. Chayrayku rimarka manami tukuy kankunachu mayllarishkashina kankichi nishpa. 12 Chasna chakinchikunata mayllashkanwasha kuti churarirka awaniru kamisanta. Mesama kutishpan ñukanchita rimarka:

¿Asirtankichichu kay rurashkayniwa yachachinayashkaynita? 13 Kankunaka Yachachik, Amuyni niwankichi. Alimi kan. Ñukami

kani. 14 Chasna kankunata Yachachik Amuykichi kashpaynipas
chakikichita mayllashkani. Kankuna parihu runaynikuna kashpaykichi
ashwan kankuna munay yanapanakunaykichi tiyan, karan shuk amun
kamachishkanshina shukwa shukwa kankunapura. Chaymanta shuk
kirik masikichi mana alita rurashpanka payta yanapanaykichi tiyan
kutikashka alita rurashpa kawsananpa. Chaymantapas llakichinakushpa
kawsanaykichi tiyan, Yaya Dios uchaykichitapas llakichishpan alita
mayllarishkashina kanaykichipa. 15 Imashnami ñuka kankunata
rurashkayniwa rikuchishkani, chasnashina kankunapas ruraychi shukwa
shukwa.
16 Alita uyawaychi. Nima shuk runan patroyninmanta pasa kanchu.
Shuk kachashkan runa mana kanchu payta kachak runamanta pasa. Chas-
nashinami kankunapas mana ñukamanta pasa kankichichu. Imatami rurani
ñukaka, kankunapas ruranaykichi tiyan. 17 Tukuy chay rurashkaynita kunan
ña asirtashkankichi. Kunanka chay asirtashkaykichita ruraychi. Chayta
paktachishpa kawsashpaykichika kushillami kankichi.
18 Yayayni kankunata kushillayachinka nishpa rimashpayni manami
tukuy kankunata kushillayachinanmantachu rimani. Riksinimi imashna
runakunatami akllashkani. Chasna kashpan yachani shuk kankunamanta
mana ali yuyayyu kananta. Paktarinan tiyan imashnami killkarishka kan:
Maykanmi ñukawa pakta mikupayarka chayka kuntrayni tukushka nishpa.
19 Kunan manara paktarishpanra chayta kankunata rimashkani, ña pak-
tarishpan yachanaykichipa Yaya Diosmanta kashkaynita. 20 Alita uy-
awaychi. Ama llakiriychichu. Kankunatami akllashkani tukuy partima
kachanaynipa. Maykan runami shuk kankunata wasinpi yaykuchin, payka
ñukatapas yaykuchiwanmi. Ñukata yaykuchiwashpan kachamuwashka Yaya
Diostapas yaykuchinmi.

Jesuska rimarka Judas payta apichinanta (Mt 26.20-25; Mk 14.17-21; Lk 22.21-23)

21 Chasna rimashkanwasha Jesuska shunkunmanta pacha llakirirka.
Chaypi ñukanchi runankunata rimarka:
Alita uyawaychi. Shuk kankunamanta ñukata apichiwanka.
22 Ñukanchi mancharishpanchi rikunakurkanchi. Mana yacharkanchichu
pimantami chasna rimarka. 23 Ñuka Jesuspa yapa munashkan runan
kuchunpi mikuhurkani. 24 Chaypi kahushpayni Pedroka makinwa rikuchi-
warka Jesusta tapunaynipa pimantami chasna rimahurka. 25 Ashwanta
Jesusta kayllayashpayni alimanta tapurkani:
Amuyni, ¿pimantata chasna rimahunki?
26 Jesuska ayniwarka:
Maykantami kay piti panta ukuchishpayni kusha, paymi kanka.
Chasnallapi vinupi panta ukuchishpan Simón Iskariotepa wawan Judasta
kurka. 27 Chay pan pitita apishkan ratulla supaykunapa apunka paypa
shunkunpi yaykushpan sumakta amuyarka. Chayta yachashpan Jesuska
payta rimarka:
Yuyarishkaykita utkalla rurakriy.
28 Ñukanchi paykunawa pakta mikuhukkunaka mana asirtarkanchichu
imamantami chasna rimahurka. 29 Judas kullkinchita wakaychak kash-
pan ñukanchimanta shukkuna yuyarirkanchi, Jesuska paytachari rimashka
rantikriy nishpa tantarina punchakunapi mikunanchipa, mana kashpaka
nishkachari nima imayu runakunata kullkita kukriy nishpa. 30 Chasna
panta apishkanwasha Judaska llukshirkana. Chay uras ña tutana karka.

Jesuska runankunata yachachirka Yaya Diosta yuyashpa, paykunapura yuyanakushpa kawsanankunapa

31 Judas llukshishkanwasha Jesuska ñukanchita rimarka:

Kunanka tukuy runakuna rikunkakuna ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa yapa ali atun yachayyu kanaynita paykunaranti wañushpayni. Yaya Dios chasna wañunaynipa kachawashka. Chayrayku runakuna rikushpankuna paykunaranti wañushkaynita, Yaya Diospas yapa ali atun yachayyu kananta riksinkakuna. 32 Chasna ñuka Yaya Diospa Kachashkan Runa runakunata rikuchishpayni paypa ali atun yachayyu kananta, Yaya Diospas runakunata riksichinka payshina ali atun yachayyu kanaynita. Mana unayankachu mana atipaypa kashkata rurashpa chasna kanaynita runakunata riksichinanpa. 33 Wawkinikuna, manana unaytachu kankunawa kasha, shuk ratustulla kiparisha. Kankunamanta rishpayni ñukata maskawankichi. Imashnami apunchikunata puntiru rimarkani, chasnallatatami kunanka kankunata rimani: Mana atipankichichu rinata maymami ñukaka risha. 34 Kunanka kankunarayku shuk mushu kamachinata sakihuni: Yuyanakushpa kawsaychi shukwa shukwa kankunapura. Imashnami ñukaka kankunata yapa yuyani, chasnallatata kankunapura alita yuyanakuychi. 35 Chasna yuyanakushpa kawsahushkaykichimanta runa masikichikunaka riksinkakuna shutipa ñukata katik kahushkaykichita.

Jesuska rimarka Pedro payta mana riksikshina tukunanta (Mt 26.31-35; Mk 14.27-31; Lk 22.31-34)

36 Chaypina Pedroka Jesusta tapurka:

Amuyni, ¿maymataya rinki?

Jesuska aynirka:

Maymami rihuni mana kunallaka atipawankichu katinata. Chaywasharami shuti katiwanki.

37 Pedroka rimarka:

Amuyni, ¿imaraykuta mana atipashanchu kunalla katinata? Wañushanpas kanta kishpichinaynipa.

38 Jesuska payta aynirka:

¿Shutipachu kishpichiwanaykipa wañunayanki? Kanta rimani, manarapas atallpaka kantahushpanra kimsa kutimi llullachishpa rimanki mana riksiwanaykita.

14

Jesusllami Yayan Diosta riksichik kan

1 Chaymantana tukuy ñukanchita rimarka:

Wañushpayni ama manchariychichu nima llakiriychichu. Tukuy uras Yayayni Diospi sinchikuychi chasnallatata ñukapipas. 2 Yayaynipa kawsananpi tiyan achka wasikuna. Chayma risha alichanaynipa wasikichikunarayku. Mana chasna kamaka manami kankunata chayta rimaynimachu karka. 3 Kaymanta rishpayni alichak risha wasikichikunarayku. Chaywasha kutimusha kankunata pushanaynipa ñukawa pakta kawsanaykichipa. Yapa munani kankunapas kanaykichipa maypimi ñukaka kasha chaypi. 4 Ña kankunaka riksinkichimi ñampita maytami ñukaka risha.

5 Chaypina Tomaska Jesusta rimarka:

Amuyni, mana yachanchichu maytami rinki. ¿Imashnataya riksishunchi ñampitaka?

6 Jesuska aynirka:
Ñukami kani shuklla Yaya Diospi paktak ñampishina. Maykanmi ñukata katiwan, payllatami riksichisha imashnami Yayayni Dioska shutipa kan. Ñukallami kani Yayayni Diosta riksichik, chaymantapas wiñaypa paywa kawsayta kuk. Nima pi atipanchu Yayayni Diospi paktanata mana ñukata katiwahushpanka. 7 Kankunaka shutipa ñukata riksiwashpaykichika Yayaynitapas riksinkichimi. Kunanmanta pacha payta riksinkichimi ña rikushkaykichirayku.
8 Felipeka aynirka:
Amuyni, Yayaykita ñukanchita rikuchiy. Chayllatami munanchi nishpa.
9 Jesuska payta aynirka:
Felipe, ¿unayta kankunawa kahushpaynitatachu kunankama ñukata mana riksiwanki? Maykanmi ñukata rikuwan, payka rikuhumi Yayaynitapas. ¿Imaraykuta tapuwanki Yayaynita rikuchinaynipa? 10 ¿Manachu kirinki ñuka Yayayniwa shuk yuyayllawa kahushpanchi shukllashina kahushkanchita? Manami ñuka kikin yuyaynimantachu kankunata yachachishkani. Tukuy uras ñukawa kahuk Yayayni Dioska munashkanta rurachiwan. 11 Kiriwaychi Yayayniwa shuk yuyayllawa kahushkanchita. Mana chayta kirinayashpaykichika rurashkaynita rikushpaykichi kiriwaychi.
12 Alita uyawaychi, tukuy ñukapi sinchikukkunami ñukashina rurashpa kawsankakuna. Mana chayllachu. Ñuka Yayaynima kutishpayni ashwan atun mana atipaypakunatami rurankichi. 13 Tukuy maykantami munashkaynitashina tapuwankichi ñuka rurashami Yayayni ali atun yachayyu kananta runakunata rikuchinaynipa. 14 Ñuka munashkaynitashina tapuwashpaykichika tukuy tapuwashkaykichita rurashami.
15 Ñukata yuyawashpaykichika kamachishkaynikunata paktachinkichimi. 16 Chasna yuyawashkaykichita rikuchiwashpaykichimi Yayaynita tapusha ñukaranti kankunata sinchikuchik Espiritunta kachananpa tukuy uras kankunawa kananpa. 17 Espiritunta kachananpa tapusha, maykanmi kankunata tukuy shutipa kashkata riksichinka. Yayayni Diosta mana riksik runakuna chay Espiritunta manami riksinahunchu payta mana rikushkankunarayku. Chayrayku mana atipanahunchu payta shunkunkunapi yaykuchinata. Kankunaka payta riksinkichimi kankunawa kahushkanrayku. Shunkuykichipimi kawsan, nima ima uras kankunamanta anchurinkachu. 18 Ñukaka manami kankunata wakchatashina sakishkaykichichu. Kutimushami kankunawa kanaynipa. 19 Ñami wañunayni punchaka paktarishka. Ñukata mana riksik runakunaka manana rikuwankakunachu. Kankunallami rikuwankichi. Ñuka wiñaypa kawsa kahushkaynirayku kankunapas wiñaypa kawsankichi. 20 Yaya Diospa Espíritun kankunapi paktashpan yachankichi ñuka Yayayniwa shuk yuyayllawa kahushkaynita. Chaymantapas yachankichi ñuka kankunawa shuk yuyayllawa kahushkaynita, kankunapas ñukawa. 21 Maykan runami kamachishkaynita shunkunpi wakaychashpan kasun, payllami shutipa yuyawan. Maykanmi ñukata yuyawan, Yayaynipas payta yuyankami. Ñukapas payta yuyashami, chaymantapas yanapashami alita riksiwananpa.
22 Chaypi chay chunka ishkay Jesuspa runan masinchi Judas, mana Iskariotepa wawanchu, Jesusta tapurka:
Amuyni, ¿imaraykuta ñukanchillata riksichirinki pimi kanki? ¿Imaraykuta Yaya Diosta mana riksikkunatapas mana riksichirinkichu pimi kanki?
23 Jesuska aynirka:

Ñukaka riksichirishami pimi kanaynita yuyawak runallata. Maykan runami yuyawan payka yachachishkaynita kasun. Chasna yuyawak runata Yayaynipas yuyankami. Chaymantapas Yayayniwa pakta paypa shunkunpi kawsak shamushu. 24 Mana yuyawak runataka manami riksichirinichu pimi kani, yachachishkaynita mana kasunayashkanrayku. Manami ñuka kikin yuyaynimantachu kankunata chayta yachachini. Yayayni Diosmi kachawashka chasna yachachinaynipa. 25 Tukuy kaykunata kankunata yachachihuni kankunawa kahushpaynira. 26 Yayayni Dioska ñukaranti kankunata yanapak Espiritunta kachanka. Chay Espiritunka kankunata yachachishkaynita yuyachinka, chaymantapas yachachishpa tukuyta asirtachinka. 27 Ñuka rishpayni kankunata sinchikuchisha mana manchashpa nima musparishpa kushilla kawsanaykichipa. Mana kankunata llullachishpachu yanapani kushilla kawsanaykichipa, imashnami Yaya Diosta mana kasuk runakunaka ruranahun. Ashwan shutipami kankunata shunkuykichipi kushillayachisha. Chayrayku rinaynimanta rimashpayni ama llakiriychichu nima manchariychichu. 28 Ña uyashkankichi kankunata rimashkaynita, ñukaka rishami, chaymantapas kankunama kutimusha nishpa. Shutipa yuyawankichimaka kushikunkichimami karka yachashpaykichi Yayaynima rinaynita. Yayayni ñukamanta ashwan atun yachayyu kashpan ñuka payma rishpayni atipasha ashwan alita kankunata yanapanata. 29 Manara rihushpaynira kankunata chayta rimani, paktarishpan yachanaykichipa rimashkaynika shutipa kashkata. 30-31 Kunanka manana achkata kankunata yachachishkaykichinachu. Shuk ratullami kankunawa kahuni. Ñami shamuhun tukuy Yaya Diosta mana kasuk runakunata kamachik supaykunapa apunka. Mana ñukata atipawashpantata nima imata ruranata ñuka munay sakini wañuchichiwananpa. Chasna wañushpayni Yayaynipa kamachiwashkanta kasusha tukuy runakuna payta yuyahushkaynita yachanankunapa. Kunan atariychi. Akuychi rishunchi.

15

Jesusta kasuk runakunalla shutipa payta yuyak kanahun

1 *[Shuk parti Yaya Diospa ñawpa killkachishkanpi riman israel runakuna Yaya Diospa tarpushkan uva waskashina kanankunata.*Chayta yachashpan Jesuska ñukanchita yachachishpalla katirka: Kankuna yuyarinkichi Yaya Diospa runankuna kanaykichita, israel runakuna kashkaykichirayku. Manami chasnachu. Ashwan ñukapi sinchikushpaykichimi Yaya Diospa runankuna kankichi. Manami tukuy ñukanchi israel runakunachu kanchi Yaya Diospa tarpushkan ali uva waskashina.]* Ñukami kani chay tarpushkan ali uva waskashina. Yayaynika chay uva tarpupa amunshinami. 2 Kankunaka ramaynikunashinami kankichi. Mana muyuyak ramataka amunka pitinkami. Muyuyak ramataka alichankami ashwanta muyuyananpa. 3 Kankunaka kankichimi chay alichashkan alita muyuyak ramaynikunashina. Yachachishkaynita kasushpaykichi Yaya Dios kankunata aliyachirka. 4 Chasna kashpaykichi mana sakishpa ñukawa pakta kawsaychi. Chasna kawsashpaykichimi ñukapas kankunawa pakta kawsasha. Shuk rama mana sapinwa pakta kahushpanka manami atipanchu muyuyanata. Chasnashinami kankunapas mana atipankichichu alita rurashpa kawsanata, mana ñukawa pakta kawsahushpaykichika.

* **15:1** Rikuy kastellano Bibliapi Salmos 80.8-18; Jeremías 2.21

5 Ñukami kani ali uva waskashina. Kankunaka kankichimi
ramaynikunashina. Ñukawa pakta kawsashpaykichi ñukapas kankunawa
pakta kawsashpayni achka alikunata rurashpa kawsankichi. Ñukamanta
anchurishka kashpaykichi tukuy rurahushkaykichika yankami. 6 Shuk
rama manana waskanmanta yakuta aysashpanka wañunmi. Chasna
shuk uva waskapa raman chakirishpan amunka pitinmi. Chaymanta
chakirishkakunata tantachishpan rupachinna. Chasnashinami
kankuna mana ñukawa pakta kawsahushpaykichika chay mana valik
ramakunashinami wichurishka kankichi. 7 Chasna kashpan mana
sakishpa ñukawa pakta kawsaychi. Yachachishkaynita shunkuykichipi
wakaychashpaykichi kasuychi. Chasna kawsashpaykichimi tukuy imatapas
tapushkaykichita Yaya Dios kankunarayku rurankami. 8 Ñukata kasushpa
tukuy alikunata rurashpa kawsashpaykichi shutipa ñukata kirikkunami
kankichi. Chasna alita rurashpa kawsashpaykichi runa masikichikuna
yachankakuna Yaya Dios yapa ali kananta.

9 Ñuka kankunata yuyani imashnami Yayaynika ñukatapas yuyawan.
Chayrayku tukuy uras ñukawa pakta kawsaychi mana sakishpa kankunata
yuyanaynipa. 10 Kamachishkaynita kasushpa kawsashpaykichika kankunata mana sakishpa yuyashkaykichi. Ñukapas Yayaynipa kamachishkanta
kasushpa kawsashkani. Chasna kawsashpayni paypas ñukata mana sakishpachu yuyawan. 11 Tukuy chayta kankunata rimani, kasushpaykichi
ñukashina atunta kushikunaykichipa. Yapa munani chay atun kushikunaykichita nima ima arkananpa.

12 Kasna kankunata kamachini: Imashnami ñukaka kankunata yuyani,
chasnallatata kankunapas yuyanakushpa kawsaychi shukwa shukwa.
13 Shuk munashkanchi runata wañuna kashkanmanta kishpichinanchipa
wañushpanchi payta shutipa yuyashkanchita rikuchinchi. Mana
atipanchichu payta yapa yuyashkanchita ashwan alita rikuchinata.
Ñukaka kankunata kishpichinaynipa wañushpayni shutipa yuyashkaynita
rikuchisha. 14 Kankuna kamachishkaynita paktachishpaykichimi
munashkayni runakuna kankichi. 15 Manana kankunata rimashkaykichinachu kamachinayni runaynikuna nishpa. Ashwan rimashkaykichimi
munashkayni runakuna. Shuk patronpa kamachinan runaka mana
yachanchu imaraykumi patroyninka kamachin. Kankunataka tukuyta
yachachishkani, maykantami Yayaynika rimawashka. Chayrayku
kankunata rimani munashkayni runakuna. 16 Chasna tukushkaykichika
mana kanchu kankuna ñukata munawashkaykichirayku. Ashwan ñuka
kankunata munashpaynimi munashkayni runakuna tukushkankichi.
Chasna kankunata akllashkani, kasuwashpaykichi ñukashina ali
tukunaykichipa. Chaymantapas akllashkani runa masikichikunata Yaya
Diospa shiminta yachachinaykichipa, paykunamantapas shukkuna ñukapi
kirinankunapa. Chasna kasushpa yachachishpa kawsashpaykichika
manami yankachu kanka. Yachachishkaykichimanta katiwakkunapas
wiñaypa Yaya Dioswa kawsankakuna. Yapa munani alita kasuwak
tukunaykichipa Yaya Dios tukuy munashkaynitashina tapushkaykichita
rurananpa. 17 Chayrayku kankunata kuti rimani: Yuyanakushpa kawsaychi
shukwa shukwa kankunapura.

Jesuska rimarka payta chiknikkuna runankunatapas parisichinankunata

18 Jesuska ñukanchi runankunata yachachishpalla katirka:

Mana riksiwak runakunaka kankunata chiknishpankuna ama manchariychichu. Yuyariychi ñukata puntiru chikniwashkankunata.
19 Kankunaka manami kankichichu ñukata mana riksiwak runakunashina. Ñukami kankunata akllashkani mana riksiwak runakunamanta manana paykunashina kawsanaykichipa. Paykunashina kankichimaka yuyanahumami. Manana paykunashina kahushkaykichiraykumi chay runa masikichikunaka kankunata chikninahun. 20 Yuyariychi kankunata rimashkaynita kasna: Shuk runan manami patroyninmanta pasa kanchu. Chasnashinami kankunaka manami ñukamanta pasa kankichichu. Ñukata wañuchinayashpa katiwashpankuna kankunatapas chasnallatatami wañuchinayashpa katinkakuna. Ñukapa rimashkaynita mana kasushpankuna kankunapa rimashkaykichitapas mana kasunkakunachu.
21 Ñukata kachawakta mana riksishpankuna ñukata kasuwashkaykichirayku chasna kankunata rurankakuna. 22 Ñuka kay allpama shamushkani runakunata yachachinaynipa imashnami Yaya Diosta riksinkakuna. Yachachishkaynita mana kasunayashpankuna uchayu kanahun. Ñuka mana yachachik shamuynima karka paykunaka manami uchayuchu kanahuma karka. Kunanka yachachishkaynita uyashpankunapas mana chayta kasushpankuna uchankunata manana llakichiypanachu kan. 23 Ñukata chikniwashpankuna Yayaynitapas chikninahunmi. 24 Ñuka achka nima maykan atipashkanta chawpinkunapi rurashkani. Chay rurashkaynikunata rikushpankunapas ñukata Yayaynitapas chiknishkakuna. Chayrayku uchayu kanahun. Chay mana atipaypakunata mana ruraynima karka mana uchayuchu kanahuma. 25 Chay runakuna ñukanchita chikninahun Yaya Diospa shimin ñawpa killkarishkaka paykunapi paktarinanpa. Kasna nin:
Ñukata yankamanta chikniwarkakuna nishpa.
26 Ñuka Yayaynima rishpayni kankunarayku kachasha kankunata sinchikuchik Yaya Diospa Espiritunta. Payka Yayaynimantami kan tukuy shutipata mana llulla kashkata riksichik. Kay allpapi kawsak runakunata Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kanaynita riksichinka.
27 Kankunapas runa masikichikunata chayta riksichiychi, runakunata yachachishkaynimanta pacha ñukawa pakta kawsashkaykichirayku.

16

1 Ñami kankunata rimashkani shuk runakuna kankunata chikninankunamanta. Chaymanta rimashkani kankunata sinchikuchik Yaya Diospa Espiritunta kachanaynitapas. Tukuy chaykunata rimashkani ñukapi sinchikunaykichipa, ñukamanta mana anchurinaykichipa. 2 Israel masinchikunaka kankunata tantarina wasikunamanta wichunkakuna manana paykunawa tantarinaykichipa. Mana chayllatachu kankunata rurankakuna. Ashwan paykunata wañuchishpanchi Yaya Diosta kushichinchi nishpa yuyarishpankuna shuk puncha kankunamanta shukkunata wañuchinkakuna.
3 Chasna kankunata rurankakuna, mana ñukata nima Yayaynitapas riksishkankunarayku. 4 Chasna rimani paykuna kankunata chiknishpankuna ña rimashkaynita yuyarinaykichipa. Kunankama kankunawa kahushpayni runakuna ñukallata chikniwashkakuna. Chayrayku yachachinata kallarishkaynimanta pacha manara rimashkanirachu kankunata chikninankunamanta.

Jesuska rimarka Yaya Diospa Espiritunta kachananta

5 Kunanka ñami risha ñukata kachawak Yayaynima. Chasna kashpanpas
nima pi kankunamanta tapuwankichichu: ¿Maymata rinki? nishpa.
6 Rinaynimanta kankunata rimashpayni shunkuykichika llakiywa
kichkirishkami kahun. 7 Chasna llakiywa kichkirishka kahushpaykichipas
kuskata kankunata rimani: Alimi kankunarayku Yayaynima rinaynipa.
Mana rishpaynika kankunata sinchikuchik Yaya Diospa Espiritunka
mana shamunkachu kankunapi kawsananpa. Ñuka rishpayni shuti
payta kankunama kachasha. 8 Chasna shamushpan payka runakunata
riksichinka imami kan uchaka, chaymanta imashnami Yaya Diosta
kasushpa alita kawsanankuna tiyan. Chaymantapas riksichinka
uchakunamanta kastigu tiyananta. 9 Uchamanta riksichinka, ñukata mana
kirina, ñukapi mana sinchikuna, uchapa sapin kananta. 10 Chaymanta
ali kawsanata riksichinka ñuka tukuy uras Yayayni Diosta kasushpa
kawsahushkaynirayku payma rishkaynita yuyachishpa. Chayma rishpayni
kankunaka manana ñukata rikuwankichinachu. 11 Chaymantapas
payka riksichinka uchakunamanta kastigu tiyananta Yaya Diosta mana
kasuk runakunata kamachik supaykunapa apun ña kastigarishka
kashkanta rikuchishpa. 12 Ñukapa achka rimanayni tiyawahushpanpas
kunan mana ashwanta kankunata rimashanchu. Kankunata ashwanta
rimashpaynika manami atipankichichu asirtanata. Chayrayku manara
tukuyta yachachishkaykichirachu. 13 Yaya Diospa Espíritun shamushpan
kankunata shuti riksichinka tukuy shutipa kashkata. Chaymantapas
kankunata yuyachinka tukuyta ñukamanta yachanaykichipa. Tukuy
yachachishkaynita kankunata asirtachinka. Nima imata pay kikinpa
yuyayninmanta yuyachinkachu. Ashwan Yaya Diosmanta uyashkanllatami
kankunata riksichinka. Chaymantapas riksichinka imashnami pasanka
silupi allpapi. 14 Kankunata ñukamanta uyashkanta riksichishpan ñuka
atun suma yachayyu kanaynita asirtachinka. 15 Tukuy imatami Yayayni
Dioska riman chaytami ñukapas rimani shuk yuyayllawa kashkanchirayku.
Chayrayku kankunata rimashkani Espiritunka ñukapa rimashkaynita
kankunata asirtachinka nishpa.

Jesuska runankunata rimarka llakirishkankunawasha kushikunankunata

16 Jesuska rimashpalla katirka:

Shuk ratumantami manana rikuwankichinachu. Chaymanta unaystu-
mantami kutikashka rikuwankichi nishpa.

17 Chasna Jesús rimashpan ñukanchi paypa chunka ishkay runankuna-
manta shukkunaka tapunakurkanchi:

¿Imatataya ñukanchita rimanayan Yayaynima risha chaymantapas shuk ra-
tumantami manana rikuwankichinachu, chaymanta unaystumantami ku-
tikashka rikuwankichi nishpa? 18 ¿Imatataya ñukanchita rimanayan unaystu-
manta nishpa? Mana asirtanchichu imamantami rimahun.

19 Chasna ñukanchi kwintahushkanchita rikushpan Jesuska musyarirka
payta tapunayahushkanchita. Chaypi ñukanchita rimarka:

Kankunata rimashkani unaystumantami manana rikuwankichinachu,
chaymanta shuk ratumantami kutikashka rikuwankichi nishpa. ¿Chasna
rimashkaynimantachu tapunayawahunkichi?

20 Alita uyawaychi. Ñuka wañushpayni kankunaka sinchita llakishpa
wakankichi. Chasna kahushpaykichi mana ñukapi kirikkunaka kushilla
kankakuna. Kankunaka llakiywa kahushpaykichipas chaymanta kushikun-
kichimi. 21 Yuyariychi shuk warmi wawayahushkanmanta. Chay warmika

wawayahushpan manchayta nanayta parisin. Wawayashkanwasha manchayta nanayta parisishkanta kunkarin. Wawanta rikushpan atunta kushikun. 22 Chasnashinami kunanka kankunapas manchaywa llakirinkichi. Chasna kahushpaykichipas kutikashka kankunata rikuk shamushpayni atuntami kushikunkichi. Chasna kushikushpaykichi nima pi atipankachu kankunata kutikashka llakiypi churanata. 23-24 Kunankama ñukallata tapushkankichi yanapanaynipa. Manara nima imata kuskata Yaya Diosta tapushkankichirachu. Kuti kankunama shamushpayni manana nima imata ñukata tapuwankichinachu. Yaya Dios kikintanami tapunkichi. Munashkaynitashina tapushpaykichika paymi kankunata tukuypi yanapanka kushikushpalla kawsanaykichipa.

25 Chaymanta rimarka:

Tukuy kay yachachishkaynikunata manara shutillatachu yachachishkani. Shuk punchami manana chasnalla yachachishkaykichinachu. Chay uras shutillatanami Yaya Diosmanta kankunata yachachisha alita yachanaykichipa. 26 Chay punchamanta pacha munashkaynitashina kankuna kikinna Yaya Diosta tapunkichi. Chasna kankuna kikin tapushpaykichimi mana munankichinachu ñuka kankunarayku payta tapunaynipa. 27 Yaya Diosmi kankunata yuyan ñukata yuyawahushkaykichirayku chaymantapas paymanta shamushkaynita kirishkaykichirayku. 28 Ñuka Yayayni Diosmanta llukshirkani kay allpama shamunaynipa. Kunanka kay allpata sakihuni paymallatata kutinaynipa.

29 Chasna Jesuspa rimashkanta uyashpanchi rimarkanchi:

Kunan shuti asirtaypata rimahunki, manana rimahunkinachu pakashpa rimahukshina. 30 Tapunakuhushkanchita mana uyashpaykipas ñukanchita rimashkanki. Chayrayku kunan tukuy imata yachak kahushkaykita yachanchi. Manara tapuhushpanchira yuyarihushkanchita riksinki. Chayrayku Yaya Diosmanta shamushka kashkaykita kirinchi.

31 Chasna rimashkanchita uyashpan Jesuska aynirka:

Kankunaka nima kunan ñukapi yapa alitarachu kirihunkichi. 32 Ñami wañunaynika paktarihun. Chay urasmi kankunaka karan shuk llaktaykichima kutishpa shikwarinkichi. Ñukataka sapallaynitami sakiwankichi. Chasna kashpanpas manami sapallaynichu kahuni, Yayaynika ñukawa kahushkanrayku. 33 Manara paktarishpanmi tukuy chayta kankunata rimahuni, paktarishpan mana mancharinaykichipa. Munani kushilla kanaykichipa, runaynikuna kahushkaykichirayku. Yaya Diosta mana kasuk runakuna chawpipi kawsahushpaykichira manchayta nanayta llakiyta parisinkichi. Chasna kashpanpas sinchikuriychi yuyarishpaykichi ñuka parisishpayni winsishkaynita millaypata rurachikta.

17

Jesuska Yayanta mañarka paypi sinchikukkunarayku

1 Jesuska yachachishkanta tukuchishpan siluma rikushpan Yayanta mañarka: Yayayni, ñami wañunayni punchaka paktarishka. Runakunata kishpichinaynipa wañushpayni paykunata rikuchiy ñuka wawayki yapa ali kanaynita. Chasna wañunaynipa kachawashpayki paykunaranti wañushpayni ñukapas runakunata yapa ali kanaykita rikuchisha. 2 Kan kuwashkanki atun yachayta tukuy runakunata kamachik kanaynipa. Chasna atun yachayyu kashpayni wiñaypa kanwa kawsayta kusha maykankunatami akllashkanki ñukapi sinchikunankunapa. 3 Chay kawsayka rimanayan kanta riksishpa riksishpa rishpankuna

shuklla shutipa Yaya Dios kashkaykita, ñuka kachashkayki kishpichik wawaykitapas.

4 Ñuka kay allpapi kawsashpayni tukuy kamachiwashkaykita paktachishkani. Chasna rurashpayni runakunata atun ali yachayyu kanaykita rikuchishkani. 5 Kunanka Yayayni, churaway kuchuykipi. Kutikashka tukuymanta ashwanta atunyachishpa kushichiway, kuti kanaynipa imashnami karkani manara kay allpaka tiyahushpanra. 6 Ñukata kuwashkayki runaynikunata yachachishkani pimi kanki nishpa. Chay tukuy kanta mana riksik runakunamanta ñukapi sinchikushpankuna paykunata kuwashkanki. Kanpa kashpankuna kunan ñukata kuwashkanki. Shimikita kirishpankuna alita kasushpa kawsanahun. 7-8 Paykunatami rimawashkaykita yachachishkani. Rimashkaynita uyashpankuna shunkunkunapi wakaychashkakuna. Yachashkakuna shutipa kanmanta shamushkaynita. Chaymantapas kirirkakuna ñukata kachawashkaykita. Chayrayku kunanka yachanahun tukuy yachachishkaynika kanmanta kashkanta.

9 Paykunaraykumi kanta mañani. Manami mañanichu kanta mana riksinayak runakunarayku. Mañanimi wawaykikunaraykulla, maykankunatami kuwashkanki. 10 Tukuy kanpa wawaykikuna ñukata kasuwanahun. Chasnallatatami tukuy ñukata kasuwakkuna wawaykikuna kanahun. Runa masinkuna rikushpankuna runaynikunata yanapahushkaynita alita rurashpa kawsanankunapa, paykunaka riksinkakuna yapa ali kanaykita. 11 Kunanmanta pacha ñukaka manana kawsashannachu uchata rurak runakuna chawpipi. Kutikashka kanwa kawsanaynipa rishpayni kuwashkayki runaynikunaka uchata rurak runakuna chawpipi kiparinkakuna. Yayayni, ucha illa atun yachayyu kanki. Chay atun yachaykiwa, maykantami ñukatapas kuwarkanki, chaywa runaynikunata kuyray mana uchata ruranankunapa. Paykunata yanapay shuk yuyayllawa kanankunapa, imashnami kanpas ñukawa shuk yuyayllawa kanki. 12 Paykunawa kay allpapi kahushpaynira kuwashkayki yachaykiwa kuyrashkani. Chasna alita kuyrashpayni nima pi paykunamanta chinkarishkachu. Ñawpa killkarishkaka paktarinanpa shukllami chinkarishka, maykanmi kanmanta karupi wiñaypa parisina kan.

13 Kunanka risha maypimi kahunki. Kay allpapi kawsahushpaynira chasna runaynikunarayku kanta mañani kushikushpalla kawsanankunapa, imashnami ñukapas atunta kushikushpa kawsani. 14 Paykunata shimikita yachachishkani. Mana shimikita kasuk runa masinkuna paykunata chikninahun, wawaykikuna tukushpankuna manana paykunawa shuk ayllushina kashkankunarayku. Kanta mana kasukkunawa mana kanahunchu shuk ayllushina, imashnami ñukapas mana paykunawa shuk ayllushinachu kani. 15 Runaynikunarayku mañashpayni manami kanta tapunichu uchata rurak runakunapa chawpinkunamanta anchuchinaykipa. Kanta mañani paykunata kuyranaykipa supayka millaypata mana rurachinanpa. 16 Paykunaka mana kanahunchu kanta mana kasuk runakunashina, imashnami ñukapas mana paykunashinachu kani. 17 Yayayni, rimashkaykika shutipa kashkata riksichikmi kan. Kanta kasuk runakunata shimikita tukuy uras ashwanta yachachiy manana uchata ruranankunapa, ashwan munashkaykillata rurashpa kawsanankunapa. 18 Ñukata kachawashkanki kay kanta mana riksik runakunata kawsanayniwa yachachinayniwa kanta alita riksichinaynipa. Kunan ñuka paykunata kachani chasnallatata ruranankunapa. 19 Ñuka munashkaykita paktachishpa wañusha paykunata uchankunamanta

kishpichinaynipa. Chasna wañusha paykuna shutipa kashkata riksichik shimikita uyashpa kawsashpankuna ñukashina munashkaykita rurashpa kawsanankunapa.

20 Mana mañanichu paykunaraykulla. Mañanimi shukkunaraykupas, maykankunami paykunapa yachachishkankunata uyashpankuna ñukapi sinchikunkakuna. 21 Tukuy paykunarayku tapuni shuk yuyayllawa kanankunapa. Chaymantapas mañani ñukanchiwapas shuk yuyayllawa kanankunapa, imashnami kanpas ñukawa shuk yuyayllawa kanki. Mañanimi chasna kanankunapa, kanta mana riksik runakuna paykunata shukllashina rurashkaynita rikushpankuna kirinankunapa kan shutipa kachawashkaykita. 22 Kan ali yuyayta atun yachayta ñukata kuwashkanki. Chasnallatatami ñukapas runaynikunata ali yuyayta atun yachayta kushkani. Chayta paykunata kushkani shuk yuyayllawa shukwa shukwa kanankunapa, imashnami ñukanchipas shuk yuyayllawa kanchi. 23 Ñuka paykunawa, kan ñukawa shuk yuyayllawa kanchi runaynikuna shuk yuyayyullashina tukunankunapa. Munani chasna tukunankunapa kanta mana riksik runakuna paykunata shukllashina rurashkaynita rikushpankuna kan shutipa kachawashkaykita yachanankunapa, chaymantapas yachanankunapa ñukata yuyawashkaykishina runaynikunatapas yuyanaykita.

24 Yayayni yapa yuyawanki. Chayrayku manara kay allpata rurashpaykira ali yuyayta atun yachayta kuwashkanki kanwa pakta tukuypa amun kanaynipa. Yapa munani kuti kanpi kashpayni kuwashkayki runaynikunaka ñukawa kanankunapa. Munani tukuymanta ashwanta atunyachiwashkaykita kushikushpa wiñayparayku rikunankunapa. 25 Yayayni, tukuypi alita rurakmi kanki. Mana alita rurak runakuna manami kanta riksinahunchu. Ñuka shuti tukuy uras kanta alita riksini. Runaynikunapas alita yachanahun kan kachawashkaykita. 26 Paykunata riksichishkani atun yachayyu yapa paykunata yuyak kanaykita, chaymantapas katishami chasna kanaykita riksichishpa. Chayta rurani paykunapas yuyanakushpa shukwa shukwa kawsanankunapa, chaymantapas runa masinkunata yuyashpa imashnami kan ñukata yuyawanki. Chasna kawsashpankuna ñuka tukuy uras paykunawa kasha. Chasna nishpa Jesuska Yayanta ñukanchi runankunarayku mañarka.

18

Jesusta apirkakuna
(Mt 26.47-56; Mk 14.43-50; Lk 22.47-53)

1 Mañashkanwasha Jesuska ñukanchi chunka shuk runankunawa pakta chay mikushkanchi wasimanta llukshirka. Jerusalén llaktamanta rirkanchi chay kuchupi kahuk wayku Sedrón shutiyu chimpama. Chaypi tiyarka shuk chakra tarpu kaspikunawa. Chay chakrapi yaykurkanchi. 2 Chaypi achka kuti tantaripayanchi. Chasna kashpan Judas, pimi Jesusta apichinan karka, chay chakrata riksirka. 3 Chaypi kahushpanchi Judaska achka suntalukunawa Yaya Diospa wasinta kuyrakkunawapas paktamurka. Saserdotekunapa apunkuna fariseokunapas chay kuyrakkunata Judaswa kacharkakuna. Ña tuta kashpan lamparinkunawa, chaymantapas llachapata mapawa armachishkata watashpa kaspipi sintichishkakunawa paktamurkakuna. Apamurkakuna lansankunata sablinkunata. 4 Jesuska yachashpan tukuy imashnami payka pasanka, paykunata tinkuk rirka. Chaypi tinkuk rishpan tapurka:

¿Pitata maskahunkichi?
5 Paykunaka aynirkakuna:
Nasaretmanta runa Jesustami maskahunchi.
Jesuska rimarka:
Ñukami kani* nishpa.
Payta apichihuk Judaspas chay apik runakunawa pakta kahurka. 6 Jesuska ñukami kani nishpa rimashpan chay apik runakunaka washankunama kutirishpa allpama urmarkakuna. 7 Chaypi Jesuska kutikashka tapurka:
Rimawaychi ¿pitata maskahunkichi?
Paykuna kutikashka rimarkakuna:
Nasaretmanta runa Jesustami.
8 Jesús kuti aynirka:
Ñami rimashkani ñukami kani. Ñukata maskawahushpaykichika kay katiwahuk runakunata sakiychi rinankunapa.
9 Chasna Jesuska rimarka Yayanta mañashpan rimashkanshina paktarinanpa: Kuwashkayki runaynikunata alita kuyrashpayni nima pi chinkarishkachu nishpa. 10 Chaypina Pedropa shuk sablin tiyashpan sumakta pitishpa wañuchisha nishpa pitihushpan shuk runa Malko shutiyupa kuskan parti rinkrinta pitirka. Chay rinkrin pitiy tukushka runaka saserdotenchikunapa atun apupa runanmi karka. 11 Chaypi Jesuska Pedrota rimarka:
Churay chay sablikita maypimi kahurka. Yayayni munan wañuchiwanankunapa. Chasna kashpan mana munanichu nima pi kishpichiwananpa.

Jesusta Anasma pusharkakuna
(Mt 26.57-58; Mk 14.53-54; Lk 22.54)

12 Chasna Jesuska Pedrota rimashpan chay suntalukunapa apunkunaka kamachirkakuna Jesusta apishpa watanankunapa. Jesusta watashpankuna chay suntalukunaka chay Yaya Diospa wasinta kuyrakkunawa pakta pusharkakuna. 13 Chay wata Kaifás saserdotenchikunapa atun apu karka. Rukun Anaska chay uras paykunapa atun apu kashkanmanta llukshishka kashpanpas apulla karka. Chayrayku Jesusta puntiru pusharkakuna Anaspa wasinma saserdotenchikunapa atun apu Kaifaspa rukun kashkanrayku. 14 Chay Kaifasmi manara Jesusta apishpankuna tantaylla yuyarishpa kwintak atun apunchikunata kunarka kasna: Ashwan ali kama shuk runalla tukuy runakunaranti wañunanpa, mana tukuy ñukanchi israel runakuna wañunanchipa nishpa.

Pedroka Jesusta mana riksinichu nirka
(Mt 26.69-70; Mk 14.66-68; Lk 22.55-57)

15 Jesusta Anasma pushashpankuna ñukapas Pedropas katirkanchi. Jesusta apikkuna payta pushashpa rishpankuna ñukaka washalla yaykurkani chay apupa wasin pampan rumikunawa rurarishka wasikunawa kincharishkapi. Saserdotekunapa atun apupa riksiwashkan kashpayni mana arkawarkakunachu yaykunaynipa. 16 Pedroka punku mayanpi kiparirka. Mana ñukawa pakta yaykushpan punkuma kutirkani. Chay atun apupa riksishkan kashpayni punkuta kuyrak warmiwa kwintak rirkani Pedrota yaykuchinaynipa. Chasna kwintashpayni payta yaykuchirkani. 17 Chaypi punkuta kuyrak warmika Pedrota tapurka:
¿Manachu kanki chay apishkanchi runawa purik?
Pedroka payta aynirka:

* **18:5** Chay Ñukami kani nishkaka kan Yaya Diospa shuk shutin.

Manami chay runawa purikchu kani nishpa.
18 Chiri kashpan chay atun apunchipa runankuna Yaya Diospa
wasinta kuyrakkunapas chay kincharishkapi shinkikunawa ninarkakuna.
Muyukta shayarishpankuna kunuhurkakuna. Pedropas paykunawa pakta
kunuhurka.

Israel runakunapa atun apunkuna Jesusta tapurkakuna (Mt 26.59-66; Mk 14.55-64; Lk 22.66-71)

19 Jesusta Anaspa puntanpi shayachishpankuna chay puntiru saserdo-
tenchikunapa atun apu kashkanmanta llukshishkaka payta tapurka:
¿Imashna kashpaykitaya runakunaka kanta katinahun? ¿Imamantata
yachachinki?
20 Jesuska payta aynirka:
Ñuka nima ima uras pakalla yachachishkanichu. Tukuy uras
runakunapa rikushkankunapi tantarina wasikunapi Yaya Diospa
wasinpipas yachachishkani. 21 Chasna kashpan ¿imaraykutaya ñuka
sapallaynita tapuwahunki? Tapuy yachachishkayni runakunata imatami
yachachishkani. Paykunami rimashkaynita yachanahun.
22 Chasna Jesuska chay atun aputa mana alita tapushkanta rimashpan
shuk chaypi shayahuk Yaya Diospa wasinta kuyrak runa payta waktarka:
¿Chasnachu ayninchi saserdotenchikunapa atun aputaka? nishpa.
23 Jesuska aynirka:
Rimashkaynika mana ali kashpanka rimaway imatami mana alitachu
rimashkani. Rimashkaynika ali kashpanka ¿imaraykutaya waktawashkanki?
24 Chasna Jesuska rimashpan Anaska payta kacharka ishkanti makin
watarishkata saserdotenchikunapa atun apu Kaifasmana.

Pedroka kutikashka Jesusta mana riksinichu nirka (Mt 26.71-75; Mk 14.69-72; Lk 22.58-62)

25 Anás Jesusta tapuhushpanra Pedroka kahurkara kunushpa nina
kuchupi. Chaypi chay atun apupa runankunaka payta tapurkakuna:
¿Manachu kanki chay apishkanchi runawa pakta purik?
Pedroka kuti aynirka:
Manami chay runawa purikchu kani nishpa.
26 Chay atun apupa runankunamanta shuk runan Malkopa ayllun karka,
maykanpatami Pedroka rinkrinta pitirka. Payka kuti Pedrota tapurka:
¿Manachu kanta rikushkani apishkanchi runawa pakta chay tarpu
kaspikuna chakrapi? Chaypimi kanta rikurkani.
27 Kuti Pedroka aynirka:
Manami chay runata riksinichu nishpa.
Chasna rimahushkanllapi atallpaka kantarka.

Jesusta Pilatoma pusharkakuna (Mt 27.1-2, 11-26; Mk 15.1-10; Lk 23.1-5, 17-19)

28 Pakarihushkanpi apunchikunaka Jesusta aparkakuna Kaifaspa
wasinmanta romano apunchipa atun kamachinan wasima. Romano
runakuna ñukanchi israel runakunata winsishpankuna chaypi
churarkakuna shuk paykunamanta ñukanchikunata kamachik runata.
Chaypi paktashpankuna apunchikuna manami romano apunchipa
wasinpichu yaykurkakuna. Yaykunahuma karka chay mana israel runapa
wasinpi, mana paktachinahumachu karka ñukanchi israel runakunapa
kasunanchi killkarishkakunata. Chay wasipi yaykunahuma karka mana
atipanahumachu karka ñukanchi israel runa masinkunawa tantarinata

Paskua punchakunata pasanankunapa. 29 Chasna kashpan chay romano
apunchi Pilatoka wasinmanta llukshirka paykunawa kwintananpa.
Paykunata tapurka:
¿Imatata kay runaka rurashka?
30 Chaypi paykunaka aynirkakuna:
Kay runa millaypata mana rurak kamaka, manami kanma pushamunchi-
machu karka.
31 Pilatoka paykunata aynirka:
Kankunapa kamachishka killkapi riman imashnami kastiganaykichi
tiyan shuk millaypata rurak runata. Chayta kasushpa kankuna kikin kay
runata kastigaychi.
Apunchikuna aynirkakuna:
Kankuna romano runakuna mana munankichichu nima pita kastigashpa
wañuchinanchipa nishpa.
32 Romano runakuna millaypata rurakkunata kruspi klabashpa
wañuchipayanahun. Chayrayku Jesusta romano apunchima pushashpankuna
wañuchichinanpa, Jesuspa rimashkanka paktarirka imashnami wañunka
nishpa. 33 Apunchikunawa kwintashkanwasha Pilatoka kuti wasinpi
yaykurka. Chaypi Jesusta kayashpan tapurka:
¿Shutipachu kanki israel masikikunapa Atun Apu?
34 Jesuska aynirka:
¿Kan kikin yuyaynikimantachu chayta tapuwanki? Mana kashpaka
¿shukkunachu ñukamanta chasna rimashkakuna?
35 Pilatoka rimarka:
Ñukaka manami kanichu israel runa. Kan kikinpa allpaykimanta runa
masikikuna saserdotekunapa apunkuna kanta kuwashkakuna. ¿Ima millay-
patata rurashkanki?
36 Jesuska aynirka:
Ñukaka mana kanichu kay allpapi kamachik apukunashina. Kay allpapi
apukunashina kamachinimaka runaynikuna kuntraynikunawa makanaku-
nahuma apukuna mana apiwanankunapa. Mana kay allpapi kamachik
apukunashinachu kani paykunashina kamachinaynipa.
37 Chaypi Pilatoka tapurka:
Atun apu kanki, ¿manachu?
Jesuska aynirka:
Ari, alita rimawashkanki atun apu kanaynita nishpa. Ñuka kay all-
papi wawayarishpayni shamushkani runakunata shutipa kashkata ri-
manaynipa. Maykankunami yachachishkayni shutipa kashkata kirinahun,
paykunaka ñukata kasushpa kawsanahun.
38 Pilatoka aynirka:
Mana yachanichu imarami chay shutipa kashkaka.
Chasna rimahushkanllapi kutikashka kanchama llukshirka apunchiku-
nawa kwintananpa. Chaypi apunchikunata rimarka:
Ñukaka mana tarinichu millaypa rurashkanta kay runapata.
39 Chaymanta tukuy chaypi tantarishka kahuk runakunata rimarka:
Karan wata Paskua punchakunapi shuk kastigachihushkayni runata
kacharichinaynipa tapushkaykichita kacharichipayani. Chasna kashpan
¿munankichichu kay wata kay atun apuykichita kacharichinaynipa?
40 Chaypi kaparishpa aynirkakuna:
¡Mana paytaka kacharichiychu! ¡Barrabasta kacharichiy!

Barrabaska romano runakunata piñarik karka. Chasna kashpan runakunata wañuchishpa kawsapayarka.

19

Jesuska wañunan tiyan nirkakuna
(Mt 27.13-14, 20-31; Mk 15.4-5, 11-20; Lk 23.13-25)

1 Chay achka runakuna mana munashpankuna Jesusta kacharichinanpa
Pilatoka suntalunkunata kamachirka Jesusta asutinankunapa shuk kirukunawa rurarishka karawa. Chasnami shuk mana alichaypa uchayu runata
manarapas kruspi klabashpankuna rurapayanahun. 2 Chasna asutishpankuna chay suntalukunaka kashamanta llawtuta rurashpankuna atun
apupa tawasampatashina umanpi churarkakuna. Chaymantapas shuk atun
apupa puka churarinanta asichishpa churachirkakuna. 3 Payta shuk atun
aputashina kayllayashpankuna asichishpa saludarkakuna:

¿Shamushkankichu israel runakunapa Atun Apu?

Chasna nishpankuna uyanpi sakmarkakuna.

4 Chaypi kutikashka Pilatoka llukshirka wasinmanta apunchikunawa
kwintananpa kasna nishpa:

Rikuychi, kay runata llukshichihushkaynita. Puntaykichipi churahuni
yachanaykichipa manami kay runapi tarishkanichu nima shuk mana ali
rurashkanta nishpa.

5 Chaypi Jesuska kanchama llukshirka chay kashamanta rurarishka
tawasampatashina umanpi churachishkankunawa, chay atun apupa suma
puka churachishkankunawa. Payta rikuchishpa Pilatoka rimarka:

Kaykaya rikuychi kay runata nishpa.

6 Kanchama llukshishkata rikushpankuna saserdotekunapa apunkuna
Yaya Diospa wasinta kuyrakkunapas kaparirkakuna:

¡Kruspi klabashpa wañuchichiy! ¡Kruspi klabashpa wañuchichiy!

Pilatoka aynirka:

Kankuna apaychi kruspi klabanaykichipa. Ñukaka manami tarinichu nima
shuk millaypa rurashkanta kay runapata.

7 Chaypi apunchikuna payta rimarkakuna:

Ñukanchipa tiyan shuk kamachina. Chay kamachinanchipi riman: Maykan
runami yanka riman Yaya Diosmi kani nishpa, chay runaka wañunan tiyan.
Kay Jesuska Yaya Diospa Wawanmi kani yanka nishpa rimashkanrayku
wañunan tiyan.

8 Pilatoka chasna Jesús Yaya Diospa Wawanmi kani nishkanta uyashpan
yapa mancharirka. 9 Kutikashka wasinpi yaykushpan Jesusta kayachishpan
tapurka:

¿Maymantataya kanki? nishpa.

Jesuska chunlla uyarka. 10 Chasna mana aynishpan Pilatoka payta rimarka:

¿Manachu ñukata ayniwanki? Ñuka munashpaynika kamachinima kanta
kruspi klabashpankuna wañuchinankunapa. Chaymantapas munashpaynika
kamachinima kanta kacharinankunapa. ¿Manachu chayta yuyarinki?

11 Chaypi Jesuska aynirka:

Yaya Dios mana munamaka nima imata atipawankimachu ruranata.
Chasna kashpan maykanmi kanta kuwarka, payka kanmanta ashwan
uchayumi kan.

12 Chaymanta pacha Pilatoka ashwanta maskarka payta kishpichinanpa.
Mana munashpankuna apunchikunaka kaparirkakunalla:

¡Kan kishpichishpaykika chay runata mana kankichu romano tukuymanta atun apuykita kasuk! Ñukanchi israel runakuna kankunapa winsishkaykichi kanchi. Chasna kashpan maykan runa masinchipas kay Jesusshina atun apunchi kanayan ñukanchikunata kankunamanta kishpichinanpa, chayka romano tukuymanta atun apuykipa kuntranmi kan.

13 Pilatoka chasna rimashkankunata uyashpan kamachirka Jesusta apak rinankunapa. Chaymanta tiyarirka chay tiyarinapi maypimi apirishka runakunata tapupayan. Chay tiyarinaka karka shuk rumikunamanta suma rurarishka chushapi, hebreo shimipi Gabata shutiyu. 14 Shuk puncha pishihushpanra Paskua punchakunarayku chawpi puncha parti Jesusta Pilatopa puntanpi churarkakuna. Pilatoka yacharka chay apukunaka mana shutipa yuyarishkankunata Jesús israel runakunata kishpichik atun apunkuna kananta. Shutipa apunkuna kananta yuyarinahuma karka, manami payta kunahumachu karka. Chayta yachashpan apunchikunata pukllachishpa rimarka:

Kaykaya rikuychi Atun Apuykichita.

15 Chasna rimashpan apunchikunaka kaparirkakuna:

¡Wañuchichiy! ¡Wañuchichiy! ¡Kruspi klabachiy!

Pilatoka paykunata aynirka:

¿Imashnataya yuyarinkichi? ¿Ñuka kankunata winsishka romano runakunamanta kashpayni munankichichu kankuna kikinpa Atun Apuykichita wañuchichinaynipa?

Chaypi saserdotekunapa apunkunaka aynirkakuna:

Ñukanchipa mana tiyanchu ashwan atun apunchika, romano tukuymanta atun apuykimi ñukanchipapas atun apunchika.

16 Chaypi Pilatoka ari nishpanna Jesusta paykunata kurka kruspi klabachinankunapa.

Jesusta kruspi klabachirkakuna
(Mt 27.32-38, 55-56; Mk 15.21-27, 40-41; Lk 23.26-38, 48-49)

Pilatoka apunchikunata ari nishpan klabachinankunapa suntalunkunaka Jesusta aparkakuna. 17 Krusninta markachishpankuna apashpa rirka chay Jerusalén llaktamanta kanchama. Payta pusharkakuna Wañushkapa Uman shutiyu lumama. Hebreo shimipi shutinka kan Gólgota. 18 Chaypina Jesusta kruspi klabarkakuna, chaymantapas ishkay runakunata karan shukta shuk kruspi chaypi wañunankunapa. Chay runawa pakta kruskunata shayachishpankuna Jesusta chay ishkay runakuna chawpinkunapi churarkakuna. 19 Chasna Jesús kruspi klabarishkata shayachishpankuna Pilatoka shuk killkarishkata churachirka: Kayka Jesús Nasaretmanta israel runakunapa Atun Apunkunami nishpa. 20 Jesusta Jerusalén llakta mayanpi kruspi klabashpa wañuchihurkakuna. Chay atun llakta kuchupi kashpan achka israel runa masinchikuna chay kruspi churashkankuna killkarishkata leyirkakuna. Kimsa shimikunapi killkarishka karka, hebreo, latino, griego shimipi. 21 Chaypi saserdotenchikunapa apunkunaka chay killkarishkata leyishpankuna Pilatota rimarkakuna:

Ama killkachiychu israel runakunapa Atun Apunkuna nishpa. Kasna killkachiy: Kay runaka rimarka: Ñukami kani israel runakunapa atun apunkuna nishpa.

22 Pilatoka paykunata aynirka:

Maykantami killkachishkani, chayka chasnalla kiparinan tiyan.

23 Suntalukunaka Jesusta kruspi klabashkankunawasha llatanachishkankuna churarinankunata apirkakuna. Likishpankuna chay

chusku suntalukuna karan shuk shuk pitikunata paykuna kikinrayku aparkakuna. Ukupi churarinanllata mana likirkakunachu. Chay churarinanka muyukta awarishka karka. Mana sirarishkachu karka. 24 Chasna suma rurarishka kashpan suntalukunaka kwintarkakuna paykunapura:

Ama likishunchichu. Akuychi swirtinchita kamashunchi pishi apanka nishpa.

Chasnapi Yaya Diospa ñawpa killkachishkanka paktarirka kasna nishkaka: Churarinaynita likishpankuna karan shuk runa shuk pitikunata aparka. Ukupi churarinaynitaka apishpankuna swirtinkunata kamarkakuna pishi apanka nishpa.

25 Chay Jesuspa krusnin mayanpi chusku payta katik warmikuna kahurkakuna. Shuk karka Jesuspa maman, shukka mamanpa ñañan. Chaymanta karka Kleofaspa warmin Maria shutiyu, shukka karka Magdala llaktamanta Maria shutiyu. 26 Jesuska mamanta ñukatapas rikushpan kuchunpi kahushkanchita, mamanta ñukata ñawinwa rikuchishpa rimarka:

Paymi kiparin wawaykishina.

27 Chaymantapas ñukata mamanmanta rimawarka:

Paymi kiparin mamaykishina nishpa.

Chasna rimawashpan Jesuspa mamanta pusharkani chay urasmanta pacha wasinipi kawsananpa.

Jesuska ña wañurkana
(Mt 27.45-50; Mk 15.33-37; Lk 23.36-37, 46)

28 Chaymanta Jesús yachashpan tukuy Yayan Diospa kamachishkanta ña paktachihushkanta rimarka:

Upyanayanimi nishpa.

Chasna rimarka ñawpa Yaya Diospa shuk killkachishkanka paktarinanpa. 29 Chaypi tiyarka shuk uchilla tinaha agru vinuwa. Chay vinuwa shuk suni kaspipi watarishka utkuta upyachirkakuna. Chayta Jesuspa shiminpi tupachirkakuna upyananpa. 30 Jesuska chay agru vinuta tsunkashpa upyashpan sinchita rimarka:

Yayayni, ñami tukuy kamachiwashkaykita paktachishkani nishpa.

Chasna rimashkanwasha umanta warkuchishpan pay munay wañurka.

Shuk suntalu Jesusta lansawa tuksirka wañushkachu nishpa

31 Jesuska kruspi wañushpan Paskua punchakunarayku alicharinankuna puncha karka. Chay Paskua punchakuna kallarinan punchaka tukuy samana punchakunamanta ashwan atun samana puncha kapayan. Chay atun samana puncha kallaripayan ña intika yaykuhushkanpi. Mana munarkakunachu chay puncharayku kruspi wañushka runakunapa aychankunaka chayllapi kiparinankunapa. Chayrayku apunchikunaka Pilatota tapurkakuna kruspi klabarishkakunapa chakinkunata pakichinanpa utkalla wañunankunapa. Chaymantapas tapurkakuna chasna utkalla wañushpankuna aychankunata chay chishillapi krusmanta uraykuchinankunapa. 32 Chasna tapushkankunarayku Pilatoka suntalunkunata kacharka chakinkunata pakinankunapa. Puntiru chay ishkay Jesuswa pakta kruspi klabarishkakunapa chakinkunatara pakik rirkakuna. 33 Jesusta kayllayashpankuna chakinta pakinankunapa rikurkakuna ña wañushka kahushkanta. Chayrayku chakinta mana pakirkakunachu. 34 Ashwan shuk suntalu kushtillan partipi lansawa tuksirka. Chasnallapi yawarka yakuka llukshirka. 35 Tukuy chaykunata ñuka Juan kikin ñawiniwa rikurkani. Shutipa rikushkaynita rimani kankunapas

Jesukristupi sinchikurinaykichipa. 36 Imashnami Yaya Diospa ñawpa killkachishkanpi riman:
Mana nima shuk tulluta payta pakinkakunachu nishpa.
Chasnashinami paktarirka. Chayrayku suntalukunaka nima shuk Jesuspa tullunta pakirkakunachu. 37 Chaymantapas shuk parti Yaya Diospa ñawpa killkachishkanpi riman:
Shuk puncha atunta llakirishpa yuyarinankuna tiyan payta tuksishkankunata nishpa.

Jesuspa aychanta urku uchkupi churashpa taparkakuna (Mt 27.57-61; Mk 15.43-47; Lk 23.50-56)

38 Chaypi tiyarka shuk apunchi José shutiyu Arimatea llaktamanta. Payka Jesusta kirik runa karka. Chasna kashpanpas mana munarkachu nima pi yachananpa apu masinkunata manchashkanrayku. Chay runaka Pilatoma rirka tapunanpa Jesuspa aychanta allarishka urku uchkupi churashpa tapananpa. Pilatoka arí nishpan Jesuspa aychanta apak rirka churashpa tapak rinanpa. 39 Chay fariseo Nikodemopas Joseta yanapak rirka. Paymi karka maykanmi shuk tutapi Jesuswa kwintananpa shamurka. Chay runaka paktashpan kimsa chunka kilo parti mishkinlla asnak yapa chaniyu wikita apamurka. Chay wikika mirra kaspipa áloe kaspipa wikinwa chapurishka karka. 40 Chaypi Joseka Nikodemowa Jesuspa aychanta chay wikipi armachishkan ñañu llachapawa wankurkakuna. Chasna ñukanchi israel runakuna wañushkakunawa rurapayanchi chaymanta urku uchkupi churashpa tapananchipa. 41 Jesusta kruspi klabashkankuna parti tiyarka shuk chakra tarpu kaspikunawa. Chay chakrapi tiyarka shuk urku maypimi shuk parti allarishka karka wañushkakunata churashpa tapananchipa. Mushu uchku kashpan chaypi manara wañushkakunata churahurkakunarachu. 42 Jesús wañushkan mayanllapi kashkanrayku chaypi utkalla paypa aychanta churashpa taparkakuna, atun samananchi puncha ña kallarinan kashkanrayku.

20

Jesuska kawsarirka (Mt 28.1-8; Mk 16.1-8; Lk 24.1-12)

1 Samana puncha kayantima manara alita pakarihushpanra Magdalamanta Maria rikunapa rirka Jesuspa aychanta urku uchkupi churashkankunata. Chaypi paktashpan rikurka churashkankuna punku atun rumiwa taparishkaka anchuchirishka kahushkata. 2 Uchku ukuma illata rikushpan kallpa shamurka rimananpa maypimi Pedro ñukapas Jesuspa yapa yuyashkan runan kahurkanchi. Chaypi ñukanchita rimarka:

¡Ñukanchita yachachikpa aychantami churashkankuna uchkumanta apashkakuna! Kunanka manami yachanchichu maypimi churashkakuna.

3 Chasna rimashkanta uyashpanchi Pedro ñukapas kallpa rirkanchi Jesuspa aychanta churashkankuna uchkuma. 4 Ishkanti parihu kallparkanchi. Ñuka Pedromanta ashwan sinchita kallpashpayni puntiru paktarkani. 5 Chay churashkankuna uchkupi paktashpayni kumurishpa punkunmantalla ukuma rikurkani. Payta wankushkankuna llachapallata rikurkani. 6 Washaynilla Pedropas paktamurka. Payka ñukata pasamuwashpan Jesuspa aychanta churashkankunakama yaykurka. Chaypi paypas Jesusta wankushkankuna ñañu llachapallata rikurka. 7 Chaymantapas rikurka Jesuspa umanta wankushkankuna llachapata. Manami chay shuk wankushkankuna llachapawa pakta karkachu. Shuk parti kahurka suma

alicharishka. 8 Chasna Pedro churashkankuna uchkupi yaykushpan ñukapas
yaykurkani. Jesusta wankushkankuna llachapata aychan illata rikushpayni
kawsarishkanta kirirkani. 9 Chay uras manara asirtarkanchirachu Yaya
Diospa ñawpa killkachishkanta: Payka wañushkanmanta kawsarinan tiyan
nishpa. 10 Chayta rikushkanchiwasha chay wasimallatata kutirkanchi.

Jesuska Mariata rikurirka (Mk 16.9-11)

11 Pedro ñuka Jesuspa aychanta churashkankuna uchkuma kallpa rish-
panchi Mariaka washata katimurka. Ñukanchi kutishpanchi payka uchku
mayanpi kaparishpa wakashpa kiparirka. Chasna wakahushpan kumur-
ishpa ukuma rikurka. 12 Chaypi rikurka ishkay angelkuna yura churar-
ishkakunata. Maypimi Jesuspa aychanta churarkakuna chaypi tiyarishka
kahurkakuna. Shukka uman parti tiyahurka, shukka chakin parti. 13 Chaypi
chay ishkay angelkunaka payta tapurkakuna:

¿Imaraykuta wakahunki?

Payka aynirka:

Apashkakunami ñukanchita yachachikpa aychanta. Mana yachanichu
maypichari churashkakuna.

14 Chasna rimashpan tikrarirka. Chaypi shuk runata rikurka. Mana
yacharkachu chay runa Jesús kananta. 15 Chaypi Jesuska payta tapurka:

Pani, ¿imaraykuta wakahunki? ¿Pitata maskahunki? nishpa.

Payka chay tarpu kaspikunata kuyrak runa kananta yuyarishpan payta
rimarka:

Turi, kan paypa aychanta apashpaykika rimaway maypimi churashkanki,
chaymanta apak rinaynipa.

16 Chaypi Jesuska shutinpi rimarka Maria nishpa.

Shutinta uyashpan alita tikrarishpan rikurka. Jesusta riksishpan hebreo
shimipi rimarka:

Yachachik, kanchu kanki nishpa.

17 Maria makinta apik rishpan Jesuska payta rimarka:

Kachariway. Mana arkawaychu Yayaynima rinaynipa. Manara payma
rishkanirachu. Kanka riylla, wawkinikunata rimakriy Yayaynima ña rina
kahushkaynita. Ñukapa Yayaynika kankunapapas Yayaykichimi. Ñukapa
Yaya Diosnika kankunapapas Yaya Diosnikichimi.

18 Chasna Jesuspa rimashkanta uyashpan chay Maria Magdala llakta-
manta warmika ñukanchi Jesuspa runankunata rimak shamurka payta
rikushkanta. Chaymantapas ñukanchita rimarka Jesuspa tukuy rimashkanta.

Jesuska runankunata rikurirka (Mt 28.16-20; Mk 16.14-19; Lk 24.36-49)

19 Chay samana puncha kayantima tutayahushpan ñukanchi Jesuspa
runankunaka shuk wasipi tantarishka kahurkanchi. Apunchikunata man-
chashpanchi punkuta sumakta taparkanchi. Chay suma taparishkanchi
wasipi yaykushpan Jesuska chawpinchipi shayarishpan rimarka:

Yaya Dios kankunata kushillayachichun mana manchashpa kawsanay-
kichipa.

20 Chasna rimashkanwasha ñukanchita makinta kushtillantapas
rikuchirka, litrankunata rikushpanchi pay kananta riksinanchipa.
Ñukanchita yachachik kananta riksishpanchi atunta kushikurkanchi.
21 Chaypi Jesuska kutikashka rimarka:

Yaya Dios kankunata kushillayachichun mana manchashpa kawsanaykichipa. Yayayni Dioska ñukata kachawashka payta mana riksik runakunata kawsanayniwa yachachinayniwa payta riksichinaynipa. Kunan ñuka kankunata kachani chasnallatata ruranaykichipa.

22 Chasna rimashkanwasha ñukanchi parti pukurka kasna nishpa:

Kay kachahushkayni Yaya Diospa Espiritunta shunkuykichipi yaykuchiychi. 23 Chasna Yaya Diospa yachayninwa kashpaykichi paypa yuyarishkanta riksinkichi. Chasna kashpan maykan runakunatami rimankichi uchaykichikunamanta llakichirishka kankichi nishpa, paykunataka Yaya Dioska uchankunamanta llakichinkami. Maykan runakunatami rimankichi uchaykichikunamanta mana llakichirishkachu kankichi nishpa, paykunataka Yaya Dioska manami uchankunamanta llakichinkachu.

Tomaska Jesús kawsarishkata rikurka

24 Jesús ñukanchita chasna rikurishpan Tomaska mana chaypichu karka. Paypas ñukanchi chunka ishkay Jesuspa runankunamanta karka maykantami rimapayanchi ishkay wawayarishka. 25 Tomaska ñukanchipi paktamushpan payta rimarkanchi:

Ñukanchita yachachiktami rikushkanchi nishpa.

Payka ñukanchita mana kirishpan aynirka:

Mana rikushpaynika klabu makinpi yaykushka uchkuta kushtillanpi tuksishkankuna uchkuta, chaymantapas mana llankashpaynika manami kawsarishkanta kirishanchu.

26 Shuk semanamanta kuti chay wasipi tantarirkanchi. Chaypi Tomaspas ñukanchiwa pakta kahurka. Punku sumakta taparishka kashpanpas Jesuska kutikashka yaykurka. Chawpinchipi shayarishpan rimarka:

Yaya Dios kankunata kushillayachichun mana manchashpa kawsanaykichipa nishpa.

27 Chaymanta Tomasta rimarka:

Makinita alita rikuk shamuy. Makikita satiy kay klabu yaykushkapi. Chaymantapas tuksiwashkankuna kushtillaynipi makikita satiy. Ama kaychu mana kirik runakunashina. Wañushkaynimanta kawsarishkaynita kiriy.

28 Chaypi Tomaska payta riksishpan rimarka:

Amuyni kanki, Yaya Diosnimi kanki nishpa.

29 Chasna uyashpan Jesuska kutikashka payta rimarka:

Rikuwashpaykirami kawsarimushkaynita kirishkanki. Kushilla kankakuna maykan runakunami mana rikuwashpankunapas kawsarimushkaynita kirinahun.

Kay killkaka imaraykumi killkarishka kan

30 Kay killkapi mana killkashkanichu Jesuspa tukuy rurashkanta. Killkashkaynimanta ashwan achka nima ima uras rikushkanchita rurashka ñukanchi paypa runankunata Yaya Diospa yachayninwa kahushkanta rikuchinanpa. 31 Tukuy maykantami killkashkani, killkashkanimi Jesús Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kananta kirinaykichipa, chaymantapas Yaya Diospa Wawan kananta. Kankunarayku killkashkani kirishpaykichi Yaya Dios munashkanshina shutipa kawsayta tarinaykichipa.

21

Jesuska kanchis paypa runankunata rikurirka

1 Chaymanta kanchis ñukanchi Jesuspa runankunaka Galilea allpama kutirkanchi. Chaypi shuk parti Tiberias* kucha mayanpi kahushpanchi Jesuska kutikashka ñukanchita rikurirka. 2 Chaypi kahurkanchi Simón Pedro shutiyu, shukka Tomás maykantami rimapayanchi ishkay wawayarishka, shukka Natanael Galileapi kahuk Kaná llaktamanta runa, chaymanta ñuka wawkiniwa Sebedeopa wawankuna, chaymantapas ishkay ashwan Jesuspa runankuna karkanchi. 3 Pedroka ñukanchita rimarka:

Rediyak rishara nishpa.

Chasna rimashkanta uyashpanchi aynirkanchi:

Ñukanchipas rinayanchimi kanwa.

Chasna paywa rishpanchi botipi uraykurkanchi. Pakarikta rediyashpanchipas nima shuk challwata apirkanchichu. 4 Ña pakarihushkapi botillapi kahushpanchira shuk runata yaku mayanpi shayahukta rikurkanchi. Ñukanchika mana yacharkanchichu Jesús kananta. 5 Payka ñukanchita tapurka:

Wawkikuna, ¿mana apishkankichi challwata?

Ñukanchika aynirkanchi:

Mana, nima shukta apishkanchichu.

6 Chasna rimashpanchi payka aynirka:

Redikichita kachariychi botikichipa kuskan parti. Chaypimi apinkichi.

Payta kasushpanchi redinchita kacharirkanchi. Chaypi achka challwakunata wishishpanchi mana atiparkanchichu redinchita uraykuchinata. 7 Chaypi Jesusta riksishpayni Pedrota rimarkani:

Payka ñukanchita yachachikmi nishpa.

Chasna rimashkaynita uyashpan Pedroka tarawananpa llatanashkan churarinanta churarishpan yakupi saltarka waytashpa Jesusta tinkuk rinanpa. 8 Botinchi shuk pachak metro tiyu mayanmanta chawpipi kashpan ñukanchi botinchipi kiparikkunaka redinchita achka challwakunawa aysachishpa tiyu mayanpi paktarkanchi. 9 Botinchimanta tiyuma llukshishpanchi shuk shinkikunawa nina sintihushkata rikurkanchi. Chay nina awapi challwaka chayahurka. Chaymanta tiyarka pan. 10 Chaypi ña Pedropas tiyu mayanpi paktarka. Jesús parti rina kashpanchi payka ñukanchita rimarka:

Kunalla apishkaykichi challwakunamanta shukkunata apamuychi nishpa.

11 Chayta uyashpan Pedroka botinchipi uraykushpan redita challwakunanti tiyu mayanma aysamurka. Chay redipi kahurkakuna shuk pachak pichka chunka kimsa atun challwakuna. Yapa achka challwakuna kashpankunapas redinchika mana likirirkachu. 12 Jesuska chaypi ñukanchita rimarka:

Mikuk shamuychi nishpa.

Ña ñukanchita yachachik kashkanta yachashpanchi nima pi munarkanchichu tapunata ¿pita kanki? nishpa. 13 Jesuska panta apishpan ñukanchita kayllayashpan kurka mikunanchipa, chaymanta challwatapas. 14 Kayka kimsaynin kuti karka Jesús wañushkanmanta kawsarimushkanwasha ñukanchita rikurishkanka.

Jesuska Pedrowa kwintarka

15 Mikushkanchiwasha Jesuska Pedrota ñawpa shutinpi rimashpan tapurka:

---

* **21:1** Chay kuchapa shuk shutinka kan Galilea kucha, shuk shutinka kan Genesaret kucha

Juanpa wawan Simón ¿kanka yuyawankichu ashwan kay shuk runaynikunamanta?
Pedroka aynirka:
Ari Amuyni, kan yachanki kanta yuyahushkaynita.
Chaypi Jesuska nirka:
Imashnami obehakuna shuk kuyrakta munanahun mana pantanankunapa nima chinkarinankunapa chasnashinami runaynikunapas shuk kuyrakta munanahun. Kanka kuyray ñukapi sinchikuk runakunata.
16 Chaymanta kutikashka tapurka:
Juanpa wawan Simón ¿kanka yuyawankichu ashwan kay shuk runaynikunamanta?
Pedroka kutikashka chasnallatata aynirka:
Ari Amuyni, kan yachanki kanta yuyahushkaynita.
Chaypi Jesuska kutikashka rimarka:
Kuyray ñukapi sinchikuk runakunata.
17 Chaymanta kimsaynin kuti Pedrota tapurka:
Juanpa wawan Simón, ¿kanka yuyawankichu ashwan kay shuk runaynikunamanta?
Kimsaynin kuti payta yuyawankichu nishpa tapushkanta uyashpan Pedroka yapa llakirishpan aynirka:
Amuyni, tukuyta yachak kashpayki kanta yuyahushkaynita yachanki.
Chaypi Jesuska kutikashka payta aynirka:
Kuyray ñukapi sinchikuk runakunata. 18 Alita uyaway. Musu kashkayki uras churarishkaykita wataripayarkanki purihushkaykipi kanta mana arkananpa. Chasna munashkaykita puripayarkanki. Ashwanta rukuyashpayki makikita alsanki kanta llakichinankunapa. Shukkunana kanta watashpankuna mana llakichishpa apirishkata pushankakuna maymami mana rinayankichu.
19 Chaytaka rimarka asirtachinanpa imashnami Pedroka parisishpa wañunan karka. Chasna Yaya Diosta kasushkanrayku wañushpan runakunata rikuchinan karka Yaya Diosta yapa yuyashkanta. Chaymanta Jesuska payta rimarka:
Ñukata kirishpalla katiway nishpa.
20 Pedroka tikrarishpan ñukata rikuwarka washa shamuhushkaynita. Ñuka Jesuspa yapa yuyashkan runan karkani. Manara Jesús wañushpanra paywa pakta mikuhushkanchi uras paypa kuchunpi kahushpayni tapurkani: Amuyni, ¿pita kanta apichinka? nishpa. 21 Ñukata rikuwashpan Pedroka Jesusta ñukamanta tapurka:
Amuyni, ¿imashnata payka tukunka?
22 Chaypi Jesuska payta aynirka:
Munashpaynika pay kawsananta kutimunayni punchakama ¿imaraykuta yachanayki tiyan? Kanka ñukapi kirishpa katiwaylla.
23 Chasna rimashpan Jesuspa chunka ishkay runankunamanta shuk runan masinikuna paykunapura rimarkakuna:
Manashi Juanka wañunkachu nishpa.
Jesuska mana chayta rimashpanpas chasna yuyarirkakuna. Payka rimahurkami: Munashpaynika pay kawsananta kutimunayni punchakama ¿imaraykuta yachanayki tiyan kanka? nishpa.
Chayllata killkachishkani ñuka Juan Jesuspa runan. 24 Chayllata killkachiwashka chay rikushkanta. Ñukanchi kirik masinkunaka yachanchimi paypa rimashkanka shutipa kananta. 25 Tiyan achka Jesuspa rurashkankuna

maykantami mana killkashkanchichu. Tukuyta shukllankama shukllankama killkanchima karka yuyarini killkashkanchi killkakunaka mana paktanahumachu karka kay allpapi.

JESUSTA KATIKKUNAMANTA KWINTAK KILLKA

Lukas killkarka Jesuspa rimashkanta Yaya Diospa Espíritun shamunanmanta

1 Ñuka Lukas kan Teofilorayku killkani: Munashkayni Teófilo:
Ñuka puntiru killkashkaynipi kanta killkarkani Jesuspa tukuy rurashkanta, yachachishkantapas, kallarishkanmanta pacha siluma sikanankama. Kunan kutikashka killkahuni. 2 Jesuska manara siluma sikahushpan payta katikkunata akllarka paypa shiminta yachachinankunapa tukuy runakunata. Yaya Diospa Espíritun Jesusta yachachishpan chay akllashkan runankunata kamachirka imatami ruranankuna tiyan. Chaymantana Yaya Dioska Wawanta siluma sikachirka.
3 Wañushkanwasha kawsarishpan manara siluma sikahushpanra Jesuska chusku chunka punchata runankunata rikurirka. Chasna rikurishpan achka chikan chikan rurashkanwa paykunata riksichirka wañushkanmanta shutipa kawsarishka kananta. Chaymantapas katirkalla rimashpa imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi nishpa. 4 Chasna paypa runankunawa tantaylla kahushpanra Jesuska paykunata rimarka:
Kutishpaykichi Jerusalenma ama llukshinkichirachu. Chayllapi chapaychi Yaya Diospa Espíritun paktanankama, Yaya Dios ñawpa rimashkanshina, maykantami ñukapas kankunata rimarkani. 5 Bawtisak Juanka yakuwa runakunata bawtisarka. Ashwan shuk punchakunamantami Yaya Dioska kankunata paypa Espiritunta kushpa shunkuykichita aliyachinka.

Jesuska siluma sikarka

6 Shuk puncha runankunaka kutikashka Jesuswa pakta kahushpankuna tapurkakuna:
Yaya Jesús, ¿kunanchu kanka Israel allpanchipi atun apunchi tukunki? Imashnami ñawpa atun apunchikuna ñukanchikunata tukuy kuntranchikunata winsishpa alita kamachipayarkakuna, chasnallatata ¿kunanchu ñukanchikunata kishpichishpa kamachinki?
7 Chasna tapushpankuna Jesuska aynirka:
Kankunaka chaytaka mana yachanaykichi tiyanchu. Yaya Diosmi yachayninwa ñukata atun aputa rurawanka, ima punchachari pay munan.
8 Chasna kashpanpas Yaya Diospa Espíritun shamushpan kankunata ashwan yachayta kunka sinchi kanaykichipa, ñukamanta rimakkuna. Chasna kashpaykichimi Jerusalén llaktapi tukuy Judea allpapipas ñukamanta rimankichi. Chaymanta Samaria allpama tukuy parti kay allpapi ñukamanta rimak rinkichi.
9 Chasna rimashkanwasha paykuna rikuhushkankunallapi Jesuska kallarirka awayanata siluma. Rikuhushkankunapi puyuka arkarka payta, manana atiparkakunanachu rikunata. 10 Chasna sikahushkanta rikuhushpankuna kunkaymanta ishkay runakuna yura churarishkakunaka kuchunkunapi rikurirkakuna. 11 Chaypina rimarkakuna:
Galileamanta runakuna, ¿imaraykuta awama rikurayahunkichi? Ñami Jesuska siluma sikashka. Chay Jesusllatata, maykantami Yaya Dioska siluma sikachishka, imashna rihushkanta rikushkankichi, chasnallatatami kuti shamunka kay allpama.

Matiasta akllarkakuna Judasranti

12 Chaypina Jesuspa akllashkan apostolkunaka Olivos urkumanta
kutimurkakuna Jerusalén llaktama. Chay urkuka Jerusalén kuchupi
karka, samana puncha purina tupullapi. 13 Jerusalenpi paktashpankuna
shuk wasipi yaykurkakuna, awaniru kawitupi sikashpankuna
tantarirkakuna. Chaypi kahurkakuna Pedro, Juan, Santiago, Andrés,
Felipe, Tomás, Bartolomé, Mateo, Alfeopa wawan Santiago, Simón,
maykantami rimapayanahun Selote, chaymanta Santiagopa wawan
Judas.* 14 Tukuy paykuna shuk yuyayllawa tantaripayanahun Yaya Dioswa
kwintanankunapa. Chasnallatata paykunawa tantarishka karkakuna
Jesuspa wawkinkuna, maman Mariapas, ashwan shuk warmikunapas.
15 Chay punchakunapi shuk pachak ishkay chunka Jesusta kirik runakuna
tantarishka kahurkakuna Yaya Dioswa kwintanankunapa. Shuk puncha
Pedroka shayarirka rimananpa:
16 Wawkinikuna paninikuna, ñawpa killkarishkaka paktarinan karka.
Yaya Diospa Espíritun ñawpa atun apunchi Davidta Judasmanta killkachirka,
maykanmi Jesusta apichirka. 17 Judaska ñukanchiwa pakta Jesuspa
akllashkan karka Yaya Diospa shiminta rimashpa purinanchipa.
18 Jesusta apichishkanrayku apishkan kullkita kutichishpan chaywa
shuk allpata rantirkakuna. Chaymanta Judaska wañuchirinayashpan
awamanta uray sinka partikta chunchulin shikwakta urmashpan wañurka.
19 Jerusalenmanta runakuna chayta yachashpankuna Judaspa kutichishkan
kullkiwa rantishkankuna allpata Yawar Allpa nishpa shutiyachirkakuna.
Paykunapa shiminkunapi Aséldama ninahun.
20 Salmos killkapi Judasmanta kasna killkarishka kan:

Chay mana ali rurakpa wasinka chusha kiparinka. Nima pi chaypi
kawsankachu.

Chaymantapas riman:

Shuk runana chay wañushka runapa tarawananta ruranan tiyan nishpa.

21-22 Chasna kashpan kay kirikkunamanta shuk runa yaykunan tiyan
Judasranti ñukanchishina Jesuspa kachashkan runan tukunanpa. Payka
kanan tiyan shuk runa, maykanmi Juan Jesusta bawtisashkanmanta
pacha ñukanchiwa pakta tukuy Jesuspa rurashkankunata rikushka,
tukuy yachachishkankunata uyashka, chaymantapas maykanmi Jesuspa
wañushkanta, kawsarishkanta, siluma sikashkantapas rikushka. Chay
runaka Jesuspa kawsarishkanta ñukanchishina rikushkanrayku ñukanchiwa
pakta runakunata rimak tukunan tiyan.
23 Pedro chasna rimashpan chay tantarishka runakunaka ishkay runakunata
akllarkakuna paykunamanta shuklla akllarishka kananpa. Shuk karka
José, paypa shuk shutinka Barsabás, shuk shutinpas Justo karka. Chaymanta
shukka karka Matias. 24-25 Chasna shutinkunata killkashkankunawasha
Yaya Diosta mañarkakuna kasna nishpa:

Yaya Dios, kanmi tukuy shunkunchita riksinki. Ñukanchita rikuchiy
kay ishkay runakunamanta maykantata akllashkanki Judasranti shimikita
yachachik runa tukunanpa. Judaska uchata rurashkanrayku manana
ñukanchiwa pakta kanmanta yachachinnachu. Wañushpan rirka maypimi
parisinka wiñaypata.

26 Mañashkankunawasha ishkay rumistukunawa swirtinkunata
kamarkakuna yachanankunapa maykantami Yaya Dioska akllashka.
Chasna rurashpankuna Matiaska akllarishka karka. Chay punchamanta

* **1:13** Rikuy Lukaspa Killkashkan Killkapi 6.16

pacha Matiaska chay chunka shuk Jesuspa shiminta yachachik apostolkunawa pakta apostolllatata tukurka.

2

Yaya Diospa Espíritun shamurka

1 Pichka chunka puncha Jesuspa kawsarishkanmanta israel runakunapa Pentekostés shutiyu puncha karka. Chay punchapi tukuy Jesusta kirikkuna tantarishka kahurkakuna shuk wasillapi. 2 Kunkaymanta sinchita silumanta uyarimuhukta uyarkakuna sinchi wayratashina. Chay tantarishka kahushkankuna wasipi tapakta uyarkakuna. 3 Chaypi kunkaymanta rikurkakuna karan shukpa umanpi nina sintihuktashina. 4 Chaypina Yaya Diospa Espíritun paykunata tukuypi yuyachishpan kallarirkakuna rimanata chikan chikan shimikunata, mana yachashkankunata, Yaya Diospa Espíritun paykunata atipachishkanshina.

5 Chay Pentekostés punchapi achka Yaya Diosta kasuk israel runakuna tukuy allpakunamanta shamushpankuna Jerusalenpi kahurkakuna. 6 Chay sinchita uyarimuhukta uyashpankuna achka runakuna mancharishpankuna tantarirkakuna. Chaypina uyarkakuna Jesusta kirikkunata karan shukpa shiminkunapi rimahukkunata. ¿Imashnataya paykunaka shiminchikunata yachakushkakuna? nishpa mancharirkakuna.

7 Yapa mancharishpankuna paykunapura tapunakurkakuna:

Kay rimak runakunaka ¿manachuya Galileamanta kanahun? 8 ¿Imashnataya uyanchi karan shuk ñukanchikunapa wawamanta pacha rimananchi shimita rimahukkunata? 9 Kaypika tukuy allpakunamanta runakuna achka tantarishka kahunchi. Shukkunaka Partia allpamanta kanahun, shukkunaka Media allpamanta, Elam allpamantapas, Mesopotamia allpamantapas, Judea allpamantapas, Kapadosia allpamantapas, Ponto allpamantapas, chasnallatata shukkuna Asia allpamantapas shamushkakuna. 10 Shukkunaka Frigia allpamanta, Panfilia allpamantapas, Egipto allpamantapas, Libia allpamantapas Sirene allpa mayanmanta shamushkakuna. Chasnallatata Roma llaktamantapas runakuna kayma shamushkakuna Yaya Diosta mañanankunapa. Shukkunaka kikin israel runakunami kanahun, shukkunaka israel runakunapa yachachishkanta kasukkunami kanahun. 11 Shukkunaka Kreta islamanta kaypi kahunkuna. Arabia allpamanta runakuna kaypillatata kahunkuna. Chasna kashpanpas karan shuk uyanchi kikin shiminchita rimahushkankunata. Tukuy paykuna Yaya Dios suma atun yachayninwa rurashkankunata kwintahushkankunata uyanchi.

12 Tukuy mancharishpankuna mana yacharkakunachu imatami yuyarinkakuna. Chaypi tapunakurkakuna:

¿Ima ninayantaya kay tukuy shiminchikunata yachashkankunaka?

13 Chasna kashpanpas shukkunaka asichirkakuna:

Kaykunaka machashkami kahunkuna, chayrayku chikan shimikunata rimahunkuna nishpa.

Pedro Yaya Diospa rimashkanka paktarishkanmanta yachachirka

14 Chaymanta chay chunka shuk apostolkunawa pakta Pedroka shayarishpan sinchita rimarka:

Tukuy allpakunamanta israel masinikuna, Jerusalenpi kawsakkunapas alita uyaychi. Kay pasashkakunamanta asirtachishkaykichi. 15 Mana machashkachu kahunchi, imashnami kankuna yuyarihunkichi. Tutamantarami kahunchi. Chay uraska nima maykan machanchu. 16 Ashwan Yaya

Diospa yachayninwa yachachik Joelpa ñawpa rimashkanmi paktarishka.
17 Joel kasna killkarka:

Yaya Dioska riman: Allpa tukurinan punchakunapi Espirituynita tukuy
runakunama kachasha. Chasna Espirituynita kachashpayni kari
wawaykichikunata, warmi wawaykichikunatapas yuyachishpayni
shiminita rimankakuna. Musu wawaykichikuna muskuypishina
rikuchinaynita rikunkakuna. Yaya rukuykichikunatapas
muskuyninkunapi rimasha. 18 Chaymantapas chay punchakunapi
tukuy ñukata kasuk karikunama warmikunamapas Espirituynita
kachasha. Chaypimi paykunaka kwintashkaynita rimankakuna.
19-20 Manara atun yachaynita rikuchinayni puncha paktarihushpan
allpapi silupi manchaypatami rikuchisha. Allpapi runakuna
wañunakunankunamanta yawar tiyanka, atun ninakuna tiyanka,
chaymanta puyushina kushni. Intika amsayanka, killaka pukayanka
yawarshina.

21 Chasna kashpanpas maykanpas rimawashpan Yaya Dios, uchaynikunamanta llakichiway nishpa, ñukaka llakichishpa kishpichishami
nishpa.

22 Israel masinikuna, uyaychi kay rimanaynita. Yachankichimi Yaya Dios
yanapashpan chay Nasaret llaktamanta Jesús atun yachaywa achka ruranakunata, achka suma mana atipaypakunata, Yaya Diospa yachayninwa
nima ima uras rikushkanchita rurashkanta. Chaykunawa rikuchirka Yaya
Diosmanta shamushkanta. 23 Chasna kashpanpas Yaya Dios rimashkanshina chay Jesusta apishpaykichi pusharkankichi romano apukunama.
Kankuna millaypata rurak runakunata kamachishpaykichi Jesusta kruspi
klabashpa wañuchichirkankichi. 24 Chasna wañuchishpaykichipas Yaya Dioska
payta atun parisinamanta kishpichishpa wañushkanmanta kawsachirka.
Mana munashkachu wañushka kiparinanpa, chayrayku payta kawsachirka.
25 Chayta atun apunchi David wañu Jesuspa kuti kawsarinanmanta ñawpa
killkarka kasna:

Tukuy uras Yayayni Diosta rikushkani puntaynipi ñukawa kahukta.
Ñukawa kuskayni parti kashpan nima imapas manchachiwanchu.
26-27 Wañushpayni kanka almaynitaka mana sakinkichu
wañushkakunata wakaychanapi. Ñuka munashkayki runa kashpayni
wañushpayni nima aychaynika ismunkachu. Chayrayku yapa
kushilla kahuni, tukuy shunkuynimanta pacha kushilla takihuni.
Wañushpaynipas alita samasha, yachashpayni shutipa kawsarinaynita.
28 Yachachiwashkanki kanwa kawsanaynita. Kanmi ñukawa
kahushpayki kushichiwanki nishpa.

29 Wawkinikuna, shutipa rimashkaykichi yayanchi ruku Davidmanta.
Pay wañurka. Wañushkanwasha paypa aychanta allarishka urku uchkupi
churashpa taparkakuna. Chay tapashka uchkuta kunankama rikunchi.
30 Chasna kashpan David chay Salmos killkapi mana kwintashkachu pay
kikinmanta. Payka Yaya Diospa yachayninwa yachachik kashpan manara
wañuhushpan Yaya Dios shutipa paktachinanta riksichik shimikunawa payta
rimashpan kay paktachinan shimita rimarka:

Miraykimantami shukta churasha kanshina israel runakunapa atun apu
kananpa nishpa.

31 Davidka ñawpamanta pacha rikuhukshina yacharka chay apuka Yaya
Diospa Kachanan Kishpichik kananta. Chaymantapas yacharka chay Yaya

Diospa Kachanan Kishpichik kuti kawsarinanta. Chasna yachashpan paymantami rimarka: Payka manami kiparinkachu wañushkakunata wakaychanapi, nima aychan ismunkachu nishpa.
32 Chay Jesustaka Yaya Diosmi wañushkanmanta kawsachirka. Tukuy
ñukanchi chayta rikushpanchi paymanta kankunata rimahunchi. 33 Kunan
Yaya Dios paytaka sikachishpan paypa kuskan partima churashka, paywa
pakta tukuyta kamachinanpa. Ñawpa rimashkanshina Yaya Dios payta
Espiritunta kushpan Jesusna ñukanchita kushka, imashnami rikushkankichi
uyashkankichi. 34-35 David mana rimarkachu pay kikinmanta. Mana
Davidpa aychanka siluma sikarkachu. Chasna kashpan Davidka Salmos
killkapi* nirka:
Yaya Dioska kamachiwakta rimarka: Tiyariy kuskayni parti kamachinaykipa ñukawa pakta, tukuy kanta chiknik runakunata winsinaynikama kanta kasunankunapana nishpa.
36 Kunanka tukuy kankuna israel masinikuna sumakta yachanaykichi tiyan,
chay kruspi klabashpa wañuchishkaykichi Jesusta Yaya Dioska atun apu
kananpa churashka, chaymantapas ñukanchita Kishpichik kananpa.
37 Chasna Pedropa rimashkanta uyashpankuna runakuna shunkunkunapi musyarkakuna sinchita waktay tukushkatashina, atun uchata
rurashkankunarayku. Chasna kashpan Pedrota, shuk apostolkunatapas
tapurkakuna:
Wawkinikuna, kunanka ¿imatata rurananchi tiyan Yaya Dios ñukanchita
llakichinanpaka?
38 Chasna tapushpankuna Pedroka aynirka:
Karan shuk kankunamanta mana ali rurahushkaykichita yuyarishpaykichi sakiychi Yaya Diosta kasushpa kawsanaykichipana. Jesukristuta katik
tukushpa bawtisariychi. Chasna rurashpaykichimi runakunata rikuchinkichi Yaya Dios uchaykichita llakichishkanta. Chaymanta payka Espiritunta
kankunata kunkami. 39 Chasnami ñawpa kankunata rimarka. Kunanmi
chay rimashkanka paktarihun. Kankunata, kankunapa miraykichikunatapas, karupi kawsakkunatapas, maykankunatami Yayanchi Dioska kayanka
paypa wawankuna kanankunapa, chaykunatapas Espiritunta kunkami.
40 Chasna nishpan ashwan shuk rimanakunawapas Pedroka paykunata
yachachirka. Chasnallatata paykunata kunarka:
Anchuriychi kay mana ali kawsak runakunamanta nishpa.
41 Chasna Pedro yachachishpan chay punchalla kimsa waranka runakuna
rimashkanta kirishpankuna bawtisarirkakuna. Chaypina chay puntiru
kirik tukushkakunawa tukuy uras tantarirkakuna. 42 Tukuy chay kirikkunaka apostolkunapa yachachishkankunata uyashpa paktachishpa kawsapayanahun. Shukwa shukwa yanapanakushpa kawsapayanahun. Yaya
Diosta mana sakishpa mañapayanahun. Tantarishpankuna Jesús paykunarayku wañushkanmanta kawsarishkanmantapas yuyarishpa panta pakishpa mikupayanahun.

Imashnami puntiru kirikkunaka kawsapayarkakuna

43 Chay uras apostolkunaka achka suma mana atipaypakunata,
Yaya Diospa yachayninwa runakuna nima ima uras rikushkankunata
rurarkakuna. Yaya Dios paykunata yanapashpan rurashkankunata
rikushpankuna tukuy runakuna yapa mancharirkakuna. 44 Tukuy
kirikkunaka parihu shuk yuyayllawa kawsapayanahun. Paykunapa

* **2:34-35** Rikuy kastellano Bibliapi Salmos 110.1, chaymanta inkapi Markuspa Killkashkan Killkapi 12.36

charishkaka tukuyrayku kapayan. 45 Shukta pishihushpan shukka paypa
tiyapushkanta rantichishka chay mana tiyapuhukta yanapananpa. Chasna
paykunapura yanapanakurkakuna maykantachari pishipayan. 46 Karan
puncha Yaya Diosta mañanankunapa paypa wasinpi tantaripayanahun. Chas-
nallatata paykunapa wasinkunapi tantaripayanahun Jesús paykunarayku
wañushkanta yuyarishpa panta pakishpa mikunankunapa. Ali yuyaywa
kushikushpa shuk mikunakunatapas tantaylla mikupayanahun. 47 Yaya
Diosta atunyachishpa kushichishpa kawsapayanahun. Chasna kashpan
tukuy Jerusalenpi kawsak runakunaka paykunamanta yuyarirkakuna
ali kanankunata. Karan puncha Yaya Dioska ashwan runakunata
kishpichishpa kirikkunata achkayachirka.

3

Mana purinata atipak runata Pedro Juanwa ampirkakuna

1-2 Karan puncha Pedroka Juanwa ishkaymanta ripayanahun Yaya Diospa
wasinma mañanankunapa. Shuk puncha ña chishiyahushkapi rihush-
pankuna tarirkakuna shuk mana purinata atipak runata. Chay runaka
wawayarishkanmanta pacha chasna karka. Karan puncha ayllunkunaka
tiyachipayanahun Yaya Diospa wasin Suma shutiyu punkupi yaykuhuk
runakunata kullkita tapunanpa, chaywa atipananpa kawsanata. 3 Pedroka
Juanwa Yaya Diospa wasinpi yaykuhushkankunapi chay mana purinata ati-
pakka paykunatapas kullkita tapurka. 4 Chaypi payta alita rikushpankuna
Pedroka rimarka:

Rikuy ñukanchita.

5 Chasna Pedro nishpan chay unkushka runaka paykunata rikuhushpan
yuyarirka kullkitachari kuwahunkuna nishpa.

6 Chaypi Pedroka rimarka:

Mana tiyawanchu kullkinika. Ashwan ñuka kanta yanapashkaykimi.
Nasaretmanta Jesukristu kamachiwashpan kanta rimani: Atariy puriyna.

7-8 Chasna rimashpan kuska makinmanta apishpan chay runata
atarichirka. Chayllapi chakin mukuka aliyashpan saltashpa shayarirka,
kallarirka purinatana. Unkushka kashkanmanta ampirishpan Pedrowa
Juanwa Yaya Diospa wasinpi yaykurka. Kushilla musyashpan salta salta
rurashpan purirka. Yaya Diosta atunyachishpa kushichishpa puririrka.
9-10 Tukuy chaypi kahukkunaka chasna ampirishkanta Yaya Diosta
atunyachishpa kushichishpa purihukta rikushpankuna mancharirkakuna.

¿Manachu kay runaka mana purinata atipak kashpanra Yaya Diospa
wasin Suma shutiyu punkupi tiyaripayarka kullkita tapunanpa? nishpa
rimarkakuna.

11 Chay ampirishka runaka mana sakirkachu Pedrota Juantapas. Yaya
Diospa wasinpi Salomón shutiyu wasipi kahushpankuna tukuy runakuna
chayta yachashpankuna mancharishpankuna chayma kallparkakuna
paykunata rikunankunapa.

Pedro runakunata yachachirka Yaya Diospa wasinpi Salomón shutiyu wasipi

12 Pedro chay achka runakunata rikushpan kallarirka yachachinata:
Israel masinikuna, ¿imaraykutaya kay ampirishka runata rikushpaykichi
mancharinkichi? ¿Imaraykutaya ñukanchita rikunkichi yuyarishpa
kikin yachayninchiwa kay runata ampishkanchitashina? Mana kikin
yachayninchiwachu, nima Yaya Diosta mañak kashkanchiraykuchu kay
runaka ña ampirishka, ashwan Yaya Dios kikinmi aliyachishkanrayku ña

purihun. 13 Chay Yaya Diosninchi, maykantami yaya rukunchikuna wañu
Abraham, Isaak, Jakob kushichinahun, chaymi Wawan Jesusta tukuypi
kamachikta rurarka. Chasna kashpan Wawanpa yachayninta ñukanchita
rikuchirka, payta kirishkanchirayku yanapashka chay unkushkata
ampinanchipa. Chay Jesustami kankunaka apunchikunata kurkankichi
wañuchichinaykichipa. Romano apu Pilato Jesusta kacharichinayashpan
kankunaka mana munarkankichichu kacharichinanpa. 14 Jesuska Yaya
Diospa munashkan ali kawsak runami karka, mana uchata rurak. Chasna
kashpantata mana munarkankichichu Pilato payta kacharichinanpa,
ashwan tapushkankichi payranti shuk wañuchik runatana kacharichinanpa.
15 Chasna rurashpaykichi wañuchirkankichi maykanmi ñukanchita kawsayta
kun. Chasna wañuchishpaykichipas Yaya Dioska payta wañushkanmanta
kawsachirka. Chayta rikushpanchimi kankunata rimanchi.

16 Chasna kashpanmi chay Jesuspi sinchikushpanchi kay riksishkay-
kichi rikuhushkaykichi runata aliyachishka. Jesús yanapashpan paypi
sinchikushpanchi kay runaka sumakta ampirishka, imashnami kunan payta
rikuhunkichi.

17 Ña yachani, kankuna wawkinikuna, apunchikunapas mana alita
yachashpaykichi Jesusta wañuchirkankichi. 18 Chasna rurashkaykichiwa
Yaya Dioska ñawpa rimashkanta paktachirka. Payka ñawpa yachayninwa
yachachikkunata yuyachishpan kasna rimashkanta killkarkakuna:
Kachanayni Kishpichikta parisichishpa wañuchinkakuna nishpa. Chay
shimimi kunan paktarishka. 19 Chasna kashpan kuti yuyariychi.
Uchata rurashkaykichita sakishpaykichi Jesustana kirishpa kasuychi.
Chasnashpaykichimi Yaya Dioska kankunata llakichishpan uchaykichi-
manta pichanka. 20 Chasna tukushpaykichi Yaya Dioska kankunata
shunkuykichipi samachishpa sinchikuchinka. Chaymantapas Jesusta
kachanka kankunarayku Kishpichik kananpa, imashnami ñawpa
rimarka chasna. 21 Kunan Jesuska silupira kiparinan tiyan Yayan Dios
tukuyta alichanankama, chay ñawpa paypa yachayninwa yachachikkuna
rimashkankunashina. 22 Moisés wañupas ñawpa Jesusmanta rimarka yaya
rukunchi wañukunata kasna:

> Yaya Diosmi kachanka shuk ñukashina paypa yachayninwa yachachikta.
> Payka israel masinchi kanka. Paypa tukuy rimashkanta kasunaykichi
> tiyan. 23 Maykanmi mana chay Yaya Diospa yachayninwa yachachikta
> kasunchu, Yaya Diospa akllashkan runakunamanta wiñayparayku an-
> chuchiy tukunka nishpa.

24 Chaymantapas Samuelmanta pacha tukuy Yaya Diospa yachayn-
inwa yachachikkuna manara paktarishpan ña rimarkakuna kay
kawsahushkanchi punchakunapi pasahushkamanta. 25 Kankunarayku
Yaya Diospa yachayninwa yachachik yaya rukunchi wañukunapa
rimashkankunaka ñami paktarishka. Kankunama Yaya Dioska chay
kishpichikta kacharka ñawpa rimashkantashina. Yaya rukunchi wañukunata
Yaya Diospa ñawpa alichanan rimashkanka kankunarayku karka. Kasnami
yaya rukunchi Abraham wañuta rimarka:

> Shuk kanpa miraymanta runawa yanapasha tukuy kay allpapi kawsak
> runakunata nishpa.

26 Kunanka Yaya Dioska Wawanta wañushkanmanta kawsachishpan pun-
tiru kankunama kacharka yanapananpa, ucha rurashkaykichita sakishpay-
kichi Yaya Diostana kasunaykichipa.

4

Apukuna Pedrota Juanta apirkakuna

1 Pedro Juanwa yachachishpa kahushkankunapi paykunapa
saserdotenkuna, Yaya Diospa wasinta kuyrakkunata kamachikpas,
shuk saduseokunapas shamurkakuna. 2 Pedroka Juanwa runakunata
yachachihurkakuna, Jesús kuti kawsarishkanrayku tukuy wañushka
runakunapas kuti kawsarinkakuna nishpa. Chasna yachachihushkanku-
narayku apukunaka yapa piñarishpankuna Pedrokunama shamurkakuna.
3 Chasna piñarishpankuna paykunata apirkakuna. Ña chishiyahushkanrayku
apukuna mana tutapi tantarinayashpankuna karsellapina satirkakuna
chaypi pakarinankunapa. 4 Manara karselpi churashpankuna
Pedropa yachachihushkanta uyashpankuna achka runakuna Jesuspi
sinchikurkakuna. Chasna kirikkunaka achkayashpankuna karikunalla
pichka waranka parti karkakuna.

Pedro mana manchashpachu Jesusmanta rimarka

5 Chay kayantimana Jerusalenpi israel runakunapa apunkuna,
israel masinkunata kamachik rukukuna, Moisespa killkashkanta
yachachikkunapas tantarirkakuna Pedrokunata tapunankunapa.
6 Chaypi kahurkakuna saserdotenkunapa atun apu Anás, chaymanta
ayllunkuna Kaifás, Juan, Alejandro, tukuy shuk ayllunkunapas. 7 Chasna
tantarishpankuna kacharkakuna pushak rinankunapa Pedrota Juantapas
karselmanta. Pushashpankuna puntankunapi shayachirkakuna
tapunankunapa:

¿Pita kankunata kamachishka chasna ruranaykichipa? ¿Ima yachaywata
ampishkankichi chay unkushkata? nishpa.

8-9 Chasna piñarishpa tapuhushpankuna Pedroka Yaya Diospa Espíritun
payta tukuypi yuyachishpan mana manchashpa paykunata aynirka:

Apukuna, ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunapas, ñukanchita
tapunkichi alita rurahushkanchimanta ¿imashnata chay mana purinata
atipakta ampishkankichi? nishpa. 10 Tukuy kankuna, israel masinikuna,
puntaykichipi rimahushkaynita uyaychi. Nasaretmanta Jesukristumi
kaypi shayahuk runata aliyachishka, mana ñukanchichu aliyachishkanchi.
Kankuna chay Jesusta kruspi klabashpa wañuchirkankichi. Chasna
kashpanpas Yaya Dioska payta kawsachirka. 11 Ñawpamanta pacha
killkarishka kan kasna: Wasita rurakkunaka shuk rumita wichushpankuna
chayta wasi amuka kutikashka apirka churananpa chay wasinta tukuy
rumikunamanta sinchikuchik rumi kananpa. Chay Jesuska chay tukuy
rumikunamanta sinchikuchik rumishinami kan. Kankunami kankichi
wasita rurakkunashina. Wañuchishkankichi Jesusta, imashnami chay wasita
rurakkunaka wichushkakuna chay ali rumita. Chay Jesustami Yaya Dioska
akllashka atun apunchi kananpa. 12 Jesusllami ñukanchita Kishpichik kan.
Ashwan shukka mana tiyanchu tukuy uchanchikunamanta pichakka.
Jesusllami ñukanchita atipan kishpichinata wiñaypa wañuymanta.

Apukunaka mana yacharkakunachu imatami rurankakuna Pedrowa Juan-wapas

13 Chasna Pedro Juanpas mana manchashpa rimahushpankuna
apukunaka yuyarirkakuna: Kay runakunaka mana yapa yachakushkachu
kanahun. ¿Imashnataya chay tukuyta yachanahun? Paykunaka yapa
suma yachakkunami kanahun nishpa. Chasna mancharishpankunapas
yacharkakuna Jesuspa runankuna kashkankunata. 14 Chay ampirishka

runapas paykunawa kahukta rikushpankuna manana atiparkakunachu nima imata rimanata. 15 Chasna kashpan chay apukunaka kamachirkakuna Pedrokunata llukshichinankunapa chay tantarishka kahushkankunamanta. Chaywasha paykunapura kwintarkakuna:

16 ¿Imatataya kunanka rurashunchi chay runakunataka? Tukuy Jerusalenpi kawsakkuna yachanahun paykuna chay suma mana atipaypata rurashkankunata. Mana atipanchichu rimanata kankunaka llullachiysiki kankichi nishpa. 17 Chasna kashpan manana ashwan runakuna Jesusmanta uyanankunapa, chay apishkanchi runakuna manana nima pita chay Jesusmanta rimanankunapa akuychi manchachishpa rimashunchi: Rimashpalla katishpaykichika kankunata sinchitami kastigachishunchi nishpa.

18 Chasna yuyarishpankuna Pedrokunata kuti kayachirkakuna. Paktashpankuna rimarkakuna:

Manana nima ima uras kuti runakunata Jesusmanta rimankichichu, nima yachachinkichichu.

19 Chasna nihushpankuna Pedroka Juanwa aynirkakuna:

Yuyariychi kankuna kikin. ¿Alichu kama Yaya Diosta kasuhushkanchita sakishpa kankunatana kasunanchipa? Manami alichu kama. 20 Mana atipanchichu sakinata rimananchita maykankunatami rikushkanchi uyashkanchi Jesuspa yachachishkankunata rurashkankunatapas.

21 Chaypina apukunaka rimarkakuna:

Chasnalla rimashpa katishpaykichika kankunata kastigashunchimi nishpa.

Chaypina chasnalla kacharirkakuna. Tukuy runakuna chay runata ampishkankunarayku Yaya Diosta atunyachishpa kushichishpankuna mana atiparkakunachu paykunata kastiganata. 22 Chay Jesuspa yachayninwa ampirishka runaka chusku chunka pasa watayu kashpan wawayarishkanmanta pacha unkushka kashkanmanta ampirishkanka yapa suma manchariypa karka.

Jesukristuta kirikkuna mañarkakuna Yaya Dios paykunata sinchikuchinanpa

23 Pedro Juan kachariy tukushkankunawasha rirkakuna kirik masinkunama saserdotekunapa apunkunapa, kamachik israel masin rukukunapapas rimashkanta kwintak rinankunapa.

24 Chasna kwintashkankunata uyashpankuna tukuy shuk yuyayllawa Yaya Diosta mañarkakuna kasna:

A Yaya Dios, kanmi kanki yapa atun. Kan tukuyta rurashkanki, siluta, allpata, atun yaku martapas, tukuy chaykunapi tiyashkakunatapas. 25 Kanmi ñawpa Espirituykiwa kanta kasuk atun apunchi David wañuta yuyachishpayki rimarka kasna:

> ¿Imaraykutaya Yaya Diosta mana kasunayak runakunaka sinchita piñarinahun? ¿Imaraykutaya tukuy llaktakunapi kawsak runakuna yanka yuyarishpa kawsanahun ruranankunapa, maykantami mana atipankakunachu paktachinata? 26 Kay allpapi kamachik apukuna tantarishpankuna kanta chiknishpankuna piñarinahun. Chaymantapas akllashkayki chapahushkanchi Kachanayki Kishpichiktapas piñarinahun nishpami Davidka mañarka.

27 A Yaya Dios, kunanka chay Davidpa rimashkanka ña paktarishka. Apu Herodes, apu Pilatopas, israel masinchikuna, mana israel runakunapas

kay llaktapi tantarirkakuna chay akllashkayki kanta kasuk wawayki Jesusta chiknishpa parisichinankunapa. 28 Chasnami rurarkakuna tukuyta ñawpa rimashkaykitashina. 29 Yaya Dios, kunanka rikuy imashnami ñukanchitapas manchachishpa rimanahun: Rimashpalla katishpaykichika sinchitami kankunata kastigachishunchi nishpa. Chayrayku ñukanchi kanta kasukkunata sinchikuchiy mana manchashpa shimikita rimananchipa. 30 Chasnallatata Yaya Dios, ñukanchita yanapay chay akllashkayki kanta kasuk wawayki Jesuspa yachayninwa unkushkakunata ampinanchipa, chasnallatata suma mana atipaypakunata, kanpa yachaykiwa runakuna nima ima uras rikushkankunata rurananchipa.

31 Chasna Yaya Diosta mañashkankunawasha chay tantarishkankuna wasika kuyurirka. Chay wasi kuyurihushkanpi Yaya Diospa Espíritun tukuy paykunata tukuypi yuyachishpan sinchikuchirka. Chasna tukushpankuna mana manchashpa Yaya Diospa shiminta yachachirkakuna.

Tukuy Jesusta katikkuna shuk yuyayllawa yanapanakushpa kawsarkakuna

32 Chasna tukuy chay achka Jesusta mushu katikkunaka parihu shuk yuyayllawa yanapanakushpa kawsapayanahun. Nima maykan rimarkachu pay kikinpa charishkanta chayka ñukapallami. Ashwan nirkakuna ñukanchipa charihushkaka tukuypami nishpa. 33 Chay apostolkunaka Yaya Diospa atun yachayninwa yachachipayanahun Jesukristu wañushkanmanta kawsarishkanta. Chasna alita yachachishpankuna Yaya Dioska tukuy paykunata suma ali yuyayninwa yanaparka. 34-35 Maykanpachari tiyapayan achka chakrankuna, wasinkunapas, chaykunata rantichipayanahun pishihukkunata yanapananankunapa. Chay rantichishkankunamanta tukuy kullkita apostolkunata kupayanahun chay pishihukkunata kunankunapa. Chasna paykunapura yanapanakushkankunarayku nima pipa pishirkachu.

36 Shuk paykunamanta Leví wañupa ayllunmanta José shutiyu karka. Chipre islapi wawayarishka karka. Chay runaka kushillayachik sinchikuchik kashpan apostolkunaka payta shutiyachirkakuna Bernabé, chayka ninayan llakirishkata sinchikuchik. 37 Chay runaka shuk chakranta rantichirka. Chay rantichishkanmanta kullkita apamushpan apostolkunata kurka, paykunana pishihukkunata kunankunapa.

5

Ananias warmin Safirawa apostolkunata llullachinayarkakuna

1 Chasnallatata shuk paykunamanta Ananias shutiyu, warmin Safirawa rantichirkakuna shuk chakrankunata. Paykunapas kirikkunapa rikushkanpi ali tukunayashpankuna kullkinkunata apamurkakuna. 2 Chasna rurashpankunapas chay Ananiaska rantichishkankunamanta kullkita chawpita sakimurka wasinpi. Warminpas arí nirka chasna ruranankunapa. Chawpillata apashpan apostolkunata kurka tukuyta kuhukshina.

3 Pedroka Ananias llullachihushkanta riksishpan rimarka:

Ananias, ¿imaraykutaya chasna llullachinki yanka nishpa Yayanchi Diospa Espiritunta? ¿Imaraykuta supayta shunkuykipi yaykuchishkanki payta kasushpa ñukanchita llullachinayanaykipa? Rantichishkaykimanta chawpita wasikipi sakimushkanki kan kikinrayku. Kaymi tukuy apishkayni kullkika nishpa rimashkanki. 4 Manara rantichishpayki chay chakraka kanpa karka. Rantichishkaykiwashapas kay kullkika kanpa karka munashkaykita

ruranaykipa. ¿Imashna yuyarishpaykita chasna rurashkanki? Mana runallatachu llullachinayashpa rimashkanki, ashwan Yaya Diostapas.
5 Pedropa chasna rimashkanta uyashpan Ananiaska wañushka allpama urmarka. Chasna Ananiaspa wañushkanta yachashpankuna tukuy runakuna yapa sinchita mancharirkakuna. 6 Chaypina shuk musukunaka chay wañushkata llachapawa wankushpankuna llakta kanchama aparkakuna allarishka urku uchkupi churashpa tapanankunapa.
7 Ña kimsa ura Ananias wañushkanmanta warmin Safiraka mana yachashpan ima pasashkanta yaykuk rirka chay wasi ukuma. 8 Pedroka rikuchishpan chay Ananiaspa kushkan kullkita, warminta tapurka:
Rimaway ¿kay tupu kullkiraykuchu chakraykichita rantichishkankichi?
Payka aynirka:
Ari, chay tupumi rantichishkanchimanta apishkanchi kullkika.
9 Chaymanta Pedroka nirka:
¿Imaraykutaya kusaykiwa shuk yuyayllawa Yaya Diospa Espiritunta llullachinayashkankichi? Uyay, kunanka kusaykita urku uchkupi churanapa rishkakunaka shamuhunkuna, chasnallatatami kantapas apankakuna urku uchkupi churashpa tapanankunapa.
10 Chasna rimahushkanllapi chay warmipas wañushka urmarka Pedropa puntanpi. Chay musukuna yaykumuhushpankuna wañushkata tarirkakuna. Chaymanta paytapas surkushpankuna aparkakuna urku uchkupi churashpa tapak rinankunapa kusanpa kuchunpi. 11 Chasna tukushkata yachashpankuna tukuy Jesusta kirikkunaka, tukuy chaypi kawsak runakunapas yapa mancharirkakuna.

Chay apostolkunaka nima ima uras rikushkanchita Yaya Diospa yachayninwa rurarkakuna

12 Chay apostolkunaka yachachihushpankuna achka suma mana atipaypakunata, Yaya Diospa yachayninwa nima ima uras rikushkankunata runakuna chawpipi rurarkakuna. Tukuy uras tantaripayanahun Yaya Diospa wasinpi, Salomón shutiyu wasipi. 13 Chay mana Jesusta kasukkunaka manchashpankuna mana munarkakunachu rimanata kirikkunami kanchi nishpa. Pakta Yaya Dios ñukanchitapas kastigama nirkakuna. Chasna chay kirikkunawa mana tantaylla kanayashpankunapas tukuy runakuna paykunata yapa yuyapayanahun. Suma ali Yaya Diospa shiminta katikkunami kanahun nishpa rimarkakuna. 14 Chasnapi puntirumanta ashwan achka runakuna Jesusta kirirkakuna, achka karikuna, achka warmikunapas. Chay shuk kirikkunawa tantarishpankuna achka tukurkakuna. 15 Runakuna rikushpankuna yachachikkuna achka unkushkakunata Yaya Diospa yachayninwa ampihushkakunata unkushkakunata apamurkakuna churanankunapa maytami Pedro pasanka chay wasi mayanpi. Llanchamapi churarkakuna, Pedroka pasahushpan makinwa llankashpan paykunata ampinanpa. Mana makinwa llankashpa ampishpanpas Pedropa llantuyachihushkanllawa ampichun nishpa yuyarirkakuna. 16 Chasnallatata kuchu llaktakunamanta achka runakuna unkushkakunata apamushpankuna Jerusalenma shamurkakuna. Chaymantapas supay yaykushka runakunata apostolkunama pushamurkakuna ampichinankunapa. Tukuy chay unkushka runakuna ampirishka kiparirkakuna.

Pedrota Juanta Jesusranti parisichirkakuna

17 Tukuy runakuna Pedrokunata kasuhushkankunarayku saserdotekunapa atun apu, tukuy kamachik saduseokunapas paykunata chiknirkakuna.

18 Chayrayku apostolkunata apishpankuna karselpi churarkakuna.
19 Chasna rurashpankunapas chay tutalla Yaya Diospa kachashkan angelka
karsel punkuta paskarka Pedrokunata llukshichinanpa. Llukshichishpan
rimarka:
20 Yaya Diospa wasinpi tukuy runakunata yachachik riychi Jesús mushu
kawsayta Yaya Dioswa kunanta nishpa.
21 Chayta uyashpankuna paykunaka kayantima tutamanta Yaya Diospa
wasinma rirkakuna. Chaypi runakunata yachachirkakuna.
Chay punchallatata israel runakunapa saserdotenkunapa atun apu,
paywa kahukkunapas kayarkakuna tukuy israel kamachik rukukunata
tantaylla yuyarishpa kwintak atun apukunapura kwintanankunapa.
Chasna tantarishka kahushpankuna Yaya Diospa wasinta kuyrakkunata
kacharkakuna apostolkunata karselmanta pushak rinankunapa.
22 Chay kachashkankuna kuyrakkunaka paktak rishpankuna mana
tarirkakunachu paykunata karsel ukupi. Mana tarishpankunana
kutirkakuna kwintanankunapa apunkunata kasna nishpa:
23 Karselpi paktashpanchi tukuy punkukuna sumakta taparishkata tar-
ishkanchi, chaymantapas punku mayanpi kuyrakkuna kuyrashpa kahukku-
nata. Chaypi punkuta paskashpanchi ukuma rikushpanchi mana nima pita
tarishkanchichu.
24 Chayta uyashpankuna Yaya Diospa wasinta kuyrakkunapa apu, saser-
dotekunapa apunkunapas, tukuy paykunapura tapunakurkakuna:
¿Imashnata kishpishkakuna chay runakunaka? ¿Kunanka imashnata
rurashunchi? nishpa.
25 Chasna rimahushkankunallapi shuk runa paktamushpan paykunata
rimarka:
Chay karselpi churashkaykichi runakunaka Yaya Diospa wasinpimi
runakunata yachachishpa kahunkuna nishpa.
26 Chaymanta chay apuka chay kuyrakkunawa kuti paykunata apik
rirkakuna. Yapa piñarishka kahushpankunapas mana makashpachu
pusharkakuna. Makashpa pushahushpanchika runakunami rumiwa
tuksishpa ñukanchita wañuchinahuma nishpa yuyarirkakuna. 27 Chasna
apishpankuna pusharkakuna apunkuna tantarishka kahushkankunama.
Chaypi paykunapa puntankunapi shayachishpankuna saserdotekunapa
atun apuka piñashpa tapurka:
28 ¿Manachu kankunata rimarkanchi Jesusmanta mana yachachinkichi-
nachu nishpa? ¿Imaraykuta yachachishpalla katinkichi? Tukuy kay
Jerusalenpi runakuna yachachihushkaykichita uyahunkuna. Chaymanta-
pas ñukanchita uchachinkichi chay runa wañuchiy tukushkanmanta.
29 Chasna nishpankuna Pedroka shuk apostolkunawa pakta aynirkakuna:
Ñukanchika Yaya Diosta kasunanchi tiyan. Chayrayku runakunata
mana atipanchichu kasunata. 30 Kankunaka Jesusta kruspi klabashpa
wañuchirkankichi. Chasna kashpanpas Yaya Dioska, maykantami
yaya rukunchi wañukunapas kushichinahun, paymi chay Jesusta
kawsachirka. 31 Chaymanta payta sikachirka paypa kuskan partima
churananpa. Payta churarka ñukanchi israel runakunata kamachinanpa
kishpichinanpapas. Chasna kishpichik kashpan ñukanchita yanapan
millaypa rurashkanchita amirishpa sakishpanchi Yaya Diostana
kasunanchipa, payka uchanchikunamanta llakichinanpa. 32 Ñukanchi
tukuy chaykunata yachashkanchiraykumi chaykunamanta rimanchi.
Chaymantapas Yaya Diospa Espíritun, maykantami payta kasukkunapa
shunkunkunapi churarka, paymi chaykunata riksichin.

33 Pedropa rimashkanta uyashpankuna apukunaka yapa piñarishpankuna
wañuchishunchi nishpa rimarkakuna paykunapura. 34 Chasna
rimahushkankunallapi paykunamanta shuk apu Gamaliel shutiyu
shayarishpan rimarka:
Paykunata shuk ratu kanchama llukshichiychi nishpa.
Chay Gamalielka fariseo karka, chaymantapas Moisespa killkashkanta
yachachik. Tukuy runakuna payta yapa yuyashpankuna alita uyarkakuna.
35 Pedrokunata llukshichishpankuna Gamalielka apu masinkunata rimarka:
Israel masinikuna, alita yuyariychi manarapas kay runakunata
imanachihushpaykichi. 36 Yuyariychi imashnami Teudaswa pasarka.
Romano runakunata winsishpa atun apu tukunanta rimarka. Chusku
pachak runakuna payta katirkakuna. Chaypi romanokuna payta
wañuchishpankuna tukuy payta katikkunaka shikwarirkakuna. 37 Chaywasha
runakunapa shutinkunata killkachina punchakunapi Galileamanta runa
Judas shutiyu achka runakunata tantachirka romano runakunata piñarishpa
llaktankunamanta wichunankunapa. Paytapas wañuchirkakuna. Chasna
wañuchishpankuna tukuy payta katikkunaka shikwarirkakuna. 38 Chayrayku
rimashkaykichi: Chay Jesusta katikkunata mana wañuchinkichichu.
Paykunapa rurahushkankuna yachachihushkankunapas paykuna kikin
yuyayninkunamantalla kashpanka tukurinkami. 39 Yaya Diosmanta
kashpanka chay yuyayninkunata mana atipankichichu winsinata. Yuyaywa
kaychi. Tukuchishu nishpa yuyarihushpaykichika Yaya Diosmanta
kashpanka paywami kuntrayankichi. Chayrayku paykunata kachariychi.
Chasna rimashkanta uyashpankuna apu masinkunaka shuk yuyayllawa
rimarkakuna:
Ari, kacharishunchimi paykunata nishpa.
40 Chaymanta kayarkakuna apostolkunata. Chasna kayashpankuna
asutichirkakuna. Kuti kamachirkakuna manana runakunata Jesusmanta
yachachinankunapa. Chaymanta kacharirkakuna. 41 Chay apostolkunaka
apukuna tantarishkankunamanta kushilla llukshirkakuna. Paykunaka
kushikurkakuna Jesús rimashkanshina payranti parisishkankunarayku.
42 Chaymantapas mana sakirkakunachu yachachinata. Karan puncha
Yaya Diospa wasinpi, paykunapa wasinkunapipas chay ali shimita
yachachirkakuna Jesús Yaya Diospa Kachashkan Kishpichikmi kan nishpa.

6

Jesusta kirikkuna kanchis kirik masinkunata akllarkakuna yanapakkuna kanankunapa

1 Chay punchakunapi ashwan ashwan runakuna Jesusta kirik
tukurkakuna. Chaypi shuk llaktakunamanta griego shimita rimak israel
runakuna hebreo shimita rimak israel runakunawa rimanakurkakuna.
Rimanakuhushpankuna griego shimita rimak israel runakuna nirkakuna:
Karan puncha mikunata imatapas kuhushkaykichipi ñukanchimanta mash-
intukunata mitsankichi, kankunamanta mashintukunataka alita yuyashpa
kunkichi.
2 Chasna nihushkankunapi apostolkunaka tukuy kirikkunata tantachish-
pankuna rimarkakuna:
Wawkinikuna paninikuna, mana alichu kan sakinanchipa Yaya
Diospa shiminta yachachinata mikunata munahukkunata kunanchiranti.
3 Chayrayku wawkinikuna, akllaychi kankunapuramanta kanchis
runakunata ali yachak, suma yuyayyu, Yaya Diospa Espíritun tukuypi
yuyachishka kahukkunata. Ñukanchi chay kanchis akllashkaykichi

runakunata churashu kankunata yanapakkuna kanankunapa. 4 Ñukanchika
Yaya Diosta mañashpa paypa shiminta yachachishpa katishunchi.
5 Chasna nishkata uyashpankuna tukuy alimi nishpa kushikurkakuna.
Chaypina akllarkakuna Estebanta, alita kirik, Yaya Diospa Espíritun tukuypi
yuyachishka kahukta. Chaymanta akllarkakuna Felipeta, Prokorota,
Nikanorta, Timonta, Parmenasta, chaymanta Antiokiamanta Nikolastapas.
Chay Nikolaska mana israel runa kashpanpas ña unay paykunapa
yachachishkankunata kasuk karka. 6 Chay akllarishka runakunata
pusharkakuna apostolkunama paykunarayku mañanankunapa. Chasna
mañahushpankuna umankunapi makinkunata churarkakuna, Yaya Dios, kay
tarawanapi yanapay paykunata nishpa.
7 Chay uras ashwanta ashwanta Jesukristumanta yachachihushpankuna
ashwan runakuna Yaya Diospa shiminta kirirkakuna. Chasna kirikkunaka
Jerusalenpi yapa achkayarkakuna. Israel runakunapa saserdotenkunaman-
tapas achka kirirkakuna Jesukristumanta yachachishkata.

Chiknik runakuna Estebanta apukunama pushashpankuna uchachirkakuna

8 Yaya Dios Estebanta tukuypi yanapashpan suma mana atipaypakunata,
Yaya Diospa yachayninwa manchariypa nima ima uras rikushkankunata
runakunapa chawpinpi rurarka. 9 Chaypi shuk runakuna kallarirkakuna
Estebanwa rimanakunata. Paykunaka kamachirishka kashkankunamanta
kacharishka kashpankuna paykunapura tantarinankuna wasita shutiy-
achirkakuna Kacharishkakunapa Tantarinankuna. Paykunawa pakta
karkakuna shukkuna Sirene llaktamanta, Alejandria llaktamanta, Silisia
allpamanta, Asia allpamantapas. Chaykuna tantarirkakuna Estebanwa
rimanakunankunapa. 10 Estebanwa rimanakuhushpankuna mana ati-
parkakunachu payta nima imata ayninata. Yaya Diospa Espíritun payta
yuyachishpan ali yuyaywa, atun yachaywa yachachirka. 11 Chasna mana ati-
pashpankuna ayninata Estebanta, shuk runakunatana pakalla pagarkakuna
llullashpa paymanta rimanankunapa kay Estebanka Moisesmanta Yaya
Diosmantapas millaypata rimashkanta uyashkanchi nishpa.
12 Chay llullak runakunapa rimashkankunata uyashpankuna
tukuy runakuna, israel runakunata kamachik rukukuna, Moisespa
killkashkanta yachachikkunapas Estebanta sinchita piñarirkakuna. Chasna
piñarishpankuna payta apirkakuna. Pushashpankuna tantaylla kwintak
atun apu masinkunawa tantarishpankuna puntankunapi churarkakuna.
13 Chaymanta llullashpa rimakkunatapas pusharkakuna. Chaypi chay
llullak runakunaka Estebanmanta rimarkakuna:
Kay runaka mana chunllayanchu millaypa shimikunata rimanata Yaya
Diospa wasinmanta, Moisespa killkashkanmantapas. 14 Chaymanta
uyashkanchi chay Nasaretmanta Jesuska kay Yaya Diospa wasinta
urmachinka nishpa rimashkanta. Chaymantapas Jesús rimarka Moisespa
killkashkan kamachishkakunata amana kasuychinachu. Ashwan kay
mushu yachachishkaynitana kasushpa kawsaychi nishpa Estebanka
nishkanta uyashkanchi.
15 Chaypina tukuy tantarishka kahukkunaka Estebanta rikushpankuna
uyanta shuk angelpatashina rikurkakuna.

7

Esteban apukunapa puntanpi sumakta yachachirka

1 Chasna rimashkankunawasha israel runakunapa saserdotenkunapa
atun apuka Estebanta tapurka:
¿Shutipachu paykunapa rimashkanka? nishpa.
2 Chasna tapushpan Estebanka aynirka:
Wawkikuna, yachayyu rukukunapas, uyaychi rimahushkaynita. Ñukaka
mana millaypa shimikunatachu rimahurkani, nima Yaya Diosmanta, nima
Moisespa killkashkanmanta. Tukuymanta ashwan atun Yaya Dioska rikur-
ishka yayanchi ruku wañu Abrahamta Mesopotamia allpapi, manara Harán
llaktama kawsak rihushpanra. 3 Chasna rikurishpan rimarka: Sakiy
aylluykikunata, allpaykimanta llukshiy. Shuk allpama riy, maykantami
rikuchishkayki. Chay allpama kawsakriy.
4 Yaya Dios chasna nishpan Abrahamka Kaldea runakunapa allpanmanta
llukshishpan rirka Harán llaktapi kawsananpa. Chaypi kawsahushpan
yayanka wañurka. Yayan wañushkanwasha Yaya Diospa kamachishkanta
kasushpan kay allpama kawsak shamurka, maypimi ñukanchika kunan
kawsahunchi. 5 Chasna kawsashpanpas Yaya Dioska manara Abrahamta
kurkachu kay allpata amun tukunanpa, nima shuk chushastuta.
Ashwan payta shuk paktachinan shimita rimarka: Wañushkaykiwasha
kay allpata kanpa miraykunatami kusha amunkuna kanankunapa
nishpa. Abrahamka chay uras nima shuk wawayu kashpanpas
Yaya Dioska payta chasna rimarka. 6 Chaymantapas Yaya Dioska
shuk paktachinan shimita Abrahamta rimarka: Kanpa miraykunaka
chikan runakunapa allpankunapi kawsankakuna shuk allpamanta
runakunashina. Chay allpapi kawsahukkunaka kanpa miraykunata
tarawachishpa parisichinkakunami, chiknishpa kamachinkakuna chusku
pachak watakama nishpa. 7 Chaymanta rimarka: Ñukami paykunata
kastigasha, kanpa miraykunata yanka nishpa tarawachishkankunarayku.
Chaywasha kishpichishpayni chay allpamanta paykunata llukshichisha.
Chasna llukshichishpayni chay kushkayni allpapi kanpa miraykunaka
munashkaynita rurashpa kawsankakuna.
8 Chaymanta Abrahamta kamachirka: Pitinayki tiyan karipa ishpanan
kara puntata. Chaymi kanka rikuchinaykichipa akllashkayni runakuna
kanaykichita. Tukuy kanpa miraykunapas kari wawankunawa chasnal-
latata ruranankuna tiyan wiñayparayku. Chasna Yaya Dios rimashpan Abra-
hamka wawan Isaakta pusak puncha wawayarishkanmanta ishpanan kara
puntata pitirka. Isaakpas wawan Jakobta chasnallatata rurarka. Jakobka
chasnallatata rurarka chunka ishkay wawankunata, maykankunamantami
ñukanchikuna mirashkanchi.
9-10 Chay Jakobpa wawankuna ñawpa yaya rukunchi wañukuna shuk
wawkinkuna Joseta chiknishpankuna wawkin kashpantata shuk runaku-
nata rantichirkakuna. Chay runakunaka Joseta yanka nishpa tarawashpa
kawsananpa Egipto allpama aparkakuna. Chasna kashpanpas Yaya Dioska
Joseta kishpichirka karan parisichiy tukushkanmanta. Pay Joseta yana-
pashkanrayku ali yuyayyu yachak karka. Chasna kashpan egipto runaku-
napa atun apu payta kishpichishpan tukuy Egiptopi kamachik kananpa
churarka. Chasnallatata wasinpipas Joseta kamachik kananpa churarka.
11 Chay uras tarpukuna mana wiñashkanrayku atun yarkay tiyarka. Tukuy
Egipto allpapi, Kanaán allpapipas kawsak runakuna yapa sinchi yarkaywa
karkakuna. Yaya rukunchi wañukuna mana atiparkakunachu tarinata miku-
nata. 12 Josepa yayan Jakobka Egiptopi achka mikuna tiyashkanta yachash-
pan wawankunata kacharka rantinankunapa mikunankunarayku. Chaymi

karka puntiru rishkankunaka. 13 Chay puntiru mikuna apamushkankunaka
tukurishpan Jakobka kutikashka wawankunata kacharka rantik rinanku-
napa. Paktashpankuna Joseka wawkinkunata rikushpan rimarka: Ñukami
kani wawkikichi José. ¿Manachu riksiwankichi? nishpa. Joseka rikuchirka
paykunata egipto runakunapa atun aputa. Kaykunami kikin wawkinikuna
kanahun nishpa. Chasna chay atun apuka yacharka maykan runakunaman-
tami Joseka karka.
14 Chaymanta Joseka yayan Jakobta kayarka tukuy ayllunkunawa
pakta Egiptopi kawsak shamunankunapa. Chaypi yayan Jakobka tukuy
ayllunkunawa pakta kanchis chunka pichka runakuna Egipto allpama
kawsak rirkakuna. 15 Unayta chaypi kawsahushpankuna yayanka wañurka.
Chaymantapas wawankuna chaypillatata wañurkakuna, maykankunami
ñukanchipa yaya rukunchikuna karkakuna. 16 Chasna wañushpankuna Sikem
shutiyu llaktama Kanaán allpapi aparkakuna, allarishka urku uchkupi
churashpankuna tapanankunapa. Ñawpa Abrahamka chay allpata rantirka
Sikem llaktapi kawsak Hamorpa wawankunamanta.
17 Yaya Dioska ñawpa Abrahamta kay paktachinan shimita rimarka: Kanpa
miraykunaka chikan runakunapa allpankunapi kawsankakuna chusku
pachak watata nishpa. Chay chusku pachak wata tukurihushpan yaya
rukunchi wañukuna chay Egipto allpapi achka mirashka karkakuna. 18 Chay
uras shuk mushu atun apu yaykurka Egiptopi kamachinanpa. Chay
mushu apuka mana yacharkachu Josemanta, ña unay wañushkanrayku.
19 Chay apumi yaya rukunchi wañukunata llullachishpa parisichipayarka.
Mana munashpan yaya rukunchikuna miranankunapa, chay apuka ka-
machirka tukuy mushu wawayarishka kari wawaykichikunata sakiychi
wañunankunapa nishpa.
20 Chasna chay apuka kamachihushkan uras Moiseska wawayarirka.
Chay llullu wawastuta Yaya Dioska yapa yuyarka. Mana munashpankuna
wañunanpa, yayan mamanwa Moisesta kimsa killata wasinpi pakalla
kuyrarkakuna. 21 Manana ashwanta pakanata atipashpankuna mamanka
shuk kanuwastupi churashpan yakupi wampuchishpa kacharirka. Chasna
sakirishkata atun apupa warmi wawan tarishpan pushashpan kikin wawan-
tashina wiñachirka. 22 Chaypi Moiseska yachakurka tukuy egipto runaku-
napa yachashkankunata. Chasna kashpan payka yapa yachak karka ri-
manankunapi, tukuy rurashkankunapi.
23 Ña chusku chunka watayu kashpan yapa munarka kikin ayllunku-
nata, israel masinkunata rikuk rinata. 24 Chasna yuyarishpa purihushpan
shuk egipto runa shuk israel runata yankamanta piñashpa asutihushkanta
rikurka. Chaypi Moiseska asutirishkata kishpichishpan chay makak egipto
runatana waktashpa wañuchirka. 25 Chayta rurashpan Moiseska yuyarirka,
israel masinikuna rurashkaynita yachashpankuna asirtankakuna Yaya
Dios kachawashkanta paykunata chay chiknik runakunamanta kishpichi-
naynipa nishpa. Chasna kashpanpas paykunaka mana asirtarkakunachu.
26 Kayantima Moiseska rihushpan ishkay israel masinkuna
makanakuhukkunata tarik rirka. Payka makanakuhukkunata
sakichinayashpan rimarka: ¿Imaraykuta wawkipura piñanakushpa
makanakuhunkichi? 27 Chasna rimahushpan chay israel masinta makahuk
runaka Moisesta tankashpan piñarishpa aynirka: ¿Imaraykuta satirik
shamunki? ¿Pita kanta kachashka kaypi shuk apushina kanaykipa,
rurahushkanchimantapas tapunaykipa? 28 ¿Ñukatapas wañuchiwanayankichu
egipto runata kayna wañuchishkaykitashina? 29 Chasna rimahushkanta

uyashpan Moiseska karuma mitikurka. Egiptomanta mitikushpan Madián allpapi kawsak rirka. Chaypi chikan runakuna chawpipi kawsapayarka. Chay allpapi warmiyashpan warminka ishkay kari wawata wawayarka.

30 Chusku chunka watamanta Moiseska Sinaí urku mayanpi chunlla chakishka allpapi purihushpan shuk allpalla kaspistu sintihushkanpi shuk angel rikurirka. 31 Chayta rikushpan Moiseska mancharirka ¿imanahuntaya chay kaspika? nishpa. Kayllayahushpan rikunanpa, Yaya Diospa rimahushkanta uyarka: 32 Ñukami kani Yaya Dios, maykantami yaya rukuykikuna wañukuna Abraham, Isaak, Jakob kushichiwanahun. Chasna nihushkanta uyashpan Moiseska mancharishpan chukchurirka, manana rikunayarkachu ashwanta. 33 Chaypina Yaya Dioska payta rimarka: Atun kashpayni chakikipi churarishkaykita surkuy. Kay allpaka ñukapami. 34 Ñukaka rikushkanimi Egipto allpapi akllashkayni runakunata yapa parisichihushkankunata. Paykunapa wakahushkankunatapas uyashkanimi. Wakashpa mañawahukkunata llakirishpayni kishpichik risha nishpayni kanta Egiptoma kachashkayki.

35 Chay Moisesta paykuna ñawpa chiknishpa rimarkakuna: ¿Pita kanta kachashka shuk apushina kanaykipa, rurahushkanchimantapas tapunaykipa? nishpa. Chasna mana munashpankunapas Yaya Dios chay Moisestaka kacharka apunkuna tukunanpa, chaymanta paykunata kishpichik kananpa. Chasna kananpa Yaya Dios payta rikuchirka shuk sintihuk kaspipi rikurik angelwa. 36 Chasna kishpichik tukushpan chay Moiseska yaya rukunchi wañukunata Egiptomanta llukshichirka. Chay Egipto allpapi kallarishpa, atun yaku Puka Mar shutiyuta chimpashpa, chunlla chakishka allpapi purihushpankuna yaya rukunchi wañukunata chusku chunka watata suma mana atipaypakunata, Yaya Diospa yachayninwa nima ima uras rikushkankunata rikuchirka. 37 Chay Moisesllatata yaya rukunchi wañukunata rimarka: Shuk puncha Yaya Dios ñukanchi israel runakunamantalla shuk runata kachanka, ñukashina paypa yachayninwa yachachik kananpa nishpa.

38 Chay Moisestami Sinaí urkupi angelka rimarka yaya rukunchi wañukunawa chunlla chakishka allpapi kahushpankuna. Chaymanta Moiseska paykunata chay angelpa rimashkanta yachachirka, imashna rurashpami wiñaypa Yaya Dioswa kawsankakuna nishpa. Chaymanta chay shimillatata killkarka ñukanchipas yachananchipa.

39 Yaya rukunchi wañukuna Moisesta mana kasunayarkakunachu. Ashwan payta piñarishpankuna Egiptoma kutinayarkakuna. 40 Chasna yuyarishpankuna Moisés Sinaí urkupi yapa unayashpan paypa wawkin Aronta rimarkakuna: Mana yachanchichu imashnami tukushka Moiseska, chay ñukanchikunata Egiptomanta llukshichimushkaka. ¿Imaraykuta chasna unayahun? Chayrayku ruray ñukanchirayku shuk mushu dioskunata chaykunatana katinanchipa nishpa. 41 Chasna rimashpankuna shuk wakra kari wawata oromanta rurarkakuna diosninkunarayku. Chaymanta shuk wiwakunata wañuchirkakuna chay oromanta yanka nishpa rurashkata kushichinankunapa. Kikin makinkunawa rurashkankunata rikushpankuna kushikurkakuna kaymi diosninchika nishpa. 42 Chayta rurashkankunarayku Yaya Dioska sakirka chayllatana mañashpa kawsanankunapa. Mana kikin Yaya Diosta kunkurishpa mañanankunaranti, intita, killata, istrillakunata mañapayanahun. Imashnami ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikkuna killkarkakuna kasna nishpa:

Yaya Dios riman: Israel runakuna, alita uyawaychi. Chay chunlla chakishka
allpapi chusku chunka watata purihushpaykichi ¿ñukatachu kushichi-
nayashpa wañuchirkankichi shuk wiwakunata? 43 Manami chasnachu.
Ñukata mañanaykichiranti, Molok shutiyu yanka diospa karpa wasinta
aparkankichi, Refán shutiyu yanka diospa istrillantapas. Chaymanta
ñukata mañahukshina chaykunata mañashpa purirkankichi. Kankuna
kikin rurashkaykichikunata mañashpa purirkankichi. Chayrayku all-
paykichimanta llukshichishkaykichi, Babilonia allpamanta ashwan
karuma kachashkaykichi chaypi parisishpa kawsanaykichipa nishpa.

44 Kankunami rimawarkankichi Yaya Diospa wasinmanta mana alita ri-
mashkaynita. Alita uyawaychi. Ñawpa yaya rukunchi wañukunaka chunlla
chakishka allpapi purihushpankuna mana tiyarkachu Yaya Diospa wasinka.
Paykunaka charirkakuna shuk karpa wasita, maypimi Yaya Dios payku-
nawa kahushkanta rikuchirka. Manara chayka tiyashpanra Yaya Dios
Moisesta yachachirka imashnami chay karpa wasita ruranka chay ukupi
payta mañanankunapa.

45 Moisés wañushpan kawsak yaya rukunchi wañukunana chay karpa wasita
charirkakuna. Josué paykunata kamachishpan Yaya Dios paykunata ku-
nata rimashkan allpata amuyashpankuna chay karpa wasita aparkakuna.
Chaypi Yaya Dioska paykunawa kiparirka. Chay allpapi kawsahuk runaku-
nata kallpachirka yaya rukunchi wañukunana kawsanankunapa. Chaypina
Yaya Diosta chay karpa wasipi mañapayarkakuna David atun apunkuna tuku-
nankama. 46 Chay atun apu Davidka Yaya Dios yapa payta yuyashkanta
yachashpan tapurka: Kanrayku ruranayani shuk atun suma wasita ñukanchi
Jakobmanta mirashka runakuna chaypi kanta mañananchipa. ¿Ima ninkita?
nishpa. 47 Yaya Dioska mana munashpan aynirka: Mana kanchu rura-
panki wasinita. Wawayki Salomonmi ruranka nishpa. 48 Chasna chay
suma wasita rurashpanpas yachanchi Yaya Dios ashwan atun tukuymanta
kashkanrayku mana runa rurashka wasipi kawsananta. Chasna ñawpa Yaya
Diospa yachayninwa yachachik Isaiaska killkarka:

49-50 Yaya Dioska kasna riman: Ñukaka awa silupi tiyarishpayni kamachini
tukuy allpapi kawsak runakunata. ¿Manachu ñuka rurashkani tukuy
siluta allpatapas? ¿Imashnata atipaynima kawsanata runa rurashka
wasipika? Manami atipankichichu ñukarayku shuk wasita ruranata
nishpa.

51 Kankuna Yaya Diospa wasinmanta, Moisespa killkashkanmantapas
mana alita rimashkaynita niwankichi. Ashwan kankunaka mana Yaya
Diosta kasunayakkuna kankichi. Yaya Diosta mana riksikkunashina kash-
paykichi tukuy uras Yaya Diospa Espiritunta arkankichi mana kankunata
shutipa kashkanta riksichinanpa. Ñawpa yaya rukunchi wañukunashinallatata
kankunapas katihunkichi. 52 Paykunaka ñawpa Yaya Diospa yachayninwa
yachachikkunata tukuyta wañuchinayarkakuna. Shukkunataka chay ali rurak
Jesuspa shamunanmanta rimakkunata wañuchirkakuna. Kunanka chay Jesús
paktashpan kankunaka apichishpa payta wañuchichirkankichi. 53 Kankunaka
Yaya Dios angelkunata kachashpan kamachishkankunata kuy tukushpay-
kichipas mana chayta kasushkankichichu nishpa Estebanka rimarka.

Estebanta wañuchirkakuna

54 Estebanpa rimashkanta uyashpankuna chay apukunaka sumakta
piñarishpankuna kirunkunata kanirirkakuna.

55 Estebanka Yaya Diospa Espíritun payta tukuypi yuyachishpan siluma
rikushpan Yaya Diospa suma chuyahlla punchayachishkanta rikurka. Chas-
nallatata Jesusta rikurka Yayan Diospa kuskan parti shayahukta. 56 Chasna
rikushpan rimarka:
Rikuychi, siluka paskarishka kahukta rikuhuni. Chasnallatata rikuhuni
Jesusta Yaya Diospa kuskan parti shayahukta.
57 Chasna rimahushkanta uyashpankuna apukunaka rinkrinkunata
tapashpankuna sinchita kaparishpankuna shuk yuyayllawa kallpa
payta apik rirkakuna. 58 Llaktamanta tankashpa llukshichishpankuna
rumiwa tuksishpa wañuchirkakuna. Manara rumiwa tuksihushpankuna
churarishkankunata llatanachishpa Saulo shutiyu musuta kurkakuna
wakaychananpa. 59 Rumiwa tuksihushpankuna ña wañuhushpan Estebanka
Jesusta mañashpa nirka:
Yayayni Jesús, ña wañuhuni. Kaykaya, kaypi kahuni kawsanaykipi
yaykuchiwanaykipa.
60 Chasna nishpan kunkurishpan sinchita Yaya Diosta mañashpa ka-
parirka:
¡Yaya Dios, ama kastigankichu kay wañuchiwak runakunata!
Chasna mañashpa wañurka.

8

Sauloka Jesusta kirikkunata yapa parisichirka

1-2 Sauloka Estebanta wañuchihushkankunata rikushpan alimi nirka. Yaya
Diosta shuk sumakta kirik runakuna Estebanpa aychanta urku uchkupi
churashpa tapak rirkakuna. Chasna churashpankuna achka llakirishpa
sinchita wakashpa karkakuna.
Esteban wañuchiy tukushkan punchamanta pacha chiknik runakuna
Jerusalenpi Jesusta kirik runakunata wañuchinayashpa katirkakuna. Chasna
rurashpankuna kirikkunaka llampu shikwarirkakuna tukuy Judea all-
papi, Samaria allpamapas. Apostolkunalla Jerusalenpi kiparirkakuna.
3 Sauloka chay chiknik runakunamanta kashpan yapa munarka Jesukristuta
kirikkuna manana tiyananpa. Karan wasikunapi yaykurka kirikkunata ap-
inanpa. Apishpan karikunata warmikunatapas apukunama aparka karselpi
churanankunapa.

*Kirikkuna yachachirkakuna suma ali shimita Jesukristu runakunata kish-
pichinanmanta*

4 Jesukristuta kirikkunaka Jerusalenmanta shikwarishpankuna tukuy
partima Yaya Diospa suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinan-
manta rimashpa purirkakuna. 5 Chasnallatata Felipepas Jerusalenmanta
llukshirka. Samaria allpapi tukuymanta atun llakta Samariama rishpan
Jesús Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kananta yachachishpa purirka.
6 Chaypi yachachihushpan tukuy runakuna nima ima uras rikushkanku-
nata Yaya Diospa yachayninwa rurahushkanta rikuhushpankuna paypa
yachachishkanta alita uyarkakuna. 7 Felipe achka runakunamanta su-
paykunata llukshichihushpan sinchita kaparishpa llukshirkakuna. Achka
aycha chakirishka runakuna, mana alita purinata atipakkunapas am-
pirirkakuna. 8 Chasna ampirishpankuna tukuy chay llaktapi kawsak
runakuna yapa kushikurkakuna.

Puruhu Simón Jesukristuta kirik tukurka

9 Chay Samaria llaktapi shuk runa tiyarka Simón shutiyu. Payka puruhu kashpan manara Jesukristuta kirikkuna tiyashpan sinchi yachayyu bankumi kani nishpa tukuy Samaria allpapi kawsak runakunata yachayninwa rikuchishpa manchachipayan. 10 Tukuy runakuna, apukunapas payta kasupayarkakuna. Paymanta rimarkakuna Yaya Diosmi payta atun yachayta kushka nishpa. 11 Unaymanta pacha chay puruhuka yachayninwa rikuchishpa paykunata manchachipayarka. Chayrayku payta alita kasukkuna kapayarkakuna. 12 Felipeka yachachishpan Yaya Diospa suma ali shiminta paypa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta, chaymantapas Jesukristu ñukanchita Kishpichik kananta nishpa, manana puruhuta kasurkakunanachu. Chaymanta achka runakuna, karikuna warmikunapas, yachachishkanta riksishpa, Jesukristuta kirishpa bawtisarirkakuna. 13 Chay puruhu Simonpas Jesukristuta kirishpan bawtisarirka. Chaymanta Felipewa pakta purirka. Simonka suma mana atipaypakunata, Yaya Diospa yachayninwa nima ima uras rikushkanta Felipe rurahushkanta rikushpan yapa mancharirka.

Yaya Diospa Espíritun samaritano runakunama shamurka

14 Jerusalenpi kahuk apostolkuna Samaria allpapi kawsak runakuna Yaya Diospa shiminta kirihushkankunamanta yachashpankuna Pedrota Juanta chayma kacharkakuna. 15 Paykuna Samariapi paktashpankuna Yaya Diospa shiminta kirik runakunarayku mañarkakuna, Yaya Diospa Espíritun shunkunkunapi yaykuchun nishpa. 16 Paypa Espiritunka manara paykunama shamurkarachu. Chay runakuna Jesusta kirishkankunarayku bawtisarishkalla karkakuna. 17 Chaypina Pedroka Juanwa pakta makinkunata chay kirikkunapi churashpankuna Yaya Diospa Espiritunka paykunapa shunkunkunapi yaykurka.

Pedro Simonta rimarka mana ali yuyayyu kananta

18 Simonka rikurka apostolkuna makinkunata churashpankuna kirikkunapi Yaya Diospa Espíritun yaykuhukta. Chasna rikushpan kullkita apamurka apostolkunata kunanpa. 19 Chay kullkita rikuchishpan rimarka:

Ñukatapas kuwaychi chay yachayta, ñukapas makinita maykanpipas churashpayni Yaya Diospa Espíritun yaykunanpa.

20 Chasna nishpan Pedroka aynirka:

Yaya Diospa kushkan yachayta rantisha nishpaykika chay nina mana wañukma rinayki tiyan kullkikiwa pakta. 21 Kanka mana atipankichu ñukanchishina Yaya Diospa yachayninwa kawsanata. Shunkuykika Yaya Diospa rikushkanpika manami alichu. 22 Millaypata yuyarihushkaykimanta llakirishpayki sakiy Yaya Dios munashkanshinana yuyarinaykipa. Chaymantapas Yaya Diosta mañay shunkuykipi yuyarishkaykita pay munashpanka llakichinanpa. 23 Yapa tukuymanta atun yachayyu kanayashpaykimi millaypa yuyayllawa watarishka kahuktashina rikuni kanta.

24 Chasna Pedro rimashpan Simonka aynirka:

Kankuna Yaya Diosta ñukarayku mañapaychi mana rimashkaykishina pasanaynipa.

25 Pedroka Juanwa Jesusmanta sumakta yachachishkankunawasha chasnallatata Yaya Diospa shiminta yachachishpa Jerusalenma kutirkakuna. Kutihushpankuna Samaria allpapi achka llaktakunapi Yaya Diospa shiminta yachachishpa rirkakuna.

Felipe Etiopia allpamanta kamachik runata yachachirka

26 Chaywasha Yaya Diospa shuk angel Felipeta rimarka:

Atarishpayki Jerusalenmanta urayma riy, Gasa llaktama rina ñampita.
Chay ñampika chunlla chakishka allpa chawpita rin.
27 Chasna rimashkanta kasushpan Felipeka rirka. Chaypi shuk Etiopiamanta runata tinkurka. Payka kaparishka karka. Etiopiapi kamachik atun apu warmi Kandase shutiyupa kamachinan karka. Paypa churashkan shuk atun kamachik karka. Chasnallatata chay warmi apupa kullkinta wakaychak karka. Chay runaka Jerusalenpi Yaya Diosta mañanapa rishkanwasha kutihurka. 28 Kaballu aysashka karronpi tiyarishpan Yaya Diospa shimin killkarishkata leyishpa kutihurka. Chay killkaka ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaiaspa killkashkan karka.
29 Chaypi Yaya Diospa Espíritun Felipeta rimarka:
Kayllayay chay karrota.
30 Chasna nishpan Felipeka kayllayak rirka chay karrota. Kayllayashpan Isaiaspa killkashkanta leyihukta uyashpan tapurka:
¿Leyihushkaykita alita asirtankichu?
31 Chasna Felipe tapushpan Etiopiamanta runaka aynirka:
Nima pi yachachiwashpanka imashnata atipasha asirtanata.
Chasna nishpan Felipeta sikachirka karronpi paypa kuchunpi tiyarinanpa. 32 Chay runa leyihushkan killkapi shuk parti kasna nin:

Payta obehatashina wañuchinankunapa pusharkakuna. Imashnami willmanta pitihushpankuna obehaka mana kuchparinchu, nima kaparinchu, chasnallatatami paypas chunlla kiparirka. 33 Payta asichishpankuna pinkachirkakuna. Mana uchayu kashpanpas kastigarkakuna. Wañuchishkankunarayku mana tiyanchu paymanta mirashka runakunaka nishpa.

34 Chayta leyishkanwasha chay Etiopiamanta runaka Felipeta tapurka:
Rimaway ¿pimantata kay killkak runaka chasna riman, pay kikinmantachu, shuk runamantachu?
35 Chasna tapushpan Felipeka chay killkashkamanta kallarishpa yachachirka Jesús Kishpichik kananta.
36 Chasna ñampita rihushpankuna shuk yakupi paktarkakuna. Paktashpankuna chay Etiopiamanta runaka nirka:
Rikuy kay yakuta. ¿Manachu kay yakupi bawtisawankima?
37 Chaypina Felipeka aynirka:
Tukuy shunkuykimanta pacha Jesukristuta kirishpaykika bawtisashkayki.
Chaypi chay runaka ari nirka. Kirinimi Jesukristuta, pay Yaya Diospa Wawan kananta.
38 Chasna nishpan Etiopiamanta runaka karrota aysahuk kaballukunata shayachirka. Chaypi ishkanti yakupi uraykushpankuna Felipeka chay Etiopiamanta runata bawtisarka.
39 Bawtisashkanwasha ishkanti yakumanta sikahushkankunapi kunkaymanta Yaya Diospa Espíritun Felipeta pusharka shuk partima. Etiopiamanta runaka Felipeta manana ashwan rikurkanachu. Chasna kashpanpas kushilla ñampita rirka.
40 Yaya Diospa Espíritun Felipeta Asoto llaktama pusharka. Chaymanta tukuy chay ñampipi kahuk llaktakunapi purishpan Jesús Kishpichik kananta yachachishpa rirka Sesarea llaktapi paktanankama.

9

Saulo Jesukristuta kirik tukurka (Jkk 22.6-16; 26.12-18)

1 Chay uras Sauloka mana sakirkarachu Jesukristuta kirikkunata chiknin-
ata. Paykunata manchachishpa rimapayarka: Mana sakishpaykichika
Jesukristuta kirinata kankunata sinchitami kastigachisha nishpa. Chay-
mantapas paykunata wañuchinayashpa kawsarka. Chasna kashpan saser-
dotekunapa atun apuma rirka. 2 Chay aputa tapurka kamachina killkata
Damasko llaktapi tantarinankuna wasikunapa apunkunata rikuchinanpa.
Chay tantarina wasikunapi yaykushpan munarka apinata chay mushu
yachachina Jesukristupa yachachishkanta katihukkunata. Chaypina chayta
katik karikunata warmikunatapas makinkunata watashpa Jerusalenma
pushanayarka kastigachinanpa.

3 Chasna rurananpa rihushpan ña Damasko llakta kuchupi paktahushpan
silumanta chuyahlla ilampashina paypi muyukta rikurirka. 4 Chayta rikush-
pan Sauloka allpama urmarka. Chaypi shuk payta rimahushkata uyarka:

Saulo, Saulo, ¿imaraykuta chiknishpa parisichiwahunki?

5 Chasna tapuy tukushpan Sauloka aynirka:

¿Pitaya kanki? nishpa.

Chaypi silumanta rimahukka aynirka:

Parisichiwahushkayki Jesusmi kani. 6 Kunanmanta pacha manana
parisichishpa katiychu katiwakkunata. Atarishpayki chay Damasko llak-
tama riy. Chaypi shuk runaka kanta rimanka imatami ruranayki tiyan
nishpa.

7 Chay Saulowa rihukkunaka payta rimahuk shimita uyashpankuna
mancharirkakuna. Chay shimita uyashpankunapas nima shuk runata
rikurkakunachu, mancharishpa chunlla shayarirkakuna. 8 Sauloka atarish-
pan manana atiparkachu rikunata. Chasna wisku kashpan paywa rihukku-
naka makinmanta apishpa Damasko llaktama pusharkakuna. 9 Chaypi
kimsa punchata nima imata rikunata atiparkachu. Chaymantapas mana
mikurkachu, mana upyarkachu nima imata.

10 Chay Damasko llaktapi kawsarka shuk runa Ananias shutiyu Jesukris-
tuta kirik. Muskuypishina rikurishpan Jesuska payta kayarka:

Ananias.

Chasna nishpan Ananiaska aynirka:

Amuyni, ¿imatata niwanki?

11 Jesuska rimarka:

Atarishpayki Kuska shutiyu ñampita riy. Chaypi Judaspa wasinpi Tarso
llaktamanta Saulo shutiyu runata maskakriy. Payka kunan Yaya Diosta
mañashpa kahun. 12 Payta muskuypishina rikuchishkani, kan Ananias,
payma rihushkaykita. Chaymanta makikita umanpi churahushkaykita kuti
rikunanpa rikuchishkani.

13 Chasna Jesús rimashpan Ananiaska aynirka:

Amuyni, achka runakuna kwintawashkakuna chay Saulo Jerusalenpi
kanta kirishpa kawsahukkunata yapa parisichihushkanta. 14 Kunanka
kaymapas shamushka saserdotenchikunapa apunkunapa kamachishkawa
kanta mañahuk runakunata apishpa kastigachinanpa.

15 Chaypi Jesuska payta aynirka:

Riylla. Saulotaka ñukami akllashkani ñukamanta rimananpa mana is-
rael runakunata, atun apunkunatapas, kankuna israel runakunatapas.
16 Chasna kashpan payta asirtachisha imashna achkatami parisinan tiyan
runakunata ñukamanta yachachihushpan.

17 Jesuspa chasna nishkanta kasushpan Ananiaska Saulota rikuk rirka.
Chay tiyahushkan wasipi paktashpan yaykurka. Chaymanta makinta
Saulopa umanpi churashpan rimarka:
Wawkini Saulo, shamuhushkayki ñampipi rikurik Jesukristumi ñukata
kachawashka. Payka munan kanta yanapanaynipa kuti mushumanta riku-
naykipa, chaymantapas paypa Espíritun shunkuykipi yaykushpan tukuypi
paypa yuyachishkan kanaykipa.
18 Chay ratulla challwa karashina Saulopa ñawinmanta wicharishpan kuti
mushumanta atiparka rikunata. Chaywasha Sauloka atarishpan bawtisarik
rirka. 19 Bawtisarishkanwasha mikushpan kuti sinchikurka. Chaymanta
kiparirka shuk punchakunata chay Damasko llaktapi Jesukristuta kirikku-
nawa.

Saulo kallarirka yachachinata Jesukristumanta

20 Chaypina Sauloka tantarinankuna wasikunapi kallarirka yachachinata
Jesusmi Yaya Diospa Wawan kan nishpa. 21 Chasna rimahushkanta uyash-
pankuna tukuy uyahukkunaka mancharishpankuna nirkakuna:
¿Manachu kay runaka Jerusalenpi Jesusta mañahukkunata parisichishpa
purik karka? ¿Manachu kaymapas kirikkunata apishpa saserdotekunapa
apunkunama pushananpa shamushka?
22 Chasna rimashpankunapas Sauloka Yaya Diospa shiminta ashwan
sinchita yachachirka Jesuska chapashkanchi Yaya Diospa Kachanan Kish-
pichikmi kan nishpa. Damasko llaktapi kawsak israel runakuna kunkay-
manta chasna rimahushkanta mana asirtarkakunachu. Chaypina paykuna-
pura tapunakurkakuna ¿alichu manachu? nishpa. Mana yacharkakunachu.

Saulo israel masinkunamanta kishpirka

23 Chasna achka punchakunata yachachihushpan israel masinkunaka
yuyarirkakuna Saulota wañuchinata. 24 Chay runakunaka tutapi pun-
chapipas llakta kincha punkupi chapapayanahun Saulota apishpankuna
wañuchinankunapa. Chaypi Sauloka chasna yuyarihushkankunata yacharka.
25 Chayrayku shuk tuta Saulota shuk atun tasapi churashpankuna kirikku-
naka llakta kincha washama uraykuchishpankuna kacharkakuna. Chasna
Sauloka kishpirka israel masinkunamanta.

Saulo Jerusalenpi kiparirka yachachinanpa

26 Chasna Damasko llaktamanta llukshishpan Sauloka Jerusalenma rirka.
Paktashpan chaypi kirik masinkunawa tantarinayarka. Paykunaka mana
kirishpankuna Saulo Jesukristuta kirik tukushkanta, tukuy mancharkakuna
payta. 27 Chasna kashpanpas Bernabeka Saulota amiguyarka. Apos-
tolkunama pushashpan paykunata kwintarka: Amunchi Jesusmi ñampipi
rikurishpan paywa kwintashka. Chasna kashpan Damasko llaktapi payka
mana manchashpa Jesukristumanta yachachirka nishpa. 28 Chasna Bernabé
kwintashpan Jesukristuta kirikkunaka Saulota yaykuchirkakuna paykuna-
wa pakta tantarinanpa. Chaymanta pacha mana manchashpa Jerusalenpi
Jesukristumanta yachachishpa purirka. 29 Chasna yachachishpa purihush-
pan griego shimita rimak israel masinkunawa kwintarka. Chaymanta
paykunawa rimanakushpa yachachirka. Mana kirinayashpankuna paykuna-
ka Saulota wañuchinayarkakuna. 30 Chayta yachashpankuna Jesukristuta
kirik masinkuna Saulota Sesarea llaktama pusharkakuna. Chaymanta
kacharkakuna Tarso llaktanma.
31 Chasna Saulo kirik tukushpan Jesukristuta kirik runakuna tukuy
Judea, Galilea, Samaria allpakunapi parisishpa kawsahushkankunamanta
kushillana kawsarkakuna. Jesukristupa yachachishkanta ashwan alita

yachakushpankuna sinchikurkakuna. Payta yuyashpa munashkanta rurashpa kawsarkakuna. Yaya Diospa Espíritun paykunata yanapashpan ashwan runakuna Jesukristuta kirirkakuna.

Pedro Eneasta ampirka

32 Chay uras Pedroka tukuy partima kirik masinkunata rikunanpa rirka. Chaypi Lida llaktapi kawsak kirik masinkunamapas paktarka. 33 Chay llaktapi tarirka Eneas shutiyu runata. Chay runaka pusak watata kawitupi sirishpa kawsapayan. Mana atarinata atipapayanchu, aychan chakirishka kashkanrayku. 34 Chaypi Pedroka chay runata rikushpan nirka:

Eneas, Jesukristumi kanta ampihun. Atariy, puñunaykita alichashpayki.

Chay ratulla Eneaska ampirishka atarirka. 35 Chay ampirishkata rikushpankuna tukuy Lida llaktapi kawsakkuna, Sarón llaktapi kawsakkunapas ñawpa yanka kirinankunata sakishpankuna Jesukristutana kirirkakuna.

Pedro Dorkasta kawsachirka

36 Chay uras Jope llaktapi shuk warmi Jesusta kirik tiyarka. Paypa shutinka Tabita karka, griego shimipi Dorkas. Chay warmika alita rurashpa nima imayu runakunata yanapashpa kawsak karka. 37 Pedro Lida llaktapi kahushpan Dorkaska unkushpan wañurka. Chaypi aychanta mayllashpankuna pillurkakuna. Chaymanta awaniru kawitu kwartupi churarkakuna. 38 Jope llaktaka Lida llakta mayanpi karka. Chaypi kawsak Jesukristuta kirik runakuna yachashpankuna Pedro chay Lida llaktapi kahushkanta, ishkay kirik masinkunata kacharkakuna payta kayak rinankunapa, Jope llaktama utkalla shamuy nishpa.

39 Chasna rimashpankuna Pedroka paykunawa pakta rirka. Jopepi paktashpankuna payta pusharkakuna maypimi wañushkata churashkakuna. Chaypi yaykushpan mashintukunaka Pedrota kayllayarkakuna rikuchinankunapa, Dorkas kawsa kahushpanra paykunarayku churarinankunata sirashkanta. 40 Chasna wakashpa rikuchishpankuna Pedroka tukuyta kwartumanta kanchama llukshichirka. Paylla kiparishpan kunkurishpan Yaya Diosta mañarka. Chaywasha chay wañushka warmita rikushpan nirka:

Tabita, atariy.

Chaypi chay wañushka warmika ñawinta paskarka. Pedrota rikushpan tiyarirka. 41 Chasna tiyarishkanta rikushpan Pedroka makinmanta apishpan atarichirka. Chaywasha kirik masinkunata, mashintukunatapas kayashpan kawsarishkata rikuchirka. 42 Chasna rurashkanta tukuy Jopepi kawsakkuna yachashpankuna achka Jesukristuta kirirkakuna. 43 Chaymanta Pedroka achka punchakunata Jopepi kiparirka karakunata timplashpa chakichik Simonpa wasinpi.

10

Pedro Korneliota yachachik rirka

1 Sesarea llaktapi kawsarka shuk runa Kornelio shutiyu. Payka shuk waranka Italia allpamanta suntalukunata kamachik kapitanmi karka. 2 Chay Kornelioka tukuy wasinpi kawsakkunanti Yaya Diosta kushichishpa kawsapayan. Israel runakunata yanapananpa achka kullkita kupayan. Tukuy uras Yaya Diosta mañashpa kawsapayan.

3 Shuk puncha ña chishiyahushpan muskuypishina Yaya Diospa kachashkan angelta rikurka. Chay angelka wasinpi yaykushpan Kornelio nishpa kayarka.

4 Chaypi Kornelioka angelta alita rikushpan manchaywa aynirka:

¿Imatata rimawanki, Señor? nishpa.

Chay angelka rimarka:

Yaya Dioska mañashkaykita uyashkami. Nima imayu runakunata kullkikita kushkaykitapas rikushpan yapa kushikun. 5 Kunanka shuk runaykikunata Jope llaktama kachay shuk runa Simón Pedro shutiyuta pushamunankunapa kayma. 6 Chay Simón Pedroka shuk Simón tokayunpa wasinpimi kahun. Chay tokayunka karakunata timplashpa chakichikmi. Chay wasika atun yaku mar mayanpimi. Chay Pedromi kanta rimanka imatami ruranayki tiyan nishpa.

7 Chay angel llukshishkanwasha Kornelioka ishkay runankunata kayarka, chaymanta alita Yaya Diosta kasuk shuk suntaluntapas. 8 Tukuy rikushkanta uyashkantapas kwintashkanwasha paykunata kacharka Jope llaktama.

9 Kayantima paykuna ña Jopema kayllayahushkankunapi, chawpi puncha kahushkapi, Pedroka wasi awama sikarka Yaya Diosta mañananpa. 10 Yarkayta musyashpan mikunayarka. Shukkuna mikunata yanunankunakama payka mañahushkanpi muskuypishina silu paskarihushkanta rikurka. 11 Chay silu paskarishkamanta shuk anchu mantanashina rikurirka chuskunti puntanmanta watarishka uraykumuhushkata. 12 Chay mantana ukupi rikurirka tukuy israel runakunapa mana mikunankuna aychakuna. Shukkuna chusku chakiwa purik, shukkuna aysarishpa purik, shukkuna pawakkuna karkakuna. 13 Chasna rikuhushkanpi Pedroka Yaya Diospa kasna rimahushkanta uyarka:

Pedro, atariy. Apishpa wañuchishpayki mikuy.

14 Chasna rimashkata uyashpan Pedroka aynirka:

A Yaya Dios, manami chaykunataka mikushanchu. Nima ima uras chasna millaypa aychakunata mikushkanichu.

15 Chaypi Yaya Dioska kutikashka payta rimashpan nirka:

Ñuka ali mikunami nishkaynita ama yanka rimaychu manami mikunachu nishpa.

16 Chasnallatata kimsa kuti rikurirka. Chaywasha chay mantanaka silumallatata sikarka.

17 Pedroka chay rikushkanta mana yachashpan yuyarishpa tiyahushkanllapi Korneliopa kachashkan runankunaka Simonpa wasinta maskashpa tapushpa paktarkakuna. 18 Chay wasipi paktashpankuna tapurkakuna:

¿Kaypichu kahun shuk runa Simón shutiyu, maykantami ninahun Pedro? nishpa.

19 Pedro rikushkanta yuyarihushpanra Yaya Diospa Espíritun payta rimarka:

Rikuy, kimsa runakunami kanta maskahunkuna. 20 Atariy, kaymanta uraykuy. Paykunawa pakta mana manchashpa riy. Ñukami paykunata kachashkani kanta pushanankunapa.

21 Chasna Yaya Diospa Espíritun rimashpan Pedroka uraykushpan Korneliopa kachashkan runankunata rimarka:

Ñukami kani maskahushkaykichi runaka. ¿Imaraykuta shamushkankichi?

22 Chay runakunaka aynirkakuna:

Shamushkanchimi kapitanchi Kornelio kachashkanrayku. Payka Yaya Diosta sumakta mañashpa kawsan. Chayrayku tukuy payta riksik israel masikikuna yuyanahun. Yaya Diospa angel payta rimashka: Kachay runaykikunata Pedrota pushamunankunapa wasikima. Pay rimahushkanta

uyanayki tiyan. Chasna chay angel rimashkanrayku Kornelioka ñukanchita kachashka kanta pushananchipa nishpa.
23 Chasna kwintashpankuna Pedroka paykunata wasi ukuma yaykuchishpan chayllapi chay tutaka puñurkakuna.

Kayantima Pedroka chay runakunawa Sesarea llaktama rirka. Shuk kirik wawkikunapas Jope llaktamanta Pedrowa pakta rirkakuna. 24 Kayantima Sesareapi paktashpankuna Kornelioka ayllunkunata, yapa yuyashkan runakunatapas tantachishpan wasinpi Pedrota chaparka. 25 Pedroka chay wasipi paktashpan Kornelio tiyahushkanmanta atarishpan payta tinkuk rirka. Tinkushpan Pedropa puntanpi kunkurik rirka payta kushichishpa saludananpa. 26 Chaypi Pedroka Korneliota atarichihushpan rimarka:

Atariy. Ñukapas kanshina runallatatami kani nishpa.
27 Korneliowa kwintahushpan Pedroka wasi ukuma yaykuhushpan achka tantarishka runakunata rikurka. 28 Chasna rikushpan chay runakunata rimarka:

Kankunaka ñami yachankichi, ñukanchi israel runakunata Moisespa kamachishkanka nin, shuk mana israel runakunata mana kayllayankichichu. Chasna kashpantata Yaya Dioska ñukata yachachiwashka nima maykan runata Yaya Diospa rikushkanpi manami alichu kanki nishpa yanka rimanaynipa. 29 Chayraykumi kayawashpayki mana killashpa chay ratulla shamushkani. Kunanka yachanayani imaraykumi kayachiwashkankichi nishpa.
30 Chasna Pedro tapushpan Kornelioka aynirka:

Ñami chusku punchana kasna uras chishipi nima imata mikushpayni Yaya Diosta mañahurkani wasinipi. Chaypi kunkaymanta shuk suma chuya churarishka runa puntaynipi shayahukta rikurkani. 31 Chay runaka kayawarka Kornelio nishpa, Yaya Dioska mañahushkaykita uyashkami. Nima imayu runakunata kullkiwa yanapashkaykitapas Yaya Dios rikushkami. 32 Kunanka Jope llaktama runaykikunata kachay Simón Pedrota pushamunankunapa. Payka aycha karata chakichik Simón shutiyupa wasinpi kahun. Chay wasika atun yaku mar mayanpimi kahun. Chaypi kahuk Pedromi shamunka kanwa kwintananpa nishpa rimawarka chay angelka. 33 Chaypina utkalla runaynikunata kacharkani kanta maskanankunapa. Alimi shamushkaykika ñukanchima. Kunanka tukuy tantarishka kahunchi Yaya Diospa puntanpi. Tukuy Yaya Dios kanta rimashkanta uyanayanchi nishpa.

Pedro chay tantarishka runakunata Jesukristumanta yachachirka

34 Chaymanta Pedroka kallarirka yachachinata kasna nishpa:

Kunanka alita yachani Yaya Dioska mana ñukanchi israel runakunallatachu yuyashkanta, ashwan tukuy runakunatami yuyan. 35 Maykan llaktamantapas Yaya Diosta manchashpa alita rurak runataka Yaya Dioska shutipami yuyashpan alita rikun, israel runata, mana israel runatapas. 36 Yaya Dioska ñukanchi israel runakunata rimarka, Jesukristuta kirik runakunata uchankunamanta llakichinanta, kushilla paywa pakta kawsananchipa. Chay Jesuska tukuypa apunmi kan. 37 Kankuna alita yachankichi Juan runakunata yachachishkanta mana ali rurahushkankunata sakishpankuna bawtisarinankunapa. Chaywasha Jesuska kallarirka runakunata yachachinata Galilea allpapi. Chaymanta tukuy Judea allpapipas yachachishpa purirka. 38 Ña yachankichi Yaya Dioska chay Nasaretmanta Jesusta Espiritunta atun yachaynintapas kushkanta. Chasna Yaya Dios payta yanapashpan maytapas purishpan

yapa alikunata rurarka, supay yaykushka runakunamantapas supayta llukshichirka. 39 Ñukanchimi rikushkanchi Jesús Jerusalén llaktapi, tukuy Judea allpapipas alita rurashkanta, chayraykumi kankunata chayta rimanchi. Chasna alikunallata rurashpanpas apunchikunaka kruspi klabachishpa wañuchichirkakuna. 40 Paytaka Yaya Dios kimsa punchamanta kawsachirka. Chasna kawsarishkataka ñukanchi rikushkanchi. 41 Payka mana tukuy runakunatachu rikurishka, ñukanchillatami payka rikurishka. Kawsarishkanwasha upyarkanchi mikurkanchi paywa pakta. Yaya Diosmi ñukanchita ñawpamanta pacha akllarka chasna kawsarishkanmanta kwintananchipa. 42 Ñukanchita kamachirka tukuy runakunata rimananchipa Yaya Dioska payta aputa rurashkanta, tukuy kawsakunata wañushkakunatapas rurashkankunata tapushpan rimananpa pimi kishpinka, pimi kastigarinka nishpa. 43 Ñawpamanta pacha tukuy Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunaka chay Jesusmanta kwintarkakuna: Maykanpas payta kirishpanka Yaya Diosmi tukuy ucha rurashkankunamanta pichanka nishpa.

Yaya Diospa Espíritun mana israel runakunapipas yaykurka

44 Pedro chayra rimahushkanllapi Yaya Diospa Espiritunka tukuy uyahukkunapa shunkunkunapi yaykurka. 45-46 Chaypi chay mana israel masinikuna nima pi yachakushkan Yaya Dioslla yachashkan shimipi rimashpa Yaya Diosta kushichirkakuna. Chayta uyashpankuna Pedrowa kahuk Jesusta kirik israel masinkuna mancharishpa rikunakurkakuna kasna nishpa:

¿Imashnataya yaykushka Yaya Diospa Espiritunka kay mana israel runakunapipas?

47 Chaypina Pedroka rimarka:

¿Manachu ali kama yakupi bawtisananchipa kay runakunata? Paykunapipas Yaya Diospa Espiritunka yaykushkami ñukanchipishina.

48 Chasna nishpan Pedroka paykunata rimarka Jesukristuta kasukkuna tukushkankunata rikuchinankunapa bawtisaychi nishpa. Bawtisarishkankunawasha paykunaka Pedrota tapurkakuna shuk punchakunata paykunawa kiparinanpa.

11

Jerusalenpi Pedro kirikkunata kwintarka

1 Chaymanta apostolkuna, tukuy Judeapi Jesukristuta kirikkunapas yacharkakuna ñukanchi mana israel runakunapas Yaya Diospa shiminta kirishkanchita. 2 Chayrayku Pedroka Jerusalenma kutishpan kirik israel masinkunaka payta piñarishpa tapurkakuna:

3 ¿Imaraykuta rishkanki pasyanapa mana israel runakunata? ¿Imaraykuta paykunawa mikushkanki? nishpa.

Israel runakunaka mana tantanakupayashpankuna nima mikupayashpankuna mana israel runakunawa chasna tapurkakuna.

4 Chasna tapushpankuna Pedroka tukuyta kallarishkanmanta pacha kwintarka kasna:

5 Ñuka Jope llaktapi Yaya Diosta mañashpa kahushkaynipi muskuypishina shuk mantanatashina rikurkani. Karan puntanmanta watarishka karka. Silumanta uraykumurka ñukakama. 6 Alita rikushpayni tukuy allpapi kawsak chusku chakiyu animalkunata, manchaypa piña animalkunata, aysarishpa purik animalkunata, tukuy pawakkunatapas rikurkani. 7 Chaymanta Yaya Diospa shiminta uyarkani: Pedro, atariy. Apishpa

wañuchishpayki mikuy. 8 Chasna uyashpayni aynirkani: Ay Yayayni, manami
chaykunata mikushanchu. Nima ima uras chasna millaypa aychakunata
mikushkanichu. 9 Yaya Dioska kuti silumanta rimawashpan nirka: Ñuka ali
mikunami nishkaynitaka ama yanka rimaychu manami mikunachu nishpa.
10 Chasna kimsa kuti rikuchiwashkanwasha kuti siluma sikachiy tukurka.
11 Chay ratulla kimsa runakuna Sesareamanta, Korneliopa kachashkan
runakunaka paktamurkakuna ñukata maskawanankunapa. 12 Chasna pak-
tamushpankuna Yaya Diospa Espíritun rimawarka: Mana manchashpa
paykunawa riy nishpa.

Ñukawa pakta rirkakuna sokta kirik masinchikuna. Paykunawa chay
Sesareapi chay runapa wasinpi yaykurkanchi. 13 Chaypi yaykushpanchi
chay runa Kornelio shutiyu ñukanchita kwintarka: Shuk angel wasinipi
shayahukta rikurkani. Chay angelka rimawarka: Jope llaktama runaykiku-
nata kachay Simonta pushamunankunapa, maykantami ninahun Pedro.
14 Paymi kanta aylluykikunawa pakta shuk shimita yachachinka kastigarina
kashkaykichimanta tukuy kankuna kishpishka kanaykichipa. 15 Chasna
kwintawashkanwasha ñuka yachachihushkaynillapi Yaya Diospa Espíritun
paykunapi shamurka, imashnami puntiru ñukanchikunapipas shamurka.
16 Chaypi yuyarirkani Yaya Jesús kay allpapira kashpanra ñukanchita ri-
mashkanta: Bawtisak Juan runakunata bawtisarka yakuwa, ashwan ñukaka
kankunata Yaya Diospa Espiritunta kushpami shunkuykichita aliyachisha
nishpa. 17 Chayrayku Yaya Dios paykunatapas Espiritunta kushka, imash-
nami ñukanchita kurka Amunchi Jesukristuta kirishpanchi. ¿Imatataya ru-
raynima karka? Ñukaka Yaya Diosta mana atipanichu arkanata.

18 Chasna Pedro rimahushkanta uyashpankuna Jerusalenpi Jesusta kirik
israel masinkunaka mana ashwanta payta rimarkakunanachu. Ashwan
Yaya Diosta kushichishpa rimarkakuna:

Tukuy mana israel runakunatapas Yaya Dioska yanapashka uchankunata
sakishpa mushu kawsayta tarinankunapa.

Antiokia llaktapi achka runakuna Jesukristuta kirirkakuna

19 Estebanta wañuchishkankuna uras Jesusta kirikkunata apinata mu-
nahushpankuna mitikushpa shuk llaktakunama kawsak rirkakuna. Chasna
purihushpankuna Fenisia allpama, Chipre islama, Antiokia llaktamapas
paktarkakuna. Chaypi israel masinkunallata Jesús kishpichik kananta
yachachirkakuna. 20 Paykunamanta shukkunalla, Chipremanta, Siren-
emanta, Antiokiapi paktashpankuna griego mana israel masinikunata-
pas yachachirkakuna chay suma ali shimita Jesukristu runakunata kish-
pichinanmanta. 21 Jesukristu paykunata yanapashpan achka runakuna
yachachishkankunata uyashpankuna ñawpa yanka kirinankunata sakish-
pankuna Jesukristutana kirirkakuna.

22 Antiokiapi runakuna chasna kirishkankunata yachashpankuna
Jerusalenpi kirikkuna Bernabeta Antiokiama kacharkakuna. 23 Bernabeka
Antiokiapi paktashpan Yaya Dios paykunata atunta yanapashkanta
rikushpan yapa kushikurka. Chaypi paykunata kunarka:

Jesusta tukuy shunkuykichimanta pacha kasushpa, mana sampayashpa
katiychi nishpa.

24 Bernabeka alita rurak runa karka. Yaya Diospa Espíritun payta tukuypi
yuyachishkanrayku alita kirik karka. Pay yachachishpan yapa achka
runakuna Jesukristuta kirik tukurkakuna.

25 Chaywasha Bernabeka Tarso llaktama rirka Saulota maskananpa.
26 Payta tarishpan Antiokiama pusharka. Chaypi paykunaka shuk watata
Jesukristuta kirikkunawa kawsarkakuna. Achka runakunata Yaya Diospa
shiminta yachachirkakuna. Chay Antiokiapi puntiru Jesukristuta kirikku-
nata shutiyachirkakuna Kristianukuna nishpa. Chayka ninayan Kristuta
katikkuna.
27 Bernabé Saulowa pakta Antiokiapi yachachihushkankunapi Yaya
Diospa yachayninwa yachachikkuna Jerusalenmanta Antiokiama
rirkakuna. 28 Chaypi Yaya Diospa yachayninwa shuk yachachik Agabo
shutiyuka tantarishkankunapi shayarirka. Yaya Diospa Espíritun payta
yuyachishpan rimarka tukuy llaktakunapi sinchi yarkay tiyananta.
Chasna nishkanshina paktarishpan tukuymanta atun apu romano Klaudio
kamachik kashkan uras sinchi yarkay tiyarka. 29 Chayta yachashpankuna
Antiokiapi kawsak kirikkunaka Judea allpapi kawsak kirik masinkunarayku
karan shuk atipashkanchi tuputa kachashu paykunata yanapananchipa
nishpa yuyarirkakuna. 30 Chasna yuyarishkankunashina rurarkakuna.
Bernabewa Saulowapas kullkita kacharkakuna kirikkunata sinchikuchik
wawkikunata kunankunapa Judeapi kawsak kirikkunarayku.

12

Chiknik runakuna Santiagota wañuchirkakuna, Pedrota karselpi churarkakuna

1 Chay uras atun apu Herodes kirikkunata parisichinata kallarirka.
2 Chasnapi payka Juanpa wawkin Santiagota sabliwa wañuchichirka.
3 Chasna wañuchichishpan israel runakunapa apunkuna kushikurkakuna.
Herodeska kushikushkankunata yachashpan Pedrotapas kastigananpa
apichirka. Chayta rurarka israel runakuna mana punkirishka panta
mikunankuna punchakunapi Paskua shutiyupi. 4 Pedrota apishpankuna
karselpi churachirka. Pedro mana kishpinanpa Herodeska chunka
sokta suntalukunata churarka, chuskumanta tutapi punchapipas
kuyranankunapa. Payka yuyarirka chay Paskua punchakunawasha
payta llukshichishpan runakunapa puntanpi tapunanpa, chaymanta
kastigananpa. 5 Chasna kashpan Pedroka karselpi taparishka alita
kuyrarishka kahurka. Chaypina tukuy kirikkunaka Yaya Diosta sinchita
payrayku mañarkakuna.

Yaya Dios Pedrota karselmanta llukshichirka

6 Herodeska kayantima runakunapa puntanpi churana kashpan chay tuta
Pedroka ishkay suntalukuna chawpipi puñuhurka ishkay kadenawa watar-
ishka. Chaymantapas shuk suntalukuna karsel punkupi kuyrahurkakuna.
7 Chaypi Pedro puñushpa sirihushkanpi kunkaymanta Yaya Diospa angelka
shamurka. Chay karsel kwartupi punchahlla rikurirka. Chaypina chay
angelka Pedrota kushtillanpi tupachishpa likchachirka kasna nishpa:
Pedro, utkalla atariy.
Chasna rimashkanllapi Pedropa makinmanta kadenakunaka paskarish-
pan urmarkakuna. 8 Chaypi angelka rimarka:
Atariy, churarinaykita churariy. Sapatuykitapas churariy.
Pedro chasna rurashpan angelka kuti rimarka:
Awaniru churarinaykitapas churarishpayki katiway.
9 Chaypina Pedroka angelpa washanta katishpa llukshirka. Mana
yacharkachu shutipa chay angelka payta llukshichihushkanta. Ashwan
yuyarirka ¿musparihunichu imataya? nishpa. 10 Chasna rihushpankuna

chay karsel ukupi kuyrahuk suntalukunata pasarkakuna, chaymanta shuk punkupi kuyrahuk suntalukunatapas. Chaymanta chay llaktama llukshina karselpa punkun fierromanta rurarishkapi paktarkakuna. Chaypi paktashpankuna chay punkuka pay kikinlla paskarirka. Chaypina karselmanta llukshishpankuna shuk ñañu ñampita rirkakuna. Chayllapi kunkaymanta angelka Pedrota sakishpan rirka. 11 Chay ratu Pedroka yuyarishpan rimarka:

Kunan shuti yachani Yaya Dioska angelta kachamushkanta kishpichiwananpa apu Herodes wañuchinata munawahushkanmanta, ñukanchi israel runakunapa apunchikunamantapas.

12 Chasna yuyarishpan Pedroka rirka Mariapa wasinma. Chay Mariaka Juan Markus shutiyupa maman karka. Chaypi achka runakuna Yaya Diosta mañanankunapa tantarishka kahurkakuna. 13 Pedroka chaypi paktashpan kanchapi shayarishpan punkuta waktarka. Shuk yanapak shipas Rode shutiyu atarishpan ¿pitaya? nishpa rikuk rirka. 14 Chay Rodeka Pedropa shiminta uyashpan sumakta kushikurka. Mana punkuta paskashpan ukumallatata kallparka.

Pedroka punkupimi shayahun nishpa rimak rirka.

15 Rode chasna rimashpan paykunaka rimarkakuna:

¿Musparihunkichu imataya? nishpa.

Chasna rimashpankunapas Rodeka ashwan rimarka:

Shutipami rimahuni nishpa.

Chaypi aynirkakuna:

Mana Pedrochu, almanchari nishpa.

16 Paykuna chasna rimahushkankunapi Pedroka punkuta waktashpalla katirka. Chasna uyashpankuna punkuta paskarkakunana. Pedrota rikushpankuna yapa mancharirkakuna. 17 Pedroka yaykushpan makinwa rikuchirka chunlla tukunankunapa. Chunllayashpankuna kwintarka imashnami Yaya Dios karselmanta payta llukshichishka. Chayta kwintashkanwasha nirka:

Tukuy chayta rimaychi Santiagota, chaymantapas chay shuk kirik masinchikunata.

Chasna rimashkanwasha llukshishpan rirka shuk partima.

18 Ña punchayahushpan Pedro illa kashkata rikushpankuna suntalukunaka yapa mancharirkakuna. Mana yacharkakunachu imashnami llukshishka.

19 Apu Herodes Pedrota maskachishpanpas nima tarirkakunachu. Chasna mana tarishpankuna Herodeska chay kuyrak suntalukunata tapurka:

¿Pedroka imashnata tukushka? nishpa.

Paykunaka mana atiparkakunachu nima imata ayninata. Chasna kashpan Herodeska kamachirka chay suntalukunata wañuchinankunapa. Chaywasha Judea allpamanta llukshishpan Sesarea llaktama rirka chaypi kawsananpa.

Apu Herodeska wañurka

20 Chay uras apu Herodeska Tiro llaktamanta runakunata, Sidón llaktamanta runakunatapas yapa piñarishpa kawsapayan. Chay ishkay llaktakunapi kawsak runakuna Herodespa kamachinan allpakunamanta mikunata rantishpa kawsak kashkankunarayku Herodeswa alichanayarkakuna mana mitsananpa mikunata rantinankunapa. Chasna kashpan Herodespa wasinma rirkakuna kwintanankunapa. Tukuy parihu rishpankuna Herodespa yuyashkan runan Blasto shutiyuwa kwintarkakuna Herodesta alita kwintananpa paykunarayku.

21 Chaymanta Herodeska kamachirka paykunata rimashkan puncha
shamunankunapa. Chay rimashkan puncha paktarishpan Herodeska atun
apu churarinanta churarishpan atun apupa tiyarinanpi tiyarishpan payku-
nata kunanata kallarirka. 22 Chasna rimahushkanpi tukuy chaypi kahuk
runakunaka Herodesta kushichinayashpankuna kaparishpa rimarkakuna:
Kanka diosmi kanki, manami runachu.
23 Chasna rimashpankuna Herodeska mana rimarkachu manami dioschu
kani nishpa. Chayrayku chay ratulla Yaya Diospa angelka payta unkuchirka.
Lumbriskuna mikushpankuna wañurka.
24 Chay uras Jesusta kirikkunaka tukuy partipi Yaya Diospa shiminta
yachachishpa purirkakuna. Chasna yachachihushpankuna achka
runakuna Jesukristuta kirirkakuna. 25 Bernabé Saulowa chay
tantachishkankuna kullkita Jerusalenpi kawsak kirikkunata sinchikuchik
wawkikunata kushpankuna Juan Markus shutiyuta pushashpa Antiokiama
kutirkakuna.

13

Bernabé Saulowa achka llaktakunapi Yaya Diospa shiminta yachachishpa purirkakuna

1 Antiokiapi Jesukristuta kirik runakuna tantarishkapi Yaya Diospa
yachayninwa yachachikkuna tiyarka. Paykuna karkakuna: Bernabé,
shukka Simón, maykantami rimapayanahun Yana, shukka Sirenemanta
Lusio, shukka apu Herodeswa pakta wiñashka Manaén shutiyu, chay-
mantapas Saulo. 2 Shuk puncha tukuy Jesukristuta kirikkuna tantar-
ishka kahurkakuna, chay puncha mana mikushpa Yaya Diosta mañashpa
pasanankunapa. Chasna kahushkankunapi Yaya Diospa Espíritun rimarka
kasna:
Ñuka Bernabeta Saulotapas akllashkani shuk partima ñukamanta
yachachik rinankunapa. Chayrayku paykunata mana mitsashpa kachaychi
munashkaynita ruranankunapa.
3 Chasna nishkata uyashpankuna kirik wawkikunaka chay puncha mana
mikushpa Yaya Diosta mañashpankuna makinkunata umankunapi churash-
pankuna paykunata kacharkakuna Yaya Diospa shiminta yachachinanku-
napa.

Bernabé Saulowa Chipre islapi yachachirkakuna

4 Chasna Yaya Diospa Espíritun rimashkanshina Bernabeta Saulowa
pakta kacharkakuna Seleusia llaktama atun yaku mar mayanpi. Chay-
manta lanchapi atun yaku marta chimpashpa Chipre shutiyu islapi pak-
tarkakuna. 5 Chay islapi paktashpankuna Salamina llaktama rirkakuna.
Chaypi israel masinkunapa tantarina wasikunapi Yaya Diospa shiminta
yachachirkakuna. Juan Markus shutiyupas paykunawa pakta purirka yana-
pananpa.
6 Tukuy chay Chipre islapi purishkankunawasha Pafos llaktama pak-
tarkakuna. Chaypi tarirkakuna shuk israel masinkuna Barjesús shutiyuta.
Payka Yaya Diospa shiminta rimani nishpa rimak karka. Chasna rimash-
panpas yanka llullachik puruhumi karka. Chay puruhu griego shimipi
Elimas shutiyachirishka karka. 7 Chay puruhu Elimaska Chipre islapi atun
apu Sergio Paulo shutiyuta yanapak karka. Chay Sergio Pauloka yapa
yuyayyu runami karka. Chasna kashpan Yaya Diospa shiminta uyanayash-
pan Bernabeta Saulotapas kayanankunapa kacharka. Saulopa shuk shutin
Pablo karka. 8 Shamushpankuna chay puruhu Elimaska mana munashpan

apunka Jesukristuta kirinanpa, yachachihushkankunata waklichinayashpan sinchi shimiwa paykunata aynirka. 9 Chaypina Pabloka Yaya Diospa Espíritun tukuypi yuyachishpan chay puruhuta alita rikushpan rimarka:

10 Yapa llullaysiki, yapa waklichiysiki kanki, tukuy imata rurashpaykipas
mana alitachu ruranki, tukuypi supayta kasuk runami kanki. Mana mu-
nankichu nima pi alita rurashpa kawsananpa. ¿Imaraykuta mana sakinkichu
Yaya Diosta katinayahukkunata pantachichinata? 11 Kunanka Yaya Diosmi
kanta kastiganka. Masna punchakunata wisku tukushpayki mana atipan-
kichu punchata rikunata.

Chasna Pablo nishkanllapi kunkaymanta chay puruhuka wisku tukurka. Chasna wisku tukushpan shuk runata maskarka makinmanta apishpa purichinanpa. 12 Chayta rikushpan apu Sergio Pauloka Jesukristuta kirirka. Pablopa rurashkanta rikushpan Jesukristumanta yachachishkanta uyashpan sumakta mancharirka.

Pablo Bernabewa Pisidia allpapi yachachirkakuna

13 Chaymanta Pabloka paywa pakta purikkunawa lanchapi uraykush-
pankuna Pafos llaktamanta Perge llaktama rirka. Chay Perge llak-
taka Panfilia allpapi karka. Chaypi Juan Markuska paykunata sakish-
pan Jerusalenma kutirka. 14 Pabloka Bernabewa Perge llaktata pasash-
pankuna shuk Antiokia llaktapi Pisidia allpapi paktarkakuna. Chaypi pak-
tashpankuna samana puncha israel masinkunapa tantarinankuna wasipi
yaykushpankuna tiyarirkakuna. 15 Chaypi shuk runa Moisespa killka-
shkanmanta shuk ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunapa kil-
lkashkankunamantapas leyirka. Chay killkarishkata leyishkanwasha tanta-
rina wasipa apunkunaka Pablokunata kayarkakuna:

Wawkikuna, kankunapa shuk yachachina tiyashpanka kay tantarishka kahukkunata yachachiychi sinchikurinankunapa.

16 Chasna chay apu rimashpan Pabloka atarirka. Makinwa rikuchirka
chunlla tukunankunapa, chaymanta kallarirka yachachinata kasna:

Israel masinikuna, chikan runakunamanta Yaya Diosta kasuk runaku-
napas, alita uyawaychi. 17 Ñukanchi israel runakuna kushichinanchi Yaya
Diosmi yaya rukunchikuna wañuta akllarka. Egipto allpapi shuk allpa-
manta runakunashina kawsahushpankunara paykunata mirachirka achka
runakuna tukunankunapa. Chaymanta Yaya Dioska sinchi yachayninwa
yanapashpan chay allpamanta llukshichirka. 18 Chasna llukshichishpan
chusku chunka watata chunlla chakishka allpapi purichirka. Payta achka
kuti piñarishpankunapas Yaya Dioska awantashpa paykunata kuyrarka chay
tukuy watakunata. 19 Kanaán allpapi paktashpankuna paykunata yana-
parka chaypi kanchis allpakunapi kawsak chikan shimita rimak runaku-
nata kulluchinankunapa. Chaymanta chay allpata paykunata kurka chaypi
kawsanankunapa. 20 Chaykama karka chusku pachak pichka chunka
wata yaya rukunchi wañukuna Egiptopi kawsashkankunawa pakta. Chay-
manta Yaya Dioska paypa yachayninwa yachachik Samuel kawsanankama
alichak apukunata churarka yaya rukunchi wañukunata yanapananku-
napa. 21 Chasna chay alichak apunkunawa kawsashkankunawasha Samuel
kawsahushpanra Yaya Diosta mañarkakuna:

Shuk atun aputa churay tukuy ñukanchikunata kamachinanpa nishpa.

Chasna mañashpankuna Yaya Dioska Saulta churarka, atun apu tukushpan paykunata kamachinanpa. Pay apu tukushpan chusku chunka watata yaya rukunchi wañukunata kamachishpa kawsarka. Saulpa yayan karka Sis, Benjaminpa miraymanta. 22 Chaymanta Yaya Dioska Saulta llukshichirka

atun apu kananmanta. Payranti Davidtana churarka atun apu tukunanpa.
Chay Davidmanta Yaya Dioska rimarka:
Isaipa wawan Davidta akllashkani. Payka sumakta kushichiwak runami
kan. Tukuy munashkaynita ruranka nishpa.
23 Chay David wañupa miraymanta karka Jesuska. Yaya Dios ñawpa ri-
marka Davidpa miraymanta shuk kishpichikta kachananta. Chay ñawpa
rimashkanshina Jesusta kacharka ñukanchi israel runakunata kishpichi-
nanpa. 24 Jesuska manara yachachishpa purihushpan Bawtisak Juan pun-
tiru ñukanchi israel runakunata yachachirka kasna nishpa: Kunanmanta
pacha millaypa rurashkaykichita amirishpa sakiychi. Yaya Diospa ri-
mashkanta kasushpa kawsaychi. Chayta rurashpa bawtisariychi. 25 Ña
wañunan puncha paktarihushpan Juanka tukuy runakunata rimarka:
¿Pimi nishpata yuyarinkichi ñukamanta? ¿Yaya Diospa Kachashkan Kish-
pichikchu kani? Mana ñukaka kishpichikchu kani. Ñukamanta washami
chay kishpichikka shamunka. Paymantaka ñukaka mana yachayyuchu kani.
Paypa puntanpi nima imata atipanichu rimanata nishpa.*
26 Wawkinikuna, yaya rukunchi Abraham wañumanta miray masinikuna,
chaymanta kankuna chikan runakunamanta Yaya Diosta kasukkuna alita
uyawaychi. Tukuy ñukanchirayku kay shimika paktamushka, Jesuska Yaya
Diospa Kachashkan Kishpichikmi kan nishpa. 27 Jerusalenpi kawsak
runakuna apunkunapas mana asirtarkakunachu chay Jesuska Yaya Diospa
Wawan kananta. Karan samana punchapi ñawpa Yaya Diospa yachayninwa
yachachikkuna Jesusmanta killkashkata uyashpa kawsashpankunapas
Jesusta mana riksirkakunachu pimi karka. Chayrayku chay ñawpamanta
pacha killkarishka kashkata paktachishpa payta wañuchirkakuna. 28 Paykuna
mana millaypata Jesuspa rurashkanta tarishpankunapas apu Pilatota
tapurkakuna wañuchichinanpa. 29 Chasna chay Jesusmanta killkarishka
kashkata paktachirkakuna. Chayta paktachishkankunawasha Jesuspa
aychanta krusmanta uraykuchishpankuna allarishka urku uchkupi
churashpa taparkakuna. 30 Chasna churashpankunapas Yaya Dios Jesusta
wañushkanmanta kawsachirka. 31 Kawsarishkanwasha achka kuti Jesuska
payta katikkunata rikurirka. Jesús manara wañuhushpan paykunaka
Galileamanta Jerusalenma payta katirkakuna. Kunanka paykunami tukuy
runakunata yachachihunkuna Jesuska kawsarishkami nishpa.
32-33 Ñukanchipas chasnallatatami chay suma ali shimita yachachihunchi.
Yaya Dios yaya rukunchi wañukunata ñawpa rimashkanta kunan
ñukanchikunapi paktachishka. Ñawpa rimashkanshina Jesusta kawsachirka.
Salmos killkapi ishkaynin kapitulopi kasna Jesusmanta killkarishka kan:
Kanka wawaynimi kanki, ñuka kanta kunan puncha kawsayta kushkayni-
rayku.†
34 Chaymantapas shuk killkapi Yaya Dios rimarka Jesús wañushkanmanta kuti
kawsachinanta aychan mana ismunanpa. Kasna nin:
Davidta rimashkaynishina suma ruranaynikunata kankunapi paktachisha.‡
35 Chasna David yachashpan shuk Salmopi Yaya Diosta Jesusmanta rimarka:
Yachani kanta sumakta kushichik wawaykipa aychanta mana sakinkichu
ismunanpa.§

---

* **13:25** Rikuy Markuspa Killkashkan Killkapi 1.7 † **13:32-33** Rikuy Biblia kastellanopi Salmos 2.7; chaymanta inkapi Hebreo Kirikkunarayku Killkapi 1.5 ‡ **13:34** Rikuy Biblia kastellanopi Isaías 55.3
§ **13:35** Rikuy Biblia kastellanopi Salmos 16.10

36 Wawkinikuna, yachanchi Davidka mana pay kikinmanta chasna rimashkanta. Paypas Yaya Dios munashpan runa masinkunata yanaparka. Chasna Yaya Diosta kushichishpan wañurka. Wañushpan maypimi yaya rukunkunata urku uchkupi churarkakuna, chaypimi paypa aychantapas churashpankuna taparkakuna. Churashkankunawasha aychanka ismurka. 37 Ashwan Jesuspa aychanka mana ismurkachu, Yaya Dios payta kawsachishkanrayku.

38-39 Munashkayni wawkinikuna, rimashkanchita alita uyaychi. Chay Jesús wañushkanmanta kawsarimushkanraykulla uchata rurashkanchikunamanta llakichiy tukunchi. Chaytami kankunata rimahunchi. Moisespa killkashkanka mana yanapanchu uchanchikunamanta llakichiy tukunanchipa. Ashwan Jesuspi sinchikushpanchillami uchanchikunamanta kishpichiy tukushunchi. 40 Chayrayku yachachishkaynikunata alita kasuychi, mana kastigay tukunaykichipa ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikkuna rimashkanshina. Paykunaka ñawpa Yaya Diospa rimashkanta killkarkakuna kasna:

41 Alita uyawaychi kankuna mana munawak asichiwak runakuna.
Kawsahushkaykichi uras rurahushkaynita rikushpaykichipas
mana kirinkichichu. Shuk runa kankunata rimashpanpas mana
kirinkichichu. Chayrayku mancharishpami wañunkichi, tukuymi
chinkarinkichi nishpa.*

42 Chasna yachachishkanwasha Pablo paywa pakta purikkunawa chay tantarina wasimanta llukshihushkankunapi payta tapurkakuna kuti samana puncha paktarishpan chasnallatata yachachinanpa.

43 Chay tantarishkankunamanta llukshishpankuna achka runakuna Jesukristuta kirishpankuna Pablowa Bernabewa rirkakuna. Karkakuna israel runakuna, chaymanta chikan runakunamanta israel runakunashina Moisespa killkashkan kamachishkakunata kasushpa kawsak runakuna. Chasna tantaylla rihushpankuna Pablokunaka ashwanta kwintashpa yachachirkakuna:

Yaya Dios kankunata llakichishkanta yuyarishpaykichi mana sakishpa paypi sinchikuychi nishpa.

44 Samana puncha paktarishpan tukuy chay llaktapi kawsakkuna tantarirkakuna Pablo Yaya Diospa shiminta yachachihushkanta uyanankunapa.

45 Achka runakuna Pablopa rimahushkanta uyanankunapa tantarishka kahushkankunata rikushpankuna israel runakunapa apunkunaka piñarirkakuna. Chaypina Pablo Jesukristumanta yachachihushpan llullami nishpa chaymantapas asichishpa mana alikunata rimarkakuna. 46 Chasna piñarihushpankunapas Pabloka Bernabewa mana manchashpachu aynirkakuna:

Yaya Dios ñukanchita kamachirka puntiru kankuna israel masinchikunatara chay paypa shiminta yachachinanchipa. Kankuna yachachishkanchita mana munashpaykichi kankuna kikinlla rikuchinkichi mana munahushkaykichita Yaya Dios kay mushu wiñaypa kawsayta kankunata kunayashkanta. Chayrayku kunanka mana israel runakunama yachachik rihunchi. 47 Chasnami Yaya Dios ñukanchita kamachirka killkachishkanpi kasna rimashpa:

Kanta akllashkani tukuy runakunarayku lamparinshina kanaykipa.
Yachachik rinki tukuy llaktakunapi kawsak runakunata kay suma
ali shiminita ñuka paykunata kishpichinaynimanta nishpa.

* **13:41** Rikuy Biblia kastellanopi Habacuc 1.5

48 Chayta uyashpankuna chay mana israel masinikunaka yapa
kushikurkakuna. Yaya Diospa shimin yapa alimi nishpankuna Yaya Diosta
kushichirkakuna. Chaypina kirirkakuna tukuy, maykankunatami Yaya
Dios kay mushu wiñaypa kawsayta kunayashka. 49 Chaymanta tukuy
chay llaktakunapi runakuna Yaya Diospa shiminta Jesús Kishpichik
kananmanta yacharkakuna. 50 Israel apukuna mana kirishpankuna
Pablokunata piñarkakuna. Chasna kashpan paykunaka chay llaktapa
apunkunata, maykan yachak Yaya Diosta mañak warmikunatapas rimak
rirkakuna paykunapas Pablokunata piñanankunapa. Chaypi paykunapas
piñarishpankuna Pablota Bernabetapas chay llaktankunamanta allpanku-
namantapas kallpachirkakuna. 51 Pablokunaka llukshihushpankuna
chakinkunamanta pulbuta chawsirkakuna. Chasna rurashpankuna llaktapi
kawsakkunata rikuchirkakuna uchayu kanankunata, Yaya Diospa shiminta
mana munashkankunarayku. Chaymanta Ikonio llaktama rirkakuna.
52 Chay Antiokiapi kawsak kirikkunaka yapa kushikurkakuna. Yaya Diospa
Espíritun paykunata tukuypi yuyachishpan sumakta sinchikuchirka.

14

Pablo Bernabewa Ikonio llaktapi unayta kiparirkakuna

1 Pablo Bernabewa Ikonio llaktapi paktashpankuna israel masinkunapa
tantarina wasipi yaykurkakuna. Chaypi Yaya Diospa shiminta alita
yachachishpankuna achka israel runakuna, mana israel masinikunapas
Jesukristuta kirirkakuna. 2 Chasna achka kirishpankuna chay mana
kirinata munak israel runakunaka chay mana israel masinikunata
llullachishpa millaypata yuyachirkakuna, kay kirikkunaka mana alitachu
yachachinahun nishpa. 3 Chayrayku Pablokunaka chay llaktapi unayta
kiparirkakuna. Jesukristupi alita sinchikushpankuna mana manchashpa
shutipa rimarkakuna Yaya Dios Jesukristuta kachashkanta ñukanchita
uchanchikunamanta llakichinanpa. Yaya Dios paykunata yanaparka
mana atipaypakunata ruranankunapa. Chaywa runakunata rikuchirka
Pablokunapa yachachihushkankunaka shutipa kananta. 4 Chasna
kashpan runakunaka ishkay muntun tukurkakuna, shukkunaka mana
kirik israel runakunawa shuk yuyayllawa karkakuna, shukkunaka
Jesukristuta kirishpankuna apostolkunawa shuk yuyayllawa karkakuna.
5 Chaypina tukuy mana kirikkuna, israel runakuna, mana israel
masinikunapas apunkunawa tantaylla yuyarirkakuna, aku paykunata
makashunchi, rumiwa tuksishunchi nishpa. 6 Chayta yachashpankuna
Pablokuna Likaonia allpapi Listra llaktama, Derbe llaktamapas, chay
llaktakuna muyukta kahuk allpakunamapas mitikurkakuna. 7 Tukuy chay
llaktakunapipas Yaya Diospa suma ali shiminta Jesukristu runakunata
kishpichinanmanta yachachishpa purirkakuna.

Listra llaktapi Pablota rumiwa tuksishpa wañuchinayarkakuna

8 Chay Listra llaktapi shuk runa mana purinata atipak kawsarka. Payka
wawayarishkanmanta pacha mana purinata atiparkachu. 9-10 Chay runaka
Pablopa yachachihushkanta uyashpan Jesusmi ampiwama nishpa yu-
yarirka. Chay yuyarihushkanta Pablo riksishpan payta alita rikushpan
sinchita rimarka:

Atariy, kuskata shayariy.

Pabloka chasna nishpan chay runaka shuk saltaywa shayarishpan
purirka. 11 Tukuy runakuna Pablopa rurashkanta rikushpankuna Likaonia
shimipi sinchita kaparirkakuna:

¡Dioskuna runashina tukushpankuna ñukanchima silumanta urayku-
mushkakuna! nishpa.
12 Bernabeta Seus shutiyu diosninchi nishpa rimarkakuna. Pablota
rimahuk runa kashpan Hermes diosninchi nishpa rimarkakuna. 13 Chay
llakta yaykunapi tiyarka shuk wasi Seus shutiyu diosta mañanankuna. Chay
Seusta mañak saserdote wakrakunata apamurka, chaymanta suma watar-
ishka sisakunatapas. Payka tukuy runakunawa munarka chay wakraku-
nata wañuchishpa apostolkunata diostashina kushichinankunapa. 14 Chasna
ruranayahushkankunata yachashpankuna Pablo Bernabepas yapa man-
charirkakuna. Yapa llakirishkankunarayku kamisankunata liki liki rurash-
pankuna kaparishpa runakunapa chawpinkunapi yaykurkakuna kasna
nishpa:
15 Likaonia runakuna ¿imaraykuta chasna rurahunkichi? Ñukanchika mana
dioskunachu kanchi, kankunashina runallatatami kanchi. Suma ali shimita
kankunata rimak shamushkanchi. Kankuna chay yanka dioskunata mana
mañanaykichipana, ashwan kawsa Yaya Diosta kushichinaykichipa rimak
shamushkanchi. Payka siluta, kay allpatapas, atun yaku martapas, tukuy
chaykunapi tiyakkunatapas rurarka. 16 Ñawpa Yaya Dioska tukuy runaku-
nata sakirka paykuna kikin munashkankunata ruranankunapa. 17 Chasna
sakishpanpas yachayninwa alikunata rurashpan ñawpamanta pacha tukuy
runakunata rikuchin paylla atun yachak Yaya Dios kananta. Awamanta
tamyata kachamun, tarpukunata alita wiñachin. Tukuy mikunanchita kun,
shunkunchipi kushillayachin.
18 Pablokuna chasna rimashpankunapas chay runakunaka chasnalla
munarkakuna wakrankunata rupachishpa paykunata kushichinata.
Pablokuna ashwan rimashpa katishpankunara ruranayahushkankunata
sakirkakunana.
19 Chasnapi Antiokiamanta Ikoniomantapas shuk israel runakuna
Listrama shamurkakuna. Pablokunata piñarishpankuna yankamanta
runakunata piñachirkakuna. Chasna piñarishpankuna Pablota rumiwa
tuksirkakuna. Tuksishkankunawasha wañushkami nishpankuna aychanta
llakta kanchama aysashpa aparkakuna. 20 Pablo chasna sirihushkanpi,
Jesukristuta kirik masinkunaka paypa kuchunpi muyukta tantarirkakuna.
Chaypina Pabloka atarishpan kuti chay llaktamallatata kutirka. Kayantima
Bernabewa Derbe llaktama rirkakuna.
21 Chay Derbe llaktapipas Yaya Diospa suma ali shiminta Jesukristu
runakunata kishpichinanmanta yachachishpankuna achka runakuna Je-
sukristuta kirirkakuna. Chasna yachachishkankunawasha Listra, Ikonio,
Antiokia llaktakunamallatata kutirkakuna. 22 Chay llaktakunapi kirikku-
nata sinchikuchishpa purirkakuna, chaymantapas kunashpa rimarkakuna:
Ama sakinkichichu Jesukristuta kirinata. Achkata parisinanchi tiyan Yaya
Diospa kamachinan mushu mundupi yaykunanchipa nishpa.
23 Chaymanta tukuy Jesukristuta kirikkuna tantarishkankunamanta
Pablokunaka shuk ali unay kirikkunata akllarkakuna, kirik masinkunata
yachachishpa sinchikuchik kanankunapa. Chaypi alita Yaya Diosta
mañanankunapa mana mikushpankuna paykunarayku mañarkakuna:
Amunchi Jesús, kay kanta kirikkunata alita kuyray nishpa. Chaypina
sakirkakuna.

Pablo Bernabewa Siria allpapi kahuk Antiokia llaktama kutirkakuna

24 Chasna rishpankuna Pisidia allpata pasashpankuna Panfilia
allpapina paktarkakuna. 25 Chaypi Perge llaktapi Jesukristumanta

yachachirkakuna. Chaymanta Atalia llaktama rirkakuna. 26 Chaypi lanchapi uraykushpankuna atun yaku marpi rishpa Antiokia llaktama kutirkakuna. Chay Antiokiapi kawsak kirikkunami Pablokunata kachashka karkakuna chay rishkankuna partikunama, chay uras paykunarayku Yaya Diosta mañashpankuna munashkanta ruranankunapa. Ña tukuyta paktachishkankunawasha Pablokunaka chaymallatata kutimurkakuna. 27 Antiokiapi paktashpankuna kirikkunata tantachishpankuna kwintarkakuna imashnami Yaya Dioska paykunata tukuypi yanapashpa purichishka. Chaymantapas imashnami ñukanchi mana israel runakunata yanapashka ñukanchipas Jesukristuta kirinanchipa. 28 Chaymanta Pabloka Bernabewa chay Antiokiapi Jesukristuta kirikkunawa unayta kiparirkakuna.

15

Jerusalén llaktapi achka yachachikkuna tantarirkakuna

1 Chay uras shuk runakuna Judea allpamanta Antiokia llaktama rirkakuna kirikkunata yachachinankunapa kasna:

Kankuna Moisespa killkashkantashina mana ishpanaykichi kara puntata pitishpaykichika Yaya Dioska kankunata mana kishpichinkachu nishpa.

2 Chasna yachachihushpankuna Pabloka Bernabewa mana chasnachu kan nishpa chay shamushkakunawa rimanakurkakuna. Mana alichanata atipashpankuna Pablota Bernabetapas shuk kirikkunawa pakta Jerusalenma kacharkakuna. Chaypi kahuk apostolkunata, kirikkunata sinchikuchik wawkikunatapas tapushunchi, Yaya Dios munanchu manachu tukuy ñukanchi Jesukristuta kirikkuna ishpananchi kara puntata pitichirishka kananchipa nishpa yuyarishpankuna kacharkakuna.

3 Chasna chay Antiokiamanta Jesukristuta kirikkuna Pablokunata kachashpankuna Fenisia allpata Samaria allpatapas pasashpa rirkakuna. Chay llaktakunapi kirik wawkikunata kwintarkakuna, imashnami ñukanchi mana israel runakunamantapas achka ñawpa yanka kirinankunata sakishpankuna kikin Yaya Diostana kirirkakuna. Chasna kwintashkankunata uyashpankuna tukuy chay llaktakunapi kawsak kirikkunaka yapa kushikurkakuna.

4 Pablokuna Jerusalenpi paktashpankuna tukuy kirikkuna, sinchikuchik wawkikunapas, apostolkunapas paykunata kushikushpa saludarkakuna. Chasna alita yaykuchishpankuna Pablokunaka kwintarkakuna Yaya Dios paykunata sumakta yanapashkanta. 5 Chasna kwintahushkankunapi shuk kirikkuna Moisespa killkashkanta alita kasuk fariseokunamanta atarishpankuna rimarkakuna:

Chay mana israel runakuna Moisespa killkashkan kamachishkatashina ishpanan kara puntata pitinankuna tiyan, chaymanta shuk Moisespa killkashkan kamachishkakunatapas paktachinankuna tiyan nishpa.

6 Chasna chay fariseokuna rimashpankuna apostolkunaka kirikkunata sinchikuchik wawkikunawa tantarirkakuna tantaylla yuyarinankunapa alichu manachu chay fariseokunapa rimashkankunaka nishpa. 7 Achkata rimanakushkankunawasha Pedroka atarishpan rimarka:

Wawkinikuna, alitami yachankichi Yaya Dios ñawpa tukuy ñukanchikunamanta ñukata akllawashkanta chay mana israel runakunata paypa suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachinaynipa. Chasna yachachihushpayni paykunaka Jesukristuta

kirirkakuna. 8 Yaya Dios shunkunkunata alita riksishpan alita kirishkankunata rikushpan Espiritunta paykunama kacharka ñukanchipishina. 9 Yaya Diospa rikushkanpika mana chikan chikan runakunachu kanchi. Chayrayku payka shunkunkunata picharka, Jesukristuta kirishkankunarayku. 10 Kunanka ¿imaraykuta chay wawkinchikunata rimankichi Moisespa killkashkanta paktachinankuna tiyan nishpa? Nima yaya rukunchi wañukuna chaykunata atiparkakunachu paktachinata, ñukanchipas manami atipashunchichu paktachinata. Chayrayku ñukanchika mana atipanchichu kamachinata chayta ruranankunapa. 11 Ashwan yachanchi Jesukristu ñukanchita llakichishkanraykulla kastigarina kashkanchimanta kishpichiy tukushkanchita. Chasnallatata paykunapas kishpichiy tukushkakuna.

12 Chasna Pedropa rimahushkanta uyashpankuna chunlla uyarkakuna. Chaypina Pabloka Bernabewa paykunata kwintarkakuna imashnami ñukanchi mana israel runakunapa llaktanchikunapi purihushpankuna Yaya Dios paykunata yanaparka. Yaya Dios yanapashpan paypa yachayninwa nima ima uras rikushkankunata, suma mana atipaykunata rurashkanchi nishpa kwintarkakuna.

13 Pablokuna ña tukuchishpankuna rimanata Santiagoka rimarka:

Wawkinikuna, alita uyawaychi. 14 Wawkinchi Simón Pedroka ñukanchita kwintashka imashnami Yaya Dioska mana israel runakunamanta shukkunata akllarka payta kushichik wawankuna kanankunapa. 15 Chasna rurashpan kunan paktarishka ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikkuna paypa rimashkanta killkashkankunaka. Kasnami nin:

16 Atun apu David wañupa miraymanta unay manana nima pi kamachik
kashpanna ñuka Yaya Dios akllashkayni runakunata llakichishpayni
kutikashka yanapasha. Davidpa miraymanta runata churasha ak-
llashkayni runakunata Davidshina kuntrankunamanta kishpichish-
pan alita kamachinanpa.
17 Chasna kashpan israel runakuna, mana israel runakunapas akllashkayni
runakuna kashpankuna maskawashpankunami kiriwankakuna.
18 Chay ñawpamanta pacha ruranata rimashkaynita paktachishami nishpa.*

19 Chasna Yaya Dios killkachishkanpi rimashpan chay kirik tukushka mana israel runakunata mana killachishunchichu kamachinanchikunawa.

20 Akuychi paykunarayku kasna killkashunchi: Ñawpa kirishkaykichikunata sakiychi. Yanka dioskunata kushichinankunapa puntanpi churashka aychata ama mikuychichu. Ama musayanakuychichu. Sipirishpa wañushka animalkunata wiwakunata ama mikuychichu, nima yawarta upyaychichu nima mikuychichu nishpa. 21 Ñawpamanta pacha Moisés chasna killkashkanta uyapayanahun. Chay killkashkanta leyishpa rimakkuna karan llaktakunapi karan samana punchapi tantarina wasikunapi yachachipayanahun.

Jerusalenpi yachachikkuna mana israel runakunamanta kirikkunata shuk kartata killkarkakuna

22 Santiagopa rimashkanta uyashpankuna chay apostolkunaka, kirikkunata sinchikuchik wawkikunapas, tukuy kirikkunawapas tantaylla rimarkakuna: Alimi. Kunanka akuychi akllashunchi tantarishkanchimanta pikunatami kachashunchi Pablowa Bernabewapas Antiokiama. Chasna nishpa akllarkakuna Judasta, shuk shutinka karka Barsabás, chaymanta akllarkakuna Silastapas. Paykunaka kirikkunata alita yachachik karkakuna.

* **15:18** Rikuy kastellano Bibliapi Amós 9.11-12

23 Chasna akllashpankuna paykunawa kacharkakuna shuk killkarishkata
kasna nishpa:

Ñukanchi apostolkuna, kirikkunata sinchikuchik wawkikunapas, tukuy
kirikkunawa pakta kay kartata killkanchi. Tukuy kankuna Antiokia llaktapi,
Siria, Silisia allpakunapipas kawsak mana israel runakunamanta kirikku-
nata saludanchi.
24 Yachashkanchimi kay Jerusalenmanta shuk kirik israel masinchikuna
kankunapi paktashpankuna kankuna tantarishkaykichipi killachishkanku-
nata ishpanaykichi kara puntata pitinaykichi tiyan nishpa ñukanchi is-
rael runakunashina tukunaykichipa. Chaymantapas Moisespa killkashkan
chay shuk kamachishkakunatapas paktachinaykichi tiyan nishpa. Chasna
rimahuk runakunataka ama yuyarinkichichu ñukanchi kachashkanchita.
Ñukanchika manami kachashkanchichu.
25 Chasna killachiy tukushkaykichita uyashpanchimi akllashkanchi
ñukanchikunamanta shuk wawkikunata, munashkanchi wawkinchikuna
Bernabewa Pablowa parihu kankunama kachananchipa, yuyarishkanchi
shimikunata rimanankunapa. 26 Paykunaka Jesukristupa shiminta
yachachihushkankunarayku wañuy tiyashpanpas mana manchanahunchu.
27 Judasta Silastapas kachahunchi paykuna kay killkashkanchi shimita
ñawipurapas kankunawa kwintanankunapa.
28 Yaya Diospa Espíritun ñukanchita yuyachirka, ñukanchipas chasnal-
latata yuyarirkanchi mana ashwanta killachinanchipa kankunata, kayl-
lata kamachinchi: 29 Ama mikuychichu yanka dioskunata kushichinanku-
napa puntanpi churashka aychakunata. Chaymanta sipirishpa wañushka
animalkunata wiwakunata ama mikuychichu, yawartapas ama upyay-
chichu nima mikuychichu. Chaymanta ama musayanakuychichu. Tukuy
chaykunata paktachishpaykichika alitami kawsankichi. Chayllatami kanku-
narayku killkashkanchi. Yaya Dios yanapanka kankunata.
30 Chasna chay Jerusalenpi tantarishka kirikkunaka killkashkanku-
nawasha chay rihuk runakunaka rishara nishpankuna Antiokiama
rirkakuna. Paktashpankuna tukuy kirikkunata tantachishpankuna
chay killkata kurkakuna. 31 Chayta leyishpankuna kirikkunaka yapa
kushikurkakuna, chay killkawa sinchikuchiy tukushkankunarayku.
32 Chaymanta Judas Silaspas Yaya Diospa yachayninwa yachachik
kashpankuna kirikkunata yachachishpa sinchikuchirkakuna. Chayman-
tapas kunarkakuna mana sampayashpa Jesukristuta katinankunapa.
33 Chasna paykunata sinchikuchishpa unayta chay kirikkunawa
kiparirkakuna. Chaymanta kutina kashpankuna kirikkunaka Yaya Dios
kankunata wakaychachun kushilla kanaykichipa nishpa kacharkakuna
Jerusalenmallatata kutinankunapa. 34 Silaska kutiy yuyarishpan Antiokiapi
kiparirka. Judaska sapallanna Jerusalenma kutirka. 35 Pablo Bernabewa
pakta Antiokiapi kiparirkakuna. Chaypi shuk wawkikunawa parihu chay
suma ali shimita Jesukristumanta yachachirkakuna.

Pablo ishkaynin kuti Jesukristumanta yachachishpa purirka

36 Chaymanta shuk punchakunawasha Pabloka Bernabeta nirka:

Aku rikuk rishu kirik masinchikunata chay llaktakunapi, maypimi ñawpa
runakunata yachachishkanchi Jesukristumanta, yachananchipa imash-
nashi kawsahunkuna.
37 Ari nishpan Bernabeka Juan Markus shutiyuta pushanayarka
paykunawa parihu rinanpa. 38 Puntiru paykunawa purihushpan Juan
Markuska Panfilia allpapi paykunata sakirka wasinma kutinanpa.

Manana yanaparkachu. Chayrayku Pabloka payta mana kutikashka pushanayarkachu. 39 Chaymanta mana shuk yuyayllawa kashpankuna rimanakurkakuna. Chasna chikanyanakushpankuna sakinakurkakuna. Bernabeka Juan Markusta pushashpan lanchapi uraykurkakuna Chipre islama rinankunapa. 40 Pabloka Silasta akllarka paywa pakta rinanpa. Kirik wawkinkunaka Yaya Diosta mañashpankuna paykunata Yaya Dios wakaychachun nishpa kacharkakuna.

41 Chaymanta Siria allpata, Silisia allpatapas pasarkakuna chaypi kawsak kirikkunata yachachishpa sinchikuchinankunapa.

16

Pablo Timoteotapas pusharka yanapak kananpa

1 Chaymanta Pabloka Silaswa Derbe llaktama rirkakuna. Chaymanta Listra llaktapi paktashpankuna Jesukristuta kirik Timoteo shutiyuta tarirkakuna. Paypa mamanka Jesukristuta kirik israel warmi karka. Yayanka griego runa karka. 2 Chay Listrapi, Ikoniopi kirikkuna Timoteomanta ali kawsak runami nishpa rimarkakuna. 3 Chayrayku Pabloka munarka paykunawa tantaylla purinanpa. Chay llaktapi tukuy israel runakuna yacharkakuna, yayan griego runa kashpan Timoteo mana paykunashina ishpanan kara punta pitirishka kashkanta. Timoteowa pakta purihushkanta rikushpankuna israel runakuna mana piñarinankunapa, Pabloka Moisespa killkashkan kamachishkatashina Timoteopa ishpanan kara puntata pitirka. 4 Chaymanta paywa pakta shuk llaktama shuk llaktama rishpankuna kirikkunata yachachirkakuna. Jerusalenpi kawsak apostolkuna kirikkunata sinchikuchik wawkikunawa tantaylla yuyarishkankuna shimita rimarkakuna chayta paktachiychi nishpa. 5 Chasna rimashpankuna tukuy kirikkunata sinchikuchirkakuna ashwan alita Jesukristuta katinankunapa. Chasna rurashpankuna karan puncha kirikkunaka achkayarkakuna.

Pablo muskuypishina rikurka Masedonia runaka kayahushkanta

6 Chaymanta Asia allpama rinayashpankuna Jesukristumanta yachachinankunapa, Yaya Diospa Espíritun mana munarkachu rinankunapa. Chasna mana munashpan Frigia allpama, Galasia allpamapas yachachik rirkakuna. 7 Misia allpa mayanpi paktashpankuna Bitinia allpama yachachishpa purinayarkakuna. Jesuspa Espiritunka mana munashpan mana atiparkakunachu chayma rinata. 8 Misia mayanta purishpankuna Troas llaktama uraykurkakuna. Chay llakta atun yaku mar mayanpi karka. 9 Troas llaktapi kahushpankuna shuk tuta Pabloka muskuypishina rikurka Masedonia allpamanta runata. Chay runaka Pablopa kuchunpi shayarishpan yapa munashpan paykunama rinanta rimarka:

Kay Masedoniama shamuy ñukanchita yachachinaykipa nishpa.

10 Chasna Pablo muskuypishina rikushkanwasha utkalla alicharirkakuna Masedoniama rinankunapa. Ñuka Lukaspas Pablokunawa pakta rirkani. Pabloka muskuypishina rikushkanwa yacharkanchi Yaya Dios munahushkanta Masedoniapi chay suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachishpa purinanchipa.

Pablokuna Filipos llaktapi paktarkakuna

11 Chasna Troas purtumanta lanchapi uraykushpanchi kuskata rishpanchi Samotrasia islapi paktarkanchi. Kayantima Neápolis llaktapi paktarkanchi. 12 Chaypi llutarishpanchi chakillawa Filipos llaktama rirkanchi. Filiposka

romano runakunapa kamachishkan llakta karka. Tukuy Masedonia allpapi kahuk llaktakunamanta yapa valik llaktami karka. Chay llaktapi unayarkanchi achka punchakunata. 13 Shuk samana punchapi chay llaktamanta llukshishpanchi yaku mayanma rirkanchi, israel runakuna chaypi Yaya Diosta mañanankunata yuyarishpanchi. Chaypi tarirkanchi tantarishka warmikunata. Paykunata chay suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachirkanchi. 14 Chay tantarishka warmikunamanta shuk karka Lidia, Tiatira llaktamanta. Payka rantichipayan yapa chaniyu suma puka llachapakunata. Chay warmika Yaya Diosta yuyak kashpan Pablopa yachachishkanta alita uyarka. Yaya Dioska payta yuyayta kurka alita asirtananpa. 15 Chasna kashpan chay warmika bawtisarirka tukuy wasinpi kawsak runakunawa pakta. Chaywasha ñukanchita kayarka:

Kankuna shutipa Jesukristuta kirik kanaynita yuyarishpaykichika shamuychi wasinima chaypi kiparinaykichipa rinaykichi punchakama nishpa.

Chasna mana sakishpa ñukanchita kayashpan wasinma rirkanchi chaypi kiparinanchipa.

Supay yaykushka warmi Pablokunata kaparishpa katirka

16 Shuk puncha Yaya Diosta mañananchipa rihushpanchi shuk patronyu shipaswa tinkunakurkanchi. Chay shipaska supay yaykushka kashpan mana yachaypakunata yachapayan. Runakunata mana yachaypakunata riksichishpan patroyninkunaka chay yachananmanta achka kullkita apipayanahun. 17 Chay shipaska Pablota ñukanchitapas kaparishpa katirka:

¡Kay runakunaka atun Yaya Diosta kasukkunami kanahun! Paykunaka kankunata yachachinahun imashnami kastigarina kahushkaykichimanta kishpinkichi nishpa.

18 Chasna chay shipaska tukuy punchakuna kaparishpa ñukanchita katipayan. Chaypina Pabloka piñarishpan washama tikrarishpan chay shipaspi kahuk supayta rimarka:

Jesukristu munashkanrayku kanta kamachini llukshiy kay warmimanta.

Chasna nishkanllawa supayka llukshirka chay shipasmanta.

19 Chay shipas manana chay yachaywa kashkanta yachashpankuna patronkunaka yapa piñarirkakuna. Manana atiparkakunachu kullkita apinata chay shipaspa yachayninmanta. Chayrayku Pablota Silastapas apirkakuna kastigachinankunapa. Chasna apishpankuna chay llaktapa plasanma aparkakuna chay llaktapa apunkunapa puntanpi churanankunapa. 20 Chasna Pablokunata apunkunapa puntanpi shayachishpankuna chay warmipa patroyninkunaka rimarkakuna:

Kay runakunaka israel runakuna kashpankuna yapa llaktanchita waklichinayashpa mana alita yachachishpa purihunkuna. 21 Shuk yuyaykunata yachachihunkuna. Ñukanchi romano runakuna kashpanchi mana atipanchichu katinata chay yachachinankunata.

22 Chasna nishpankuna tukuy chaypi tantarishka runakunaka chay Pablokunata sumakta piñarirkakuna. Chaypina chay apukunaka kamachirkakuna Pablokunata churarishkankunata utkalla llatanachishpankuna asutinankunapa. 23 Unayta asutishkankunawasha shuk suntalukunata kamachirkakuna karselpi churanankunapa. Chay karselpi kamachik runata rimarkakuna paykunata alita kuyranankunapa mana llukshinankunapa. 24 Chay karselpi kamachikka chasna kamachiy tukushpan Pablokunata mana llukshiypa karselpa ashwan ukuma

yaykuchirka. Chakinkuna mukunkunapi uchkurishka tablakunawa kanichishpankuna llawishpa sakirkakuna.

Pablokuna karselpi kahushpankuna Yaya Diosta kushichirkakuna

25 Chasna karselpi churay tukushpankunapas Pabloka Silaswa pakta
chawpi tutapi Yaya Diosta mañashpa takishpa kushichirkakuna. Tukuy
karselpi kahuk masinkuna rimashkankunata takishkankunata uyarkakuna.
26 Chaypi kunkaymanta allpaka sinchita kuyurka. Chasna kuyushpan tukuy
karsel wasita sinchikuchik allpa ukupi rumikuna sinchita kuyurirkakuna,
punkunkuna llampu paskarirkakuna. Chasnallatata tukuy kastigarishkaku-
napa watarishkankuna kadenakunaka paskarirkakuna. 27 Chay karselpi
kamachikka likcharishpan tukuy punkukuna paskarishkata rikushpan
yuyarirka chay kastigarishkakunaka llukshishpankuna kishpishkakuna
nishpa. Chasna yuyarishpan kuchillunta surkushpan pay kikinlla tuk-
sirishpa wañuchirinayarka. 28 Chaypina Pabloka sinchita kaparishpa rimarka:

¡Ama wañuchiriychu! Tukuymi kaypi kahunchi nishpa.

29 Chasna kaparishkanta uyashpan chay kamachikka runankunata ka-
yarka:

Lamparinta apamuychi nishpa.

Apamushpankuna Pablokunama kallpashpa rirka, chukchurishpa payku-
napa puntankunapi kunkurik rirka. 30 Chaymanta Pablokunata kanchama
llukshichishpan tapurka:

Señorkuna ¿imata rurashpaynita uchaynimanta llakichiy tukuynima?
nishpa.

31 Chasna tapushpan Pablokunaka aynirkakuna:

Yaya Jesusta kiriy. Paypi sinchikushpaykimi kastigarina kahushkayki-
manta kishpichiy tukunki, chaymanta tukuy wasikipi kawsakkunapas.

32 Chasna nishpan karselta kuyrakta tukuy wasinpi kahukkunatapas
Jesukristupa shiminta yachachirkakuna. 33 Chay tutalla Pablokunata
wasinpi yaykuchishpan asutiy tukushkankunamanta liki liki tukushkan
aychankunata mayllarka. Mayllay tukushkanwasha Pabloka chay
karselpi kamachikta, tukuy wasinpi kahukkunatapas bawtisarka.
34 Bawtisarishkanwasha chay kamachikka wasinpi yaykuchishpan kararka.
Tukuy wasinpi kahukkunanti yapa kushikurkakuna Yaya Diosta kirik
tukushkankunarayku.

35 Ña punchayashpan apukunaka suntalunkunata kacharkakuna karselpi
kamachikta rimanankunapa chay kayna karselpi churachishkanchikunata
kachariychi nishpa.

36 Chasna rimak rishpankuna karselpi kamachikka Pablota kwintak rirka:

Apukunaka kankunata ña kacharinankunapa kamachishkakuna. Ku-
nanka llukshishpaykichi alilla riychi.

37 Chasna rimashkanta uyashpan Pabloka chay kachashka suntalukunata
rimarka:

Ñukanchi kankunashina romano runakuna kashpanchitata tukuy
runakunapa rikushkankunapi chay apukunaka ñukanchita asutishpa
kastigachishkakuna, mana atun apu kamachishpanpas. Chaymantapas
ñukanchita karselpi churachirkakuna. ¿Kunanka pakallachu munanahun
ñukanchita kacharinata? Nima imashna. Mana alitachu ruranahun.
Apukuna kikin shamunahuchun ñukanchita runakuna rikushkankunapi
kacharinankunapa.

38 Pablo chasna nishpan suntalukunaka apunkunama rirkakuna Pablopa
rimashkanta kwintanankunapa. Pablokuna romano runakuna kananku-
nata uyashpankuna apukunaka yapa mancharirkakuna. 39 Chasna kashpan
Pablokunama rishpankuna tapurkakuna:
Llakichiychi ñukanchita nishpa.
Karselmanta llukshichishpankuna nirkakuna:
Kay llaktamanta llukshishpaykichi riychi nishpa.
40 Chasna karselmanta llukshishpankuna Pabloka Silaswa Lidiapa was-
inma rirkakuna. Chaypi tukuy kirikkunawa tinkunakurkakuna. Paykunata
sinchikuchishpankuna rishara nishpa rirkakuna.

17

Tesalónika llaktapi runakuna Pablota parisichirkakuna

1 Pablo Silaswa Filiposmanta llukshishpankuna Anfípolis, Apolonia llak-
takunata pasarkakuna. Chasna rishpankuna paktarkakuna Tesalónika llak-
tapi. Chaypi tiyarka israel masinkunapa tantarinankuna wasi. 2 Pabloka
chay tantarina wasipi yaykurka, imashnami tukuy llaktakunapi rura-
payan. Chaypi kimsa semanata karan samana punchapi Yaya Diospa
shiminta yachachirka. 3 Yaya Diospa killkarishka shiminta alita asir-
tachishpa yachachirka kasna: Yaya Diospa Kachanan Kishpichikka pari-
sishpa wañunan karka, chaymantapas wañushkanwasha kawsarinan karka
nishpa. Chaymanta rimashpalla katirka: Chay Kishpichikka kanmi Jesús.
Paymantami kankunata yachachihunchi nishpa.
4 Pablopa chasna yachachihushkanta uyashpankuna shuk israel
runakuna kirishpankuna Pablokunawa tantarirkakuna. Chaymanta Yaya
Diosta achka mañak griego runakunapas, achka apukunapa warminkuna,
achka warmi ayllunkunapas kirirkakuna. 5 Chasna achka kirikkunata
rikushpankuna mana kirik israel runakunaka Pablokunata piñarirkakuna.
Chaypina mana ali rurak yanka purihuk runakunata tantachishpankuna
kacharkakuna tukuy llaktapi runakunata piñachinankunapa. Chasna
piñarishpankuna Jasonpa wasinma rirkakuna. Chaypi yaykushpankuna
munarkakuna Pablota Silastapas apinata. Apishpa llukshichinayarkakuna
runakunapa makinpi kunankunapa, paykunata munashkankunata
ruranankunapa. 6 Mana tarishpankuna Pablokunata Jasón shutiyu runata
shuk kirik masinkunanti apirkakuna. Apunkunama pushashpankuna
yanka llullashpa kaparirkakuna:
Kay runakunaka tukuy partipi waklichihunkuna runakunata. Kunan
kayma shamushkakuna. 7 Kay Jasonmi chay yanka nishpa waklichihuk
runakunata wasinpi yaykuchishka. Romano tukuymanta atun apunchipa
rimashkanta mana paktachinahunchu. Paykunaka ninahunmi shuk atun
apu tiyan Jesús shutiyu nishpa.
8 Chasna rimashkankunata uyashpankuna chay llaktapi tiyak apukunaka
runakunawa pakta piñarirkakuna. 9 Chasna kashpan Jasonka paywa parihu
apirishkakunapas apukunata kullkita pagarkakuna paykunata llukshichi-
nankunapa. Chayrayku kacharirkakuna.

Pablo Silaswa Timoteowa Berea llaktapi yachachirkakuna

10 Chaymanta ña tutayashpan kirikkunaka utkalla Pablota Silaswa Berea
llaktama kacharkakuna. Berea llaktapi paktashpankuna israel masinku-
napa tantarinankuna wasipi yaykurkakuna yachachinankunapa. 11 Chay

Berea llaktapi kawsak runakuna Tesalónika llaktapi kawsak runakunamanta ashwan ali yuyayyu runakunami karkakuna. Yaya Diospa shiminta ali yuyaywa uyarkakuna. Karan puncha Yaya Diospa shimin killkarishkata alita yachakurkakuna yachanankunapa Pablopa yachachishkanka shutipachu manachu nishpa. 12 Chasna rurashpankuna achka israel runakuna Jesukristuta kirirkakuna. Chaymantapas achka yapa yuyayyu griego runakuna, warmikuna, karikunapas kirirkakuna. 13 Chasna Pablo Yaya Diospa shiminta Berea llaktapipas yachachihushkanta uyashpankuna Tesalonikamanta mana kirik israel runakuna chayma rirkakuna. Chaypipas tukuy llaktapi runakunata piñachirkakuna. 14 Chasna kashpan Bereapi kirik wawkikunaka chay ratulla utkalla Pablota kacharkakuna atun yaku mar mayanma. Silaska Timoteowa chayllapi kiparirkakuna.

Pablo Atenas llaktapi yanka dioskunata rikushpan llakirirka

15 Pablowa pakta shuk kirik masinkuna Atenas llaktama rirkakuna. Chaypi Pablota sakishpankuna llaktankunama kutirkakuna. Paykunawa Pabloka Silasrayku Timoteorayku shimita kacharka utkalla ñukama shamuychi nishpa.

16 Pabloka Atenas llaktapi Silasta Timoteotapas chapahushpan tukuy llaktapi yapa achka yanka dioskunata kaspimanta rumimantapas rurarishkakunata rikurka. Chayrayku yapa llakirirka. 17 Chasna llakirishpan israel masinkunapa tantarinankuna wasipi Pabloka kwintarka israel masinkunawa, Yaya Diosta mañak griego runakunawapas. Chaymantapas karan puncha chay llaktapa plasanpi tantarishka runakunawa kwintarka. 18 Chaypi Pablowa kwintarkakuna kawsananchimanta yuyarishpa yachakukkuna epikúreo nishkanchi, estoiko nishkanchipas. Shukkunaka asichishpa rimarkakuna:

Kay runaka maytukuytata kwintahun kay kwintaysikika.

Pabloka chay suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta, wañushkanchimanta kawsarinanchitapas yachachihushpan rimarkakuna:

Payka chikan dioskunamanta ñukanchita yachachihun nishpa.

19 Paykuna ashwanta yachanayashpankuna Pablota pusharkakuna maypimi tukuy uras tantaripayanahun plasa Areópago shutiyuma. Chaypi Pablota rimarkakuna:

Kunan atipanki rimanata imatami yachanki. Mushu yachachishkaykita yachanayanchi imashnami kan. 20 Nima ima uras uyashkanchi shimikunata yachachihunki. Yachanayanchi sumakta yachachihushkayki shimika imashnata ninayan.

21 Tukuy chay Atenas llaktapi kawsakkuna, shuk llaktakunamanta chay llaktapi kawsanankunapa shamushkakunapas mushu shimikunata yapa uyanayashpa kwintashpa chishiyakta tapushpa kawsapayanahun.

22 Chaypina Pabloka Areopagopi tukuy runakuna chawpipi shayarishpan kallarirka yachachinata:

Atenaspi kawsak runakuna, ñami riksishkani yapa mañak runakuna kanaykichita. 23 Mañanaykichi wasikunata rikushpa purihushpayni shukta tarishkani MANA RIKSISHKANCHI DIOSPA WASIN nishpa killkarishkata. Chay mana riksishkaykichi mañahushkaykichi Diosta, ñuka alita yachachishpayni kankunata riksichishkaykichi.

24 Chay Yaya Dioska tukuy allpata, tukuy allpapi tiyakkunatapas rurashka. Silupa allpapa Amun kashkanrayku, runapa rurashkan mañana wasipika manami kawsanchu. 25 Payka tukuy kawsananchita samananchitapas,

tukuy munashkanchikunatapas kukmi kan. Chasna nima ima payta pishishpan mana munanchu nima imapi runakuna payta yanapanankunapa.
26 Shuk runamantalla tukuy allpapi kawsak chikan runakunata mirachirka. Paymi churarka runakunata maypimi kawsankakuna, chaymantapas ima uraskamami kawsayninta kichunka. 27 Payka munarka tukuy runakuna payta maskanankunapa, chasna maskashpankuna tarinankunapa. Yaya Dioska karan ñukanchikunamanta mana karupichu kahun. 28 Paymanta kawsanchi, samanchi, kuyurinchi, imashnami suma uyaypata killkanata yachak runaykichikunamantapas shukkuna rimarkakuna: Dioska ñukanchita rurashka paypa wawankuna kananchipa nishpa.
29 Chasna ñukanchi Yaya Diosmanta kashpanchi akuychi ama pantachishpa yuyarishunchichu, Yaya Dios oromanta, kullkimanta, rumimanta rurarishka kananta. Runakuna ruranahun dioskunata paykuna kikin yuyayninkunamanta. 30 Ñawpamanta pacha kunankama Yaya Dioska runakunata llakichirka, chay tukuy pantachishpa rurashkankunamanta, payta mana riksik kashkankunarayku. Kunanka tukuy runakunata riman: Uchata rurashkaykichitaka sakishpaykichi ñukatana kirishpa kasuychi nishpa. 31 Yaya Dioska ñami akllashka shuk runata shuk puncha tukuy runakunata rurashkankunamanta tapuchinanpa. Chay akllashkan runa mana llullachiypa kashpan kuskata rimanka pimi kastigarinka, pimi kishpinka nishpa. Yaya Dioska chay akllashkan runata wañushkanmanta kawsachishpan tukuy runakunata riksichirka chasna atun apu kananta nishpa.
32 Chasna wañushkakuna kawsarinamanta rimashkanta uyashpankuna shukkunaka asirkakuna, shukkunaka nirkakuna:
Shuk puncha ashwanta rimashkaykita uyashu nishpa.
33 Chasna rimashkankunawasha Pabloka chay tantarinamanta llukshishpan rirka. 34 Shukkunaka Pablopa rimashkanta uyashpankuna paywa pakta rishpankuna Jesukristuta kirirkakuna. Shuk karka Areopagomanta kamachik Dionisio shutiyu. Shuk karka Dámaris shutiyu warmi. Chaymanta ashwan shukkunapas Jesukristuta kirirkakuna.

18

Pablo Korinto llaktapi yachachirka

1 Chaymanta Atenas llaktamanta llukshishpan Pabloka Korinto llaktama rirka. 2 Chay Korintopi paktashpan Pabloka tinkunakurka shuk israel masin Akila shutiyuwa. Warminka Prisila shutiyu karka. Chay Akilaka Ponto allpamanta runa karka. Chaymanta warmin Prisilawa Italia allpapa kapitalnin Roma llaktamanta mushulla paktamushkakuna karka. Chay romano tukuymanta atun apu Klaudio kamachirka tukuy israel runakuna Romamanta llukshinankunapa. Chayrayku Akilaka warminti Korintoma kawsak rirka. Chasna tinkunakushpankuna Pabloka paykunapa wasinma pasyak rirka. 3 Chaypi Pabloka yacharka Akilapas payshina tampukunarayku karpata rurak kananta. Chayrayku chayllapi paykunawa kiparirka parihu karpata ruranankunapa. 4 Chasna kashpan karan samana puncha Pabloka israel masinkunapa tantarinankuna wasima rirka paykunata yachachinanpa, tukuy mana israel masinikunatapas. Paykunata suma asirtaypa shimikunawa yachachirka Jesukristu Kishpichik kananta.
5 Chaymanta Silaska Timoteowa pakta Masedoniamanta paktashpankuna Pabloka manana karpakunata rurashpachu kawsarka. Karan puncha israel

masinkunata Yaya Diospa shiminta yachachishpa kawsarka Jesusmi chay chapashkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik kan nishpa.

6 Chasna yachachihushpan chay israel masinkunaka mana kirinayashpankuna Pablota piñarishpankuna mana ali shimikunawa aynirkakuna. Chasna rurashpankuna Pabloka kamisanta chawsishpa rikuchirka paykunata sakinanta, manana ashwanta yachachinanta. Chasna rurashpan paykunata rimarka:

Yachachishkaynita mana kirishkaykichirayku uchaykichimanta mana llakichiy tukunkichichu. Kankuna kikin munashpaykichi kastigarinkichi. Ñukaka chasna kashkaykichimanta mana uchayuchu kani. Kunanmanta pacha kankunata sakishpayni mana israel runakunatana yachachik risha.

7 Chasna nishpan Pabloka chay tantarina wasimanta llukshishpan Yaya Diosta kasuk Tisio Justo shutiyupa wasinma rirka. Chay wasika tantarina wasi mayanpi karka. 8 Chay israel runakunapa tantarinankuna wasipi kamachik Krispo shutiyu Jesukristuta kirirka tukuy wasinpi kawsakkunawa pakta. Chaymantapas achka Korintopi kawsakkuna Pablopa yachachishkanta uyashpankuna Jesukristuta kirishpankuna bawtisarirkakuna. 9 Chaymanta shuk tuta Yaya Jesuska muskuypishina rikurishpan Pablota rimarka:

Ama manchankichu. Katiylla ñukamanta yachachishpa. 10 Ñukami kahuni kanwa. Nima pi kanta atipankachu nima imata ruranata. Kay llaktapika achka runakunami kiriwankakuna.

11 Chasna rimay tukushpan Pabloka kiparirka shuk wata chawpita Korintopi chay llaktapi kawsak runakunata Yaya Diospa shiminta yachachinanpa.

12 Chasna yachachihushpan chay Akaya allpapi shuk mushu apu yaykurka Galión shutiyu. Pay kamachik kashpan chaypi israel runakuna shuk yuyayllawa tantarirkakuna Pablota chay apupa puntanma pushanankunapa. 13 Chasna pushashpankuna Pablota uchachishpa chay aputa rimarkakuna:

Kay runaka mana yachachinchu Moisespa killkashkan kamachishkatashina. Runakunata riman chikanta Yaya Diosta kushichinankunapa.

14 Chasna rimashpankuna Pabloka ayninalla kahushpan apu Galionka chay israel runakunata rimarka:

Israel runakuna rikuychi, kay runaka shuk kamachishkata mana paktachima karka, atipaynima kastigachinata. Mana rikushkanichu nima imata rurashkanta atipanaynipa kastigachinata. Chayrayku mana munanichu ashwanta uyanata. 15 Kankuna kay runata piñarinkichi kamachinaykichikunamanta yuyarishkaykichikunamantapas chikanta yachachihushkanrayku, chaymanta shuk runakunamanta rimanakunkichi. Chaykunapi ñukaka mana satirinayanichu, maykanmi ali, maykanmi mana alichu nishpa. Chasna kashpan kankunapuralla alichaychi.

16 Chasna nishpan apu Galionka paykunata kamachinan wasimanta llukshichirka. 17 Chaypina tukuy chay piñarik runakunaka chay tantarina wasipi kamachik Sostenesta apishpankuna apu Galionpa rikushkanpi makarkakuna. Chasna makashkankunata rikushpanpas Galionka nima imatashina rikurka.

Pablo kimsaynin kuti Jesukristumanta yachachishpa purirka

18 Chasna pasashpan Pabloka ashwan punchakunatara Korintopi kiparirka. Chaymanta kirik masinkunata rishara nishpan Prisilawa Akilawa pakta llukshirka. Lanchapi uraykushpankuna Siria allpama

rirkakuna. Manara llukshishpankuna Senkrea llaktapi Pabloka Yaya Dioswa kwintashkanta paktachinanpa chukchanta rutuchirka. 19-21 Efeso llaktapi paktashpankuna Pabloka israel masinkunapa tantarinankuna wasima yaykuk rirka tantarishka israel masinkunawa kwintananpa. Paypa yachachishkanta uyashpankuna tapurkakuna paykunawa ashwan punchakunata kiparinanpa. Pabloka mana munarkachu. Paykunata rishara nishpan rimarka:

Yaya Dios munashpanka kutikashka shamusha kankunata pasyanaynipa.

Chasna rimashkanwasha Pabloka lanchapi uraykushpan Efesomanta llukshirka. Akilata Prisilawa chay Efeso llaktapi sakirka. 22 Sesarea llaktapi paktashpan lanchamanta llukshishpan Jerusalenma rirka. Chay llaktapi kawsak kirikkunata saludak rirka. Paykunawa kwintashkanwasha Antiokia llaktama rirka. 23 Chaypi shuk punchakunalla kiparishkanwasha kutikashka llukshirka. Galasia Frigia allpakunata pasarka. Chayta pasahushpan shuk llaktapi shuk llaktapi purishpan chaypi kawsak kirikkunata Yaya Diospa shiminta yachachishpa sinchikuchirka.

Apolos shutiyu runa Efeso llaktapi yachachirka

24 Chay uras shuk israel runa Alejandria llaktamanta Apolos shutiyu Efeso llaktapi paktamurka. Alita rimak runa karka, chaymantapas Yaya Diospa shiminta alita yachak. 25 Payka alita yacharka imashnami Jesukristuta katishpa kawsananchi tiyan. Kushikushpa mana sampayashpa alita yachachirka runakunata Jesús Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kananta. Chasna alita Jesukristumanta yachashpanpas Juan yakuwa bawtisashkanllata riksirka. Mana yacharkarachu Yaya Diospa Espíritun ashwan ñukanchita aliyachinanmanta. 26 Apoloska mana manchashpachu israel masinkunapa tantarinankuna wasipi Yaya Diospa shiminta yachachinata kallarirka. Chasna yachachihushkanta uyashpankuna Prisilaka Akilawa payta wasinpi yaykuchishpankuna Jesusmanta ashwanta asirtachirkakuna manara uyashkantapas yachananpa. 27 Chaymanta Apoloska Akaya allpama chimpanayahushpan Jesukristuta kirikkuna payta sinchikuchishpa yanaparkakuna. Akayapi kawsak kirikkunarayku shuk killkata rurashpankuna paywa kacharkakuna. Chay killkapi Akayapi kawsak kirikkunata tapurkakuna Apolosta alita yaykuchinankunapa. Apoloska Akaya allpapi paktashpan Yaya Dios payta ali yachachikta rurashkanrayku chaypi kawsak Jesukristuta kirikkunata achkata yanaparka. 28 Tukuy runakunapa rikushkanpi Apoloska Yaya Diospa shiminmanta rikuchishpan yachachirka Jesuska chapahushkaykichi Yaya Diospa Kachanan Kishpichikmi kan nishpa. Chasna tukuy chaypi kahuk yachachik israel masinkunata chunllayachirka. Manami nima imata atiparkakunachu payta ayninata.

19

Pablo Efeso llaktapi Yaya Diospa Espiritunmanta yachachirka

1 Apolos Korinto llaktapi kahushpan Pabloka urkukunata pasashpan Efeso llaktapi paktarka. Chay llaktapi Jesukristuta kirikkunata tarirka. 2 Chaypina chay kirikkunata tapurka:

¿Kirik tukushpaykichi Yaya Diospa Espiritunka kankunapi yaykushkachu?

Chasna tapushpan Pablota aynirkakuna:

Mana. Yaya Diospa Espíritun tiyashkanta nima ima uras yachashkanchichu.

3 Chasna aynishpankuna Pabloka kuti tapurka:

¿Imashna yachachishpankunata kirishpa bawtisarirkankichi?
Paykunaka aynirkakuna:
Bawtisak Juanpa yachachishkanta kirishpanchi bawtisarirkanchi nishpa.
4 Chaypina Pabloka paykunata rimarka:
Juanka bawtisarka runakunata uchankunata sakishkankunata rikuchinankunapa. Chaymantapas nirka: Ñuka yachachinata sakishkayniwasha ashwan ali yachachikta kiriychi, paymi Jesukristu kan nishpa.
5 Pablo chasna yachachihushpan paykunaka Jesukristuta kirishpankuna mushumanta bawtisarirkakuna. 6 Chasna bawtisarishkankunawasha Pabloka makinta umankunapi churashpan Yaya Diospa Espiritunka paykunapi yaykurka. Chasna yaykushpan paykunaka mana yachashkankuna shimikunata rimarkakuna. Chaymantapas Yaya Dios yuyachishpan paypa munananta rimarkakuna. 7 Chay bawtisarishka runakunaka chunka ishkay karkakuna.

Pablo ishkay watata Efeso llaktapi yachachirka

8 Chasna bawtisashkanwasha Pabloka kimsa killata israel masinkunapa tantarinankuna wasipi yachachirka. Mana nima pita manchashpa, alita asirtachishpa yachachirka imashnami Yaya Diospa ali kamachinanka kay allpapi. 9 Chasna Pablo yachachihushpan shukkunaka mana kasunata munashpankuna mana kirinayarkakunachu. Tukuy runakunapa puntanpi rimarkakuna Pablo Jesukristumanta yachachishkanka mana ali kananta. Chayrayku Pablo chay runakunamanta anchurishpan kirikkunata pushashpan Tirano shutiyupa yachachinan wasima yachachik rirka. 10 Ishkay watata chayllapi yachachishpa kawsarka. Chasna yachachihushpan tukuy Asia allpapi kawsakkunaka Jesukristumanta yachachihushkanta uyarkakuna, israel runakuna, mana israel masinikunapas. 11 Yaya Dios Pablota yachayta kurka atun yachaywa manchariypa ruranakunata rurananpa. 12 Chasna rurashpan shuk runakuna Pablopa churarinankunata apashpankuna unkushkakuna awapi churarkakuna. Chasna churashpankuna unkushkakunaka ampirirkakuna. Chaymanta supay yaykushka runakunamanta supaykunaka llukshirkakuna.

Jesusta kirishpalla supayta winsinchi

13 Shuk israel runakuna llaktakunapi purishpa kawsakkuna tiyarka supaykunata llukshichik nishkankuna. Paykunamanta shukkuna Jesuspa shutinta rimashpa, supay yaykushka runakunamanta supaykunata kamachishpa llukshichinayarkakuna kasna: Chay Pablo yachachihushkan Jesuspa shutinpi kanta rimani llukshiy kay runamanta nishpa. 14 Shuk chasna llukshichinayak runakunaka karkakuna israel saserdotekunapa apu Esebapa kanchis wawankuna.
15 Paykuna chasna rimahushkankunapi chay supayka aynirka:
Jesustaka riksinimi, Pablomantapas yachanimi pimi kan payka. Paykunashina Yaya Diospa yachayninwa kankichimaka, kankunata kasuynimami. Kankunaka ¿pitaya kankichi ñukata kamachiwanaykichipaka?
16 Chasna nishpan chay supay yaykushka runaka chay runakunapa awanpi saltashpan urmachirka. Tukuy paykunata makashpan winsirka. Chasna winsishpan chay runakunaka yanayarishka aychayu chay wasimanta llatan mitikurkakuna. 17 Chaypi tukuy Efeso llaktapi kawsak israel runakuna, griego runakunapas chayta uyashpankuna yapa mancharirkakuna. Chaymanta Jesukristu atun yachayyu kashkanta rimashpa payta kushichirkakuna.

18 Chaypina Jesukristuta kirikkunaka tukuy runankunapa puntanpi
ñawpa mana alita rurashkankunata rimarkakuna uchayu kani nishpa.
19 Chasnallatata achka puruhukunapas Jesukristuta kirishpankuna
supaymanta yachachik killkankunata apamurkakuna tukuy runakuna
rikushkankunapi rupachinankunapa. Chay rupachirishka killkakunapa
chaninta yupashpankuna pichka chunka waranka kullkimanta rurarishka
yapa chaniyu kullki tupu karka. 20 Chayta rikushpankuna ashwan ashwan
runakunaka Yaya Dios yanapashpan paypa shiminwa shunkunkunapi
sinchita waktay tukushpankuna kirirkakuna.
21 Chaymanta Pabloka yuyarirka kutikashka Jerusalenma rinanpa. Ma-
nara Jerusalenma rihushpan munarka kuti Masedonia allpama, Akaya
allpamapas pasyak rinata. Jerusalenma rishkanwasha yuyarirka Roma
llaktama rinanpa. Chay Roma llaktapipas yachachinayni tiyan nishpa yu-
yarirka Pabloka. 22 Chasna yuyarishpan Asia allpamanta manara llukshi-
hushpan Pabloka Timoteota Erastowa kacharka, chay ishkay paywa pakta
purihukkunata puntapi Masedonia allpama rinankunapa. Pabloka masna
punchakunata Asia allpapi kiparirka.

Efeso llaktapi yanka dios warmi Artemisata kushichikkuna Pablokunata piñarirkakuna

23 Chasna Pabloka payta yanapakkunawa Efeso llaktapi Jesukristumanta
yachachihushpankuna shuk runakunaka yapa piñarirkakuna. 24 Shuk runa
Demetrio shutiyu kallarirka piñarinata Pablokunata. Paymi chay yanka
dios warmi Artemisapa wasintashina uchilla wasistukunata kullkimanta
rurapayan. Payshina tarawak masinkunawa pakta chay rurashkankunata
rantichishpankuna achka kullkita apipayanahun. 25 Chay Demetrioka tukuy
payshina kullkimanta chay wasistukunata rurak masinkunata tantachirka.
Chaypi rimarka:
Wasistukunata rurak masinikuna, kankuna yachankichi chay Artemisa
warmi diosninchipa wasintashina wasistukunata rurashpanchi chayta
rantichishpa achka kullkita apinanchita. 26 Kunanka rikunkichi uyan-
kichi Pablo yachachihushkanta kasna: Runa rurashka dioskuna, santokuna
mana shutipa dioskunachu nishpa. Chasna yachachihun mana kay Efeso
llaktallapichu, ashwan tukuy Asia allpapipas. Chayrayku achka runaku-
nata kirichirka manana Artemisata atunyachinankunapa. 27 Pablo chasna
yachachishpalla katishpanka tarawananchika tukurinkami. Chaymantapas
runakuna manana munankakunachu chay warmi dios Artemisapa wasinta.
Chay tukuy Asia allpapi, chaymanta tukuy mundupi kawsak runakuna
chay atunyachirishka warmi diosninchi Artemisata manana valichinkaku-
nanachu.
28 Chasna Demetriopa rimashkanta uyashpankuna Pablokunata yapa
piñarishpankuna sinchita kaparirkakuna:
¡Artemisaka ñukanchi Efeso runakunapa warmi diosninchimi! nishpa.
29 Tukuy chay llaktapi kahuk runakunapa yuyayninkunaka
pantachirishka karka. Chaypina ishkay Masedoniamanta Pablowa
pakta purihuk runakunata Gayota Aristarkotapas apirkakuna. Chasna
apishpankuna aysashpa tantarinankuna wasima pusharkakuna
uchachinankunapa. 30 Chasna pushashpankuna Pabloka chay wasipi
yaykunayarka, chay piñarik runakunawa kwintananpa. Jesukristuta kirik
masinkunaka mana munarkakunachu Pablo yaykunanpa. 31 Chaymantapas
Asia allpapi shuk kamachik apukunapas Pablopa amigunkuna
kashpankuna kamachinankunata payma kacharkakuna rimanankunapa

chay runakuna tantarishkapi ama yaykuchun nishpa. 32 Chay tantarishka runakunaka musparishkashina shukta shukta yanka nishpa kaparirkakuna. Achka runakuna mana yacharkakunachu imaraykumi chasna tantarishkakuna. 33 Chaypina chay tantarishkapi kahuk israel runakunaka israel masinkuna Alejandrota akllashpankuna tankashpa tukuy runakunapa puntanpi churarkakuna runakunata rimananpa. Payta kwintashpankuna imaraykumi tantarishkakuna, Alejandroka puntama pasashpan makinwa rikuchirka chunlla tukunankunapa. 34 Runakunaka yachashpankuna Alejandropas israel runa kashkanta, mana payta kasunayarkakunachu. Chaypina ashwan sinchita ishkay urata parihu kaparirkakuna:

¡Artemisaka ñukanchi Efeso runakunapa warmi diosninchimi! nishpa.

35 Chasna kaparihukkunata uyashpan chay llaktapa apukunarayku killkak runaka chunllayachishpan rimarka:

Efesopi kawsak runa masinikuna, tukuy llaktakunamanta runakuna yachanahun ñukanchi kay Efeso llaktapi kawsakkuna atun dios warmi Artemisapa wasinta kuyrakkuna kananchita. Chaymantapas yachanahun Artemisapa alman silumanta urmashkata kuyrakkuna kananchita. 36 Chayta yachashpaykichi amana kaparishpa kaychichu. Manara alita yuyarishpaykichika amara nima imata ruraychichu. 37 Kay pushamushkaykichi runakunaka mana shuwashkakunachu Artemisapa wasinmanta, nima Artemisamanta millaypata rimashkakunachu. 38 Demetriowa tarawakkunapas ima piñarina shimikuna tiyashpanka apukunama rinahuchun kwintashpa alichanankunapa. 39 Kankuna shuk imata ashwan tapunayashpaykichika chay atun tantarina tiyashkapi tapuychi alichanaykichipa. 40 Kunan musparishpa kaparishkaykichimanta apukunaka ñukanchita tapushpankunaka nima imata rimaypachu kanchi. Chasna kashpan ñukanchi kikin kastigarishunchi.

41 Chasna rimashkanwasha chay aputa yanapak tukuy tantarishkakunata llukshichirka wasinkunama kutinankunapa.

20

Pablo kutikashka Masedonia Gresia allpakunama rirka

1 Chasna chay kaparik runakuna wasinkunama kutishkankunawasha Pabloka kirikkunata kayarka yachachishpa sinchikuchinanpa. Chaymanta rishara nishpan sakimurka Masedonia allpama rinanpa. 2 Masedoniapi paktashpan karan llaktakunapi pasyashpa rishpan chaypi kawsak kirikkunata Yaya Diospa shiminta yachachishpan sinchikuchirka. Chasna rishpan Pabloka Gresia allpama paktarka. 3 Chay Gresia allpapi kimsa killata kiparirka. Chaymanta chimpanayarka Siria allpama. Chaypina lanchapi rinan kahushkanpi yacharka shuk chiknik israel masinkuna chay lanchapi payta wañuchinata yuyarihushkankunata. Chayta yachashpan Pabloka mana lanchapi rirkachu. Chakillawana Masedonia allpamallatata pasyashpa kutirka. 4 Chasna rishpan shuk kirik wawkikuna Pablowa pakta rirkakuna. Shuk karka Pirropa wawan Sópater, Berea llaktamanta. Shukkuna karkakuna Aristarko Segundowa Tesalónika llaktamanta. Shukkuna karkakuna Gayo Timoteowa Derbe llaktamanta. Chaymanta Asia allpamanta Tíkiko Trofimowa paywa pakta rirkakuna. 5 Ñuka Lukaspas paywa pakta rirkani. Chay shuk wawkikunaka puntapi rishpankuna ñukanchita Troas llaktapi chaparkakuna. 6 Pablo ñukapas chay mana punkirishka panta mikuna punchakunata Filipos llaktapi pasarkanchi.

Chay punchakunawasha lanchapi uraykushpanchi Filipos llaktamanta llukshirkanchi Troas llaktama chimpananchipa. Pichka punchamanta Troaspi paktarkanchi. Chaypi kiparirkanchi kanchis punchata.

Pablo Troas llaktapi shuk tuta pakarikta yachachirka

7 Troaspi kashpanchi domingo puncha chishipi kirik masinchikunawa tantarirkanchi Jesús ñukanchirayku wañushkanta yuyarishpa panta pakishpa mikunanchipa. Chasna tantarishkanchipi Pabloka kirik masinchikunata yachachirka. Kayantima llukshinan kashpa chawpi tutakama yachachirka. 8 Chay tantarishkanchi awa kwartupi achka lamparinkunata sintichirkakuna. 9 Chay wasipa ventananpi shuk musu Eutiko shutiyu tiyahurka. Pablo yapa unayta yachachihushpan chay musuta puñuyka apirka. Chasna puñushpan kimsaynin kawitu awamanta allpama urmarka. Shukkunaka uraykushpankuna payta atarichinankunapa wañushkata tarirkakuna. 10 Chaypi Pablopas uraykumurka. Kunkurishpan chay musuta apishpan ukllarirka. Chasna ukllarihushpan chay kirikkunata rimarka:

Ama manchariychichu. Kay musuka kawsami kahu.

11-12 Chasna wañushka kawsarishkatana rikushpankuna chay runakunaka yapa kushikushpa sinchikurirkakuna. Kutikashka sikashpankuna Jesuspa wañushkanta yuyarishpa panta pakishpa mikurkakuna. Mikushkankunawasha Pabloka tuta pakarikta rinan uraskama yachachirka. Yachachishkanwasha rishara nishpa llukshirkanchi. Chay musutaka kawsatana wasinma pusharkakuna.

Pablo Troas llaktamanta llukshishpan Mileto llaktama rirka

13 Manara Troas llaktamanta llukshishpanchi Pablowa kwintarkanchi Aso llaktapi tinkunakunanchipa. Pabloka chakiwa risha nishpan rirka. Ñukanchika lanchapi puntapi rirkanchi. Aso llaktapi paktashpanchi Pablota chaparkanchi paywa paktana lanchapi rinanchipa. 14 Chaypi tinkunakushpanchi Pablota lanchapi uraykuchirkanchi. Chaymanta Mitilene llaktama chimparkanchi. 15 Chaymanta kayantima lanchapillatata rishpanchi Kiyo isla mayanta pasarkanchi. Kayantima Samos islapi llutarirkanchi. Chaypi shuk tutata puñushkanchiwasha llukshishpanchi chay punchalla Mileto llaktapi paktarkanchi. 16 Pablo utkalla Jerusalenpi paktanayashpan mana Efeso llaktama rinayarkachu. Asia allpata kuskata pasarkanchi mana chaypi unayananchipa. Pabloka yapa munarka Pentekostés punchakunata Jerusalenpi pasanata.

Pablo Efeso llaktamanta kirikkunata sinchikuchik wawkikunata yachachirka

17 Mileto llaktapi kashpanchi Pablo mana Efeso llaktama rinayarkachu. Chayrayku chay llaktamanta kirikkunata sinchikuchik wawkikunata kayachirka Miletoma shamunankunapa. 18 Chaypi paktamushpankuna Pabloka rimarka:

Wawkikuna, alita yachankichi imashnami kay Asia allpaykichipi shamushkayni punchamanta pacha kankunapi kawsashkani. 19 Tukuy uras kankunawa kahushpayni Jesukristuta kasushpa kawsashkani. Nima ima uras chawpikichipi ñuka kikinta atunyachirishkanichu. Achka kuti runakuna mana alita rurahushkankunata rikushpayni llakirishpa wakarkani. Parisihushpaynipas chikniwak israel masinikuna wañuchiwanayashpankunapas mana sakirkanichu Jesukristuta kasunata. 20 Tantarishkaykichipi, wasikichikunapipas tukuyta kankunata

yachachirkani maykantami munankichi alita kawsanaykichipa.
21 Chasna yachachishpayni israel masinikuna, mana israel masinikuna
kashpaykichipas tukuy kankunata kunarkani karan shukta sapalla
sapallata, millaypa rurashkaykichita sakishpaykichi Amunchi
Jesukristuta kasunaykichipa nishpa. 22 Kunanka Yaya Diospa Espíritun
kamachiwashkanrayku Jerusalenma rihuni. Mana yachanichu imashnami
pasasha chaypi. 23 Kayllata yachani Yaya Diospa Espiritunka karan
purihushkayni llaktapi rimawarka: Jerusalenpi kanta apinkakuna karselpi
churanankunapa, chasnallatata achkata parisinayki tiyan nishpa. 24 Chasna
kashpanpas mana manchachiwanahunchu. Wañuchiwashpankunapas mana
imananchu. Amunchi Jesuska kamachiwashka chay suma ali shimita Yaya
Dios runakunata yapa yuyananmanta rimanaynipa runakunata. Chay
kamachishkanta paktachinayni tiyan wañunayni punchakama.

25 Alita uyawaychi. Yachani tukuy kankuna, maykankunatami Yaya
Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta yachachishkani,
kay allpapi mana kuti rikuwankichichu. 26-27 Chasna kashpan ñuka
kankunata tukuy Yaya Diospa munashkanta nima imata pakashpa
alita yachachishkani. Kunanka shuk kankunamanta mana kasushpa
wañushpanka ñukaka mana uchayuchu kani. 28 Chayrayku kankuna kikin
alita kuyrarishpa kawsaychi. Chaymantapas Jesusta kirik masikichikunata
alita kuyraychi. Yaya Diospa Espíritun kankunata churashka Jesukristuta
kirik masikichikunata kuyranaykichipa. Yaya Dios paykunatapas
llakichishpan paypa Wawan Jesusta sakirka wañunanpa. Chasna Yaya
Diosrayku yapa valik kashkankunata yuyarishpa, paykunata yachachishpa
yanapashpa alita kuyraychi. 29 Yachani ñuka kankunata sakishkayniwasha
mana alita yachachikkuna kankunapi paktamunankunata. Shuk puma
obehata mikunapa shamuhukshina kankunapi paktankakuna kirikkunata
llullachishpa Jesukristuta kirishkankunamanta anchuchinankunapa.
30 Kankuna kikin chawpikichimanta llullaysikikuna tiyanka, kankunata
llullakunata yachachishpankuna munankakuna kirikkuna paykunatana
kasunankunapa. 31 Chayrayku yuyaywa kawsaychi mana llullachirishka
kanaykichipa. Ama kunkarinkichichu imashnami kimsa watata punchanti
tutanti mana sakishpa karan kankunata wakashpa kunarkani.

32 Kunanka munashkayni wawkinikuna, Yaya Diospa makinpi sakishkay-
kichi, pay kankunata wakaychachun. Yaya Dios paypa shiminta yuy-
achishpa kankunata yanapanka ashwanta ashwanta Jesukristuta kirishpa
kawsanaykichipa, chaymantapas tukuy kankuna kishpichishkan runaku-
nawa pakta Yaya Diospa suma kawsananpi paktanaykichipa. 33 Ñukaka
kankunawa kahushpayni nima pipa kullkinta churarinantapas munar-
ishkanichu. 34 Kankuna alita yachankichi ñuka kikinrayku makiniwa
tarawashkaynita, ñukawa purihukkunaraykupas, imatapas munashkanchita
rantinanchipa. 35 Chasna tarawashpa kawsashpayni kankunata alita
rikuchishkani imashnami kankunapas sinchita tarawashpa kawsanaykichi
tiyan mana tarawanata atipak runakunata yanapanaykichipa. Jesukristupa
kasna rimashkanta yuyarishpa kawsaychi: Ashwan kushilla kanchi shukku-
nata munashkankunata kushpanchi kuy tukunanchimanta.

36 Chasna rimashkanwasha Pabloka tukuy chay kirikkunata sinchikuchik
wawkikunawa pakta kunkurishpan Yaya Diosta mañarka. 37 Chasna
mañashkanwasha tukuy wakashpankuna Pablota ukllarishpa muchashpa
alilla rinki nishpa rimarkakuna. 38 Yapa llakirirkakuna, Pablo kay allpapi

mana kuti rikuwankichichu nishpa rimashkanrayku. Chaymanta Pablokunawa pakta rirkakuna lanchakama.

21

Pablo Jerusalenma rirka

1 Chasna Pablo ñuka Lukaspas chay wawkikunata sakishkanchiwasha lanchapi uraykushpanchi kuskata rirkanchi Kos shutiyu islama. Chaymanta kayantima rirkanchi Rodas shutiyu islama. Chaymanta llukshishpanchi Patara llaktapi paktarkanchi. 2 Chaypi paktashpanchi tarirkanchi shuk lancha Fenisia allpama rina kahukta. Chaypi uraykushpanchi rirkanchi. 3 Chay lanchapi rihushpanchi Chipre shutiyu islata lluki partita pasashpanchi Siria allpapi paktarkanchi. Chay lanchaka Tiro llaktapi imakunata sakinan kashpan chayma rirkanchi. 4 Chaypi llutarishpanchi kanchis punchata kiparirkanchi imakunata sakihushpankuna. Chaypi kirik masinchikunata maskashpa tarishpanchi paykunawa pakta karkanchi. Chaypi kahushpanchi Yaya Diospa Espíritun chay kirikkunata Pablopa parisinanta rikuchirka. Chayrayku paykunaka ama Jerusalenma riychu nishpa rimarkakuna. 5 Chay kanchis puncha paktarishpan tukuy kirikkuna warminkunawa wawankunawa pakta llaktankunamanta llukshishpankuna ñukanchiwa rirkakuna atun yaku mar mayanpi tiyu kahushkapi. Chay tiyupi kunkurishpanchi Yaya Diosta mañarkanchi. 6 Chasna mañashkanchiwasha rishara nishpa llakiywa sakinakushpanchi lanchapi uraykurkanchi rinanchipa. Chay wawkikunaka chaymantalla wasinkunama kutirkakuna.

7 Tiro llaktamanta rishpanchi Tolemaida llaktapi paktarkanchi. Chay llaktapi Jesukristuta kirik wawkikunata shuk punchata pasyarkanchi. 8 Chay kayantima llukshishpanchi Sesarea llaktapi paktarkanchi. Chaypi Yaya Diospa shiminta yachachik Felipepa wasinpi yaykurkanchi. Chay Felipeka ñawpa kanchis akllashkankunamanta apostolkunata yanapak karka. 9 Chay Felipeka chusku shipas wawayu karka. Paykunaka Yaya Diospa yachayninwa rimakkunami karkakuna. 10 Chaypi achka punchakunata kahushkanchipi shuk Agabo shutiyu Judeamanta runa pasyanapa shamurka. Pay Yaya Diospa yachayninwa yachachik kashpan Yaya Dioska payta kwintarka imashnami Pabloka pasanka. 11 Chay Agaboka ñukanchima shamushpan Pablopa sinturunta apishpan pay kikin makinkunata chakinkunatapas watarishpan rimarka:

Yaya Diospa Espiritunka kasnami nin: Jerusalenpi kawsak israel masinkuna Pablota apishpankuna kasna watankakuna mana israel runakunata kunankunapa nishpa.

12 Chasna rimashkanta uyashpanchi ñukanchi chay llaktapi Jesusta kirik wawkikunapas Pablota rimarkanchi:

Ama Jerusalenma rinkichu nishpa.

13 Chasna rimashpanchipas Pabloka aynirka:

¿Imaraykuta wakashpa llakiypi churawahunkichi? Mana watay tukunaynillapachu Jerusalenma risha, ashwan wañuchiy tukunaynipapas alicharishka kahuni, Jesukristuta katihushkaynirayku.

14 Chasna rimashpanchipas mana kasunayashpan manana ashwanta rimarkanchinachu.

Yaya Diospa munashkanta rurachun nishpa sakirkanchi.

15 Chay punchakunawasha alicharirkanchi Jerusalenma rinanchipa. 16 Sesareamanta shuk kirik wawkikuna ñukanchiwa pakta rirkakuna

Naasonpa wasinta riksichinankunapa, chaypi paktananchipa. Chay Naasonka Chipre islamanta runa karka, ñawpamanta pacha Jesukristuta kirik.

Pablo Jerusalenpi kirikkunata kwintarka tukuy Yaya Dios yanapashpan rurashkanta

17 Jerusalenpi paktashpanchi chaypi Jesukristuta kirikkuna kushikushpa ñukanchita yaykuchirkakuna. 18 Kayantima Pabloka ñukanchiwa pakta Santiagoma rirka. Chaypi tukuy kirikkunata sinchikuchik wawkikunapas tantarirkakuna. 19 Saludashkanwasha Pabloka tukuyta kwintarka chay ñukanchi mana israel runakunapa llaktanchikunapi Yaya Dios rurashkanta paypa yachachihushkanwa. 20 Pabloka chasna kwintahushkanta uyashpankuna Yaya Diosta kushikushpa agradesirkakuna. Chaymanta chaypi kahuk wawkikunaka Pablota rimarkakuna:

Rikuy wawkini, achka waranka israel runakuna kunanka Jesukristuta katihunchi. Chasna kashpanpas tukuy kirik israel masinchikuna Moisespa killkashkanta tukuy runakuna paktachinankuna tiyan nishpa yuyarinahun. 21 Paykunaka rimashkaykita uyarkakuna, chay shuk allpakunapi chikan runakuna chawpipi kawsak israel masinchikunata rimashkaykita Moisespa killkashkan kamachishkata amana kasuychichu nishpa. Chasnallatata uyarkakuna kari wawankunapa ishpanan kara puntata manana pitinankunapa. Chaymanta uyarkakuna yaya rukunchi wañupa yachachishkankunata manana kasushpa kawsanankunapa. 22 Chasna kashpan ¿imatata rurankima? Shamushkaykitaka yachankakunami. 23 Nima imata kanta ruranankunapa kayta ruray: Ñukanchipi tiyan chusku runakuna, maykankunami Yaya Diosta shuk paktachina shimita rimashkakuna. 24 Chay chusku runakunawa tantarishpayki kamachirishka kashkata rurashpa alichariychi Yaya Diospa rikushkanpi alicharishka kanaykichipa. Paykunarayku obehata rantikriy wañuchishpankuna Yaya Diosrayku rupachinankunapa. Chaywasha chukchankunata rutuchiy rimashkankuna shimita paktachinankunapa. Chayta rurashpaykika tukuy israel masinchikuna yachankakuna kanmanta uyashkankuna shimika mana shutipa kananta. Chaymantapas yachankakuna kanpas Moisés wañupa killkashkan kamachishkata paktachik kanaykita.

25 Mana israel runakuna Jesukristuta kirikkunarayku ñami killkashkanchi imashnami paykuna kawsanankuna tiyan kasna nishpa: Ama mikuychichu runakuna yanka dioskunata kushichinankunapa churashka aychakunata, nima sipirishpa wañushka animalkunata wiwakunata. Yawartapas ama upyaychichu, nima mikuychichu. Ama musayanakuychichu.

Pablota Yaya Diospa wasinpi apirkakuna wañuchinankunapa

26 Chay wawkikunapa rimashkankunata kasushpan Pabloka chay chusku runakunata pusharka maypimi kawsahurka. Chay kayantima kamachirishka kashkata rurashpa alicharirkakuna Yaya Diospa rikushkanpi alicharishka kanankunapa. Chaywasha Pabloka Yaya Diospa wasinma yaykurka saserdotekunata rimananpa kanchis punchamanta chay chusku runakunarayku karan shukrayku shuk obehata rupachishpa kunanta Yaya Diosta rimashkankunata paktachinankunapa. 27 Chay kanchis puncha ña tukurina kahushkapi Asiamanta israel runakuna Yaya Diospa wasin ukupi Pablo kahushkanta rikurkakuna. Chaypina mana alita Pablomanta rimashpa tukuy chaypi kahuk runakunata piñachirkakuna. Chasna Pablota piñarishpankuna apirkakuna. 28 Payta apishpankuna kaparirkakuna:

¡Israel runa masinikuna, ñukanchita yanapak shamuychi! Kay runaka tukuy partipi mana alitachu yachachishpa purihun. Ñukanchi israel runakunapa yuyayka manashi valinchu. Moisés wañupa killkashkanpas manashi valinchu. Kay Yaya Diospa wasinpas manashi valinchu payta mañanapa. Chasna tukuy chaykunata mana valichishpan kunanka mana israel runakunata kay Yaya Diospa wasin ukuma pushamushpan mana alita rurashkanwa Yaya Diosta piñachihun nishpa.

29 Chasna rimarkakuna Pablota Efesomanta mana israel runa Trofimowa pakta llaktapi purihushkanta puntiru rikushkankunarayku. Chayrayku yanka yuyarirkakuna chay runata Yaya Diospa wasinpi yaykuchishkanta.

30 Chasna kaparishpankuna tukuy chay llaktapi kawsak runakuna kallpashpa Yaya Diospa wasinma shamurkakuna. Chaypina Pablota apishpankuna Yaya Diospa wasinmanta aysashpa llukshichirkakuna. Chaywasha punkunkunata tran taparkakuna.

Romano suntalukunapa komandanten Pablota kishpichirka

31 Chay chiknik runakuna Pablota ña wañuchinayahushpankuna shuk romano komandanteka uyarka, tukuy Jerusalenpi kawsak runakuna piñarishpankuna tantarishkankunata. 32 Chasna uyashpan chay komandanteka suntalunkunata, kapitankunatapas tantachishpan kallpa rirka chay tantarishka runakunama. Chay komandante suntalunkunawa pakta kallpamuhukta rikushpankuna runakunaka sakirkakuna Pablota makanata. 33 Chaymanta chay komandanteka paktashpan Pablota apichishpan kamachirka ishkay fierro kadenawa watanankunapa. Chaywasha piñarihuk runakunata Pablomanta tapurka:

¿Pitaya kay runaka? ¿Imatata rurashka? nishpa.

34 Chasna tapushpan chay tantarishka runakunaka shukta shukta kaparishpa rimarkakuna. Chasna kaparishpankuna chay komandanteka mana atiparkachu alita asirtanata. Chayrayku suntalukunata kamachirka Pablota paykunapa wasinkunama apanankunapa. 35-36 Chasna apahushpankuna suntalukunapa washanta achka runakuna kaparishpa katirkakuna:

¡Wañuchiychi! ¡Wañuchiychi! nishpa.

Chaymanta iskalunpi paktahushpankuna runakuna ña wañuchinayahushpankuna suntalukunaka Pablota markashpa aparkakuna.

Pabloka runakunapa puntanpi pay kikinmanta kwintarka

37 Suntalukunapa wasinkunama yaykuchinapa apahushpankuna Pablo griego shimita rimak kashpan chay komandanteta rimarka:

Shuk shimita kanta rimanayani nishpa.

Pablo chasna rimashpan komandanteka payta tapurka:

¿Griego shimita rimanata yachankichu? 38 ¿Manachu Egipto allpamanta runa kanki? ¿Manachu shuk uras ñukanchi romano apukunata wañuchinayashpa chusku waranka runakunata tantachishpayki pusharkanki chunlla chakishka allpama? ¿Manachu chay runa kanki?

39 Chaypina Pabloka aynirka:

Mana chay rimahushkayki runachu kani. Ñukaka israel runami kani. Silisia allpapi kahuk atun llakta Tarsomantami kani. Kanta tapuni shuk ratulla kachariway kay runakunata rimanaynipa.

40 Chasna tapushpan komandanteka rimarka:

Chasna kashpanka kwintay.

Chaypina Pabloka iskalunpi shayarishpan makinta rikuchirka runakuna chunllayanankunapa. Chunlla tukushpankuna Pabloka paykunapa kikin hebreo shimipi rimarka:

22

1 Yaya rukukuna, wawkikuna, rimay tukuhushkaynirayku aynishpa rimahushkaynita uyaychi.
2 Chasna hebreo shiminkunapi rimahushkanta uyashpankuna ashwan chunllayarkakuna. Chaypina Pabloka rimarka:
3 Ñukaka israel masikichimi kani. Silisia allpapi kahuk Tarso llaktapi wawayarishkani. Kay Jerusalén llaktapi wiñashkani. Ali yachachik Gamaliel wañumanta alita yachakurkani tukuy yaya rukunchi wañukunapa kamachishkankunata paktachinata. Tukuy shunkuynimanta pacha Yaya Diosta kushichinayashpa chay kamachishka kashkata paktachikmi karkani, imashnami kankunaka kunankama kahunkichi. 4 Ñawpa parisichipayarkani Jesukristuta kirikkunata wañuchichinaynikama. Mana imanapayarkachu kari kashpan warmi kashpanpas apishpayni watashpa aparkani karselpi churanankunapa. 5 Saserdotekunapa atun apu, tukuy ñukanchita kamachik israel masinchi rukukunapas atipanahun chayta rimanata. Paykuna ñukata killkakunata kuwarkakuna kuk rinaynipa Damasko llaktapi kawsak israel masinchikunata. Chay killkakunapi killkarishka karka, ñuka Jesukristuta kirikkunata apishpayni Jerusalenma pushamunaynipa apukuna kastigachinankunapa. Chay killkata apishpayni Damasko llaktama rirkani.

Pablo Jesusta kirishkanmanta kwintarka

6 Pabloka kwintashpalla katirka:
Chay Damasko llaktama rina ñampita rihushpayni ña chawpi puncha kahushkanpi, Damasko llaktata kuchuyahushkaynipi kunkaymanta silumanta ñukapi muyukta chuyahlla rikuriwarka. 7 Chasna rikuchiwashpan allpama urmarkani. Chaypi shuk shimi rimawahukta uyarkani kasna nishkata: Saulo, Saulo, ¿imaraykuta chiknishpa parisichiwahunki? 8 Chasna rimashkanta uyashpayni tapurkani: ¿Pitaya kanki, Señor? Chasna tapushpayni ayniwarka: Nasaretmanta Jesusmi kani, maykantami chiknishpa parisichihunki nishpa. 9 Ñukawa rihuk runakunaka chay chuyahlla rikurishkallata rikurkakuna. Chay rimawahuk shimitaka mana uyarkakunachu. 10 Chasna Jesusmi kani nishpan ñukaka kuti tapurkani: ¿Imatata rurasha Yaya Jesús? Payka ayniwarka: Atariy. Damasko llaktama riy. Chaypimi yachanki imatami ruranki, shuk runami kanta rimanka nishpa. 11 Chay chuyahlla rikurishkaka ñawinita wiskuyachiwashpan ñukawa pakta rihuk runakunaka makinimanta apishpa Damasko llaktama pushawarkakuna.
12 Chay llaktapi shuk runa Ananias shutiyu kawsapayarka. Payka Moisespa killkashkan Yaya Diospa kamachishkankunata alita paktachik karka. Tukuy chay llaktapi kawsak israel masinchikunaka paymanta alillata rimarkakuna. 13 Chay Ananiaska paktashpan ñukata rimak shamuwarka: Wawkini Saulo, kunanka kutikashka atipanki rikunata nishpa. Chasna rimawashkanllawa kuti rikuk tukushpayni payta rikurkani. 14 Chaypina payka rimawarka: Yayanchi Dios, maykantami yaya rukunchi wañukunapas kushichinahun, paymi kanta ñawpamanta pacha akllarka paypa munashkanta yachanaykipa. Chaymantapas kanta akllarka chay alillata rurak Wawanta rikunaykipa, pay kikin rimahushkanta uyanaykipa. 15 Chay rikushkaykita uyashkaykita purihushpayki kwintanayki tiyan tukuy kay allpapi kawsak runakunata. 16 Kunanka mana unayashpa atariy bawtisarik

rinaykipa. Yaya Jesusta tapuy uchaykikunamanta llakichiy tukunaykipa nishpa.

Pablo mana israel runakunata yachachishkanmanta kwintarka

17 Pabloka kwintashpalla katirka:

Chaywasha Jerusalenma kutirkani. Chaypi Yaya Diospa wasinpi yaykushpayni Yaya Diosta mañarkani. Chasna mañahushpayni shuk muskuypishina Jesusta puntaynipi rikurkani. 18 Payka rimawarka: Kay Jerusalenmanta utkalla llukshiy. Kaypi kawsak runakunaka ñukamanta rimahushkaykita mana kirinkakunachu. 19 Jesús chasna rimawashpan aynirkani: Yaya Jesús, paykunaka alita yachanahun, tantarinankuna wasikunapi yaykushpayni kanta kirikkunata apishpayni asutichishpa karselpi churachishkaynita. 20 Kanmanta yachachik Estebanta wañuchihushkankuna uras ñukapas chaypi kahurkani. Payta wañuchihushkankunata rikushpayni alimi nirkani. Chasnallatata chay wañuchihuk runakunapa awaniru churarinankunata llatanashkankunata wakaycharkani. 21 Chaypina payka kutikashka rimawarka: Riylla. Ñukami kanta kachahuni karu llaktakunapi mana israel runakunama nishpa.

Romano suntalukunapa komandanten kuti Pablota kishpichirka

22 Chaykamalla tukuy israel runakuna Pablopa kwintahushkanta alita uyarkakuna. Pay ñukanchi mana israel runakunamanta rimashpan tukuy runakuna kuti kaparirkakuna:

¡Wañuchiychi kay runata! ¡Mana alichu chasna runaka kawsananpa!

23 Kaparishpalla katishpankuna piñarishpa churarishkankunata chawsirkakuna, allpa pulbuta wicharkakuna. 24 Chasna rurahushkankunata rikushpan chay komandanteka suntalunkunata kamachirka Pablota wasinkuna ukuma yaykuchinankunapa. Chaywasha suntalunkunata kamachirka Pablota asutishpa rimachinankunapa imaraykumi chay runakunaka chasna kaparihunkuna nishpa. 25 Asutinankunapa ña watarishka kashpan Pabloka chaypi kahuk suntalukunapa kapitanta tapurka:

¿Pita kankunata rimashka chasna asutiwanaykichipa kankunashina romano runa kashpaynitata manara alita yachashpaykichi uchayuchu kani manachu nishpa?

26 Pablo chasna rimashpan chay suntalukunapa kapitanka chay ratu rimak rirka komandanteta:

¿Imaraykuta kay runata asutichinki? Payka romano kananta rikuchik killkayushi nishpa.

27 Chayta uyashpan chay komandanteka Pabloma rirka tapunanpa:

Rimaway, ¿shutipachu romano kanaykita rikuchik killkayu kanki?

Pabloka aynirka:

Ari, shutipami kani.

28 Chasna aynishpan chay komandanteka rimarka:

Ñuka romanoshina tukushkaynita rikuchik killkayu kanaynipa achka kullkita pagarkani.

Chasna komandanteka rimashpan Pabloka kutikashka aynirka:

Ñukaka Tarso llaktapi wawayarishkaynimanta romano kanaynita rikuchik killkayu kani.

29 Chasna Pablo rimashpan asutinankunapa kamachishkan suntalukunaka chay ratulla anchurimurkakuna. Chay komandantepas Pablo romano

kananta rikuchik killkayu kashkanta yachashpan sinchita mancharirka payta watashpa asutinankunapa kamachishkanrayku.

Pablo tantaylla yuyarishpa kwintak atun apukunapa puntanpi rimarka

30 Chay romano komandanteka alita yachanayarka imaraykumi israel masinkuna Pablota wañuchinayahunkuna nishpa. Chayrayku chay kayantima Pablota kadenawa watarishka kashkanmanta kacharichirka. Chaymanta israel runakunapa saserdotenkunapa apunkunata kayachirka tukuy paykunawa pakta tantaylla yuyarishpa kwintak atun apukunawa tantarinankunapa. Chasna chay israel apukuna tantarishpankuna Pablota chay tantarishkama pushashpan puntankunapi shayachirka.

23

1 Pablo chay tantaylla kwintak apukunata rikushpan rimarka:

Wawkikuna, ñukaka kunan punchakama Yaya Diospa rikushkanpi ali yuyaywa kahushkaynita musyani.

2 Pablo chasna rimashpan Ananias shutiyu saserdotekunapa atun apu Pablopa kuchunpi kahukkunata kamachirka:

Chay rimahukta shiminpi lapyaychi nishpa.

3 Chayta uyashpan Pabloka Ananiasta aynirka:

Kan kaypi kahunki rimanaykipa rurashkaynita alichu manachu nishpa Moisespa killkashkan kamachishkakunashina. Kunanka kanka chaykunata mana kasushpa kamachishkanki ñukata lapyawanankunapa. Yaya Diosmi kanta kastiganka millaypa yuyayyu llullachiysiki.

4 Pablopa kuchunpi shayahukkunaka chasna rimashkanta uyashpankuna rimarkakuna:

¿Imashnataya chasna millaypata rimanki Yaya Diospa churashkan saserdotekunapa atun aputa?

5 Chasna rimashpankuna Pabloka aynirka:

Llakichiwaychi wawkikuna, mana yachashkanichu pay saserdotenchikunapa atun apu kananta. Yachaynima karka, mana chasna rimaynimachu karka. Yachani Yaya Diospa rimashkanka kasna nin: Ama millaypata rimankichichu apuykichita nishpa.

6 Chay tantaylla kwintak atun apukunamanta shukkunaka fariseokuna karkakuna, shukkunaka saduseokuna. Fariseokunaka wañushkakuna kawsarinankunata kirik karkakuna. Saduseokunaka mana chaykunata kirikchu karkakuna. Pablo chay ishkay chikanta yuyarik kahushkakunata yachashpan tukuy uyanankunapa nishpa sinchita rimarka:

Wawkikuna, ñukaka fariseomi kani, yayaynipas fariseomi karka. Kunan wañushkakuna kawsarinankunata kirishkayniraykumi uchachiy tukuhuni.

7 Pablo chasna rimashkanta uyashpankuna fariseokunaka saduseokunawa piñanakurkakuna. Manana shuk yuyayllawa kashpankuna ishkay muntun tukushpankuna rimanakurkakuna. 8 Saduseokuna ninahun wañushkakunaka mana kawsarinankunata, chaymantapas angelkunaka, almapas mana tiyananta. Fariseokunaka ninahun tukuy chaykuna tiyananta.* 9 Chasna mana shuk yuyayllawa kashpankuna ashwan sinchita rimanakurkakuna. Chasna rimanakushpankuna shuk fariseokuna Moisespa killkashkanta yachachikkuna atarishpankuna rimarkakuna:

Kay runapata mana tarinchichu nima shuk millaypa rurashkanta. Yaya Diospa Espiritunchari, mana kashpaka shuk angelchari payta rimashka, mana yachanchichu nishpa.

---

* **23:8** Rikuy Lukaspa Killkashkan Killkapi 20.27

10 Chasna paykunapura yapa piñanakuhushpankuna chay komandanteka
mancharka Pablota liki liki ruranankunata. Chayrayku suntalunkunata ka-
machirka chay runakunapa makinmanta kichushpankuna kuti wasinkuna
ukuma pushanankunapa.
11 Chay kayanti tutapi Jesukristuka muskuypishina Pabloma shamushpan
rimarka:
Pablo, ama manchariychu, ama llakiriychu, ashwan sinchikuy. Ñuka mu-
nani kay Jerusalenpi ñukamanta rimashkaykishina kunan chay atun Roma
llaktapipas chasnallatata kwintanaykipa nishpa.

Chiknik runakuna Pablota wañuchinankunapa yuyarirkakuna

12-13 Kayantima chusku chunka ashwan israel runakuna tantarish-
pankuna yuyarirkakuna Pablota wañuchinankunapa. Yaya Dios ñukanchita
kastigachun kay rimahushkanchita mana paktachishpanchi. Mana
upyashunchichu, nima mikushunchichu Pablota wañuchinanchikama
nishpa rimarkakuna. 14 Chasna yuyarishpankuna chay runakunaka saser-
dotekunapa apunkunama, kamachik israel masinkuna rukukunamapas
rirkakuna. Chaypi paktashpankuna rimarkakuna:
Ñukanchika parihu yuyarishkanchi nima imata mikunanchipa, nima up-
yananchipa Pablota wañuchinanchikama nishpa. 15 Kunanka kankuna tukuy
tantaylla kwintak atun apukunanti komandanteta tapuychi kaya Pablota
kankunama pushamunankunapa, ashwan alita yachanaykichipa paymanta
nishpa. Ñukanchi pay ñampipi kahushpan manara kankunama pakta-
muhushpanra chawpillapi wañuchishunchi.
16 Chasna rimashkankunata Pablopa paninpa musu wawan uyashpan
suntalukunapa wasinkunapi yaykushpan Pablota rimak rirka. 17 Chasna
rimashpan Pabloka shuk kapitanta kayashpan rimarka:
Kay musupa shuk shimi tiyan. Komandantema pushay payta kwin-
tananpa.
18 Chasna chay kapitanka chay musuta komandantema pushashpan ri-
marka:
Chay apishkanchi Pabloka kayawashpan rimawashka: Kay musuta
pushay komandantema payta shuk shimita rimananpa nishpa.
19 Chasna chay kapitan rimashpan komandanteka chay musuta makin-
manta apishpan chay kwartu ukupi chaynikstuma pushashpan sapallanta
tapurka:
¿Imatata kwintanayawanki? nishpa.
20 Chay musuka aynirka:
Shuk israel masinikuna kantashi tapunkakuna kaya Pablota atun
apunchikunapa tantarinankuna wasima pushanaykipa, paymanta ashwan
alita tapushpa yachanankunapa. 21 Chay apunchikunapa tapunantaka ama
kasunkichu. Chusku chunka ashwan runakunami payta wañuchinayashpa
pakashpa chapankakuna ñampipi. Paykunaka parihu yuyarishkakuna
mana mikunankunapa, nima upyanankunapa Pablota wañuchinankunakama
nishpa. Kunanka chapahunkunami.
22 Chasna rimashpan komandanteka chay musuta rimarka:
Kunanka riylla. Nima pita kwintankichu ñukata tukuy chayta
kwintawashkaykita nishpa.

Pablota apu Felixma pusharkakuna

23 Chaypina komandanteka ishkay kapitankunata kayashpan
kamachirka:

Alichariychi Sesarea llaktama rinaykichipa. Ishkay pachak suntalukuna chakiwa, kanchis chunka suntalukuna kaballupi, chaymanta ishkay pachak suntalukuna lansakunawa rinankunapa alicharinahuchun iskun ura tutapi Sesarea llaktama rinaykichipa. 24 Chaymantapas kaballukunata alichaychi Pabloka chay awapi rinanpa, alita apu Felixpa puntanpi paktananpa.

25 Chaymanta chay komandanteka shuk kartata killkarka kasna nishpa:

26 Munashkayni atun apu Felix, ñuka Klaudio Lisias kanta saludani. 27 Kay kachahushkayni runa Pablota israel masinkunaka chiknishpankuna yanka wañuchinayahunkuna. Romano runa kananta yachashpayni suntaluynikunawa rirkani payta kishpichinaynipa. 28 Yachanaynipa imaraykuta chasna wañuchinayahunkuna nishpa payta israel runakunapa tantaylla kwintak atun apunkunama pusharkani. 29 Chaypi uyarkani Moisespa killkashkanta mana kasushkanrayku payta uchachishkankunata, maykanmantami paykuna kikin mana shuk yuyayllawachu kashkakuna. Mana yachashkanichu nima shuk mana alita rurashkanta pay wañuchiy tukunanpa, nima karselpi yaykunanpa. 30 Uyashpayni israel masinkuna tukuy parihu yuyarishkankunata Pablota wañuchinankunapa utkalla payta kanma kachahuni. Chay uchachik runakunata rimashkani kanpi alichak rinankunapa. Chayllami kashka killkashkaynika.

31 Chay suntalukunaka komandantepa kamachishkanta kasushpa Pablota tutapi pusharkakuna. Rihushkankunapi puntiru Antípatris llaktapi paktarkakuna. 32 Kayantima chay chakiwa rihuk suntalukunaka wasinkunama kutirkakuna. Chay kaballupi rihuk suntalukunallana Pablota pusharkakuna. 33 Sesarea llaktapi paktashpankuna chay apu Felixta killkata kurkakuna. Chaymantapas Pablota paypa makinpi sakirkakuna. 34 Chay killkata leyishkanwasha chay apuka Pablota tapurka:

¿Maykan allpamantata kanki?

Pabloka aynirka:

Silisia allpamantami kani nishpa.

Silisiamanta kashkanta yachashpan rimarka:

35 Kanta uchachihuk runakuna shamushpankuna kanmanta uyasha.

Chasna rimashpan suntalunkunata kamachirka Pablota apu Herodes wañupa atun wasinpi tapashpa kuyrananankunapa.

24

Pablo apu Felixpa puntanpi rimarka

1 Pichka punchawasha israel saserdotekunapa atun apu Ananias shuk kamachik israel rukukunawa romanokunapa kamachishkankunata alita riksik Tértulo shutiyuta pushashpa Jerusalenmanta Sesareama rirkakuna, apu Felixpa puntanpi Pablota alita uchachishunchi nishpa yuyarishpankuna. 2 Chaypina Pablota taparishka kashkanmanta pushamushpankuna chay alita rimanata yachak Tértulo kallarirka rimanata chay aputa kasna nishpa:

Apu Felix, kanta agradesinchi alita kawsashkanchirayku. Kan yachaykiwa kamachishkaykirayku mana nima ima llakiyta pasashkanchichu, kushilla kawsashkanchi llaktanchikunapi. 3 Tukuy parti chasna kushilla kawsanchi, achkata yanapashkaykirayku. Kunan kanta atunta agradesinchi. 4 Kunanka mana yapa munanichu kanta unayachinata, shuk ratulla uyaway kay runamanta rimanayahushkaynita. 5 Kay runata tarishkakuna tukuy partipi yanka llullashpa shuk mushu yuyaykunata yachachihushkanwa israel masinkunata piñachishpa purihushkanta. Shukkunaka payta kasushpa ñawpa yaya rukunkuna

wañupa rimashkankunata manana munanahunchu. Chaymanta Nasaretmanta Jesús wañuta kirikkunapa kamachik apumi kan. 6 Kunan shuk mana israel runakunata Yaya Diospa wasinpi yaykuchishpan uchata rurashka. Chayrayku payta apirkakuna kastigachinankunapa. 7 Chasna kastiganayahushkankunapi chay Lisias shutiyu komandante shamushpan Pablota makinkunamanta tankashpa kichurka. 8 Chaymanta rimarka romano apupi alichak rinaykichi tiyan nishpa. Kunanka kan kikin Pablota tapuy alita yachanaykipa tukuy rimashkanchika shutipa kananta.

9 Tértulo chasna rimashkanwasha tukuy chaypi kahuk israel runakuna kayka shutipatami rimashka nishpa rimarkakuna.

10 Chaymanta chay apuka Pablota makinwa rikuchirka rimananpa. Chaypina Pabloka rimarka:

Apu Felix, kay allpanchipi kanka ña achka watakunata apu kashpayki mana manchashpachu puntaykipi rurashkaynikunamanta rimanayani. 11 Runakunata alita tapushpayki yachanki chunka ishkay punchami kahun Jerusalenpi Yaya Diosta mañanaynipa paktashkaynika. 12 Manami nima pipas ñukata tariwashkachu nima shuk runawa piñanakuhushkaynita. Nima Yaya Diospa wasinpi, nima ñukanchi israel runakunapa tantarinanchi wasikunapi, nima kanchapipas nima piwa piñanakushpachu kwintarkani. Chasna rurashkaynita nima pi rikuwarkachu. 13 Kay runakunaka nima shuk millaypata rurashkaynita rikushpankuna yanka chasna rimahunkuna. 14 Shuk parti ñukamanta kwintashkankuna shimika shutipami kan. Nasaretmanta Jesukristupa yachachishkanta kirik kani. Chayta kirinanchipa mana alichu ninahun. Chasna rimashpankunapas chay Jesukristupa yachachishkanta kirishpayni yaya rukunchi wañukunapa kirishkankuna Yaya Diosllatatami kushichishpa kawsani. Tukuy Moisespa killkashkanta, ñawpa Yaya Diospa yachayninwa shuk yachachikkunapa killkashkantapas kirishpa kawsani. 15 Kay puntaykipi ñukamanta rimak runakunashinallatata ñukapas kirini, alita rurak, mana alita rurak runakunaka wañushkankunawasha kuti kawsarinankunata. 16 Chayrayku tukuy atipashkaynita rurani Yaya Diospa rikushkanpi, runa masinikunapa rikushkankunapipas ali yuyaywa, mana uchata rurashpa kawsanaynipa.

17 Kunan achka watata karu llaktakunama purishkayniwasha Jerusalenma kutimurkani. Shuk llaktakunapi kawsakkunapa kuwashkankuna kullkinkunata Jerusalenpi mana imayu kawsak runakunata kunaynipa shamurkani. Chaymanta shuk wiwakunata wañuchishpa Yaya Diosrayku rupachichinayashkani. 18-19 Chayta ruranaynipa kamachirishka kashkata rurashpa alicharirkani Yaya Diospa rikushkanpi alicharishka kanaynipa. Chaymanta Yaya Diospa wasinpi yaykurkani. Chaypi kahushpayni nima maykan runakunata tantachishpa piñachishkanichu. Chaypi Asiamanta israel masinikuna tinkuwarkakuna. Chay tinkuwak runakunaka ñukamanta mana alita rimanayashpankunaka paykuna kikin puntaykipi rimak shamunankuna tiyan. 20 Mana kaypi kahushpankunaka kunan kaypi kahukkunaka rimawanahuchun ima millaypatachari rurahushkaynita tariwashkakuna, tantaylla yuyarishpa kwintak atun apunchikunapa puntanpi kahushpayni. 21 Chay apukunapa tantarishkankunapi kahushpayni sinchita rimarkani: Wañushkakuna kawsarinankunata kirishkayniraykumi uchachiy tukuhuni nishpa. Chayllata rimarkani. Chasna rimashkaynimantalla atipawanahun uchachinata.

22 Chasna Pablo rimashpan apu Felixka mana ashwanta uyanayarkachu.
Jesukristupa yachachishkanta alita riksirka. Chayrayku chay uchachik
israel runakunata nirka:
Komandante Lisias shamushpan alita alichashunchi nishpa.
23 Chasna nishpan chay apu Felixka shuk kapitanta kamachirka:
Pablota kuti karselpi churashpayki ama watankinachu. Chaymanta-
pas amigunkuna shamushpankunaka Pablota maykan munashkanta ku-
nahuchun ama arkankichu nishpa.

Felix warminti Pablopa rimashkanta uyarkakuna

24 Shuk punchakuna pasashkanwasha Felixka warmin Drusilawa
rirka pasyanankunapa. Chay Drusilaka israel warmimi karka. Chay
wasipi paktashpankuna Pablota kayachirkakuna Jesukristuta kirinamanta
rimahukta uyanankunapa. Shamushpan yachachihushkanta uyarkakuna.
25 Pabloka yachachirka mana paykuna kikin munashkanta rurashpa
kawsanankunapa, ashwan Yaya Diospa munashkantashina alita rurashpa
kawsanankunapa. Chaymantapas yachachirka wañushkanchiwasha
Yaya Dios rurashkanchikunamanta tapushpan tukuy mana alita rurak
runakunataka kastigananta.
Chasna uyashpan Felixka mancharishpa rimarka:
Chaylla kachun. Shuk puncha atipashpayni kuti kayachishkayki ash-
wanta yachachiwanaykipa nishpa.
26 Chayta rimarka, kullkita pagawashpan kacharisha nishpa yuyarish-
pan. Chasna kashpan achka kuti Pablota kayachirka paywa kwintananpa.
27 Chasna Pabloka Sesareapi ishkay watata taparishka kawsarka. Chay
Felixka ishkay watawasha apu kashkanmanta llukshinan kashpan Pablota
sakirka taparishkata israel runakunata kushichinanpa. Payranti Porsio
Festo shutiyu yaykurka apu kananpa.

25

Pablo apu Festopa puntanpi rimarka

1 Festoka Roma llaktamanta Sesarea llaktapi paktashpan yaykurka mushu
apu kananpa. Kimsa puncha apu tukushkanwasha Jerusalenma rirka.
2-3 Chasna Jerusalenpi kahushpan saserdotekunapa apunkuna shuk israel
masinkuna kamachikkunanti Pablomanta yanka llullashpa uchachinanku-
napa payma rirkakuna. Chaypi paykunaka apu Festota tapurkakuna
Pablota Sesareamanta chay Jerusalenma kachananpa. Yuyarirkakuna
chawpi ñampipi pakashpa chapashpanchi Pablota wañuchishunchi nishpa.
4 Chasna tapushpankuna Festoka aynirka:
Pabloka Sesareapi taparishka kiparinka. Ñukapas ñallami chayma kutisha.
5 Chay runa shutipa millaypata rurashka kashpanka akllashkaykichi apu
masikichita kachaychi ñukawa pakta Sesareama rinankunapa. Chaypi pay
mana alita rurashkanta rimanahuchun.
6 Payka Jerusalenpi pusak puncha ashwanta unayarka. Chaymanta
Sesarea llaktama kutirka. Kayantima Sesareapi paktashpan Pablota
uchachik apukunawa tantarirka. Kamachinan tiyarinanpi tiyarishpan
Pablota apak rinankunapa kacharka. 7 Pablo chayra yaykuhushpan
Jerusalenmanta shamushka israel masinkunaka payta muyukta kayl-
layamurkakuna. Chasna muyukta shayarishpankuna llullashpa sinchita
uchachirkakuna. Chasna kashpanpas mana atiparkakunachu rikuchinata
rimashkankunaka shutipa kashkanta.
8 Chasna rimashpankuna Pabloka rimarka:

Mana shutipachu. Ñukaka mana millaypata rurashkanichu. Nima imapi mana kasushkanichu ñukanchi israel runakunapa killkanchikunapi kamachishkakunata. Yaya Diospa wasinpi mana millaypata rurashkanichu Yaya Diosta piñachishpa. Chaymantapas romano tukuymanta atun apumanta mana piñarishpa millaypata rimashkanichu.

9 Festoka israel runakuna alita rikuwanahuchun nishpa yuyarishpan Pablota tapurka:

¿Jerusalenma rinayankichu chaypi kanwa alichanaynipa imatami rimahunkuna kanmanta?

10 Festo chasna tapushpan Pabloka aynirka:

Mana. Kan alita yachanki, israel masinikunata nima ima millaypata rurashkanichu. Kunanka kan romano tukuymanta atun apupa churashkanpa puntaykipi shayahuni, maypimi alichananchi tiyan, mana Jerusalenpichu. 11 Ñuka millaypata rurashkaynita tarishpaykichika wañuchiwaychi, wañunata mana manchanichu. Paykunapa rimashkankuna mana shutipa kashpanka nima pi atipawanchu makinkunapi sakinata. Chayrayku romano tukuymanta atun apu ñukawa alichachun.

12 Chasna nishpan apu Festoka paywa pakta yuyarik runankunawa kwintashkankunawasha aynirka:

Romano tukuymanta atun apuma rinata munashpaykika payma kanta kachasha kanwa alichananpa nishpa.

Festoka atun apu Agripata Pablomanta kwintarka

13 Mana achka puncha pasashkanwasha apu Agripaka panin Bernisewa Sesareama shamurkakuna apu Festota pasyanankunapa. 14 Apu Agripa achka punchakunata chaypi kahushpan Festoka payta Pablomanta kwintarka:

Kaypi kahun shuk apirishka runa Pablo shutiyu. Felixka mana alichanata atipashpan apu kananmanta llukshihushpan payta makinipi sakirka. 15 Jerusalenma rishpayni israel runakunapa saserdotenkunapa apunkuna, paykunata kamachik israel masin rukukunanti mana alita rurashkanta ñukama rimak shamurkakuna. Chay Pablota wañuchiy nishpankuna rimawarkakuna. 16 Chasna nishpa shamushpankuna ñukaka rimarkani: Ñukanchi romano apukuna mana nima pita kastigachinchichu, manara alita yachashpanchi shutipa mana alita rurashkanta. Uchachihushka runawa payta uchachihukkunawa ñawipura apupa puntanpi shamushpa alichanchi nishpa israel runakunata rimashkani. 17 Chasna rimashpayni chay uchachihukkunaka ñukawa pakta Jerusalenmanta kayma shamushpanchi kayantimalla alichanaynipa tiyarinapi tiyarishpayni Pablota kayachirkani ñawinpi rimanankunapa. 18 Ñuka yuyarishkani atun millaypatachari rurashka nishpa. Mana chasnachu kashka. Chay uchachikkunaka nima imata kastigaypatachu rimarkakuna. 19 Ashwan mana karkakunachu shuk yuyayllawa paykunapa shuk kirinankunamanta. Chaymantapas Jesús shutiyu runamanta kwintarkakuna. Israel runakuna ninahun Jesuska wañushkami. Pabloka nin Jesuska kawsahumi. Chayraykullami Pablotaka uchachishkakuna. 20 Chasna mana yachashpayni imatami rurasha nishpa Pablota tapurkani: ¿Jerusalenma rinayankichu paykuna kanwa alichanankunapa? nishpa. 21 Chasna tapushpayni niwarka: Romano tukuymanta atun apu Augusto alichachun nishpa. Chasna nishpan ñukaka romano tukuymanta atun apu Augustoma kachanaynikama taparishkallata sakirkani.

22 Chasna kwintashkanta uyashpan Agripaka Festota nirka:

Ñukapas chay runapa rimashkanta uyanayani nishpa.
Festoka aynirka:
Kayami payta uyanki nishpa.

Pabloka atun apu Agripapa puntanpi kwintarka

23 Kayantima Agripaka panin Bernisewa suma churarishkakuna apu Festopa kamachinan wasima rirkakuna, suntalupa apunkunanti, chay llaktapa apunkunawa pakta. Chaypi apu Festoka runankunata kacharka Pablota apak rinankunapa. 24 Pablota puntapi churashpankuna Festoka rimarka:

Atun apu Agripa, tukuy ñukanchiwa pakta kahukkunapas, rikuychi kay runata. Jerusalenpi kawsak israel masinkuna, kay llaktapi kawsak israel masinkunapas yapakta piñarishpankuna wañuchiychi kay runata nishpa kaparirkakuna. 25 Ñukaka mana tarishkanichu nima imata mana alita rurashkanta payta wañuchichinaynipa. Chasna kashpanpas pay munan romano tukuymanta atun apunchi Augustoma alichak rinata. Chayraykumi payta chayma kachasha nirkani. 26 Kunanka mana yachanichu imatami kay runamanta killkasha Roma llaktapi kawsak tukuymanta atun apunchirayku. Chayrayku apu Agripa, puntaykipi kay runata apamushkani. Kan alita tapushpayki ima millaypatata rurashka nishpa yachasha imatami killkanayni tiyan. 27 Mana alichu kan shuk apirishka runata kachanaynipa, mana rimashpa imamantami payta uchachinahun nishpa.

26

Pabloka pay kikinmanta apu Agripata rimarka

1 Chaypina apu Agripaka rimarka Pablota:
Kunanka kan kikin rimay rurashkaykimanta nishpa.
Chaypina Pabloka makinta alsashpan rimarka:

2 Atun apu Agripa, yapa kushillami kani puntaykipi rimashpa alichanaynipa israel masinikuna ñukata uchachiwashkankunamanta. 3 Kan alita yachanki imashnami ñukanchi israel runakuna ñawpamanta pacha kawsapayanchi, chaymantapas maykanmantami mana shuk yuyayllawachu kanchi. Chayrayku kunan rimahushkaynita ali yuyaywa uyaway.

4 Ñuka wawamanta pacha Tarso llaktapi, chasnallatata Jerusalenpipas musumanta pacha kawsashkaynita tukuy runa masinikuna alita yachanahun. 5 Paykuna munashpankunaka tukuyta kwintanahuma ñuka fariseo kashkaynita, tukuy ñukanchi israel runakunamanta Moisespa killkashkan kamachishkakunata ashwan alita paktachikkunamanta. 6 Yaya Dios ñawpa yaya rukunchi wañukunata rimashkanta kirishkaynirayku kunan ñukaka tapuy tukuhuni. Yaya Dioska rimarka tukuy wañushkakuna kuti kawsarinankunata. 7 Tukuy ñukanchi chunka ishkay ayllukunamanta mirashka israel runakuna chasnallatata chapahunchi rikunata, Yaya Diospa rimashkantashina wañushkakuna kuti kawsarinankunata. Chayrayku Yaya Diosta kushichinchi punchanti tutanti. Apu Agripa, ñukapas chayta kirishpa kawsahushpayni kunanka chaymanta israel masinikunaka uchachiwanahun. 8 ¿Imaraykuta mana kirinkichichu Yaya Dios wañushkakunata kuti kawsachinanta?

Pablo Jesukristuta kirik tukushkanmanta kwintarka

9 Ñawpa ñukapas yuyaripayarkani ali kananta Nasaretmanta Jesusta
kirikkunata parisichinaynipa. 10 Chayrayku Jerusalenpi Jesusta kirikku-
nata parisichirkani. Chaymanta saserdotenchikunapa apunkuna arí
nishpa killkashkankunata rikuchishpayni achka Jesukristuta kirikkunata
karselpi churachirkani. Chaymantapas kirikkunata wañuchihushpankuna
alimi nirkani. 11 Tukuy ñukanchi israel runakunapa tantarinanchi wasiku-
napi yaykushpayni achka kuti chay kirikkunata asutichirkani Jesukris-
tuta mana kirishanachu nishpa rimanankunapa. Paykunata yapa sinchita
piñarishpayni karu llaktakunamapas rirkani asutichishpa parisichinaynipa.

12 Shuk puncha Jesukristuta kirikkunata kastigachisha nishpayni
rihurkani Damasko llaktama. Rirkani saserdotenchikunapa apunkunapa
killkashkankunawa, ali kan Jesukristuta kirikkunata apishpan
kastigachinanpa nishpa. 13 Atun apu Agripa, rihushkaynipi chawpi
ñampipi chawpi puncha intimanta pasa punchahlla ilampashina silumanta
ñukanchipi muyukta rikurirka. 14 Chasna rikurishpan tukuy mancharishpa
allpama urmarkanchi. Chaypi shuk shimita, kikin hebreo shiminipi
rimahukta uyarkani: Saulo, Saulo, ¿imaraykuta parisichiwahunki?
Jesukristuta kirikkunata parisichisha nishpaykika kan kikinmi parisinki.
Imashnami tarawak wakraka piñarishpan puntayachishka kaspita
patyashpan pay kikinta nanachin, chasnallatatami kanpas parisichiy
tukunki nishpa rimawarka.

15 Chasna nishkanta uyashpayni tapurkani: ¿Pitaya kanki, Señor?
nishpa. Chaypina ayniwarka: Ñukami kani Jesús, maykantami
parisichihunki nishpa. 16 Kunanka atariy. Kanta rikurishkani ñukapa
kamachinayni kanaykipa. Kunan ñukata rikuwashkaykimanta kwintashpa
purikmi tukunki. 17-18 Kanta tukuy partima kachashkayki ñukamanta
yachachinaykipa. Chasna rurashpayni kanta israel masikikunapa
makinkunamanta, mana israel runakunapa makinkunamantapas
kishpichisha mana wañuchinankunapa. Runakunata ñukamanta
yachachinayki tiyan paykuna amsapishina kawsashkankunamanta
llukshinankunapa, Yaya Diospa kamachishkankuna tukunankunapana.
Paykunata yachachinayki tiyan paykunapas ñukata kirinankunapa. Chasna
kirishpankuna uchata rurashkankunamanta llakichiy tukunkakuna,
chaymantapas tukuy Yaya Diospa aliyachishkan runankunawa pakta
wiñayparayku paywa pakta kawsankakuna nishpa.

19 Chayrayku atun apu Agripa, chasna uyashpayni Yaya Jesús chay
silumanta rimawashkanta mana killashpachu kasurkani. 20 Puntiru
Damasko llaktapi, chaymanta Jerusalenpi, tukuy Judea allpapipas, israel
masinikunata, mana israel runakunatapas kwintashpa yachachirkani:
Uchata ruranata sakishpaykichi Yaya Diosta kasushpa, alitana rurashpa
kawsaychi. Chasna rurashpaykichimi mushu yuyayyu tukushkaykichita
rikuchinkichi nishpa yachachirkani. 21 Chasna yachachihushkaynirayku
israel masinikunaka ñukata Yaya Diospa wasinpi tariwashpankuna
apiwarkakuna wañuchishunchi nishpa. 22 Chasna kashpantata Yaya
Dios yanapawashkanrayku kunankama katihuni tukuy runakunata
kwintashpa. Apukunata, mana apukunatapas yachachihuni Moisespa
killkashkanta, chaymanta Yaya Diospa yachayninwa shuk yachachikkunapa
killkashkankunata, imatami Yaya Dios ruranka nishpa. 23 Paykuna
ñawpa killkarkakuna Yaya Diospa Kachanan Kishpichik parisishpa
wañunanta, chaymanta wañushkanwasha tukuy wañushkakunamanta pay
puntiru kawsarinanta. Chaymanta payka ñukanchi israel runakunata,

mana israel runakunatapas yachachinan tiyan imashnami amsapishina kawsashkanchimanta kishpichiy tukushunchi nishpa. Chayllatatami ñukapas yachachini.

Pablo munarka Agripa Jesukristuta kirik tukunanpa

24 Pablo chasna rimashpan apu Festoka sinchita rimarka:
Pablo, musparihunkimi. Yapa killkata yachakushpayki chasna muspa tukuhunki.
25 Chaypi Pabloka ali yuyaywa aynirka:
Atun kamachik Festo, mana muspachu kani. Alita yuyarishpaynimi rimashkani shutipa kashkata. 26 Atun apu Agripaka tukuy chaykunata alita yachan, chayraykumi paypa puntanpi mana manchashpachu rimahuni. Tukuy Jesukristumanta yachashkaynita payka ña uyarka. Mana pakallachu Jesusta wañuchirkakuna. 27 Apu Agripa, ¿Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachikkunapa killkashkankunata kirinkichu? Yachani paykunata kirinaykita nishpa rimarka Pabloka.
28 Chasna Pablo tapushpan atun apu Agripaka aynirka:
Astalla pishin yachachiwashpayki ñukapas Jesukristuta kirik tukunaynipa.
29 Agripa chasna nishpan Pabloka aynirka:
Achkata mana achkata yachachishpaynipas mana imananchu. Yaya Diosta mañani, kan, tukuy kaypi uyawahukkunapas Jesukristuta kirik tukunaykichipa ñukashina. Chasna kashpanpas mana munanichu kankuna ñukashina kadenawa watarishka kanaykichipa.
30 Pablo chasna rimashkanwasha atun apu Agripaka panin Bernisewa pakta, apu Festopas, tukuy chaypi tiyahukkunapas atarishpankuna llukshirkakuna. 31 Kanchapi paykunapura kwintarkakuna:
Kay runaka nima imata rurashkachu wañuchichinanchipa, nima watarishka kananpa.
32 Chasna nishpankuna Agripaka Festota rimarka:
Kay runata kacharinchima karka, mana romano tukuymanta atun apuma rinata tapumachu karka nishpa.

27

Pablota Roma llaktama kacharkakuna

1 Ña apu Festo Pablota lanchapi Italia allpapi kahuk Roma llaktama kachanata munashpan chay shuk apirishkakunanti kapitan Juliota kurka. Chay kapitanka romano tukuymanta atun apupa shuk muntun suntalukunata kamachikmi karka. Ñuka Lukaspas paykunawa pakta rirkani Pablota yanapanaynipa.
2 Chaypi Tesalónika llaktamanta Aristarko ñukanchiwa parihu rirka. Tesalónika llaktaka Masedonia allpapimi kan. Chasna ñukanchi Adramitio llaktamanta lanchapi uraykurkanchi. Chay lanchaka Asia allpapi llutarina karka. Chasna uraykushpanchi Sesarea llaktamanta llukshirkanchi.
3 Kayantima Sidón llaktapi paktarkanchi. Chaypi kapitan Julioka Pablota llakichishpan sakirka amigunkunama pasyak rinanpa, munashkanta kunankunapa.
4 Chay Sidón llaktamanta llukshishpanchi sinchi wayra ñukanchita arkarka. Chayrayku Chipre isla washata rirkanchi. 5 Chipremanta chimpashpa Silisia allpa mayanta, Panfilia allpa mayantapas pasarkanchi. Chasna pasashpanchi Lisia allpapi kahuk Mira llaktapi paktarkanchi.
6 Chaypi kapitan Julioka tarirka shuk lanchata Alejandria llaktamanta Italia allpama rihukta. Chay lanchapi ñukanchita uraykuchirka rinanchipa.

7 Chaypina achka punchakunata alimanta rirkanchi. Chasna paktarkanchi
Kinido llakta chimpapurapi. Chaypipas wayra mana pitikta pasaypata
rurashpan Kreta isla washata rirkanchi. Chasna rishpanchi chay isla punta
Salmón shutiyu mayanta pasarkanchi. 8 Achkata parisishpa isla mayanta
alimanta rirkanchi. Chasna rihushpanchi Lasea llakta mayanllata, Buenos
Puertos llakta lancha llutarinapi paktarkanchi.
9 Unayta lanchapi shamuhushkanchirayku lancha rina uras ña pasarka.
Chay killakuna atun yaku marpi purinapa mana alichu karka. Sinchi wayra,
atun ulas, sinchi tamyapas tiyashpan yapa manchaypa karka. Chasna
kashpan Pabloka kunarka:
10 Lanchata purichik runakuna, rihushpalla katishpanchika rikuni man-
chaypata pasananchita. Lanchaka kargawa pakta chinkarinanta rikuni.
Chaymanta ñukanchipas atipanchima chinkarinata.
11 Pablo chasna rimashpanpas chay kapitanka ashwanta kasurka lan-
cha amupa rimashkanta, chaymanta lanchapa kapitanpa rimashkanta.
12 Buenos Puertospi mana alichu karka tamya punchakunata pasananchipa,
sinchi wayra kashkanrayku. Chasna kashpan ña tukuy yuyarirkakuna ali
kama chay purtumanta llukshinanchipa, Fenise llaktama rinanchipa, tamya
punchakuna pasanankama. Chay Feniseka Kreta isla puntapi kashpan lan-
chakunapa ali llutarina llaktami karka, mana sinchi wayra tiyashkanrayku.

Atun yaku marpi sinchi wayra sinchi ulaspas tiyarka

13 Chasna kashpan shuk puncha ali wayra atun yaku mar kinkraymanta
wayrashpan chay runakuna ali punchami tukunka Fenisema rinanchipa
nishpa yuyarirkakuna. Chasna yuyarishpankuna lancha watashkashina
shayarina fierrota yaku ukumanta surkushpankuna Kreta isla mayanl-
lata rirkanchi. 14 Astalla unaypi chasna rihushkanchipi kunkaymanta
yapa sinchita wayrashpan wayraka kallarirka lanchata kuchan partima
apanata. 15 Chasna sinchita wayrashpan mana atiparkakunachu lanchata
alita kuskanchanata. Wayraka maytapas apachun nishpa sakishpankuna
wampurishpa rirkanchi. 16 Chasna rishpanchi shuk uchilla isla Kauda
shutiyu washata pasarkanchi. Chaypi mana yapa sinchita wayrashpan
sinchita tarawashpa lanchapi watarishpa rihuk botita lancha awama ati-
parkanchi aysanata mana waklinanpa. 17 Chay botita aysashkanchiwasha
tukuy lancha muyukta waskawa watarkakuna mana pakirinanpa nishpa.
Chay kuchupi tiyarka shuk awalla Sirte shutiyu. Lanchaka chaypi takarish-
pan pakirinata yapa manchashpanchi lanchata wayrawa purichina llacha-
pata watarishka kahukta kaspinmanta surkurkakuna. Yanka chasnalla
llachapa illa wayra apashkallawa rirkanchi. 18 Kayantima chasnalla sinchi
wayra ulaspas kahushpan lancha apahuk imakunata atun yaku marpi
wichurkakuna lanchankunata pankallayachinankunapa. 19 Ashwan kayan-
tima lancharayku munahushkankunatapas apishpankuna atun yaku marpi
wichurkakuna. 20 Achka punchakunata sinchita wayrashpan intika istril-
lakunapas mana rikurirkakunachu. Yapa sinchi wayra, tamya, ulaspas chas-
nalla katihushpan wañunanchi punchami paktarihun nishpa yuyarirkanchi.
21 Ña unay nima pi mikunayashpan Pabloka paykunapa chawpinkunapi
shayarishpan rimarka:
Amigukuna, rimashkaynita kasunkichima karka, Kreta islamanta mana
llukshinchimachu karka. Chasna rimashkayni shimita kasunkichima karka,
mana kasnachu parisihunchima, nima lancha apahuk imakunata wichu-
naka tiyamachu karka. 22 Chasna kashpanpas kunanka ama manchariy-
chichu, ashwan sinchikuychi. Nima shuk kankunamanta wañunkichichu.

Lanchallami chinkarinka. 23 Ñukaka Yaya Diospa runan kashpayni payta
kasushpa kawsashpayni kunan tuta Yaya Diospa shuk angelka ñukata
rikurik shamushka. 24 Chay angelka rimawashka: Pablo, ama man-
chariychu. Kanka romano tukuymanta atun apupa puntanpi paktanayki
tiyan. Kanta kushichishpa Yaya Dios tukuy kay lanchapi kahukkunata
kishpichinka, nima shuk runa kay atun yaku marpi chinkarinkachu.
25 Chayrayku amigukuna, karishina sinchikuychi. Yaya Diospa rimashkanka
paktarinkami, imashnami paypa angelka rimawashka. 26 Chasna kashpan-
pas Yaya Dios ñukanchita kishpichishpan wayraka shuk islapi tankashpan
wichunka.

27 Ishkay semanata rihushpanchi wayra tankashpan yanka wampur-
ishpa Adria shutiyu atun yaku marpi paktarkanchi. Ña chawpi tuta lan-
chata purichikkunaka allpa mayanpi paktahushkanchita musyarkakuna.
28 Kuchachu nishpa tupushpankuna kimsa chunka sokta metro tupu
kucha karka. Chaymanta chaynikpi kuti tupushpankuna ishkay chunka
kanchis metro tupulla kucha karka. 29 Chayta rikushpankuna lan-
chanchimi samantapi takarishpan pakirinka nishpa mancharirkakuna.
Chayrayku lancha watashkashina chusku shayarina fierrokunata lancha
sikimanta yakuma kacharirkakuna lanchaka shayarinanpa. Mancha-
rishka chaparkakuna pakarinanta. 30 Chasna chapahushkankunapi lanchata
purichihukkunaka mitikushpa rishpanchi kishpishunchichari nishpa yu-
yarirkakuna. Ñukanchikunata llullachishpa lancha shayarina fierrota punta
partipas kacharishunchi nishpankuna botita lancha puntamanta pakalla
paskarkakuna, yakupi uraykuchinayarkakuna rinankunapa. 31 Chasna
rurahushpankuna Pabloka rikushpan suntalukunapa kapitanta, suntaluku-
natapas rimarka:

Chay runakuna mana lanchapi kiparishpankunaka kankunaka mana
kishpinkichichu, yakupimi chinkarishpa wañunkichi.

32 Chasna nishpan chay suntalukunaka chay botipa watarishkan waskaku-
nata pitishpankuna botita yakuma kacharirkakuna.

33 Ña pakarihushkapi Pabloka chaypi kahukkunata mikunankunapa ku-
narka:

Mancharishka kahushkaykichirayku ña ishkay semanata mana
mikushkankichichu. 34 Kunanka alita mikunaykichi tiyan, sinchikush-
paykichi kishpinaykichipa. Ama manchariychinachu. Nima pi atun yaku
marpi chinkarinkachu, nima ima pasankichichu.

35 Chasna rimashkanwasha Pabloka panta apishpan tukuy runakunapa
rikuhushkankunapi Yaya Diosta agradesirka. Chaymanta panta pakishpan
kallarirka mikunata. 36 Chasna Pablo mikuhushpan tukuy paykunapas
sinchikushpankuna mikurkakuna. 37 Chay lanchapi tukuy ñukanchiwa pakta
karkanchi ishkay pachak kanchis chunka sokta runakuna. 38 Chasna sak-
sakta mikushkanchiwasha lanchaka ashwanta pankallayananpa mikuna
trigu muyukunata atun yaku marpi wichurkakuna.

Tukuy lanchapi rihukkuna wañuymanta kishpirkakuna

39 Ña pakarihushpan chay lanchata purichik runakuna karumanta allpata
rikushpankuna mana riksirkakunachu chay allpata. Chaypi shuk tiyu
rikutuyuta rikurkakuna. Chasna rikushpankuna yuyarirkakuna, atipash-
panchika lanchata chayma llutachishunchi nishpa. 40 Lanchata chayma
llutachinayashpankuna lancha watashkashina shayarinan fierrokunapa

waskankunata pitirkakuna chay rikutuma paktananchipa. Chaymanta lancha puntapi wayra tankana llachapata sikachishpa timplachirkakuna, chaymantapas timonkunata watana waskakunatapas paskarkakuna wayrawa tiyuma rinanchipa. 41 Chasna rishpanchi lancha puntaka shuk awallapi sikakta rirka, mana kuyuchiypata. Siki partika kuchapi kiparirka. Ulas sinchita waktarishpan lancha siki parti tukuy pakirinata kallarirka. 42 Chasna lancha pakirishpan suntalukunaka tukuy apirishka kahukkunata wañuchinayarkakuna mana waytashpa mitikunankunapa. 43 Chasna wañuchinayashpankuna chay kapitanka Pablota kishpichinayashpan suntalunkunata arkarka nima pita wañuchinankunapa. Chasna arkashpan kamachirka waytanata atipakkunata puntiru yakuma saltanankunapa, waytashpa allpama paktak rinankunapa. 44 Chaymantapas kamachirka mana waytanata atipakkunata lancha pakirishka tablakunata, wampurik imakunatapas apishpankuna wampurishpa allpama rinankunapa. Chasna rurashpa rishpanchimi tukuy kawsa paktarkanchi.

28

Imashnami Pabloka Malta islapi pasarka

1 Ña ñukanchi chay allpapi alita paktashkanchiwasha Malta shutiyu isla kashkanta yacharkanchi. 2 Chay islapi kawsak runakunaka ñukanchita llakichishpankuna alita yanaparkakuna. Tamya kashpan chaymanta yapa chiri kashpan ninata apichishpankuna tukuy ñukanchita kayarkakuna kununanchipa. 3 Chaypi Pablopas yantakunata maskashpan ninapi churahurka. Chasna churahushkanpi shuk machakuya rupata musyashpan llukshirka. Pablopa makinpi kanishpan warkurirka. 4 Chaypi chay islapi kawsak runakunaka Pablopa makinpi machakuya kanishpa warkurihushkata rikushpankuna paykunapura rimarkakuna:

Kay runaka runata wañuchikchari. Pay chasna atun yaku marpi wañunamanta kishpishpanpas kunanka rantipak diosninchi kastigahun.

5 Pabloka machakuyata ninama chawsirka. Paytaka nima imata rurarkachu. 6 Chay rikuhuk runakunaka rikushpalla unayta chaparkakuna, makin punkishpan kunkaymanta wañushka urmanka nishpa yuyarirkakuna. Chasna yuyarishpankunapas Pablota nima imanachirkachu. Chasna kashpan chikanta yuyarishpankuna rimarkakuna:

Kay runaka shuk diosmi nishpa.

7 Chay paktashkanchimanta mana karupichu chay islapi kawsak apupa allpanka karka. Chay apu Publio shutiyuka ñukanchita llakichishpan wasinma pushashpan kimsa punchata yanaparka. 8 Chasnapi yacharkanchi Publiopa yayan yawar kichawa, kalinturawapas wañuhurka. Chasna kahushkanta yachashpan Pabloka chayma rirka. Sirihushkan kwartupi yaykushpan Yaya Diosta mañarka payta ampinanpa. Makinta unkushkapa awanpi churashpan ampirirka. 9 Pablo chasna ampishkanta rikushpankuna chay islapi kawsak unkushkakunapas shamurkakuna ampirinankunapa. Chasna shamushpankuna tukuy ampirirkakuna. 10 Chay ampirishka runakunapas ñukanchita llakichishpankuna achkata kurkakuna. Ña alicharishka kahushkanchipi shuk lanchapi uraykunanchipa Italia allpama rinanchipa, chay islapi kawsak runakunaka tukuy purihushkanchipi munashkanchita kurkakuna.

Pablo Roma llaktapi paktarka

11 Kimsa killata chay islapi kiparishkanchiwasha Alejandria llaktamanta lanchapi uraykurkanchi Roma llaktama rinanchipa. Chay lanchaka chay

islapi tamya killakuna pasananta chapashpa karka. Chay lancha puntapika egipto runakunapa ishkay diosninkuna, Kastor, Polux shutiyukunapa almankuna kaspimanta rurarishka karkakuna. 12 Chay Malta islamanta llukshishpanchi Sirakusa shutiyu llaktapi paktarkanchi. Chay Sirakusa llaktaka Sisilia shutiyu islapimi. Chaypi kimsa punchata kiparirkanchi. 13 Chaymanta isla Sisilia allpa mayanta lanchapi wampurinlla rishpanchi Regio llaktama paktarkanchi. Chay Regio llaktaka Italia allpapimi. Kayantima ali wayraka uraymanta ñukanchita tankashpan Puteoli llaktapi paktarkanchi. 14 Chay llaktapi tarirkanchi Jesukristuta kirik wawkikunata. Paykunaka ñukanchita kayarkakuna shuk semanata paykunawa kiparinanchipa. Chasna shuk semanata kiparishkanchiwasha Roma llaktama rirkanchi.

15 Chasna rihushpanchi chay Roma llaktapi Jesukristuta kirik wawkikuna shamuhushkanchita yacharkakuna. Chayrayku Roma llaktamanta llukshishpankuna Tres Tabernas shutiyu llaktakama, Foro de Apio shutiyu llaktakamapas ñukanchita tinkunankunapa shamurkakuna. Pabloka paykunata rikushpan Yaya Diosta agradesishpa yapa kushikurka. 16 Chasna Roma atun llaktapi paktashpanchi kapitanka Pablota sakirka sapallan shuk wasipi kawsananpa shuk suntalulla payta kuyrachun nishpa.

Pablo Roma llaktapi Jesukristumanta yachachirka

17 Kimsa puncha paktashkanchiwasha Pabloka Romapi kawsak israel masinkunapa apunkunata kayachirka. Shamushpankuna tantarishkankunapi Pabloka rimarka kasna nishpa:

Wawkinikuna, uyawaychi. Nima imata rurarkanichu Israel allpapi kawsak israel masinchikuna piñariwanankunapa. Yaya rukunchi wañukunapa yachachishkankunata mana pantachichirkanichu. Chasna kashpantata Jerusalenpi kawsak israel masinchikunaka apiwashpankuna runa wañuchiktashina romano runakunapa makinkunapi sakiwarkakuna. 18 Chasna romano apukuna ñukata tapuwashpankuna nima tarirkakunachu mana ali rurashkaynita kastigashpa wañuchiwanankunapa. Chayrayku kacharinayawarkakuna. 19 Chasna kashpanpas israel masinchikunaka ama kachariychichu nishpankuna arkarkakuna. Chasna arkashpankuna ñukaka rimarkani romano tukuymanta atun apullami alichanan tiyan ñukawa nishpa. Chasna nishpaynipas israel masinikunawa piñarishkaynika mana tiyawanchu. 20 Kankunata rikushpayni tukuy chayta rimanaynipa kayachirkani. Kaypi kadenawa watarishka kahuni Yaya Dios Kishpichikta kachashkanmanta runakunata yachachihushkaynirayku maykantami tukuy ñukanchi israel runakuna yapa chapashkanchi.

21 Chasna Pablo rimashpan paykunaka rimarkakuna:

Ñukanchika kanmanta mana nima shuk killkata chay Jerusalenpi kawsak israel masinchikunamanta apirkanchichu. Nima pi chaymanta kayma shamushpan millaypata rurashkaykita ñukanchita rimarkachu. 22 Kunanka yuyarishkaykita ñukanchita rimay. Yachanchi tukuy parti chay mushu yachachishkaykita kirikkunata piñarishpa rimanahun, chay mushu kirishkankuna mana ali kananta.

23 Chasna rimashpankuna churarkakuna shuk puncha kwintanankunapa. Chay puncha paktarishpan achka runakuna Pablopa kahushkan wasima shamurkakuna. Chaypi tantarishpankuna Pabloka tutamanta pacha tutayanankama yachachirka Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta. Chaymantapas Moisés wañupa killkashkanta,

ñawpa Yaya Diospa yachayninwa shuk yachachikkunapa killkashkankunatapas leyishpan yachachirka Jesús Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kananta. Payka yapa munarka kirinankunapa. 24 Chasna nishpan shukkunaka paypa rimashkanta kirirkakuna, shukkunaka mana kirirkakunachu. 25 Chasnamanta mana shuk yuyayllawa kashkankunarayku rimanakushpankuna shukkuna llukshihushpankuna Pabloka ashwanta rimarka kasna nishpa:

Shutipami Yaya Diospa Espíritun chay ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaiasta rimarka, yaya rukunchikunata Yaya Diospa rimashkanta rimananpa kasna:

26 Runa masikikunama riy. Paykunata yachachiy kasna nishkaynita:
Kankuna yachachishkaynita alita uyahushpaykichipas mana asirtankichichu. Ali rurashkaynita rikuhushpaykichipas mana asirtankichichu imaraykumi chasna rurashkani.
27 Yuyaykichika taparishka kahun. Ñawikichika taparishkashina kashpankuna ali rurashkaynita mana rikunkichichu. Rinkrikichika taparishkashina kashpankuna rimashkaynita mana uyankichichu. Chasna tukushpaykichi manana atipankichichu uchaykichikunamanta yuyarishpaykichi llakirinata, ñuka llakichishpayni kankunata aliyachinaynipa nishpa.
28 Kunan kayta yachaychi: Kunanmanta pacha yachachisha mana israel runakunata, Yaya Dios paykunatapas uchankunamanta llakichishpan kishpichinanta. Chasna yachachishpayni paykuna shutipa kasunkakuna.

29 Pablo chasna rimashpan israel masinkunaka paykunapura yapa rimanakushpa wasinkunama kutirkakuna.

30 Pabloka ishkay watata chay pagashkan wasipi Roma llaktapi kawsarka. Tukuy payta pasyanapa shamuk runakunata chay wasipi yaykuchipayan. 31 Mana manchashpachu katirkalla yachachishpa Yaya Diospa ali kamachinan kay allpapi ña kallarishkanmanta. Chaymantapas katirkalla yachachishpa Jesukristu Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik kananta. Nima pi paypa yachachihushkanta arkarkachu. *Chayllata ñuka Lukaska killkashkani.*

PABLOPA KILLKASHKAN KILLKA ROMA LLAKTAPI JESUKRISTUTA KIRIKKUNARAYKU

Pablo kirik masinkunata saludan

1 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, ñukami Jesukristupa
kamachishkan runa kani. Yaya Dios ñukata akllawashka apostol kanaynipa,
paypa suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta
yachachinaynipa.
2 Ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikkuna ña chay kishpichik
shamunanmanta killkarkakuna. Chay killkashkankuna shimika Yaya
Diospami kan. 3-4 Chay killkashkankunata Yaya Dios paktachirka Wawanta
kachashpan. Runa tukushpan atun apunchi David wañupa miraymanta
wawayarirka. Chaymantapas ucha illa Yaya Diosshina kashkanrayku
Amunchi Jesukristu wañushkanmanta kawsarishpan Yaya Dios tukuy
ñukanchikunata atun yachayninwa riksichirka kikin Wawan kananta.
5 Chay Jesukristuka ñukata akllawashpan apostol kanki nishpa
kachawashka paypa shiminta yachachinaynipa tukuy kankuna mana
israel runakunapa llaktaykichikunapipas achka runakuna paytana
kasushpa kawsanankunapa. 6-7 Kankunatapas Roma llaktapi kawsakkunata
Jesukristu kayashka, payta kirishpaykichi paypa runankuna kanaykichipa.
Kankuna Yaya Diospa yuyashkan runankunaraykumi kay kartata
killkahuni. Yayanchi Dios, Amunchi Jesukristupas kankunata llakichishpan
yanapanahuchun kushilla kawsanaykichipa.

Pablo yuyarin Roma llaktama rinata Jesukristuta kirikkunata sinchikuchinanpa

8 Manara ashwanta rimashpaynira kankunata rimani: Jesukristu
alichashpan Yaya Dioswa kwintananchipa Yayanchi Diosta agradesini
karan shuk kankunarayku. Tukuy allpakunapi runakuna alita kirishpa
kawsahushkaykichimanta uyashkakuna. 9 Yaya Dioska yachanmi
tukuy uras kankunarayku mañahushkaynita. Tukuy shunkuynimanta
pacha payta kasuk kashpayni chay suma ali shimita Wawan Jesukristu
runakunata kishpichinanmanta yachachini. 10 Yaya Dios yachan tukuy uras
payta tapuhushkaynita munashpanka kachawananpa kankunata rikuk
rinaynipa. 11 Yapa munani kankunata ñawipura riksik rinata. Munani Yaya
Diospa Espíritun yanapawashpan kankunata yanapanata, ashwan alita
Jesukristupi sinchikushpa kawsanaykichipa. 12 Mana chayllachu, ashwan
kankunawa kahushpayni kankunapas ñukata sinchikuchiwankichima.
Jesukristuta kirihushkanchimanta kwintashpanchi ashwan yuyayta
kunakushunchi. 13 Wawkikuna panikuna, kayta yachaychi, achka kuti
munashkani kankunama rinata. Chasna rinata munashpaynipas kunan
kama manara atipashkanirachu. Chasna kashpanpas yapa munani
kankunata yachachinata, imashnami shuk llaktakunapi runakunata
yachachishkani. 14 Yaya Dios kachawashka tukuy runakunata paypa
shiminta yachachinaynipa. Yuyayyu runakunata, mana yapa yuyayyu
runakunatapas, killkata yachak runakunata, mana killkata yachak
runakunatapas yachachinayni tiyan. 15 Chasna kashpan yapa munani
kankuna Roma llaktapi kawsahukkunatapas Yaya Diospa suma ali shiminta
Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachinata.

Yaya Dios yachayninwa tukuyta atipan ruranata

16 Mana pinkanichu Yaya Diospa suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachinata. Kay shimika Yaya Diospa yachayninwa kashpan maykanpas ñukanchi israel runakuna, kankuna mana israel runakunapas kay shimita shutipa kashkanta kirishpa kasunahun, chaykunami kishpishka kankakuna. 17 Kay shiminmantami yachanchi imashnami Yaya Dios runakunarayku paywa alichashpan paypa rikushkanpi ali kashunchi. Payta kirishpa ñukanchirayku rurashkanpi sinchikurishpanchilla paypa rikushkanpi ali kashunchi. Chasnami Yaya Dios ñawpa ña killkachirka kasna:

Maykanmi ñukapi kirishpa sinchikurin, payllami aliyachishka kashkanrayku ñukawa wiñaypa kawsanka nishpa.

Yaya Dioska tukuy runakunata mana alita rurashpa kawsashkankunamanta kastigankami

18 Yachanchi Yaya Dioska yapa piñarishpanmi kastiganka tukuy mana payta kasuk mana alita rurak runakunata. Paykunaka mana ali rurashkankunawa runakunata arkanahun Yaya Diospa shutipa kashkan shimita kirinankunapa. 19 Yaya Diospa rimashkanka shutipa kashkata paykuna alita yachanahun, pay kikin paykunata riksichishkanrayku. 20 Kay allpata rurashkanmanta pacha tukuy runakuna atipanahun riksinata imashnami kan Yaya Dioska. Payta mana rikushpanchipas paypa rurashkanta rikushpa atipanchi riksinata, pay mana tukurik atun yachayyu Yaya Dios kananta. Chayraykumi nima maykan millaypata rurak runa rurashkanmanta tapuy tukushpan atipankachu rimanata mana yachashkanichu Yaya Dios tiyananta nishpa. Chayrayku mana ali rurashkanmanta mana llakichiy tukunkachu. 21 Yaya Diosta riksishpankunapas manami munarkakunachu payta Yaya Diostashina kushichinata, nima agradesinata. Payta kushichinankunaranti ashwanta mana alikunata yuyarishpa kawsanahun. Chasna mana alita yuyarishpankuna amsapishina kawsanahun, manana atipanahunchu riksinata maykanmi ali kan. 22 Tukuyta yachakmi kanchi nishpankunapas yuyay illashina kanahun. 23 Mana munanahunchu atun yachayyu, mana wañuk Yaya Diosta kushichishpa kawsanata. Chasna kashpan paykunaka runakunapa rurashkankunata atunyachishpa mañanahun. Wañuk runashina, rikrayu pawakkunashina, allpapi purik animalkunashina, machakuyakunashina rurarishkakunatami atunyachishpa mañanahun Yaya Diostashina.

24 Chayrayku Yaya Dioska paykunata sakishka, paykuna kikin munashkankunata ruranankunapa. Chasna kashpankunami paykuna kikinpa aychanta waklichishpa paykunapura shukwa shukwa pinkaypata ruranahun. 25 Yaya Diospa shutipa rimak shiminta mana kasunata munashpankuna llulla shimikunallata kasunahun. Yaya Diospa rurashkan imakunata yuyashpa kasushpa kawsanahun, mana munanahunchu kikin Yaya Diosta yuyashpa kasushpa kawsanata. Chayka manami alichu. Ñukanchi runakunaka tukuy uras tukuyta rurak Yaya Diosllata kushichishpa kawsananchi tiyan. Chasna kachun.

26 Runakuna mana Yaya Diosta yuyashpa kawsashkankunaraykumi Yaya Dioska paykunata sakishka pinkaypa munashkankunallata rurashpa kawsananankunapa. Chasna kashpan rikuychi, warmikunapas kusankunawa tupanakushpa kawsanata sakishpankuna warmipura pinkaypata ruranahun. 27 Chasnallatata karikunapas warminkunawa tupanakushpa

kawsanata sakishpankuna karipura pinkaypata ruranahun. Chasna pinkaypata rurahushkankunaraykumi paykuna kikin aychankunata waklichishpankuna kastigarishka kanahun.

28 Yaya Diosta mana kasunayashpankuna payka chay runakunata
sakishka millaypa yuyayninkunawa pinkaypakunata ruranankunapa.
29 Chasna kashpankunami paykunaka tukuy mana alikunata rurashpa
kawsanahun. Runa masinkunata mana alita ruranahun, tukuy imakunata
paykuna kikinrayku munanahun, yapa millaypata ruranahun. Mana
awantashpankuna shuk runa shuk imapi paykunamanta pasa kananta
tukuy runakunawa parihuyanata munashpa kawsanahun. Runakunata
wañuchikkuna, rimanakuysikikuna, piñariysikikuna, llullaysikikuna,
millaypata yuyarikkuna kanahun. 30 Runa masinkunata washanchakkuna
kanahun, Yaya Diosta chiknik, nima pita kasukkuna. Paykuna kikinlla
yapa ali kanata yuyarik, paykuna kikinta atunyachishpa rimakkuna
kanahun. Chaymanta millaypa ruranallata yuyarinahun. Yayankunata
mana kasunahunchu. 31 Mana asirtanata munanahunchu maykanmi ali,
maykanmi mana alichu, rimashkankunata mana paktachinahunchu, mana
nima pita yuyanahunchu, chaymantapas nima pita llakichinahunchu.
32 Chay mana alita rurak runakunaka yachanahun Yaya Dios chay
mana ali rurashkankunamanta kastigananta. Tukuy mana alita
rurakkunaka wiñaypa wañuyta parisinankunata yachanahun. Chayta
yachashpankunatatami mana alita rurashpalla kawsanahun. Mana
chayllachu. Ashwan shuk runa masinkunata chasna mana alita
rurahushkanta rikushpankuna yapa kushikunahun alitami rurahunki
nishpa.

2

Yaya Dios shuk puncha tukuy runakunata mana alita rurashkankunamanta tapunka

1 Chayrayku yachashpanchi tukuy ñukanchi runakuna mana alita rurak
kananchita, nima pi atipamachu rimanata runa masinmanta: Mana alita
rurashpa kawsak kashpan kastigay tukunan tiyan, ñuka shuti alimi kani
nishpa. Kankunapas chay runa masikichishina mana alita rurak kashkaykichirayku chasna rimanaykichiwa kankuna kikinmanta kastigay tukunan
tiyan nishpa rimakkuna kankichi. Chasna kashpaykichimi mana llakichiy
tukunkichichu. 2 Yaya Diosllami atipan rimanata maykanmi shutipa alita
rurashka, maykanmi mana alita rurashkachu nishpa. Chasna kashpan
yachanchi mana yankamanta kastigananta. Ashwan tukuy chay mana
alikunata rurakkunata kastigashpan alita ruran shutipa mana alikunata
rurashkankunarayku. 3 Kankuna runa masikichishinallatata mana alita
rurak kashpaykichi shukkunamanta ama rimaychichu: Mana alita rurak
kashpan kastigay tukunan tiyan nishpa. Chasna rimak kashpaykichika
ama yuyariychichu Yaya Dios kankunata kastigananmanta kishpichinanta.
4 Chasna runa masikichimanta rimakkuna kashpaykichika Yaya Diosta manami yuyankichichu. Payka yapa ali shunku kashpan ñukanchita yuyashpan
mana shuk ratu kastiganchu. ¿Manachu yachankichi Yaya Dios ali shunku
kashpan ñukanchita yanapananta manana millaypata rurashpa ashwan paytana kasushpa kawsananchipa?

5-6 Chasna kashpanpas kankuna mana kasunata yachak runakuna kashpaykichimi mana munankichichu mana alita yuyarishkaykichita sakinata. Chasnashpaykichimi kankuna kikin Yaya Diospa sinchi kastigananta maskankichi. Pay alillata rurak kashpan shuk puncha tukuy runakunata rikuchinka pimi alita rurashka, pimi mana alitachu rurashka nishpa. Mana ali rurak runakunataka kastigankami. Tukuy alita rurakkunataka kushichinkami. 7 Maykankunami mana sampayashpa alikunata rurashpa kawsanahun, maykankunami Yaya Diosta kushichishpa wiñaypa paywa kawsanata munanahun, chaykunataka Yaya Diosmi kawsananpi yaykuchinka paywa parihu wiñaypa kawsananpa. 8 Ashwan maykankunami tukuy uras paykuna kikinpa munashkanta ruranahun, Yaya Diospa shiminta mana kasunahunchu, ashwan millaypa ruranakunallata katinahun, chaykunataka Yaya Dioska piñarishpami kastiganka. 9 Chay mana alita rurashpa kawsakkunaka, ñukanchi israel runakunamanta, kankuna mana israel runakunamanta kashpankunapas yapa llakiyta manchayta parisinkakuna. 10 Ashwan tukuy alita rurak runakuna, ñukanchi israel runakunamanta, kankuna mana israel runakunamanta kashpankunapas kushilla kawsankakuna. Paykunataka Yaya Diosmi kushichinka, chaymanta paywa wiñaypa silupi kawsankakuna. 11 Yaya Dioska tukuy runakunata chasnallami yuyan, mana imananchu maykan runa kashpanpas.

12 Tukuy runakuna Yaya Diospa kamachishkanta mana yachashpankunapas yachanahun maykanmi ali rurana, maykanmi mana ali ruranaka nishpa. Chayrayku chay kamachishkanta mana yachak runakuna mana alikunata rurashpankuna Yaya Dioska paykunata kastiganka. Ashwan tukuy maykankunami alita chay kamachishkanta yachashpankunatata mana alita rurashpa kawsanahun, paykunataka Yaya Dioska paypa kamachishkanta rikuchishpa kastiganka. 13 Yaya Diospa rikushkanpika mana kanahunchu ali maykankunami paypa kamachishkankunata uyakkunalla. Ashwan maykankunami chay kamachishkakunata kasushpa kawsakkunallami paypa rikushkanpika ali kanahun. 14 Mana israel runakuna chay Moisés wañupa killkashkan kamachishkakunata mana yachashpankunapas shukkuna paykunamanta chay kamachishkakunatashina alita rurashpa kawsanahun. Paykuna kikin yachanahun alikunata mana alikunata ruranata. 15 Chasna alita rurashpa kawsashpankunami rikuchinahun Yaya Diospa kamachishkankuna shunkunkunapi kahushkanta. Chasna kashpan alita yachanahun ruranankunaka alichu manachu. Shuk uras shunkunkunapi rimay tukunahun alita rurashkanki nishpa. Shuk uras rimay tukunahun mana alitachu rurashkanki nishpa. 16 Shuk punchami Jesukristuka Yayan Dios kamachishpan tukuy runakunapa pakalla yuyarinankunata rurashkankunatapas riksichishpan alichu manachu nishpa rimanka. Chasna kashpan shukkunata kastiganka, shukkunata kushichinka. Ñuka Yaya Diospa suma ali shiminta yachachishkaynishina paktarinka.

Pikunami shutipa Yaya Diospa runankuna kanahun

17 Shukkuna kankunamanta atunyachirishpa rimankichi: Israel runakunami kanchi. Yaya Diospa kamachishkanta kasukkuna kashkanchirayku paywa wiñaypa kawsak rishunchi nishpa. 18 Chaymanta paypa munashkanta yachanchi nishpa rimankichi. Yaya Diospa kamachishkanka ñukanchita yachachin alita rurashpa kawsanata nishpa. 19 Yuyarinkichi shuk wiskuta ñampita purichikshina, amsapishina purikkunarayku punchayachikshina, Yaya Diosta mana riksik runakunata yanapak kanaykichita payta riksinankunapa. 20 Yaya Diospa kamachishkanta

alita riksishpaykichimi alita yachankichi maykanmi ali, maykanmi mana alichu. Chayrayku yuyarinkichi mana yachakkunataka atipanchi yachachinata, mana Yaya Diospa kamachishkanta riksikkunataka atipanchi kamachishkanta riksichinata nishpa. 21 Chasna shukkunata yachachik kashpaykichi ¿imaraykutaya mana kankuna kikinra yachakushkaykichita rikuchinkichichu? Ama shuwaychichu nishpa yachachik kashpaykichi ¿imaraykutaya kankuna kikin shuwankichi? 22 Shukkunata rimashpaykichi mana shukpa warminwa musayaychichu, nima shuk warmi shukpa kusanwa nishpa ¿imaraykutaya kankunaka chasna musayankichi? Kankuna runakunapa diostashina rurashkankunata chiknishpaykichi ¿imaraykutaya paykunapa wasinkunamanta achka suma imankunata shuwankichi? 23 Kankunaka rimankichi Yaya Diospa kamachishkanta riksishkanchiraykumi ali kanchi nishpa. Chasna kashpanpas chay kamachishkakunata manami paktachinkichichu. Chasna Yaya Diosta mana kasushpaykichi runakunata yuyachinkichi Yaya Diosmanta asichishpa rimanankunapa. 24 Yaya Diospa ñawpa killkachishkanpi chasna kanaykichimantami killkarishka kan:

Kankuna Yaya Diosta riksik runakuna mana alita rurashpa kawsahushkaykichiraykumi mana payta riksikkunaka Yaya Diosmanta asichishpa millaypata rimanahun nishpa.

25 Kankuna israel masinikuna shutipa Yaya Diospa kamachishkankunata kasushpa kawsahushpaykichika ishpanaykichi kara puntata pitishka kanaykichika ali kan. Chay kamachishkanta mana kasushpaykichika pitishka kashpaykichipas mana Yaya Diospa runankunachu kankichi. 26 Ashwan mana israel runakuna mana ishpanankuna kara puntata pitishka kanahun. Chasna kashpankunapas Yaya Diospa kamachishkanta kasushpankunaka payka rimanka runaynikunami kankichi nishpa. 27 Chay Yaya Diospa kamachishkanta kasushpa kawsak mana israel runakuna paypa rikushkanpika ali runakunami kanahun. Ashwan kankuna israel masinikuna kashpaykichi Yaya Diospa kamachishkanta mana kasuk kashpaykichi Yaya Diospa rikushkanpika manami alichu kankichi. Chasna kashpan Yaya Diosta kasuk mana israel runakunaka shuk puncha kankuna israel masinikunata Yaya Diospa puntanpi rimankakuna: Mana Yaya Diospa kamachishkanta kasushkaykichirayku wiñaypa kastiguma riychi nishpa. 28 Mana kanchichu Yaya Diospa runankuna israel runakuna wawayarishkanchirayku, nima ishpananchi kara puntata pitiy tukushkanchirayku. 29 Ashwan Yaya Diospa Espíritun shunkunchipi yaykushpan paypa runankuna tukunchi. Chasna tukushkanchi, Yaya Diospa Espíritun ñukanchipi kawsahushkanrayku, mana Moisespa killkashkanta kasushkanchiraykuchu Yaya Diospa runankuna tukushkanchi. Chasna tukushpanchi mana runakunachu atipankakuna rimanata, ashwan Yaya Diosllami atipan ñukanchita rimanata ali kananchita paypa rikushkanpi.

3

1 Kankuna tapuwankichima: ¿Imata valin israel runa kananchika? ¿Ima ali kanataya ishpananchi kara puntata pitinaka? nishpa. 2 Alimi. Yaya Dioska achka alikunata rurashka ñukanchi israel runakunarayku. Tukuy alita rurashkanmanta pasa payka puntiru ñukanchi israel runakunallata shiminta riksichirka ñukanchikunana shuk runakunata yachachinanchipa. 3 Shukkuna ñukanchikunamanta shuti Yaya Diospa rimashkanta mana kasunayarkakunachu. Chasna kashpan ¿Yaya Dioska mananachu ñukanchi israel runakunata rimashkanta paktachima? 4 Nima imashna. Yaya Dioska

mana llullak kashpan tukuy uras rimashkanllatami ruran, tukuy runakuna llullaysiki kashpankunapas. Chasnallatatami ñawpamanta pacha kasna killkarishka kan:

A Yaya Dios, tukuy runakuna riksinankuna tiyan rimashkaykika tukuy uras
shutipa kananta. Shuk runakuna shimikita mana shutipa kananta
rimashpankunapas kanka riksichinki tukuy rimashkaykika shutipa
kananta nishpa.

5 Shuk runakuna yuyarinahuma, millaypata rurashpa kawsashpanchika
ashwan alita asirtashunchi Yaya Dioska yapa ali kananta nishpa. Chasna
kashpan ¿imaraykutaya ñukanchitaka uchanchikunamanta piñarishpa kasti-
ganka? Chasna rurashpanka payka manami alitachu ruran nishpa.
6 Manami chasnachu. Yaya Dioska mana kanchu mana alita rurak. Mana
alita rurak kamaka, manami atipamachu tukuy millaypata rurak runaku-
nata kastiganata. 7 Chasnallatata shuk runa rimama: Ñuka llullashkayni-
rayku tukuy runakuna ashwan alita yachankakuna Yaya Dios tukuy uras
shutipa rimak kananta. Chaypina payta rimankakuna yapa ali kananta.
Chasna kashpan ¿imaraykutaya ñukataka Yaya Dioska uchata rurahuktashina
kastigawanka? nishpa. 8 Chasna rimashkanka ali kamaka, millaypata
rurashpalla kawsanchima runakuna rimanankunapa Yaya Dios ali kananta.
Shuk runakuna llullashpa rimanahun chasna kawsananchipa yachachi-
hushkaynita. Ñukaka nima ima uras chasna yachachishkanichu. Yaya Dioska
chasna ñukamanta llullashpa rimakkunataka sinchita kastigashpan alitami
ruranka.

Tukuy runakuna uchayu kananchimanta riman

9 ¿Ñukanchi israel runakuna chay mana israel runakunamanta Yaya
Diospa rikushkanpika ashwan alichu kanchi? Mana chasnachu. Ñami
yachachishkani tukuy ñukanchi israel runakuna, mana israel runakunapas
chasnalla uchayu kananchita. 10 Yaya Dioska killkachishkanpi kasnami
riman:

Mana tiyanchu nima shuk alita rurak runa, nima shuk ali tiyanchu.

11 Mana tiyanchu nima shuk ali kashkata asirtak runa. Mana tiyanchu nima
pi munashkaynita ruranayakka.

12 Tukuy runakunami munashkaynita mana kasushpankuna ñukata sak-
ishkakuna. Chasnallatatami tukuy runakuna millaypa yuyayllawa
kawsanahun. Mana tiyanchu nima shuk alita rurak runa, nima shuk
ali tiyanchu.

13 Millaypata rimak kashkankunarayku paykunapa shiminkunaka shuk
wañushka, mana alita pamparishka asnahukshinami kanahun.
Rimahushkankunaka tukuy llullami kan. Kwintanankunaka
machakuyapa sulimanshinami.

14 Rimanankunaka millaypa rimanakunallami kan, piñarishpa yuminkashpa
rimanakuna.

15 Kunkaymanta utkalla purinahun shukkunata wañuchinankunapa.

16 Maytapas purihushkankunapi runa masinkunata parisichinahun,
kawsanankunata waklichinahun.

17 Manami yachanahunchu alita rurashpa kushilla kawsanata.

18 Yaya Diosta mana manchanahunchu nishpa.

19 Yachanchi tukuy chay Yaya Diospa ñawpa killkachishkanka ñukanchi
israel runakunamanta rimashkanta, maykankunami arí nirkakuna Yaya
Diospa kamachishkanta kasunata. Chasna kashpan chay ñawpa Yaya
Diospa killkachishkanpi riman ñukanchi israel runakunapas chay tukuy

mana israel runakunawa pakta chasnalla uchayu kananchita. Nima pi atipanchu rimanata mana uchayuchu kani nishpa. Tukuy runakunami uchayu kanchi Yaya Diospa rikushkanpika. 20 Yaya Diospa kamachishkankunata mana paktachinata atipashpanchi nima pi chay kamachishkankunata paktachishkanraykuchu paypa rikushkanpika ucha illa kan. Ashwan chay kamachishkankunaka ñukanchita riksichin uchayu kananchita.

Jesukristuta kirishpalla kishpinamanta riman

21 Kunanka Yaya Dios ñukanchita rikuchirka imashnami atipashunchi paypa rikushkanpi ali kanata, mana chay Moisespa killkashkan kamachishkakunata paktachik kashpanchipas. Chasna ruranantami Moisés wañu, ñawpa Yaya Diospa yachayninwa shuk yachachikkunapas ña killkarkakuna. 22 Yaya Dioska ñukanchita ucha illata rikunka, Jesukristuta kirishpa kawsashpanchi. Tukuy chasna kirikkunaka ali tukunchi Yaya Diospa rikushkanpika, mana imananchu pipas kashpanchi. 23 Nima maykan runa ali kanchu, atipananpa Yaya Diosta kushichinata. Tukuy runakuna uchata rurashkanchi. 24 Chasna kashpanchi Yaya Dios ñukanchita llakichishkanraykulla paypa rikushkanpi ucha illa tukushkanchi. Jesukristuta kachashpan ñukanchiranti uchanchikunamanta wañunanpa ñukanchita kastiganan kashkanmanta kishpichirka. 25-26 Yaya Dios Jesukristuta kacharka, mana uchayu kashpanpas ñukanchirayku wañunanpa, yawarnin ñukanchirayku shuturinanpa. Chasna tukuy runakunata riksichirka Jesukristu ñukanchiranti wañushkanraykulla uchanchikunamanta llakichiy tukunanchita. Chay ñawpa kawsak kirikkunatapas uchankunamanta mana kastigarkachu, Jesukristuta kachananta yuyarishpan. Kunan ñukanchi kawsahushkanchi uras rikuchinayarka imashnami ali tukunchi paypa rikushkanpi. Jesukristuta kirishkanchiraykulla ñukanchita riman ucha illa ali kankichi nishpa. Pay wañushpan Yaya Dios ucharayku rimashkan wañuyta paktachishpan rikuchirka alita rurak kananta.

27 Chasna kashpan ¿atipanchimachu rimanata, ñukanchi kikinllami alita rurak kashpanchi kishpishunchi Yaya Diospa kastigananmanta nishpa? Manami atipanchichu. Nima pi atipanchu Yaya Diospa kamachishkankunata paktachinata. Ashwan Jesukristuta kirishpanchillami kishpishunchi. 28 Yachanchi Jesukristuta kirishkanchiraykulla Yaya Dios ñukanchita uchanchikunamanta llakichishkanta. Manami chay kamachishkankunata paktachishkanchiraykuchu ñukanchita llakichishka. 29 ¿Imatata yuyarinkichi? ¿Yaya Dioska ñukanchi israel runakunapallachu? ¿Manachu tukuy runakunapa? Manami ñukanchipallachu, ashwan tukuy runakunapa Yaya Diosninmi kan. 30 Yaya Dioska shuklla kashpanmi tukuy Jesukristuta kirishpalla kawsak runakunata ucha illata rikun, ñukanchi israel runakunata mana israel runakunatapas. 31 Ñukanchi chasna Jesukristuta kirishkanchimanta kishpichishka kashpanchipas Yaya Diospa kamachishkanta mana sakinchichu. Ashwan kunan paypa kamachishkanta ashwan alita atipanchi paktachinata.

4

Yaya Dioska Abrahamta ali kananta rimarka, payta kirishkanraykulla

1 Kunan yayanchi ruku wañu Abrahammanta yuyarishunchi, imashnami Yaya Dioska payta ali kananta rimarka. 2 Abraham alita rurashkanmanta Yaya Diospa rikushkanpi ali kamaka, pay kikinmantami rimama karka

ñukaka yapa alimi kani nishpa. Mana chasnachu. Ashwan payta kirishkanraykumi Yaya Dios payta rimarka rikushkanpi ali kananta. Chayraykumi mana Yaya Diosta atiparkachu rimanata ñukami yapa ali kani nishpa.
3 Kasnami Yaya Diospa killkachishkanpi riman:
Abraham kirirka Yaya Dios tukuy rimashkanta paktachik kananta.
Chayraykumi Yaya Dioska payta rimarka rikushkanpi ali kananta
nishpa.
4 Alita yuyarishunchi. Shuk runaka tarawashkanmantami kullkita apin.
Chay apishkan kullkita mana apishkachu, payta tarawachik llakichishkanrayku. Ashwan tarawashkanmanta pagay tukushkami kan. 5 Kunan yuyariychi shuk runata, maykanmi Yaya Diosllapi sinchikun. Payka manami yuyarinchu alita rurashkanmanta Yaya Diospa rikushkanpi ali kananta. Ashwan payllata kirishkanraykumi uchayu runa kashpanpas Yaya Dioska payta llakichishpan rimanka ali runa kanki nishpa. 6 Atun apu yaya rukunchi David wañu chasnallatatami rimarka kushilla kananta, maykantami Yaya Dioska riman ali runa kananta mana pay kikin shuk imata rurashkanraykuchu ashwan payta kirishkanraykulla. 7 Kasna rimarka:
Kushillami kanahun maykan runakunatami Yaya Dioska uchankunamanta
llakichishka.
8 Kushillami kan maykan runatami Yaya Dioska riman uchaykikunamanta
llakichirishka kahunki, manana chaykunata yuyarininachu nishpa.
9 Chay David kushillami kan nishpa rimashkanka ¿pikunaraykuta kan? ¿Maykankunatata Yaya Dioska uchankunamanta llakichinka? ¿Ñukanchi ishpananchi kara puntata pitirishka israel runakunallatachu llakichinka? ¿Mana israel runakunatapaschu llakichinka? Ña rimashkanchi Abraham payta kirishkanraykullami, Yaya Dioska ali runami kanki nishpa rimarka. 10 ¿Ima urasta Yaya Dios Abrahamta chasna rimarka? ¿Payta rimarkachu ña ishpanan kara puntata pitirishka kashpan manarachu? Manarapas pitirishka kashpanrami Yaya Dioska Abrahamta rimarka ali runami kanki nishpa. Mana pitirishkanwashachu payta chasna rimarka.
11 Chayta rimashkanwasha Yaya Dioska Abrahamta rimarka ishpanan kara puntata pitichinanpa. Chay pitichishkanwa Yaya Dioska payta yuyachirka kirishkanrayku paypa rikushkanpi ali runa kananta. Chasnamantami Abrahamka tukuy kirik runakunapa yayankunashina tukurka, mana pitirishka kashpankunapas. Chasna maykankunapas kirishpankunami Yaya Dioska Abrahamtashina paypa rikushkanpi ali kanankunata riman. 12 Chasnallatatami Abrahamka ñukanchi pitirishka israel runakunapa yayanshina kan. Abrahamka manara ishpanan kara puntata pitirishka kashpanmi Yaya Diosta kirishpa kawsapayarka. Chayrayku maykankunami mana pitirishka kashpankuna Yaya Diosta kirishpa kawsanahun, paykunapas Abrahampa wawankunashinami kanahun Yaya Diospa rikushkanpi.

Abrahamshina kirikkunallatami Yaya Dioska ali runa kanki nishpa riman

13 Ñawpa Yaya Dios Abrahamta rimarka: Kanmanta mirashkakunamantami shuk runa shamunka tukuy kay allpapi kawsak runakunata kamachinanpa nishpa. Chay uras Yaya Dios kamachishkankunata manara runakunata kushkachu karka. Chayrayku yachanchi Abrahamta chasna rimashpan mana karkachu chay ñawpa Moisespa killkashkan kamachishkakunata paktachishkanrayku. Abraham payta kirishkanraykullami Yaya Dios payta llakichishpan ali kananta rimashpan chay paktachinan ali shimita rimarka. 14 Yuyariychi, mana ñawpa kamachishkankunata paktachishkanchiraykuchu Yaya Dioska ñukanchita yanapan, ashwan payllata

kirishkanchiraykumi. Mana chasna kamaka, yankamantami Yaya Diosta kirinchima. Paypa rimashkanpas yankami kama. 15 Yaya Diospa kamachishkankunata riksishpanchi mana kasushpanchika payka ñukanchita piñarishpa kastiganka. Chay kamachishkankunaka mana tiyamaka, mana tiyamachu uchaka. 16 Chay kamachishkakunaka ñukanchita mana yanapashpan ali tukunanchipa, Yaya Dios munarka Jesukristuta kirishkanchiraykulla ali tukunanchita. Payka munan Abrahamta rimashkanta tukuy ñukanchi kirikkunaraykupas paktachinata. Chasna kashpan mana Moisespa killkashkan kamachishkakunata kasukkunallatachu Yaya Dioska yanapan. Ashwan maykankunami Abrahamshina kirinahun, tukuy chaykunatami payka yanapan. Chasna kashpanmi Abrahamka tukuy ñukanchirayku yayanchishina kan. 17 Kasnami Yaya Dios Abrahamta rimashkanka killkarishka kan:

Ñukami kanta achka chikan chikan runakunapa yayantashina rurani nishpa.

Abrahamka chay rimashkanta kirirka. Chaymanta yacharka Yaya Dios yachayninwa wañushkakunata kawsachinata atipak kananta, chaymantapas manara tiyashkata ruranata atipak kananta. 18 Yapa ruku kashpanmi Abrahamka manana atiparkachu wawata ruranata. Chayta yachashpanpas Yaya Diosllapi tukuy yuyayninta churarka, payka rimashkanta paktachinkami nishpa. Chasna Yaya Diosta kirishpa chaparka rimashkanshina achka chikan chikan runakunapa yayanshina tukunanpa. Kasnami Yaya Dioska ñawpa rimarka: Kanmantami achka runakuna mirankakuna nishpa. 19 Abrahamka shuk pachak watayu kashpanpas mana sakirkachu Yaya Diosta kirinata. Abraham Sarapas ruku kashpankuna yacharka, warmin manana chichunata atipananta, nima pay wawata ruranata atipananta. Chasna kashpanpas Yaya Diosllatami kirirka. 20 Mana yuyarirkachu Yaya Dioska yankachari rimawashka, manachari paktachinkachu nishpa. Ashwanta ashwanta Yaya Diospi tukuy yuyayninta churashpan kirirka rimashkanta paktachinanta. Payta kushichirka atun yachayyumi kanki nishpa. 21 Abrahamka tukuy shunkunmanta pacha kirirka Yaya Dios yachayninwa tukuy rimashkanta paktachinanta. 22 Chayrayku Yaya Dioska payta rimarka ali runa kanki nishpa.

23-24 Chay rimashkanka mana Abrahamraykullachu ashwan ñukanchikunaraykupas kan. Amunchi Jesukristuta wañushkanmanta kawsachik Yaya Diospi tukuy yuyayninchita churashpanchi ñukanchikunatapas Yaya Dioska ali runakuna kankichi nishpa rimanka. 25 Amunchi Jesukristuka uchanchikunarayku wañurka. Wañushkanmanta Yaya Dioska payta kawsachirka ñukanchikunata uchanchikunamanta llakichinanpa.

5

Yaya Dios ñukanchita kishpichishkanrayku paywa pakta kushilla kawsanchi

1 Kunanka Amunchi Jesukristu wañushkanrayku Yaya Dios ñukanchikunata uchanchikunamanta llakichishkanta kirishpanchi paywa pakta kushilla kawsanchi. 2 Kristu ñukanchiranti wañushkanraykumi payta kirishpanchi Yaya Dioska ñukanchita alita rikun. Chasna kashpanchimi payllapi sinchikushpa kawsanchi, yachashpanchi Yaya Dioswa pakta suma chuyahlla kawsananpi kawsananchita. Chayrayku yapa kushikushpa chapashpa kawsahunchi. 3 Achkata parisishpanchipas llakirinakuna tiyashpanpas shuk runakuna ñukanchita chiknishpankunapas kushikunchillami, yachashpanchi chay parisinakunawa ashwanta ashwanta yachakunanchita mana sampayashpa

Jesukristuta kirishpa kawsananchipa. 4 Chasna kawsashpanchimi ashwan alita rurak runakuna tukushunchi. Chasna kashpanchimi yachanchi wiñayparayku paywa pakta kawsak rinanchita. 5 Chayta alita yachashpa kawsashpanchi mana yankachu kanka. Yaya Dios Espiritunta shunkunchipi churashpan yapa ñukanchita yuyahushkanta riksichirka.

6 Mana ñukanchi kikin atipashpanchi uchayu kashkanchimanta kishpinata, chiknik kashpanchira Yaya Dios munashpan Kristuta kacharka ñukanchirayku wañunanpa. 7 ¿Shuk runa munamachu shuk runa masinta kishpichinanranti wañunata? Mana chasnalla wañumachu. Runa masin alita rurak kashpanpas mana munamachu wañunata payranti. Shuk ali shunku runaranti munamachari wañunata payta kishpichinanpa. 8 Ashwan Yaya Dioska, uchasapa kashpanchira Wawan Kristuta kacharka ñukanchiranti wañunanpa. Chasnashpan ñukanchita riksichirka yapa yuyashkanta. 9 Kristu ñukanchiranti wañushpan yawarnin shuturishkanraykumi Yaya Dioska ñukanchita riman ucha illa kanki nishpa. Chasna kashpan kastiganan punchapi Jesukristu ñukanchita kishpichinka mana kastigay tukunanchipa. 10 Paypa kuntrankuna kashpanchira Yaya Dios Wawanta kacharka ñukanchiranti wañunanpa. Chasna wañushkanraykumi Yaya Dios manana ñukanchita piñarishpa kannachu. Jesukristu wañushkanmanta kawsarishkanraykumi shutipa kishpichiy tukushunchi wiñaypa kushilla Yaya Dioswa kawsananchipa. 11 Mana chayllachu, ashwan kunan ña kushikushpa kawsanchi, Yaya Dios Amunchi Jesukristuranti manana ñukanchita piñarishkanrayku. Payranti kunan kushilla Yaya Dioswa kawsanchi.

Pablo Adanmanta Kristumantapas yachachin

12 Chay puntiru runa Adán mana Yaya Diosta kasushpan payra uchata rurarka kay allpapi. Chasna uchata rurashkanrayku payka wañunan karka. Chaymanta pacha tukuy runakuna uchata rurashpa kawsarkanchi. Chasna uchayu runakuna tukushpanchimi tukuy ñukanchikuna wañunanchi tiyan. 13 Manarapas Moisés Yaya Diospa kamachishkanta killkashpanrami ña tukuy runakuna uchata rurashpa kawsarkakuna. Rimankimachari: Chay kamachishkanka manara tiyashpanra Yaya Dioska mana atipanchu runakunata rimanata chay kamachishkata mana kasushkaykichirayku kankunata kastigasha nishpa. 14 Imashna kashpanpas yachanchi Adanmanta pacha Moisés kawsashkan uraskama runakunaka wañurkakuna, imashnami kunankama wañunahun. Mana Adanshina chay uchallatata rurashpankunapas wañurkakuna. Adán uchata ruranata kallarik runa kashpan ñukanchita yuyachin uchamanta shuklla alichak runallatata tiyananta.

15 Chasna kashpanpas chay ishkaykunaka mana chasnallachu kanahun. Maykantami Yaya Dios nima imata tapushpa ñukanchirayku ruran, chayka manami Adanpa uchata rurashkanshinachu. Shutipami shuklla runa uchata rurashkanrayku tukuy runakuna uchata rurak wañuk tukushkanchi. Ashwan Yaya Dios ñukanchita llakichishpa ñukanchirayku alikunata rurashkanka Adán uchata rurashkanmanta yapa pasami kan. Yaya Dios Kristuta kachashpan pay munashpan achka runakunarayku yapa alikunata rurashka. Adanpa waklichishkanta alichashpan yapa pasatami ñukanchikunarayku rurashka.

16 Adán uchata rurashkanmanta pacha tukuy runakuna uchata rurakkuna tukurkanchi. Chasna kashpan tukuy kastigarina karkanchi. Ashwan Yaya Dios munashpan Jesukristuta kacharka ñukanchiranti wañunanpa. Chasna kashpan Yaya Dioska ñukanchita ucha illa kananchita rimarka. 17 Adán

Yaya Diosta mana kasushpan uchata rurashkanraykumi tukuy runakuna wañunanchi tiyan. Ashwan Yaya Dios ñukanchi llakichinanta tapukkunata alita rurarka. Ñukanchita yapa yuyashpan pay kikin munashpan Jesukristu ñukanchiranti wañushkanrayku uchanchikunamanta llakichishka, chaymantapas ñukanchita rikunna ucha illa kananchita. Jesukristuwa pakta kawsashpanchi pay ñukanchita yanapashpan tukuy mana alikunata winsishpa kawsashunchi.

18 Imashnami Adán uchata ruranata kallarishkanrayku tukuy
ñukanchikuna kastigarina karkanchi, chasnallatatami Jesukristu Yayan
Diospa munashkanta rurashkanrayku ñukanchita kishpichishka chay
kastigananmanta wiñaypa paywa kawsananchipa. 19 Chayka ninayan,
shuk runalla mana Yaya Diosta kasushkanrayku tukuy runakuna uchayu
tukurkakuna. Chasnallatata shuk runalla Yaya Diosta kasushkanrayku
achka runakuna ucha illa tukunkakuna.
20 Runakuna ña uchata rurak kashpankuna Yaya Dioska Moisesta
kamachishkanta kurka tukuy ñukanchikunarayku. Chay kamachishkanta
riksishpanchipas ashwanta uchata rurashpa kawsapayarkanchi. Chasna
uchasapa tukushpanchi alita riksirkanchi Yaya Dios ñukanchita yapa
yuyashpan uchanchikunamanta llakichinanta. 21 Chasna yapa mana
alita rurashkanchimantami tukuy wañunanchi karka. Ashwan Yaya
Dios ñukanchikunata yapa yuyashpan uchanchikunamanta llakichishpan
Amunchi Jesukristu wañushkanraykumi aliyachirka paywa pakta wiñaypa
kawsananchipa.

6

Uchanchimanta wañushkashinami kanchi, ashwan Kristu ñukanchita kishpichishpan wiñaypa paywa kawsashunchi

1-2 Shuk runakuna yanka yuyarishpa rimanahuma: Akuychi uchata
rurashpalla kawsashunchi, Yaya Dios ñukanchita uchanchimanta
llakichishpan ali shunku kahushkanta ashwan alita rikuchinanpa nishpa.
Mana chasna yuyarishunchichu. Ñukanchika Kristuta kirihushpanchimi
ña uchanchimanta picharishka runakuna kahunchi. Shuk runa
wañushkaka manana atipannachu uchata ruranata. Chasnallatata
ñukanchikunapas manana uchata rurashpa kawsashunchinachu. 3 ¿Manachu
yachankichi ñukanchi Kristuta kirishpa bawtisarishpanchi paywa
shukllashina tukushpa ñawpa kawsashkanchita sakishpanchi paywa pakta
wañushkanchita? 4 Chasnami Kristuwa pakta wañushkanchiwasha allarishka
urku uchkupi churashpa taparishkashina tukushkanchi. Chaymanta
Yaya Dios yachayninwa Kristuta wañushkanmanta kawsachishkanshinami,
ñukanchita mushu kawsayta, mushu yuyaytapas kushka, alita rurashpana
kawsananchipa.
5 Jesukristuwa shukllashina tukushpanchi pay wañushkanraykumi
ñukanchipas wañushkashina tukushkanchi tukuy millaypa rurananchikunata
manana rurananchipa. Payka wañushkanmanta kawsarishka kashpan
ñukanchipas wañushkashina kashkanchimanta kawsarishkashina kanchi
alikunallata rurashpa kawsananchipa. 6 Yachanchi, Kristu kruspi
klabarishka wañushkanwa ñukanchipas wañushkashina tukushkanchi.
Chasnami ñawpa uchata rurashpa kawsashkanchita sakishkanchi. Chasna
tukushkanchi manana supayta kutikashka kasushpa uchata rurashpa
kawsananchipa. 7 Yuyariychi, shuk wañushka runaka mananami uchata
rurannachu. 8 Jesukristu wañushkanrayku ñukanchipas wañushkashina

tukushpanchi yachanchi pay kawsarimushkanrayku ñukanchipas paywa pakta kawsananchita. 9 Yachanchi Kristu wañushkanmanta kawsarishpan mana kutikashka wañunanta. Chasnami payka wañuyta winsishka. 10 Chasna tukuy uchanchikunarayku Yaya Diospa kastigananta parisishpan shuk kutilla wañurka. Chaymanta kawsarimushpanmi Yaya Dioswa kawsahun. 11 Chasnallatata kankunapas yuyariychi wañushkashina kanaykichita manana uchata rurashpa kawsanaykichipa. Yuyariychi Kristu Jesuswa pakta kawsarishkashina kanaykichita Yaya Diosta kushichishpa kawsanaykichipa.

12 Chayrayku amana munaychinachu uchata rurashpa kawsanata. Amana munashkaykichillata rurashpa kawsaychinachu. 13 Nima ima uchata rurashpa kawsaychichu. Ashwan wañushkashina kashkaykichimanta kawsarishkashina mushu kawsayyu kashpaykichi Yaya Diosta kasuychi, ñukami kani kanpa, munashkaykillata ruranayani nishpa. 14 Chasna Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsashpaykichimi supayka mana kankunata atipankachu millaypakunata rurachinata. Yaya Dios kankunata uchaykichikunamanta llakichishpan nima pi atipankachu kankunata rimanata Moisespa killkashkan kamachishkakunata mana kasushkaykichirayku kastigarina kankichi nishpa.

Shuk patronpa kamachinan runata yuyarishpa yachakunchi Yaya Diosllata kasushpa kawsanata

15 Shuk runakuna yanka yuyarishpa rimanahuma: Akuychi uchata rurashpalla kawsashunchi, yachashpanchi Moisespa killkashkan kamachishkata mana kasuk kashpanchipas Yaya Dios ñukanchita llakichishpan manana uchanchimanta kastigankachu nishpa. Mana chasnachu. 16 Yuyariychi. Shuk runa patronrayku tarawashpanka chay patroyninpa kamachishkanllatami kasun. Chasnamanta chay runaka patroyninpa kamachinan kan. Chasnallatata supayta kasushpalla uchata rurashpa kawsahushpaykichika paypa kamachinankunami kankichi. Chasna kawsashpaykichika wañuytami maskankichi. Ashwan kankuna Yaya Diosta kasushpaykichika alita rurashpa kawsankichi. 17 Kankuna supayta kasushpa uchata rurashpa kawsahushkaykichita sakishkankichi. Kunanka tukuy shunkuykichimanta pacha Yaya Diospa shiminta kasunkichina. Chayrayku Yaya Diosta agradesini. 18 Chasna uchata rurashpa kawsahushkaykichimanta kishpichiy tukushpaykichi kunanka alitana rurashpa kawsahunkichi. 19 Kankuna runa yuyayllata yuyarishpa kawsashpaykichimi manara Yaya Diospa yuyayninta alita yachashpaykichi tukuy kaykunata runakuna asirtaypatami rimahuni. Ñawpa manara Yaya Diosta kasuk kahushpaykichi tukuy millaypakunata rurapayarkankichi. Kunanka Yaya Diostana kasuychi, munashkaykillata ruranayani nishpa. Chasna tukuy alikunallata rurashpa Yaya Diosta kushichishpa kawsaychi.

20 Kankunaka supaypa kamachinankuna kashpaykichira uchakunata rurashpa kawsarkankichi. Nima pi atiparkachu kankunata rimanata alikunata rurashpa kawsanaykichipa. 21 Chasna kawsashpaykichi ¿imapita yanapashka kankunata? Nima imapi, ashwan wañuyllatami maskashkankichi. Kunanka chay ñawpa millaypa rurashkaykichita yuyarishpaykichi pinkarinkichi. 22 Ashwan kunanka Yaya Dios kankunata uchata rurashpa kawsashkaykichimanta kishpichishpan payta kasukkuna tukurkankichi. Chasna kawsashpaykichimi kankunarayku ali kan. Yaya Diosllata kasushpaykichimi alikunallata rurankichi, chaymanta wiñaypa Yaya Dioswa pakta kawsak rinkichi. 23 Uchata rurashpa kawsashpanchika wiñaypa wañuyta

parisinanchi tiyan. Ashwan Yaya Dioska ñukanchita Amunchi Kristu Jesuswa shukllatashina rurashpan mushu kawsayta kun wiñaypa paywa pakta kawsananchipa.

7

Jesukristuta kirishpa kawsashpanchi manana ñawpa kamachirishkashina kawsashunchinachu

1 Wawkikuna panikuna, kankunaka alitami yachankichi killkarishka
kamachishkakunamanta. Chaymantapas yachankichi, ñukanchikuna
kawsahushpanchira chay kamachishkakunata kasunanchi tiyan.
Wañushpanchika mananami chay kamachishkakunataka kasunanchi
tiyanchu. 2-3 Rikuychi, kasnami Moisespa killkashkan kamachishkaka
ñukanchita yachachin: Shuk kusayu warmika kusanta kasushpa payllawa
kawsanan tiyan kusan wañunankama. Kusan wañushpan chay warmika
manana kusayuchu kan. Munashpanka atipama shuk runatana kusayanata.
Chasna kusayashpanmi mana uchata ruranchu nishpa.
4 Wawkinikuna paninikuna, chasnashinami ñukanchikunapas kanchi.
Kristuwa shukllashina tukushpanchi pay wañushpan ñukanchipas
wañushkashina tukushkanchi. Chasna kashpanchi manana Moisespa
killkashkan kamachishkata kasushpa kawsananchi tiyanchu. Kunanka
Kristupa runankuna kanchi, maykantami Yaya Dios wañushkanmanta
kawsachirka. Paywa paktana kawsanchi alita rurashkanchiwa Yaya
Diosta kushichinanchipa. 5 Ñawpaka manami alitachu rurashpa
kawsapayarkanchi, munashkanchillata rurashpa kawsahushkanchirayku.
Moisespa killkashkan kamachishkaka ñukanchita riksichishpan mana alita
rurahushkanchita ashwanta ashwanta ruranayarkanchi millaypakunata.
Chasnanchimantami wiñaypa wañuyma rina karkanchi. 6 Kunanka
Kristuta kasushpa kawsashpanchimi chay ñawpa kawsashkanchita
sakishpa chay kamachishkata manana kasunanchi tiyanchu. Kunanka
kishpichirishka kanchi, Yaya Diospa Espíritun ñukanchita yuyachishpan ali
yuyaywana ali munaywana tukuy paypa munashkanta rurananchipa.
Manana kamachirishkashina kasushunchinachu, imashnami ñawpa
kamachishkakunata kasupayarkanchi.

Mana uchata ruranata munashpanchipas ñukanchi munay mana atipanchichu sakinata

7 Chay ñawpa Moisespa killkashkan kamachishkaka ñukanchita uchata
riksichishkanrayku shukkuna kankunamanta rimanahuma chay ka-
machishkaka manami alichu nishpa. Ama chasna yuyariychichu. Ashwan
mana chay kamachishkaka tiyama karka, manami yachanchimachu
karka imami uchaka nishpa. Chay kamachishkaka nin ama shukkunapa
tiyashkanta munaychichu nishpa. Yuyarishu. Moisespa killkashkan
kamachishkaka mana chayta rimama karka, manami yachanchimachu
karka shukkunapa tiyashkanta munananchika ucha kananta. 8 Moisespa
killkashkanka uchata rikuchishkanmanta pacha munarinakunatapas
ñukanchita riksichirka. Chay Moisespa killkashkan kamachishkata mana
riksinima karka, mana uchata riksinimachu karka. Yaya Dios ama
munarinkichu nishpa rimashkanta riksishpaynimi kallarishkani tukuy
imata munarinata. 9 Ñuka manara chay kamachishkata riksishpayni
alitachari rurashpa kawsahuni nishpa kunkaylla kawsapayarkani.
Chasna kahushkaynipimi chay kamachishkata riksishpayni tukuy mana
alikunatana munashkani ruranata. 10 Chasna kawsashpayni Yaya

Diospa rikushkanpi wañushkashina tukushkani, nima imapi payta kasuk. Moisespa killkashkan kamachishkaka rimawanmi imashnami alita rurashpa kawsasha wiñaypa Yaya Dioswa kawsak rinaynipa. Ashwan chayta mana kasushkaynirayku nina mana wañukpi wiñaypa parisinayni karka. 11 Moisespa killkashkan kamachishkata riksishpayni tukuy mana alikunata ruranayashkani. Chay kamachishkaka yanapawan alita rurashpa kawsanaynipa nishpa yuyarishpayni llullachiy tukurkani, mana paktachinata atipashkaynirayku. Chasna mana paktachishpaynimi uchata rurashpayni wañunayni karka wiñaypa parisinaynipa.

12 Moisespa killkashkan kamachishkakunaka Yaya Diosmantami. Karan kamachishkaka Yaya Diospa kushkanmi. Tukuy runakunata chasnalla riman maykanmi ali, maykanmi mana alichu. Chayka manami chikanyachiypachu. Karan kamachishkaka alimi. 13 Mana wañunchichu Yaya Dios kamachishkanta kushkanrayku ashwan paypa kamachishkanta mana kasushpanchimi wañunanchi tiyan. Moisespa killkashkan kamachishkami ñukanchita yachachin, Yaya Dios ñukanchita kastiganan tiyan uchata rurashkanchirayku. Chay ali kamachishkakunata riksishpanchi ashwan uchata rurashpa kawsashkanchirayku wiñaypa kastigay tukunanchi tiyan. Chasna ali ruranakunata riksishkanchirayku ashwan mana alikunata rurashpanchi Yaya Dios kamachishkanwami ñukanchita alita riksichin imami kan uchaka, chaymantapas imashna millaypami uchaka kan.

14 Yachanchi chay kamachishkaka Yaya Diosmanta payshina ali kananta. Ashwan ñukaka mana chasnachu kani. Mana ali munashkaynikunata rurashpa kawsani. Ucha kamachinanshina kashpayni mana atipanichu chasna kawsahushkaynita sakinata. 15 Manami asirtanichu imaraykumi mana atipanichu alita rurashpa kawsanata. Alikunata ruranata munashpaynipas manami chaykunata ruranichu, ashwan chay mana alikunata mana munashpaynipas ruranimi. 16 Ali munanaynikunata ruranayniranti chay mana munashkaynikunata rurashpayni shunkuynipi rimay tukuni rurashkaynika mana alichu nishpa. Chasna kashpanmi Yaya Diospa kamachishkanka ali kan nishpa rimani. 17 Chasna mana munashkaynikunata rurashpayni yachani mana ñuka munay chayta rurashkaynita. Chay shunkuynipi kawsak mana ali munanakunami uchata rurachiwan. 18 Yachani ñuka kikinlla nima imapi alikunata ruranata atipak kanaynita. Mana tiyawanchu alikunata rurachik yuyaykunaka, nima munanakunaka. Alita ruranata munanakuna tiyawashpanpas chay alikunata ruranata atipachiwakka mana tiyawanchu. 19 Alita ruranata munashpaynipas mana ruranichu. Ashwan millaypakunallatami rurani mana munashpaynipas. 20 Chasna mana munashkayni ruranakunata rurashpayni mana ñukachu kani chayta rurak, ashwan ñukapi kawsak mana ali munanakunami chay millaypakunata rurachiwan.

21 Chasna kashpanmi yachani alita ruranata munashpaynipas uchata rurak kashpayni alita ruranata mana atipanaynita. 22-23 Shunkuynimanta pacha munani Yaya Diospa kamachishkankunata kasunata. Chasna kashpanpas uchata rurak kashpaynimi ishkay yuyayyushina kani chay ali yuyarinaynikunawa. Uchata rurak kahushkaynipi watarishkashina kashpayni mana munashpaynipas uchata rurashpa kawsanayni tiyan. 24-25 Yaya Diospa munananta mana paktachinata atipashpaynimi atunta llakirini. ¿Pita kishpichiwanka chay uchata rurashpa kawsahushkaynimanta mana wiñayparayku parisinaynipa? Yaya Diosmi Amunchi Jesukristuta kachash-

pan kishpichiwashka. Chayraykumi payta atunta agradesini. Ñuka kikin atipanaynillawa uchata rurashpa kawsani Yaya Diospa kamachishkanta yuyaynipi kasunayashpaynipas.

8

Yaya Diospa Espiritunta kasushpa kawsashpanchimi Yaya Diospa wawankuna kanchi

1 Kunanka Kristu Jesuswa pakta kawsahukkunaraykuka manami tiyankachu chay kastiguka Yaya Diosmanta wichurishka wiñaypa parisinankunapa. 2 Yaya Diospa Espíritun ñukanchita Kristu Jesuswa shukllatashina rurashpan mushu kawsayta kushka. Pay ñukanchita yuyachik tukushpan kishpichishka manana uchata rurashpa kawsananchipa. Chaymantapas ñukanchita kishpichishka uchata rurashkanchirayku wañushpanchi wiñaypa parisina kashkanchimanta. 3 Ñukanchi uchata rurakkuna kashkanchiraykumi Moisespa killkashkan kamachishkaka mana atiparkachu ñukanchita yanapanata manana uchata rurashpa kawsananchipa. Chayraykumi Yaya Dios kikin ñukanchita yanaparka. Wawanta kacharka ñukanchishina uchata ruranayak runa tukunanpa. Chasnami shuk uchata ruranayak runa kikin tukuy uchanchikunarayku kastigu tiyananta parisishpa ñukanchiranti wañushpan Yaya Dios kastigananta tukuchirka, chaymanta uchapa kamachinanshina kashkanchimanta kishpichirka. 4 Chayta rurarka atipananchipana paypa kamachishkanpi kamachiy tukushkanchita kasunata. Payka munan tukuy chay kamachishkan ali ruranakunata rurashpanchi chay kamachishkanka kawsashkanchiwa alita paktachiy tukunanta. Ñukanchi manana kawsanchichu ñukanchi kikin mana ali munananchikunata rurashpa, ashwan Yaya Diospa Espiritunpa yuyachishkantami rurashpa kawsahunchi.

5 Chay mana alita rurak runakunaka paykuna kikinpa munashkankunallatami rurashpa kawsanahun. Ashwan Yaya Diospa Espiritunta kasuk runakunaka chay Espiritupa yuyachishkantami rurashpa kawsanahun. 6 Paykuna kikinpa munashkankunallata rurashpa kawsak runakunaka wiñaypa wañuytami parisinkakuna. Ashwan Yaya Diospa Espiritunta kasuk runakunaka kushilla wiñaypata Yaya Dioswa kawsankakuna. 7 Chay munashkankunallata rurak runakunaka Yaya Diospa kuntrankunami kanahun. Manami munanahunchu, nima atipanahunchu Yaya Diospa kamachishkanta kasushpa kawsanata. 8 Chayrayku munashkankunallata rurak runakuna mana atipanahunchu Yaya Diosta kushichinata.

9 Ñukanchika Yaya Diospa Espíritun ñukanchipi kawsahushkanraykumi paypa munashkanta ruranchi. Manana ñukanchi kikin munashkanchita ruranchinachu. Maykan runakunapimi Kristupa Espíritun mana kawsanchu, paykunaka manami Kristupa runankunachu kanahun. 10 Kristuka ñukanchipi kawsahushpan Yaya Diosta mana kasuk kashkanchiwa uchanchimanta wañushkashina kanchi, tukuy aychanchi mana ali munananchiwa, musyananchiwa, yuyayninchiwa pakta. Ashwan Yaya Diospa rikushkanpi ali tukushkanchirayku paypa Espíritun ñukanchita wiñaypa Yaya Dioswa kawsayta kushka. 11 Jesusta wañushkanmanta kawsachik Yaya Diospa Espíritun shunkunchipi kawsahushpan chay Kristuta kawsachik ñukanchipi kawsak Espiritumi chay ña wañushkashina tukushka wañuna aychanchitapas kawsachinka.

12 Wawkikuna panikuna, chasna Yaya Diospa Espíritun ñukanchita yanapashpan Yaya Diosta kasushpa kawsananchi tiyan. Manana ñukanchi kikin

munashkanchikunata rurashpa kawsashunchichu. 13 Kankuna kikinpa munashkaykichita rurashpa kawsashpaykichika wiñaypa wañuytami parisinkichi. Ashwan Yaya Diospa Espíritun kankunata sinchikuchishpan kankuna kikin munashkaykichita manana rurashpaykichika Yaya Dioswami wiñaypa kawsankichi.
14 Tukuy ñukanchi Yaya Diospa Espiritunta kasushpa kawsak runakunami Yaya Diospa wawankuna kanchi. 15 Yaya Dioska Espirituntami shunkunchipi churashka mana payta shuk piña patrontashina manchashpa kawsananchipa. Ashwan paypa wawankuna tukunanchipami Espiritunta shunkunchipi churashka. Chasna paypa Espíritun shunkunchipi kawsahushpanmi Yaya Diosta munashkayni Yayayni nishpa rimanchi. 16 Chasna Yaya Diospa Espíritun shunkunchipi kawsahushpanmi ñukanchita riksichin paypa wawankuna kananchita. 17 Yuyariychi, chasna Yaya Diospa wawankuna kashpanchimi payka Wawan Jesusta kushichishkanshina ñukanchitapas kushichinka. Kristuta kirishpa kawsahushpanchimi payshina parisishunchi. Chasna payshina parisihushpanchimi paywa pakta Yaya Diospa suma kawsananpi achkata kushikushunchi.

Kaypi parisihushpanchipas yachanchimi siluma rishpanchi Yaya Dioswa kushikunanchita

18 Kay allpapi kawsahushpanchira parisihushpanchipas yachanchi Yaya Dioswa pakta silupi atunta kushikunanchita. Chayta yachashpanchi kay allpapi parisinanchika manami imananchu. 19 Tukuy Yaya Diospa rurashkanka yapa chapahun Yaya Dios rikuchinanta pikunami wawankunaka nishpa. 20-21 Runa uchata rurashkanraykumi tukuy kay Yaya Diospa ali rurashkanka waklichiy tukurka. Mana pay kikin munashpanchu chasna tukushka, ashwan Yaya Dios munarka tukuy rurashkanka rukuyashpan wañunanta. Chaymanta rimarka shuk puncha ñukanchi wawankunata tukuy rurashkantapas kishpichinanta tukuy parihu kushilla paywa pakta kawsananchipa. 22 Yachanchi tukuy Yaya Diospa rurashkanka ñawpamanta pacha kunankama yapa parisishpa kananta. 23 Manami chaykunallachu parisinahun, ashwan ñukanchipas Yaya Dios Espiritunta ñukanchita kushpanpas chasnallatatami parisihunchi. Chasna ñukanchita wawankunata rurashpanpas chapahunchimi Yaya Dios kawsananpi yaykuchishpan aychanchita mushuyachishpan wawankuna kananchita rikuchinanta. 24 Kirishpanchimi kishpichiy tukushkanchi. Kirina ninayan manara apihushkanchita chapana. Ña apishpanchika manami chapanchinachu apinanchipa. 25 Chasna manara apishkanchita chapashpa kawsahushpanchi mana sampayashpa chapashpalla katinanchi tiyan.
26 Chay chapahushkanchika manara paktarihushpan llakirishka kahushpanchi Yaya Diospa Espíritun ñukanchita sinchikuchin. Sampa kashkanchirayku mana alita mañanata yachashpanchi Yaya Diospa Espiritunmi ñukanchirayku mañahun. Payka sinchita tapushpa mana shimikunawa rimaypata Yaya Diosta ñukanchiranti mañahun ñukanchita yanapananpa. 27 Yaya Diospa Espíritun Yaya Diospa munashkanllata tapushpan chaymanta Yaya Dioska yuyayninchikunata alita riksik kashpan yachan imatami paypa Espíritun ñukanchikunarayku tapun.

Yaya Dios ñukanchita yanapan nima ima paymanta anchuchinanpa

28 Ñukanchi Yaya Diospa akllashkankuna kashpanchi paypa munananta rurananchipa yachanchi payta yuyashpanchi tukuy pasahushkanchika alirayku kananta ali tukunanchipa. 29 Yaya Dioska ñawpamanta pacha yachashpan pikunami payta kasunkakuna, paykunamanta rimarka Wawanshina ali

tukunankunata. Chasna kashpanmi Jesukristuka achka wawankunamanta puntiru wawan kan. Ñukanchika paypa wawkinkunashina paninkunashina kanchi. 30 Ñawpamanta pacha Yaya Dioska ñukanchita akllashpan kayarka paywa pakta kawsananchipa. Chasna ñukanchita kayashpan uchanchikunamanta llakichishpan kunanka ucha illana kankichi nishpa rimarka. Chasna ucha illa kankichi nishpa rimashpan ñukanchikunata sumakta aliyachishka alitana rikuchishpa paywa pakta kawsananchipa.

31 Tukuy chayta yachashpanchi ¿imatata ashwan Yaya Diosta tapunchima? Chasna Yaya Dios ñukanchita yapa yuyashpanmi runakuna ñukanchita chikni-hushpankunapas manami atipanahunchu paymanta anchuchinata. 32 Yaya Dioska manami mitsashpachu kikin Wawanta kay allpama kacharka ñukanchikunarayku wañunanpa. Chasna mana mitsashpa kikin Wawanta kachashpan ¿manachu paywa pakta ñukanchita tukuy imapipas alita yana-pama? 33 ¿Pitaya ñukanchi Yaya Diospa akllashkankunataka rimama mana ali runakuna kananchita? Manami nima pi atipanchu chasna rimanata, Yaya Dios kikin uchanchikunamanta llakichishpan rimashkanrayku ali runakunana kankichi nishpa. 34 ¿Pitaya atipama ñukanchita kastiganata? Nima pi. Kristu Jesusmi ñukanchiranti wañurka. Mana chayllachu. Ash-wan wañushkanmanta kawsarishpanmi Yaya Diospa kuskan parti tiyahun, ñukanchirayku mañashpa kahun. 35 ¿Imata atipama Jesukristu ñukanchita yapa yuyahushkanta arkanata? Nima ima. Nima parisina, nima man-chay, nima chikniy tukuna, nima apinayahushpankuna, nima yarkay, nima churarina pishina, nima wañuchinayahushpankuna, nima wañuchiy tukuna, nima ima arkanata atipanchu Jesukristu ñukanchita yuyahushkanmantaka.

36 Kasnami Yaya Diospa shiminka killkarishka kan:

Yaya Dios, kanta kasushpa kawsahushpanchimi tukuy uras runakunaka
ñukanchita wañuchinayanahun. Shuk obehashinami apay tukunalla
kahunchi wañuchiy tukunanchipa nishpa.

37 Chasna parisishpa kawsahushkanchipi Jesukristumi ñukanchita yapa yuyashpan yanapan tukuy chay parisinakunata awantananchipa payllata kasushpa kawsananchipa. 38 Alita yachani, wañushpanchipas kawsahush-panchipas tukuy imakuna ñukanchipi pasahushpanpas Yaya Dios ñukanchita yuyashpalla kananta. Nima angelkuna, nima sachapi yakupi wayrapi ka-machik supaykuna, nima kay allpapi runakunata kamachik apukuna, nima kunan pasahushkakunapas, nima shuk manara pasahushkapas atipanchu arkanata Yaya Dios ñukanchita yuyahushkanmantaka. 39 Chasnallatatami nima wayrapi kawsak kamachikkuna, nima allpapi kawsak kamachikkuna, nima allpa ukupi kawsak kamachikkuna, nima maykan Yaya Diospa rurashkankuna atipanahunchu arkanata Yaya Dios ñukanchita yuyashpalla katinanta. Amunchi Kristu Jesusta ñukanchima kachashpanmi rikuchishka ñukanchita yapa yuyahushkanta.

9

Yaya Dios akllashka israel runakunata

1 Wawkikuna panikuna, kunan kankunata rimanaynika shutipami kan. Ñukaka Kristuta kirik kashpaynimi Yaya Diospa Espíritun shunkuynipi rik-sichiwahun rimahushkayni shutipa kananta. 2-3 Israel masinikuna wawkin-ishina kashpankuna yapami llakirishpa kawsahuni, Kristuta mana kiri-hushkankunarayku. Mana Kristuta kirihushpankunami Yaya Dios paykunata kastiganan tiyan. Chayrayku ñuka atipaynimaka, munaynima paykunaranti Yaya Dios Kristumanta anchuchiwashpan kastigawananta chay

israel masinikunata kishpichinaynipa. 4 Ñawpa kawsak yaya rukunchi
Israel shutiyupa miraymantami kanchi. Yaya Dioska ñukanchita akllarka
paypa wawankuna kananchipa. Ñukanchikunata rikuchirka suma atun
yachayyu kananta. Ñawpa yaya rukunchi wañukunata tukuy ñukanchi is-
rael runakunarayku paktachinan shimikunata rimarka. Yaya rukunchi
Moisés wañuta kamachishkanta kushpan ñukanchikunata yachachirka imash-
nami alita rurashpa kawsanaka. Ñukanchikunata yachachirka imashnami
payta kushichishpa kawsanaka. Chaymantapas yaya rukunchi wañukunata
ñukanchikunaraykupas ñawpa rimarka shuk puncha kankunata kishpichikta
kachasha nishpa. 5 Chay israel masinikunaka ñukawa pakta Yaya Dios ñawpa
akllashkan yaya rukunchikunapa miraymantami kanahun, maykankuna-
mantami Kristuka runa wawa tukushpan wawayarirka. Chaymantapas
payka tukuyta kamachik kikin Diosmi kan. Chasna kashpan akuychi tukuy
uras payta kushichishpa kawsashunchi. Chasna kachun.

Yaya Dios tukuy rimashkanta ruranka

6 Manami rimanichu Yaya Dios ñukanchi israel runakunata rimashkanta
mana paktachihushkanta. Ashwan rimanimi mana tukuychu yaya
rukunchi Israel wañupa miraymanta runakuna Yaya Diospa wawankuna
kanahun. 7 Chasnallatata chay yaya rukunchi Abraham wañupa miraymanta
runakunapas mana tukuychu kikin miraynin kanahun Yaya Diospa
rikushkanpika. Ashwan Yaya Dioska Abrahamta rimarka kasna: Wawayki
Isaakmantallami kikin miraykikuna kankakuna nishpa. 8 Chasna Yaya Dios
Abrahamta rimashkanka ñukanchita asirtachinmi mana shuk runamanta
mirashkanchiraykuchu Yaya Diospa wawankuna kanchi. Ashwan
maykankunatami Yaya Dios shuk rimashkan shimita paktachishkanrayku
wawankunata ruran, paykunallami shutipa wawankuna kanahun,
chaymanta shutipa Abrahampa miray kanahun Yaya Diospa rikushkanpi.
9 Yaya Dios Abrahamta Isaakwa paktachinan shimita rimashkanka karka
kasna: Shuk watamanta kuti shamuhushpaynimi warmiki Saraka kari
wawata wawayanka nishpa.

10 Chaymantapas rikuychi, ishkaytami chay ñawpa yaya rukunchi Isaak
wañupa warmin Rebekaka wawayarka. Chay ishkay wawankunaka yaya
rukunchi Isaakmantami karkakuna. 11-13 Chay ishkay wawakuna ma-
nara wawayarihushpankuna manara nima ali nima millaypa ruranata
yachahushpankunara Yaya Dioska Rebekata rimarka: Chay puntiru wawa-
yarishka wawaykimi washa wawayarishka wawaykita kasunka nishpa.
Chaymantapas Yaya Diospa rimashkanka kasnami killkarishka kan: Jakob-
tami yuyashkani, ashwan wawkin Esautaka mana yuyashkanichu nishpa.
Chasnami Yaya Dioska pay kikin munashpan akllan maykanmi paypa
wawan kanka nishpa. Chay ishkay Isaakpa wawankunamantaka shukl-
latami akllarka paypa wawan kananpa. Manami shuk paykunamanta alita
rurahushkanraykuchu akllarka.

14 Chasna Yaya Dioska shukkunataka yanapashpan shukkunataka mana
yanapashpan ¿rimanchimachu Yaya Dioska manami alitachu rurahun nishpa?
Manami chasnachu. 15 Ñawpa Yaya Dioska Moisesta rimarka: Llakichishami
maykantami munani llakichinata. Yanapashami maykantami munani yana-
panata nishpa. 16 Chasna kashpanmi mana ñukanchi kikin munashpallachu
sinchikushpa atipanchi kishpinata. Ashwan Yaya Diosmi ñukanchita lla-
kichishpan kishpichiy tukunchi. 17 Chasnallatata ñawpa killkachishkanpi
Yaya Dioska Egipto allpapi kamachik atun aputa rimarka: Ñukami kanta

churashkani atun apu kanaykipa. Mana kasuwashkaykirayku kanta kastigashpa atun yachaynita rikuchisha. Chasna rurashkaynimanta tukuy allpapi kawsak runakuna ñukamanta uyankakuna nishpa. 18 Chay apuwa rurashkanmanta yachanchi Yaya Dioska shuk runakunataka pay kikin munashpan llakichinanta, chaymanta shuk runakunataka paykuna kikin munashkankunallata ruranankunapa sakinanta. Chasna sakishpanmi paykunaka mana payta kasunahunchu.

Yaya Dioska pay kikin munashpanmi shuk shuk runata akllan

19 Shukkunaka rimanahuma: Yaya Dios kikin ñukanchiwa munashkanta rurashpanka ¿imaraykuta ñukanchita mana alita rurashkanchimanta kastiganayan? Manami nima maykan atipanchu Yaya Diospa munahushkanmanta chikanta ruranata nishpa. 20 Ama chasna yuyariychichu, Yaya Dios mana ali kananta. Kanka runa kashpayki ¿pita kanki chasna atun yachayyu Yaya Diosta piñarinaykipaka? Rikuychi, sapiramanta rurashka mankaka manami atipanchu rimanata payta rurakta manami alitachu rurawashkanki nishpa. Chasnallatatami ñukanchita rurak Yaya Diosta mana atipanchichu rimanata manami ñukanchita alitachu rurashkanki nishpa. 21 Chay mankata rurakka munashkantami ruran. Chay sapiramantallami shuk mankataka fiestaraykulla ruran, shuktaka tukuy uras llankananpa ruran.

22 Chasnallatatami Yaya Dioska uchayu runakunata kastigashkanwa piñayninta yachayninta rikuchinayarka. Paykuna Yaya Diospa kastigananmanta mana kishpinata atipashpankunapas Yaya Dioska achkata llakichishpanmi unayta awantarka payta piñachik runakunata manara kastigashpa. 23 Payka yapa atun ali yachayyu kananta rikuchinanpami ñukanchita yuyashpan uchanchikunamanta llakichishka, aliyachishpan paywa pakta wiñaypa kawsananchipa. Ñawpamanta pachami yachashpan pikunami payta kasunkakuna, pikunami mana kasunkakunachu, yuyarishka ñukanchita chasna sumakta aliyachishpan kawsananpi yaykuchinata. 24 Chasnami Yaya Dioska ñukanchita wawankuna kananchipa kayashka tukuy allpakunamanta. Israel runakuna mana israel runakuna kashpanchipas payka shukkunata ñukanchimanta akllashka paypa wawankuna kananchipa.

25 Chasnallatatami chay ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Oseaspas killkarka Yaya Diospa rimashkanta kasna:

Ñukaka chay mana kasuwak runakunatami kayasha wawaynikuna
kanankunapa. Chasna kayashpaynimi chay mana yuyashkayni
runakunaka kikin yuyashkayni runaynikunami kankakuna nishpa.

26 Chaymantapas chay yachachik Oseas Yaya Diospa rimashkanta killkarka kasna:

Maykankunatami ñawpa rimashkani kankunaka mana runaynikunachu
kankichi nishpa, paykunataka runakunaka shuk puncha
rimankakuna kawsa Yaya Diospa wawankunami kankichi nishpa.

27 Chaymanta ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaiaspas ñukanchi israel runakunamanta kasnami rimarka:

Chay yaya rukunchi Israelpa* miraykuna tiyushina mana yupaypa kash-
panchipas shuk shukkunallami kishpichiy tukushunchi. 28 Yaya
Dioska rimashkanta utkalla paktachik kashpan tukuy kay allpapi
payta mana kasuk runakunataka kastiganka nishpa.

29 Chaymantapas chay yachachik Isaiaska killkarka kasna:

---

* **9:27** Rikuy Génesis killkapi 32.27-28

Tukuyta atipak Yayanchi Dios mana ñukanchita llakichima karka, chay Sodoma llaktata, Gomorra llaktatapas kastigashkanshinami ñukanchitapas sinchita kastigama karka nishpa.

Pablo yachachin israel runakuna Kristuta mana kirinayashkankunamanta

30 ¿Imatata chay killkarishkaka ñukanchita yachachin? Kankuna mana
israel runakuna Yaya Dios kankunata uchaykichikunamanta llakichinanta
mana yuyarihushpaykichipas Kristuta kirihushkaykichiraykumi payka
kankunata llakichishka. 31 Ashwan ñukanchi israel runakuna, Moisespa
killkashkan kamachishkata paktachinayashpa Yaya Diospa rikushkanpi ali
tukunata munashpanchipas manami atiparkanchichu. 32 ¿Imaraykuta mana
atiparkanchichu ali tukunata Yaya Diospa rikushkanpi? Kristuta mana
kirinayashkanchiraykumi mana atiparkanchichu ali tukunata. Ashwan
yuyarirkanchi Moisespa killkashkan kamachishkata kasuhushkanchiwami
ali tukunchi Yaya Diospa rikushkanpi nishpa. Kristuta mana
munashpanchika shuk atun rumipi takarishpa urmakkunashinami kanchi.
33 Kristu shuk rumishina kananmanta Yaya Dioska ñawpa killkachishkanpi
kasna riman:

Llaktayni Jerusalenpimi churasha shuk atun rumita. Chay rumipimi achka runakuna takarinkakuna. Ashwan maykan runami chay rumipi kimirin, payraykuka mana yankachu kanka, yanapay tukunkami nishpa.

10

Kristuta kirishkanchiraykulla Yaya Diospa rikushkanpi ali tukunchi

1 Wawkikuna panikuna, ñukaka tukuy shunkuynimanta pacha
munashpaynimi Yaya Diosta mañahuni israel masinikuna Kristuta
kirik tukunankunapa, uchata rurak kanankunamanta kishpichirishka
kanankunapa. 2 Yachani chay israel masinikuna Yaya Diosta kasunata
yapa munahushkankunata. Chasna kasunata munahushpankunapas
manami alita asirtanahunchu Yaya Diospa munashkanta. 3 Paykunaka
mana yachanahunchu, Jesukristu wañushkanrayku Yaya Dios ñukanchita
uchanchikunamanta llakichishpan ali kananchita rikunanta. Ashwan
paykuna kikin rurashkankunawa ali tukunayashpankuna mana
munanahunchu Jesukristuta kirishpankuna Yaya Dios paykunata alita
rikunanta. 4 Moisespa killkashkan kamachishkata paktachinata mana
atipashpanchimi Kristuka shamurka tukuy uchanchikunarayku wañunanpa.
Kristuta kirishpanchimi Yaya Diospa rikushkanpika ali tukunchi.

5 Shuk runa pay kikin rurashkanwa Yaya Diospa rikushkanpi ali
kanayashpanka tukuy Moisespa killkashkan kamachishkakunata alita
paktachishpa kawsanan tiyan. Moiseska killkarka: Shuk runa tukuy
Yaya Diospa kamachishkanta paktachishpa kawsashpanka wiñaypata
Yaya Dioswa kawsanka nishpa. 6 Maykankunami ali tukunahun Yaya
Diospa rikushkanpi Kristuta kirishkankunarayku, paykunaka atipanahun
rimanata: Kristuka ña allpama shamushka. Ama yuyariychichu
¿pita atipama Yaya Diospa Kachanan Kishpichikta silumanta pushak
rinata? nishpa. 7 Kristu ña kawsarimushka. Ama yuyariychichu ¿pita
atipama wañushkakunama rinata Yaya Diospa Kachashkan Kishpichikta
wañushkanmanta kawsachinanpa? nishpa. 8 Kristuta kirikkunaka yachanchi
mana karupi maskananchita. Kasna killkarishkaka shutipa kan:

Yaya Diospa shimin kankunawa kahun asirtaypa. Shimikichiwa chay shiminta rimashpa kahunkichi, chaymantapas shunkuykichipi wakaychahunkichi nishpa.
Chay shimitami ñuka Pablo kankunata yachachishpayni rimani Jesukristuta kiriychi nishpa. 9 Kankuna rimashpaykichika Jesusmi Amuyni nishpa, chaymantapas shunkuykimanta pacha kirishpaykichika Yaya Dios payta wañushkanmanta kawsachishkanta, Yaya Dioska kankunata kastigananmanta kishpichinka. 10 Shunkunchimanta pacha Jesukristuta kirishpanchimi Yaya Dioska uchanchikunamanta llakichishpan ñukanchita ali kananchita rikunka. Chaymanta Jesukristuka Amuynimi nishpa rimashpanchimi Yaya Dioska ñukanchita kastigananmanta kishpichinka.

11 Chasna Yaya Diospa ñawpa killkachishkanpipas* kasnami nin:
Maykan runami Yaya Diospi sinchikun, chay runaka wiñaypata kawsanka nishpa.
12 Israel runakuna mana israel runakuna kashpanchipas Yaya Dioska manami valichinchu shuk runata ashwanta shukmanta. Payllami tukuy runakunapa apun kan. Tukuy payta mañakkunatami chasnalla achkata yanapan.
13 Yaya Diospa rimashkanka kasnami nin:
Tukuy Yaya Diosta tapuk runakunatami payka uchankunamanta llakichishpan kastigananmanta kishpichinka nishpa.

14 Chasna kashpanpas ¿imashnataya Yaya Diosta mañanahuma, mana Kristuta kirik kashpankunaka? ¿Imashnataya Kristuta kirinahuma, paymanta nima maykan runa rimashkanta uyashka kashpankunaka? ¿Imashnata uyanahuma, nima maykan runa Kristumanta yachachihushpanka?
15 ¿Imashnataya shuk runa Kristumanta yachachima, nima maykan payta kachashpanka? Yaya Dios ñawpa killkachishkanpi riman:
Yapa ali kanahun Yaya Diospa kishpichik shiminta runakunata yachachishpa purikkunaka nishpa.

16 Chasna chay yachachik runakuna yachachishpankunapas manami tukuychu kasunahun chay suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta. Chasnallatatami Yaya Diospa yachayninwa yachachik Isaias wañupas rimarka:†
Yayayni Dios, rimashkaykita yachachishpaynipas achka runakuna manami kirinahunchu nishpa.
17 Chasna kashpan yachanchi runakuna yachachinanchita puntiru uyanankuna tiyan kirik tukunankunapa. Chay yachachinanchi shimika kanmi Jesukristu runakunata kishpichin nishpa.

18 Shukkunaka yuyarinkichichari ¿manachu tukuy israel runakuna uyashkakuna Yaya Diospa shiminta? Ari, uyashkakunami. Kasnami Yaya Dioska David wañuta killkachirka:
Tukuy allpapi runakunaka Yaya Diospa shiminta yachachikkunapa rimashkankunata uyashkakuna. Paykunapa yachachihushkankuna shimika nima pi yuyarishkan karu llaktakunamapas paktashka nishpa.
19 Chaymantapas yuyarinkichichari ¿manachu israel runakuna asirtashkakuna Yaya Dios tukuy kay allpapi kawsak runakunata kishpichinayahushkanta? Ari, yachashkakunami. Moisés wañu Yaya Diospa rimashkanta puntiru killkarka kasna:

---

* **10:11** Rikuy Biblia kastellanopi Isaías 28.16 † **10:16** Rikuy kastellano Bibliapi Isaías 53.1

Kankuna israel runakuna mana kasuwashpaykichimi ñukaka manara riksiwak mana israel runakunata yuyashpa yanapasha. Chasna rurashpayni kankunata munachisha yanapanaynita. Chay kankunapa rikushkaykichipi mana asirtak runakunata yuyahushpayni kankunata piñachisha nishpa.

20 Chaymanta Isaias wañupas mana manchashpa Yaya Diospa rimashkanta killkarka kasna:

Ñukata mana maskawak runakunatami yanapashkani tariwanankunapa.
Ñukata mana riksiwakkunata riksichishkani Yaya Dios kanaynita nishpa.

21 Chaymantapas ñukanchi israel runakunamanta Yaya Diospa rimashkanta Isaiaska killkarka kasna:

Tukuy punchami mana kasuwak, mana munawak runaynikunata makiyashpa chapashpaynipas mana ñukama shamushkakunachu nishpa.

11

Israel runakunamanta Kristuta kirikkunalla kishpishka kankakuna

1 Kunanka yuyarinkichichari ñukanchi paypa runankunata Yaya Dioska sakishkachari nishpa. Manami sakishkachu. Ñukapas israel runami kani. Yaya rukunchi Abraham wañupa miraymanta, paymanta mirashka Benjamín wañupa miraymantami kani. 2 Yaya Dioska ñawpamanta pacha ñukanchi israel runakunata akllarka paypa wawankuna kananchipa. Chasna paypa runankuna kashpanchimi kunanka ñukanchikunata mana sakishkachu. ¿Manachu yachankichi Yaya Diospa yachayninwa yachachik Elias ñawpa killkashkanta? Payka Yaya Diosta mañashpan yaya rukunchi wañukunapa uchankunamanta rimarka kasna:

3 Yayayni Dios, israel masinikunaka kanpa yachaykiwa shimikita alita yachachikkunata wañuchishkakunami. Chaymanta uchanchikunata llakichinaykipa wiwakunata rupachinanchi tuchpashinakunatapas waklichishkakunami. Ñukallami kanta kasuk kawsa kiparishkani. Kunanka ñukatapas wañuchiwanayashpa katihunkunami nishpa.

4 Chasna Elias rimashpan Yaya Dioska aynirka:

Manami kanllachu paykunamanta kishpishkanki. Ashwan kanchis waranka kasuwak runakunatapas yanapashpayni kawsa kahunkuna. Paykunapas runa rurashka yanka dios Baalpa puntanpi mana kunkurishpankuna mañashkakunachu nishpa.

5 Chasnallatatami kunanpas Yaya Dioska yapa yuyak kashpan ñukanchi israel runakunamanta shukkunata akllashka payta kasushpa kawsananchipa. 6 Chasna ñukanchita akllashpan yapa yuyahushkanraykumi payta mana kasuk kashpanchipas yachanchi mana alita rurahushkanchiraykuchu Yaya Dios ñukanchita akllashkanta paypa runankuna kananchipa. Alita rurahushkanchirayku ñukanchita akllama karka, mana atipanchimachu rimanata ñukanchita llakichik kananta.

7 Tukuy chayta yachashpanchi ¿imatata ñukanchita yuyachin? Tukuy ñukanchi israel runakuna yapa munashpanchipas Yaya Diospa rikushkanpi ali tukunata manami atiparkanchichu. Yaya Diospa akllashkankunallami ali tukushkanchi paypa rikushkanpika. Chay shukkunaka mana Jesukristuta kirishpankunami taparishka rinkriyushina tukushkakuna. 8 Chasna tukunankunamantami Yaya Diospa ñawpa killkachishkanpi nin:

Mana payta kasushkankunarayku Yaya Dioska paykunapa yuyayninkunata pantachichirka mana asirtanankunapa. Chasna kashpan ñawiyu kashpankunapas wiskushinami kanahun, rinkriyu kashpankunapas taparishka rinkriyushinami kanahun nishpa.
Kunankamami chasna runakunaka kanahun. 9 Kasnami ñawpa apu David
wañuka killkarka:*
Yaya Dios, kastigay chay kanta mana kasuk runakunata. Maykankunapimi kushikunahun, chaytaka ruray paykunarayku shuk tukllatashina. Paykuna kikin kushikushpa rurashkankunawa paykunata kastigay.
10 Wiskushina tukunahuchun shutipa kashkata mana riksinata atipanankunapa. Llashata aparihushkashina wiñaypata parisishpa kawsanahuchun nishpa.

Mana israel runakuna ama yuyarinahuchun israel runakunamanta ashwan ali kanankunata

11 Kunanka yuyarinkichichari ¿Yaya Dioska mana kasuk israel runakunata wiñaypachu sakishka nima ima uras kuti llakichinanpa? Manami wiñaypachu sakishka. Ashwan Yaya Dioska israel masinikuna mana payta kasushkankunaraykumi kankuna mana israel runakunata llakichishpan yanaparka paypa runankuna tukunaykichipa. Payka yuyarishka israel runakuna chayta rikushpankuna paykunapas chasna yanapay tukunankunapa Wawaynita kasushpa sinchikunkakuna nishpa. 12 Israel masinikuna mana payta kasushpankunami Yaya Dioska kankuna mana israel runakunatana llakichishpan achka alikunata kankunarayku rurarka. Chay israel masinikuna kutikashka Yaya Diosta kasushpankuna payka ashwan alikunatami tukuy runakunarayku ruranka.

13 Chasna kashpan kankuna mana israel runakunata rimani: Kushikuni Yaya Dios kachawashkanrayku tukuy kankuna mana israel runakunata Jesukristumanta yachachinaynipa. 14 Yapa munani kankunata yachachishkaynirayku israel masinikunapas chayta munashpankuna rimanankunapa ñukanchitapas yachachiy Yaya Diospa shiminta nishpa. Chasna munani paykunatapas yanapanata, Jesukristuta kirishpankuna Yaya Diospa kastigananmanta kishpichiy tukunankunapa. 15 Yaya Dios israel masinikunata sakishpan kankuna mana israel runakunatana yanapashka paywa kushilla kawsanaykichipa. Chasna kashpan ¿imashna atuntashi runakuna yanapay tukunkakuna Yaya Dios israel masinikunata kuti llakichinan uras? Paykunaka wañushkamanta kawsarishkashinami kankakuna. 16 Yaya Dios ñukanchi israel runakunapa yaya rukunchikunata runankunata rurashpan payta kirishpankuna yachanchi ñukanchi paykunamanta mirashka runakunapas paypa runankuna kananchita paykunashina kirishpanchi. Imashnami shuk kaspipa ankunkuna ali kashpankuna ramakunapas ali kanahun, chasnashinami chay ñawpa kirikkuna Yaya Diospa runankuna kashpankuna ñukanchi paykunamanta mirashka Yaya Diosta kirikkunaka chasnalla paypa runankuna kanchi.

17 Imashnami shuk tarpu kaspipa raman mana muyuyashpanka amunka pitishpan chay ramata wichun, chasnashinami israel masinikunamanta mana kirikkunata Yaya Dios wichurka manana paypa runankuna kanankunapa. Sachapi wiñashka kaspipa ramanta pitishpan chay tarpu kaspipi wiñananpa ratachishpa watashkatashina Yaya Dios kankuna mana israel runakunatana akllashka ñukanchi israel runakunamanta kirikkunawa pakta

* **11:9** Rikuy kastellano Bibliapi Salmos 69.22-23

paypa runankuna kanaykichipa. Imashnami chay sachamanta rama ratachirishkaka chay ali tarpupa yakunmanta upyashpa alita wiñan, chasnashinami Yaya Dios ñukanchi israel runakunarayku ali ruranayashkanka kunan kankunaraykupas tukurka. 18 Chasna kashpan ama yuyariychichu Yaya Diospa wichushkan israel masinikunamanta ashwan ali kanaykichita. Ama yuyariychichu kankuna Yaya Diospa runankuna tukushkaykichirayku ñukanchi israel runakunamanta paypa runankuna sinchikuchiy tukushkanchita. Yuyariychi kaspipa ramanka sapinta mana wiñachinanta. Ashwan paypa sapinmi ramankunata wiñachin.

19 Kankunaka yuyarinkichichari Yaya Dioska ñukanchi ali kananchita rikushpan israel runakunata wichushka ñukanchitana akllananpa nishpa. Ama chasna yuyariychichu. 20 Shuti Yaya Dioska chay israel masinikunata sakishkami, Jesukristuta mana kirishkankunarayku. Kankunataka Jesukristuta kirihushkaykichirayku Yaya Dioska runankunata rurashka. Chasna kashpanpas ama yuyariychichu kankuna kikinmanta ali kanaykichita, ashwan Yaya Diosta manchashpa alita kasushpa kawsaychi. 21 Yaya Dios kikin ñukanchi akllashkan israel runakunamanta Jesukristuta mana kirikkunata paymanta anchuchirka. Chasna kashpan ashwan kankunataka paymanta anchuchinkami mana payta kasushpaykichika. 22 Rikuychi, Yaya Dioska runakunata yapa yuyak kashpanpas paypas kastigakmi kan mana payta kirikkunataka. Ñukanchi israel runakunamanta mana payta kirikkunataka kastigarkami. Kankunataka shutipa payta kirihushkaykichita rikushpanmi llakichirka. Chayrayku payta kirishpalla katiychi paypas kankunata yuyashpalla katinanpa. Payta sakishpaykichika kankunatapas wichunkami. 23 Ñukanchi israel runakunamanta Jesukristuta mana kirikkuna paytana kirishpankuna Yaya Dioska paykunata mushumantami runankunata ruranka. Yaya Dioska atipan chay sakishkan runakunata kutikashka paypa runankunata ruranata. 24 Kuti kankunata yuyachini. Kankuna mana israel runakuna kashpaykichipas Jesukristuta kirishpaykichi Yaya Dioska kankunata runankunatami rurashka, imashnami sachapi wiñak kaspipa ramanta pitishpa ali tarpu kaspipi ratachishpa watashkatashina, maykanmi nima shuk tarpupa amun rurama. Chasna kankunawa rurashpan Yaya Dios ashwan israel masinikunata payma kutishpankuna kushikushpa kutikashka runankunata ruranka, ali tarpumanta pitishka ramakunata kuti kikin kaspinpillatata ratachishpa watashkatashina.

Yaya Diosmi israel runakunatapas kishpichinka

25 Wawkikuna panikuna, munanimi Yaya Diospa yuyayninta ñawpa pakalla kashkata kunanka alita yachanaykichipa, mana yuyarinaykichipa mana kirik israel runakunamanta pasa kanaykichita. Rikuychi, achka israel masinikunaka Jesukristuta manara kirinkakunachu, tukuy chay Yaya Diospa kayanan mana israel masikichikuna Jesukristuta kirinankunakama. 26 Chasna achka mana israel masikichikuna Jesukristuta kirihushpankuna tukuy israel masinikuna payta kirishpankuna Yaya Dioska paykunatapas uchankunamanta llakichishpan kishpichinka. Kasnami killkarishka kan:

> Chay Jerusalén llaktamanta shuk kishpichik shamunka yaya rukunchi Jakob wañupa miraymanta runakuna mana alita rurashkankunata pichananpa. 27 Chasna uchata rurashkankunata chay kishpichik pichashpanmi uchankunamanta llakichishpayni pichasha nishkaynita paktachisha nishpami Yaya Dioska rimarka.

28 Achka israel masinikuna chay suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta mana munashkankunaraykumi Yaya Diosta

piñarirkakuna. Chasna mana munashkankunaraykumi Kristumanta yachachikkunaka kankunama paktashkakuna Kristupa kishpichishkan runankuna tukunaykichipa. Chay israel masinikuna Yaya Diosta piñarik kashpankunapas payka ñawpa yaya rukunchi wañukunata akllashkanraykumi paykunataka munahunlla. 29 Yaya Dioska akllashkan runakunataka manami sakinchu. Llakichinanpa rimashkantaka paykunapi paktachinkami. 30 Ñawpa kankunaka Yaya Diosta mana kasushpachu kawsapayarkankichi. Kunanka israel masinikuna mana Yaya Diosta kasushpankunami payka kankunatana llakichihun. 31 Kunankamami chay israel masinikunaka Yaya Diosta mana kasunayanahunchu. Paykuna mana kasunayashpankunami Yaya Dioska kankunata llakichishka. Shuk puncha paykuna kuti Yaya Diosta kasushpankunami payka kankunatashina paykunatapas llakichinka. 32 Yaya Dioska tukuy runakunatami sakishka payta mana kasushpa kawsananchipa. Chasna kawsahushkanchita mana sakinata atipashpanchi Yaya Dios munarka ñukanchi israel runakunata, kankuna mana israel runakunatapas llakichishpalla kishpichinata.

33 Maytukuy yachayyutaya Yaya Dioska. Payka tukuyta yachak, tukuyta asirtakmi. Manami nima pi atipanchu yuyayninkunata yachanata. Nima pi atipanchu asirtanata ruranankunata. 34 Kasnami killkarishka kan:

¿Pita atipan Yaya Diospa yuyayninta riksinata? ¿Pita payta yachachirka
imatami ruranan tiyan nishpa? Nima pi.

35 Chaymantapas kasnami killkarishka kan:

¿Pita payta shuk imata kushka chaymanta tapushpan kutichinanpa nishpa?
Nima pi.

36 Yaya Diosmi tukuy ima tiyashkakunata rurarka. Pay munashkanraykulla tukuy chay tiyashkakunaka kunankama tiyan. Tukuyta rurarka payllapa kananpa, payllata kushichishpa kawsananpa. Chayrayku akuychi tukuy uras Yaya Diosllata kushichishpa kawsashunchi. Chasna kachun.

12

Jesukristuta kirikkuna Yaya Diospa munashkanllata rurashpa kawsanahuchun

1 Wawkinikuna paninikuna, Yaya Dios kankunata llakichishkanrayku kankuna kikinta kawsata payta kuriychi kawsanaykichikama tukuy shunkuykichimanta pacha paypa munashkanta rurashpa kawsanaykichipa. Chasna rurashpa Yaya Diosta kushichiychi. Chasna munashkanta rurashpa payta kushichishpanchilla Yaya Dioska kushikun. 2 Ama kawsaychichu Yaya Diosta mana kasuk runakunashina. Ashwan Yaya Diospa yuyarihushkantashina alikunallata yuyarinata munashpa payta tapuychi yuyaynikichita mushuyachinanpa. Chasna Yaya Diosshina yuyarishpaykichika paypa munashkantami asirtankichi. Yaya Dioska munanmi ashwanta ashwanta alikunallata rurashpa kushikushpa payllata kushichinaykichipa.

3 Yaya Dioska ñukata yuyawashpanmi akllawashka kankunata yachachinaynipa. Chayraykumi tukuy kankunata rimani, ama kankuna kikinmanta yuyariychichu kanaykichimanta ashwan kanaykichita. Ashwan shutipa kanaykichillata yuyariychi, imashnami Yaya Dios kankunata atipachishka payta kirishpa alikunata ruranaykichipa. 4 Rikuychi, shukla aychayu kashpanchipas achka imanchikunami tiyan, umanchi, makinchi, chakinchi, ñawinchi, shiminchi, rinkrinchi. Tukuy chay imanchikunaka chikan chikantami ruranahun. 5 Chasnallatatami ñukanchikunapas

kanchi. Achka runakuna kashpanchipas Kristuta katihushkanchiraykumi shuk aychashinalla kanchi. Chasna shuk aychashinalla kashpanchipas chikan chikanta ruranata atipak kashpanchi shukwa shukwa parihu yanapanakushpa kawsananchi tiyan.

6 Yaya Dios kikin munashpanmi ñukanchikunata karan shukta shukkunamanta chikan chikanta atipachirka. Chasna kashpanmi shuk ñukanchikunata yachayta kushka paypa shiminta rimananchipa. Chasna yachayninta kushpanmi payta kirishpa runakunata shiminta rimananchi tiyan. 7 Shuk ñukanchikunata Yaya Dios yachayninta kushka shukkunata yanapananchipa. Chasna kashpanka alita paykunata yanapananchi tiyan. Shuk ñukanchikunata Yaya Dios yachayta kushpan alita yachachinanchipa, alita yachachinanchi tiyan. 8 Yaya Dios shuk ñukanchikunata yachayta kushpan kirik masinchikunata sinchikuchinanchipa, alita shuk runakunata sinchikuchinanchi tiyan. Yaya Dios shuk ñukanchikunata imakunata kushpan shukkunata yanapananchipa, mana mitsashpa ali shunkuwa yanapananchi tiyan. Shuk ñukanchikunata Yaya Dios yachayta kushpan kirik masinchikunata kamachinanchipa, ali yuyaywa kamachinanchi tiyan. Yaya Dios shuk ñukanchikunata yachayta kushpan parisihushkakunata yanapananchipa, paykunata yuyashpa kushilla yanapananchi tiyan.

Kristuta kirikkuna alita ruranankunamanta yachachin

9 Wawkikuna panikuna, Kristuta kirikkuna kashpaykichi shukwa shukwa shutipa yuyanakushpa kawsaychi. Tukuy mana ali ruranakunataka chiknishpa ama ruraychichu. Ashwan alikunallata rurashpa kawsaychi. 10 Yuyanakuk wawkikunashina shukwa shukwa sumakta yuyanakushpa kawsaychi. Kirikpura karan shuk kirik masinkunamanta alita yuyarishpa kawsachun ñukamanta alimi nishpa.

11 Alikunata ruranata ama killaychichu. Tukuy shunkuykichimanta pacha kushikushpa Amunchi Jesukristuta kasushpa kawsaychi. 12 Kushikushpa chapaychi Jesukristuwa pakta kawsak rinaykichita. Parisihushpaykichipas payllapi sinchikuychi. Tukuy uras mana sampayashpa Yaya Diosta mañaychi.

13 Yaya Diosta kasuk masinchikunapa munashkankuna pishishpanka yanapaychi. Maykan Kristuta kirik runakuna kankunata pasyanapa shamushpanka kushilla wasikichipi yaykuchiychi.

14 Ama kankunata parisichik runakunata piñariychichu. Ashwan paykunata rimaychi Yaya Dios kankunata yanapashpa kushichichun nishpa.

15 Shuk runakuna kushilla kahushpankunaka kankunapas kushilla paykunawa pakta kaychi. Shuk runakuna llakiywa wakahushpankunaka kankunapas llakirishpa paykunawa pakta wakaychi. 16 Kankunapura parihu shuk yuyayllawa kawsaychi. Ama shukkunamanta pasa tukunayaychichu. Ashwan maykankunami runakunapa rikushkanpi mana valikshina kanahun, paykunata alita yanapak kaychi. Ama yuyariychichu kankunalla tukuymanta ali yachak kanaykichita.

17 Shuk runa kankunata mana alita rurashpanka ama kankunapas payta chasnallatata ruraychichu. Ashwan alikunallata ruranata munaychi tukuy runakuna yachanankunapa Yaya Diospa wawankuna kanaykichita. 18 Shuk runakuna kankunata piñachihushpankunaka ama piñariychichu. Tukuy runakunawa kushilla kawsaychi. 19 Wawkinikuna paninikuna, shuk runakuna kankunata parisichishpankunaka ama paykunata rantipaychichu. Ashwan chasnalla sakiychi Yaya Dios paykunata kastigananpa. Kasnami Yaya Dios ñawpa killkachishkanpi riman:

Ñukami tukuy mana alita rurak runakunawa rurashkankunamanta alichasha. Ñukami paykunata kastigasha nishpa.
20 Chaymantapas kasnami riman:
Kankunata chiknik runakuna yarkahushpankunaka karaychi, upyanayahushpankunaka upyachiychi. Chasna paykunata karashpaykichi upyachishpaykichi paykunaka pinkarinkakunami nishpa.
21 Shukkuna kankunata millaypata rurahushpankuna ama yuyariychichu ñukapas payta millaypata rurashara nishpa. Ashwan Yaya Diospi sinchikushpa ali yuyaywa paykunata kunaychi mana ashwan millaypata rurashpa katinankunapa.

13

Pablo yachachin apukunata kasunamanta

1 Wawkikuna panikuna, Yaya Dios munashpanmi shuk runa apu tukun. Pay mana munashpanka nima pi atipamachu apu tukunata. Chayraykumi kankunaka tukuy chay kamachik apukunata kasunaykichi tiyan. 2 Maykankunami chay apukunata mana kasunahunchu, Yaya Diostami mana kasunahunchu. Chayraykumi paykunaka kastigarishka kankakuna. 3 Alita rurak runakunaka manami apukunata manchanahunchu, ashwan mana alita rurak runakunami manchananankuna tiyan kastigarinankunata. Apukunata manchashpa kawsanata mana munashpaykichika alita rurashpa kawsaychi. Chasna kawsashpaykichimi apukunaka kankunata ali runakuna kanaykichita rimankakuna. 4 Yaya Dios munashpanmi chay apunchikunataka churashka ñukanchita kuyranankunapa. Kankuna mana alita rurak kashpaykichika paykunata manchanaykichi tiyan. Mana yankachu Yaya Dioska paykunata churashka runakunata kastiganankunapa. Chay apukuna Yaya Diospa kamachishkan kashpankunami mana alita rurak runakunataka kastiganahun. 5 Chasna kashpanmi tukuy chay apukunataka kasunanchi tiyan. Mana kastiganankunata manchashpanchillachu paykunata kasunanchi tiyan, ashwan kasuna ali kananta yachashkanchiraykupas.

6 Chay apunchikuna Yaya Diospa churashkan kashpankunami ñukanchi alita kawsananchipa tarawanahun. Chayrayku ñukanchi kullkita kunanchi tiyan chaywa tukuyta ruranankunapa. 7 Karan runata imatami kunaykichi tiyan, chayta kuychi. Shuk apu kankunata kamachishpanka tarawanaykichipa, tarawaychi. Impuestuta paganaykichi kashpanka pagaychi. Apukunata kasuna kashpan kasuychi. Maykantami yuyashpa kushichinaykichi tiyan, payta yuyashpa kushichiychi.

Yuyanakushpa alikunata rurashpa kawsanamanta yachachin

8 Tukuy liwishkaykichikunata utkalla pagaychi. Liwishkaykichi kullkita pagahushkaykichishina tukuy uras shukwa shukwa yuyanakushpa kawsanaykichi tiyan. Runa masinchikunata yuyashpanchimi tukuy Yaya Diospa kamachishkankunata paktachinchi. 9 Kasnami Yaya Diospa kamachishkanka riman: Warmiyu kashpaykichika ama shuk warmiwa musayaychichu. Kusayu kashpaykichika ama shuk kariwa musayaychichu. Ama runa masikita wañuchiychichu. Ama shuwaychichu. Ama shukpa imankunata munariychichu nishpa. Chaymanta shuk kamachinakuna ashwan tiyan. Tukuy Yaya Diospa kushkan kamachishkakunaka kayllata yuyachinahun: Runa masikita kan kikintashina yuyay nishpa. Chay shuklla

kamachishkata paktachishpanchimi tukuy Yaya Diospa kamachishkankunata paktachinchi. 10 Runa masinchita yuyak kashpanchika manami payta millaypata ruranchichu. Chayrayku runa masinchita yuyashpanchimi alita tukuy Yaya Diospa kamachishkankunata paktachinchi.

11 Chayrayku mana sampayashpa Yaya Diospa kamachishkankunata kasuychi. Puñushkashina kahushkaykichimanta likchariychi. Ña yachankichi Yaya Dios ñukanchita kishpichinan punchaka kunan ashwan kuchupi kananta, Jesukristuta puntiru kirishkanchi punchamanta. 12 Yaya Diospa kawsananma rinanchi punchaka ñami paktarihun. Chayrayku manana amsapi kawsakkunashina mana alikunata rurashpa kawsashunchinachu. Akuychi Yaya Diospa munashkanllata rurashpa kawsashunchi. Chasna kawsashpanchimi shuk suntalu wañunakunanpa sumakta alicharishkashina kanchi kuntranchi supayta winsinanchipa. 13 Akuychi punchapishina alita rurashpa kawsashunchi mana nima pi ñukanchimanta millaypata rimanankunapa. Ama machashpa yapa achkata mikushpa kawsashunchichu. Fiestakunapi millaypata rurahushkankunapi ama yaykushunchichu. Ama musayanakushunchichu. Ama piñanakushpa kawsashunchichu. Nima runa masinchikunapa imankuna tiyashkanta munarishpa, nima paykunawa parihuyanayashpa kawsashunchichu. 14 Sakiychi Amunchi Jesukristu tukuypi kankunata yuyachinanpa pay kawsashkanshina kawsanaykichipa, munashkanta rurashpa. Ama munaychichu kankuna kikinpa mana ali munashkaykichita rurashpa kawsanata.

14

Pablo yachachin mana munananchipa tukuy kirikkuna chasnalla rurashpa kawsanankunapa

1 Wawkikuna panikuna, shuk kirik masinchi manara alita Jesukristupi sinchikuhushpanka ama paywa yanka rimanakuychichu. Ashwan payta yuyashpa kayaychi kankunawa parihu tantarinanpa. 2 Rikuychi, shuk kirik masinchikunaka tukuy ima mikunankunata alimi ninahun. Shukkuna manara yapa alita Jesukristupi sinchikukkunaka manami aychata mikunahunchu. Paykunaka tarpu pankakunallata tarpu muyukunallata mikunahun. 3 Yaya Dioska tukuy aychata mikuk runakunata, mana aychata mikuk runakunatapas chasnallami yuyan. Chayrayku tukuy aychata mikuk runakuna kashpaykichika ama chay mana aychata mikuk runakunata rimaychichu manami alitachu rurahunkichi nishpa. Chaymanta aychata mana mikuk runakuna kashpaykichika ama tukuy aychata mikuk runakunata rimaychichu manami alitachu rurahunkichi nishpa. 4 Karan shuk Yaya Diospa kamachinan kashpanchi ¿pi kanaykitata yuyarinki paykunata chasna rimanaykipa? Yaya Diosllapa kashpankuna paylla atipan rimanata, alitachu ruranahun manachu nishpa. Payllami tukuyta atipak kashpan runankunata yanapanka alillata rurashpa kawsanankunapa.

5 Shuk kirikkunaka yuyarinahun kay punchami ali kan tantarishpa Yaya Diosta kushichinanchipa nishpa. Shukkunaka yuyarinahun karan puncha tantarinanchi tiyan Yaya Diosta kushichinanchipa nishpa. Chasna chikanta yuyarishpanchipas karan ñukanchikuna imashnami yuyarinchi, akuychi chasnalla Yaya Diosta kushichishunchi. 6 Jesukristuta shuk kirik masinchika shuk punchakunalla Yaya Diosta kushichinayashpanka chasna kushichichun. Jesukristuta shuk kirik masinchika Yaya Diosta kushichishpan tukuy imata mikushpanka payta agradesishpa mikuchun. Shukka mana

tukuy imata mikushpanka Yaya Diosta kushichinanpa, mana mikuchun. Paypas Yaya Diosta agradesinmi.

7 Nima maykan ñukanchi kikinrayku kawsanchichu, nima maykan ñukanchi
kikinrayku wañunchichu. 8 Kawsara kahushpanchika Amunchi Jesukris-
tuta kushichinanchipa kawsanchi. Wañushpanchika Amunchi Jesukristuta
silupi kushichinanchipa wañunchi. Chasna kashpanmi kawsa kahushpanchi
wañushka kahushpanchipas Amunchi Jesukristullapa kanchi. 9 Kristuka
wañurka, wañushkanmanta kuti kawsarimurka wañushkakunata kawsakunat-
apas kamachik kananpa.

10 Shuk puncha tukuy ñukanchikuna Yaya Diospa puntanpi shayarik
rinanchi tiyan payka ñukanchita rimananpa, alitachu manachu alita
rurashkanchi nishpa. Chayrayku nima maykan Yaya Diosta kirik
masinta rimachun kanka manami alitachu Yaya Diosta kasunki nishpa.
Nima maykan kirik masinmanta yuyarichun mana valik kananta.
11 Chasnallatatami Yaya Dioska ñawpa killkachishkanpi riman:

Ñukalla rimashkaynita paktachik kawsa Yaya Dios kashpaynimi rimani:
Tukuy runakunami shuklla tukuyta kamachik kanaynita riksish-
pankuna puntaynipi kunkurinkakuna. Tukuymi yapa ali kanki
nishpa kushichiwankakuna.

12 Chasna killkarishka kashpanmi yachanchi, tukuy runa pay kikin
rurashkanmanta Yaya Diosta rimanan tiyan.

Pablo yachachin kirik masinchipa yuyayninta mana pantachichinanchipa

13 Yaya Dios ñukanchita tukuy rurashkanchikunamanta tapunanta
yachashpanchi amana ñukanchi kirikkunapura washanchanakushpa
kawsashunchinachu, payka manami alitachu kawsahun nishpa.
Ashwan karan shuk kankuna yuyariychi alikunallata rurashpa
kawsanaykichipa, kirik masinchikunata mana uchata rurachinaykichipa.
14 Ñukaka Jesukristuta kirik kashpaynimi alita yachani tukuy mikuna
aycha ali kananta mikunanchipa. Chasna kashpanpas shuk kirik
masinchikuna yuyarinahun, Yaya Dios mana munanchu ñukanchi shuk
aychakunata mikunanchipa. Mikushpanchika uchatami ruranchi
nishpa. Chasna yuyarik runakunaraykuka mana alichu kan chay aychata
mikunankunapa. 15 Chasna kashpan mikuhushkaykichiwa shuk kirik
masikichita pantachichishpaykichika manami payta yuyahunkichichu.
Yuyariychi Kristuka chay wawkiraykupas wañushkanta. Chayrayku ama
munaychichu mikushkaykichiranti payka Jesukristumanta anchurinanpa.
16 Chayra kirik masikichi chasna aychata mikuhushkaykichirayku
kankunamanta millaypata rimashpankuna chay aychataka ama
mikuychichu. 17 Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali
kamachihushkanpi kawsashpanchika manami mikunallapi upyanallapi
yuyarishpa kawsanchichu. Ashwan Yaya Diospa Espíritun yanapashpan
alillata rurashpa, kushikushpa, shukwa shukwa yuyanakushpa kushilla
kawsashunchi. 18 Chasna Kristullata kasushpa kawsashpanchimi Yaya
Diosta kushichishpa kawsanchi. Runa masinchikunapas rimankakuna
alitami paykunaka rurahunkuna nishpa.

19 Chayrayku akuychi tukuyta rurashunchi shukwa shukwa
yuyanakushpa kushilla kawsananchipa. Chaymantapas akuychi
sinchikuchinakushpa kawsashunchi ashwanta ashwanta Jesukristuta
kirishpa kawsananchipa. 20 Yachanchi tukuy mikunakuna Yaya Diospa
rikushkanpi ali kananta. Chasna ali kashpanpas shuk kirik masiki yuyarima
mana ali kananta shuk shuk aychakunata mikunanpa. Chayta mikushpanka

payrayku ucha kan. Chayrayku ama mikushkaykichiwa yuyayninta pantachichiychichu. Chasna rurashpaykika payka manana kirinkachu Yaya Diosta. 21 Chayrayku chasna aychakunata ama mikuychichu, ama vinuta upyaychichu, nima shuk imata ruraychichu, maykanwami kirik masikichipa yuyayninta pantachichinkichi. 22 Yaya Diospa rikushkanpi ali kanata yuyarishkaykichita shunkuykichillapi wakaychaychi Yaya Dioslla yachananpa. Shuk runa rurahushkanta ali kanata yuyarishpanka kushillami kanka. 23 Ashwan maykanpas yuyarishpan manachari alichu chay aychata mikunaynipa nishpa, chayta mikushpanka mana alitachu ruran, mana kirishkanrayku chay mikuna ali kananta. Kirishpanchi rurahushkanchika mana ali kananta, chayta rurashpanchika uchami kan.

15

Kristuta kirikkunapura alita yanapanakunanmanta riman

1 Wawkikuna panikuna, ñukanchi Jesukristuta alita kirik kashpanchi chay manara yapa alita kirihukkunata yuyashpa yanapananchi tiyan. Mana ñukanchi kikin ali kananta yuyarishkanchillata rurashpa kawsashunchichu. 2 Karan ñukanchikuna akuychi rurashkanchiwa runa masinchikunata kushichishpa yanapashunchi, chaymantapas sinchikuchishunchi ashwan alita Jesukristuta kirinankunapa. 3 Kristupas manami munarkachu pay kikinllata kushichinata. Ashwan Yayan Diosta kushichishpa kawsashkanraykumi runakuna payta chiknishpa kamirkakuna. Kasnami Yaya Diospa ñawpa killkachishkanpi Jesukristumanta riman:

Yaya Dios, chiknik runakuna kanta asichishpa millaypata rimashpankuna ñukata parisichiwanahun nishpa.

4 Tukuy ñawpa Yaya Diospa killkachishkanka ñukanchita yachachinanpami killkarishka kan. Chay tukuy killkachishkanwa Yaya Dioska ñukanchita sinchikuchin parisishpanchipas alita payta kasushpa kawsananchipa, chaymantapas wiñaypata paywa kawsak rinanchita chapananchipa. 5 Yaya Dios ñukanchita yanapak kashpan mana sakishpa katinanchipa, chaymanta llakirishkakunata sinchikuchik kashpan kankunata yanapachun Jesukristushina shuk yuyayllawa yuyanakushpa kawsanaykichipa. 6 Chasna kawsashpaykichimi tukuy kankuna parihulla Amunchi Jesukristupa Yayan Diosta kushichinkichi tukuymanta yapa alimi kanki nishpa.

Yaya Dioska Pablota rimarka Kristumanta yachachinanpa mana israel runakunata

7 Kristu ñukanchita imashna kahushpanchipas yuyashpan kayashkanshina, chasnallatata kankunapas yuyanakuychi. Chasna yuyanakushpa kawsaychi Yaya Diosta kushichinaykichipa. 8 Alita uyawaychi. Kristuka shamurkami ñukanchi israel runakunata yanapananpa. Chasna yanapashpanmi Yaya Dios chay ñawpa yaya rukunchi wañukunata yanapananpa rimashkanta paktachirka. Chasna Kristu Yaya Diospa rimashkanta paktachishpanmi yachanchi Yaya Dios tukuy rimashkanta alita paktachik kananta. 9 Chaymanta Kristuka shamurkami kankuna mana israel runakunatapas yanapananpa. Chasna yanapashpanmi Yaya Diosta kushichinkichi kankunata llakichishkanrayku. Ñawpa yaya rukunchi atun apu David wañuka Yaya Diosta rimashkanka kasnami killkashkanpi riman:

Ñukaka mana israel runakunawa pakta kanta kushichisha. Paykunawa pakta kushikushpa kanta atunyachishpa takisha nishpa.

10 Chaymanta Moisés wañupa rimashkanka kasna killkarishka kan:

Kankuna mana israel runakuna, ñukanchi Yaya Diospa akllashkan israel runakunawa pakta kushikuychi nishpa.
11 Chaymanta kasnami Salmos killkapi riman:
Tukuy llaktakunapi kawsak runakuna Yaya Diosta kushichiychi nishpa.
12 Isaias wañupas kasnami killkarka:
Shuk kuchushka kaspi ankumanta kuti wiñahukshina Isaí shutiyu runa wañupa miraymantami shuk kamachik runa tiyanka. Payka tukuy allpapi kawsak runakunata kamachik kanka. Chay mana israel runakunaka paypi sinchikunkakuna ñukanchita kishpichinka Yaya Diospa kastigananmanta nishpa.
13 Tukuy rimashkanta paktachik Yaya Diostami kankunarayku mañahuni kankuna Jesukristuta kirikkunata yanapananpa, sumakta kushikushpa mana piñanakushpa kushilla kawsanaykichipa. Yaya Dios kankunata Espiritunwa yanapachun ashwanta ashwanta tukuy rimashkanta paktachinanta kirinaykichipa.
14 Wawkinikuna paninikuna, yachani kankuna ali shunkuyu runakuna kanaykichita. Alitami Yaya Diospa rimashkanta yachankichi. Chasna kashpaykichimi alita yachankichi shukwa shukwa sinchikuchinakunata.
15 Chasna alita yachashpaykichipas yachachishkaynita mana kunkarinaykichipami, yuyarishkaynita mana pakashpa kuskata rimashpa kay kartata kankunarayku killkahuni. Yaya Dios yuyawashpan kamachiwashka kankunata yachachinaynipa. 16 Chasna paypa kamachishkan kani kankuna mana israel runakunata Yaya Diospa suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachinaynipa. Yaya Diospa Espíritun kankunata yanapashpan Kristuta kirikkuna kankichi. Chasna kashpaykichimi ñuka kankunata Yaya Diospa puntanpi shuk suma imata kunayahushkaynitashina churashpayni payka kankunamanta sumakta kushikunka.
17 Kristu Jesusta kirik kashpaynimi pay yanapawashka kankunata yanapanaynipa. Ñuka kankunata yanapashpayni kirishkaykichirayku Yaya Diospa puntanpi sumakta kushikushami. 18 Kristu rurashkaynikunapi mana yanapawama karka, nima shuk rurashkaynimanta atipaynimachu rimanata. Paymi ñukata yachayta kuwashka kankunata ali rurashkayniwa rimashkayniwa yachachinaynipa, kankuna mana israel runakunapas payta kirishpaykichi Yaya Diostana kasunaykichipa. 19 Chasna Yaya Diospa Espiritunpa yachayninllawa nima ima uras rikushkaykichita, suma mana atipaypakunata rurashkaynita rikushpaykichi achka kankuna mana israel runakuna Kristuta kirishkankichi. Chasnami Jerusalén llaktamanta pacha tukuy karu llaktakunapipas Iliria allpapi kahuk llaktakunapi paktanaynikama chay suma ali shimita Kristu runakunata kishpichinanmanta tukuy parti yachachishkani. 20 Maypimi manara nima maykan runa chay suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachishka, chay llaktakunapimi ñukaka munani yachachinata. Shuk yachachik masini Kristumanta yachachishka llaktakunapi ñukaka manami rinayanichu yachachinapa, mana shukpa tarawananpi satirinaynipa.
21 Yaya Diospa ñawpa killkachishkanpi kasnami riman:
Maykankunami nima shuk kuti Yaya Diosmanta yacharkakunachu, paykunami kunanka payta riksinkakuna. Maykankunami nima ima uras paymanta uyarkakunachu, paykunami uyankakuna nishpa.

Pablo Roma llaktama rinayashkanmanta riman

22 Achka llaktakunapi Yaya Diospa shiminta yachachihushpaynimi yapa munashpaynipas mana atiparkanichu kankunama rinata. 23 Kunanka ñami

paktachishkani Yaya Diospa shiminta yachachinata kay llaktakunapi. Achka watakunami yapa munashkani kankunata pasyak rinata. 24 Chayrayku España allpama rishpayni yuyarihuni rihushkaynipi kankunata rikuk rinaynita. Chaymanta shuk punchakunata kushikushpa kankunawa kahushpayni munani kankuna yanapawanaykichipa Españama rinaynipa.

25 Manara kankunama rishpaynira Jerusalén llaktama risha chaypi Kristuta kirik masinchikunata yanapanaynipa. 26 Masedonia allpapi, Akaya allpapi kawsak kirik masinchikunami munanahun chay Jerusalén llaktapi Yaya Diosta kirik nima imayu runakunata yanapanata. Chayraykumi paykuna kikin munashpankuna tantachihunkuna shuk ofrendata chay mana imayu wawkinchikunama kachanankunapa. 27 Jerusalén llaktapi Kristuta kirik israel masinikunami tukuy parti mana israel masikichikunata yachachishpankuna Jesukristuta kirishkakuna. Chasna kashpan Kristuta kirik israel masinikunata agradesishpa ali kan shuk ofrendata kachashpa yanapananankunapa, paykuna kikin munashkankunashina. 28 Ñuka chay kirik masinchikunata Jerusalenpi chay tantachishka ofrendata kushkaynishami Españama risha. Chasna Españama rihushpaynimi kankunata rikunata munani. 29 Alita yachani, kankunama rishpaynika Kristu tukuy imapi alita yanapawananta.

30 Wawkikuna panikuna, Amunchi Jesukristu ñukanchita yapa yuyashpan chaymantapas Yaya Diospa Espíritun ñukanchita yanapashpan shukwa shukwa yuyanakunchi. Chayrayku kankunata tapuni ñukawa pakta yapa sinchita Yaya Diosta mañanaykichipa, pay ñukata sinchikuchiwananpa. 31 Mañapaychi Judea allpapi Kristuta mana kirik runakuna mana wañuchiwanankunapa. Chaymantapas mañaychi Jerusalenpi Kristuta kirik masinchikuna paykunarayku apahushkayni ofrendata alita apinankunapa. 32 Chasna Jerusalenmanta alilla kutimushpayni Yaya Dios munashpanka kushilla kankunapi paktasha chaypi samanaynipa. 33 Mañahunimi kushilla kawsayta kuk Yayanchi Dios tukuy kankunawa kananpa. Chasna kachun.

16

Pablo kirikkunata saludan

1 Wawkikuna panikuna, paninchi Febe kankunata pasyananpa rishpan alita yaykuchiychi. Payka Senkrea llaktapi Jesukristuta kirik masinchikunata yanapakmi kan. 2 Imashnami shuk Yaya Diosta kirikkunata yuyanchi, chasnallatata chay paninchita Yaya Diosta kirik kashpan kushilla kayaychi. Chaymantapas payta yanapaychi tukuy ima munashkanpi. Payka Yaya Diosta kirik masinchikunatami achkata yanapashka, ñukatapas achkatami yanapawashka.

3 Chaymanta saludapaychi Kristu Jesuspa shiminta yachachinata yanapawak paninchi Priskata, kusan Akilatapas. 4 Paykunami yapa parisirkakuna ñukata wañuchina kahushkankunamanta kishpichiwanankunapa. Chayraykumi achkata agradesini paykunata. Manami ñukallachu agradesini, ashwan tukuy mana israel masikichi kirikkunapas achkatami paykunata agradesinahun. 5 Chaymanta saludapaychi Priskapa Akilapa wasinpi tantarik kirikkunatapas. Saludapaychi munashkayni wawkini Epenetota. Payka Asia allpapi Kristuta puntiru kirik runa kashka. 6 Saludapaychi paninchi Mariata, payka achkatami tarawashka kankunata yanapananpa. 7 Chaymantapas saludapaychi chay ishkay israel masinikunata Andronikota Juniastapas. Paykunaka karselpi churay

tukushka masinikuna karkakuna. Tukuy kirikkunapa yapa yuyashkankuna apostolkunami kanahun. Ñukamanta puntiru Kristuta kirikkunami kanahun.
8 Amunchi Jesukristuta ki- rik munashkayni wawkini Ampliatotapas
saludapaychi. 9 Chaymanta Yaya Diospa shiminta yachachik wawkinchi
Urbanota saludapaychi. Chay yapa yuyahushkayni wawkinchi Estak-
istapas saludapaychi. 10 Wawkinchi Apelestapas saludapankichi. Payka
Kristuta katihushkanrayku achkata parisishka. Parisihushpanpas Kris-
tuta kirishpalla katihun. Chaymanta Aristobulopa ayllunkunatapas salu-
dapaychi. 11 Israel masini Herodionta saludapaychi, chaymantapas Nar-
sisopa ayllunkunamanta Amunchi Jesukristuta kirikkunata saludapaychi.
12 Chaymanta paninchikuna Trifenata Trifosatapas saludapaychi. Payku-
naka Amunchi Jesukristupa munashkanta rurashpa tarawahunkuna. Chas-
nallatata yuyashkanchi paninchi Persidata saludapaychi. Paypas Amunchi
Jesukristuta sirvishpa sinchita tarawashkami. 13 Amunchi Jesukristuta
alita kirik Rufota saludapaychi, paypa mamantapas. Mamanka ñukapa ma-
maynishinami kan. 14 Chasnallatata saludapaychi Asinkritota, Flegonteta,
Hermesta, Patrobasta, Hermasta, chaymanta tukuy paykunawa tantarik
kirik masinchikunatapas. 15 Filologota, warmin Juliata, chaymanta Nereota,
panintapas, Olimpasta, chaymanta tukuy paykunawa tantarik Amunchi
Jesukristuta kirikkunatapas saludapaychi.
16 Kankuna kirikpura shukwa shukwa yuyanakushpa saludanakuy-
chi. Tukuy kaypi kawsak Kristuta kirikkuna kankunarayku saluduta
kachanahun.

Pablo yachachin yanka llulla shimikunata mana kasunanchipa

17 Wawkinikuna paninikuna, alita uyawaychi kankunata ri-
mashkaynita. Tiyan shuk runakuna ali yachachishkaynimanta chikanta
yachachikkuna. Chay yachachishkankunawa kankunapa yuyaykichita
pantachichishpankuna shukwa shukwa piñanakushpa kawsankichi. Chasna
yachachikkunata ama uyaychichu, ashwan paykunamanta anchuriychi.
18 Paykunaka manami Amunchi Jesukristuta kasunahunchu, ashwan
paykuna kikinpa munanankunallata rurashpa kawsanahun. Mishki
uyaypa shimikunawa rimashpankuna mana yapa yachak runakunata
llullachinahun. 19 Kankunamanta tukuy runakuna yachanahun alita
Yaya Diosta kasushpa kawsahushkaykichita. Chayta yachashpayni
yapa kushikuni. Munani kankuna yachakunaykichipa alillata rurashpa
kawsanata, mana alikunataka mana ruranaykichipa. 20 Ñukanchita
kushilla kawsayta kuk Yayanchi Dioska manana unayankachu kankunata
atipachinanpa supaykunapa apunta winsishpa winsishpa rihushkaykichipi
sumakta winsinaykichipa. Amunchi Jesús kankunata llakichishpan
yanapachun.
21 Chaymanta ñukawa parihu Yaya Diospa shiminta yachachik Timoteo
kankunata saludan. Chasnallatata israel masinikuna Lusio, Jasonpas, Sosi-
paterpas kankunata saludanahun. 22 Ñuka Tersio Pablopa rimashkanta
killkak, chaymantapas Jesukristuta kirik kashpayni kankunata saludani.
23 Gayopas kankunata saludan. Paypa wasinpi kahunchi. Kaypi kawsak
kirikkunapas paypa wasinpimi tantarinahun. Kay llaktapi kullkita waka-
ychak Erastopas kankunata saludan. Chaymantapas kirik masinchi Cuarto
kankunata saludanmi. 24 Amunchi Jesukristu tukuy kankunata llakichish-
pan yanapachun. Chasna kachun.

Yaya Diosta kushichina

25 Wawkinikuna paninikuna, akuychi Yayanchi Diosta atunyachishpa kushichishunchi. Paymi atipan kankunata sinchikuchinata mana sampayashpa Jesukristuta kirishpa kawsanaykichipa. Chasnallatata Yaya Diospa suma ali shiminpi Jesukristu runakunata kishpichishkanmanta riman, maykantami kankunata yachachishkani. Chay shiminpi kunan Yaya Dios ñukanchita riksichishka ñawpa mana riksishkanchita, Wawan Jesukristu wañushkanrayku ñukanchita kishpichishkanta. Manara kay allpata rurahushpanra Yaya Dioska yuyarirka ñukanchita kishpichinanta. Chasna yuyarishpanpas ñawpa payta kasuk runakuna manara alita asirtarkakunarachu imashnami Yaya Dioska ñukanchita kishpichinka nishpa. Kunanka ñami ñukanchita riksichishka. 26 Chay wiñaypa kawsak Yaya Dioska chay ñawpa paypa yachayninwa yachachikkunata kamachirka killkanankunapa pay ñukanchita kishpichinanta. Kunanka ñukanchita chay ñawpa killkachishkanta alita riksichishka. Chaymanta tukuy allpakunapi kawsak manara Yaya Diosta riksik runakunatapas riksichishka, paykunapas payta kirishpankuna kasushpa kawsanankunapa.

27 Jesukristu ñukanchita kishpichishkanrayku akuychi kushichishunchi tukuy uras chay shuklla tukuyta yachak Yayanchi Diosta. Chasna kachun.
Chayllata killkashkani.Wawkikichi turikichi Pablo

PUNTIRU PABLOPA KILLKASHKAN KILLKA KORINTO LLAKTAPI JESUKRISTUTA KIRIKKUNARAYKU

1-2 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, Yaya Dios munashpan
Jesukristu ñuka Pablota kachawashka paypa shiminta yachachik kanaynipa.
Wawki Sóstenes ñukata yanapawahun kay kartata killkanata tukuy
kankuna Korinto llaktapi Yaya Diosta kasukkunarayku. Kankuna
Jesukristuta kirishpa kawsashpaykichi Yaya Dios kankunata akllashka
paypa wawankuna kanaykichipa, chaymantapas paypa munashkanta
rurashpa kawsanaykichipa. Chaymanta tukuy maypipas kahuk Jesukristuta
mañak runakunaraykupas kay kartata killkahuni. Jesukristu ñukanchikunata
paykunatapas alita kamachik kan.
3 Yayanchi Dios, Amunchi Jesukristupas kankunata llakichishpan yana-
panahuchun kushilla kawsanaykichipa.

Pablo Yaya Diosta agradesin kirikkunata yanapashkanrayku

4 Wawkikuna panikuna, Yaya Diosta tukuy uras agradesini kanku-
narayku pay kankunata Jesukristuwa yanapashpan aliyachishkanrayku.
5 Kankuna Jesukristuta kirishkaykichiraykumi Yaya Dioska kankunata Es-
piritunwa sumakta atipachishka, alita yachachinata yachak, alita paypa
rimashkanta asirtak kanaykichipa. 6 Chasna kashpaykichi yachanchi Kris-
tumanta kankunata yachachishkaynita alita kirishpa katihushkaykichita.
7 Chasna alita yachachishkaynita katihushkaykichiraykumi Yaya Dioska
tukuy atipachinayashkanta kankunata Espiritunwa atipachirka. Chasna
chapahunkichi Amunchi Jesukristu suma atun yachayninwa shamunanta.
8 Chasna payta chapashpa kawsahushpaykichimi Yaya Dioska kankunata
sinchikuchinka alita rurashpa kawsanaykichipa. Chasnami Amunchi
Jesukristu shamuhushpan manana nima pi atipankachu millaypata ri-
manata kankunamanta. 9 Yaya Dioska tukuy rimashkantami paktachin.
Chasna paktachik kashpan munan ñukanchikuna Wawan Jesukristuwa par-
ihu kawsananchipa, pay Amunchi kashkanrayku.

Pablo yachachin kirikkunapura mana chikninakushpa chikan chikan muntun tukunankunapa

10-11 Wawkikuna panikuna, shukkuna Kloepa ayllunkuna ri-
mawashkakuna kankuna piñanakushpa kawsahushkaykichimanta.
Chayrayku Amunchi Jesukristu kamachiwashpan kankunata rimani: Tukuy
kirik masikichikunawa parihu yuyanakushpa yanapanakushpa shuk
yuyayllawa kawsaychi. Ama rimanakushpa piñanakushpa kawsaychichu.
12 Kankunaka mana alitachu yuyarihunkichi. Shuk kankunamanta
rimanahun: Ñukanchika Pablopa yachachishkantami katihunchi. Shukku-
naka rimanahun: Ñukanchika Apolospa yachachishkantami katihunchi.
Shukkunaka rimanahun: Pedropa yachachishkantami katihunchi.
Shukkunaka rimanahun: Ñukanchika Kristupa yachachishkanllatami
katihunchi nishpa.
13 Kristuwa shukllashina kashpanchi ¿alichu kama chikan chikan
tantarishka kanaykichipa? Manami alichu kan. ¿Ñuka Pablotachu
kruspi klabashpa wañuchiwashkakuna kankunata kishpichinaynipa?
Mana, ashwan Jesukristutami chasna wañuchirkakuna. ¿Ñukata kasuk

tukushkaykichita rikuchishpachu bawtisarishkankichi? Manami ñukata kasuk tukushkaykichita rikuchishpachu, ashwan Jesukristuta kasuk tukushkaykichita rikuchishpami bawtisarishkankichi. 14-15 Yaya Diosta agradesini ishkay wawkillata bawtisashkaynirayku Krispota Gayotapas. Ñukaka mana munashkanichu kankuna shukkunata rimanaykichipa: Pablo ñukata bawtisawashpanmi ñukaka kankunamanta ashwan ali kani nishpa. Chayrayku nima shukta ashwan kankunamanta bawtisashkanichu. 16 Ari, chaymantapas wawkinchi Estefanaspa ayllunkunata bawtisashkani. Paykunallatami yuyarini bawtisashkaynita. 17 Jesukristuka mana kamachiwashkachu bawtisanaynipa, ashwan kamachiwashkami chay suma ali shimita runakunata kishpichinanmanta yachachinaynipa. Runakunata yachachihushpayni mana shuk yachak runashinachu ali shimikunawa yachachini. Chasna yachachinimaka, runakunata arkaynima alita asirtanankunapa imaraykumi Kristu kruspi wañushka.

Kristuka Yaya Diospa yachaynintami alita rikuchin

18 Jesukristu runakunata kishpichinanpa kruspi wañushkanta yachachishpanchi tukuy nina mana wañukma rihuk runakuna yuyarinahun muspashina yanka rimashkanchita. Ashwan ñukanchikuna Yaya Diospa akllashkan kashpanchi paywa kawsak rinanchipa, chay shimika Yaya Diospa atun yachaynintami rikuchin.

19 Kasna Yaya Dios ñawpa killkachishkanpi riman:

Ñukaka yachakushka runakunapa yachanankunata kichusha, chasnallatata
yuyayninkunatapas kichusha nishpa.

20 ¿Imata valin chay yachayyukuna, tukuy chay yachachikkuna, maykankunami paykuna kikin yanka nishpa yuyayninkunamantalla rimanakunahun? Mana valinchu, paykuna mana Yaya Diospa yachayninwa yachachik kashkankunarayku. Yaya Dioska ñukanchita rikuchishka chay runakunapa yuyayninkunaka yanka nishpa kanankunata. 21 Yaya Dios yapa ali yachak kashpan munarka runakunaka mana atipanankunapa paykuna kikin yuyayninkunallawa payta riksinata. Runakuna chay yachachishkanchimanta rimashpankunapas muspashina yanka rimanahun nishpa, Yaya Dioska munan chayta kirikkunallata kishpichinata.

22-23 Ñukanchi israel runakunamanta achkakuna nima ima uras rikushkanchi atun yachaywa ruranakunata rikunayashpankunapas kankuna mana israel runakunamanta achkakuna yachayta maskashpankunapas ñukanchika yachachinchi Kristu kruspi wañushkanmanta. Chasna yachachishpanchi ñukanchi israel runakunamanta shukkunaka rimanahun: Shuk kruspi wañushka runaka Yaya Diospa kastigashkanmi. ¿Imashnataya atipama ñukanchita kishpichinata Yaya Diospa kastigananmantaka? nishpa. Kankuna mana israel runakunamanta achka asichishpa rimanahun: Kristu kruspi wañushkanrayku Yaya Diospa kastigananmanta kishpinchi nishpa rimashpayki muspa runashina rimanki. 24 Chasna rimashpankunapas ñukanchi Yaya Diospa kayashkan runakunarayku, israel runakuna, mana israel runakuna kashpanchipas Kristuka kruspi wañushkanmanta kawsarishkanwa rikuchirka Yaya Diospa atun yachayninwa kashkanta. 25 Maykanmi runakunarayku yanka nishpa Yaya Diosmanta uyarin, chayka kanmi ashwan suma yachay runakunapa yachayninkunamanta. Maykanmi runakunarayku sampa rikurin Yaya Diosmanta, chayka kanmi runakunapa atipanankunamanta ashwan pasa atipana.

26 Wawkikuna panikuna rikuychi, ñukanchimanta mana achka kanchichu yachak, kamachik, achka kullkiyu runakuna. Chasna kashpanchipas Yaya

Dios ñukanchita akllashka kishpishka kananchipa. 27 Chasna runakunapa
rikushkanpi mana yachak runakuna kashpanchipas Yaya Dioska ñukanchita
akllashka, chay yachak runakunata pinkachishpan rikuchinanpa, paykuna
kikin yachayninkunawa mana kishpinata atipanankunata. Chasna sampa
runakuna kashpanchipas Yaya Dioska ñukanchita akllashka kishpishka
kananchipa, chay kamachik runakunata pinkachishpan riksichinanpa
paykuna kikinpa yachayninkunawa mana kishpinata atipanankunata.
28 Yaya Diosta mana kirik runakunaka ñukanchita chiknishpankuna mana
ali runakunachu kankichi nishpa rimashpankunapas Yaya Dioska ñukanchita
akllashka kishpichirishka kananchipa. Chayrayku maykankunami yu-
yarinahun yachak kanankunata, paykunataka Yaya Dios rikuchin mana
paykuna kikin yachayninkunawa kishpinata atipanankunata. 29 Chayrayku
nima maykan atipanchu Yaya Diosta rimanata ñukami yachak kani, mana
munanichu yachachiwanaykita nishpa.
30 Yaya Dioska ñukanchita kishpichishka Jesukristuwa tantaylla
kawsananchipa. Payka ñukanchita yanapan Yaya Diospa shiminta
asirtananchipa. Tukuy uchanchikunamanta ñukanchita llakichishpa
yanapan paypa munashkanta rurashpa kawsananchipa. Ñawpa mana
ali rurashkanchikunarayku kastiganan kashkanchimanta ñukanchita
kishpichin manana uchata rurashpa kawsananchipa.
31 Kasnami Yaya Dios ñawpa killkachishkanpi ñukanchita riman:

Maykanmi yuyarin ñuka kani ashwan ali shukkunamanta nishpa, chayka
yuyarichun Yaya Dios tukuyta rurak kashpan paylla tukuymanta ali
atun kananta nishpa.

2

Pablo yachachin Jesukristu kruspi wañushkanmanta

1 Wawkikuna panikuna, ñuka kankunama rishpayni mana ñuka kikinpa
yachaynitachu kankunata yachachirkani. Nima rimarkanichu ñukaka
alita yachachikmi kani nishpa. Ashwan runakunapa mana yachashkan
Yaya Diospa rimashkantami yachachinaynipa rirkani. 2 Kankunawa
kahushpayni kankunata yachachirkani Jesukristu kruspi wañushpan
ñukanchita kishpichishkanta. Chayllatami kankunata yachachirkani.
Mana munarkanichu chikanta yachachinata. 3 Chasna kankunama
rishkayni uras yapa sampa kanaynita musyarkani, imashnashi
yachachisha mana yapa rimanata yachakchu kani nishpa. Yapa
manchaywa karkani imashi pasawanka nishpa yuyarishpayni. 4 Chasna
yachachihushpayni mana ñukapa yachaynitachu shuk alita rimanata
yachakshina kankunata yachachirkani. Ashwan Yaya Diospa Espiritunmi
yachayninwa yanapawashpan yachachirkani alita asirtanaykichipa.
5 Mana munarkanichu runakunapa yachayninkunata uyashkaykichirayku
payta kirik tukunaykichipa. Ashwan munarkani kankuna Yaya Diospa
yachayninwa payta kirik tukunaykichipa.

Yaya Diospa Espíritun ñukanchita yanapashpan alita riksinchi Yaya Diosta

6 Kankuna Yaya Diosta alita kasunata yachakushpaykichika ñukaka ash-
wantami kankunata Yaya Diospa rimashkanta yachachisha. Manami
runakunapa, nima kamachik runakunapa yachayninkunatachu kankunata
yachachihuni. Chay yachaykunaka shuk ratullami.
7 Yaya Dioska manara kay allpata rurahushpanra yuyarirka, ñukanchita
kishpichishpan silupi paywa kawsananchita. Chasna Yaya Diospa
yuyarishkanta nima pi yacharkarachu. Chay manara runakunapa

yachahushkantami ñukaka kankunata yachachihuni. 8 Chay kamachik runakunaka Yaya Diospa yuyarishkanta manami yachanahunchu. Yachanahuma karka, manami chay silumanta shamushka Jesukristuta kruspi klabashpa wañuchinahumachu karka. 9 Ashwan ñawpamanta pacha Yaya Diospa killkachishkanpi rimashkashina paktarirka kasna nishkaka:

Yaya Dioska payta alita yuyakkunarayku shuk ali kawsana llaktata
rurashka. Chaytaka nima maykan rikushkarachu, nima
uyashkarachu, nima yuyarishkarachu nishpa.

10 Yaya Dios Espiritunwami kunanka tukuy chaykunata ñukanchita riksichishka. Paypa Espíritun tukuypi alita riksichik kashpan Yaya Diospa yuyaynintapas alita yachashpan riksichin. 11 Mana nima pi yuyayninchitaka atipanchu yachanata, ñukanchi kikinllami yachanchi. Chasnallatatami nima pi Yaya Diospa yuyaynintaka yachanchu. Yaya Diospa Espiritunlla paypa yuyaynintaka yachan. 12 Chay Espiritunta ñukanchikunaka kuy tukushkanchi Yaya Dios ñukanchita yuyashpa kushkanta ñukanchirayku rurashkanta riksichinanpa. Mana kuy tukushkanchichu Yaya Diosta mana kasuk runakunata kamachikpa yuyayninta chay runakuna yuyarishkankunashina yuyarinanchipa. 13 Chasna Yaya Diospa Espíritun ñukanchita yachachishpanmi tukuy chaykunata runakunata yachachinchi. Mana ñukanchi kikinpa yuyayninchimantachu yachachihunchi. Ashwan Yaya Diospa Espíritun riksichishkantami paypa Espiritunwa kahukkunata yachachihunchi.

14 Chay mana Yaya Diospa Espiritunwa kawsakkunaka manami riksinayanahunchu Yaya Diospa Espíritun riksichishkanta. Paykunaraykuka muspa yuyayyu yanka rimahushkashinami. Mana munanahunchu kirinata, nima atipanahunchu asirtanata. Chaytaka Yaya Diospa Espiritunwa kawsakkunallami asirtanahun. 15 Ñukanchi Yaya Diospa Espiritunwa kawsakkunami tukuy riksichishkanta alita asirtashpanchi yachanchi maykankunami ali, maykankunami mana alichu Yaya Diospa rikushkanpi. Ashwan ñukanchitaka nima maykan atipanchu asirtanata, Yaya Diospa Espíritun mana paypi kawsashpanka.

16 Ñawpa Yaya Dios killkachishkanpi riman:

Nima pi Yaya Diospa yuyayninta riksinchu. Nima pi atipanchu paytaka
yachachinata nishpa.

Paypa Espíritun ñukanchipi kashpanmi ñukanchika Kristupa yuyayninta riksinchi.

3

Pablo riman tukuy ali yachachikkuna chasnalla yanapaklla kanankunata

1 Wawkikuna panikuna, kankuna Kristuta kirik runakuna kashpaykichipas manara alita asirtahunkichirachu Yaya Diospa yachachinanta. Manara Yaya Diospa Espiritunta kasunata yachakushpaykichi shuk llullu wawakunashina kankichi. Chayraykumi ñukaka kankunata manara tukuy Kristupa yachachiwashkanta atipashkanichu yachachinata, imashnami Yaya Diospa Espiritunta kasuk runakunata yachachini. 2 Yaya Diospa rimananka shuk suma mikunashinami. Paypa rimashkanta manara kasuhushpaykichimi shuk chuchuk llullu wawakunashinara kankichi, chay suma mikunata manara mikunata atipak. Chayraykumi manara tukuytarachu kankunata yachachihuni. Manarami atipankichirachu yachakunata. 3 Mana ali munanaykichikunata katinkichira. Kankunapura parihuyanayashpa, rimanakushpa, piñanakushpa kawsahunkichira.

Chasna kawsahushpaykichi manarami Yaya Diospa Espiritunpa yuyachishkanchu kankichi, ashwan Yaya Diosta mana kasuk runakunashina kankichira. 4 Kankunamanta shukkunaka rimankichi ñukaka Pablopa yachachishkanllatami katini nishpa. Shukkunaka rimanahun ñukaka Apolospa yachachishkanllatami katini nishpa. Chasna rimashpaykichimi kankunaka kawsahunkichi mana Yaya Diosta kasukkunashina.

5 Alita yuyariychi. Ñuka Pablo, chay wawki Apolospas Yaya Diosta kasushpa kankunata yanapak runa masikichimi kanchi. Kankunata yachachishpanchimi kankunapas Yaya Diosta kasuk tukushkankichi. 6 Yaya Diospa rimashkanka shuk tarpu muyushinami. Kankunapa yuyaykichika shuk ali allpashinami. Ñuka kankunata Yaya Diospa shiminta yachachishpayni shuk muyuta tarpukshinami kashkani. Wawki Apoloska kankunata yachachishpan shuk muyuta wiñananpa yakuwa wichahukshinami kashka. Chasna kashpanchipas Yaya Dioska kankunata asirtachishka paypa rimashkanta. Pay yanapashpanlla shuk wiñahuk muyukunashina kankichi. 7 Chasna kashpan maykan tarpuk, maykan yakuta wichak kashpanpas mana imachu kan. Ashwan Yaya Diosmi ruran tukuyta, payllami atipan wiñachinata tukuy tarpukunata. 8 Shukkuna tarpushpankunapas shukkunaka yakuta wichashpankunapas chasnallami kanahun. Yaya Dios karan shukta kun paypa tarawashkanmanta. 9 Wawki Apoloska Yaya Diospa shiminta alita yachachik masinimi. Chasna yachachik masini kashpanmi payka ñukawa parihu Yaya Diosta alita kasushpa kawsahun. Kankunami Yaya Diospa chakranshina kankichi. Yaya Diosmi ñukanchita kachashka parihu paypa chakranpi tarawananchipa.

Chaymantapas Yaya Dios shuk wasita rurahukshina kashpan kankuna chay wasihushkanshina kankichi. 10 Ñukaka Yaya Diospa kuwashkan yachaywa Jesukristumanta yachachishpayni shunku orkonkunata alita shayachikshina kani. Ñuka yachachishkayniwasha yachachikkuna pishishkata churakkunashina kanahun. Tukuy yachachik runa yuyarinan tiyan imashnami alita yachachinka. 11 Yaya Dioska Jesukristuta kachashka paypa wasinpi orkonkunashina kananpa, payta kasukkuna payllapi sinchikushpa kawsanankunapa. Chasna kashpanmi nima pi atipanchu chikanta yachachishpa rimanata, shukpi sinchikushpa kawsananchi tiyan nishpa.

12 Kunan Jesukristupi sinchikushpa kawsashpanchipas mana tukuy chasnalla alikunata rurashpa kawsanchichu. Shukkunaka Yaya Diospa rimashkanta alita kasushpankuna oromanta, aserumanta, yapa chaniyu rumimanta wasinta alita rurahukshinami kanahun. Shukkunaka mana alita kasukkunaka kaspimanta, pintumanta, pankamanta wasinta mana alita rurahukshinami kanahun. 13 Tukuy rurashkanchikunaka riksirishka kanka imashna kanahun. Amunchi Jesukristu kuti shamuhushpan imashna rurashpa kawsashkanchikunata, imashna yachachishkanchikunata rikushpan rimanka, alitachu manachu rurashkanchi nishpa. Tukuy chay rurashkanchikuna ninapi churay tukushkashina kamay tukunkakuna alichu manachu nishpa. 14 Jesukristupi sinchikuk runapa rurashkankunaka ninapi churay tukushkashina kamay tukushpan ali kananta rikuchishpanka Jesukristuka rurashkankunamanta payta kushichinka. 15 Ashwan shukpa rurashkanka shuk wasi llampu rupashkashina kashpan nima imata kuy tukunkachu. Paylla kishpichiy tukunka ninamanta kishpishkashina nima imayu.

16 Wawkikuna panikuna yuyariychi kankuna Yaya Diospa wasinshina
kanaykichita. Yaya Diospa Espíritun kankunapi kawsahun shuk wasipishina.
17 Shuk runakuna Yaya Diospa wasinta waklichishpankunaka Yaya Dioska
paykunata kastiganka, chay wasika paypa kashkanrayku. Chay wasinshi-
nami kankunaka kankichi.
18 Ama kankuna kikinpa yuyaykichipi pantachiriychichu. Kankuna
runakunapa yachashkankunata yachashkaykichirayku yachak kani nishpa
yuyarishpaykichi llullachirinkichimi. Shutipa yachak kanaykichipaka
runakunapa rikushkanpi mana yachakshina tukunaykichi tiyan.
19 Maykanwami shuk runa yachak tukun runakunapa rikushkanpi
chaykunamantami Yaya Dioska riman yanka nishpa kananta. Paypa
killkachishkanpi riman:

Maykankunami paykuna kikin yuyarinahun yachak kanankunata, chayku-
nataka Yaya Dioska chay yachanankunallawa pantachichin paykuna
kikin waklichirinankunapa nishpa.

20 Chaymantapas riman:

Yaya Dios yachan tukuy yachak kani nishpa yuyarik runakunapa
yuyayninkuna yanka kananta nishpa.

21 Chayrayku nima maykan yuyarichun ñukata yachachiwakka tukuy
yachachikkunamanta ashwan alimi nishpa. Tukuy Yaya Diospa churashkan
ali yachachikkunaka kankunaraykumi. 22 Tukuy ñukanchi yachachikkunata,
ñuka Pablota, Apolosta, Pedrotapas Yaya Diosmi kankunarayku kachashka
kankunata yachachishpa yanapananchipa. Chaymanta Yaya Dioska tukuy
ima kay allpapi tiyakta kankunata kushka kankunarayku kananpa. Kawsay,
wañuy, kunan pasahushkaykichi, chaywasha pasanaykichi, tukuy shukku-
napas, tukuy chaykuna kankunarayku kanahun yanapak kanankunapa.
23 Chasna kashpanpas kankunaka Kristupa kankichi. Kristuka Yaya Diospa
Wawanmi. Yaya Dioska tukuyta kukmi kan.

4

Tukuy ali yachachikkunata chasnalla yuyananchi tiyan

1 Wawkikuna panikuna, Kristu ñukata, Apolosta, Pedrota kachashka
kankunata yanapananchipa, tukuy manara yachashkaykichi Yaya Diospa
yuyarishkankunata yachachishpanchi asirtanaykichipa. Chayrayku
ñukanchimanta yuyariychi tukuy chay yachachikkunaka chasnalla
Kristuta kasuk ñukanchita yanapakkuna kanahun nishpa. 2 Chasna
Kristupa kamachishkan kashpanchi mana sakishpa paypa munashkanta
rurashpa kawsananchi tiyan tukuy runakuna yachanankunapa alita
yachachihushkanchita.
3 Kankuna chasna, manachu chasna kanaynita rimashpaykichi
mana imananchu. Kay allpapi kamachik apukuna chasna, manachu
chasna kanaynita rimashpankuna mana imananchu. Nima ñuka kikin
rimanichu chasna, manachu chasna kanaynita nishpa. 4 Yuyarini
alillata rurahushkaynita. Chasna kashpanpas mana chayraykuchu
Yaya Diospa rikushkanpika ali tukushkani. Amunchi Jesukristullami
yachashpan atipan rimanata alitachu yachachihuni manachu nishpa.
5 Chayrayku manara Jesukristu shamuhushpanra ama yankamanta
yuyarishpa rimaychichu kanka mana alitachu yuyarishpa rurahunki
nishpa. Amunchi Jesukristu shamuhushpan paymi alita ñukanchita
riksishpan rimanka rurashkanchikuna yuyayninchikuna alichu manachu
nishpa. Tukuy pakashka yuyayninchikunata rurashkanchikunata riksik

kashpan ñukanchita riksichinka. Alita rurashkanchita yachashpan pay ñukanchita kushichishpa rimanka alitami rurashkankichi nishpa.
6 Wawkikuna panikuna, tukuy chaykunata kankunata yuyashpa yachachihuni Apolosmanta ñukamantapas yuyachishpa alita asirtanaykichipa. Ama rimaychichu: Pabloka Apolosmanta ashwan ali yachachikmi. Chayrayku Pablollata kasushpa kawsani nishpa. Chasnallatata ama rimaychichu: Apoloska Pablomanta ashwan ali yachachikmi. Chayrayku Apolosllata kasuhuni nishpa. Ñuka kankunata yachachishkani yachakunaykichipa Yaya Diospa rimashkanllata kasushpa kawsanaykichipa. Ama kirik masikichita rimaychichu: Ñukata yachachikka kanta yachachikmanta ashwan alimi nishpa. 7 Kankunaka mana shukkunamanta ashwan alichu kankichi chasna rimanaykichipa. ¿Manachu yuyarinkichi tukuy ali yachana tukuy charihushkaykichipas Yaya Diospa kushkan kananta? Yaya Dios mana kankunata yanapashpanka mana atipankichichu ruranata nima yachanata nima imata. Chayrayku ama kankuna kikinta atunyachiriychichu.
8 Kankuna yuyarinkichi ña tukuy imata yachak kanaykichita. Yuyarinkichi tukuy munashkaykichita apishkaykichita, chaymanta ña kamachinata atipanaykichita. Ñukanchimanta manana nima imata munankichichu yachakunata. Kushikuynimami kankuna chasna suma yachak ali kamachikkuna tukushka kankichima karka. Chasna kankichimaka, ñukanchipas kankunawa parihu kamachikkuna tukunchima karka. 9 Ñukanchi Jesukristupa kachashkan runankunaka mana chasnachu yuyarinchi. Yuyarini Yaya Dios ñukanchita churashkanta tukuy runakunamanta washanirukunatashina, imashami shuk wañuchiy tukunapa kahuktashina. Tukuy runakuna angelkunapas ñukanchita rikunahun piña animalwa makanakuhuktashina yachanankunapa alitachu manachu Yaya Diosta kasushpa kawsahunchi nishpa.
10 Kristumanta yachachihushpanchi runakuna ñukanchita yanka rimanahun muspa yuyay illa runakunashina kananchita. Kankunataka rimanahun, Kristuta kirishpa kawsashpaykichi yapa ali yachak kanaykichita. Runakunapa rikushkanpi ñukanchika nima imata atipak runakunashinami kanchi. Kankunaka paykunapa rikushkankunapi tukuyta atipak runakunashina kankichi. Runakuna ñukanchita mana yuyanahunchu, kankunataka sumakta yuyanahun. 11 Kunankama yarkayta, yakunayayta, churarinanchimanta parisishpa kawsahunchi. Runakuna ñukanchita chiknishpa makanahun. Wasi illashina purishpa kawsahunchi. 12 Makinchiwa sampayakta tarawashpa kawsahunchi. Chasna kahushkanchita rikushpankunapas shuk runakuna chiknishpa rimanahun mana ali kananchita. Ñukanchi paykunataka ali shunkuwa ayninchi Yaya Dios kankunata yanapashpa kushichichun nishpa. Runakuna chiknishpa ñukanchita makashpankunapas paykunata nima imata ruranchichu. 13 Pinkachinayashpa mana alikunata ñukanchimanta rimashpankunapas ñukanchika yuyashpa paykunamanta alikunallata rimanchi. Tukuy runakuna ñukanchita wasuratashina rikunahun. Kunankama tukuy runakunaraykuka tukuymanta mana valikshina kanchi.
14 Wawkinikuna paninikuna, kankunaka munashkayni wawaynikunashinami kankichi. Chayraykumi chasna rimashpa alita kankunata kunahuni. Mana pinkachinaynipachu chasna rimahuni. 15 Ñuka kankunata yachachishkani Jesukristu chay mana ali rurashkanchikunamanta llakichishpan ñukanchita kishpichinanmanta. Chasna yachachishkaynimanta

Jesukristupi sinchikushpaykichi ñukaka kankunarayku yayaykichishina kani. Achka ali yachachikkuna kankunarayku tiyashpanpas ñukallami yayaykichishina kani. 16 Chasna kashkayniraykumi kankunata rimani, imashnami ñukaka alita rurashpa kawsani, chasna kankunapas alita rurashpa kawsaychi nishpa.

17 Chayrayku wawkinchi Timoteota kankunama kachahuni. Paypas munashkayni wawaynishinami, alita yachachik kan. Kay wawkinchita kachahuni kankunata yuyachinanpa, imashnami ñuka alita Kristu Jesusta kasushpa kawsahuni nishpa. Kankunata yachachinka tukuy purishkayni llaktakunapi tukuy Jesukristuta kirikkunata yachachishkaynikunata. 18 Shukkuna kankunamanta paykuna kikinlla yachakshina rikurinayashpankuna ñukamanta rimanahun manashi pasyak shamunkachu nishpa. 19 Chasna rimashpankunapas Yaya Dios munashpanka kankunata pasyak rishami. Chasna rishpayni rikusha chay paykuna kikin atunyachirishpa rimak wawkikuna shutipachu manachu Yaya Diospa yachayninwa kahushkankunata rikuchinahun. 20 Yachanchi Yaya Diospa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsashpanchika yachayninwa alikunata rurashkanchiwa rikuchinchi, mana rimashpalla kiparinchichu. 21 Kankunama rishpayni ¿imashnata munankichi ruranaynipa? ¿Kankunata asutihukshina sinchi shimiwa rimanaynipachu risha? ¿Kankunata yuyahushkaynita alita rikuchishpa ali shunkuwa rimanaynipachu risha?

5

Pablo yachachin mana ali rurak kirikta kastiganapa

1 Wawkikuna panikuna, shuk runakuna rimawashkakuna chay llaktaykichipi shuk kirik wawki maman tukuta warminrayku apishkanta. Ñukaka chayta yachashpaynimi yapa llakirishka kahuni. Nima Yaya Diosta mana kirik runakuna chasna millaypata rurashpa kawsanahunchu. 2 Chay wawki chasna kawsahushpan yapa llakirishpa pinkarinkichima karka. Chasna rurashkanta rikushpaykichi llakirinaykichiranti ali kawsaktashina payta kushichinkichi. Chay mana alita rurahuk wawkitaka rimaychi Yaya Diospa wasinpi manana kankunawa parihu tantarinanpa. 3 Ñuka kankunawa mana kahushpaynipas yapami kankunata yuyarishpa kahuni. Amunchi Jesukristu kamachishka kashpayni kankunata rimani: Chay yapa millaypata rurak wawkita kastiganaykichi tiyan. 4 Kankuna Amunchi Jesukristuta kasuk kashkaykichirayku tantariychi kwintanaykichipa. Ñukapas yuyaynipi kankunawa kasha. Chasna tantarishpaykichi Amunchi Jesukristumi yachayninwa kankunata yanapanka. 5 Chasna kashpan chay runata kamachiychi kankunamanta anchurinanpa. Pay munashkanshina supaykunapa apunpa munashkanta rurashpa kawsachun yapa parisishpan chay mana alikunata ruranayashkanka tukurinanpa, Amunchi Jesús shamuhushkan punchapi kishpichiy tukunanpa. 6 Ñukanchimi shukkunamanta ashwan ali kanchi nishpa rimashkaykichika mana alichu. ¿Manachu yuyarinkichi shuk uchilla levadurawa urtiyachishkaka panrayku chapushkanchipi churashka kashpan tukuyta urtiyachinanta? 7 Chayrayku chay mana ali rurak wawki urtiyachik levadurashina kashpan anchuchiychi kankunamanta shuk wawkikuna mana yuyarinankunapa payshina mana alita ruranata. Chay runata anchuchishpaykichi shuk mana urtiyachishka panshina kankichi. Chasna tukunaykichipami Yaya Dioska Kristuta kachamurka, Paskua punchakunapi shuk obeha maltashina uchanchiranti

wañunanpa. 8 Chayrayku akuychi Paskua punchakunapishina alicharishka
kishpichiy tukushkanchita yuyarishpa kushikushunchi. Imashnami leva-
durawa urtiyashka chapurishkata wichupayanchi pan mana urtiyachishkata
mikunanchipa, chasnashina tukuy mana ali ruranchikunata sakishunchi
ali yuyaywana alikunata rurashpa, mana llullashpa kawsananchipa.
9 Shuk kartaynipi ña kankunata rimashkani mana tantarinaykichipa
musayaysiki runakunawa. 10 Chasna yachachishpayni mana kanku-
nata rimahunichu tukuy musayaysiki runakunamanta, tukuy imata mu-
nashpa kawsakkunamanta, shuwakunamanta, runa rurashka dioskunata
mañakkunamanta anchurinaykichipa. Chasna kama karka, kay allpamanta
llukshinaykichi tiyama.
11 Ashwan kankunata rimani chasna runakunawa mana tantarinay-
kichipa kirikmi kani nishpa rimashpankunaka. Shuk wawkikuna Je-
sukristuta kirikmi kani nishpa rimashpankunapas musayashpa, tukuy ima
tiyashkata munarishpa, runakuna rurashkankuna dioskunata mañashpa,
llullashpa, machashpa, shuwashpa kawsanahun. Chasnakunawa nima
mikuhushkaykichipi tantariychichu.
12-13 Mana Yaya Diosta kasuk runakuna mana alita rurahushpankunaka
paykunata nima imata rimaychichu. Yaya Diosmi paykunata rimanka
mana alitachu kawsahunkichi nishpa. Ashwan shuk wawki Yaya Diosta
alita katihushkanmanta mana alita rurahushpanka payta shuti rimaychi
mana chay millaypata rurashpa kawsaynachu nishpa. Chay wawki mana
kasunayashpanka kastigaychi. Chayrayku chay rimashkayni millaypata
rurakta chawpikichimanta wichuychi.

6

Kirikkunapura alichanamanta riman

1 Wawkikuna panikuna, ¿imashnataya kankunamanta shukkunaka Je-
sukristuta kirik masikichiwa shuk imamanta mana alichanata atipash-
pankuna rimak rinahun Yaya Diosta mana kasuk alichak apuykichita chaypi
alichanankunapa? ¿Imaraykutaya mana rimak rinahunchu Yaya Diosta ka-
sukkunata kankunapura alichanaykichipa?
2 ¿Manachu yachankichi shuk puncha ñukanchi Jesukristuta kirikkuna
tukuy mana payta kirikkunata rimananchi kashkata kanmi alita
rurashkanki, kanka mana alitachu rurashkanki nishpa? Chasna kashpan
¿manachu ashwan yachankichima alichanata kay allpallapi uchilla
alichanaykichi kashkata? 3 ¿Manachu yachankichi tukuy Yaya Diosta
yanapak angelkunatapas rimananchi kashkata kanmi alita rurashkanki,
kanka mana alitachu rurashkanki nishpa? Chasna kashpan ¿manachu
ashwan alichanata yachankichima kay allpapi kawsahushpanchira
alichanaykichi kashkata?
4 Chasna alichanaykichi kashkaka kankunapurapi tiyashpan ¿imaraykuta
rimak rinkichi chay nima imapi Yaya Diospa munashkanta yachakchu
nishkaykichita pay kankunarayku alichananpa? 5 Kayta kankunata rimani
pinkarinaykichipa. ¿Manachu kankunapurapi tiyan yachakka, maykanmi
atipama alichanata kirikkunapura rimanakushpa kahushkankunamanta?
Ari tiyanmi. 6 Chasna kashpantata kirikkunapura rimanakushpa katinkichi.
Mana chayllachu, ashwan Jesukristuta mana kirik apukunapa puntanku-
napi rimak rinkichi.
7 Jesukristuta kirik masikichiwa rimanakushpa kawsashpaykichilla ña
rikuchin mana alita rurahushkaykichita. Chasna kashpan ashwan ali

kama kirik masikichi kankunata mana alita rurahushpankunaka mana piñarishpa awantanaykichipa, chaymantapas shuk kirik masikichi kankunamanta shuk imata shuwashpanka apananpa sakinaykichipa. 8 Ashwan kikin kirik masikichikunata kankunaka mana alikunata rurankichi, llullachishpa paykunamanta shuwankichi.

9 ¿Manachu yachankichi chay mana alita rurak runakuna Yaya Diospa kamachinan mushu mundupi mana yaykunankunata? Ama llullachiriychichu kankuna kikin. Runa rurashka dioskunata mañak runakunaka, shukpa warminwa musayak runakunaka, shukpa kusanwa musayak warmikunaka, kari masinwa musayakkunaka, shuk musayakkunapas, tukuy paykunami mana yaykunkakunachu Yaya Diospa kamachinan mushu mundupi. 10 Chasnallatatami tukuy shuwakunata, shukkunapa imankunata munaysikikunata, machaysikikunata, nima wasi wasipi yaykushpa yanka rimakkunata, llullachiysikikunata Yaya Dioska manami yaykuchinkachu paypa kamachinan mushu mundupi.

11 Ñawpa kankunamanta shukkuna chasna mana alita rurak runakunami karkankichi. Kunanka Yaya Diosta tapushkaykichirayku payka tukuy chay millaypa rurashkaykichimanta kankunata llakichishpan pichashka, paypa aliyachishkan runakuna kanaykichipa. Kunanka Amunchi Jesukristu wañushkanraykumi Yaya Dioska Espiritunwa kankunata yanapashpan ucha illa kashkaykichita rikuhun.

Uchamanta anchurishka kashpanchi tukuy aychanchiwa Yaya Diosta kushichinanchi tiyan

12 Kankunaka rimankichi ñukaka tukuy munashkaynita atipani ruranata nishpa. Ari, rimashkaykichika shutipami. Chasna kashpanpas manami tukuychu ali kama ñukanchirayku. Ari, atipanchima tukuy munashkanchita rurashpa kawsanata. Chayta rurashpa kawsahushpanchika alimanta alimantami ashwanllatana munanchima ruranata chay mana alikunata. Chasna kashpanka chay mana ali ruranakunata mana ruranayashpanchipas manami atipanchimachu sakinata. Chayrayku mana alichu tukuy munashkanchita rurananchipa mana kuti kamachirishkashina tukunanchipa. 13 Shuk runakuna rimanahun: Yaya Dioska tukuy ima mikunata ñukanchita kushka mikunanchipa. Wiksanchita rurashka mikunata apinanpa nishpa. Ari, chayka shutipami. Chasna kashpanpas yuyariychi Yaya Dios ishkantita kulluchinanta. Chaymantapas chasna yuyarishpaykichipas manami shutipachu Yaya Dios aychanchita rurashka musayanakushpa kawsananchipa. Ashwan payka aychanchita rurashka payllata kasushpa kawsananchipa. 14 Chaymantapas imashnami payka atun yachayninwa Jesukristuta wañushkanmanta kawsachirka, chasnallatatami ñukanchitapas wañushkanchimanta kawsachinka.

15 ¿Manachu yachankichi Kristu aychanchipa amun kananta? Chasna kashpan ¿alichu kama chay Kristupa aychanta puta warmikunapa aychanwa tantachinanchipa? Manami alichu. 16 ¿Manachu yachankichi shuk kari puta warmiwa musayashpanka paywa shuk aychashinalla tukunanta? Ñawpamanta pacha Yaya Diospa killkachishkanpi riman shuk kari warmiyashpanka chay warmiwa shuk aychashinallami tukun nishpa. 17 Ashwan maykankunami Amunchi Jesukristuta kasuk tukunahun paywami shuklla kanahun, Yaya Diospa Espíritun shukllatashina rurashkanrayku.

18 Chasna Amunchi Jesukristuwa shuklla kashkanchirayku ama musayanakushpa kawsaychichu. Shuk uchakunata rurashkaykichimanta

aychaykichika manami mapayachishkashina tukunchu. Ashwan musayashpa kawsahushpaykichika kikin aychaykichitami waklichinkichi.
19 ¿Manachu yachankichi aychaykichika Yaya Diospa Espiritunpa kawsanan wasishina kananta? Yaya Dios Espiritunta kankunama kachashka kawsananpa shunkuykichipi shuk wasipishina. Chayrayku mana kankuna kikinchu aychaykichipa amun kankichi. 20 Jesukristumi yapa nanayta parisishpa wañurka supaypa kamachishkankunamanta ñukanchita kishpichishpan Amunchi tukunanpa. Chasna paypa kashpanchi Yayanchi Diosllata aychanchiwa kushichinanchi tiyan munashkanllata rurashpa kawsananchipa.

7

Warmiyu karika, kusayu warmipas, imashnami kawsanankuna tiyan

1 Wawkikuna panikuna, kankuna kartaykichipi tapuwashkankichi alichu manachu kasarananchipa nishpa. Ñuka rimashkaykichi, ali kama mana warmiyu, warmikunapas mana kusayu kawsanaykichipa. 2 Chasna kashpanpas mana musayashpa uchata rurashpa kawsanaykichipa, ali kan tukuy Yaya Diosta kasuk runa warmiyashpan kikin warminwa kawsananpa, warmipas kusayashpan kikin kusanwa kawsananpa. 3 Tukuy kari warminwa, tukuy warmi kusanwa alita kuyrarishpa, parihu yuyanakushpa, yanapanakushpa kawsanankuna tiyan. Warmipas kusanwa, karipas warminwa munashkankunata ruranankuna tiyan, nima shuk mana munanichu nishpa. 4 Tukuy kusayu warmika mana pay kikin aychanpa amunchu. Chasnallatata tukuy warmiyu karipas mana pay kikin aychanpa amunchu. Kusan warminpa aychanpa amun kashpan warminpas kusanpa aychanpa amun kashpan parihu kasunakushpa kawsanankuna tiyan.
5 Chaymanta shuk kari warminwa ishkanti parihu alita kwintashpankuna alimi kama shuk punchakuna mana tupanakunankunapa, Yaya Dioswa kwintanankunapa. Chasna mañanata paktachishkankunawasha kuti tupanakushpa kawsanahuchun, mana karipas, nima warmipas shukwa musayanankunapa. Tupanakunata sakishpaykichi supaykunapa apunmi atipama kankunata uchata rurachinata. Chayrayku mana ishkanti shuk yuyayllawa kashpaykichika manami alichu tupanakunata sakinaykichipa.
6 Tukuy chayka shuk kunanami kan, mana Yaya Diospa kamachishkanchu kan. Ashwan ñuka kikinpa yuyaynimantami kankunata chayta kunashpa yachachihuni. 7 Ñuka munaynima tukuy kankunapas ñukashina warmi illa kawsanaykichipa. Chasna rimashpaynipas yachani, mana tukuychu atipankichima warmi illa kawsanata. Chayrayku Yaya Dioska ñukanchita alita riksishpan yanapashka, shukka warmiyananpa, shukka mana warmiyananpa.
8 Tukuy kankuna musukunata, shipaskunata, mashintukunatapas rimani, ali kama ñukashina mana kasaranaykichipa. 9 Chasna shuk kari warmi illa, shuk warmi kusa illa kawsanata mana atipashpaykichi ali kama kasaranaykichipa, mana karika yapa warmiyanata munashpa, warmipas mana yapa kusayanata munashpa parisishpa kawsanaykichipa.
10 Chaymanta ña kasarashkakunata rimani: Kan kari, warmiyu kashpaykika ama warmikita wichuychu. Kan warmi, kusayu kashpaykika ama kusaykita wichuychu. Kay kunahushkaynitaka Yaya Diosmi kamachiwashka kankunata yachachinaynipa. 11 Shuk warmi kusanta wichushka kashpanka ali kama chay kusanwa alichashpan kutikashka tantarinanpa. Mana munashpanka ama shukta kusayachun. Chaymantapas Yaya Dios mana munanchu shuk kari warminta wichunanpa.

12 Tiyanchari shuk wawkipa warmin mana Jesukristuta kirinata munak. Jesukristuka mana chaykunamanta yachachishkan kashpanpas ñuka rimashkaykichi, chay warminka payllawa kawsanata munashpanka chay wawkika ama warminta wichuchun.
13 Chaymanta tiyanchari shuk panipa kusan, mana Jesukristuta kirinata munak. Chay kusan payllawa kawsanata munashpanka chay panika ama kusanta wichuchun. 14 Chay panipa kusan mana Jesukristuta kirik kashpanpas Yaya Dioska payta warminranti uchankunamanta pichay tukushkatashina rikushpan chay kirik warminta mana uchayachinchu paywa kawsahushkanrayku. Chasnallatata shuk wawkipa warmin mana Jesukristuta kirik kashpanpas Yaya Dioska payta kusanranti uchankunamanta pichay tukushkatashina rikushpan chay kirik kusanta mana uchayachinchu paywa kawsahushkanrayku. Mana chasna kamaka wawankunapas mana alichu kanahuma Yaya Diospa rikushkanpi. Ashwan kunanka wawankunatapas Yaya Dioska uchamanta pichay tukushkatashina rikun.
15 Shuk panipa kusan mana Yaya Diosta kasuk kashpan payta sakinata munashpanka sakichun. Chasnallatata shuk wawkipa warmin mana Yaya Diosta kasuk kashpan kusanta sakinata munashpanka sakichun ama arkaychichu. Chasna sakinakushpankuna manana kasarashkashinachu kiparinahun. Yaya Dios munan kushilla mana piñanakushpa kawsananchipa.
16 Shuk pani yuyarima ñukami atipasha yanapanata kusaynita paypas kishpichirishka kananpa nishpa. Chasna yuyarishpan mana kusanta sakinayama. Chay panita rimani: Manami yachankichu pay kishpishka kankachu manachu. Chayrayku chay mana Jesukristuta kirik kusaykitaka sakiy llukshinanpa munashpanka. Chasnallatata shuk wawki yuyarima: Ñukami atipasha yanapanata warminita, paypas kishpishka kananpa nishpa. Chasna yuyarishpan mana sakinayama warminta. Payta rimani: Manami yachankichu pay kishpishka kankachu manachu. Yaya Diosllami shuti atipan chasna kishpichinataka. Chayrayku chay mana Jesukristuta kirik warmikitaka sakiy llukshinanpa munashpanka.

Karan shuk kushilla kachun Yaya Dios churashkanpi

17 Wawkikuna panikuna, karan shuk Yaya Dios churashkanpi kushilla kawsachun. Imashnami kashka Yaya Dios payta kayashpan paypa runan kananpa, chasna kushilla katichun. Chasnallatatami chay shuk llaktakunapi tantarik Jesukristuta kirik masinchikunatapas yachachini.
18 Shukkuna kankunamanta israel karikuna kashpaykichi ishpanaykichi kara puntata pitirishka kankichi. Chasna pitirishka kahushkaykichipi Yaya Dios kankunata kayashpan paypa runankuna kanaykichipa ama munaychichu mana pitirishkashina tukunata. Kankuna mana israel karikuna mana pitirishkachu kankichi. Chasna kahushkaykichipi Yaya Dios kankunata kayashpan paypa runankuna kanaykichipa ama munaychichu ishpanaykichi kara puntata pitirinata. 19 Ñukanchikuna pitirishka kashpanchipas kankuna mana pitirishka kashpaykichipas mana imananchu. Ashwan Yaya Dioska munanmi paypa kamachishkanta kasushpa kawsananchita. 20 Chasna Yaya Diosta kasushpa kawsahushpaykichi imashnachari kashkankichi, pitirishkachu manachu, Yaya Dios kankunata kayashpan runankuna kanaykichipa, chasnalla kipariychi.
21 Yaya Dios kayashkan uras shuk runapa rantishkan runa kashpayki chasnalla katinayki kashpan ama llakiriychu. Chasna kashpanpas amuykita paganata atipankimaka, pagay kanta kacharinanpa, manana kamachishkan kanaykipa. 22 Rantishka runakuna kashpaykichipas

Jesukristuta kirishpa kawsashpaykichi chushana kawsankichi, manana shukpa kamachishkanshinanachu, Jesús kankunata kishpichishkanrayku. Mana rantishka runakuna kashpaykichimi Jesukristu kankunata rantishkanrayku manana chushashinanachu kawsankichi, paypa kamachinan runakuna tukushkaykichirayku. 23 Jesukristumi yapa nanayta parisishpa wañushpan achkata pagakshina kankunata rantishka payllata kasushpa kawsanaykichipa. Chayrayku ama kuti tukuychichu runakunapa kamachinankunashina runata kasukkuna. 24 Wawkikuna panikuna, kamachina runa mana kamachina runa kashpaykichi Yaya Dios kankunata kayashkan uras paypa runankuna kanaykichipa, karan shuk mana chikan tukunayashpa, imashnachari kan chasnalla Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsachun.

25-26 Kankuna mana warmiyu wawkikunata, mana kusayu panikunata yachachinayani yuyarishkaynita. Kunan yapa manchaypa timpupi kawsahunchi. Chayrayku ali kama, tukuy mana warmiyu wawkikuna chasna warmi illa kawsanaykichipa, chaymantapas tukuy mana kusayu warmikuna kusa illa kawsanaykichipa. Jesukristuka chayta mana yachachiwarkachu, ñukallami chayta yuyarini. 27 Wawkikuna, kankuna warmiyu kashpaykichika ama warmikichita wichuychichu. Mana warmiyu kashpaykichika ama warmiyanata munashpa kawsaychichu. 28 Chasna rimashpaynipas warmiyashpaykichika alimi, chasna rurashpaykichi manami uchatachu rurankichi. Chasnallatata shuk shipas kusayashpanka manami uchatachu ruran. Ñuka munaynima mana warmiyu mana kusayu kanaykichita mana yapa yuyarishpa llakirishpa kawsanaykichipa.

29 Wawkikuna panikuna, manana unaytachu kawsashunchi kay allpapi. Chayrayku kunanmanta pacha kankuna warmiyu karikuna, kusayu warmikunapas sapalla Yaya Diosrayku kawsakshina kawsaychi, tukuy shunkuykichimanta pacha Yaya Diospa munashkanta rurashpa. 30 Chaymanta kankuna llakiywa kashpaykichika amana chay llakihushkaykichillata yuyarishpa kawsaychichu. Chaymanta kushilla kashpaykichika ama kushikuhushkaykichillata yuyarishpa kawsaychinachu. Shuk imata rantishpaykichi ama chay rantishkaykichillata yuyarishpa kawsaychinachu. 31 Tukuy kay allpapi rikunanchikunaka tukurinkakunami. Chayrayku warmiyu kashpaykichipas llakishpa kahushpaykichipas kushikushpa kahushpaykichipas tukuy imaykichi kankunarayku tiyahushpanpas ama chaykunallata yuyarishpa kawsaychinachu, ashwan Yaya Diosta yuyarishpa, munashkanta rurashpa kawsaychi.

32 Ñuka munaynima mana kay allpapi tukuy ima tiyahukkunallata yuyarishpa kawsanaykichipa. Shuk kari mana warmiyu kashpan ashwan atipan yuyarinata Yaya Diospa munashkanllata, imashnami Yaya Diosta kushichinka nishpa. 33 Shuk kari warmiyu kashpan yuyarinan tiyan, imashnami warminta kushichishpa kawsanka. 34 Chasnaka payka shukta shuktami yuyarishpa kawsan. Shuk warmi mana kusayu kashpan ashwan yuyarin Yaya Diospa rimashkanllata kasunata, chaymantapas imashnami Yaya Diosta yuyashpa kushichishpa kawsanka. Shuk warmi kusayu kashpan yapa achkata yuyarinan tiyan kusanta kushichishpa kawsananpa.

35 Tukuy chayta kankunata rimani, Yaya Diosta tukuy shunkuykichimanta pacha yuyashpa kasushpa, alita rurashpa kawsanaykichipa. Manami rimahunichu yuyarinaykichipa kasaranaka manami alichu nishpa.

36 Shuk musu shuk shipaswa kwintashka kahushkankunapi yuyarinahuma manana kasarananankunapa. Chasna yuyarishpankuna

chay musuka kuti yuyarima chay shipasta mana alita rurananta mana payta warmiyashpan. Chaymantapas sinchi munanata musyama. Ashwan ali kama warmiyanaynipa nishpa yuyarima. Chasna kashpan munashkanshina warmiyachun. Chayka mana uchachu. 37 Shuk musu shuk shipaswa kwintashka kahushkankunapi nima pi payta mana munakta yuyachishpan paylla shunkunpi shuk yuyayyulla tukuma, kikin munananpi alita kuyrarik kama, chaymanta shunkunpi arí nishpan sinchikunanpa yuyarima chay kwintashkan shipaska shipas kiparichun nishpa kuyrananpa, alitami ruran. 38 Chayrayku maykan musumi kwintashkan shipasta warmiyan, payka alitami ruran, maykanmi mana warmiyanchu ashwan alitami ruran.

39 Shuk kusayu warmika alita kusanta yuyashpa, chay kusanllawa kawsanan tiyan kusan wañunankama. Chay kusan wañushpan shuti atipan munashpanka kuti kusayanata. Ashwan chay kusayanayashkanka Yaya Diosta kasuk masin kachun. 40 Chasna kashpanpas ñuka rimani, chay mashintuka ashwan kushilla kama mana kuti kusayashpan. Shukkuna mana chasnallatata yuyarishpankunapas ñuka yuyarini Yaya Diospa Espíritun paykunapapishina shunkuynipipas kahushpan chasna rimani.

8

Runakunapa rurashkan dioskunata kushka mikunakunamanta riman

1 Kunanka rimashkaykichi maykantami kankunaka tapuwashkankichi kartaykichipi: ¿Alichu kama runakunapa rurashka dioskunata kushka aychakunata mikunanchipa? nishpa. Ñukanchikunaka yachanchi chay rurashka dioskunaka nima imata ruranata atipanankunata. Chay rurashka dioskunata mañak runakunaka mana chayta yachanahunchu. Chasna paykunamanta ashwan yachak kashpanchipas chay yachanaka nima imapi yanapanchu mana yuyakkuna kashpanchika. Ashwan ñukanchi kikinllata atunyachirinchima ñukaka chay rurashka dioskunata mañak runakunamanta ashwan alita yachakmi kani nishpa. Ñukanchi yuyakkuna kashpanchilla shukkunata yanapashpa kawsanchi Yaya Diosta ashwan alita kasunankunapa. 2 Kankuna kikinlla alita yachakshina kanaykichita yuyarishpaykichika manarami alita Yaya Diospa shiminta yachahunkichirachu, imashnami yachanaykichi tiyan. 3 Kankuna alita Yaya Diosta yuyashpa kawsahushpaykichika Yaya Diospas kankunata riksishpanmi alita rikun.

4 Chasna kashpan runakunapa rurashka dioskunata kushka aychakunata mikushunchichu manachu mikushunchi nishpa yuyarihushkanchipi kayta yuyariychi: Yachanchi runakunapa rurashka dioskunaka nima ima kananta. Yaya Dioska shukllami, paymanta ashwan shukka mana tiyanchu. 5-6 Runakuna rimashpankunapas kay allpapi wayrapipas achka dioskuna tiyan nishpa, chaymanta shutipa achka dioskuna achka kamachikkuna tiyashpanpas runakuna paykunata kasushpa kawsahushkankunarayku ñukanchikunaka shuklla Yayanchi Dios kananta yachanchi. Paymi tukuyta rurashka, ñukanchikunatapas rurashka payta kasushpa kawsananchipa. Chaymanta tiyan shuklla Amunchi Jesukristu. Paymi Yayan Dios munashpan tukuy imata rurashka, ñukanchikunatapas rurashka.

7 Ashwan mana tukuy runakunachu chayta alita yachanahun. Chaymanta shukkuna Yaya Diosta kasuk masinchikuna chay runakunapa rurashkan dioskunata aychakunata kushkata mikushpankuna yuyarinahun mana

alita rurashkankunata. Ñawpaka chay runakunapa rurashkan dioskunata kushichishpa kawsashpankuna paykunata kushka aychakunata mikupayarkakuna. Chaymanta pacha kunankama chayta mikushpankuna yuyarinahun chay runakunapa rurashkan dioskunata yuyahushkankunata. Chasna mana alita yachashpa mikushpankunami yuyarinahun uchatami rurashkani nishpa. Chasna mapayachiy tukushkashina musyashpankuna manana atipanahunchu kushilla kawsanata. 8 Ñukanchikunaka yachanchi chay mikunata mikushpanchi mana mikushpanchipas Yaya Dioska ñukanchita chasnallami yuyananta.

9 Chayta yachashpaykichi runakunapa rurashka dioskunata kushka aychakunata kushilla mikunkichima. Chayka alimi kan. Chasna kashpanpas chay aychata mikushkaykichiwa atipankichima shuk mana kankunashina alita yachak kirik masikichita uchata rurachinata. Chasna kashpan alita kuyrariychi mana chasna ruranaykichipa. 10 Kankuna runakunapa rurashka dioskuna nima ima kananta yachakkuna shuk yanka diosrayku rurashka wasima rinkichima. Chaypina shuk mana alita yachak kirik masikichika kankuna chaypi mikuhushkaykichita rikuma. Chasna kashpan ¿manachu paytapas munachinkichima chay aychata mikunata, chay aychata mikushpayni uchatami rurani nishpa shunkunpi rimay tukushpanpas? 11 Chaypina paypas mikuma. Chaymanta yuyarima kunanka uchatami rurashkani nishpa. Chaymanta pacha manana Yaya Diosta kasushpa kawsama. Kankuna alita yachak kashkaykichiranti chay kirik masikichika wiñayparayku Yaya Diosmanta anchurima, maykanraykumi Kristuka wañurka kishpichinanpa. 12 Chasna chay kirik masikichita uchata rurachishpaykichika uchatami rurankichi. Mana alichu nishpa yuyarishkanta rurachishkaykichiwa shunkunta waklichinkichima manana atipananpa alita sinchikunata. Chasna rurashpaykichi Kristutami mana alita rurankichi. 13 Chayrayku shuk mikunata mikushkayniwa shuk kirik masinita uchata rurachinimaka, nima ima uras kuti aychata mikuynima chay kirik masinita mana pantachichinaynipa.

9

Yaya Diospa kachashkan yachachikkunata ima munashkankunata kunanchi tiyan

1 Kunanka ¿tukuy runakunapa kamachinanshinachu kani? Manami chasnachu kani. Ashwan apostolmi kani, Jesukristupa kachashkan ñukanchita kishpichishkanmanta yachachinaynipa. Amunchi Jesukristuta rikushkani. Pay kamachiwashpanmi kankunata yachachishkani. Chayrayku kunan kankunaka payta kasushpa kawsahunkichi.

2 Shuk runakuna mana yachanayanahunchu Jesukristu yachachinaynipa kachawashkanta. Chay runakuna mana yachanayashpankunapas kankuna chayta alita yachankichi. Ñuka Yaya Diospa shiminta yachachishkayniraykumi kunanka payta kasushpa kawsahunkichi. Chasna kashpan shutipa Yaya Diospa kachashkan kanaynita rikuchinkichi.

3-4 Chay ñukamanta mana alita rimak runakunata tapuni: Jesukristupa kachashkan kashpayni Yaya Diospa shiminta yachachinaynipa ¿manachu ali kama yachachishkaynimanta mikunata upyanata tapunaynipa? 5 ¿Manachu ñukapas Jesukristuta kirik warmiwa kasaraynimaka, chay warminiwa pakta purinata atipaynima? Pedropas, Jesuspa wawkinkunapas, chay shuk apostol masinikunapas warminkunawa pakta purinahun Yaya Diospa shiminta yachachinankunapa. 6 ¿Manachu ñukapas wawki Bernabepas atipanchima

mana shukpi tarawashpa Yaya Diospa shiminta yachachihushkanchimantalla kawsanata imashnami shukkunapas ruranahun? 7 Shuk runa suntalupi kahushpan ¿pay kikinllachu mikunataka rantin? Mana. Ashwan payta kamachikkunami kunahun. Shuk runapa chakranpi tarpukuna tiyashpanka ¿manachu chay tarpukunapa muyunkunata mikuma? Ari, mikumami. ¿Manachu chasnallatata shuk obehakunata kuyrak runa chay obehakunapa chuchun yakuta upyama? Ari, upyamami. 8 Chayta nishpayni mana runapa yuyayninllatachu kankunata yachachihuni. Ñawpa yachachik Moisés wañupas killkashkanpi chasnami yachachin. 9 Chay killkashkanpi kasnami nin:

Shuk tarawak wakra triguta wishkuhushkanpi ama shiminta tapaychichu nishpa.

Chayka mana rimanayanchu Yaya Dios yapa wakrata yuyananta. 10 Yaya Dioska ñukanchi paypa shiminta yachachikkunatami yuyarishpa chasna riman. Tarawananchimanta chapashpa kawsanchipa kasna yuyachin: Shuk chakrapi tarpuk runa allpata tuksishpan muyuta tarpun. Chaymanta chay tarpushkan alita pukushpan shuk runa pallashpan chay muyukunata apan wishkunanpa. Ishkanti tarawanahun chapashpa chay muyukunata chawpinakunankunata.

11 Ñukanchi Yaya Diospa shiminta yachachikkunaka chay chakrapi tarawak runakunashinami kanchi. Kankunata Yaya Diospa shiminta yachachishkanchirayku shunkuykichipi mana tukurik kawsayta kuk muyuta tarpukshina kashpanchi ¿manachu atipanchima kankunata tapunata tukurik imakunata, maykantami munanchi kawsananchipa? 12 Chay shuk yachachikkuna kankunata tapunahun ima pishihushkanta kunaykichipa. Ñukapas chay yachachishpa purik masinikunashinami chasna kankunata tapunata munashpaynika tapuynima. Chasna ñukanchika tapunata atipashpanchitata mana kankunata tapushkanchichu. Ashwan achkata parisishpanchipas tarawashpa kawsanchi nima pi rimananpa, chay suma ali shimita Kristu runakunata kishpichinanmanta yachachinahun kullkita imatapas apinankunallapa nishpa.

13 Yuyariychi Jerusalén llaktapi Yaya Diospa wasinpi tarawak runakunata. Israel masinchikuna shuk wiwakunata Yaya Diosta kushichishpa kunahun. Chay wiwakunata wañuchinata yanapak Yaya Diospa wasinpi tuchpashinapi rupachik runakunaka chay wiwakunapa aychanmanta shuk partita mikunahun. 14 Chasnashinami Yaya Dioska munan chay suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachikkunapas yachachishpa tarawashkankunamanta kankuna yanapashpaykichi kawsanankunapa. 15 Kankunata yachachihushpayni munashkaynita kuwanaykichi kashpanpas ñukaka nima imata kankunamanta tapushkanichu. Kunallapas mana kay kartata kankunarayku killkahunichu ñukata imatapas kuwanaykichipa. Yarkaywa wañuhushpaynipas manami nima imata kankunata tapushkanichu nima pi atipananpa chasna yanka yachachishkaynirayku kushikunaynita kichuwanata.

16 Yaya Diospa suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachishpayni manami atipanichu rimanata yachachishkaynirayku yapa alimi kani nishpa. Yaya Diosmi kamachiwashka chayta yachachinaynipa. Chayrayku yachachinayni tiyan. Mana yachachinimaka, imashnashi tukuynima. 17 Ñuka arí nishpa rimashkaynirayku yachachishpayni kushichiy tukuynimami. Mana arí nishpayni chasnalla yachachinayni

tiyan Yaya Dios yachachinaynipa kamachiwashkanrayku. 18 Chasna kashpanka ¿imawashi kushichiy tukuhuni? Kaymi kan kushikunaynika kankunata Yaya Diospa suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachishpayni nima imata kankunamanta tapushpayni. Atipaynima karka kankunamanta imatapas tapunata. Chasna kashpanpas nima imata tapunichu. Chasnamanta pagay tukushkashina yapa kushikuni.

19 Nima shuk runa ñukata kamachiwak kashpanpas shuk kamachina runashina tukuy runakunata yanapashpa kawsahuni ashwan achka runakuna Kristuta kasushpa kawsanankunapa. 20 Ñukanchi israel runakunamanta achka Moisés wañupa killkashkan kamachishkakunata kasushpa kawsanahun. Ñuka israel runa kashpaynipas yachani mana chay kamachishkakunata paktachishkanchiraykuchu kishpichirishka kananchita. Chasna yachashpaynipas ñukanchi israel runakunamanta Jesukristuta mana kirikkunawa parihu kawsashpayni paykunashinami chay kamachishkakunata kasushpa kawsani. Chasna kawsahushpaynimi munani paykunata yanapanata paykunapas Jesukristuta kasushpa kawsanankunapa. 21 Chaymanta tiyan kankuna mana Moisespa killkashkan kamachishkakunata kasushpa kawsak mana israel runakuna. Jesukristuta mana kirik mana israel masikichikunawa kahushpayni paykunashinallatatami kawsahuni. Chasna kawsahushpaynimi munani paykunata yanapanata paykunapas Jesukristuta kasushpa kawsanankunapa. Chasna paykunashina kawsahushpaynipas mana sakinichu Yaya Diospa kamachishkanta kasushpa kawsanata, Kristupa kamachishkankunata kasuk tukushkaynirayku. 22 Tiyan Yaya Diosta kirik masinchikuna, manara tukuy shunkunkunamanta pacha alita paypi sinchikunata yachakkuna. Paykunawa kahushpayni ñukapas paykunashinami kawsani. Maykankunawapas kahushpayni paykunashinami kani. Alita paykunata yuyashpami yachachini chay tukuymanta shukkunallapas Jesukristuta kirishpa kishpichiy tukunankunapa. 23 Ñukaka Yaya Diospa suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachini ñukapas Yaya Dios chay shiminpi paktachinan rimashkankunata kuy tukunaynipa.

24 Tiyan shuk runakuna sinchita kallpashpa shuk pukllak masinkunata gananata munakkuna. Chay gananata munak runakunaka sinchita kallpanankuna tiyan. Shukllami puntiru paktan shuk suma llawtuta ganashpan apananpa. Akuychi ñukanchikunapas chay ganak runakunashina kashunchi. Chayrayku alikunallata rurashpa, Yaya Diosllata kasushpa kawsashunchi Yaya Dioswa wiñaypa kawsananchipa. 25 Chasna puklashpa gananata munak runakunaka shuk mikunata upyanata sasinahun chay pukllahushkan puncha mana sampayananpa. Chasnami sasinahun shuk ratu wañurik pankakunamanta rurashka llawtullata gananankunapa. Ashwan ñukanchikunaka akuychi chay gananata munak runakunashina kashunchi, tukuy mana alikunata sakishpa, yachashpanchi mana shuk wañurik llawtullatachu apinanchita, ashwan Yaya Dios ñukanchita wiñaypa kawsayta kunanta. 26 Chayrayku ñukaka gananata munak kallpahuk runashina kawsani paktanaynipa maypimi munani paktanata. Chasnallatatami sinchita makanakuhuk kuntranta waktahukshina kawsani kuntraynita winsinaynipa. Mana kanichu shuk yanka wayrapi waktahuk runashina. 27 Ashwan ñukaka aychaynitami alita kuyrani tukuy uras alita ruranaynipa. Chayta rurani shukkunata yachachinaynipa imashnami alita rurashpa kawsanankuna tiyan. Ñuka kikin mana alita rurashpa kawsaynimaka ¿imashnata atipaynima shukkunata yachachinata alita rurashpa

kawsanankunapa?

10

Runakunapa rurashka dioskunata mana kushichishpa kawsanamanta riman

1 Wawkikuna panikuna, ama kunkaychichu chay ñawpa yaya rukunchi wañukuna chunlla chakishka allpapi purihushpankuna Yaya Dios tukuy paykunata kuntrankunamanta shuk puyuwa arkashpa kuyrashkanta. Chaymanta chay atun kucha Puka Marpi paktashpankuna Yaya Dios chay atun marta shuk parti shuk parti anchuchishpa ñampitashina rurashpan tukuy paykunata yanaparka allpata purishpa pasashpankuna kishpinankunapa. 2 Chasna Yaya Dios chay puyuwa paykunata arkashpan chay marta pasahushpankuna bawtisarishkakunashina karkakuna Moisesta kasushpa katinankunapa. 3 Tukuy chay ñawpa yaya rukunchi wañukunaka Yaya Diospa kushkan silumanta mikunakunata mikupayarkakuna. 4 Chaymanta yaku mana tiyashpan shuk rumi urkumanta Yaya Dioska yakuta llukshichishpan tukuy chay runakuna upyarkakuna. Kristumi chay Yaya Diospa kushkan rumi urkushina kan. Paymi paykunawa kashpan paykunata kishpichirka mana yarkaywa yakunayaywa wañunankunapa. 5 Chasna Kristu tukuy paykunata yanapashpanpas shuk shukkunallata alita rikurka rimashkan allpapi yaykuchinanpa. Achka paykunamanta mana kasushkankunarayku kastigay tukushpankuna chay chunlla chakishka allpapi wañurkakuna. 6 Yaya Dioska chay yaya rukunchi wañukunata chasna kastigarka, mana alita rurashkankunarayku. Ñukanchikuna paykunata yuyarishpa yachakunanchi tiyan mana paykunashina millaypata rurananchipa.

7 Kankuna ama chay yaya rukunchi wañukunashina yanka dioskunata kushichinayashpa kawsaychichu. Ñawpa chay yaya rukunchikuna rurarkakuna shuk wakrata oromanta. Chay wakrata kushichinayashpa tantarirkakuna. Chasna rurashkankunamanta Yaya Diospa killkachishkanpi riman:

Runakunaka fiestata rurashpa achkata mikurkakuna, upyarkakuna, baylarkakuna nishpa.

8 Chaymanta ama chay ñawpa yaya rukunchi wañukunashina musayaychichu. Paykunamanta shukkuna musayashpankuna shuk punchalla ishkay chunka kimsa waranka wañurkakuna.

9 Chaymantapas ama chay yaya rukunchi wañukunashina rimaychichu manami Yaya Diosta kasunayaninachu nishpa. Chay runakuna chasna rimashpankuna Yaya Dioska machakuyakunata kacharka paykunata kanishpankuna wañunankunapa.

10 Chaymanta ama chay ñawpa yaya rukunchi wañukunashina rimaychichu Yaya Dioska mana ali kananta. Chasna rimashpankunami Yaya Diospa angelka chay mana ali rimak runakunata wañuchirka.

11 Yaya Dioska chay ñawpa yaya rukunchikunata kastigarka ñukanchi yachakunanchipa mana paykunashina kawsananchipa. Tukuy chayta Moiseska killkarka ñukanchikuna yachakunanchipa alita rurashpa kawsananchipa. Kunanka ñukanchikunaka kawsahunchimi kay mundu tukurinan punchakunapi. Chayraykumi chay Yaya Diospa killkachishkanmanta yachakunanchi tiyan imashnami alita kawsashunchi.

12 Shuk kankunamanta yuyarishpankunaka ñukaka mana atipanichu millaypata ruranata nishpa, kuyrariychi mana kunkaymanta millaypata ruranaykichipa. 13 Kamay tukushpaykichi Yaya Diosta kasukchu kankichi manachu nishpa, chayka manami pasashkachu runarayku atipaypata. Kamanakuna sinchi kashpankunapas Yaya Dios rimashkanta paktachik kashpan manami sakinkachu sinchikunata atipanaykichimanta pasa kanata. Ashwan payka yanapan mana ali ruranayaykichikunata mana ruranaykichipa. Chasna kankunata sinchikuchishpan yanapan kamanakunamanta alita llukshinaykichipa.

14 Chayrayku munashkayni wawkinikuna paninikuna, chasna Yaya Dios kankunata yanapahushpan ama chay runakunapa rurashka dioskunata kushichiychichu. 15 Kankuna alita asirtak kashpaykichi maykanmi ali, maykanmi mana alichu, yuyariychi alitachu manachu kankunata yachachihuni nishpa. 16 Ñukanchikuna Yaya Diosta yuyashpa tantarishpanchi vinuta upyashpanchi Yaya Diosta agradesinchi. Chasna chay vinuta upyashpanchi Kristupa yawarnin ñukanchirayku shuturishkanrayku paywa shuklla kanchi. Chaymantapas panta pakishpa mikushpanchi Kristu wañushkanrayku paywa shuklla kanchi. 17 Achka kashpanchipas parihu shuk panllata mikunchi. Chasna chay panllata parihu mikuhushpanchi yachanchi shuk runapa aychanshinalla kananchita.

18 Rikuychi, achka ñukanchi israel runakunamanta wiwakunata wañuchinahun, tuchpashinapi shuk pitikunata rupachinahun Yaya Diosta kushichinankunapa. Chasna chay wiwakunata Yaya Diosta kushpankuna chay tarawakkunaka chay aycha puchurishkata tukuy parihu mikunahun. Chasna parihu mikuhushpankunami tantaylla Yaya Diosta kushichipayanahun. 19 Chayta kankunata yuyachishpayni mana rimanayanichu runakunapa rurashka dioskunaka shutipa kanankunata, nima chay dioskunata kushka aycha shuk aychakunamanta chikan kananta. 20 Ashwan kaytami rimani: Runakunaka chay rurashka dioskunata kushichinankunapa wiwakunata wañuchishpa kushpankuna supaytami kunahun, manami kikin Yaya Diostachu kunahun. Mana munanichu kankuna paykunawa parihu yanka dioskunata karana fiestama rishpaykichi supaykunata kushichinaykichipa. 21 Kristupa yawarnin shuturishkata yuyarishpa vinuta upyashpaykichi manami atipankichichu supaykunarayku churashkankuna upyanakunatapas upyanata. Chasnallatata Kristupa wañushkanta yuyarishpa panta mikushpaykichi manami atipankichichu supaykunarayku churashkankuna aychakunatapas mikunata. 22 Ñukanchi Yaya Diosta kasukkuna supaykunata kushichishpanchika Yaya Diostami piñachinchi. Chasna Yaya Diosta piñachishpanchika manami kishpishunchichu paypa kastigananmanta. ¿Yaya Diosmanta ashwan yachayyuchu kanchi paypa kastigananta mana manchananchipa?

Mana ñukanchi kikinllata yuyarishpa kawsanamanta yachachin

23 Shuk runakuna rimanahun tukuy kan ali rurananchipa nishpa. Ari, chayka shutipami. Chasna kashpanpas mana tukuychu ali ñukanchirayku, chaymantapas mana tukuychu yanapan Yaya Diosta kasuk masinchikuna ashwan alita payta kasushpa kawsanankunapa. 24 Akuychi tukuy wawkinchikunawa paninchikunawa yanapanakushpa kawsashunchi. Mana ñukanchi kikinpa munashkanchita rurashpa kawsashunchichu.

25-26 Yaya Dios tukuy kay allpata, tukuy kay allpapi tiyashkakunata rurashka. Chayrayku payka kay allpapa, tukuy kay allpapi tiyashkapa Amun

kan. Chasna kashpanmi tukuy chay aychakuna rantichinapa kashkata atipankichi rantishpa mikunata. Shunkuykichipi mana killachirinaykichipa ama tapuychichu ¿kay aychaka runakunapa rurashka dioskunata kushkachu? nishpa. Chasna mana yuyarishpa mikushpaykichika manami uchata rurankichichu.

27 Chaymanta Yaya Diosta shuk mana kasuk runa kankunata kayashpanka munashpaykichika riychi paywa mikunaykichipa. Shunkuykichipi mana killachirinaykichipa ama tapuychichu ¿kay mikunaka runakunapa rurashka dioskunata kushka mikunachu? nishpa. 28 Chasna kashpanpas chay kanta kayahuk runa rimama kay mikunaka diosnita kushichishpa wañuchishkakunami nishpa. Chasna kashpanka chay aychata ama mikuychichu, chay kankunata rimakpa yuyayninta mana pantachichinaykichipa, chaymantapas nima pi shunkunpi killachirinanpa paypas chay diosta kushichin nishpa. 29 Mana rimanichu kankuna shunkuykichipi killachirinaykichita, ashwan rimanimi shukkuna shunkunkunapi killachirinankunamanta. Ñukanchimanta yuyarishpa ñukarayku ali kashpan chay aychata mikunaynipa, nima pi atipamachu rimanata rurashkaykika mana alichu nishpa, pay chasna ruranamanta shunkunpi killachirishka tukushkankunarayku. 30 Ñukanchi shuk imata mikushpanchi Yaya Diosta agradesishpa ¿imaraykuta shuk runakunaka ñukanchita rimanahuma manami alitachu rurashkanki nishpa? Chayka manami alichu.

31 Chayrayku mikuhushpaykichi mana mikuhushpaykichi, upyahushpaykichi mana upyahushpaykichi, chaymanta imatapas rurahushpaykichi ruraychi tukuy runakuna rimanankunapa Yaya Dios kankunata yanapashpanmi kankunaka alita rurahunkichi nishpa. 32 Ama rurashkaykichiwa runakunata pantachichishpa nima arkashpa kawsaychichu Jesukristuta alita kirinankunapa, nima israel runakunarayku, nima mana israel runakunarayku, nima Jesukristuta kirik masinchikunaraykupas. 33 Ñukapas chasnallatatami kawsani tukuy runakunata yanapanaynipa. Manami ñuka kikinrayku shuk imata apinaynipachu chasna kawsahuni, ashwan tukuy runakunata yanapanaynipami, paykunapas ñukashina kishpinankunapa Yaya Diospa kastigananmanta.

11

1 Imashnami ñuka Kristumanta yachakushpa alita rurashpa kawsahuni, chasnallatata kankunapas ñukamanta yachakushpa alita rurashpa kawsaychi.

Yaya Diospa wasinpi imashnami warmikunaka kanankuna tiyan

2 Wawkikuna panikuna, kankuna ñukata yuyawashpaykichimi tukuy chay yachachishkaynikunata alita kasuhunkichi. Chaywa alitami rurahunkichi. 3 Kunan ashwan shuk tiyawan maykantami munani alita asirtanaykichipa. Kristuka tukuy runakunarayku atun kamachikmi. Warmikunarayku kusankunaka kamachikkunashinami kanahun. Kristurayku Yayan Dioska atun kamachikmi kan.

4 Chasna kashpan kankuna karikuna Yaya Diospa wasinpi kashpaykichi mañashpa Yaya Diospa shiminta yachachishpa umaykichita wankushpaykichi Jesukristuta pinkachinkichi. 5 Ashwan kankuna kusayu panikuna tantarishkaykichipi Yaya Diospa rimashkanta rimahushpaykichi Yaya Dioswa kwintahushpaykichi karishina mana umaykichita llachapawa wankushpaykichika kusaykichitami pinkachinkichi. Shuk warmipa chukchanta

rutushkankunashina pinkaypami. 6 Shuk pani umanta mana llachapawa wankunata munashpanka chukchanta karishina pitichichun. Yuyarishpanka karishina chukchanta pitichina rutuchina pinkaypami nishpa, umanta llachapawa wankuchun.

Chasna tantarishkaykichipi, kankuna kusayu panikuna, Yaya Diospa rimashkanta rimahushpaykichi chasnallatata Yaya Dioswa kwintahushpaykichi karishina mana chukchaykichita llachapawa wankushpaykichika pinkaypami. Mana chukchaykichita llachapawa wankushpaykichika rutuchishkashina pinkaypami. Shuk pani chukchanta mana llachapawa wankunata munashpanka karishina pitichichun. Yuyarishpanka karishina chukchanta pitichina rutuchina pinkaypami nishpa, chukchanta llachapawa wankuchun.

7 Kankuna karikunaka Yaya Diospa wasinpi tantarishpaykichi ama warmikunashina umaykichita llachapawa wankuychichu. Yaya Dioska karita rurashka payshina kananpa, chaymanta rikuchinanpa imashnami payka tukuymanta pasa kan. Warmikunaka rikuchinahun imashna alitami Yaya Dioska karikunata rurashka. 8 Karitaka Yaya Dioska manami warmipa aychanmantachu rurashka, ashwan warmitami karipa aychanmanta rurashka. 9 Chasnallatata Yaya Dioska karitaka manami warmiraykuchu rurashka, ashwan warmitami rurashka karirayku kusanta alita yanapashpa kasushpa kawsananpa. 10 Chayrayku ali kama, tukuy kusayu panikuna umankunata llachapawa wankunankunapa. Chasna wankushpankuna tukuy chay Yaya Diospa angelkunapas kushikunahun, chay kusayu warmikuna kusankunata alita kasushpa kawsahushkankunata rikuchihushkankunarayku. 11 Chasna kashpanpas Amunchi Jesukristuta kirik kashpanchi karikuna warmikuna chasnalla yanapanakunanchipa kanchi. Nima karikuna atipanahunchu rimanata warmikunata mana munanchichu nishpa, nima warmikuna atipanahunchu rimanata karikunata mana munananchichu nishpa. 12 Warmi karipa aychanmanta rurashkami. Chayka shutipami. Chasnallatata shutipami karikunaka warmipa wawayashkankunami. Ashwan tukuy ñukanchimi Yaya Diospa rurashkankuna kanchi.

13 Kankuna kikin rimaychi: ¿Alichu shuk kusayu warmi tantarishkaykichipi mana umanta llachapawa wankushpa Yaya Diosta mañananpa? 14 Chaymanta kankuna karikuna yacharinkichi chukchaykichita pitichishpa kawsanata. Kankunaka warmishina suni chukchayu kawsashpaykichika pinkaypami kama. 15 Kankuna warmikunaraykuka suni chukchayu kanaykichika yapa sumami. Yaya Dios chukchaykichita kushka chaywa tulturishkashina kanaykichipa. 16 Shuk runakuna kankunata rimanahuma mana alichu chasna yacharinaykichika nishpa. Ñukaka chay runakunataka rimaynimami kasna: Ñukanchi tukuy maypipas tantarik Yaya Diosta kasuk masinchikunapas chasnami yacharishkanchi nishpa.

Imashnami mana alichu kan mikunanchipa upyananchipa Jesukristu wañushkanta yuyarishpa mikuhushkanchipi

17 Wawkikuna panikuna, alita uyawaychi. Kankuna tantarishpaykichi Yaya Diosta kushichinaykichipa, manana yuyanakushpa sinchikuchinakunkichinachu. Chayrayku llakirishpayni kankunarayku killkahuni. 18 Shuk runakuna rimawashkakuna, kankunashi tantarishkaykichipi shukwa shukwa manana shuk yuyayllawa kahushkaykichita, ashwan yapashi rimanakushpa kahunkichi. Yuyarini shuk parti rimashkankuna shutipa kananta. 19 Shutipami tantaylla kahushkaykichimanta shuk muntun shuk

muntun tukunaykichi tiyan rikuchinaykichipa pikunami kankunamanta alita Yaya Diosta kasukkuna kanahun.

20 Chasna muntun muntun tukushkakuna tantarishpaykichi chay panta mikunaykichi chay vinuta upyanaykichi manami shutipachu Jesukristupa wañushkanta yuyarishpa mikunaka. 21 Chasna mikunaykichipa tantarishpaykichi karan shuk apashkankunatara mana chapashpa mikunahun upyanahun. Chasna shukkunapaka mana tiyashpan mana mikushpa mana upyashpa yarkaywa kiparinahun, shukkunaka saksakta mikushpa upyashpa machashka kanahun. 22 ¿Manachu tiyan wasikichika mikunaykichipa upyanaykichipa? ¿Imaraykuta mana imayu kirik masikichita mana yuyashpa mana karashpa pinkachinkichi? Chayrayku ¿imatata rimashkaykichi? ¿Chasna kanaykichimanta kankunata rimaynimachu alitami ruran-kichi nishpa? Manami atipanichu.

Pablo yachachin Jesukristu wañushkanta yuyarishpa tantaylla mikunanchipa upyananchipa

23 Wawkikuna panikuna, Amunchi Jesusmi ñukata yachachiwashka tantarishpanchi panta mikunanchipa, chasnallatata vinuta upyananchipa. Chaymanta yachachishkani tukuy kay Amunchi Jesús yachachiwashkanta. Kunan kutikashka yachachishkaykichi: Amunchi Jesús apichiy tukunan tuta paypa runankunawa parihu mikushpan shuk panta apirka. 24 Yayanta agradesishpan chay panta pakishpa pakishpa runankunata kuhushpan mikunankunapa rimarka: Kay panka aychaynishinami. Tukuy uras tantarishpaykichi shuk panta pakinakushpa yuyariychi ñuka kankunaranti wañushkaynita nishpa.

25 Chay panta mikushkankunawasha shuk pusillu vinuta apishpan rimarka: Ñawpa kankuna shuk wiwakunata wañuchishpa, yawarninta shutuchishpa Yaya Diosta tapushpaykichi payka mana ali rurashkaykichita llakichishka. Kunanmanta pacha ñuka wañushpayni yawarni shuturishkanrayku Yaya Dioswa mushu alichanata rurasha payka kankunata tukuy mana ali rurashkaykichimanta llakichinanpa. Kay vinuta upyashpaykichi yuyariychi yawarni shuturishkanta nishpa. Chasna Amunchi Jesuska yachachirka tukuy paypa runankunata. 26 Chayrayku kunanmanta pacha Jesukristu shamunankama chay panta mikushpa, chay vinuta upyashpa shukkunata riksichinkichi Amunchi Jesukristu uchanchikunaranti wañushkanta.

Imashnami tantaylla mikunanchi upyananchi tiyan Jesukristu wañushkanta yuyarishpa

27 Shuk runa tiyashpanka kirik masinkunata mana yuyashpa chay panta mikushpanka chay vinuta upyashpanka uchatami ruran. Chasna rurashpan payka kasna rimahukshinami Amunchi Jesukristu wañushpan yawarnin shuturishkanka nima imachu nishpa. 28 Chayrayku manara chay panta mikuhushpanchira manara chay vinuta upyahushpanchira shunkunchimanta pacha yuyarinanchi tiyan, kirik masinchikunata yuyashpachu kawsahunchi manachu. 29 Chay panta mikushpa, chay vinuta upyashpa alita yuyarinanchi tiyan Amunchi Jesukristu tukuy ñukanchirayku wañushkanta. Shuk yanka mikunatashinalla mikushpanchika Yaya Diosmi ñukanchita kastiganka. 30 Chayraykumi shukkunaka unkushka kankichi, shukkunaka sampakuna kankichi. Shukkunaka ña wañushkakunapas. 31 Ñukanchi kikin yuyarinchimaka kirik masinikunata yuyashpachu kawsahuni manachu nishpa yuyashpana kawsananchipa, chay mikunata

mikushpanchi Yaya Dioska mana ñukanchita chasna kastigamachu.
32 Mana yuyanakushpa kawsashpanchi paymi ñukanchita kastigashpan
yachachinayan alillata rurashpa yuyanakushpa kawsananchipana. Chasna
kawsashpanchimi mana kastigarishunchichu Yaya Diosta mana kasuk
runakunawa pakta nina mana wañukpi.
33 Chayrayku wawkikuna panikuna, tantarishpaykichi chay panta miku-
naykichipa, chay vinuta upyanaykichipa, chapaychi tukuy parihu mikunay-
kichipa upyanaykichipa.
34 Shuk wawki yapa yarkashpanka puntiru wasinllapi mikuchun.
Chasna mikushpa shamushpanmi tantarishkaykichipi ashwan Jesuspa
wañushkanllata yuyarishpa mikunka. Chasnami shuti Yaya Dioska payta
mana kastigankachu. Chayllata kaykunamanta kankunata rimashkani.
Kankunama rishpaynimi ashwanta yachachishkaykichi.

12

Yaya Diospa Espíritun yanapashpan tukuy imata atipanchi ruranata

1 Wawkikuna panikuna, munani alita yachanaykichipa Yaya Diospa
Espíritun tukuy ñukanchi Yaya Diosta kasukkunata shukta shukta alita ru-
ranata atipachinanmanta. 2 Alitami yachankichi manara Yaya Diosta ka-
sushpa kawsahushpaykichira shuk mana ali yachachikkuna kankunata
llullachirkakuna runakunapa rurashkan mana rimak dioskunata mañashpa
kawsanaykichipa. 3 Chayrayku kankunata kayta rimani. Shuk runa ri-
mashpanka Jesuska manami Yaya Diospa Wawanchu nishpa, manami Yaya
Diospa Espíritun munashkantachu rimahun. Ashwan shuk runa rimash-
panka Jesuska Yaya Diospa Wawanmi, paymi Amuyni nishpa, Yaya Diospa
Espiritunmi yanapashpan rimahun.
4-5 Chaymanta Yaya Diospa Espíritun tukuy ñukanchi Yaya Diosta ka-
suk runakunata shukta shukta alita ruranata atipachin. Chasna tukuy
ñukanchikuna chikan chikanta ruranata atipachiy tukushpanchipas chay
shuklla Yaya Diospa Espiritunmi ñukanchita atipachin, chaymantapas chay
shuklla Jesukristumi tukuy ñukanchipa Amunchi kan. 6 Yaya Diosmi karan
shuk ñukanchita yachayninta kun chikan chikanta rurananchipa. Chasna
kashpanpas shukllami Yaya Dioska, tukuy imata yachayninwa rurakka.
7 Yaya Diospa Espiritunka chasnami karan shukta chikan chikanta
alikunata ruranata atipachin tukuy Jesukristuta kirik masinchikunawa
yanapanakushpa kawsananchipa. 8 Yaya Diospa Espiritunka shukkunataka
yanapan shuk runakunata yachayninwa alita kunanankunapa.
Shukkunataka yanapan Yaya Diosta alita riksishpan yachachinankunapa.
9 Chaymanta Yaya Diospa Espíritun shukkunataka yanapan tukuy
shunkunkunamanta pacha payllapi sinchikushpa shuk mana
yachashkankunata alita ruranankunapa. Shukkunataka yachayninta
kun unkushkakunata ampinankunapa. 10 Chasnallatata shukkunata
yachayninta kun atun yachaywa ruranakunata ruranankunapa.
Shukkunataka yachayninta kun yachachinankunapa imashnami alita
Yaya Diospa munananta rurashpa kawsananchi tiyan, chaymantapas
imatami Yaya Dios ruranayan nishpa. Chaymanta Yaya Diospa Espiritunka
shukkunataka yachayta kun yachanankunapa pimi alita Yaya Diosta
kasushpa yachachin, pimi supayta kasushpa yachachin nishpa. Chaymanta
shukkunataka yachayta kun mana yachakushkan Yaya Dioslla yachashkan
shimipi rimanankunapa. Shukkunataka yachayta kun chay shimipi
rimashkankunata asirtachinankunapa.

11 Tukuy chaykunata shuklla Yaya Diospa Espiritunmi atipachin. Imashnami pay munan chasnashinami Kristuta kirikkunata karan shukta chikan chikanta atipachin.

Tukuy Jesukristuta kirikkuna shuk runashinallami kanchi

12 Ñukanchi runakunapa tiyan makinchikuna, chakinchikuna, ñawinchikuna, sinkanchikuna, rinkrinchikuna. Tukuy chaykuna ñukanchikunapa tiyashpanpas shuk runallami kanchi. Chasnallatatami ñukanchi Kristuta kirikkunapas Yaya Dios karan shukta chikan chikanta atipachishpanpas shuk runashinallami kanchi. 13 Shukkuna ñukanchikunamanta israel runakuna kanchi, shukkunaka mana israel runakuna kankichi. Shukkuna patronyu, shukkunaka mana patronyuchu kanchi. Chasna chikan chikan runakuna kashpanchipas Yaya Diospa Espíritun tukuy ñukanchita shunkunchipa aliyachishpa mushuta rurashpan shuk runashinalla tukushkanchi. Chaymanta Yaya Dios tukuy ñukanchipa shunkunchipi kawsananpa chay shuklla Espiritunta churarka kawsayta kunanpa.

14 Chasnallatata aychanchipas kan. Makinchikuna, chakinchikuna, rinkrinchikuna tiyashpanpas shuk runallami kanchi. 15 Chakinchi ñukanchita rimamaka ñukaka mana makikichu kani, chayrayku mana aychaykichu kani nishpa. Chasna rimashpanpas aychanchillami. 16 Rinkrinchi ñukanchita rimamaka ñukaka mana ñawikichu kani, chayrayku mana aychaykichu kani nishpa. Chasna rimashpanpas aychanchillami kan. 17 Ñawiyulla, mana rinkriyu kanchimaka, mana atipanchimachu uyanata. Rinkriyulla, mana sinkayu kanchimaka, mana atipanchimachu samanata. 18 Yaya Dioska rinkrinchita, sinkanchita, ñawinchita chikan chikanta ruranankunapa aychanchipi churashka pay munashkanshina. 19 Rinkrinchillata, ñawinchillata, sinkanchillata rurama karka, aychanchika manami tiyamachu. 20 Ashwan paymi aychanchipi tukuy tiyakta rurarka. Chasna rinkriyu, sinkayu, ñawiyu, makiyu, chakiyu kashpanchipas shuk runallami kanchi.

21 Chasna kashpan ñawinchika mana atipamachu makinchita rimanata kanka mana rikunata atipashpayki mana munanichu kanta nishpa. Chaymanta umanchipas mana atipamachu chakinchita rimanata kanta mana munanichu nishpa. 22 Ashwan tukuy kay aychanchipi kahukkunaka alimi kan ñukanchikunarayku. Shuk parti aychanchi mana yapa valik kananta yuyarishkanchitami ashwan shukkunamanta munanchi. 23 Shuk parti aychanchita mana rikuchiypa kananta yuyarishpanchi ashwan alita kuyrashpa sumayachishpa kawsanchi. Maykankunami aychanchipi pinkaypa kananta yuyarinchi, chaykunatami ashwanta valichishpa kuyrashpa kawsanchi. 24 Chay shuk parti aychanchita mana chasna kuyrashpachu kawsananchi tiyan. Yaya Dioska aychanchita rurashka chay ashwan pinkaypa kananta yuyarishkanchi partikuna ashwan valichirishka kuyrarishka kanankunapa.

25 Chasnami Yaya Dioska rurashka karan shuk parti aychanchipi mana sapallan anchurishkashina kananpa, ashwan shukwa shukwa parihu alita yanapanakunankunapa. 26 Chasna kashpanmi makinchi ñawinchi nanayta parisishpanka tukuy aychanchipi chay nanayta parisinchi. Chasnallatatami makinchiwa shuk imata alita rurashkanchimanta kushichiy tukushpanchi tukuy aychanchipi chay kushikunata musyanchi.

27 Tukuy ñukanchi Yaya Diospa wawankuna Kristupa aychanshinami
kanchi. Karan shuk ñukanchikunami shuk parti Kristupa aychanpi kahuk-
shina kanchi.
28 Yaya Diosmi ñukanchita karan shukta chikan chikanta atipachin.
Shukkunataka yanapashpan kachan, maytapas rishpankuna paypa ri-
mashkanta yachachinankunapa. Shukkunataka yanapan wawkikunata
panikunata pasanan kashkata alita asirtachinankunapa. Shukkunataka
yanapan paypa rimashkanta alita yachachinankunapa. Shukkunataka Yaya
Dioska yanapan atun yachaywa ruranakunata ruranankunapa. Shukku-
nataka yanapan unkushkakunata ampinankunapa. Shukkunataka yanapan
kirik masinkunata tukuy imapi yanapanankunapa. Chaymanta shukku-
nataka Yaya Dioska yanapan kirik masinkunata yanapanankunapa, alita
parihu kawsanankunapa. Shukkunataka yanapan mana yachakushkan
Yaya Dioslla yachashkan shimikunata rimanankunapa.
29 Chasna Yaya Dios ñukanchita chikan chikanta atipachishpan manami
munanchu tukuy chasnalla kananchipa. Manami tukuytachu kamachishka
maytapas rishpanchi paypa shiminta yachachinanchipa. Manami
tukuytachu kamachishka yachachinanchipa imatami payka ruranayan
nishpa. Chaymanta Yaya Dioska manami tukuytachu yanapan shuk
wawkikunata paypa shiminta yachachinanchipa. Chaymanta manami
tukuytachu yanapan atun yachaywa ruranakunata rurananchipa.
30 Chasnallatata Yaya Dioska mana tukuytachu yanapan unkushkakunata
ampinanchipa. Manami tukuytachu yanapan paylla yachashkan
nima pi yachakushkan shimipi rimananchipa. Manami tukuytachu
yanapan chay nima pi yachakushkan shimipi rimashkanchi shimikunata
asirtachinanchipa. 31 Chayrayku Yaya Diosta mañaychi kankunata
yanapananpa, ashwan ali ruranakunata ruranaykichipa. Chasna
mañashpaykichimi ashwan alita yuyanakushpa kawsankichi.
Kunanka kankunata riksichisha ashwan ali kawsanata.

13

Imashnami Yaya Diosta runa masinchitapas yuyanaka kan

1 Chikan runakunapa, angelkunapa shiminkunapi rimashpanchipas
mana runa masinchita yuyashpanchika yankamantami tukuy
chay shimikunata rimanchima. Shuk bombota yanka waktashpa
uyarihukshinami kanchima.
2 Yaya Diospa Espíritun ñukanchita atipachishpanpas Yaya Diospa mu-
nananta runakunata yachachinata, runa masinchita mana yuyahush-
panchika yankamantami yachachinchima. Tukuy runakunapa mana
yachaypa kashkata yachashpanchipas ali yachak kashpanchipas mana runa
masinchita yuyahushpanchika yankamantami yachak kanchima. Alita
Yaya Diosta kirishpanchi paypa yachayninwa urkukunata wichunata ati-
pashpanchipas mana runa masinchita yuyahushpanchika yankamantami
ruranchima.
3 Tukuy imanchita mana imayu runakunata kushpanchipas mana chay
runakunata yuyahushpanchika yankamantami kunchima. Yaya Diosta
kushichishpa aychaynita rupachiwaychi nishpa wañushpanchipas Yaya
Diosta runa masinchitapas mana yuyahushpanchika yankamantami
wañunchima.

4 Runa masinchita shutipa yuyahushpanchika ali shunkumi kanchi.
Ñukanchita mana alita rurashpanka ali yuyaywa awantanchi. Mana mu-
narinchichu payshina charinata, nima paywa parihuyanata. Chasnal-
latata mana rimanchichu: Ñukapa tiyan ashwan kanpamanta. Ñukami
kanmanta ashwan ali kani nishpa. 5 Runa masinchita yuyahushpanchika
mana millaypata rimanchichu, mana ñukanchiraykulla tukuy imata mu-
nanchichu, mana paywa shuk ratu piñarinchichu. Ñukanchita chiknishpan-
pas mana payta chikninchichu, nima shunkunchipi mana ali rurashkanta
wakaychanchichu. 6 Mana alita rurashpanka mana kushikunchichu, ash-
wan shutipata rimashpa rimashkanta paktachishpa alita rurashpanmi
kushikunchi. 7 Runa masinchita shutipa yuyahushpanchika ñukanchita
chiknihushpanpas sinchikurishpa mana piñarishpa ali yuyaywa awantash-
palla kawsanchi. Runa masinchita shutipa yuyahushpanchika tukuy ali
kashkata kirinchi mana maskashpa mana ali kashkata. Ñukanchita mana
alita rurashpanpas payta yuyanchilla Yaya Dios munashpan aliyachinka
nishpa.
8 Amunchi Jesukristu shamushpan manana Yaya Diospa munananta
runakunata yachachishunchinachu. Nima chay Yaya Dioslla yachashkan
nima pi yachakushkan shimipi rimashunchinachu. Chasnallatata
nima yachayta munashunchinachu. Tukuy chay Yaya Diospa
Espíritun ñukanchita atipachishkankunaka tukurishpanpas yuyananchika
manami tukurinkachu. 9 Kunan kay allpapi kawsahushpanchira
achkata yachashpanchipas mana tukuytachu yachanchi Yaya Diospa
ruranayahushkankunata. Yaya Diospa munananta yachachishpanchipas
mana tukuy munananta riksishpanchichu yachachinchi. 10 Amunchi
Jesukristu shamushpanmi tukuy alita yachashunchi. Chay puntiru
uchillastuta yachakushkanchika yuyayninchimanta chinkarinkami.
11 Wawa kashpanchi manara atipashkanchichu alita rimanata, yuyari-
nata, nima yachanata. Ña ruku kashpanchi manana wawashinachu kanchi.
12 Shuk matipi yakuta churashpa uyanchita rikushpanchi mana yapa al-
itachu rikunchi. Kunan kay allpapi kahushpanchi chay yakupi mana
alita rikuhushkanchishinami Yaya Diospa yachayninta mana alitarachu
riksinchi. Shuk punchami tukuy chay mana yachashkanchikunata tukuyta
yachashunchi. Imashnami Yaya Dioska ñukanchita ña alita riksin, shuk
punchami ñukanchikunapas Yaya Diostaka alitana riksishunchi.
13 Tukuy chaykuna tukurishpankuna kimsallami mana tukurinkachu:
Yaya Diosta kirina, chapana maykanmi paktarinan tiyan, Yaya Diosta runa
masinchita yuyana. Tukuy chaykunamanta ashwan alimi kan Yaya Diosta
runa masinchikunatapas yuyana.

14

Yaya Diospa Espíritun shuk kirikkunata atipachin nima pi yachakushkan shimipi mañanankunapa

1 Wawkikuna panikuna, alita yachakuychi shukwa shukwa
yuyanakushpa kawsanata. Chaymanta munaychi Yaya Diospa
Espíritun kankunata chikan chikanta atipachinanta. Tukuy chay
atipachinakunamanta ashwanta munaychi Yaya Diospa Espíritun
kankunata atipachinanta Yaya Diospa munananta shukkunatapas
yachachinata. 2 Yaya Diospa Espíritun kankunata atipachishpan paylla
yachashkan nima pi yachakushkan shimipi mañanata Yaya Diosllatami
kwintankichi. Mana runakunatachu kwintankichi, paykuna mana

asirtak kashpankuna. Yaya Diospa Espiritunmi ñukanchita yuyachishpan rimanchi nima pi yachashkata. 3 Ashwan Yaya Diospa Espíritun ñukanchita atipachishpan Yaya Diospa munananta shukkunata yachachinata, tukuy uyakkunatami asirtachinchi paykunapas Jesukristuta ashwan alita kasushpa kawsanankunapa. Chasna yachachishpanchimi paykunata sinchikuchinchi, llakiywa kahukkunatapas kushillayachinchi. 4 Chay Yaya Dioslla yachashkan nima pi yachakushkan shimipi mañashpanchika ñukanchi kikinllami ashwan alita Yaya Diosta katishpa kawsanchi. Yaya Diospa munananta yachachishpanchimi chay Jesukristuta kirik masinchikunataka yanapanchi paykunapas ashwan sinchikushpa kawsanankunapa.

5 Ñuka munaynima Yaya Diospa Espíritun tukuy kankunata atipachinanpa chay nima pi yachakushkan shimipi rimanaykichipa. Chasna munashpaynipas ashwan munanimi Yaya Diospa Espíritun kankunata atipachinanta Yaya Diospa munananta shukkunata yachachinaykichipa. Kankuna tantarishpaykichi Yaya Dioslla yachashkan shimipi rimashpaykichika tiyachun shuk wawki chay rimashkaykichi shimikunata asirtachik, tukuy kirik masikichikunata yanapananpa ashwan alita kirinankunapa. 6 Wawkikuna panikuna, yuyariychi. Ñuka kankunata pasyak rishpayni Yaya Dioslla yachashkan shimipi rimaynimaka, manami kankunata yanapaynimachu. Ashwan ali kama Yaya Diospa yachachiwashkanta kankunata rimanaynipa, chaymantapas kankunata yanapanaynipa ashwan alita asirtanaykichipa pimi kan Yaya Dioska nishpa. Chaymanta ashwan ali kama kankunata Yaya Diospa munananta yachachinaynipa, chaymantapas alita kunashpa yanapanaynipa.

7 Shuk uyarikkunamanta yuyarishunchi. Shuk runa kenata pukushpan guitarrata uyachishpan mana ali uyarinanpi uyachishpanka mana yachanchichu imatami uyachihun. 8 Chasnallatata shuk suntalu trompetata mana shutillata pukushpanka nima maykan suntalu yachamachu wañunakunapami pukuhun nishpa alicharinanpa.

9 Chasnallatata ñukanchikunapas tantarishka kahushkanchipi nima pi yachakushkan shimikunata rimashpanchika mana nima pi asirtamachu. Chasna mana asirtashpankunaka yankamantami rimanchima chay shimikunata. Chasna yanka rimashpanchika chay trompetata mana alita pukuhuk runashinami kanchima. 10 Kay allpapi achka chikan shimikuna tiyan. Chasna kashpanpas karan shimi asirtaypa kan chay shimita rimakkunarayku. 11 Ashwan ñuka shuk runapa rimashkan shimita mana asirtashpaynika payraykuka shuk allpamanta runashinami kani. Paypas ñukaraykuka shuk allpamanta runashinami kan, mana kwintanata, nima riksinata atipashkaynirayku. 12 Chasna kashpan imashnami munankichi Yaya Diospa Espíritun kankunata atipachinanta paylla yachashkan nima pi yachakushkan shimikunata rimanata, chasnashina ashwan munaychi Yaya Diospa Espíritun kankunata atipachinanta tukuy maykankunawami kirik masikichikunata yanapankichi Jesukristuta ashwan alita kasunankunapa.

13 Chayrayku Yaya Dioslla yachashkan shimikunata rimashpanchika akuychi Yaya Diosta tapushunchi pay Espiritunwa ñukanchita asirtachishpan shukkunatapas asirtachinanchipa. 14 Ñukanchikuna Yaya Dioswa kwintashpa paylla yachashkan nima pi yachakushkan shimikunata rimashpanchika payllatami kushichinchi. Ñukanchika yuyayninchipi manami asirtanchichu chay rimashkanchikunata. 15 Chasna kashpan akuychi Yaya Diosta mañashunchi paypa Espíritun yuyachishkan paylla yachashkan shimikunawa, chaymantapas asirtaypa shimikunawa. Akuychi Yaya Diosta

kushichishpa takishunchi paypa Espíritun yuyachishkan paylla yachashkan shimikunawa, chaymantapas asirtaypa shimikunawa. 16 Yaya Diosta paypa Espíritun yuyachishkan paylla yachashkan shimikunallawa kushichihushpaykichika shuk runakunami mana asirtankakunachu rimahushkaykichita. Chasna mana asirtashpankunami mana atipankakunachu kankunawa parihu Yaya Diosta kushichinata. 17 Alita Yaya Diosta agradesishpaykichipas chay mana asirtak runakunata mana yanapankichichu Jesukristuta ashwan alita kasushpa kawsanankunapa.

18 Ñukaka kankunamanta ashwan achkatami chay nima pi yachakushkan Yaya Dioslla yachashkan shimikunata rimani. Chayraykumi Yaya Diosta agradesini. 19 Chasna kashpanpas Jesukristuta kirik masinikunawa tantarishpayni chay Yaya Dioslla yachashkan shimikunawa achkata yanka rimashpa rimanayniranti, ashwan munaynima asirtaypa masna shimikunallawa yachachinata.

20 Wawkikuna panikuna, ama yuyariychichu manara alita yuyarinata atipak wawakunashina. Shuk partilla ali kan wawakunashina yuyarinaykichipa. Shuk uchilla wawa manara yapa yachanchu uchata ruranata. Kankunapas chay uchilla wawashina mana uchata rurashpa kawsaychi. Chasna ali kashpanpas chay parti wawakunashina yuyarinaykichipa shuk parti rukukunashina alita yuyarik kaychi. 21 Yaya Diospa killkachishkanpi kasna nin:

> Karumanta chikan shimita rimakkunata kachashami kay mana kiriwanayak runakunama paykunata rimanankunapa. Chasna kachashpaynipas mana kasuwanayankakunachu nishpami Yaya Dioska riman.

22 Chayka ninayanmi mana asirtaypa shimikunawa rimashkanchiwa Yaya Dios mana kirikkunata yachayninta rikuchinanta. Kirikkunataka manami chasnachu yachayninta rikuchin. Ashwan Yaya Diospa Espíritun ñukanchita atipachishpan Yaya Diospa munananta yachachinanchipa, chay shuti kirik masinchikunata yanapan ashwan alita payta kasunankunapa. Mana kirikkunataka mana yanapanchu Yaya Diosta kasunankunapa.

23 Chasna kashpan tantarishka kahushkaykichipi chay nima pi yachakushka Yaya Dioslla yachashkan shimikunallata rimashpaykichika Jesukristuta mana kirik runa kankunawa tantarishpanka mana asirtashpan rimama kay runakunaka muspa runakunami kahunkuna nishpa. 24-25 Ashwan Yaya Diospa munananta asirtaypa shimikunapi yachachishpanchimi chay Jesukristuta mana kirik runaka uyashpan rimama: Yaya Dioska yapa alitami shunkuynita riksin. Kankuna yachachiwashpaykichimi ñukapas yachahuni mana alita rurashpa kawsahushkaynita nishpa. Chasnami chay runaka kunkurishpan Yaya Diosta kushichima. Chaymanta rimama shutipami Yaya Dioska kankunawa kawsan nishpa.

Imashnami tantarishkanchikunapi shukta shukta alita rurananchi tiyan

26 Kunan wawkinikuna paninikuna, Yaya Diosta kushichinaykichipa tantarishpaykichi shukkunaka shuk mushu takinata yachankichi, shukkunaka yachankichi Yaya Diospa shiminmanta shuk imata asirtachinata. Shukkunaka yachankichi Yaya Diospa munananta rimanata. Shukkunaka chay nima pi yachakushkan Yaya Dioslla yachashkan shimipi rimanata yachankichi. Shukkunaka yachankichi chay shimikunata kirik masikichikunata asirtachinata. Chasna kashpan tukuy chaykunawa yanapanakuychi ashwan alita Jesukristuta kasushpa kawsanaykichipa.

27 Chay nima pi yachakushkan Yaya Dioslla yachashkan shimipi rimashpaykichika ishkaylla kimsalla rimachun shukllankama shukllankama. Chasna rimashpaykichi shuk asirtachik runa chay shimikunata asirtachinan tiyan. 28 Mana shuk asirtachik runa tiyashpanka chay shimikunata mana rimanahuchun. Ashwan karan shuk sapallan wasinllapi Yaya Diosta mañashpa chay shimipi rimachun.

29 Chasnallatata tantarishka kahushkaykichipi Yaya Diospa munananta yachachikkuna ishkaylla kimsalla shukllankama shukllankama yachachinahuchun. Chaymanta tukuy kankuna chaypi Jesukristuta kirikkuna chay yachachishkankunata alita uyashpa yuyarishpaykichi kwintaychi, chay yachachihukka shutipachu manachu Yaya Diospa munashkanta yachachihun nishpa. 30 Shuk yachachihushpan shuk uyashpa tiyahuk wawkita Yaya Dios yuyachima shuk shimita paymanta rimananpa. Chayppina chay yachachihuk wawkika chunllayanan tiyan, chay shukna rimananpa. 31 Tukuy Yaya Diospa yuyachishkanta yachachinayak wawkikunaka atipanahun yachachinata. Chasna kashpanpas shukllankama shukllankama yachachinankuna tiyan tukuy kankuna Jesukristuta kirikkuna alita yachakunaykichipa, ashwan alita payta kasushpa sinchikunaykichipa. 32 Yaya Dios Espiritunwa shuk yachachikta yuyachishpan paypa munananta yachachinanpa chay yachachikka yuyarinan tiyan ima urasmi chayta rimanka. 33 Yaya Dioska ali kashkallata yuyak kashpanmi mana munanchu kankuna llampu shukllapi rimanaykichipa, ashwan munanmi shukllankama shukllankama alita yachachinaykichipa.

Imashnami shuk llaktakunapi Jesukristuta kirik masinchikunaka tantarishkankunapi rurahunkuna, kankunapas chasnallatata ruraychi. 34 Tantarishkaykichipi mana alichu kama panikuna tukuy runakunapa uyashkanpi rimanankunapa. Mana kanahuchun kirikkunata kamachikkunashina, imashnami Yaya Diospa kamachishkanka ñukanchita yachachin. 35 Panikuna mana asirtashpankunaka shuk yachachihushkata, tantarishkaykichiwasha wasinkunapi paktashpankuna kusankunata tapunahuchun. Manami alichu Yaya Diospa wasinpi tantarihushkaykichipi rimanankunapa.

36 Wawkikuna panikuna, kankuna yuyarinkichichari ¿imaraykutaya payta kasunchima? nishpa. Alita yuyariychi, kankunaka manami kankichichu tukuymanta puntiru kirik runakuna, maykankunami kallarishkakuna Yaya Diospa shiminta yachachinata. Manara kankuna chay shimita yachachishpaykichira achka shuk llaktakunapi kawsak runakuna chayta yachachishkakuna. Chaymanta mana kankunallatachu asirtachishka Yaya Dioska paypa shiminta. 37 Shuk wawki Yaya Diospa munananta yachachik kani nishpa yuyarishpanka chasnallatata shuk wawki Yaya Diospa Espiritunwa yachak kanayashpanka asirtachun tukuy kay killkahushkaynika Yaya Diospa kamachishkan kananta. 38 Shuk runa chay rimashkaynita mana kasunayashpanka ñukanchipas paytaka mana kasushunchichu.

39 Wawkinikuna paninikuna, kankuna Yaya Diosta kushichinaykichipa tantarishpaykichika munaychi Yaya Diospa munananta yachachinata. Chasnallatata nima pita rimaychichu ama chay nima pi yachakushkan Yaya Dioslla yachashkan shimipi rimaychu nishpa. 40 Chasna kashpanpas tukuy kachun ali asirtaypa mana shukllapi tukuy rimashpa.

15

Jesukristupa kawsarishkanmanta riman

1 Wawkikuna panikuna, kunan munani kutikashka yuyarinaykichipa
Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachishkaynita. Chay
yachachishkaynita kankunaka kasurkankichi. Chayraykumi Jesukristuta
kirishpa, kunankama payta kasushpa kawsahunkichi. 2 Tukuy chay
yachachishkaynikunata kirishpa kawsahushpaykichimi Yaya Dioska
kankunata mana ali rurashkaykichimanta llakichishka. Mana shutipa Yaya
Diosta kasushpa kawsashpaykichika yankamantami rimankichi ñukapas
Jesukristuta kirikmi kani nishpa.

3 Kay tukuymanta ali shimita Yaya Dios yachachiwashkanta kankunata yachachishkani kasna: Kristumi wañurka ñukanchita kishpichinanpa uchanchikunamanta Yaya Dios kastiganan kashkanmanta nishpa. Chasnami Yaya Dioska ñawpa payta kasuk runakunata killkachirka ñukanchipas yachananchipa. 4 Wañushkanwasha Jesuspa aychanta allarishka urku uchkupi churashpa taparkakuna. Chaymanta kimsaynin punchapi Yaya Dioska payta kawsachirka, imashnami ñawpamanta pacha killkarishka karka. 5 Jesukristu wañushkanmanta kawsarimushpan paypa runan Pedrotara rikurirka. Chaywasha tukuy paypa runankunatana rikurirka.
6 Chaymanta pichka pachak kirik masinchikunata rikurirka. Kunankamami chay payta rikuk runakunaka kawsahunkuna. Shukkunaka ñami wañushkakuna. 7 Chaymanta paypa runan Santiagotapas rikurirka. Chaymanta rikurirka tukuy apostolkunatapas.

8 Tukuy paykunata rikurishkanwasha ñukatapas rikuriwarka. Kunkaymanta nima yuyarihushkaynipi rikuriwashka kawsanaynipa mana valikshina kahushkaynipi. 9 Tukuy Jesukristupa apostolninkunamanta mana valikshina kani. Manara Jesukristuta kirishpayni payta kirik runakunata chiknishpayni wañuchichirkani. Chayrayku mana valinichu Jesukristupa apostolnin kanki nishpa rimawanankunapa. 10 Ashwan Yaya Dioska llakichiwashpan akllawashka apostol kanaynipa. Chasna akllawashkanta mana yanka usuchishkanichu. Ñukami tukuy Jesukristupa apostolninkunamanta yachachihushkaynipi ashwan sinchita tarawashpa kashkani. Mana ñuka kikin kashpaynipas ashwan Yaya Dios yanapawashpan chasna yachachishkani. 11 Chasna kashpanpas mana imananchu pimi kankunata yachachishka. Ñuka yachachishpayni shuk apostolkuna yachachishpankuna chasnallami tukuy yachachinanchika. Chay ali yachachishkanchita uyashpaykichimi Jesukristuta kirik tukushkankichi.

Jesukristuta kirikkuna wañushkankunamanta kawsarinkakuna

12 Yaya Dioska Kristuta wañushkanmanta kawsachishkanta yachachishkanchi. Chay yachachishkanchita kirishpaykichika ¿imaraykuta kankunamanta shukkunaka rimankichi wañushpanchi mananami kawsarishunchinachu nishpa?

13 Rikuychi. Yaya Dioska wañushka runakunata mana kawsachimaka, payka Kristutapas wañushkanmanta manami kawsachimachu karka.
14 Kristu mana kawsarishka kamaka, yankamantami yachachinchima karka. Chasnallatata kankunapas chay yachachishkanchita yankamantami kirinkichima. 15 Chaymantapas ñukanchi llullachishpa yachachikkuna kanchima, Yaya Dios Kristuta kawsachishkanta yachachihushkanchiwa. Yaya Dios Kristuta mana kawsachishka kamaka wañushkakunata mana kawsachishkanrayku ñukanchi nishkanchiwa Yaya Diospa rurashkanmanta chikanta yachachinchima.

16 Yaya Dios wañushkakunata mana kawsachimaka, Kristutapas mana
kawsachimachu karka. 17 Kristu mana Yaya Diospa kawsachishkan ka-
maka, yankamantami kay yachachishkaynita kirinkichima, chaymanta-
pas kunankama uchaykichimanta mana llakichiy tukunkichimachu karka.
18 Chasna kamaka, chay Kristuta kirishpa wañushkakunaka manami silupi
Yaya Dioswa kawsanahumachu. 19 Kunan kawsahushkanchillapi Kristu
ñukanchita yanapananta yuyarinchimaka tukuy runakunamanta ashwan
llakiypa kawsakkuna kanchima.
20 Ashwan Kristuka shutipami wañushkanmanta kawsachiy tukurka. Man-
ara nima pi wañushkanmanta kawsarihushpanra mana kuti wañunanpa Kris-
turami manana wañunanpa kawsarirka. Chasnallatatami ñukanchikunapas
wañushkanchimanta kawsarimunanchi tiyan.
21-22 Ñawpa yaya rukunchi Adanka Yaya Diosta mana kasushkanraykumi
wañurka. Adanmanta miray kashpanchi ñukanchikunapas payshina
wañunchi. Chaymanta Kristu wañushkanmanta kawsarirka mana
kuti wañunanpana. Chasnallatatami ñukanchikunapas payta kasushpa
kawsashpanchika wañushkanchimanta payshina kawsachiy tukushunchi
mana kuti wañunanchipana.
23 Karan shuk Yaya Dios munashkan uras kawsarimushunchi.
Tukuy runakunamanta Kristumi puntiru kawsarirka. Chaymanta pay
kutikashka shamushpan ñukanchi paypa kashpanchi wañushkanchimanta
kawsarimushunchi. 24 Kristuka tukuy kamachik runakunata, tukuy
kamachik supaykunatapas kamachinankunamanta winsishpa wichushpan
chay uras shuti tukuy Yaya Diospa rimashkanka paktarinka. Yayan Diosta
rimanka: Kaykaya, kunan shuti kanlla tukuyta kamachik kanki nishpa.
25 Kristumi kamachik kanan tiyan tukuy kuntrankunata winsinankama
payllata kasunankunapana. 26 Tukuy kuntrankunata winsishkanwasha
sinchi kuntran wañuytana sumakta winsishpa tukuy wañushka runakunata
kawsachinka.
27 Yaya Dios tukuy kuntrankunata kasuchirka Jesukristuta kasunanku-
napa. Kristuta rimashpan tukuyta kamachinanpa, yachanchi Jesukristu
Yaya Diosta mana kamachinanta. 28 Yaya Dios yanapashpan Kristu tukuyta
amuyashpanmi paypa kasuk Wawan kashkanrayku, Yayanta rimanka:
Yayayni, tukuytami amuyashkani, kunanka paykunatami kamachihuni.
Kunan shuti kanna tukuyta kamachiy nishpami rimanka. Chaypimi Yaya
Dioslla tukuypa amun kashpan tukuyta kamachinka.
29 Shukkuna wañushka runakunaranti bawtisarishpankuna ¿imapi yana-
pananta yuyarishpantaya chasna ruranahun? Wañushka runakunaka mana
kawsarinahumaka ¿imaraykuta wañushka runakunaranti bawtisarinahuma?
30 Ñukanchi Yaya Diospa rimashkanta yachachishkanchirayku shuk
runakuna karan uras ñukanchita wañuchinayanahun. Mana kuti kawsarimu-
nanchita yachanchimaka, mana munanchimachu yachachishpalla
katinata. 31 Wawkikuna panikuna, tukuy urasmi chay chikniwak
runakuna wañuchiwanayanahun. Wañuchinata munawashpankunapas
ñukaka kushillami kahuni, kankuna Amunchi Jesukristuta kasushpa
kawsahushkaykichita yachashpayni. 32 Chay Efeso llaktapi achka
chikniwak runakuna wañuchiwanayashpa achkata parisichiwashpankuna
wañuchik piña animalkunawa makanakuhukshina kashkani. Runapa
yanka yuyarishkankunata yachachinima karka yankamantami chasna
parisichiy tukuynima karka. Mana kuti kawsarimunchimaka shuk
runakunashina rimaynima: Kayakamami wañushunchi. Wañushpanchika

tukurishumi. Chayrayku kawsahushpanchira akuychi alita mikushpa upyashpa munashkanchita rurashpa kawsashunchi nishpa.
33 Kankunaka ama chasna rimak runakunashina llullachiriychichu.
Kankuna yachankichi, mana ali rurak runa masinchiwa ishkayashpanchika
payshinallatatami ruranchi. 34 Chayrayku Yaya Diosllatana kasushpa alita
rurashpa kawsaychi, amana uchata ruraychichu. Shukkuna kankunamanta
Yaya Diosta mana riksikshinara kanahun. Pinkarinaykichipami chasna
kankunata rimahuni.

Imashnami wañushkanchimanta kawsarimushunchi

35 Wawkikuna panikuna, kankunaka tapunkichima: ¿Imashnashi
wañushkanchimanta kawsarimushunchi? ¿Imashna rikunayushi
kawsarishpanchi rikurishunchi? nishpa.
36 Chayka yuyay illa runapa tapushkanshinami kama. Yuyariychi,
chakranchipi muyukunata tarpushpanchi ñawinka mana wiñamachu, chay
muyuka mana tukyarishpanka. 37 Tarpushpanchi manami wiñashka
tarputachu tarpunchi, ashwan muyullatami tarpunchi, trigu muyuta,
mana kashpaka maykan muyukunatapas. 38 Yaya Dioska karan muyuta
wiñachishpan munashkanshina karan shuk chikan muyukunata chay
muyupa kaspin rikunayuta wiñachin, muyunmanta chikan rikunayuta.
39 Aychakunapas mana tukuychu chasnalla kanahun. Shukka runapa
aychan kan, shukka animalkunapa wiwakunapapas, shukka rikrayukunapa, shukka challwakunapa aychan kan. 40 Chasnallatata tiyan chikan
kawsanayukuna, shukkuna silupi kawsanankunapa, shukkunaka kay allpapi kawsanankunapa. Silupi kawsakkuna suma rikunayukuna kanahun.
Kay allpapi kawsakkunapas chikan suma rikunayukuna kanahun. 41 Silupi
tiyakkunapas chikan chikan kanahun. Intika chikanta punchayachin killamanta. Killaka chikanta punchayachin istrillakunamanta. Karan istrillapas
istrilla masinkunamanta chikanta punchayachin.
42 Chasnallatata kanka ñukanchikunawapas, wañushkanchimanta chikan
rikunayumi kawsarishunchi. Imashnami muyuta tarpushpanchi aychanka
ismun ñawin wiñananpa, chasnashinami wañushpanchi aychanchika ismun.
Chay wañushkanchimanta Yaya Dios ñukanchita kawsachishpan chikanmi
rikurishunchi mana kuti wañunanchipa. 43 Imashnami ismuk aychayu
muyuta tarpunchi, chasnashinami wañushpanchi ismuk aychanchita
pampanchi. Yaya Dios ñukanchita kawsachishpan mushu suma aychayuna
kashunchi. Wañuk aychanchita pampanchi. Yaya Dios ñukanchita
kawsachishpan manana wañuk aychayuna kashunchi. 44 Imashnami
tarpuka tarpushkanchi muyumanta chikan rikunayu kan, chasnashinami
aychanchiwapas. Wañushpanchi wañuk aychanchita pampanchi.
Chaymanta chikan aychayumi kawsarishunchi silupi kawsananchipa.
Wañuk aychayu kashkanchirayku yachanchi mana wañuk aychayupas
kananchita.
45 Kasnami killkarishka kan: Yaya Dios puntiru runa Adanta rurashpan
kawsayta kurka kay allpapi kawsananpa. Chaymanta Yaya Dios Jesukristuta churarka payshinallatata mana tukurik kawsayyu kashpan ñukanchita
Yaya Dioswa kawsayta kuk kananpa. 46 Chasna kashpanpas manara chay
Yaya Dioswa kawsayta charik kashpanchira kay allpapi kawsananchipa
kawsayyulla kanchi. Chaywashara Yaya Dioswa kawsayta charik tukunchi.
47 Chay puntiru runaka allpamanta runami karka kay allpapi
kawsananpa. Jesukristu silumanta shamushpan silumanta runa kan.
48 Ñukanchikunapas Adanmanta miray kashpanchi payshina kay allpamanta

rurarishka kanchi kay allpapi kawsananchipa kawsayyukuna. Silumanta shamushka Jesukristu Yaya Dioswa kawsayyu kashpan ñukanchipas paywa pakta kawsakkuna payshina Yaya Dioswa kawsayyu kanchi. 49 Kay allpapi kawsahushpanchira allpamanta rurarishka Adanshina wañuk aychayu kanchi. Chaymanta silupi kawsak rishpanchika Jesukristushinami kashunchi.

Jesukristupa kuti shamunanmanta yachachin

50 Wawkikuna panikuna, alita uyawaychi. Kay allpamanta rurashka aychanchikunawa mana atipanchichu Yaya Diospa kamachinan mushu munduma paywa pakta kawsak rinata. Kay wañuk aychanchiwaka manami wiñaypachu kawsashunchi.

51-52 Kunan yachachishkaykichi manara yachashkaykichita. Mana tukuy ñukanchichu wañushunchi. Chasna kashpanpas Jesukristu kuti shamuhushpan kawsa kashpanchi wañushka kashpanchi tukurina trompetaka uyarihushkanpi tukuy ñukanchi payta kasukkunapa aychanchita ñawita tapa tapa rurashkashina chay ratulla chikanyachinka. Chay trompetaka uyarihushpan Jesukristuka tukuy payta kasushpa wañushkakunataka kawsachimunka manana kutikashka wañunankunapa. Ñukanchi kawsa kahushpanchira Yaya Dioska ñukanchikunatapas chikan aychayuta ruranka. 53 Kay ismuk aychanchika mana ismuk aycha tukunan tiyan. Kay wañuk aychanchika mana wañuk aycha tukunan tiyan. 54 Chasna Kristu ñukanchita chikan aychayuta rurashpan wiñaypa kawsayyuna kananchipa Yaya Diospa killkachishkanpi kasna rimashkaka paktarinka:

Yaya Dios tukuyta winsishpa alichankami runakuna manana kuti wañunankunapa nishpa.

55 Chaymantapas kasna rimashkaka paktarinka:

Manana manchashunchinachu wañunanchita. Manana wañuyka ñukanchita winsinkachu nishpa.

56 Uchata rurashkanchiraykumi chasna wañunanchi tiyan. Uchata rurakkuna kahushkanchipi sinchikuchiy tukushkashina kanchi, Yaya Diospa kamachishkankunata riksishpanchi ashwan uchata ruranayakkuna tukushkanchirayku. 57 Ashwan Yaya Dios Amunchi Jesukristuta kachashpa ñukanchita yanaparka manana chasna uchata rurakkuna kananchipa, chaymantapas wañushpanchi kawsachiy tukunanchipa. Chayta yuyarishpanchi akuychi kushikushpa Yaya Diosta agradesishunchi.

58 Chayraykumi munashkayni wawkinikuna paninikuna, tukuy chaykunata yuyarishpaykichi alita Jesukristuta kirishpa kasushpa kawsaychi. Tukuy uras yapa munashpa Amunchi Jesukristu ruranata munananta rurashpa kawsaychi. Jesukristupi sinchikushpa rurahushkaykichika manami yankachu kanka.

16

Pablo killkan Jerusalenpi nima imayukunarayku kullkita tantachinamanta

1 Kunanka wawkikuna panikuna, Jerusalenpi nima imayu Jesukristuta kasukkunarayku kullkita tantachinamanta rimashkaykichi. Galasia allpapi tukuy Jesukristuta kirikkunata yachachishkani imashnami chay kullkita tantachinchi nishpa. Kankunapas chay yachachishkaynishina ruraychi. 2 Karan domingo puncha atipashkaykichita kullkikichimanta churaychi. Chasna tantachishpaykichika wakaychaychi, ñuka paktashpayni mana chaypira tantachinaykichipa. 3 Kankunapi paktashpayni churay

tukushkankunapi alita rurak kashkankunarayku akllashkaykichi runakunata Jerusalenma kachasha. Paykunata alita yaykuchinankunapa kartakunata killkasha Jerusalenpi kawsak wawkikunata chay tantachishkaykichi kullkiwa pakta kunankunapa. 4 Ali kashpanka ñukapas Jerusalenma rinaynipa paykunawa pakta risha.

Pablo Korinto llaktapi kawsak kirikkunata pasyak rinata munashkanmanta riman

5 Kankunama rihushpayni puntiru Masedonia allpapi kahuk llaktakunama risha. Chay Masedoniamanta risha Korinto llaktaykichima. 6 Chaymanta yuyarini shuk killakunata kankunapi kiparinata, ashwan ali kama tukuy tamya timpu kankunapi kiparinaynipa. Chaymanta shuk llaktama rihushpayni kankuna atipawankichima yanapanata. 7 Mana munanichu shuk ratulla kankunata rikunata. Yaya Dios munashpanka shuk killakunata kankunawa kiparisha.

8 Kay Efeso llaktapi kiparisha chay ñukanchi israel runakunapa Pentekostés punchakuna paktarinankama. 9 Kay llaktapi alita Yaya Diospa shiminta yachachihuni. Achka chikniwak runakuna mana munashpankunapas achka runakuna chay yachachihushkaynita alita uyahunkuna. Chayrayku manara risharachu kankunama.

10 Wawkinchi Timoteo kankunapi paktashpan yanapaychi kankunawa kushilla kananpa. Paypas ñukashinami alita Yaya Diospa shiminta yachachin. 11 Chayrayku nima maykan rimaychichu payka manami Pabloshinachu alita yachachin nishpa. Ashwan payta yanapaychi kushilla ñukama kutimunanpa. Ñukami payta chapahuni shuk wawkikunawa pakta shamunanpa.

12 Wawkinchi Apolosta achka kuti rimarkani chay shuk wawkinchikunawa kankunama pasyak rinanpa. Payka mana munanchu kunan rinata. Shuk punchachari kankunama rinka.

Pablo kartanta tukuchihushpan kirikkunata saludan

13 Yuyaywa kawsaychi, Jesukristuta alita yuyashpa, alita kirishpa, nima pita manchashpa. Sinchikuriychi mana sampayashpa payta kasunaykichipa. 14 Tukuy uras imapipas yanapanakuhushpaykichi ali shunkuwa yuyanakushpa ruraychi.

15 Wawkikuna panikuna, kankuna riksinkichi wawkinchi Estefanasta. Chay Akaya allpapi manara nima maykan Jesukristuta kirihushpanra wawkinchi Estefanasra tukuy ayllunkunawa pakta kirik tukurkakuna. Paykuna Jesukristuta kirik wawkikunata panikunata alita yanapashpa kawsahunkuna. 16 Estefanasta shukkunatapas payshina alita tarawashpa kirik masinkunata yanapashpa kawsahukkunata alita kasushpa yanapashpa kawsaychi. 17 Yapami kushikuni wawkinchikuna Estéfanas, Fortunato, Akaiko yanapawanankunapa shamushkankunarayku. Kankuna mana shamunata atipashpaykichi kay wawkinchikuna alita yanapawahunkuna. 18 Kay kimsa wawkikunami ñukata sumakta yanapashpa sinchikuchiwashkakuna, kankunatapas chasnallatata yanapashpa sinchikuchirkakuna. Chasna yanapak wawkikunata alita yuyaychi.

19 Kay Asia allpapi Jesukristuta kirik masinchikuna kankunata saludanahun. Chaymanta wawki Akila warmin Prisilawa kankunata saludanahun, maykankunawami shukllashina tukushkakuna Amunchi Jesukristuta kirishkaykichirayku. Chaymanta tukuy paykunapa wasinpi tantarik Jesukristuta kirikkunapas kankunata saludanahun. 20 Tukuy wawkinchikunapas kankunata saludanahun. Kankunapas tantarishpaykichi alita yuyanakushpa shukwa shukwa saludanakuychi.

21 Ñuka Pablo kikin makiniwa kay saluduta killkashpayni kankunarayku kachahuni. 22 Maykanmi Amunchi Jesukristuta mana yuyanchu, Yaya Dios payta kastigachun. Amunchi Jesús, utkalla shamuy. 23 Amunchi Jesukristu kankunata llakichishpan yanapachun. 24 Tukuy kankunata yapa yuyani Kristu Jesusta kirik kashpaykichi. *Chayllata killkashkani.Wawkikichi, turikichi Pablo*

ISHKAYNIN PABLOPA KILLKASHKAN KILLKA KORINTO LLAKTAPI JESUKRISTUTA KIRIKKUNARAYKU

1 Munashkanchi wawkinchikuna paninchikuna, ñuka Pablo wawki Timoteowa pakta kay kartata killkahunchi. Ñuka Pablo Yaya Dios munashpan Jesukristupa apostolnin tukushkani. Tukuy kankuna Korinto llaktapi Jesukristuta kirishpa Yaya Diosta kasukkunarayku, tukuy Akaya allpapi Yaya Diospa akllashkan runankunaraykupas kay kartata killkahunchi. 2 Yayanchi Dios, Amunchi Jesukristupas kankunata llakichishpan yanapanahuchun kushilla kawsanaykichipa.

Pablokuna parisinakunamanta rimanahun

3 Akuychi kushichishunchi Amunchi Jesukristupa Yayan Diosta. Payka Yayanchi Dios kashpanmi ñukanchita llakichin, llakirihushkanchipi sinchikuchin. 4 Tukuy parisihushkanchipi payka ñukanchita sinchikuchin ñukanchipas atipananchipa sinchikuchinata parisihushkakunata. Yayanchi Dios sinchikuchishkanshina ñukanchipas atipanchi parisihuk runakunata yanapashpa sinchikuchinata. 5 Kristushina achkata parisihushkanchirayku pay ñukanchita yanapashpan alita sinchikuchin. 6 Chayrayku ñukanchi parisishpanchi atipanchi kankunata sinchikuchinata yachanaykichipa Jesukristu kankunata kishpichik kananta. Yaya Dios ñukanchita llakirihushkanchipi sinchikuchishpan atipanchi kankunata sinchikuchinata. Chasna sinchikuchishpanchi kankunapas atipankichi ñukanchishina achkata parisishpa mana sakishpa Jesukristuta katinata. 7 Kankunata yuyarihushpanchi kushikunchi, parisihushpaykichipas sinchikushpa kahushkaykichirayku. Chasna parisihushpaykichimi yachanchi Yaya Dioska kankunatapas ñukanchitashina sinchikuchinanta.

8 Wawkinchikuna paninchikuna, kankunata yuyachinayanchi maytukuy parisishkanchita Akaya allpapi kahuk llaktakunapi kashpanchi. Yapa sinchita parisirkanchi. Manana atiparkanchichu awantanata. Yuyarirkanchi wañuchinankunamanta mana kishpinanchita. 9 Chaymanta yuyarirkanchi ña wañuna kananchita. Yapa parisihushpanchi Yaya Dioska ñukanchita yachachirka mana ñukanchi kikinpi sinchikurinanchipa, ashwan paypi wañushkakunata kawsachik Yaya Diosllapi sinchikurishpa kawsananchipa. 10-11 Yaya Diosmi ñukanchita wañuna kashkanchimanta kishpichirka. Chasnallatatami ñukanchita kishpichinka atun parisinanchikunamantapas. Yaya Diospi sinchikurinchi, yachashpanchi ñukanchita achka kuti kishpichinanta, kankuna mañahushkaykichiwa yanapashpaykichi. Achkamanta ñukanchirayku mañahushpaykichika Yaya Dios ñukanchita yanapashpan achka runakunami payta kushichishpa agradesinkakuna.

Imaraykumi Pablo mana rirkachu Korintoma

12 Kushillami kahunchi yuyayninchipi, mana llullashpa, tukuy imapi alita rurashpa kawsahushkanchita yachashpanchi. Manami ñukanchi kikin yachayninchiwachu atipashkanchi chasna kawsanata, ashwan Yaya Diosmi ñukanchita yuyashpan yanapashka chasna paypa munashkanta rurashpa kawsananchipa, payta mana kasuk runakunawa kahushpanchi, chaymanta ashwan kankunawa kahushpanchi. 13 Kartanchikunapi killkashkanchishinallami yuyarinchi, mana chikan chikantachu killkashkanchi, ashwan

asirtaypatami kankunarayku killkashkanchi. Munanchimi alita asirtanaykichipa. 14 Kunan ña shuk shukkunata asirtankichi yachachishkanchimanta, chaywashami shuti tukuyta sumakta yachankichi. Chasna kashpaykichimi Amunchi Jesús shamushpan kushikunkichi alita kankunata yachachishkanchirayku. Chasnallatatami ñukanchipas kushikushu kankuna alita yachakushkaykichirayku.

15 Chasna tukunanchita yuyarishpayni ñuka Pablo kankunata ishkay kuti rikuk rinata yuyarirkani ishkay kuti kushikushpa kanaykichipa. 16 Yuyarirkani puntiru kankunata pasyak rinata Masedoniama rihushpayni. Chaymanta kutihushpayni kutikashka kankunata pasyanata yuyarirkani. Chasna pasyashpayni yanapawankichima Judea allpapi llaktakunama rinaynipa nishpa yuyarirkani. 17 Chasna kankunama rinata munashpaynipas mana rishpayni ¿mana alita yuyarishpa rimak kashkayniraykuchu kankunama rinaynita rimashkani? Imashnami chay mana Yaya Diosta kirik runakuna shamusha nishpankunapas chaymanta chikanta yuyarishpankuna mana rishanchu nishpa rimanahun ¿chasnachu ñukapas kani? Manami chasnachu kani. 18 Yaya Dios mana llullachik kashpan yachanmi kankunata shutipa rimahushkaynita. Pasyak shamushami nishpa rimashpayni mana kankunata llullachirkanichu. Tukuy rimashkaynika shutipami. 19-20 Yaya Diospa Wawan Jesukristumi paktachik kan, maykanmantami Silvano, Timoteo, ñukapas kankunata yachachirkanchi. Chasna kashpan yachankichi ñukapas paktachik kanaynita. Kristuka rimashkanmanta mana shuk ratu shuktana rimanchu. Payka Yaya Diosmanta shamushkanwa tukuy Yaya Diospa rimashkan paktachinan shimikunata paktachirka. Chayrayku Yaya Diosta kushichishpanchi Jesukristu ñukanchirayku alichashpan paywa kwintananchipa rimashunchi rurashkaykika alimi chasna kachun nishpa.

21 Yaya Diosmi ñukanchita kankunatapas akllashpan sinchikuchishka wiñaypa Kristupa runankuna kananchipa. 22 Yaya Dioska paypa Espiritunta shunkunchipi churashka, paypa wawankuna kananchipa. Chasna Espíritun ñukanchipi kawsashpan yachanchi, tukuy uras paywa kawsananchita rimashkanka shutipami.

23 Manara rishkanirachu kankuna Korintopi kawsakkunama, imashnami puntiru yuyarirkani. Mana alita kawsahushkaykichita yachashpayni mana rirkanichu kankunata mana pinkachinaynipa. Yaya Dioska riksiwanmi, rimashkaynika shutipa kananta. Mana shutipa kashpanka kastigawankami. 24 Ñukaka mana kankunata kamachikchu kani maykantami kirinaykichi tiyan nishpa. Ashwan ñami kankunaka Jesukristuta kirihushpaykichi kankunata yanapakmi kani kushilla payta kasushpa kawsanaykichipa.

2

1 Chayraykumi manara munashkanichu kankunata pasyak rinata mana ali kawsahushkaykichimanta pinkachishpayni mana kutikashka llakirinaykichipa. 2 Ñuka kankunata pinkachishkaynimanta llakiywa kashpaykichika ¿pitaya ashwan ñukata kushillayachiwanka? Kankunallami atipankichi kushillayachiwanata. Chayraykumi mana munanichu pinkachinata kankunata.

3 Chayrayku shuk kartaynita killkarkani kankunarayku manara kankunama rishpayni mana alita kawsahushkaykichita alichanaykichipa. Rishpayni mana munanichu llakirik rinaynita. Ashwan kankunami kushillayachiwanaykichi tiyan. Yachani kushilla kashpayni kankunapas kushilla kanaykichita. 4 Chay kartaynita killkahushpayni yapa yuyarishpa llakiywa

kahushpayni wakarkani. Chasna kashpanpas mana killkarkanichu llakirinaykichipa, ashwan killkarkanimi yachanaykichipa maytukuytami kankunata yuyahuni.

Pablo riman chay millaypata rurak runata llakichinankunapa

5 Killkarkani chay mana alita rurak wawkinchi tukuy ñukanchikunata
pinkachishkanta. Chasna millaypata rurashpan mana ñukallatachu pinkachi-
washka, ashwan tukuy kankunatapas pinkachishkami. Mana tukuy kash-
panpas shuk shukkunatami pinkachishka. 6 Kankuna tantarishkaykichipi
pay millaypata rurashkanmanta rimarkankichi, manana kankunawa tanta-
rinanpa. Chasna ña payta kastigashkankichi. Chaylla kachun. 7 Kunanka
payta llakichishpaykichi yanapaychi alita kawsananpa. Mana chasna
rurashpaykichika shunkun yapa llakiywa kipuruyashpan wañunayanka.
8 Chayrayku kankunata mushumanta rimani tukuy shunkumanta pacha
payta yuyashpaykichi yanapaychi. 9 Puntiru kankunarayku killkarkani
yachanaynipa, alitachu manachu yachachishkaynita kasuhunkichi nishpa.
10 Chay runapa millaypata rurashkanta manana yuyarishpaykichika ñukapas
manami yuyarishanachu. Shuk kankunamanta ima millaypata rurash-
panka ñuka llakichinayni kashpanka tukuy kankunata yuyashpayni payta
Kristupa rikushkanpi llakichini. 11 Chasna llakichinanchi tiyan runa masin-
chita supaykunapa apun Satanaska mana ñukanchita winsinanpa. Yachanchi
imashnami payka munan urmachinata ñukanchita.

Pablo Troas llaktapi paktashpan llakirin

12 Troas llaktapi paktashpayni chay suma ali shimita Kristu ñukanchita
kishpichinanmanta yachachinaynipa, suma yachachina karka, Yaya Dios
runakunapa shunkunkunata llankarka alita uyawanankunapa. 13 Chasna
kashpanpas mana kushillachu karkani, wawkinchi Titota mana tarishkayni-
rayku. Chayrayku rishara nishpayni paykunamanta Masedonia allpapi
llaktakunama rirkani.

Jesukristuta kirikkuna supayta winsinahun

14 Yaya Diosta agradesishunchi, ñukanchita yanapashkanrayku Kristuta
kirishpa kawsananchipa. Shuk tukuyta winsik apu runankunata
marchachikshina Kristu ñukanchita purichin kushikushpa payta
katinanchipa. Tukuy runakuna ñukanchita rikunahun manana supayta
kasunanchita. Chasna kashpanchimi tukuy parti runakuna shuk mishkihlla
asnak perfumita muktikshina asirtankakuna pimi Yaya Dioska. 15 Kristu
ñukanchikunapi kashpan ñukanchita yanapan Yaya Diosta kushichishpa
payrayku shuk ali mishkihlla asnakshina kananchipa. Chasna ali
mishkihlla asnak perfumishina kanchi uchankunamanta llakichirishka
runakunarayku, uchankunamanta mana llakichirishka runakunaraykupas.
16 Chay mana kirik runakunaraykuka chay mishkihlla asnakka wañuypata
asnakshinami kan. Kristuta kirikkunaraykuka suma wiñaypa kawsayta
kuk mishkihlla asnahukshinami kanchi. Nima maykan atipanchu
chasna mishkihlla asnakshina kanata, Yaya Diospa yachayninllawami
atipanchi chasna kanata. 17 Ñukanchika mana kanchichu imashnami
shukkunaka kanahun. Manami yachachinchichu Yaya Diospa shiminta
yachachishkanchimanta kullkita apinanchipa, imashnami shukkunaka
ruranahun. Ashwan Yaya Dios ñukanchita kachashkanraykumi mana
llullachishpa paypa rikushkanpi yachachinchi, Kristupa kamachishkan
runakuna kashpanchi.

3

Pablokunaka Jesukristupa shiminta yachachik kanankunamanta rimanahun

1 Tukuy kaykunata killkashpanchi kankuna yuyarinkichichari kutikashka
paykuna kikinta yuyarishpa ali runa kanchi nishpa kawsanahun. Kankuna
ñukanchita alita riksishpaykichi kankunama rihushpanchi mana nima kar-
tata apanchichu mana riksishka runakunashina. Nima shuk kartata ta-
pushkanchichu kankunamanta shuk llaktama rinanchipa. 2 Kankuna kik-
inmi ñukanchimanta alita rimak kartashina kankichi. Shunkunchipi kil-
lkarishkashina kahunkichi. Tukuy runakuna chayta yachanahun, imash-
nami shukkunaka shuk killkata rikushpankuna shutillata yachanahun
chasna. 3 Kankunaka kawsahushkaykichiwa rikuchinkichi Kristupa kil-
lkachishkan kartashina kanaykichita. Ñukanchika chayta killkak runaku-
nashina kanchi. Mana payka rurashkachu tintawa killkashkashina,
ashwan kawsa Yaya Diospa Espiritunta kankunapi churashka mushu
kawsayta charinaykichipa. Mana Moisés wañupa rumimanta tablapi kil-
lkashkatashinachu kuy tukushkanchi Yaya Diospa kamachishkanta ka-
sunanchipa, ashwan kunanka Yaya Dios shunkunchipimi Espiritunta
churashka paypa munashkanta rurananchipa.

4 Kristu ñukanchita kishpichishkanrayku ñukanchi Yaya Diospi sinchikur-
inchi. 5 Mana ñukanchi kikinchu atipanchi runakunata Kristumanta alita
yachachinata. Ashwan Yaya Dios yanapashpanllami chasna yachachi-
hunchi. 6 Paymi ñukanchita yachayta kushka chay mushu alichanata
runakunawa rurashkanmanta yachachishpa purinanchipa. Chay mushu
alichashkanmanta yachachinanchika manami ñawpa Moisespa killkashkan-
shinachu, ashwan Yaya Dioska Espiritunwami ñukanchita wiñaypa kawsayta
kun. Moisés Yaya Diospa kamachishkanta killkashkanka mana kasukku-
nataka kastigachinmi wañunankunapa. Ashwan Yaya Diospa Espiritunka
Yaya Diosta kirishkanchiraykumi wiñaypa kawsayta kun.

7 Yaya Diospa kamachishkanta Moiseska rumimanta tablayachirishkapi
killkahushpan Yaya Diospa puntanpi uyanka chuya tukurka. Chay killka-
shkanta apamuhushpan uyanka yapa chuya, nima rikuypa karka. Chasna
ñukanchi israel runakunapa yaya rukunchi wañukuna mana rikunata ati-
pashpankunapas chay uyanpi yapa chuya manchaypata rikurihushkaka
chinkarishpa chinkarishpa rirka. 8 Chasna ñawpa Moisesta kamachishkanta
kushpan Yaya Dioska atun yachayninta rikuchirka. Kunanka maytukuy
ashwan atun yachaynintami rikuchinka, paypa Espiritunwa mushu shim-
inta yachachishpanchi. 9 Ashwan alita asirtachishkaykichi. Chay ñawpa
kamachishkanka ali kashpanpas mana paktachishkanchirayku ñukanchita
kastigachinlla. Chasna kashpan maytukuy ashwan alitaya Yaya Dios
ñukanchita rimashkanka, Jesukristu kankunaranti wañushkanrayku uchay-
kichikunamanta llakichirishka tukushkankichi nishpa.

10 Chay ñawpa Yaya Diospa kamachishkan shiminka suma kashpanpas
kunanka mana yapa alinachu, Jesukristupa kishpichik shimin ashwan suma
kashkanrayku. 11 Chasna Yaya Diospa ñawpa kamachishkan shimi tukurinan
kashpanpas Yaya Dios yapa ali atun yachayyu kananta rikuchirka. Chay-
manta ashwan sumakta Jesukristupa kishpichik shiminka rikuchin Yaya
Dios yapa ali atun yachayyu kananta chay shimi mana tukurik kashkan-
rayku.

12 Chasna chay suma kishpichik shimin mana nima ima uras tukurinanta yachashpanchi atipanchi kankunata nima imata manchashpa shutillata yachachinata. 13 Ñukanchika kankunata mana Moisés wañushinachu yachachinchi. Yaya Diospa kuchunpi kahushpan uyanka yapa chuya tukurka. Chasna yapa chuya rikurishkanka chinkarishpa rihushkanta yaya rukunchikuna wañu mana rikunankunapa, Moiseska uyanta llachapawa taparipayarka.
14 Mana Moisespa uyanllachu chasna taparishka karka, ashwan chasnallatatami yaya rukunchi wañukunapa yuyayninkunapas taparishkashina karka Yaya Diospa shiminta mana asirtanankunapa. Kunanpipas chasnallatatami Moisespa killkashkanta yachakuhukkunapa yuyayninkunaka taparishkashina kanahun. Kristuta kirishpallami Yaya Dioska tukuyta asirtachin kishpichik shiminta. 15 Kunankamapas Moisespa killkashkanta yachakuhushpankuna yuyayninkunaka taparishkashina kanahun, mana asirtashpankuna Yaya Diospa rimashkanta. 16 Ashwan maykan runami Jesukristuta kirishpan kasun, chaypa yuyayninmi taparishkashina kahushkanmanta paskachin asirtananpa paypa rimashkanta.
17 Jesukristuka Espiritunwami shukllashina kan. Chay Espíritun ñukanchikunapi kawsahushpan manana uchata rurashpa kawsanchinachu, ashwan kishpichirishkami kanchi Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsananchipa. 18 Ñukanchi kirikkunapa yuyayninchika manami taparishkashinachu kahun, ashwan Kristu atun yachayyu yapa ali kananta alita riksinchi. Chasna kashpanchi ali kawsananchiwa shukkunatapas riksichinchi imashna alimi Kristuka. Payta riksishpa rihushkanchipi ñukanchikunata ashwanta ashwanta aliyachin payshina yapa ali tukunanchipa. Payka Yaya Diospa Espiritunwa shukllashina kashpanmi chay Espirituwa chayta ruran.

4

1 Chasna kashpanmi mana sakinchichu Jesukristupa shiminta rimanata, Yaya Dios ñukanchita llakichishpan yachachinanchipa kamachishkanrayku.
2 Mana pinkaypakunata rurashpachu kawsahunchi, maykankunatami shukkuna pakalla ruranahun. Mana llullachishpachu, nima chikanyachishpachu Yaya Diospa shiminta rimahunchi. Ashwan shutipallatami Jesukristumanta yachachihunchi. Yaya Dioska ñukanchita rikuhumi, tukuy kankunata rimahushkanchika ali kananta. Tukuy kankunapas ali yuyaywa kashpaykichi chayta alita yachankichi.
3 Jesús runakunata kishpichinanmanta yachachishkanchi shimika ali kashpanpas mana kirikkunaka mana asirtanahunchu. Wiñaypa kastigarina kashpankuna manami atipanahunchu asirtanata. 4 Supay paykunapa yuyayninkunata chinkachishkanrayku wiskushina kashpankuna mana asirtanahunchu. Chay suma ali shimi runakunata kishpichik Kristu yapa suma atun yachayyu kananmanta suma punchayachikshina tukuyta alita asirtachik kananta mana atipanahunchu riksinata. Kristuka Yaya Dioswa chasnalla yachayyu yuyayyu kashpan ñukanchita riksichin imashnami payka kan. 5 Ñukanchi yachachihunchi Jesukristu tukuypa apun kananta. Mana ñukanchi kikin yachayyu kananchitachu yachachinchi. Ashwan Yaya Jesusta yuyashpanchi kankunata yachachishpa yanapakkunallami kananchita rimanchi.
6 Yaya Dioska tukuyta ruranata kallarihushpan nirka puncha tukuchun nishpa. Chasna rimashkanshina puncha tukurka. Chasnashinami Yaya Dios

uchanchikunata pichashpan shunkunchikunapi punchatashina rurashka alita yachananchipa paypa atun suma yachayninta. Chay yachaynintaka Jesukristumi ñukanchita rikuchin.

Kirishpa kawsanamanta riman

7 Yaya Dios chay ñukanchipi punchatashina rurashkanwa yapa chaniyuta kuy tukushkashina kanchi. Chasna kashpanpas chay chaniyuta shuk pakirik mankashina aychanchipi charinchi. Chasnami tukuy runakuna riksinkakuna Yaya Diospa kananta chay yapa atun yachayka, maykanwami yanapay tukunchi, mana ñukanchi kikinpachu. 8 Runakuna ñukanchita tukuypi parisichishpankunapas yachani Yaya Dioska tukuy uras ñukanchita yanapananta. Achka kuti mana yachashpanchipas imashna yuyarinata, mana sakinchichu Yaya Diospi sinchikunata.

9 Runakuna ñukanchita wañuchinayashpa katishpankunapas Yaya Dioska mana ñukanchita sakinchu. Ñukanchita makashpankunapas mana atipankakunachu wañuchinata. 10 Maytapas yachachishpa rishpanchi wañuchiy tukunallami kashpanchi Jesús wañuchiy tukushpan parisishkanshina aychanchipi parisihunchi. Chasna parisishpa kawsahushpanchi tukuy runakuna Jesús ñukanchipi kawsahushpa alita yanapahushkanta rikushpankuna yachankakuna kawsa kananta. 11 Ñukanchi kawsahushpanchira ima uraspas wañuchiy tukuna kanchi, Amunchi Jesuspa kamachishkanta kasuhushkanchirayku. Chasna kashpan kunankama kawsalla katihushpanchi chay wañuk aychanchiwa rikuchinchi Jesús kawsa kananta. 12 Ñukanchi yachachihushkanchirayku wañuchiy tukunalla kahunchi. Kankunaka yachachishkanchita kirishkaykichirayku kushillalla wiñaypa Jesukristuwa kawsankichi.

13 Ñawpa shuk runa Yaya Diosta mañashpa rimashkanka kasna killkarishka kan:
Kanllapimi sinchikuni, chayrayku kanmanta rimahuni nishpa.
Chasnallatatami ñukanchipas Amunchi Jesukristupi sinchikuhushpanchi mana sakinchichu paymanta rimanata. 14 Yaya Dioska Amunchi Jesusta wañushkanmanta kawsachishkanrayku yachanchi ñukanchitapas wañushpanchi kawsachinanta. Chaymanta ñukanchita kankunawa pakta pushanka tantaylla paywa kawsananchipa.

15 Kay tukuy parisihushkaynitaka awantahuni kankunata yuyashpayni. Chasna kashpan achka runakuna rikushpankuna yachanahun imashnami Yaya Dios paykunata yuyashpan alikunallata ruran paykunarayku. Chaypina ashwan achka runakuna Yaya Diosta kushichishpa agradesinkakuna.

16 Chayrayku mana sampayanchichu Jesuspi sinchikushpalla kawsananchipa. Aychanchi rukuyahushpanpas karan puncha Yaya Dios ñukanchipa yuyayninchita mushuyachin. Chayraykumi ashwanta sinchikushpa rihunchi, Jesukristu ñukanchita yanapahushkanrayku. 17-18 Mana yuyarishpa kawsanchichu kay mundupi rikushkanchikunata, tukuy chaykunaka tukurinkakunami. Ashwan yuyarishpa kawsanchimi Yaya Dioswa suma kushilla kawsanata, chayta manara rikushpanchipas. Chay mana rikuhushkanchikunaka nima ima uras tukurinkachu. Chasna kashpan kay allpapi kawsahushkanchipi parisihushkanchikunaka mana imachu kanahun. Shuk ratullami tukurinka. Chaymanta chay parisishkanchikunaka ñukanchita yanapan wiñayparayku Yaya Diospa suma kawsananpi mana yuyariypa yapa kushilla kawsananchipa. Chayka tukuy parisishkanchikunamanta ashwan yapa pasami kanka.

5

1 Kay aychanchika tampushinami shuk raturaykulla kay allpapi
kawsananchipa kan. Yachanchi kay aychanchi utkalla ismuk
tampushina tukurishpan Yaya Dioska wañushkanchimanta kawsachishpan
ñukanchita shuk mushu kawsananchita kunanta chaywa wiñaypa silupi
kawsananchipa. Chay mushu kawsananchika mana runapa rurashkan
kawsanashinachu kan. 2 Kay wañuna aychanchiwa parisishpa wakashpa
kawsahushpanchira yapa munanchi kawsanata chay mushu aychashina
kawsananchiwa Yaya Diospa kawsananpi. 3 Yaya Dios ñukanchita
chay mushu aychashinata kunka, kay aychanchita sakishpanchi mana
llatanshina kananchipa. 4 Kay shuk raturaykulla tampushina aychanchiwa
kawsahushpanchira parisishpa kawsanchi. Mana kay aychanchita
sakinata munashpanchi wañuyta manchashpa kawsanchi. Yapa munanchi
kay wañuk aychanchita Yaya Dios kampyananta chay wiñaypa kawsak
mushu aychashinawana kawsananchipa. 5 Yaya Diosmi ñukanchita ña
aliyachishka paywa silupi kawsananchipa. Ñami Espiritunta ñukanchita
kushka yachananchipa paywa kananchita.

6 Chayrayku kay allpapi kawsahushpanchira tukuy uras sinchikushpa
kawsanchi. Yachanchi kay wañuk aychanchiwa kawsahushpanchira
allpanchimanta karupi kawsakkunashina kananchita. Manara Amunchi
Jesuswa silupi kawsahunchirachu. 7 Kunan Jesuspi sinchikushpalla
kawsahunchi. Mana payta rikushpachu kawsahunchi. 8 Chasna manara
Jesusta rikuhushpanchipas kushilla sinchikushpami kawsahunchi. Chasna
kashpanpas yapa munanchi kay wañuk aychanchita sakishpa kikin
allpanchipina Amunchi Jesuswana kawsak rinata.

9 Chayrayku mana imananchu kikin allpanchi silupi kawsahushpanchi
allpanchimanta karupi kawsakkunashina kay allpapi kawsahushpanchira
sinchikunchi tukuy uras Jesukristupa munashkanta rurashpa payta
kushichishpalla kawsananchipa. 10 Yachanchi shuk punchami Kristuka
ñukanchita puntanpi churanka tapunanpa kawsashkaykichipi alitachu
manachu rurashkankichi nishpa. Chaymanta payka karan shukta
imashnachari rurashka alitachu manachu, chay tuputa kunka.

Kristumi ñukanchita kishpichishka kushilla Yaya Dioswa kawsananchipa

11 Yachashpanchi Kristu ñukanchita puntanpi churashpan tapunanta tukuy
rurashkanchimanta, payta sumakta yuyashpanchi munanchi runakunata
alita asirtachishpa yachachinata paykunapas Yaya Diosta alita kasunanku-
napa. Paymi yuyayninchita yachan, nima pita llullachishpa yachachi-
hushkanchita. Yapa munani kankunapas chayta yachanaykichipa.

12 Mana kuti ñuka kikinmantachu alikunata rimahuni kankuna ñukanchita
kushichinaykichipa. Ashwan kayta rimahuni kankuna ali kiparinay-
kichipa, chay ñukamanta washata rimakkunata alita aynishpa chunllay-
achinaykichipa. Paykunaka rikuypakunamantalla rimanahun shuk runa
alichu manachu. Mana shuk runata valichinahunchu shutipa ali kananta
yachashkankunarayku. Ñukanchita rikurinanchimantalla riksishpankuna
mana alichu nishpa rimanahun. Mana yachanahunchu yuyayninchika
shunkunchika alichu kahu manachu. 13 Shukkuna ninahun musparihuk-
shina kanaynita. Chasna kahushpaynika Yaya Diosta kushichinaynipami
chasna kahuni. Ashwan mana musparihukshinachu kahuni ali yuyaywa
shutillata kankunata yachachinaynipa.

14 Kristu ñukanchita yuyahushkanta yachashpanchi tukuy imatapas ru-
rahushpanchika ali yuyaywami rurahunchi. Jesukristu tukuy ñukanchiranti

wañushkanta yachashpanchi tukuy ñukanchipas wañushkakunashina tukushkanchita yachanchi. 15 Kristu tukuy runakunarayku wañurka manana munashkanchita rurashpa kawsananchipa, ashwan ñukanchirayku wañushkanta kawsarishkantapas yuyarishpa, paypa munashkantana rurashpa kawsananchipa.

16 Chayrayku kunanmanta pacha manana nima pimanta yuyarinchinachu, imashnami Yaya Diosta mana kasuk runakunaka yuyarinahun. Ñawpa ñukanchipas chay runakunashina Kristumanta yuyarishpanchipas kunanka manana chasna yuyarinchinachu paymanta. 17 Maykankunami Kristuwa pakta kawsanahun, paykunaka Yaya Diospa mushu rurashkan runakunami kanahun. Ñawpa imashnachari kapayarkakuna chayka tukurirkana. Rikuychi kunanka mushuna tukushkanta.

18 Tukuy chayka Yaya Diospa rurashkanmi. Payka Kristuta kachashpan ñukanchiranti wañunanpa ñukanchita piñarinanta pasachishpan aliyachishka kushillana paywa kawsananchipa. Chaymanta ñukanchita kamachishka shukkunata yanapananchipa, paykunapas pay ñukanchirayku rurashkanpi sinchikushpankuna kushillana paywa pakta kawsanankunapa. 19 Alita yachakuychi, Kristu wañushkanraykumi Yaya Dioska tukuy runakunapa uchankunata llakichishpan piñarishkanta pasachirka kushillana paywa kawsanankunapa. Chasna kashpanmi manana uchanchikunataka yuyarinnachu. Chayta yachachinanchipami ñukanchita kamachishka shukkunatapas riksichinanchipa.

20 Kristupa kachashkan runakuna kashpanchimi kankunata rimahunchi Yaya Dios kikin rimahushkanshina. Kristuranti kankunata rimanchi: Yaya Dios kankunarayku ña alichashka, chayrayku kankunapas paytana yuyashpa kawsaychi. 21 Kristuka mana uchayu kashpanpas Yaya Dioska uchanchiranti payta maytukuy uchayutashina kastigarka. Chayta rurarka ñukanchi Kristupi sinchikukkuna paypa rikushkanpi ali kananchipa.

6

1 Kunanka Yaya Diospa kamachishkan runankuna kashpanchi kankunata kutikashka sinchita rimahunchi: Kawsaychi Yaya Diosta kasushpa. Pay kankunata llakichishpan kishpichishkanta mana yanka usuchiychichu kankuna kikin munashkaykichita rurashpa. 2 Yaya Dioska kasnami riman:

Munahushkayni uras mañahushkaykita uyashami.
Kishpichina puncha kanta yanapashkayki kishpinaykipa nishpa.
Kunanmi Yaya Dioska kankunata yanapanayan. Kunanmi ña paktarishka punchaka kastigarina kahushkaykichimanta kishpichiy tukunaykichipa.

Yaya Diospa kamachishkan runakuna parisinakunapipas alita rikuchishpa kanankuna tiyan

3 Ñukanchi Yaya Diospa kamachishkan yachachikkunaka manami nima ima millaypata rurahunchichu runakuna mana millaypata rimanankunapa yachachihushkanchimanta. 4-5 Ashwan tukuy imapi rikuchinchi Yaya Diospa kamachishkan runakuna kananchita. Tukuy parisinakunapi mana sampayashpa Yaya Diospi sinchikunchilla. Imata parisihushpanchipas ima ñukanchita pishishpanpas ñukanchita asutishpankunapas karselpi churashpankunapas ñukanchita chiknishpankunapas sinchita tarawashpanchipas mana puñushpanchipas yarkashpanchipas Yaya Diospa kamachishkankuna kananchita rikuchinchilla. 6 Ali yuyaywa alikunata rurashpa kawsahushkanchiwa, Yaya Diospa shiminta alita yachak kananchiwa, ñukanchita parisichihushpankunapas mana

piñarinanchiwa, ali shunku kahushkanchiwa, Yaya Diospa Espíritun ñukanchipi kawsahushkanta rikuchihushkanchiwa, runa masinchikunata sumakta yuyashpa yanapashpa kawsahushkanchiwa, 7 Yaya Diospa shutipa kashkata rimak shiminta alita yachachihushkanchiwa, tukuypi Yaya Dios ñukanchita yanapashpan paypa yachaynin ñukanchipi kahushkanta rikuchihushkanchiwa, Yaya Diospa rikushkanpi alita kawsahushpanchimi kuntrankunata arkahushkanchiwa mana ñukanchita winsinanpa, chaymantapas paykunata winsishpa rihushkanchiwa, achka Yaya Diosta kasuk tukushpankuna rikuchinchi Yaya Diospa kamachishkankuna kananchita.
8 Shukpika runakuna ñukanchita kushichinahun, shukpika ñukanchita chikninahun. Shukpika ñukanchimanta alita rimanahun, shukpika mana alitachu rimanahun. Shutipa kashkata yachachihushpanchipas llullashpa rimakkunami kankichi nishpa rimanahun ñukanchimanta. 9 Sumakta ñukanchita riksishpankunapas mana riksishkankunatashina rikunahun. Ñukanchita wañuchinata munashpankunapas kawsahunchillami. Ñukanchita asutishpankunapas manami wañuchiy tukunchichu. 10 Llakirishka kahushpanchipas tukuy uras kushikushpami kahunchi. Kullki illa kashpanchipas achka runakunatami Yaya Diospa shiminta yachachishpa yanapashpanchi yapa imayutashina ruranchi. Mana imayu kashpanchipas tukuy Yaya Diospa rurashkanka ñukanchipami. Chay tukuyta pasahushkanchiwa rikuchinchi Yaya Diospa kamachishkankuna kananchita.
11 Korintopi kawsak kirik masinchikuna, yapa kankunata yuyashpanchimi tukuy chay pasahushkanchikunata mana pakashpa kuskata kankunata rimashkanchi. 12 Ñukanchika kankunata tukuy shunkunchimanta pachami yuyahunchi. Kankunaka manami chasnachu ñukanchita yuyahunkichi. 13 Chasna kashpan ñuka Pablo shuk yaya wawankunata kunashpa rimahukshinami kankunata rimani: Imashnami ñukaka kankunata kuskata rimahuni, chasnallatata kankunapas kuskata rimawaychi. Imashnami ñukaka kankunata yuyahuni, chasnallatata kankunapas yuyawaychi.

Jesukristuta kirikkuna mana kirikkunawa ama shuk yuyayllawa tukunayashpa kwintanahuchun ishkayyanankunapa

14 Kankuna Kristuta kirikkuna mana Kristuta kirikkunawa ama shuk yuyayllawa tukunayashpa kwintaychichu ishkayyanaykichipa, mana paykunawa parihu yuyarishpa rurashpa kawsanaykichipa. Mana parihuchu chay yuyayllata charinkichi. Alita yuyarik runaka mana atipanchu shuk millaypata yuyarik runawa parihu alita yuyarinata. Chasnallatata punchaka mana atipanchu parihu tutawa pakta kanata. Chasnallatatami kankunapas mana atipankichichu shuk yuyayllawa kanata mana kirikkunawa. 15 Kristuka manami atipanchu parihu shuk yuyayllawa kawsanata supaykunapa apunwa. Chasnallatatami shuk kirik runapas mana atipanchu parihu yuyarinata shuk mana kirik runawa. 16 ¿Yaya Diospa wasinka atipamachu runakunapa rurashkan dioskunapallatata kanata? Manami atipamachu. Ñukanchi kawsa Yaya Diospa wasinshinami kanchi, Espiritunta shunkunchipi churashkanrayku. Chayta ñawpa payta kasukkunata ña rimarka kasna:
Kawsashami purishami paykunawa pakta.
Ñukami kasha kikin Yaya Diosninkuna.
Chasnallatatami paykunapas kikin runaynikuna kankakuna nishpa.
17 Chasna kashpan Yaya Dioska kaytapas runankunata rimarka:

Chay uchata rurak runakunamanta anchuriychi.
Chay mana ali ruranankunata ama ruraychichu.
Chaypina ñukaka kankunata yuyashpa yanapashkaykichi kushilla ñukawa
kawsanaykichipa.
18 Ñukaka yayaykichimi kasha.
Kankunaka wawaynikunami kankichi.
Ñuka Tukuyta Atipak Yayaykichi Dios chayta rimani.

7

1 Munashkayni wawkinikuna, chay ali shimikunata Yaya Dios ñukanchita rimashpan akuychi tukuy chay mana ali ruranakunata manana rurashunchinachu, nima yuyarishunchinachu. Ashwan akuychi Yaya Diosta yuyashpa, paypa kastigunta manchashpa, alikunata rurashpa kawsashunchi tukuypi Yaya Diosta kasukkuna alillata rurakkuna tukunanchipa.

Pablokuna Korintopi Jesukristuta kirikkunata tapunahun alitana paykunamanta yuyarinankunapa

2 Wawkikuna panikuna, alishunkuyaychi ñukanchiwa. Manami nima maykanta millaypata rurashkanchichu. Manami nima maykan runapa yuyayninta waklichishkanchichu kuti uchata rurashpa kawsananpa. Nima maykanta llullachishkanchichu. 3 Chasna rimahushpayni manami kankunata uchachinaynipachu rimahuni. Kankunataka ñami rimashkani yapa yuyahushkaynita. Kankunawa shukllashina tukushpayni kawsashpayni wañushpaynipas yuyashpalla katini. 4 Yapami kankunamanta alita yuyarishpayni kushikushpa shukkunatapas kwintani. Parisihushpaynipas kankunata yuyarishpa sinchikushpayni yapa kushikushpa kahuni.

5 Kay Masedonia allpapi paktashkanchimanta pachami mana samashkanchichu parisinamanta. Runakuna chiknishpa ñukanchita parisichinahun. Shunkunchipi yuyarishpalla kahushpanchi parisihunchi. 6 Chasna kahushpanchi tukuy llakihukkunata sinchikuchishpa kushillayachik Yaya Dioska wawkinchi Titota kachashpan ñukanchita sinchikuchishka. 7 Mana wawkinchi Tito paktamushkanllawachu ñukanchita sinchikuchishka. Ashwan kankuna ñukanchita alita yuyahushkaykichita rikushpan kushilla kahushkanraykupas sinchikuchishka. Paymi kwintashka yapa ñukanchita rikunayahushkaykichita. Chaymanta mana alita rurashkaykichimanta llakiywa kahushkaykichitapas kwintashka. Chaymantapas ñuka Pablorayku yapa yuyarishpa kahushkaykichita kwintashka. Tukuy chaykunata kankunamanta yachashpaynimi ashwan sinchita kushikushkani.

8 Kartaynipi rimashkaynita yachashpaykichi llakirishpaykichipas ñukaka kunanka mananami llakirihunichu chay kartata kachashkaynirayku. Puntiru shuti llakirirkani, kartaynipi tukuyta kankunata rimashkaynita yachashpaykichi llakirishkaykichirayku. Chasna kashpanpas shuk ratulla llakirirkankichi. 9 Kunanka yapa kushikuhuni. Mana kushikunichu llakirishkaykichirayku. Ashwan kushikuhunimi killkashkaynita yachashpaykichi llakirishkaykichimanta Yaya Diosta kutikashka kasuhushkaykichirayku. Kankunaka chay llakirinata alita awantashkankichi, Yaya Dios munashkanshina. Chasna kashpanmi killkashkayniwa mana kankunata waklichishkanichu. 10 Yaya Dios munashkanshina llakirishpanchika manami yankachu kan. Ashwan ñukanchita yanapan kutikashka payta kasushpanchi kastigarina

kahushkanchimanta kishpinanchipa. Chay llakirinanchika chasna yanapak kashpan llakirishkanchirayku nima ima uras llakirishpa yuyarishunchichu. Ashwan mana Yaya Diosta kasukkunaka llakirishpankunapas atunta kastigarishpa wañunankuna tiyan.

11 Yuyariychi imashna alimi kankunaka tukushkankichi chasna Yaya Dios munashkanshina llakirishkaykichirayku. Kunanka kankuna kikinna ali munaywa kirikkunapura tukuy mana alikuna kashkata alichakkuna kankichi. Uchachiy tukuhushkaykichipi runakunata mana uchata rurak kanaykichita rikuchishpa alita ayninkichi. Mana ali kashkakunamanta piñarirkankichi. Imashnashi tukushunchi nishpa mancharirkankichi. Chaypina yapa rikunayawashkankichi. Atipashkaykichita rurashkankichi manana kankunamanta llakirishka kanaynipa. Chay millaypata rurak runata llukshichishkankichi tantarihushkaykichimanta. Tukuy chayta rurashpaykichimi shuti riksichishkankichi Kristuta kasuk runakuna kanaykichita, millaypata rurak runawa mana ishkayyakkuna kanaykichita.

12 Chay kartaynipi killkashkaynika mana chay uchata rurak runaraykuchu, nima chay uchata rurashkanwa parisichik runaraykuchu killkarkani. Ashwan kankunaraykumi killkarkani Yaya Diospa rikushkanpi shukkunata rikuchinaykichipa, ñukanchita kasushpaykichi sumakta yuyahushkaykichita. 13 Chaymi ñukanchita sinchikuchirka. Mana chayllachu ñukanchita sinchikuchirka, ashwan wawkinchi Tito ñukanchipi paktamushpanmi achkata kushikuhushkanta rikushpanchi yapa kushikushkanchi. Payka kushilla karka, kankuna payta kushichishkaykichirayku. 14 Ñuka Pablo kankunamanta wawkinchi Titota alikunata rimashkaynika mana yankachu karka. Kankunawa kashpan mana pinkachichiwarkankichichu. Ashwan imashnami kankunata tukuy uras shutipallata rimashkanchi, chasnallatatami kankunamanta Yaya Diosta alita kasuk kanaykichita Titota rimashkanchika shutipa kan. 15 Wawkinchi Titoka kankunata yapa yuyak tukurka. Chay ñukanchipi manaali tiyashkamanta imashna tukushunchi nishpa payta manchaywa alita yuyashpa yaykuchishkankichi. Yaya Diosta kasuhushkaykichita rikuchishkankichi. Tukuy chayta yuyarishpanmi Titoka yapa kankunata yuyahun. 16 Kushikuhunimi yuyarishpayni tukuyta rurahushkaykichita Yaya Diosta alita kasunaykichipa.

8

Ali yuyaywa ofrendata kunamanta yachachin

1 Wawkinchikuna paninchikuna, kunanka kankunata munanchi kwintanata imashnami Yaya Dioska alita yanapashka kay Masedonia allpapi kahuk llaktakunapi kawsak kirikkunata. 2 Paykunaka Kristuta kirik kashpankuna achkata parisihushpankunapas atuntami kushikushpa kahunkuna. Chaymantapas paykuna mana imayu kashpankunapas shukkunata ali yuyaywa yanapashpa kurkakuna. 3 Ñukami rikushkani ali yuyayninkunawa kuhushkankunata tukuy atipashkankunata. Mana chayllatachu rikushkani, ashwan atipashkankunamanta pasatami kuhushkankunata rikushkani. 4 Paykunaka ñukanchita atunta tapurkakuna arí ninanchipa nima imayu Jesukristuta kirik masinchikunata yanapanankunapa. 5 Yuyarishkanchimanta pasatami kurkakuna kirik masinchikunata yanapanankunapa. Manara nima imata kuhushpankuna Yaya Diosta rimarkakuna paypa munashkanta rurashpa kawsanankunata. Chaymantapas Yaya Diosta kasushpa ñukanchitapas alita yanaparkakuna.

6 Chasna kashpan wawkinchi Titota rimashkanchi kankunama rinanpa,
kirik masinchikunata yanapanaykichipa ali yuyaywa tantachishkaykichi
kullkita apak rinanpa. Imashnami ñawpa kushkaykichi kullkita apa-
murka, chasna kunanpas apamunanpami kachahunchi. 7 Kankunaka tukuy
imapimi yapa alita rurahunkichi. Jesukristuta alita kirishpa kawsahunkichi,
paypa shiminta alita riksishpa shukkunatapas alita asirtachishpa yachachi-
hunkichi. Chasna shukkunata yanapahushpaykichi alitami rurahunkichi.
Chaymantapas ñukanchi kankunata yuyahushkanchishinami kankunapas
yuyanakuhunkichi. Chasna kashpaykichimi yapa munanchi shukkunata
pishihushkankunapi kushilla yanapahushkaykichiwapas yapa ali kanayki-
chita rikuchinaykichipa.
8 Chaytaka ñuka Pablo mana rimahunichu kankunata kamachishpayni.
Ashwan shuk kirik masinchikunapa ali yuyaywa kushkankunata
kankunata rimashkani, kankunapas paykunashina kirik masinchikunata
pishihushkankunata kushpaykichi yachanaynipa shutipa paykunata
yuyahushkaykichita. 9 Kankunaka ñami yachankichi, Amunchi Jesukristuka
yapa ali shunku kashpan suma ali kawsayta Yaya Dioswa pakta
charishkanta sakishpan ñukanchirayku shamurka kay allpama. Chasna
shamushpan nima imayu runa tukurka chay suma ali kawsayta ñukanchita
kunanpa.
10 Ashwan alita rurashpa kawsanaykichipami kankunata kunahuni chay
ofrendaykichita kunaykichipa. Chay shuk watawasha kankuna kikin mu-
nashpaykichi chay ofrendata kushikushpa tantachinata kallarirkankichi.
11 Imashnami puntiru ali yuyaywa kallarirkankichi, chasnallatata kunan-
pas atipashkaykichi kullkikichita churashpa paktachiychi. Mana kunata
munashpalla kipariychichu. 12 Shuk runa ali munaywa atipashkanta kush-
panka Yaya Dioska chaytaka alitami rikun. Yaya Dioska manami rimanchu
shuk imata churananchipa, nima ima tiyashpanka.
13 Ñuka mana rimanayanichu shukkunata yanapanaykichiranti nima
imayu kiparinaykichipa. 14 Kunan kankunapaka tiyahumi shukkunata
pishihushkata kunaykichipa. Shuk punchami paykunapa tiyanka kanku-
nata pishihushkata kunankunapa. Chasnami tukuy ñukanchipa tiyanka,
maykantami munanchi kawsananchipa. 15 Yaya Dios ñawpa killkachishkan-
pipas chasna riman. Yaya rukunchi wañukuna chunlla chakishka allpapi
purihushpankuna Yaya Dioska paykunata manata kurka mikunankunapa.
Chayta karan puncha tantachirkakuna. Chasna rurashkankunamanta kas-
nami killkarishka kan:*

Achkata tantachik runakunapaka mana puchurirkachu. Uchillastuta tanta-
chik runakunapaka mana pishirkachu nishpa.

Pablokuna rimanahun kachahushkankuna kullkita tantachinapi yana-pakkunamanta

16 Yaya Diosta agradesinchi wawki Titota yuyachishkanrayku paypas
ñukanchishina kankunata munananpa yanapanata. 17 Kankunata yapa
yuyashpan pay kikin yuyarirka kankunata yanapananpa rinanta.
Chayrayku payta rinanpa rimashpanchi kushilla aynirka.
18 Wawkinchi Titowa pakta kachashu shuk wawkinchita, maykanman-
tami tukuy kirikkunaka alita rimanahun. Payka sumakta chay ali
shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta tukuy tantarinakunapi
yachachishka. 19 Tukuy kirik masinchikunamanta payka akllarishka kan
ñukanchiwa pakta Jerusalenma rinanpa, chay tantachishkaykichi kullkita

* **8:15** Rikuy Éxodo killkapi 16.18

kirik masinchikunata kunanchipa. Ñukanchipas munanchimi pay ñukanchiwa rinanpa kay ali rurahushkanchiwa Yaya Diosta kushichinanchipa, chaymantapas runakunata rikuchinanchipa ali munaywa yanapakkuna kananchita. 20 Chay achka tantachishkaykichi kullkita Jerusalenma apahushpanchi chay wawkiwa pakta rinayanchi nima pi atipananpa ñukanchimanta rimanata manami alitachu wakaychashkankichi nishpa. 21 Munanchi Yaya Diospa rikushkanpi, runakunapa rikushkankunapipas alita ruranata.

22 Chay ishkay wawkikunawa pakta shuk wawkinchita kankunama kachashu. Achka kuti rikushkanchi pay tukuy uras ali paktachik kashkanta. Payka kankunamanta yuyarishpan Yaya Diosta alita kasuk kanaykichita yapa munahun kankunama rinata. 23 Titomanta rimashkaykichi, payka ñuka Pablowa pakta purishpan ñukashina ali yachachik kan kankunata yanapananpa. Chay ishkay wawkikunaka tukuy Kristuta kirik runakunamanta kachashka runakunami kanahun, Kristuta sumakta kushichikkuna. 24 Chayrayku paykunata ali shunkuwa wasikichipi kayaychi tukuy Jesukristuta kirik runakuna yachanankunapa kankuna paykunata alita yuyakkuna kanaykichita. Chasna kashpaykichimi yachankakuna ñukanchi kankunamanta yapa ali kanahun nishpa rimashkanchika shutipa kananta.

9

Pablo riman kullkita tantachishpa Jesukristuta kirikkunata yanapanamanta

1-2 Chay Jerusalenpi kawsak Jesukristuta kirikkunarayku kullkita tantachinamanta mana ashwanta killkanayni tiyanchu, kankuna ali shunkuwa kunaykichita yachashkaynirayku. Tukuy uras kay Masedonia allpapi kahuk llaktakunapi kawsak Jesukristuta kirikkunata rimani, chay shuk watamanta pacha kankuna Akaya allpapi llaktakunamanta kirikkuna kallarishkankichi kullkita tantachinata chay nima imayu kirikkunata yanapanaykichipa. Chayrayku kay Masedoniamanta kirik masinchikunapas kankunashina kallarishkakuna kullkita tantachinata yanapanankunapa chay nima imayu kirikkunata. 3 Manami munanichu yanka kananpa kay rimashkaynika, Akayapi kirikkuna ña tantachishkakuna kullkinkunata Jerusalenpi kawsak kirikkunata kunankunapa nishpa. Chayrayku alicharishka kanaykichipa kay kimsa wawkinchikunata kachasha kankunama rinankunapa. 4 Kay Masedoniamanta ñukawa purihuk wawkikuna kankunama rishpankuna kankuna manara kullkikichita tantachishkaykichita rikushpankunaka yuyarinkakunami Pabloka llullaysikimi nishpa. Chasna kashpanka mana ñukallachu pinkarisha, kankunapas pinkarinkichimi. 5 Chayrayku mana pinkarinaykichipa yuyarishkani, ali kama chay kimsa wawkikunata ñukamanta puntiru kankunama kachanaynipa, kankunata yanapanankunapa chay rimashkaykichi kullkita tantachinaykichipa. Chasna tantachishpaykichi ñukanchi paktashpanchi tantachishkaykichitana tarik rishunchi. Chasna tantachihushkaykichiwa runakunata rikuchiychi ali shunkuwa mana mitsaywa kuhushkaykichita.

6 Wawkikuna panikuna, yuyariychi. Shuk runa mana achka muyukunata tarpushpanka manami achkatachu pallan. Shuk runa achka muyukunata tarpushpanka achkatami pallan. 7 Chasnallatata karan wawki pani yuyarinan tiyan masna kullkitami munan churanata. Chayta mana llakirishpa, nima mitsashpa, pay kikin ali munaywa churachun. Chay kushkanka mana kachun mana munakta. Yaya Dioska kushilla kuk runakunatami yuyan. 8 Payka atipan kunata tukuy kankunapa pishihushkanta achka

puchurinankama. Chasna kankunarayku nima ima uras pishinkachu, ashwan kankunapa achka tiyanka tukuy ali ruranakunapi yanapanaykichipa.
9 Chasnallatata Yaya Diospa killkachishkanpi riman:
Muyukunata wichashpa tarpukshina nima imayu runakunata mana mitsashpa kuktaka Yaya Dioska nima ima uras kunkarinchu nishpa.
10 Yaya Dioska tarpu muyukunata kun tarpunanchipa. Mikunanchitapas kun. Chasna Yaya Dioska muyukunata tarpuk runakunata kuhukshinami kankunatapas achkata yanapan nima imayu runakunata yanapanaykichipa. Chaymantapas yanapanmi yanapashkaykichirayku shukkunapas paypi sinchikurinankunapa. 11 Yaya Dioska kankunata achkata kunka tukuy uras shukkunata yanapashpa mana mitsashpa kunaykichipa. Chasna kushpaykichi paykunaka Yaya Diosta agradesishpa kushichinkakuna, kankuna paykunata sumakta yanapashkaykichirayku.
12 Chasna Jerusalenpi kawsak kirikkunarayku kullkikichita apashpanchi munahushkankunata kushpa paykunata yanapanchi. Mana chayllachu. Ashwan paykunata yanapanchi Yaya Diosta atunta kushichishpa agradesinankunapa. 13 Kushkaykichita apishpankuna Yaya Diosta agradesishpa kushichinkakuna chasna kushkaykichiwa rikuchishkaykichirayku chay suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta alita kirishpa kasushpa kawsahushkaykichita. Chaymantapas Yaya Diosta agradesishpa kushichinkakuna, paykuna Jerusalenpi pishihuk kirik masinchikunata, shuk llaktapi kawsakkunatapas ali shunkuwa yanapashkaykichirayku. 14 Yaya Dios kankunata alita yanapashkanta rikuchishkaykichirayku Jerusalenpi kawsak kirikkunaka kankunata yuyashpankuna Yaya Diosta mañankakuna kankunarayku. 15 Akuychi atunta agradesishunchi Yayanchi Diosta, paypa yuyashkan Wawan Jesukristuta ñukanchita kushkanrayku. Shimikunaka ñukanchita pishin payta sumakta agradesinanchipa.

10

Pablo Yaya Diospa kachashkan kananta rikuchishpa payta washanchak runakunata chunllayachin

1 Wawkikuna panikuna, kunan ñuka kikinmanta kankunata rimasha. Kristushina kankunata yuyahushpayni ali shunkuwa kunashpa rimani. Shukkuna kankunamanta rimanahun: Pablo ñukanchiwa kashpan alishina tukushpan riman. Ñukanchimanta karupi kashpan yapa sinchi shimiwa riman nishpa. 2 Ama munaychichu kankunama rishkayni uras sinchi shimiwa kankunata rimanaynipa. Mana manchanichu sinchi shimiwa rimanata, maykankunami ñukamanta rimanahun Pabloka Jesukristuta mana kirik runakunashina munashkanllata rurashpa kawsahun nishpa.

3 Ñukanchi runakunalla kashpanchipas manami runakunashina piñanakushpachu makanakushpachu kuntranchikunata winsinchi. 4 Kay allpapi kawsak runakuna lansakunawa wañunakunahun. Ñukanchika mana chasnachu lansakunawa wañunakuhunchi. Ashwan Yaya Dioska ñukanchita yachayninta kushka paypa kuntrankunapa sinchita kamachishpa tiyahushkankunata kulluchinanchipa, chaymantapas runakuna yanka yuyarishkankunata riksichishpa yuyayninkunamanta anchuchinanchipa.
5 Yaya Dios ñukanchita yachayninta kushpan tukuy runakunapa rikushkanpi atun yachay kananta, maykanmi arkahun runakuna Yaya Diosta riksinankunapa, mana yachay kananta riksichishpa kulluchinchi. Mana kunkaylla yuyarishpa kawsanchichu, ashwan tukuy yuyarinanchikunata

kasuchinchi Kristu munashkanshina kanankunapa. 6 Kankuna yachakushpaykichi Kristuta alita kasushpa kawsanata, chay uras shuti ñukanchi tukuy kankunamanta mana alita kasukkunata kastigashunchimi.

7 Wawkikuna panikuna, kay asirtaypa kashkata asirtaychi. Shuk pay kikinmanta yuyarishpanka Kristupa runanmi kani nishpa, payka yuyarinan tiyan ñukapas Kristupa runan kanaynita. 8 Ñuka kikinta atunyachikshina rimashpaynipas rimashkaynika shutipami. Yaya Diospa kachashkan kashpaynimi paypa yachayninka tiyawan. Payka ñukata yachayninta kuwashka kankunata yanapanaynipa, ashwan alita riksinaykichipa payta, mana kuwashkachu yuyaykichita waklichinaynipa. Chayrayku nima pi atipawankachu pinkachinata mana shutipachu nishpa.

9 Chayta rimani mana yuyarinaykichipa kay killkashkayniwa kankunata manchachinayahushkaynita. 10 Shuk runakuna rimanahun: Pabloka killkashpan yapa sinchi shimiwa ñukanchita riman. Ashwan ñukanchiwa kahushpan sampa kan ñukanchita rimahushkanpi nishpa. 11 Maykanmi chasna riman, payka yachanan tiyan, imashnami sinchi shimiwa killkashkani kankunamanta karupi kahushpayni chasnallatatami atipaynima sinchita kamachinata kankunawa kahushpayni.

12 Ay ñukastu imashnata atipaynima paykunawa parihuyanata, maykankunami paykuna kikinmanta alita rimanahun. Paykuna kikin yuyayninkunamanta surkushpankuna ali kanankunata yuyarinahun. Paykunapurallapi yuyarishpankuna rimanahun pimi ali pimi mana alichu nishpa. Shutipa ali kashkata mana asirtakkunachu kanahun. 13 Ashwan ñukanchika mana yanka atunyachirishpachu ñukanchi kikinmanta rimanchi. Yaya Dios ñukanchita kamachishkanta paktachishpanchillami ali rurashkanchita rimanchi. Pay ñukanchita kachashpan kankuna Korinto llaktapi kawsakkunapipas paktashkanchi. 14 Mana yanka atunyachirishpachu chayta rimanchi, ashwan shutipa kankunakama paktashkanchimi chay suma ali shimita Kristu runakunata kishpichinanmanta yachachinanchipa. 15 Ñukaka mana yanka atunyachirishpachu rimani ñukami kayta rurashkani nishpa, maykantami shukkuna rurashkakuna. Ashwan chapahunchi kankuna ashwan alita Jesukristupi sinchikushpa kawsashpaykichi kankunata ashwanta yachachinanchipa tukuypi alita asirtanaykichikama. Chay ruranayashkanchika kankami maykankamallami Yaya Dios munan. 16 Chaymanta Korinto llaktaykichimanta ashwan karu llaktakunapipas yachachinayani chay suma ali shimita Kristu runakunata kishpichinanmanta. Mana rinayanichu maypimi shukkuna ña yachachishkakuna. Mana shuk yachachikpa tarawananpi yaykunayanichu chaymanta ñuka kikinta atunyachirishpa rimanaynipa ñukami paykunata yachachishkani nishpa.

17 Yaya Diospa killkachishkanpi nin:

Maykanmi yuyarin ñuka kani ashwan ali shukkunamanta nishpa, chayka yuyarichun Yaya Dios tukuyta rurak kashpan paylla tukuymanta ali atun kananta nishpa.

18 Shuk runa pay kikinmanta rimashpanka ñukami alita rurashkani nishpa, mana yachanchichu shutipa alita rurakchu manachu. Ashwan Yayanchi Dios rimashpanmi chay runami alita rurak nishpa, chay runa shuti alita rurak kan.

11

Pablo riman llullachishpa yachachikkunamanta

1 ¿Atipawankichimachu uyanata shuk muspashina rimashkaynita? Ña
yachani kankuna uyawanaykichita. 2 Uyawaychi. Ñukaka kankunata
yuyashpayni yapa munani Jesukristullata kasushpa kawsanaykichita,
imashnami Yaya Dioska ñukanchita yapa yuyashpan munan payllata
kasushpa kawsananchipa. Imashnami shuk ali yaya warmi wawanta
kuyran kwintachishkan runallata kusayanankama, chasnallatatami
ñukapas kankunata kuyrakshina kani Jesukristupa kwintachishkanshina
kashpaykichi paymanta mana anchurishpa shamunanta chapashpa
kawsanaykichipa. 3 Yapa manchani mana ali yachachikkuna kankunata
llullachinankunata, imashnami chay machakuyaka chay puntiru warmi
Evata llullachirka chasna. Yuyaynikichipi llullachirishka kashpaykichi
manana Kristuta yuyarishpa kawsankichichu, nima payta yuyankichichu,
nima kasunkichichu. 4 Kankuna utkalla kasunkichi shuk shamuk
runata, maykanmi ñuka Jesusmanta yachachishkaynita chikanyachishpa
yachachin. Yaya Diospa Espiritunta charishkaykichimanta ali munanawa
yaykuchinkichi shuk chikan espiritutana. Ñuka yachachishkaynimanta
Yaya Diospa suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta
chikan yachachishkankunata ali munanawa uyankichi.

5 Kankuna yuyarinkichi chay yachachikkuna Yaya Diospa
kachashkankuna kanahun, Pablomanta ashwan yachak nishpa. Ñukaka
mana yuyarinichu chasna kananta. Mana yuyarinichu ñuka chay
yachachikkunamanta mana yapa yachak kanaynita. 6 Mana sumakta
rimanata atipashpaynipas chay Yaya Diospa suma ali shiminta yapa alitami
yachani. Chayta tukuy uras alita rurashkayniwa kankunata riksichishkani.

7 Kankunata Yaya Diospa suma ali shiminta yachachihushkaynipi
nima imata tapushkanichu kankunamanta. Chasna rurashpayni
ñuka kikinita uchillayachirishkani kankunata sinchikuchinaynipa,
Jesukristuta ashwan alita katinaykichipa. ¿Chayka manachu ali kashka?
8 Kankunata yachachihushkaynipi shuk llaktapi kawsak kirikkunaka
munahushkaynita kuwashkakuna. Paykunamanta apishkani kankunata
ashwan alita yanapanaynipa. 9 Kankunapi kahushpayni mana
tapushkanichu munahushkaynipi yanapawanaykichipa. Masedoniamanta
kirikkunaka tukuy munahushkaynita apamushkakuna. Imashnami
rurashkani, chasnallatata tukuy uras rurashpalla katisha mana kankunata
killachinaynipa. 10 Imashnami Jesukristu runakunata kishpichinanmanta
shimika shutipa kan, chasnallatatami kay rimahushkaynipas shutipa kan.
Chay kawsahushkaykichi Akaya allpapi nima pi atipawankachu arkanata
chasna ali kawsahushkaynita. 11 ¿Imaraykuta chasna rimahuni? ¿Manachu
kankunata yuyani? Yaya Diosmi yachan kankunata yapa yuyahushkaynita.

12 Yapa kankunata yuyahushpaynipas nima imata kankunamanta apishpa
katihunilla. Chasna rurashpalla katisha nima maykan chay yanka rimakku-
namanta rimanata atipananpa, Pabloshina Yaya Diospa kachashkanmi
kani nishpa. Ñukaka paykunamanta chikan kawsakmi kani, mana par-
ihuchu kani. 13 Paykuna Yaya Diospa kachashkan kani nishpa rimash-
pankunapas llullaysikikunallami kanahun, mana Kristupa kachashkanku-
nachu kanahun. Yanka llullashpa yachachihushpankunapas kikin Kris-
tupa kachashkankunashina tukunahun. 14 Chayka mana manchariypachu.
Supaykunapa apunpas chasnallatata Yaya Diospa angelshina punchahlla
rikunayu tukushpan llullachin. 15 Chayrayku asirtaypallami payta yana-
pakkunapas Yaya Diosta kasushpa alita rurakkunashina tukushpankuna.

Chasna runakunataka Yaya Dioska rurashkankunamanta munashkankunata kushpa sinchita kastiganka.

Pablo Yaya Diospa kachashkan kashkanrayku parisishkanmanta kwintan

16 Kutikashka rimashkaykichi, ama yuyariychichu muspa runa kanaynita. Chasna yuyarishpaykichika sakiwaychi shuk muspa runashina ñuka kikinta atunyachirishpa rimanata. 17 Kunan kay rimashkaynika mana Yaya Diospa rimawashkanshinachu kan. Ashwan tukuy runakunashina ñukapas atunyachirishpayni muspa runashina rimahuni. 18 Achka runakuna paykuna kikin ali kanankunata yuyarishpa atunyachirinahun. Chasna kashpan ñukapas ñuka kikinta atunyachirisha. 19 Kankuna yapa yachayyu kankichi. Chayraykuchari muspashina rimak runakunata kushilla uyankichi. 20 Chasna kashpan shukkuna kankunata kamachishpa kawsanahun, shukkuna kullkikichita kichunahun, shukkuna kankunata llullachinahun, shukkuna kankunata mana ali yuyaywa rimashpa kawsanahun, shukkuna kankunata lapyanahun. Tukuy chasna rurak runakunata kankunaka kushillalla awantankichi. 21 Pinkashpaynitata kayta rimashkaykichi: Ñukaka yapa sampashina kashkani, mana chay runakunashina kankunata rurashkaynirayku.

Chasna kashpanpas chay runakuna paykuna kikinkunamanta alita rimashpankuna ñukapas atipani chasnallatata ñuka kikinimanta alita rimanata. Chasna kashpanpas paykunashina rimashpayni muspa runashinami kani. 22 Paykuna ninahun ñukanchi hebreo runakuna kanchi nishpa. Ñukapas hebreo runa kani. Paykuna rimanahun Yaya Diospa akllashkan israel runakuna kanchi nishpa. Ñukapas israel runa kani. Paykuna rimanahun Abraham wañupa miray kanchi nishpa. Ñukapas Abrahampa miray kani. 23 Paykuna Kristupa kamachishkan runankuna kashpankunaka ñuka muspa runa rimakshina rikurishpaynipas kankunata rimani, paykunamanta ashwan ali Jesukristupa kamachishkan runanmi kani. Paykunamanta ashwan sinchita tarawashkani Jesukristurayku, paykunamanta ashwan achka kuti karselpi kashkani, paykunamanta ashwanta asutiwashkakuna, achka kuti wañuna kashkani. 24 Pichka kuti ñukanchi israel runakunamanta apukuna kimsa chunka iskun asutiwa kastigachiwarkakuna. 25 Kimsa kuti romano runakuna ñukata asutiwarkakuna. Shuk kuti runakuna rumikunawa wañuchinayashpa tuksiwarkakuna. Kimsa kuti lanchapi purihushpayni lanchaka tikrarka. Chaypi shuk kuti ñukaka shuk tuta shuk puncha atun yaku marpi wampurishpa kahurkani. 26 Achka kuti purihushkaynipi parisishkani, yaku untaykunamanta, shuwakunamanta, ñukanchi israel runakunapa masinchikunamanta, kankuna mana israel runakunapa masikichikunamantapas parisirkani. Chaymantapas llaktakunapi runakuna chiknishpa wañuchiwanayarkakuna. Chunlla chakishka allpapi, atun yaku mar chawpipi wañuna kashkani. Achka kuti kirikkunashina tukushka runakunapas chiknishpa wañuchiwanayarkakuna. 27 Sinchita sampayakta tarawashpa kawsarkani. Achka parisina tiyarka ñukarayku. Achka kuti mana puñurkanichu tutapi, achka kuti parisirkani yarkayta yakunayayta. Achka kuti mana mikushpa pasarkani. Achka kuti chirita parisirkani, chaymantapas churarinaynimanta.

28 Ashwan tiyashpanpas rimanaynipa kayllata ashwan rimani: Karan puncha yapa yuyarishpa kahuni, imashnashi Jesukristuta kirikkunata tukuy chay kawsahushkankuna llaktakunapi kunashpa yanapaynima nishpa. 29 Shuk wawki sampa kashpan ñukapas payta llakichishpayni sampa

kanaynita musyani. Shuk runa shuk wawkita panita uchata rurachishpanka ñuka atunta llakirishpayni yapa parisini.

30 Kankuna munashpaykichi ñuka kikinta atunyachirinaynita, sampa
kanaynita rikuchik parisishkayniwami ñuka kikinta atunyachirisha. 31 Yaya
Dios Amunchi Jesukristupa Yayan yachan tukuy rimashkaynita shutipa
kananta. Payta runakuna tukuy uras kushichishpa kawsanahuchun.
32 Damasko llaktapi kahushpayni chay llaktarayku atun apu Aretaspa
churashkan apuka suntalunkunata llakta punkupi churarka kuyrananku-
napa, llukshihushpayni apiwanankunapa. 33 Chasna kuyrahushkanku-
narayku kirik masinikunaka ñukata llakta kincha awa punkumanta shuk tas-
api uraykuchiwarkakuna. Chasna rurashpankuna chay chikniwak runaku-
namanta kishpichiwarkakuna.

12

Yaya Dioska yachayninta Pablota rikuchishkanmanta riman

1 Atunyachirishpa rimanaka nima pirayku ali kashpanpas kankuna
chayta tapuwakshina kashpaykichi ñuka kikinta atunyachirishpa
rimanayniwa katinayni tiyan. Chasna kashpan kunan rimashkaykichi
Yaya Dios rikuhushkaynillapi muskuypishina rikuchiwashkanmanta,
chaymantapas mana riksishkaynita riksichiwashkanmanta. 2 Ñuka
Kristuta kirik runa kashpayni ña pasashka chunka chusku wata Yaya
Dios muskuypishina kimsaynin siluma apawashkanka. Aychaynintichu
apawarka, mana kashpaka aychayni illatachu apawarka, mana yachanichu.
Yaya Diosmi yachan. 3-4 Kayllata yachani, ñuka suma kushilla kawsanama
apashka kashkaynita. Aychaynintichu rirkani, achayni illachu rirkani,
mana yachanichu. Yaya Diosmi yachan. Chay suma kushilla kawsanapi
uyarkani runarayku nima rimaypa suma shimikunata, maykankunatami
nima pita atipanichu kwintanata.
5 Chasna rikushkaynirayku atipaynima ñuka kikinta atunyachirinata.
Ashwan mana munanichu ñuka kikinta chasna atunyachirinata. Sampa
kanaynita rikuchik parisinaynillawa atunyachirisha. 6 Chay Yaya Dios
riksichiwashkanwa atunyachirinayaynimaka, nima chasna muspa rimak-
shinachu kaynima. Shutipa kashkallatami rimaynima. Chasna kashpanpas
mana munanichu chaywa atunyachirinata nima maykan runa ñukamanta
yuyarinanpa ashwan ali kanaynita chay rikuwashkanmanta uyawashkan-
manta.
7 Yaya Dios chay achka mana yachashkaynita riksichiwashkanrayku
mana ñuka kikinmanta yuyarinaynipa shukkunamanta pasa kanaynita,
Yaya Dioska kuwarka shuk sinchi nanayta aychaynipi, shuk kashapi
chukrishkatashina. Chay nanayka supaykunapa apunmantami kan ñukata
parisichiwananpa, mana shukkunamanta pasa kanaynita yuyarinaynipa.
8 Kimsa kuti Yaya Diosta tapurkani chay nanayta ñukamanta anchuchinanpa.
9 Chasna mañashpayni Yaya Dioska rimawarka: Tukuy munashkaykiku-
naka kanmi ñuka kanta yuyahushkayni. Shuk runa sampa kashpanmi
ashwan alita rikuchin yachayniwa kashkanta nishpa. Chayrayku pari-
sishpaynipas sampa kashkaynimanta kushikuni. Yapa munani Kristupa
yachaynin kawsaynipi kahushkanta alita rikuchinata. 10 Chayrayku achka
imapi Kristurayku parisihushpaynipas kushikuni. Sampa kashpayni,
chiknirishka kashpayni, washancharishka kashpayni, tukuy ima pishi-
washpan, runakuna ñukata piñarishpa wañuchinayawashpankunapas kushikuni.

Chasna sampa kahushkaynita rikuchishpa parisishpaynimi yachani Kristu sumakta yanapawashpan yachayninwa tukuyta ruranata atipanaynita.

Pablo Korintopi kawsak kirikkunata yapa yuyarishkanmanta riman

11 Ñuka muspashina ñuka kikinmanta alikunata rimashkani. Kankunami
chasna rimachichiwashkankichi. Alita riksiwashpaykichi ali kama karka
kankuna ñukamanta chasna alikunata rimanaykichipa. Nima ima kanaynitachari yuyarinkichi. Chasna kashpanpas chay yuyarishkaykichi yapa ali
yachachikkunaka ñukamanta nima imapi pasa kanahunchu. 12 Yaya Dios
yanapawashpan kankunapi kawsahushpayni mana sampayashpa achka
kuti kankunata paypa atun yachayninta riksichishpa paypa kachashkan
kanaynita rikuchirkani. Yaya Diospa yachayninwa runakuna nima ima uras
rikushkankunata, suma mana atipaypakunata, atun yachaywa ruranakunata rurarkani. 13 ¿Shuk llaktakunapi kawsak kirikkunamanta kankunata
mana valiktashina rikunaynita yuyarinkichichu, nima imata kankunata
tapushkaynirayku? Chasna kashpanka llakichiwaychi chay mana alita
rurashkaynimanta.

14 Alicharishkami kahuni kimsaynin kuti kankunata rikuk rinaynipa.
Kunanpas rishpayni nima ima charishkaykichita tapushkaykichichu. Shuk
yayaka mana atipanchu uchilla wawanmanta chapanata munashkanta apinanpa, ashwan yayanmi uchilla wawanta munashkankunata kunan tiyan.
Chasnallatatami ñukapas kankunamanta mana chapanichu munashkaynita
apinata. Ashwan munanimi, kankuna yachakushpaykichi alita Jesukristuta
kasunaykichipa. 15 Ñukaka ima charishkaynitapas kushilla kusha kankunata
yanapanaynipa. Kankunaranti wañushanpas. Ñuka kankunata ashwanta
ashwanta yuyashpa rihushpayni ¿imaraykuta kankunaka manana yapa
yuyawahunkichichu? 16 Kankunata chasna mana imata tapushka kashpaynipas shukkunaka rimanahunchari: Yapa yachaywami kankunata llullachik shamushka kankunamanta kawsananpa nishpa. 17 Ñuka runaynikunata kankunama kachashpayni ¿shuk imata kankunamanta tapunankunapachu kacharkani? Manami chayraykuchu paykunata kacharkani. 18 Titota
kankunama pasyananpa kachashpayni paywa pakta shuk wawkitapas
kacharkani. Chasna pasyak rishpankuna ¿Titoka kankunamanta shuk imata
tapurkachu? Mana. Ñukaka Titowa shuk yuyayllawa kanchi. Ishkanti
chasnalla alillata rurashpa kawsanchi.

19 Chasna rimahushpayni yuyarinkichichari payka chasna rimahun
Titowa pakta alita rikuy tukunankunapa nishpa. Mana chasnachu. Ashwan
ñukanchika Kristupa runankuna kashpanchimi Yaya Diospa rikushkanpi
tukuy chaykunata rimahunchi. Munashkanchi wawkinchikuna paninchikuna, tukuy kay rimahushkanchiwa kankunata yanapanayanchi ashwan alita Jesukristuta katinaykichipa. 20 Yapa yuyarishpa kahuni, kankunama rishpayni mana munashkaynitashina rurahushkaykichitachari tarik
risha nishpa. Chasna kashpan kankunapi paktashpayni kankunapas
ñukatachari mana munashkaykichitashina rikuwankichi. Yapa yuyarishpa
kahuni, kankunatachari tarik risha rimanakushpa, runa masikichiwa parihuyanayashpa, piñarishpa, tukuyta kankuna kikinraykulla munashpa, shuk
runakunata washanchashpa, mana alita rimashpa, kankuna kikinlla yachak
kanayashpa, mana shuk yuyayllawa kawsahushkaykichita. 21 Mana munanichu kankunata kuti pasyanapa rishpayni Yayayni Dios kankunamanta

pinkachiwananta. Mana munanichu llakirishpa kanata achka kankunamanta uchata rurashkaykichirayku, ñawpamanta pacha mana sakishkaykichirayku uchata ruranata, musayanata, machanata, chaymantapas tukuy pinkaypa ruranakunata.

13

Korintopi kirikkunarayku shuk kunanakuna chaymanta saludukuna

1-2 Kunan kimsaynin kutimi kankunata pasyak risha. Maykantami rimarkani chay uchata rurahuk wawkikunata, tukuy wawkikunatapas ishkaynin kuti pasyak rishpayni kunan karupi kahushpaynipas chayta kutikashka kankunata rimashkaykichi: Kay rihushkaynipi manami llakichishpachu kankunata sinchita kunashkaykichi. Kay kimsaynin kuti kankunata pasyak rishpayni uchallata rurashpa katihushkaykichita rikushpaynika kankunata kastiganayni tiyan, imashnami Moisespa killkashkanpi riman: Ishkay kimsa kankunamanta rikushpaykichika shuk runa mana alita rurahushkanta, chaytaka kastiganaykichi tiyan nishpa. 3 Kankunaka munankichi rikuchinaynipa Kristupa yachayninwa kahushkaynita. Kristu kankunapi rurashkanka manami shuk sampa runapa rurashkanshinachu, ashwan tukuy kankunapi rurahushkanka atun yachaynintami rikuchin. 4 Kristu shuk sampa runashina kruspi klabay tukushpa wañushpanpas kunanka Yaya Diospa atun yachayninwami kawsahun. Chasnashinami ñukanchipas Kristu wañushkanpishina sampa kanchi. Chasna kashpanchipas paywa kawsahushpanchina kankunapi paktashpanchi Yaya Diospa yachayninwa kahushkanchita rikuchishu.

5 Tukuy kankuna yuyariychi yachanaykichipa, Jesukristupi sinchikuhushpachu kawsankichi mananachu. ¿Manachu yachankichi Jesukristu kankunapi kawsahushkanta? Mana kashpaka shuti manana Jesukristupi sinchikushpachu kawsahunkichi. 6 Imashna kashpanpas yuyarini kankuna alita riksinaykichita ñukanchi alita Jesukristupa rimashkanta yachachikkuna kananchita. 7 Yaya Diosta mañahunchi mana millaypakunata ruranaykichipa. Mana kayta kankunata rimahunchichu runakuna ñukanchimanta rimanankunapa alita yachachishkakuna nishpa. Ñukanchi shuk runakunapa rikushkanpika yanka rimahukshina rikurishpanchipas mana imananchu. Kayllatami munanchi, kankuna alita rurashpa kawsanaykichita. 8 Nima maykan atipanchu chikanyachinata kikin shutipa kashkata, mana shutipachu nishpa rimashpanpas. Chayrayku shutipa kashkallata rimashpa kawsananchi tiyan. 9 Sampa runakunashina rikurishpanchipas kushikushunchimi kankuna Jesukristupi sinchikushpa kawsahushpaykichi. Mañashpallami katishu kankuna alikunallata rurak runakuna tukunaykichipa.

10 Kay kartata killkahuni kankunarayku sinchi shimiwa, manarapas kankunata rikunapa rihushpayni. Kankunama rishpayni manana munanichu sinchi shimiwa kankunata kunanata. Amunchi Jesukristu ñukata churawashkanrayku kankunata yachachik kanaynipa, atipani kankunata sinchi shimiwa kunanata. Tukuy chayka kanmi kankuna yanapay tukunaynikichipa, ashwan alita payta kasunaykichipa, chayka manami kanchu waklichiy tukunaykichipa.

11 Kay killkahushkanchita tukuchinanchipa, wawkinchikuna paninchikuna, tukuy chay rimashkanchikunata kasuychina alikunallata rurak kanaykichipa. Kunashkanchikunata ali yuyaywa uyaychi. Mana piñanakushpa, shuk yuyayllawa kushilla kawsaychi. Chasna

kawsashpaykichimi ñukanchita yuyak kushilla kawsayta kuk Yaya Dioska kankunawa kanka. 12 Tantarishpaykichi alita yuyanakushpa shukwa shukwa saludanakuychi. 13 Jesukristuta tukuy kirik masinchikunami kankunata saludanahun.

14 Amunchi Jesukristu kankunata llakichishpan yanapachun. Yaya Dios kankunata yuyashpan paypa Espiritunka karan uras tukuy kankunata sinchikuchishpan kankunawa kawsachun. *Chayllata killkashkanchi.Wawkikichikuna turikichikuna Pablo, Timoteo*

PABLOPA KILLKASHKAN KILLKA GALASIA ALLPAPI KAWSAK JESUKRISTUTA KIRIKKUNARAYKU

Pablo wawkikunata panikunata saludan

1-2 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, ñuka killkahuni kay kartata tukuy kankuna Galasia allpapi kahuk llaktakunapi kawsak Jesukristuta kirikkunarayku.

Ñukaka mana runakunapa kachashkan runachu kani, ashwan Jesukristu, payta kawsachik Yaya Diospas kachawashka paypa shiminta yachachinaynipa. Tukuy ñukawa pakta kahuk Jesukristuta kirikkunawa kay kartata killkahuni kankunama kachanaynipa. 3 Yayanchi Dios, Amunchi Jesukristupas kankunata llakichishpan yanapanahuchun tukuy uras kushilla kawsanaykichipa. 4 Jesukristuka pay kikin munashpan Yaya Diospa munananta kasushpan uchanchikunarayku kruspi wañurka ñukanchita kishpichinanpa, manana kawsananchipa Yaya Diosta mana kasukkuna millaypata yuyarishpa rurashpa kawsahushkankunashina. 5 Akuychi Yaya Diosta tukuy uras wiñayparayku atunyachishpa kushichishunchi. Chasna kachun.

Pablo yachachin shuklla shimi tiyananta imashnami kishpishunchi

6 Jesukristu ñukanchikunata yuyashpan wañushkanrayku Yaya Dios ñukanchita akllarka paywa pakta kawsananchipa. ¿Chasna Yaya Diospa akllashkan kashpaykichitatachu shuk ratu chay kankunata akllak Yaya Diosmanta anchurishkankichi? ¿Imaraykuta utkalla shuk chikan yachachinata kasuk tukushkankichi, imashnami kishpinaka nishpa yachachishkankunata? Chayrayku yapa llakirini. 7 Ñukanchi yachakuhushkanchi suma ali shimimantaka manami tiyanchu shuk shimika. Tiyan runakuna chay suma ali shimimanta chikanta yachachishpankuna kankunapa yuyaynikichita waklichikkuna. Chay runakunaka chay suma ali shimita Kristu runakunata kishpichinanmanta yachachinankunaranti chikantana yachachinahun. 8 Kankunata rimani maykan runapas kay yachachishkayni suma ali shimimanta chikanta yachachishpanka chaytaka Yaya Dioska kastigankami. Nima ñuka, nima shuk angel silumanta shamushpan atipanchichu chikanta yachachinata. 9 Ñawpa kayta rimarkani, kunan kutikashka rimashkaykichi: Jesukristullata kirishpanchimi Yaya Dioska ñukanchita kastigananmanta kishpichin. Maykanpas chasna yachachiy tukushkaykichimanta chikanta yachachishpanka chaytaka Yaya Dioska kastigankami.

10 Kunanka chasna rimashkayniwa ¿runakunatachu kushichinayani? Mana kashpaka ¿Yaya Diostachu kushichinayani? ¿Runakunapa rikushkanpichu ali kanayani? Chasna kamaka manami Kristupa kamachishkanchu kaynima.

11 Wawkinikuna paninikuna, munani yachanaykichipa kay yachachihushkayni shimika Jesukristu runakunata kishpichinanmanta mana runakunapa yuyayninmantachu kananta. 12 Mana yachakushkanichu runakunamanta, ashwan Jesukristu kikinmi chayta riksichiwashka.

Imashnami Pabloka Jesukristupa apostolnin tukurka

13 Kankunaka ña yachankichi ñukanchi israel runakunapa yachachinanchikunata katihushpayni Jesukristuta kirikkunata piñarishpayni yapa parisichishkaynita, paykunata kulluchinata munashpayni. 14 Achka

ñukashina watayukunamanta pasa ñukanchi israel runakunapa yaya rukunchi wañukunapa kamachishkankunata alita paktachik karkani. 15-17 Chasna kashpaynipas ñuka manara wawayarishpayni Yaya Dioska akllawarka paywa pakta wiñaypa kawsanaynipa. Chasna Yaya Dios munashpan Wawan Jesukristuta riksichiwarka pay runakunata kishpichinanmanta kankuna mana israel runakunata yachachinaynipa. Yaya Dios akllawashpan mana rirkanichu runakunata tapunaynipa yachachiwanankunapa, nima Jerusalenma rirkanichu ñukamanta puntiru Jesukristupa apostolninkuna yachachiwanankunapa. Ashwan mana unayashpachu kuskata rirkani Arabia allpama, chaymantalla Damasko llaktama kutirkani.

18 Chaywasha kimsa watamanta rirkani Jerusalén llaktama Pedrota riksinaynipa. Chaypimi paywa chunka pichka punchata karkani. 19 Mana rikurkanichu nima shuk Jesukristupa apostolninkunata. Ashwan Jesuspa wawkin Santiagollatami rikurkani. Chay ishkayllawa kwintarkani. 20 Kay killkahushkaynika shutipami kan, kaytaka Yaya Diospas yachanmi.

21 Jerusalenmanta llukshishpayni Siria allpapi llaktakunama, Silisia allpapi llaktakunamapas rirkani. 22 Chayrayku Judea allpapi kahuk llaktakunapi Kristuta kirikkunaka manara ñukata ñawipura riksiwarkakunarachu. 23 Paykunaka uyarkakunalla ñukamanta: Maykanmi ñawpa ñukanchi kirikkunata apichishpa wañuchichipayarka, payka kunanka runakunata yachachishpami purihun chay suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta kirinankunapa, maykantami yapa sakichinata munapayarka nishpa. 24 Chasna tukushkaynita yachashpankuna Yaya Diosta agradesishpa kushichirkakuna.

2

Pablo Jesukristupa shuk apostolninkunawa tantarishkanmanta kwintan

1-2 Chaymanta chunka chusku watamanta Yaya Dios rimawashpan kutikashka rirkani Jerusalenma Bernabewa pakta, wawki Titotapas pusharkani. Chay Jerusalén llaktapi tantarirkanchi Jesukristuta kirikkunata kamachikkunallawa kwintananchipa yachachishkaynikunamanta. Mana munarkanichu chay wawkikuna yachachishkaynita mana riksishpankuna mana alichu nishpa rimanankunapa, Yaya Diospa shiminta yachachishkaynika kankuna mana israel runakunata mana yankamanta kananpa. Chayrayku paykunata yachachishkaynita rimashpayni tapurkani ¿alichu manachu chay yachachishkayni shimika Jesukristu runakunata kishpichinanmanta? nishpa. Paykunaka ayniwarkakuna alimi nishpa. 3 Nima rimawarkakunachu ñukawa pakta purik griego runa Titomanta paypa ishpanan kara puntata pitinaynipa, ñukanchi israel runakunashina tukunanpa. 4 Ashwan ñukanchi israel runakunamanta shukkuna tiyarka chayta mana ali kananta yuyarikkuna. Jesusta katikkunami kanchi nishpa yanka rimashpa ñukanchiwa chapurishpankuna rikunayarkakuna imashnami kawsanchi Jesukristullata kirishpa. Mana Jesukristullata kirishpanchichu atipanchi kishpinata Yaya Diospa atun kastigananmanta, ashwan Moisespa killkashkan kamachishkakunata paktachishpanchimi kishpishunchi nishpa rimashpankuna ñukanchita kuti chay kamachishkakunata kasuchinayarkakuna. 5 Paykunata nima shuk ratu kasurkanchichu. Yapa munarkanchi chay suma ali shimi shutipa kananta kirishpalla katinaykichipa Jesukristullami runakunata kishpichin nishpa.

6 Chay kirikkunata kamachik wawkikunaka Jerusalenpi nima
ashwan rimawarkakunachu imatami rurasha, mana paykunata
tapunapa rishpaynipas. Ñukaraykuka mana imananchu paykuna
Jesuswa purik kashkankunaka. Yaya Diospa rikushkanpika tukuy
ñukanchi yachachikkunaka parihullami kanchi. 7 Chay wawkikunaka
yachachihushkaykika ali kananta yachashpankuna asirtarkakuna
Yaya Dioska kachawashkanta paypa suma ali shiminta mana israel
runakunata yachachinaynipa, imashnami Pedrota kacharka chay shimita
israel runa masinchikunata yachachinanpa. 8 Imashnami Yaya Dioska
Pedrota yachayninwa yanapashpan kacharka ñukanchi israel runakunata
yachachinanpa, chasnallatatami ñukatapas yachayninwa yanapawashpan
kachawarka kankuna mana israel runakunata yachachinaynipa.

9 Chayrayku tukuy ñukanchi kirikkunapa yapa yuyashkanchi
wawkikunaka Santiago, Pedro, Juanpas Jerusalenpi kirikkunata
ali yachachikkuna kashpankuna riksiwarkakuna ñuka Yaya Diospa
kachashkan kanaynita kankuna mana israel runakunama. Ñukata
Bernabetapas Yaya Diospa kachashkankuna kananchita riksishpankuna
ñukanchiwa shuk yuyayllawa kanankunata rikuchishpa makinchita
apirkakuna. Chasna ñukanchita kacharkakuna kankuna mana israel
runakunata yachachinanchipa. Paykunana israel masinchikunata
yachachinankunapa kiparirkakuna. 10 Chasna kashpan kayllata ñukanchita
rimarkakuna: Ama kunkaychichu kay Jerusalenpi nima imayu kirikkunata
yanapanaykichipa nishpa. Chayta yuyarishpayni tukuy uras ali munaywa
paykunata yanapani.

Pablo Pedrota mana alita rurashkanmanta kunashkanta kwintan asirtachinanpa Jesukristuta kirishpanchilla Yaya Dios ñukanchita kishpichinanta

11 Chaymanta Pedro Antiokia llaktama shamushpan chaypi shuk mana
alita rurahushkanpi payta kunashpa ñawinpi kuskata rimarkani mana al-
itachu rurashkanki nishpa. 12 Puntiru chaypi kawsak mana israel kirik
masinchikunawa pakta mikupayarka. Shuk israel kirik masinchikuna
Santiagopa yachachishkanta kasukkuna Jerusalenmanta shamushpankuna
Pedroka sakirkana mikunata chay mana israel kirik masinchikunawa.
Chasna kuti kasurkana israel runakunaka nima ima uras mikunahuchun
mana israel runakunawa nishpa kamachirishkata, chay israel kirik mas-
inchikuna paymanta mana ali israelchu nishpa yuyarinankunata man-
chashkanrayku. 13 Chasnallatata tukuy Antiokiapi kawsak ñukanchi is-
rael runakunamanta Jesukristuta kirikkunapas ashwan alita yachash-
pankunapas Pedroshina rurakkunallatata tukushpankuna mana alita ru-
rarkakunachu. Paykunapas manana mikurkakunanachu chay mana is-
rael runakunamanta kirik masinchikunawa. Bernabepas yachashpantata
mana ali kashkanta, paykunashinallatata rurarka. 14 Ali kashkata riksichik
suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta manana ka-
suhushkankunata rikushpayni tukuy kirikkuna tantarishka kahushkanku-
napi Pedrota kunashpa rimarkani: Kanka ñukanchi israel runakunamanta
kashpaykitata Jesukristuta kirik kahushkaykirayku kaypi puntiruka kay
mana israel runakunashina kawsapayarkanki, manana Moisespa killka-
shkan kamachishkakunata kasushpa. Kunanka ¿imaraykutaya kuti ñukanchi
israel runakunashinalla Moisespa killkashkan kamachishkakunata pak-
tachishpa kawsahushpayki munanki mana ñukanchi israel runakunamanta
kirik masinchikunata chayta kasuchinata ñukanchi israel runakunashina

kawsanankunapa? Chasnahushpayki yuyarinkakunami Jesuska sapallanka mana ñukanchita kishpichinkachu, ashwan Moisespa killkashkan kamachishkakunatapas kasunanchi tiyan kishpichirishka kananchipa nishpa.

15 Ñuka kanpas wawayarishkanchimanta pachami israel runakuna
kanchi, mana kanchichu Yaya Diospa kamachishkanta mana riksik
runakunashina. 16 Chasna kashpanpas yachanchi, nima maykan
runa Yaya Diospa rikushkanpika ucha illa kanchu, Moisespa
killkashkan kamachishkata paktachihushkanrayku, ashwan Jesukristuta
kirishkanraykullami. Chayraykumi ñukanchipas israel runakuna
kashpanchitata kishpichiy tukushkanchi Jesukristuta kirishkanchiraykulla,
manami Moisespa killkashkan kamachishkata paktachishkanchiraykuchu
nishpa Pedrota kunarkani.
17 Wawkikuna panikuna, ñukanchi Moisespa killkashkanta kasuk israel
runakuna kashpanchipas munanchi Kristupi sinchikushkanchirayku
Yaya Dios ñukanchita rimananpa rikushkaynipi ali tukushkankichi
nishpa. Chasna kashpanmi tukuy runakunashina uchayu kananchita
riksishkanchita rikuchinchi. Kunanka Kristupi sinchikushkanchirayku
manana Moisespa killkashkan kamachishkakunata kasushpanchi ¿Kristuchu
ñukanchita uchata rurak runakunata ruran chay kamachishkakunata mana
kasuchishkanrayku? Manami chasnachu. 18 Ashwan ñuka Moisespa
killkashkan kamachishkakunata manana paktachishanchu nishpa
rimashkayniwasha kutikashka chayllatata paktachinayaynimaka, mana
alita rurakchu kaynima. 19 Moisespa killkashkan kamachishkakunapi
riman mana paktachikkuna wañunankuna tiyan nishpa. Ñawpa
kawsashkaynita sakishkayniwa chay kastiguta pasashpayni manana chay
kamachishkakunata kasunayni tiyanchu, ashwan mushu kawsayyuna
Yaya Diosrayku kawsani. Jesukristu uchayniranti kruspi wañushpan ñuka
paywa pakta wañushkashina kashkani. 20 Mushu kawsayyuna kani. Chasna
kashpan manana ñuka kikin munashkaynitachu rurashpa kawsahuni,
ashwan Kristu ñukapi kawsahushpan paypa munashkanta rurashpa
kawsahuni. Chasna kashpanmi kay mundupi kawsahushpaynira Yaya
Diospa Wawanpi sinchikushpa kawsahuni. Payka yapa yuyawashpan
ñukaranti wañurka. 21 Moisespa killkashkan kamachishkata paktachishpa
kawsashkaynirayku Yaya Dioska uchaynimanta llakichimaka, Kristuka
yankamantami wañuma karka. Chasna kashpan manana kuti chay
kamachishkata paktachishpa ñuka kikinta kishpichirinayanichu, Yaya Dios
paylla munashpan kishpichiwananta mana munanichu nishpa rimakshina.

3

Yaya Diosta kirishpanchilla kishpichiy tukunanchimanta riman

1 Ay Galasiapi kawsak wawkikuna panikuna, Jesukristuta kirishpaykichitata yuyay illa kankichi. ¿Imaraykuta Jesukristuta katihushkaykichimanta
anchurishpaykichi llullachishpa yachachihukkunata kasuhunkichi? Ñukami
kankunata shutillata asirtachishpa yachachishkani, Jesukristu kruspi
wañushkanrayku Yaya Dios ñukanchita uchanchikunamanta llakichishpan
kastigananmanta kishpichishkanta. 2 Chayrayku munani yuyarinaykichipa
kayta: Yaya Diospa Espiritunka mana Moisespa killkashkan kamachishkata
kasushkaykichiraykuchu kankunapa shunkuykichipi shamurka, ashwan
Yaya Diospa shiminta uyashpaykichimi Jesukristuta kirishkaykichirayku
shunkuykichipi shamurka. 3 Kankunaka yapa yuyay illami kankichi.
¿Imaraykuta mana alita asirtankichichu? Puntiru kirishpaykichi Yaya

Diospa Espíritun yanapashpan Jesukristuka kankunata aliyachirka Yaya Diospa rikushkanpi ali kanaykichipa. Chasna kashpanpas kunanka kankuna kikinpa rurahushkaykichillawa munankichi ali tukunata Yaya Diospa rikushkanpi. 4 Kankunaka Yaya Diospa atun rurashkankunata rikushkankichi Jesukristuta katihushkaykichirayku. ¿Yankamantachu chasna rikurkankichi? Mana atipanichu kirinata yankamanta kashkanta. 5 Yaya Dioska kankunata Espiritunta kushpan kankunapi suma mana atipaypakunata rurashpan ¿imaraykuta chasna ruran? Mana Moisespa killkashkan kamachishkata kasushkaykichiraykuchu, ashwan Jesukristupa shiminta uyashkaykichiwasha kirishkaykichiraykumi chasna ruran.

6 Yuyariychi Abrahammanta. Payka kirirka Yaya Dios tukuy rimashkanta paktachik kananta. Chayraykumi Yaya Dios payta rimarka rikushkanpi ali kananta. 7 Chasna kashpanmi yachankichi, ñukanchipas Yaya Diospa rikushkanpi ali kananchipa payta kirinanchi tiyan. Chaypira Abrahampa mirayshina kanchi. 8 Ñawpamanta pacha Yaya Dios yacharka kankuna mana israel runakunatapas kirishkaykichirayku paypa rikushkanpi ali tukushkaykichita rimananta. Yaya Dios chayta yachashpan Abrahamta kay ali shiminta rimarka: Kanta yanapanaynita kirishkaykirayku, ñukaka kantashina tukuy allpakunapi kirik runakunatapas yanapasha nishpa. 9 Abraham Yaya Diosta kirishpan Yaya Dioska payta yanaparka. Chayrayku, maykanmi Jesukristuta kirin Abraham Yaya Diosta kirishkanshina, paytaka Yaya Dioska yanapankami.

10 Ashwan maykanmi Moisespa killkashkan kamachishkakunata kasushkanwa Yaya Diospa rikushkanpi ali tukunayan, paytaka Yaya Dioska kastigankami mana paktachinata atipashkanrayku. Paypa killkachishkanpi ñukanchita kasna riman:

Maykan runapas tukuy Moisespa killkashkan kamachishkakunata mana alita paktachishpa kawsashpanka paytaka kastigashami nishpa.

11 Nima pi atipanchu ucha illa kiparinata chay kamachishkakunata paktachinayashkanrayku. Yaya Diospa rimashkanka kasnami killkarishka kan:

Maykanmi ñukapi kirishpa sinchikurin, payllami aliyachishka kanka ñukawa wiñaypa kawsananpa nishpa.

12 Moisespa killkashkan kamachishkaka manami Kristuta kirinamantachu riman. Ashwan rimanmi, maykanmi chay kamachishkakunata alita paktachin, paymi Yaya Dioswa kawsanka nishpa.

13 Kristu ñukanchita kishpichirka chay atun kastigumanta, maykanmantami chay kamachishkapi riman mana paktachik runakunarayku tiyananta. Ñukanchirayku yapa uchayu runashina uchanchikunaranti kruspi wañushkanwa chayta rurarka, kasna killkarishka kashkata paktachishpa:

Maykantami kaspipi warkushpankuna chaypi warkurishka wañun, chayka kanmi atunta kastigarishka nishpa.

14 Chasna Kristu Jesús tukuy runakunarayku kruspi wañushpan Yaya Dios ñawpa Abrahamta rimashkanta paktachishka. Chasna kashpanmi tukuy ñukanchi israel runakunama, kankuna mana israel runakunamapas, Yaya Dios rimashkanshina Kristuta kirishpanchi paypa Espiritunka shamunka.

Yaya Diospa kamachinankunamanta, paktachinan shimikunamantapas riman

15 Wawkikuna panikuna, yuyachishkaykichi imashnami ñukanchi runakunapura ruranchi. Shuk runa runa masinwa kwintashpanka ima munashkanta rurananpa, chay runaka aynima ari, rurashami nishpa. Chasna

aynishpanka nima maykan runa atipanchu sakichinata mana alichu ruranaykipa nishpa. Chasnallatata nima maykan runa atipanchu rimashkanmanta ashwanta rurachinata. 16 Chasnashinami Yaya Dioska ñawpa Abrahamta ali paktachinan shimita rimarka imashnami payta kushichinka nishpa. Chaymantapas chay shimika paypa mirayninraykupas karka. Yaya Dios mirayki nishpa rimashpan mana rimarkachu achka mirayninkunamanta, ashwan shuklla miraymantami rimarka. Chaymi kan Kristu. 17 Kay rimashkayniwa ninayani Yaya Dios Abraham wañuta kay paktachinan shimita rimashpan kanpa miraykimantami shuk runa shamunka runakunata kishpichinanpa nishpa, mana yanka nishpa kashkanta. Chusku pachak kimsa chunka watawasha Yaya Dios Moisesta kamachishkanta kushpan chaywa Abrahamta ñawpa rimashkanka mana tukurirkachu. 18 Ñukanchi Moisespa killkashkan kamachishkata kasushpanchi kishpinchimaka, mana kishpinchimachu imashnami Yaya Dios ñawpa Abrahamta rimarka: Ñuka munashpaynillami runakunata yanapasha nishpa.

Imaraykumi Yaya Dioska ñukanchita kamachishkanta kurka

19 Yaya Dios Abrahamta ali paktachinan shimita rimashkanraykulla yanapashpan ¿imaraykuta Moisesta kamachishkanta kurka? Chay kamachishkanta kurka runakunata riksichinanpa mana payta kasuk kanankunata. Yaya Dios rimashkan Abrahammanta miraynin Jesukristu shamunankamalla chay kamachishkankunata kurka. Chay Yaya Diospa kamachishkantaka angelkunami Moisesta yachachirkakuna Moisesna runakunata chayta yachachinanpa. Chasnami Moiseska runakunata yanaparka Yaya Diospa kamachishkanta yachanankunapa. 20 Ñawpa Yaya Dioska Abrahamwa kwintananpa mana kacharkachu shuk angelta, nima shuk runata, ashwan pay kikinmi Abrahamwa kwintarka ñawipuramanta.

21 ¿Kayka ninayanchu Moisespa killkashkan kamachishkaka Yaya Diospa rimashkanraykuka kuntranmi nishpa? Mana chasnachu. Ñukanchi Moisespa killkashkan kamachishkamanta wiñaypa kawsayta tarinchimaka, chay kamachishkata paktachishpanchi ucha illami kanchima. Ashwan manami atipanchichu paktachinata. 22 Ashwan Yaya Dioska ñawpamanta pacha killkachishkanpi rimarka, tukuy runakuna uchata rurashkankunarayku tukuy uras uchata rurashpalla kawsanankunata. Yanapananmanta rimashkan ali shimitami Jesukristupi sinchikukkunallapi paktachinayarka, paypi sinchikushkankunaraykulla yanapay tukunankunapa.

23 Manarapas Jesukristuta kirihushpanchira Moisespa killkashkan kamachishkata mana munashpanchipas paktachishpa kasunanchi karka. Imashnami shuk runa karselpi kahushpan mana munakta tukuy kamachishkakunata ruranan tiyan, chasnami ñukanchikunapas kawsahurkanchi, Yaya Dios ñukanchita Jesukristuta riksichinankama. 24 Imashnami yayankuna shuk llaktama rihushpankuna uchilla wawankunata kuyrananpa shuk kuyrak runata kun, mana millaypata ruranankunapa, chasnallatatami Yayanchi Dioska ñukanchita Moisespa killkashkan kamachishkawa kuyrarka mana millaypata rurananchipa Jesukristu shamunankama. Yaya Dioska munarka Jesukristuta kirishkanchiraykulla ñukanchita uchanchikunamanta llakichishpan aliyachinata. 25 Chayrayku kunanka Yaya Dioska Wawan Jesukristuta ñukanchima kachashpan payta kirishpanchi ucha illa tukunanchipa, manana munanchichu chay ñawpa kamachinakuna shuk kuyrakshina ñukanchita kamachinanta.

26 Kristu Jesusta kirishkanchiraykumi tukuy ñukanchikuna Yaya Diospa
wawankuna kanchi. 27 Chayta yachani Kristuta kasuk tukushkanchita
rikuchishpa bawtisarishpanchimi mushu churarinata churarishkashina
tukushkanchirayku Kristu kawsahushkanshina kawsananchipa. 28 Chasna
kashpanchi mana imananchu israel runa mana israel runa kashpapas,
patronyu runa mana patronyu runa kashpapas, kari kashpapas warmi
kashpapas, mana imananchu. Kristu Jesusta kirihushkanchiraykumi shuk-
llashina tukushkanchi. 29 Kristupa runankuna kashpanchimi Abrahampa
miraykunashina kanchi payshina kirihushkanchirayku. Chasna kash-
panchimi Yaya Dios Abrahamta ali paktachinan shimita rimashkanshina
ñukanchipas yanapay tukushunchi.

4

1-2 Wawkikuna panikuna, kay rimahushkaynita asirtachishkaykichi. Shuk
kullkiyu runa wañushpan wawanmi chay tukuy imankunapa amun kan.
Chasna kashpanpas wawara kahushpanra manara atipanrachu wasinpi
kamachinata. Yayan manara wañushpanra shuk kamachinan runata
churama wañushkanwasha wasinpi chay wawata imankunatapas kuyrak
kananpa. Chay runaka chay wakcha wawata kuyrahushpan tukuy uras
payta kamachima musuyanankama. Chay wawa tukuypa amun kash-
panpas wiñanankama kamachina runashinalla kawsama. Musu tukush-
panra chay wakcha wawaka yayan rimashkanshina wasinpi kamachik
tukuma. 3 Chasnashinami ñukanchipas chay wakcha wawa chay runanpa
kamachishkanta kasushpa kawsakshina kasuna karkanchi chay yaya
rukunchi wañukunapa kamachishkankunata Yaya Diospa rimashkan puncha
paktarinankama. 4 Chay rimashkan puncha paktarishpan Yaya Dioska
Wawanta kay allpama kacharka. Shuk warmimanta wawayarirka. Yaya
Dios munashpan israel runa karka Moisespa killkashkan kamachishkaku-
nata kasushpa kawsananpa. 5 Chasnami Jesukristuka ñukanchita kish-
pichirka chay kamachinakunapa kamachinan runakunashina kashkanchi-
manta, Yaya Dioska ñukanchita wawankunata rurananpa.

6 Chasna paypa wawankuna kashpanchi Yaya Dioska paypa Espiritunta
shunkunchima kacharka, maykanmi Wawan Jesukristupipas kawsarka.
Chay Espiritunmi ñukanchita yuyachishpan Yaya Diosta yayayni nishpa ri-
manchi. 7 Chayrayku kankunaka manana kamachirishka runakuna kan-
kichinachu, ashwan Yaya Diospa wawankunami kankichi. Chasna paypa
wawankuna kashpaykichimi pay munashpan tukuy maykanmi paypa kan,
kankunapapas kan.

Pablo yapa yuyarin Galasia allpapi kawsak kirikkunarayku

8 Ñawpaka kankuna manarapas Yaya Diosta riksishpaykichira mana kikin
shuklla Yaya Diostachu ashwan yanka dioskunatami kasushpa kawsapa-
yarkankichi. 9 Kunanka kankunaka ña Yaya Dioswa aylluyashkankichi, ash-
wan alita rimashpaka Yaya Diosmi kankunawa aylluyashka. Chasna kash-
paykichi ¿imaraykutaya kuti munankichi chay mana valik nima imapi yana-
panata atipak yaya rukunchi wañukunapa kamachishkankunata kasushpa
kawsanata? 10 Shuk punchakunata, shuk killakunata, shuk watakunata
shukkunamanta chikanyachishpa yuyarinkichi Yaya Diosta kushichinata.
Atun tantarinanchikunawa Yaya Diosta kushichinanchi tiyan ñukanchita
alita rikunanpa nishpa tantarinkichi. 11 Chasna yuyarishpaykichimi yapa
llakirishpa yuyarini, llaktankunapi kahushpayni yankamantachari payku-
nata yachachirkani nishpa.

12 Wawkikuna panikuna, ñukashina kawsaychi manana chay ñawpa kamachishkakunata kasushpa. Ñukapas kankunawa kahushpayni kankunashina tukushkani mana chay kamachishkakunata kasuk. Chay uras nima imapi mana alita rurawarkankichichu. 13 Yuyariychi, puntiru kankunata Jesukristu runakunata kishpichinanmanta shimita yachachishkaynita. Unkuy apiwashkanrayku mana atipashpayni ashwan shuk llaktakunama rinata kankunapi yachachinaynipa kiparirkani. 14 Chasna unkushka kashpaynipas mana asichiwarkankichichu, nima chikniwarkankichichu. Ashwan Yaya Diospa angeltashina alita rikuwarkankichi, Wawan Jesukristutashina munawarkankichi. 15 Kunanka ¿imanashkataya kankunawa kahushkaynirayku kushilla kanaykichika? Manana chasna alita rikuwankichinachu. Ñukaka kankunata rimani: Chay unkushkayni uras imatapas, kawsaynikichitapas kuwanayarkankichi. Chasna yapa yuyawarkankichi. 16 ¿Imaraykuta kunanka shutipa kashkata yachachihushkaynirayku, kuntraykichitashina rikuwahunkichi?

17 Chay Moisespa killkashkan kamachishkata yachachikkunaka kankunata yuyakshina tukushpa mana ali yuyaywa rimashpa katinahun manana rimashkaynita kasuk kanaykichipa. Paykunallata kasushpa kawsanaykichita munanahun. 18 Alimi shuk runakuna kankunata rimashpa katishpankuna paykunata katinaykichipa alirayku kashpanka. Chasna kachun tukuy uras, kankunawa kahushpayni mana kankunawa kahushpaynipas. 19 Wawkinikuna paninikuna, ñukaka kutikashkami achkata llakirishpayni parisihuni. Imashnami shuk warmika wiksanta nanachishpan parisin wawayananpa, chasnallami parisishpa katinayni tiyan, Kristu kankunapi kawsahushkanta alita rikuchinaykichikama. 20 Chaypi kankunawa kaynimaka, yachaynima imatami yuyarihunkichi nishpa. Chaypi shuti atipaynima alita yachachinata. Karupi kahushpaynimi mana yachanichu imatami rimashpa killkashkaykichi.

Pablo chay ishkay warmi Agarmanta Saramantapas shuk yachachinata kwintan

21 Uyaychi kunan rimahushkaynita. Kankuna chay Moisespa killkashkan kamachishkata kasushpa kawsanayakkuna ¿manachu yachankichi chay Moisespa killkashkanpi rimashkanta? 22 Chay killkashkanpika kasnami riman: Abrahamka ishkay wawayu karka, shukka kamachinanpa rantishkan warmi Agarmanta, shukka kikin warmin Saramanta, maykanmi mana rantishkanchu kashka paypa kamachinan kananpa. 23 Chay Abrahampa kamachinan warmi paymanta chichurka shipas kashpan chichunata atipashkanrayku. Chay mana rantishkan kikin warminta Abrahamka chichuchirka paya kashpanpas Yaya Dios rimashkanta paktachishpa yanapashkanraykulla. 24-25 Chay ishkay warmikunaka ñukanchita yuyachin imashnami Yaya Dioska ñukanchita yanapanayan. Chay ishkay warmikunatashina Yaya Dioska ishkay rimashkan shiminwa ñukanchita yanaparka. Shuk rimashkan shiminka Moisespa killkashkanmi, shuk mushu rimashkan shiminka kanmi Jesukristuta kirishpa kishpina. Chay puntiru rimashkan shimintaka Yaya Dioska Moisesta Arabia allpapi Sinaí urkupi kurka. Chay Moisespa killkashkanta kasuk runakunaka Abrahampa kamachinan warmi Agarshinami kanahun. Chay kamachinan warmika Sarata kasushpa kawsarka. Chasnami kunankama ñukanchi israel runakunamanta Jerusalén llaktapi kawsakkuna Moisespa killkashkanta kasushpa kawsahushpankuna Agarpa wawankunashina kanahun kamachirishka runakuna.

26 Ñukanchi Yaya Diospa wawankuna kashpanchi chay silupi mushu
Jerusalenpi Yaya Dioswa kawsana kanchi. Chasna kashpan chay mana
rantishkan Abrahampa kikin warmin Sarapa wawankunashina kanchi,
manana kamachina runashinachu kawsanchi. 27 Ñawpa Yaya Diospa
yachayninwa yachachik Isaiaska kasna killkarka:

Machura warmi kushikuy, mana wawayu kashpaykipas.
Mana wawayana nanayta riksik kashpayki kushikushpa kapariy.
Kusaykimanta sakiy tukushka kashpaykipas miraykikunaka ashwan achka
kankakuna chay kusanwa kawsak warmimanta nishpa.

[Chasnami Abrahampa kikin warmin Sara shutiyuka tukurka. Machura kashpanpas wawayarka Isaakta, Yaya Dios ñawpa Abrahamta rimashkanshina. Kaytapas Yaya Dioska rimarka: Chay wawayki Isaakmantaka achka runakunami mirankakuna nishpa.]

28 Kunanka wawkikuna panikuna, imashnami Sarapa wawan Isaak ti-
yarka Yaya Dios rimashkanraykulla, chasnashinami ñukanchipas Yaya Dios
rimashkanraykulla paypa wawankuna kanchi. 29 Ñawpa chay Abraham
wañupa kamachinan warmipa wawan runa munashkanrayku tukushkaka
chiknipayarka chay Abraham kikinpa warmin Sarapa wawan Isaakta Yaya
Dios yanapashkanrayku tukushkata. Chasnashinami kunankama Moisespa
killkashkan kamachishkata kasushpankuna kamachirishkashina kawsak
runakuna ñukanchi Yaya Dios yanapashkanrayku kirik tukushkakunata
chikninahun. 30 Kunanka ¿imatata Yaya Diospa killkachishkanpi ñukanchita
yachachin? Kasnami Yaya Dioska Abrahamta rimarka:

Chay kamachinayki warmita wawanwa pakta llukshichiy. Wañushpaykika
chay wawaka manami atipankachu apanata sakishkaykita chay shuk
wawaykiwa pakta. Ashwan kikin warmikimanta wawayki Isaakllami
apanka tukuy sakishkaykitaka nishpa.

[Chasnashinami ñukanchipas Moisespa killkashkan kamachishkata paktachinayashpa kawsahushkanchita sakinanchi tiyan, Yaya Dios ñukanchita Isaaktashina yanapanata munahushkanrayku paypa wawankuna kananchipa.]

31 Wawkikuna panikuna, ñukanchi manami kanchichu chay
kamachirishka kawsak warmipa wawankunashina Moisespa killkashkan
kamachishkakunata kasukkuna. Ashwan chay mana rantishkan warmipa
wawankunashinami kanchi nima pipa kamachinankuna.

5

Pabloka yachachin Jesukristuta kasushpalla kawsanamanta

1 Kristuka ñukanchita kishpichishka manana shuk kamachirishka
runashina kawsananchipa. Chayrayku chay Moisespa killkashkan
kamachishkakunata kasunata munak runakunataka ama kasuychichu.
Ama munaychichu kutikashka shuk kamachirishka runashina chay
kamachishkakunata kasushpa kawsanata.

2 Chay runakunaka munanahunmi kankuna Moisespa killkashkanta ka-
sushpa ishpanaykichi kara puntata pitichishpaykichi paykunashina kanay-
kichipa. Alita uyawaychi, ñuka Yaya Diospa kachashkan kashpayni kanku-
nata rimani: Moisespa killkashkan kamachishkakunata paktachishpa kish-
pichirinayashpaykichika Kristu kankunarayku wañushkanka yankami kama.
3 Kutikashka rimashkaykichi, maykankunami Moisespa killkashkan ka-
machishkata kasushpa ishpanan kara puntata pitichinayanahun, payku-
naka tukuy chay kamachishkatami paktachishpalla kawsanankuna tiyan

Yaya Diospa rikushkanpi ali kanankunapa. 4 Chay kamachishkata kasushpa kawsashkaykichiwa Yaya Diospa rikushkanpi ali kanayashpaykichimi manana Kristuta kirishpanachu kawsahunkichi. Manana munankichinachu Yaya Dios kankunata llakichishpan kishpichinanta. 5 Ashwan ñukanchika Kristullapi sinchikushpanchimi Yaya Diospa Espiritunwa pakta kawsanchi. Chayrayku chapanchi Yaya Dios ñukanchita Jesukristuranti aliyachishkanrayku paypa kawsananpi yaykuchinanta. 6 Kristu Jesuswa pakta kawsashpanchi mana imananchu ishpananchi kara puntata pitirishka, mana pitirishka kashpanchipas. Paypi sinchikunallami ali kan. Chasna paypi sinchikushpa kawsashpanchimi shukwa shukwa yuyanakushpa kawsanchi.

7 Puntiru kankuna Kristupi alita sinchikushpa kawsahurkankichi. Kunanka ¿pitaya kankunata arkashka shutipa kashkata yachachishkaynita manana kasunayanaykichipa? 8 Chayka manami kashkachu kankunata kayak Yaya Dios, maykanmi shuktana kirichishka. 9 Yuyariychi, uchillastu urtika tukuyta urtiyachin. Chasnashinami pantachichik runakunaka. 10 Ñukaka kirini Amunchi Jesukristuwa shukllashina tukushkanchirayku mana shuktana kirik tukunaykichita. Chay pantachichik runakunataka Yaya Dioska kastigankami, mana imananchu maykanpas kachun.

11 Wawkikuna panikuna, ñuka kunankama kankunata yachachinimaka ishpananchi kara puntata pitinamanta kishpishka kananchipa, chay Moisespa killkashkan kamachishkata yachachikkunaka manami chiknawanahumachu. Chasna yachachinimaka Jesukristu kruspi wañushkanrayku Yaya Dios shunkunchita aliyachishkanta yachachihushkaynimanta nima pi ashwan piñarinahumachu. 12 Chay kankunata killachik runakuna yapa munashpankuna ishpana kara puntata pitichinata sukama llampu pitichinahumaya.

13 Wawkikuna panikuna, Yaya Dioska ñukanchita kishpichishka manana chay ñawpa kasushkanchita katishpalla kamachirishkashina kawsananchipa. Chasna kishpichirishka kashpanchipas ama yuyariychichu, kunanka atipanchi ñukanchi kikinpa munananchikunata rurashpa kawsanata nishpa. Ashwan Yaya Dioska munan shukwa shukwa yanapanakushpa yuyanakushpa kawsanaykichipa. 14 Yaya Dios killkachishkanpi riman: Runa masikita kan kikintashina yuyay nishpa. Chasna kawsashpaykichimi tukuy Yaya Diospa kamachishkanta paktachinkichi. 15 Kankunapura kaninakuk mikunakuk piña animalkunashina kawsashpaykichika yuyariychi chasnaka tukurinkichimi.

Yaya Diospa Espiritunta kasushpa kawsanamanta yachachin

16 Wawkikuna panikuna, alita rimashkaykichi: Yaya Diospa Espiritunta alita kasushpa kawsaychi. Chasna kawsashpaykichika manana kankuna kikin munashkata rurashpa kawsankichinachu. 17 Kankuna kikin munashkaykichita rurashpa kawsashpaykichika mana atipankichichu Yaya Diospa Espiritunta kasushpa kawsanata. Yaya Diospa Espiritunta kasushpa kawsashpaykichika mana atipankichichu kankuna kikin munashkaykichita rurashpa kawsanata. Chasna kashpanmi kankuna kikin munashkaykichita rurashpa kawsashpaykichika manami atipankichichu alita ruranata, imashnami munankichi. 18 Ashwan Yaya Diospa Espíritun kankunata yuyachishpanka manami kamachirishkashinachu kamachishkakunata kasushpa kawsankichi.

19-20 Runakuna paykuna kikin munashkankunata rurashpa kawsashpankuna kaykunatami rikunchi: Tukuywa musayana, aychankunawa millanayaypa ruranakuna, musyanankunata yapa kasushpa kawsana, yanka dioskunata mañana chaymanta kushichina, supaykunata kayashpa ruranakuna, chikninakushpa rimanakushpa piñanakushpa kawsana, runa masinkunawa parihuyanata munana, shukkunamanta pasa kanayana, manana shuk yuyayllawa kawsana, chikninakushpa chikan chikan muntun tukuna.
21 Chaymantapas runa masinkunapa imankunata munarina, machashpa kawsana, achkata mikushpalla kawsana, ashwan shuk chasna mana alikunata rurashpalla kawsana. Ñawpa kankunata rimashkaynita kutikashka rimashkaykichi: Tukuy chasna rurashpa kawsak runakunaka manami atipankakunachu Yaya Diospa kamachinan mushu munduma paywa pakta kawsak rinata.
22 Ashwan Yaya Diospa Espiritunta kasushpa kawsashpanchika shukwa shukwa yuyanakushpa, kushikushpa, mana piñanakushpa, ali yuyaywa kahushkanchipi mana sampayashpa, ali shunkuwa, shukta shukta yanapashpa, rimashkanchita paktachishpa kawsanchi. 23 Runa masinchikunata llakichishpa kawsanchi, manana chasnallachu aychanchipa munashkanta ruranchi. Chasna alita rurashpa kawsashpanchi nima pi atipankachu rimanata mana alitachu rurahunki nishpa.

24 Tukuy ñukanchi Jesukristupa runankuna manana ñukanchi kikinpa munashkanchita rurashpa kawsanchinachu. Ñawpa kashkanchika tukuy mana ali munananchiwa paywa pakta kruspi klabarishpa wañushkashina tukushka. 25 Kunanka Yaya Diospa Espíritun ñukanchita yuyachishpan akuychi munashkanllata rurashpa kawsashunchi. 26 Manana ñukanchi kikinta atunyachinayashpa kawsashunchichu. Ama shukkunamanta pasa tukunayashpa kawsashunchichu. Ama runa masinchipa imankunata munarishpa, nima paykunawa parihuyanayashpa kawsashunchichu.

6

Shukwa shukwa yanapanakushpa kawsanamanta yachachin

1 Wawkikuna panikuna, shuk kirik masikichi millaypata rurahushpanka kankuna alita Yaya Diosta kasuk kashpaykichi chay mana alita rurahukta yanapaychi mana ashwanta millaypata ruranapa. Alita yuyashpa yanapaychi payta. Chasna kirik masikichita yanapashpaykichi alita kuyrariychi mana kankunapas shuk millaypata ruranaykichipa. 2 Shuk kirik masikichi llashawashina parisihukta rikushpaykichi yanapaychi sinchikurishpa kawsananpa. Chasna shukwa shukwa yanapanakushpaykichimi Kristu yuyanakunanchipa rimashkanta kasuhunkichi.

3 Kankuna shukkunamanta pasa kanaykichita yuyarishpaykichika mana kashpaykichipas kankuna kikinmi llullachirihunkichi. 4 Chayrayku ñukanchi kikinllapa rurananchikunata yuyarishunchi, alitachu manachu rurahunchi nishpa. Alita rurashpanchika atipanchi kushikunata. Mana kushikushunchichu rurashkanchika shukkunapa rurashkankunamanta ashwan alimi nishpa. 5 Karan shukpami pay kikinpa ruranan kashkaka tiyan, maykanmantami tapuy tukushunchi.

6 Tukuy Yaya Diospa suma ali shiminta kankunata yachachikkunata yanapanaykichi tiyan mana iman pishinanpa.

7 Ama kankuna kikin llullachiriychichu alitami Yaya Diosta katihuni
nishpa, mana chasna kashpanka. Nima pi atipanchu Yaya Diosta pukl-
lachinata. Maykan runapas mana alita rurashpa kawsashpanka rurashkan-
manta parisinan tiyan. Imatami tarpunchi, chayllatami pallanchi. 8 Shuk
suliman muyuta tarpunchimaka, suliman muyullatatami pallanchima.
Chasnashinami mana alita rurashpa kawsashpanchika wiñaypa kastigar-
ishka kashunchi. Chaymanta shuk ali muyuta tarpunchimaka, ali muyul-
latata pallanchima. Chasnashinami alita Yaya Diospa Espiritunta kasushpa
kawsashpanchika wiñaypa Yaya Dioswa kawsashunchi.
9 Chayrayku mana sampayashunchichu alita rurashpa kawsanata. Chasna
mana sampayashpa alita rurashpa kawsashpanchimi Yaya Dioska mu-
nashkan uras ñukanchita alita kushichinka. 10 Chayrayku maypipas runa
masinchikunata atipashkanchiwa yanapashunchi. Shukkunamanta ash-
wanta tukuy Yaya Diosta kasuk masinchikunata yanapashpa kawsashunchi.

Pabloka kirik masinkunata saludashpa kay kartata tukuchin

11 Rikuychi, ñuka kikin makiniwami atun letrakunawa killkashpa kay
kartata tukuchihuni. 12 Chay kankunata ishpanaykichi kara puntata
pitichinaykichi tiyan nishpa rimak runakunaka chayta rurachinayanahun
runakunapa rikushkanpi ali kanankunallapa. Mana munanahunchu, Kristu
wañushkanrayku Yaya Dios ñukanchita llakichishkanta yachachishpankuna
ñukanchi israel runakunamanta paykunata parisichinankunata. 13 Nima
paykuna kikin pitirishka kashpankunapas tukuy Moisespa killkashkan
kamachishkakunata kasunahunchu. Ashwan ishpanaykichi kara pun-
tata pitichichinayanahun paykuna kikinta atunyachirinankunapa, tukuy
runakuna yuyarishpankuna paykuna yachachishkankunaraykumi chasna
ruranahun nishpa.
14 Ñukaka mana paykunashina runakunapa rikushkankunapi
ñuka kikinta atunyachirinayanichu. Ashwan Amunchi Jesukristu
kruspi wañushkanraykulla, Yaya Dios ñukanchita llakichishkantami
yachachihuni. Chayllatami yachachini. Jesukristu kruspi wañushkanrayku
kishpichiy tukushpayni manana Yaya Diosta mana riksikkunashina
rurashpa kawsanichu. Runakunapa yuyarishkan ñawpa kasushkayni
yachachishkakunaka kirinakunaka manana atipawanahunchu
kamachinata. Chaykunarayku wañushkashina tukushkani, manana nima
imapi kasuk. 15 Chasna kashpan mana imananchu ishpanan kara puntata
pitishka runa, mana pitishka runa kashpanchipas. Maykantami shuti
munanchi, chayka kan Yaya Dios ñukanchita llakichish- pan mushu
runata rurananta. 16 Kankuna chay ali yachachishkaynita alita kasushpa
kawsashpaykichika Yaya Diospa akllashkan runankuna kankichi. Chasna
Yaya Diospa wawankuna kashpaykichi payka kankunata yuyashpan
llakichishpan yanapachun, kushilla kawsanaykichipa.
17 Jesukristumanta yachachishkaynirayku, chikniwak runakuna achkata
makawashpankuna aychaynika litra litra kahun. Chasna rikuchini, Jesús
ñukata yachachinaynipa kachawashpan shutipa payta kasuk kanaynita.
Chayrayku mana munanichu nima pi yachachishkaynirayku ashwanta
parisichiwananta.
18 Wawkinikuna paninikuna, Amunchi Jesukristu kankunata llakichish-
pan munashkanta karan shuk kankunapi paktachichun. Chasna kachun.
Chayllata killkashkani.Wawkikichi turikichi Pablo

PABLOPA KILLKASHKAN KILLKA EFESO LLAKTAPI JESUKRISTUTA KIRIKKUNARAYKU

Pablo Efeso llaktapi kawsak Jesukristuta kirikkunata saludan

1 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, ñuka kani Pablo, Yaya Dios
munashpan Jesukristupa apostolnin tukushkani. Kankuna Efeso llaktapi
kawsakkunaka Yaya Diospa akllashkan runankunami kankichi, Kristu Je-
susta katik tukushkaykichirayku. Kankunarayku kay kartata killkahuni.
2 Yayanchi Dios, Amunchi Jesukristupas kankunata llakichishpan yana-
panahuchun kushilla kawsanaykichipa.

Pablo yachachin imashnami Yaya Dios ñukanchita yanapan nishpa

3 Ñukanchikuna Kristuwa pakta kawsahushpanchi payka ñukanchita
kushichishpan Espiritunwa tukuy imapi yanapan. Chayrayku akuychi
kushichishunchi silupi kawsak Amunchi Jesukristupa Yayan Diosta. 4-5 Yaya
Dios manara kay allpata rurahushpanra ñukanchita yuyashpan yuyarirka
Jesukristuta kachamunanta, ñukanchi paywa tantaylla kawsananchipa.
Chayta yuyarishpa ñukanchita akllashka, payllata kasushpa, ucha illa
kawsananchipa. Yaya Dios ñukanchita yuyashpan yapa munashka paypa
wawankuna kananchipa. Chasna kashpan Jesukristuta kachamurka
uchanchikunaranti wañunanpa, ñukanchikunata munashkanshina
kikin wawankunata rurananpa. 6 Chasna ñukanchita rurarka payta
kushichishpa kawsananchipa, ñukanchita yuyashpa llakichishkanka
yapa suma kashkanrayku. Yapa ali shunku kashpan yuyashkan
Wawan Jesukristuta kachamurka ñukanchita yanapananpa. 7 Wawan
kruspi wañushpan yawarnin shuturishkanrayku Yaya Dioska ñukanchita
uchanchikunamanta llakichishpan kastigananmanta kishpichishka.
Chasna rurashpan ñukanchita rikuchirka imashna atunmi ñukanchita
yuyananka kan. 8 Yachayninta yuyaynintapas ñukanchita kushpan yapa
yuyananta riksichirka. 9-10 Ñawpamanta pacha Yaya Dios munarka Wawan
Jesukristuta kay allpama kachanata, munashkan puncha paktarishpan
tukuy silupi allpapi kawsahukkunata tantachinanpa, Kristullata kasushpa
kawsanankunapa. Chasnami tukuy chay munashkanta paktachinka. Ñawpa
manara chayta ñukanchita riksichirkarachu, kunan ña riksichishka.

11 Ñawpamanta pacha Yaya Dioska munarka ñukanchikuna Wawan Kristuwa
pakta kawsananchita. Chasna Kristuwa pakta kawsahushpanchimi Yaya
Dioska tukuy ima kunayahushkankunata kuy tukushunchi. Yaya Dios tukuy
paypa munashkanta rurak kashpanmi tukuy yuyarishkanta paktachinka.
12 Kunan munanmi ñukanchi puntiru Kristuta kirikkuna payta kushichishpa
kawsananchipa, yapa ali atun kashkanrayku. 13 Yaya Dios munashpanmi
kankunapas paypa shutipa rimashkanta uyashkankichi paypa suma ali
shiminta Jesukristu ñukanchita kishpichishkanmanta. Chasna kankuna
Kristupi kirishpaykichimi payta kasuk tukushkankichi. Chasna kahush-
paykichimi Yaya Dioska rimashkanshina Espiritunta kankunata kushka
yachanaykichipa Amuykichi kananta. 14 Chasna Yaya Diospa Espíritun
shunkunchipi kashpanmi alita yachanchi Yaya Dios tukuy chay ñukanchita
kunayashkanta shutipa kunanta. Chasna kashpanmi yachanchi ñukanchi
paypa wawankunata kishpichihushkanta alita paktachinanta ñukanchi
payta kushichishpa kawsananchipa yapa ali atun kashkanrayku.

Pablo Yaya Diosta mañan tukuy kirikkunarayku

15-16 Chayrayku kankuna Amunchi Jesusta kirishkaykichita, tukuy
kirik masikichiwa yuyanakushpa kawsahushkaykichita yachashpayni
mañahushkaynipi kankunata yuyarishpa tukuy uras Yaya Diosta
kankunarayku agradesini. 17 Amunchi Jesukristupa Yayan Diosta, yapa
ali atun yachayyu Yayanchi kashpan payta mañani kankunata yachayta
kunanpa, chaymantapas alita riksichinanpa imashnami payka kan nishpa.
18 Chaymanta Yaya Diosta mañani yuyaynikichita paskachinanpa, alita
asirtanaykichipa imashna ali tukunaykichita chapashpa kahunkichi, Yaya
Dios kankunata kayashkanrayku. Chaymantapas mañani asirtanaykichipa
imashna tukuy ima riksishkanchimanta pasami yapa suma ali Yaya Dios
kankunata kunayashkanka tukuy ñukanchi payta kasuk masikichikunawa
pakta. 19 Yaya Diosta mañani yachanaykichipa imashna tukuymanta
pasa atunmi paypa atipayninka, maykantami ñukanchi payta kirikkunapi
rurashkanwa rikuchin. 20 Chay atipayninllatata Yaya Dios rikuchirka
Kristuta wañushkanmanta kawsachishpan kawsanan silupi kuskaynin parti
tiyachishpan tukuyta kamachik kananpa. 21 Tukuy apukuna, tukuy
kamachikkuna, angelkuna, supaykuna, tukuy tiyakkunapas kunan kay
mundupi chaymanta mushu mundupipas wiñaypa kanta kasunankuna tiyan
nishpa Yaya Dioska Kristuta tukuymanta pasa kananpa churarka. 22 Payta
tukuy imata kushpan payna kamachinanpa rimarka. Payta churarka
tukuy ñukanchi kirikkunapa umanchishina kananpa, payta alita kasushpa
kawsananchipa. 23 Jesukristu umanchishina kashpanmi paypa aychanshina
kanchi. Pay tukuy tiyashkata kuyrak ñukanchipi kawsahun tukuy atipayninta
ali kananta rikuchishpa.

2

Yaya Dios ñukanchita yuyashpan kishpichin

1 Ñawpa kankuna Yaya Diosta mana kasushpa, uchakunata rurashpa
kawsapayarkankichi. Chasna nima imapi Yaya Diosta kasushpaykichi
payraykuka wañushkashinami karkankichi. 2 Chasna uchakunata
rurashpa kawsahushpaykichimi Yaya Diosta mana kasuk runakunapa
ruranankunallata rurashpa kawsapayarkankichi. Supaykunapa apupa
munashkanllata rurapayarkankichi. Payka kunankama tukuy Yaya
Diosta mana kasuk runakunatami millaypata yuyachishpa rurachin.
3 Chasnami ñukanchikunapas ñawpa mana ali rurak runakuna kapayarkanchi,
tukuy mana ali munashkanchikunata rurashpa kawsapayarkanchi.
Wawayarishkanchimanta pacha tukuy mana ali yuyayninchikunallata
kasushpa kawsapayarkanchi. Chasna kawsashkanchimantami Yaya Dioska
ñukanchita chay tukuy payta mana kasuk runakunatashina yapa sinchita
kastiganan karka.
4 Chasna kashpanpas payka yapa ñukanchita yuyashkanrayku atunta
llakichin. 5 Yaya Diosta mana kasushpa kawsashkanchirayku wañushkashina
karkanchi. Chasna kashkanchimanta Yaya Dioska ñukanchita kishpichirka
Wawan Kristuwa pakta wañushkanmanta kawsachishkanshina paywa
parihu kawsananchipa. Yaya Dios munashpanlla uchanchikunamanta
llakichishpa ñukanchita kishpichishka. 6 Yaya Dioska Kristu Jesusta
wañushkanmanta kawsachishkanshinami ñukanchikunatapas wañushkashina
kashkanchimanta kawsachishka. Chaymantapas Kristu Jesuswa
shukllashina tukushkanchirayku kay allpapi kawsahushpanchipas paywa
pakta silupi tiyachiy tukushkatashina rurarka Kristuwa pakta tukuyta

winsik kananchipa. 7 Chayta rurashka wiñayparayku rikuchinanpa imashna tukuy ima riksishkanchimanta pasami ñukanchita yuyashpa llakichishkanka. Ñukanchita yapa yuyahushkanta Kristu Jesusta kachashkanwa rikuchishkanta tukuy runakunata riksichinka.

8 Yaya Dioska ñukanchita yapa munashpan payta kirishpanchi kishpichiy tukushkanchi. Mana ñukanchi kikin munashkanchiraykuchu kishpichiy tukushkanchi. Ashwan Yaya Dios munashpanllami ñukanchita llakichishpan kishpichishka. 9 Yaya Dios mana ñukanchita kishpichishkachu alita rurashkanchirayku. Payka mana munanchu nima pi pay kikinta atunyachirishpa rimanata, alita rurashkayniraykumi Yaya Dioska kishpichiwashka nishpa. 10 Yaya Dios ñukanchita rurarka imashna kunan kanchi. Kristu Jesuswa ñukanchita mushu runakunata rurarka alikunata rurashpa kawsananchipa. Ñawpamanta pacha Yaya Dios munashpan alikunata rurashpa kawsananchipa, chay ali ruranakunatapas ñami rurarka ñukanchi chayta rurashpa kawsananchipa.

Jesukristu wañushkanrayku tukuy paypi sinchikukkuna shuk ayllushinalla kanchi

11 Yuyariychi pikunami kapayarkankichi. Yaya Diosta mana riksik runakunamanta miraykuna kashpaykichi israel masinikunapa mana valichishkankuna kapayarkankichi, ishpana kara puntata mana pitichishkankunarayku Yaya Diospa chiknishkan runakuna nishpa rimashkankuna. Paykuna shuti yuyarinahun Yaya Diospa runankuna kanankunata, ishpanankuna kara puntata pitichishkankunarayku, runapa aychanllapi rurashka kashpanpas. 12 Alita yuyariychi Jesukristuta ñawpa mana kasushpa kawsashkaykichita. Yaya Diospa mana runankuna kashpaykichi ñukanchi israel runakunamanta anchurishka karkankichi. Yaya Diospa kamachishkanka, chaymanta pay ñukanchita kishpichinanpa rimashkanka mana kankunaraykuchu karka. Mana kankunatachu kamachishkankunata kurka, nima kankunatachu rimarka shuk kishpichik shamunanta. Nima ima ali kankunata pasananta yachashpachu kawsapayarkankichi. Manami Yaya Dioswachu kawsapayarkankichi tukuy mana alikunata rurashpa. 13 Ashwan Kristu Jesús wañushpan yawarnin shuturishkanraykumi kankunaka paywa pakta kawsak tukushkankichi. Yaya Diosta ñawpa mana kirishpaykichipas kunanka ña paywa pakta kawsahunkichi. 14 Kristu tukuy ñukanchirayku wañushpan yanaparka kushilla manana piñanakushpa kawsananchipa. Ñukanchi israel runakunata, kankuna mana israel runakunatapas tantachirka paywa pakta shuk yuyayllawa shuk ayllushinalla kawsananchipa. Chasna ñukanchita yanaparka manana kuntrakunashina kawsananchipa. 15 Kristu wañushkanraykumi ñukanchita kishpichishka, manami Moisespa killkashkan kamachishkakunata paktachishkanchiraykuchu. Kristu wañushkanraykumi paywa tantaylla kawsanchi. Mana ishkay ayllushinachu kanchi ñukanchi israel runakuna kankuna mana israel runakunawa, ashwan shuk ayllushinalla kanchi. Chasna paywa pakta kawsashpanchimi mana piñanakushpa kushilla kawsanchi. 16 Kruspi wañushkanraykumi Kristuka ñukanchi israel runakuna kankuna mana israel runakunawa chikninakuk kashkanchita aliyachishka, Yaya Dioswa alita kushilla shuk ayllushinalla kawsananchipa.

17 Kristumi kay allpama shamushpan tukuy ñukanchi israel runakunata, kankuna mana israel runakunatapas yachachirka shuk yuyayllawa

kawsanata. 18 Pay wañushkanraykumi Yaya Diospa Espíritun ñukanchita yanapashpan ñukanchi israel runakuna, kankuna mana israel runakunapas atipanchi Yaya Dioswa pakta kawsanata. 19 Chayrayku kunanka kankuna mana israel runakunamanta Jesukristuta kirikkuna kashpaykichi manana ñukanchi Yaya Diosta kasuk israel runakunamanta chikannachu kankichi. Manana kankichichu Yaya Dioswa mana kawsakkuna. Ashwan tukuy payta kasukkunawa parihu Yaya Dioswa pakta kawsakkuna kankichi, paypa kikin ayllunkuna.

20 Tukuy ñukanchikunami rumikunamanta Yaya Diosrayku rurarishka wasishina kanchi. Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachikkuna, Jesukristupa apostolninkunapas chay suma wasipi churashka tukuy rumikunata sinchikuchik rumikunashinami kanahun. Jesukristuka tukuy chay sinchikuchik rumikunamanta ashwan sinchikuchik rumishinami kan. 21 Yaya Dios ñukanchita Jesukristuwa tantachishpan paypa wasinraykushina rurahun. Kristupi sinchikushpa rihunchi Yaya Dios chay wasinraykushina rurahushkanta sumakta tukuchinankama. Pay chaypi kawsananpa kashpanmi nima ima mana ali tiyankachu. 22 Kankunapas chay wasirayku rumikunashina kashpaykichi Yaya Dioska chay wasinraykushina rurahushkanpi churahun, tukuy ñukanchiwa parihu tantanakushka kawsanaykichipa. Chasna tantanakushka kawsahushpanchimi Yaya Diospa Espíritun tukuy ñukanchipi kawsahushpan Yaya Diospa wasinshina kanchi.

3

Yaya Dios Pablota kacharka mana israel runakunata yachachinanpa

1 Wawkikuna panikuna, Kristu Jesuska ñukata kamachiwashka kankuna mana israel runakunata paypa shiminta yachachinaynipa. Chasna kankunata Kristu Jesusmanta yachachishkaynirayku karselpi churawashkakuna. 2 Kankunaka ñami yachankichi, Yaya Dios yapa ali shunku kashpan ñukata kachawashkanta kankuna mana israel runakunata yachachinaynipa. 3 Yaya Dios kankunatapas ñukanchiwa pakta runankunata rurananta ñawpa manara yachashkanchita pay kikinmi kunan riksichiwashka, imashnami ña kankunarayku mana achka shimikunawa killkashkani. 4 Chay killkashkaynita leyishpaykichi ña yachankichi chay ñawpa manara yachashkanchita Kristu rurashkanmanta Yaya Dios alita asirtachiwashkanta. 5 Ñawpa Yaya Dioska manara nima pita chay rurananta riksichirkarachu. Kunanka Espiritunwami ña chay suma rimashkanta payllata kasuk apostolninkunata, paypa yachayninwa yachachikkunatapas riksichishka. 6 Kaymi chay ñawpa manara yachashkanchika: Tukuy kankuna mana israel runakuna paypa suma ali shiminta uyashkaykichimanta Kristu Jesusta kirishpaykichi ñukanchi israel runakunamanta Kristuta kirikkunawa pakta Yaya Diospa wawankuna kankichi. Chasna tukuy Kristu Jesusta kirik runakuna shuk aychashinalla kanchi. Chaymanta Yaya Dios ñukanchi israel runakunata kunanpa rimashkanta kankuna mana israel runakunatapas kunkami.

7 Chay suma ali shimita yachachik tukushkani. Yaya Dioska tukuyta atipak kashpan yapa yuyawashpan akllawashka chay shiminta yachachik kanaynipa. 8 Ñuka tukuy Yaya Diosta kasukkunamanta ashwan mana llakichiy tukunapa valiktami Yaya Dioska yachayninwa yanapawashka suma ali shiminta kankuna mana israel runakunata yachachinaynipa, Kristu ñukanchita mana yuyariypa tukuy ima riksishkanchimanta pasata

kunayashkanmanta. 9 Tukuyta rurak Yaya Dioska tukuy imata rurashkanmanta pachami yuyarirka kankuna mana israel runakunatapas kishpichinata. Chasna yuyarishpanpas manara nima maykanta rimarkarachu paypa suma ali yuyayninta. Kunanka ñukata akllawashpan kamachiwashka chay yuyayninta riksichinaynipa.
10 Kunanka Jesukristu wañushkanmanta kawsarimushkanraykumi achka ñukanchi israel runakuna, kankuna mana israel runakunapas Yaya Diostana kasushpa kawsahunchi. Jesukristuta tantaylla kirishpa kawsahushkanchimantami tukuy wayrapi kawsak atun yachayyu angelkuna, supaykunapas yachankakuna imashna ali atun yachayyumi Yaya Dioska, achka chikanta rurahushkanwa rikuchishpan.
11 Manara nima ima tiyahushpanra Yaya Dioska ña yuyarirka ñukanchi kirikkunawa atun yachayyu kananta rikuchinanpa. Kunanka ñami chayta paktachishka. Amunchi Jesukristuta wañushkanmanta kawsachishpan tukuy paypi sinchikuk runakunata kishpichishpa shukllatashina rurarka.
12 Chasna Kristuwa shukllashina tukushkanchiraykumi paypi sinchikushpa kawsahushpanchi atipanchi kushikushpa mana manchashpa Yaya Dioswa kwintanata. 13 Chayrayku kankunata mañashkaykichi, Jesukristumanta kankunata yachachishkaynirayku parisihushkaynita rikushpaykichipas ama sakiychichu payta kirishpalla kawsanata. Chay parisinaynika alimi kan kankunarayku, chayrayku kushikuychilla.

Pablo Yaya Diosta mañan kirikkuna asirtanankunapa Jesukristu yapa paykunata yuyahushkanta

14 Kankuna ashwanta sinchikurinaykichipa Yayanchi Diospa puntanpi kunkurishpa mañani kankunata yanapananpa. 15 Payka tukuy allpapi silupi kawsakkunapa amun kashpan karan chikan muntun kawsakkunaka paymanta apinahun kikin kanankunata. 16 Atun yachayyu yapa ali kashpan payta mañahuni mana tukuchiypa alikunata charishkanmanta kushpa Espiritunwa shunkuykichipi kankunata sinchikuchinanpa, alita paywa pakta kawsanaykichipa. 17 Chaymanta mañahuni, Kristuta kirishkaykichirayku payka shunkuykichipi kawsananpa. Mañahunimi pay kankunata yuyahushkanta yachashpaykichi tukuy ruranaykichi yuyarinaykichi kananpa Kristuta runa masikichikunatapas yuyahushkaykichirayku. 18 Mañahuni chasna yuyakkuna tukunaykichipa, tukuy ñukanchi Amunchi Kristuta kirik masikichikunawa pakta yachakunaykichipa imashna atunmi Kristu kankunata yuyahushkanka tukuy uras maypi kashpaykichipas. 19 Mana atipashpanchipas alita asirtanata imashna atunmi paypa yuyahushkanka, mañahuni ñukanchita yuyahushkanta sumakta riksinaykichipa, Yaya Dios kankunapi kawsashpan tukuypi yuyachik kananpa.
20 Payka mañananchikunamanta yuyarinanchikunamanta yapa pasata ñukanchita atipan yanapanata. Ñukanchipi rurahushkanwa rikuchishkan atipayninka yapa atunmi. 21 Akuychi tukuy Kristu Jesusta kirik runakuna tantaylla kushikushpa tukuy uras wiñayparayku Yaya Diosta atunyachishpa kushichishunchi. Chasna kachun.

4

Yaya Diospa Espíritun ñukanchita yanapashpan parihu yuyanakushpa kawsanchi

1 Jesukristu ñukanchita kishpichishkanmanta yachachishkayniraykumi karselpi churawashkakuna. Chasna Amunchi Jesukristuranti karselpi

kahushpayni kankunata kunahuni alita rurashpa kawsanaykichipa. Yaya Diosmi kankunata akllashka paypa wawankuna kanaykichipa. Chayrayku paypa wawankunashina alita rurashpa kawsaychi. 2 Shukkunamanta mana atunyanayashpa, runa masikichikunata llakichishpa kawsaychi. Shukwa shukwa yuyanakushpa mana sampayashpa ali yuyaywa awantanakuychi. 3 Yaya Diospa Espíritun tukuy kankunapi kawsashpan ali munaywa atipashkaykichita ruraychi tukuy uras mana piñanakushpa, shukwa shukwa kushilla shuk yuyayllawa kawsanaykichipa.

4 Tukuy ñukanchi shuk aychashinalla kanchi. Tukuy ñukanchipi shuklla Yaya Diospa Espiritunmi kawsan. Yaya Dioska tukuy ñukanchikunata akllashka shukllata chapashpa kawsananchipa, chayka silupi paywa pakta kawsak rinanchimi. 5 Chaymanta shukllami kan tukuy ñukanchikunapa amunchika, chayka Amunchi Jesukristumi. Tukuy ñukanchi payllata kirishpa kawsanchi. Payllata kirishpanchimi bawtisarishkanchi. 6 Yaya Dioska shukllami. Payllami tukuy ñukanchipa Yayanchika. Payllami tukuy ñukanchita kamachikka. Paymi tukuy ñukanchita yuyachin munashkanta rurananchipa. Paymi tukuy ñukanchikunapi kawsan.

7 Chaymanta pay kikin munashpanllami Kristuka karan shuk ñukanchita atipachinayashkanshina chikan chikanta atipachirka. 8 Chayraykumi Yaya Dios killkachishkanpi ñukanchita Jesukristumanta riman:

Paypa kuntrankunata winsishpan apishkankunata apashpa siluma sikarka.
Chaymanta tukuy payta kasuk runakunata kushichishpa chikan chikanta atipachirka nishpa.

9 ¿Imatata ñukanchita rimanayan siluma sikashka nishpa? Kaytaka rimahunmi: Jesukristu silumanta puntiru kay allpama shamushpan chaywasha kutikashka silumallatata kutishkan. 10 Jesukristu shamushka kashpan payllatata Yaya Diospa kawsanan siluma, puyumanta ashwan awama kutirka, kaypi chaypipas tukuy parti kashpan tukuyta kamachik kananpa.

11 Chasna Jesukristu ñukanchita kamachik kashpanmi payllatata shuk ñukanchikunata churashka paypa apostolninkuna kananchipa. Shukkunataka churashka, Yaya Dios ruranayananta riksichishpan chayta rimakkuna kanankunapa. Chaymanta shukkunataka churarka, maypipas rishpankuna Jesukristu ñukanchita kishpichishkanta riksichinankunapa. Shukkunataka churarka kirik masinchikunata kuyranankunapa. Shukkunataka churarka chayra kirikkunata Yaya Diospa shiminta yachachishpa yanapananankunapa, ashwan alita Jesukristuta katinankunapa.

12 Chasnami Kristuka ñukanchita churashka tukuy kankuna payta kirik masinchikunata yachachishpa sinchikuchishpa yanapananchipa, tukuy paypa munashkanta kay allpapi rurashpa kawsanaykichipa. Chasnami tukuy ñukanchi kirikkuna ashwan alita Kristupi sinchikurishpa kawsashunchi. 13 Chasna kashpan ashwanta ashwanta shuk yuyayllawa ashwan alita payta katishpa kawsashunchi, chaymantapas Yaya Diospa Wawanta ashwan alita riksishunchi. Chasna payta ashwan alita riksishpa rishpanchimi parihu tukuypi alita wiñashkashina kashunchi. Kristupa aychanshina kashpanchi tukuypi alitana rikuchinchi imashna alimi Kristuka.

14 Chasna kashpanchimi manana wawakunashina kanchichu, maykankuna manara alita yuyarishpa shuk ratu llullachik runakunata kirinahun. Chay llullachik runakunaka tukuy yanka millaypa llullakunata yachachishpa, chay wawakunashina kahuk runakunata pantachichinahun. 15 Ashwan ñukanchika mana chasna wawakunashina

yuyarishpa, akuychi shukwa shukwa yuyanakushpa, tukuy uras shutipata rimashpa kawsashunchi. Chasna rurashpanchimi ashwanta ashwanta Kristullata kasushpa kawsashunchi. Payka ñukanchirayku tukuy aychata purichik umashina kashpan tukuypi ñukanchita yuyachinan tiyan. 16 Kristu ñukanchita shuklla aychatashina ruran. Tukuy partita chay aychashinapi ankukunawashina tantachishpa tullmachin, chaymanta tukuy kawsa kanankunapa munashkankunata karan shukpi paktachin tukuy ali kanankunapa. Imashnami karan parti aychapi ruranan kashkata rurashpanrami chay aychaka alita wiñan, chaymantapas alita sinchikurishka kawsan, chasnashinami tukuy ñukanchi parihumanta yanapanakushpa yuyanakushpa kawsashpanchi alita sinchikurishpa katihunchi.

Kristuta kirishpanchi mushu kawsayta tarinchi

17 Wawkikuna panikuna, Amunchi Jesukristupa yachachiwashkanta kankunata rimani. Ama kawsaychichu Yaya Diosta mana riksik runakunashina. Paykunaka yankamanta yuyarishpa, paykuna kikinpa munashkankunallata rurashpa kawsanahun. 18 Paykunaka Yaya Diosta mana kasunayashpankunami mana atipanahunchu asirtanata paypa shiminta. Chasna kashpankunami wisku runakunashina kanahun. Yaya Dioswa tantaylla kawsanata mana riksinahunchu. 19 Chasna paykunaka pinkay illa runakuna tukushpankunami tukuy millaypakunata rurashpa kawsanahun. Machashpa musayashpa kawsanahun. Tukuy uras sinchi munanankunata katishpa millaypata rurashpalla kawsanahun.

20 Ñukanchika mana chasna kawsananchipachu Kristumanta yachachiy tukushkanchi. 21 Paymanta tukuyta alita uyashkankichi. Kristuta kirishpa kawsashpaykichimi shutipa kashkata riksichishkanta alita yachachiy tukushkankichi. 22 Chasna kashpan yachankichi Jesusta alita kasushpaykichi manana atipankichinachu ñawpa kawsashkaykichishina kawsanata. Ñawpaka kankuna kikin munashkaykichillata millaypakunata rurashpa llullachirishpaykichi ashwanta ashwanta waklishpa rishpa kawsapayarkankichi. 23 Kunanka Jesukristuta kasushpa alitana yuyarishpa Yaya Diosta ashwanta ashwanta yuyashpa kushichishpa kawsaychi. 24 Yaya Dioska ñukanchita mushu runata rurashka payshina ucha illa kananchipa. Chayrayku akuychi nima ima llullapi satirishpa, alikunallata rurashpa kawsashunchi.

25 Karan shuk ñukanchikuna shuk parti shuklla aychapishina kashpanchimi manana runa masikichita llullashpa kawsaychichu, ashwan karan kankuna karan shukta shutipa kashkallata rimashpa kawsaychi.

26 Piñarishpaykichipas ama uchata ruraychichu. Chaymantapas ama chishiyakta piñariychichu, manarapas amsayahushpan alichaychi. 27 Piñarishpalla katishpaykichika supay atipan kankunata uchata rurachinata. Chasna kashpan piñarishkaykichimanta alichashpaykichi ama sakiychichu supay kankunata uchata rurachinanpa.

28 Maykan shuwa runa kashpanka sakichun shuwanata. Ali tarawanapi alita tarawashpa kawsachun, chasna ganashkanwa atipananpa pay kikin kawsanata shukkunatapas ima pishihushkanpi yanapanata.

29 Ama millaypa shimikunata rimaychichu, ashwan yanapak shimikunallata rimashpa shukta shukta sinchikuchiychi, imapichari paykunarayku sinchikunaka pishin, kankunata uyahukkuna yanapay tukunankunapa. 30 Yaya Dioska Espiritunta kushka kankunata yanapananpa. Chasna Yaya Dios Espiritunwa kankunata yanapashpanmi shuk runakunata riksichin

pay kankunapa amuykichi kananta. Jesukristu kuti shamushpanmi tukuy kankuna silupi paywa pakta kushikushpalla kawsankichi. Chay kushikunaykichi punchakamami Yaya Diospa Espiritunka kankunapi tukuy uras kawsahun. Chayrayku ama millaypata rurashpa Yaya Diospa Espiritunta llakichiychichu.

31 Shunkuykichipi tukuy wakaychashkaykichi piñaykunata anchuchiychi. Tukuy piña kanata, piñanakunatapas, kaminakunatapas, rimanakunatapas sakiychi. Chaymantapas tukuy millaypa yuyaywa kanata shunkuykichimanta anchuchiychi. 32 Ali shunku runakuna kaychi, shukwa shukwa yanapanakushpa kawsaychi. Kristu wañushkanrayku Yaya Dioska ñukanchita uchanchikunamanta llakichishkanshina, kankunapas shuk runawa piñanakushpaykichika llakichinakuychi.

5

Imashnami ñukanchi Yaya Diospa wawankuna kawsananchi tiyan

1 Wawkikuna panikuna, Yaya Diospa yuyashkan wawankuna kashpaykichi sinchikuriychi kankunapas payshina shukkunata yuyashpa kawsanaykichipa. 2 Kristuka ñukanchita yapa yuyashkanraykumi kruspi wañurka. Chasna ñukanchiranti wañushpanmi Yaya Diosta kushichishpan shuk mishkihlla asnak wikita rupachishkashina karka. Chasna Kristu ñukanchita yapa yuyashkanshina kankunapas tukuy uras yuyanakushpalla kawsaychi.

3 Kankuna Yaya Diospa runankuna kashpaykichimi manana kankunapi tiyachun nima shuk musayanaka, aychaykichiwa mana ali ruranaka, nima imakunata munarishpa kawsana. Nima chay millaypakunamanta yuyarishpa kwintaychichu. 4 Ama rimaychichu millaypa kwintukunata, nima yanka nishpa asichinaykichipa ukupanakunata rimaychichu. Kankuna Yaya Diospa wawankuna kashpaykichi manami alichu chaykunata rimanaykichipa. Ashwan Yayanchi Diosta agradesishpa kushichiychi. 5 Kankunaka ña yachankichi, maykan runami musayan, aychanwa mana alikunata ruran, chay runaka manami atipankachu Kristupa, Yaya Diospa kamachinan mushu munduma kawsak rinata. Tukuy imakunata munarishpa kawsakpas manami atipankachu chayma kawsak rinata, Yaya Diosta yuyana imata imakunallata yuyak kashkanrayku. 6 Shuk llullachik runakuna kankunata yanka shimikunawa uchata rurachinayashpanpas ama paykunata kasuychichu. Yaya Dioska tukuy payta mana kasuk runakunataka chasna millaypakunata rurashkankunarayku sinchitami kastiganka. 7 Kankunaka ama chay millaypata rurak runakunawa parihu rurashpa kawsaychichu. 8 Ñawpa kankunaka tukuy millaypata rurashpaykichi amsapishina kawsapayarkankichi. Kunanka Amunchi Jesukristuwa pakta kawsahushkaykichiraykumi, punchapishina kawsahunkichi. Chayrayku punchapishina kawsak runakunashina alita rurashpalla kawsaychi. 9 Chasna punchapishina kawsashpaykichimi ali shunku, alita rurak, shutipa kashkallata rimak runakuna kankichi. 10 Tukuy shunkuykichimanta pacha Amunchi Jesukristupa munashkanta ruranayashpa, kay ruranayanaynika paypa rikushkanpi alichu manachu nishpa tapuriychi.

11 Ama amsapishina kawsak runakunawa parihu mana ali nima imarayku valik ruranakunata rurashpa kawsaychichu. Ashwan paykunata kunashpaykichi amsapishina pakalla millaypata rurahushkankunata riksichiychi manana chasna ruranankunapa. 12 Paykunapa pakalla rurahushkankunaka yapa pinkaypami, nima kwintaypachu kan. 13 Yaya Dios shutipa

kashkata rimashkanka punchashina kashpanmi rurashkanchikunata riksichin. Chaypina shutillata atipanchi rikunata imashnami kanahun.
14 Chasna punchapishinana kawsashpanchi manana amsapishinanachu
rurashpa kawsanchi. Chayrayku rimanchi:
Kanka puñushkashina kashkaykimanta likchariy.
Wañushkashina kashkaykimanta atariy.
Chasna atarishpaykimi Kristuka kanta yanapanka, alita rurashpa punchapishina kawsanaykipa nishpa.
15 Chayrayku alita kuyrariychi mana millaypata ruranaykichipa. Ama Yaya
Diospa munashkanta mana riksik runakunashina kawsaychichu, ashwan
ali yuyaywa kawsaychi. 16 Kay punchakunapi runakunaka ashwanta ash-
wanta millaypakunata rurashpallami kawsanahun. Kankunaka karan ati-
pashkaykichi uras mana killashpa alikunata ruraychi. 17 Ama kawsaychichu
mana yuyayyu runashina nima imata asirtashpa, ashwan Amunchi Kristupa
munashkanta yachakushpa asirtaychi. 18 Ama machaychichu. Machash-
paykichika tukuy pinkaypakunatami rimankichi rurankichi. Ashwan Yaya
Diospa Espíritun kankunapi kawsashpan paypa munashkanllata rurashpa
kawsashpaykichi tukuypi paypa yuyachishkan kaychi. 19 Chasna kashpay-
kichi salmokunata, kantukunata, Yaya Diospa Espíritun yuyachishkan taki-
nakunata takishpa sinchikuchinakuychi. Shunkuykichipi kushiwa takishpa
Amunchi Jesukristuta kushichiychi. 20 Amunchi Jesukristuta kirishpa tukuy
uras tukuyrayku Yayanchi Diosta agradesiychi.

Karika warminta yuyachun Kristu kirikkunata yuyahushkanshina

21 Kristuta yuyashpa kasushpa kawsashpaykichi shukwa shukwa ka-
sunakushpa kawsaychi.
22 Kankuna kusayu panikuna, Amunchi Jesukristuta kasuhushkay-
kichishina kusaykichitapas alita kasushpa kawsaychi. 23 Kristuka ñukanchita
kishpichik kashpan paypa aychanshina kanchi. Imashnami umanchika
aychanchita purichin, chasnashinami Kristuka payta kirikkunata alita
yuyachishpa purichin. Chasnallatatami kusanka warminpa umanshina
kashpan warminta purichinan tiyan. 24 Imashnami ñukanchi kirikkuna
Kristuta kasunchi, chasnashina warmikunapas tukuy imapi kusankunata
kasunankuna tiyan.
25-26 Kankuna warmiyu karikuna warmikichita yuyaychi, imashnami
Kristuka ñukanchi kirikkunata yapa yuyan. Payka ñukanchita yapa
yuyashpan kishpichinanpa wañurka payllapana kananchipa. Ñukanchita
yachachishkanwa yakuwa mayllashkashina aliyachishka. 27 Chasna
ñukanchita aliyachishka chuyana suma ucha illata paypa puntanpi
churananpa. Payka munan payllata kasushpa ali runakuna kananchipa.
28 Chasnashina kankuna warmiyu karikuna warmikichita yuyashpa
kuyraychi, imashnami kikin aychanchita tukuy imamanta kuyranchi mana
ima pasananpa chasna. Shuk kari warminwa shuk runashinalla kashpan
warminta yuyashpanka pay kikintami yuyan. 29-30 Nima maykan runa
pay kikinpa aychanta chikninchu, ashwan tukuy ali kananpa munashkanta
kushpa alita kuyran. Imashnami Kristuka ñukanchi payta kasukkunata
paypa aychanshina kashpanchi kuyran, chasnashina kankunapas alita
warmikichita kuyranaykichi tiyan.
31 Chayrayku Yaya Dioska puntiru runata rurashpan rimarka:
Karika yayanta mamanta sakinkami warmiyashpan warminwana kawsananpa. Chasnana warminwa shukllashina kankakuna nishpa.

32 Chay shimiwa rimanayashkanka manara yapa asirtaypa kashpanpas yapa
manchariypa sumami. Chayka yuyachinayan ñukanchi Kristuta kasukkuna
paywa shukllashina kahushkanchita. 33 Chasna kashpan rimashkaykichi:
Tukuy kankuna warmiyu runakuna warmikichita yuyaychi kikin aychayki-
chitashina. Kankuna kusayu warmikuna kusaykichita yuyashpa kasuychi.

6

Wawakunata yayakunatapas Pabloka yachachin

1 Wawakuna, Jesukristuta yuyashpaykichi yayaykichita mamaykichita
kasuychi. Chasna paykunata kasunaykichitami Yaya Dioska munan. 2 Kasna
nin:
Yayaykichita mamaykichita kasushpa yuyaychi nishpa.
Chay Yaya Diospa kamachishkanllami tukuy kamachishkankunamanta
puntiru kan maykanpimi tiyan Yaya Diospa paktachinan shimika. 3 Chay
paktachinan shimika kasnami nin:
Yayaykichita mamaykichita yuyashpa kawsahushpaykichimi kushilla
achka watakunata kay allpapi kawsankichi nishpa.
4 Yayakuna mamakuna, wawaykichikunata ama piñachiychichu. Ashwan
alita kuyrashpa asirtachishpa paykunata yachachiychi, Amunchi Jesukris-
tuta yuyashpa kasushpa wiñanankunapa.

Patronyu runakunata patronkunatapas Pabloka yachachin

5 Kankuna patronpi tarawakkuna, chay patroykichita yuyashpa kasuy-
chi. Kastiganata atipananta yachashpaykichi alita payrayku taraway-
chi. Ali yuyaywa mana llullachishpa payta kasushpa tarawaychi Kris-
tuta kasuhushkaykichishina. 6 Patroykichi rikuhushpan mana rikuhush-
panpas alita kasushpa tarawaychi. Ama munaychichu ali tarawakshina
tukushpa runakunata kushichinata. Ashwan Kristuta kasuk kashpaykichi
tukuy shunkuykichimanta pacha Yaya Diospa munashkantashina ruray-
chi. 7 Patroykichirayku tarawahushpaykichika ali munaywa tarawaychi,
Amunchi Kristurayku tarawahukshina. Ama tarawaychichu runarayku
tarawahukshina. 8 Kankuna ña yachankichi, patronyu kashpaykichipas
mana patronyu kashpaykichipas alikunata rurashpaykichika Yaya Dioska
kankunata chay tupu alikunallatatami kunka.
9 Kankuna patronkuna, chasnallatata runaykichikunawa ruraychi. Ama
paykunata manchachishpa rimaychichu mana kasushpaykichika kanku-
nata sinchitami kastigashunchi nishpa. Alita yuyariychi, kankunapa Amuy-
kichi tiyananta silupi. Chay amuykichimi runaykichikunapa amunllatata
kan. Paypa rikushkanpika patronkuna, patronyu runakunapas parihullami
kanahun.

Imashnami Jesukristuta kirikkuna atipanahun sinchikurishpa kawsanata

10 Kunanka wawkikuna panikuna, tukuy chay rimashkayniwa kaymi
rimashkaynika: Amunchi Jesukristuwa pakta kawsahushpaykichi
sinchikuychi. Paypa sinchi yachayninpi sinchikushpaykichi sinchikuriychi.
11 Suntalukuna kuntrankunawa wañunakuhushpankuna tukuy aychankunata
arkanahun aserumanta rurarishka kamisankunawa kaskunkunawa.
Chasnashina kankunapas alita arkarishka kaychi supay kankunata
llullachishpa winsinayahushkanpi mana winsiy tukunaykichipa.
12 Wañunakuhushkapishina kahushkanchipi kuntranchikuna manami
kanahunchu runakuna. Ashwan wayrapi kawsak sinchita kamachik mana
rikuypa supaykunawami makanakuhukshina kawsanchi. Paykunaka
ñukanchita llullachinayak millaypata rurachishpa waklichinayakkunami

kanahun, kay amsashina kahuk allpapi kamachikkuna. 13 Chayrayku
Yaya Dios kankunarayku rurashkanpi kankunata kushkanpi sinchikushpa
arkarishkashina kaychi chay sinchi kamachik supaykuna kankunata
waklichinayahushkankuna punchakunapi mana llullachishpa
winsinankunapa. Alita alicharishka kaychi wañunakuhushkapishina
kahushkaykichipi winsishpalla katinaykichipa.

14 Shutipa kashkallata rimashpa kirishpa kawsashpaykichi sinchikurishka kaychi. Chasna kawsashpaykichika shuk suntalu sinturunwa watarishkashina kankichi. Chaymantapas alita rurashpa kawsaychi. Chasna kawsashpaykichika shuk suntalu aserumanta kamisayushina kankichi kuntraykichikunamanta kuyrarinaykichipa. 15 Alicharishka kaychi karan llaktakunama rishpa Yaya Dios runakunata uchankunamanta llakichinanta yachachinaykichipa. Chasna alicharishka kashpaykichimi shuk suntalu kuntrankunama rinanpa sapatunta churarishkashina kankichi. 16 Tukuy uras Yaya Diosllapi sinchikushpa kawsaychi. Paypi sinchikushpaykichimi shuk suntalu aychanta arkanan eskudunwa wachikunamanta kuyrarihukshina kankichi. Chasnami supaykuna wachi ninayuwa tuksihukshina mana alita yuyachishpa winsinayahushpankuna atipankichi chay wachi ninayutashina arkashpa wañuchinata. 17 Chaymanta Yaya Dios kankunata llakichishpan kishpichishkanta alita kirishpa sinchikuriychi. Chasna sinchikurishpaykichimi suntalu umanta kaskunwa arkahukshina kankichi supay kankunata mana llullachinanpa. Chaymantapas Yaya Diospa shiminta alita yachakushpa kirishpa rimashpa kawsaychi. Yaya Diospa Espíritun kankunata chayta yuyachishpa yanapanka, uyakkunatapas asirtachinka. Chasna kashpanmi Yaya Diospa shimin ishkay wiluyu sablishina kashpan shuk suntalu ishkay wiluyu sabliwa makahukshina kankichi supayta kallpachinaykichipa.

18 Yaya Diospa Espíritun kankunata yanapahushpan tukuy uras Yaya Diosta mañashpa kawsaychi. Sinchikushpalla mana sampayashpa mañaychi tukuy Kristuta kirik masikichita yanapanaykichipa. 19 Chaymanta ñukaraykupas Yaya Diosta mañaychi yanapawananpa. Chasna yanapawashpanmi atipasha sinchita mana manchashpa yachachinata chay ñawpa mana yachashkanchi suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta. Chasna yachachishpaynimi achka runakuna yachankakuna Yaya Dios paykunatapas kishpichinayahushkanta. 20 Yaya Diospa kachashkan kashpaynimi paypa suma ali shiminta yachachinaynipa, piñariwashpankuna karselpi churawashkakuna. Chayrayku Yaya Diosta mañaychi, karselpi kashpaynipas nima imata manchashpa Jesukristumanta yachachinaynipa, imashnami yachachinayni tiyan.

Pabloka kartanta tukuchihushpan Jesukristuta kirik masinkunata saludan

21 Kankunapas ñukamanta yachanaykichipa imata rurashpami kay karselpi kahuni nishpa, munashka wawkinchi Tikikota kachasha. Payka alita Jesukristupa shiminta yachachinata yanapawakmi kan. 22 Payta kankunama kachahuni kankunata kwintak rinanpa, imashnami kahunchi nishpa, chayta yachashpaykichi shunkuykichipi sinchikurishka kanaykichipa.

23 Yayanchi Diosta, Amunchi Jesukristutapas kankunarayku mañahuni, tukuy kankunata yanapashpan kushilla kawsanaykichipa, chaymantapas shukwa shukwa yuyanakushpa, tukuy uras payllapi yuyarishpa sinchikunaykichipa. 24 Tukuy kankuna Amunchi Jesukristuta mana sampayashpa

yuyahukkunata Yaya Dios llakichishpan yanapachun. *Chayllata killkashkani.Wawkikichi turikichi Pablo*

PABLOPA KILLKASHKAN KILLKA FILIPOS LLAKTAPI JESUKRISTUTA KIRIKKUNARAYKU

Pablo Timoteowa kirikkunata saludanahun

1 Munashkanchi wawkinchikuna paninchikuna, ñuka Pablo wawki
Timoteowa, Jesukristupa kamachishkankuna kashpanchi kankuna Filipos
llaktapi Jesukristuta kirik Yaya Diospa akllashkan runankunarayku,
sinchikuchik wawkikunaraykupas, yanapak wawkikunaraykupas kay
kartata killkahunchi. 2 Yayanchi Dios, Amunchi Jesukristupas kankunata
llakichishpan yanapanahuchun kushilla kawsanaykichipa.

Pablo mañan Yaya Diosta kirikkunarayku

3 Karan kuti kankunata yuyarishpayni Yayayni Diosta atunta agradesini.
4 Yaya Diosta mañahushpayni yapa kushikushpa mañani kankunarayku.
5 Jesukristuta kirishkaykichimanta pacha kunankama yanapawahunkichi
chay suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta
yachachinata. 6 Yaya Dios kallarirka kankunata aliyachinata paypa
munashkanta rurashpa kawsanaykichipa. Chasna kashpan alita yachani,
pay kankunata aliyachihushkanta Jesukristu shamunankama alita
paktachinanta. 7 Chasna kankunamanta yuyarinayni tiyan, kankunata
yapa yuyahushkaynirayku. Karselpi apirishka kahushpayni apukunapa
puntanpi tapuy tukuhushkaynipi Yaya Diospa suma ali shiminta Jesukristu
runakunata kishpichinanmanta shutipa kananta riksichihushpayni
kankunaka yanapawashkankichi. Yaya Dios ñukata yuyawashpan
tukuy chaykunata ruranaynipa churawarka. Kankunaka tukuy chay
rurahushkaynikunapi mañashpa, munashkaynita kachashpa sumakta
yanapawashkankichi. 8 Jesukristu ñukanchikunata yuyahushkanshina
ñukapas kankunata yuyani. Yaya Dios yachan yapa kankunata yuyashpayni
rikunayahushkaynita. 9 Yaya Diosta tapuni tukuy uras ashwan alita
yuyanakushpa kawsanaykichipa. Chaymantapas tapuni ashwan alita
Yaya Diosta riksinaykichipa, tukuy uras ashwan alita yachanaykichipa,
maykanmi ali, maykanmi mana alichu ruranaykichipa. 10 Chaypirami
atipankichi akllanata alikunamanta ashwan ali kashkata. Chasnami
atipankichi alita rurashpa kawsanata, Jesukristu kutimuhushkan punchapi
nima pi kankunamanta millaypata rimananpa. 11 Chasna Jesukristu
yachayninwa kankunata yanapashpan tukuy uras alikunallatana rurashpa
kawsashpaykichi tukuy runakuna rimankakuna Yaya Dios yapa ali kananta.

Pablo karselpi kahushpanpas achka runakuna uyanahun Yaya Diospa shiminta

12 Wawkinikuna paninikuna, munani yachanaykichipa karselpi churay
tukushkaynika yanapashka ashwan achka runakuna uyanankunapa Yaya
Diospa suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta.
13 Tukuy kay atun apupa kamachinan wasipi kuyrak suntalukuna,
tapuy tukushkaynita tukuy uyak runakunapas kunan yachashkakuna
karselpi kahushkaynita Kristuta katihushkaynirayku. 14 Chasna
karselpi kahushkaynirayku achka Kristuta kirik masinikuna ashwanta
sinchikushkakuna Jesukristumanta suma ali shimita mana manchashpa
yachachinankunapa.

15 Shutipami shukkunaka chikniwashpankuna ñukami Pablomanta ash-
wan sumakta yachachini nishpa yachachihunkuna. Chasna kashpan-
pas shukkunaka ñukata yuyawashpa ali munaywa Kristumanta yachachi-
hunkuna. 16 Chay yuyak kashkankunarayku yachachik wawkikunaka
yachanahun, Yaya Dios munashpan kay karselpi kahushkaynita, paypa
suma ali shimin Jesukristu runakunata kishpichinanmanta shutipa kananta
riksichinaynipa. 17 Chay mana yuyawak wawkikunaka Jesukristumanta
yachachinahun shukkunamanta pasa kanayashpa. Mana ali yuyaywa
yachachishpankuna munanahunlla, ñuka kay karselpi kahushpayni ash-
wanta parisichiwanankunata. 18 Mana imananchu mana ali yuyaywa
yachachihushpankuna ali yuyaywa yachachihushpankuna ishkantimi Kris-
tumanta chasnalla yachachihunkuna. Chayraykumi kushikuni. Ashwanta
kushikushpalla katisha.

19 Yachani kankuna Yaya Diosta mañahushkaykichirayku Jesukristupa
Espíritun yanapawashpan ñukaka tukuymanta kishpichiy tukunaynita.
20 Tukuy shunkuynimanta pacha munani, chaymanta kirini alillata
rurashpa katinaynita. Chasna kashpan nima imapi pinkachiy tukushanchu.
Imashnami tukuy uras alita yachachishkani, chasnalla munani mana
manchashpa Kristumanta yachachishpalla katinata. Kawsahushpayni
wañushpaynipas yapa munani tukuy runakuna ñukata rikuwashpankuna
yachanankunapa Kristu yapa ali atun kananta. 21 Ñukaraykuka kay
allpapi kawsahushpayni Kristuta yuyashpa paywa pakta kawsanallami
ali. Wañushpayni ashwan alita kushikushpa Kristuwa pakta kawsasha.
22 Kay allpapi kawsahushpayni atipani ashwanta runakunata yachachinata
Kristumanta. Chayrayku mana atipanichu rimanata maykantami munani
ashwanta, kawsanatachu, wañunatachu. 23 Ishkanti chasnalla ali kashpan
mana yachanichu imashna yuyarinata. Yapa munani Kristuwa ñawipurana
kawsak rinata. Chaymi ashwan ali kama ñukarayku. 24 Kankunaraykuka
ashwan ali kan kay allpapi kawsashpa katinaynipa, kankunata ashwanta
yanapanaynipa. 25 Chasna kashpan yachani ashwanta kay allpapi
kawsanaynita. Chasnami atipani kankunata yanapanata, Jesukristuta
ashwan alita kasushpa, ashwanta kushikushpa kawsanaykichipa. 26 Chasna
kashpan ñuka kutikashka kankunawa kashpayni Jesukristuta agradesishpa
kushichishpa yapa kushikushunchi.

27 Imashna pasahushpaynipas kankunaka alita rurashpa kawsaychi.
Runa masikichikuna chayta rikushpankuna Yaya Diospa suma ali shimin
Jesukristu runakunata kishpichinanmanta alimi nishpa rimanankunapa.
Ñuka kankunama rishpaynipas mana kankunama rishpaynipas yapa mu-
nani yachanata Jesukristuta alita kasushpa kawsahushkaykichita. Mu-
nani parisishpaykichipas shuk yuyayllawa shuk munayllawa chay suma
ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachinaykichipa,
achka runakuna paypi sinchikunankunapa. 28 Kankunata chiknik runaku-
nata ama manchaychichu. Chasna mana manchashpa kawsahushkayki-
chita rikushpankuna yachankakuna Yaya Dios paykunata uchankunamanta
wiñayparayku kastigananta. Chaymantapas yachankakuna Yaya Dios kanku-
nata kishpichinanta wiñaypa Jesuswa pakta kawsak rinaykichipa. 29 Yaya
Dios kankunata yapa yuyashpan yanapashka Kristuta kirinaykichipa. Mana
chayllachu, ashwan kankunata yapa yuyashpan sakin Kristuta kasuk
kahushkaykichirayku parisinaykichipa. 30 Chasna kashpan kankunapas
ñukashina parisihunkichi. Ñami yachankichi imashnami runakuna chikni-
washpankuna yapa parisishkani. Chaymantapas kunankama chasnalla

parisihuni.

2

Pablo yachachin Jesukristushina yuyarishpa kawsananchipa

1 Wawkikuna panikuna kankuna Kristuwa shukllashina tukushkaykichirayku sinchikuchiy tukushkankichi alillata rurashpa kawsanaykichipa. Llakiywa kahushkaykichipi yanapak shimikunawa kankunata yuyashpa sinchikuchishkanta riksishkankichi. Yaya Diospa Espíritun kankunapi kawsahushkanrayku shukwa shukwa yanapanakushpa kawsanata, chaymantapas yuyanakushpa llakichinakushpa kawsanata riksishkankichi. 2 Chasna kashpan yapachiychi kushikunaynita kankunamanta kushikushpalla kanaynipa. Shuk yuyayllawa kawsaychi. Shukwa shukwa yanapanakushpa, yuyanakushpa, llakichinakushpa kawsaychi, shuklla tukushkashina shuk munayllawa. 3 Ama shukwa shukwa piñanakushpa rimanakushpa kawsaychichu. Ama runakunata kankuna kikin munashkaykichillata rurachinayashpa kawsaychichu, ñukami kani ashwan yachak nishpaykichi. Ashwan karan shuk shukkunamanta yuyarishpa kawsaychi payka ñukamanta ashwan alimi nishpa. 4 Ama munashkaykichillata yuyarishpa rurashpa kawsaychichu, ashwan shukkunapa munashkankunatapas yuyarishpa kawsaychi.

5 Kankunapura kawsahushkaykichipi Jesukristu yuyarishkanshina kankunapas yuyarishpa kawsaychi.

6 Jesukristu tukuypi Yaya Diosshina kashpantata mana rimarkachu kanshinalla kanayani nishpa.

7 Ashwan siluta sakirka, ñukanchishina shuk warmimanta wawayarishka runa tukushpan tukuy runakunata yanapashpa kawsananpa.

8 Pay tukuyta yanapak tukushpan Yayan Diosta kasushpan mana alita rurak runashina pinkariypata shuk kruspi wañurka.

9 Chayrayku Yaya Dioska payta tukuy runakunamanta ashwan atun yachak kananpa churarka. Paytaka wañushkanmanta kawsachishpan kuchunpi churarka, tukuy kamachik runakunamanta ashwan atun kamachik kananpa.

10 Yaya Dios payta chasna churashka tukuy silupi kawsakkuna, tukuy kay allpapi kawsakkunapas, tukuy wañushkakunapas Jesukristuta kushichishpa paypa puntanpi kunkurinankunapa.

11 Chay uras tukuy runakuna Jesukristu tukuymanta ashwan atun kamachik kananta riksishpankuna chayta rimashpa Yaya Diosta kushichinkakuna.

Jesukristuta kirikkunaka kay amsashina mundupi punchashina kanahun

12 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, imashnami tukuy uras alita kasuwashkankichi chasna kunanpas kasuwaychi. Yaya Dios kankunata kishpichishkanta yachashkaykichirayku tukuy shunkuykichimanta pacha payta kasuhushkaykichiwa ashwanta ashwanta kishpichiy tukuhushkaykichita rikuchiychi. Ñuka kankunawa kahushpayni chayta alita rikuchishpaykichi, kunan kankunamanta karupi kahushpayni ashwan alita rikuchishpa kawsaychi. 13 Yaya Dios kikin kankunata munachin alita kishpichiy tukunata. Pay kikin kankunata yanapan ashwanta ashwanta kishpichiy tukunaykichipa. Chasna kashpanmi atipankichi alita kishpichiy tukunata, imashnami pay yuyarirka kankunarayku ali kananta.

14 Imatapas rurahushpaykichi mana rimarishpa, mana killashpa, nima rimanakushpa, ashwan tukuyta ali yuyaywa ruraychi. 15 Chasna

kawsashpaykichika nima pi kankunamanta millaypata rimankachu. Chasnashpaykichimi Yaya Diospa wawankuna kahushkaykichita rikuchinkichi. Chay mana alita rurak millaypa yuyayyu runakuna chawpipi alita rurashpa kawsahushpaykichi amsa tutapi punchayachik istrillashina kankichi. 16 Chasna kanaykichipa, Yaya Diospa shiminta, maykanpimi kushilla Yaya Dioswa kawsayta tarinchi, chayta alita shunkuykichipi wakaychashpa kawsaychi. Chasna kawsashpaykichimi Kristu shamuhushkan uras ñuka kankunamanta sumakta kushikusha. Chaypi yachasha manami yankachu kankunapi sampayakta yachachishpa purishkaynita. 17 Ñukata wañuchiwankakunachari. Chasna kashpanka Yaya Diosta kawsaynita kushpa kushichishami, imashnami saserdotenchikuna shuk obeha maltata wañuchishpa Yaya Diosta kushichishpa rupachihushkankunapi vinuta talishpa rurapayanahun. Kankuna Jesukristuta kirishkaykichirayku Yaya Diosrayku kawsahushkaykichiwa ñawpa wiwata rupachihushkawashina payta kushichihunkichi. Chayrayku wañuchiwanankuna kashpaynipas kushikunilla, tukuy kankunawa pakta kushikunilla Yaya Diosta kushichishpa kawsahushkanchirayku. 18 Chasnallatata kankunapas ñukawa parihu kushikuychi.

Pablo kwintan Timoteomanta Epafroditomantapas

19 Amunchi Jesús munashpanka Timoteota utkalla kankunama kachasha kankunata sinchikuchinanpa. Pay chaymanta kutimushpan kwintawanka imashnami kawsahunkichi nishpa. Chayta yachashpaynimi ñukapas kushikushpayni sinchikusha. 20 Mana tiyanchu Timoteomanta ashwan shuk runa ñukashina kankunata yuyakka. Paymi tukuy shunkunmanta pacha munan kankunata yanapanata alita rurashpa kawsanaykichipa. 21 Chay shukkunaka paykuna kikinraykulla yuyarishpa kawsanahun manami yuyarinahunchu Jesukristupa munashkanta. 22 Kankuna yachankichi Timoteo alita rurashpa kawsahushkanta. Shuk ali wawa yayanta yanapahushkashina payka ñukata yanapawan Yaya Diospa suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachinata. 23 Chayrayku yuyarini payta utkalla kankunama kachanata, apukuna kay karselmanta llukshichiwankakunachu manachu nishpa yachashkayniwasha. 24 Payta kachanayashpaynipas Amunchi Jesukristupi sinchikuni, pay yanapawashpan ñukapas kankunata utkalla rikuk rinata.

25 Shukta kunan kachanayni tiyan nishpa yuyarishpayni wawkinchi Epafroditota kuti kankunama kachahuni. Payka ñukaraykuka ali yanapawakmi. Ñukawa pakta Yaya Diospa shiminta yachachik kan. Runakuna ñukanchita parisichishpankunapas ñukawa pakta Jesukristumanta rimashpalla katirka. Kankuna kikin payta ñukama kachashkankichi tukuy munashkaynikunapi yanapawananpa. 26 Pay tukuy kankunata yapa rikunayashpan kankunama kachahuni. Yachashpan unkushka kahushkanta yachashkaykichita, yapa yuyarishpa kahu kankunarayku. 27 Shutipami unkushka karka. Ña wañunalla kahurka. Chasna kashpanpas Yaya Dioska payta llakichishpan ampirka. Chasna payta ampishpan mana payllatachu llakichirka. Ashwan ñukatapas llakichirka chay achka llakirihushkaynimanta mana ashwanta llakirinaynipa. 28 Chayrayku payta utkalla kankunama kachahuni kankunata rikuk rinanpa, payta rikushpaykichi kushikunaykichipa. Chasna pay kankunapi kahushpan ñukapas kankunamanta manana yapa yuyarishpachu kasha. 29 Kankunapi paktashpan Jesukristuta kirik wawkinchi kashkanrayku payta kushikushpa yaykuchiychi. Tukuy payshina kirik wawkikunatapas alita yuyashpa kawsaychi. 30 Jesukristupa

kamachishkanta rurahushkanpi Epafroditoka yapa sinchita unkushpan ña wañunalla karka. Wañushanpas nishpa yanapawananpa shamushka kashpan kankunaranti yanapawahun kankuna karu llaktapi kahushkaykichirayku mana atipawashpaykichi yanapanata.

3

Jesukristuwa kawsanamanta kwintan

1 Wawkinikuna paninikuna, imashna pasanaykichi kashpanpas kayta
kankunata rimani: Amunchi Jesusta yuyashpa kushikuychi. Achka
kuti chasnallatata killkashpaynipas mana amirinichu kutikashka chayl-
latata kankunata rimanata. Chasna kuti rimashkaynika kankunata yana-
pankami. 2 Alita kuyrariychi chay kankunata waklichinayak runakuna-
manta. Paykunaka llullachishpa yachachikkuna kashpankunami yuyay-
kichita pantachichishpa waklichinayanahun. Ñukanchishina ishpanaykichi
kara puntata pitinaykichi tiyan Yaya Diospa wawankuna kanaykichipa
nishpa yachachinahun. 3 Yaya Diospa Espíritun ñukanchita yanapashpan
Yayanchi Diosta tukuy shunkunchimanta pacha kushichishpa kawsash-
panchi paypa wawankuna kanchi. Jesukristuranti kishpichiy tukush-
panchimi yapa kushikunchi. Mana yuyarinchinachu ishpananchi kara
puntata pitishpara Yaya Diospa wawankuna kananchita nishpa.
4 Ñawpa ñukapas yuyaripayarkani, alita Moisespa killkashkan
kamachishkakunata paktachishpaynimi Yaya Diospa wawan kani nishpa.
Ñukami tukuy runakunamanta ashwan alita Moisespa killkashkan
kamachishkakunata kasushpa kawsashkaynita yuyarini. 5 Moisespa
killkashkanpi rimashkanshina yayaynika pusak punchayu kahushpayni
ishpanayni kara puntata pitirka. Kikin israel runami kani, yaya rukunchi
wañu Benjaminpa miraymanta. Yayaynipas, mamaynipas kikin israel
runakuna kashkankunarayku, ñukapas kikin israel runami kani. Moisespa
killkashkan kamachishkakunata kasukkunamanta ashwan alita kasuk
fariseokuna nishkankuna muntunmanta karkani. 6 Nima pi atiparkachu
ñukamanta mana alita rurashkaynita rimanata. Yapa munashpayni
tukuy israel masinikuna Yaya Diosta alita kasushpa kawsanankunapa,
Jesukristuta kirikkunata yapa piñarirkani. Runakunata yuyayninkunapi
pantachichinahun nishpayni paykunata apishpa kachapayarkani apukuna
kastiganankunapa.
7 Ñawpa yuyarirkani tukuy chay kamachishkankunata kasushpayni
Yaya Diospa rikushkanpi ali kanaynita. Kunanka Kristuta kirishpayni
yuyarini, tukuy chay ñawpa yuyarishkaynikunaka mana ali kashpankuna
runakunata arkanahun uchankunamanta llakichiy tukunankunapa.
8 Tukuy ñawpa yachakushkaynikunata kunanka nima imatashina rikunina
Yaya Diospa Kachashkan Kishpichik Jesuska Amuyni tukushpan. Tukuy
maykantami runakuna ali kananta yuyarinahun, chaytaka wasuratashina
sakishkani Kristullapi sinchikunaynipa. 9 Paywa tantaylla kawsanallatami
munani. Manana yuyarinichu Moisespa killkashkan kamachishkakunata
kasushkaynirayku ali tukunata Yaya Diospa rikushkanpi. Ashwan yachani
Kristupi sinchikushpaynilla Yaya Dios uchaynimanta pichawashkanta
paypa rikushkanpi ali kanaynipa. 10 Yapa munani Jesukristuta tukuy
uras ashwan alita riksinata. Payka Yaya Diospa atun yachayninwa
kashpan wañushkanmanta kawsarimushka. Yapa munani ñukapas chay
atun yachayninta riksinata. Munani Kristushina parisinata tukuypi Yaya
Diospa munashkanllata rurak kanaynipa. Imashnami pay wañushpan

tukuypi Yayan Diosta kasuk kananta rikuchirka, chasnami ñukapas munani payshinallatata kasunata wañunaynikama. 11 Chasna payta kasushpa kawsashpayni kirini ñukapas payshina wañushkaynimanta kawsarinaynita.

Pablo kirikkunata kunan payshina tukuy uras Jesukristupa munashkanta ashwan alita rurashpa kawsanankunapa

12 Ñukaka manara yachanirachu Jesukristushina alillata rurashpa kawsanata. Chayta yachashpayni mana munanichu chasnalla kiparinata. Ashwan tukuyta rurani, Yaya Dios munashkanshina alillata rurak tukunaynipa, Jesukristu ñukata paypa yuyashkan runanta rurawashkanrayku. 13 Wawkikuna panikuna, kuti rimashkaykichi manarami Yaya Dios munashkanshinarachu tukushkani. Chasna kashpan tukuy chay ñawpa rurashkaynita sakishpayni manana yuyarininachu. Tukuyta rurani Yaya Diospa munashkanta tukuypi alita rurak tukunaynipa. 14 Tukuy atipashkaynita rurani siluma kushilla paywa pakta kawsak rinaynipa. Yapa munani Yaya Dios kushikushpa yaykuchiwashpa kushichiwananta. Jesukristu ñukanchita yanapashpan siluma kawsak rinanchipami Yaya Dioska ñukanchita akllashka.

15 Kankuna shutipa Jesukristuta kirishpa kawsashpaykichika chay rimashkaynishinami kankunapas yuyarinaykichi tiyan. Shuk parti mana yachachishkaynishina yuyarishpaykichika Yaya Diosmi chaytapas kankunata asirtachinka. 16 Tukuy ña yachakushkanchikunata akuychi alita rurashpa katishunchi.

17 Wawkikuna panikuna, ñukashina kankunapas kawsaychi. Chaymantapas yachachishkanchita kasukkunapa kawsahushkankunata rikuychi, chasnallatata kankunapas kawsanaykichipa. 18 Achka runakuna yachachishkaynita uyashpankunatata Jesukristu kruspi wañushkanta chiknishpankuna mana kirinahunchu. Paykunaka Jesukristupa kuntrankunami kanahun. Achka kuti ña paykunamanta kankunata rimashkani. Kunan kutikashka llakirishpa wakashpa rimahuni. 19 Chay runakunata Yaya Dioska nina mana wañukma kachanka. Yaya Diosta mana kasunayashpankuna mikunallata yuyarishpa kawsanahun. Pinkaypakunata rurahushpankunapas kushilla kawsanahun. Yaya Diosta mana yuyarishpankuna tukuy kay allpapi tiyashkakunallata yuyarishpa kawsanahun. 20 Ñukanchika mana chasna kawsananchi tiyanchu. Yachanchi siluka llaktanchi kananta. Chay silumanta Amunchi Jesukristu shamunanta chapashpa kawsahunchi ñukanchita pushashpan kishpichinanpa. 21 Chasna silumanta shamuhushpan pay tukuyta kamachik tukuyta atipak kashpan kay wañuna aychanchita mushuyachinka paypa suma mana wañuk aychanshina kananpa.

4

Kushikushpa Jesukristuta katishunchi

1 Chayrayku munashkayni wawkinikuna paninikuna, Jesukristuta alita katiychi payta kasushpa kawsanaykichipa. Kankunata yuyashpayni yapa rikunayani. Kankuna Yaya Diospa shiminta yachachishkaynimanta alita kirishkaykichirayku yapa kushichiwankichi.

2 Pani Evodia, pani Síntike, kankunata rimani: Jesukristuta kirishkaykichirayku yuyanakushpa shuk yuyayllawa kawsaychi. 3 Yachachik masini, kanta tapuni chay panikunata yanapanaykipa shuk yuyayllawa kawsanankunapa. Chay panikunaka parisinakunata mana manchashpa yapa yanapashkakuna wawki Klementewa shuk

wawkikunawa pakta Yaya Diospa suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachihushkanchipi. Yaya Dios tukuy paykunata alita riksin. Shutinkunaka killkarishka kanahun wiñaypa paywa kawsak runakunapa shutinkuna killkarishkapi.

4 Jesukristuta kirishpa kawsahushpaykichi tukuy uras kushikuychi. Kutikashka rimani: Kushikushpalla kawsaychi. 5 Tukuy runakuna riksinankunapa llakichik yuyak runakuna kashkaykichita, yuyanakushpa kawsaychi. Jesukristuka ñami shamunka.

6 Mana nima imarayku yapa yuyarishpa kawsaychichu. Ashwan Yaya Diosta tukuypi tapuychi kankunata yanapananpa. Ali yuyaywa agradesishpa tapuychi. 7 Chasnashpaykichimi Yaya Dioska kankunata kushillayachinka yuyarinanchimanta pasa, nima imata manchashpa kawsanaykichipa. Paymi kankunata yanapanka shunkuykichipi, yuyaykichipipas kushikushpa Jesukristuwa pakta kawsanaykichipa.

Ali ruranakunallata yuyariychi

8 Chaymanta wawkikuna panikuna, tukuy shutipa rimanakunata, tukuy maykanmi Yaya Diospa rikushkanpi, runakunapa rikushkanpipas ali rimanakuna, ali ruranakunapas kan, chaykunata yuyarishpa kawsaychi. Tukuy ali yuyaykunallata, ali ruranakunallata, tukuy munaypakunata, tukuy ali kushichik rimanakunata yuyarishpa kawsaychi. Tukuy runakunapa ali rurahushkankuna, maykanmantami shukkunaka rimanahun yapa alimi nishpa, tukuy chaykunata yuyarishpa kawsaychi.

9 Tukuy yachachishkaynita alita kasushpa kawsaychi. Kankuna ali rimashkaynita uyashkankichi, alita rurashkaynitapas rikushkankichi. Chayrayku kankunapas ñukashina alita rimashpa rurashpa kawsaychi. Chasna kawsashpaykichimi ñukanchita kushilla kawsayta kuk Yaya Dioska kankunawa pakta kawsanka.

Pablo Filiposmanta kirikkunata agradesin yanapashkankunarayku

10 Amunchi Jesukristuta kushikushpa agradesini, kankuna yuyawashpaykichi kuti kullkita kachawashkaykichirayku. Yapa yanapawanata munashpaykichipas unayta mana atiparkankichichu kullkita kachawanata. 11 Mana rimanayanichu, kullkini pishiwahushpan kachapaychi nishpa. Ñukaka ñami yacharishkani tiyawashkanllawa kunkaylla kawsanata. 12 Achka tiyawashpan mana tiyawashpanpas yacharishkanimi kushilla kawsanata. Saksakta mikushpayni mana mikushpaynipas achka imayu kashpayni mana imayu kashpaynipas ñami yacharishkani kushilla kawsanata. 13 Parisishkaynipi Jesukristu sinchikuchiwashpan tukuy paypa munashkanta atipani ruranata. 14 Chasna kashpanpas alita rurashkankichi munahushkaynipi yanapawashkaykichirayku.

15 Kankuna Filipos llaktapi kawsakkunaka alita yachankichi nima shuk llaktapi kawsak kirikkuna yachachishkaynirayku agradesiwashpa kullkiwa yanapawashkankunata. Masedonia allpaykichipi llaktakunamanta llukshishpayni shuk llaktakunapi chay suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachinaynipa, puntirumanta pacha kankunallami alita yachachishkaynirayku agradesiwashpa kullkita kachapashkankichi. 16 Tesalónika llaktapira kahushpayni ña achka kuti ofrendaykichita ñukarayku kachashkankichi shuk ima pishiwahushkata rantinaynipa. 17 Tukuy chaykunarayku agradesishpayni kankunata mana tapunichu kutikashka ñukarayku ofrendaykichita kachapanaykichipa. Ashwan munanimi ofrendaykichita kuwashkaykichirayku Yaya Dios kankunata alita

rurak runakuna kankichi nishpa kushichinanpa. 18 Ñami apishkani
kachawashkaykichi kullkita wawkinchi Epafroditomanta. Chayraykumi
kunanka mana nima ima pishiwahunchu, ña achka tiyawan. Chasna kacha-
pashkaykichiwa Yaya Diosta yapa kushichishkankichi. 19 Chasna kashpan
Yaya Dios maykantami kasushpa kawsani kankunatapas tukuy ima pishi-
hushkanta kunka. Tukuy ali tiyashkakunapa amun kashpan Yaya Dios
Jesukristuwa kankunata tukuy munashkaykichita kunka. 20 Chasna yapa ali
kashpan akuychi tukuy uras wiñayparayku Yayanchi Diosta atunyachishpa
kushichishunchi. Chasna kachun.

Pablo kirikkunata saludan

21 Tukuy chaypi Jesukristuta kirik masinchikunata saludapaychi. Tukuy
ñukawa kahuk wawkikunapas kankunata saludanahun. 22 Chaymanta tukuy
kaypi kahuk Jesukristuta kirik masinchikunapas kankunata saludanahun.
Kankunata yapa yuyashpankuna tukuymanta ashwan saludanahun ro-
mano tukuymanta atun apupa runankunamanta Jesukristuta kirikkuna.

23 Amunchi Jesukristu kankunata llakichishpan munashkanta karan shuk
kankunapi paktachichun. *Chayllata killkashkanchi.Wawkikichikuna turi-
kichikuna Pablo, Timoteo*

PABLOPA KILLKASHKAN KILLKA KOLOSA LLAKTAPI JESUKRISTUTA KIRIKKUNARAYKU

Pablo Timoteowa Kolosa llaktapi kawsak Jesukristuta kirik masinkunata saludanahun

1-2 Munashkanchi wawkinchikuna paninchikuna, ñuka Pablo wawki Timoteowa pakta kay kartata killkahunchi. Ñuka Pablo Yaya Dios munashpan Jesukristupa apostolnin tukushkani. Kankuna Kolosa llaktapi Jesukristuta kirik masinchikuna Yaya Diospa akllashkan runankunarayku kay kartata killkahunchi. Yayanchi Dios kankunata llakichishpan yanapachun kushilla kawsanaykichipa.

Pablokuna Yaya Diosta kirik masinkunarayku mañanahun

3 Tukuy uras Amunchi Jesukristupa Yayan Diosta kankunarayku mañashpa agradesinchi. 4 Sumakta Kristu Jesusta kirishpa kawsahushkaykichita uyashkanchi. Chaymantapas yachashkanchi tukuy ñukanchi kirik masikichikunata yuyashpa kawsanaykichita. 5 Chasna kawsahunkichi yachashkaykichirayku siluma rinaykichita, chaypi Yaya Dios kankunarayku wakaychashkan alikunata kuy tukunaykichipa. Chasna tukunaykichita yachashkankichi shutipa kashkata riksichik suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta uyashpaykichi.

6 Chay yachakuhushkaykichi shimi tukuy llaktakunapipas paktahun. Achka runakuna chayta kirishpankuna Jesukristuta kasuk tukuhunkuna. Chaymantapas imashnami kankuna puntiru chay shimita uyashkaykichimanta pacha ashwanta ashwanta kasushpa kawsahunkichi, chasnallatata tukuy parti kirikkunapas kawsahunkuna. Chay shimita uyashpaykichi asirtashkankichi Yaya Diosmanta shutipa kashkata rimak kananta, paylla munashpan ñukanchita uchanchikunamanta pichananta ñukanchirayku rurashkanpi sinchikushpanchi. 7 Chaytaka munashka wawkinchi Epafrasmi ñukanchiwa pakta sumakta kankunata yachachirka. Kristuta alita kasuk kashpan kankunata sumakta yanapashka. 8 Chaymantapas paymi ñukanchita kwintak shamurka Yaya Diospa Espíritun kankunata yanapashpan yuyanakushpa kawsahushkaykichita.

9 Chasna wawkinchi Epafras kwintawashkanmanta pacha tukuy uras mañahunchi Yaya Dios kankunata yanapananpa. Kankunarayku mañahunchi Yaya Diospa munashkanta alita riksinaykichipa, chaymanta paypa Espíritun kankunata yanapananpa, yachaywa kawsanaykichipa alita asirtashpa maykanmi Yaya Diosmanta maykanmi supaymanta. 10 Chasna atipankichi Yaya Diospa munashkanta rurashpa, payta kushichishpa kawsanata, tukuy alikunata rurashpa, imashnami kawsanaykichi tiyan payta riksishkaykichirayku. Chaymanta ashwanta ashwanta Yaya Diosta riksishpa rihunkichi. 11 Chasna kawsashpaykichimi Yaya Dios kankunata atun yachayninwa yanapanka, parisinakuna kankunapi paktashpanpas sinchikurishpalla katinaykichipa. Chasnami imashna pasahushpaykichipas mana sampayashpa payllata kasushpa kawsankichi.

12 Chaymanta kushikushpa Yaya Diosta agradesinkichi. Payka kankunata tukuy ñukanchiwa pakta wawankunata rurarka shuk puncha paywa pakta silupi suma chuya punchapi kawsananchipa. 13 Payka ñukanchita kishpichishka supaypa kamachishkan kashkanchimanta, yuyashkan Wawanpa kamachishkan tukushpa paypa ali kamachihushkanpi kawsananchipa.

14 Pay ñukanchirayku kruspi wañushpan Yaya Dioska uchanchikunamanta
llakichishpan ñukanchita kishpichishka.

Jesukristu wañushkanrayku Yaya Dioska ucharanti piñayninta pasachirka

15 Jesukristu Yayanwa chasnalla yachayyu yuyayyu kashpan runa tukush-
pan ñukanchita riksichirka imashnami mana rikuypa Yayan Dioska. Ma-
nara nima ima rurashka kashpanra pay ña tiyarka. Chayrayku tukuy
rurashkakunamanta pasami kan. 16 Yaya Dios munashpan Kristuka tukuy
silupi allpapi tiyashkakunata rurarka, rikuypakunata, mana rikuypakunat-
apas. Tukuy mana rikuypa atun yachayyu kamachikkunata, tukuy shuk
kamachikkunatapas Kristumi Yayan Diospa yachayninwa rurarka tukuy
payrayku kanankunapa. 17 Manarapas nima ima tiyahushpanra Kristuka ña
tiyarka. Pay mana tiyamaka, ñukanchipas manami tiyanchimachu karka. Pay
tukuyta kuyrashkanraykullami kunankama tukuy tiyan. 18 Chaymantapas
Kristumi tukuy kirikkunata kamachik tukushka, imashnami umanchika
tukuy aychanchita purichin. Payka tukuy wañushkakunamanta puntiru
wiñayparayku kawsarirka tukuymanta atun apu kananpa. 19 Kristu paypa
Wawan kashkanrayku Yaya Dioska munarka tukuypi paywa parihu chas-
nalla yuyayyu musyayyu yachayyu atipayyu kananpa. 20 Chaymantapas
Yaya Dios munarka Kristuwa tukuyrayku paywa shuk alichanata ruranata.
Kristu kruspi wañushpan yawarnin shuturishkanrayku ucharanti piñayninta
pasachirka. Chasna kashpan tukuy silupi tiyakkunarayku, kay allpapi
tiyakkunaraykupas Yaya Dios Kristuwa alichashka tukuy atipananchipa
paywa kushilla kawsanata.

21 Kankuna ñawpa manara Yaya Diosta kasuk kashpaykichi uchallata
rurashpa, Yaya Diosta chiknishpa piñarishpa kawsapayarkankichi.
22 Kunanka Yaya Diospa Wawan Kristu runa tukushpan wañushkanrayku
Yaya Dios uchaykichikunaranti piñayninta pasachirka kushillana paywa
kawsanaykichipa. Chayta rurarka shuk puncha kankunata paypa puntanpi
suma ucha illata churananpa, nima pi kankunamanta atipananpa
millaypata rimanata. 23 Chasna paypa puntanpi paktanaykichipa
kankuna tukuy uras chasnalla payta kirishpa kawsanaykichi tiyan.
Chaymantapas silupi Yaya Dioswa pakta kawsak rinaykichita chapashpalla
kawsanaykichi tiyan. Chayma rinaykichita yachashkankichi chay suma
ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta uyashpaykichi
kirishkaykichirayku. Chay uyashkaykichi suma ali shimita tukuy mundupi
kawsak runakunapas uyashkakuna. Ñuka Pablopas chay shimitami
yachachik kani.

Pablo riman Yaya Dios payta akllashkanta tukuy kirikkunata yana-pananpa

24 Kay karselpi parisihushpaynipas mana imananchu. Kushikuhunilla
yachashpayni kay parisihushkaynika kankunata yanapak kananta. Kristu
parisirka ñukanchi runakuna atipananchipa payta kirikkuna tukunata. Ñuka
kunan aychaynipi parisihuni, maykanmi pishin Kristu parisinaynita ri-
mashkanta paktachinaynipa. Chasnami payta kirikkunata sinchikuchini,
chaymantapas achka runakunata yanapani paywa shuk aychashina tuku-
nankunapa. Ñukanchi Kristuta kirikkunaka paypa aychanshinami kanchi.
25 Kristuta kirikkunatami yanapanaynipa Yaya Dioska ñukata akllawarka.
Payka munanmi tukuy paypa shiminta mana pishichishpa kankunata
yachachinaynipa. 26 Chay shimita Yaya Dioska tukuy yaya rukunchi
wañukunata manara riksichishkanta kunan shuti ñukanchi payta kirikkunata

riksichishka. 27 Yaya Dios kikin munashpan ñukanchi kirikkunata riksichirka chay ñawpa mana riksishkanchi rimashkan yapa ali suma ruranayashkanka tukuy allpakunamanta runakunarayku kananta. Chay ñawpa mana riksishkanchi shimika kan Kristu kawsan kankuna mana israel runakunapipas nishpa. Chasna kashpan kankunapas paywa pakta tantaylla silupi kawsanata chapashpa kushillana kawsankichi.

28 Kristu ñukanchita kishpichik kanantami tukuy runakunata yachachihunchi, tukuy paykunata kunashpa yachachishpa Yaya Dios tukuy yachayta kushkanwa. Munanchimi Kristuta kirishpankuna yachakushpa yachakushpa rishpankuna ali kirikkuna tukunankunata. 29 Chayrayku Kristu sinchikuchiwashpanmi alita asirtachishpa, mana sakishpa tukuy kankunata yachachihuni.

2

1 Wawkikuna panikuna, munani yachanaykichipa, kankunata mana riksishpaynipas yapa yuyashpayni mana sakishpa mañahuni Yaya Diosta kankunarayku. Chasnallatata rurahuni Laodisea llaktapi kirikkunarayku shuk mana riksiwak kirikkunaraykupas. 2 Payta mañahuni tukuy kankunata yanapananpa parihulla ashwan yuyanakushpa kawsashpaykichi shunkuykichipi sinchikuchiy tukunaykichipa. Atunta payta tapuni ñawpa manara nima pita alita riksichishkanta kunan alita riksishpaykichi sumakta asirtanaykichipa. Chay ñawpa manara riksichishkanka kanmi Kristuta kachashpan ñukanchirayku rurashkan. 3 Jesukristullami Yaya Diospa suma ali yachayninta, ali yuyayninta ñukanchita riksichin.

4 Chayta kankunata rimani nima pi ali shimikunawa llullachishpa yuyaykichita pantachichinanpa. 5 Kankunawa mana kahushpaynipas yuyaynipika kankunawa pakta kahuni. Chayrayku shuk yuyayllawa kahushkaykichita, Kristuta alita katihushkaykichita yachashpayni kushikuni.

Jesukristuwa tantaylla mushu kawsanamanta riman

6 Imashnami Jesukristuta yuyashpa kayashkankichi Amuykichi kananpa, chasnashina payllata kasushpa kawsaychi. 7 Shuk kaspi sumakta ankuyashpan alita wiñan. Chasnashina kankunapas yachakushkaykichishina Jesukristuta sumakta kirishpa, mana sakishpa kawsanaykichi tiyan, Yaya Diosta achkata agradesishpa.

8 Alita yuyariychi, mana shukkuna runakunapa yuyarishkankuna kirinakunawa yanka llullachina shimikunawa kankunata pantachichinankunapa. Chayka runakuna yaya rukunkunamanta yachakushkankunallami, chaymantapas kay mundupi kamachik supaykunapa yuyachishkankunami, manami Kristumantachu. 9 Kristulla Yaya Diosllatata kashpan tukuypi paywa parihu chasnalla yuyayyu musyayyu yachayyu atipayyu kan. 10 Kankunaka Kristuwa shukllashina kashkaykichirayku Yaya Dios kankunapipas kawsan. Kristuka tukuy apukunapa apunmi, tukuy yachaywa kahukkunamanta, angelkunamanta, supaykunamantapas ashwan atun kamachikmi.

11 Kankuna Kristuwa shukllashina tukushkaykichi uras payka tukuy mana alita rurashkaykichimanta kankunata kishpichirka manana chay mana alikunata rurashpa kawsanaykichipa. Chasnami shunkuykichipi pitichirishkashinana tukushkankichi, mana aychallapichu, imashnami ñukanchi israel runakuna rurapayanchi.

12 Bawtisarishpanchimi Kristuwa shukllashina kashpa ñawpa kawsashkanchita sakishpanchi paywa pakta wañushpa urku uchkupi

taparishkashina tukushkanchi. Chasnallatata kirishkanchiraykumi paywa pakta kawsarishkashina mushu kawsaytana charinchi. Yaya Dios yanapashpan kirishkanchi Kristuta wañushkanmanta kawsachishka kashpan yapa atun yachayyu kananta. 13 Imashnami shuk wañushka runa mana atipanchu ruranata nima imata, chasnashinami ñawpaka kankunaka shuk wañushka runashina mana atipashkankichichu alikunata ruranata. Uchayu kashpaykichi yapa millaypata rurashpa kawsashpaykichi Yaya Diospa rikushkanpi wañushkashina karkankichi. Chasna kashpanchi Yaya Dioska ñukanchita Kristuwa pakta kawsachishkashina, uchanchikunamanta llakichishpan yuyayninchita mushuyachishka, Kristuwa shuk yuyayllawa alita rurashpa kawsananchipa.

14 Yaya Diospa kamachishkanta mana alita paktachishpanchi uchayu karkanchi. Chay uchanchimantami Yaya Dios ñukanchita kastiganan karka. Kristu ñukanchiranti kruspi wañushpan Yaya Dioska ñukanchita uchanchikunamanta llakichirka. Chasna liwishkanchita pagakshina ñukanchita uchanchikunamanta kishpichirka manana nima pi payta atipananpa rimak rinata mana alita rurashkanchikunamanta. 15 Kristuka kruspi wañushpan Yaya Dioska tukuy chay ñukanchita kamachik supaykunata winsirka manana ñukanchita kamachikkuna kanankunapa. Chasna rurashpan rikuchirka Kristu tukuy paykunamanta yapa pasa atipak kananta.

Pablo yachachin runakunapa yuyayninkunata katina mana ali kananta

16 Tiyan kasna rimak runakuna: Shuk mikunakunata mikushpaykichika shuk upyanakunata upyashpaykichika Yaya Diospa rikushkanpi mana alitachu rurankichi nishpa. Chaymanta karan watapi tantarina punchakunata, mushu killakunata, samana punchakunata kamachishkakunapi rimashkashina mana pasashpaykichika Yaya Diospa rikushkanpi mana alitachu rurankichi nishpa. Chasna rimashpankunapas paykunata mana kasuychichu. 17 Tukuy chaykunawa manara Jesukristuta kachashpan Yaya Dios yuyachinayarka ñukanchi Jesukristupi sinchikukkunarayku ruranan kashkata. Kunanka Jesukristu shamushpan ñukanchirayku rurashkanwa mushu kawsayta kushkanwa Yaya Dioska ñami paktachishka tukuy chay ñawpa kamachishkan mikunawa, tantarinakunawa, tantarina punchakunapi ruranakunawa yuyachinayashkanta.

18 Chay kankunata llullachik runakunata ama kiriychichu. Paykuna Yaya Diospa puntanpi nima imachu kani nishpa alishina tukushpankuna angelkunata mañashkankunawa paykuna kikinta atunyachirinahun. Muskuypishina rikushkankunamanta kwintashpankuna shukkunata kasuchinayanahun. Paykuna kikin yuyayninkunallata katishpa yanka munay atunyachirinahun. 19 Chasna yuyarik runakunaka Kristuta mana kasunahunchu. Ñukanchi kirikkunaka Kristupa aychanshinami kanchi. Payka chay aychata purichik umashina kashpan tukuy ñukanchita kamachihun. Tukuy ñukanchi shuk yuyayllawa payta kasushpa alita yanapanakushpa kawsashpanchika ashwanta ashwanta sinchikushpa Yaya Diospa munashkanta rurashpa rihunchi.

20 Imashnami shuk wañushka runaka ñawpa kawsashkanta sakishka, chasnashina kankunapas wañushkashina kashkaykichirayku sakishkankichi kasunata runakuna kasuhushkankuna kirinakunata. Kristuwa shukllashina tukushkaykichirayku pay wañushpan kankunapas ñawpa kawsashkaykichita sakishpaykichi wañushkashina tukushkankichi. Chasna kashpan

¿imaraykutaya kunan kuti Yaya Diosta mana kasukkunashina runapa yuyarishkankunata kasunayankichi? 21 Paykunaka rimanahun: Kayta llankanaka mana alichu. Chaykunata mikunaka mana alichu. Chay shuk imakunatapas apinaka mana alichu nishpa. 22 Chay kamachinakunaka yachachinakunaka runa yuyaylla kanahun. Imakunawa ruranakunamantalla rimanahun, maykankunami tiyan shuk raturaykulla runata sirvihushkanpi tukurinankunapa. 23 Puntiru yuyarishpa chay kamachinakuna yachachinakuna ali yachaywa rimarishka kanahun. Ñukanchita rimanahun runakuna yuyarishkankunata imashnami Yaya Diosta kushichinanchi tiyan nishpa. Yachachinahun imashna rurashpami ñukanchi kikinta mana atunyachirinchichu nishpa, imashnami aychanchita parisichinanchi tiyan ali tukunanchipa nishpa. Tukuy chaykuna ali rikurishpankunapas manami alichu kanahun. Nima imapi yanapakchu kanahun Yaya Diosta kushichishpa kawsananchipa. Ashwan runakunata sinchikuchinahun mana ali munashkankunata katishpa, paykuna kikin yuyarishkankunamanta rurashkankunamanta atunyachirishpa kawsanankunapa.

3

Jesukristuwa pakta kawsanamanta riman

1 Kankuna Jesukristuwa shukllashina tukushkaykichirayku Yaya Dios payta wañushkanmanta kawsachimushpan kankunapas wañushkashina kashkaykichimanta kawsachiy tukushkashina kahunkichi alitana rurashpa kawsanaykichipa. Chayrayku yachashpaykichi Kristu Yaya Diospa kuskan parti tiyahushkanta tukuy ima tiyashkata kamachinanpa, ashwanta ashwanta paypi sinchikushpa tukuy munaywa paypa munashkanta rurashpa kawsaychi. 2 Yaya Diosma rina kahushkaykichita yuyarishpa payllata kushichishpa kawsaychi. Manana kay allpallapi kawsanata yuyarishpa runapa munashkanta katishpa kawsaychichu. 3 Yuyariychi wañushkashina tukushkaykichita manana ñawpashina kawsanaykichipa. Kunanka kawsachiy tukushkashina Kristuwa kawsahunkichi Yaya Dioswa pakta. Chay mushu kawsanaykichika runakunarayku pakallashinami mana asirtaypa kan. 4 Kristu kankunata paywa pakta kawsayta kuk kuti kay allpama shamuhushpan tukuy runakuna payta rikushpankuna kankunatapas paywa pakta suma ucha illa chuyahlla kahushkaykichita rikunkakuna.

5 Chayrayku ama munaychichu Yaya Diosta mana kasuk runakunashina kawsanata. Millaypata ruranaykichita sakiychi. Manana musayaychichu. Manana aychaykichiwa pinkaypa ruranakunata ruraychichu. Manana tukuy sinchi musyanaykichita kasushpa, nima millaypa munanaykichita yuyarishpa kawsaychichu. Manana tukuy imakunata munarishpa kawsaychichu. Chasna imakunata munarishpa kawsashpaykichika Yaya Diosta yuyanaykichi imata imakunallatana yuyashpa kawsankichi. 6 Chasna mana ali ruranakunamanta Yaya Dios sinchita piñarishpan tukuy payta mana kasukkunata sinchita kastiganka.

7 Ñawpa kankunapas Yaya Diosta chay mana kasukkunashinallatatami mana alita rurashpa kawsapayarkankichi. 8 Kunanka Yaya Diosta kasushpa kawsashpaykichi manana piñarishpa, nima pita chiknishpa kawsaychinachu. Manana millaypata rurashpa, kaminakushpa, nima pinkaypa shimikunata rimashpa kawsaychinachu. Tukuy chaykunata sakiychi.

9-10 Manana shukwa shukwa llullanakushpa kawsaychinachu. Imashnami shuk yapa mawka liki liki llachapata wichunchi, manana valinnachu

nishpa, chasnashina chay ñawpa millaypa kawsashkaykichita sakiychi. Yaya Dios kankunata mushu runata rurashkanrayku chay mushu runashina kawsaychi. Chasna kashpaykichi Yaya Dios mushu runata rurashkaka yanapashpan yuyaykichika mushuyashpa rihun ashwanta ashwanta payshina alillata rurak tukushpa payta alita riksinaykichipa.

11 Mana imananchu israel runa, mana israel runa kashpanchipas. Mana imananchu ishpananchi kara puntata pitishka, mana pitishka kashpanchipas. Mana imananchu shuk allpamanta runa kashpanchipas, killkata mana yachak runa kashpanchipas, patronyu runa, mana patronyu runa kashpanchipas mana imananchu. Tukuy ñukanchikuna chikan chikan runakuna kashpanchipas kunanka Kristu ñukanchipi kawsahushpan Yaya Diospa rikushkanpika tukuy parihulla kanchi. Kristuka tukuy ñukanchipi kawsak kan, paylla tukuyta ruran.

Alikunallata rurashpa kawsananchi tiyan

12 Yaya Dios kankunata yapa yuyashpan akllarka paypa wawankuna kanaykichipa. Chasna Yaya Diospa wawankuna kashpaykichi shukwa shukwa llakichinakushpa kawsaychi. Ali shunku runakuna kaychi. Ama yuyariychichu shukkunamanta ashwan ali kanaykichita. Shukkuna kankunata chiknishpa rimashpankunaka ali yuyaywa alillata ayniychi. Ama utkalla runa masikichita piñariychichu, nima sampayaychichu paykunata yanapanata. 13 Shuk runakuna kankunata mana alita rurashpa piñachinayashpankunaka ali yuyaywa awantaychi. Shuk runa kankunata mana alita rurashpanka llakichiychi. Amunchi Jesukristu kankunata uchaykichimanta llakichishkanshina, kankunapas runa masikichita mana ali rurashkankunamanta llakichishpa kawsaychi. 14 Tukuy ali ruranaykichimanta ashwan alimi kan shukwa shukwa yuyanakushpa kawsana. Yuyanakushpa kawsashpaykichimi shuk yuyayllawana kawsankichi, nima ima arkashpa. 15 Kristu ñukanchirayku alichashpan Yayan Dioswa, chaymantapas shukwa shukwa kushillana kawsananchipa, tukuy uras atipashkaykichita ruraychi tukuywa kushilla kawsanaykichipa. Yaya Dioska ñukanchita akllarka shuk aychashinalla kashpanchi shukwa shukwa yuyanakushpa kushilla kawsananchipa. Chayrayku Yaya Diosta agradesishpa kawsaychi.

16 Kristupa ali shiminta tukuy uras yachakushpa yuyarishpa kawsaychi. Chay shimita yachaywa yachachinakushpa, sinchikuchinakushpa kankunapura kawsaychi. Chasna shukwa shukwa yanapanakuychi Kristuta ashwan alita katinaykichipa. Yaya Diosta tukuy shunkuykichimanta pacha agradesishpa takiychi salmokunata, korokunata, Yaya Diospa Espíritun yuyachishkan takinakunatapas. 17 Tukuy rimahushkaykichi, tukuy rurahushkaykichi Amunchi Jesukristu munashkanshina kachun. Pay alichashpan Yaya Dioswa kwintananchipa Yaya Diosta agradesishpa kawsaychi.

Imashnami Jesukristuta kasushpa kawsanaka

18 Kankuna kusayu panikuna, kusaykichita alita kasushpa kawsaychi. Chasnami Jesukristuka munan kawsanaykichipa payta kirikkuna kashpaykichi. 19 Warmiyu wawkikuna, warmikichita alita yuyaychi. Warmikichita ama chiknishpa kawsaychichu.

20 Wawakuna, mamaykichita yayaykichita alita kasushpa kawsaychi. Chasna kasushpaykichimi Yaya Diosta kushichinkichi. 21 Yayakuna mamakuna, wawaykichita yuyashpa mana yankamanta piñachishpa

wiñachiychi, paykuna manchak mana tukunankunapa yachakunata manana munakkuna.
22 Patronyu runakuna, patroykichita tukuypi alita kasushpa kawsaychi. Ama paypa rikuhushkanllapi alita kasukshina kaychichu paykunata kushichinaykichipa. Ashwan patroykichi rikuhushpan mana rikuhushpanpas ali yuyaywa alita tarawaychi Jesukristuta alita kasukkunashina.
23 Tukuy ima rurahushkaykichipi kushilla mana killashpa alita tarawaychi Amunchi Jesukristuta kushichinaykichipa mana runakunatachu. 24 Ña yachankichi payta kushichishpa kawsashpaykichi kankunata paywa pakta silupi kawsanata kunanta. Chayrayku Kristu Amuykichi kashpan payta kasushpa kawsaychi. 25 Maykan runami mana alita rurashpa kawsashpanka paytaka Yaya Dios chay millaypa rurashkanmanta kastigankami, mana imananchu pipas kashpan, paypa rikushkanpi tukuy runakuna parihulla kashkanchirayku.

4

1 Kankuna patronkuna, kamachinaykichi runakunata alita kuyrashpa tarawachiychi, chaymantapas paykunata kuychi imatami munanahun alita kawsanankunapa. Ña yachankichi kankunapapas Amuykichi tiyananta silupi.

Ali kunanakuna

2 Wawkikuna panikuna, ama sakiychichu Yaya Diosta mañanata. Tukuy uras sinchikushpalla, mana sampayashpa, Yaya Diosta agradesishpa mañaychi. 3 Chasna mañahushpaykichi ñukaraykupas Yaya Diosta mañaychi, pay yanapawashpan nima pi arkawananpa paypa shiminta alita yachachinaynipa Kristu ñukanchirayku ruranayashkanmanta ñawpa mana yachashkanchita. Chayta yachachishkayniraykumi karselpi kahuni. 4 Yaya Diosta mañaychi kay karselpi kahushpaynipas chay shimita runakunata yachachishpa katinaynipa, imashnami ruranayni tiyan.
5 Kankuna Jesukristuta kirikkuna, yuyaywa kawsaychi mana kirikkuna chawpipi. Karan atipashkaykichi uras mana killashpa alikunata ruraychi.
6 Paykunawa kwintashpa kahushpaykichi tukuy uras paykunata yuyashpa ali shimikunawa kwintaychi shutipa kashkata. Chasna paykunawa kwintashpaykichi yachankichi imashnami karan shukta ayninaykichi tiyan.

Pablokuna kirikkunata saludanahun

7-8 Ñukamanta yachanaykichipa imashnami kay karselpi kahuni munashka wawkinchi Tikikota kankunama kachahuni kankunata kwintak rinanpa. Payka ñukata alita yanapawakmi kan. Ñukawa pakta Amunchi Jesusta kasuk alita yachachik kan. Payta kankunama kachahuni ñukamanta yachanaykichipa, chaymantapas kankunata sinchikuchinanpa ashwan alita Yaya Diosta kasunaykichipa. 9 Tikikowa pakta kachahuni chay llaktaykichimanta riksishkaykichi munashka wawkinchi Onesimota. Pay Jesukristuta alita kirik tukushka. Kay wawkinchikunaka kankunata kwintankakuna imashnami kaypi kahunchi.
10 Wawkinchi Aristarko karselpi churay tukushka masini kankunarayku saluduta kachan. Bernabepa primun Markuspas kankunarayku saluduta kachan. Ñami kankunata rimashkani, Markus kankunata pasyak rishpan alita wasikichipi yaykuchinaykichipa. 11 Chay wawkinchi Jesús Justo shutiyupas kankunarayku saluduta kachan. Tukuy Jesukristuta kasuk ñukanchi israel runakunamanta chay kimsa wawkinchikunallami

ñukawa pakta Yaya Dios runakunata kamachinanmanta yachachishpa purihunkuna. Chasna purishpankunami ñukata yanapawashpa sinchikuchiwashkakuna. 12 Llaktaykichimanta runa wawkinchi Epafraspas kankunarayku saluduta kachan. Paypas Kristu Jesusta kasuk kashpan Yaya Diospa shiminta yachachin. Tukuy uras kankunarayku Yaya Diosta sinchita mañashpa kawsan, kankuna Yaya Diosta sumakta yuyak alillata rurak tukunaykichipa chaymantapas tukuy paypa munashkanta alita riksikkuna. 13 Yachani pay kankunarayku tukuy shunku munashkawa Yaya Diosta mañahushkanta. Laodisea llaktapi, Yerápolis llaktapi kirikkunaraykupas alita mañan. 14 Munashkanchi wawkinchi doktor Lukaspas, wawkinchi Demaspas kankunarayku saluduta kachanahun.

15 Laodisea llaktapi kirik masinchikunata saludapaychi. Chasnallatata pani Ninfata wasinpi tantarikkunatapas saludapaychi. 16 Kay killkata kankunapura leyishkaykichiwasha Laodisea llaktama kachaychi, chaypi kawsak kirik masinchikunapas leyinankunapa. Chasnallatata Laodisea llaktama kachashkayni killkata kankunapipas paktashpan leyiychi. 17 Chaymanta wawkinchi Arki- pota rimaychi: Jesukristu kanta kamachishka paypa shiminta yachachinaykipa. Chay kamachishkanta alita paktachiy nishpa.

18 Ñuka kikin makiniwa killkashpaynimi kay saluduta kachahuni. Mana kunkariychichu karselpi kahushkaynita. Yaya Dios kankunata llakichishpan yanapachun. *Chayllata killkashkanchi.Wawkikichikuna turikichikuna Pablo, Timoteo*

PUNTIRU PABLOPA KILLKASHKAN KILLKA TESALÓNIKA LLAKTAPI JESUKRISTUTA KIRIKKUNARAYKU

Pablokuna Tesalónika llaktapi kawsak kirikkunata saludanahun

1 Munashkanchi wawkinchikuna paninchikuna, ñuka Pablo Silvanowa
Timoteowa pakta kay kartata killkahunchi tukuy kankuna Tesalónika llak-
tapi tantarik Yaya Diospa wawankuna, Jesukristuta kirikkunarayku. Yaya
Dios kankunata llakichishpan yanapachun kushilla kawsanaykichipa.

Tesalonikapi Jesusta kirikkuna alita rikuchikkuna kanankunamanta riman

2 Tukuy uras mañahushpanchi kushikushpa agradesinchi Yaya Diosta
kankunarayku. 3 Yaya Diosta agradesinchi sumakta Jesukristupi
sinchikushpa kawsahushkaykichita rikuchihushkaykichirayku, payta
runa masikichikunatapas yuyashpa paykunata alita yanapashpa sinchita
tarawahushkaykichirayku, chaymantapas Jesukristupa kutimunanta mana
sakishpa chapahushkaykichirayku. 4 Wawkinchikuna paninchikuna, alita
yachanchi Yaya Dios kankunata yapa yuyashpan akllashkanta paypa
wawankuna kanaykichipa.

5 Kankunata kay suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinan-
manta rimahushpanchi manami shimillawachu yachachirkanchi. Ashwan
Yaya Diospa yachayninwami yachachirkanchi. Paypa Espíritun ñukanchiwa
pakta kahushpan kankunata riksichirka rimashkanchika shutipa
kananta. Ñukanchi chay shimita shutipa kashkanta yachashpa kankunata
yachachirkanchi. Chaymantapas yachachishkanchita paktachishpa
kawsashpanchi kankunata rikuchirkanchi shutipa kananta. Alita
yachankichi imashna alitami rikuchishkanchi kankunata yanapananchipa
shutipa kirikkuna tukunaykichipa.

6 Rikuchishkanchimanta yachakushpaykichi ñukanchishina Amunchi Je-
susshinapas alita rurak tukushkankichi. Shuk runakuna kankunata
parisichishpankunatata Yaya Diospa Espíritun kankunata kushichishpan
Jesukristumanta ali shimita kushikushpa kasurkankichi alimi ñukarayku
nishpa. 7 Chasna kawsashpaykichi tukuy Masedonia allpapi tukuy Akaya
allpapi kawsak Jesusta kirikkunata rikuchishkankichi imashnami alita
kawsanankuna tiyan.

8 Kankunamanta Yaya Diospa shimin paktarka tukuy partima. Mana
Masedoniallapichu, mana Akayallapichu paktarka. Maypipas rishpanchi
uyanchi Yaya Diosta kirihushkaykichimanta. Ñukanchika mana atipanchichu
rimanata kirik kahushkaykichimanta. 9 Ashwan tukuy runakuna kwin-
tanahun imashnami kankunapi paktashpanchi ali munaywa ñukanchita
yaykuchirkankichi. Chaymantapas kwintanahun imashnami runakunapa
rurashkankuna yanka dioskunata wichushkankichi kikin Yaya Dios kawsa-
tana kushichishpa kawsanaykichipa. 10 Chaymantapas kwintanahun Yaya
Diospa Wawan Jesús silumanta kutimunanta alita chapahushkaykichita.
Chay Jesustami Yaya Dios wañushkanmanta kawsachirka. Paymi ñukanchita
kishpichik kan mana Yaya Dios uchanchikunaranti sinchi piñaywa kasti-
gananpa.

2

Imashnami Tesalonikapi kawsak runakuna Pablokunata yaykuchirkakuna

1 Wawkinchikuna paninchikuna, kankuna ña yachankichi ñukanchi
kankunama rishkanchika mana yanka kashkanta, ashwan Jesusmanta
yachachishpanchi kirik tukurkankichi. 2 Alita yachankichi manara
kankunapi paktashpanchi Filipos llaktapi ñukanchita yapa millaypata
rurashkankunata. Chaypi yapa parisishpanchipas Yaya Dios ñukanchita
sinchikuchishpan kankunama rirkanchi. Chasna sinchikushpanchi
llaktaykichipi yapa ñukanchita chiknik runakuna tiyashpanpas mana
manchashpachu chay suma ali shimita Yaya Diosmanta kankunata
yachachirkanchi. 3 Ali yuyaywa kankunata kunarkanchi Jesusta
kirinaykichipa. Mana millaypa yuyaywachu yachachirkanchi kankunata
pantachichishpa llullachishpa. 4 Ashwan Yaya Dios paktachinanchita
riksishpan ñukanchita akllashka paypa suma ali shiminta Jesukristu
runakunata kishpichinanmanta yachachinanchipa. Mana rimanchichu
mishki shimiwa runakunata kushichinanchipa, ashwan Yaya Diosta
kushichinanchipami rimanchi. Paymi shunkunchita riksin.

5 Kankuna yachankichi Yaya Diospas yachan ali yuyaywa kahushkan-
chita. Nima ima uras kankunata llullachishpa kushichishkanchichu,
nima imanchikunata mirachinayashpa yachachishkanchichu. 6 Manami
yachachishkanchichu kankuna ñukanchita kushichishpa rimanaykichipa al-
imi kankichi nishpa. Nima shuk runakuna ñukanchita chasna rimananku-
napa munashkanchichu.

7 Jesukristumanta yachachik apostolkuna kashpanchimi kankunata
atipanchima karka tapunata ñukanchita aputashina kushichinaykichipa.
Chasna tapunata atipashpanchipas manami shuk apushinachu kankunawa
karkanchi. Ashwan kankunata shuk mama wawanta alita kuyrakshina
kuyrarkanchi. 8 Kankunata yapa yuyashpanchi manami Yaya Diospa suma
ali shiminllatachu riksichirkanchi. Ashwan ñukanchita wañuchinahuma
karka chaypi kushilla wañunchima karka yapa yuyashkanchi runakuna
tukushkaykichirayku.

9 Wawkinchikuna paninchikuna, kankuna yuyarinkichi imashnami
tarawarkanchi kankunapi Yaya Diospa suma ali shiminta yachachi-
hushpanchi. Puncha tutapas parisishpa sampayakta tarawarkanchi
kawsananchirayku mana kankunamanta chapashpa kawsananchipa.
10 Kankuna rikushkankichi, Yaya Diospas yachan kankuna kirikkunata
alillata rikuchishkanchita. Yaya Diospa munashkanllata rurashpa
kawsashkanchi. Nima pi ñukanchimanta atipanchu nima mayma rimak
rinata. 11-12 Chaymantapas yachankichi kankunarayku shuk yaya
paypa wawankunata alita wiñachikshina kashkanchita. Karan shukta
kankunamanta alita kunashkanchi, alita sinchikuchishkanchi. Yaya
Dios kankunata akllashka shuk puncha paypa ali kamachinan mushu
mundupi kawsanaykichipa, suma manchariypa chuyahlla kahushkanta
rikunaykichipa. Chasna kashpan kankunata sinchita kunarkanchi paypa
wawankunashina payta kushichishpa kawsanaykichipa.

13 Ñukanchi kankunata Yaya Diospa shiminta yachachishpanchi alita
kirishkankichi. Mana runamantachu kay shimika, ashwan Yaya Diosmanta
shimimi nishpa shunkuykichipi yaykuchishkankichi. Chasna yuyarishkay-
kichika alimi kashka. Yaya Diospa shiminllatami yachachishkanchi.
Chay shimimi kankuna kirikkunata yuyachishpan alikunata rurashpa

kawsahunkichi. Chasna tukushkaykichirayku ñukanchi tukuy uras Yaya Diosta agradesinchi. 14 Wawkikuna panikuna, kankunapuramanta runakuna kankunata yapa parisichishpankuna Judea allpapi tantarik Jesukristuta kirik Yaya Diospa runan masinchikuna parisishkankunashina parisihunkichi. Paykunapas kikin israel masinkunamanta parisichiy tukurkakuna. 15 Ñawpa ñukanchi israel runakunapa yaya rukunchi wañukuna wañuchirkakuna Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunata. Chaymanta paykunamanta miray masinikuna wañuchirkakuna Amunchi Jesustapas. Kunan ñukanchita wañuchinayashpa llaktankunamanta kallpachishkakuna. Chasna rurashpankunami Yaya Diospa rikushkanpi mana alichu kanahun. Chaymantapas tukuy runakunata chiknikkuna kanahun. 16 Ñukanchi kankuna mana israel runakunamanta runakunata yachachinayashpanchi kankunapas kishpinaykichipa ñukanchita arkahunkuna. Chasna rurashpankuna tukuy uras uchankunata mirachishpa mirachishpa kawsanahun piñayta Yaya Diospa shunkunpi sumakta untachinankunakama. Chasna Yaya Dios atunta piñarishpan paykunata sinchita kastiganka.

Pablokuna Tesalónika llaktama kutinayashkankunamanta riman

17 Wawkinchikuna paninchikuna, ñukanchita kankunamanta llukshichishpankuna wakchatashina musyarirkanchi. Chasna shuk ratu kankunamanta karupi kahushpanchipas shunkunchika kankunapi kahun. Tukuy uras shunkunchimanta pacha yapa kankunata rikunayashpa achka kuti rinata kamashkanchi. 18 Yapa munashkanchi kankunama rinata. Ñuka Pablo achka kuti kankunama rina kashkani. Supay ñukanchita arkashkanrayku mana atipashkanchichu rinata. 19-20 Amunchi Jesukristu kutimushpan yachanchi ñukanchita kushichinanta kankuna yachachishkanchita kirishkaykichirayku, shukkunapas kirishkankunarayku. Chay uras kankunamanta shukkunamantapas yapa kushikushunchi. Kankuna yachachishkanchita kasushkaykichirayku, shukkunapas kasushkankunarayku Jesús kutimushpan ñukanchita kushichishpa rimanka kay runakunata alita yachachishkankichi nishpa.

3

1-2 Nima imata kankunamanta yachashpanchi shunkunchika llakiywa sinchiyarka. Chasna kashpan yuyarirkanchi ashwan ali kama wawkinchi Timoteota kankunama kachashpa sapallanchi kiparinanchipa Atenas llaktapi. Pay suma ali shimita Jesukristumanta yachachik kashpan Yaya Diosta yanapakmi kan. Payta kankunama kachashkanchi kankunata sinchikuchinanpa, chaymantapas alita kunananpa tukuy shunkuykichimanta pacha Jesukristuta kirishpa kawsanaykichipa. 3 Chasna rurananpami kachashkanchi kankuna parisihushkaykichipi Jesukristumanta mana anchurinaykichipa. Ñami yachankichi chasna parisina tukuy ñukanchirayku tiyananta. 4 Kankunapi kahushpanchira ña rimarkanchi runakuna ñukanchita parisichinankunamanta. Chasna rimashkanchishinami shutipa parisishkankichi. 5 Chasna parisihushkaykichita yachashpayni mana atiparkaninachu ashwan awantanata mana yachashpa imashna katihunkichi nishpa. Chayrayku Timoteota kacharkani kankunamanta yachak rinanpa Jesusta kirishpallachu katihunkichi manachu. Yapa manchashkani uchata rurachinayak supayka kankunata mana alikunata munachishpan Yaya Diosta manana kasunaykichita. Chasna tukunkichimaka tukuy yachachishkanchika yankami kama.

6 Kunan ña Timoteo kankunamanta kutimushpan suma shimita
ñukanchita kwintak shamushka. Kwintashka alita Jesusta kirishpa,
yuyanakushpa kawsahushkaykichita. Chaymanta kwintak shamushka
kankuna ñukanchimanta alillata yuyarishpa kahushkaykichita.
Chaymantapas ñukanchita yapa rikunayashpa kahunkichi imashnami
ñukanchipas kankunata yapa rikunayanchi. 7 Chasna alita Jesuspi
sinchikushpa kawsahushkaykichita yachashpanchi ñukanchita achka
kuti ima pishishpanpas runakuna ñukanchita parisichishpankunapas
kankunamanta kushikushkanchi. 8 Kankuna mana sakishpa Jesuspi
sinchikuhushkaykichita yachashpanchi llakiywa kahushkanchimanta
sumakta kushillayashkanchi. 9 Imashnashi agradesinchima Yaya
Diosninchita chasna ñukanchita yapa kushillayachishkanrayku mana
sakishpa paypi sinchikuhushkaykichita yachashpanchi. 10 Puncha tutapas
Yaya Diosta tapunchi ñukanchita kachananpa kankunata rikuk rinanchipa.
Chaymantapas tapunchi ñukanchita kachananpa kankunata shuk shuk
manara yachakushkaykichita yachachinanchipa, ashwan Jesusta kirishpa
kawsanaykichipa.
11 Yayanchi Dios Amunchi Jesuspas ñukanchita yanapachun atipananchipa
kankunama rinata. 12 Yaya Dios kankunata yanapachun ashwanta
ashwanta shukwa shukwa yuyanakushpa kawsanaykichipa kankunapura
tukuy runakunawapas. Kankunata yanapachun tukuy runakunata
yapa yuyakkuna tukunaykichipa. Imashnami ñukanchi kankunata
yuyanchi, chasnallatata kankunapas runakunata yuyashpa kawsaychi.
13 Chasna kashpaykichimi Yaya Dios shunkuykichita sinchikuchinka
payllata kasushpa alillata rurashpa kawsanaykichipa. Chaypina Amunchi
Jesukristu tukuy payta kasukkunawa pakta kutimushpan Yayanchi Diospa
rikushkanpi ucha illa kankichi. Chasna kachun.

4

Imashnami Yaya Diosta kushichishpa kawsananchi tiyan

1 Wawkinchikuna paninchikuna, kunan ashwanta yuyachishpa killka-
nchi. Ña ñukanchimanta yachakushkankichi imashnami kawsanaykichi tiyan
Yaya Diosta kushichishpa. Ñukanchi Amunchi Jesusta kasushpa kankunata
atunta tapunchi ashwanta ashwanta Yaya Diosta kushichishpa kawsanay-
kichipa. Ña payta kushichishpa kawsahushpaykichipas ashwan ali kama
tukuy uras ashwanta payta kushichishpa kawsanaykichipa. 2 Amunchi Je-
suspa rimashkanta kankunata rimashkanchirayku yachankichi imashnami
kawsanaykichi tiyan.
3 Yaya Dios munan payllata kasushpa kawsanaykichipa. Mana mananchu
musayanakushpa kawsanaykichipa. 4 Ashwan Yaya Dios munan, kankuna
karikuna, shuk warmillata warmiyanaykichipa. Pay munan kankuna
warmikichiwa alita kawsanaykichipa, runakunapas yuyarinankunapa ali-
tami kawsanahun nishpa. 5 Yaya Dios mana mananchu warmikichiwa
tupanakunata munashpalla kawsanaykichipa, payta mana riksik runaku-
nashina. 6 Chaymantapas Yaya Dios mana mananchu shuk kari shuk
wawkita millaypata rurananpa warminwa shuk ratu kawsashpa. Yuyariy-
chi Yaya Dios kankunata kastigananta chay tukuy uchata rurashkaykichi-
manta, imashnami ña kankunata achka kuti rimarkanchi. 7 Yaya Dios
ñukanchita akllashka paypa munashkanta rurashpa kawsananchipa. Mana
mananchu aychanchipa millaypa munashkanta rurashpa kawsananchipa.
8 Chasna kashpan maykan runachari kay yachachishkanchi shimita mana

kasunayanchu, chayka mana kasunchu kankunata Espiritunta kuk Yaya Diosta. Chasna runaka mana kanchu ñukanchi runakunata mana kasuk, ashwan kikin Yaya Diostami mana kasunchu.

9 Kunan ña mana atipanichu yuyanakushpa kawsanaykichimanta kankunarayku killkanata. Yaya Dios kankunata ña yachachishka shukwa shukwa yuyanakushpa kawsanaykichipa. 10 Ña tukuy Masedonia allpapi Jesusta kirik wawkikunawa panikunawa yuyanakushpa kawsahunkichi. Wawkikuna panikuna, chasna yuyanakushpa kawsahushpaykichipas yapa munanchi kankunapura ashwanta ashwanta yuyanakushpa kawsanaykichipa. 11 Chaymantapas munanchi tukuy runakunawa alichashpa kushilla kawsanaykichipa. Ama satiriychichu shukkunapa rurahushkankunapi. Ña kankunata yachachishkanchishina mana killashpa kankuna kikin tarawashpa kawsanaykichi tiyan. 12 Chasna alita tarawashpa kawsaychi Jesusta mana kirik runakuna kankunamanta alita yuyarinankunapa. Ama shukkunamanta chapashpa kawsaychichu.

Jesukristu kuti shamushpan tukuy kirikkuna payta tinkunankunamanta riman

13 Munashkanchi wawkinchikuna paninchikuna, munanchi yachanaykichipa imashnami Jesusta kirishpa wañushkakunaka tukunahun, mana llakinaykichipa Jesusta mana kirik runakunashina. Paykuna shuti, wañushpankuna Yaya Dioswa mana kawsak rinkakunachu. 14 Ñukanchi yachanchi Jesús wañushkanta, chaymanta kawsarishkanta. Chasna kashpan yachanchi Yaya Dios Jesusta kirik runakunatapas wañushpankuna chasnallatata kawsachinanta, Jesús kutimushpan paywa pakta shamunankunapa. 15 Amunchi Jesús ñukanchita rimashkanta kunan kankunata rimanchi. Amunchi Jesús kuti shamushpan payta kirishpa wañushkakunatara kawsachinka. Ñukanchi kawsa kirikkuna mana paykunamanta puntiruchu Jesusma rishunchi. 16 Yaya Dios kamachishpan trompetanka sinchita uyarinka, angelkunapa atun apun sinchita Jesús ña shamuhushkanta rimanka. Chasnallapi Amunchi Jesukristu silumanta uraykunka. Chay uras puntiru Jesusta kirishpa wañushkakuna kawsarimunkakuna. 17 Chaymanta Yaya Dios ñukanchi kawsa kirikkunata chay kawsarimushkakunawa pakta puyu chawpipi pushanka Amunchi Jesusta wayrapi tinkunanchipa. Chaymanta pacha wiñaypa paywa kawsashunchi. 18 Chay shimiwa sinchikuchinakuychi mana llakiywa kiparinaykichipa.

5

Imashnami Jesukristuta kuti shamunanta chapashpa kawsananchi tiyan

1 Wawkinchikuna paninchikuna, ima watami ima punchami Jesukristu kuti shamunka nishpa mana ashwanta kankunarayku killkananchi tiyan. 2 Kankuna ña alita yachankichi Amunchi Jesukristu kunkaymanta shamunanta, imashnami shuk shuwa kunkaymanta paktan tutapi, nima pi yuyarihushkanpi. 3 Runakuna rimashpankuna kushilla kawsahunchi, mana tiyanchu nima imata manchananchipa nishpa, kunkaymanta paktanka wañuyka paykunarayku. Imashnami shuk warmi chichuka kunkaymanta nanachin wawayananpa, chasnashinami Jesús kunkaymanta paktanka. Imashnami warmi chichuka mana kishpinchu wawayananmanta, chasnashinami Jesusta mana kirik runakunaka mana kishpinkakunachu Yaya Diospa kachanan wañuymanta.

4 Imashnami mana rikushpa kanchi amsapi, chasnashinami paykunaka
mana yachanahunchu Jesuspa shamunanta. Kankunaka wawkinchikuna
paninchikuna, mana paykunashinachu amsapishina kahunkichi.
Kankunarayku Jesuspa shamunan punchaka mana kunkaymantachu
paktanka, imashnami shuk shuwaka kunkaymanta paktan. 5 Kankuna
Jesusta kirikkuna punchapishinami kawsahunkichi Jesuspa shamunanta
yachashpa. Mana kawsahunkichichu kunkaylla amsapishina. 6 Chasna
punchapishina kawsak kashpanchi akuychi mana puñushkashina
kunkaylla kashunchichu, imashnami shukkunaka kanahun. Ashwan
likcharishkashina chapashpa kashunchi. Mana machashkashina yuyay
illa kawsashunchichu. Ashwan alita yuyarishpa kashunchi. 7 Maykanchari
puñun, puñun tutapi. Maykanchari machan, kawsan amsapi.

8 Ñukanchi punchapishina kawsak kashkanchirayku ali yuyaywa
kawsashunchi. Mana kashunchichu machashkashina yuyay illa.
Ashwan Jesukristupi sinchikushpa payta yuyashpa kawsashunchi.
Chasna kawsashpanchimi shuk suntalu aserumanta arkahuk kamisata
churarishkashina kanchi. Chaymantapas kushilla Yaya Dios ñukanchita
kishpichinanta chapashpa kawsashunchi. Chasna kawsashpanchimi
shuk suntalu umanta aserumanta kaskunwa arkahushkashina kanchi.
9 Yaya Dios mana munanchu kastigarinanchita yapa sinchita piñarishpa
kastigahushkanpi. Ashwan munan Amunchi Jesukristuranti kishpichiy
tukunanchita. 10 Jesukristu ñukanchirayku wañurka kawsa kashpanchi
wañushka kashpanchipas paywa kawsananchipa. 11 Chasna kashpan
sinchikuchinakuychi, yanapanakuychi tukuy uras ashwan alita kirishpa
kawsanaykichipa, imashnami ña rurahunkichi.

Pablokuna kirikkunata ashwanta kunanahun imashnami alita kawsankakuna

12 Munashkanchi wawkinchikuna paninchikuna, munanchi kankunata
yachachikkunata yuyashpa kawsanaykichipa. Yuyariychi Jesús payku-
nata kushkanta, chaymantapas kankunata kunashpa yuyachishpa sinchita
tarawahushkankunata. 13 Chasna tarawahushkankunarayku paykunata
achkata yuyanaykichi tiyan. Ama piñanakuychichu, ashwan kushilla kawsay-
chi shukwa shukwa.

14 Wawkikuna panikuna, rimashkaykichi mana tarawanata munak
wawkikunata panikunata rimaychi alita tarawashpa kawsanankunapa.
Chaymantapas sampa manchaysiki runakunata sinchikuchiychi.
Maykankunachari sampa kanahun kirihushkankunapi, chaykunata
yanapaychi. Tukuy runakunata mana sampayashpa ali munaywa
yanapaychi. 15 Shuk runa kankunata millaypata rurashpanka nima
pi kankunamanta rantipaychichu. Ashwan alikunallata ruraychi
kirik masikichikunarayku, tukuy runakunaraykupas. 16 Tukuy uras
kushikuychi. 17 Yaya Diosta mañashpalla kawsaychi. 18 Parisishpaykichipas
kushikushpaykichipas Yaya Diosta agradesishpa kawsaychi. Yaya
Dios munan, Jesukristuta kirikkuna kashpanchi chasna agradesishpa
kawsananchipa.

19 Ama arkaychichu Yaya Diospa Espíritun kankunawa ru-
ranayahushkanta. 20 Shuk kirik masikichikuna paypa yuyachishkanta
rimashpankuna ama yuyariychichu mana valinchu nishpa. 21 Tukuy
shimikunata alita uyashpaykichi yuyariychi alichu manachu. Shutipa
kashkata rimak yanapak shimikunallata wakaychaychi. 22 Nima shuk mana
ali ruranakunata ruraychichu.

Mañanamanta saludanamanta riman

23 Mañanchi kushilla kawsanata kuk Yaya Diosta kankunata aliyachinanpa
ali yuyayyulla kanaykichipa. Chaymantapas Yaya Dios kankunata tukuy ay-
chaykichita almaykichita yuyaykichita wakaychachun, Amunchi Jesukristu
shamunan uras kankunata alikunallata yuyarishpa rurashpa kahushkayki-
chita tarinanpa. 24 Yaya Dioska tukuy rimashkanta paktachik kashpanmi
kankunata rimashpan wawankuna kanaykichipa, yanapankami alillata yu-
yarik rurak tukunaykichipa.
25 Wawkinchikuna paninchikuna, kankunapas ñukanchirayku mañaychi.
26 Tukuy Jesusta kirikkunata aylluykichitashina yuyashpa saludaychi.
27 Amunchi Jesukristu rimawashpan ñuka Pablo kankunata kamachihuni
kay killkashkanchita tukuy kirik wawkikunarayku panikunarayku leyi-
naykichipa. 28 Amunchi Jesukristu kankunata llakichishpan yanapachun.
*Chayllata killkashkanchi.Wawkikichikuna turikichikuna Pablo, Silvano, Tim-
oteo*

ISHKAYNIN PABLOPA KILLKASHKAN KILLKA TESALÓNIKA LLAKTAPI JESUKRISTUTA KIRIKKUNARAYKU

Pablokuna Tesalónika llaktapi kawsak kirikkunata saludanahun

1 Munashkanchi wawkinchikuna paninchikuna, ñuka Pablo Silvanowa
Timoteowa pakta kay kartata killkahunchi tukuy kankuna Tesalónika llak-
tapi tantarik Yayanchi Diospa wawankuna, Jesukristuta kirikkunarayku.
2 Yaya Dios Amunchi Jesukristupas kankunata llakichishpan yanapachun
kushilla kawsanaykichipa.

Jesukristu shamuhushpan kirik mana kirikkunapas imashnami tukunkakuna

3 Wawkinchikuna paninchikuna, tukuy uras ashwanta ashwanta
Jesusta kirishpa shukwa shukwa yuyanakushpa kawsahushpaykichi Yaya
Diosta tukuy uras kankunarayku yapa agradesinanchi tiyan. 4 Chasna
kawsahushkaykichita kushilla kwintanchi maypipas Jesusta kirikkuna
tantarishka kahushkankunapi. Kwintanchi imashnami Yaya Diosta
chiknik runakuna kankunata parisichihushpankunapas mana sakishpa
nima sampayashpa Jesusta kirishpalla kawsahunkichi, chaymantapas
imashnami tukuy parisihushkaykichipi sinchikuhunkichi. 5 Chasna Jesusta
kirihushkaykichirayku parisihushkaykichita rikushpankuna runakuna
riksinkakuna, Yaya Dios kankunata ali kamachinan mushu mundupi
yaykuchishpan alita rurananta.
6 Tukuy Yaya Diospa rurashkanka alimi kan. Chayrayku kankunata
parisichik runakunataka payka chasna parisichishkankunamanta
paykunatana parisichinka. 7 Kankuna parisihukkunata ñukanchiwa pakta
parisihushkanchimanta samachinka. Amunchi Jesús paypa yapa atipak
angelkunawa nina chawpipi tukuy runakunapa rikushkanpi silumanta
shamushpan Yaya Dios tukuy chayta ruranka. 8 Tukuy mana payta
riksinayashkakunata kastiganka, chaymantapas Amunchi Jesukristumanta
suma ali shiminta mana kasunayashkakunata. 9 Paykuna wiñaypa
parisinankunata musyashpa kastigarinkakuna. Wiñayparayku anchurishka
kankakuna Yaya Diosmanta. Paypa atun yachayninwa rurananta,
suma punchahlla rikuchinanta wiñayparayku nima ima uras ashwan
rikunkakunachu. 10 Jesukristu chay Yaya Diospa kastiganan punchapi
shamuhushpan ñukanchi sumakta aliyachishkan runankunawa shamunka.
Jesusta mana kirikkunaka ñukanchi kirikkunata rikushpankuna ucha
illa tukushkanchita atunta mancharishpa yuyarinkakuna Jesús yapa ali
kananta. Kankuna yachachishkanchita kirishkaykichirayku tukuy ñukanchi
Jesusta kirikkunawa chaypi kanaykichi tiyan.
11 Chayrayku tukuy uras kankunarayku mañanchi Yaya Dios kankunata
yanapananpa ali tukunaykichipa. Yaya Dios kankunata kayarka Jesukris-
tuwa pakta kawsanaykichipa. Chasna kashpan kankunata yanapachun,
kayay tukushka runakunashina alikunallata rikuchishpa kawsanaykichipa.
Chaymantapas mañanchi Yaya Dios kankunata atun yachayninwa yana-
pananpa, tukuy ali munashkaykichikunata, tukuy Jesuspi sinchikushpa
rurahushkaykichitapas paktachinaykichipa. 12 Tukuy chayta Yaya Dios
kankunawa paktachishpan runakuna kankunata rikushpankuna Amunchi

Jesusta kushichishpa rimankakuna yapa ali kanki nishpa. Chaymantapas kankunata ali shimikunawa kushichinkakuna, Yayanchi Dios Amunchi Jesukristuwa pakta kankunata llakichishpankuna aliyachishkankunarayku.

2

Jesús manara shamuhushpan Yaya Diosta yapa chiknik runa rikurinanmanta riman

1-2 Wawkinchikuna paninchikuna, Amunchi Jesukristu shamunan punchamanta yuyarishpaykichi ñukanchi paywa tantachiy tukunanchimantapas ama llullachiy tukuychichu. Jesús paktanan puncha ñami paktarihun nishkata uyashpaykichi ama utkalla yuyaykichita pantachiy tukuychichu, nima manchariychichu. Tiyan Jesuspa paktananmanta llullachishpa yachachikkuna Yaya Diospa Espíritun yuyachiwashpan rimani nishpa. Shukkunaka rimanahun Pablomi rimashka nishpa. Shukkunapas rimanahun Pablomi killkashka Jesús paktanan puncha ñami paktarihun nishpa. Tukuy chasna rimashkankunata ama kiriychichu.

3 Ama llullachiy tukuychichu nima imapi. Jesuspa paktanan punchaka manara paktarishpan achka runakunami manana Yaya Diosta kasunayankakunanachu. Tukuy parti Yaya Diosta chikninkakuna, millaypa ruranankunata yapa mirachinkakuna. Chaymantapas Yaya Diosta yapa chiknik runa tiyanka. Tukuymanta uchasapa kashpan Yaya Diospa munashkanta nima imapi kasunayashpa sumakta piñarishpa kawsanka. Payka Yaya Diosmanta karupi wiñaypa parisinanpa wichuy tukunan tiyan. 4 Chay runami Yaya Diosta, tukuy yanka dioskunata, tukuy maykantami runakuna kirinahun, kushichinahun, mañanahun, chayta piñarishpa tukuchinayanka. Pay kikinllata valichirishpa kawsanka. Chasna kashpan Yaya Diospa atun wasinpi yaykushpan amuyanka. Chaypi tiyarishpan ñukami Yaya Dios kani nishpa rimanka.

5 ¿Manachu yuyarinkichi kankunawa kahushpayni tukuy chayta ña yachachishkaynita? 6 Kankuna yachankichi maykanmi kunan arkahun chay Yaya Diosta yapa chiknik runa paktananta. Rikurinan puncha manara paktarishpan mana tiyankarachu. 7 Kunan ña runakuna Yaya Diosta mana kasunayashpa millaypata rurahunkuna. Yaya Dios ñukanchita asirtachishpanlla yachanchi supaykunapa atun apu chay runakunawa yuyarishkanta paktachinata ña kallarishkanta. Chasna kashpanpas tiyan shuk maykanmi arkahun. Chay puntiru anchuchiy tukunan tiyan millaypa ruranakuna yapa miranankunapa. 8 Chaywashalla Yaya Diosta yapa chiknik runa rikurinka. Chaymanta Amunchi Jesús shamuhushpan punchahlla rikuchishpa shuk pukushkanllawa payta wañuchishpan wiñayparayku parisinanpa wichunka.

9 Chay Yaya Diosta yapa chiknik runaka rikurishpan runakunata llullachishpa supaykunapa atun apupa yachayninwa atun yachaywa tukuy ruranakunata, achka nima ima uras rikushkankunata, suma mana atipaypakunata ruranka. 10 Mana yuyariypa yapa millaypa yuyayyu kashpan ali yuyayyushina tukushpan tukuy imatapas ruranka runakunata llullachinanpa. Chasna rurashpan llullachinka tukuy maykankunami wiñaypa chay nina mana wañukma rinkakuna. Chay runakuna mana munarkakunachu Yaya Diospa ali rimashkanta yuyashpa kasunata. Chayrayku Yaya Dioska paykunata mana chay nina mana wañukmanta kishpichinkachu. 11 Paypa ali rimashkanta mana munashkankunarayku Yaya Dios paykunarayku kachanka llullachik supaykunata yuyayninkunata pantachichishpankuna

chay runakuna tukuy llullakunata kirinankunapa. 12 Yaya Diospa ali rimashkanta mana kasushpankuna ashwan millaypa rurahushkankunapi kushikushpankuna wiñayparayku parisinankunapa kastigay tukunkakuna.

Pablokuna kirikkunata kunanahun yachachishkankunallata kirishpa kawsanankunapa

13 Amunchi Jesuspa yuyashkan wawkinchikuna paninchikuna, kankunaraykuka tukuy uras Yaya Diosta agradesinanchi tiyan. Yaya Dios manarapas allpata rurahushpanra ña munashka kankuna kastigananmanta kishpishka kanaykichipa. Paypa Espíritun kankunata yanapashpan Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsanaykichipa, chaymantapas Yaya Diospa ali rimashkanta kirishkaykichirayku paypa kastigananmanta kishpishka kankichi. 14 Yaya Dios paypa suma ali shiminta yachachihushkanchiwa kankunata kayashka suma punchahlla kawsananpi Amunchi Jesukristuwa pakta kawsak rinaykichipa. 15 Chayrayku wawkikuna panikuna, chaypi kahushpanchi kankunata yachachishkanchita, killkashkanchipi yachachishkanchitapas alita shunkuykichipi wakaychaychi. Ñukanchi kankunata yachachishkanchi maykantami yachakushkanchi. Chayllata kirishpa katiychi. 16 Yayanchi Dios Amunchi Jesukristupas ñukanchita yuyashpan wiñayparayku kushillayachishka. Chaymantapas ñukanchita llakichishpan shuk puncha suma kawsananpi yaykunanchita rimashka. 17 Yaya Dios kankunata yanapachun sinchikuchichun alikunata rurashpa rimashpa kawsanaykichipa.

3

Pablokuna kirikkunata tapunahun paykunarayku mañanankunapa

1 Wawkinchikuna paninchikuna, kunan kaykunallatami killkahunchi. Mañaychi ñukanchirayku atipananchipa Amunchi Jesukristupa shiminta yachachinata, utkalla tukuy partima paktananpa. Kankuna paypa shiminta yapa alimi nishpa Yaya Diosta agradesishpa kirishkankichi. Kunan mañaychi shuk runakunapas kankunashina kirinankunapa. 2 Yachanchi mana tukuy runakunachu munanahun Jesukristuta kirinata. Chayrayku mañaychi Yaya Dios ñukanchita millaypa shunkuyu millaypa yuyayyu chiknik runakunamanta kishpichinanpa.

3 Yachanchi Amunchi Jesukristu nima ima uras ñukanchita sakinanta. Chasna kashpanmi kankunata sinchikuchinka, chaymantapas wakaychanka supay mana millaypata rurachinanpa. 4 Amunchi Jesukristuta kirishkaykichirayku ñukanchi kirinchi tukuy kankunata kamachishkanchikunata paktachihushkaykichita, chaymanta alita paktachishpa katinaykichitapas. 5 Amunchi Jesukristu kankunata yanapachun alita asirtanaykichipa maytukuy atuntami Yaya Dioska kankunata yuyan. Chaymantapas kankunata yanapachun parisishpaykichipas mana sampayashpa Yaya Diosta kasunaykichipa, imashnami paypas Yayanta kasurka chasna.

Karan shuk kikin tarawashkanmanta kawsachun

6 Chaymanta wawkikuna panikuna, Amunchi Jesukristu munashkanshina kankunata kamachinchi mana tarawanata munak wawkikunamanta panikunamantapas anchurinaykichipa. Yachachishkanchita mana kasunayashpankunaka paykunamanta anchuriychi. 7 Kankuna yachankichi ñukanchi kankunawa kahushpanchi mana killashpa alita tarawashpa kawsashkanchita. Kankunapas ñukanchimanta yachakushpa alita tarawashpa kawsanaykichi tiyan. 8 Kankunawa kahushpanchi

mana tapushkanchichu yanka mikunanchipa kankunamanta. Ashwan puncha tutapas parisishpa sampayakta tarawarkanchi munashkanchita rantinanchipa, mana kankunamanta chapashpa kawsananchipa.
9 Ali kama karka kankunamanta mikunata tapunanchipa. Chasna kashpanpas mana tapushkanchichu. Ashwan kankunata rikuchirkanchi imashnami kankunapas tarawashpa kawsanaykichi tiyan. 10 Kankunawa kahushpanchi kankunata kamachishkanchi: Shuk runa mana tarawanata munashpanka ama mikunata kuychichu nishpa.
11 Yachashkanchi shukkuna kankunapi tiyan, paykuna kikin tarawashkankunamanta kawsanankunapa mana tarawanata munakkuna. Paykuna tukuy runakunapa rurahushkankunapi satirishpa yanka kawsanahun. 12 Maykankunami chasna mana tarawanata munak runakuna, kankunata Amunchi Jesukristu munashkanshina kamachinchi: Manana satirishpa kawsaychichu. Ashwan alita tarawashpa kawsaychi kankuna kikinpa tarawashkaykichimanta mikunaykichipa.
13 Tukuy kankuna wawkinchikuna paninchikuna, ama sampayaychichu alikunata ruranata. 14 Maykanmi mana kasunayanchu kay killkanchipi rimashkanchita, paywa ama ishkayyaychichu nima tantariychichu, killanan-manta pinkarinanpa. 15 Chasna rurashpaykichipas ama paykunata chikniychichu, ashwan wawkikichikunatashina panikichikunatashina kunaychi.

Pablokuna killkanata tukuchihushkankunapi kirikkunata saludanahun

16 Kushilla kawsayta kuk Amunchi Jesukristu kankunata yanapachun imashna pasashpaykichipas tukuy uras kushilla kawsanaykichipa. Pay kachun tukuy kankunawa.
17 Kay tukurina parti ñuka Pablo kankunata saludani kikin makiniwa killkashpayni. Kasnami rikurin killkashkaynika. Chasna tukuy killkaynipi killkashpayni yachankichi ñuka killkashkaynita.
18 Amunchi Jesukristu tukuy kankunata llakichishpan yanapachun. *Chayllata killkashkanchi.Wawkikichikuna turikichikuna Pablo, Silvano, Timoteo*

PUNTIRU PABLOPA KILLKASHKAN KILLKA TIMOTEORAYKU

Pablo killkan Timoteorayku

1-2 Munashkayni wawkini Timoteo, ñuka Pablo kay kartata killkahuni kanrayku. Ñuka Jesukristupa apostolnin kani. Yaya Dios Jesukristuwa pakta akllawashka paypa kachashkan kanaynipa. Yayanchi Dios ñukanchita kishpichishpan chapahunchi Jesukristu kuti shamunanta. Kanka yachachishkaynita uyashpayki Kristuta kirishkaykirayku kikin wawaynishinami kanki. Yayanchi Dios, Amunchi Jesukristupas kanta yuyashpan llakichishpan yanapachun kushilla kawsanaykipa.

Pablo Timoteota kunan yanka rimashpa yachachihukkunata mana kasunanpa

3 Wawkini, chay Masedonia allpama rihushpayni rimashkaynishina, kutikashka kanta rimani: Efeso llaktapi kipariy alita yachachinaykipa. Chaypi kiparishpayki kamachiy chay llullachik runakunata mana Jesukristumanta chikan yachachinakunata yachachinankunapa. 4 Kamachiy paykunata chay yanka kwintukunata manana kasunankunapa, chaymanta manana yuyarishpa kawsanankunapa chay mana tukurik killkarishkakunata pikunamantami ñawpamanta pacha mirashkakuna nishpa. Runakuna chaykunamanta mana shuk yuyayllawa kashpankuna chaykunata yuyarishpa kawsashpanchi yanka yuyarishpalla kiparinchi, rimanakushpa shukwa shukwa. Nima imapi yanapanchu Yaya Diospa munashkanshina Kristupi sinchikushpa kawsananchipa. 5 Ñukanchi Yaya Diospa shiminta yachachinanchika kanmi kirikkuna yuyanakushpa kawsanankunapa runa masinkunawa. Mana uchata rurashpa, ali yuyaywa kashpa, shunkunchimanta pacha Kristuta kirishpa kawsashpanchi atipanchi yuyanakushpa kawsanata. 6 Shuk kirik masinchikuna Yaya Diospa ali yachachishkanta manana kasunayanahunchu, chayrayku yanka shimikunamanta rimanakushpa kawsanahun. 7 Chay runakunaka munanahun Yaya Diospa kamachishkanta yachachik kanata. Chasna kashpanpas mana asirtanahunchu paykuna kikin yachachihushkankunata. Alitami yachachihuni nishpa yuyarihushpankunapas paykuna kikin mana asirtanahunchu.

8 Yachanchi Yaya Diospa kamachishkanka ñukanchirayku ali kananta munanantashina yachachishpanchi. 9-10 Yuyariychi Yaya Diospa kamachishkanka mana kanchu ali rurak runakunarayku. Ashwan kanmi mana kasukkunarayku paykunata riksichinanpa mana alita rurashpa kawsahushkankunata. Kaykunami mana ali runakunaka: Mana Yaya Diosta kasuk, uchata rurak, Yaya Dioska manami alichu chasnallatata paypa shiminka manami alichu nishpa rimakkuna, yayankunata wañuchikkuna, shuk runakunatapas wañuchikkuna, shuk kari kari masinwa musayakkuna, shuk musayakkunapas, runa masinta apishpankuna rantichikkuna, llullakkuna, yanka nishpa shutipatashina rimakkuna, chaymanta tukuy shukkunapas, maykankunami chay suma ali yachachinakunata mana kasunahunchu. 11 Chayta yachakunchi Yaya Diospa suma ali shiminpi Jesukristu ñukanchita kishpichinanmanta. Chay Yaya Dios yapa ali atun yachayyu kananta riksichik shimita runakunata alita yachachinaynipa tukuy uras chasnalla ali yuyayyu Yaya Diosmi kamachiwashka.

Pablo Yaya Diosta agradesin payta llakichishkanrayku

12 Ñukata sinchikuchiwak Amunchi Jesukristuta achkata agradesini
paypa shiminta runakunata yachachinaynipa kamachiwashkanwa
rikuchishkanrayku munashkanta rurak kanaynita yuyarishkanta. 13 Ñawpa
yapa piñarishpayni Jesusmanta millaypata rimapayarkani. Chaymantapas
tukuy Jesukristuta kirikkunata chiknishpayni kulluchinayashpa
puripayarkani. Kay Jesuska mana Yaya Diospa Wawanchu, chayrayku mana
kiriychichu nishpa rimapayarkani. Manara Jesukristuta kirihushpayni
alitami rurahuni nishpa chasna rurapayarkani. Mana alita yachashpa
chayta rurahushpayni Yaya Dioska llakichiwashka. 14 Chasna Yayanchi
Dios atunta llakichiwashkanraykumi paypa Wawan Kristu Jesuswa
shukllashina tukushkaynirayku kunanka achkata yanapawahun payta
yuyashpa kirishpa kawsanaynipa.
15 Kayka shutipami, tukuy runakuna kirinankuna tiyan: Jesukristuka
kay allpama shamurka uchayukunata kishpichinanpa. Chay tukuy
uchayukunamanta ñukaka ashwan uchayumi kapayarkani. 16 Yaya Dios
llakichiwashka tukuy runakuna yachanankunapa Jesukristu runakunata
llakichik kananta. Jesukristuka ñukata llakichiwashpan rikuchirka tukuy
payta kirikkunata chasnallatata kishpichinanta wiñaypa paywa pakta
kawsanankunapa. 17 Akuychi tukuyta kamachik atun apu, wiñaypa
kawsak, mana rikuypa, shuklla shutipa Yaya Diosta tukuy uras wiñayparayku
yuyashpa atunyachishpa kushichishunchi. Chasna kachun.
18-19 Wawkini Timoteo, wawaynishina kashpayki kanta kamachini
sinchikurishpa runakunata yachachinaykipa. Imashnami ñawpa
shuk wawkikuna Yaya Diospa Espíritun yuyachishpan kanmanta
rimarkakuna, chasnashina Yaya Diospa shiminta alita kirishpa ali
kashkata yachashkaykillata kasushpa yachachiy, chikanta yachachikkuna
tiyashpanpas. Shukkunaka ali kashkata yachashkankunata manana
kasunayashkankunarayku kunanka manana Jesukristuta kirinahunchu.
20 Chasna manana kirik runakunamanta shukka kan Himeneo shutiyu,
shukka Alejandro shutiyu. Ñukaka supaykunapa apunpa makinpi churashpa
sakirkani paykunata kastigachun nishpa manana Yaya Diosmanta
millaypata rimashpa kawsanankunapa.

2

Jesusta kirikkuna tukuy runakunarayku Yaya Diosta mañanamanta yachachin

1 Kunan uyawaychi. Tukuymanta puntiru Yaya Diosta mañashpa
kawsaychi. Yaya Diosta mañaychi agradesiychi tukuy runakunarayku.
2 Chasnallatata tukuy ñukanchita kamachik apukunaraykupas mañaychi.
Paykuna alita kamachishpankuna tukuy runakunawa pakta kushilla
Yayanchi Diosta kasushpa, alita rurashpa kawsashunchi. 3 Chasna
alita mañashpa kawsashpanchika ñukanchita kishpichik Yayanchi
Diostami kushichinchi. 4 Yayanchi Dioska munanmi tukuy runakunata
uchankunamanta kishpichinata. Chaymantapas munan paypa shimin
riksichishkan shutipa kashkata riksinankunapa.
5 Shutipa Dioska shuklla Yaya Diosmi. Chaymantapas shukllami tiyan
ñukanchi runakunarayku chay shuklla Yaya Dioswa uchanchikunamanta
alichak. Paymi ñukanchishina runa tukushkaka Jesukristu. 6 Payka wañurka
tukuy runakunata uchanchikunamanta wañuna kashkanchimanta kish-
pichinanpa. Kunanmi chayta Yaya Dioska munan ñukanchi tukuy runaku-
nata yachachinanchipa. 7 Chayrayku Yaya Dios ñukata churawashka

Jesukristumanta yachachik apostol kanaynipa, mana israel runakunapas Jesukristuta kirinankunapa, paypa rimashkanka shutipa kananta yachanankunapa. Tukuy chay Jesukristumanta yachachihushkaynika shutipami mana llullashpachu rimahuni.

8 Chayrayku munani wawkikunaka tukuy tantarishkaykichipi Yayanchi
Diosta ali yuyaywa mañanankunapa. Makinkunata mañanankunapa
alsashpankuna mana kachun piñay shunkuwa, nima ishkay yuyaywa.
9 Chasnallatata munani panikunapa churarinankunaka ali rikurinanpa.
Mana kanahuchun karikunata mana alikunata yuyachik, nima kanahuchun
runakuna paykunata rikushpa kanankunapa. Chukchankunata alillata
ñakchanahuchun. Mana kanahuchun yapa alicharishkankunarayku
runakuna paykunata rikuhlla kanankunapa. Mana sumayanahuchun
yapa chaniyu imakunawa, nima churarinahuchun yapa chaniyu
churarinakunata runakuna mana paykunata rikuhlla kananku napa.
10 Ashwan warmikunaka alita rurashpa rikuchishkankunawa suma
kanankunata rikuchinahuchun. Chasnami ali kan Yaya Diosta kirikmi
kani nishpa rimak warmikunaraykuka.

11 Yaya Diospa wasinpi tantarishka kahushpaykichi panikunaka
chay yachachihuk runapa rimahushkanta chunlla alita uyashpa
yachakunahuchun alimi ñukarayku nishpa. 12 Mana munanichu
Yaya Diospa wasinpi tukuy tantarishka kahushkaykichipi panikuna
yachachinankunapa, nima kanahuchun karikunata kamachikkuna,
ashwan chunllalla uyanahuchun. 13 Yachanchi Yaya Dios puntiru karita
Adán shutiyuta rurashkanta. Chaywashara warmita Eva shutiyuta
rurarka. 14 Chaymanta supay llullachirka Adanpa warmin Evata,
mana Adantachu llullachirka. Evata supay llullachishpan Yaya Diosta
mana kasushkanwa uchata rurarka. 15 Chasna uchata rurashkanrayku
warmikuna wawayashpankuna nanayta parisinankuna kashpanpas
kishpichiy tukunkakunami, Yaya Diospi sinchikushpa, runa masinkunata
yuyashpa, Yaya Diosta kasushpa, pay kikinta kuyrarishpa alita rikuchishpa
kawsashpankuna.

3

Jesukristuta kirikkunata yachachikkuna imashnami kanankuna tiyan

1 Kunanka shuk ali rimanata rimashkayki. Shuk wawkinchi kanta rimashpanka ñuka Jesukristuta kirikkunata yachachishpa yanapanayani nishpa,
chay wawkinchita rimay chay munanaykika alimi, yapa ali tarawanata
ruranata yuyarinki nishpa. 2 Chasna kashpanpas shuk yachachik wawkika
alita rurashpa kawsak kanan tiyan, mana nima pi rimanankunapa payka
mana alitachu rurashpa kawsahun nishpa. Payka shuk warmiyulla kanan
tiyan. Chaymanta mana alikunamanta kuyrarinata yachak, alita yuyarik
kanan tiyan. Maykan runa wasinma shamushpanka ali yuyaywa kayak
kanan tiyan. Chaymanta alita yachachinata yachak kanan tiyan. 3 Mana
machak, mana makanakuk, mana piñanakuk, nima rimanakuk kanan tiyan.
Mana kullkita yapa munashpa kawsak kanan tiyan. Ashwan runa masinkunawa yanapanakushpa yuyanakushpa kawsak kanan tiyan.

4 Chay wawkika tukuy wasinpi kawsakkunata alita rikuchishpa yachaywa
kamachinata yachak kanan tiyan. Wawankunata alita yachachinan
tiyan, alita kasushpa, alita rimashpa kawsanankunapa. 5 Kikin wasinpi

kawsakkunata mana alita kamachinata kuyranata yachashpanka manami atipankachu Yaya Diosta kirikkunata alita yachachinata imashnami kawsanankuna tiyan.

6 Kirikkunata yachachikka mana kachun shuk mushu kirik. Chay mushu kirik wawkika apushinami kani nishpa yuyarishpan chay puntiru Yaya Diospa angelshina urmanka pay kikinta atunyachirishkanrayku. Chasna kashpanka Yaya Dioska chay supay tukushka angeltashinami payta kastiganan tiyan.

7 Chaymantapas shuk wawkika yachachik kanayashpanka alita rurak kanan tiyan, mana kirik runakunapas paymanta alita rurashpa kawsak nishpa yuyarinankunapa. Mana alita rurashpa kawsak kashpanka runakuna paymanta millaypata rimanahuma. Chaypina supayka payta llullachima ashwan mana alikunata rurananpa.

Kirikkunata yanapakkuna imashnami kanankuna tiyan

8 Chasnallatata shuk wawki kirikkunata yanapak tukunata munashpanka alita rurak kanan tiyan, tukuy runakuna payta alita yuyanankunapa. Mana llullak, mana machak, mana llullachishpa runakunamanta kullkita apinata munak kanan tiyan. 9 Chay yanapak wawkika Yaya Diosmanta yachakushkanta alita kirik kanan tiyan. Nima imamanta shunkunpi rimay tukuhushka kachun mana alichashkanrayku. 10 Chaymantapas chay yanapak tukunayahuk wawkita alita rikuychi, alitachu manachu rurahun nishpa. Alita rurashpa kawsahushpanka payta rimaychi yanapak tukunanpa. 11 Chay yanapak wawkipa warminpas alita rurashpa kawsak kanan tiyan. Mana llullashpa, mana yanka shukta shukta rimashpa kawsak kanan tiyan. Ashwan mana alikunamanta kuyrarinata yachak, rimashkanta alita paktachik warmi kanan tiyan. 12 Chay yanapak wawkika shuk warmiyulla kanan tiyan. Chaymanta wawankunata, tukuy wasinpi kawsakkunatapas alita kawsanankunapa yachaywa kamachinata yachak kanan tiyan. 13 Chay yanapakka churay tukushkanpi alita rurak kashpanka tukuy runakunami payta alimi nishpa rikunkakuna. Chasnami chay yanapakka alita sinchikunka Kristu Jesusta katihushkanmanta mana pinkashpa shukkunatapas rimananpa.

Imashna sumami Yaya Dios ñukanchirayku rurashkanka

14 Wawkini Timoteo, kay kartata kanrayku killkahuni, mana unayashpa kanta rikuk rinaynita yuyarishpayni. 15 Imashnamanta unayashpaynika kay kartayniwa ña kanta puntiru rimani yachanaykipa imashnami ñukanchikuna kirikpura kawsananchi tiyan Yaya Diospa ayllun kashpanchi. Chay Yaya Diospa ayllun kanchi kawsa Yaya Diosta kirikkuna. Paypa shutipa kashkata rimak shiminta alita riksishpanchimi yachachik kanchi. Nima pi atipankachu chay shimita ñukanchimanta chinkachinata, nima ñukanchita kirichinata mana shutipa kashkata. 16 Imashna sumami chay ñawpa mana yachashkanchi kunan Yaya Dios ñukanchita riksichishkanka.

Kristuka silumanta shamushpan runa tukushpan kay allpapi wawayarirka.
Chasna tukushpan Yaya Diospa Espiritunwa kashpan
rikuchirka ali mana uchayu kananta.
Angelkuna Jesukristu wawayarishkanta, wañushkanmanta kawsarishkanta
rikurkakuna.
Paypa runankunaka tukuy llaktakunapi yachachirkakuna Jesukristu kish-
pichik kananta.
Tukuy parti kay allpapi
runakunaka payta kirirkakuna.

Yaya Dios payta suma punchahlla kawsananpi yaykuchirka paywa pakta
kamachinanpa.

4

Manana Yaya Diosta kasunayakkunamanta riman

1 Wawkini, Yaya Diospa Espiritunka sumakta ñukanchita riman, Jesukristu
shamunan puncha kuchuyahushpan shuk payta kirikkunaka manana payta
kirinayankakunanachu. Shuk runakunapa llullachishpa rimashkankunatana kirishpa kawsankakuna. Supaypa yuyachishkan yachachinakunata kasushpa kawsankakuna. 2 Llullak runakuna paykunata llullachishpankuna yachachishkankunata kirishpa kasunkakuna. Chay llullachishpa
yachachikkunaka mana alita rurashkankunamanta manana llakirinata
yachak kanahun. 3 Paykunaka yachachinahun ama warmiyankichichu,
ama kusayankichichu nishpa. Chaymanta shuk shuk mikunakunata ama
mikunkichichu nishpa. Yaya Dios tukuy mikunata rurarka mikunanchipa.
Chayrayku ñukanchi Kristuta kirikkuna, ali kashkata mana ali kashkata
riksikkuna Yaya Diosta agradesishpa tukuy mikuypakunata atipanchi mikunata. 4 Tukuy Yaya Diospa rurashkankunaka alimi. Chayrayku imatapas
Yaya Diosta agradesishpa apihushpaykichi ama rimaychichu kayka mana
valinchu nishpa. 5 Yaya Diospa rimashkanta kasushpanchi payta agradesishpanchi ima mikunapas alimi mikunanchipa.

Jesukristupa kamachishkan runa alita rurananmanta yachachin

6 Wawkini, imashna kirinanchi tiyan nishpa Yaya Diospa shiminta, shutipa kashkata riksichik yachachishkaynikunatapas alita
yachakushkanki. Chaykunaka kanta alita sinchikuchihun. Kunanka
tukuy chay wawkinchikunata paninchikunatapas alita yachachiy. Chasna
yachachishpaykimi Jesukristuta alita kasuk kanki.

7 Runakunapa yanka kwintashkankuna mana Yaya Diosmanta kashkata
ama kasuychu. Ashwan yachakuy Yaya Diospa rimashkanllata kasushpa
kawsanata. 8 Aychanchita sampayakta kuyuchina uchillastu ali kan, aychanchita sinchikuchishpa alita kawsananchipa. Chasna kashpanpas ashwan ali
kan Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsananchipa. Chasna rurashpanchimi kay allpapi alita kawsanchi. Chaymantapas siluma Yaya Dioswa
kawsak rishunchi. 9 Chay rimashkayni shimika shutipami, chayrayku tukuy
runakuna kirinankuna tiyan. 10 Chayrayku sinchita tarawashpa parisishpa
Yaya Diospa shiminta tukuy runakunata yachachinchi. Tukuy shunkunchimanta pacha kirishpa yachanchi Yaya Dios kawsa ñukanchita kishpichinanta.
Payllami kishpichik kan. Tukuy runakunarayku alichashka kishpichiy tukunankunapa. Ñukanchita kishpichinka, payta kirishpa kawsashpanchi.

11 Wawkini, tukuy kay kanta yachachishkaynita kanpas alita rimashpa
yachachiy. 12 Nima pi kanta rimachun: Payka mana yapa rukuchu,
chayraykumi mana kasunichu nishpa. Mana yapa ruku kashpaykipas ama
pinkaychu yachachinata. Ashwan Yaya Diospa munashkanta rurashpa
kawsashpaykimi kirikkunata rikuchinki imashnami kawsanankuna tiyan.
Alita rimashpa, alita rurashpa, tukuyta yuyashpa, Jesukristuta sumakta
kirishpa, alillata yuyarishpa kawsashpaykimi rikuchinki paykunatapas
kanshinallatata rurashpa kawsanankunapa.

13 Wawkini, manara shamuhushpaynira tukuy kirikkunawa tantarishpaykichi Yaya Diospa shiminta leyishpa uyachiy, yachachishpa sinchikuchiy
wawkikunata panikunatapas. 14 Ama sakiychu yachachinata. Yaya Dios Espiritunwa kankunata sinchikuchik wawkikunata yuyachishpan munananta

rimashpa makinkunata umaykipi churarkakuna. Chasna mañahushpankuna Yaya Dios yachachinaykipa kanta yachayta kushpa atipachishkanta yuyariy.
15 Chayrayku wawkini, Yaya Dios kanta yachachinata atipachishkanta yuyarishpa yachachiylla. Chasnami karan puncha ashwan alita kawsahushkaykita tukuy runakuna rikunkakuna. 16 Yuyaywa kawsay mana uchata ruranaykipa. Kanta yachachishkaynita alita yuyarishpa yachachiy. Chasna alita rurahushkaykita katiy. Chasna rurashpa kawsashpaykimi Yaya Dioska kanta kishpichinka. Chasnallatata tukuy yachachishkaykita kasukkunatapas Yaya Dioska kishpichinka.

5

Kirikkunata kunanamanta yachachin

1 Wawkini, shuk ruku wawki mana alita rurashpanka mana piñashpa payta kunay. Ashwan yayaykitashina yuyashpa kunay. Chasnallatata shuk musu wawkitapas kikin wawkikitashina yuyashpa kunay. 2 Chasnallatata paya panikunata mamaykitashina yuyashpa kunay. Shipas panikunatapas chasnallatata ali yuyaywa, mana millaypata yuyarishpa, kikin panikitashina kunay.

Warmi mashintukuna yanapanamanta yachachin

3 Kunanka rimashkayki mashintu panikunamanta. Shuk pani mashintupa mana ayllun tiyashpanka yanapay. 4 Maykan pani mashintu wawayu nituyu kashpanka chay wawakuna yachakunahuchun mamankunata alita yuyashpa yanapanankunapa. Mamankunata yuyanankuna tiyan, paykunata wiñachishkanrayku. Chasna chay wawankunaka mamankunata yuyashpa yanapashpankunami Yaya Diospa rikushkanpika ali kan. 5 Ashwan shuk wakcha pani mashintu Yaya Dios yanapananta chapashpa kawsashpan punchanti tutanti payta mañashpa kan. 6 Shuk pani mashintu aychan munashkata rurashpa kawsahushpanka Yaya Diospa rikushkanpika wañushkashinami kan. 7 Kanka yachachiy chay pani mashintukunata alita rurashpa Yaya Diosta mañashpa kawsanankunapa, mana nima pi rimanankunapa chay Jesukristuta kirik mashintuka mana alitachu rurashpa kawsan nishpa. 8 Karan ñukanchi Jesukristuta kirikkuna mamanchikunata yuyashpa yanapananchi tiyan. Maykan kirik runaka mana mamanta ayllunkunatapas yanapashpanka Jesukristuta mana kirikshina tukun, chay mana kirikkunamanta pasami millaypata rurak kan.
9 Wawkini, kunanka yachachishkayki imashna pani mashintukunapa shutinkunatami killkankichi tantarik kirikkuna yanapahushkankuna kanankunapa nishpa. Chay mashintukunaka paya kanan tiyan shuk kusanllawa kawsashka. 10 Tukuy runakunapa rikushkanpi alita rurak warmi kanan tiyan. Wawankunata alita wiwashka kashpanka pasyakkunatapas wasinpi ali munaywa kayak, Jesukristuta kirik masinkunatapas kushilla yanapak, parisihukkunatapas yanapak, chay tukuy alikunata rurashpa kawsak kashpanka atipanchi yanapanata.
11 Shuk pani mashintukuna manara paya kashpankunaka ama killkaychichu kirikkuna yanapahushkankuna kanankunapa. Pakta paykuna manana kusayashpa kanllata sirvishpa kawsasha nishpa Kristuta rimashkankunata paktachinankunaranti aychankuna munashkankunata ruranayanahuma. Chasna kashpanmi kutikashka kusayanata munankakuna. 12 Chasna kuti kusayashpankunaka uchayu kanahun Kristuta rimashkankunata mana paktachishkankunarayku. 13 Chaymantapas chay manara paya mashintukuna kirikkuna yanapahushkankuna

tukushpankunaka yacharinahuma killanata. Karan wasipi yanka kwintashpa purinahuma. Tukuy imakunapi satirishpa, mana alikunata rimashpa kawsanahuma.

14 Chayrayku munani, maykan pani mashintu manara paya kashpanka
sukama kusayananpa, wawayashpan wawankunata alita wiñachinanpa,
wasinpi tukuy rurana kashkata alita rurashpa kawsananpa. Chasna ku-
sanwa alita kawsashpanka mana kirik runakunaka manami atipankaku-
nachu millaypata paymanta rimanata. 15 Ñami tiyan shuk pani mashin-
tukuna manana Jesukristuta kasunayashpankuna supaykunapa apuntana
kasukkuna.

16 Shuk wawkikunapa panikunapa ayllunkunapi mashintu tiyashpanka
paykuna payta yanapanankuna tiyan. Chasna rurashpankunami kirik
masinkunaka mana chay mashintukunata yanapanankuna tiyanchu. Chas-
nami atipankakuna yanapanata wakcha warmi mashintu kirik masinchiku-
nata.

Kirikkunata sinchikuchik wawkikunamanta riman

17 Chay akllarishka kirikkunata sinchikuchik wawkikuna alita yanapash-
pankuna tukuy kirikkunaka paykunata yuyanankuna tiyan. Shukkuna
paykunamanta Yaya Diospa shiminta yachachikkuna kashpankuna alita
yachachishkankunarayku ashwan sumakta yuyankichi. 18 Yaya Diospa
killkachishkanpi kasnami yachachin:

Shuk tarawak wakra triguta wishkuhushkanpi ama shiminta tapaychichu
nishpa.

Chasnallatata riman:

Shuk tarawak runaka munanmi pagay tukunata nishpa.

Chayrayku chay Yaya Diospa shiminta yachachik wawkikunata yanapashpa
shuk imata kunanchi tiyan.

19 Shuk akllarishka kirikkunata sinchikuchik wawkimanta shuk
runa rimama uchatami rurashka nishpa, chaytaka mana chasnalla
kiriychu. Ashwan ishkay kimsa runakuna sapallankuna chasnallatata
rimashpankuna uchata rurashkanta rikushkanimi nishpa, chaypira
paykunata kirinki. 20 Chay shutipa uchata rurahuk wawkita kayay, tukuy
kirikkunapa tantarishkanpi kunashpa rimanaykipa, manana chasna
rurashpa kawsananpa. Chasna rurashpaykimi tukuy kirikkunapas
mancharishpankuna kuyrarinkakuna mana chasna ruranankunapa.
21 Wawkini, Yaya Diospa, Jesukristupa, Yaya Diospa akllashkan angelkunapa
rikushkanpi rimani kanta: Tukuy kirikkunata chasnallatata kunay.
Kikin aylluyki, kikin amiguyki kashpanpas millaypata rurashpanka ama
rimaychu payka mana millaypata rurashkachu nishpa.

22 Shuk wawki kirikkunata yachachik kanata munashpanka alita rikuy,
chay wawkika alitachu manachu kawsahun nishpa. Mana kunkaymanta
mana alita yuyarishpa makikita churashpa mañaychu payrayku yachachik
kananpa. Mana alita yuyarishpa shuk wawkita akllankima. Payka millay-
pata ruramaka, tukuy payta riksik runakunami kanmantapas rimankakuna
mana alita rurak masin kanaykita. Mana chasna yuyarinankunapa alita
rurashpalla kawsay.

23 Wawkini, karan ratu wiksa nanaywa kahushpayki ama yakullata upyay-
chu. Uchillastu vinutapas upyay aliyanaykipa.

24 Shuk wawkita akllashpayki kirikkunata sinchikuchik kananpa, alita
yuyariy. Shuk runakunapa uchata rurashkankunata kunalla yachanchi
manara Yaya Dios paykunata kastigashpanra. Shuk runakunapa uchata
rurashkankuna pakalla kashpan chaytaka mana kunalla yachanchichu.

Yaya Dios puntanpi churashpan tapushpanmi chaypira yachashunchi.
25 Chasnallatata shuk wawki alita rurahushpanka kunalla yachanchi
alita kawsahushkanta. Shukpika alita rurahushkankunata mana utkalla
yachanchichu. Chasna kashpanpas chay ali rurashkankunaka mana
pakallachu kiparinahun.

6

Kirik patronyu tarawanankunamanta riman

1 Tukuy patronpi tarawak kirikkuna patroyninkunata yuyashpa, mana
aynishpa alita tarawanankuna tiyan. Chasna alita tarawashpankunami
nima pi atipankachu millaypata rimanata Yaya Diosmanta, nima
yachachishkanchimanta mana valinchu nishpa rimanata. 2 Patroyninkuna
Jesukristuta kirik kashpankuna mana paykunawa parihuyashpa
kanahuchun, manana alita kasukkuna, kirik masinkuna kashkanku-
narayku. Paykunata ashwan alita kasushpa, mana killashpa paykunarayku
tarawanankuna tiyan, Jesusta kirikkuna, Yaya Diospa yuyashkankuna
kashkankunarayku.

Kullkita yapa munashpa kawsanaka mana ali ruranakunapa sapinmi

Wawkini, tukuy kay rimahushkaynita tukuy kirikkunata yachachiy.
3 Tiyan runakuna mana alita yachachikkuna. Paykunaka Amunchi
Jesukristu alita yachachishkanta mana kasunayanahunchu. Imashnami
Jesukristuta kirishpa kawsashunchi nishpa yachachishkanchitapas mana
kasunayanahunchu. 4 Yaya Diospa shiminta mana asirtashpankuna
paykuna kikin yuyayninkunallawa tukuymanta ashwan yachak
tukunayanahun. Maykankunamantami runakuna mana shuk yuyayllawa
kanahun, mana sakishpa chaykunamanta yuyarishpa rimanakushpa
kawsanahun. Chasna kawsashpankuna shukkunawa parihuyanata
munakkuna tukunahun, chikninakuk, piñanakuk, kaminakuk runakuna,
shukkunamanta yanka millaypata yuyarikkuna. 5 Paykunaka shukkunawa
ayninakushpalla kawsanahun. Millaypa yuyayyu runakuna kanahun,
shutipa kashkata riksichik Yaya Diospa shiminta mana asirtakkuna.
Paykunaka yuyarinahun, Jesukristuta kasuk tukushpayni achka imakunata
apisha nishpa. Chasna runakunamanta anchuriy.

6 Shutipami ñukanchikuna Jesukristuta kasushpa kawsashpanchi ashwan
achkata apinchi Yaya Diosmanta, ima ñukanchipa tiyashkanllawa kushilla
kawsashpanchi mana shunkunchita imakunapi churashpa. 7 Kay allpapi
wawayarirkanchi shinalla mana imayu. Chasnallatatami wañushpanchipas
mana imata apashunchichu.

8 Chayrayku mikunanchi, churarinanchi tiyashpanka akuychi kushilla
kawsashunchi. 9 Maykan runakunami kullkiyanata munashpankuna yapa
kamay tukuhushpankuna utkalla mana alikunata ruranahun. Tukllapi
yaykushkashina kanahun. Tukuy uras ashwan kullkita munashpa, mana
alita rurashpa kawsanahun. Paykuna kikinpa mana valik waklichik mu-
nanankunawa waklichirishpankuna kullunkakuna. 10 Yapa kullkita mu-
nashpa kawsashpanchi tukuy mana alikunata ruranchi. Shukkuna yapa
kullkita munak tukushpankuna Jesukristuta kirinata sakishkakuna. Chasna
mana Yaya Diosta kasunayashpankunami yapa parisishpa kawsanahun.

Pablo Timoteota yachachin alita rurashpa kawsananpa

11 Wawkini Timoteo, Yaya Diosta kasuk runa kashpayki ama chay mana
kasunayak runakunashina yapa kullkiyanata munashpa kawsaychu. Alil-
lata rurashpa Yaya Diosta kasushpa, Jesukristuta kirishpa, chay llaktapi

kawsak runakunawa yuyanakushpa kawsay. Ali yuyaywa runakunata yanapahushkaykipi mana sampayaychu. Runa masikikunata llakichishpa kawsay, mana yuyarishpa paykunamanta ashwan ali kanaykita. 12 Shuk ali suntalu wañunakunapi sinchikukshina Jesukristuta alita kirishpa katiy Yaya Dioswa wiñaypa kawsak rinaykipa. Chasna paywa kawsak rinaykipa Yaya Dioska kanta kayarka, chaymantapas Jesukristuta kirik tukushkaykita achka runakunapa puntanpi rimashkanki.

13 Yaya Dios tukuy kawsakkunata kawsayta kukmi kanta rikuhun. Chasnallatatami Jesukristu kanta rikuhun, maykanmi romanokunapa apunkuna Pilatopa puntanpi wañuchiy tukunata mana manchashpa rimarka tukuymanta ashwan atun apu kananta. Paykunapa rikuhushkanpi kanta kamachini: 14 Tukuy kanta rimashkaynita mana pasa pasata alita yachachiy, Amunchi Jesukristu kuti kay allpama shamunankama nima pi kanmanta rimananpa mana kuskatachu yachachin nishpa. 15 Yaya Dios munashkan punchami Jesukristuta kuti kay allpama kachanka. Payka shuklla tukuy uras chasnalla ali yuyayyu tukuymanta yachayyumi kan. Payka tukuy atun apukunamanta atun apumi, tukuy kamachikkunamanta atun kamachikmi. 16 Yaya Diosllami nima ima uras wañunchu. Payka kawsanmi suma chuyahlla punchapi, chaypi nima maykan runa atipanchu payta kayllayanata. Nima maykan runa payta rikushkachu, nima maykan atipanchu rikunata payta. Payllata tukuy runakuna atunyachishpa kushichinahuchun. Paylla tukuy uras wiñaypata ñukanchi runakunata kamachichun. Chasna kachun.

Kullkiyu kirikkuna imashnami kawsanankunapa tiyan

17 Wawkini, chay yapa kullkiyu wawkikunata panikunata yachachiy: Mana yuyarinkichichu shukkunamanta ashwan valik kanaykichita. Ama shuk ratu tukurik kullkikichi kankunata yanapak kananta yuyarishpa kawsaychichu. Ashwan Yaya Diosllla yanapanata atipak kananta yuyarishpa kawsaychi, payka ñukanchita kushichishpa munashkanchimanta pasatami kun nishpa. 18 Chaymantapas yachachiy, alikunata rurashpa kawsanankunapa. Achka ali ruranankunawa achka imayushina tukunahuchun. Mana mitsashpa kuchun maykanpachari pishin. Imankuna tiyashkakunawa shukkunata yanapashpa kawsanahuchun. 19 Chasna kawsashpankunami silupi kawsanarayku alicharishpa rihukshina kanahun sumakta kushichiy tukunankunapa, chaymanta shutipa kawsayta charik kanankunapa.

Pablopa tukuchishkan shimi

20 Wawkini Timoteo, Yaya Dios munashpan paypa shiminta yachachik tukushpayki chay shimita mana chikanyachishpa alita yachachiy. Yaya Diosta mana kasushpa yanka rimak runakunapa rimashkankunata ama kasuychu, nima chay yanka llullachishpa yachay nishkankuna chikan chikan yuyaykunata. 21 Shuk chaykunata yachakushpa katikkuna Jesukristuta kirinankunata sakishkakunami.

Yaya Dios kankunata llakichishpan wakaychachun. *Chayllata killkashkani.Wawkiki Pablo*

ISHKAYNIN PABLOPA KILLKASHKAN KILLKA TIMOTEORAYKU

Pablo killkan Timoteorayku

1-2 Munashkayni wawkini Timoteo, yuyashkayni wawaynishina kashpayki ñuka Pablo kay kartata killkahuni kanrayku. Yaya Dios munashpan Jesukristuka akllawashka apostolnin kanaynipa. Kachawashka runakunata yachachinaynipa, tukuy Jesukristuta kirik runakunaka wiñaypa paywa kawsankakuna nishpa rimashkanta. Yayanchi Dios, Amunchi Jesukristupas kanta yuyashpan llakichishpan yanapachun kushilla kawsanaykipa.

Pablo Timoteota yuyachin Jesusta alita katinanpa

3 Wawkini, kanta yuyarishpaynimi punchapi tutapipas mañahushpayni Yaya Diosta agradesini kanrayku. Nima imamanta shunkuynipi rimay tukushpa payta ali yuyaywa kushichishpa kawsani, imashnami ñawpa yaya rukuyni wañukunapas Yaya Diosta kushichishpa kawsapayarkakuna. 4 Ñawpa sakinakuhushpanchi llakishpa wakashkaykita yuyarishpayni yapa kanta rikunayani. Kuti rikunakunchimaka, yapa kushikuynima. 5 Chaymantapas yuyarini tukuy shunkuykimanta pacha Jesukristuta kirihushkaykita. Kan kirihushkaykishina mama payayki Loida, mamayki Eunise ña puntiru kirishpa kawsapayarkakuna. Chasnallatata kantapas yuyarini, paykunashina sumakta Jesukristuta kirishpa kawsahushkaykita.

6 Chayrayku makinita kanpi churashpa mañashkayni uras Yaya Dios Espiritunwa yachachik kanaykipa atipachishkanta yuyachini, ashwanta sinchikurishpa Yaya Diospa rimashkanta alita yachachinaykipa. 7 Yaya Dios ñukanchima kachashkan Espiritunka mana kanchu manchaysiki, ashwan ñukanchita yanapan mana manchashpa kawsananchipa. Payka ñukanchita sinchikuchin, chaymanta yanapan runa masinchikunata yuyashpa, Yaya Diosta kasushpa yuyaywa kawsananchipa.

Mana manchashpa Jesukristumanta rimay

8 Chayrayku wawkini, ama pinkaychu rimanata Jesukristuta katik kanaykimanta. Chasnallatata ama pinkaychu, ñuka Yaya Diospa rimashkanta yachachihushkaynirayku karselpi kahushkaynimanta. Kanta chiknihushpankuna parisihushpaykipas Yaya Dios kanta sinchikuchinka chay suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachishpa katinaykipa. Chayrayku ama manchaychu ñukanchiwa pakta kanpas chayma parisinaykita. 9 Yaya Dios ñukanchita kishpichirka, chaymantapas kayarka payrayku kawsananchipa. Mana ñukanchita kishpichirkachu alita rurashkanchirayku, ashwan pay kikin munashkanraykumi kishpichishka. Manara kay allpata nima runata rurahushpanra ñukanchikunata yapa yuyashpanmi munarka Jesukristuta kirishpanchi kishpichinata. 10 Yapa yuyahushkanta rikuchirka ñukanchita Kishpichik Jesukristuta ñukanchima kachashkanwa. Jesús wañushkanmanta kawsarishpan wañuyta winsirka. Paypa suma ali shiminwa runakunata kishpichinanmanta riksichirka imashnami Yaya Dioswa kawsay mana tukurikta tarinchi.

11 Yaya Dioska ñukata akllawashka paypa apostolnin kanaynipa. Kachawashka paypa suma ali shiminta tukuy parti runakunata yachachinaynipa. 12 Chasna chay ali shimita yachachihushkaynirayku kay karselpi churawashpankuna parisihushpaynipas mana pinkarinichu. Alita

yachani pipimi sinchikuhuni. Paymi kan yapa yuyawak Jesukristu. Yachani paymi yachachinaynipa kuwashkan shiminta shamunan punchakama yachayninwa alita wakaychananta runakuna chasnalla uyanankunapa.
13 Wawkini, chay suma ali yachachinata kanta yachachishkaynishina, kanpas chasnallatata katiy alita yachachishpa shukkunatapas. Kristu Jesuswa shuk yuyayllawa kashpayki payta alita kirishpa runa masikikunata yuyashpa kawsay. 14 Yaya Diospa Espíritun ñukanchipi kawsashpanmi ñukanchita yanapan. Chayrayku Yaya Diospa suma shiminta, maykantami yachachinaykipa kamachiy tukushkanki, mana chikanyachishpa alita yachachiy.
15 Wawkini, ña yachanki chay chikniwak runakuna apiwashpankuna tukuy Asia allpamanta wawkikuna sapallaynita sakiwashkankunata. Paykunamanta chay ishkay wawkikuna Figelo Hermogenespas sakiwarkakuna. 16 Ashwan wawkinchi Onesiforoka mana pinkashpachu kay karselpi kahushkaynipi achka kuti shamurka, yanapawashpa sinchikuchiwashka. Chayrayku Yaya Diosta mañani tukuy paypa ayllunkunata llakichishpan yanapananpa. 17 Chaymantapas chay wawkinchika kay Roma llaktapi paktashkan uraslla, mana sampayashpachu maskawarka tariwanankama. 18 Ña yachanki chay wawkinchi Efeso llaktapipas ñukanchita achkata yanapashkanta. Chayrayku mañani Amunchi Jesukristu tapuy tukunanchi punchapi chay wawkinchita sumakta llakichinanpa.

2

Parisishpapas alita Jesukristuta katinamanta yachachin

1 Wawayni, Jesukristu kanta sumakta yanapahushpan sinchikuy alita payta kasushpa kawsanaykipa. 2 Yaya Diospa rimashkanta achka runakunata yachachishkaynita uyashkanki. Kanpas chasnallatata chay yachachishkaynita yachachiy ali munaywa paktachik runakunata, maykankunami alita yachachinata yachanahun, paykunapas shukkunatana yachachinankunapa.
3 Wawkini, kanpas ñukashina parisihushpaykipas shuk ali suntalushina apunchi Jesukristuta sumakta kasushpa kawsay. 4 Shuk runa ali munaywa suntalu tukushpan wañunakunama rihushpanka mana shuk runakunapa rurahushkanpi satirishpa kawsanchu. Ashwan munama apunta kasushpa payta kushichinata. 5 Chasnallatata pelotata pukllak runapas mana atipanchu gananayahushkanta apanata, chay pukllanarayku kamachishkakunata mana kasushpanka. 6 Chasnallatatami chakranpi sinchita tarawak runapas tukuy imata chakranpi tarpushpan payrami chay tarpunpa muyunta pallan. Chasnashinami ñukanchipas sinchikushpa Jesusta kasushpa kawsashpanchika paypa kunayahushkanta apishunchimi.
7 Wawkini, chay rimashkaynita alita yuyariy. Jesukristumi kanta yanapanka tukuyta alita asirtanaykipa.
8 Yuyariy Jesukristuta, payka ñawpa atun apu Davidpa ayllunmanta wawayarishka, chaymanta wañushkanmanta kawsarirka ñukanchikunata kishpichinanpa. Chay suma ali shimitami yachachihuni. 9 Chayta yachachihushkayniraykumi parisihuni. Yachachishkaynita mana kasuk runakunaka makinikunata runa wañuchiktashina kadenawa watawashpankuna karselpi churawashkakuna. Chasna ñukata watawashpankunapas Yaya Diospa shimintaka manami atipanahunchu arkanata shuk partima paktananpa. 10 Chayraykumi parisihushpaynipas awantahunilla. Yapa munani tukuy Yaya Diospa akllashkan masinchikunapas Jesukristuta kirishpankuna

kishpichiy tukunankunapa, paywa tantaylla wiñaypa punchahllapi kawsak rinankunapa.

11 Kay shimika shutipami:

Jesukristu wañushkanrayku ñukanchipas wañushkashina tukushpanchi
pay kawsarimushkanrayku ñukanchipas kawsarishunchi paywa
pakta kawsananchipa. 12 Kay allpapi kawsahushpanchira
parisihushpanchipas mana sampayashpa Jesukristuta kirishpalla
kawsashpanchika paywa paktami kamachik tukushunchi. Jesusta
mana riksinichu nishpanchika paypas rimanka manami kankunata
riksinichu nishpa. 13 Ñukanchi Jesusta rimashkanchita kanta
kasushpa kawsasha nishpa mana paktachishpanchipas payka
tukuy rimashkanta paktachik kashpanmi ñukanchita rimashkanta
paktachinlla. Mana atipanchu rimanata rimashkaynita mana
paktachishanchu nishpa.

Yaya Diospa kamachishkan runa alita kawsananmanta yachachin

14 Wawkini, Jesukristumanta yachachishkaynita tantarishkaykichipi alita yuyachiy kirik masinchikunata. Paykunata kasna kunay: Yaya Diospa rikushkanpi kankunata rimani mana yanka shimikunata rimanakushpa kawsanaykichipa nishpa. Chasna rimanakushpa kawsanaka mana valinchu, ashwan shuk uyahukkunapa yuyayninkunatami waklichin. 15 Kan atipashkaykita ruray shutipa kashkata riksichik Yaya Diospa shiminta alita yachachishpayki paypa rikushkanpi ali kamachishkan runa kanaykipa. Chasna kashpaykimi Yaya Diospa puntanpi mana pinkanayki tiyanchu.

16 Chay mana Yaya Diosmanta yanka rimanakunamanta anchuriy. Chasna yanka shimikunata rimakkunaka karan puncha ashwanta Yaya Diosmanta anchurishpa rinahun. 17 Chasna mana ali yachachikkunapa rimahushkankuna aychanchita ismuchik unkuyshinami miran. Tukuy uras ashwan shukkunapas rimashkankunata kirishpa kawsanahun. Chasna mana alita yachachikkunamanta Himeneo Filetopas kanahun. 18 Paykunaka shutipa kashkata yachashkankunata sakishpankunana kasna yachachishpa yanka rimanahun: Kirik runakunapa kawsarinankunaka ñami pasashka. Mananami tiyankachu shuk kawsarinaka nishpa. Chasna rimashpankuna Jesukristuta kirikkunamanta shukkunata llullachinahun Yaya Diospa shiminta manana kirinankunapa. 19 Chasna kashpanpas Yaya Dios yanapashpan shutipa kirikkunaka shuk wasipa orkoynin suma shayachirishkashinami. Yaya Dios paykunapa amun kashpan kasna killkarishkashina kanahun: Ñuka Yaya Dioska kay wawaynikunataka alitami riksini nishpa. Chaymanta: Kay Jesukristuta kirinimi nishpa rimak runakunaka sakinankuna tiyan mana ali ruranakunata nishpa.

20 Shuk atun wasipi achka imakuna tiyan. Shuk imakunaka oromanta, shukkunaka kullkimanta, shukkunaka kaspimanta, shukkunaka sapiramanta rurarishka kanahun. Chay imakunamanta shukkunataka amunka yapa valichishpan kushikuna tantarinakunaraykulla surkushpan churan. Shukkunataka wasurata wichunallapa churan. 21 Maykankunami chay mana alita yachachikkunamanta anchurishpan nima imapi kasun, paykunami chay amun yapa valichishkan imakunashina kanahun. Yaya Dios tukuy uchata rurashkankunamanta pichan paypa munashkanta rurashpa kawsanankunapa. Chasna tukushpankunami Amunchi Jesukristuka maypipas atipan churanata munashkanta ruranankunapa. Paykunaka alichay tukushka kanahun tukuy alikunata ruranankunapa.

22 Chasna kashpan ama kawsaychu millaypata yuyarishpa ruranayashpa
shuk musukunashina. Ashwan kanka alita rurashpa, Jesukristuta kirishpa,
payta runakunatapas yuyashpa, tukuy runakunawa kushilla kawsay. Tukuy
shunkunkunamanta pacha Yaya Diosta mañak wawkikunawa pakta kawsay.
23 Yanka nishpa nima imapi yanapak rimanakunapi ama satiriychu, nima
sakiychu tantarishkaykichipi shukkuna chasna rimanakushpa katinanku-
napa. Ña yachanki runakuna chasna rimanakushpankuna piñanakushpa
kawsananku nata.
24 Ñukanchikunaka Jesukristupa kamachinan runakuna kashpanchi mana
piñanakushpa kawsananchi tiyanchu. Tukuy runa masinchikunata yuyashpa
kawsananchi tiyan. Ali yuyaywa runa masinchikunata kunananchi tiyan.
Alita yachachinata yachananchi tiyan. Shukkuna ñukanchita mana alita
rurashpankuna mana piñarishpa nima rantipashpa ali yuyaywa sinchikur-
ishpa kawsananchi tiyan. 25 Chay manana Jesukristuta kasunayak runaku-
nata yuyashpa alita kunananchi tiyan. Chasna kunashpanchimi cha-
panchi Yaya Dios paykunata yanapananpa kuti kasunankunapa. Chasna
kasukkunana kashpankuna riksinkakuna Yaya Dios shiminpi riksichishkan
shutipa kashkata. 26 Chasna atipankakuna kishpinata supay paykunata
llullachishkanmanta. Paypa munashkanllata ruranankunapa llullachiy
tukushkankunamanta kuti atipankakuna alita yuyarinata, supaypa mu-
nashkanta manana ruranankunapa.

3

Imashnami runakunaka kawsankakuna Jesús shamunan punchakama

1 Wawkini, kayta alita yachanayki tiyan, Jesukristu kuti kay
allpama shamunanka kuchupi kashpan runakunaka yapa millaypata
rurashpankuna achkata parisinanchita. 2 Runakunaka paykuna kikinpa
munashkankunallatami rurankakuna, yapa kullkita munashpalla
kawsankakuna. Paykuna kikinta atunyachishpa rimakkuna kankakuna.
Shukkunamanta ashwan ali kani nishpa yuyarinkakuna. Yaya Diosmanta
millaypata rimankakuna, yayankunata mana kasunkakunachu. Nima
imamanta yachankakunachu agradesinata. Yaya Diospa munashkanta
mana kasunkakunachu. 3 Paykunaka nima pita yuyankakunachu,
nima maykanwa llakichinakushpa kawsankakunachu. Shukkunamanta
llullashpa rimankakuna. Paykunapa aychankuna munashkallata
rurashpa kawsankakuna. Mana llakichishpachu runa masinkunata
parisichinkakuna. Mana munankakunachu alikunata rurashpa
kawsanata. 4 Runa masinkunata riksichishpa apichinkakuna. Mana
alita yuyarishpa imatapas rimashpa rurashpa kawsankakuna. Paykuna
kikin yuyayninkunapi atunyachirishka kankakuna. Yaya Diosta
yuyanankunaranti yanka nishpa paykuna kikin munashkankunallata
rurashpa kawsankakuna. 5 Paykunaka Yaya Diosta kirikkunashinami
rikurinkakuna. Chasna rikurishpankunapas kawsanankunawa
rikuchinahun Yaya Diospa yachayninta mana riksik kanankunata.
Wawkini, chay mana ali rurak runakunawaka ama ishkayaychu,
paykunamanta anchuriy.

6 Shukkuna paykunamanta alishina tukushpa shuk wasikunapi yayku-
nahun utkalla kirik warmikunata llullachinankunapa paykunatana ka-
sushpa kawsananku napa. Chay warmikunaka yapa uchata rurashpa

kawsapayashpankuna chay uchakunata rurashkankunawa yuyayninkunapi llashawa nitirishkashina kashpankuna achka millaypa munanankunata yuyarishpa kawsanahun. 7 Tukuy uras yachakuhushpankunapas mana atipanahunchu asirtanata Yaya Dios shiminpi riksichishkan shutipa kashkata.

8 Ñawpa Egipto allpapi chay ishkay puruhukuna Janes shutiyu Jambres shutiyu Yaya Diospa runan Moisesta chiknishpa rimarkakuna: Kanka manami Yaya Diospa rimashkantachu yachachinki nishpa. Chasnallatatami kunanpas chay mana alita yachachikkuna shutipa kashkata chikninahun. Mana alita yuyarishpankuna millaypa yuyayyu kanahun. Jesukristuta kirishkankunaka mana ali kananta rikuchirkakuna. 9 Chasna yanka nishpa rimakkunaka mana ñukanchita atipankakunachu llullachinata. Ñukanchikuna Yaya Diosta kasushpa kawsashpanchika yachashunchimi chay runakuna yuyay illashina kanankunata. Chasnallatatami ñawpapas Yaya Diosta kasuk runakunaka yacharkakuna chay ishkay puruhukuna yuyay illashina kashkankunata.

Pablo Timoteota kunashpan sinchikuchin

10 Wawkini, kanka yachachishkaynita alita yachakushpayki kasushkanki. Alita rurashpa kawsanaynita katishkanki. Tukuy uras Yaya Diospa munashkanta kasunata munahushkaynita yachashpayki kanpas chasnallatata kawsanki. Kristuta kirishpa, runa masinikunawa yuyanakushpa, ali yuyaywa sinchikurishpa parisinakunata awantashpa kawsahushkaynita yachashpayki kanpas chasnallatata kawsanki. 11 Antiokia llaktapi, Ikonio llaktapi, Listra llaktapipas runakuna yapa chikniwashpankuna parisichiwashkankunata yachashpayki kanpas parisichiy tukuhushkaykipi ñukashina sinchikunki. Tukuy chaykunamantami Yaya Dioska yanapawashpan kishpichiwarka. 12 Ña yachanchi Jesukristuta kirikkuna kashkanchirayku Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsanata munashpanchi runakuna ñukanchita chiknishpa parisichinankunata. 13 Millaypa yuyayyu runakunaka, llullachik runakunapas ashwanta ashwanta mana alitachu rurashpa kawsankakuna. Shukkunata llullachishpankuna shukkunana paykunata llullachinkakuna.

14 Chay runakuna chasna kawsahushpankunapas kanka yachachishkaynita yachakushkaykita alita kasushpa kawsay. Chay yachachishkaynika shutipa kananta kirishkanki. Alita yachanki pimantami yachakushkanki. Ñuka Yaya Diosta alita kasushpa kawsashpayni yachachishkaynita ali kananta riksichishkani. 15 Yuyariy wawamanta pacha Yaya Diospa killkachishkanta yachakushkaykita. Chaymi ñukanchita yachachin alita Jesukristupi sinchikushpa kawsahushpanchi uchata rurashpa kawsanamanta kishpichiy tukuhushkanchita. 16 Yaya Diospa killkachishkanka paypa Espíritun runakunata yuyachishpanmi killkarishka kahun. Chasna kashpan ñukanchita alita yanapan ali kashkata yachakunanchipa. Mana ali rurashkanchikunata riksichin. Chaymanta yachachin imashnami alikunata rurashpa kawsashunchina. Ñukanchita yachachishpa kunashpa yanapan alillata rurashpa kawsananchipa. 17 Chasna Yaya Dios killkachishkanwa ñukanchi paypa runankunata yachachin tukuy alikunata atipananchipa ruranata.

4

1 Kristu Jesús kutikashka shamunka tukuy runakunata kamachik kananpa. Chasna shamushpan wañushkakunata kawsakkunatapas tapunka

alitachu rurashkakuna manachu nishpa. Chayta yuyarishpayni paypa rikushkanpi Yaya Diospa rikushkanpipas kanta sinchita kunashpa rimani:
2 Yaya Diospa shiminta alita yachachiy. Runakuna alita kasushpankuna
mana kasunayashpankunapas tukuy uras alita yachachiy. Ali yuyaywa
mana piñarishpa runakunata yachachiy alita rurashpa kawsanankunapa.
Rurashkankuna mana ali kashpanka paykunata alita kunashpa yanapay
alitana rurak kanankunapa. Shukkuna mana kasunayashpankunaka alita
asirtachiy imashnami tukunkakuna, chaymanta rimay manana chasna
katinankunapa. Kasuk runakunataka alita kunashpa sinchikuchiy.
3 Shuk punchami chay suma ali yachachinakunata manana
uyanayankakunanachu, ashwan paykuna kikinpa munashkankunallatami
katinayankakuna. Chasna kashpankunami paykunashina yuyarik achka
yachachikkunata maskankakuna paykuna kikinpa munashkankunata
yachachinankunapa. 4 Yaya Dios shiminpi riksichishkan shutipa kashkata
kasunankunaranti, chay runakunaka yanka rimana shimikunatana
kasunkakuna. 5 Kanka wawkini, tukuy uras alikunallata rurashpa kawsay.
Runakuna kanta chiknishpankuna parisichihushpankunapas chay suma
ali shimita Jesukristu ñukanchita kishpichinanmanta yachachishpalla
katiy. Jesukristupa kamachinan runa kashpayki alita paktachiy paypa
munashkanta.
6 Yaya Diospa shiminta alita yachachihushkayniraykumi ñukataka
wañuchinayawahunkuna. Chasna wañunayniwa Yaya Diosta kawsaynita
kushpa kushichishami, imashnami saserdotenchikuna vinuta talishpa
rurapayanahun shuk obeha maltata wañuchishpa Yaya Diosta kushichishpa
rupachihushkankunapi. Ñami paktarihun wañuchiwanankuna punchaka.
7 Ñukaka Jesukristuta kirishkaynimanta pachami parisishpaynipas
kunankama alita kasushpa kawsashkani. Runakuna piñarishpankunapas
paypa shiminta yachachishpalla katishkani. Chasnami Jesukristu
ruranaynipa munashkanta paktachishkani kay kawsahushkaynipi.
8 Chasna alita rurashpa kawsashkaynirayku alillata rurak tukuy runakunata
rurashkankunamanta tapushpan rimak Amunchi Jesukristuka kuti
shamushpan sumakta kushichiwanka. Mana ñukallatachu chasna alita
kushichinka, ashwan tukuy paypa shamunanta alita yuyashpa chapahuk
runakunatapas chasnallatatami kushichinka.

Pablo kartanta tukuchihushpan rimashkan

9 Wawkini, utkalla rikuk shamuway. 10 Wawki Demaska Jesusta mana
kirikkunashina kawsanata munashpan sakiwashkami. Tesalónika llak-
tama rishka. Wawki Kresenteka rishkami Galasia allpapi llaktakunama
yachachinanpa. Wawki Titopas Dalmasia allpapi llaktakunama rishka.
11 Wawki Lukasllami ñukawa kaypi kiparishka. Shamuhushpayki wawki
Markusta pushamupay ñukata tukuy imapi yanapawananpa. 12 Wawki
Tikikotaka Efeso llaktamami kachashkani kirikkunata chaypi yanapananpa.
13 Shamuhushpayki kapaynita apamupay, Troas llaktapi wawki Karpopa
wasinpi sakishkaynita. Chaymanta libruynikunata apamupay. Tukuy-
manta ashwan munaynima apamupanaykipa chay karamanta rurarishkapi
killkarishkakunata.
14 Fierrota tarawak Alejandro shutiyu chikniwashpan achka mana aliku-
nata rurashkanwa arkawarka. Chasna parisichiwashkanraykumi Yaya
Dioska payta kastiganka. 15 Chay Alejandroka yachachishkaynita mana
ali kananta rimashpa yachachihushkaynipi yapa arkawashka. Chayrayku
mana kasuychu llullachishpa yanka rimahushkanta.

16 Kay Roma llaktapi kamachik apukunapa puntanpi churay
tukushpa puntiru tapuwahushkankunapi nima shuk wawkinchikuna
yanapawashkakunachu ayninata, tukuymi sakiwarkakuna. Chasna
sakiwashpankunapas mana munanichu Yaya Dios paykunata kastigananpa.
17 Amunchi Jesukristumi chay apukunapa puntanpi kahushkaynipi
sinchikuchiwashpan sumakta yanapawashka tukuy mana israel
runakunatapas paypa shiminta yachachinata paktachinaynipa.
Chasna Yaya Dios munashkanshina paykunapas Jesús runakunata
kishpichinanmanta uyashkakuna. Yaya Dios yanapawashpan kishpirkani
mana chay chikniwak apukuna wañuchiwanankunapa. 18 Chasnallatatami
payka kuyrawanka tukuy mana alikunamanta. Kuyrawankami siluma
pushawananpa kushilla paywa kawsak rinaynipa. Tukuy runakuna tukuy
uras wiñayparayku payta atunyachishpa kushichinahuchun. Chasna kachun.

Ña kartanta tukuchihushpan Pabloka tukuy kirikkunata saludan

19 Wawkini Timoteo, saludapay paninchi Priskata, wawkinchi Akilata,
wawkinchi Onesiforopa ayllunkunatapas. 20 Wawkinchi Erastoka Korinto
llaktapimi kiparishka. Wawki Trofimotaka unkushkatami sakishkani Mileto
llaktapi.
21 Wawkini, manara tamya killakuna paktahushpanra utkalla shamuy.
Wawkinchi Eubulo, wawkinchi Pudente, wawkinchi Lino, paninchi Klaudia, chasnallatata tukuy kaypi kahuk kirikkunapas kanrayku saluduta
kachahunkuna.
22 Amunchi Jesukristu tukuy uras kanwa kashpan munashkanta kanpi
paktachichun. Yaya Dios tukuy kankunata llakichishpan yanapachun.
Chayllata killkashkani.Wawkiki Pablo

PABLOPA KILLKASHKAN KILLKA TITORAYKU

Pablo killkan Titorayku

1 Munashkayni wawkini Tito, ñuka kani Pablo, Yaya Diospa kamachishkan,
chaymanta Jesukristupa apostolnin. Akllashka kani tukuy kankuna Yaya
Diospa akllashkan masinikunata yachachishpa yanapanaynipa alita paypi
sinchikushpa kawsanaykichipa, chaymantapas shutipa kashkata alita riksi-
naykichipa imashnami Yaya Diospa rikushkanpi ali kashunchi nishpa.
2 Paypa rikushkanpi ali kashpanchi paywa wiñaypa siluma kawsak rinan-
chita yachanchi. Manara kay allpata rurahushpanra mana llullak Yaya
Dios ña rimarka ñukanchi runakuna wiñaypa paywa pakta kawsananchita.
3 Yaya Dios chay rimashkan shiminta riksichinan puncha kunan ña pak-
tarishpan ñukanchita riksichishka. Ñukanchita kishpichik Yaya Dioska ñukata
churawashka, paypa rimashkanta yachachishpayni chay shiminta riksichi-
naynipa.
4 Kanka kikin wawaynishinami kashpayki ñukawa pakta Kristuta
kirik kashkaykirayku kay kartata killkahuni kanrayku. Yayanchi Dios,
ñukanchita kishpichik Jesukristupas kanta llakichishpan yanapachun
kushilla kawsanaykipa.

Jesukristuta kirikkunata yachachik Titomanta riman

5 Wawkini Tito, chay Kreta islapi kanta sakishkani, chaypi rurananchipa
pishishkata ruranaykipa. Karan llaktapi kirikkunamanta shukkunata ak-
llashpayki churay yachachikkunata yanapashpa kirikkunata sinchikuchik
wawkikuna kanankunapa, imashnami kanta rimarkani chasna. 6 Chay
akllanayki wawkika alita kawsak runa kanan tiyan, nima pi millaypata
rimanankunapa paymanta. Chaymantapas shuk warmiyulla kanan tiyan.
Wawankunapas Jesukristuta kirik kanankuna tiyan, nima pi rimanankun-
napa millaypata rurak wawakunami kaykunaka, yayankunatapas mana
kasunahunchu nishpa.
7 Yaya Diospa runankunata yuyachinanpa yanapananpa churashka kash-
pan alita kawsak kanan tiyan, nima pi millaypata rimanankunapa pay-
manta. Mana kanan tiyanchu pay kikinpa munashkanllata rurak, nima pita
kasuk. Chaymanta mana piña, mana machaysiki, mana makanakuysiki,
nima kullkita llullachishpa apiysiki kanan tiyan. 8 Ashwan payta pasyak
runata alita wasinpi yaykuchik kanan tiyan. Tukuy shunkunmanta pacha
alikunata rurak kanan tiyan, sumakta yuyarik, tukuy runa masinku-
nata chasnalla Yaya Dios munashkanshina rurak, Yaya Diosta alita kasuk,
pay kikinta mana ali ruranakunamanta kuyrarinata yachak kanan tiyan.
9 Shutipa Yaya Diospa shiminta kirik masinkunata yachachihushkanta pay-
pas alita paktachinan tiyan. Chasnallami atipanka shukkunata chay suma
ali yachachihushkan shimita yachachishpa sinchikuchinata, chaymanta-
pas Yaya Diospa shiminta mana munakkunata pantachishkankunata rik-
sichishpa yanapanata.

Yanka mana Yaya Diosta kasushpa yachachikkunamanta riman

10 Wawkini, kirikkuna chawpipi tiyan achka runakuna Yaya Diosta
mana kasunata munakkuna. Paykunaka yanka shimikunata yachachishpa
runakunata llullachishpa kawsanahun. Tukuymanta ashwan chasna
llullachishpa yachachinahun Moisespa killkashkanta kasuk achka israel
masinikuna. 11 Chay llullachik runakunaka chasna yanka mana ali

yachachinakunawa achka runa masinkunata ayllunkunanti llullachinahun. Kullkita apinata munashpankunalla chasna yanka mana alita yachachishpa purinahun. Chay yanka yachachihukkunataka chunllayachinanchi tiyan mana chasna yachachinankunapa.

12 Chay Kreta islamanta shuk killkata yachak runa paypa ayllunkunamanta rimarka kasna: Kay Kreta islapi kawsak masinikunaka yuyay illa, llullaysikikunami kanahun. Chaymanta upyaysiki, mikuysiki, killaysiki kanahun nishpa. 13 Chay runapa chasna rimashkanka shutipami karka. Chayrayku wawkini, chay Kreta islapi kirik masinchikunata sinchi shimiwa kunashpa yachachiy Yaya Diosta kasushpa alita kawsanankunapa. 14 Chaymanta yachachiy chay israel masinikunapa yuyayninkunamanta yanka rimanankunata mana kasunankunapa. Yachachiy shutipa kashkata mana kasuk runakunapa kamachishkankunata mana kasunankunapa.

15 Ña yachanchi maykankunami ali yuyaywa kanahun, alikunallata yuyarishpa kawsanahun, paykunarayku tukuy Yaya Diospa rurashkanka ali kananta. Ashwan Yaya Diosta mana kasuk runakunaka mana alita yuyarik kashpankuna nima ima ali paykunarayku tiyanchu. Yapa millaypakunatami yuyarik kanahun. Ali kashkata yachashkankunata mana kasushpankuna ali kashkata manana alita yachanahunchu. 16 Paykunaka Yaya Diostami riksinchi nishpa rimanahun. Chasna rimashpankunapas mana Yaya Diosta riksik runakunashinami kawsanahun. Chasna kashpankunami millaypata ruranahun. Yaya Diosta mana kasuk kashpankunami mana atipanahunchu alikunata ruranata.

2

Pablo Titota kunan alita yachachinanpa

1 Kanka wawkini, Yaya Diospa shiminta alita yachakushpayki chay kirikkunata suma ali yachachinankunata yachachinayki tiyan, imashnami Yaya Diosta kasushpa alita rurashpa kawsankakuna. 2 Tukuy chay ruku wawkikunata yachachiy, mana machashpa, nima ukupanakushpa, alita yuyarishpa kawsanankunapa. Chasna kawsahushpankunami shukkunaka alita paykunamanta rimankakuna. Chaymanta yachachiy Yaya Diosta alita kirinankunapa, runa masinkunawa alita yuyanakushpa, paykunata yanapahushkankunapi mana sampayashpa kawsanankunapa. 3 Chasnallatata tukuy paya panikunata yachachiy alita rikuchishpa kawsanankunapa, imashnami Yaya Diosrayku kawsakkuna kawsanankuna tiyan. Mana shukta shukta rimashpa purinahuchun. Mana machashpa kawsanahuchun. Alita rikuchishpa kawsashkankunawa alikunata yachachinahuchun. 4-5 Chasnami mushu kusayu panikunata yachachinkakuna kusankunata wawankunata yuyashpa kawsanata, alita yuyarishpa, alita rurashpa kawsanankunapa, wasipi ruranakunata alita ruranata, shukkunata yuyashpa yanapanata, kusankunata sumakta kasunata, mana millaypa ruranakunapi satirishpa kawsanankunapa. Chasna kashpankunami paykunata rikushpankuna nima pi rimankachu Yaya Diospa shimin mana alichu nishpa.

6 Chaymanta wawkini, chay musu wawkikunata, shipas panikunatapas kunashpa yachachiy, alita yuyarishpa mana paykuna kikin munashkankunallata rurashpa kawsanankunapa. 7 Kanka alillata rurashpa kawsay, kanta rikushpankuna paykunapas alita rurashpa kawsanankunapa. Paykunata ali yuyaywa ali shimikunawa yanapak yuyaykunata kushpa yachachiy.

8 Chasna alita rimashpa yachachishpaykimi chay Jesusta mana kirik runakunaka pinkarinkakuna. Mana atipankakunachu ñukanchimanta millaypata rimanata.
9 Patronyu wawkikunata panikunata kunay mana aynishpa tukuy ima kamachihushkankunapi alita kasushpa patroyninkunata kushichinankunapa. 10 Mana shuwanahuchun, ashwan nima imata apishpa sumakta tarawanahuchun, tukuy runakuna rikushpankuna asirtanankunapa maytukuy sumami ñukanchita kishpichik Yaya Diospa shiminka paykunata yachachihushkanka.
11 Yaya Dioska ñukanchita riksichishka yapa yuyashpan llakichishkanta, tukuy ñukanchi kay allpapi kawsak runakuna atipananchipa kishpishka kanata. 12 Yaya Dioska chasna ñukanchikunata yuyashpanmi yachachin, payta mana kasushpa, ñukanchi kikin mana ali munashkanchikunata rurashpa kawsashkanchita ña sakishpanchi yuyaywana, alillata rurashpa, payta kasushpa kawsananchipa kay allpapi. 13 Chasna kawsananchi tiyan atun yachayyu Yayanchi Dios ñukanchita Kishpichik Jesukristu suma yachayninwa chuyahlla rikurishpa kutikashka shamunanta chapahushkanchirayku. Chasna paypa shamunanmanta yachashpanchimi alita kushikushpa payta chapashpa kawsahunchi. 14 Jesukristuka kruspi wañurka ñukanchikunata mana alita rurakkuna kashkanchimanta kishpichinanpa. Payka ñukanchita uchanchikunamanta llakichishpan shunkunchita pichashka paypa runankuna kananchipa, tukuy munaywa alikunatana ruranayakkuna.
15 Wawkini, kay rimashkaynita tukuy kirikkunata yachachinayki tiyan. Kirikkunata sinchikuchiy mana ali ruranakunata mana ruranankunapa. Rurashkankuna mana ali kashpanka Yaya Dios kushkan yachaywa paykunata alita kunashpa yanapay alitana rurak kanankunapa. Chasna alita kunashpa yachachinki nima pi rimanankunapa mana munanichu kasunata paytaka nishpa.

3

Jesukristuta kirikkuna alita rurashpa kawsanankuna tiyan

1 Chay wawkikunata panikunatapas yuyachiy, tukuy llaktakunapi kamachik apukunata alita kasushpa kawsanankunapa. Yachachiy apunkuna shuk ali imapi tarawachishpankuna ali munaywa ruranankunapa.
2 Chasnallatata paykunata yuyachiy, mana shukkunamanta millaypata rimanankunapa, nima piwa piñanakushpa kawsanankunapa. Ashwan tukuy runakunawa llakichinakushpa kawsanahuchun, mana yuyarishpa paykunamanta pasa kanankunata.
3 Ñawpaka ñukanchikunapas chay runa masinchikunashina Yaya Diosta mana kasuk, mana yuyarinayu, mana alita rurak karkanchi. Mana ali munashkanchikunata musyashkanchikunata kasushpa, ñukanchi kikinllata kushichinata munashpa kawsapayarkanchi. Millaypata rurashpa, piñarishpa, maykanpa ima tiyashkanta munarishpa, shukkunawa parihuyanayashpa kawsapayarkanchi. Chasnallatata chikniy tukushpa, chiknikushpa kawsapayarkanchi.
4 Ashwan Jesukristu shamushpan ñukanchita Kishpichik Yaya Dios ali shunku kananta, ñukanchi runakunata yapa yuyahushkanta paywa rikuchirka. 5 Ñukanchita llakichishkanraykumi mana alita rurak kashkanchimanta kishpichishka. Manami kishpichishkachu alikunata rurashkanchirayku. Ñukanchita kishpichishpan yakuwa

mayllashkashina uchanchikunamanta pichay tukushkanchi mushumanta wawayarishkashina kananchipa. Yaya Diospa Espíritun ñukanchita mushuyachishpanmi kunanka alitana rurashpa kawsahunchi. 6 Ñukanchita Kishpichik Jesukristu wañushkanrayku Yaya Dioska Espiritunta mana mitsashpachu ñukanchima kachamushka. 7 Chay Espiritunta ñukanchita kushka, ñukanchita llakichishpan paypa rikushkanpi ucha illa kananchipa, chaymantapas atipananchipa paywa wiñaypa kawsak rinata, maykantami chapashpa kahunchi. 8 Tukuy kay yachachishkaynika shutipami.

Chayrayku munani kay yachachishkaynita yachachishpalla katinaykipa, Yaya Diosta kirik masinchikuna alita yachakushpankuna alita rurashpa kawsanankunapa. Chasna kawsanami ali kan ñukanchi runakunarayku. 9 Chaymanta ama yanka rimanakushpa kawsaychu. Chay pikunamantami ñawpamanta pacha mirashkakuna nishpa killkarishkakunamanta rimanakunankunapi ama satiriychu, nima piñanakunapi, nima chikninakushpa kawsanapi. Chasnallatata Moisespa killkashkan kamachishkamanta yanka rimanakunapi ama satiriychu. Chasna rimanakunaka yanka nishpami kan, nima imapi yanapanchu.

10 Shuk runakuna chay ali yachachishkanchimanta chikanta yachachishpa shukkunata pantachichishpankuna kirikkuna manana shuk yuyayllawa kawsanankunapa, paykunata sinchita kunay mana chasna katinankunapa. Chasna kunashpayki mana kasushpankunaka kuti kunay. Chaypipas mana kasunayashpankunaka tantarinaykichimanta wichuy. 11 Mana kasunayashpankunaka ña yachanki mana alita yuyarishpa, mana alita rurashpa kawsahushkankunata. Mana alita rurahushkankunata yachashpankunatata chasnalla katishpankuna paykuna kikin kastigay tukunankunata maskanahun.

Titopa rurananmanta riman

12 Wawkini, kay Nikópolis llaktapimi kahuni. Kaymantami wawki Artemasta kanma kachasha. Pay mana atipashpanka rinata, wawki Tikikotami kachasha. Chay wawki paktashpan utkalla shamuy rikuwanaykipa. Kaypimi munani tamya punchakunata pasanata. 13 Chay ishkay alita yachachik wawkikuna chay abogado Senas shutiyuta, chaymanta wawki Apolostapas shuk llaktakunama rihushpankuna tukuy ima munashkankunata kuy nima ima paykunata pishinanpa. 14 Chaymanta tukuy kirik masinchikunata yachachiy ali munaywa alikunata rurashpa kawsanankunapa. Nima imayukunata yanapanahuchun. Chasna rurashpankunami Jesusta kirishkankunaka mana yankachu kanka.

Pablo saludan kirikkunata

15 Tukuy ñukawa kahuk kirik masinchikuna kanrayku saluduta kachanahun. Chasnallatata kanpas ñukanchita yuyak Jesukristuta kirik masinchikunata saludapay.

Yaya Dios kankunata llakichishpan yanapachun. *Chayllata killkashkani.Wawkiki Pablo*

PABLOPA KILLKASHKAN KILLKA FILEMONRAYKU

Pablo Timoteowa Filemonta saludanahun

1 Munashkanchi wawkinchi Filemón, ñuka Pablo wawki Timoteowa pakta
kay kartata kanrayku killkahunchi. Ñuka Pablo Jesukristupa shiminta
yachachik kashpaynimi kay karselpi churawashkakuna. Kan yuyashkanchi
wawkinchi ñukanchishina Jesukristupa shiminta yachachikrayku kay kar-
tata killkahunchi. 2 Chaymanta paninchi Apiarayku, ñukanchishina sinchita
parisishpa yachachik wawkinchi Arkiporaykupas, tukuy wasikipi tanta-
rik wawkikuna panikunaraykupas kay kartata killkahunchi. 3 Yayanchi
Dios, Amunchi Jesukristupas kankunata llakichishpan yanapachun kushilla
kawsanaykichipa.

Pablo riman Filemonmanta kushikushkanta

4-5 Wawkini, ñuka Pablo yachashkani Amunchi Jesusta kirishpa, tukuy
kirik masinchikunatapas alita yuyashpa kawsahushkaykita. Chayta
yachashpaynimi tukuy uras mañahushpayni Yaya Diosta agradesini
kanrayku. 6 Kan Jesusta kirihushkaykita shukkunata rimashpa
kawsahunki. Chayraykumi Yaya Diosta mañani kanta yanapananpa
ashwan alita ashwanta ashwanta asirtanaykipa pay ñukanchipi yapa
alita rurashkanta Kristuta kushichishpa kawsananchipa. 7 Yapa
kushilla kahuni, chaymantapas alita sinchikushkani kirikkunata
yuyashpa kawsahushkaykita yachashpayni. Wawkini, paykunata alita
sinchikuchishkaykirayku kushikushkani.

Pablo Filemonta tapun Onesimota llakichinanpa

8 Alita rurak kashpayki shuk imata ruranaykipa tapunayani.
Kristupa kamachishkan kashpayni atipaynima kanta kamachinata.
9-10 Chasna kamachinata atipashpaynipas mana kamachishkaykichu,
yuyanakuhushkanchiraykumi kanta tapuni kasuwanaykipa. Ña ruku
kashpayni chaymanta Kristu Jesuspa shiminta yachachishkaynirayku kay
karselpi kahushpayni kanta tapuni Onesimorayku. Payka kay karselpi
Jesukristumanta yachachishkaynita kirishkanraykumi kikin wawaynishina
tukushka.
11 Kay rantishkayki runa Onesimoka ñawpa kanrayku mana alitachu ka-
sushpa tarawak karka. Kunanka mana chasnanachu. Ñukata alitami yana-
pawahun, kanma kutishpan kantapas alitanami kasushpa yanapanka.
12 Kay wawkinita kunan kanma kachahuni. Yapa yuyashkayni wawkini
kashpan ñukatashina alita yaykuchiy. 13 Jesukristu runakunata kishpichi-
nanmanta yachachihushkaynirayku kay karselpi kahushpayni munaynima
karka kay wawkini Onésimo ñukawa kiparishpan kanranti yanapawananpa.
14 Chasna munashpaynipas kan manara ari nishpaykika manami atipanichu
payta kiparichinata. Manami munanichu kan mana munakta paywa yana-
pawanaykita. Ashwan ali kama, kan kikin munashpayki paywa yana-
pawanaykipa.
15 Onesimoka shuk punchakunatachari kanmanta anchuchirishka
kashka, chaymanta wiñayparayku kanwa kawsananpana. 16 Mananami
rantishkayki runashinallachu kanwa kawsanka, ashwan kunanka
kamachinaykimanta ashwan tukurka. Yuyashka wawkinchimi tukushkana.
Ñukaka payta yapami yuyani. Kanka ñukamanta ashwan pasata yuyanayki

tiyan, kanta yanapak runayki kashkanrayku chaymantapas Jesukristuta kasuk masiki tukushkanrayku.

17 Imashnami ñukata kikin wawkikitashina yuyawanki, chasnallatata paytapas yuyashpayki wasikipi yaykuchiy. 18 Wawki Onésimo shuwashpa mitikushka kashpanka chasnallatata shuk imamanta kanta liwihushpanka ñukami pagashkayki. 19 Ñuka kayta kikin makiniwa killkahuni pagashkaykimi nishpa. Chasna rimashpaynipas ama kunkaychu kanta yachachishkaynirayku Jesukristuta katik tukushkaykita. Chasna kashpanmi kanka achkata liwiwahukshina kahunki. 20 Chayrayku wawkini, parihu Jesukristuta kirikkuna kashpanchi kay wawkinchita alita wasikipi yaykuchipay. Chasnashpayki shunkuynita kushichipay, imashnami ali kan rurananchipa Kristuwa shukllashina tukushkanchirayku.

21 Chasna killkani yachashpayni kasuwanaykita. Yachanimi tukuy munashkaynimanta pasata ruranaykitapas.

22 Chaymantapas shuk kwartuykita alichapay wasikipi paktanaynipa. Kirini Yaya Diosta mañahushkaykichirayku pay ñukata kuti kankunama paktachinanta.

Wawkikuna saluduta kachanahun Filemonrayku

23 Wawkinchi Epafraspas Kristu Jesuspa shiminta yachachishkanrayku karselpi churay tukushka masini kanrayku saluduta kachahun. 24 Chaymanta Yaya Diospa shiminta yachachik masinikuna Markus, Aristarko, Demas, Lukaspas kanraykumi saluduta kachahunkuna.

25 Amunchi Jesukristu kankunata llakichishpan munashkanta karan shuk kankunapi paktachichun. *Chayllata killkashkanchi.Wawkikichi Pablo, Timoteo*

JESUKRISTUTA KIRIK HEBREO RUNAKUNARAYKU KILLKA

Jesukristuka ñukanchima shamurka Yayan Diosta riksichinanpa

1 Ñawpa Yaya Dioska kacharka paypa yachayninwa yachachikkunata,
yaya rukunchi wañukunata achka kuti yachachinankunapa chikan chikan
yachachinakunawa. 2 Ashwan kunan kay allpa tukurihushkan punchaku-
napi Wawan Jesukristutami kacharka yuyarishkanta ñukanchita riksichi-
nanpa. Manara nima ima tiyahushpanrami Yaya Dioska Wawanwa pakta
tukuy tiyashkata rurarka. Chaymanta payta churarka tukuyta kamachik
kananpa. 3 Jesukristumi ñukanchita riksichin Yayan Dios chuyahlla pun-
chashina yapa ali, chaymantapas atun yachayyu kananta. Pay tukuy
kananwa rikuchishkanwa riksichin imashnami Yaya Dioska. Payka yapa
yachayyu rimashkanllawa tukuy ima tiyakkunata kuyran. Paymi kay all-
pama shamushpan ñukanchiranti wañushpan uchanchikunamanta picharka.
Chaywashami siluma rishpan tukuymanta pasa atun yachayyu Yayan
Diospa kuskan partima tiyarirka paywa pakta tukuyta kamachinanpa.

Yaya Diospa Wawanka angelkunamanta pasa yachayyumi kan

4 Yaya Dios Jesukristuta churarka tukuy angelkunamanta ashwan
yachayyu kananpa. Payta Wawayni nishpan tukuy angelkunamanta pasa
kananta rikuchirka. 5 Nima shuk angelta rimarkachu:

Kanka kikin wawaynimi kanki, kunan kanta wawata rurashkaynirayku
nishpa.*

Chaymantapas nima shuk angelta rimarkachu:

Ñukaka yayaykimi kani, kanka kikin wawaynimi kanki nishpa.

Ashwan Kristullatami chasna rimarka.

6 Chaymanta Yaya Dioska shuklla Wawanta kay allpama kachahushpan
tukuy paypa angelkunata rimarka:

Chay wawaynita kushichiychi nishpa.

7 Chay angelkunamantaka kasna rimarka:

Paykunataka wayratashinami, nina sintihuktashinami kachani
munashkaynita ruranankunapa nishpa.

8 Wawantakaranti kasnami rimarka:

Kanka Dios kashpaykimi kamachinki wiñayparayku. Kuska alillatami ka-
machinki.

9 Kanka alillata munakmi kanki, chikninkimi millaypa ruranakunata.
Chayraykumi ñuka Yayayki Dioska kanta akllashkani kamachi-
naykipa. Tukuy runa masikikunamanta kantaka ashwantami
kushillayachisha nishpa.

10 Chaymantapas Wawanta rimarka:

Kan Dios kashpaykimi nima ima tiyashpanra allpata silutapas rurashkanki.

11 Tukuy chaykunaka chinkarinkakunami, ashwan kanka chasnalla wiñaypa
kawsanki.

Tukuy chaykunaka churarinashinami mawkayashpan liki liki
tukunkakuna.

12 Chasna tukushpankuna shuk mawka churarinatashinami wichunki.

---

* **1:5** Rikuy Jesukristuta Katikkunamanta Kwintak Killkapi 13.33, Hebreo Runakunarayku Killkapi 5.5, Biblia kastellanopi Salmos 2.7

Shuk mawka churarinata mushuwa kampyahukshina chay mawka allpata,
mawka siluta wichushpa mushutana ruranki.
Tukuy allpa silu tukurishpankunapas kanka tukuy uras chasnallami kanki,
wiñaypata kawsanki nishpa.
13 Yaya Dioska Wawan Jesukristullatami rimarka:
Kuskayni parti tiyariy kamachinaykipa ñukawa pakta, kanta chiknik runakunata winsinaynikama kanta kasunankunapana nishpa.
Manami nima shuk paypa angelkunata chasna rimarkachu. 14 Angelkunaka Yaya Diostami alita kasuk kanahun. Chasna kasuk kashpankunami Yaya Dioska paykunataka kachan, tukuy maykankunami kishpina kankakuna, chaykunata yanapanankunapa.

2

Kishpichirishka kashpanchi mana kunkaylla kawsashunchichu

1 Jesukristu tukuyta kamachinan kashpan akuychi chay uyahushkanchi shimita ashwan alita asirtashpa kasushpa kawsashunchi. Pakta ali ñampita rihushkanchita pantachishpa chinkarinchima. 2 Ñawpa Yaya Dioska paypa angelkunatami kachashpa kamachishkankunata Moisés wañuta riksichirka yaya rukunchi wañukunata yachachinanpa. Chay angelkunalla rimashkan kamachishkakunaka alita kasunankunapami karka. Tukuy chaykunata mana kasukkunataka Yaya Dioska rurashkankunashina kuskanpi kastiganan karka. 3 Imashnashi Yaya Diospa kastigananmanta kishpinchima, ñukanchita kishpichinanpa yapa ali atun yachaywa rurashkanta mana munashpanchika. Chasna ñukanchita kishpichinanmanta Jesukristu kikinmi puntiru yachachirka. Chaymanta maykankunami paypa rimashkanta yachakurkakuna, chaykunapas ñukanchita rimarkakuna shutipa kananta. 4 Chaymantapas Yaya Diosmi paypa yachayninwa nima ima uras rikushkanchikunata, suma mana atipaypakunata, atun yachaywa ruranakunata ñukanchita riksichishka yachananchipa shutipa pay ñukanchita kishpichinanta. Chasnallatatami Espiritunta ñukanchita kushka chay Espíritun karan shukta atipachinanpa pay munashkanshina.

Jesukristuka shamurka runa tukushpan runa masinkunata yanapananpa

5 Yaya Dioska manami angelkunataka rimarkachu chay rimahushkanchi shamuhuk mushu munduta kamachinankunapa. 6 Ashwan Jesukristutami runa tukushpan rimarka chay mushu munduta kamachinanpa. Chasna kashpanmi Yaya Diospa killkachishkanpi shuk runa kasna riman:
Yaya Dios, ñukanchi runa kashpanchi manami nima imachu kanchi.
¿Imaraykuta ñukanchita yapa yuyanki?
7 Kay allpapi kawsahushpanchirami kanpa angelkunata rimashkanki
ñukanchimanta ashwan atipak kanankunapa. Chaymanta silupi
paktashpanchimi ñukanchitaka ruranki kanshina suma atun
yachayyuta, tukuy paykuna ñukanchita kushichinankunapa.
8 Ñukanchita kushkanki yachaykita tukuy silupi kay allpapi tiyakkunata
kamachinanchipa nishpa.
Chasna kashpanmi yachanchi Yaya Dios ñukanchita kushkanta tukuy silupi allpapi tiyakkunata llamputa kamachinanchipa. Chasna rimashpanpas tukuyta kamachinanchitaka manarami rikuhunchirachu. 9 Chasna kashpanpas yachanchi Yaya Dios Jesukristuta ña atun aputa rurashkanta yachayninwa kamachinanpana tukuyta. Kay allpama kachashpan runa tukushpan shuk ratulla angelkuna ashwan yachayyu karkakuna. Ñukanchita yapa llakichishpan Yaya Dios munarka Wawan Jesukristu ñukanchirayku

wañunanpa. Chasna wañushpanra Yaya Dioska paytaka suma atun yachayninta kurka tukuy payta kushichinankunapa.

10 Yaya Dioska tukuytami rurarka payraykulla kanankunapa payta kushichinankunapa. Chasna kashpan payka munan tukuy wawankuna paywa pakta suma chuyahllapi kawsanankunapa. Chayraykumi paykunarayku Kishpichik Jesukristuta kay allpama kacharka achkata parisinanpa. Chasna parisishpa wañushpanrami atiparka runakunata kishpichinata paywa wiñaypa kawsanankunapa. 11 Kunan tukuy Yaya Diospa wawankuna kanchi, ñukanchi maykankunami uchanchikunamanta picharishka kanchi, chaymanta Jesukristupas, maykanmi uchanchikunamanta pichashpa aliyachishka. Chayraykumi payka mana pinkanchu, ñukanchikunata wawkinikuna paninikuna nishpa rimanata. 12 Kasnami payka nin:

Yayayni Dios, yapa alimi kanki nishpa rimasha wawkinikunata paninikunata. Paykunawa tantarishpayni takinakunata takisha kanta kushichishpa nishpa.

13 Chaymanta nin:

Ñukaka Yaya Diospimi sinchikuni nishpa.
Chasnallatatami riman:
Kaypimi kahuni, tukuy Yaya Diospa kuwashkan runakunawa pakta. Paykuna kanahun kikin wawaynikunashina nishpa.

14 Imashnami ñukanchi runakuna nanayta unkuyta wañuyta parisinchi, yawaryu aychayu kashkanchirayku, chasnallatatami Jesukristupas wawayarirka ñukanchishina runa kananpa. Chasna runa tukurka wañushkanwa ñukanchita wañuchik supayta winsinanpa, manana atipananpa wañuywa manchachishpa ñukanchita kamachinata. 15 Chayta rurarka ñukanchi runakuna wañuyta manchashkanchirayku tukuy uras kamachirishkashina kawsahushkanchimanta kishpichinanpa, manana wañuyta manchak, wañuywa manchachishpa kasuchik supayta kasukkuna kananchipa.

16 Jesukristuka manami shamurkachu kay allpama angelkunata yanapananpa, ashwan payka shamurkami ñukanchi Abrahamshina payta kirik runakunata yanapananpa. 17 Chayraykumi payka ñukanchishina runa tukunan karka. Chasnara atiparka ñukanchita llakichik, Yaya Diosta alita kasuk shuklla atun yachayyu saserdotenchi tukunata, Yaya Diospa puntanpi uchanchikunamanta paywa alichananpa. 18 Pay kikin parisishkanrayku, chaymanta supay llullachinayashpa kamahushkanpi winsishkanrayku kunanka atipan ñukanchita yanapanata supay llullachinayashpa kamay tukuhushkanchipi.

3

Jesuska Moisesmanta pasami kan

1 Wawkikuna panikuna, Yaya Dioska kankunata akllashka payraykulla kanaykichipa. Chayrayku tukuy shunkuykichimanta pacha Jesusta yuyariychi, maykanmi Yaya Diospa Kachashkan kashka paypa shiminta yachachinanpa, chaymantapas maykanmi shuklla atun yachayyu saserdote kan. Pay chasna kananta kirihushkanchita runakunata rimashpa kanchi. 2 Chay Jesuska Yaya Diospa munashkanta alita paktachik kashka, imashnami ñawpa Moisés wañuka Yaya Diosta kasuk kashpan yaya rukunchi wañukunata alita yanaparka. 3 Yuyariychi shuk wasita rurak amuta ashwanta valichinchi

chay rurashkan wasimanta. Chasnashinami Jesuska Moisesmanta ashwanta kushichiy tukunan tiyan. 4 Wasikunataka runakunami ruranahun, ashwan Yaya Dioska tukuy ima tiyakkunata ñukanchikunatapas rurashkami.

5 Moiseska alita paktachik Yaya Diospa kamachinan runa karka Yaya Diospa akllashkan runankunata kamachinanpa. Yaya Diospa munashkanta rurashkanwa rikuchirka maykantami Yaya Dios achka watawashara rimashpa asirtachinan karka. 6 Ashwan Kristuka Yaya Diospa shuklla Wawanmi. Yayan Diosta alita kasushpan ñukanchi paypa akllashkan runankunata ashwan alita kamachin. Kushilla mana sampayashpa shamunanta chapashpa kawsashpanchika chay paypa akllashkan runankunami kanchi.

Yaya Diosta mana sakinamanta yachachin

7-8 Yaya Diospa runankuna kashpanchi akuychi uyashunchi Yaya Diospa Espíritun ñukanchita rimahushkanta Yaya Dios killkachishkanpi rimashkata:
Kunan rimahushkaynita uyahushpaykichika alita kasuychi. Ama chay
mana kasunayak yaya rukuykichi wañukunashina tukuychichu.
Paykunaka chay chunlla chakishka allpapi purihushpankuna mana
alitachu kasuwarkakuna. Ñukata kamawarkakuna alitachu manachu
paykunata yanapani nishpa.
9 Ñuka paykunata chusku chunka watata yanapashkaynita rikushpankunapas paykunaka ñukata kamawarkakuna alitachu manachu paykunata
yanapani nishpa.
10 Chayraykumi piñarishpayni kasna rimarkani:
Paykunaka tukuy urasmi shunkunkunapi mana yuyariwashpankuna
ñukamanta anchurishka purinahun, mana kasunayawashpankuna
nishpa.
11 Chasna kashpanmi piñarihushkaynipi rimarkani:
Shutipami kay rimashkaynitaka paktachisha. Manami nima ima
uras yaykunkakunachu chay kushikuna llaktaynipi samanankunapa
nishpa.

12 Wawkikuna panikuna, kuyrariychi shunkuykichipi mana millaypa yuyaywa kanaykichipa, kawsa Yaya Diosta kirihushkaykichimanta mana anchurinaykichipa. 13 Ashwan kawsahushpaykichira karan puncha kankunapura sinchikuchinakuychi Yaya Diospa shiminwa. Chasna sinchikuchinakushpa kawsashpaykichimi supayka manami atipankachu kankunata llullachinata uchata rurashpaykichi manana Yaya Diosta kasunayakkuna kanaykichipa. 14 Kristuwa pakta kawsananchipaka puntiru payta kirishkanchishinalla mana sakishpa payllapi sinchikushpa kawsananchi tiyan. Chasna kawsashpanchirami paywa pakta kushikushpa kawsashunchi.

15 Kasnami killkarishkapi riman:
Kunan Yaya Diospa rimahushkanta uyahushpaykichika alita kasuychi. Ama
chay ñawpa mana kasunayak runakunashina tukuychichu nishpa.
16 ¿Maykankunata Yaya Diospa rimashkanta uyashpankunapas mana kasunayarkakunachu? Tukuy Egipto allpamanta Moiseswa pakta llukshishka runakunami mana Yaya Diospa rimashkanta kasunayarkakunachu.
17 Chaymanta ¿maykankunatata Yaya Dioska chusku chunka watata piñarishka karka? Chay mana payta kasunayak runakunatami piñarishka karka. Chasna mana kasunayashkankunaraykumi Yaya Dioska kastigashpan chay chunlla chakishka allpapi wañurkakuna. 18 Chaymanta ¿maykankunatata Yaya Dioska rimarka: Shutipami kay rimashkaynita paktachisha. Manami nima

ima uras yaykunkakunachu chay kushikuna llaktaynipi samanankunapa nishpa? Chay payta mana kasunayakkunatami chasna rimarka. 19 Chasna kashpanmi yachanchi chay runakuna Yaya Dios paykunata kunayashkan allpapi mana yaykunata atipashkankunata, payta mana kasunayashkankunarayku.

4

Yaya Dioswa kushikuna llaktanpi samananchimanta riman

1 Chayrayku Yaya Dios manara paktachishpanra paywa pakta kushikuna llaktanpi samananchita rimashkanta, kuyrarinanchi tiyan, pakta kankunamanta shukkuna Yaya Diosmanta anchurishpaykichi manana yaykunkichimachu. 2 Yaya rukunchi wañukunatashina Yaya Dioska ñukanchitapas suma ali shimita ñukanchita kishpichinanmanta rimashka. Paykuna Yaya Diospa suma ali shiminta uyashpankunapas nima imapi paykunata yanaparkachu, chay shimita kirikkunawa pakta kirishpa mana kasunayashkankunarayku.
3 Ñukanchi Jesusta kirikkunaka yaykushunchimi Yaya Diospa kushikuna llaktanpi samananchipa. Chay payta mana kasuk runakunamantaka piñarishpami Yaya Dioska rimarka:
Shutipami kay rimashkaynitaka paktachisha.
Manami nima ima uras yaykunkakunachu chay kushikuna llaktaynipi samanankunapa nishpa.
Yaya Dioska chayta rimarka, tukuy rurashkankuna, chay kushikuna llaktapas chaypi paywa pakta samananchipa, kay munduta rurashkanmanta pacha ña rurashka kashpanpas. 4 Kasnami Yaya Diospa killkachishkanpi kanchisnin punchamanta riman:
Yaya Dioska tukuy rurashkanta tukuchishpan kanchisnin puncha samarkana nishpa.
5 Chay samana llaktata yuyachishpa Yaya Diospa killkachishkanpi kuti riman mana payta kasuk runakunamanta kasna:
Paykunaka manami nima ima uras yaykunkakunachu chay kushikuna llaktaynipi samanankunapa nishpa.
6 Chasna rimashpan yachanchi shukkuna tiyanan tiyan chaypi yaykunankunapa. Chay ñawpa kawsak runakuna mana atiparkakunachu yaykunata Yaya Diospa suma ali shiminta runakunata kishpichinanmanta mana kasushkankunarayku. 7 Chayrayku Yaya Dioska shuk punchata churashka chaypi yaykunanchipa. Kunan puncha nishpa rimashkanwa riksichirka kunan kananta. Achka wata yaya rukunchi wañukunata rimashkanwasha chay ali allpapi yaykunankunata Yaya Dioska yaya rukunchi David wañutaka killkachirka ña rimashkaynishina:
Kunan Yaya Diospa rimahushkanta uyahushpaykichika alita kasuychi. Ama tukuychichu mana kasunayak runakunashina nishpa.
8 Chay ali kamachik Josueka yaya rukunchi wañukunata chay Yaya Diospa rimashkan ali allpapi yaykuchishpan paykunaka Yaya Dios kunayashkan samanata mana riksirkakunarachu. Chay samanapi paktanahuma karka, Yaya Dioska achka watawasha mana kutikashka shuk puncha tiyananmanta rimamachu karka chay samanapi paktananchipa.
9 Chayrayku tiyanra tukuy Yaya Diosta kasuk runakunarayku kushikushpa paywa samanankuna. 10 Imashnami Yaya Dioska tukuy imata rurashkanwasha kushilla samarka, chasnallatatami ñukanchikunapas Yaya Diospa kushikuna llaktanpi yaykushpanchika tukuy rurashkanchikunamanta kushilla samashunchi. 11 Yaya Dioswa kushilla

samananchipaka akuychi sinchikushpa paypa shiminta alita kasushunchi. Chasna sinchikushpa katihushpanchimi nima maykan chay ñawpa mana kasuk runakunashina kawsanan tiyanchu.

12 Yaya Diospa shiminka kawsa yachayyu kashpan ishkanti parti wiluyu sablimanta ashwan pasa wiluyu pitihukshina pitishpan tukuy ukupi kashkata riksichin. Yaya Diosmanta kashkata, ñukanchi kikinmanta kashkata, tukuy yuyayninchikunapi shunkunchikunapi kashkata ñukanchita riksichin, chaymantapas yuyarinanchikunaka alichu manachu, ali yuyaywachu rurananchikunata ruranchi manachu nishpa. 13 Yaya Dioska tukuy yuyayninchikunatami alita riksin. Paymanta nima shuk rurashkan runa atipanchu pakanata. Tapunan puncha paktarishpan tukuy rurashkanchikunamanta payta rimananchi tiyan.

Jesukristuka parisishkanraykumi shuklla atun yachayyu saserdotenchi kan

14 Ñukanchipa tiyan shuklla atun yachayyu saserdotenchi. Payka Jesús, Yaya Diospa Wawanmi. Kawsarimushkanwashami Yaya Diospa kawsanan silupi yaykushpan paypa kuchunpi paktarka. Chayrayku akuychi payllapi sinchikushpalla payta kirihushkanchita rimashpa kawsashunchi. 15 Kay shuklla atun yachayyu saserdotenchi manami kanchu sampayanata parisinata mana riksik. Ashwan ñukanchitashina supayka paytapas achka kuti uchata rurachinayarka. Ñukanchishina tukuypi kamay tukushka karka, uchata shuti mana rurarkachu. 16 Chayrayku akuychi kushikushpa, tukuy shunkunchimanta pacha paypi sinchikushpa, Yaya Dios llakichishpa tukuyta kamachikta kayllayashunchi. Chasna kayllayashpanchimi yanapay tukunata munahushkanchipi payka ali shunku kashpan ñukanchita llakichishpan yanapan.

5

1 Karan saserdotekunapa atun apuka runapuramantallami akllarishka kan runa masinkunarayku uchankunamanta Yaya Dioswa alichananpa. Payka churay tukushka kan tarpukunapa puntiru muyunkunata wiwakunatapas Yaya Diosta rikuchishpa rupachinanpa, Yaya Dios runakunata uchankunamanta pichananpa. 2 Karan saserdotekunapa atun apu runa masinkunashina pantachikllatata kashpan mana yachakkunata mana alita rurashpa kawsakkunatapas llakichinata yachak kan. 3 Paypas pantachik kashpanmi pay kikinraykupas wiwakunata rupachishpan mañanan karka Yaya Dios uchanmanta pichananpa, imashnami tukuy runakunarayku rurapayan uchata rurashkankunarayku.

4 Yaya Dioska ñawpa Aronta akllarka runakunarayku saserdote kananpa. Chaymanta chay Arontashina Yaya Dios tukuy saserdotekunata akllarka wiwakunata rupachishpa payta mañanankunapa. Nima shuk runa pay kikin munashpan atipanchu saserdote kanata, mana Yaya Dios kikin akllashpanka. 5 Chasnallatata Kristupas mana pay kikinlla munashpachu yaykurka shuklla atun yachayyu saserdote kananpa. Ashwan Yaya Diosmi payta churarka shuklla atun yachayyu saserdote kananpa. Kasnami Yaya Dioska payta rimarka:

Kanka kikin wawaynimi kanki, kunan kanta wawata rurashkaynirayku nishpa.*

6 Chaymantapas Yaya Dioska killkachishkanpi shukta riman:

* **5:5** Rikuy Jesukristuta Katikkunamanta Kwintak Killkapi 13.33, Hebreo Runakunarayku Killkapi 1.5, Biblia kastellanopi Salmos 2.7

Ñuka kantaka akllashkanimi, wiñayparayku chay ñawpa Melkisedekshina saserdote kanaykipa nishpa.†

7 Jesukristu kay allpapi kawsahushpanra sinchita wakashpa, sinchita kaparishpa mañarka Yayan Diosta, maykanmi yachayninwa wañunan kashkanmanta atipama karka payta kishpichinata.‡ Chasna mañashpanpas yapa munarka Yayan Diosllapa munananta ruranata. Chayraykumi Yaya Dioska paypa mañashkanta uyashpan sinchikuchirka mana wañuyta manchananpa. 8 Jesukristu Yaya Diospa shuklla Wawan kashpanpas parisihushpanrami yachakushka imashna rurashpami tukuy uras Yayanta kasunka. 9 Parisishpa wañushpanmi tukuypi Yayan Diosta kasuk kananta rikuchirka. Chasna alita kasushkanraykumi tukuy payta kasuk runakunata uchankunamanta kishpichik tukushka wiñaypa paywa pakta kawsananankunapana. 10 Chasna Jesukristu Yaya Diospa munashkanta paktachishkanraykumi Yaya Dioska payta churarka chay ñawpa Melkisedekshina shuklla atun yachayyu saserdote kananpa.

Jesukristuta kirishpa katiychi ashwanta ashwanta yachakunaykichipa

11 Wawkikuna panikuna, ashwan achkata munani kankunata yachachinata. Chasna munashpaynipas mana atipaypachu kan ashwanta asirtachik shimikunata tarinaynipa, mana utkalla asirtak kashkaykichirayku. 12 Achka kuti Yaya Diospa shiminta kankunata yachachishkani. Kunanka kankunapas ña yachachikkuna kankichima karka. Chasna kashpanpas kunankamami manara atipankichirachu shukkunata yachachinata. Ashwan kutikashka munankichi yachachinaynipa chay puntiru asirtana kashkanchita Yaya Diospa rimashkanmanta. Kankunaka ña aychata mikunata atipakkunashina kankichima karka. Ashwan chuchuk wawakunashinara kankichi manara mikunata atipakkuna. 13 Chasna chuchuk wawakunashinara kashpaykichi manara yachankichirachu maykanmi ali, maykanmi mana alichu kan nishpa. 14 Imashnami rukukunalla aychata alita mikunata yachak kanahun, chasnashinami Yaya Diospa shiminta ña alita kasukkunalla atipanahun puntiru asirtana kashkanchimanta pasa yachachinakunata asirtanata. Paykuna alita yachanahun maykanmi ali, maykanmi mana alichu, tukuy uras ashwanta ashwanta yachakushpa rihushkankunarayku.

6

Yaya Diosta kirihushkanchita sakinaka atun uchami

1 Wawkikuna panikuna, akuychi kawsashunchi ruku runakunashina, Jesukristupa yachachishkankunata ashwanta yuyarishpa yachakushpa. Manami tukuy uras chayllatata yachakushpa kawsashunchichu. Ñami yachakushkanchi mana alita rurashpa kawsananchitaka sakinanchi tiyan nishkata, chaymanta Yaya Diospi alita sinchikunanchimanta nishkatapas. 2 Ñami yachakushkanchi bawtisarinamanta, Yaya Diosta kirik masinchipa umanpi makinchita churashpa payrayku Yaya Diosta mañananchimanta, wañushpanchi kutikashka kawsarinanchimanta, chaymantapas shuk puncha Yaya Dios tukuy runakunata mana alita rurashkankunamanta wiñayparayku kastigananmanta. 3 Yaya Dios ñukanchita yanapashpan akuychi ashwanta Jesukristupa ali yachachishkanta yachakushunchi ruku runakunashina kananchipa.

† **5:6** Rikuy Biblia kastellanopi Salmos 110.4 ‡ **5:7** Rikuy Mateopa Killkashkan Killkapi 26.36-46

4-6 Yuyarishunchi, maykankunaka Jesukristuta shuk kuti kirik
tukushkakuna, chaymanta payta katihushkankunamanta anchur-
ishkakuna, mana atipankakunachu mushumanta kirik tukunata. Yaya
Diospa shiminta kirishpa punchapina purihukshina kashkakuna.
Imashnami mishki mikunata kamanchi, chasnashinami paykunaka
Yaya Diospa llakichinanta musyashkakuna. Yaya Diospa Espíritun
paykunata yanaparka Jesukristuta riksinankunapa. Shuk mishki
mikunata kamakshina Yaya Diospa shiminta riksishpankuna ali kananta
yachashkakuna. Chaymanta riksishkakuna Yaya Diospa atun yachayninta,
maykanmi rikuchin kamachinan kallarishkanta. Tukuy chaykunata
riksishpankunapas Jesukristuta kirinankunata sakishpankunaka manana
atipankakunachu mushumanta uchankunamanta llakirishpa Jesukristuta
katinata. Manana Jesukristuta kirinayashpankunami Yaya Diospa Wawanta
kuti kruspi wañuchik runakunashina kanahun. Chasna kashpankunami
paykunaranti runakunaka Jesukristumanta millaypata rimankakuna.

7 Maykankunaka Yaya Diosrayku shuk ali allpashina kanahun, payku-
natami Yaya Dioska sumakta yanapanka. Chasna ali allpapika tamyash-
pan sumakta upyarin. Achka ali tarpukunata amunrayku wiñachin.
8 Maykankunaka kashayu kiwakunallata wiñachik allpashinami kanahun,
nima imarayku valinahunchu. Imashnami pichak runakuna kashayu ki-
wakunata rupachinahun, chasnashinami Yaya Dios chay runakunata nina
mana wañukpi kastiganka.

Yaya Dioska rimashkanta paktachinan kashpan payllapi sinchikushunchi

9 Munashkanchi wawkinchikuna paninchikuna, chasna sinchi
shimikunawa rimashpanchipas yachanchi kankuna Jesukristuta kirishpa
kawsahushkaykichita. Chasna kawsahushpaykichi yachanchi kishpishka
kanaykichita. 10 Yaya Dios alillata rurak kashpan mana kunkanchu
alita rurahushkaykichita. Payta yuyahushkaykichirayku alita rurashpa
kawsashkankichi, tukuy Yaya Diosta kasuk masikichikunata yuyashpa
yanapashpa kawsashkankichi. Kunankama chasnalla katihunkichi.

11 Yapa munanchi tukuy kankuna wañunaykichikama ali munaywa yana-
panakushpa alita rurashpa kawsanaykichita. Chasna rurashpaykichika
siluma rinaykichita chapashpa kahushkaykichishina chayma Yaya Dioswa
kawsak rinkichimi. 12 Ama kunkaylla kawsaychichu. Ashwan alita kirikku-
napa kawsahushkankunamanta yachakushpa paykunashina kawsaychi.
Paykuna alita Yaya Diospi sinchikushpa mana sampayashpa tukuy ri-
mashkanta paktachinanta chapashpa kawsahushkankunarayku Yaya Dios
kunata rimashkanta apinkakuna.

13 Yaya Dios ñawpa yaya rukunchi Abraham wañuta shuk paktachi-
nan shimita rimashpan shutipa paktachinanta riksichik shimikunawa ri-
marka. Nima maykan ashwan yachak paymanta tiyashpan chay yachakpa
uyashkanpi chay paktachinan shimita rimananpa, pay sapallan rimarka
manana nima pi ali kanaynita kirinahuchun kay rimahushkaynita mana
paktachishpaynika nishpa. 14 Kasna rimarka: Shutipami kay rimashkaynita
paktachisha. Ari, kanta yuyashpaynimi yanapashkayki. Chaymantapas
achka miraykikunatami kanta kusha nishpa. 15 Chasna Yaya Dioska rimash-
pan Abrahamka mana sampayashpachu chaparka Yaya Dios rimashkanta
paktachinanta. Chayraykumi Yaya Dios rimashkanshina yanapay tukurka.

16 Shuk runaka runa masinta shuk imamanta rimashkanta kirichi-
nayashpan paymanta pasa kahukpa shutinta kirichina rimanakunapi

churashpa rimama. Chasna rimashpanrami chay runa masinka alita kirima. 17 Chasnallatatami Yaya Diospas paktachinan shimita kirichinayashpa shutipa paktachinanta riksichik shimikunawa rimarka. Chasna rurashpan munarka chay runakuna, maykankunaraykumi chay rimashkanka karka, alita yachanankunapa payka rimashkanta mana shukta shukta yuyarishpa paktachinanta. 18 Chasna paktachina shimita rimashkanrayku, chaymantapas chay shimita shutipa paktachinanta riksichik shimikunawa sinchikuchishkanrayku kirihushkanchipi alita sinchikuchiy tukuhunchi. Alita yachanchi Yaya Dios mana shukta shukta yuyarinanta. Payka rimashkanpi manami atipanchu llullachinata. Chasna kashpan ñukanchi maykankunami paypi sinchikuk tukushkanchi paypa rimashkanta paktachinanta chapashpalla kushikushpa katishunchi. 19 Rikuychi, tukuy lanchakunapa tiyan shuk llasha fierromanta rurarishka yakupi kacharinankunapa. Chayta yakupi kacharishpankunami chay lanchaka chawpi yakupipas mana atipanchu uraykunata. Ñukanchi Yaya Diospa rimashkanta paktachinanta tukuy shunkunchimanta pacha chapashpa kawsahushpanchi alita chayllapi shayachik llashata Yaya Diospi kacharishkanchishina kawsahunchi mana anchurishpa paymanta. Chay llasha kacharishkanchishinaka Yaya Diospa wasinpi rakta llachapa washama Yaya Dioswa tinkunakuna kwartupishina silupi apirishka kahun. 20 Chaymami Jesús ñukanchimanta ñawpashka. Payka wiñayparayku Melkisedekshina shuklla atun yachayyu saserdotenchi kananpa churay tukushpan ñukanchirayku Yaya Dioswa alichananpa chaypi yaykurka.

7

Jesukristuka Melkisedekshina shuklla atun yachayyu saserdote kan

1 Chay ñawpa kawsak Melkisedekka* Salem llaktapa atun apumi karka. Chaymantapas payllatatami atun yachayyu Yaya Diospa saserdoten karka. Chay urasmi Abrahamka shuk atun apukunawa wañunakushpan paykunata winsishpa kallpachirka. Llaktanma kutishpanmi chay saserdote Melkisedekka llaktanmanta llukshishpan Abrahamta tinkuk rirka. Chasna tinkuk rishpanmi Abrahamta rimarka Yaya Dios payta ashwanta yanapashpa kushichinanta. 2 Chasna Melkisedek payta rimashpan Abrahamka tukuy chay winsishkan apukunata kichushkanmanta karan pachakmanta chunkata chay saserdote Melkisedekta kurka. Chay Melkisedekpa shutinka ninayanmi alita kamachik apu. Payka Salempa apun karka. Chay Salem ninayan kushilla kawsana. Chayraykumi chay Salempa apun ninayan Kushilla Kawsanapa apun. 3 Manami nima pi yachanchu Melkisedekpa yayanmanta mamanmantapas. Nima pi yachanchu paypa yaya rukunkuna wañukunamantapas. Nima pi yachanchu wawayarishkanmanta wañushkanmantapas. Payka Yaya Diospa Wawan Jesukristushina wiñayparayku saserdote kan.

4 Wawkinikuna paninikuna, alita yuyariychi. Ñukanchi kikinpa yayanchi ruku Abraham wañuka chay apukunata kichushkanmanta karan pachakmanta chunkata Melkisedekta kurka. Chayrayku yachanchi Melkisedekka tukuymanta pasa kashkanta. 5 Leví wañupa miraykunapas, maykankunami saserdotekuna kanahun Moisés wañupa killkashkan kamachishkashina shuk pachak tiyashkanmanta chunkata apinahun. Paykuna ñukanchi israel masinkunamanta apinahun mana ñukanchimanta pasa kashpankunapas. Chaymanta chayta apinahun Abrahammanta mirashka runakuna

* **7:1** Rikuy Génesis killkapi 14.18-20

kashpankuna. Mana apinahunchu paymanta pasa kashkankunarayku.
6 Ashwan chay Melkisedekka mana Levimanta miray kashpanpas payta
yaya rukunchi Abrahamka shuk pachak tiyapushkanmanta chunkata
kurka. Abrahammi karka maykantami Yaya Dioska ali paktachinan shimita
rimarka. Chay Abrahamtami Melkisedekka rimarka Yaya Dios payta ash-
wanta yanapashpa kushichinanta.
7 Alita yachanchi maykanmi shukta riman ashwanta yanapay tukunanta,
payka chay yanapay tukuna kashkamanta ashwan yachayyu kananta.
8 Chay Levimanta miray saserdotekuna, maykankunatami shuk pachak-
manta chunkata kunchi, wañuk runakunallami kanahun. Ashwan chay
Abrahammanta shuk pachakmanta chunkata apishka Melkisedekmanta
Yaya Diospa killkachishkanpi riman kawsalla kahushkanta. 9 Abraham
Melkisedekta shuk pachakmanta chunkata kushpan Levimanta mirashka
saserdotekunapas chayta kushkakunashina karkakuna, paykuna shuk
pachakmanta chunkata apikkuna kashpankunapas. 10 Abraham chay
saserdote Melkisedekwa tinkunakushkan uras manara Levika, nima pay-
manta mirashkakunapas tiyarkarachu. Chasna kashpanpas paymanta mi-
rana kashpankuna Abraham kawsashkan uras paykunapas ña kawsashina
karkakuna.
11 Chay Levimanta miraykuna saserdotekuna churay tukushkanku-
narayku Yaya Dios ñukanchi israel runakunata kamachishkankunata
kurka. Chasna saserdotekuna kashpankunapas manami atiparkakunachu
uchakunata pichanata. Chay Levimanta mirashka saserdotekuna
uchanchikunata pichanata atipanahuma karka, manami munanchimachu
karka Yaya Dios shuk ashwan atipak saserdoteta churananpa
Melkisedektashina. Ashwan Levipa miray Aronshina saserdotekunalla
ali kanahuma karka.
12 Yaya Dios Melkisedektashina mushu saserdotetana churashpan
maykanmi mana Levimanta mirashka saserdotekunashinachu kan, chay
Moisespa killkashkan kamachishkakunatapas mushuyachinan tiyan.
13 Chay mushu saserdote maykanmantami nin Amunchi Jesukristu
kashpan yachanchi mana Levipa miraymanta kananta, ashwan shukpa
miraymantami kan. Chay miraykunamanta nima maykan saserdote
karkachu. 14 Tukuy alita yachanchi payka Judapa miraymanta kananta.
Chay miraymanta Moiseska mana rimarkachu saserdotekuna tiyananta.
15 Chay churay tukushka mushu saserdote Melkisedekshina kashkan-
rayku ashwan alita yachanchi Levipa miray saserdotekunamanta yapa
chikan kananta. 16 Payka manami saserdote tukushkachu kamachirishka
kashkata Levipa miraymanta saserdotekuna kanan tiyan nishkata pak-
tachishkanrayku. Ashwan payka saserdote kan, wiñayparayku kawsak
kashkanrayku. 17 Kasna Yaya Dioska killkachishkanpi payta riman:

Ñukami kanta churashkani wiñayparayku Melkisedekshina saserdote
kanaykipa nishpa.

18 Chay Moisespa killkashkan kamachishkakunaka mana ñukanchita
yanapashpan uchata rurak kahushkanchimanta kishpichiy tukunanchipa,
Yaya Dioska rimarka kankunata kishpichinaynipa manana chay
kamachishkaynikunata kasushkaykichita tapushanachu nishpa. 19 Mana
nima pi Moisespa killkashkan kamachishkakunata paktachishpa
atiparkachu uchankunamanta picharishka ucha illa tukushpa alita
rurashpa kawsanata. Chayrayku Yaya Dios Jesukristuta churarka
saserdotenchi kananpa. Payka ñukanchita uchanchikunamanta

pichashkanrayku kunan shuti Yaya Diospi paktanata atipananchita yachanchi.

20 Yaya Dioska rimashpan Jesukristu shuklla atun yachayyu saserdote kananta shutipa paktachinanta riksichik shimikunawa rimarka. Chay Levipa miraymanta saserdotekuna mana chasna rimanawachu churay tukurkakuna. Paykunaka saserdotekuna tukurkakuna Levipa miray kashkankunaraykulla. 21 Ashwan Yaya Dioska Jesukristuta rimashpan saserdote kananpa, shutipa paktachinanta riksichik shimikunawa rimarka. Kasnami payta rimarka:

Ñukami Yaya Dios kashpayni kay rimahushkaynita shutipa paktachisha.
Mana chikan chikanta yuyarishpa kay rimahushkaynimanta llakirishanchu. Kanta churashkani wiñayparayku saserdote kanaykipa nishpa.

22 Chasna Jesukristu wiñayparayku saserdote kananpa churay tukushpan yachanchi Yaya Dios chay ñawpa paywa alichanamanta kunan ñukanchirayku ashwan ali paywa alichanata rurashkanta. 23 Chay Levimanta miray saserdotekuna wañuk runakuna kashkankunarayku mana atipapayanahunchu wiñayparayku saserdotekuna kanata. Chayraykumi paykunaka achka kapayanahun. 24 Ashwan Jesukristuka mana wañuk runa kashpanmi wiñayparayku saserdote tukushka. 25 Chayraykumi payka tukuy payta kirishpa Yaya Diosta kayllayak runakunataka atipan kishpichinata wiñayparayku. Wiñaypa kawsahuk kashpanmi Yaya Diosta mana sampayashpachu mañan, tukuy payta kasushpa kawsak runakunarayku.

26 Chasna atun yachayyu saserdotetami munashkanchi: Yaya Diosrayku kawsakta, mana nima shuk millaypata rurakta, ucha illata, runa masinkuna uchata rurahushpankunapas mana uchata rurakta, tukuy allpapi silupi kawsakkunamanta pasa tukushkata. 27 Shuk atun yachayyu saserdoteta munashkanchi, maykanmi mana Levimanta miray saserdotekunapa atun apushinachu karan puncha shuk wiwakunata rupachinan tiyan Yaya Dios pay kikinpatara uchankunamanta llakichishpan pichananpa. Chaymantara chay saserdoteka atipapayan runa masinkunarayku wiwakunata rupachinata Yaya Dios uchankunamanta llakichinanpa. Ashwan Jesuska kikin kawsayninta kushpa kruspi wañushpan wiñayparayku Yaya Dioswa alicharka ñukanchita uchanchikunamanta llakichinanpa. 28 Yaya Dioska kamachishkankunata Moisesta kushpan kamachirka chay Levipa miraykunamanta tukuy uras shukka saserdotekunapa atun apu kananpa, paykuna Yaya Dios ruranankunapa munashkanta mana alita paktachinata atipashpankunapas. Paypa Wawan shuklla atun yachayyu saserdote kananpa Yaya Dioska shutipa paktachinanta riksichik shimikunawa rimarka chay kamachishkankunata kushkanwasha. Chay Wawan shuti Yaya Dios ruranpa munashkanta wiñayparayku paktachirka.

8

Jesuska ñukanchirayku shuk mushu alichanata Yaya Dioswa rurashka

1-2 Wawkikuna panikuna, tukuy chay rimashkaynimanta ashwan alimi kan kay rimashkaynika: Ñukanchipa tiyan shuklla atun yachayyu saserdote, maykanmi silupi kawsak atun yachayyu tukuyta kamachik Yaya Diospa kuskan parti tiyarishpan ñukanchita yanapan. Chay Yaya Diospa kawsanan siluka manami runakunapa rurashkashinachu. Yaya Diospa rurashkan kashpanmi shutipa payta mañana wasi kan. Jesukristu ñukanchipa shuklla

atun yachayyu saserdote kashpanmi chay Yaya Diospa kawsanan silupi rurahushkanwa tukuy runakunata yanapahun.

3 Tukuy saserdotekunapa atun apunkunaka churay tukunahun wiwakunata rupachishpa Yaya Diosta kunankunapa, runakunata uchankunamanta llakichinanpa. Chasna kashpan shuklla atun yachayyu saserdotenchipapas shuk ima tiyanan tiyan Yaya Diosta kunanpa. 4 Jesukristu mana Levimanta miray kashpan kay allpapi kamaka, nima saserdotechu kama, kay allpapi ña achka saserdotekuna tiyashkanrayku maykankunami Moisespa killkashkan kamachishkakunata kasushpa wiwakunata rupachishpa Yaya Diosta kunahun.

5 Chay saserdotekunapa ruranankuna karkakuna silupi pasahushkata amsanlla riksichiklla, imashnami shuk dibuhupi rikushkanchika pishillata rikuchin shutipa rikuchinayashkanta, chaymantapas imashnami intipi rikushkanchi shukpa almanka amsanlla rikuchin amunpa rikurinanta chasna. Ñawpa Moiseska Yaya Diosta mañana karpa wasita shayachina kashpan Yaya Dios payta rimarka:

Ama kunkariychu kanta rikuchishkaynita. Chay Sinaí urkupi kanta rikuchishkayni silupi kahushkatashina tukuyta alita ruray nishpa.

Chayrayku yachanchi kay allpapi kahushkaka silupi kahushkata amsanlla riksichiklla kananta.

6 Ashwan saserdotenchi Jesukristupa rurahushkankunaka chay shuk saserdotekunapa rurashkankunamanta yapa pasa alimi kan. Ñukanchiranti wañushpan wiwakunata wañuchinanchimanta ashwan alita ñukanchirayku Yaya Dioswa alichashka. Chay alichana tiyananmanta paktachinan shimita Yaya Dioska ñawpa rimarka. Chay rimashkanka Moisés wañuta rimashkanmanta ashwan alita yanapay tukunanchimanta karka.

7 Chay ñawpa Moisespa killkashkan kamachishkakunaka ñukanchi runakunata alita yanapanahuma karka Yaya Diospa rikushkanpi ali kananchipa, Jesukristuka manami ñukanchirayku chay mushu alichanata Yaya Dioswa rurak shamumachu karka. 8 Yaya Dioska ñawpa paypa akllashkan runakuna Moisespa killkashkan kamachishkakunata mana kasushkankunata rikushpan mana alita rurashkankunata yuyachishpa rimarka:

Uyaychi. Shuk punchami ñukaka kankuna Judapa miraykunawa, chaymanta kankuna mana Judapa miraymanta chay shuk israel runakunawapas shuk mushu alichanata rurasha.

9 Chay mushu alichanata kankunarayku rurashkaynika manami chay ñawpa yaya rukuykichi wañukunarayku rurashkaynishinanachu. Ñawpa yaya rukuykichi wañukunataka Egipto allpamanta llukshichishpayni paykunata rimarkani imashnami kawsanankuna tiyan ñuka paykunata yanapanaynipa. Paykunaka manami munarkakunachu rimashkaynita kasunata. Chayraykumi manana paykunata yanaparkanichu.

10 Shuk punchami kankunapa miraykichikunarayku ñukawa shuk mushu alichanata rurasha. Chay urasmi kamachishkaynikunata yuyayninkunapi shunkunkunapi churasha paykunata yuyachishpa kawsananpa, ñukata kasuwashpana kawsanankunapa. Chasna kawsashpankunami ñukaka paykunapa Yaya Diosninkuna kasha. Paykunaka wawaynikunami kankakuna.

11 Tukuy chay wawaynikunaka, uchillakuna atunkunapas riksiwankakunami. Chasna tukuy runakuna riksiwashpankunami manana nima pi runa masinkunata, ayllunkunata yachachinkakunanachu riksiwanankunapa.

12 Ñukaka uchankunamanta llakichishpa pichasha. Mananami uchankunataka yuyarishanachu nishpa.
13 Chasnami Yaya Diospa mushu alichanata rurashkanmanta yachanchi, chay ñawpa rurashkan alichana mawkayashkashina manana valik kananta. Ña yachanchi tukuy mawkayashkaka utkalla tukurinanta.

9

Imashnami kay allpapi Yaya Diosta kushichishunchi

1 Yaya Dioska chay ñawpa yaya rukunchi wañukunarayku paywa alichanata rurashpan paykunata rimarka imashnami kay allpapi payta kushichinankuna tiyan, chaymantapas imashnami payta mañana wasita ruranankuna tiyan nishpa.
2 Chay uras shuk karpa wasita rurarkakuna. Chay ukupi tiyarka ishkay kwartukuna. Chay puntiru kwartupi tiyarka kanchis makiyu lamparín. Chaymanta tiyarka pankunata churana mesa Yaya Dios chaypi kananta rikuchina pankunawa. Chay kwartuka saserdotekuna Yaya Diosta mañanankuna kashpan Yaya Diosta Mañana Kwartu shutiyu karka.
3 Chaymanta shuk rakta suma awarishka llachapa washapi shuk ukuniru kwartu karka, Yaya Dioswa Tinkunakuna Kwartu shutiyu. 4 Chay kwartupi tiyarka orowa armachirishka tuchpashina mishkinlla asnak wikita rupachina. Chaymanta chaypi tiyarka tablamanta rurarishka atun maleta. Chay maletaka ukunmanta washanmantapas orowa armachirishkami karka. Chay maleta ukupika tiyarka oromanta rurarishka tinahastu. Chay tinahastu ukupi tiyarka ñawpa silumanta urmashka mikuna maná shutiyu. Chaymanta chay maleta ukupi tiyarka Aronpa tulan wiñarishka. Chaymantapas tiyarka Yaya Diospa kamachishkankuna rumimanta tablakunapi killkarishka. 5 Chay maletapa awanpi tiyarka oromanta rurarishka ishkay angelkunashina Yaya Dios chaypi kahushkanta rikuchinankunapa. Paykunapa rikrankunaka chay maletapa tapan ishkay mayankunamanta chutachishpa chawpinta tapakta karkakuna, maypimi yawarta wicha wicha rurapayarkakuna Yaya Dios runakunata uchankunamanta llakichinanpa. Manami munanichu kunan tukuy chay maletamanta shukllankama shukllankama kwintanata.
6 Tukuy chaytami Yaya Dioska chay ñawpa runakunata yachachishpan rurarkakuna. Chay puntiru kwartupi karan puncha saserdotekunalla yaykupayarkakuna lamparinpi wirata untachinankunapa, panta churanankunapa, chaymanta chay mishkinlla asnak wikita rupachinankunapa. 7 Chay llachapa washa kwartupika shuk kutilla karan wata chay saserdotekunapa atun apunlla yaykupayarka. Chasna yaykushpan wañuchishka wiwakunapa yawarninta apapayarka Yaya Diosta rikuchinanpa, pay kikinpa, tukuy runakunapa mana yachashpa uchata rurashkankunata llakichinanpa. 8 Chay puntiru kwartupika saserdotekunallami atiparkakuna yaykunata Yaya Diosta mañanankunapa. Chay ukuniru kwartupi saserdotekunapa atun apunlla atiparka yaykunata. Tukuy chaykunawa Yaya Diospa Espiritunka ñukanchita yachachin, chay ishkay kwartukuna tiyashpanra tukuy runakuna manara atipashkankunata yaykunata Yaya Dios kahushkanpi.
9 Chay ñawpa tiyashkawa Yaya Dioska ñukanchita yachachin kunan shuti ña paktarishkanta. Chay ñawpa payta kirik runakunaka paypa rikushkanpi wiwakunata wañuchishpankunapas chasna Yaya Diosta kushichikkunata mana yanaparkachu yuyayninkuna ali tukunanpa. 10 Tukuy paykunapa ruranankuna Yaya Diosta kushichisha nishpa

mana shunkunkunata alichanata atipak kapayanahun, mikunamanta upyanamanta imashna mayllanamanta kamachirishkakunallata kasushpa ruranakuna kashkankunarayku. Chasna ruranankunapa Yaya Dioska kamachirka mushu alichanata ruranankamalla.

11 Kunanka Kristu shamushka shuklla atun yachayyu saserdotenchi tukunanpa. Payka mana yaykurkachu runa rurashka karpa wasipi, ashwan Yaya Diospa kawsanan silupimi yaykurka. Chasna yaykushpan ñukanchita yapa achkata yanapahun. Chay silupi kawsananka kay allpapi karpa wasimantaka ashwan valik kan. Chaypi shuti atiparka ñukanchi runakunarayku Yaya Dioswa alichanata tukuy mana alita rurashkanchikunamanta. 12 Kristuka mana wiwa kabrakunapa, wakra wawakunapa yawarninta apashpachu Yaya Diospa kawsananpi yaykurka. Payka kruspi wañushpanmi pay kikinpa yawarnin shuturishpan yaykurka. Shuk kutilla wiñayparayku Yaya Diospa kawsanan silupi yaykushpa Yaya Diospa tukuy kamachishkan ruranakunata paktachirka uchakunata llakichinanpa. Pay wañushpan yawarnin shuturishkanraykumi Yaya Dioska ñukanchita uchanchikunaranti kastiganan kananmanta wiñayparayku kishpichishka paywa kawsananchipa.

13 Saserdotenchikunaka wiwa kabrakunapa wakra karikunapa yawarninwa ñukanchi israel runakunata wicha wicha rurapayanahun. Wakra wawakunata rupachipayanahun, chaymanta uchpata yakuwa chapushpankuna ñukanchita wicha wicha rurapayanahun. Chay yawarta uchpawa yakuwa chapushpankuna ñukanchita wicha wicha rurashpankuna uchanchikunamanta picharishkashina kiparipayanchi. 14 Ashwan Kristu shamushpanna wañushpan kikin yawarnin shuturirka. Chasna ñukanchita shutipa uchanchikunamanta pichashka. Yaya Diospa wiñaypa kawsak Espíritun payta yanapashpanmi pay kikinta mana uchayuta Yaya Diosta kushpa kruspi wañurka. Chasna Kristu wañushpanmi yawarnin shuturishpan yuyayninchipi tukuy nima imapi yanapak ruranakunata rurananchipa kamachiy tukuhushkanchita yuyayninchimanta pichan wiñaypa kawsak Yaya Diosninchitana kasushpa kawsananchipa.

15 Chasna Jesukristu wañushkanrayku Yaya Dios atiparka ñukanchi runakunarayku shuk mushu alichanata paywa ruranata. Chayta rurashpanmi chay mushu alichana manara tiyashpan Moisespa killkashkan kamachishkakunata kasunayashpa kawsak runakunatapas Yaya Dioska uchankunamanta llakichin. Chasnami tukuy payta kayashkan runakunata llakichishpan rimashkanshina siluma pushanka paywa pakta wiñayparayku kawsanankunapa.

16 Wawkikuna panikuna, rikuychi. Shuk runa manarapas wañuhushpanra wawankunata rimama wañushkanwasha pikunaraykumi tukuy ima charishkanka kiparinka nishpa. Chay runa shutipa wañushkanta apukuna yachashpankunarami wawankunaka atipanahuma tukuy yayankunapa charishkanta apanata. 17 Chay runa kawsahushpanra manami atipanahumachu nima imata apanata. Pay wañushpanrami shuti atipanahun rimashkanshina paypa imankunata apanata.

18 Chasnashina ñawpa Yaya Dios yaya rukunchi wañukunawa puntiru alichanata rurahushpan wiwakunata wañuchishpa paykunapa yawarninta wichashpankunara valik tukurka. 19 Kasnami karka: Moiseska yaya rukunchi wañukunata tukuy Yaya Diospa kamachishkankunata yachachishkanwasha shuk puka lana llachapata shuk uchillastu isopo ramapi watarka. Chaymanta wakra wawakunata wiwa kabrakunata wañuchishpan yawarninta yakuwa chapurka. Chay isopo ramata ukuchirka yawar yakuwa chapurishkapi. Chaymanta chay ukuchishka ramawa Yaya

Dios payta killkachishkan killkata runakunatapas wicha wicha rurarka.
20 Chasna wichahushpan paykunata rimarka: Kay yawarwa kankunata
wichashpayni yachankichi Yaya Dios kankunarayku chay alichanata
paywa rurashkanta paktachinan tiyan nishpa. 21 Chaymanta Moiseska
chay Yaya Diospa karpa wasinta, tukuy ima ukupi tiyashkakunatapas
wiwakunata wañuchishpan chay yawarwa wicha wicha rurarka. 22 Yaya
Diospa kamachishkanpi riman tukuy yawarwa wichay tukunan tiyan
paypa rikushkanpi ali kananpa nishpa. Shuk shuk imakunallami mana
yawarwa wichay tukunata munanahunchu picharishka kanankunapa.
Yaya Dioska manami runakunata uchankunamanta llakichinchu mana
yawar shutuchirishka tiyashpanka.

Kristuka uchanchikunata pichananpami wañurka

23 Yaya Dioska munarka runakuna payrayku rurashkankunaka payta
kayllayakkunapas wiwakunapa yawarninwa wichay tukushpa pichar-
ishka kanankunata. Kay allpapi kahushkaka silupi kahushkata amsan-
lla riksichiklla kashpankunapas pichay tukunata munashpankuna silupi
kananpa kahushkakunaka ashwan sumakta picharishka kanankuna tiyan.
Chayrayku wiwakunapa yawarninmanta ashwan yapa valikpa yawarnin
shuturinan karka sumakta pichay tukunankunapa. 24 Kristuka manami
kay allpapi runakunapa rurashkan Yaya Diospa wasinpichu yaykurka,
maykanmi silupi kahushkata amsanlla riksichiklla kan. Ashwan payka
wañushkanmanta kawsarimushpan silupimi yaykurka Yaya Diospa puntanpi
mañashpa ñukanchikunata yanapananpa.
25 Payka manami achka kuti uchanchikunaranti wañushkachu, manami
achka kuti siluma yaykushkachu. Saserdotekunapa atun apuka karan
watami Yaya Diospa wasinpi ukuniru kwartupi yaykun. Wiwakunapa
yawarnintami apashpa rin, manami pay kikinpatachu. 26 Kristuka achka
kuti siluma yaykuma karka, imashnami chay saserdotekunapa atun apuka
karan wata Yaya Diospa wasinpi ukuniru kwartupi yaykun, kay allpata
rurashkanmanta pachami achka kuti wañuma karka. Ashwan Yaya Dios
munashkan urasmi Kristuka shuk kutilla wañuk shamurka, wiñayparayku
tukuy runakunapa uchankunata pichananpa.
27 Tukuy ñukanchi runakunami shuk kutilla wañunanchi tiyan. Chay-
washami Yaya Dioska ñukanchita rimanka alitachu manachu rurashkanchi
nishpa. 28 Chasnallatata Kristupas shuk kutilla kruspi wañurka achka
runakunata uchankunamanta pichananpa. Chaymanta kutikashkami
shamunka, manami uchanchikunata pichananpachu, ashwan ñukanchi
payta chapashpa kahukkunata Yaya Diospa kawsanan siluma pushanan-
pana.

10

Jesukristu wañushkanraykumi mana munanchinachu wiwakunata wañuchinata Yaya Dios uchanchimanta pichananpa

1 Moisespa killkashkan kamachishkakunapi Yaya Dios ñawpa runakunata
yachachirka uchankunarayku wiwakunata wañuchinankunapa. Chay
kamachishkankunaka shuk llantushinalla kan, shuk puncha Jesukristu
wañushpan uchanchikunata pichashpan ñukanchita kishpichinanmanta.
Chay ñawpa kamachishkakunata kasushpa, runakuna karan wata
achka kuti wiwakunata wañuchishpankunapas manami atiparkakunachu
shunkunkunapika ali tukunata. 2 Chay kamachishkakunawa runakuna
ucha illa tukunata atipanahuma karka, mana yuyarinahumachu karka Yaya

Dios uchankunamanta llakichinanta. Chaymanta manana wiwakunata
wañuchinahumachu karka. 3 Ashwan chay runakunaka karan wata
wiwakunata wañuchishpankuna uchayu kanankunata yuyarinahun.
4 Yachanchi kari wakrakunapa wiwa kabrakunapa yawarninkunata
shutuchishpanchi manami atipanchichu uchanchikunamanta pichay
tukunata.
5 Chayraykumi Yaya Dioska munarka Wawan Jesukristu uchanchiku-
narayku wañuk shamunanpa. Kristuka chasna shamushpanmi Yaya Diosta
rimarka:
Yayayni, manami munankichu runakuna wiwakunata wañuchishpa rupachi-
nankunawa, imakunata kushkankunawa kanta kushichinankunapa.
Ashwan ñukata kay allpama kachawashkanki runa tukunaynipa.
6 Runakuna wiwakunata wañuchishpa uchankunarayku rupachishpankuna
kanta mana atipanahunchu kushichinata. 7 Chasna kanta mana
atipashpankuna kushichinata, ñuka rimashkani: Allpama risha
munashkaykita ruranaynipa. Killkachishkaykipi ñukamanta
rimashkashina rurasha nishpa.
8 Moisespa killkashkan kamachishkakunapi runakuna wiwakunata
wañuchishpa rupachinankunapa rimashpanpas Jesukristu Yayan Diosta
rimarka: Mana munankinachu runakuna imakunata kushkankunawa,
uchankunarayku wiwakunata wañuchishpa rupachinankunawa kanta
kushichinankunapa nishpa. 9 Chaymanta Jesukristuka Yayan Diosta
rimarka: Allpamami risha munashkaykita ruranaynipa. Chasna
rimashpanmi yachanchi Yaya Dioska manana ñawpashina wiwakunata
wañuchinanchikunata munananta. Ashwan munarka Wawan Jesukristu
wañushpan ñukanchi runakunata uchanchikunamanta llakichinata.
10 Chasna kashpanmi Jesukristuka Yaya Diospa munashkanta rurashpa
kruspi wañushpan Yaya Diospa tukuy kamachishkan ruranakunata
uchakunata llakichinanpa wiñayparayku paktachirka. Chayraykumi Yaya
Dioska ñukanchikunata llakichishpan uchanchikunamanta pichashka.
11 Saserdotenchikunaka karan punchami achka kuti wiwakunata
wañuchishpa rupachinahun Yaya Dios runakunata uchankunamanta
pichananpa. Chasna achka kuti rurashpankunapas chay rurashkankunawa
runakunaka manami atipanahunchu uchakunamanta alita picharishka
kanata. 12 Ashwan Jesukristuka wañushkanwa uchakunarayku Yaya Diospa
tapushkanta wiñayparayku paktachirka. Chaymanta Yaya Diospa kuskan
parti tiyarik rirka paywa pakta kamachinanpa. 13 Kunanka chaypi
tiyahushpanmi chapahun Yaya Dioska tukuy payta chiknik runakunata
winsinankama payta kasunankunapana. 14 Jesukristuka wañushkanwa Yaya
Dios uchakunarayku tukuy tapushkanta paktachirka. Chasnami tukuy
maykankunami uchanchikunamanta picharishka kanchi Yaya Diosrayku
kawsananchipa, payka wiñayparayku shunkunchita alichashka Yaya Diospa
munashkanta rurashpa kawsananchipa.
15 Yaya Diospa Espiritunpas chasnallatatami riman:
16 Yaya Dios runankunata rimashkanwasha shuk punchami kankunapa
miraykichikunarayku ñukawa shuk mushu alichanata rurasha nishpa,
kasna rimarka: Chay urasmi kamachishkaynikunata shunkunkunapi
yuyayninkunapi churasha paykunata yuyachishpa kawsananku-
napa, paykuna ñukata kasuwashpana kawsanankunapa nishpa.*

* **10:16** Rikuy Biblia kastellanopi Jeremías 31.33

17 Chaymantapas rimarka: Mananami uchankunataka nima ima uras yu-
yarishanachu nishpa.
18 Chasna ñawpa rimashkanta paktachishka kashpanmi kunanka
ñukanchikunata llakichishpa uchanchikunamanta pichashka. Chasna
uchanchikunata pichashpanmi manana wiwakunata wañuchinata
munanchichu Yaya Dios uchanchikunamanta llakichinanpa.

Yaya Diosta ashwan alita munananchimanta yachachin

19 Wawkikuna panikuna, Jesukristu wañushpan yawarnin shuturishkan-
raykumi kunanka atipanchi mana manchashpa Yaya Diosta kayllayanata
paywa kwintananchipa. 20 Chasna Jesukristu ñukanchirayku shuk mushu
ñampitashina rurashka mushu kawsayta Yaya Diosmanta tarinanchipa.
Imashnami wañushkan uras Yaya Diospa wasinpi ukuniru kwartuta
arkak llachapa likirishpan manana nima ima runakunata arkarkachu
Yaya Dioswa tinkunakuna kwartupi yaykunankunapa, chasnashinami
pay wañushkanrayku manana nima ima ñukanchita arkanchu Yaya Diosta
kayllayananchipa. 21 Kunanka Jesukristuka shuklla atun yachayyu
saserdotenchi kashpan tukuy ñukanchi Yaya Diosta kirikkunata alita
yanapan. 22 Payka mana alita rurashkanchikunamanta ñami pichashkana.
Imashnami armahushpanchi aychanchita yakuwa mayllanchi, chasnami
Yaya Dioska chuya yakuwashina shunkunchita mayllashka yuyayninchipi
mana alita rurashkanchikunarayku rimay tukuhushkanchimanta.
Chayrayku akuychi Yaya Diosta tukuy shunkunchimanta pacha
payllapi sinchikushpa mañashunchi. 23 Yaya Dioska ñukanchita tukuy
rimashkankunataka paktachinkami. Chayrayku akuychi mana chikanta
chikanta yuyarishpa Yaya Dios rimashkanta paktachinanta alita kirishpa,
payta kirikkunata kishpichinanta runakunata rimashpa kawsashunchi.
24 Akuychi ashwanta shukwa shukwa yanapanakushunchi, alita
yuyanakushpa, alita rurashpa kawsananchipa. 25 Yachanchi ña Jesukristupa
shamunanka kuchu kahushkanta. Chayrayku akuychi shukwa shukwa
yanapanakushunchi alita rurashpa kawsananchipa. Ama sakishunchichu
tantarinata Yaya Diosta kushichinanchipa, imashnami shukkuna
yacharishkakuna manana tantarinata.
26 Yaya Diospa rimashkan shutipa kashkanta riksishkanchiwasha ñukanchi
kikin munashpa uchata ruranata katinchimaka, Jesukristu uchanchiku-
naranti wañushkanrayku kishpichiy tukushkanchita wichukshina kanchima.
Chasna kashpan manana tiyanchu uchanchikunaranti wañushpan ñukanchita
uchanchikunamanta kishpichikka. 27 Ashwan ñukanchiraykuka kayllami
kiparima: Manchaywa Yaya Diospa kastigananta chapana, chaymanta chay
sinchi nina maykanmi tukuy Yaya Diosta chiknikkunata kulluchinka.
28 Maykan runami Moisés wañupa killkashkan kamachishkakunata mana
kasushpanka ishkay kimsa runakuna apupa puntanpi karan shuk sapal-
lan chasnalla rikushkankunata rimashpankuna chay apuka chay mana
alita rurak runataka mana llakichishpachu wañuchinankunapa kamachima.
29 Chasna kastigak apukunamanta ashwan sinchitami Yaya Dioska kasti-
ganka paypa Wawanta chiknishpa mana valichik runakunataka, Jesukristu
wañushpan yawarnin shuturishkata mana valinchu nishpa yuyarik runaku-
natapas. Chay Wawanpa yawarnin shuturishkanraykumi Yaya Dioska
paykunapa uchankunata pichashka paypa puntanpi ucha illa kanankunapa,
chaymantapas tukuy ñukanchi runakunarayku paywa mushu alichanata
rurashka. Chasnallatata Yaya Dioska sinchitami kastiganka ñukanchita
yuyak llakichik Espiritunta mana valichishpa millaypata rimakkunatapas.

30 Chayta paktachinanta yachanchi ñawpa killkachishkanpi Yaya Dios kikin
kasna rimak kananta yachashkanchirayku:
Ñukami tukuy mana alita rurak runakunawa alichasha. Ñukami paykunataka
kastigasha nishpa.
Chaymantapas riman:
Ñukami tukuy ali rurak wawaynikunarayku alillata rurasha. Tukuy mana ali
rurak wawaynikunataka kastigashami nishpa.
31 Chay wiñaypa kawsak Yaya Dioska shuk runata kastigananpa apishpan
yapa manchaypami.

Parisishpanchipas mana Yaya Diosmanta anchurinanchipa yachachin

32 Wawkikuna panikuna, yuyariychi Jesukristupa yachachishkanta
puntiru kirishpaykichi shutipa kashkata riksishpa punchapishina
kawsashkaykichita. Chay uras Jesukristuta kasushkaykichirayku achka
parisinata sinchikushpa awantashkankichi. 33 Chiknik runakuna shuk
kankunamantata tukuy runakunapa rikushkankunapi kamishpa makashpa
parisichishkakuna. Shukkunaka chay parisichiy tukushkakunata
sinchikuchishpa paykunawa pakta parisishkankichi. 34 Karselpi
taparishka kahukkunata llakichishpa yanapashkankichi. Chay kankunata
chiknik runakuna ima charishkaykichita kichushpankunapas manami
piñarishpachu ashwan kushikushpa sakishkankichi, yachashpaykichi Yaya
Diospa kawsanan silupi ashwan ali, mana tukurik kawsay kankunarayku
tiyashkanta.
35 Chayrayku imatapas parisihushpaykichika Jesukristullapi
sinchikushpa kawsaychi. Chasna kawsashpaykichika Yaya Dioska
kankunata atunta kushillayachinka. 36 Sinchikunata yachakunaykichi
tiyan, Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsashpaykichi paktachinanta
rimashkanshina siluma pushay tukushpa paywa pakta kawsanaykichipa.
37 Kasnami Yaya Diospa killkachishkanpi riman:
Kankunata kishpichikka manami unayashpachu utkallami shamunka.
38 Maykanmi ñukapi kirishpa sinchikurin, payllami aliyachishkayni
kashkanrayku ñukawa wiñaypa kawsanka. Manana ñukapi
sinchikushpa ñukamanta anchurishkataka manami alitachu rikusha
nishpa.
39 Ñukanchikunaka Jesukristuta alita katikkunami kanchi, maykankunami
siluma Yaya Dioswa wiñaypa kawsak rina kanchi. Manami kanchichu
Yaya Diosmanta anchurik runakuna, maykankunami wiñayparayku kastigay
tukunkakuna.

11

Yaya Diosta kirishpa kasuk runakunamanta riman

1 Wawkikuna panikuna, Yaya Diosta kirishpa kasushpa kawsashpanchimi
alita yachanchi payka tukuy rimashkanta paktachinanta. Manara rikush-
panchipas yachanchi tukuy Yaya Diospa rimashkanka shutipa kananta.
2 Chay ñawpa yayanchi ruku wañukunamanta Yaya Dioska rimarka: Ñuka
paykunata ali kanankunata rikuni ñukata kiriwashkankunarayku nishpa.
3 Ñukanchikunapas Yaya Diosta kirishpanchimi yachanchi rimashkanllawa
tukuy kay tiyakkunata rurashkanta, tukuy rikuhushkanchikunata mana
rikuypakunamanta rurashkanta.
4 Ñawpa Abel wañuka Yaya Diosta kirishpanmi shuk suma wiwanta
wañuchirka Yaya Diosta kushichinanpa. Chasna Yaya Diosta kirishpa

shuk wiwanta kushpan wawkin Kaín Yaya Diosta kushkanwa kushichinayashkanmanta ashwan alita Yaya Diosta kushichirka. Chayraykumi Yaya Dioska Abelta rimarka ali rurakmi kanki nishpa. Chasna Abel alita Yaya Diosta kirishpa kushichishpanmi wañushka kashpanpas kunankama ñukanchita yachachin imashnami Yaya Diosta kirishpa kushichishpa kawsashunchi nishpa.

5 Ñawpa yaya rukunchi Enokpas Yaya Diosta alita kirishpa kawsashpanmi Yaya Dioska kawsallata siluma pusharka. Payka manami wañurkachu. Chasna Yaya Dios payta siluma pushashpanmi nima pi kay allpapika rikurkanachu. Kasnami Yaya Diospa killkachishkanpi riman: Yaya Dios Enokta manarapas pushahushpanra Enokka payta kushichishpa kawsapayarka nishpa.

6 Manami nima pi atipanchu Yaya Diosta kushichinata, mana payta kirishpa kawsashpanka. Paywa kawsanata munashpanchika puntiru kirinanchi tiyan Yaya Dios tiyashkanta. Chaymanta kirinanchi tiyan, tukuy shunkunchimanta pacha Yaya Diosta maskashpanchika pay ñukanchita llakichishpan yanapananta.

7 Ñawpa yaya rukunchi Noé wañupas Yaya Diosta kirishpanmi rimashkanta kasurka. Yaya Dios payta rimashpan pasanan kashkata, maykantami manara rikuypa karka, chay rimashkanta kirishpanmi Noeka shuk atun lanchata rurarka chay atun untaymanta warminwa tukuy wawankunawa pakta kishpinanpa. Chasna Yaya Diosta kirishpa atun lanchata rurashpan rikuchirka Yaya Diospa rimashkanta mana kasukkuna mana alita rurashkankunata. Payka chay atun untaymantaka kishpirka, Yaya Diospa rimashkanta kirishpa kasushkanrayku. Chayraykumi Yaya Dioska payta rimarka ali rurakmi kanki nishpa.

8 Ñawpa yaya rukunchi Abraham wañupas Yaya Diosta kirishpanmi rimashkanta kasurka. Kawsahushkayki llaktamanta llukshishpayki kunayashkayni allpama riy nishpa rimashkanta kasurka. Chay llaktamanta llukshirka mana yachashpanpas maytami rihun nishpa. 9 Yaya Diosta kirishpanmi payta kunata rimashkan allpapi kawsak rirka, manara kuy tukushpanpas. Chasna kashpanmi shuk allpamanta runashina karpa wasillapi chay allpapi kawsapayarka. Chasnallatatami wawan Isaak, nitun Jakobpas kawsapayarkakuna. Paykunatapas Yaya Dios rimarka chay allpallatata kunanta. 10 Chasna Abraham Yaya Diospa rimashkanta kirishpanmi chaparka Yaya Diospa suma rurashkan mana waklinata yachak silupi tiyak llaktama rinanta.

11 Abrahamka Yaya Diosta kirishpanmi warmin Sara machura kashpanpas atiparka payta chichuchinata. Yapa ruku kashpanpas Yaya Diosmi payta sinchikuchirka shuk wawata rurananpa Yaya Dios rimashkanta paktachinanta kirishkanrayku. 12 Chasna Abraham ña ruku kashpanpas paymanta mana yupaypa achka runakuna mirarkakuna. Imashnami istrillakunaka silupi, tiyukunapas yaku mayanpi mana yupaypa kanahun, chasnami mirarkakuna.

13 Manara Yaya Dios chay allpata kunanpa rimashkanta paktachishpanpas tukuy chay yaya rukunchikunaka payta kirishpallami wañurkakuna. Chasna mana chay allpata kuy tukushpankunapas karumantallami rikukshina kushikurkakuna, kirishpankuna shuk puncha Yaya Dios kunata rimashkanta paktachinanta. Purishpa kawsahushpankunami yuyarirkakuna shuk allpamanta pasyak runakunashina kay allpapi kanankunata. 14 Chasna yaya rukunchikunaka kirishpa purihushpankuna riksichirkakuna shuk mushu kawsanata maskahushkankunata.

15 Yuyarinahuma karka chay maskahushkankuna kawsanaka chay
llukshishkankuna llakta kananta, unay atipanahuma karka kutinata.
16 Ashwan paykunaka munarkakuna shuk ashwan ali kawsanama rinata,
chay Yaya Diospa kawsanan llaktama silupi. Chasna kashpanmi Yaya Dioska
mana pinkarinchu paykunapa Yaya Diosninkuna kanata. Chay silupimi ña
rurashka shuk ali llaktata paykunarayku.
17-18 Abrahamka Yaya Diosta kirishpanmi shuklla wawan Isaakta Yaya
Dios rimashkanshina wañuchishpa rupachinanpa rirka. Yaya Dios alita payta
kasuk kananta riksichinayashpan chasna rurananpa kamachishkanwa ka-
marka. Abrahamka payta kasushpan mana mitsashpachu shuklla wawanta
wañuchinan karka, maykanmantami Yaya Dios paktachinan shimita rimarka
kasna: Wawayki Isaakmantallami kikin miraykikuna kankakuna nishpa.
19 Abrahamka yacharkami Isaak wañushpan Yaya Dios payta kawsachinata
atipananta. Chasna kirishpanmi Yaya Dios payta wawanta kutichirka,
imashnami shuk wañushka kashkanmanta kawsachishkatashina.
20 Ñawpa yaya rukunchi Isaak wañupas Yaya Diosta kirishpanmi ña ruku
kahushkanpi pasananta yachashpan wawankuna Jakobta Esauta rimarka
Yaya Dioska paykunata yanapashpa kushichinanta.
21 Ñawpa yaya rukunchi Jakob wañupas Yaya Diosta kirishpanmi ña
wañunan paktarihushpan Josepa ishkay wawankunata rimarka Yaya Dioska
paykunata yanapashpa kushichinanta. Chasna Yaya Diospa yachayninwa
rimahushpan tulanpi urkitarishpa Yaya Diosta kushichirka.
22 Ñawpa yaya rukunchi José wañupas Yaya Diosta kirishpanmi wañunan
paktarihushpan wawkinkunata rimarka shuk puncha tukuy paykuna chay
Egipto allpamanta llukshinankunata. Chaymantapas rimarka llukshihush-
pankuna paypa tullunkunata apanankunapa, chay Yaya Diospa rimashkan
allpapi wañushkakunata churana uchkupi churashpankuna tapanankunapa.
23 Ñawpa Moisespa yayankuna Yaya Diosta kirishpankunami
wawayarishkanwasha kimsa killata payta pakarkakuna. Chay uras
kawsashkankuna Egipto allpapi kamachik atun apu kamachirka tukuy
chayra wawayarishka kari wawastukunata wañuchinankunapa. Moiseska
wawayarishpan yayan maman rikurkakuna suma wawastu kashkanta.
Yaya Diosta kirishpankunami chay atun aputa mana manchashpa wawanta
kishpichirkakuna.
24 Chay Moisés wañupas Yaya Diosta kirishpanmi ña musu kashpan man-
ana munarkachu chay Egipto allpapa atun apupa warmi wawanpa wawan-
shina kanata. 25 Payka chay atun apupa nitunshina kashpan yacharka tukuy
chay atun apupa tiyashkanwa kushikushpa kawsanata atipananta. Chasna
kashpanpas mana munarkachu uchata rurashpa shuk ratulla kushikushpa
kay allpapi kawsanata. Chayrayku yuyarirka, ashwan ali kan Yaya Diospa
akllashkan israel masinikunawa pakta parisishpa kawsanaynipa nishpa.
26 Imashnami Jesukristu Yaya Diospa kushilla kawsananta silupi sakishpa
pinkaypata kruspi wañurka, chasnallatatami Moisespas tukuy ima Egiptopi
suma tiyashkakunata sakirka israel masinkunata parisihushkankunamanta
kishpichinanpa. Payka yacharka Yaya Dios payta shuk puncha kushichi-
nanta.
27 Chasna Yaya Diosta kirishpanmi chay atun apu piñarihushkanta mana
manchashpachu chay Egipto allpamanta llukshirka. Yaya Diosta mana
ñawipura rikushpanpas rikunakuhukshinami mana sampayashpachu payl-
lata kasushpalla kawsapayarka.
28 Chasna Yaya Diosta kirishpa kawsashpanmi Moiseska yaya rukunchi
wañukunata rimarka tantarina Paskua shutiyuta ruranankunapa.

Paykunata yachachirka chay uras karan yaya shuk obeha maltata wañuchishpa yawarninwa wasinkunapa punkunta wicha wicha ruranankunapa, wañuchik angelka paykunapa puntiru wawankunata mana wañuchinanpa.

29 Chay ñawpa yaya rukunchi wañukunapas Yaya Diosta kirishpankunami pay Puka Atun Kuchata paskachishpan allpata rishpa kunkaylla chimparkakuna, imashnami allpata kunkaylla purihushkashina mana manchaypa yaku tiyashkapi. Paykunata chiknishpa apanakuhuk egipto runakunaka chayta rishpa chimpanata munashpankuna chay yakuwa llampu kulluchiy tukurkakuna.

30 Ñawpa yaya rukunchi wañukunaka Yaya Diosta kirishpankunami kanchis punchata muyurishpankuna chay kuntrankunapa llaktan Jerikó muyukta rumikunamanta kincharishkaka llampu paki paki tukushpan urmarka.

31 Chay ñawpa puta warmi Rahab wañupas Yaya Diosta kirishpanmi mana wañurkachu chay Jerikó llaktanpi Yaya Diosta mana kasuk runakunawa pakta. Payka chay ishkay rikunapa shamushka yaya rukunchi wañukunata wasinpi pakarka mana chay Jerikopi kawsak runakuna wañuchinankunapa.

32 Chaymanta tiyanrami achka Yaya Diosta kirik runakunamanta kwintanaynipa. Chasna kashpanpas timpu pishiwan Gedeonmanta, Barakmanta, Sansonmanta, Jeftemanta, Davidmanta, Samuelmanta, chaymanta Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunamantapas kwintanaynipa. 33 Chasna Yaya Diosta kirishpankunami shuk runakuna atun apukunata winsishpa atun allpakunata amuyarkakuna, Yaya Diospa munashkanshina kuska ruranakunallata rurashpa kawsapayarkakuna, Yaya Dios paykunata kunayashkanta kuy tukurkakuna, atiparkakuna pumakunata arkanata mana paykunata mikunankunapa. 34 Chasnallatata Yaya Diosta kirishpankunami atun sintihuk ninata arkarkakuna mana paykunata wañuchinanpa, kuntrankunamanta kishpirkakuna mana ishkay wiluyu sabliwa wañuchiy tukunankunapa, sampa runakuna tukushpankuna sinchikurkakuna, wañunakunapi kuntrankunata winsishpa kallpachishpankuna sinchi runakuna tukurkakuna. 35 Yaya Diosta kirishpankunami shuk warmikunapas wañushka ayllunkunata Yaya Dios kawsachishpan kutichiy tukurkakuna.

Shukkunaka Yaya Diosta kirishpankunami chiknik runakunamanta yapa parisichiy tukushpankuna wañurkakuna. Manami munarkakunachu Yaya Diosta sakinata wañuymanta kishpinankunapa. Ashwan munarkakunami Yaya Dios paykunata mushumanta kawsachishpan siluma kawsak rinata. 36 Chaymanta Yaya Diosta kasuk runakunamanta shukkunata asichirkakuna, makarkakuna, shukkunataka kadenawa watarkakuna, karselpi churarkakuna. 37 Shukkunataka rumiwa tuksishpami wañuchirkakuna. Shukkunataka seruchuwa chawpinpi pitishpami wañuchirkakuna, shukkunataka sabliwa pitishpami wañuchirkakuna. Shukkunataka wasinkunamanta kallpachishpankunami llachapa illa, obeha karata kabrapa karata churarishpa shukma shukma purirkakuna. Chasna chiknik runakuna paykunata parisichihushpankunami llakiywa, nima imayu kawsarkakuna. 38 Paykunaka chunlla chakishka allpapi urkukunapi pantashkashina purirkakuna shukma shukma. Manchashpankuna urku uchkukunapi allpa uchkukunapi kawsarkakuna. Yapa ali kashpankunapas Yaya Diosta mana kasuk runakunaka paykunata mana valichishkakunachu. Yapa millaypata rurak kashpankuna mana

valishkakunachu chasna ali runakuna paykunapa chawpinkunapi kawsanankunapa.

39 Tukuy chay runakunaka alita Yaya Diosta kirishpankunami Yaya Dioska paykunata rimarka ali rurak runakuna kanankunata. Chasna rimashpanpas kay allpapi kawsahushpankunara mana apirkakunachu Yaya Dios paykunata kunata rimashkanta. 40 Yaya Dioska yuyarirka ashwan ali kananta paykuna ñukanchikunawa pakta rimashkanta kuy tukunankunapa. Mana munarkachu paykuna sapallankuna munashkanshina ali tukunata, ashwan munarka ñukanchiwa pakta ali tukunankunata.

12

Jesukristupi sinchikurishpa kawsanamanta yachachin

1 Chayrayku wawkikuna panikuna, imashnami chay ñawpa kawsak kirik masinchikunaka Yaya Diosta alita kirishkankunata rikuchishkakuna, ñukanchita rikuhushpankuna akuychi ñukanchipas paykunashina alita Yaya Diosta kirishpa kawsashunchi. Chay tukuy yanka llashashina kirinanchita arkahushkata sakishunchi. Tukuymanta ashwan utkalla sakishunchi ñukanchita kadenawashina utkalla watak uchata ruranakunata. Akuychi mana sampayashpa Yaya Diosllapi sinchikurishpa kawsashunchi tukuy arkahushkata winsishpa Yaya Diospi paktananchikama.

2 Akuychi Jesukristupi sinchikurishpa kawsashunchi. Payka ñukanchita yanapan Yaya Diosta kirinanchipa, chaymantapas yanapanka kirishpalla katinanchipa. Parisishkanwasha silupi Yaya Dioswa kushikushpa kawsananta yachashpan Yayanta kasushpanmi wañuchik runakunashina pinkaypata shuk kruspi wañurka. Chaymanta Yaya Diospa kuskan partima silupi tiyarik rirka paywa pakta tukuy runakunata kamachinanpa.

3 Chayrayku Jesús achkata parisishkanta yuyariychi. Payta chiknik runakuna parisichihushpankuna payka ali yuyayllawami chay parisinakunata awantarka. Chayta yuyarishpaykichimi kankunapas mana sampayankichichu, nima sakinkichichu Yaya Diosta kasushpa kawsanata.

4 Ña sinchikushpaykichipas mana uchata ruranaykichipa, manarami rikuchishkankichirachu wañunaykichikama mana uchata rurashpa sinchikushkaykichita. Manarami kankunata wañuchinata munashkakunachu uchata mana ruranayashkaykichirayku. 5 Ñami Yaya Dios kankunata yachachishkankunata kunkashkankichi. Wawaynikuna nishpa paypa killkachishkanpi kankunata kasnami riman:

Wawayni, kanta alita yachachihushkaynirayku parisihushpaykika ama piñariychu. Mana alitachu rurashkanki nishpa rimashpayni ama llakirishpa ñukamanta anchuriychu. 6 Maykankunatami yuyani, paykunataka mana alita rurashkankunamanta kastigashpa, mana alikunata mana ruranankunapa kasuchishpa alita yachachini. Maykantami wawayni kanki nishpa rimani, paytaka mana alita rurashkanta musyachishpa sinchita asutihushkashina yachachini nishpa.

7 Chasna alita yachachiy tukuhushkaykichirayku parisishpaykichi ali yuyaywa awantaychi, kankunarayku ali kananta yuyarishpaykichi. Yaya Dioska kankunata chasna ruran kikin wawankuna kashkaykichirayku. Rikuychi ¿manachu shuk ali yayaka mana alita rurashkanmanta kastigashpa, mana alikunata mana rurananpa kasuchishpa wawanta yachachinma alita yachakunanpa? Ari. Tukuy ali yayakunami wawankunata chasna yachachinahun alita ruranankunapa. 8 Chasnallatatami Yaya Dioska ñukanchi kikin

wawankunataka yachachin alita rurananchipa. Kankunata mana alita rurashkaykichimanta mana kastigashpanka nima kasuchishpanka mana alikunata mana ruranaykichipa, manami Yaya Diospa kikin wawankunachu kankichi.

9 Ñukanchikunaka wawakunara kashpanchi yayanchikunaka mana alita rurashkanchimanta kastigashpa, mana alikunata mana rurananchipa kasuchishpa ñukanchita yachachishkakuna. Chasna ñukanchita yachachishpankunami paykunata yuyashpa kasupayarkanchi. ¿Manachu silupi kawsak Yayanchi Diostaka ashwan alita yuyashpa kasushpa kawsanchima paywa pakta kawsananchipa? 10 Yayanchikunaka shuk timpu kay allpapi kawsananchikama, paykuna kikin yuyarihushkankunata kaymi kan ali nishpa, mana alita rurashkanchimanta kastigashpa, mana alikunata mana rurananchipa kasuchishpa ñukanchita yachachirkakuna. Ashwan Yaya Dioska ñukanchitaka chasna yachachishpan shuti yachachin maykanmi ñukanchirayku ali kan payshina ucha illa kananchipa. 11 Yaya Dioska mana alita rurashkanchimanta kastigashpa, mana alikunata mana rurananchipa kasuchishpa ñukanchita yachachihushkan uras mana kushikunchichu, ashwan nanayta musyashpanchimi llakirinchi. Chaymanta shuti achka kuti yachachishkanta yachakushpanchi kushillana paypa munashkanta rurashpa kawsanchi.

Sinchikurishpa Yaya Diosta kasunamanta riman

12 Kankuna, maykankunami manana alita Jesukristuta katihunkichi, shuk runa makinkuna chakinkuna sampayashkashina kashpaykichi kuti mushumanta sinchikuriychi. 13 Alita rurashpa ali ñampita purihukshina kawsaychi, chay sampayashpa Jesukristuta katihuk kirik masinchikuna ñukanchita rikushpankuna mana takarishpa urmanankunapa, ashwan paykunapas aliyashpankuna sinchikurishkana alita purihukshina katinankunapa.

14 Tukuy runa masikichikunawa alichashpa alita kawsaychi. Chaymanta Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsaychi. Uchata rurashpa kawsashpaykichika manami atipankichichu Yaya Dioswa pakta kawsak rinata. 15 Chayrayku shukwa shukwa yanapanakuychi, nima shuk kirik masikichi Yaya Dios payta uchankunamanta llakichishkanta kunkashpan paymanta anchurinanpa. Ama kawsaychichu piñanakushpa, mana alita rurashpa. Mana alita rurashpa kawsashpaykichika aya sulimanta upyachihukshina kirik masikichikunata waklichinkichi. Chasnami achka manana alichu kankakuna Yaya Diospa rikushkanpika. 16 Ama musayanakushpa kawsaychichu. Ama kaychichu Esaú shutiyu wañushina Yaya Diospa kunayahushkanta mana valichik. Payka puntiru wawayarishkanta manami valichirkachu, yayan Isaak payta Yaya Diosmanta kunayahushkanta. Chayraykumi wawkin Jakobta shuk platu mikunallawa tukuy Yaya Dios payta kunayahushkanta kampyarka. 17 Ña yachankichi Esauka chaymanta munarka yayan Isaak ña wañuna kahushpan puntiru wawa apina kashkata kunanta rimananpa, chaymantapas Yaya Dios payta yanapashpa kushichinanta. Chasna munashpanpas yayanka manami atiparkanachu payta chayta rimanata, ña wawan Jakobta rimashka kashkanrayku. Esaú achkata llakirishpa wakashpanpas manana atiparkachu alichanata paypa mana ali rurashkanta. Kankunapas Esaupa rurashkanta yachashpaykichi ama payshina Yaya Diospa kunayahushkanta mana munanichu nishpa kawsaychichu.

18 Kankunaka ashwan atuntami rikushkankichi chay ñawpa kawsak yaya rukunchikuna rikushkankunamanta. Manami musyaypakunallatachu

llankaypakunallatachu rikushkankichi. Paykunaka chay Sinaí urku sintihuktashina rikurkakuna, Moisés wañu Yaya Diosmanta paypa kamachishkankunata apishkan uras. Chay urkutaka amsa tutashinami puyuka arkarka. Sinchi wayrapi manchaypakunatami rayukunaka uyarirkakuna. 19 Chaymanta chay urkupi sinchita trompetata pukuhukta uyarkakuna. Kankunaka mana uyashkankichichu Yaya Dios chay chunka kamachishkan shimikunata rimahushkanta. Yaya rukunchikuna chayta uyashpankuna mancharishpa Moisesta rimarkakuna: Manami ashwanta munanchichu uyanata Yaya Diospa manchaypa rimahushkan shimita nishpa. 20 Yapami mancharkakuna uyahushpankuna Yaya Diospa kamachishkanta kasna rimahushkanta: Shuk runa, shuk wiwa kay urkuta kayllayahushpanka rumikunawa tuksishpa wañuchiychi nishpa. 21 Chay rikuhushkankuna Yaya Dios rimahushkanta uyahushkankuna yapa manchaypa kallpaypa kashpan Moisespas rimarka: Ñukaka yapa mancharishpaynimi chukchurihuni nishpa.

22 Kankunaka manami chasna manchaywa kawsanaykichi tiyanchu. Sion nishka urkupimi, wiñaypa kawsak Yaya Diospa llaktanpi paktashkashina kahunkichi. Chayka silupi kahuk Jerusalén llaktami. Chaypimi waranka waranka angelkunawa pakta Yaya Diosta kushichishpa kawsahukshina kahunkichi. 23 Kankuna tukuy ñukanchi kirik masikichikunawa pakta washanirukunamanta ashwan kuy tukuk puntiru wawashina Yaya Diosrayku tukushkankichi. Chay wawankuna kushilla tantarishkapi paktashkashina kahunkichi, maykankunapami shutinchikunaka silupi killkarishka kanahun wiñaypa Yaya Dioswa kawsananchipa. Yaya Dioswa pakta kawsakkuna tukushkankichi, maykanmi tukuy ñukanchi runakunata tapunka alitachu manachu rurashkanchi nishpa. Yaya Diospa aliyachishkan ñawpa kawsak kirik masinchikunawa tantarishkashina kahunkichi.

24 Jesuswa pakta kawsakkuna tukushkankichi, maykanmi ñukanchirayku shuk mushu alichanata Yaya Dioswa rurashka. Chay ñawpa kawsak runa Kainka wawkin Abelta wañuchishpan yawarnin shuturishpan Yaya Dioska kastiganan karka. Ashwan Jesús wañushpan yawarnin shuturishpanmi Yaya Dioska ñukanchita uchanchikunamanta llakichishka. Jesús wañushkanraykumi Yaya Dioska chay ñawpa alichanata rurashkanmanta kunanka ñukanchiwa shuk mushu alichanata rurashka.

25 Chayrayku ama rimaychichu manami kasunayanichu kay rimahukta nishpa. Ñawpa Yaya Dios kay allpapi urkumanta rimashkanta mana kasuk runakunaka manami kishpirkakunachu paypa kastigananmanta. Ashwan ñukanchi silumanta rimahushkanta mana kasushpanchika manami atipashunchichu paypa kastigananmanta kishpinata. 26 Ñawpa Yaya Dioska Sinaí urkumanta runakunata rimahushpan tukuy allpatami kuyuchirka. Ashwan kunanka ñukanchita riman: Shuk puncha kuti rimahushpayni mana allpallatachu kuyuchisha, ashwan silutapas kuyuchishami nishpa. 27 Chasna Yaya Dios shuk puncha kuti nishpa rimahushpan yachanchi payka tukuy rurashkan wakliypakunata anchuchinanta tukuy mana wakliypakunallana kiparinankunapa. 28 Yaya Dios ñukanchita kamachinanta nima pi atipanchu waklichinata. Chayrayku akuychi agradesishunchi Yaya Diosta, tukuy shunkunchimanta pacha paypa munashkanta rurashpa, payta yuyashpa kushichishpa kawsashunchi. 29 Yuyariychi, payka shuk nina sintihukshina tukuyta tukuchikmi kan.

13

Yaya Diosta kushichishpa kawsanamanta riman

1 Wawkikuna panikuna, tukuy Jesukristuta kirik masikichikunawa
mana sampayashpa yuyanakushpalla kawsaychi. 2 Kankunapi paktak
runakunata ali munaywa wasikichipi kayaychi. Shuk runakunaka chasna
paktak runakunata kayashpankunami mana yachashpa angelkunata
yaykuchirkakuna.
3 Karselpi kahuk runa masikichikunata yuyariychi. Kankunapas
karselpi kahunkichimaka, munankichimami shuk runakuna kankunata
yanapanankunata. Parisichirishkakunata llakichishpa yanapaychi,
kankunapas paykunawa pakta parisihukshina.
4 Tukuy kankuna warmiyu karikuna warmikichillawa kawsaychi.
Chasnallatata kusayu warmikunapas kusaykichillawa kawsaychi. Yaya
Dioska tukuy shukpa warminwa, shukpa kusanwa musayakkunataka
kastigankami. Chasnallatata shuk musayakkunatapas kastiganka.
5 Chaymanta ama kullkita munashpalla kawsaychichu. Chay chari-
hushkaykichillawa kushilla kawsaychi. Yuyariychi Yaya Diospa kasna ri-
mashkanta: Ñukaka kankunata mana kunkashkaykichichu, nima sakishkay-
kichichu nishpa. 6 Chasna Yaya Dios ñukanchita rimashkanrayku akuychi
payllapi sinchikurishpa rimashunchi:

Yaya Diosmi ñukata yanapan. Chayrayku nima pita, nima imata man-
chanichu. ¿Imanachiwamata shuk runaka? nishpa.

7 Yuyariychi chay puntiru kankunata Yaya Diospa shiminta yuyachishpa
yachachik runakunata. Paykunaka alitami rurashpa Jesukristuta kirish-
palla kawsarkakuna wañunankunakama. Kankunapas paykunashinallatata
alita Jesukristuta kirishpalla kawsaychi.
8 Jesukristuka wiñaypa kawsak kashpanmi ñawpamanta pacha kunanpas,
tukuy uras chasnallami kan. 9 Chayrayku ama kasuychichu chay
achka chikan yachachishkakunata, maykankunami mana Jesukristupa
yachachishkankunachu kanahun. Yaya Dios ñukanchita llakichishpa
yuyahushkanrayku shunkuykichipi sinchikuriychi. Ama yuyariychichu
shuk mikunata mikushpa, shuk mikunata sasishpa yanapay tukunaykichita
shunkuykichipi sinchikurinaykichipa. Chasna ruranakunaka nima imapi
yanapashkakunachu.
10 Jesukristu kruspi wañushkanraykumi ñukanchikunaka uchanchikuna-
manta pichay tukushkanchi Yaya Diosta kushichishpa kawsananchipa.
Ñawpamanta pacha saserdotekunaka wiwakunata rupachishpankuna yu-
yarinahun, chaykunata rurashpanchimi Yaya Dioska ñukanchita uchanchi-
manta llakichinka nishpa. Chasna yuyarishpa rurashpa katikkunaka man-
ami atipankakunachu ñukanchiwa pakta uchankunamanta pichay tuku-
nata. 11 Chay wañuchishka wiwakunapa yawarninta saserdotekunapa atun
apuka apashpa rin chay ukuniru kwartu ukuma Yaya Dioska runakunata
uchankunamanta llakichinanpa. Chaymanta chay wañuchishka wiwaku-
napa aychantaka llakta washamami apanahun tukuyta rupachinankunapa.
12 Chasnashinami Jesuspas chay Jerusalén llakta washama wañurka kikin
yawarnin shuturishpan ñukanchikunata uchanchikunamanta pichananpa.
13 Akuychi ñukanchikunapas llakta washama rihukshina chay ñawpa ka-
machirishka kashkata kasushpa kawsashkanchimanta anchurishunchi, Je-
susshina Yaya Diospa munashkanta rurashpa chiknik runakuna parisichi-
hushkankunata awantashpa kawsananchipa. 14 Manami unaytachu chiknik
runakuna chawpipi kay allpapi kawsashunchi. Ashwan chapahunchimi
Yaya Diospa mana tukurik kawsananma rinanchita.

15 Chayrayku akuychi, Jesukristu ñukanchita yanapahushpan tukuy uras
Yaya Diosta agradesishpa kushichishunchi. Kushikuhushpanchi payta ri-
mashunchi Yaya Dios, tukuymanta yapa alimi kanki nishpa. Chay kushichi-
nanchika shuk suma imata kunanchishinami Yaya Diosraykuka. 16 Ama
kunkariychichu shukwa shukwa yanapanakushpa kawsanata. Shuk ima
kankunapa tiyashkanwa shuk mana imayu runakunata yanapaychi. Chasna
yanapanakushpa kawsahushkaykichiwa Yaya Diosta shuk suma imata
kuhukshina kushichinkichi.
17 Chaymanta Yaya Diospa shiminta yachachik kankunata sinchikuchik
wawkikunata kasuychi. Paykunaka kankunata kuyrashpa yanapanahun.
Yaya Diostami rimanankuna tiyan, alitachu manachu kuyrashkakuna
nishpa. Chayrayku paykunata kasuychi kushikushpa mana llakishpa
kankunata kuyranankunapa. Mana paykunata kasushpaykichika kankuna-
pas parisinkichimi.
18 Wawkikuna panikuna, Yaya Diosta mañaychi ñukanchita yanapananpa.
Chasna tapushpanchipas yuyarinchi nima imamanta shunkunchipi rimay
tukuhushkanchita. Tukuypimi alita rurashpa kawsanata munanchilla.
19 Ashwan munani Yaya Diosta mañanaykichipa, atipanaynipa utkalla kanku-
nama rinata.

Killkata tukuchishpa sinchikuchina shimikuna saludukuna

20 Ñukanchita kushilla kawsayta kuk Yaya Dios ñukanchirayku shuk mushu
alichanata paywa wiñayparayku rurashka, Jesukristu wañuhushpan yawarnin
shuturishkanrayku. Amunchi Jesukristuta wañushkanmanta kawsachishpan
shuk yapa ali obehata kuyrahukshina ñukanchita alita yanapak tukurka.
21 Chay kushilla kawsayta kuk Yaya Dioska kankunata yanapachun tukuy
imapi paypa munashkanta paktachishpa alita rurashpa kawsanaykichipa.
Jesukristuka ñukanchita yanapashpanmi atipashunchi ruranata maykanmi
ali Yaya Diospa rikushkanpika. Chayrayku tukuy uras wiñayparayku Jesukris-
tuta atunyachishpa kushichishunchi. Chasna kachun.
22 Wawkikuna panikuna, yapami munani kay kankunata kunashpa
sinchikuchishpa killkashkaynita ali yuyaywa leyinaykichipa. Manami
achkatachu killkashkani.
23 Chaymanta yachanaykichipa rimashkaykichi: Ñami wawkinchi Tim-
oteoka karselmanta llukshishka. Utkalla kayma shamushpanka paywa
paktami risha kankunata rikunanchipa.
24 Tukuy kankunata yachachishpa sinchikuchik wawkikunata, Yaya
Diosta shuk kasuk masinchikunatapas saludapaychi. Kay Italia allpapi
kawsak kirikkunami kankunarayku saluduta kachanahun.
25 Yaya Dios kankunata llakichishpan yanapachun. *Chayllata kanku-
narayku killkashkani.*

SANTIAGOPA KILLKASHKAN KILLKA

Santiago israel masinkunamanta kirik masinkunata saludan

1 Ñuka kani Santiago, Yaya Diospa Amunchi Jesukristupapas
kamachishkan runa. Kankuna allpanchimanta shikwarishka israel kirik
masinikunarayku killkani. Tukuy kankuna chunka ishkay ñawpa yaya
rukunchi wañukunapa miraymanta Yaya Diospa runankunata, tukuy allpapi
shikwarishka kahukkunata saludani.

Kirikkuna imashna parisishpankunapas kushikunahuchun

2 Wawkinikuna paninikuna, imatapas parisihushpaykichika kushikuy-
chi. Supay kankunata uchata rurachinata munashpanka mana kasushpa
kushikuychi. 3 Ña yachankichi Jesukristupi sinchikushpa kawsanahunchu
manachu nishpa kamay tukuhushkaykichikunapi alita sinchikurishpay-
kichi ashwan alita katik tukushpa rinaykichita. 4 Chay kamanakunapi
alita sinchikurishkaykichirayku ashwan alita katik tukushpa rishpaykichi
tukuy uras ashwan alita Jesukristuta kasunkichi, tukuy yuyaykichi ali tuku-
nankama tukuypi.

5 Mana yachashpaykichika imashna sinchikurinata tapuychi Yaya
Diosta. Payka kankunata yanapankami, tukuy payta tapuk runakunataka
kushilla mana mitsashpachu nima pinkachishpachu yuyayta kun.
6-8 Tapunaykichi tiyan yuyayta Yaya Diosta tukuy shunkuykichimanta
pacha. Tapushpaykichika ama yuyariychichu ¿Yaya Dioska kuwankachu
manachu? nishpa. Chasna yuyarishpaykichika kankichimi ulas wayrawa
shuk partima shuk partima apay tukushkashina ishkay yuyayyu runakuna.
Kankuna chasna kashpaykichika Yaya Dioska tapushkaykichitaka manami
kankunata kunkachu. Chayrayku Yaya Diosta alita kirishpa tapunaykichi
tiyan.

Kullkiyu runamanta nima imayu runamantapas riman

9 Nima imayu kashkaykichirayku parisihushpaykichika kushikuychi,
Yaya Dios kankunata akllashkanrayku wiñaypa kawsanaykichipa paywa
pakta. 10-11 Kankuna kullkiyu runakuna kashpaykichika kushikuychi
Yaya Dios kankunata runakunapa rikushkanpi atun kashkaykichimanta
anchuchishpan. Chaypimi riksinkichi maykanmi ali kan Yaya Diospa
rikushkanpika. Shuk kullkiyu runa, kullkiniwa tukuyta atipani nishpa
yuyarikka shuk sisashinami wañunka. Sinchi inti rupawa sisapa sapinka
chakirishpan kunkaymanta chawpi sisahushkanpi wañurin suma sisa
kahushkanmanta. Inti chakichishpan urman, suma rikurishkanka
chinkarin. Chasnallatatami shuk kullkiyu runapas achka suma imakunayu
kashpanpas kullkinta mirachihushkanpi kunkaymanta wañunka.

Maymantami mana alita ruranayananchikunaka shamun

12 Tukuy parisinakunapi, tukuy kamay tukuhushkaykichipipas sinchikur-
ishpaykichi kushillami kankichi. Chasnami uchata ruranayashpaykichipas
mana rurashanchu nishpa Yaya Diosta kasushpaykichi kushillami kan-
kichi. Millaypata yuyarinayashpaykichipas mana yuyarishanchu nishpa
alillata yuyarishpaykichi kushillami kankichi. Chasna sinchikurishpay-
kichimi chay tukuy kamay tukuhushkaykichipi, Yaya Dioska ali rurak
runakuna kankichi nishpa kankunata wiñaypa suma kawsayta kunka.
Chasna payta yuyahukkunata kunanpami rimarka. 13 Mana alikunata

ruranata yuyarishpaykichi ama rimaychichu Yaya Diosmi chasna millaypata yuyachiwahun nishpa. Payka manami nima shuk millaypa ruranata yuyarinchu. Chayraykumi mana atipanchu mana ali ruranakunata yuyachinata. 14 Karan ñukanchi kikinpa yuyayninchimantami mana ali ruranakunata yuyarinchi. Chay mana ali yuyarinanchikunaka ñukanchita llullachishpa munachinahun mana alikunata rurananchipa. 15 Millaypa munashkanchita yuyarishpa katishpanchimi chay mana ali yuyarinaka atunyashpan uchata ruranchina. Mana alita rurashkanchika achkayashpan ñukanchita ashwanta ashwanta Yaya Diosmanta anchuchin. Chasna tukushpanchi wañunanchi tiyan wiñaypa parisinanchipa.

16 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, ama yuyarinkichichu Yaya Dios ñukanchita millaypata rurachinayashkanta. Chasna yuyarishpaykichika pantachinkichimi yuyaykichita. 17 Yaya Dios alikunallata kun. Imatapas kushpan chayka kanmi alilla. Tukuy silupi kahuk suma punchayachikkunata rurak kashpanmi payka chaykunamanta yapa suma kan, nima shuk millaypa yuyay paypi tiyashkanrayku. Chasna ali kashkanmanta mana chikanyanchu, tukuy uras chasnalla ali kan. 18 Chasna ali kashpanmi Yaya Dios kikin munashkanrayku ñukanchita mushu runata rurashka shutipa kashkata riksichik shiminwa. Chasna rurashka tukuy runakunamanta paypa wawankuna kananchipa, payta kushichishpa kawsananchipana.

Yaya Diospa shiminta kasunamanta riman

19 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, yuyariychi kay killkashkaynita. Tukuy uras Yaya Diospa shiminta alita uyashpa kawsaychi, tukuy runa masikichipa rimashkankunatapas. Manara alita yuyarishpaykichika ama runa masikichita rimaychichu, nima utkalla paykunata piñariychichu. 20 Piñarinaka nima imapi yanapanchu Yaya Diospa munashkanta rurananchipa. 21 Kankunaka tukuy millaypakuna yuyaykichipi tiyashkanta anchuchiychi, millaypa rurashkaykichitapas sakiychi. Yaya Diospa shiminta yachakushkaykichita ali yuyaywa kasushpa katiychi alimi ñukarayku nishpa. Chay shimi yachakushkaykichita kasushpa kawsashpaykichika kishpichirishkami kankichi.

22 Ama Yaya Diospa shiminta uyashpalla kawsaychichu, ashwan paypa rimashkanta ruraychi. Uyashpalla kawsashpaykichika kankuna kikinllami llullachirinkichi. 23 Ñukanchi Yaya Diospa shiminta uyashpanchi mana kasushpanchika shuk runa uyanta espehuwa yanka rikurishkashinami kanchi. 24 Chasna uyanta espehupi rikurishpan shuk partima anchurishpan chay rikurishkantaka kunkarinna imashna rikunayumi uyanka kan. Chasnami kanchi Yaya Diospa shiminta mana kasushpanchi. 25 Ashwan Yaya Diospa suma kuska yachachishkanta ali yuyaywa yachakunanchi tiyan. Chay yachachishkanwa Yaya Dios ñukanchita yanapan ñukanchi kikin munashkanchillata rurashpa kawsashkanchimanta kishpinanchipa. Paypa yachachishkanta mana sakishpa, mana chikanta yuyarishpa yachakushpanchi uyashkanchita mana kunkarinchinachu, ashwan chay yachachishkanta ruranchina. Chasna kashpan tukuy rurahushkanchipi kushillami kanchi.

26 Shuk kankunamanta yuyarinkichichari Yaya Diosta kushichishpa kawsani nishpa. Chasna yuyarishpaykichipas mana sakishpaykichika mana alikunata rimanata kankuna kikinllami llullachirinkichi. Manami Yaya Diosta kushichinkichichu. Tukuy Yaya Diosrayku rurashkaykichika yankami kan. 27 Yaya Diosta shutipa kushichinayashpanchika wakchakunata mashintukunatapas yanapashpa kawsananchi tiyan tukuy paykunapa

munahushkankunapi. Chaymantapas mana kawsashunchichu Yaya Diosta mana kasukkunashina.

2

Tukuy runa masinchikunata parihuta valichinamanta riman

1 Wawkinikuna paninikuna, tukuymanta yapa suma Amunchi Jesukristuta kirishkaykichirayku ama shuk runakunata valichiychichu ashwanta shukkunamanta. 2-3 Shuk kullkiyu runa oromanta anilluyu, suma mushu churarishkawa yaykushpan maypimi tantarishka kahunkichi Yaya Diospa shiminta yachakunaykichipa, paytaka tiyachinkichi suma ali tiyarinapi. Shuk nima imayu runa yaykushpan ismu churarishkawa, paytaka rimankichi: Munashpaykika shayariy washama, tiyariypas allpapi nishpa. 4 Kankuna kullkiyu runata ashwanta valichishpaykichika nima imayu runamanta mana ali yuyaywa yuyarikkunami kankichi.

5 Alita yuyariychi, munashkayni wawkinikuna paninikuna, Yaya Dioska manami chasnachu yuyarin. Payka akllashkami runa masinkunapa rikushkanpi mana valik runakunata paypi sinchikushpankuna yapa valik tukunankunapa, chaymantapas paypa ali kamachinan mushu munduma paywa pakta wiñaypa kawsak rinankunapa. Chasna paywa kawsak rinankunapa payta yuyakkunata rimarka. 6 Kankunaka chay Yaya Diospa akllashkan nima imayu runakunatami pinkachinkichi mana nima imata kankunata rurashpankunapas. Alita yuyariychi. ¿Pikunata llullachishpa kankunamanta shuwanahun? ¿Manachu kanahun chay kullkiyu runakuna? Kankuna liwishkaykichita mana paganata atipashpaykichika ¿pikunata kankunata mana munakta apukunama pushanahun liwishkaykichita pagachinankunapa? ¿Manachu chay kullkiyu runakuna? 7 Paykunallatatami millaypata rimashpa kanahun Amunchi Jesukristumanta, maykanmantami ñukanchipas shutiyachirishkanchi Jesukristuta kirikkuna nishpa.

8 Yaya Diospa killkachishkanpi tukuymanta ali kamachishkanka riman: Runa masikikunata kan kikintashina yuyay nishpa. Chay kamachishkanta kasushpaykichika alita rurashpami kawsankichi. 9 Shuk runata shuk runamanta ashwanta valichishpaykichika runa masikichita manami parihutachu yuyankichi. Chasnaka uchatami rurahunkichi Yaya Diospa kamachishkanta mana kasuhushkaykichirayku. 10 Maykanchari tukuy Yaya Diospa rimashkanta kasuhushpan shuk partistullata mana kasushpanka tukuy Yaya Diospa kamachishkantami mana kasunchu.

11 Yuyarishunchi. Shuklla Yayanchi Dios rimarka: Ama shukpa warminwa, ama shukpa kusanwa musayaychichu nishpa. Payllatatami rimarka: Ama wañuchiychichu runa masikichita nishpa. Kunanka shuk kari shukpa warminwa mana musayashpanpas wañuchimaka runa masinta, chasna runaka Yaya Diospa kamachishkantaka manami kasunchu.

12 Chasna kashpan alikunallata rimashpa rurashpa kawsaychi. Yuyariychi Yaya Dios kankunata kishpichishkanrayku shuk punchami tapunka shutipachu Jesuspa kamachishkanshina kawsashkankichi nishpa. 13 Kankuna runa masikichita llakichishpaykichi chay tapunan punchaka Yaya Diospas kankunata llakichinkami. Runa masikichita mana llakichishpaykichika chay punchami Yaya Dioska kankunata mana llakichishpachu kastiganka.

Yaya Diosta kirik kahushkanchita alita rurananchiwa rikuchinanchimanta riman

14 Wawkinikuna paninikuna, ¿imata valin shuk kankunamanta rimashpaykichi kirinimi Jesukristuta nishpa, mana rikuchishpaykichika shutipa payta kasushpa kawsahushkaykichita? Chasna mana rikuchishpa kirihushpaykichika manami Yaya Diospa kastigananmanta kishpichiy tukunkichichu. 15-16 Shuk wawki shuk panipas llachapa illata, mikuna illata rimankimaka Yaya Dios kanta yanapachun tukuy munashkaykita tarinaykipa nishpa. Chasna rimashpaykipas mana payta kunkimachu llachapanta mikunanta, chay rimashkaykika manami nima imapi payraykuka valimachu. 17 Chasnallatatami mana shutipa Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsashpaykika kirihushkaykika wañushkashina yanka nishpami kan.

18 Shuk runa ñukata chay killkashkaynimanta ayniwamaka: Ñukaka kanmanta ashwan alita kirihuni Jesukristuta. Kanka ñukamanta ashwan alita payta kasuhunki. Chasna chikan kashpanchipas ishkanti chasnalla kirik kanchi nishpa. Chasna rimak runataka ñukaka ayninimami: Rikuchiway shutipa Jesukristuta kirihushkaykita, mana paypa munashkanta rurashpa kawsahushpayki. Chasnaka manami atipankichu. Ñuka shuti rikuchishkayki Jesukristuta shutipa kirihushkaynita paypa munashkanta rurashpa kawsahushkayniwa. 19 Kan kirinki shuklla Yaya Dios tiyananta. Alimi. Chasnallatatami supaykunapas kirinahun. Yaya Diosta manchashpankuna chukchurinahun. 20 Mana asirtak runa, yuyariy. Alita asirtay. Yaya Diosta kirishpayki mana alita rurashpa kawsahushpaykika manami valinchu nima imarayku kirinaykika. Chasna nishpami ayninima.

21 Akuychi yaya rukunchi wañu Abrahammanta yuyarishunchi. Payka Yaya Diospa kamachishkanta kasushpan shuklla wawan Isaakta mana mitsashpachu wañuchinayarka. Chasna payta kasushkanrayku Yaya Dioska Abrahamta rimarka: Kunanka rikushkaynipi ucha illami kanki nishpa. 22 Chasnamantami yachanchi Abrahamka mana yuyayninllapichu Yaya Diosta kirishpa kawsashkanta. Ashwan kirishpan rimashkanta kasupayarka. Chasna kasushpa kawsashpan ashwanta ashwanta alita kirik tukurka. 23 Chasnami Abrahamka paktachirka Yaya Diospa killkachishkanpi paymanta kasna nishpa killkarishkata: Abrahamka Yaya Diosta kirishkanraykumi Yaya Dioska payta rimarka kunanka rikushkaynipi ucha illami kanki nishpa. Chaymantapas chasna shutipa kirishkanraykumi Yaya Dioska payta rimarka yuyashkayni runami kanki nishpa. 24 Chasna kashpanmi yachanchi Yaya Dios ñukanchikunatapas mana kirishkanchiraykullachu rimananta rikushkanpi ucha illata rurashkanta, ashwan payta kasushkanchiraykumi chasna rimanka.

25 Chaymanta akuychi yuyarishunchi mama payanchi wañu Rahabmanta. Payka chikan runakunamanta karka. Chaymantapas puntiruka puta karka. Chaymanta ñawpa apunchi wañu Josué runankunata Rahabpa llaktanma kachashpan Rahabka paykunata yanapashpa wasinpi pakarka. Chasna yanapashpan Yaya Diosta kasurkana. Chaymanta chay runakunata ñampita mitikunankunapa riksichishpan runa masinkunamanta kishpichirka. Chasna rurashpa Yaya Diosta kasushkanraykumi payka Yaya Diospa rikushkanpi ali tukurka.

26 Chasnallatatami ñukanchikunapas alita rurashkanchiwa rikuchinanchi tiyan shutipa Yaya Diosta kirik kahushkanchita. Imashnami shuk runa alma illaka mana kawsanchu, ashwan wañushka kan, chasnashinami ñukanchi Jesukristuta kirikkunapas kanchi, kirishkanchita rurashkanchiwa mana rikuchishpanchi.

3

Shiminchimanta riman

1 Wawkikuna panikuna, mana achka kankunamanta yachachikkuna
tukunayanahuchun. Ña yachankichi Yaya Dioska ñukanchi yachachikkunata
shuk kirikkunamanta ashwan sinchita kastiganka mana alita rurashpanchi.
2 Yuyariychi tukuy ñukanchikuna achka chikan imapi mana alitachu ruranchi.
Maykanmi alikunallata riman, chayka ña tukuypi alilla kan. Chasna runami
tukuy aychantapas wakaycharin tukuy mana ali ruranakunamanta.

3 Rikuychi kaballuta. Sinkanpi waskawa watashpanchi waskallata
aysashpa tukuy aychanta kuskanchanchi ñukanchita purichinanpa.
4 Chasnallatatami kan lanchapas. Atun kashpanpas sinchi wayra
tankahushpanpas uchilla timón payta purichin maymachari kapitanka
munan. 5 Chasnallatatami shiminchika uchilla kashpanpas ñukanchita
winsin.

Nina tsalitapas rikuychi. Shuk nina tsalistuka shuk atun wasita rupachin.
6 Shiminchika nina tsalishinami. Shiminchimanta millaypa shimikuna llukshin ninashina. Chasnami shiminchika tukuy kawsananchita waklichin,
imashnami shuk nina tsalistu shuk atun wasita rupachin. Tukuy mana ali rimananchika supaymantami. Pay ñukanchita yuyachishpan chasna rimanchi.

7-8 Ñukanchi runakunaka kita piña animalkunata mansuyachinchi. Chasna
manchaypa animalkunata mansuyachishpanchipas ñukanchi kikinpa
uchilla shiminchita mana atipanchichu winsinata. Amunta shiminka mana
kasunata munanchu. Chayraykumi shiminchika shuk suliman runata
wañuchikshina kan.

9 Shiminchiwa Yayanchi Diosta rimanchi ali kananta. Chaymanta chay
shiminchiwallatatami piñarishpa rimanchi runa masinchikunata mana ali
kanankunata, pay kikintashina Yaya Dioska rurashka kashpanpas. 10 Chay
shiminchimantalla ali rimanakuna, mana ali rimanakunapas llukshinahun.
Wawkinikuna paninikuna, chasnaka mana alichu.

11 Allpa uchkumanta yaku llukshihukta rikuychi. Shuk allpa uchkumantalla ali yaku llukshihushpan ¿aya yakupas llukshimachu? Manami ishkay
chikan yaku llukshimachu.

12 Tarpu kaspitapas rikuychi. ¿Papayuka muyuyamachu palanta muyuta?
¿Palantaka muyuyamachu papayu muyuta? Manami atipanchu chikan
muyuta muyuyanata. Chasnashinami kankuna Yaya Diosta kirik kashpaykichi shimikichimanta ali shimikunalla llukshinankuna tiyan.

Shutipa yachak kanamanta riman

13 Shuk kankunamanta alita yuyarik shutipa yachak tukunayashpanka
tukuy paypa kawsahushkanpi alita rurahushkanwa rikuchinan tiyan.
Shutipa yachak kashpanka mana yuyarinchu ñuka runa masinikunamanta
ashwan yachakmi kani nishpa. Ashwan runa masinta yuyahushkanta
rikuchinan tiyan. 14 Shunkuykichipi piñarishpa runa masikichikunawa parihuyanata munankichima. Tukuy kankuna kikinpa munashkaykichillata
shuk runakunata rurachinata munankichima. Chaymantapas kankuna
kikinraykulla yuyarishpa kankichima. Chasna kashpaykichika ama yuyariychichu yachakmi kani nishpa. Chasna yuyarishpaykichika mana
shutipa yachakchu kankichi, ashwan kankuna kikinllami llullachirihunkichi. 15 Yaya Dioska manami ñukanchita chasna yuyachinchu. Ashwan

ñukanchi kikinllami chasna yuyarinchi, chaymantapas supay chasna yuyarin. 16 Chayrayku shuk runa masikichiwa piñarishpa parihuyanata munashpaykichika tukuy kankuna kikin munashkaykichillata shuk runakunata rurachinayashpa kashpaykichika kankuna kikinraykulla yuyarishpa, manami shuk yuyayllawachu kawsankichi, ashwan tukuy millaypakunata rurashpami kawsankichi.

17 Yaya Dios ñukanchita yuyachishpanmi alikunallata rurashpa kawsanchi. Chasna kashpan mana makanakushpa, nima piñanakushpa kawsanchichu. Ashwan runa masinchita yuyashpa kasushpa llakichishpa kawsanchi. Chaymanta mana shuk runata shuk runakunamanta ashwanta yuyanchichu. Mana yanka nishpa yuyarinchichu mana alita yachashpanchi. Mana washata rimanchichu, ashwan alita rurashpa kawsanchi. 18 Shuk runa kushilla kawsanata munashpan runa masinkunawa, tukuy alikunata rurashpa kawsan tukuywa chasna kushilla kananpa. Chasna runataka Yaya Diosmi yanapan kuskata kawsananpa.

4

Yaya Diosta mana kasukkunashina kawsanayashpanchi paypa kuntrankuna kanchi

1 Yuyariychi imaraykumi piñanakushpa chikninakushpa kawsankichi. ¿Manachu kankuna kikinpa munashkaykichillata yuyarishkaykichirayku chasna kawsankichi? 2 Kankunaka shuk imata yapa munarishpa kawsankichi. Munarishpaykichipas mana atipankichichu apanata. Chayrayku runa masikichikunapa imankunata yapa kichunayashpa wañuchinkichi. Chasna rurashpaykichipas nima imata atipankichichu kichunata. Chayrayku rimanakushpa makanakushpa runa masikichiwa kawsankichi. Chasna kawsashpaykichipas nima imata rurankichichu. Munashkaykichita mana apinkichichu, Yaya Diosta mana tapushkaykichirayku. 3 Yaya Diosta tapushpaykichipas payka manami kunkachu, mana ali yuyaywa tapushkaykichirayku. Mana kankunata kunkachu, kankuna kikinraykulla tapushkaykichirayku munashkaykichita ruranaykichipa.

4 Shuk warmi kusanta sakishkashinami Yaya Diosta sakishka runakunaka kankichi. ¿Manachu yachankichi Yaya Diosta mana kasushpaykichika payta chiknik runakuna kanaykichita? Yaya Diosta mana kasukkunashina kawsanayashpaykichika paypa kuntrankunami kankichi. 5 Paypa killkachishkanpi mana yankachu kasna riman: Yaya Dioska Espiritunta kushka ñukanchikunapi kawsananpa. Chay Espíritun ñukanchikunata yuyashpan yapa munan paylla Amunchi kananpa. Manami munanchu shukta kasunanchipa nishpa. 6 Shukta kasushkanchimanta Yaya Dios piñarishpanpas ñukanchita kastigana imata yapa yuyashpan llakichin. Chasnallatata Yaya Diospa killkachishkanpi riman: Maykan runami Yaya Diosta runa masintapas kasushpa yuyashpa kawsan, chay runataka Yaya Diosmi llakichishpan yanapanka. Maykan runami pay kikinmanta ali yachak kanayashpa Yaya Diosta runa masintapas mana kasushpa nima yuyashpa kawsan, chasna runataka Yaya Dioska manami yanapankachu nishpa.

7 Chasna kashpan Yaya Diosta kasushpana kawsaychi. Supayta mana kasushpa sinchikuriychi. Jesukristulla Kamachik Amuykichi kashkanta rimashpa payta kamachiychi anchurinanpa. Chasnami payka kankunamanta mitikunka. 8 Yaya Diosta kayllayaychi paypas kankunata kayllayananpa. Uchasapa runakuna, millaypata rurashpa kawsanaykichita sakiychi. Ishkay yuyayyu runakuna, tukuy millaypa yuyaykichikunata shunkuykichimanta

pichaychi. Tukuy shunkuykichimanta pacha Yaya Diosta yuyaychi. 9 Tukuy shunkuykichimanta pacha llakiriychi mana ali yuyayyu kahushkaykichirayku. Uchaykichita yuyarishpaykichi llakirishpa wakaychi. Manana kushilla asiychichu, ashwan asinaykichiranti wakaychi. Kushikunaykichiranti llakiriychi. 10 Tukuy shunkuykichimanta pacha llakirishpaykichi tukuy mana alita rurashkaykichikunata Yaya Diosta rimaychi. Chasna rurashpaykichimi Yaya Dioska kankunata kushichinka.

Yaya Diosllami atipan rimanata pimi ali, pimi mana alichu

11 Wawkinikuna paninikuna, mana washanchanakushpa kawsaychichu kankunapura. Runa masikichikunamanta mana ali kahushkankunata rimashpaykichi, chaymantapas mana alita rurashpa kawsak kashpan kastigay tukunan tiyan, ñuka shuti alimi kani nishpa rimashpaykichi runa masikita yuyay nishpa Yaya Diospa kamachishkanta mana alichu nishpa rimahukshina kankichi. Chasna kashpaykichimi chay kamachishkanta kasuna imata alichu manachu nishpa rimakkuna kankichi. 12 Yaya Diosllami kurka kamachinakunata tukuy runakunarayku. Payllami atipan rimanata pimi alita rurahun, pimi mana alitachu rurahun. Paylla atipan runakunata kastigananmanta kishpichinata, chaymantapas wiñayparayku nina mana wañukpi wichunata. Kankunaka pita kankichi runa masikichikunamanta rimanaykichipa pimi ali, pimi mana alichu. ¿Yaya Diosmanta pasachu kankichi rimanaykichipa pimi ali, pimi mana alichu nishpa?

Mana yachanchichu imashnami kaya tukushunchi

13 Kunan kankuna Yaya Diosta mana yuyarishpa kawsakkuna, uyaychi rimahushkaynita. Kankunaka yuyaynikichipi kasna rimankichi: Kunanmi rihuni, mana kunan kashpanka kayami risha chay llaktama shuk watarayku rantishpa rantichishpa kullkinita mirachinaynipa nishpa. 14 Mana yachashpaykichitata imashnami kaya tukunkichi chasna rimashpa kawsankichi. ¿Manachu yachankichi kawsaykichika kushnishina kashkanta? Shuk ratu rikurin, chaymanta shuk ratustumanta chinkarin. Chasnami kan kawsaykichika.

15 Chayta yuyarishpa kasna rimashpa kawsaychi: Yaya Dios munashpanka kawsasha, kawsashpaynika tarawasha nishpa. 16 Ashwan kankunaka yuyarinkichi ñuka kikinpa ursaynillawa yuyaynillawa tukuyta atipani ruranata nishpa. Chasnaka manami alitachu yuyarihunkichi. 17 Maykanchari ali rurana kashkata yachashpantata mana ruranchu, chayka payrayku uchami kan.

5

Mana ali shunku achka imayu runakunamanta riman

1 Kunan kankuna achka imayu runakuna, uyaychi rimahushkaynita. Atunta parisinaykichi tiyan. Chayta yuyarishpaykichi kaparishpa wakaychi. 2-3 Tukuy imaykichikunaka ismunkami, llachapaykichikunataka kumehenkuna mikunkakuna, kullkikichikuna ismunka, kullkimanta oromanta tiyashkapas muhusyarinka. Chasna kashpantata kay allpa tukurinan puncha paktarihushkanpi kullkikichillata mirachishpa kawsahunkichi. Tukuy chay mirachihushkaykichi imaykichikuna ismushkanta rikushpaykichi yachankichi yanka nishpa mirachishpa kawsashkaykichita. Chasna yanka

kawsashkaykichita yuyarishpaykichi nina sintihukwashina chay yuyaykunawa wiñaypa parisinkichi. 4 Kankunaka runakunata tarawachishkankichi chakraykichipi tukuy tarpuykichikunapa muyunkunata pallanankunapa. Chasna tarawachishpaykichipas mana pagashkankichichu. Paykunaka chasna parisishkankunata llakiywa wakashpami Tukuyta Atipak Yaya Diosta rimashkakuna. Wakashpa rimashkankunata Yaya Dioska uyashkami. 5 Kankuna kay allpapi tukuy imata charishpaykichi munashkaykichita rurashpa kawsahunkichi. Mana yuyayyu wiwa wirayahukshina kankichi. Mana yuyarinkichichu imashnami tukunkichi. Imaykichikunata mirachishpa, munashkaykichita rurashpa kawsahunkichi. Yaya Diospa kastiganan ura ña kuchupi kahushpanpas mana yuyarishpa kunkaylla kawsahunkichi. 6 Ali kawsak runakunataka llullashpa rimankichi millaypata rurak runami nishpa. Paykunata wañuchishpaykichi kankunata nima imata rurashkakunachu.

Imashnami Amunchi Jesukristuta chapananchi tiyan

7 Wawkinikuna paninikuna, kunan tukuyta parisihushpaykichipas Amunchi Jesukristuta mana sampayashpa chapashpalla kawsaychi, kuti shamushpan kankunata kishpichinankama. Chakranpi tarpuk runata rikuychi. Payka kushilla chapan tarpushkan tamyawa wiñashpan muyuyananta. Yachan muyuyashpan pallananta. 8 Chasnallatatami kankunapas Amunchi Jesukristupa shamunanta mana sampayashpa sinchi shunkuwa chapanaykichi tiyan, shamunan puncha ña kuchuyahushkanrayku.

9 Wawkinikuna paninikuna, shuk runa masikichikunamanta mana ali yuyarishkaykichita ama rimak riychichu shuk runa masikichita, Yaya Dios kankunata mana kastigananpa. Payka ñami shamuna kan runakunata kawsashkankunamanta tapushpan paykunawa alichananpa.

10 Wawkinikuna paninikuna, yuyariychi imashnami ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunaka sinchita parisirkakuna. Yaya Diospa kamachishkan karkakuna paypa shiminta yachachinankunapa. Sinchita parisishpankunapas mana sampayashpa Yaya Diosta kasurkakuna. Chasnallatata kankunapas katiychi. 11 Yuyariychi, paykunamanta rimanchi kushikunankuna tiyan nishpa, parisihushkankunapi mana sampayashpa sinchikurishkankunarayku. Chaymanta Yaya Diosta alita kasuk Job wañumanta yachakuychi imashnami parisihushkanpi sinchikurirka. Chaymantapas paymanta yachakuychi imashnami Yaya Dios payta tukuy parisihushkanmanta kishpichirka. Chasna Yaya Dioska rurarka yapa llakichik yuyak kashkanrayku.

12 Wawkinikuna paninikuna, tukuy yachakushkaykichimanta puntiru yachakuychi parisihushpaykichipas shutipa kashkallata rimanaykichipa. Nima ima uras runakunapa puntankunapi rimahushkaykichita kirichinayashpa kirichina rimanakunawa rimaychichu. Nima siluta, nima allpata, nima pita, nima maykan imakunatapas churashpa kirichina rimanakunawa rimaychichu. Ari nishpaykichika ari kachun. Mana nishpaykichika mana kachun. Tukuy rimashkaykichita chasnalla paktachik kaychi, chaymanta imatapas rimashpaykichika shutipa kachun. Shutipa kashkallata rimashpa kawsaychi Yaya Dios kankunata mana kastigananpa.

Imashnami Yaya Diosta mañananchi tiyan yanapay tukunanchipa

13 Shuk kankunamanta parisihushpanka Yaya Diosta mañachun. Shuk kankunamanta kushilla kahushpanka Yaya Diosta takishpa kushichichun. 14 Shuk kankunamanta unkushka kahushpanka kirikkunata sinchikuchik

wawkikunata kayachun paypi aseitiwa kakushpa payrayku mañanankunapa, Amunchi Jesukristu munashkanshina. 15 Chay kirikkunata sinchikuchik wawkikuna ali yuyaywa Jesukristuta kirishpa mañashpankunaka unkushkaka ampirinkami, Yaya Dios payta atarichinka. Uchata rurashka kahushpanka Yaya Dios chayta pichashpan manana yuyankanachu.

16 Chayrayku karan shuk uchaykichita rimaychi kankunapura. Chaymantapas Yaya Diosta mañaychi karan shukray- ku ampirinaykichipa. Yaya Dios uchanmanta llakichishka runa mañashpanka tukuyta atipak Yaya Diosmi yanapan.

17 Yachakuychi Yaya Diospa yachayninwa ñawpa yachachik Elias mañashkanmanta. Ñukanchishina runa karka. Yaya Diosta mañarka mana tamyananpa. Chayrayku tukuy chay allpapi kimsa wata chawpita mana tamyarkachu. 18 Chaymanta kutikashka Yaya Diosta mañarka tamyananpa. Chaypina tamyachirka. Tarpukunaka kutikashka aliyashpankuna muyuyarkakunana.

19 Wawkinikuna paninikuna, kay killkahushkaynita tukuchinaynipa kutikashka kankunata rimani runa masikichikunata llakichinaykichipa. Shuk kankunamanta Yaya Diospa shiminta manana kasuhushpanka payta yanapak riychi uchanta sakishpan kutikashka Yaya Diosta kasuk tukunanpa. 20 Chasna rurashpaykichika uchata rurak runakunata, wiñayparayku kastigarinankunamantami kishpichinkichi. Chaymantapas paykunata yanapankichi achka uchata rurashkankunamanta llakichiy tukunankunapa. *Chayllata killkashkani.Wawkikichi turikichi Santiago*

PUNTIRU PEDROPA KILLKASHKAN KILLKA

Pedro saludan shikwa kawsahuk kirikkunata

1-2 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, ñuka Pedro Jesukristupa kamachishkan chaymanta kachashkan kani paypa shiminta yachachinaynipa. Ñawpamanta pacha Yayanchi Dios yachashpan Jesusta kirina kanaykichita kankunata akllarka payta kasuk runakuna kanaykichipa. Espiritunta kankunama kachashpan kankunata aliyachirka. Chasna kashpanmi Yaya Diosta kasukkuna tukushkankichi, chaymantapas uchaykichikunamanta llakichishka. Chasna llakichiy tukushkankichi Jesukristu uchaykichikunaranti wañushpan yawarnin shuturishkanrayku. Kunan Amuykichi kashpan kay allpapi shuk allpamanta runakunashina kawsankichi Yaya Diosta mana kasukkuna chawpipi. Kankuna Ponto, Galasia, Kapadosia, Asia, Bitinia allpakunapi kawsakkunarayku killkani. Yaya Dios kankunata tukuy uras ashwanta llakichichun chaymantapas yanapachun kushilla kawsanaykichipa.

Yaya Dioswa kawsak rinanchimanta yachachin

3 Wawkinikuna paninikuna, akuychi Amunchi Jesukristupa Yayanta paypa Yaya Diosninta kushichishunchi yapa alimi kanki nishpa. Ñukanchita yapakta llakichishkanrayku Espiritunwa mushu kawsayta kushpa mushu runata rurashka. Chasna kashpanmi kushikushpa chapanchi shuk puncha silupi Yaya Dioswa kawsak rinanchita. Jesukristuta wañushkanmanta kawsachimushkanrayku yachanchi ñukanchitapas chasnallatata kawsachinanta paywa kawsak rinanchipa. 4 Chasna paywa kawsak rishpaykichi Yaya Dios kankunata yapa ali kawsanata silupi kunka, maykantami kunan kankunarayku wakaychahun. Chayka manami waklinkachu, nima tukurinkachu, tukuy uras alilla kanka, nima pi uchata rurankanachu. 5 Yaya Dios kankunata atun yachayninwa wakaychanka tukuy parisinakunamanta kishpichishka ali kawsana silupi paktanaykichipa, paypi sinchikushpa kawsashkaykichirayku. Chasna ñukanchita kishpichinanta unay rimashpan shutipa paktachishkanta allpa tukurinan uras riksichinka.

6 Chayta yachashpaykichi atunta kushikuychi. Kunan kay allpapi kawsahushpaykichira shuk punchakuna Yaya Diosta kirihushkaykichipi achka imapi kamarishka kahushkaykichirayku parisishpaykichipas kushikuychi. 7 Chasna parisishpaykichi atipankichi rikuchinata Yaya Diosta shutipa kirikkuna kanaykichita. Orota yuyariychi. Orota ninapi churanchi kamananchipa shutipa oro kananta. Chaymantapas churanchi, oro kashpan tukuy susyan rupananpa, orollana kiparinanpa. Mana oro kashpanka llampu rupan. Shutipa oro kashpanka mana rupanchu. Chasna kashpan yachanchi shutipa oro kananta. Yaya Diosta kirishpaykichi parisinakunawa kamarishka kanaykichi tiyan, imashnami oro ninawa chasna. Yaya Diosta kirishpalla katishpaykichi chay kirinaykichika tukurik oromanta yapa valin. Chasna alita kirishkaykichita rikushpan Jesús kuti shamushpan Yaya Dios kankunata rimanka alita kirik runakunami kankichi nishpa. Chaymantapas kankunata kushichishpan atun yachayyu tukuypi alilla kanaykichipa ruranka.

8-9 Kankuna Jesukristuta nima ima uras rikushpaykichipas payta yuyahunkichi. Kunanpas payta mana rikuhushpaykichipas paypi sinchikunkichi. Chasna Jesukristuta kirishpa kawsashpaykichi

yachankichi Yaya Dios kankunata kishpichihushkanta kirishkaykichishina paktachinanta. Chayta yuyarishpaykichi ña atunta kushikuhunkichi. Chay kushikuhushkaykichika mana rimaypachu mana asirtaypachu atunmi kan.

10-11 Ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikkuna unay manara paktarishpan ña rimarkakuna Yaya Dios llakichishpan ñukanchikunata kishpichinanmanta. Yaya Diospa Kachanan Kishpichikpa Espíritun paykunapi kahushpan manara paktarihushpan paykunata yachachirka chay Kishpichikpa parisinanmanta, chaymantapas parisishkanwasha tukuymanta ashwan suma atun apu tukunanta. Paykuna yapa ashwanta yachanayashpankuna tukuy killkarishkakunapi maskarkakuna. Yapa yachanayarkakuna ima urasmi paktanka chay kishpichikka, chaymantapas pimi kanka nishpa. 12 Yaya Dios paykunata riksichirka chay rimahushkankunaka runakunata kishpichinanmanta mana paykuna kawsahushkankunapi paktachinanta, ashwan shuk puncha paktachinan karka. Chay ñawpa Yaya Diospa kishpichinanmanta rimashkankunaka kunan chay kishpichik Jesukristu shamushpan ñukanchirayku ña paktarishka. Yaya Dios Espiritunta silumanta ñukanchi Jesuswa purikkunama kachashpan yuyachishkanshina kankunata chay suma ali shimita Jesukristu runakunata kishpichinanmanta yachachishkanchi. Tukuy chayta angelkunapas yapa yachanata munanahun, imashnami Yaya Dios runakunata kishpichin. Chasna kashpanpas mana atipanahunchu yachanata.

Yaya Diosta kirikkuna payshina alillata rurashpa kawsanahuchun

13 Tukuy chay kankunarayku Yaya Dios rurashkanta yuyarishpaykichi achka yuyaykichita sakiychi. Shuk yuyayllawa tukuy shunkuykichimanta pacha yuyarishpaykichi chapaychi Jesukristu rikurinan uras Yaya Dios kankunata llakichishpan kishpichihushkanta alita paktachinanta. 14 Yaya Diosta kasuk wawankuna kashkaykichirayku ama munashkaykichita rurashpa kawsaychichu, imashnami ñawpa Yaya Diosta manara riksishpaykichi kawsapayarkankichi. 15-16 Yaya Dios killkachishkanpi riman:

> Ñuka ucha illa alikunallata rurak kashpayni kankunapas ñukashina alikunallata rurashpa kawsaychi nishpa.

Yaya Dios, maykanmi kankunata kayashka paywa kawsanaykichipa alillata rurak kashpan kankunapas payshina alillata rurashpa kawsaychi.

17 Kankuna mañashpaykichi Yaya Diosta rimankichi Yayayni nishpa. Chasna payta shuk aylluykichitashina rimashpaykichipas ama yuyariychichu shukkunamanta ashwan alitami llakichiwanka nishpa. Yaya Dioska tukuy runakunata rurashkankunamanta chasnalla tapunka alitachu rurashpa kawsashkakuna manachu nishpa. Manami valichinkachu shuk runata shuk runakunamanta ashwanta. Chayta alita yuyarishpa payta kasushpa kawsaychi, kay allpapi shuk allpamanta runakunashina kawsahushpaykichira. 18-19 Yaya rukuykichi wañukunashina yanka kawsapayarkankichi. Paykunapa kawsashkankunamanta yachakushpaykichi kankunapas chasnallatata kawsapayarkankichi. Yaya Dioska kankunata chay mana payta kasushpa yanka kawsashkaykichimanta kishpichishka. Mana kankunata kishpichishkachu tukurik kullkiwa. Ashwan Jesukristu kankunaranti kruspi wañushpan suma yawarnin shuturishpan kishpichiy tukushkankichi. Imashnami shuk suma obehata wañuchishpankuna yawarninta shutuchipayanahun uchankunamanta llakichiy tukunankunapa, chasnashinami suma ucha illa Jesukristuka wañushpan yawarnin shuturirka

uchanchimanta picharishka kananchipa. Chayta yachashpaykichi Yaya Diosta kasushpa kawsaychi.
20 Manara Yaya Dios kay allpata rurahushpanra ña yuyarirka
Jesukristuta kachananta chasna wañushpan runakunata kishpichinanpa.
Chay yuyarishkanta Yaya Dioska unaymanta kunan paktachishka
ñukanchikunarayku kay allpa tukurihushkan punchakunapi. 21 Jesukristu
kankunarayku wañushpan chaymanta kawsarimushkanwasha Espiritunta
kachashpan Yaya Diosta kasuk tukushkankichi. Chay Yaya Diosmi
Jesukristuta wañushkanmanta kawsachishka, chaymantapas tukuy
apukunamanta atun apu kananpa silupi yaykuchishka. Chayta
rurarka kankuna payta kirishpa kawsanaykichipa, chaymantapas tukuy
shunkuykichimanta pacha chapashpa kawsanaykichipa kankunatapas
wañushpaykichi kawsachinanta paywa pakta silupi kawsanaykichipa.
22 Kunanka kankuna Yaya Diospa shutipa kashkata riksichik shiminta
kasushkaykichirayku uchaykichikunamanta picharishka tukushkankichi
ali yuyaywa wawkikunawa panikunawa yuyanakushpa kawsanaykichipa.
Chasna kashpan tukuy shunkuykichimanta pacha mana sampayashpa
shukwa shukwa yuyanakushpa kawsaychi. 23 Yuyariychi Yaya Dios kankunata mushu runata rurashkanta. Paypa mana tukurik shiminwa kankunata
yuyachishpan mushu wawatashina rurashka. Mana runa wañukmantachu
mushu wawashina tukushkankichi kuti wañuk runalla kanaykichipa. Ashwan Yaya Dios paypa mana tukurik shiminwa kankunata yuyachishpan
chasna tukushkankichi wiñaypa kawsayyuna kanaykichipa. Chay shimika
wiñaypa kawsayyushina mana tukurik tukuy uras chasnalla rimak kan.
24 Chasnallatata Yaya Diospa killkachishkanpi riman:
Tukuy runakuna kiwashina wañuk kanahun. Kiwaka chakirin, sisanka
urman, chaymanta wañun. Runakuna kiwashina shuk ratulla
kawsan, chaymanta wañun. Tukuy rurashkankuna kiwa sisashinami
chinkarin.
25 Ashwan Yaya Diospa shiminka manami nima ima uras tukurinkachu,
wiñayparayku chasnalla rimak kan nishpa.
Chay shimitami kankunata yachachishkanchi Jesukristu runakunata kishpichik kan nishpa.

2

1 Chayrayku tukuy mana ali ruranakunata sakiychi. Ama runakunata llullachichiychu. Ama rimanaykichillawa ali yuyayyu tukushpa kawsaychichu.
Ama shukpa tiyashkanta munarishpa kawsaychichu. Ama runa masikichimanta washata rimaychichu. 2-3 Ashwan sinchikuychi Yaya Diospa shiminta
uyashpa. Imashnami shuk mushu wawayarishka wawaka yapa munan
chuchunata, chasnashina munaychi Yaya Diospa shiminta yachakushpa kasushpa kawsanata tukuy uras ashwanta ashwanta kirinaykichipa. Amunchi
Jesukristu llakichiysiki yapa ali kananta ña alita yachashpaykichi ashwanta ashwanta payta kirishpa kawsaychi Yaya Dios kankunata kishpichihushkanta alita paktachinankama.

Jesukristupi sinchikuk runakunalla Yaya Diospa rikushkanpi ali kanahun

4 Amunchi Jesusta kayllayaychi. Paymi shuk rumishina chaymantapas
wiñaypa kawsayyu. Tukuy paypi sinchikukkunata wiñaypa kawsayta kun.
Mana chikanyanchu, tukuy uras chasnalla sinchi kan. Achka runakuna
mana munashpankuna payta kirinata, shuk yapa chaniyu rumita mana
alichu nishpa wichuhukkunashina kanahun. Yaya Dios shuk wasihuk
runashina kashpan chay runakunapa mana munashkankuna rumita suma

ali yapa chaniyu kan nishpa akllashka wasinta kallarinanpa. 5 Amunchi
Jesusta kayllayashpaykichimi kankunapas rumishina chaymanta wiñaypa
kawsayyu tukushkankichi. Yaya Dios rumimanta wasihukshina kashpan
kankunamanta wasinta rurahun Espiritunwa kankunapi kananpa. Chay-
mantapas kankunata yanapahun uchaykichimanta picharishka paypa mu-
nashkanllata rurak saserdotekunashina kanaykichipa. Saserdotekuna wi-
wakunata Yaya Diosrayku rupachishpa payta kushichipayanahun. Ashwan
kunanka kankuna Yaya Diosta yuyashpa kasushpa agradesishpa kawsanay-
kichiwa kushichiychi. Jesukristu ñukanchiranti wañushkanrayku chaymanta
Yaya Diospa puntanpi ñukanchirayku tapushpan Yaya Dioska kawsayn-
inchiwa payta kushichihushkanchimanta rimanka ali kan nishpa.

6 Yaya Dios ñawpa killkachishkanpi tukuy rumikunata sinchikuchik
rumimanta rimashpan ña Jesukristumanta yachachirka imashnami
ñukanchirayku kananta. Kasna nin:

Rikuychi Jerusalén llaktaynipi wasinita rurashpayni puntiru churasha shuk
rumita, maykanmi tukuy wasinita sinchikuchik kanka. Chayka ak-
llarishka suma ali rumimi kan. Maykankunachari paypi sinchiku-
nahun, chaykunaka mana chinkarinkakunachu nishpa.

7 Jesukristu chay tukuy rumikunata sinchikuchik rumishina kashpan
kankuna paypi sinchikukkunarayku payka tukuymanta yapa ali kan.
Mana paypi sinchikukkunaka shuk mana yachak rumimanta wasita ru-
rakkunashina kanahun, tukuymanta ashwan ali rumita wichushpankuna
mana churashkankunarayku. Chaykunamanta Yaya Diospa ñawpa killka-
chishkanpi kasna riman:

Shuk runa wasinta rumimanta rurashpan tarawak runankunaka shuk ali
sinchi rumita mana munashpankuna mayanpi churarkakuna mana
alichu nishpankuna. Chay rumitaka wasinta rurak amuka akllashpan
chay wasinta tukuy rumikunamanta sinchikuchik rumi kananpa chu-
rarka nishpa.

8 Chaymantapas riman:

Chay rumillatata tukushka maykanpimi achka runakunaka takarishpa ur-
mankakuna nishpa.

Chay rumi nishkaka Jesusmi kan. Chay takarishpa urmakkunashina
kanahun Jesusta mana munakkuna. Yaya Diospa shiminta mana ka-
sushkankunarayku wiñaypa kastigarinkakuna. Chasna payta mana ka-
sukkuna kastigarinankunata Yaya Dios ñawpamanta pacha ña rimarka.

9 Ñukanchi Jesuspi sinchikukkunaka Yaya Diospa akllashkan ayllun kanchi.
Chay tukuymanta suma atun apu Yaya Diospa runankuna kanchi payta
kasushpa tukuy runakunata pay kikinta riksichinanchipa, chaymanta-
pas tukuy runakunarayku mañananchipa. Yaya Dios apunchi kashkan-
rayku tukuy uchanchikunamanta picharishka shuk llaktamantalla runaku-
nashina tukushkanchi. Yaya Dios Amunchi tukushpan payllapa kanchi.
Chasna tukushkanchi Yaya Dios ali yachak kananta, ali rurashkankunata-
pas tukuy runakunata rimananchipa. Paymi ñukanchikunata akllashka am-
sapishina kahushkanchimanta paypa suma punchahllashina kahushkanta
riksishpana paywa pakta kawsananchipa. 10 Manara Jesukristuta kirik
kashpanchira nima imarayku valik runakuna kapayarkanchi. Kunanka
Yaya Diospa ayllun kanchi. Chaymantapas manara Jesukristuta kirik
kashpanchira Yaya Dios ñukanchikunata piñarishka. Kunanka ñukanchikunata
yuyashpan llakichin.

Imashnami Yaya Diosta mana kasuk runakuna chawpipi kawsananchi tiyan

11 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, shuk allpamanta runakunashina shuk ratulla kay allpapi kawsashpaykichi kankunata rimani manana kankuna kikin munashkaykichita rurashpa kawsanaykichipa. Chay mana ali munanaykichika ali yuyaykichipa kuntranmi kan. Shunkuykichipi makanakuhukshina kanahun imashnashi winsinima nishpa. Chasna kashpan mana alikunata ruranayashpaykichipas ama ruraychichu. 12 Yaya Diosta mana riksik runakuna chawpipi alita rurashpa kawsaychi. Paykuna kankunamanta yanka rimashpankunapas mana alita rurakkuna kanaykichita, alillata rurashpa kawsaychi. Chay alita rurahushkaykichikunata rikushpankunami Yaya Dios paykunata shutipa ali kashkata riksichinan uras payta kushichishpa kankunamanta rimankakuna chay wawaykikunaka kan yanapashkaykirayku alita rurashpa kawsashkakuna nishpa.

13-14 Chaymanta Amunchi Jesús munashkanrayku tukuy apukunata kasuychi. Allpaykichipi kamachik tukuy apukunamanta ashwan atun aputa kasunaykichi tiyan, chaymanta tukuy paypa churashkan apukunatapas. Kamachishkan kanahun tukuy millaypata rurakkunata kastiganankunapa, tukuy alita rurakkunata kushichinankunapa.

15 Yaya Dioska munan alita rurashpa kawsanaykichipa, chay ali kawsanaykichiwa shutipa kashkata mana riksinayak millaypata rimak runakunata pinkachishpa chunllayachinaykichipa. 16 Yaya Dios kankunata kishpichishpan kastigarina kashkaykichimanta, kushilla kawsaychi imashnami kishpichirishka runakunaka kawsanahun. Chasna kashpanpas ama yuyariychichu Yaya Dios llakichiwashkanrayku tukuy munashkaynita atipani ruranata nishpa. Ashwan kunanka tukuypi Yaya Diosllata kasushpa kawsaychi. 17 Tukuy runakunamanta kasna yuyarishpa kawsaychi Yaya Diospa rurashkan valik runa masinikuna nishpa. Tukuy kirik masikichikunata yuyashpa kawsaychi. Yaya Diosta alita kasushpa kawsaychi tukuy apukunamanta ashwan atun apumi nishpa. Allpaykichipi kamachik atun aputa ali yuyaywa kasuychi atun apumi kan nishpa.

Jesukristushina parisinanchimanta yachachin

18 Kankuna patronyu runakuna apuyu runakunapas, chay kankunata kamachikkunata ali yuyaywa kasushpa kawsaychi apuynimi kan nishpa. Shuk kamachik ali shunku kashpan shuk piña kashpanpas chasnalla alita kasushpa kawsaychi. 19 Kankunata yankamanta parisichihushpankuna ali yuyaywa awantaychi. Yaya Diosta kasuk kashkaykichirayku chasna alita awantashpaykichika Yaya Diosmi kankunamanta kushikunka. 20 Kamachikkunaka mana alita rurashkaykichimanta kankunata kastigashpankunaka alimi kan. Chasnamanta kastiganankunata parisihushpaykichika liwita pagahukshinami kankichi. Alillata rurahushpaykichipas kankunata yankamanta parisichihushpankuna ali yuyaywa awantashpaykichimi shuti Yaya Dioska kankunamanta kushikunka. 21 Jesukristuka alikunallata rurashpa kawsashpanpas parisirka kankunarayku.

Yaya Dioska munan Jesukristupa parisishkanmanta yachakushpaykichi kankunapas yankamanta parisihushkaykichita payshina alita awantanaykichipa. 22 Jesukristuka nima shuk millaypata rurarkachu, nima shuk llullata rimarkachu. 23 Pinkachishpankunapas mana rantipashpa aynipayarkachu. Parisichihushpankunapas mana manchachishpa rimarkachu Yaya Dios paykunata rantipananta. Ashwan tukuyta Yaya Diospa makinpi

sakishka. Payka yacharka Yaya Dios shuk puncha mana alita rurakkunata kastigananta.
24 Jesukristu ñukanchipa uchanchikunamanta uchayu tukushpan pay kikinpa uchanmantashina kruspi wañurka. Chasna wañuhushpan ñukanchikunaranti Yaya Diospa kastigananta parisirka. Payka wañurka ñukanchi manana uchata rurashpa kawsananchipa, ashwan Yaya Diospa munashkantana rurashpa kawsananchipa. Pay parisishkanraykumi ñukanchikunaka aliyachishka tukushkanchi. 25 Ñawpa kankunaka pantashka obehashina kawsapayarkankichi. Kunanka Jesukristuta kasuk tukushkankichina. Paymi kankunata kuyran obehakunata alita kuyrakshina, chaymantapas yanapan ali yuyaywa kawsanaykichipa.

3

Warmiyukunata kusayukunata yachachin

1-2 Chasnallatata kunan kankunapas kusayu warmikuna, kusaykichita kasushpa kawsaychi. Kusaykichi Yaya Diospa shiminta mana kirishpanpas payta alita kasushpa kawsaychi. Chasnami nima imata rimashpaykichipas Yaya Diosta kasushpa alita rurashpa kawsahushkaykichita kusaykichika rikushpan paypas Yaya Diospa shiminta kirinka. 3-4 Ama suma rikurinaykichita yuyarishpa kawsaychichu. Ama yuyarishpa kawsaychichu imashnashi chukchaynita ashwan sumakta alichaynima nishpa. Nima yuyarishpa kawsaychichu imashnashi yapa chaniyu trahita churarishpa suma yapa chaniyu wallkakunata anillukunata churarishpa ashwan alita rikurinima nishpa. Ashwan yuyarishpa kawsaychi imashnashi ali shunkuwa ali yuyaywa runakunata yuyashpa paykunawa kushilla kawsaynima nishpa. Chasna kawsahushkaykichika shutipami valin Yaya Diospa rikushkanpika, chaymantapas nima ima uras tukurinkachu. 5 Chasnallatata ñawpa Yaya Diosta kasuk warmikunapas ali kashkankunata rikuchirkakuna. Tukuy shunkunmanta pacha Yaya Dios paykunata alita kushichinanta kirishpankuna kusankunata alita kasushpa kawsapayarkakuna. 6 Yaya rukunchi wañu Abrahampa warmin Sarapas kusanta amuyni kamachiwak nishpa alita kasushpa kawsapayarka. Kankunapas payshinallatata kusaykichita kasushpa alita rurashpa kawsaychi. Runakuna kankunata manchachishpa mana alikunata rurachinayashpankuna mana kasuychichu, nima manchaychichu. Chasna alita rurashpa kawsashpaykichimi Sarashina alita rurakkuna kankichi.
7 Kunan kankuna warmiyu karikuna, warmikichipa yuyarishkankunata munashkankunata musyashkankunata yuyarishpa asirtashpa paykunawa alita kawsaychi. Warmikichi mana kankuna karikunashina sinchi kanankunata yuyarishpaykichi paykunata yuyashpa kawsaychi. Chaymantapas yuyariychi Yaya Dios warmikichita kankunatashina wiñaypa kawsayta kushkanta kankunawa pakta siluma kawsak rinankunapa. Mana chasna alita warmikichiwa kawsashpaykichika Yaya Dioska manami uyankachu mañashkaykichita.

Alita rurashpa kawsahushpanchilla atipanchi parisihushkanchimanta kushikunata

8 Manara kay killkashkaynita tukuchishpayni kankunata kuti rimani: Shuk yuyayllawa kushilla kawsaychi. Shuk runa masikichi llakiywa kahushpan paywa pakta llakiriychi. Shuk runa masikichi kushilla kahushpan paywa pakta kushikuychi. Kirik masikichiwa yuyanakushpa kawsaychi yuyashkaykichi aylluykichiwashina. Chaymantapas llakichinakushpa

kawsaychi. Ama shukkunamanta ashwan yachak kanaykichita yuyarishpa
kawsaychichu. 9 Runakuna kankunata millaypata rurashpankunapas ama
rantipaychichu. Shukkuna kankunata millaypata rimashpankunapas ama
millaypata rimashpa ayniychichu. Ashwan paykunarayku alikunallata
ruraychi. Ali shimikunallata paykunata rimaychi. Yaya Dios kankunata
yanapashpa kushichichun nishpa paykunata rimaychi. Yaya Dioska kankunata akllashka alikunallata runakunarayku rurashpa paykunata alillata
rimashpa kawsanaykichipa, paypas kankunarayku alikunallata rurananpa.
10 Chasnallatata ñawpamanta pacha killkarishka kan:

Maykankunami kushilla kawsanayanahun, chaymantapas unayta
kawsanayanahun, paykunaka mana millaypata, nima llullata
rimashpa kawsanankuna tiyan. 11 Chaymantapas tukuy millaypa
ruranakunata sakishpa alikunallata rurashpa kawsanankuna tiyan.
Tukuy atipashkankunata ruranankuna tiyan runa masinkunawa
kushilla kawsanankunapa.
12 Yaya Dios ali rurak runakunata kuyran, chaymantapas mañashkankunata
alita uyan. Millaypata rurak runakunata Yaya Dioska piñarin nishpa.

13 Kankuna tukuy uras alikunallata rurashpaykichika runakunaka manami kankunata millaypata ruranayankakunachu. 14 Chasna alita rurashpa
kawsashpaykichi shuk runa kankunata millaypata rurashpan ama llakirinkichichu. Yaya Dios kankunata yanapashpan kushillami kankichi. Kankunata manchachinayashpa rimashpankuna ama manchaychichu nima muspariychichu. 15 Ashwan tukuy shunkuykichimanta pacha Jesukristu alillata rurak shuklla kankunata kamachik kananta yuyarishpaykichi payllata kasuychi. Runakuna kankunata tapushpankuna ¿imaraykutaya parisishpaykichipas Yaya Dios kankunata tukuy parisinamanta kishpichinanta
kirishpalla kawsankichi? nishpa, kankunaka ali shimikunawa paykunata
ayniychi. 16 Ali shunkuwa paykunata valichishpa rimaychi. Alita rurashpa
kawsaychi nima imamanta shunkuykichipi rimay tukushka kanaykichipa.
Chasna kawsashpaykichi shuk runakuna kankunamanta alita Jesukristuta kasushpa kawsahushkaykichimanta llullashpa millaypata rimashpankuna kikin rimashkankunamanta pinkarinankuna tiyan. 17 Millaypata
rurashkaykichimanta parisishpaykichika mana alita rurashkaykichimanta
pagahukkunashinami kankichi. Chayrayku Yaya Dios munashpanka parisinaykichipa, ashwan alimi alita rurashkaykichimanta parisinaykichipa.

18 Jesukristupas parisirka alita rurashkanmantalla. Ñukanchi mana alita
rurakkuna kashpanchi pay alillata rurak kashpan ñukanchiranti uchanchikunamanta wañushpan parisirka. Ñawpa Yaya Dios rimarka runakuna
tukuy uchankunarayku wiwakunata wañuchinankunapa, rupachishpankuna
uchankunamanta llakichirishka kanankunapa. Kunanka Jesukristuka
chayta tukuchirka tukuy ñukanchi runakunapa uchanchikunamanta pay
kikin shuk kuti wañushkanllawa. Chasna ñukanchiranti wañurka Yaya Diostana
riksishpa paywa pakta kawsananchipa. Jesukristu runa kashpan wañurka.
Chaymanta wiñaypa kawsak Dios kashpan kawsarimurka.

19 Pay wiñaypa kawsayyu kashpan aychanta sakishkanwasha rirka
wañushkakuna watarishkashina kahukkunata yachachinanpa. 20 Ñawpa
Noé kawsashkan uras chay wañushkakunaka Yaya Diosta mana kasushpachu
kawsarkakuna. Noé atun lanchata rurahushkanpi runa masinkunata
rimarka Yaya Diosta kasunankunapa. Yaya Dios mana munashpan
chinkarinankunata unayta chaparka payta kasunankunapa. Mana
kasunayashpankuna tukuy allpata yakuwana untachirka paykuna yakupi

chinkarinankunapa. Noé rurashkan lanchapi pusak runakunalla chay atun untaymanta kishpirkakuna.

21 Yaya Dios chay pusak runakunata yakumanta kishpichishkanka bawtisarinamanta ñukanchita yachachin. Mana bawtisarinchichu aychanchita mayllananchipa, ashwan bawtisarinchimi tukuy shunkunchimanta pacha Yaya Diosta tapushpanchi tukuy millaypa yuyayninchita anchuchinanpa alita rurashpana kawsananchipa. Chasna bawtisarishpanchi yachanchi Jesús wañushkanmanta kawsarimushkanrayku ñukanchitapas wiñaypa wañuymanta kishpichinanta. 22 Chay Jesusmi siluma kawsak rishka. Yaya Dios payta tukuymanta aputa rurashka. Chasna kashpan tukuy angelkunamanta, tukuy supaykunamanta, tukuy apukunamanta, tukuy yachayyu kahukkunamantapas ashwan atun kamachik tukushka. Yaya Diospa kuskan parti tiyahun paywa pakta kamachinanpa.

4

Tukuy rurashkanchikunamanta Yaya Diosta ayninanchi tiyan

1 Wawkinikuna paninikuna, Jesukristu kay allpapi kahushpan atunta parisirka ñukanchikunarayku. Chasna kashpan kankunapas ama manchaychichu payshina parisinaykichipa. Chasna parisishpanchimi manana munashunchinachu millaypata rurashpa kawsanata. 2 Chasna kashpan manana mana ali munananchikunata rurashpa kawsashunchichu, ashwan kay allpapi kawsananchipa pishihushkanpi Yaya Diospa munashkanta rurashpa kawsashunchina. 3 Unayta millaypata rurashpa kawsapayarkankichi, imashnami Yaya Diosta mana kasuk runakuna kawsanahun chasna. Ña chaylla kachun. Tukuy millaypa munashkaykichita rurashpa kawsapayarkankichi. Mana alita kawsak warmikunawa karikunawa kawsapayarkankichi. Yapakta mikushpa, upyashpa, machashpa kawsapayarkankichi. Machanaykichipa, tukuy millaypakunata shukwa shukwa ruranaykichipa tantaripayarkankichi. Mana atipaypa millaypa ruranakunawa diosninchikuna nishkaykichita kushichinayashpa kawsapayarkankichi.

4 Kunanka manana katinkichinachu millaypata rurashpa Yaya Diosta mana kasukkunawa pakta. Paykunaka ¿imaraykuta manana ñukanchishina ruranahunchu? nishpa mana asirtashpankuna kankunamanta millaypata rimanahun. 5 Shuk puncha Yaya Dios paykunata tapunka ¿imashnata kawsashkankichi? nishpa. Chay uras tukuy millaypa kawsashkankunata rimanankuna tiyan. Yaya Dioska ñami tukuy runakunata rurashkankunamanta tapushpa rimana kahun, kawsahukkunata, wañushkanmanta kawsachishkankunatapas, pimi kastigay tukunka, pimi kishpichiy tukunka nishpa. 6 Tukuy runakunata rurashkankunamanta chasnalla tapunanpa tukuy runakunama yachachikkunata kacharka. Chasna kashpan wañushkakunapas kawsahushpankunara paypa suma ali shiminta runakunata kishpichinanmanta uyarkakuna. Yaya Dios munarka kirishpankuna paykunatapas wiñaypa kawsayta kunata paywa pakta kawsanankunapa. Chasna kirishpankunami tukuy Yaya Diosta mana kasukkunawa pakta wañushpankunapas mana tukurikta Yaya Dioswa kawsanahun.

Yuyanakushpa Yaya Dios kushkan yachaywa yanapanakushpa kawsananchipa yachachin

7 Wawkinikuna paninikuna, kay allpanchika ñami tukurina kahun. Chayta yuyarishpa alita rurashpa kawsaychi tukuy shunkuykichimanta pacha Yaya Diosta mañashpa. 8 Tukuymanta ashwan alimi mana sampayashpa

alita yuyanakushpa kawsashpaykichi. Chayrayku chasna yuyanakushpa kawsaychi. Chasna kawsashpaykichimi runakuna kankunata millaypata rurahushkankunamanta llakichishpa kawsankichi. 9 Shukwa shukwa pasyanakushpaykichi kushilla mana rimarishpa wasikichipi kayanakuychi. 10 Yaya Dios ñukanchi runakunata karan shukta yachayta kushpa chikan chikanta atipachirka. Chasna kashpan Yaya Diospa kushkan yachaywa yanapanakushpa kawsaychi chay atipachishkanka mana yanka kananpa. 11 Yachachihushpaykichi rimaychi imashnami Yaya Dios rimanayahun chasna. Runakunata yanapahushpaykichi yachaynika ursaynika Yaya Diosmantami nishpa yanapaychi. Imatapas rurashpaykichi ruraychi, Jesukristu yanapashpan runakunaka Yaya Dios atun ali kananta riksishpa payta kushichinankunapa. Yaya Dioska tukuy uras wiñayparayku manchariypa alimi tukuymanta ashwan yachayyumi kan. Chayrayku tukuy runakuna payta kushichishpa rimanahuchun yapa ali tukuymanta ashwan yachayyumi kanki nishpa. Chasna kachun.

Yaya Diosta kasukkuna parisinankunamanta riman

12 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, kunan yapa parisihushpaykichipas ama yuyariychichu imaraykushi chasna parisihuni nishpa. Ñawpamanta pacha ña yachankichi chasna parisinanchita shutipa Yaya Diosta kasuk kananchita rikuchinanchipa. Chayrayku chasna parisihushpaykichika ama manchariychichu. 13 Ashwan Jesukristushina parisihushkaykichirayku kushikuychi. Chasna parisihushkaykichipi kushikushpaykichika Jesukristu kuti shamushpan suma chuyahlla kahushkanta rikuchishpa yapami kushikunkichi.

14 Jesukristuta kasuhushkaykichirayku runakuna kankunata millaypata rimashpa pinkachinayahushpankuna Yaya Dios kankunata yanapashpan kushillami kankichi. Chasna parisihushkaykichipi kushilla kashpaykichi yachankichi Yaya Diospa suma tukuyta atipak Espíritun kankunapi kahushkanta. 15 Parisihushpaykichika chay parisina kachun alita rurashkaykichimantalla. Parisihushkaykichika mana kachun shuk runata wañuchishkaykichimanta, nima shuwashkaykichimanta, nima shuk millaypata rurashkaykichimanta kastigay tukushkaykichirayku. Chaymantapas parisihushkaykichika mana kachun shuk runakunapa rurashkankunapi satirishkaykichimanta. 16 Jesukristuta kasuk kashkaykichirayku parisishpaykichika ama pinkariychichu, ashwan Yaya Diosta kushichishpa agradesiychi Jesukristupa runankuna tukushkaykichirayku.

17 Kunan Yaya Dioska ña kallarishka millaypa rurashkankunamanta runakunata kastiganata. Puntiru ñukanchi wawankunata kastigahun. Wawankuna kashpanchipas chasna parisihushpanchi imashna atuntashi parisinkakuna Yaya Diospa suma ali shiminta Jesukristu runakunata kishpichinanmanta mana kirikkunaka. 18 Yaya Diospa wawankuna kashpanchipas parisishpara kishpishunchi. Chasna kashpan imashnashi Yaya Diosta mana kasukkunaka tukunkakuna. 19 Chayrayku Yaya Dios munashkanshina parisihushpanchi, akuychi alikunallata rurashpa, tukuy shunkunchimanta pacha Yaya Diospi sinchikushpa kawsashunchi kasna nishpa: Yaya Dios ñukanchita yuyashpan rurashka. Tukuyta atipak kashpan ñukanchita alita kuyran. Shiminta paktachik kashpan ñukanchita kishpichinkami.

5

Pedro kirikkunata sinchikuchik wawkikunata, kirik musukunata, tukuy kirikkunatapas kunan

1 Ñuka kankunashina kirikkunata sinchikuchik kashpayni kunanka kankuna chaypi kirikkunata sinchikuchik wawkikunata kunashpa rimani. Jesukristu parisishpa wañushkanta rikushkaynita rimak kani. Chaymanta Jesukristu kuti shamushpan suma chuyahlla atun yachayyu kahushkanta rikuchishpa ñuka kankunawa pakta Jesukristushina suma chuyahlla ali yachayyu tukushunchi. Chasna kashpanmi kankunata rimani. 2 Tukuy Yaya Diosta kasukkunata kuyraychi alita obehata kuyrakkunashina. Yaya Dios kankunata churashka kirik wawkikunata panikunata kuyranaykichipa. Tukuy shunkuykichimanta pacha nima maykan kankunata kamachishpanpas alita paktachiychi. Chaytami Yaya Dioska munan. Mana paykunata kuyraychichu kullkita munashpa, ashwan tukuy shunkuykichimanta pacha kuyraychi. 3 Paykunarayku ama kaychichu shuk kamachik apushina. Ashwan alita rurashpa kawsanaykichiwa yanapaychi, rikushpankuna paykunapas alita rurashpa kawsanankunapa. 4 Chasna paykunata alita kuyrashpaykichi tukuy kuyrakkunamanta alita kuyrak Jesukristu shamushpan kankunata kushichinka. Suma chuyahlla kawsananpi yaykuchinka chaypi wiñaypa paywa pakta kawsanaykichipa.

5 Chaymanta kankuna musukunata rimani. Kankuna kirikkunata sinchikuchik wawkikunata kasushpa kawsaychi. Tukuy kankuna shukwa shukwa kasunakushpa kawsaychi. Ñawpa Yaya Diospa killkachishkanpi riman:

Yaya Dioska chikninmi paylla yachakshina kanayak runataka.
Payta runakunatapas yuyakkunataka yuyashpanmi yanapan nishpa.

6-7 Chasna kashpan tukuyta atipak Yaya Diosta yuyashpa, tukuypi agradesishpa, ali yuyaywa kasuychi. Tukuy imamantapas yuyarishpa musparishpa kahushkaykichita Yaya Diosta rimashpa makinpi sakiychi. Paymi kankunata yapa yuyashpan yanapanka. Chasna kawsashpaykichimi Yaya Dioska pay munashkan uras kankunata kushichishpa atunyachinka.

8 Tukuy uras sumakta yuyarishpa karan shuk kuyrariychi mana ruranaykichipa nima rimanaykichipa mana alikunata. Kuntraykichi supaykunapa apunka kankunata llullachishpa Yaya Diosmanta anchuchinayashpa kawsan, imashnami shuk puma kantashpa yarkaywa mikunata maskahukshina. 9 Tukuy shunkuykichimanta pacha mana sampayashpa Jesukristupi sinchikushpa supaykunapa apunta mana kasuychichu. Ña yachankichi mana kankunalla chasna parisihushkaykichita. Tukuy allpapimi ñukanchi kirik masikichikunaka chasnallatata parisihunchi.

10 Shuk ratu parisishkaykichiwasha Yaya Dios kankunata ña aliyachishkanta sumakta paktachinka. Paymi kankunata sinchikuchinka mana sakishpa payllata kasushpa kawsanaykichipa. Chay Yaya Diosmi ñukanchita yuyashpan llakichin. Paymi ñukanchita akllashka kawsananpi yaykunanchipa, wiñayparayku Jesukristuwa tantachishpan payshina suma chuyahlla atun yachayyu tukunanchipa. 11 Yaya Dios tukuymanta ashwan atun ali yachayyu kashpan paylla tukuyta wiñayparayku kamachichun. Chasna kachun.

Pedro saludan kirik masinkunata

12 Kay alita Jesukristuta kirik wawki Silvanota killkachishpayni kay killkastuta kankunarayku kachani. Kaywa munani kankunata sinchikuchinata chaymantapas yuyachinata Yaya Dios kankunata parisihushkaykichipi yanapashkanrayku shutipa llakichik kananta riksishkaykichita. Chayta yuyarishpa nima imata manchashpa sinchikuychi.
13 Babilonia llaktapi Jesukristuta kirikkuna kankunata saludanahun. Paykunatapas kankunatashina Yaya Diosmi akllashka paypa wawankuna kanankunapa. Chaymanta wawaynishina kahuk wawki Markuspas kankunata saludan. 14 Shukwa shukwa yuyanakushpa saludanakuychi yuyashka aylluykichiwashina. Tukuy kankuna Kristuta kirikkuna shuk yuyayllawa kushilla kawsaychi. *Chayllata killkachishkani.Wawkikichi turikichi Pedro*

ISHKAYNIN PEDROPA KILLKASHKAN KILLKA

Pedro Jesukristuta kirik masinkunata saludan

1 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, ñuka Simón Pedro
Jesukristupa kamachishkan, paypa shiminta yachachinaynipa kachashkan
kankunarayku killkani. Ñukanchita Kishpichik Jesukristu rimashkanta
tukuy runakunarayku chasnalla paktachik Diosninchi kashpan kankunata
chasnalla Espiritunwa yanapashka paypi sinchikunaykichipa, imashnami
ñukanchi yachachikkunatapas yanapashka paypi sinchikunanchipa. 2 Yaya
Dios kankunata yanapachun payta Amunchi Jesukristutapas ashwanta
ashwanta alita riksishpa rinaykichipa. Chasna riksishpa rishpaykichi
ashwanta ashwanta llakichishpa yanapachun kushilla kawsanaykichipa.

Imashnami Jesukristuta kirikkuna rikuchishpa kawsanankuna tiyan

3 Yaya Dios tukuyta atipak yachayninwa ñukanchita yanapashpan payta
riksishkanchi. Chasna payta riksishpanchi tukuyta ñukanchita kurka
paytana yuyashpa munashkanllata rurashpa kawsananchipa. Ali atun
yachayninta suma kahushkanta riksichishpa ñukanchita kayarka paypa
wawankuna kananchipa. 4 Yaya Dios chasna atun yachayyu yapa ali kash-
pan ñukanchita yapa ali paktachinan shimikunata rimarka imashnami pay
yanapashpan tukushunchi. Chasna rimarka ñukanchita aliyachinanmanta
yapa suma rimashkanta alita kirishpa kawsashpanchi payshina alillata
rurak kananchipa. Chasna kawsanata atipanchimi manana chay millaypa
munananchikunata kasuk kashkanchirayku, imashnami Yaya Diosta mana
kasukkuna millaypa munanankunata rurashpa tukuy uras ashwanta wak-
lishpa rishpa kawsanahun.

5 Chasna kashpan mana Jesukristuta kirishpalla kipariychichu. Ash-
wan paypi alita sinchikushpa tukuy shunkuykichimanta pacha aliku-
nallata rurashpa kawsaychi. Chasna alita rurashpa kawsashpaykichi
tukuy uras ashwan alita Yaya Diosta riksiychi, chaymantapas paypa mu-
nashkanta. 6 Chasna Yaya Diosta tukuy uras ashwan alita riksishpaykichi
aychaykichita wakaycharishpa kawsaychi. Chasna aychaykichita wakay-
charishpa kawsashpaykichi mana sampayaychichu Jesukristuta kirishpa
kawsahushkaykichipi. Chasna mana sampayashpa kirishpaykichi tukuy ru-
rahushkaykichipi Yaya Dios chaypi kahushkanta yuyariychi. 7 Chasna tukuy
rurahushkaykichipi Yaya Diosta yuyarishpaykichi tukuy Jesukristuta kirik
masikichikunata yuyashpa kawsaychi. Chasna tukuy kirik masikichikunata
yuyashpaykichi tukuy runa masikichikunatapas yuyashpa kawsaychi.

8 Tukuy chayta rurashpa, tukuy uras ashwanta yachakushpa kawsashpay-
kichimi Amunchi Jesukristuta riksishkaykichika manami yankachu kanka.
9 Maykan runami kirishkanwasha mana tukuy chayta rurashpa ashwanta
yachakushpa kawsanchu, payka wiskushinami kan. Manana yuyari-
nayanchu Yaya Dios payta uchankunamanta pichashkanta Yaya Diosshina
alillata rurak kananpa.

10 Wawkinikuna paninikuna, mana chasna tukunaykichipa tukuy
atipashkaykichita ruraychi Yaya Dios kankunata shutipa akllashkanta
rikuchinaykichipa. Chasna kawsashpaykichimi mana chinkarinkichichu.
11 Ashwan Yaya Dios kankunata kushikushpa yaykuchinka ñukanchita
Kishpichik Amunchi Jesukristupa ali kamachinan mushu mundu mana
tukurikpi.

12 Kankunaka tukuy chay yachachishkanchita ñami alita yachankichi.
Ñami Yaya Diospa shutipa kashkata rimak shiminta kasushpa
kawsahunkichi, imashnami ñawpa kankunata yachachishkakuna. Chasna
kashpanpas mana sakinichu kankunata tukuy chayta kutikashka
kutikashka yuyachinata. 13-14 Amunchi Jesukristu rimawashka ñami
kuchuyahun wañunaykika nishpa. Kawsahushpaynira kankunata tukuy
chay yachachishkanchikunata yuyachinayni tiyan mana puñushkashina
kunkaylla kawsanaykichipa. 15 Tukuy chaykunata mana sakishpa
kankunata yuyachihuni wañushkayniwasha mana kunkarinaykichipa.

Pedro Jesukristu Dios kananta rikushkanmanta riman

16 Ñuka yachachik masinikunawa pakta kankunata Amunchi Jesukristupa
atun yachayninmanta, kuti shamunanmantapas rimashpanchi alita
yachachishkanchi. Mana yachachishkanchichu kwintukunamanta
yachakushkanchita, maykankunatami runakuna alita yuyarishpa
yuyayninmanta surkushkakuna. Ashwan ñukanchi kikin ñawinchiwa
Amunchi Jesukristuta atun yachayyu suma chuyahlla kashkanta
rikushpanchi kankunata paymanta yachachishkanchi. 17-18 Shuk puncha
Amunchi Jesukristu ñukanchita pusharka shuk urku awama. Chay urkuka
Yaya Diospa akllashkan karka yachayninta rikuchinanpa. Chay urku awapi
paktashpanchi Yaya Dios Jesukristuta atunyachishpan rikurkanchi suma
chuyahlla tukushkanta. Chaymantapas uyarkanchi tukuymanta ashwan
yachayyu Yaya Dios suma punchahlla silumanta kasna rimahushkanta:
Kay Jesuska munashkayni wawaynimi. Paymi ñukata sumakta kushichiwan
nishpa.

19 Ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikkuna ña Jesukristupa
shamunanmanta killkarkakuna. Ñukanchi Jesukristuta rikushkanchirayku
kunan sumakta yachanchi chay ñawpa killkashkankuna shutipa kananta.
Chasna kashpan chay killkarishkakunata alita yachakushpa tukuy shunkuy-
kichimanta pacha kiriychi. Chay killkarishkakunaka ñukanchita ali shutipa
kashkata riksichishpankuna shuk lampara amsapi puntanchima rikuchi-
hukshinami kanahun. Chay lampara sintihun pakarinankama, istrilla
ruyunchi pakarihushkanpi rikurinankama. Jesús chay istrilla ruyunchi
pakarihushkanpi rikurihukshina kashpan pay kuti shamushpan chaypira
chay ñawpa killkashkankunata manana munashunchinachu. Chay uras
Jesús kikin tukuyta ñukanchita asirtachinka.

20-21 Alita yuyariychi, ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikkuna
mana paykuna kikin yuyayninkunamantachu yachachirkakuna. Ashwan
Yaya Diospa Espíritun paykunata yuyachishpan Yaya Diospa rimashkanta
rimarkakuna. Chay ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikkuna paypa
Espíritun yuyachishkanllata killkashpankuna nima pi atipanchu chay kil-
lkarishkata pay kikinlla yuyarishpan asirtanata. Yaya Diospa Espiritunmi
asirtachinan tiyan. Chayta tukuymanta puntiru asirtaychi.

2

Llullachishpa yachachikkunamanta riman

1 Ñawpa israel runa masinchi wañukunapi ña tiyarka llullachishpa
yachachikkuna. Chasnallatatami kankunapipas tiyanka chasna
yachachikkunaka. Paykunaka kankunata llullachishpa yuyayninkunata
yachachinkakuna kankuna manana Jesukristullata kirishpa kawsanay-
kichipa. Chasna yachachishpankunami kishpichishkan Amunkuna Jesusta

manana riksinayakkuna tukunkakuna. Mana ali yachachishkankunamanta kunkaymanta wiñayparayku kastigay tukunkakuna. 2 Achka runakuna chay llullachikkunata katishpa paykunashina millaypata rurashpa kawsankakuna. Chay millaypa kawsashkankunata rikushpankuna Yaya Diospa shiminta mana riksik runakunaka Yaya Diospa shutipa kashkata riksichik shiminmanta asichishpa rimankakuna mana ali kananta. 3 Chay llullachishpa yachachikkuna kullkikichita munashpankunalla kankunata paykuna kikin yuyayninkunamanta yachachinkakuna. Chasna llullachikkunataka Yaya Dios unaymanta pacha ña yuyarishka sinchita kastigananta. Chayrayku manami kishpinkakunachu Yaya Dios atunta kastigananmanta.

4 Yuyariychi Yaya Dios ñawpa mana alita rurak angelkunata rurashkanta. Paykunatapas mana llakichirkachu uchata rurashpankuna. Ashwan mana alita rurak angelkunata manchaypa wakaychananpi wichurka. Chaypi watarishka kanahun manchaypa amsapi yapa sinchita parisishpalla. Taparishka kiparinkakuna Yaya Diospa atun kastiganan puncha paktarinankama chay uras wiñayparayku kastigay tukunankunapa.

5 Chaymanta yuyariychi Yaya Dios Noé kawsashkan uras payta mana kasunayak runakunata rurashkanta. Paykunatapas mana llakichirkachu Noepa yachachishkanta mana kasushpankuna. Ashwan atun yaku untaywa chay millaypata rurak runakunata kastigarka. Tukuy runakunamanta Yaya Dios paypa munashkanta yachachik Noellata kanchis ayllunkunawa pakta wañuymanta kishpichirka.

6 Chaymantapas yuyariychi Yaya Dios Sodoma llaktapi Gomorra llaktapi millaypata rurak runakunata kastigashkanta. Paykunatapas mana llakichishpachu llaktankunanti uchpa tukunankama rupachirka. Chasna rurarka yachananchipa chaywasha millaypata rurak runakunata chasnallatata kastigananta. 7 Chay llaktakunamanta shukllata, alita kawsak Lot* shutiyuta wañuymanta kishpichirka. Payka llaktanpi kawsak runa masinkuna tukuy chay millaypata rurahushkankunata rikushpan yapa llakiywa parisirka. 8 Chay ali kawsak runa Lotka paykuna chawpipi kawsashpan tukuy puncha millaypa kawsashkankunata rikushpa millaypa rimashkankunata uyashpa kawsapayarka. Chasna mana awantaypa millaypakunata rikushpan tukuy uras yapa parisipayarka.

9 Yaya Dios chay ñawpa payta kasukkunata alita yanaparka mana runa masinkunashina millaypata rurashpa kawsanankunapa. Chasna kashpan yachanchi ñukanchi payta kasukkunatapas alita yanapananta runa masinchikuna millaypata rurachinayashpankuna mana rurananchipa. Mana alita rurakkunataka kastigashpa wakaychahun atun kastiganan punchakama, chay uras wiñayparayku sinchita kastigananpa. 10 Tukuymanta ashwan atuntami Yaya Dios chay millaypata rurashpa kawsak mana alita yachachikkunata kastiganka. Paykunaka mana pinkarinata yachak runakuna kashpankunami millaypa munashkankunallata rurashpa kawsanahun.

Nima pita kasunayashpankuna tukuy apukunata chikninahun. Ñukanchi runakunamanta ashwan atun yachayyu wayrapi kawsak kamachikkunata mana manchashpachu asichishpa millaypata rimanahun. 11 Angelkuna chay wayrapi kawsak kamachikkunamanta ashwan yachayyu kashpankunapas mana atipanahunchu paykunata asichishpa pinkachishpa Yaya

* **2:7** Rikuy Génesis killkapi 19.1-29

Diospa puntanpi rimanata millaypata rurashkaykichimanta kastigay tukunkichi nishpa.

12 Chay llullachishpa yachachik runakunaka animalkunashina yuyay illami shunku illami kawsanahun. Aychankunapa munashkankunallata rurashpa katinahun. Maykankunatami mana riksinahunchu mana yachanahunchu, chaykunamanta mana pinkashpa asichishpa millaypata rimanahun. Imashnami animalkuna kawsanahun tukllapi apirishpankuna wañuchiy tukunankunapa, chasnallatatami paykunapas wawayarishkakuna animalkunashina yuyay illa kawsahushkankunapi kunkaymanta kastigay tukushpankuna wañunankunapa. 13 Runakunata millaypata rurashpa parisichishkankunarayku paykunapas parisinankuna tiyan. Paykuna mana pinkashpa kushikunahun millaypa munashkankunata ruranankunapa. Kankuna Yaya Diosta kasukkuna tantaylla mikunaykichipa tantarishpaykichi paykuna kankunawa kanahun. Awa inti kashpanpas machashpa, yapakta mikushpa, kankunata llullachishpa, millaypa yuyayninkunata rurachinayashpa chawpikichipi kanahun. Paykunaranti Yaya Diosta mana riksik runakuna kankunamanta asichishpa millaypata rimanahun.

14 Paykunaka karan rikushkankuna warmita musayanata munarishpa kawsanahun. Nima ima uras aminahunchu millaypata ruranata. Manara yapa alita Jesukristupi sinchikuk runakunata llullachinahun millaypata ruranankunapa. Paykunapa yuyayninkunaka yacharishkakuna imankunata mirachinallata yuyarinankunapa. Yaya Dioska chay runakunataka sinchitami kastiganka. 15 Ali ñampimanta anchurishpankuna pantashkakunashina kawsanahun. Ñawpa kawsak Beorpa wawan Balaamshina kullkillata munashpa mana alita rurashpa kawsanahun. Balaamka ali ruranamanta ashwan kullkitami valichirka. Yapa kullkita munak kashpanmi kullkiranti yaya rukunchi wañukunapa kuntrankunata kasushpa yaya rukunchikunata shinkuranayarka Yaya Dios paykunata kulluchinanpa. 16 Chasna shuk burrupa awanpi rihushpan chay wiwanka chay yachachik Balaamta riksichirka mana alita ruranayashkanta. Runashina rimashpan payta arkarka muspa yuyaywashina ruranayashkanta mana rurananpa.

17 Chasna llullachishpa yachachikkunaka shuk poso yaku illashinami kanahun. Puyu wayrawa apay tukushkashinami kanahun. Paykunaka sinchita kastigay tukunkakuna. Wiñayparayku manchaypa amsapi wichuy tukunkakuna. 18 Suma uyaypa shimikunawa llullachishpa rimanahun. Chay shiminkuna alishina kashpankunapas wayra kaspi uchkuyushina kanahun. Paykuna kikin millaypa munanankunata rurashkankunawa runakunata llullachinahun. Jesukristuta ña kirina kahukkunata, Yaya Diospa kastigananmanta kishpina kahukkunata llullachinahun. 19 Paykunata llullachishpa rimanahun: Yachachishkanchita kasushpaykichimi kamachirishkashina kawsashkaykichimanta kishpichirishka tukunkichi nishpa. Chasna rimashpankunapas uchata ruranata mana sakinata atipashpankuna paykuna kikin kamachirishkashina kawsanahun. Ñukanchika yachanchi maykanchari winsin, chaymi kamachin. Chayrayku millaypa yuyayninchi ali yuyayninchita winsik tukushpan chay millaypa yuyayninchipa munashkanta rurashpa kawsananchi tiyan.

20 Chay llullachishpa yachachikkuna ñukanchita Kishpichik Amunchi Jesukristuta riksishpankuna millaypata rurashpa kawsashkankunamanta shuk ratu ña kishpichirishka kashkakuna. Chaymanta manana Jesukristuta kasunayashpankuna kuti munarkakuna chay millaypakunallatata

rurashpa kawsanata. Chasna kashpan ñawpa mana alita rurashpa kawsashkankunamanta ashwan millaypata rurashpa kawsak tukushkakuna. 21 Chay runakunaka alita rurashpa kawsanata alita riksishkakuna. Chasna kashpanpas Yaya Dios paykunata riksichishkan ali kamachishkankunata manana kasunayanahunnachu. Paykunaraykuka ashwan ali kama karka nima ima uras Yaya Diospa munashkanta rurashpa ali kawsanata riksinankunapa. 22 Kutikashka ñawpa kawsashkankunashina millaypata rurashpa kawsashpankuna kay rimanakunaka paykunapi paktarishkakuna: Allkuka kiwnashkanta kuti mikun. Kuchika sumakta mayllarishka kashpanpas kutikashka kutin turupi armananpa.

3

Jesukristupa kuti shamunanmanta riman

1 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, kay ishkaynin kartata kankunarayku killkani. Kay ishkanti killkashkayniwa kankunata kutikashka yuyachini alita yuyarishpa kawsanaykichipa. 2 Alita yuyariychi ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunapa shuk puncha paktarinan kashkata rimashkankunata. Chaymantapas yuyariychi ñukanchi Jesukristupa kachashkan yachachikkunapa rimashkanchikunata, ñukanchita Kishpichik Amunchi Jesukristupa kamachishkanshina kankunata yachachishpanchi.

3 Tukuy chay yachachishkanchikunamanta kayta alita yuyariychi: Kay allpa tukurihushkan punchakunapi tiyanka kankunamanta asichishpa rimakkuna. Paykunaka paykuna kikinpa millaypa munanankunata rurashpa kawsankakuna. 4 Kankunata asichishpa rimankakuna: Jesukristu kuti shamusha nishpa rimashpanpas yankami shamunanta chapahunkichi. Rimashkanta manami paktachinkachu. Imashi chay tukuy unaymantaka shamunka. Yaya rukunchikuna ña wañurkakuna chasna paktachinanta chapashpa. Kunankama tukuy chasnalla kan. Yaya Dios kay allpata rurashkanmanta pachami nima ima chikanyashkachu nishpa.

5-6 Chasna rimakkunaka yapa pantachinahun. Mana kirinayashpankuna mana asirtanahunchu ñawpa shuk silu shuk allpa tiyashkanta, maykantami Yaya Dioska chinkachirka runakuna mana payta kasushkankunarayku. Chay ñawpa siluta allpata rimashkanllawa rurarka. Allpata yakumanta llukshichishpan rurarka. Chaymanta chay allpa rurashkantaka tukuy payta mana kasukkunawa pakta yakuwallatata untachishpan chinkachirka. 7 Chasnallatatami kay siluta kay allpata Yaya Dios akllashkan punchakamalla wakaychahun. Yaya Dios rimashkanraykulla kiparinahun, payta mana kasuk runakunata kastiganan puncha paktashpan paykunawa pakta tukuyta ninawa rupachinanpa.

8 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, alita yuyariychi. Ñukanchi yuyarinchi shuk waranka wataka achka wata kananta. Yaya Dioska mana chasnachu yuyarin. Payraykuka shuk punchaka kanmi shuk waranka watashina, shuk waranka wataka kanmi shuk punchashina. 9 Chasna kashpan shukkuna rimashpankuna Yaya Dios yapa unayan Jesukristu kuti shamunanmanta rimashkanta paktachinanpa nishpa, manami alita yuyarinahunchu. Ashwan Yaya Dios kankunata yapa yuyashpan chapahunrami tukuy kankuna uchata rurashpa kawsashkaykichita sakishpa paytana kasushpa kawsanaykichipa. Mana munanchu nima shuk kankunamanta chinkarinanpa. Chayrayku Jesukristu kuti shamunanmanta rimashkanta manara paktachihunrachu.

10 Amunchi Jesukristu kuti shamushpan kunkaymanta paktanka imashnami shuwaka paktan tutapi nima pi yuyarihushkanpi. Chay uras siluka manchaypa rayushina uyarikta ninawa rupanka. Inti, killa, istrillakunapas ninawa chullurinkakuna. Chasnallatatami allpaka tukuy kay allpapi tiyashkankunawa pakta rupankakuna.
11 Chasna kay tukuy tiyashkakunaka manchaypata tukurinanta yachashpaykichi tukuy mana ali ruranakunata sakishpa, tukuy shunkuykichimanta pacha Yaya Diosta kasushpa kawsanaykichi tiyan. 12-13 Chasna alita rurashpa tukuy shunkuykichimanta munashpa Jesukristupa kutimunanta chapaychi. Tukuy atipashkaykichita ruraychi utkalla paktananpa. Yachanchi Jesús shamuhushpan kay silu rupashpanra tukuy chaypi tiyashkakuna ninawa chullurishpankunara Yaya Dios rimashkanshina mushu siluta mushu allpata rurananta. Chaypi tukuy alillata rurashpa kawsashunchi, mana tiyankanachu mana alita rurakkunaka. Chay mushu silutami allpatami chapanchi.

Jesukristu kuti shamunanta chapashpa alita rurashpa kawsanamanta riman

14 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, chay mushu siluta mushu allpata chapahushkaykichirayku atipashkaykichita ruraychi Yaya Dios kankunata suma alicharishka ucha illata tarinanpa, chaymantapas tukuy runakunawa kushilla kahushkaykichita. 15 Alita yuyariychi, Amunchi Jesukristu kankunata llakichishkanraykulla manara shamunrachu. Yapa munan tukuy kankuna kishpichirishka kanaykichita. Chasnallatata munashkanchi wawkinchi Pablopas Yaya Dios payta yachayta kushpan kankunarayku killkashka. 16 Karan killkashkanpi kankunata Jesukristu kuti shamunanmanta yachachishka. Shuk parti killkashkankunapi mana shuk ratu asirtaypata killkashpanmi mana yachakunayak runakuna, manara alita Jesukristuta kirishpa kawsak runakunapas yuyayninkunamanta munashkankunatashina chikanyachinahun. Chasnallatatami Yaya Diospa shuk killkachishkankunatapas chikanyachinahun. Chasna mana alita rurashpankuna paykuna kikin wiñaypa kastigarinankunata maskanahun.
17 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, ña yachashkaykichirayku llullachishpa yachachikkuna tiyananta, kuyrariychi mana llullachiy tukunaykichipa. Chay yachachikkuna yuyayninkunapi pantachirishka kanahun, nima imata kasukkuna, mana alita rurakkuna. Ama paykunashina kawsaychichu mana tukunaykichipa Jesukristuta kirishkaykichimanta shuk ratu chikanta yuyarikkuna. 18 Ashwan ñukanchita Kishpichik Amunchi Jesukristuta tukuy uras ashwan alita riksishpa kawsaychi, chaymantapas kankunata llakichishpa yuyashkanta. Payllata yuyashpa kushichiychi, kunan tukuy uraspas wiñayparayku. Chasna kachun. *Chayllata killkashkani.Wawkikichi turikichi Pedro*

PUNTIRU JUANPA KUNASHPA KILLKASHKAN

Yaya Diospa yuyayninta riksichik wiñaypa kawsayta kuk Jesukristumanta riman

1 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, ñuka Juan kankunarayku Jesukristumanta killkani. Manara nima ima tiyashpanra payka ña tiyarka. Ñukanchi paywa pakta purikkuna shiminta uyashkanchi, paytaka kikin ñawinchiwami rikushkanchi, chaymantapas ñukanchi kikin makinchiwa aychanta llankashkanchi. Payka Yayan Diospa yuyayninta riksichikmi kan. Ñukanchi runakunata wiñaypa Yaya Dioswa kawsayta kukmi kan. 2 Payta rikushpanchi alita kawsahushkanta riksishkanchi, imashnami Yaya Diosmanta kawsayka nishpa. Payka puntiru Yayan Dioswami karka, chaymanta kay allpama shamurka ñukanchi payta rikunanchipa. Chay rikushkanchi wiñaypa Yayan Dioswa kawsayta kukmantami kankunata rimahunchi.
3 Rikushkanchitami uyashkanchitami kankunata rimahunchi, kankunapas alita kirishpaykichi ñukanchiwa pakta shuk yuyayllawa kawsanaykichipa. Chasna kankunapas ñukanchiwa pakta Yaya Dioswa Wawan Jesukristuwapas shuk yuyayllawa kawsashunchi. 4 Kaytami kankunarayku killkahuni ali kirikkuna tukushpaykichi kushikushpalla kawsananchipa.

Yaya Dios punchashina kananmanta riman

5 Kankunarayku killkahuni Jesukristu ñukanchita rimashkanta kasna: Yaya Dioska punchashinami alillata rurak kan. Paypika manami tiyanchu nima shuk millaypa yuyayka nishpa. 6 Ñukanchi amsapishina millaypata rurashpa kawsahushpanchitata rimashpanchika Yaya Dioswa shuk yuyayllawami kanchi nishpa, rimananchikunawa tukuy rurananchikunawapas llullaysikikunami kanchi. 7 Yaya Dios punchapishina alillata rurashpa kawsan. Ñukanchi payshina punchapishina alillata rurashpa kawsashpanchika shuk yuyayllawa shukwa shukwa yuyanakushpa kawsanchi. Chaymantapas chasna kawsashpanchi Yaya Dioska ñukanchita uchayu kashkanchimanta llakichishpan pichan, Wawan Jesukristu wañushpan yawarnin ñukanchiranti shuturishkanrayku.
8 Rimashpanchika mana uchayuchu kani nishpa ñukanchi kikin llullachirinchi, manami alitachu yuyarishpa rimanchi. 9 Uchata rurashkanchikunata amirishpa, nima imata nima pita uchachishpa Yaya Diosta kuskata rimashpanchika yachanchi payka uchanchikunamanta llakichinanta. Rimashkanta paktachik kashpanmi ñukanchita uchanchikunamanta llakichin, chaymantapas tukuy ñukanchipi mana ali kashkata pichan. 10 Yaya Dios riman tukuy ñukanchi runakuna uchayu kananchita. Ñukanchi rimashpanchika mana uchata rurashkanichu nishpa Yaya Dios llullaysiki kananta rimahukshina kanchi, chaymantapas paypa shimintaka manami shunkunchipi wakaychashkanchichu.

2

Jesukristu runakunarayku Yaya Dioswa alichak kananmanta riman

1 Munashkayni wawaynikunashina kashpaykichimi kayta kankunarayku killkahuni mana uchata ruranaykichipa. Kunkaymanta mana yuyarihushkaykichipi uchata rurashpaykichika ama llakirishpa kipariychichu. Ñukanchirayku tiyan uchanchikunamanta Yaya Dioswa alichak, paymi

kan alillata rurak Jesukristu. 2 Ñukanchi uchanchiwa Yaya Diosta
piñachishpanchi Jesukristu ñukanchita piñayninmanta arkashpan wañurka.
Chasna uchanchikunarayku tukuy runakunapa uchankunaraykupas
wañushpan Yaya Dioska ñukanchi runakunata uchanchikunamanta llakichin.
3 Yaya Diospa kamachishkankunata kasushpa kawsahushpanchi
yachanchi payta alita riksik kananchita. 4 Kamachishkankunata
mana kasushpanchitata Yaya Diosta riksini nishpa rimashpanchika
llullaysikikunami kanchi, mana shutipa kashkatachu yuyarinchi. 5 Yaya
Diospa rimashkanta kasushpa kawsashpanchimi payta sumakta yuyakkuna
kanchi. Chasna kashpanchimi yachanchi paywa shuk yuyayllawa
kananchita. 6 Yaya Diospa wawanmi kani nishpa rimashpanchika
kawsananchi tiyan imashnami Jesukristuka kawsarka chasna.

Shuk mushu kamachinamanta riman

7 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, Jesukristu ñukanchita
kamachirka yuyanakushpa kawsananchipa. Chay kamachinanmanta
kankunarayku kuti killkani. Puntiru Yaya Diospa shiminta uyashkay-
kichimanta pacha chay kamachinata ña riksinkichi. Manami kanchu
mushu kankunarayku. 8 Chaymantapas kankunarayku killkahushkayni
kamachinaka ñawpamanta pacha uyashkaykichika mushullatatami kan,
Jesukristu ñukanchita chayta mushumanta yachachishkanrayku. Pay
chay kamachinata kasushpa kawsashkanta ali kashkata rikushpankuna
runakunaka chay kamachina ali kananta yachanahun. Chaymantapas
kankuna kasushpa kawsahushkaykichita ali kananta rikushpankuna
chay kamachina ali kananta yachanahun. Chay amsashina kahuk
supaykunapa apunka tukuy parti ñami winsirishka tukuhun. Chay shutipa
punchashina kahuk Jesukristuka payta winsihushkanraykumi ña sumakta
punchayachihun.
9 Punchapishinami alita rurashpa kawsani nishpa rimashpanchitata shuk
kirik masinchita chiknishpanchika amsapishinarami kawsahunchi. 10 Kirik
masinchikunata yuyashpa kawsashpanchimi shutipa punchapishina
kawsanchi, chaymantapas shunkunchikunapi mana tiyanchu
millaypa yuyarinaka uchata rurananchipa. 11 Kirik masinchikunata
chiknishpanchika amsapi muyuhukkunashinami kawsanchi. Chasna
supaypa llullachishkan kashpanchimi kamachishkanta rurashpa
kawsanchi. Chasna kashpanchi manana yachanchichu, imashnami chasna
kawsahushkanchimanta tukushunchi.
12 Wawaynikunashina kashpaykichimi kayta kankunarayku killkahuni
uchaykichikunamanta llakichirishka kashkaykichita yuyarinaykichipa.
Yaya Dioska pay kikin munaymi tukuyta rurarka chasna llakichirishka
tukunaykichipa. 13 Kankuna rukukunarayku killkahuni Kristuta
riksishkaykichita yuyarinaykichipa, maykanmi ña tiyarka manarapas nima
ima tiyashpanra. Kankuna musukunarayku killkahuni uchata rurachinata
munak supaykunapa apunta winsishkaykichita yuyarinaykichipa.
14 Wawaynikunashina kashpaykichimi kankunarayku killkahuni Yaya
Diosta riksishkaykichita yuyarinaykichipa. Kankuna rukukunarayku killka-
shkani Kristuta riksishkaykichita yuyarinaykichipa maykanmi ña tiyarka
manarapas nima ima tiyashpanra. Kankuna musukunarayku killkashkani
ali sinchi kanaykichita yuyarinaykichipa. Chaymanta killkashkani Yaya
Diospa shiminta tukuy shunkuykichimanta pacha kasuhushkaykichita yu-
yarinaykichipa, chaymantapas uchata rurachinata munak supaykunapa
apunta winsishkaykichita yuyarinaykichipa.

15 Ama munaychichu Yaya Diosta mana kasukkunapa kawsahushkankunashina kawsanata. Chaymantapas ama paykunashina munarishpa kawsaychichu. Maykan runami Yaya Diosta mana kasuk runakunashina kawsanata munan, manami Yaya Diosta yuyanchu. 16 Yaya Diosta mana kasuk runaka munanmi pay kikinpa munashkanllata rurashpa kawsanata. Tukuy rikushkanta munarishpami kawsan, chaymantapas iman tiyastushkanwa pay kikinta atunyachishpa kawsan. Chasna yuyarinakunaka manami kanahunchu Yaya Diosmanta, ashwan paypa kuntranmantami kanahun. 17 Kay allpaka tukuy paypi tiyakkunawa pakta chinkarinkakuna. Ñukanchi imakunata munashpa kawsashpanchi nima imayu tukushunchi. Tukuy Yaya Diosta mana kasuk runakunaka tukuy mana ali munanankunawa pakta chinkarishpami kawsahunkuna. Ñukanchi Yaya Diosta kasuk runakunaka wiñaypami kawsashunchi.

Jesukristuta chiknik runakunamanta riman

18 Wawaynikunashina kashpaykichimi kankunata rimani. Allpanchika ñami tukurina kan. Ña uyashkankichi Jesukristuta yapa chiknik runa paktananmanta. Kunanka ña rikuhunchi Jesukristuta achka chiknikkuna paktashkankunata. Chasna kashpanmi allpa tukurinanka kuchupi kahushkanta yachanchi. 19 Chay Jesukristuta chiknikkunaka puntiru ñukanchiwa tantarishpankuna kirik masinchikunami nishpa yuyarirkanchi. Chaymanta anchurirkakunana. Puntirumanta pachami Yaya Diosta mana shutipa kasukkunachu kashkakuna. Shutipa payta kasuk kanahuma karka ñukanchiwa paktami kiparinahuma karka. Ñukanchimanta anchurishpankuna Yaya Dioska ñukanchita riksichirka paykuna mana kanankunata ñukanchi payta kasukkunamanta.

20 Kankunataka Jesukristu Espiritunta kushka. Chasna kashpanmi yachankichi imami shutipa imami mana shutipachu. 21 Mana kunanrachu killkahuni kankunata shutipa kashkata yachachinaynipa. Ña shutipa kashkata yachashpaykichimi kankunarayku killkahuni. Chasna kashpan yachankichi shutipa kashkata rimanamanta llullaka mana llukshinanta.

22 Chasna llullamanta kankunata rimashpayni akuychi yuyarishunchi maymantami kan. ¿Pita kan llullata rimak? Tukuy maykankunami rimanahun Jesús mana kanchu chapashkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik nishpa, paykunami llullata rimakkuna kanahun. Chasna llullata rimakka chay kishpichik Kristuta yapa chiknik runami kan. Yaya Diospa Wawan Kristuta Yayan Diostapas manami riksinayanchu. 23 Maykan runami mana riksinayanchu Yaya Diospa Wawanta, paypaka manami Yaya Dioska yayanchu kan. Maykan runami Yaya Diospa Wawanranti runa masinkunapa puntanpi mana pinkashpa shayarin, chasna runapaka Yaya Dioska yayanmi kan.

24 Chasna kashpan puntirumanta pacha uyashkaykichita shunkuykichipi wakaychashpaykichi chayta kasushpa kirishpa kawsaychi. Chay puntirumanta pacha uyashkaykichita shunkuykichipi wakaychashpaykichika Yaya Diospa Wawanwa Yayanwapas tukuy uras shuk yuyayllawami kawsankichi. 25 Chay paykunawa shuk yuyayllawa kawsanaka chay ali wiñaypa kawsaymi kan, maykantami Yaya Dioska ñukanchita kunanta rimarka. 26 Kaykamalla kankunarayku killkashkani kankunata llullachinayak runakunamanta. 27 Yaya Dioska ñami kankunata Espiritunta kushka kankunapi kawsananpa.

Chasna kashpanmi manana munankichinachu shuk kankunata yachachinanpa, maykanmi ali, maykanmi mana alichu nishpa. Yaya Diospa Espiritunka kankunata tukuy chaykunata yachachin. Payka shutipa kashkata yachachin, manami llullanchu. Chasna kashpan paypa yachachishkanta kasushpa kawsaychi Jesukristuwa shuk yuyayllawa kawsanaykichipa.

28 Wawaynikunashina kashpaykichimi kunan kankunata rimani Jesukristuwa shuk yuyayllawa kawsanaykichipa, pay shamuhushpan mana manchanaykichipa nima pinkanaykichipa. 29 Ña yachankichi Jesukristu alillata rurak kananta. Chasna kashpanmi yachankichi tukuy payshina alillata rurak runakunapas Yaya Diospa wawankuna kananchita.

3

Yaya Diospa wawankunamanta riman

1 Rikuychi maytukuytata Yaya Dioska ñukanchita yuyan. Runa kashpanchipas wawaynikuna kankichi nishpami ñukanchita riman. Yaya Diosta mana kasuk runakunaka chasna paypa wawankuna tukushkanchita mana asirtanahunchu, payta mana riksishkankunarayku. 2 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, ñami kunanka Yaya Diospa wawankuna kanchi. Manara yachanchirachu imashna sumami tukushunchi silupi. Kayllata yachanchi, Jesukristu shamushpan payshina yapa ali tukunanchita, payta shutipa rikushpanchi imashnami kan. 3 Jesukristu ucha illa alillata rurak kan. Chayrayku paywa kananchita chapahushpanchi uchata rurashkanchimanta alicharishpa alita rurashpa kawsahunchina payshina ali kananchipa.

4 Maykan runami uchata rurashpa kawsan, payka manami kasunchu Yaya Diospa kamachishkanta. Uchaka rimanayanmi Yaya Diospa kamachishkanta mana kasuna. 5 Alita yachankichi Jesukristu ucha illa kananta. Kay allpama shamurka ñukanchikunata tukuy uchanchikunamanta pichananpa. 6 Paywa shuk yuyayllawa kawsashpanchi manami katinchichu uchata rurashpa. Shuk runa uchata rurashpa kawsakka manami payta riksishkachu.

7 Wawaynikunashina kashpaykichimi kankunata rimani. Ama kasuychichu kankunata llullachinayak runata. Jesukristuka alillata rurakmi. Ñukanchipas alillata rurashpa kawsashpanchi Yaya Diospa rikushkanpi Jesukristushina ali kanchi. 8 Maykan runami uchata rurashpa kawsan, payka supaykunapa apunta kasukmi kan, supay puntirumanta pacha uchata ruraysiki kashkanrayku. Yaya Diospa Wawanka kay allpama shamurka, supaykunapa apun ñukanchita kamachik kashkanmanta wichushpan tukuy waklichishkanta alichananpa, manana payta kasushpa kawsananchipa. 9 Yaya Dios ñukanchita Espiritunta kushkanrayku paypa wawankuna kashpanchi manana katinchichu uchata rurashpa. Pay yuyayninchita mushuyachishka manana munananchipa uchata rurashpa kawsanata. Mananami uchata rurashpa kawsanchinachu, Yaya Dios yayanchi kashkanrayku. 10 Shuk runapa kawsahushkanta rikushpanchi yachanchi pimi Yaya Diospa wawan, pimi supayta kasuk. Maykan runami mana alita rurakchu, chaymantapas kirikkunata mana yuyakchu, manami Yaya Diospa wawanchu kan.

Shukwa shukwa yuyanakushpa kawsanamanta riman

11 Kankuna puntirumanta pacha uyashkankichi kasna nishpa yachachishkanchita: Shukwa shukwa yuyanakushpa kawsaychi. 12 Ama kashunchichu ñawpa kawsak Kaín* wañushina. Payka supayta kasuk

* **3:12** Rikuy Génesis killkapi 4.1-8

kashpanmi wawkinta wañuchirka. Millaypata rurak kashpanmi alita rurashkanta rikushpan wawkinta wañuchirka.

13 Wawkinikuna paninikuna, Yaya Diosta mana kasuk runakuna kankunata chiknishpankuna ama manchariychichu. Ña yachankichi kankunata chikninankuna tiyan. 14 Ñukanchi kirik masinchikunata yuyashpanchi yachanchi wañushkashina Yaya Diosta mana kasuk kashkanchimanta kawsarimushkashina tukushkanchita. Maykan runami kirik masinta mana yuyanchu, payka wañushkashinami Yaya Diosta mana kasuk kan. 15 Maykan runami kirik masinta chiknik kan, payka runata wañuchikshinami kan. Ña yachankichi runata wañuchik runapika manami Yaya Diospa Espiritunka kawsanchu wiñaypa Yaya Dioswa kawsananpa.

16 Jesukristu ñukanchirayku wañushpan yapa ñukanchita yuyashkanta yachashkanchi. Chasna ñukanchita rikuchirka imashnami ñukanchipas kirik masinchikunata yuyananchi tiyan. Ñukanchipas paykunarayku wañunata munananchi tiyan. 17 Shuk kirik masinchipa mikunan llachapan illata rikunchima. Ñukanchipa tiyama tukuy munashkanchi. Chasna tiyashpantata mana yanapanchimaka manami Yaya Diosta yuyashpa kawsanchichu.

Yaya Dioswa shuk yuyayllawa kawsanamanta riman

18 Wawaynikunashina kashpaykichimi kankunata rimani, akuychi kirik masinchikunata ali munaywa yanapashpa yuyashunchi. Mana yanka rimashunchichu kirik masinita yuyani nishpa. 19 Paykunata shutipa yuyashpa kawsashpanchimi yachanchi Yaya Diospa shutipa kashkata riksichik shiminta kasuhushkanchita. Shunkunchipi rimay tukushpanchi mana alichu kanki nishpa, chay yuyahushkanchita rikuchishpa chunllayachinchi. Chasnami mana manchashpa kushilla Yaya Dioswa kawsanchi. 20 Mana alita rurashkanchikunamanta shunkunchipi rimay tukushpanchi yachanchi Yaya Dios shunkunchimanta ashwan alita yachak kananta. Paymi tukuyta yachan.

21 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, tukuy uchanchikunata alicharishpa kawsashpanchimi Yaya Dios ñukanchita uchanchikunamanta llakichishkanta yachanchi. Chasna manana shunkunchipi rimay tukushpanchi mana alita rurashkanchimanta kushillami mana manchashpachu Yaya Diosta mañanchi. 22 Chasna mañashpanchimi Yaya Dios tukuy tapushkanchikunata paktachinka ñukanchi kamachishkankunata paktachishpa munashkanta rurashpa kawsahushkanchirayku. 23 Paypa kamachishkanka kanmi tukuy shunkunchimanta pacha Wawan Jesukristupi sinchikunanchipa, chaymantapas yuyanakushpa shukwa shukwa kawsananchipa, imashnami Jesukristu ñukanchita kamachirka. 24 Yaya Diospa kamachishkankunata paktachihushpanchi paywa shuk yuyayllawami kawsanchi, chasnallatatami Yaya Diospas ñukanchiwa shuk yuyayllawa kawsan. Paypa kushkan Espiritunka shunkunchipi kawsahushpan yachanchi Yaya Dioswa shuk yuyayllawa kahushkanchita.

4

Imashnami riksinchi pimi ali yachachik pimi llullachishpa yachachik

1 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, ama kiriychichu tukuy runakunapa yachachishkankunata, Yaya Diospa Espiritunmi kayta yuyachiwashka nishpa rimakkunata. Kay allpapi achka tiyan llullachishpa yachachikkuna Yaya Diosmantami rimashkaynika nishpa. Paykunata uyashpa, kawsanankunata rikushpa alita yuyariychi yachanaykichipa

shutipachu Yaya Diospa Espiritunka paykunata yuyachihun manachu.
2 Maykan runami Jesukristumanta riman, Yaya Dios kashpan runa tukurka
ñukanchishina aychayu nishpa, paymi shuti Yaya Diospa Espiritunpa
yuyachishkanta rimak kan. Chasna alita yachachishpan yachanchi Yaya
Diospa Espíritun paypi kahushkanta. 3 Maykan runami Jesukristu runa
tukushkanta mana yachachinchu, payka manami Yaya Diospa Espiritunpa
yuyachishkanchu kan. Ashwan supaykunapa apunpa yuyachishkanmi
kan, imashnami Jesukristuta yapa chiknik runapas shamushpan paypa
yuyachishkan kanka. Chay chiknik runaka shamunan kashkata ña
uyashkankichi. Payta yuyachikka ñami Yaya Diosta mana kasuk runakunapa
chawpinkunapi kahun.
4 Wawkinikuna paninikuna, Yaya Diospa wawankunami kankichi.
Kankunapi kawsak Yaya Diospa Espíritun chay Yaya Diosta mana
kasuk runakunata yuyachikmanta ashwan yachayyu kan. Chayrayku
chay llullachishpa yachachikkunata mana kasushpaykichi paykunaka
mana atipashkakunachu kankunata llullachinata. 5 Yaya Diosta mana
kasuk runakunamanta kashpankunami chay mana kasukkunapa
yuyarishkankunata yachashkankunata yachachinahun. Tukuy Yaya Diosta
mana kasukkunaka paykunata yachak kanankunata yuyarishpa uyanahun.
6 Ñukanchi kankunata puntiru yachachikkunaka Yaya Diospa wawankunami
kanchi. Tukuy Yaya Diosta riksik runakunami yachachishkanchita
uyanahun. Maykankunami mana Yaya Diospa wawankuna kanahunchu,
paykunaka yachachishkanchita mana uyanahunchu. Chasna kashpan
ñukanchita uyahushpaykichi yachanchi Yaya Diospa shutipa kashkata
riksichik Espíritun kankunata yuyachik kananta. Ñukanchita mana
uyahushpaykichi yachanchi llullachik supay kankunata yuyachik kananta.

Yaya Dios yuyak kashkanrayku shukwa shukwa yuyanakushpa kawsananchi tiyan

7 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, yuyanakunaka Yaya Dios-
manta kashpan akuychi shukwa shukwa yuyanakushpa kawsashunchi.
Chasna yuyanakushpa kawsashpanchimi Yaya Diospa wawankuna kanchi,
chaymantapas payta shutipa riksinanchita rikuchinchi. 8 Yaya Dios yuyak
kashkanrayku runa masinta mana yuyak runaka manami Yaya Diosta
riksinchu. 9 Yaya Dios shuklla Wawan payshina Yaya Diosllatata kay allpama
kacharka, pay wañushpan ñukanchita kishpichinanpa wiñaypa paywa pakta
kawsananchipa. Chasnami ñukanchita yapa yuyahushkanta riksichirka.
10 Chaymantapas yapa ñukanchita yuyahushkanta yachanchi payta man-
ara yuyashpanchi payra ñukanchita yuyashkanrayku. Uchanchikunawa
payta piñachishpanchi Wawanta kacharka ñukanchita piñayninmanta arkashpa
wañunanpa ñukanchita uchanchikunamanta llakichinanpa.
11 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, Yaya Dios ñukanchita chasna
yapa yuyashpan ñukanchipas shukwa shukwa yuyanakushpa kawsananchi
tiyan. 12 Ñukanchi runakunamanta nima pi nima ima uras Yaya Diosta
rikushkanchichu. Chasna kashpanpas shukwa shukwa yuyanakushpa
kawsashpanchi yachanchi Yaya Dios ñukanchipi kawsahushkanta.
Chaymanta chasna yuyanakushpa kawsashpanchi yachanchi Yaya Dios
ñukanchita yuyashkanka mana yanka kashkanta, ashwan yanaparkami
ñukanchipas yuyanakushpa kawsananchipa.
13 Yaya Dios Espiritunta ñukanchita kushka. Chasna kashpan yachanchi
pay ñukanchipi kawsahushkanta, chaymantapas ñukanchi paywa shuk
yuyayllawa kawsahushkanchita. 14 Kay allpapi Yaya Diospa Wawan

kawsahushpanra ñukanchi kankunata yachachikkuna payta rikushkanchi. Chasna kashpan yachachihunchi Yayan Dios payta kachashkanta tukuy runakunata kastigarinanchi kashkanchimanta kishpichik kananpa. 15 Runa masinchikunapa puntankunapi mana pinkashpa rimashpanchika Jesús Yaya Diospa Wawanmi kan nishpa, Yaya Dioswa shuk yuyayllawami kawsanchi, Yaya Diospas Espiritunwa ñukanchipi kawsan. 16 Ñukanchi yachashkanchi kirishkanchi Yaya Dios ñukanchita yuyahushkanta. Payka runakunata yuyakmi kan. Ñukanchipas runa masinchikunata yuyak kashpanchi Yaya Dioswa shuk yuyayllawa kawsanchi, Yaya Diospas Espiritunwa ñukanchipi kawsan.

17 Yaya Diosta runa masinchikunatapas yuyashpalla kawsashpanchi Yaya Dios ñukanchikunata rurashkanchikunamanta tapunan puncha nima imata manchananchi tiyanchu, kay allpapi Jesukristushina alita kawsashkanchirayku. 18 Yaya Dios ñukanchita yuyashpan chaymanta ñukanchipas payta yuyashpanchi manana kastigananta manchashpachu kawsashunchi. Yaya Diosta yuyashpa kawsashpanchimi payta yuyanawa shunkunchika untarin. Chasna kashpan tukuy manchay ñukanchimanta anchurinan tiyan. Kastigay tukunanchita manchashpa kawsahushpanchika manara tukuy shunkunchimanta pacha Yaya Diosta yuyahunchirachu.

19 Manara Yaya Diosta yuyashpanchira payka ñukanchita yuyarka. Chayrayku kunan ñukanchipas payta yuyanchi. 20 Shuk runa kirikkunata chiknik kashpantata rimashpanka Yaya Diosta yuyanimi nishpa, llullaysikimi kan. Rikuhushkan kirikkunata mana yuyashpanka manami atipanchu yuyanata mana rikushkan Yaya Diostaka. 21 Yaya Dios ñukanchita kamachirka payta yuyashpanchi kirik masinchikunatapas yuyananchipa.

5

Mana alita rurachikta winsinanchimanta riman

1 Jesús chapashkanchi Yaya Diospa Kachanan Kishpichik kananta kirishpanchi Yaya Diospa wawankunami kanchi. Paypa wawankuna kashpanchi payta yuyashpa kawsanchi. Chasna kashpan tukuy wawankunatapas yuyashpa kawsanchi. 2 Payta yuyashpanchimi chaymantapas kamachishkanta paktachishpanchimi yachanchi tukuy wawankunatapas yuyahushkanchita. 3 Yaya Diosta yuyashpanchika kamachishkanta kasunchi. Chay kamachishkanka manami kanchu shuk shimi shunkunchita kichkiyachik, ashwan kasuypami kan. 4 Yaya Diospa wawankuna kashpanchimi chay mana alikunata rurachikta manana kasushpanchimi winsinchi. Tukuy shunkunchimanta pacha Jesukristupi sinchikushpa paylata kasushpanchimi chay mana alikunata rurachikta winsinchi. 5 Jesús Yaya Diospa shuklla Wawan payshina Yaya Diosllatata kananta kirishpanchimi chay mana alikunata rurachikta winsik runakunami kanchi.

Jesús Yaya Diospa Wawan kananta riksichikkunamanta riman

6 Chay Yaya Diospa shuklla Wawan payshina Yaya Diosllatata Jesukristu kay allpama shamurka. Kayma shamushpan yakupi bawtisarirka. Chaymanta ñukanchiranti kruspi wañushpan yawarnin shuturirka. Pay shamushpan mana shamurkachu yakupi bawtisarinanllapa, ashwan kruspi wañushpan yawarnin shuturinanpapas shamurka. Yaya Diospa Espíritun shutipa kashkata riksichik kashpanmi ñukanchita riksichin Jesukristu Yaya Diospa Wawan kananta. 7-8 Manami Yaya Diospa Espiritunllachu ñukanchita Jesús Yaya Diospa Wawan kananta riksichin. Yakupi bawtisarishkanmanta, chaymanta wañushpan yawarnin shuturishkanmantapas Yaya Diospa

Wawan kananta yachanchi. Chay kimsantimantami chasnalla Yaya Diospa
shuklla Wawan payshina Yaya Diosllatata kananta yachanchi.
9 Ñukanchi runa masinchikunapa rimashkankunata kirinchi. Chasna
kashpanmi Yaya Dios ñukanchita riksichishkanta ashwan kirinanchi tiyan,
pay runakunamanta ashwan shutipata rimak kashkanrayku. Paymi
ñukanchita riksichin Jesús paypa Wawan kananta. Chayrayku akuychi paypa
riksichishkanta kirishunchi. 10 Maykan runami Yaya Diospa Wawanpi
sinchikun, paymi shunkunpi yachan Yaya Dios Jesusmanta wawaynimi
nishpa rimashkanka shutipa kananta. Maykan runami chay Yaya Diospa
rimashkanta mana kirinchu, payka Yaya Dios llullanmi nishpa rimahukshi-
nami kan, Wawan Jesusmanta rimashkanta mana kirishkanrayku. 11 Yaya
Dios Wawan Jesukristuta kachashpan ñukanchita suma wiñaypa paywa
kawsayta kurka. Jesukristupi kirishpanchi ñukanchita wiñaypa kawsayta
kushpan riksichirka Jesukristu paypa Wawan kananta. 12 Maykan runapimi
Yaya Diospa Wawanka kawsan, paymi wiñaypata Yayan Dioswa kawsanka.
Maykan runapimi Yaya Diospa Wawanka mana kawsanchu, payka manami
Yayan Dioswa kawsahunchu, chaymantapas manami siluma Yayan Dioswa
kawsak rinkachu.

Shuk kunanakuna Yaya Diospa wawankunarayku

13 Yaya Diospa Wawanpi sinchikuk runakuna kashpaykichi kanku-
narayku kayta killkahuni wiñaypa Yaya Dioswa kawsanaykichita yachanay-
kichipa. 14 Yaya Diosta munashkantashina tapushpanchika payka tukuy
tapushkanchitami uyanka. Chayta yachashpanchi kushikushpa paypi
sinchikunchi. 15 Tukuy payta tapushkanchita uyananta yachashpanchi
chasnallatatami yachanchi chay tapushkanchita ña paktachishkanta.
16 Shuk kankunamanta kirik masikichi uchata rurahushkanta rikushpay-
kichi chay uchata rurashkanrayku mana wiñaypa wañuyta parisina kash-
pan payrayku Yaya Diosta mañaychi. Chasna mañashpaykichi chay uchata
rurashkanka llakichiypa kashpan Yaya Dios payta kishpichinka wiñaypa
wañuyta parisina kashkanmanta. Shuk uchakuna tiyan mana llakichiy-
pachu, chaykunata rurashpanchimi wiñaypa wañuyta parisinanchi tiyan.
Chasna uchakunata rurakkunaraykuka mana mañaychichu. 17 Tukuy mana
ali ruranakunami kan ucha. Chasna kashpanpas manami karan uchata
rurashkanchikunamantachu wiñaypa wañuyta parisishunchi.
18 Yachanchi Yaya Diospa wawankuna kashpanchi manana
uchata rurashpa katihushkanchita. Yaya Diospa Wawan ñukanchita
kuyrahushpanmi supayka ñukanchita manana atipanchu nima imata
ruranata. 19 Yachanchi Yaya Diospa wawankuna kananchita, chaymanta
yachanchi tukuy Yaya Diosta mana kasuk runakuna supaykunapa apunpa
kamachishkankuna kanankunata.
20 Chaymantapas yachanchi Yaya Diospa Wawan kay allpama
shamushkanta. Paymi ñukanchita riksichirka shuklla shutipa Yaya
Diosta. Jesukristuta riksishkanchirayku shuklla shutipa Yaya Dioswa
shuk yuyayllawa kawsanchi. Yaya Diospa Wawan Jesukristuka
shutipa Yaya Diosmi kan, ñukanchi runakunata wiñaypa kawsayta kuk.
21 Wawkinikuna paninikuna, ama kasuychichu yanka dioskunata. *Chayllata
killkashkani.Wawkikichi turikichi Juan*

ISHKAYNIN JUANPA KUNASHPA KILLKASHKAN

Shutipa kashkata riksishpa yuyanakushpa kawsanamanta riman

1 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, ñuka ruku yachachik kayta killkahuni kankuna shuk llaktapi tantarik Yaya Diospa akllashkan runakunarayku. Yapa yuyashkayni runakunami kankichi. Mana ñukallachu kankunata yuyani, tukuy ñukanchiwa pakta shutipa kashkata riksichik Yaya Diospa shiminta kasukkunapas kankunata yuyanahunmi. 2 Yaya Diospa shutipa kashkata riksichik shimin ñukanchita yuyachihushkanraykumi kankunata yuyanchi. Chay shutipa kashkata rimashkanka wiñayparayku shunkunchipi wakaycharishkami kan. 3 Chay shutipa kashkata riksichik Yaya Diospa shiminta kirishpa, shukwa shukwa yuyanakushpa kawsashpanchi Yaya Dios paypa Wawan Jesukristupas ñukanchita alita yanapanka. Ñukanchita yuyashpa tukuyta ruranka kishpichinanpa. Uchanchikunamanta llakichinka, chaymantapas ñukanchita yanapanka runa masinchikunawa kushilla kawsananchipa.

4 Yaya Dios ñukanchita kamachirka paypa shiminta alita kasunanchipa. Chayrayku shukkuna kankunamanta shutipa kashkata riksichik shiminta kasukkunata tarishpayni yapa kushikushkani. 5 Kunan wawkinikuna paninikuna, tukuy kankunata rimani shukwa shukwa yuyanakushpa kawsanaykichipa. Chay kamachinaka mana kanchu mushu, ashwan Jesukristuta kirishkaykichimanta pacha ña uyashkankichi. 6 Yaya Diospa kamachishkanta paktachishpa kawsahushpanchi shutipa yuyanakushpa kawsanchi. Kirik tukushkaykichimanta pacha chay kamachishkanta uyashkankichi kasunaykichipa.

Llullachishpa yachachikkunamanta riman

7 Kay allpapi tiyan achka llullachishpa yachachikkuna. Paykuna Jesukristumanta llullachishpa yachachinahun mana shutipa runa tukushkanta. Chasna rimakkunaka ashwan tukuymanta llullachikkunami kanahun, chaymantapas Jesukristuta yapa chiknikkunami kanahun. 8 Alita kuyrarishpa kawsaychi chay llullachishpa yachachikkuna mana kankunata llullachinankunapa. Kankunata llullachishpankunaka tukuy ali rurashkaykichika yankami kanka. Chayta yuyarishpaykichi kuyrarishpa kawsaychi Yaya Dios tukuy ali rurashkaykichimanta kankunata kushichinanpa.

9 Kristupa yachachishkanmanta anchurishpaykichika Yaya Dioska manami yayaykichichu kan. Kristupa yachachishkanta katishpaykichika Yaya Dioska yayaykichimi kan, chaymanta paypa Wawan Kristu kankunapi kawsan. 10 Shuk runa paktashpan Kristupa mana yachachishkantashina yachachik, ama payta wasikichipi yaykuchiychichu, nima kwintachiychichu. 11 Chasna runawa kwintashpaykichika millaypata rurahushkanpi paywa ishkayyashkashinami kankichi.

12 Achka tiyawashpanpas kankunarayku killkanaynipa, mana munanichu killkashpa rimanata. Ashwan munani kankunata rikuk rinata ñawipura kwintashpanchi kushikushpalla kananchipa. 13 Kay llaktapi tantarik wawkikuna panikuna kankunawa pakta Yaya Diospa akllashkan wawankuna kankunata saludanahun. *Chayllata killkashkani.Wawkikichi turikichi Juan*

KIMSAYNIN JUANPA KUNASHPA KILLKASHKAN

Juan Gayota kushichishkanmanta riman

1 Munashkayni Gayo, ñuka ruku yachachik kayta kanrayku killkahuni.
Yapa yuyashkayni runami kanki.
2 Munashkayni wawkini, yachani ña alita Yaya Diospi sinchikurihushkaykita. Chasna kashpan payta mañani kanta wakaychashpan
tukuypi alita yanapananpa, chaymantapas nima shuk unkuy kanta
apinanpa. 3 Shuk kirik masinchikuna shamushpankuna Yaya Diospa shutipa
kashkata riksichik shiminta alita kasuhushkaykita kwintawashkakuna.
Chayta yachashpayni achkata kushikushkani. 4 Wawaynikunashina
kahuk runakuna shutipa kashkata kasushpa kawsahushpankuna atunta
kushikuni. Chaymanta pasa kushikunaka ñukarayku mana tiyanchu.
5 Munashkayni wawkini, tukuy uras shuk llaktakunamanta Jesukristuta
kirik masinchikunata alita yanapashpa kawsahunki, paykunata mana rik-
sishpaykipas. 6 Jesukristuta kirikkuna tantarishkanchipi ñukanchita kwin-
tashkakuna maytukuytami paykunata yuyashpa yanapashkanki. Wawkini,
kuti kanpi paktashpankuna Yaya Dios munashkanshina paykunata mu-
nahushkankunapi yanapay, katinankunapa alilla maytachari Yaya Diospa
shiminta yachachik rihunkuna. 7 Jesukristumanta yachachishpa puri-
hushkankunarayku paykunata yanapay. Manami munashkakunachu Yaya
Diosta mana kasukkuna paykunapa pishihushkanpi yanapanankunata.
8 Chasna kashpanmi ñukanchi kirikkuna pishihushkata kushpa paykunata
yanapananchi tiyan, shutipa kashkata yachachihushkankunapi yanapak
kananchipa.

Juan riman Diotrefeska mana alita rurashkanmanta

9 Kankuna chaypi tantarik Jesukristuta kirikkunarayku killkashpayni
Diotrefeska paylla kamachik kanayashkanrayku killkashkaynita
mana kasushkachu. 10 Chasna kashpan kankunama rishpayni
tantarishkaykichipi tukuy paypa rurashkanta rimasha, yanka millaypa
shimikunata ñukanchimanta rimashpa purihushkanta. Payka manami
rimashkanllawachu kiparishka, ashwan shuk partimanta kirikkuna
paktashpankuna wasinpi mana yaykuchinayanchu. Shuk kankuna
Jesukristuta kirikkunamanta paykunata yaykuchinayashpaykichi payka
mana munashpan kankunata tantarinaykichimanta wichun.
11 Munashkayni wawkini, ama ruraychu runakuna mana alita
rurashkankunatashina. Ashwan runakuna alita rurashkankunatashina
ruray. Maykan runami alita rurak kan, payka Yaya Diospa wawanmi.
Maykan runami mana alita rurakchu kan, payka manami Yaya Diostaka
riksinchu. 12 Wawkinchi Demetriomanta tukuy runakuna alita rurak
kananta rimanahun. Chaymantapas Yaya Diospa shutipa kashkata
riksichik shimin paymanta ali kananta rimahukshina kan chay shimita
kasuhushkanwa rikuchishkanrayku. Ñukanchipas alita rurak kananta
rimanchi. Kanka yachanki shutipa kashkata rimahushkanchita.

Juan saludashpa killkashkanta tukuchin

13 Ñukapa achka tiyawashpanpas kanrayku killkanaynipa, mana mu-
nanichu killkashpa rimanata. 14 Ashwan munanimi utkalla kanta rikuk

rinata ñawipura kwintananchipa. 15 Yaya Dioska kanta yanapachun kushilla kawsanaykipa. Kaypi kahuk kanpa munashkayki wawkinchikuna paninchikuna kanta saludanahun. Chaymantapas chaypi kahuk munashkanchi wawkinchikunata paninchikunata saludapay karan shukta. *Chayllata killkashkani.Wawkiki Juan*

JUDASPA KILLKASHKAN

Judas Jesukristuta kirikkunata saludan

1 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, ñuka Judas Jesukristupa kamachishkan runa kani, chaymantapas Santiagopa wawkin. Kankunaka
Yaya Diospa kayashkankuna kashpaykichi Jesukristuta kirishpa kawsanaykichipa kankunarayku killkani. Yayanchi Diospa munashkan Jesukristupa
alita kuyrashkan runakuna kankichi. 2 Yaya Dioska kankunata tukuy uras
ashwanta llakichichun, chaymantapas yanapachun ashwanta ashwanta
kushilla yuyanakushpa kawsanaykichipa.

Llullachishpa yachachikkunamanta riman

3 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, yapakta munashpayni kankunarayku killkani Yaya Dios ñukata kankunatapas chasnalla kishpichishkanmanta. Yaya Dioska ñukanchi paypa runankunarayku shuk shimillatami
kacharka kirinanchipa imashnami kishpishunchi nishpa. Chay shimitami
ña kankunata alita yachachishpanchi kirirkankichi. Ashwan shuk shimika
mana tiyankachu. Kunanka killkanayni tiyan kankunata alita kunanaynipa
chay kirishkaykichi shimillata kirishpalla, mana manchashpa yachachishpalla kawsanaykichipa.

4 Shuk runakunaka llullachishpami kankunapi yaykushkakuna. Paykunaka kanahunmi Yaya Diosta chiknik runakuna. Yaya Dios llakichiysiki
kan nishpa yuyarishpankuna tukuy millaypa munanankunallata rurashpa
kawsanahun. Chasna millaypata rurak kashpankunami shuklla ñukanchita
Kamachik Amunchi Jesukristumanta manami paytaka riksinichu nihuk
runakunashinami kanahun. Chasna runakunamantami Yaya Dioska
ñawpamanta pacha ña rimarka paykunata wiñayparayku sinchita kastigananta.

5 Ña alita yachashpaykichipas kutikashka kankunata yuyachini Yaya
Dios ñawpamanta pacha mana alita rurakkunata kastigashkanta. Yaya
rukunchi wañukuna Egipto allpapi kawsahushpankuna paykunata sinchita kamachishpa parisichirkakuna. Yaya Dios paykunata llakichishpan chay Egipto allpamanta llukshichirka. Chasna puntiru tukuy paykunata egipto runakunamanta kishpichishpanpas chaymanta tukuy manana payta kirinayakkunata mana ashwan llakichishpachu llamputa kulluchirka. 6 Ñawpa mana alita rurak angelkunatapas Yaya Dios kastigarka.
Paykunaka manana angelkunashina kawsanayashpankuna Yaya Diospa
kushkan kawsanankunamanta llukshirkakuna. Yaya Dios paykunata
chasna mana alita rurashkankunamanta kastigashpan mana ismuk kadenakunawa watashpa chay manchaypa amsa wakaychananpi wichurka.
Chaypi taparishka kiparinkakuna Yaya Diospa atun kastiganan puncha paktarinankama chay uras wiñayparayku kastigay tukunankunapa. 7 Chay ñawpa
llaktakuna Sodomapi Gomorrapi, chay llaktakuna muyukta llaktakunapipas
mana alita kawsak runakunatapas Yaya Dioska kastigarka. Paykunaka
chay Yaya Diospa kastigashkan angelkunashina mana alita kawsakkuna
karkakuna. Runakunapuralla tupanakushpa kawsanahuchun kari warminllawa warmi kusanllawa nishpa Yaya Diospa rimashkanta mana kasushpa
yapa millaypata kawsarkakuna. Chasna kawsashkankunamantami Yaya
Dios paykunata kastigashpan wiñaypata mana wañuk ninapi parisinahun.

Chasna Yaya Dios paykunata kastigashpanmi yachanchi tukuy mana alita rurak runakunata chasnallatata sinchita kastigananta.

8 Chasna Yaya Dios ñawpa kastigashkanta yachashpankunatata chay kankunapi yaykushkakuna llullachikkuna chay ñawpa millaypata kawsak runakunashinami kawsanahun. Chasna kawsashpankunami paykuna kikin aychankunata wikiwa mapayachihukshina kanahun. Paykuna kikin yuyayninkunamantami muskuyninkunamantami yachachinahun. Nima pita kasunata munashpankuna tukuy apukunata chikninahun. Mana pinkarinata yachak runakuna kashpankunami atun yachayyu wayrapi kawsak kamachikkunamantapas asichishpa millaypata rimanahun. 9 Nima angelkunata atun kamachik angel Miguel atiparkachu supaykunapa aputa asichishpa pinkachishpa rimanata ñawpa paywa Moisés wañupa aychanmanta rimanakushpankuna pimi apanka nishpa. Supay kashpanpas paytaka manami asichishpa pinkachishpa rimarkachu millaypata rurashkanmanta kastigay tukunanta. Ashwan kasnalla rimarka: Yaya Dios kanta mana alita rurashkaykikunamanta rimachun nishpa. 10 Chay llullachik runakunaka mana riksishkankunamanta mana yachashkankunamanta mana pinkashpa asichishpa millaypata rimanahun. Paykunaka mikushpalla mapakushpalla kawsak yuyay illa shunku illa animalkunashina kawsanallata yachanahun. Chasna kawsashkankunawa paykuna kikinlla waklichirishpa wañunkakuna wiñayparayku kastigay tukunankunapa.

11 Ay, imashna kastigushi paykunarayku tiyanka. Yaya Diosta kasukkunata llullachishpankuna manana payta kasushpa kawsananankunapa, chay ñawpa kawsak wawkinta wañuchik Kainshina* wañuchik kanahun. Chay ñawpa yachachik Balaam wañushina kullkiranti llullachik tukushpankuna paykuna kikin llullachirinahun. Chaymantapas chay ñawpa kawsak Yaya Diosta mana kasunayak runa Koreshina† mana kasunayashpankuna paykuna kikin wañuyta maskanahun.

12 Chay llullachik runakunaka mana pinkashpachu kankunawa kanahun yuyanakushpa tantaylla mikuhushkaykichipi. Paykunaranti Yaya Diosta mana riksik runakuna kankunamanta asichishpa millaypata rimanahun. Paykunaka chawpikichipi kushilla mana pinkashpa nima shukkunata yuyarishpa saksakta mikunahun upyanahun. Yachachikkuna kashpankunapas kirikkunata yachachishpa kuyranankunapa paykuna kikinllata kuyrak runakuna kanahun. Yaku illa yana puyukunashina llullachikmi kanahun. Wayra apashkashinami pantarkakuna. Shuk kaspi muyu illashina mana valik kanahun, pankankuna wicharishka chakirishkashina, chaymantapas ankun surkurishka wañushkashina. 13 Sinchi wayrapi atun yaku marpa ulasninkunashina mana samanata yachak kanahun. Imashnami ulaskuna sinchi wayrapi ulasyahushpankuna putskuta wichunahun, chasnashinami chay llullachik runakunaka mana samashpa pinkaypa rurashkankunata rikuchinahun. Llukshinankunata pantachishka istrillakunashina kanahun ñampita pantachishkata mana yanapak. Chasna kashpankunami Yaya Dios paykunata chay manchaypa amsapi wichunka wiñayparayku chaypi parisinankunapa.

14-15 Yaya Dios chasna runakunata kastigananmanta yaya rukunchi Enokpas ñawpa kay allpapi kahushpanra ña rimarka. Chay puntiru runa Adanmanta kanchisnin miraynin Enokka kay manara paktarishkata rimarka kasna:

---

* **1:11** Rikuy Génesis killkapi 4.1-8 † **1:11** Rikuy Números killkapi 16.1-35

Kuyrariychi. Amunchika paypa mana yupaypa waranka waranka angelkunawa shamunka tukuy mana alita rurak runakunata kastigananpa. Tukuy payta mana kasuk uchayu runakunataka payta mana kasunayashpa piñachishpa millaypata rurashkankunamanta, tukuy payta chiknishpa mana alita rimashkankunamantapas kastiganka nishpa.

16 Chay mana alita rurak runakunaka tukuymanta rimarishpa kawsanahun. Nima imapi kushikunayanahunchu. Paykuna kikin munanankunallata kasushpa kawsanahun. Yachak tukushpa ali shimikunawa llullachinahun. Runa masinkunata mishki shimikunawa kushichishpa rimanahun paykunamanta yanka apinankunapa.

Yaya Diosta kasukkunata kunana shimikuna

17 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, yuyarinaykichi tiyan Jesukristupa apostolninkuna manara paktarishpan ña kankunata rimashkankunata. 18 Kasna kankunata rimarkakuna: Kay allpa tukurihushkan punchakunapi tiyanka mana pinkashpa Yaya Diospa rimashkanmanta asichishpa mana alita rimakkuna. Paykunaka Yaya Diosta mana kasushpa paykuna kikinpa millaypa munanankunallata rurashpami kawsankakuna nishpa. 19 Chay asichishpa rimakkuna kankunata yuyachinahun rimanakushpa chikninakushpa manana shuk yuyayllawa kawsanaykichipa. Paykunaka animalkunashina aychankunapa munashkankunallata kasunahun. Manami nima imapi Yaya Diospa Espíritun yuyachishkan runakuna kanahunchu.

20 Munashkayni wawkinikuna paninikuna, kankunaka Yaya Diospa shiminta alita shukwa shukwa yachachinakuychi tukuy uras ashwan alita Jesukristupi sinchikushpa payta kasushpa kawsanaykichipa. Chaymantapas Yaya Diospa Espíritun kankunata yuyachishkanshina Yaya Diosta mañaychi. 21 Pay kankunata yapa yuyashkanta yuyarishpa payshina runakunata yuyashpa kawsaychi. Chaymantapas mana sampayashpa chapaychi Amunchi Jesukristu kankunata llakichishpa pushananta wiñaypa paywa pakta silupi kawsanaykichipa. 22 Kankunapi kahuk ishkay yuyayyu runakunataka yuyashpa kunaychi alita Jesukristullapi sinchikunankunapa. 23 Chaymantapas shukkuna ninapi sintihukshina ña chinkarina kahukkunataka ninamanta surkuhukkunashina utkalla yanapaychi kishpinankunapa. Shuk mana alita rurak runakunatapas llakichiychi. Chasna paykunata llakichishpaykichimi alita kuyrarinaykichi tiyan. Tukuy mana ali rurashkankunata chikniychi mana kankunapas paykunashina shuk imapi mana alita ruranaykichipa.

Judas Yaya Diosta atunyachishpa riman

24 Yaya Dios tukuyta atipak kashpan yachan kankunata wakaychanata mana uchapi urmanaykichipa. Chaymantapas munan Jesukristu kuti shamushpan kankunata ucha illata yapa kushillakunata suma punchahlla puntanpi churanata.

25 Chay shuklla Yaya Diosmi Jesukristuta kachashpan ñukanchita Kishpichik kan. Payllami suma mana rikuypa punchahlla kan, atun suma apu, tukuyta kamachik, tukuyta atipak, wiñaypamanta pacha kawsak, kunankama, wiñayparayku. Chasna kachun. *Chayllata killkashkani.Wawkikichi turikichi Judas*

JESUKRISTU JUANTA KAY ALLPAPI SILUPIPAS ÑA PASANAN KANANMANTA RIKUCHISHKANTA KWINTAK KILLKA

Juan killkan Jesukristu payta riksichishkanta

1 Ñuka Juan kayta killkahuni Jesukristu ñukata riksichiwashkanta imashnami kay allpapi silupipas ña pasanan tiyan. Manara nima pi yachashpanra Yaya Dioska Jesukristuta riksichirka imashnami kay allpapi silupipas tukunka, payna ñukanchi runankunata riksichinanpa. Chaymanta Jesukristuna paypa angelta kacharka Yaya Dios payta riksichishkanta ñuka paypa kamachishkan runantana riksichiwananpa, ñukana tukuy Jesukristupa kamachishkan runakunata riksichinaynipa.

2 Ñukaka Yaya Diospa rimashkantami rimani. Chaymanta Jesukristu chay Yaya Diospa rimashkanka shutipami nishkanta rimani. Chaymantapas rimani rikuhushkaynillapi muskuypishina rikushkaynita. 3 Kushillami kankakuna maykan runakunami kay Yaya Diospa riksichiwashkanta leyinahun, chaymantapas maykankunami uyashpankuna kay killkarishkata kasunahun. Yachanchi tukuy kay Yaya Diospa riksichiwashkanka ña paktarinan kananta.

Juan kanchis llaktakunapi kawsak Jesukristuta kirik runakunarayku killkan

4 Ñuka kankunarayku killkani kay Asiapi kanchis llaktakunapi Jesukristuta kirik runakunarayku. Yaya Dios kankunata llakichishpan yanapachun kushilla kawsanaykichipa. Paymi ñawpamanta pacha tiyarka, kunankama kawsan, chaymantapas shamunan tiyan. Chaymantapas Yaya Diospa puntanpi kahuk Espíritun, maykanmi tukuy alikunapi yanapahun, kankunata llakichishpan yanapachun kushilla kawsanaykichipa. 5 Chasnallatata Jesukristupas kankunata llakichishpan yanapachun kushilla kawsanaykichipa. Paymi shutipa kashkata riman. Tukuy wañushka runakunamanta paymi puntiru kawsarirka manana kuti wañunanpa. Payka tukuy kay allpapi apukunamanta atun kamachikmi. Payka ñukanchita yuyan. Ñukanchiranti wañushpan yawarnin shuturishkanrayku uchanchikunata pichashka. 6 Paymi ñukanchita akllashka paywa pakta kamachinanchipa. Chaymantapas ñukanchita akllashka runakunata Yaya Diosta riksichinanchipa, tukuy paykunarayku mañakkuna kananchipa. Tukuy runakuna wiñayparayku Jesukristullata atunyachishpa kushichinahuchun. Paylla tukuy uras wiñayparayku tukuyta kamachichun. Chasna kachun.

7 Wawkinikuna paninikuna, alita uyawaychi. Jesukristuka shamunkami puyu chawpipi tukuy ñukanchi runakunata kamachik kananpa. Tukuy payta rikushunchi. Payta klabashpa wañuchik runakunapas rikunankuna tiyan. Tukuy kay allpapi chikan chikan allpakunapi kawsak mana payta kasuk runakuna payrayku llakirishpa wakankakuna: Imaraykushi mana payta kasushkanchichu nishpa. Chasnami kanka.

8 Tukuypa amun Yaya Diosmi riman: Imashnami abesedarioka A-letrawa kallarin Z-letrawa tukurin, chasnashinami ñuka tukuyta kallarichik tukuyta tukuchik kani. Rimashpayni tukuy kallarin, chaykamalla nishpayni tukuy tukurin. Ñukami kani ñawpamanta pacha, kunankama kawsani, chaymantapas shamunayni tiyan. Ñukami tukuyta atipak kani nishpa.

Juan rikuhushkanllapi muskuypishina Kristuta rikushkanmanta riman

9 Ñuka Juan kirik masikichimi kani. Kankunawa pakta shuk yuyayllawa
Jesuswa kani. Kankunashinami parisini. Ñukapas kankunawa pakta
Yaya Diospa ali kamachinan mushu mundupi Jesukristuwa pakta
tukuyta kamachishunchi. Kankunashina ñukapas imapi parisishpaynipas
sinchikurishpayni mana sakishanchu Jesusta kasushpa kawsanata.
Yaya Diospa shiminta yachachishkaynirayku, Jesús shutipa kashkata
rimashkanta yachachishkayniraykupas kastigawashpankuna isla Patmospi
churawarkakuna.
10 Chaypi kashpayni shuk domingo puncha Yaya Diospa Espíritun sumakta
tukuypi yuyachiwarka. Chasna tukushpaynimi washaynimanta uyarkani
shuk kurmitatashina sinchita rimahukta. 11 Chay rimahukka rimawarka:
Kay rikunaykitaka shuk killkapi killkay. Chaymanta kachay chay kanchis
llaktakunapi ñukata kiriwak runakunarayku, Efeso llaktarayku, Esmirna
llaktarayku, Pérgamo llaktarayku, Tiatira llaktarayku, Sardis llaktarayku,
Filadelfia llaktarayku, chaymantapas Laodisea llaktarayku.
12 Chaypina tikrarirkani chay rimawahukta rikunaynipa. Chaypi
rikurkani kanchis oromanta lamparín tiyarinakunata. 13 Chay lamparín
tiyarinakuna chawpipi rikurkani runashina rikunayu shayahukta. Pay
churarishka kahurka atun apupa suni churarinanta. Pichunpi watarishka
kahurka oromanta chumpita. 14 Chukchanka karka utkumanta yapa
yura mana rikuypa rantipak. Ñawinkunaka rikurirka nina sintihukshina.
15 Chakinkunaka karka shuk chuya fierro ninapi pukayachishkashina.
Paypa shiminka shuk atun yaku urkumanta urmahukshina uyarirka.
16 Kuska makinpika charihurka kanchis istrillakunata. Rimahushpan
shiminmanta llukshirka ishkanti parti wiluyu sablishina. Uyanka inti
chawpi puncha sinchita intihukshina rikurirka.
17 Chasna payta rikushpayni wañushkashina paypa puntanpi allpama ur-
markani. Chaypina kuska makinta ñukapi churashpan rimawarka: Ama
manchawaychu. Manarapas nima ima tiyashpanra ña tiyarkani. Tukuy
imakuna tukurishpanpas ñukaka kawsashallami. 18 Ñukami kani Tukuy
Uras Kawsak. Kashkani wañushka. Chaymanta kawsarishpayni kawsani
wiñayparayku. Ñuka kani runakunata kastigarinankunamanta kishpichik,
chaymantapas kani runakunata wiñaypata kastigarinankunapa wichuk.
19 Tukuy rikushkaykita killkay. Washa rikuchinaynikunatapas rikush-
payki killkay. Puntiru killkanki kunan pasahushkanmanta, chaymanta
killkanki tukuy pasananta rikuchinaynita.
20 Ñami rikushkanki kanchis istrillakunata kuska makinipi chari-
hushkaynita. Chaymantapas rikushkanki kanchis lamparín tiyarinakunata.
Kunanka rimashkayki kay rikushkaykika imatami rimanayan. Chay kanchis
istrillakunaka kanahun kay kanchis llaktakunapi kiriwak runaynikunata
yachachikkuna. Chay kanchis lamparín tiyarinakunaka kanahun chay
kanchis llaktakunapi kiriwak runaynikuna nishpa Jesukristuka rimawarka.

2

*Jesukristu Juanta riman Efeso llaktapi kawsak payta kirikkunarayku kil-
lkananpa*

1 Chaymanta Jesukristu ñuka Juanta rimawarka: Killkay Efeso llaktapi
kiriwakkunata yachachikrayku kasna: Ñuka chay kanchis istrillakunata
kuska makinipi charihuk, chay kanchis lamparín tiyarinakuna chawpipi
purihuk kankuna chaypi kawsak runaynikunata rimani:

2 Ñukami tukuy rurashkaykichita riksini. Yachani mana sampayashpa
alita yachachishpa sinchita tarawahushkaykichita. Chaymanta yachani mil-
laypata rurak runakunata chawpikichimanta anchuchishkaykichita. Chay-
manta yachani Yaya Diospa yachayninwa yachachihuni nishpa yanka rimak
runakunata yachachihushkankunamanta alita tapushkaykichita. Chasna
llullaysiki kanankunata riksishkankichi. 3 Chaymantapas yachani mana
sampayashpa kasuwahushkaykichita. Chasna ñukata kasuwashkaykichi-
rayku achkata parisishkankichi. Chasna parisishpaykichipas mana saki-
washkankichichu.
4 Chasna mana sakiwashpa kawsashpaykichipas rikuhuni manana tukuy
shunkuykichimanta pacha yuyawahushkaykichita, imashnami puntiru
yapa yuyapayawarkankichi. Chaymantapas manana alita yuyanakushpa
kawsahunkichinachu kankunapura. 5 Alita yuyariychi imashnami
tukushkankichi. Manana alita yuyawahushkaykichita yuyarishpaykichi
llakiriychi. Kutikashka ñukata yuyawashpa kankunapurapas alita
yuyanakushpa kawsaychi. Mana kashpaka kunkaymanta kankunata
wichusha manana lamparín tiyarinashina kanaykichipa. 6 Shuk parti
kushikuni kankunamanta. Kankunaka chiknihunkichi nikolaitakunapa
rurashkankunata, maykankunatami ñukapas chiknini.
7 Maykankunachari kankunamanta Yaya Diospa Espíritun karan
llaktakunapi kiriwak runaynikunata rimahushkanta uyanahun
kasunahuchun. Kankuna parisihushpaykichipas kasuwashpalla
kawsashpaykichika karashkaykichimi chay kawsayta kuk kaspipa muyunta
wiñaypa kawsanaykichipa. Chay kaspika Yayayni Diospa suma kushilla
kawsananpimi. Chasnami Jesukristuka rimawarka kankunarayku
killkanaynipa.

Jesukristu Juanta riman Esmirna llaktapi kawsak payta kirikkunarayku killkananpa

8 Chaymanta kuti rimawarka: Killkay Esmirna llaktapi kiriwakku-
nata yachachikrayku kasna: Ñukami kani tukuyta kallarichik tukuyta
tukuchik. Rimashpayni tukuy kallarin, chaykamalla nishpayni tukuy
tukurin. Kashkani wañushka. Chaymanta kawsarishkani. Chasna kashpayni
kankuna chaypi kawsak runaynikunata rimani:
9 Ñuka riksini kasuwashkaykichirayku sinchita parisihushkaykichita.
Yachani nima imayu kanaykichita. Chasna mana imayu kashpaykichipas
ñukata kirishpa kawsahushkaykichirayku achka imayushinallatata
kankichi. Chaymanta yachani shuk israel runakuna kankunamanta
millaypata rimashkankunata. Yaya Diospa akllashkan runakuna
kanchi nishpa rimanahun. Chasna rimashpankunapas supayta
kushichik runakunami kanahun. 10 Kankuna ima parisinaykichita
yachashpaykichipas ama manchaychichu. Supaykunapa apun shuk
kankunata karselpi satichinka kamananpa shutipachu kasuwak kankichi
manachu nishpa. Chasnami kankunaka shuk punchakunata parisinaykichi
tiyan. Kankunata wañuchinayashpankunapas alita sinchikuriychi
kawsanaykichikama mana sakishpa kasuwanaykichipa. Chasna
kashpaykichimi kankunata yaykuchisha wiñaypa ñukawa kawsanaykichipa.
11 Maykankunachari kankunamanta Yaya Diospa Espíritun karan llak-
takunapi kiriwak runaynikunata rimahushkanta uyanahun kasunahuchun.
Kankuna parisihushpaykichipas kasuwashpalla kawsashpaykichika man-
ami wiñaypa parisinaykichipa wichuy tukunkichichu. Chasnami Jesukris-
tuka rimawarka kankunarayku killkanaynipa.

Jesukristu Juanta riman Pérgamo llaktapi kawsak payta kirikkunarayku killkananpa

12 Chaymanta kuti rimawarka: Killkay Pérgamo llaktapi kiriwakkunata
yachachikrayku kasna: Ñukami chay ishkanti parti wiluyu sablitashina
charik kankunata rimani:
13 Ñuka yachani supaykunapa apun amuyashkan llaktapi sumakta ka-
machishkan runakuna chawpipi kawsahushkaykichita. Chasna kash-
panpas mana sakishpachu kasuwankichi. Chay llaktaykichipi, mayp-
imi supaykunapa apunpas kawsan ñukamanta tukuy uras rimak Antipasta
wañuchirkakuna. Nima chay uras sakishkankichichu ñukapi sinchikurinayki-
chita.
14 Chasna mana sakishpa kasuwashpaykichipas rikuhuni shukta shukta
mana ali rurahushkaykichita. Kankunapa chawpikichipi tiyan mana saki-
nayakkuna chay Balaam wañupa millaypa yachachishkanta. Chay Balaamka
ñawpa yaya rukunchi wañukunapa kuntrankuna apu Balak wañuta yana-
pashpa kunarka paykunata uchata rurachinanpa. Chasna kunashpan yaya
rukunchikunaka Balakta kasushpa mikurkakuna wiwakunapa aychanta,
maykankunatami wañuchipayarkakuna yanka dioskunata kushichinanku-
napa. Chaymantapas musayanakushpa kawsarkakuna kuntrankunapa
yanka dioskunata kushichinankunapa. Chasna rurak runakunallatatami
tiyan kankunapipas. Chaymanta tiyan Balaamshina yuyayyu runakuna.
15 Chaymantapas tiyan chawpikichipi nikolaitakunapa yachachishkanku-
nata mana sakinayakkuna. 16 Llakiriychi chay mana ali rurakkunata mana
anchuchishkaykichirayku. Kutikashka ñukallata kasuwashpa kawsaychi.
Mana kashpaka kunkaymantami kankunata kastigasha. Rimahushpaynilla
sabliwa tuksihukshina chay mana ali rurakkunata kulluchisha.
17 Maykankunachari kankunamanta Yaya Diospa Espíritun karan llaktaku-
napi kiriwak runaynikunata rimahushkanta uyanahun kasunahuchun.
Kankuna parisihushpaykichipas kasuwashpalla kawsashpaykichika
karashkaykichimi mana riksishkaykichi silumanta mikunata wiñaypa
ñukawa kawsanaykichipa. Chaymantapas kushkaykichimi shuk yura
rumita mushu shutikichi killkarishkawa. Chay mushu shutikichita nima
pi riksinkachu, kankuna apik amukunallami riksinkichi. Chasnami
Jesukristuka rimawarka kankunarayku killkanaynipa.

Jesukristu Juanta riman Tiatira llaktapi kawsak payta kirikkunarayku killkananpa

18 Chaymanta kuti rimawarka: Killkay Tiatira llaktapi kiriwakkunata
yachachikrayku kasna: Ñukami kani Yaya Diospa Wawan. Ñawinika nina
sintihukshinami. Chakinika chuya fierro ninapi pukayachishkashinami.
Chasna kashpaynimi kankunata rimani:
19 Ñukami tukuy rurashkaykichita riksini. Chaymanta yachani
ñukata runa masikichikunatapas yuyahushkaykichita. Yachanimi
ñukapi alita sinchikuhushkaykichita, chaymanta runa masikichikunata
yanapahushkaykichitapas. Parisishpaykichipas mana sampayashpachu
alikunata rurashpa kawsahunkichi. Chaymantapas yachanimi puntiru alita
rurashkaykichikunamanta kunanka ashwan alikunata rurahushkaykichita.
20 Chasna kashpaykichipas rikuhuni kankuna sakishkaykichita
chay warmi Jesabel kankunata yachachinanpa. Yaya Diospa
yachayninwami yachachihuni yanka nishpami kankunata llullachishpa
yachachihun. Kankunata yachachin yanka dioskunata kushichishpa
musayanakunaykichipa, chaymantapas chay yanka dioskunarayku

wañuchishkankuna wiwakunapa aychankunata mikunaykichipa.
21 Unay ña payta rimashkani chay millaypa ruranankunata sakishpa
ñukatana kasuwananpa. Kunankama mana munanchu musayashpa
kawsahushkanta sakinata. 22 Chayraykumi kunan payta sinchi unkuywa
kastigasha. Payshina rurashpa kawsakkunatapas sinchitami parisichisha
millaypa kawsahushkankunata mana sakishpankunaka. 23 Chaymantapas
payta kasukkunataka parisichishpami wañuchisha. Chasna rurashpaynimi
tukuy parti kiriwak runaynikuna yachankichi tukuy kankuna runakunapa
yuyarihushkaykichita riksinaynita. Chaymantapas yachankichi karan
mana alita rurakta kastiganaynita, karan alita rurakta kushichinaynita.

24 Kunanka kankuna chay Tiatira llaktapi chay millaypa yachachishkata
mana katikkunata rimani. Kankunaka manami chay warmishinachu su-
paykunapa apu yuyarishkanta yachakushpa kawsashkankichi. Chasna ña
alita kasuwahushkaykichirayku mana ashwanta kankunata kamachinichu.
25 Kayllata kankunata kamachini: Kasushpalla katiwaychi shamunayni
punchakama.

26 Parisihushpaykichipas kawsanaykichikama munashkaynita
rurashpa kawsashpaykichika kankunatami churasha ñukawa pakta
tukuy llaktakunamanta runakunata kamachikkuna kanaykichipa.
27-28 Chasnallatatami Yayaynika ñukatapas churawarka tukuy kay allpapi
llaktakunamanta runakunata kamachik kanaynipa. Kankuna ñukawa
pakta kamachikkuna tukushpaykichi shuk fierromanta rurarishka
barawa tinahata pakihukshina mana kasukkunata sinchita kastigashpa
kamachishunchi. Chaymanta pakarihushkapi rikurik ruyunchitashina
kankunata kusha. Ñukaka chay ruyunchishinami kani. Imashnami
ruyunchika rikurishpan amsaka tukurin, chasnashinami kankunawa
kawsak shamushpayni tukuy mana alikuna tukurinankuna tiyan.

29 Maykankunachari kankunamanta Yaya Diospa Espíritun karan llak-
takunapi kiriwak runaynikunata rimahushkanta uyanahun kasunahuchun.
Chasnami Jesukristuka rimawarka kankunarayku killkanaynipa.

3

*Jesukristu Juanta riman Sardis llaktapi kawsak payta kirikkunarayku kil-
lkananpa*

1 Chaymanta kuti rimawarka: Killkay Sardis llaktapi kiriwakkunata
yachachikrayku kasna: Ñuka tukuy alikunapi yanapak Espiritupa amun,
chaymantapas chay kanchis istrillakunata charihuk kankunata rimani:

Ñukami tukuy rurashkaykichita riksini. Runa masikichikuna kankuna-
manta alita Yaya Diosta kasukkuna nishpa rimahushpankunapas yachani
wañushkashina mana kasuwakkuna kahushkaykichita. 2 Wañushkashina
kahushkaykichimanta atariychi. Chaymanta sinchikuchiychi manara
wañushkashina kahukkunata, ña wañunalla kahunkuna. Rikuhuni ru-
rahushkaykichika Yayayni Diospa rikushkanpi mana ali kahushkankunata.
3 Yuyariychi kankunata yachachishkankunata. Chayta yuyarishpaykichi
alitana shunkuykichipi wakaychaychi. Kuti mushumanta Yaya Diosta ka-
sushpa kawsaychi. Wañushkashina kahushkaykichimanta mana atarish-
paykichika shuk shuwa kunkaymanta paktamuhukshina nima pi yuyari-
hushkanpi kunkaymanta kankunata kastigak shamusha.

4 Kankuna Sardispi kirikkunamanta tiyan masna runalla alita
kasuwakkuna. Kankuna chay alita kasuwakkunami churarishkaykichita

mana wikiyachikkunashina kankichi. Alita rurashpa kawsashkaykichirayku suma yura churarishka purinkichi ñukawa. 5 Parisihushpaykichipas kasuwashpalla kawsashpaykichika suma yurata churachishkaykichi. Shutikichita mana pichashanchu chay wiñaypa Yaya Dioswa kawsak runakunapa shutinkuna killkarishkankunamanta. Chaymantapas Yaya Diospa puntanpi, paypa angelkunapa puntanpipas kankunamanta kushikushpa rimasha alita kasuwashpa kawsashkakuna nishpa.

6 Maykankunachari kankunamanta Yaya Diospa Espíritun karan llaktakunapi kiriwak runaynikunata rimahushkanta uyanahun kasunahuchun. Chasnami Jesukristuka rimawarka kankunarayku killkanaynipa.

Jesukristu Juanta riman Filadelfia llaktapi kawsak payta kirikkunarayku killkananpa

7 Chaymanta kuti rimawarka: Killkay Filadelfia llaktapi kiriwakkunata yachachikrayku kasna: Ñukami kani ucha illa, alillata rurak. Tukuy ñukapa rimashkaynika shutipami. Yayayni Diospa kawsananta tapashpayni nima maykan atipanchu paskanata paywa kawsananpa. Chasnallatatami paskashpayni nima maykan atipanchu tapanata runakuna mana yaykunankunapa. Chasna kashpayni kankunata rimani:

8 Ñukami tukuy rurashkaykichita riksini. Kankunarayku punkuta paskashpa sakishkani runakunata yaykuchinaykichipa. Chaytaka nima maykan atipanchu tapanata. Kankuna mana yapa yachayyu kashpaykichipas rimashkaynita kasushpalla kawsashkankichi. Chaymantapas manami ñukamanta rimashkankichichu mana payta riksinchichu nishpa. 9 Llaktaykichipi tiyan supayta kushichik runakuna. Paykunaka llullaysikikuna kashpankuna Yaya Diospa akllashkan runakuna kanchi nishpa yanka rimanahun. Chay runakunata kankunamanta yanka millaypata yuyarishkankunata riksichishpayni puntaykichipi kunkurinkakuna, kankunata yuyahushkaynita yachashpankuna.

10 Kankunaka mana sampayashpa kasuwaychi nishpa rimashkaynita alita kasushkankichi. Chayrayku ñukapas kankunata wakaychashkaykichi mana ñukamanta anchurinaykichipa tukuy kay allpapi kawsak runakunarayku atun parisinakuna paktashpankuna. Chasna paykuna parisinkakuna yachanaynipa millaypata rurahushkankunata sakinkakunachu manachu nishpa. 11 Ñuka ña shamusha. Chasnalla alita kasuwaychi mana nima maykan kankunata kichunanpa kasuwashpalla kawsakkunata Yayayni Dios kunayahushkanta.

12 Kankuna parisihushpaykichipas kasuwashpalla kawsashpaykichika kankunata orkontashina rurasha wiñaypa Yayayni Diospa wasinpi kawsanaykichipa. Chaymanta kankunapi killkasha paypa shutinta, chaymantapas llaktanpa shutinta. Chay llaktanka kankami silumanta shamuhuk paypa ruranan Mushu Jerusalén shutiyu. Chaymantapas kankunapi killkasha mushu shutinita.

13 Maykankunachari kankunamanta Yaya Diospa Espíritun karan llaktakunapi kiriwak runaynikunata rimahushkanta uyanahun kasunahuchun. Chasnami Jesukristuka rimawarka kankunarayku killkanaynipa.

Jesukristu Juanta riman Laodisea llaktapi kawsak payta kirikkunarayku killkananpa

14 Chaymanta kuti rimawarka: Killkay Laodisea llaktapi kiriwakkunata yachachikrayku kasna: Ñukami kani tukuy Yaya Diospa rimashkanta paktachik. Tukuy ñukapa rimashkaynika shutipami. Tukuy uras Yayayni Dios

yachachiwashkanllatami rimani. Yayayni Dios munashpan siluta allpata tukuy chaypi tiyashkakunatapas rurarkani. Chasna kashpaynimi kankunata rimani:

15 Ñukami tukuy rurashkaykichita riksini. Yachanimi riksiwak kashpaykichipas mana alita kasuwahushkaykichita. Chasna kashpaykichimi nima rupa yakushina nima chiri yakushina kankichi. Ali kama rupa kanaykichipa mana kashpaka chiri kanaykichipa. 16 Chasna nima rupa nima chiri kahushkaykichirayku kankunataka millashpaynimi wichushkaykichi. 17 Chaymantapas rimahunkichi: Tukuy imayu kanchi. Tukuy uras alilla kawsanchi. Nima ima ñukanchita pishinchu nishpa. Manami yuyarinkichichu imashnami shutipa kankichi. Rikushkaynipika llakiypa kawsakkuna, nima imayu, llatan, wisku runakunashina kankichi.

18 Kankunata kunani: Tapuwaychi chasna mana ali kahushkanchimanta ñukanchita kishpichiy nishpa. Ñukamanta rantiychi ninamanta llukshishka orota rikushkaynipi shutipa imayu kanaykichipa. Chaymanta rantiychi yura churarinata, rikushkaynipi pinkaypa llatan kahushkaykichimanta churarinaykichipa. Chaymantapas rantiychi rimilluta wiskushina kahushkaykichimanta ampirinaykichipa. 19 Kankunata yuyahushkaynirаykumi sinchi shimiwa kunani. Mana ali yuyaywa kawsahushkaykichita sakiychi, kutikashka tukuy shunkuykichimanta pacha kasuwanaykichipana.

20 Ñukami wasikichi punkupishina kayashpa chapahuni shunkuykichipi yaykuchiwanaykichipa. Yaykuchiwashpaykichika parihu mikuhukshinami kawsashunchi.

21 Kankuna parisihushpaykichipas kasuwashpalla kawsashpaykichika imashnami ñukapas Yayayni Diosta kasushpalla kawsashkani, kankunata aputa rurasha ñukawa pakta kamachinaykichipa, imashnami ñukapas Yayaynipa kuchunpi tiyarishpayni apu tukushkani paywa pakta kamachinaynipa.

22 Maykankunachari kankunamanta Yaya Diospa Espíritun karan llaktakunapi kiriwak runaynikunata rimahushkanta uyanahun kasunahuchun. Chasnami Jesukristuka rimawarka kankunarayku killkanaynipa.

4

Silupi Yaya Diosta kushichinankunamanta riman

1 Chaymanta rikuhushkaynillapi muskuypishina rikurkani shuk punku paskarishkata silupi. Chaypi chay kurmitashina sinchita rimawakka kutikashka rimawarka: Sikamuy kayma, rikuchishkayki pasanan kashkata. 2 Chay ratu Yaya Diospa Espíritun sumakta tukuypi yuyachiwarka. Chasna tukushpayni rikurkani silupi Yaya Diospa suma kamachinan tiyarinanta. Chaymantapas rikurkani pay kikinta chay tiyarinanllapi tiyahukta. 3 Payka kashkami mana rikuypa yapa chuya, suma rumi jaspeshina, rumi kornalinashina rikunayu. Paypa tiyarinan muyukta karka shuk chuyahlla tsunki rikuchihuk chuya rumi esmeraldashina killu.

4 Chaymanta chay suma tiyarinan muyukta ishkay chunka chusku apupa tiyarinankunata rikurkani. Chay tiyarinakunapi tiyarishka kahurkakuna ishkay chunka chusku rukukuna. Paykunaka yurata churarishka karkakuna. Chaymantapas umankunapi oromanta tawasampatashina churarishka karkakuna. 5 Yaya Diospa tiyarinanmanta ilampakuna llukshirkakuna, chaymanta rimahushkakuna uyarirka, chaymantapas rayukuna. Chay tiyarinan puntanpi kanchis kaspi

llachapawa watarishkakuna sintirkakuna. Chaykunaka rimanayarka Yaya Diospa Espíritun paypa wawankunata tukuy alikunapi yanapak kananta.
6 Chaymantapas tiyarinan puntanpi shuk atun yakushina tiyarka, pasakta rikuypa, espehushina chuya.

Chay tiyarinan muyukta tiyarka chusku chikan rikunayu kawsakkuna. Paykunaka puntan parti washan partipas tapakta ñawinkunawa karkakuna.
7 Chay kawsakkunamanta chay puntiru rikushkaynika tukuyta winsik pumashina rikunayu karka. Chay ishkaynin rikushkaynika llashata aysashpan yanapak kari wakrashina rikunayu karka. Chay kimsaynin rikushkaynika runashina rikunayu karka. Chaymanta chay chuskuynin rikushkaynika atun yachayyu suma anka pawahukshina rikunayu karka.
8 Karan chay chusku kawsakkuna sokta rikrayukuna karkakuna. Chay rikrankuna ukunpi awanpipas ñawinkunaka tapakta karkakuna. Tutanti punchanti mana sampayashpachu rimarkakuna:

A Yaya Dios, yapa ali ucha illami kanki.
Tukuypa apunmi kanki.
Kanka tukuyta atipakmi kanki.
Ñawpamanta pacha tiyak
kunankama kawsakmi kanki,
chaymantapas shamunayki tiyan nishpa.

9 Chasna kamachinan tiyarinanpi tiyahuk tukuy uras kawsak Yaya Diosta karan ratu atunyachishpa yuyashpa agradesishpa kushichirkakuna.
10 Karan chay chusku kawsakkuna kushichihushkankunapi chay ishkay chunka chusku rukukunapas tukuy uras kawsak Yaya Diosta kushichishpa paypa puntanpi kunkurirkakuna yapa alimi kanki nishpa. Chaypina paypa kushkan oromanta tawasampankunatashina kutichishpa mana kanwa parihuchu kanchi nishpa puntanpi churarkakuna.
11 Kanllami ali kanki Amunchi, Yaya Diosninchi.
Kanllami tukuyta rurashkanki.
Kan munashkaykiraykumi tukuy rurarishka kan.
Chayrayku kanllami suma atun yachayyu kanki.
Tukuy kanllata yuyashpa kushichinanchi tiyan.
Kanllami tukuyta kamachik kanki nishpa chay rukukunaka rimarkakuna.

5

Shuk killka wankurishkata, chaymanta shuk Obeha Maltata rikushkanmanta riman

1 Chaymanta rikurkani chay tiyarinanpi tiyahuk Yaya Diospa kuska makinpi shuk killka wankurishkata. Chay killka rikushkaynika awanpi ukunpi killkarishkami karka, chaymantapas kanchis parti ratachirishka karka shillkillu apirik wikiwashina mana paskarinanpa. 2 Chaymanta rikurkani shuk atun yachayyu angelta. Payka sinchita rimashpami tapuhurka: ¿Pita ali kan Yaya Diospa puntanpi chay killka wankurishkata wikiwa ratachirishkata pakishpan paskananpa? nishpa. 3 Mana tiyashkachu nima shuk runa, nima shuk angel, nima silupi, nima allpapi, nima allpa ukupi chay killka wankurishkata paskananpa, chaymanta paskashpan leyinanpa.
4 Mana nima pi ali tiyashpan Yaya Diospa rikushkanpi chay killka wankurishkata paskananpa, chaymanta paskashpan leyinanpa, atunta llakirishpayni wakarkani. 5 Chasna wakahushpayni chay rukukunamanta shuk rimawarka: Ama ashwanta wakaychu. Tiyanmi chay wankurishkata paskanata atipakka. Chay yaya rukuykichi Judá wañupa ayllunkunamanta

shuk pumashina kuntrankunata winsik runami tiyan. Payka atun apuykichi David wañupa miraymantami. Yaya Diospa kuntranta winsirka. Paymi atipan chay killka wankurishka kanchis parti wikiwa ratachirishkankunata pakishpan paskanata.

6 Chaypi Yaya Diospa kamachinan tiyarinan puntanpi chusku kawsakkuna chay ishkay chunka chusku rukukuna chawpinkunapi shuk Obeha Maltata rikurkani, chaypi shayahukta. Payka rikurirka ñukanchi runakunapa uchanchikunarayku shuk obeha maltata wañuchishkanchishina. Kanchis kachuyu, kanchis ñawiyu karka. Chay kanchis ñawinkunaka ninayan tukuy parti allpapi kachashkan alikunapi yanapak Yaya Diospa Espíritun. 7 Chay Obeha Maltaka apak rirka chay killka wankurishkata chay kamachinan tiyarinanpi tiyahukpa kuska makinmanta. 8 Chay killka wankurishkata apishpan chay chusku kawsakkuna, chay ishkay chunka chusku rukukunapas paypa puntanpi kunkurirkakuna. Tukuy paykunapa tiyarka arpankuna uyachishpa payta kushichinankunapa. Chaymanta charihurkakuna oromanta matita untakta mishkinlla asnak wikita rupachishpankuna payta kushichinankunapa. Chay mishkihlla asnak kushninka awata sikahushkashinami kanahun ñukanchi kasukkunapa mañahushkanchika Yaya Diosrayku. 9 Chaypi takirkakuna shuk mushu takinata kasna:

Kanllami Yaya Diospa rikushkanpi ali kanki chay killka wankurishkata apinaykipa, chaymanta wikiwa ratachirishkankunata
pakishpayki paskanaykipa.
Kanka tukuy runakunapa uchankunarayku wañushpayki yawarniki shuturirka.
Chasna wañushpaykimi
supaykunapa apunta kichurkanki karan allpamanta shuk runakunata, karan shimita rimakkunamanta shuk runakunata, chaymantapas karan ayllukunamanta shuk runakunata Yaya Diospa wawankuna kanankunapa.
10 Paykunata shuk llaktallapi
kawsak runakunatashina rurarkanki, shuk apullata kasushpa kawsanankunapa.
Chaymanta akllashkanki mañashpa Yaya Dioswa alichak runankuna kanankunapa.
Shuk puncha allpapi kamachinkakuna nishpa.

11 Chaymantana achka angelkunata rikurkani. Shiminkuna uyarishkakunata uyarkani. Paykunaka kahurkakuna chay kamachina tiyarina, chay chusku chikan rikunayu kawsakkuna, chay rukukuna muyukta. Mana yupaypa achka waranka warankakunami karkakuna. 12 Chaypi sinchita rimarkakuna:

Runakunapa uchankunarayku obeha maltashina wañuchirishkalla Yaya Diospa rikushkanpi ali kan tukuy runakuna payta kushichinankunapa.
Payllami ali kan Yayan Dios payta churananpa tukuy kawsakkunata kamachik kananpa.
Payllami ali kan tukuy iman tiyashkata kunanpa.
Payllami ali kan tukuy yachayta kunanpa.
Payllami ali kan Yayan Dios tukuymanta suma atun yachayyu rurananpa.
Payllami ali kan tukuy payta kushichinankunapa nishpa.

13 Chaymantapas tukuy Yaya Diospa rurashkankunaka silupi, allpapi, allpa ukupi, atun yaku ukupipas rimahushkankunata uyarkani kasna nishpankuna:

Akuychi tukuy ñukanchi kawsakkunaka chay kamachinan tiyarinanpi tiyahukta
agradesishpa yuyashpa atunyachishpa kushichishunchi
chay Obeha Maltatapas.
Paykunallami suma atun yachayyu kanahun.
Paykunallami tukuy ñukanchikunata tukuy uras wiñayparayku kamachinahuchun.
Akuychi tukuy ñukanchikuna paykunallata kushichishpa kawsashunchi.
14 Chaypina chay chusku kawsakkunaka rimarkakuna alitami
rimashkankichi nishpa. Chaymantapas chay ishkay chunka chusku
rukukunaka kunkurishpankuna Yaya Diosta Jesukristutapas atunyachishpa
kushichirkakuna.

6

Chay Obeha Maltaka chay kanchis wiki ratachirishkata pakinanmanta riman

1 Chaymanta rikurkani chay Obeha Maltaka chay kanchis wiki
ratachirishkakunamanta puntirunta pakihushkanta. Chasnallapi uyarkani
chay chusku kawsakkunamanta shukka rayushina uyarik shimiwa
kayahukta ¡shamuy! nishpa. 2 Chasna kayashpan shuk yura kaballu
llukshishkanta rikurkani. Chay kaballupa awanpi tiyahukka makinpi
shuk balistata charihurka. Chaypina payta apichirkakuna apupa
tawasampatashina kuntrankunata winsishkanrayku. Chasna winsik
kashpan kuti rirka kuntrankunata winsinanpa.
3 Chaymanta chay Obeha Maltaka chay ishkaynin wiki ratachirishkata
pakishpan uyarkani chay chusku kawsakkunamanta ishkaynin
kayahushkanta ¡shamuy! nishpa. 4 Chaypina shuk puka kaballu llukshirka.
Chay awanpi tiyahukka kamachirishka karka runakunapa yuyayninkunata
waklichinanpa, manana kushilla kawsanankunapa. Chaypi payta shuk
atun sablitashina kurkakuna runakunata yuyachinanpa makanakushpa
wañunakushpa shukwa shukwa kawsanankunapa.
5 Chaymanta chay Obeha Maltaka chay kimsaynin wiki ratachirishkata
pakishpan uyarkani chay chusku kawsakkunamanta kimsaynin
kayahushkanta ¡shamuy! nishpa. Chaypina shuk yana kaballuta rikurkani.
Chay awanpi tiyahukka makinpi charihurka shuk balansata. 6 Chaypi
chay chusku kawsakkunapa chawpinkunamanta shuk rimahuktashina
uyarkani: Yarkay punchakuna kashpan shuk puncha tarawana kullkiwa
atipankichi rantinata shuk kilo mikuna trigullata, mana kashpaka kimsa
kilo pukrikunapa mikuna sebadallata. Ama yanka usuchinkichichu chay
muyu wirayuta chay vinu tarputapas, yarkay punchakuna kashpanpas
runakunarayku mana pishinanpa.
7 Chaymanta chay Obeha Maltaka chay chuskuynin wiki ratachirishkata
pakishpan uyarkani chay chusku kawsakkunamanta chuskuynin
kayahushkanta ¡shamuy! nishpa. 8 Chaypina shuk tsala kaballuta rikurkani.
Chay awanpi tiyahukka Wañuy shutiyumi karka. Allpapi paktashpan
achka runakunami wañurkakuna. Payka kamachirishka karka shuk parti
allpapi runakunata wañuchichinanpa. Chayrayku runakuna paykunapura
wañunakushpa wañurkakuna. Shukkunaka yarkaywa unkuywa wañurkakuna.
Shukkunaka allpapi kawsak animalkunawa wañuchiy tukurkakuna.
9 Chaymanta chay Obeha Maltaka chay pichkaynin wiki ratachirishkata
pakishpan rikurkani silupi shuk wañushkakunapa almankunata. Paykunaka Yaya Diospa shiminta Jesukristupa rimashkantapas mana sakishpa

kirishkankunaraykumi wañuchiy tukurkakuna. Chasna wañuchiy tukushpankuna Yaya Diosrayku wiwakunata rupachina tuchpashina rikunayu ukupi kahurkakuna. 10 Chaypi sinchita rimarkakuna: Tukuyta kamachik Yaya Dios, ucha illa alillata rurak, tukuy rimashkaykita paktachik ¿ima urasta allpapi kawsakkunata rurashkankunamanta tapunki? ¿Ima urasta ñukanchita wañuchik runakunata kastiganki? 11 Chaymanta paykunata kurkakuna yura churarinata. Chaypina Yaya Dioska paykunata rimarka: Chapaychira shuk ratu Jesukristuta shuk kasuk masikichikunapas kankunashina wañuchiy tukunankunakama. Paykunapas akllarishkami kanahun wañuchiy tukunankunapa.

12 Chaymanta chay Obeha Maltaka chay soktaynin wiki ratachirishkata pakishpan rikurkani shuk sinchi allpa kuyuyta. Chaypina intika yanayarka, imashnami shuk runa ayllun wañushpan yanata churarin chasna. Purahushka killaka yawarshinami pukayarka. 13 Chaymantapas achka istrillakuna silumanta urmarkakuna, imashnami llullu muyukunaka manara pukuhushpankuna sinchi wayrawa wicharinahun. 14 Siluka shuk kara wankurihushkashinami wankurishpa chinkarirka. Tukuy urkukunaka islakunapas anchuchiy tukurkakuna chay kahushkankunamanta. 15 Chayta rikushpankuna tukuy runakuna pakarkakuna. Atun apukuna, yachayyukunapas, suntalukunapa apunkunapas, chaymantapas tukuy apukuna pakarkakuna. Achka imayu runakuna, patronyu mana patronyu runakunapas, tukuy pakarkakuna. Mana atipashpankuna sinchikunata shukkunaka uchkukunapi, shukkunaka urku rumikuna chawpipi pakarkakuna. 16 Chaypina rimarkakuna: Imashnashi urku rumikuna awanchipi tularinahuma chay kamachinan tiyarinanpi tiyahuk Yaya Diospa rikuhushkanmanta ñukanchita pakanankunapa, chay Obeha Maltaka ñukanchita piñarishpa kastiganayahushkanmantapas. 17 Ñami paktashka Yaya Diospa atun kastiganan punchaka. Pitaya atipama sinchikunata paypa puntanpi nishpa.

7

Yaya Diospa akllashkan runakuna urintinkunapi killkay tukushkankunamanta riman

1 Tukuy chaykunata rikushkayniwasha chusku angelkunata rikurkani, chusku parti silu allpapi tuksirishkakunapi ñawipura rikunakushpa shayahukkunata. Paykunaka chay chusku partimanta wayrakunata arkahurkakuna allpapi, yakupi, kaspikunapi mana nima musyaypata wayrananpa. 2 Kamachirishka kahushpankuna allpata yakuta waklichinankunapa ña chay wayrakunata kacharinalla kahurkakuna. Chaypina rikurkani shuk angelta inti llukshinamanta shamuhukta. Paymi apamuhurka shuk imata, chaywa shuk runakunapi killkananpa shuklla kawsak Yaya Dios amunkuna kananta. Chay angelka chay chusku angelkunatami kaparishpa rimarka:

3 ¡Amara waklichiychirachu allpata, yakuta, nima kaspikunata! Puntiru killkananchira tiyan Yayanchi Diosta kasuk runakunapa urintinkunapi, paypa kashkankunarayku.

4 Chasna chay runakunapi killkashkanwasha uyarkani masna runakunami urintinkunapi killkarishka karkakuna. Tiyarka shuk pachak chusku chunka chusku waranka runakuna tukuy Yaya Diospa akllashkan runakunapa ayllunkunamanta. 5-8 Karan chay chunka ishkay ayllukunamanta chunka ishkay waranka urintinkunapi killkarishka karkakuna. Chay Judá

wañupa miraymanta, Rubén wañupa miraymantapas, Gad wañupa miraymantapas, Aser wañupa miraymantapas, Neftalí wañupa miraymantapas, Manasés wañupa miraymantapas, Simeón wañupa miraymantapas, Leví wañupa miraymantapas, Isakar wañupa miraymantapas, Sabulón wañupa miraymantapas, José wañupa miraymantapas, chaymantapas Benjamín wañupa miraymanta tukuy chasnalla urintinkunapi killkarishka karkakuna.

Juan nima yupaypa achka runakunata yura churarishkakunata rikushkanmanta riman

9 Chaymanta nima yupaypa achka runakunata rikurkani silupi. Paykuna karkakuna karan shuk allpakunamanta, karan ayllukunamanta, karan shimita rimakkunamantapas. Tukuy chay nima yupaypa achka runakunaka shayahlla kahurkakuna kamachinan tiyarinanpi tiyahuk Yaya Diospa puntanpi, chay Obeha Maltapa puntanpipas. Tukuy yurata churarishka kahurkakuna. Chaymantapas makinkunapi charihlla kahurkakuna chipati pankakunata Yaya Diosta kushichihushpankuna kuyuchinankunapa. 10 Chaypina kaparishpa rimarkakuna:
Kan tukuyta kamachik Yayanchi Dios,
kan Obeha Malta,
ñukanchikunata kishpichik kankichi nishpa.
11 Tukuy angelkunaka chay Yaya Diospa suma kamachinan tiyarinan, chay rukukuna, chay chusku kawsakkuna muyukta shayahurkakuna. Chaypina chay kamachinan tiyarinan puntapi allpakama kumurishpa kunkurirkakuna Yaya Diosta kushichinankunapa kasna nishpankuna:
12 Alitami kanmanta chay runakunaka rimahunkuna.
Kanllata Yayanchi Dios,
tukuy atunyachishpa kushichinahuchun.
Tukuy rimanahuchun suma atun yachayyu tukuyta yachak kanki nishpa.
Tukuy kanllata agradesinahuchun.
Kanllata tukuy yuyashpa kushichinahuchun.
Tukuyta kamachik kashpayki
kanllata tukuy kasunahuchun.
Tukuy kawsakkunaka rimanahuchun kanllami tukuyta atipak kanki nishpa.
Tukuy uras wiñayparayku chasna kachun.
13 Chaypina chay ishkay chunka chusku rukukunamanta shukka tapuwarka: ¿Yachankichu pikunata chay rikushkayki yurata churarishka mana yupaypa runakunaka, chaymantapas maymantataya shamushkakuna? nishpa.
14 Chasna rimawashpan aynirkani: Manami yachanichu. Kankunallami yachankichi, rimaway pikunataya chay runakunaka nishpa.

Chaypi chay rukuka rimawarka: Chay yurata churarishka runakunaka chay atun parisina punchakunapi kawsashpankuna Yaya Diosta kasushpallami katirkakuna. Imashnami churarinaykichikunata sumakta taksashpaykichi susya illa tukun, chasnashinami chay runakunaka chay Obeha Malta wañushpan yawarnin shuturishkanrayku paypi kirishpankuna ucha illa tukushkakuna. 15 Chasna uchankunamanta llakichirishka kashpankunami Yaya Diospa kamachinan tiyarinan puntapi shayahunkuna. Punchanti tutanti wasinpi sirvishpa kawsanahun. Chasna kawsahushpankunami chay kamachinan tiyarinanpi tiyahuk Yaya Dioska tukuy uras paykunawa kawsahushpan alita kuyran. 16 Paykunaka manana yarkankakunachu, nima yakunayankakunachu, Jesukristuta alita riksishkankunarayku kushillana kawsanahun. Nima intita, nima rupayta parisinkakunanachu.

17 Chaymanta chay Yaya Diospa kamachinan tiyarinan puntapi kahuk
Obeha Maltaka paykunata alita kuyranka, wiñaypa kawsayta kuk tukyarik
yakuma pushanka chay yakuta upyashpa kushilla kawsanankunapa. Yaya
Dioska ñawinkuna yakuta chakichishpan manana wakashpa nima llakishpa
kawsankakunachu nishpa.

8

Chay Obeha Maltaka chay kanchisnin wiki ratachirishkata pakishkanmanta riman

1 Chaymanta chay Obeha Maltaka chay killka wankurishkapa kanchisnin
wiki ratachirishkata pakirka. Chasna pakishpan chawpi urata silupi chunlla
tukurka.
2 Chaypina rikurkani chay kanchis angelkunata, Yaya Diospa puntanpi
wiñay shayarinankunapi shayahukkunata. Karan shukta shuk trompetata
kurkakuna.
3-4 Chaymanta rikurkani shuk angelta shuk oromanta rurarishka apinayu
kallanata apamuhukta mishkinlla asnak wikita chaypi churashpa rupachi-
nanpa. Chay angelka Yaya Diospa tiyarinan puntapi kahuk oromanta
rurarishka tuchpashina mayanpi shayarirka. Chaypi payta achka mishkin-
lla asnak wikiwa chapurishkakunata kurkakuna, chay tuchpashinapi ru-
pachishpan Yaya Diospa runankunapa mañashkankunaka paypa rikushkanpi
ali kanankunapa. Chay kushnika tukuy mañashkankunawa pakta Yaya Diosta
kushichishpa angelpa charihushkan kallanamanta awata rirka. 5 Yaya
Dios mañashkankunata aynishpan chay angelka chay apinayu kallanapi chay
tuchpashinamanta shuk piti nina tsalita untachirka. Chaymanta chay tsalita
allpama wichurka. Chaypina sinchi rayu uyarirka, sinchi ilampa rikurirka,
chaymantapas sinchita allpaka kuyurirka.

Chay kanchis angelkunamanta chusku trompetankunata pukushkankunamanta riman

6 Chaypina chay kanchis angelkunaka trompetankunata alsarkakuna
pukunankunapa.
7 Chaypi puntiru angelra trompetanta pukurka. Chasna pukuhush-
pan tamya chiriwa sinchiyashka bolastukuna ninawa yawarwa chapur-
ishkakuna sinchita allpama urmarkakuna. Chasna urmashpankuna tukuy
allpata tukuy sachata kimsa parihu partikunapi tupushpa, chay kimsamanta
shuk parti tupu ruparka, chasnallatata tukuy kawsa kiwakunamantapas.
8 Chaypina ishkaynin angelka trompetanta pukurka. Chasna pukuhush-
pan shuk atun sintihuk urkushina atun yaku marpi urmarka. Chaypi
tukuy chay atun yaku marta kimsa parihu partikunapi tupushpa, chay
kimsamanta shuk parti tupu yawar tukurka. 9 Chasna yawar tukushpan
chay atun yaku marpi kawsakkunata yupashpa kimsa parihu muntunpi
churashpa, chay kimsamanta shuk muntun tupu wañurkakuna. Chay atun
yaku marpi purik barkukunamanta lanchakunamantapas shuk muntun
tupu chinkarirkakuna.
10 Chaymanta kimsaynin angelka trompetanta pukurka. Chasna
pukuhushpan shuk atun istrillaka shuk kaspi punkarawa armachirishka
sintihukshina silumanta urmarka. Tukuy yakukunata yupashpa kimsa
parihu yupashkapi churashpa, chay sintihuk istrillaka chay kimsamanta
shuk yupashka tupupi urmarka, chasnallatata yaku umakunapipas. 11 Chay
istrillapa shutinka karka Aya. Chasna urmashpan chay yakukunaka
aya tukurkakuna. Chay aya yakuta upyashpankuna achka runakuna
wañurkakuna.

12 Chaymanta chuskuynin angelka trompetanta pukurka. Chasna
pukuhushpan tukuy intita tukuy killata kimsa parihu partikunapi
tupushpa, chay kimsamanta shuk parti tupu waklirka, chasnallatata tukuy
istrillakunamantapas. Chasna waklishpankuna chay parti amsa tukurka.
Manana alita punchayachihushpankuna chasnallatata shuk parti tupu
puncha tutapas amsa tukurkakuna.
13 Chaymanta shuk ankata rikurkani kuska silu awapi pawarihukta.
Chay ankaka sinchita kaparishpa rimarka: Alaw, alaw, alaw chay allpapi
Yaya Diosta mana kasushpa kawsakkuna. Chay kimsa manara pukuk an-
gelkunaka trompetankunata pukushpankuna manchaypa parisinakunata
parisinkakuna nishpa.

9

Chay kanchis angelkunamanta pichkaynin angelka pukushkanmanta ri-
man
1 Chaymanta pichkaynin angelka trompetanta pukurka. Chasna
pukuhushpan rikurkani allpapi shuk istrillashina silumanta urmashkata.
Chay urmashka istrillashina kahukta kurkakuna chay supaykunata tapana
manchaypa uchku punkupa llawinta. 2 Chaypina chay manchaypa uchkupa
punkunta paskarka. Chasna paskashpan chay uchkumanta achka kushni
llukshirka atun ninamantashina. Chay kushnika intita amsayachirka
wayratapas arkarka.
3 Chay kushnimanta achka atun chilikkunashina llukshishpankuna
tukuy allpapi shikwarirkakuna. Chay atun chilikkunaka kamachirishka
karkakuna uputintikunashina tuksinankunapa. 4 Chaymanta
kamachirishka karkakuna nima kiwakunata, nima tarpukunata, nima
kaspikunata waklichinankunapa. Ashwan kamachirishkami karkakuna
chay mana urintinkunapi killkarishka runakunata parisichinankunapa.
5 Paykunaka kamachirishka karkakuna chay runakunata mana
wañuchinankunapa, ashwan pichka killata parisichinankunallapa. Chasna
chay chilikkunaka chay runakunata tuksishpa parisichishpankuna sinchita
nanarka shuk uputinti tuksishkashina.
6 Chasna chay runakunaka yapa parisishpankuna rimankakuna imash-
nashi utkalla wañuynima nishpa. Chasna wañunayashpankunapas mana ati-
pankakunachu wañunata, chay wañunankuna puncha manara paktarishkan-
rayku.
7 Chay chilikkunaka wañunakunankunapa alicharishka kaballuku-
nashinami parihu kuchupura karkakuna. Umankunapi shuk oromanta
tawasampatashina churarishkakunami karkakuna. Uyankunaka
rikurirka runakunapa uyankunashina. 8 Chukchankunaka shuk warmipa
chukchanshinami karkakuna. Kirunkunaka shuk pumapa kirunshinami
karkakuna. 9 Chaymanta shuk aserumanta rurarishka arkana kamisata chu-
rarishkakunashinami karkakuna. Pawahushpankuna rikrankunaka achka
kaballukuna wañunakunapa karrokunata aysashpa rihukkunashinami yapa
sinchita uyarirkakuna. 10 Chay chilikkunapa chupankunapi shuk uputinti
kashashinami karkakuna. Chay kashankunawa atiparkakuna runakunata
tuksinata. Chasna tuksishpankuna pichka killata chay runakunata
parisichirkakuna. 11 Chay chilikkunapa kamachik apunkunaka chay
supaykunata tapana manchaypa uchkuta kuyrak karka. Paypa shutinka
karka hebreo shimipi Abadón. Chaymanta griego shimipi shutinka karka
Apolión, chayka rimanayanmi waklichik.

12 Chasna chay chilikkunaka tuksishpankuna chay puntiru manchaypa
parisinami paktarirka. Chaymanta ishkay manchaypa parisinakunarami
tiyan.

Chay kanchis angelkunamanta soktaynin angelka pukushkanmanta riman

13 Chaymanta soktaynin angelka trompetanta pukurka. Chasna
pukuhushpan uyarkani chay Yaya Diospa puntanpi kahuk oromanta
rurarishka tuchpashina chawpimanta shuk rimahushkata. 14 Chaypina
chay rimahukka chay soktaynin trompetata pukuk angelta rimarka: Chay
Eufrates atun yaku mayanpi chusku watarishka angelkunata paskakriy
nishpa. 15 Chaypina chay angelka paskak rirka chay chusku watarishka
angelkunata. Paykunaka alicharishka karkakuna chay ura, chay puncha,
chay killa, chay wata tukuy runakunata yupashpa kimsa parihu muntunpi
churashpa, chay kimsamanta shuk muntun tuputa wañuchinankunapa.
16 Chaymanta uyarkani maytukuy suntalukunami kaballupi wañunakuk
rinkakuna. Ishkay pachak waranka warankakunami karkakuna.
17 Tukuy kaykunata rikuhushkaynillapi muskuypishina rikurkani. Chay
kaballukunapi purihuk runakunaka aserumanta arkana kamisata churar-
ishkami karkakuna. Paykunapa kamisankunaka karkakuna ninashina
puka, silushina killu, asufrishina killuwa pintarishka muruhlla. Chay kabal-
lukunapa umankunaka shuk pumapa umanshinami karkakuna. Shiminku-
namantaka nina kushni asufriwa llukshirka. 18 Chay llukshihuk nina kushni
asufriwa tukuy runakunata yupashpa kimsa parihu muntunpi churashpa,
chay kimsamanta shuk muntun tupu wañurkakuna. 19 Chay kaballukunaka
shiminkunamanta llukshihushkankunawa chupankunawapas wañuchik
karkakuna. Chay chupankunaka machakuyashina rikurirkakuna. Chay
machakuyakunapa umanwashina runakunata waklichirkakuna.
20 Chay kishpishka runakunaka chay wañuykunata rikushpankunapas mil-
laypata rurashpa kawsahushkankunata mana sakirkakunachu. Supayku-
nata kasushpa kushichishpa katirkakuna. Chay oromanta, kullkimanta,
bronsemanta, rumimanta, kaspimanta, mana rikuk, nima uyanata ati-
pak, nima purinata atipak runakunapa rurashkankunata Yaya Diostashina
mañashpa katirkakuna. 21 Chaymanta mana sakirkakunachu runa masinku-
nata wañuchinata, nima supaykunata kayashpa ruranankunata. Chay-
manta mana sakirkakunachu musayanakushpa kawsanankunata, nima
shuwanankunatapas.

10

Shuk angel uchilla killka wankurishkata apamushkanmanta riman

1 Chaymanta atun yachayyu angelta rikurkani, shuk puyu chawpipi
silumanta uraykumuhushkata. Uman awapika shuk tsunki rikurirka.
Uyanka intishinami rikurirka. Chankanmanta chakinkama shuk nina sin-
tihukshina rikurirka. 2 Makinpi shuk uchilla killka paskarishkata apa-
murka. Chaypina kuska chakinwa atun yaku marpi, lluki chakinwa all-
papi shayarik shamurka. 3 Chasna shayarik shamushpan shuk pumashina
sinchita kaparirka. Chasna kaparihushkanpi kanchis kuti rayuka sinchita
uyarirka. Chay rayukunaka shuk rimahushkashinami uyarirkakuna. 4 Chay
rayu rimahushkata killkanayashpayni silumanta uyarkani shuk shimi ri-
mawahushkata: Ama killkaychu chay kanchis kuti rayu uyarihushkapi
uyashkaykita. Wakaychay yuyaykillapi mana nima pi yachananpa nishpa.
5 Chaypina chay rikushkayni angelka atun yaku marpi allpapipas
shayahukka kuska makinta awama alsarka tukuy yachanankunapa

chasnahushkanllapi rimananka shutipa kananta. 6 Chasna makinta alsashpan rimarka: Tukuy uras kawsak, siluta allpata atun yaku marta, tukuy chaykunapi tiyakkunatapas rurak Yaya Dios kastigawachun kasna rimanaynika mana shutipa, kashpanka: Kunanka Yaya Dioska mananami chapannachu. Ñami tukuy rimashkanta paktachihun. 7 Chay kanchisnin angel trompetanta pukunan uras paktashpan tukuy Yaya Dios runakunawa rurananta yuyarishkanka paktarinkami, imashnami ñawpa paypa yachayninwa yachachikkunata rimarka nishpa.

8 Chaymanta chay Yaya Diospa puntanpi kahuk mesamanta rimahukka kutikashka silumanta rimawahushkata uyarkani kasna nishpa: Apakriy chay killka paskarishkata, chay atun yaku marpi allpapipas shayahuk angel makinpi charihushkata.

9 Chasna rimawashpanmi chay angelta tapuk rirkani: Chay killkarishkastuta kuway nishpa. Chaypina chay angelka kuwashpan rimawarka: Kaykaya. Apashpayki mikuy. Chayta mikushpayki shimikipika mapa mishkishinami kanka. Wiksayki ukupika aya tukushpanmi nanachinka.

10 Chaypina chay killkarishkastuta chay angelmanta apishpayni mikurkani. Chasna mikushpayni shiminipi shuk mapa mishkishina karka. Mikushkayniwasha wiksayni ukupika aya tukushpan nanachiwarka.

11 Chaypina chay angelka rimawarka: Kanmi runakunata kutikashka rimanayki tiyan pasananmanta. Achka llaktakunapi kawsak runakuna parisinankunamanta rimanayki tiyan, chaymanta achka muntun runakuna karan muntun chikan shimita rimakkuna parisinankunamanta, chay runakunata kamachik apunkuna parisinankunamantapas rimanayki tiyan nishpa.

11

Ishkay ali yachachikkunamanta riman

1 Chasna muskuypishina rikuhushkaynillapi shuk tupuna kaspita kuwashpan shuk rimawarka: Kay kaspiwa Yaya Diospa wasinta tupukriy. Chay wasinpi rupachina tuchpashinatapas tupukriy. Chaymantapas chaypi Yaya Diosta kushichishpa mañahuk runakunata yupakriy. 2 Chay Yaya Diospa wasinmanta ashwan kanchama pampa kincharishkataka mana tupunkichu. Chay pampa kincharishkapika Yaya Diosta mana kasuk runakunami yaykushpankuna amuyankakuna. Chasnallatatami chay runakunaka Yaya Diospa llaktan Jerusalenta amuyashpankuna chusku chunka ishkay killata waklichinkakuna nishpa. 3 Chaymanta Yaya Dioska rimawarka: Waklichinankuna uras chay ñukamanta alita yachachik ishkay runaynikunataka yachaynitami kusha runakunata pasananmanta rimashkaynita yachachinankunapa. Paykunaka churarishka kankakuna llakihuk churarishkashina runakuna uchankunata yuyarinankunapa. Chasna churarishka chay shuk waranka ishkay pachak sokta chunka punchata runakunata yachachinkakuna nishpa.

4 Chasna Yaya Dioska rimawashpan yacharkani chay ishkay yachachikkunaka chay ñawpa Yaya Diospa yachayninwa yachachik wañukunaka tukuy allpapi kamachik Yaya Diospa puntanpi rikushkankuna ishkay olivos kaspikuna ishkay lamparinkunapas kanankunata. 5 Maykan runakunapas chay ishkay yachachikkunata millaypata ruranayashpankunaka Yaya Dios paykunata kuyrashpan shiminkunamanta ninatashina llukshichinka llampu kuntrankunata rupachinanpa. Tukuy paykunata millaypata ruranayak runakunaka wañunankuna tiyan. 6 Chay ishkay yachachikkuna Yaya

Diospa yachayninwa atipankakuna tamyata arkanata Yaya Diospa shiminta yachachihushkankuna tukurinan punchakama. Chaymanta atipankakunami tukuy yakukunata yawarta ruranata. Chaymantapas masna kutipas atipankakuna tukuy manchaypata rurashpa runakunata parisichinata uchankunata yuyarinankunapa.

7 Chaymanta chay ishkay yachachikkunaka yachachihushkankunata tukuchishpankuna chay supaykunata tapana uchkumantami shuk manchaypa animalshina rikunayu llukshimunka. Chasna llukshimushpan chay animalka chay ishkay yachachikkunata chiknishpan kallarinka wañunakunata. Chaypi paykunata winsishpa wañuchinka. 8 Chasna paykunata wañuchishpan chay yachachikkunapa aychankunata wichunkakuna chay Jerusalén llaktapa ñampi chawpipi. Chay llaktallapillatatami paykunapa Amunkunata kruspi wañuchirkakuna. Chaypi kawsak runakuna chay Babilonia atun llaktapi kawsakkunashina millaypata rupashpa Yaya Diosta mana kasushpa kawsankakuna. Chaymantapas Sodoma llaktapi kawsakkunashina Egipto allpapi kawsakkunashina millaypakunata rurashpa kawsankakuna.

9 Chasna chay ishkay yachachikkuna wañuchiy tukushkankunawasha kimsa puncha chawpita tukuy partimanta runakuna chay ishkay wañushkakunapa wichurishka aychankunata rikunkakuna. Tukuy ayllukunamanta, tukuy chikan shimita rimakkunamanta, tukuy allpakunamantapas runakuna aychankunata rikunkakuna. Chasna chay wichurishka aychankunata rikushpankuna manami munankakunachu nima pi paykunata pampanankunapa. 10 Chay ishkay yachachikkuna wañushpankuna tukuy llaktakunapi kawsak runakuna atunta kushikunkakuna manana paykunata killachishkankunarayku, imashnami killachishpa kawsapayarkakuna millaypata rurashkankunata yuyachishpankuna. Chasna kushikushpankuna fiestata rurashpa regalukunata shukta shukta kunakunkakuna.

11 Chay ishkay yachachikkunapa aychankuna kimsa puncha chawpita wichurishka kashpankuna Yaya Dioska wañushkankunamanta kawsachimurka. Chaypina atarimurkakuna. Chasna atarimushkankunata rikushpankuna runakunaka atunta mancharishpa kiparirkakuna. 12 Chaymanta uyarkakuna silumanta shuk sinchi shimiwa chay ishkay yachachikkunata rimahushkata ¡sikamuychi kayma! nishpa. Chaypina puyu ukupi siluma rirkakuna. Chay paykunata chiknik runakunaka rihushkankunata rikurkakunami. 13 Chasna siluma rishpankuna shuk sinchi allpa kuyuy tiyarka. Chasna allpa kuyurishpan chay llaktapi wasikunata yupashpa chunka parihu muntunpi churashpa, chay chunkamanta shuk muntun tupu wasikuna tularishpankuna urmarkakuna. Chaypi kanchis waranka runakunami wañurkakuna. Chay wañuymanta kishpishka runakunaka manchaywa kiparishpankuna chay silupi kawsak Yaya Diosta atun yachayyumi kanki nishpa rimarkakuna.

14 Chasnami chay ishkaynin manchaypa parisinaka ña paktarirka. Chaymanta utkallami kimsaynin manchaypa parisinaka paktarinka.

Chay kanchisnin angelka trompetanta pukushkanmanta riman

15 Chaypina chay kanchisnin angelka trompetanta pukurka. Chasna pukuhushpan achka sinchita kaparishpa rimahushkakunata uyarkani kasna nishpa:

Kunan shuti Yaya Diosninchika paypa Kachashkan Kishpichikwa pakta ña
tukuy allpapi kawsak runakunata kamachinata kallarishkakuna.

Kunanmanta pachami
wiñayparayku kamachinkakuna.
16 Chaypina Yaya Diospa puntanpi apupa tiyarinankunapi tiyahuk
ishkay chunka chusku rukukunaka allpakama kumurishpankuna payta
kushichishpa atunyachirkakuna:
17 A Yaya Dios,
Tukuypa apunmi kanki.
Tukuyta atipak kanki.
Ñawpamanta pacha tiyak,
kunankama kawsak kanki.
Kunan atun yachaykita rikuchishpayki kallarishkanki kamachinata.
Chayrayku kanta atunta agradesinchi.
18 Tukuy llaktakunapi kawsak runakuna kanta mana kasunayashpa yapa
piñarirkakuna.
Chasna piñarishpankuna
ñami kanpapas piñarinayki punchaka paktarishka.
Ñami paktarishka tukuy wañushkakunata kawsachishpayki rimanaykipa pimi
kastigarinka, pimi kishpinka nishpa.
Ñami paktarishka tukuy runaykikunata alita rurashkankunarayku kushichi-
nayki punchaka.
Kanpa yachaykiwa shimikita alita yachachikkunata kushichinki.
Chaymantapas tukuy kanta kasuk yuyak runakunata kushichinki, mana
imananchu
yachayyu mana yachayyu kashpankunapas.
Ñami paktarishka kay allpapi waklichishpa kawsak
runakunata kastiganayki punchaka.
Parisichishpa kawsashkankunarayku paykunana wiñaypata parisinankuna
tiyan nishpa.
19 Chasna chay rukukunaka rimashpankuna rikurkani silupi Yaya Diospa
wasinpa punkun paskarihukta. Paypa wasin ukupi rikurkani chay Yaya
Diospa kamachishkankuna ñawpa killkarishkapa wakaychanan maletata
orowa armachirishkata. Chasna chay wasi punkuka paskarishpan sinchi
ilampakuna rikurirkakuna, sinchita rimashkashinami uyarirka, chayman-
tapas sinchi rayukuna uyarirkakuna. Chay urasllatatami sinchi allpa kuyuy
tiyarka. Chaymanta achka tamya chiriwa sinchiyashka bolakuna sinchita
urmarkakuna.

12

Juanka shuk warmita, shuk manchaypa purawashina rikunayutapas rikushkanmanta riman

1 Chaymanta rikurkani silupi shuk manchariypa suma rikunayuta, Yaya
Diosta kasuk runakuna pasanankunamanta yachachinayahushkata. Chay
rikushkaynika shuk warmi karka intiwa wankurishka, imashnami shuk
llachapawa. Chay warmipa chakin ukupi rikurkani killata. Chaymantapas
umanpi rikurkani chunka ishkay istrillakunamanta rurarishka tawasam-
patashina. 2 Chay warmika chichu kashpan ña wawayananpa wiksan
nanahushpan sinchita kaparirka.
3 Chaymantapas rikurkani silupi shuk yapa manchaypa rikunayuta,
supaykunapa apun rurananmanta yachachinayahushkata. Chay
rikushkaynika chakiyu puka purawashinami karka, kanchis umayu, chunka
kachuyu. Chay kanchis umankunapika apupa tawasampankunatashina
churarishka karka. 4 Chay purawashina manchaypa rikunayuka tukuy

istrillakunata yupashpa kimsa parihu yupashkapi churashpa, chay kimsamanta shuk yupashka tupu istrillakunata chupanwa silumanta allpama urmachirka. Chaymanta chay purawaka chay wawayanalla warmipa puntanpi shayarirka wawayashpan wawanta mikunanpa.

5 Chaypina chay warmika shuk kari wawata wawayarka. Chay wawanka tukuy llaktakunamanta runakunata shuk puncha fierromanta rurarishka barawa sinchita kamachinan tiyan. Chay purawaka chay wawata mikunayashpan Yaya Dios payta pusharka kamachinan tiyarinan puntama paywa pakta kamachinanpa.

6 Chasna Yaya Dios wawanta pushashpan mamanka chunlla chakishka allpama mitikurka. Chaypi Yaya Dioska shuk ali kawsanata payrayku alicharka chaypi payta shuk waranka ishkay pachak sokta chunka punchata wakaychananpa.

7 Chaykunata rikushkayniwasha silupi rikurkani achka kallarihushkakunata makanakunata. Chay angelkunapa atun kamachik angel Miguelmi tukuy paypa kamachinan angelkunawa pakta makanakurkakuna chay purawashina rikunayu supaykunapa apunwa, tukuy paypa kamachinan supaykunawapas siluta amuyanayahushpankuna. 8 Chasna makanakushpankuna chay purawaka tukuy kamachinan supaykunawa paktami makay tukurkakuna. Chayraykumi silumanta wichuy tukushka karkakuna, supaykunapa apun manana Yaya Diosta runakunamanta rimak rinanpa mana ali rurashkankunata, nima tukuy runakunata kamachinanpa. 9 Chay purawaka chay ñawpamanta pacha runakunata llullachishpa kawsak machakuyami. Paypa shutinka Washanchakmi, chaymanta shuk shutinka Yaya Diospa Kuntran Supaykunapa Apunmi. Payka tukuy runakunata llullachik kan. Paymi tukuy kamachinan supaykunawa pakta allpama wichuy tukurka.

10 Chaymanta uyarkani silupi sinchi shimiwa rimahushkata kasna:

Kunan shuti ñami Yayanchi Dioska wawankunata supaykunapa apunta kichushkanta rikuchin.
Kunan ñami atun yachayninta rikuchihun.
Ñami kallarishka kamachinata.
Chaymantapas Kachashkan Kishpichiktapas ña churashka paywa pakta kamachinanpa.
Kunan shuti ña supaykunapa apunka silumanta wichuy tukushka.
Manara wichuy tukushpan
Yayanchi Diosta kasuk masinchikunamanta punchanti tutanti mana alita rurashkankunata rimak ripayarka.

11 Chay Obeha Maltaka wañushpan yawarninka shuturirka Yaya Dios tukuy payta kasukkunata llakichinanpa.
Chay Yaya Diosta kasuk masinchikunaka yawarnin shuturishkanpi sinchikushkankunarayku chay supaykunapa apunta winsirkakuna.
Chaymanta Yaya Dios paykunata kishpichishkanta rimashpa kawsashkankunarayku chay supaykunapa apunta winsirkakuna.
Chaymantapas winsirkakuna
runakuna wañuchihushpankunapas mana sakishpa Yaya Diosta kasushkankunarayku.

12 Chasna supaykunapa apunta winsishkankunaraykumi akuychi atunta kushikushunchi tukuy silupi kawsakkuna.
Alaw tukuy allpapi kawsak runakuna. Kankunaraykuka atuntami llakirinchi, chay supaykunapa apun kankunama uraykushkanrayku.

Payka yachashpan runakunata kamachihushkan ña tukurihushkanta
yapa sinchita piñarishka nishpa.
13 Chasna chay purawashina rikunayuka allpama wichuy tukushpan
kallarirka chay warmi kari wawata wawayashkata wañuchinayashpa kati-
nata.
14 Chasna payta katishpan Yaya Dioska chay warmita atun ankapa
rikrankunata kurka, pawashpan chay chunlla chakishka allpama pakak
rinanpa. Maypimi Yaya Dioska payrayku alicharka, chaypi kimsa wata
chawpita payta karashpa wakaycharka chay purawaka mana apinanpa.
15 Chaypina chay purawaka shiminmanta achka yakuta kacharka
chay warmita sinchita shutuhuk yakuwa chinkachinanpa. 16 Chasna
chay manchaypa yakuta kachashpan allpaka chay warmita yanapashpa
paskarirka. Chaypina chay purawapa kachashkan yakuka llampu yaykurka.
17-18 Chasna chay purawaka mana atipashpan chay warmita wañuchinata
sinchita piñarirka. Chasna piñarishpan tukuy chay warmipa mirayninkunawa
makanakuk rirka. Chay mirayninkunaka Yaya Diospa kamachishkanta
Jesukristupa yachachishkantapas mana sakishpa kasuk runakunami
kanahun.

13

Juanka ishkay manchaypa animalkunata rikushkanmanta riman

1 Chasna chay purawaka piñarishpan atun yaku mar mayanpi shayarirka.
Chaypina shuk manchaypa animalta chay yakumanta llukshimuhukta
rikurkani. Chay animalpas chay purawashina kanchis umayu chunka
kachuyumi karka. Karan kachunpika apupa tawasampatashinami churar-
ishka karka. Chay kanchis umankunapika Yaya Diosta yapa piñachik chay
animalpa shutinkuna killkarishka karkakuna. 2 Chay animal rikushkaynika
shuk yana pumashina rikunayumi karka. Chakinkunaka osopashinami
karkakuna. Paypa shiminka shuk atun pumapashinami karka. Chaypina
chay purawaka payta kurka atun yachayninta runakunata sinchita ka-
machinanpa.
3 Chay pumashina rikunayuka shuk umanpi wañuypa pitirishkayumi
karka. Chaymanta chay pitirishkanka ampirishka karka. Tukuy allpapi
kawsak runakunaka chay wañuypa pitirishkanmanta ampirishkanta rikush-
pankuna mancharirkakuna. Chasna wañuyta winsik kashkanta rikush-
pankuna payta kirishpa katirkakuna. 4 Chaymantapas chay manchaypa
purawashina rikunayuta kushichishpami kawsarkakuna, chay manchaypa
animal yakumanta sikamushkata yachayninta kushkanrayku. Chaymanta
chay yakumanta sikamushka animaltapas kushichishpa kawsarkakuna:
Mana tiyanchu nima shuk kanshina atun yachayyuka. Nima maykan ati-
panchu kanta winsinata nishpa.
5 Chay purawaka yachayninta kushpan chay manchaypa animalka pay
kikinta atunyachishpa Yaya Diosmanta millaypata rimashpa kawsarka.
Yaya Dioska payta sakirka chusku chunka ishkay killakunata munashkanta
rurashpa kawsananpa. 6 Chaypina Yaya Diosta pukllachishpa paymanta
millaypata rimashpa kawsarka. Yaya Diospa kawsananmanta paywa pakta
silupi kawsakkunamantapas millaypata rimashpa kawsarka.
7 Chaymanta Yaya Dioska sakirka akllashkan runakunawa
makanakushpan chay animalka winsinanpa. Chasna winsishpan tukuy
ayllukunamanta runakunata, tukuy chikan shimita rimak runakunata,
tukuy allpakunamanta runakunatapas kamachikmi tukurka. 8 Chaypina
tukuy allpapi kawsak mana Yaya Diosta kasuk runakunaka payta

kushichishpa kawsankakuna. Paykunapa shutinkunaka manami killkarishkachu kahunkuna chay Yaya Dioswa kawsak runakunapa shutinkuna killkarishkapi. Chay killkaka ñukanchi runakunapa uchanchikunarayku wañushka Obeha Maltapami kan. Chaypika Yaya Dioska kay munduta rurashkanmanta pachami paywa kawsak runakunapa shutinkunaka killkarishka kanahun.
9 Maykankunachari uyanahun kay rimahushkaynita
alita shunkunpi wakaychachun:
10 Yaya Dios munashpan
shukkunata apishpa karselpi
churanankunapa, chaykunaka karselma rinankuna tiyan.
Yaya Dios munashpan
shukkunata sabliwa wañuchinankunapa,
chaykunaka sabliwa wañuchiy tukunankuna tiyan.
Chasna parisinakuna tiyashpan ñukanchi Yaya Diospa akllashkan runakunaka payllata yuyashpa mana sakishpa alita paypi sinchikunanchi tiyan.
11 Chaymanta rikurkani shuk animalshina rikunayuta allpa ukumanta llukshimuhukta. Chay animalka obeha maltashina ishkay kachuyumi karka. Chasna obeha maltashina kachuyu kashpanpas paypa rimananka chay manchaypa purawapa rimananshinallatatami karka. 12 Chay animalka tukuy chay wañuypa pitirishkanmanta ampirishka animalpa munashkanta rurashpa kawsarka, payshina yachayyullatata kashpan. Chasna tukuy allpapi kawsak runakunata yuyachirka chay ampirishka animalta kushichishpa kawsanankunapa.
13 Chasna chay ampirishka animalta yanapashpan tukuy runakunapa rikushkankunapi atun yachaywa nima ima uras rikushkankunata rurarka. Ninatapas silumanta allpama urmachirka. 14 Chasna Yaya Dios sakishkanrayku chay animalka chay ampirishka animalpa rikushkanpi atun yachaywa runakuna nima ima uras rikushkankunata rurashpan tukuy allpapi kawsak runakunata llullachirka. Chasna runakunata llullachishpan chay sabliwa wañuypata pitirishkanmanta kawsarishka animalshina rikunayuta rurachirka chayta runakuna kushichinankunapa. 15 Chaymanta chay animalka Yaya Dios sakishkanrayku chay kushichishkankunata shuk kawsashina rimakta rurarka. Chay rurachishkan animalshina rikunayuta mana mañak runakunataka wañuchichirka. 16 Chaymanta kamachirka tukuy runakuna mana kuska makinpi kashpanka urintinkunapi killkarishka kanankunapa. Tukuy kamachirishka karkakuna killkarinankunapa, yachayyu mana yachayyu runakunapas, kullkiyu mana kullkiyu runakunapas, chaymanta patronyu mana patronyu runakunapas. 17 Maykan runakunami mana killkarishkachu karkakuna mana atiparkakunachu rantinata nima rantichinata. Tukuy runakuna kamachirishka karkakuna chay animalpa shutinwa, mana kashpaka paypa shutinpa numerunwa killkarinankunapa.
18 Kaykunamanta rimashkaynita asirtanaykichipaka Yaya Diosmanta yachayta munankichi. Chay yachaywa alita yachakuychi yachanaykichipa pimi kan chay pitirishkanmanta ampirishka manchaypa animalka, mana kankunata llullachinanpa. Paypa shutinpa numerunka rimanayan shuk runapa shutinta. Chay numerunka sokta pachak sokta chunka soktami.

14

Juanka Yaya Diosta kasuk runakuna shuk mushu takinata takihushkankunata rikushkanmanta riman

1 Chaymanta chay Obeha Maltata rikurkani maypimi Yaya Diospa llaktanka, chay Sion urkupi shayahushkata. Chaymanta shuk pachak chusku chunka chusku waranka runakunatami paywa pakta tantaylla kahukkunata rikurkani. Chay runakunapa urintinkunapika chay Obeha Maltapa shutin killkarishka karka, paypa Yayanpa shutinpas.
2 Chaymantapas uyarkani silumanta shuk atun yaku urkumanta urmahuktashina. Chayllatatami shuk sinchi rayushina uyarirka. Chaymantapas karka achka takishpa arpankunata waktahushkashina yapa suma.
3 Chay achka runakunaka Yaya Diospa kamachinan tiyarinan puntanpi, chay chusku kawsakkunapa, chay ishkay chunka chusku rukukunapa puntankunapipas shuk mushu takinata takirkakuna. Chay shuk pachak chusku chunka chusku waranka runakunalla atiparkakuna chay mushu takinata yachakunata, tukuy allpapi kawsak runakunamanta paykunalla uchankunamanta kishpichirishka kashkankunarayku. 4 Chay Yaya Diosta kasuk runakunaka chay runa masinkunapa rurashkankuna yanka dioskunata manami kushichirkakunachu. Paykunaka kay allpapi Yaya Diosllatami kasushpa kawsarkakuna. Chaymantapas chay Obeha Maltata alita kasushpa katirkakuna. Chay Obeha Maltaka chay runakunata tukuy allpapi kawsak runakunamanta supaykunapa apunta kichurka paypa Yayan Diospapas kanankunapa. 5 Chasna kashpanmi Yaya Diospa rikushkanpika ucha illa kanahun, nima shuk llullata rimashkankunata tarishkachu.

Juanka kimsa angelkunapa rimashkankunata uyashkanmanta riman

6 Chaymanta rikurkani shuk angelta kuska silu awapi pawarihukta. Chay angelka tukuy allpapi kawsak runakunata yachachirka tukuy uras chasnalla rimak Yaya Diospa ali shiminta runakunata kishpichinanmanta. Tukuy allpakunapi kawsak runakunata, tukuy ayllukunamanta runakunata, tukuy chikan shimita rimak runakunatapas yachachirka. 7 Chay angelka sinchita kaparishpami rimarka: Ñami Yaya Dioska tukuy payta mana kasuk runakunata kastiganan uraka paktarishkana. Chayrayku Yaya Diosta manchashpa alita kasuychi. Payllatana yuyashpa kushichiychi. Paymi siluta, allpata, atun yaku marta, tukuy yaku umakunatapas rurarka. Chayrayku payllata kushichishpa mañaychi.
8 Chasna rimashkanwasha shuk angelna tukuy millaypata rurachik runakuna chinkarinankunamanta rimarka. Chay runakunata yanka shutiyachishpan chay ñawpa millaypakunata rurachik runakunapa llaktan Babiloniata rimarka kasna: Ñami chinkarirkana chay Babilonia atun llaktaka. Ñami chinkarishkana. Chay Babilonia llaktapi kawsak runakunaka mana sakinayashpa tukuy millaypakunata rurarkakuna. Chasna rurashpankuna tukuy allpapi kawsak runakunata llullachishpa yachachirkakuna paykunata katishpa yuyay illashina tukuy millaypakunata rurananku-napa. Paykunata yachachirkakuna Yaya Diosta sakishpa yanka dioskunata kushichishpa kawsanankunapa, imashnami shuk warmi kusanta sakishpan shukwa shukwa kawsakshina.
9-10 Chasna chay ishkaynin angel rimashkanwasha shuk angelna sinchita kaparishpa rimarka: Yaya Dioska atunta piñarishpa kastiganan tiyan chay pitirishkanmanta ampirishka animalta kushichishpa, payshina rikunayu rurarishkata mañashpa kawsak runakunata. Chaymantapas alimi nishpa urintinkunapi, shukkunaka makinkunapi chay animalpa shutinwa killkarishpankuna mana llakichishpachu sinchita kastiganan tiyan. Paykunaka chay Obeha Maltapa tukuy paypa angelkunapa puntankunapi nina

asufriwa sintihukpi atunta parisinkakuna. 11 Chasna Yaya Dios paykunata kastigashpan chay manchaypa animalta kushichik, chay animalshina rikunayuta mañak, shutintapas killkarishka runakunaka wiñayparayku parisinkakuna. Mana samashpachu punchanti tutanti chay nina asufriwa sintihukpi parisinkakuna.

12 Tukuy chayta yachashpaykichi kankuna Yaya Diospa wawankuna mana sampayashpa alita sinchikunaykichi tiyan. Yaya Diospa kamachishkankunata alita kasushpa Jesukristullapi sinchikushpa kawsanaykichi tiyan nishpa.

13 Chaymanta shuk rimawahushkata silumanta uyarkani: Kay rimanaynita killkay. Kunanmanta pacha kushillami kankakuna Jesukristupi kirishpa wañukkunaka nishpa.

Chasna rimashpan Yaya Diospa Espiritunka aynirka: Ari. Chasna wañuk runakunaka parisinankunamantami samankakuna, manana parisinkakunanachu. Jesukristuta alita kasushkankunaraykumi Yaya Dioska paykunata kushichinka nishpa.

Juanka Yaya Dios tukuy payta mana kasuk runakunata kastigananta rikushkanmanta riman

14 Chaymanta rikurkanimi shuk yura puyuta. Chay yura puyupa awanpi rikurkani shuk runashina rikunayu tiyahukta. Paypa umanpika oromanta tawasampatashina churarishkami karka. Makinpika shuk sablitashina wiluyu kumurishkata apamurka.

15 Chaypina Yaya Diospa wasinmanta shuk angel llukshimurka. Allpapi kawsak runakunata muyukunatashina rikushpan sinchita kaparishpa chay yura puyupa awanpi tiyahukta rimarka: ¡Ñami pallanayki uraka paktarishkana! Chay allpapi muyukunaka ñami pukushkakuna pallanaykipa. Chayrayku chay wilu sablikiwa pallakriy nishpa.

16 Chaypina chay yura puyupa awanpi tiyahukka chay allpapi muyukunata sablinwa pitishpan pallarka.

17 Chaymanta chay silupi kahuk Yaya Diospa wasinmanta shuk angelna llukshimurka. Chasna llukshimushpan paypas shuk sablitashina wiluyu kumurishkata apamurka.

18 Chaymanta Yaya Diospa wasinpi kahuk tuchpashina ukumanta shuk angelna llukshimurka. Payka Yaya Diospa churashkan karka ninawa tukuy munashkanta rurananpa. Allpapi kawsak runakunaka millaypata rurashkankunawa pukushka uva muyukunatashina rikushpan chay wilu sablitashina apamuk angeltaka sinchita kaparishpa rimarka: Chay sablikiwa allpapi kahuk uva chakrakunamanta muyukunata pallakriy, ñami pukushkakuna nishpa.

19-20 Chaypina chay angelka chay wilu sablinwa allpapi kahuk uvakunataka pitishpa pallarka. Chasna pallashpanna churarka llakta kanchapi shuk atun kincharishkapi chaypi saru saruy tukunankunapa. Yaya Dios runakunata yapa piñarishkanrayku chasnashina kastigay tukunkakuna. Chasna saruy tukushpankunana uva churanankunamanta yakunka llukshimuhukshina yawar llukshimurka. Chasna kashpanmi rikurkani achka yawar untarishkata kimsa pachak kilometro tuputa kaballukunapa kunkan sikin awankama.

15

Juanka kanchis kastigak angelkunata rikushkanmanta riman

1 Chaymanta shuk atun manchariypata silupi rikurkani pasananmanta
yachachiwashkata. Chay rikushkaynika karkakunami chay kanchis
angelkuna runakunata kastiganankunapa rihukkuna. Paykunaka
paktachinkakunami runakunapi kanchis atun parisinakunata. Chasna
mana alita rurak runakunata kastigashpankunara Yaya Diospa piñayninka
pasarinka.
2 Chaymantapas rikurkani shuk atun yakutashina pasakta rikuypa es-
pehushina chuya. Chay yakushina rikunayuka ninawa chapurishkashina
karka. Chay chuya yakushina mayanpika chay manchaypa animalta mana
kushichik runakunami shayahurkakuna. Paykunaka chay animalshina
rurarishka rikunayuta mana mañakchu karkakuna. Chaymantapas mana
killkarishkachu karkakuna chay animalpa shutinwa, nima numerunwapas.
Chasna Yaya Diospa kuntrankunata mana kasushpa winsishpankuna Yaya
Diospa kushkan arpankunawa payta kushichishpa chaypi shayahurkakuna.
3 Yaya Dios paykunata kishpichishkanmanta takirkakuna, imashnami Yaya
Diosta kasuk Moisés wañupas ñawpa takirka. Chaymantapas uchanchiku-
narayku wañushka Obeha Maltaka kishpichik kananmanta takirkakuna
kasna:
A Yaya Dios, tukuy rurashkaykikunaka manchariypa alikunami kanahun.
Kanka tukuypa apunmi, tukuyta atipakmi kanki.
Alikunallata rurak kashpayki
tukuy runakunata rurashkanchikunamanta chasnallami tapunki.
Alita rurashkakunataka kishpichinki.
Mana alita rurashkakunataka kastiganki.
Manami shukta shukmanta ashwanta valichinkichu.
Tukuy rimashkaykika shutipami kan.
Tukuy llaktakunapi kawsak runakunata kamachikmi kanki.
4 Kanllami ucha illa alillata rurak kanki.
Chayrayku tukuy runakuna
kantaka manchananchi tiyan.
Kanmi tukuypa apun kanki.
Tukuy runakuna kanta atunyachishpa kushichinanchi tiyan.
Tukuy llaktakunapi kawsak runakunaka alillata rurak kanaykita
rikunkakuna.
Chayrayku kanta kushichishpa mañak rinkakuna nishpa.
5 Chaymanta rikurkani silupi Yaya Diospa wasin ukupi kwartun paskar-
ihushkata. 6 Chay wasi ukumanta chay kanchis parisinakunawa kasti-
ganapa rihuk kanchis angelkunaka llukshimurkakuna. Paykunaka suma
yura chuya churarishkakunami karkakuna. Pichunkunapika oromanta
chumpita watarishkami karkakuna. 7 Chaypina Yaya Diospa puntanpi
chusku kawsakkunamanta shukka chay kanchis angelkunata oromanta
rurarishka matita kurka, karan shukta shuk matita. Chay matikunaka
chay tukuy uras kawsak Yaya Diospa sinchi piñaynin untakta karkakuna.
8 Chaypina tukuy Yaya Diospa wasin ukupi kushni tukurka, suma atun
yachayyu tukuyta atipak Yaya Dios chaypi kahushkanrayku. Chasna tukush-
pan nima pi atiparkachu chay wasinpi yaykunata chay angelkuna tukuy
chay kanchis kastigukunata paktachinankunakama.

16

Juanka kanchis angelkuna kanchis kastigukunata paktachishkankunata rikushkanmanta riman

1 Chaymanta uyarkani Yaya Diospa wasinmanta chay kanchis angelkunata sinchita rimahushkata: Talik riychi chay kanchis matikichikunata Yaya Diospa sinchi kastigananta chay allpapi paktachinaykichipa.
2 Chaypina chay puntiru angelka matinta allpapi talik rirka. Chasna talishpan tukuy chay manchaypa animalpa shutinwa killkarishka, payshina rikunayu rurarishkata mañak runakunaka shuk yapa nanak mana ampiriypa llagawa unkurkakuna.
3 Chaymanta chay ishkaynin angelka matinta atun yaku marpi talik rirka. Chasna talishpan yakuka ismu yawar tukurka, imashnami shuk wañushka runapa yawarninshina. Chasna tukushpan tukuy chay yakupi kawsakkunaka wañurkakuna.
4 Chaymanta chay kimsaynin angelka matinta tukuy shutuk yakukunapi tukuy allpa ukumanta tukyarik yakukunapipas talik rirka. Chasna talishpan chay yakukunapas yawar tukurkakuna.
5 Chasnallapi uyarkani chay yakukunata kuyrak angelka Yaya Diosta rimahushkanta kasna:
A Yaya Dios, chasna tukuy mana ali rurak runakunata kastigashkaykirayku yachanchi alillata rurak kanaykita.
Kanka ucha illami kanki, ñawpamanta pacha tiyak, kunankama chasnalla kawsanki.
6 Chay runakunaka kanpa yachaykiwa yachachikkunata wañuchirkakuna.
Chaymantapas uchankunamanta pichashkayki runaykikunamanta shukkunata wañuchishpankuna yawarninkuna shuturirka.
Chayrayku chay wañuchik runakunata kastigashpa yawar yakuta upyachichishpayki alita rurashkanki nishpa.
7 Chasna yakukunata kuyrak angelka rimashpan Yaya Diospa wasinpi kahuk tuchpashinamanta kasna rimahukta uyarkani:
Ari, chay angelka alitami rimashka.
Tukuypa apun, tukuyta atipak Yaya Diosmi kanki.
Chay mana alita rurak runakunata kastigashpayki alitami rurashkanki nishpa.
8 Chaymanta chay chuskuynin angelka matinta intipi talik rirka. Chasna talishpan intika runakunata ninashina rupachishpan sinchita nanachirka.
9 Chasna runakunata rupachishpanpas paykunaka mana uchankunamanta llakirirkakunachu Yaya Diostana kasunankunapa. Paykuna atunta kastigarishpankunapas mana munarkakunachu atun yachayninta yuyarishpa paytana kushichishpa kawsanata. Ashwan chay parisinakunata paktachik Yaya Diosmanta chiknishpa rimarkakuna payka mana alichu nishpa.
10 Chaymanta chay pichkaynin angelka matinta chay manchaypa animalpa kamachinan tiyarinanpi talik rirka. Chasna talishpan tukuy chay manchaypa animalta kasuk runakunapa llaktankunaka amsa tukurka. Chaypina tukuy runakunaka manchaywa sinchi nanaywa kallunkunata kanirirkakuna. 11 Chasna sinchi nanayta parisishpankunapas mana sakirkakunachu millaypata rurahushkankunata. Ashwan llagankunawa inti rupachishkawa amsawa yapa parisishkankunarayku silupi kawsak Yaya Diosmanta chiknishpa rimarkakuna payka mana alichu nishpa.
12 Chaymanta chay soktaynin angelka matinta chay Eufrates atun yakupi talik rirka. Chasna talishpan chay yakuka llampu chakirirka. Chasna yakuka chakirishpan atun ñampishina tukurka inti llukshinamanta atun apukuna tukuy suntalunkunawa chayta shamunankunapa. 13 Chaypina rikurkani kimsa saposhina rikunayu supaykuna llukshihushkakunata. Shuk supayka chay manchaypa purawapa shiminmanta llukshimurka.

Shuk supayka chay manchaypa pumashina animalpa shiminmanta llukshimurka. Shuk supayna chay manchaypa animalta yanapakpa shiminmanta llukshimurka. 14 Chay kimsa supaykunaka atun yachaywa achka nima ima uras runakuna rikushkankunata rurashpami kawsankakuna. Chasna rurashpankuna tukuy allpapi kamachik atun apukunata suntalunkunawa pakta llullachishpa tantachinkakuna. Paykunata tantachinkakuna tukuyta atipak Yaya Diospa atun kastiganan punchapi wañunakunankunapa.

15 Chaypina uyarkani Jesukristuka rimawahushkanta kasna: Alita uyaway. Ñukaka shamushami kunkaymanta, imashnami shuk shuwaka paktan nima pi yuyarihushkanpi. Kushilla kankakuna maykan runakunami alita kasuwashpa shamunaynita chapanahun. Chasna kasuwashpa shamunaynita chapahushpaykichika kankichimi tukuy uras churarishkaykichita alita kuyrarihukshina. Chasna kashpaykichika shamunayni uraska mana pinkarinkichichu, imashnami shuk runa pinkarin llatanta tarik shamushpanchi nishpa.

16 Chaypina rikurkani chay kimsa supaykunaka tukuy apukunata suntalunkunawa pakta tantachihushkankunata chay pampa hebreo shimipi Armagedón shutiyupi.

17 Chaymanta chay kanchisnin angelna matinta wayrapi talik rirka. Chasna talishpan Yaya Diospa wasinpi kamachinan tiyarinanmanta uyarkani sinchita rimahushkata kasna: Kaywami Yaya Dioska tukuy mana alita rurak runakunata kastigananta tukuchin nishpa.

18 Chasnallapi tiyarka ilampa, sinchi rayu, sinchi allpa kuyuypas. Runakuna allpapi kawsashkankunamanta pachami nima ima uras tiyarkachu chasna sinchi allpa kuyuyka. 19 Chasna tukuy allpaka sinchita kuyushpan Yaya Diospa kuntrankunapa atun llaktaka kimsa piti tukurka. Tukuy allpakunapi atun llaktakuna piti piti tukurkakuna. Yaya Dioska chay Babilonia atun llaktapi kawsak runakunapa yapa millaypata rurashkankunata mana kunkarkachu. Chayrayku atunta piñarishpanmi paykunata sinchita kastigarka. 20 Tukuy islakuna tukuy urkukunapas llampu chinkarirkakuna. 21 Silumanta achka tamya chiriwa sinchiyashka atun bolakuna sinchita urmarkakuna. Chay bolakunaka chusku chunka kilo parti llasharkakuna. Chasna Yaya Dioska paykunata sinchita kastigashpanpas uchankunamanta mana llakirirkakunachu. Ashwan chay wañuymanta kishpishka runakunaka chay bolakunawa yapa parisishkankunarayku Yaya Diosmanta chiknishpa rimarkakuna payka mana alichu nishpa.

17

Juanka shuk puta warmishina llaktata rikushkanmanta riman

1 Chaymanta chay kanchis matikunata talik angelkunamanta shukka rimawak shamurka: Shamuy, kanta rikuchinaynipa Yaya Dioska chay achka yakukuna chawpipi tiyahuk tukuyta millaypata rurachik putashina llaktata kastigananta. Chay llaktapi kawsakkunaka Yaya Diosta sakishpankuna llaktankunaka shukwa shukwa kawsak puta warmishina yanka diosunata kushichik tukurka. 2 Tukuy allpapi kamachik atun apukunaka chay putawa ishkayyashpa millaypata rurashpa kawsarkakuna. Chaypina tukuy allpapi kawsak runakuna chay putashina llaktamanta yachakushpankuna sinchi vinuwa machashkashina yanka dioskunata yuyashpa kawsarkakuna nishpa.

3 Chasna chay angelka rimawashkanwasha Yaya Diospa Espíritun sumakta
tukuypi yuyachiwashpan chay angelka shuk chunlla chakishka allpama
apawarka. Chaypina rikurkani shuk warmita chay manchaypa animalpa
awanpi tiyarishpan chay animalta purichihushkanta. Chay animalka
pukami karka. Chaymantapas kanchis umayu, chunka kachuyu karka. Yaya
Diosta yapa piñachik shutinkuna tapakta killkarishka karka.
4 Chay warmika shuk apu warmishina suma puka ankashta churar-
ishkami karka. Oromanta rurarishkata, yapa chaniyu chuya rumimanta
rurarishkata, yapa chaniyu yura chuya wallkatapas churarishkami karka.
Makinpika shuk oromanta rurarishka pusilluta apamurka. Chay pusil-
lunpika millanayaypa ismu tiyarka rikuchinanpa chay warmi millaypa
yuyayyu, tukuy millaypakunata rurak uchasapa kananta. Chasna kash-
panmi achka runakunata millaypakunata yuyachin Yaya Diosta sakishpa
yanka dioskunatana kushichinankunapa. 5 Chaymanta urintinpika shuk
mana riksiypa shutin killkarishka karka. Chay shutinka rimanayan tukuyta
atipak Babilonia llakta. Shukwa shukwa kawsak putashina yanka diosku-
nata kushichinayashpa Yaya Diosta sakikkunapa maman. Tukuy mil-
laypakunata rurak runakunapa maman. 6 Chay warmika Yaya Diospa
akllashkan runakunapa Jesukristumanta rimashkakunapa yawarninwa
machashka karka. Paykunata yapa chiknishpan wañuchipayarka. Chasna
chay llaktata rikushpayni yapa mancharirkani.
7 Chasna mancharishka kahushkaynipi chay chunlla allpama apawak
angelka rimawarka: Ama manchariychu. Ñukami rimashkayki imatami
ninayan chay warmi rikushkaykika, chaymanta purichihushkan kanchis
umayu, chunka kachuyu animal rikushkaykika. 8 Chay rikushkayki
manchaypa animalka ñawpami kawsa karka. Kunanka manana
kawsannachu. Chaymanta chay supaykunata tapana manchaypa
uchkumanta llukshimushpan kuti rikurinka. Chaymantana wiñaypa
kastigarinka. Chay uras tukuy allpapi kawsak Yaya Diosta mana
kasukkunaka chay wañushka kashkanmanta kawsarimushka animalta
rikushpankuna mancharinkakuna. Chay runakunapa shutinkunaka Yaya
Dios allpata rurashkanmanta pacha mana killkarishkachu kanahun chay
wiñaypa paywa kawsak runakunapa shutinkuna killkarishkapi nishpa.
9 Chay angelka yachachiwashpalla katirka: Kay rimahushkaynita
asirtanaykichipaka alita yuyarikkuna kashpaykichipas Yaya Diosmanta
yachayta munankichi. Chay manchaypa animalpa kanchis umankunaka
ninayan kanchis urkukuna. Chay urkukunapimi chay warmika tiyahun.
Chaymanta chay kanchis umankunallatata ninayan kanchis atun apukuna.
10 Chay kanchis atun apukunamanta pichka manana kamachinahunchu.
Kunanka soktayninmi kamachihun. Chay kanchisnin apuka manara
tiyanrachu. Pay shamushpanka mana unaytachu kamachinka.
11 Chaymanta chay manchaypa animalka, maykanmi ñawpa kawsarka kanmi
pusaknin shuk atun kamachik. Kunanka mana kawsanchu, chaymanta kuti
shamunan tiyan. Payka chay kanchis apukunashinami kan. Shamushpanka
shuk ratumantami wiñayparayku kastigarinka.
12 Chay rikushkayki manchaypa animalpa chunka kachunkunaka
kanahunmi chunka manara kamachik atun apukuna. Paykunaka shuk
ratu chay manchaypa animalwa pakta kamachinkakuna. 13 Chay chunka
apukunaka shuk yuyayllawa kashpankuna chay manchaypa animalta atun
apunkunata rurankakuna. 14 Chaypina chay chunka apukunaka chay Obeha
Maltawa makanakunkakuna. Chasna makanakushpankuna chay Obeha

Maltaka tukuy payta kasukkunawa pakta chay apukunataka winsinkakuna. Chay Obeha Maltaka tukuy kamachikkunamanta atun kamachikmi, tukuy atun apukunamanta atun apumi. Payta kasuk runakunaka Yaya Diospa akllashkan runakunami, payta mana sakishpa kawsakkuna nishpa.

15 Chaymanta chay angelka rimawashpalla katirka: Chay rikushkayki yakukunaka, maypimi chay puta warmi tiyahukta rikushkanki, kanahunmi achka llaktakunapi kawsak runakuna, achka chikan shimita rimak runakuna.

16 Chay rikushkayki manchaypa animal, chay chunka kachunkunapas chay puta warmishina llaktata chikninkakuna. Tukuy imankunata kichushpankuna shuk warmi llatantashinami sakinkakuna. Paypa aychantapas mikunkakuna. Puchurishkata llampu rupachinkakuna. 17 Chasna ruranankunapa Yaya Dios paykunata yuyachirka paypa munashkanta paktachinankunapa. Chay chunka apukunaka shuk yuyayllawa kashpankunami chay manchaypa animalta apunkunata rurankakuna. Chasna chay animalta kasunkakuna Yaya Diospa rimashkan paktarinankama.

18 Chay puta warmika kanmi tukuy allpakunamanta atun apunkunata kamachik llakta nishpa.

18

Chay Babilonia atun llakta tukurinanmanta riman

1 Chaymanta rikurkani shuk angel silumanta uraykumuhushkata. Payka yapa atun yachayyumi karka. Intishina punchayachik kashpan tukuy allpata punchayachirka. 2 Chaypina sinchita kaparishpan rimarka: Ñami tukurishka millaypata rurachik runakunaka Babilonia atun llakta nishkaka. Ñami tukurishkana. Supaykunapa kawsanankunami tukushkana. Tukuy runakunapa chiknishkan millaypa mana mikuypa pawakkunapa wasinkuna tukushka. 3 Chay Babilonia manara tukurishpan tukuy allpakunamanta runakuna chaypi kawsak runakunamanta yachakushpankuna sinchi vinuwa machashkashina tukuy millaypakunata rurashpa kawsarkakuna. Tukuy allpapi kamachik atun apukunaka chay Babiloniapi kawsakkunawa ishkayyashpa Yaya Diosta sakishpa yanka dioskunatana kasurkakuna, shuk warmi kusanta sakishpan shukwa shukwa kawsakshina. Chay llaktapi kawsak runakunaka tukuy imata munarishpankuna mana riksiypa achka suma imakunata rantishpa kawsashkankunarayku tukuy llaktakunamanta wirakuchakunaka yapa kullkiyu tukurkakuna nishpa.

4 Chaymanta uyarkani silumanta rimahushkata: Kankuna kasuwak runaynikunaka chay llaktamanta llukshiychi mana chay llaktapi kawsak runa masikichishina millaypata ruranaykichipa. Mana munanichu paykunawa pakta kastigay tukunaykichipa. 5 Ucha rurashkankunata yapa mirachirkakuna. Yaya Dioska tukuy chay millaypata rurashkankunataka manami kunkarishkachu nishpa. 6 Chaymanta chay kastigak angelkunata rimarka: Chay runakunataka rantipaychi imashnami runa masinkunata rurarkakuna. Chasna rantipahushpaykichi ishkay kuti ruraychi. Runakunata millaypata rurachishkankunamanta ishkay kuti parisichiychi. 7 Paykunataka sinchi nanaywa llakiywa parisichiychi. Achka imayu kashkankuna tuputa, paykuna kikin atunyashkankuna tuputa rantipaychi. Paykunaka shunkunkunapika yuyarinahun: Shuk atun apushina suma kawsananpi tukuy parti kamachishpa kawsanchi. Manami kanchichu shuk mashintushina pukri llakiypa. Nima ima uras llakiyta parisishunchichu

nishpa. 8 Chasna yuyarishkankunaraykumi kunkaymanta shuk punchallapi
kastigarinkakuna unkuywa, yarkaywa, llakiywa. Chaymanta ninawa ru-
pachiy tukunkakuna. Chasnami tukuypa apun Yaya Dioska atun yachayyu
kashkanrayku paykunata kastiganka.

9 Chay tukuy allpapi kamachik atun apukunaka paykunawa pakta yanka
dioskunata kushichishpa achka suma imakunayu kawsashpankuna chay
llaktapa kushninta rikushpankuna llakiywa kaparishpa wakankakuna.
10 Paykunapas chasna parisinankunata manchashpankuna karumantalla
rikushpankuna rimankakuna: ¡Alaw, alaw, sinchi kamachik Babilonia atun
llakta! Kunkaymanta ña kastigarinayki uraka paktashka nishpa.

11 Tukuy partimanta wirakuchakunapas llakiywa kaparishpa
wakankakuna: ¡Alaw, manana tiyannachu apamushkanchita rantik
runakunaka! nishpa. 12 Paykunaka orota, kullki ruranakuna fierrokunata,
tukuy maku yapa chaniyu chuya rumikunata, yapa chaniyu yura chuya
wallkakunatapas apamushkakuna. Chaymanta suma llapchastu yura
llachapa lino tarpumanta awarishkata, yapa chaniyu chuya llachapa sedata,
puka ankash apukunapa churarinan llachapakunatapas apamushkakuna.
Chaymanta suma mishkinlla asnak kaspikunata, suma chaniyu
elefantekunapa kirunkunamanta rurarishka imakunata, suma sedroshina
valik kaspikunamanta, bronsemanta, fierromanta, marmol suma muru
rumikunamanta rurarishka imakunatapas apamushkakuna. 13 Chaymanta
kanelata, shuk mishkinlla asnak kakunakunata, yanka diosninkunarayku
rupachina wikikunata, mirra kaspimanta mishkinlla asnak wikita,
perfumitapas apamushkakuna. Chaymanta vinuta, mikunankuna aseiteta,
suma harinata, trigutapas apamushkakuna. Chaymanta wakrakunata,
obehakunata, kaballukunata, kaballukunapa aysanankuna karrokunatapas
apamushkakuna. Chaymanta runakunatapas apamushkakuna
rantichinankunapa. 14 Chaypina chay llaktata rimankakuna: Mananami
mikunkichinachu chay mishki muyukunata, maykankunatami yapa
munaripayarkankichi. Tukuy suma imakunata charishkaykichika, chaywa
atunyashpa rikuchishkaykichikunaka tukurirkakunana. Nima ima uras
tarinkichinachu nishpa.

15-16 Tukuy chaykunata rantichik runakunaka chay llaktamanta
kullkiyashpankuna paykunapas chasna kastigarinankunata manchash-
pankuna karumantalla rikunkakuna. Chaypina llakiywa sinchita
kaparishpa wakankakuna kasna: ¡Alaw, alaw, atun llakta! Kanmi shuk
warmi suma yura linomanta churarishkashina karkanki. Shuk apushina
puka ankashta churarishkashina karkanki. Orota, yapa chaniyu yura chuya
wallkakunata, suma chuya rumikunatapas churarishkashina karkanki.
17 Imashnataya kunkaymanta tukuy suma imaykichikunanti tukurishkanki
nishpa.

Tukuy atun yaku marpi lanchakunata purichikkuna, chaypi
tarawakkuna, chaypi rihukkunapas mancharishpankuna karullapimi
kiparinkakuna. 18 Chay rupahushka llaktapa kushninta rikushpankuna
kaparinkakuna: Kunanka manana tiyannachu chasna suma atun llaktaka
nishpa. 19 Sinchita llakirishkankunarayku pulbuta apishpankuna
umankunapi churankakuna. Chasna rurashpa sinchita kaparishpa
wakankakuna kasna: ¡Alaw, alaw, atun llakta! Tukuy ñukanchi atun yaku
marpi purik lanchayukunaka kanmanta kullkiyarkanchi yapa imakunayu
kashkaykirayku. Kunanka kunkaymantami tukurishkanki nishpa.

20 Kankunaka tukuy silupi kawsakkuna kushikuychi chay llakta tukurishkanrayku. Kankuna tukuy Yaya Diospa runankuna, paypa shiminta yachachikkuna, paypa yachayninwa pasananta rimakkunapas kushikuychi Yaya Dios chay llaktata kankunata parisichishkanmanta kastigashpa rantipashkanrayku nishpa.
21 Chaypina shuk yapa ursayu angelta atun rumita alsahushkanta rikurkani. Chay rumika kashka yapa atun llasha triguta kutana rumishina. Chayta alsashpan atun yaku marpi wichushpan rimarka: Chasnami wichuy tukunki, Babilonia atun llakta. Nima ima uras kuti rikurinkinachu. 22 Nima ima uras kutikashka kanpi takishpa arpakunata waktankakunachu, nima flautata, nima trompetata pukunkakunachu, nima imata takishpa uyachinkakunachu. Nima ima uras kutikashka kanpi tarawak runakunaka tiyankachu, nima kawsanaykichipa mikunaykichi triguta kutana uyarinkachu. 23 Nima ima uras kutikashka kanpi lamparinka sintinkachu, nima runakuna kasarahushpankuna kushikuhushkankunaka uyarinkachu. Wirakuchaykikunaka kullkinkunawa tukuy allpapi apukunata kamachirkakuna. Suma ali rikurinayu kashkaykiwa tukuy llaktakunamanta runakunata llullachishkanki kanshina millaypata rurashpa kawsanankunapa. 24 Kanpi Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunata wañuchishpankuna yawarninkuna shuturirka, chaymanta shuk runankunatapas wañuchishpankuna yawarninkuna shuturirka. Uchayumi kanki tukuy allpapi runakunata wañuchishkankunamanta nishpa.

19

Silupi Yaya Diosta takishpa kushichishkankunamanta riman

1 Chaymanta uyarkani mana yupaypa achka sinchita rimahukkunata silupi kasna:
Tukuy Yaya Diosta kushichiychi.
Yayanchi Diosllami runakunata kishpichik kan. Payllami suma atun yachayyu, tukuyta kamachik kan.
2 Millaypata rurakkunata kastigan,
alita rurakkunata kishpichin.
Chasna alita rurak kashpanmi chay puta warmishina kahuk llaktata kastigarka, tukuy allpapi kawsak runakunata mana ali kawsananta yachachishkanrayku.
Payta kastigashpan Yaya Dios payta kasuk runakunata wañuchishkanmanta rantiparka nishpa.
3 Chaymanta kuti rimarkakuna:
Tukuy Yaya Diosta kushichiychi chay millaypa llaktaka wiñayparayku rupahushpan kushnihushkanrayku nishpa.
4 Chaypina chay ishkay chunka chusku rukukunaka, chay chusku kawsakkunapas kamachinan tiyarinanpi tiyahuk Yaya Diospa puntanpi kunkurishpankuna payta atunyachishpa kushichirkakuna. Chay achkakunapa rimashkankunata uyashpankuna aynirkakuna:
Alitami rimashkankichi.
Tukuy Yaya Diosta kushichinahuchun nishpa.
5 Chaymanta Yaya Diospa tiyarinan kuskamanta shuk rimahushkata uyarkani:
Tukuy kankuna Yaya Diosninchita yuyashpa kasukkuna payta kushichiychi.
Tukuy kankuna yachakkuna mana yachakkunapas payta kushichiychi nishpa.

Jesukristu payta kirikkunawa tantarishpan fiesta tiyananmanta riman

6 Chaymanta kuti uyarkani chay achka rimahushkakunata. Shuk atun
yaku urkumanta urmahukshina, chaymantapas sinchi rayushina uyarirka
kasna:
Tukuy Yaya Diosta kushichiychi. Tukuypa apunmi, tukuyta atipak Yaya
Diosninchika ña kamachinata kallarishka.
7 Akuychi kushikushunchi.
Shunkunchimanta pacha atunta kushikushunchi.
Payta yuyashpa kushichishunchi.
Kunanka Obeha Maltapa kasaranan punchaka ñami paktarishka.
Payta kirik runakuna
shuk kwintachishka warmishina ñami alicharishka kahunkuna paywa
wiñaypa kawsanankunapa.
8 Suma yura chuyahlla linomantashina Yaya Diospa kushkanta churar-
ishkami kahunkuna nishpa.
Chay suma lino ninayan Yaya Diospa runankunapa alita rurashpa
kawsashkankuna.
9 Chasna chay achka rimahushkankunata uyashkayniwasha chay ri-
mawashkaka kuti rimawarka: Kay rimahushkaynita killkay. Kushillami
kankakuna chay Obeha Maltapa kasaranan fiestama kayashkankunaka
nishpa. Chaymanta rimawashpalla katirka: Kay rimashkaynika Yaya Diospa
rimashkanmi. Tukuy paypa rimashkanka shutipallami nishpa.
10 Chasna rimawashkanta uyashpayni paypa puntanpi kunkurirkani
payta atunyachishpa kushichinaynipa. Chaypina payka rimawarka: Ama
chasna rurawaychu. Ñukapas kanshina Yaya Diosta kasuk, chaymantapas
kanshina Jesukristupa yachachishkanta alita katik runakunashinallatatami
kasuk kani. Payllata kushichiy. Chay Jesukristupa yachachishkanka tukuy
Yaya Diospa yachayninwa yachachikkunata yuyachikmi kan nishpa.

Chay yura kaballupi tiyahuk winsishkanmanta riman

11 Chaymanta silu paskarishkata rikurkani. Chaypi shuk yura kaballuka
rikurirka. Paypa awanpi kahukka Tukuy Uras Alita Paktachik shutiyu,
chaymantapas Tukuy Paypa Rimashkanka Shutipami kan nishpa shutiyu.
Alillata rurak kashpan millaypata rurakkunata kastiganka, alita rurakku-
nata kishpichinka, chaymantapas kuntrankunawa makanakun. 12 Paypa
ñawinkunaka shuk nina sintihukshinami rikurirka. Umanpika churarishka
karka winsik apu kananta rikuchik achka tawasampakunatashina. Chay-
mantapas shuk shutinka mana asirtaypawa killkarishka karka, payllami
asirtarka. 13 Paypa churarishkanka llampu yawarwa armachirishkami
karka. Paypa shutinka karka Yaya Diospa Yuyayninta Riksichik. 14 Paypa
washalla tukuy silupi kawsak paywa pakta kuntrankunata winsikkuna
yura kaballukunapi tiyarishpa katihurkakuna. Tukuy paykunaka suma
yura linomanta churarishkami karkakuna. 15 Paypa shiminmantaka llukshirka ishkay wiluyu sablishina tukuy llaktakunamanta payta mana kasuk runakunata chaywa winsinanpa. Chaymanta chay runakunata fierromanta rurarishka barawa sinchita kamachinka. Uvakunata sarushpa yakunta surkuhukshinami paykunataka kastiganka. Chasna kastigashpan tukuyta atipak Yaya Diospa piñayninta riksichinka. 16 Paypa awaniru churarishkanpika chankanpipas shutinka killkarishkami karka kasna: Tukuy Atun Apukunamanta Atun Apumi, Tukuy Kamachikkunamanta Atun Kamachikmi nishpa.

17 Chaymanta rikurkani intipi shayarihuk angelta. Payka chawpi silupi
pawak ankakunataka sinchita kaparishpan rimarka: ¡Uraykuychi, tantariy-
chi Yaya Diospa achka kastigashkan runakunapa aychanta mikunaykichipa!
18 Mikuk riychi atun apukunapa aychanta, suntalukunapa apunkunapa
aychanta, sinchi mana manchak runakunapa aychanta, chaymantapas ka-
ballukunapa aychanta, paykunata purichik runakunapa aychanta, tukuy
shuk runakunapapas, patronyu mana patronyu, yachayyu mana yachayyu
runakunapa aychanta. Tukuy Yaya Diospa kuntrankunapa aychankunata
mikuk riychi.
19 Chaymanta rikurkani chay manchaypa animalta tukuy atun apuku-
nawa suntalunkunawa tantarishka kahukkunata. Chasna tantarishka
kahurkakuna chay yura kaballupi tiyahukwa tukuy payta katikkunawa-
pas makanakunankunapa. 20 Chaypi chay manchaypa animalta runaku-
nata llullachik yanapakninwa pakta apirkakuna. Chay yanapakninka
atun yachaywa nima ima uras rikushkankunata rurashkanwa runaku-
nata llullachipayarka. Chasna runakunata llullachishpan killkarishka
karkakuna chay animalpa shutinwa, chaymantapas payshina rikunayu
rurarishkata kushichirkakuna. Chasna chay manchaypa animalta yana-
pakninwa pakta apishpankuna kawsakunata chay asufriwa sintihuk mana
wañuk ninama wichurkakuna. 21 Chaymanta tukuy atun apukuna sun-
talunkunawa pakta chay yura kaballupi tiyahukpa shiminmanta llukshihuk
sablishinawa wañuchiy tukurkakuna. Chasna wañushpankuna tukuy allpapi
kawsak ankakunaka saksaktami mikurkakuna.

20

*Jesukristuta kirikkuna paywa pakta shuk waranka watata kamachinanku-
namanta riman*

1 Chaymanta rikurkani shuk angelta silumanta uraykumuhukta. Makinpi
apamurka chay supaykunata tapana manchaypa uchku punkupa llawinta,
chaymantapas shuk atun kadenata. 2 Chaypina chay manchaypa purawata
apirka. Chay purawaka chay puntiru Yaya Diospa rurashkan runakunata
Llullachik Machakuyami. Shuk shutinka Washanchakmi, chaymanta Yaya
Diospa Kuntran Supaykunapa Apunmi. Chay angelka payta apishpan kade-
nawa watarka shuk waranka watarayku. 3 Chasna payta watashpan chay
manchaypa uchkuma wichurka. Chaymanta chay uchkupa punkunta llaw-
inwa taparka. Sumakta sinchiyak wikiwapas ratachishpan taparka. Chasna
chay purawata alita taparka tukuy llaktakunamanta runakunata chay shuk
waranka wata tukurinankama manana llullachinanpa. Chaymantami shuk
raturayku llukshinan tiyan.
4 Chaymanta rikurkanina apukunapa tiyarinankunata. Chaypi
tiyarihurkakuna, maykankunatami Yaya Dioska yachayninta kushka runa
masinkunata kawsashkankunamanta tapunankunapa. Chaymantapas
rikurkani Jesusta katishkankunarayku wañuchiy tukushkakunapa
almankunata. Paykunaka mana sakishpa Jesukristupa yachachishkanta
Yaya Diospa shimintapas yachachipayarkakuna. Chay manchaypa
animalta, payshina rikunayu rurarishkatapas manami mañapayarkakunachu.
Chaymantapas mana munarkakunachu chay animalpa shutinwa
killkarinata. Chayrayku mana urintinkunapi, nima makinkunapi
killkarishkachu kapayarkakuna. Chaypina paykunaka kawsarimush-
pankuna Jesukristuwa pakta shuk waranka watata kamachirkakuna.
5 Chay runakunami wañushkakunamanta puntiru kawsarishkakuna
kanahun. Chay shuk wañushkakunaka manara kawsarimushkakunarachu.

Jesukristu chay waranka watata kamachishkanwasha paykunapas kawsarimunkakuna. 6 Kushilla kankakuna tukuy wañushkakunamanta puntiru kawsarimushkakunaka. Paykunami Yaya Diospa wawankuna kanahun. Manami kuti wañunkakunanachu. Yaya Diospa Jesukristupapas runankunami kanahun runakunarayku mañanankunapa, chaymanta Yaya Diosta riksichinankunapa. Jesukristuwa pakta chay waranka watata kamachinkakuna.

Supaykunapa apun wichuy tukushkanmanta riman

7 Chay waranka watawasha Yaya Dios supaykunapa apunta chay manchaypa uchkumanta llukshichinka. 8 Chay uchkumanta llukshishpan tukuy allpapi llaktakunamanta runakunata llullachishpan tantachinka. Yaya Diosta chiknik llaktakuna kashpankuna yanka shutiyachirishka kanahun Gog Magogpas.* Chay llaktakunapa suntalunkunaka yapa achka kankakuna, mana yupaypa, imashnami tiyu. Paykunaka tantarinkakunami Yaya Diospa llaktanpi kawsak runankunawa wañunakunankunapa. 9 Chay allpapi tapakta kashpankuna Yaya Diospa runankunapa llaktanma sikarkakuna. Chaypina paykunaka chay arkanapa shamushka Yaya Diospa runankunapa tampunkunawa pakta yuyashkan Jerusalén llaktanta muyukta arkarkakuna. Chaypina nina silumanta urmashpan chay kuntrankunata llampu rupachirka. 10 Chaypi runakunata llullachishpa tantachik supaykunapa apunka wichuy tukurka chay asufriwa sintihuk nina mana wañukpi, maypimi chay manchaypa animal payta yanapakwa pakta wichuy tukurkakuna. Chaypimi puncha tutanti wiñayparayku parisinkakuna.

Yaya Dios tukuy runakunata wañushkankunamanta kawsarishkankunawasha alitachu rurashkanki nishpa tapunanmanta riman

11 Chaymanta rikurkani shuk atun yura kamachina tiyarinata, chaypi tiyahuktapas. Chasna Yaya Dios rikurishpan siluka allpapas paypa rikushkanpi mana ali kashpankuna chinkarirkakuna. Manana nima maypi rikurirkakunanachu. 12 Chaymantapas rikurkani tukuy wañushkakuna kawsarishkakunata, yachayyukuna mana yachayyukunapas chay tiyarinan puntanpi shayahukkunata. Chaypina Yaya Dioska killkarishkakunata paskachirka. Chay shuk killkarishkatapas paskachirka, maypimi runankunapa shutinkunaka killkarishka kanahun wiñaypa paywa kawsanankunapa. Chaypina tukuy chay kawsarishkakunaka alitachu manachu rurashpa kawsashkankunamanta tapuy tukurkakuna. Yaya Dios paykunapa rurashkankunata killkakunapi rikushpan mana ali rurashkankunamanta kastigarka. 13 Chay wañushkakunaka atun yaku marmanta, chay wañushkakunata wakaychanamantapas tukuy wañushkankunamanta kawsarishpa shamushka karkakuna. Tukuy paykunami mana ali rurashkankunamanta kastigay tukurkakuna. 14 Chaymanta chay kawsayta kichuk chay wañushkakunata wakaychakwa paktami chay mana wañuk ninapi wichuy tukurkakuna. Chay ninami kan kawsarishkakuna kuti wañushpankuna wiñaypa parisinankuna. 15 Chaymantapas tukuy maykankunami mana killkarishkachu kanahun chay Yaya Diospa runankunapa shutinkuna killkarishkapi, paykunami chay ninapi wichuy tukurkakuna.

---

* **20:8** Rikuy Biblia kastellanopi Ezequiel kapitulokuna 38-39

21

Yaya Dioska tukuyta mushuyachishkanmanta riman

1 Chaymanta rikurkani shuk mushu siluta, shuk mushu allpata. Chay puntiru silu, allpa, atun yaku marpas manana tiyarkakunanachu. 2 Chaypina
Yaya Diospa llaktan Mushu Jerusalén paypa kuchunmanta uraykumuhukta
rikurkani. Chayka suma alicharishka karka, imashnami shuk kwintachishka warmika kusayananpa churarin. 3 Chaymanta uyarkani sinchita
kaparishpa rimahushkata Yaya Diospa kamachinan tiyarinanmanta kasna:
Chayka Yaya Diospa kawsananmi runakuna chawpipi. Kunanmanta pacha
paykunawami kawsanka. Paykunaka paypa runankunami kankakuna.
Yaya Diosllami paykunapa Yaya Diosninkuna kashpan wiñaypa paykunawa
kawsanka. 4 Chaymantapas paykunapa ñawinkunapa yakunta chakichinka.
Manana tiyankanachu wañuy, nima llakina, nima wakana, nima nanay.
Tukuy ñawpa tiyashkakunaka tukurishka kankakuna nishpa.

5 Chaypina chay kamachinan tiyarinanpi tiyahukka rimarka: Ñukami
tukuyta mushuyachini nishpa. Chaypi ñukatana rimawarka: Rimashkaynika
shutipami kan. Tukuyta paktachinaynita rikunkichimi. Chayrayku rimashkaynita killkay nishpa.

6 Chaymanta rimawarka: Ñami tukuy rimashkaynita paktachishkani.
Imashnami abesedarioka A-letrawa kallarin Z-letrawa tukurin,
chasnashinami ñuka tukuyta kallarichik tukuyta tukuchik kani.
Rimashpayni tukuy kallarin, chaykamalla nishpayni tukuy tukurin.
Maykankunami yakunayak runakunashina kanahun, paykunataka
wiñaypa kawsayta kuk yakutashina yanka kushpami upyachisha.
7 Parisihushpaykichipas kasuwashpalla kawsashpaykichika kankunata
kunaynita rimashkaynitaka amuyankichimi. Ñukallami kasha Yaya
Diosnikichi. Kankunaka kankichimi wawaynikuna. 8 Maykan runakunami
parisinankunata manchashpankuna sakiwanahun, maykankunami
mana ñukapi sinchikunahunchu, maykankunami millaypata ruranahun,
runata wañuchinahun, chaymantapas maykankunami musayanakushpa
kawsanahun, supaykunata kayachikkunapas, maykankunami yanka
dioskunata kushichinahun, chaymantapas tukuy maykankunami
llullanahun wichuy tukunkakuna chay asufriwa sintihuk mana wañuk
ninama, maykantami rimanchi kawsarishkakuna kuti wañushpankuna
wiñaypa parisinankuna.

Yaya Diospa llaktan Mushu Jerusalenmanta riman

9 Chasna Yaya Dios rimashkanwasha shuk angel shamurka. Payka
chay kanchis angelkunamanta karka, maykankunami matinkunata talishpankuna chay kanchis tukurina kastigukunata paktachirkakuna. Chaypina rimawarka: Shamuy kanta rikuchinaynipa chay kwintachishkan warmita, chay Obeha Maltapa warminta nishpa. 10 Chaypina Yaya Diospa
Espíritun sumakta tukuypi yuyachiwashpan chay angelka apawarka shuk
atun urku awama. Chaypimi rikuchiwarka Yaya Diospa Jerusalén suma
llaktanta, paypa kuchunmanta uraykumuhukta. 11 Chay llaktaka karkami
Yaya Diosshina mana rikuypa punchayachik, shuk yapa suma chuya rumi
sintihukshina, shuk jaspe rumishina yapa suma chuya pasakta rikurik.
12 Chay llaktaka atun awa muyukta kincharishka karka. Chay kinchaka
chunka ishkay punkuyu karka. Karan punkupika shuk angelmi kuyrarka.

Chay punkukunapika chay Israelpa* wawankunamanta chunka ishkay miraykunapa chunka ishkay shutinkunami killkarishka karkakuna. 13 Kimsa punkukunaka inti llukshinamanta karkakuna, kimsa punkukuna anak partimanta karkakuna, kimsa punkukuna uray partimanta karkakuna, kimsa punkukunaka inti yaykunamanta karkakuna. 14 Chay llaktapa rumiwa kincharishkanpa sapinka chunka ishkay atun rumikunayu karka. Chay rumikunaka tukuy awankunapi kahuk rumikunata sinchikuchikmi karkakuna. Chay atun rumikunapika chay Obeha Maltapa chunka ishkay apostolkunapa shutinkuna killkarishka karkakuna.

15 Chay ñukawa kwintak angelka shuk oromanta tupuna kaspita charihurka chaywa chay llaktata, punkunkunata, kincharishkantapas tupunanpa. 16 Chay llaktapa sunininka anchuyninpas chasnalla parihu karkakuna. Chasna chay llaktata tupunan kaspiwa tupushpan chunka ishkay waranka estadios tupu karka. Chay llaktapa sunininka anchuyninka awayninka chasnalla parihu karkakuna. 17 Chaymantapas chay llaktapa kincharishka awayninta tupurka. Runakunapa tupunanpi tupushpan shuk pachak chusku chunka chusku kuti chawpi makinchi karka.

18 Chay llaktapa kincharishkanka suma chuya jaspe rumimanta rurarishka karka. Kikin llaktaka oromantalla rurarishka karka, espehushina chuya, pasakta rikurik. 19 Chay kincharishkanpa sapin chikan suma chuya rumikuna karkakuna. Chay sapinpa puntiru atun rumika jaspe rumi karka. Ishkaynin atun rumika safiro rumi karka. Kimsaynin atun rumika ágata rumi karka. Chuskuynin atun rumika esmeralda rumi karka. 20 Pichkaynin atun rumika ónise rumi karka. Soktaynin atun rumika kornalina rumi karka. Kanchisnin atun rumika krisólito rumi karka. Pusaknin atun rumika berilo rumi karka. Iskuynin atun rumika topasio rumi karka. Chunkaynin atun rumika krisopraso rumi karka. Chunka shuknin atun rumika jasinto rumi karka. Chunka ishkaynin atun rumika amatista rumi karka. 21 Chay kincharishkapa chunka ishkay punkunkunaka yapa chaniyu atun yura chuya wallkakuna karkakuna. Karan punkunkunaka shuk wallkallawa rurarishka karkakuna. Chay llaktapa chawpinpi kahuk anchu ñampika oromantalla espehushina chuya pasakta rikurik karka.

22 Chay llaktapi manami rikurkanichu Yaya Diosta mañana wasintaka. Chay llaktapi kawsak runakunaka maypipas tukuypa apun tukuyta atipak Yaya Diosta chay Obeha Maltatapas kushichinkakuna, tukuy parti paykunawa kahushkankunarayku. 23 Chay llaktapika manami munanahunchu intita, nima killata punchayachinankunapa. Yaya Dios kikin mana rikuypata punchayachik kashpanmi chay llaktata punchayachirka. Chaymanta chay Obeha Maltapas chay llaktata punchayachik kan. 24 Tukuy allpakunamanta runakuna chay llaktapa punchayachishkanpi kawsankakuna. Tukuy allpakunamanta atun apukunaka tukuy yapa suma tiyapushkankunata chay llaktama churak rinkakuna. 25 Chay llaktapi mana tuta tiyashpan punkunkunata nima ima uras tapankakunachu, tukuy uras paskarishkalla kankakuna. 26 Tukuy llaktakunamanta chay llaktama rishpankuna tukuy yapa suma tiyapushkankunata churak rinkakuna. Chaymantapas tukuyta churak rinkakuna, maykan tiyapushkankunamantami runakuna paykunata kushichirkakuna. 27 Chay llaktapika nima ima uras yaykunkakunachu uchankunamanta mana picharishka runakunaka, nima millaypata rurak runakuna, nima llullachikkunapas. Chaypika yaykunkakunami maykan

* **21:12** Rikuy Génesis killkapi 32.27-28

runakunallapami shutinkuna killkarishka kanahun chay Obeha Maltapa killkanpi wiñaypa Yaya Dioswa kawsanankunapa.

22

1 Chaymanta chay angelka rikuchiwarka shuk suma chuya yaku shutuhukta. Chayka wiñaypa kawsayta kuk yakumi karka. Suma chuya pasakta rikurik karka. Chay yakuka Yaya Diospa tiyarinanmanta chay Obeha Maltapa tiyarinanmantapas llukshirka. 2 Chay llakta ali anchu ñampi chawpita shuturka. Chay yaku mayankunapika wiñaypa kawsayta kuk muyuyak kaspikuna tiyarka. Chay kaspikunaka muyuyanahun karan wata chunka ishkay kuti, shuk kuti karan killa. Paypa pankankunaka tukuy llaktakunamanta runakunata ampik karkakuna. 3 Chay llaktapika manana tiyankanachu Yaya Diospa kastiganan runakunaka. Yaya Dios chay Obeha Maltawa pakta chay llaktapi tiyarishpankuna kamachinkakuna. Tukuy runankunami paykunallata kushichishpa kawsashunchi. 4 Chaypika ñawipurami Yaya Dioswa rikunakushunchi. Paypa shutinwami urintinchikunapika killkarishka kashunchi. 5 Chaypika manana tiyankachu tuta. Manami munashunchinachu lamparinkunata, nima intita. Yaya Dios ñukanchipa amunchi kashpan ñukanchirayku punchayachinka. Chaypinami paywa pakta tukuy uras wiñaypata kamachishunchi.

Jesukristupa shamunan ña kuchupi kananmanta riman

6 Chaymanta Jesukristuka rimawarka: Tukuy kay rimashkaynika shutipami kan, tukuy chaykunaka paktarinkakunami. Tukuypa apun Yaya Dios, maykanmi paypa yachayninwa yachachikkunata yuyachin, paypa angelta kacharka kankuna paypa runankunata utkalla pasananta rikuchinanpa. 7 Alita yuyariychi, ñukaka utkallami kuti shamusha. Kushilla kankakuna maykankunami kay pasananmanta killkarishka shimita kasunahun nishpa.

8 Chaypina ñuka Juan chaykunata rikushpayni uyashpayni rikuchiwak angelpa puntanpi kunkurirkani payta kushichinaynipa. 9 Chasna paypa puntanpi kunkurishpayni rimawarka: Ama chasna rurawaychu. Ñukapas kanshina Yaya Diosta kasuk kani. Chaymanta Yaya Diospa yachayninwa yachachik masikikunashinallatatami, tukuy kay killkarishkata kasuk runakunashinallatatami Yaya Diosta kasuk kani. Yaya Diosninchillata kushichiy nishpa.

10 Chaymanta Jesukristuka rimawarka: Ama pakalla wakaychaychu kay killkapi pasananmanta killkarishkata, ña paktarinan punchakuna paktarihushkankunarayku. 11 Millaypata rurak runakunaka millaypallata rurashpa katinahuchun. Millaypa yuyayyu runakunaka millaypa munanankunallata katinahuchun. Alita rurashpa kawsak runakunaka alillata rurashpa katinahuchun. Uchankunamanta picharishka ucha illa runakunaka Yaya Diosta yuyashpa kasushpalla katinahuchun. 12 Alita yuyariychi, ñukaka utkallami shamusha. Shamushpayni karan runata rurashkan tuputa kusha. 13 Imashnami abesedarioka A-letrawa kallarin Z-letrawa tukurin, chasnashinami ñuka tukuyta kallarichik tukuyta tukuchik kani. Rimashpayni tukuy kallarin. Chaykamalla nishpayni tukuy tukurin. Manarapas nima ima tiyashpanra ña tiyarkani. Tukuy imakuna tukurishpanpas ñukaka kawsashallami. Ñukamantami tukuy kallarirka, chaymantapas chasnallatatami ñuka munashpaynilla tukurinka. 14 Kushilla kankakuna maykankunami llachapanta taksarishka runakunashina uchankunamanta picharishka kanahun. Paykunallami chay llaktapa punkunkunata yaykunkakuna, chaymantapas chay wiñaypa kawsayta

kuk kaspipa muyunta mikunkakuna. 15 Tukuy allkushina kawsak runakunaka, supaykunata kayachikkuna, musayakkuna, runata wañuchik runakuna, yanka dioskunata kushichikkuna, chaymanta tukuy llullaysiki runakunapas Yaya Diospa kawsanan kanchallapi kiparinkakuna, manami yaykunkakunachu.

16 Ñuka Jesusmi ñukapa angelta kacharkani tukuy parti tantarihuk kasuwak runaynikunata tukuy kaykunata rimananpa. Ñukami kani atun apu David wañupa miraymanta. Chaymantapas chay istrilla ruyunchi pakarihushkapi rikurikshina kani nishpa. 17 Yaya Diospa Espíritun ñukanchi chay Obeha Maltapa runankunawa pakta rimanchi shamuy Amunchi Jesús nishpa. Kankunapas chasna kayashkanchita uyashpaykichi payta munashpa kayaychi shamuy nishpa. Tukuy kankuna, maykankunami yakunayak runakunashina kankichi, shamuychi chay wiñaypa kawsayta kuk yakuta yanka apishpa upyanaykichipa. 18 Tukuy kankunata kay killkapi pasananmanta killkashkaynita uyak runakunata rimani: Kay rimashkaynita chikanyachishpa mirachishpaykichika Yaya Dioska kankunata kay killkapi killkashkayni manchaypa parisinakunawa kastiganka. 19 Chaymantapas kay killkapi pasananmanta killkashkaynita chikanyachishpa pishichishpaykichika Yaya Dioska kankunata arkanka kay killkapi killkashkayni wiñaypa kawsayta kuk kaspipa muyunta mana mikunaykichipa, nima kay killkapi killkashkayni paypa suma kawsananpi kawsanaykichipa.

20 Tukuy chaykunamanta shutipami nishpa rimak Jesukristuka nin: Utkallami shamusha nishpa.

Chasna kachun. Shamuy Amuyni Jesús.

21 Pay tukuy kankunata llakichishpan alita rikuchun. *Chayllatami ñuka Juan killkashkani.*